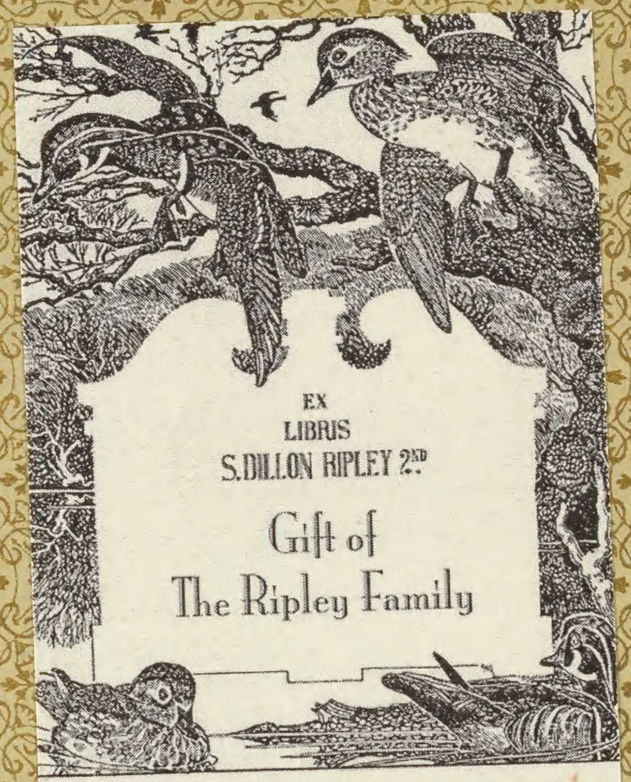

Smithsonian Institution Libraries

W. ILIN & GOOS
Bokbinderi
HELSINGFORS

SVENSKA FOGLARNA

AV

PROFESSOR CARL J. SUNDEVALL

FORTSÄTTNING

AV

PROFESSOR J. G. H. KINBERG

ANDRA BANDET
1883

STOCKHOLM
F. & G. BEIJER

(Underrättelse för bokb.) Framför pag. 353.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS A. L. NORMANS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1886.

Till det, som SUNDEVALL redan meddelat om Skärfläckan, torde jag få tillägga följande:

1. En *hane* erhölls vid Ottenby å Öland den 28 maj 1867 av MEVES.
2. *Hona*, den 9 maj 1834, Djupady på Gotland, WAHLBERG.
3. *Hona*, 17 juli 1867, Ottenby, MEVES. Alla dessa voro gamla individer.
4. *Dundrägt*, juni 1833, Greifswald. Liknar hufvudsakligen följande, men är mindre än den.
5. *Dundrägt*, 21 juli 1867, Ottenby, MEVES.

Näbb gråsvart. Iris brun. Huvud ovan gråhvitt med ett å pannan smalt, å hjessan bredare band; ögonvrå och tinning med smalt svart streck; huvudets sidor, haka och alla undre dunklädda delar hvita. Sidhals hvit, nacke gråhvit, svartfläckig. Övre delar gråhvita med dragning åt rostgult. Rygg svartfläckig med svarta, bakåt avtagande fläckar. Slaksida gråhvit med svart, bredt band. Skenben hvita, utåt gråhvita med svaga gråsvarta fläckar. Fötter blygrå. Tars över allt nättecknad; tår: 3 > 4 > 2 > 1; 1 (baktån) når ej marken; den yttre simhinnan mindre utskuren än den inre.

6. *Dundrägt*, Nedre Wolga, C. MÖLLER.

Näbb svart, vid midten bredast, spetsen jemnt uppåt böjd, näbbås långsåt från roten fårad, näsfårorna djupa, nå nära spetsen. Käkkanter utstående, överkäken något längre än underkäken. Pannan framtill tvär. Näsborrar låga, jemnhöga, sneda, framtill närmare käkkanten. Huvud ovan gråhvitt, i midten med ett gråsvart streck, gående till hjessan, som är beklädd af blandade svarta och hvita dun. Övre ögonlockskanten svart. Ögonvrå vid näbbroten svart. Huvudets sidor och haka hvita. Framhals hvit, sidhals grå, kräva hvit; nacke hvit, svartfläckig, halsrygg grå. Rygg gulgrå och hvit med svarta fläckar; kors gråhvitt med svarta borstlika dunspetsar och en långsgående rad af svarta fläckar; övre stjerttäckdun och stjertdun i botten svarta, spetsar hvita. Bröst, sidor, mage och undre stjertdun hvita; slaksida gulhvit med en långsgående rad av svarta, nästan sammanlöpande fläckar, börjande å låren. Vingar ovan gulgrå, svartfläckiga, baktill hvita, undertill hvita, bakåt svarta. Skenben gulhvitt, dunklädt till midten. Fötter svartgrå. Tars upptill sväld, framtill djupt fårad till nära midten, sköldar små; tarssula skarp, tår = föreg., simhinnor svarta med grågula spetsar, utskurna, saknas å baktån; klor: 3 > 2 > 4 > 1, krökta, spetsiga, helbräddade, 1 vidgad.

№	1 ♂	2 ♀	3 ♀	4	5	6
Längd	—	—	—	c. 95	c.120	c.170
Huvudets längd	—	—	—	c. 35	c. 40	—
Näbb, längd till pannan, direkt	87	82,5	82	16,5	18	25
» » » munvinkeln	92	91	86	—	—	28,5
» » från spetsen till näsborrar	74,5	74	69	—	—	21,5
» höjd vid roten	7	6,3	7,5	4	4,2	c. 4
» » » näsborrarna (framtill)	4,7	4	5	—	—	c. 3,5
Gapets bredd	c. 11,4	—	—	—	—	4,6
Näbbets bredd vid näsborrarna (framtill)	6,5	5,1	6	2,3	3	3
» största bredd	—	—	—	—	—	3,3
Näsborrar	9	8	9	—	—	3 + 0,3
Vingens längd, direkt	230	215	223	—	—	—
Tumvinge (fr. vingledens främsta yta)	66	56	60	—	—	—
Stjert, längd (fr. fettkörteln)	99	87	84	—	—	—
Smalben	52,5	47	52	—	—	—
Tars (ledhuvudet inberäknadt)	27	—	29	27	29	33
Mellantå med klo	28 + 6	—	29 + 6	16	19	20

Av det föregående finner man, att Skärfläckan vid fångandet av de djur, som utgöra dess vanliga *föda*, icke beter sig på samma sätt som andra foglar. Det egendomligt bildade näbbet begagnar hon, såsom redan NAUMANN iakttog, på det sätt, att hon ideligen rör det åt sidorna, slår det i vattnet omväxlande åt höger och venster. BODINUS omtalar, att hon på samma sätt rör näbbet både i vatten och i sand. Man har även iakttagit, att dessa foglar fiska gemensamt, vadande på linie, hvarigenom de skrämma ynglet tillsammans och hindra det att komma på så djupt vatten, att foglarna icke kunna nå bottnen. MEVES har i magen hos en gammal Skärfläcka funnit krustaceer, alger och grus. BREHM talar om henne i Egypten, der hon vimlar på grunda ställen i Nilen, ställer sig med huvudet nedåt och fångar 'småfisk och vatteninsekter', hvilket dock icke får tagas efter orden, emedan man annars funnit henne förtära av fisk endast yngel och av insekter aldrig skalbaggar eller större insekter eller larver.

Hennes *rörelser* äro lätta och snabba; hon springer långsåt de sandiga stränderna; när hon stannar, nickar hon med hufvudet; hon vadar ända tills vattnet går öfver smalbenen, d. v. s. den

fjäderfria delen av underbenet; kan hon icke bottna, simmar hon, och flyter lätt på vattnet. Hennes flygt är vid häckplatsen låg och med långsamma vingslag, under flyttning hög och med hastiga. Hon håller dervid huvudet tillbakadraget och fötterna bakåtsträckta. Hon är mycket skygg, isynnerhet der hon blifvit jagad.

Hon *häckar* på lågt belägna platser, hos oss numera endast på sjäferi-ängen vid Ottenby. Boet utgöres vanligen av en liten fördjupning i marken, der man stundom funnit några stycken av *Salicornia herbacea.* Hon häckar merendels kolonivis. När man närmar sig stället, höres hennes klagande läte, »blit, blit»; hon låtsar sig vara skadad och söker locka vandraren bort från stället. P. Müller.

Anm. Angående *fogelägg* i allmänhet får jag i korthet anmärka, att i det följande med *grundfläckar* förstås de ljusare fläckar, som ligga i sjelva skalet nära dess yta; *ytfläckar* äro de, som ligga på sjelva ytan av ägget och hava derför alltid starkare färg än de förra. Är färgen å fläckarna ljusare åt ena randen av hvarje fläck, kallas de *flytande*, likasom målningen å vissa slag av lergods. De mått vi meddela äro å *längden* och den *största bredden.* Med äggets *spets* förstås så stor del av äggets smalare ända, som angives av skilnaden emellan längd och bredd. Är ägget i båda ändarna tillspetsadt eller utdraget, är skilnaden emellan längden och största bredden fördelad på äggets båda spetsar; en fördelning, som dock här för utrymmets skull blivit förbigången. Äggets *rektangel* är ytinnehållet av den rektangel, som omskrifver ägget; denna ytas storlek erhålles således genom att multiplicera äggets längd med dess största bredd. Äggets *reducerade längd* är proportionen mellan dess längd och bredd, och erhålles genom att dividera längden med största bredden. Jag hoppas, att en hvar skall lätt finna, hvilken stor vinst för äggens bestämmande och studium dessa enkla beräkningar medföra, ävensom för bestämmandet av omfånget av den individuella variationen, som blir mycket i ögonen fallande. Äggens struktur har jag icke förbigått, då den är mera anmärkningsvärd. Alla mått äro angivna i millimeter och äro mätta med största möjliga noggranhet till tiondedels eller hundradedels millimeter, hvilket varit nödvändigt för att erhålla beräkningarna så exakta, som behovet krävt. — I det följande anföras specielt tid och ställe för de föremål, som jag i och för detta arbete undersökt. Jag har härvid huvudsakligen begagnat Riksmuseets och Kongl. Veterinär-institutets samlingar samt dem, hvilka några vänner haft godheten meddela mig.

Ägg: Päronformiga till ovata, olivbruna, olivgröna till ljusbruna; grundfläckar svartgrå, ytfläckar mest runda, spridda, medelstora, färgen sammanlöpande.

1. 16 maj 1872, Ottenby, Kalling.
2. 2 juni 1867, Ottenby. Korta, ljust gråbruna, fläckar mindre.
3, 4. Samma dag och ställe. Ljusbruna, ej kull.
5. Samma dag och ställe. Ljusbrunt, abnormt litet; fläckar bilda en krans å tjockändan, de öfriga små.
6. 26 maj, Tipparn, Jutland, O. Möller. Ljust olivgröna; fläckar små, mest spridda.
7. Jutland. Kort, ljust gulbrunt, småfläckigt.
8. Mecklenburg. Långt päronformigt, ljust olivbrunt.

Anm. De med bokstäver efter en siffra betecknade ägg tillhöra samma kull. Jemf. Westerl. Sk. Ool. 1867, 197.

Vid de efterföljande arterna har jag funnit lämpligt att låta beskrivningarna av äggen följa omedelbart efter dem å sjelva foglarne.

№	1a	b	c	d	2a	b	c	3
Äggets längd	52	51,1	50,3	47,4	47,1	46,9	44,9	51
» bredd	34	34,8	35,5	34	35	35,4	35,3	34,1
» spets	18	16,3	14,8	13,4	12,1	11,5	9,6	16,9
» red. längd	1,53	1,47	1,42	1,39	1,35	1,32	1,27	1,5
» rektangel	1768	1778	1786	1612	1649	1660	1585	1739

№	4	5	6a	b	c	d	7	8
Äggets längd	49,7	46,9	51,4	50,6	47,5	46,5	48,5	53,5
» bredd	35,8	31,8	34	34,4	32,9	31,5	35,5	33,4
» spets	13,9	15,1	17,4	16,2	14,6	15	13	20,1
» red. längd	1,39	1,47	1,51	1,47	1,44	1,48	1,37	1,6
» rektangel	1779	1491	1748	1741	1563	1465	1722	1787

Skärfläckan lägger i allmänhet årligen en kull av 4 ägg. De ruvas skiftesvis af hanen och honan, och man säger, att ruvningen varar 17—18 dygn. Sedan ungarne blivit utkläckta och torra, lemna de boet, och vid fara dölja de sig ganska skickligt bland grus eller i markens ojemnheter. Sedan de vuxit något, föras de af föräldrarna till pussar och lugnt vatten, men till öppna hafsstränder först då de kunna lyfta. Då de blivit fullt flygga,

övergifvas de av föräldrarna. Ungfoglarne samla sig i större och mindre flockar och flytta snart bort.

Denna utmärkt vackra och egendomliga fogel borde, der den häckar, åtnjuta allt skydd, helst den icke förorsakar minsta skada. På Öland, enl. HANSTRÖM, häckade år 1878 endast 4 par[1]. Då kråkor och kajor stjäla äggen, böra dessa foglar på sådana orter hållas inom tillbörliga gränser; likaså äggsamlare. Falkar angripa foglarna, hvadan man även bör eftersätta dem. Även böra husdjur under häcktiden avhållas från de ängar, som Skärfläckorna bebo. På de ställen, der de finnas talrikt, bruka äggen insamlas, och de berömmas såsom goda; ävenså de ungas kött; de gamlas deremot skall vara något torrt och segt. Hos oss jagas hon endast för vetenskapliga ändamål.

I *tamt* tillstånd har hon blivit underhållen. Särskilt skedde detta i zoologiska trädgården i Berlin.

Emellan fogelns fjädrar leva: *Nirmus pileus* NITZSCH, isynnerhet talrik på hals och bröst; *N. decipiens* NITZSCH lever tillsamman med den förre. *Menopon micrandum* NITZSCH, endast en gång erhållen. *Liotheum Recurvirostræ* (L.), hvilken LINNÉ fann på Öland, men sedan dess synes den ej hava blivit återfunnen, och bör således eftersökas. LINNÉ kallade honom Skiärfläcke-lus, *Pediculus Recurvirostræ*.

Uti inelvorna hava blivit funna: *Trichosoma contortum* CREPL., i matstrupen. *Tænia polymorpha* (RUD.) KRABBE, erhållen i ett exemplar från Seland. *T. Recurvirostræ* KRABBE. *Schistocephalus dimorphus* CREPL. De tre sistnämnda äro funna i tarmkanalen.

Avocetta GESN. Av. 1555, 225. GESN. red. II 1669, 52. ALDR. Orn. III 1635, L. 19, C. 64, p. 84. JONST. Av. 1657, 90. BRISS. Orn. VI, 1760, 538, pl. 44, 2; Ed. 1763, 504.

Recurvirostra RAY Syn. 1713, 117. L. S.N. II 1740, 47; Öländska resa 1745, 89, 90; Fn. I 1746, 50.

Recurvirostra avocetta L. S.N. VI 1748, 25; Migrat. av. 1757; Amœnitates ac. IV 1759, 591; Fn. Sv. II 1761, 68; S.N. X. 1758, 151; XII 1766, 256. PH. MÜLL. L. Nat. II 1773, 422. GM. L.S.N. 1788, 693. ÖDMANN, Vermdö 1792, 71. LATH. Ind. II 1790, 786. LATH. BECHST. III: I 1796, 263; IV: II 1812, 479. RETZ. Fn. 1800, 196. MEYER u. W. Tasch. II 1810, 415. Wetter. Ann. 1812, 177. PALL. Zoogr. II, 1811, 160. CUV. R. A. 1817, 496. TEMM. Man. II 1820, 590; IV 1840, 387. NILSS. Orn. 1822, 25; Fn. II 1858, 302. EDMONSTONE, Mem. Wern. Soc. 1823, 275. TEILMANN, Danm. o. Isl. Fugl. 1823, 110. FABER, Leb. hochn. Vög. 1826, 123, 287 etc. 'L. F.' Loudon Mag. 1830, 177. NAUM. V. D. VIII 1836, 213. XIII v. BLAS. u. BALD. 245. SCHINZ, Eur. F. I 1840, 318. KEYS. u. BLAS. Wirb. Eur. 1840, n. 323. LANDBEK, Isis 1842, 196. DE SELYS-L. Fn. Belg. 1842, 123. DE SERRES, Migr. 1842, 125. JARDINE, B. of Gr. Brit. (1842) III 255. MALHERBE, Fn. Sic. 1843, 193. DRUMMOND, Ann. a. Mag. N. H. 1843, 420. SCHLEG. Rev. 1844, XCVI. SUNDEV. V. A. Handl. 1844, 382; Öfvers. V. A. Förh. 1849, 206. V. D. MÜHLE, Orn. Griech. 1844, 98. SUFFRIAN, Arnsberg, 1846, 156. A. BREHM, N-a, 1 H. 1849, 57. v. LÖBENSTEIN, N-a, 3 H. 1850, 16. KJÆRB., N-a 3 H. 1850, 48. Danm. Fugl. 1852, 314. THOMPSON, Irel. II 1850, 220. GADAMER, N-a, 1852, 3 H. 10. WALLENGREN, N-a, 1854, 260. HARTLAUB, J.f.O. 1854, 299; W. Afr. 1857, 235. BAILLY, Orn. Savoie, IV 1854, 237. LLOYD, Anteckn. II 1855, 159. PÄSSLER, J.f.O. 1856, 68. v. PREEN, N-a 1856, 79. HEUGLIN, V. N.O. Afr. 1856, 315. C. JÄGER, Wetterau II 1857, 20. SWINHOE, Ibis 1860, 66; 1863, 406. POWYS, Ibis 1860, 345. DES MURS, Rev. & Mag. Zool. 1862, 355. BODINUS, Z. G. 1863, 194. RADDE, S. O. Sib. 1863, 20, 326. KIRK, Ibis 1864, 332. PÄSSLER, J.f.O. 1865, 41. COLLETT, Christian. 1864, 451. HOLTZ, J.f.O. 1866, 373. SCHNEIDER, J.f.O. 1867, 234. TRISTRAM, Ibis 1868, 133, 326. MEVES, Öfvers. V. A. Förh. 1868, 282. A. C. SMITH, Ibis 1868, 454. LAYARD, Ibis 1869, 76. v. DROSTE, Borkum 1869, 168; Z. G. 1870, 103. BORGGREVE, Vög. Norddeutschl. 1869, 112. ELWES a. BUCKLEY, Ibis 1870, 332. SHELLEY, Ibis 1871, 309. SAUNDERS, Ibis 1871, 387. PALMÉN, Finl. Fogl. II 1873, 246. HARTING, Ibis 1874, 245. P. MÜLLER, Z. G. 1874, 293—5. DRESSER, B. Eur. XLVI, 1875. HANSTRÖM, Jägarf. tidskr. 1880, 225. v. HOMEYER, Briefe, 1881, 205—6, 215, 252. RÖMER, ZAW., HOLMGR., DEGL. etc.

Plotus recurviroster KLEIN, Hist. av. 1750, 142; Stemmata avium 1759, 34; Vög. 1760, 262.

Scolopax avocetta SCOP. Ann. I Hist. Nat. 1769, 92.

[1] Under senare år: 20—30 stycken; nu, den 15 aug. 1881, meddelar en lärjunge, som skulle studera fogeln, att den i år icke visat sig vid Ottenby. Orsaken: sen vår ooh oblid väderlek?

Recurvirostra europæa DUMONT, Dict. Sc. nat. III 1816, 339.
Recurvirostra tephroleuca VIEILLOT, Enc. méth. 1823, 360.
Recurvirostra fissipes, BREHM, V. D. 1831, 686. *R. Helebi* A. E. BREHM, J.f.O. 1854, 84. L. BR. N-a 1855, 293. *R. helevi* BREHM, Vogelf. 1855, 326.
Recurvirostra sinensis SWINHOE, Ibis 1867, 401.
Avocetta recurvirostra BODINUS, Zool. Gart. von Berlin 1875, 38.
L'Avocette SALERNE, Orn. 1767, 359.

Anm. Det bör icke ifrågakomma att benämna fogeln med något annat vetenskapligt namn än det af LINNÉ redan år 1748 gifna. *R. sinensis* från Kina anses icke skild från den europeiska. Jemf. DAVID & OUSTALET, Ois. Chin. 1877, 461.

---

13. SPOVSLÄGTET. Numenius L.

Näbb längre än huvudet, mot den tjocka spetsen avsmalnande, bågformigt nedböjdt. Näsfåran lång. Tarsens framsida upptill nättecknad, nedåt ringlad; framtårna vid roten förenade med hudveck; baktån når marken.

Uti sitt senare arbete *Met. nat...* har SUNDEVALL föredragit för vadarne namnet *Grallatores* ILL., styltgångare, framför *Grallæ* L., styltor. Han indelar här denna ordning uti

Första serien, *Grallatores altinares:* styltgångare med högt belägna näsborrar och

Andra serien, *Grallatores humilinares:* styltgångare med lågt belägna näsborrar.

Till första serien höra: Cohors 1: *Herodii* med familjen *Ardeinæ*,
Cohors 2: *Pelargi* med familjerna *Plataneinæ, Ciconiinæ, Ibidinæ* och *Scopinæ*.

Till andra serien höra: Cohors 3: *Limicolæ* med familjerna *Totaninæ* och *Himantopodinæ;*
Cohors 4: *Cursores* med familjerna *Charadriinæ, Otidinæ, Rhinochætinæ, Eurypyginæ, Gruinæ, Rallinæ, Heliornithinæ* och *Palamedeinæ*.

Spovslägtet tillhör således andra serien och, såsom här ovan pag. 305 blivit anfördt, fam. *Totaninæ*, under det Skärfläckan hänföres till *Himantopodinæ*.

Till *Totaninæ* höra följ. svenska slägten: *Numenius, Limosa, Totanus, Actitis, Machetes, Calidris, Tringa, Scolopax, Lobipes, Phalaropus.*

Vi måste dock här följa den ordning, som författaren här ovan pag. 303 angivit, ehuru denna avviker såväl från den, författaren följde vid ordnandet av avbildningarna, som från den nu anförda.

156. STORSPOV, *Numenius arquata* L. pl. XXXVIII, fig. 2; Överkäken skjuter framom underkäken och har spetsen nedåt sväld; näbbets längd 105—145 m.m.

1. *Hane, gammal,* 10 maj 1876, Stockholm.

Näbb svart, vid underkäkens rot rödgrått, överkäkens spets knapt märkbart vidgad, nedtryckt, å undre ytan konvex med fåra; näbbås jemnt bågböjd, näsås kullrig, sluttande. Underkäkens sidofåra lång, framåt försvinnande, undre ytan med långsgående svag fördjupning. Panna tvär, något urringad. Näsborrar låga, högst vid midten, näslock avsmalnande framåt; näsfåran börjar under näslocket, når nära spetsen. Ögon medelstora, iris brun. Huvud ovan och nacke brunsvarta med rostgula och gråhvita brämtrakter, ögonbåge föga märklig, hvit med brunsvarta spolstreck; ögonlock hvita, ögonvrå brunsvart med hvita brämtrakter; huvudets sidor hvita med mörkbruna spolstreck, haka hvit. Hals rostgul med mörkbruna spolband, kräva rosthvit med bredare mörkbruna spolband. Rygg och skulderfjädrar svartbruna med rostgula och gråhvita brämtrakter och brämfläckar; kors hvitt med svarta, täckta spolfläckar; övre stjerttäckare hvita med brunsvarta fläckar. Stjert föga avrundad, är till följd af 1:a parets nötning något urnupen; stjertpennor 6 par, hvita och bakåt något rostgrå, tvärband mörkbruna. Bröst hvitt med mörkbruna spolfläckar, störst åt sidorna; sidor framtill rostgula, baktill hvita, större mörkbruna spolfläckar och gråbruna, bakåt avtagande, tvärband; mage hvit, undre stjerttäckare hvita med svarta spolstreck och spolfläckar; slaksida hvit med svarta spolstreck och spolar. Vingar spetsiga, nå obetydligt bakom stjertspetsen; tumvinge med 3 fjädrar, brunsvarta, 2 och 3 å inbräm, liksom tvärband och bräm, hvita; handpennor: 1 liten jemnbred, gråsvart; stora 10, brunsvarta, spetskanter å 4—10 inåt tilltagande, hvita, spole å 1 hvit, å 2 brunhvit, å de öfriga bruna; de inre med utbrämfläckarna och alla infans tvärband hvita; armpennor 15, gråbruna med vågiga brämtrakter och spetsbräm hvita; armbågspennor 5, spetsiga, 1 till 3 > armpennorna, spoltrakter mörkbruna, utbrämtrakter hvita, med mörkbruna tvärband, inbrämtrakter brungrå med mörkbruna tvärband. Överarmpennor gråsvarta med hvita bräm och brämband; handtäckare brunsvarta med hvita spetskanter och spetsar; armtäckare med mörkbruna spoltrakter och tvärband, hvita bräm och fläckar; de mellersta mörkbruna, spoltrakter

hvita, bräm och fläckar hvita, de inre nötta; kanttäckarna brunsvarta, utbräm och inbrämtrakter hvita; undre handtäckare hvita med grå tvärband och sparsamma fläckar; undre armtäckare hvita med grå fläckar; de mellersta hvita; undre kanttäckare hvita med gråbruna spoltrakter; undre överarmtäckare långa, hvita med små mörkbruna spolstreck nära spetsarna. Fötter blygrå, vadtäckare hvita, skenben med rent hvit fjäderklädnad; smalben, eller skenbenets ej fjäderklädda del, 43 m.m., nedtill nättecknadt med små sköldar. Tars framtill överst med små sköldar, nedåt ringlad, sidor och tarssula nättecknade; tår: 3 > 4 > 2 > 1, som når marken, den inre simhuden föga < den yttre; klor grå, svartna efter döden, krökta, den 3:e vidgad, helbräddad.

2. *Hane, gammal*, 16 maj 1876, Stockholms skärgård. Liknar N:o 1.

Näbb vid roten undertill gråbrunt, spetsen något vidgad, underkäkens sidofåra når till dess främsta fjerde del, undre ytan med svag fåra. Huvudets sidor rostgula med mörkbruna spoltrakter. Hals rostgul med hvita spetsar och mörkbruna, bakåt tilltagande spolstreck; kräva likaså, men med större fläckar. Kors hvitt med svartbruna, täckta spolfläckar. Stjertpennor: 3 och 4 paret längst, 1 och 2 nötta, brungrå; utåt hvita, med mörkbruna tvärband, de yttre med hvita spetsar och spetskanter. Bröst med hvitgul grundfärg, undre stjerttäckare med spolstreck och fläckar gråbruna, slaksida med gråbruna små fläckar. Tumvinge med hvitgrå fjäderkanter; de små handtäckarna brunsvarta med hvitt bräm; armtäckare med mörkbruna spoltrakter och hvita brämtrakter, nötta, och med inblandade få fjädrar med gula brämtrakter; undre handtäckare grå med hvita tvärband; undre armtäckare hvita med grå tvärband, de mellersta hvita med gråbruna spoltrakter; undre kanttäckare svartbruna med hvita bräm; undre överarmtäckare med gråbruna spolar och spolfläckar. Smalben 43 m.m. Tars framtill: övre tredjedelen med små sköldar, för övrigt med breda sköldar.

3. En dylik från samma ort och tid. Pannan gulhvit.

4. *Hane*, 28 juli, Limön, Dalelven. E. Ahlberg. Liknar den förre.

Näbb svart, undertill vid roten rödt; fjäderkanter hela, ej nötta. Haka och kräva hvita. Hals rostgul med mörkbruna spolband. Rygg brunsvart med rostgrå sidobräm; skulderfjädrar brunsvarta med breda bräm och brämfläckar brungula. Stjert avrundad, stjertpennornas mörkbruna band bredast, å de yttre äro de hvita talrikast; de senare å 1 och mot spetsen å 2 äro rostgula och rosthvita. Bröst rostgrå-hvitt med mörkbruna spolband, bakåt avtagande. Tumvingens fjädrar svarta, inkanter med hvita fläckar och flammor; handpennor: 1 liten, af de stora 1 > 2 > 3 och svarta med hvit teckning, likasom armpennorna; armbågspennor svarta med rostgula till rostgrå, breda brämfläckar; armtäckare: de inre med hvita bräm och brämfläckar; de mellersta även med rostgula; kanttäckare svarta, fläckar och kanter hvita. Fötter gråblå, klor svarta.

5. *Hona, gammal, i ruggning*, 1 maj, Skara.

Näbb svart, underkäken vid roten köttfärgad. Huvud ovan svartbrunt med ljust rostgrå fjäderkanter, ögonbåge hvitgrå med bruna streck. Hals och kräva ljust rostgula med bruna spolfläckar. Rygg och skulderfjädrar svartbruna med ljust rostgrå fjäderkanter, kors hvitt. Stjert avrundad, stjertpennor med 10 bruna tvärband, par 1 i fällning, paret 1 = 2 = 3 > 4 till 6. Bröst af samma färg som krävan; sidor, mage och undre stjerttäckare hvita med bruna spolstreck. Handpennor: 1 liten; de stora svartbruna, 2 längst, 2—5 i infanet med hvita tvärfläckar; undre överarmtäckare långa, hvitfläckiga. Fötter mörkt blygrå.

6. *Hona, gammal*, 29 maj 1868, Öland.

Näbb svart, spets jemnbred, nedtill något sväld, underkäk vid roten rödgrå. Iris brun; ögontraktens övre, främre, inre och bakre delar hvita, ögonvrå gråbrun med hvita kanter eller brämtrakter, haka hvit, baktill med fina spolstreck. Hals rostgrå med mörkbruna spolband; kräva rostgrå med mörkbruna spetsspoltrakter och täckta band och fläckar. Rygg och skulderfjädrar brunsvarta med rostgrå brämtrakter, de senare med hvita och grå tvära brämfläckar; kors hvitt med svarta spolstreck och spolfläckar, övre stjerttäckare hvita och rosthvita med svartbruna tvärband. Stjert något avrundad; stjertpennor svartbruna med 10—11 hvita och grå tvärband, 1 i spetsens midt avnött, dess hvita tvärband affallande. Bröst hvitt med smala, mörkbruna spetsspolfläckar, bakåt avtagande; sidor rostgula och hvita med mörkbruna spolfläckar och tvärband; mage hvit med mörkbruna spetsspolstreck, undre stjerttäckare likaså, de längsta äfven med fläckar i utfan; slaksida hvit. Tumvinge med 4 fjädrar, brun- och gråsvarta, infan med hvita tvärfläckar, 4 äfven med utkantsfläckar; handpennor: 1 liten smal, jemnbred med avrundad spets, < 1:a handtäckaren, mörkbrun; stora 10: 1 > 2 > 3, brunsvarta, de inre övergående till mörkbruna, alla i infan, 4 utfan med hvitgrå kantfläckar, 5—10 i utfan med hvita tvärfläckar; armpennor 15, svartgrå med utbrämfläckar och infanets tvärband hvita, de innersta hvitgrå; armbågspennor 5: 1 till 3 > armpennorna, de hvita brämfläckarne avfallande; överarmspennor svartbruna och svartgrå med tvärfläckar och kanter hvita; handtäckare brunsvarta med inåt tilltagande spetsbräm och å de innersta brämfläckar hvita; de små med hvita bräm; armtäckare mörkt gråbruna med hvita brämtvärfläckar; de mellersta med mörkbruna spoltrakter samt hvita och grå brämtrakter; kanttäckare mörkbruna med hvita bräm; undre handtäckare med grå och hvita tvärband, de yttre med över-

vägande grå; undre armtäckare hvita med grå tvärfläckar; de mellersta hvita med brungrå fläckar; undre kanttäckare med gråbruna spol- och hvita brämtrakter; undre överarmtäckare hvita med gråbruna fläckar. Fötter blygrå, vadtäckare hvita, smalben 35 m.m. höga. (De 3 yttersta lederna af 3:dje tån på ena foten förlorade, såret läkt. Första leden sväld, 1 tåens klo på samma fot bredare än vanligt och mera nött).

7. *Hona*, den 3 juni, Öland, Meves.

Panna grå. Haka hvit med fina, mörkbruna spolstreck. Framhals och kräva rostgrå med spetsiga spolfläckar. Rygg och skulderfjädrar brunsvarta med gråhvita och rostgrå kanter och bräm. Armtäckare med brunsvarta spoltrakter och hvita bräm.

8. *Dundrägt, hane*, 2 juni, Ottenby, Meves.

Näbb blysvart (torrt: brunsvart), nästan rakt, spetsarne nedböjda, jemnbreda, underkäken ljusare, vid roten gul. Panna gulhvit med svart, jemnbredt streck. Hjessa brunsvart, i midten med en liten grågul fläck, nacke gulhvit med svart band och nedtill med sidofläckar, ögonbåge bred och likasom ögonlock gulhvita, huvudets sida gulhvit, tinning med en svart fläck framom och nedom nacken; haka och hals gulhvita, halsrygg med svart streck, som vidgar sig nedåt skuldrorna. Rygg rostgul med små svarta band, skuldror ljusgula med svarta band, kors med svart fläck, delande sig bakåt; öfre stjertdun svarta, åt sidorna gula. Stjertdun rostgult med svarta spetsar. Bröst, sidor, mage och undre stjertdun gulhvita; slaksida gul, baktill med nedstigande svarta band. Vingar rostgula med svarta fläckar, handledens kant och undre yta hvita. Fötter blygrå, lår och vad gulhvita med svart fläck; den yttre simhuden > den inre.

9. *Dundrägt*, 11 juni, Gotland, G. Retzius.

Näbb framtill svagt nedböjdt, spets något vidgad. Panna gul, i midten med ett svart streck, uppåt tilltagande; hjessa brunsvart, nacke gulgrå med brunsvarta fläckar och ett kort streck; ögonbåge grågul, bred; tinning grågul med mörkbrun fläck, huvudets sidor och haka grågula. Framhals grå; halsrygg rostgrå, nedtill med mörkbrunt band. Rygg och skuldror svarta med långsgående gula band. Bröst, sidor och mage rostgrå med utskjutande små fjäderspetsar med svarta spol- och rostbruna brämtrakter.

10. *Hane, ung*, 24 juli, Ottenby.

Liknar hanen i sommardrägt, men har fläckar och brämtrakter lifligare rostgula, undre delarna med smalare jemnbreda spolband. Stjert avrundad med regelbundna tvärband.

№	1 ♂	2 ♂	3 ♂	4 ♂	5 ♀	6 ♀	7 ♀	8 ♂j	9j	10 ♂j
Längd	530	—	—	560	595	—	—	'180'	—	—
Huvudets längd	160	—	—	153	192	191	—	—	—	—
Näbb, längd till pannan	113	133	127	105	145	141	145	23	32	88
» » » munvinkeln	118	—	—	111	151	146	—	—	—	—
» » fr. spets. till näsborr.	94,5	110	98	88,5	125	123,5	120	—	—	70
» höjd vid roten	14,4	14	14	15	15,6	13	14	6	7	14
» » » näsborrarna	10	10	10	11	10,4	10	9	5,5	6	9
Gapets bredd	16,5	—	—	16,5	18	16	—	—	—	—
Näbbets bredd vid näsborrarna	7,3	6,5	6	8	8,2	9	7,5	—	—	6,5
» minsta bredd	3	3	3	3,6	3,6	3,5	3,5	2,6	2,6	3,3
Näbbspetsens bredd	3	3,5	3	—	3,7	3,5	3,5	2,5	3	3,9
Näsborrar	13×1,6	13	13	10×1	14	13×0,6	—	3	—	—
Vingens längd, direkt	290	290	290	282	286	295	315	—	—	280
Mellan vingspetsarna	1000	—	—	1061	1025	—	—	—	—	—
Tumvinge	84	90	85	92	88	92	93	—	—	91
Stjert, längd	115	119	114	120	114	118	120	—	—	110
Stjertspets bakom vingspetsarna	0	—	—	15	—	10	—	—	—	—
Tars	86	82	77	88	84	84	85	42	51	85
Mellantå med klo	41+7	46	46	50	49	42+9	49	31	38	49

Ägg: Päronformiga, glänsande, olivgröna; grundfläckar gråbruna, ytfläckar mörkbruna och talrikast å tjockändan.

1. 3 maj 1865, Hornborgasjön, Vestergötland.
2. 13 juni 1869, Orkney. Ljusare med dragning åt grått, fläckar mindre, gråbruna, a med svartbruna krumelurer å tjockändan.
3. 1868, Shetland. Olivbruna med medelstora fläckar.
4. 3 juni 1867, Ottenby. Ruvadt, olivbrunt, ytfläckar bruna, svagare än hos N:o 1.
5. 25 maj 1864, Hornborgasjön. Ljust blågröna, grundfläckar brungrå, ytfläckar små, spridda, bruna.
6. Schweiz. Ljusbrunt med gråbruna och bruna fläckar.
7. 10 maj 1873, Värmland. Trubbigt, kort, för öfrigt liknande N:o 1.
8, 9, 10. 'Maximum, minimum och medeltal' af 24 ägg enl. E. Rey, hos Dresser. De uppgifna talen för 8 & 9 så väl som de beräknade visa, att de äro abnorma, och gifva således ingen föreställning om äggens vanliga beskaffenhet. Äggen från Uleåborg hafva lifligare färger. Dresser. Jemf. Kinb., Sneda fogelägg, p. 10.

№	1a	b	c	d	2a	b	c	d	3a	b	c	4	5	6	7	8	9	10
Äggets längd	71,3	68,7	67,8	67,6	72	69,4	69	67,9	67,5	65,6	65,1	65,5	68	64,2	(62,3)	'75,5'	'60'	'67,1'
» bredd	46,5	46,3	46,4	46,6	45,5	45,3	46,4	45,7	50,5	47,3	47,5	49,6	45	45,5	47	'41,5'	'45,5'	'47,3'
» spets	24,8	22,4	21,4	21	26,6	24,1	22,6	22,2	17	18,3	17,6	15,9	23	18,7	(15,3)	34	14,5	19,8
» reducerade längd	1,53	1,48	1,46	1,45	1,58	1,53	1,51	1,48	1,34	1,39	1,37	1,32	1,51	1,41	(1,33)	1,82	1,32	1,42
» rektangel	3315	3181	3146	3150	3269	3144	3202	3103	3409	3103	3092	3249	3060	2921	2928	3133	2730	3174

Denna art saknas på Grönland, hvarest deremot *Numenius phæopus* (L.) och *N. hudsonicus* LATH. finnas. Han saknas även på Island, men blef dock, enl. FABER, en gång, den 6 september 1819, skjuten på stranden vid Reykjavik. HALLGRIMSSON säger, att han här är sällsynt, KRÜPER. På Färöarna finnes han under vintern, kommer om hösten, då Småspoven flyttar bort, och flyttar sjelf bort, då Småspoven på våren återkommer. Han är här mycket skygg och vistas mest på stränderna. H. MÜLLER.

I Norge är fogeln allmän. SOMMERFELT omnämner honom bland dem, som förekomma i Ostfinmarken under sommaren; vid Varanger iakttagen först i början av maj. RASCH säger, att han i Vestlandet är talrik på alla lågt liggande mossar. COLLETT anmärker, att den är en bland de tidigaste flyttfoglarne i Norge och infinner sig vid Stavanger stundom redan den 22—24 mars, i regeln i slutet av samma månad, flyttar över Kristianiadalen från slutet av april till ut i maj, spridd eller i små flockar. Häckar knapt vid Kristiania, men i kusttrakterna och på öarna samt på de flesta stora myrar, isynnerhet de något högt belägna, till och med i landets sydligaste del. NILSSON fann honom gå till polcirkeln. G. GODMAN såg honom på Bodö hela sommaren 1857, men fann icke något bo. Flere övervintra vid kusten från Stavanger till Trondhjemsfjorden. I det inre av landet och de högre trakterna saknas han eller är tillfällig. BARTH träffade honom dock sommaren 1862 på Hindflyen i Vange, men fogeln omtalas icke annars såsom besökande Dovre. Över Kristianiadalen flyger han åtminstone vid vårflyttningen ofta så högt, att han icke synes, utan endast lätet höres. Häckar på de flesta större myrar, isynnerhet dem, som ligga något högt, om ock icke i Kristianiatrakten; återkommer i augusti; under de första dagarne av oktober äro de försvunna. COLLETT.

I Sverige går han norr ut åtminstone till Dalarne, der Jägmästare LUNDBORG träffade honom här och der häckande. Veterinären AHLBERG sände mig en, erhållen den 28 Juli 1876 på Limön vid Dalelvens mynning. WALLENGREN säger, att fogeln ej häckar i Sverige norr om 64°, och HOLMGREN åter, att han i det inre landet går föga längre mot norden än till 64°, men PALMÉN tror uppgiften bero på en förvexling med *N. phæopus*.

MESCH säger år 1844, att den i Upsalatrakten häckar och är allmän. Veterinären A. SEGERSTRÖM har år 1876 meddelat mig, att Storspoven häckar sparsamt på sanka beteshagar vid Fyris norr om Upsala. Vid Rödbo, nära samma stad, hava under flere år 2 stycken iakttagits. Under våren 1875 i stor mängd i Upland och Södermanland, LINDBLAD, Jägarf. tidskr., och flockvis om 12—15 st., CARLSSON. ÖDMAN omtalar honom såsom flyttande i flock över Vermdö under början av våren. I Stockholms skärgård har jag erhållit honom den 10 maj. Sällan torgföres han här i Stockholm. Till Mörkö, i Södermanland, ankom han år 1828 den 2 april. Från trakten af Finspong sände LUNDBORG mig en, fäld den 3 april 1845. I Örebrotrakten häckar han allmänt, HÖGBERG, i Kil ej sällsynt, LÖVENHJELM; i Örebro län förekommer han på nästan alla kärrängar, SUNDSTRÖM. I trakten av Karlstad häckar han allmänt, CEDERSTRÖM, HAMMARGREN. Häckar allmänt i Vestergötland. I Bohus län förekommer han, enligt meddelande av KOLTHOFF, sparsamt, häckar ej i Göteborgstrakten, dit han kommer i medlet av april, men ej träffats om sommaren, MALM. Enligt WRIGHT kommer han till Orust mellan den 13 och 20 april, några kvarstanna över sommaren, men ägg äro der ej funna. I Småland vid Alvestad och Bosseryd träffades han av MEVES. I Sönnerbo har jag stundom om somrarne åren 1841, 1859—73 iakttagit honom, men icke under häcktiden; i Ö. Småland, enligt

Tiselius, temligen allmän på sanka ängar och vid havsstranden. På Öland talrik, häckande, Meves, Kolthoff, Hanström. På Gotland häckar han allmänt, Andrée, Wallengren, Kolmodin, på ängar och holmar, enligt Holz, som vid sitt besök ett år den 24 april säger honom redan länge hava varit der; 3 eller 4 par innehade ett stort område. I Bleking såg jag honom under sommaren år 1839. I Skåne erhölls han den 15 juli 1749 af Linné på Vegeholm; i N.Ö. Skåne temligen allmän, Lilljeborg, Wallengren, Gadamer; den sistnämnde sände mig år 1844 en, fäld den 2 april samma år, har uppgivit hans ankomst till N.Ö. Skåne under åren 1844—1852 följande dagar, i ordning efter åren, den 2, 3 och 26 mars, 7 april, 24 mars, 6 och 8 april, 30 mars, 11 april, sålunda emellan den 2 mars och 11 april. Enligt Nilsson skall han flytta från Skåne i senare hälften av augusti och september. Dess vidare flyttning synes av det efterföljande. Emellertid kvarstanna många under vintern till och med i Norge, men ännu flere nå sydligare trakter utan att följa den stora mängden, som under vintern flyttar över till Afrika, ja ända till Cap. Vid flyttningen norr ut kvarstannar åter en del, de flesta sannolikt unga foglar, på många ställen utan att häcka. Vid Lomma ses han höst och vår i stora flockar och häckar hvarje år på kungsmarken. Possessionaten Carl Möller på Vedelsbäck, ej långt från Ringsjön, har meddelat mig, att fogeln om våren kommer i mars, att han häckar i Rönneholms mosse vid Helga å och på Klågerup m. fl. ställen, att han under höstflyttning kommer under augusti och flyttar bort i oktober, samt att 2—3 par häcka i kärren vid Ringsjön, der ungarne, som förtära blåbär, äro flygga i augusti. I S. Skåne häckade han under 1830—50 på de flesta större, sanka ängar i Grönby-trakten, men antalet har genom torvtagning och utdikning nu mera avtagit.

I södra och mellersta delarne av Finland är han temligen allmän och häckar på lämpliga platser, förekommer i de nordliga trakterna, såsom i trakten av Kajana, enligt Malmgren, sparsamt; häckade år 1861 talrikt vid Uleåborg, Dresser. v. Nordmanns uppgift, att han lät höra sig år 1853 i Muoniniska, beror utan tvivel, såsom Palmén upplyst, på en förvexling. Till Åland kommer han omkring den 18 april, till S. och S.V. kustlandet omkring den 22 april, till S. Österbotten omkring den 29 april, N. Tavastland och Savolaks den 3—5 maj, till Uleåborg de första dagarna av maj, och något senare till inre delar av landet än till platser vid vestkusten på samma breddgrad. Bortflyttningen sker under september eller början av oktober, Palmén.

I hela Ryssland är fogeln, enligt Pallas, allmän, talrik i kusttrakter och på stepper med högt gräs. Vid Novaja Ladoga och Arkangel ej sällsynt, Lilljeborg. På sistnämnda ställe ävensom vid Schlüsselburg, Wuitegra, staden Onega, enligt Meves, är den icke heller sällsynt. I Arkangel fann Goebel den 6 juni 1 eller 2 friska ägg. I Lifland och Estland talrik i kärrtrakter, under augusti drar han omkring i stora flockar och visar sig ofta i hundratal vid insjöarnes stränder, Meyer. Han omtalas även från Kurland, talrik om hösten på dynerna, Goebel. I Polen talrik under flyttning, häckar i östra trakterna över allt i ringa antal. I Ural till 57° n. br.; i Orenburg och Simbirsk i stor mängd på stepperna. I trakten av Kultuk vanlig under flyttning i slutet av april och i augusti till medlet av september; V. Sibirien. Den ostasiatiska häckar i trakten af Darasun, Taczanowski, och är der temligen talrik, Dybowski & Perrex.

På Pöl under augusti talrik, Zander, v. Preen; i Danzig, Böck; kommer från norden till tyska kusten i oktober, L. Brehm.

Häckar i Marnitz, Mecklenburg, v. Preen. I Pommern fans bo med 4 ägg på en tuva i öppen mosse, v. Homeyer.

I Neu-Vorpommern förekomma de om sommaren, sedan ungarna blivit flygga, i stora flockar på ängarna, Quistorp, 1848. De äro mycket skygga, men dold bland betande boskap kan man dock stundom i två skott lyckas fälla 5 eller 6 stycken; 20 år senare heter det, att under senhösten komma skaror av flere hundra på stränder och ängar, och att många skjutas. I december träffas de, enligt v. Homeyer, på sädesfälten. J. F. Naumann säger år 1850, att till Tyskland kommer hvarje sommar ett vida mindre antal än i början av detta århundrade. Fogeln omtalas år 1864 såsom sällsynt vid Cöslin under flyttning: den 19 augusti under S.O. vind och + 11,5 till 20° C.[1] iakttogs en; den 21: 2 st. och den 23, under S.S.O. vind och + 14 till 20°, 5 st. År 1856 kom han på flyttning till Pommern den 17 april, Quistorp; påföljande år: den 29 april och den 16 september. År 1860 den 28 augusti iakttog Hintz en och annan draga skrikande och högt i luften åt S.V. vid + 9 till 13°. Hintz berättar, att den 1 juni 1861 kl. 7 e. m. vid vestlig vind och + 5 till 12° en iakttogs dragande åt vester; den 13 augusti drogo 2 st. åt vester; den 26 augusti hade 20 st. slagit sig ned på en plöjd åker; år 1866 den 14 augusti vid V.N.V. vind och + 10 till 20° drogo 4 st. norr ut. År 1868 den 23 oktober sågs en dragande mot vester vid vestlig vind och + 3,5 till 11°. På öarna vid Neu-Vorpommerns kust om hösten i stor mängd, Th. Holland; häckar i Mecklenburg, Gravenitz. I Mark är den ej sällsynt flyttfogel, Schulz, Vangerow; häckar ej sällan, förekommer vår och höst i flock. I Celle kom han till sin häckplats den 21 april 1852, Pralle. Häckar i Münsterlandet, Bolsmann; iakttagen vid Cöln, Ruhl. I Nassau under flyttning sällsynt, Römer. I Schlesien, Tiemann; vid Prosnas inflöde i Warthe, v. Homeyer; i Wupperthal, Preussen, Fuhlrott; i Neuwied sällsynt under flyttning, Brahts; i Niederhessen på flyttning ej talrik, Sezekorn; över trakten av Halle flyttar han regelbundet, Rey; flyttar över Thüringen, Hellmann; i Wetterau under vår- och höstflyttning vid vattendrag, på åkrar och sanka ängar icke talrik; förtär maskar, sniglar, land- och vatteninsekter, Jäger; en flock om 5 stycken kom den 25 mars 1865, Snell. Omtalas från Würtemberg, Calwer; häckar der. Jäckel har meddelat många underrättelser om fogeln i Bayern. År 1853 den 17 september syntes en flock, de sista den 23 och 26 november vid temligen stark frost. År 1854: vårdraget varade från den 30 mars till den 12 maj; höstdraget den 4 och 10 augusti starkt, i flockar om 9—20 st. Många lågo på bröstet, andra putsade sina fjädrar eller sökte föda. Den 31 augusti hördes de överallt, de sista för året den 27 september. I Memmingen visar han sig i flock om 5—30 stycken; de sista under år 1855 visade sig den 17 november; år 1856 kommo de första ovanligt tidigt: den 18 mars; de voro både på våren och hösten talrika; vid München erhölls en dun-unge den 5 juni; häckar talrikt i Oberbayern och Schwaben. År 1856 syntes de sista den 19 oktober, de återkommo till Mittelfranken, der de häcka, påföljande år den 21 mars; draget började den 30 mars och slutade den 22 maj; den 13 augusti sågs en flock, och den 7 september sågos vid Schönau 30 st. År 1857 varade vårflyttningen från den 25 mars till den 5 maj; mot vanan började de återkomma redan i medlet av juli; den 28 augusti syntes 3 flockar om 9—24 st. hvardera, och under hela september flockar om 30—50 st. Vid daggryningen utföra de sin egendomliga musik: fulla och rena toner med

[1] Här och på flere ställen i det följande angives max. och min. temperaturen mellan kl. 6 f. m. och 9 e. m. under det dygn, då flyttningen blivit iakttagen, alltid enligt Celsii termometer.

variationer. I oktober 1857 visade sig många, avtogo i november, de sista bortflyttade natten emellan den 18 och 19 november, sedan vattendragen blifvit isbelagda. De återkommo den 31 mars —12 maj 1858. Enligt Landbeck häcka få par i Mindel; den 8 april erhölls bo med 4 ägg. I Salzburg är han, enligt v. T.-Schmiedhofen, sällsynt och visar sig endast vid flyttning. Enligt Pässler flytta stora skygga skaror vid Elben. I Böhmen i flockar om 20—30 st. i juli och augusti; i Frauenberg hördes hans 'flöjtande Pfiff' den 15 maj, Fritsch; besöker i Galizien och Bukovina om hösten vattendrag och sädesfält, Zawadski; i Österrike förekommer han även, Finger. Häckar i Siebenbürgen, men är under flyttning talrikare, Landbeck; vid saltsjöar i Banatet, Löbenstein.

I Danmark var han, enligt Teilmann, år 1823 utomordentligt talrik vid stranden från april till slutet av maj; återkom redan i början av juli, ledsagad av de unga. Den 14 augusti 1820 såg samme författare på 57° n. br. och 3° 45′ Ö. om London en stor mängd, åtföljda av *Charadrius pluvialis* och *Tringa alpina*, dragande åt vester. I maj draga de åt norr och vester. Om hösten, säger Kiærbölling, äro de mycket talrika på Jutlands hedar och sandrevlar, der de ofta häcka; kort efter midsommar äro ungarna flygga; höstdraget varar till september. Ett fåtal lärer övervintra.

I Oldenburg iakttogs han vid Jahde den 12 juni 1854, och år 1857 den 1 januari vid kusten, Wiepken. Enligt Negelein flyttar han över landet om hösten, men skall även häcka der. På Sylt syntes några få, Duvnford. På Borkum, väl bekant genom Baron Droste-Hülshoffs beskrifning, finnas stora skaror under nästan hela året, dock utan att häcka; under ett år syntes den 7 juni en stor flock, den 1 juli syntes hundratals och antalet ökades dagligen, men på hösten började det åter minskas. Från oktober till mars är antalet mindre betydligt. Under mars och april draga åter otaliga skaror över trakten, och en del finnes även under maj och juni. En stor mängd synes årligen alls icke häcka.

I Belgien flyttar han regelbundet om våren och på senhösten och är då talrik på stränderna; vid Liége sällsynt; de Selys-Longchamps trodde, på lösa grunder, att han även häckade.

Häckar på Shetland och Orkney och i Skotland, Jardine m. fl. På Irland vid kusten och i inre kärrtrakter under hela året, men under häcktiden mycket sällsyntare än annars, Thompson; synes även hela året i en och annan trakt af England såsom i Norfolk, der han dock, likasom i hela S. England, icke häckar, hvilket han deremot gör i Devonshire och de nordligaste trakterna under april och maj. Dresser omtalar dess flyttning vid Cromen: 25—30 små flockar om 6 st. unga och gamla tillsammans flögo lågt över sjön alltid åt S.V. Deras flyttning märkes på deras skrik nattetid, då de flyga över London och andra städer; de flyga även skrikande omkring fyrtorn, utan att såsom andra foglar slå emot dem.

Flyttar långsåt Frankrikes kust, Temminck. Enligt Marchand visar han sig temligen ofta vid Eure & Loire, alltid vid stark blåst; Hardy omnämner honom från Seine inférieur, och Olph-Gaillard omtalar honom från trakten af Lyon. Till Savoyen kommer han alla år i oktober och november, stannar kvar under milda vintrar till mars och april. J. W. v. Müller säger, att han kommer till Provence i mars, och att några även häcka der och följa med dem, som komma öster ifrån. I trakten af Genève, enligt Fatio-Beaumont, regelbunden flyttfogel; i Tyrolen tillfällig under flyttning, Althammar.

I Portugal är han, enligt C. A. Smith, allmän. I trakten av Santiago finnes han under hela året, men drar sig om vintern till det inre av landet, Rios Naceyro; vid Valencia, enligt Vidal, skall han vara mycket allmän under vintern, likasom, enligt Saunders, i södra Spanien, der den skall vara mindre skygg än i England.

Förekommer i Toscana, enligt Savi; på Sardinien vanlig om vintern, Savadori; Cara säger, såsom det tyckes med orätt, att han der häckar; temligen allmän om vintern, säger Brook 1873. På Sicilien allmän under hela vintern, flyttar norrut i april; man ser honom ensam eller i små flockar om 4—5 stycken; Malherbe. På Malta och Gozzo under vår och höst, oftast i september och oktober; någon gång även i juli, Ch. A. Wright; under vintern allmän på norra kusten, Sperling.

I Krain träffad den 11 november 1858 efter ostlig storm med snö, Seidensacher; häckar i Ungern, Baldamus; iakttagen i Sarepta, Naumannia 1853. Den 17 augusti 1861 kl. 12 på natten drogo 2 små flockar från S. till N., då även andra vadare hördes, Schauer. Få iakttagna i Macedonien, Elwes a. Buchley. I Grekland under hela året vid havskusten, under sommaren en och annan, men om vintren i talrika flockar; om natten uppehåller han sig på betesmarker och ouppodlade fält, under senhösten på bomullsfälten och i melongårdarne; omkring kl. 10 kommer han till havskusten familjevis eller i små flockar om 12 till 20 st., v. d. Mühle. På Korfu i oktober och april mycket talrik; 'näbben ½—2 tum (?) längre än vanligt på andra ställen, och oberoende af åldern', Powys. På Joniska öarna talrik under oktober till april; få synas under hela året, enligt Lord Lilford, men häckar ej enligt Lindermeyer, Dresser. Vid Odessa erhölls en i april 1837; vid Svarta havet allmän, men häckar ej, v. Nordmann. I Kuban vid Kaukasus sågs en flock den 2 april, Hummel.

På Azorerna tillfälligtvis, Godman, på Madera flyttfogel, Harcourt.

På Prince Island, en af Cap Verdsöarna, ej allmän, Dohrn; vid Nagua el. Nakvafloden, Sharpe; Guldkusten, Hartlaub; der och i hela V. Afrika mycket allmän, Ussher. I Algeriet om hösten, och man har till och med uppgivit, att han här skulle häcka, A. v. Homeyer, hvilket behöver bekräftelse. I Egypten i mängd, isynnerhet i Delta och Fayoom; iakttagen der den 24 april, Shelley; dröjer under hela vintern och drager söder ut till Dongola, A. Brehm; Taylor sade ock, att den icke var sällsynt i Egypten; vid Chartum även om sommaren, Vierthaler. Abyssinien, Rüppell, Heuglin; Zanzibar och Mozambik, Sperling.

I Damara, enligt Andersson, sparsam, och vid Stora Numukva i små, mycket skygga flockar. I Natal talrik, skygg, lever på stränderna och vid lågt vatten på bankarna, Gurney. Layard fann honom hela året om, men ej häckande. Buckley såg en liten flock i Matabili-trakten. På Madagaskar, enligt J. E. Harting, Dresser; sågs på Rodriguez, Newton.

I Pondichery Temminck; Kalkutta under senare hälften av mars, Sundevall; läte: 'hiii'. Finnes, enligt flere uppgifter, även i Ö. Asien, såsom på Japan, Sumatra, Java, Borneo m. fl., Schlegel; S. Kina, besöker flockvis om vintern Formosas kust, Swinhoe; Ostindien, Collin. — I N. Amerika tillfällig.

Storspoven tillhör således Europa, Asien och Afrika, besöker under häcktiden nordliga kärrtrakter och hedar, under andra årstider vistas han i synnerhet å havskuster. Man träffar under häcktiden ofta några par bosatta i ett större kärr, men under andra tider är han mera sällskaplig, och på de stora stråkvägarne

vid kusterna ser man stundom stora flockar samlade, och till dessa sluta sig gerna även andra arter av vadare, njutande av det skydd, som Storspovens vaksamhet bereder dem. Ofta synes det, som om de olika könen hvardera för sig sällade sig under flyttning tillsamman. I vissa trakter, såsom vid Medelhavet, flytta de söder ut i små flockar. Han besöker även åkerfält och väljer vanligtvis olika platser under olika tider på dygnet. På avlägsna, lugna ställen håller han sig stilla midt på dagen, då han brukar hvila från sina mödor.

Då fogeln får gå ostörd, bär han kroppen vågrätt, halsen S-formigt böjd och näbbspetsen snedt nedåt riktad. Ådrager sig något ovanligt hans uppmärksamhet, så lyfter han bröst och huvud högre, hvadan man lätt på långt håll med kikare kan se, om han märkt den, som nalkas honom. Han går med temligen avmätta och långsamma steg. Vid sökandet efter föda vadar han ofta i grundt vatten, och Naumann, fader och son, såg honom även ofta, ehuru han ej ofredades, simma över en dam, 100 steg bred, ävensom i forsande vatten, som dock dref honom så, att han landade långt ned på andra stranden. Oftast och under vanliga förhållanden flyger han med måttlig fart och temligen långsamma vingslag, — störd flyger han snabbt och med hastiga. Ju längre väg han har att tillryggalägga, desto högre är flygten. Då han från höjden slår ned, sker det med slutna vingar och såsom på en rutschbana, i det han, hastigt närmande sig marken, åter höjer sig, innan han slutligen slår sig ned. Han sänker än den ena, än den andra sidan och vingen mot jorden.

Han är mycket vaksam och har utmärkt synförmåga och tyckes även hava särdeles god hörsel. Mycket betecknande är hans *läte*. Det är starkt och klingande; tonerna låta, enligt Naumann, som Fis och G, eller Fis, G, Gis i den trestrukna oktaven på vanliga instrument eller för den vanliga flöjten såsom

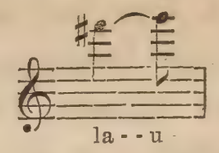

och

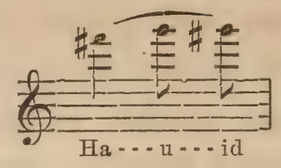

Baron Droste-Hülshoff betecknar locktonerna med

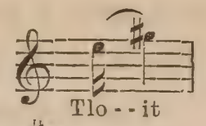

Uppskrämd låter han höra varningsropet

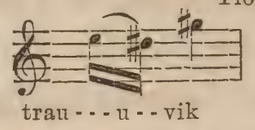

A. E. Brehm säger, att fogeln, då han lyfter, ropar 'gurli'.

Vid häckplatsen brukar honan om våren starkt jodla, under det hon flyger omkring med dallrande vingslag. Sundevall uttrycker det läte fogeln hade i Indien, med ett kortare och mindre starkt 'triiii'. Enligt Gadamer skriker han starkt vid väderskifte.

Födan är mycket omvexlande och olika under olika årstider och på olika platser. Af insekter finner man i hans mage utom *Coleoptera*, såsom *Melolonta solstitialis*, *M. agricola* m. fl., *Scarabæus stercorarius*, *S. vernalis* talrik, *Aphodius*, *Harpalus*, *Zabrus gibbus*, även gräshoppor såsom *Acheta campestris* samt flere andra insekter af alla ordningar utom *Lepidoptera;* dessutom *Phalangium* och andra spindlar. Alla dessa samlar han, enligt Naumann, på trädes- och betesmarker. I sött vatten fångar han flere arter av *Dytiscus*, *Gyrinus*, *Notonecta*, ävensom larver av dessa — dock obetydligt. Dessutom förtär han sniglar, *Limax*, och andra små land- och söttvattens-mollusker. Redan Gesner fann daggmaskar jemte grus hos honom, och enligt Pallas förtär han även ödlor. Vid havskusten utgöres födan av krustaceer m. m.; vid Natalviken fann Gurney uti honom mollusker. Men icke nog härmed. Även vegetabilier utgöra ofta hans förnämsta föda, såsom bär av *Empetrum nigrum* och isynnerhet *Vaccinium myrtillus*,

hvaraf exkrementerna bliva blå. NAUMANN fann även hos honom ej fullvuxna, omogna Lupinbönor, *Lupinus albus*, och små svampar, säkerligen *Agaricus esculentus*. Han dricker flere gånger om dagen och badar gerna.

Till *häckplats* väljer fogeln mycket olika ställen, men alltid öppna fält, både vid kuster och i det inre av landet. Hos oss häcka de fleste i det inre av landet på sanka ängar eller myrar, dock häcka även somliga på holmar vid Gotland och norrut åtminstone till Dalelvens mynning. HINTZ säger, att vid hans besök på Gotland hade de den 24 April sedan länge varit på myrarna. Boet tillredes på en tuva eller bland lågt gräs eller ljung; det utgöres av en liten grop med stycken av torra grässtrån och andra växter, stundom av endast en grop i sanden.

Äggens antal är 4, sällan ett derutöver, hvilket då anses hava blivit lagdt av en annan hona. De läggas, såsom vanligt hos vadare, med spetsarne emot hvarandra. Äggläggningen börjar redan i slutet av april, men ännu i början av juni träffar man bon med ägg.

Under häcktiden hålla sig makarna tillsammans, och under det honan ruvar, håller hanen vakt, en uppgift som återfinnes hos flere författare. Han möter den, som kommer i närheten, med skrik och söker afleda uppmärksamheten från häckningsstället. För övrigt hava båda könen ruvfläckar, hvarav man kan finna, att båda ruva. Jag har icke funnit någon annan uppgift om tiden huru länge ruvningen varar, än den BECHSTEIN meddelat, nemligen 3 veckor, en uppgift som nog, till följd af äggens storlek och ungarnes utveckling vid utkläckningen, kan vara riktig. Dock vore ytterligare iakttagelse derom af intresse. Ungen i ägget, säger GLOGER, svarar modren, då hon skriker. Vid Ottenby fann MEVES dunungar den 2 Juni (se ovan). Sedan de blivit utkläckta, lemna de genast boet. HOLTZ fann på Gotland detta hava skett den 15 juni. Flygga träffas de, enligt NILSSON, kort efter midsommar.

Ibland Storspovens *fiender* omtalas av NAUMANN: *Falco peregrinus* och *F. palumbarius*, från hvilka han knapt kan rädda sig, om icke genom att nå och störta sig i vattnet. Enligt GADAMER taga deremot dufhökar icke Storspoven. Räfvar och vesslor taga den ruvande fogeln på äggen, och äggen tagas af korpar, kråkor och kajor samt vid kusterna af måsar.

Hos oss är fogeln icke föremål för ordentlig *jagt*, och krypskyttet lyckas endast tillfälligtvis. Då fogeln på hösten samlar sig i flock vid havskusterna, kan han dock fällas. Om en skjutes, slå andra efter den skjutne. Även med lockpipa kunna de lockas inom håll. De häckande foglarne böra sparas, dels emedan deras kött då är magert och torrt, dels emedan fogeln genom förtärande av en mängd skadliga insekter gör gagn, och slutligen derför att han är en av våra herrligaste foglar. I trakten av München hatas fogeln av jägarne, emedan han genom sitt skrik fäster andra foglars uppmärksamhet på dessa, som, enligt JÄCKEL, söka utrota fogeln genom att söndertrampa hans ägg, hvilket barbariska bruk säkert ingen hos oss låtit komma sig till last.

Ungfoglarne äro för sitt *kött* värderade, och i friskt tillstånd samt väl tillagadt är det också särdeles smakligt. Å de gamla foglarna måste man, enligt BECHSTEIN, avtaga skinnet före tillagandet. För övrigt är nog köttet mycket olika på olika platser, allt efter den föda som njutits, samt efter ålder och årstid. LATHAM säger, att köttet av dem, som leva vid havskusten, är sämre. GESNER tyckte, att köttet liknade harens. Av de många författare, som omtala det, och av hvilka flere nämnas av BERGIUS, säga

de fleste, att det är utmärkt godt, men andra, att det är segt och tranigt. I jemförelse med flertalet vadare tyckes mig Storspovens kött vara underordnadt. Fogeln begagnades emellertid på de stores bord, och konung *Johan* erhöll 10 stycken under ett år. I Spanien värderas den, enligt SAUNDERS, icke, jagas sällan och är der mindre skygg. I Grekland är köttet torrt och dåligt. I Holland värderas äggen.

Infångad såsom ung vänjer han sig lätt vid fångenskap. Han bör hållas på rymlig plats, helst utomhus och med ymnig tillgång till vatten. I en trädgård gör han nytta, då han förtär en mängd insekter och maskar. Även vingskjutna och läkta kunna leva i fångenskap under flere år, men de blifva ej särdeles tama. I flere zoologiska trädgårdar underhålles han.

Till en uppsats af JÄGER, Zool. Gart. 1864, tillägger BRUCK en uppgift, att i Irland erhållits en *albino* med alla fjädrarne, utom vingtäckarne, hvita.

SCHLOTTHAUBER omtalar en monströs individ med överkäken endast en tredjedel så lång som underkäken.

Ibland Storspovens fjädrar lefva: *Docophorus humeralis* DENNY. *D. testudinarius* DENNY. *Nirmus holophæus* NITZSCH, ej sällsynt; finnes även på flere andra vadare. *N. zonarius* NITZSCH. *N. pseudonirmus* NITZSCH. *N. Numenii* DENNY. *Menopon nigropleurum* DENNY, även funnen på *Machetes pugnax*, *Totanus calidis*, *Larus tridactylus* och *Alca torda*. *M. crocatum* NITZCH. — ? *M. Numenii* RUDOW.

Uti inelvorna hafva blifvit funna: *Ancyracanthus longicornis* HEMPR. & EHRENB., i muskelmagens hinnor. *Hystrichis papillosus* RUD., i matstrupens hinnor. *Tropidocerca inflata* DIES., i körtelmagen. *Trichina affinis* DIES., inkapslad i bukhinnan och pleura. *Echinorrhynchus Frassonii* MOLIN. *Monostomum mutabile* ZED. *Distomum ovatum* RUD., i Bursa Fabricii. *D. militare* RUD. *D. spinulosum* RUD. *Tænia sphærophora* RUD. *T. Nymphæa* SCHRANK.

Arquata s. *Numenius* GESN., Av. 1555, 215. GESN. red. 1669, 58. ALDR. Orn. III, 1635, L. 20, C. 21, p. 125. WORM, Mus. 1655, 307. WILLUGHBY, Orn. 1676, 216.

Arquata JONST. Av. 1657, 108.

Numenius RAY, Syn. 1713, 103. MOEHRING, Av. Gen. 1752, 87. L.S.N.I. 1735, 12; Fn. I 1746, 51, n. 139. BRISS., Orn. V 1760, 311; Ed. 1763, II, 289.

Numenius arquata L. S.N. II, 1740, 47 (här af LINNÉ kallad Morkulla); VI, 1748, 26. Sk. resa, 1751, 333 & Reg. J. TH. KLEIN, Hist. av. 1750, 109; Vögelhist. 1760, 201. LATH., Ind. II 1790, 710. LATH. BECHST. III, I, 1796, 94; IV, II, 1812, 432. MEYER u. W. II, 1810, 354. Vög. Liv.-u. Esthl. 1815, 188. PALL., Zoogr. II, 1811, 168 (part.). CUV., R. A. 1817, 485. TEMM. Man. II, 1820, 393; IV 603. FABER, Prodr. 1822, 24; Hochn. Vög. 1826, 12, 321 B. NILSS. Orn. II 1822, 44; Fn. II, 1858, 193. TEILMANN, Danm. o. Isl. Fugl. 1823, 113. EKSTRÖM, V. A. Handl. 1829, 32. 'L.F.', Loud. Mag. 1830, 171, *Scol.* A. RETZIUS, V. A. Handl. 1831, 5. SAVI, Orn. Tosc., ref. Isis 1833, 1000. BREHM, Vög. D. 1831, 608, (+ *N. medius* 609). N-a, 1 H. 1849, 59; 1855, 291. NAUM. V. D. VIII, 1836, 478; N-a, 2 H. 1850, 11. V. D. XIII v. BLAS. u. BALD. 1860, 248. SUNDEVALL, Phys. S. tidskr. 1837, 203; Öfv. V. A. Förh. 1844, 172; V. A. Handl. 1844, 382. RASCH, N. Mag. f. Nat. 1838, 376. WIKSTRÖM, Stockh.-trakt. 1839, 102. SCHINZ, Eur. Fn. I, 1840, 318. KEYS. u. BLAS., Wirb. E. 1840, n. 360. ZAWADSKI, Fn. Gal.-Buk. W. 1840, 109. ANDRÉ, Gotl. Fogl. V. A. Handl. 1841, 210. LANDBECK, Isis 1842, 197. DE SELYS-LONGCHAMPS, Fn. Belg. 1842, 130. DE SERRES, Migr. 1842, 123. JARDINE, B. of Gr. Br. III, (1842) 273. DRUMMOND, Ann. a. Mag. N. H. 1843, 420, 427. MALHERBE, Fn. Sic. 1843, 179. SCHLEGEL, Rev. 1844, XCV. MESCH, Öfv. V. A. Förh. 1844, 87. V. D. MÜHLE, Orn. Griech. 1844, 110. LILLJEBORG, Obs. z. II, 1845, 53; V. A. Handl. 1850, 299. SCHULZ, Fn. March. 1845, 349. LUNDBORG, Öfv. V. A. Förh. 1846, 43. WALLENGREN, Öfv. V. A. Förh. 1849, 310; N-a 1853, 295; 1854, 251. LÖBENSTEIN, N-a, 3 H. 1850, 15. KJÆRBÖLLING, N-a, 3 H. 1850, 47; Danm. Fugl. 1852. 274. ZANDER, N-a, 2 H. 1850, 56. RIOS NACEYRO, Mem. Madr. Ac. 1850, ref. BOLLE, J.f.O. 1855, 304. THOMPSON, Irel. II, 1850,

184. Vidal, Mem. Madr. Ac. 1851, ref. Bolle, J.f.O. 1855, 312. Cederström, Carlst. fogl. Ups. 1851, 10. Baldamus, N-a, 2 H. 1852, 87. Bolsmann, N-a, 3 H. 1852, 33; 1855, 316. Gadamer, N-a, 3 H. 1852, 11; 1855, 92. Jäckel, N-a, 2 H. 1852, 122; J.f.O. 1855, 402—3; N-a, 1856, 241, 521—2; 1857, 385; 1858, 446. Pralle, N-a 1853, 33. v. Negelein, N-a 1853, 61. Tobias, J.f.O. 1853, 215. (? Schrader, J.f.O. 1853, 242, 311. Tamsö, Porsangerfjorden.) Hammargren, Verz. d. Wenern... Vög., N-a 1853, 295, 305. Schilling, J.f.O. 1853, 373 (Hiddensö). Vierthaler, N-a 1853, 20; 1855, 478. Labouysse, N-a 1853, 344. A. Brehm, J.f.O. 1854, 81; 1855, 367. Hartlaub, J.f.O. 1854, 159 (Ceylon); 1855, 361. Gætke, J.f.O. 1854, 323. Wiepken, N-a 1854, 355; 1857, 325. Bailly, Orn. Savoie IV 1854, 123. Harcourt, J.f.O. 1855, 52. Brahts, N-a 1855, 338. Vangerow, J.f.O. 1855, 343. Olph-Gaillard, N-a 1855, 50. Hardy, N-a 1855, 422. Lloyd, Anteckn. II, 1855, 156. Middendorff, Isep. 1855, 62, 107, 108, 125, 128 (part.). v. Preen, N-a 1856, 79. Fatio-Beaumont, N-a 1856, 165. J. W. v. Müller, J.f.O. 1856, 230. Heuglin, V. N.O. Afr. 1856, 62; J.f.O. 1867, 286. Althammar, N-a 1857, 401. Krüper, N-a 1857, II, 15. Th. Holland, N-a 1857, 190; J.f.O. 1860, 306. J. v. Wright, Öfv. V. A. Förh. 1857, 43. C. Jäger, Wetterau II, 1857, 16; Z.G. 1864, 221. Quistorp, N-a 1858, 41; J.f.O. 1868, 58, 399. A. Hummel, N-a 1858, 142. K.-Warthausen, N-a 1858, 508. Taylor, Ibis 1859, 53; 1867, 70. Åström, Vertebr. Lomma. Lund 1859, 18. A. v. Homeyer, J.f.O. 1859, 369; 1864, 142, 326. J. v. Fischer, Z. G. 1860, 311; J.f.O. 1872, 389. Seidensacher, N-a 1860, 312. Gloger, J.f.O. 1860, 469, 470. Gurney, Ibis 1860, 218. Powys, Ibis 1860, 345. Meves, Öfv. V. A. Förh. 1860, 218; 1868, 274; 1871, 773. v. Schrenck, Amur. 1860, 427. F. a. G. Godman, Ibis 1861, 86. Malmgren, Kajana, Fogl. 1861, 105. Hintz, J.f.O. 1861, 463; 1863, 428; 1864, 94 (110); 1867, 171; 1868, 399. Schauer, J.f.O. 1862, 468. Gravenitz, J.f.O. 1862, 455. H. C. Müller, Färö Fugl. 1862, 23. Högberg, Örebr. Fogl. Ups. 1863, 15. Altum, J.f.O. 1863, 108. Römer, Verzeichn. Säug. u. V. 1863, 59. Adams, Ibis 1864, 33. Ch. A. Wright, Ibis 1864, 145. Löwenhielm, Fogl. i Kil, Öfv. V. A. Förh. 1864, 314. Påssler, J.f.O. 1865, 42. Sezekorn, Ber. Nat. Cassel. 1864, 39. v. Droste, J.f.O. 1867, 90, 1869, 281. Borkum, 1869, 245; Z. G. 1870, 23. Lundborg, Jägarf. tidskr. 1864, 96. Sperling, Ibis 1864, 287; 1868, 292. Collett, Christiania, 1864, 450; Meddel. N. Mag. f. Nat. 1877, 99. Newton, Ibis 1865, 150, Salvadori, J.f.O. 1865, 315. Collin, Catal. rer. nat. Hafn. 1865, 10. Skand. Fugl. Kjærb. 1876, 494. Godman, Ibis 1866, 101, 101. Tristram, Ibis 1868, 327. Mäklin, Fogel. ordn. 1867, 81. Marchand, Rev. & M. Z. 1827, 35. Degl. & G. Orn. II, 1867, 159. Schlotthauber, J.f.O. 1867, 358. Holtz, J.f.O. 1868, 123. Dubowski & Perrex, J.f.O. 1868, 337. Sundström, Örebro. vert. 1869, 22. Tiselius, Ö. Smål. 1868, 29. Sperl., Ibis 1868, 292. A. C. Smith, Ibis 1868, 454. H.-Huene, J.f.O. 1869, 19. Barth, Boie, J.f.O. 1869, 95. Snell, Z. G. 1869, 325. Borggreve, Norddeutschl. 1869, 121. Stölker, J.f.O. 69, 339. Taczanowski, J.f.O. 1870, 53; 1871, 57; 1873, 104. A. v. Horn, J.f.O. 1870, 230. Elwes a. Buckley, Ibis 1870, 331. Lühdner, J.f.O. 1871, 302. Kolmodin, Gotl. Fogl. 1871, 12. Shelley, Ibis 1871, 309. Fritsch, J.f.O. 1871, 390, 1872, 383. Holmgren, Skand. Fogl. II, 1871, 795. Saunders, Ibis 1871, 389. Sharpe, Ibis 1872, 74, 232 (Ismid). Alston a. Brown, Ibis 1873, 70. Brooke, Ibis 1873, 340. Goebel, J.f.O. 1873, 13. Palmén, Finl. Fogl. 1873, 118. Ussher, Ibis 1874, 74. Buckley, Ibis 1874, 388. Durnford, Ibis 1874, 399. Bodinus, Zool. Gart. von Berlin 1875, 72. Carlson, Jägarf. tidskr. 1876, 77. Schalow, J.f.O. 1876, 19. Malm, Fn. 1877, 276. Hannström, Jägarf. tidskr. 1880, 225. Landb., v. Hom. Briefe 1881, 142. Se Tidskr. f. Jäg. 1832—3.

Scolopax arquata L. S.N. X 1758, 145. Fn. II, 1761, 59. S.N. XII, 1766, 242. Brünn. Orn. 1764, 47. Gadd, Sjöf. 1769, 10. Ph. Müll, L. S.N. II, 1773, 394. Müll, Prodr. 1776, 22. Bergius, Tal, II, 1787, 85. Gm. L. S.N. 1788, 655. Ödman, Wermdö, 1782, 72. Beseke, Vög. Kurl. 1792, 59. Retz. Fn. 1800, 171. Bechst. Jagdw. I, ii, 1802, 98.

Sc. phæopus major Scop. Ann. I 1769, 94.

Numenius major Stephens, Gen. zool. XII, 1824, 26.

'*N. torquata* Temm. Tabl. méth. 96'.

N. arquatula Hodgson, Gray, Zool. Miscell. 1849. 86.

N. melanorrhynchus Bonaparte, Compt. rend. 1856, 597.

N. nasicus Tacz., J.f.O. 1871, 58 (torde även böra räknas hit).

Tankarne äro delade, om *N. virgatus* Cuv. R. A. 1829, 521, från Kap även är samma art som vår.

Av det föregående synes, att Linné kallade fogeln *Numenius arquata*, emedan Gesner, som kallade honom *Arquata*, bildat detta nomen proprium av *arcus*, *arcuatus*, även skrivet av Livius: *arquatus*. På denna grund bibehålla vi Linnés artnamn oförändradt, i stället för det av några förf. brukade *N. arcuatus*.

Numenius lineatus Cuv. En ostasiatisk form, som tillhör Ö. Sibirien, Kina, Mongoliet och Japan, och som flyttar till S. Kina, anses af flere forskare för en egen art. Den synes skilja sig från vår huvudsakligen genom

sina hvita, enfärgade undre överarmtäckare. Hit räknas: *N. arquata* Pall., Zoogr. II, 1811, 168 (part.). *N. lineatus* Cuv., R. A. 1829, 521 (Indien). Less., Orn. I, 1831, 565. Swinh., P.Z.S. 1871, 410. Dyb., J.f.O. 1873, 103. Blyth, Ibis 1867, 167. Tacz., Bull. Soc. Zool. I, 1876, 255. Dav. & Oustalet, Ois. Chin. 1877, 457. *N. major* Temm. & Schlegel, Fn. Jap. Swinh., Ibis 1860, 66; 1863, 410; 1867, 391; 1870, 363. *N. arcuatus* Swinh., Ibis. 1863, 410, P.Z.S. 1863, 318. Dyb. u. Parr., J.f.O. 1868, 337. *N. cassini* Swinh., P.Z.S. 1863, 317; Ibis 1867, 398.

157. SMÅSPOV, *Numenius phæopus* (L.) Lath. Pl. XXXVIII, fig. 3. Överkäkens spets undertill jemn; näbb från roten jemnt böjd; dess längd 75—87 m.m.

Anm. N. tenuirostris Vieill., från S. Europa, liknar *N. phæopus* ganska mycket, men, utom det att fjäderklädnaden är betydligt ljusare, är näbbets form olika, neml. böjdt endast fram emot spetsen.

1. *Hane*, 21 Maj, Dalarö.

Huvud ovan svartbrunt med långsgående rosthvitt fläckigt band. Iris brun; ögonbåge nästan rät, gulhvit, fläckig af svartbruna spoltrakter; ögonlock hvita, vinklarne mörkbruna; ögonvrå med mörkbrunt band, sträckande sig under ögat till tinningen, brämtrakter på dessa ställen hvita; kind, kindtrakt och örontrakt hvita med svartbruna spoltrakter; haka hvit, vid gränsen med fina spolstreck. Haka och kräva gråhvita med mörkbruna, något åt grått dragande spoltrakter. Rygg och skulderfjädrar svartbruna med grå och hvita bräm, de senare med brämfläckar; kors hvitt med mörkbruna, bakåt tillspetsade spoltrakter. Stjert något avrundad, grå med mörkbruna tvärband, spetsbräm hvitt, utåt tilltagande. Bröst hvitt, framtill med mörkbruna spolstreck och sneda, täckta, gråbruna fläckar; sidor gulhvita, spolstreck och tvärband gråbruna; mage hvit; undre stjerttäckare hvita, åt sidorna med gråbruna spollinier och fläckar; slaksida hvit med gråbruna spolstreck. Vingar spetsiga; tumvinge med 3 fjädrar, svartbruna; handpennor 10, svartbruna, spolar å den 1:a hvit, å de öfriga bruna, de inre med hvitt spetsbräm; armpennor gråbruna med blekare, i utkanten hvita, stora brämfläckar. Fötter gråblå; vadtäckare lika med sidorna, smalben 28 m.m. högt. Tars framtill trind, ringlad; tarssula med små sköldar; yttre simhud större än den inre. (Jemf. N:o 6).

2. *Hane*, 18 Juni, Muonioniska, W. v. Wright. Liknar föregående, men har mindre och mera böjdt näbb, finare streck å huvudets sidor, större, rent hvit haka, skarpt begränsad; fötter (i torrt tillstånd) svarta, tars framtill långt ned fårad; smalben 30 m.m.

3, 4. *Hanar*, 26 Juli 1845, Trelleborg.

5. *Hane*, 6 Augusti 1845, Trelleborg.

Uppgifter om kön och mått för 3—5 meddelade samma år av nuvarande Rektorn Dr N. Bruzelius.

6. *Hane*, hösten 1843, Trelleborg, N. Bruzelius.

Näbb svart, vid underkäkens rot gråbrunt, framåt bågböjdt, överkäkens spets något nedtryckt, 3 m.m. överskjutande nederkäkens; näbbås kullrig, näsås något platt. Käkkanter avrundade. Pannranden framtill tvär, åt munvinkeln tillbakadragen, bildande å båda sidor en trubbig vinkel. Näsborrar låga, framåt afsmalnande. Huvud ovan mörkt gråbrunt, längs åt midten med ett gulgrått band, bildadt af infan; ögonbåge gulgrå med gråbruna spoltrakter, sträcker sig från närheten af näbbroten över ögonvrån bakåt mot nacken; ögonvrå mörkt gråbrun; huvudets sidor hvitgrå med gråbruna spoltrakter, störst å tinningen och bildande å örontrakten långsgående smala streck; haka hvit, baktill med fina, gråbruna spolstreck. Hals och kräva gråhvita med någon dragning åt rostgult och gråbruna spoltrakter. Rygg svartbrun med brungrå brämtrakter, skulderfjädrar svartbruna med brungrå brämfläckar, kors hvitt med oregelbundna gråbruna spolstreck och spolband; öfre stjerttäckare hvita med brungrå tvärband och spolstreck. Stjert avrundad; stjertpennor 6 par, brungrå med mörkare tvärband; spetsar, utom å 1:a paret, hvita. Bröst framtill gråhvitt, med spolstreck och täckta tvärfläckar gråbruna, bakåt hvitt; sidor gulhvita, spolstreck och täckta tvärfläckar gråbruna; mage hvit; undre stjerttäckare hvita, åt sidorna med sneda gråbruna fläckar; slaksida hvit. Vingar spetsiga; tumvinge med 3 fjädrar, svartbruna; handpennor 10: 1 föga $>2>3$, svartbruna, spole å 1 hvit, de öfrigas bruna, de inre med spetskanter och brämfläckar hvita; armpennor 14, gråbruna med ljusare brungrå, i utkanten hvita brämfläckar; armbågspennor 4: 1 > armpennorna, gråbruna, långa; överarmspennor hvitgrå, ut- och infan med hvita brämfläckar; handtäckare svartbruna, utom de yttersta med hvita spetsar, de små gråbruna med hvitt bräm; armtäckare gråbruna med hvita brämfläckar och brunsvarta spolar, de mellersta gråbruna med hvitt bräm och svartbruna spolar; kanttäckare gråbruna med gråhvita kanter; undre hand- och armtäckare grå med hvita tvärband och spetsar, de mellersta hvita med brungrå fläckar; undre kanttäckare hvita och brungrå; undre öfverarmtäckare långa, hvita med brungrå tvärband. Fötter blyfärgade; vadtäckare hvita med sneda vinkelformiga tvärband och spolar gråbruna; smalben 30 m.m. högt med små sköldar. Tars framtill platt, fårad och med breda sköldar; tarssulans sköldar små; tår $3>4>2>1$; klor $3>2$ nästan $= 4>1$.

7. *Hona*, 7 Juni, Lycksele.

Liknar föregående; har på hals, kräva och bröst mera dragning åt rostgult; smalben 27 m.m. högt; tars framtill platt, upptill fårad.

8, 9. *Honor*, 26 Juli 1843, Trelleborg. Uppgifter om kön och mått meddelade samma år av N. Bruzelius.

10. *Dundrägt*, 20 Juli, Jemtland, Meves.

Näbb nästan rakt, framför den tjocka spetsen nedtryckt. Dunkläddnaden gul, ovan med svartbruna teckningar. Huvud ovan med ett dubbelt bredt band; penna med ett smalt streck; nacke med ett långsgående streck, som bildar ett kors med ett från tinningarne tvärgående; halsrygg med ett långsgående streck. Skuldror svartbruna med långsgående fläck, kors mörkbrunt, även med en avlång gul fläck. Stjert mörkbrun och grå, omgifven av gult dun; slaksida och lår med fläckar. Vingar fläckiga.

11. *Dundrägt*, hona, Färö, Carl Möllers samling.

Ögonvrå med svart fläck; tinning med smalt band; huvudets sidor gula; kropp ovan grågul med svartbruna fläckar och band, undertill grågul.

12. *Årsunge*, hane, 18 Augusti, Kvickjock.

Näbbspetsen något bredare än näbbet bakom densamma. Ögontrakt utan tydligt mörkt band under ögat; hakans hvita färg sträcker sig något ned på halsen. Rygg och skulderfjädrar svartbruna med rostgula fläckar. De inre handpennorna med hvita spetsar och brämfläckar; armpennor, armbågspennor och armtäckare med stora rostgrå, delvis med rosthvita brämfläckar; smalben 25 m.m. Tars upptill tjock, framtill djupt fårad.

№	1 ♂	2 ♂	3 ♂	4 ♂	5 ♂	6 ♂	7 ♀	8 ♀	9 ♀	10p	11p	12p
Längd	—	—	444	435	423	—	—	431	448	—	—	—
Huvudets längd	124	119	—	—	—	123	124	—	—	46	—	100
Näbb, längd t. pannan	82,5	78	87	87	75	81,5	78	78	87	18	19,5	59
» » » munvink.	—	—	92	—	—	—	—	83	—	—	—	—
» » fr. spets. t. näsborr.	66	58	—	—	—	62	58,5	—	46	12,5	—	46
» höjd vid roten	11,8	—	13	—	—	12	11,3	13	—	4	—	10,5
» » » näsborr.	8	—	—	—	—	7	7,5	7	—	—	—	6,5
Gapets bredd	12	—	14	—	—	14	13	14	—	—	—	11
Näbbets bredd vid näsb.	5	—	—	—	—	5	5	—	—	2,6	—	5
» minsta bredd	3	3	—	—	—	3	3	—	—	1,9	—	2,5
Näbbspetsens bredd	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,5	—	—
Näsborrar	10	11,5	—	—	—	11,5×1	11	—	—	3	—	5
Vingens längd, direkt	233	232	254	239	224	245	248	241	239	—	—	204
Tumvinge	69	67	—	—	—	72	72	—	—	—	—	69
Stjert, längd	97	100	110	112,5	112,5	108	100	110	112,5	—	—	102
Tars	58	58	65	62,5	62,5	57	64	65	62,5	33	36	56
Mellantå med klo	39	39	36+8	—	—	36+8	40	33+6	—	28	31	38

Ägg: Glänsande, olivbruna; grundfläckar gråbruna, ytfläckar bruna, störst omkring tjockändan; smalare, de flesta även kortare än ägg av *N. arquata*, rektangeln mindre.

Sundevall, Svenska foglarna; forts. af Kinberg, 1881.

1. 10 juni 1866, Muonioniska. Andra erhållna den 12 och 14 juni 1867; den 10 juni 1868.
2. 20 juni 1857, Ostfinmarken. Ljusare olivgrönt, fläckar bruna, talrikast omkring tjockändan. Liknande funna i Enare, Muonioniska och på Färöarna.
3. Island. Ovanligt bredt; svagare fläckar.
4. Island.
5. Juni 1872, Muonioniska: a abnormt tillspetsadt, b ljust olivgrönt, fläckigt.
6, 7 enl. Collett. 8, 9 enl. Dresser. Anmärkas böra abnormiteterna hos extremerna.

№	1a	b	c	d	2	3	4
Äggets längd	57,9	57,6	56,4	56,1	60	60	59,6
» bredd	41,7	42,2	41,2	41,2	39,6	45	41,9
» spets	16,2	15,4	15,2	14,9	20,4	15	17,7
» red. längd	1,39	1,36	1,37	1,36	1,52	1,33	1,42
» rektangel	2414	2431	2324	2311	2376	2700	2497

№	5a	b	6	7	8	9
Äggets längd	(65,5)	59,3	'65'	'54'	'65,4'	'77,5'
» bredd	(37,8)	40,7	'43'	'41'	'44,3'	'40'
» spets	(27,7)	18,6	22	13	21,1	17,15
» red. längd	(1,76)	1,46	1,51	1,32	1,48	1,43
» rektangel	(2476)	2414	2795	2214	2897	2286

Småspoven har vidsträckt utbredning. I Grönland ej sällsynt, Holböll erhöll honom både i N. och S. Grönland, emellan maj och september. Reinhardt upptager honom icke uti Rinks Beskr. af Grönl. bland de der häckande foglarna. På Island är han talrik, och han häckar på myrarna både i fjellen och på låglandet, Mohr, Teilmann; kommer, enligt Faber, dit under de sista dagarne av april och de första dagarne av maj; lever parvis i slutet av maj och i början av juni; man har funnit ägg emellan den 30 maj och 9 juni; han har i slutet av sistnämnde månad ungar, som äro flygga i tredje veckan av juli; bortflyttar mot slutet av augusti, och i medlet av september hava alla lemnat ön. Jemf. Krüper.

Till Färöarna kommer han i slutet av maj, har i medlet av juni lagt ägg, full kull, ibland sten; häckar talrikt på Suderö;

under starkt skrik bortdriver han andra foglar, såsom *Larus fuscus*, som komma i hans närhet, bortflyttar i slutet av september; den sista syntes den 3 oktober, H. Müller, Fielden, Dresser. Enl. Landt kom han midt i april.

På sanka ängar i närheten av Ishavet fann Schrader en och annan; i september i flock på öar i Varangerfjorden; de förtärde bär av *Empetrum nigrum*. På Kola under sommaren talrik; vid staden av samma namn i mängd i medlet av juli 1877; antalet avtog i augusti, så att i medlet av samma månad funnos endast spridda individer, enl. meddelande av Henning Kinberg. Ruvade ägg erhöllos vid Tromsö den 17 juni. F. och P. Godman säga, att han 1874 var på Bodö talrik efter den 16 maj; bo fans den 24 juni med ungar och ägg; även antecknad från Bodö den 4 juni 1874. Häckar för övrigt i Finmarken och i Norge söderut, isynnerhet omkring Trondhjemsfjorden; är vanlig på Lofoten, Barth; går upp i björk- eller videregionen på de sydliga högfjellen. På öarna i yttre skärgården utanför Bergen temligen allmän; en några dagar gammal unge erhölls den 11 juli av Théel. Om sommaren i Modum, Rasch. Barth träffade ett par i Vaage 3500—4000 fot över havet, men de häcka i regeln icke i landets inre delar; en del unga foglar övervintrade i Romerige 1839—40. Kommer till Kristianiatrakten i maj, isynnerhet på öarna och vid ebb; Collett iakttog uppe i landet den 20 maj 1863 en flock, 16 st.; de hava erhållits även i början av juni, men häcka ej i trakten; om höstflyttningen träffas de här i september och förekomma på S.V. och S. kusten endast under flyttning.

I Lappmarken allmän på fjellmyrarna, så långt tallen växer, och mot norden upp inom 70°, Malm; kom till Enare Lappmark den 19 maj vid en temperatur av + 7 till 11° under variabla vindar; ägg äro ovan beskrifna. Enligt anteckningar av Knoblock, meddelade mig av Westergren, häckar fogeln från Muonioniska till Kautokeino. I Karesuando talrik, W. v. Wright.

Löwenhjelm anmärker, att han år 1843 i Södra Helsingland först såg honom i flock på flyttning den 20 maj och senare parvis vid Umeå den 26 maj; vid Jockmock var han ganska sparsam; i videregionens översta del sågs han den 8 juli, och vid Jockmock den 20 juli; 'häckade i björk-, vide- och snöregionerna'. På Österåsen vid Rätan i Jemtland sågs han den 14 maj 1857, och vid Stamgärde den 31 maj, då de kl. 3 på morgonen visade sig mindre skygga än vid fullt dagsljus, Meves. Uti Upsalatrakten sällsynt under vår och höst, Mesch; kom år 1831 till Sigtuna den 11 apr., 9 dagar förr än Storspoven, Söderberg; erhållen den 21 maj vid Dalarö, se ovan; även Kolthoff har omtalat honom från skärgården; Holmgren såg honom under sommaren vid Tåkern; sällsynt i Kihl, Löwenhjelm, vid Norrköping, Lundborg. Till Mörkö kom han år 1828 den 12 april, Ekström. Under vårflyttning och i slutet af juli 1867 vid Ottenby i flockar om 10—33 st., Meves; vid Stensö i S. Småland fäldes en under flyttningstiden samma år. På Gotland förekommer han här och der 'under vintern', Andrée; den 1 juni träffades 2 st. på Sandöns strand, Holtz; på öns Höga land har en blivit fäld, Eisen och Stuxberg; erhållen den 3 juli, Wallengren; i medlet af juli 1860 erhölls på Fårö en flygg unge; ej sällsynt under flyttningstiden, Kolmodin; har emellertid ej blivit funnen häckande på Gotland eller bredvid liggande öar, fastän man förmodat, att han här skulle häcka. Kolthoff omtalade honom från Bleking, ävensom att han derifrån vanligtvis försvinner i medlet av augusti. Wallengren erhöll i N.O. Skåne den 23 juni 1846 en hona, 'som bar tydliga tecken till att hon häckade', och anför henne bland traktens häckande foglar. Gadamer anför honom såsom der sällsynt, ej häckande flyttfogel. Carl

Möller har meddelat mig, att fogeln kommer till Skåne i april. Nilsson säger, att han träffas i Skåne hvarje år i maj, men att han är sällsynt. Bland foglarne i Lomma är han icke upptagen. Vid Fogelvik nära Trelleborg erhöll N. Bruzelius honom ej sällan under åren 1843-5. Enligt anteckningar från samma tid, från den 27 juli till den 2 oktober. I det inre av S. Skåne träffade jag honom aldrig. Enligt muntligt meddelande av Kolthoff flyttar han över Bohuslän under våren i april, och på hösten komma de gamla redan i juli och de unga i augusti och september; är mindre skygg än *N. arquata*. Enligt Malm förekommer han mindre allmänt än nämnde art i Göteborgstrakten och endast under flyttningstiderna. Wright träffade fogeln den 18 juli 1847 på Vallerön utanför Käringön, men uppgiften, att den skulle häcka, synes vara förhastad.

I Finland är han talrik från 64° n. br., men 'saknas vid Ishavets kust'. Från Torneå omtalas han av Dresser. I Kajana säger Malmgren, att den häckar och är talrikare än *N. arquata:* så ock på flere orter; vid Sommarudden och Arkangel, och vid Onegasjöns södra strand den 27 juni 1869 iakttagen av Meves. Häckar i Nyland och vid Kexholm m. fl. orter; i södra och mellersta Finland förekommer han mest under flyttningstider; Palmén har samlat ytterligare uppgifter om fogelns förekomst i Finland och anser, att han kommer till nordligaste Österbotten, 66—67°, i medeltid omkring den 11 maj och till Lappmarken omkring den 15—20 maj. Båda arterna i Uleåborg, J. Julin, Journ. hush. 1792, 61.

I Arkangel sällsynt, Lilljeborg; vid Onega i juni, Meves. I Estland och Lifland förekommer han i kärrtrakter, men mycket sällsyntare än *N. arquata*, Meyer. Från Kurland omtalad av Beseke; på dynerna talrik om hösten, Goebel. Anses häcka i Lithauen med flera orter, Tyzenhauz, Kessler, Dresser. I Polen tillfällig, Taczanowski; är i det inre Ryssland den allmännaste arten; i Uman, Kiew, på flyttning; den 7 april 1868 drog en liten flock åt N.V., den 10 september en sådan österut, H. Goebel; i S. Ryssland omkring Volga, Pallas; i Ural till Parda, 60° n. br.; häckar på Urals högslätter och stora stepper. Talrik på Baskirs slätter, Sabaneeff, Dresser. — I Sibirien förekommer en närstående form; emellertid säger Pallas, att den förekommer mycket talrik i N. Asien. Gmelin omtalar honom från Baikal och Radde från Irkut; den 30 april 1859 erhölls den första, och den är der rätt sällsynt. Dybowski och Perrex omtala honom som sällsynt i Darasun.

I Danzig erhållen, Böck; kommer till Tyskland enligt L. Brehm i oktober, ofta tidigare. På Bock, en sandrevel utanför Stralsund, den 12 september 1870 i stor mängd och om hösten på Poel och ibland flyttfoglarna i trakten av Schwerin är han nämnd av Preen; på Neu-Vorpommerns östersjökust om hösten i stor mängd, Th. Holland; i March på flyttning och sällsyntare än sin samslägting, Schulz, Vangerow, Schalow. I Münsterlandet sällsynt, Bolsmann; anmärkt vid Cöln, Ruhl. I Nassau sällsynt, erhållen vid Hochheim och Westerwalde, Römer; i Schlesien, enligt Tiemann; i Neuwied på flyttning sällsynt, Brahts; i Niederhessen icke talrik, Sezekorn; i trakten av Halle erhållen flere gånger, E. Rey m. fl.; i Anhalt sällsynt, J. F. Naumann. I Tyskland i allmänhet under april, maj, augusti och september, vanligtvis i små flockar, besöker kärr, floder, sädesfält och trädesåkrar, Meyer o. Wolf. Jäger säger det samma om fogeln i Wetterau, och Zawadski om honom i Galizien och Bukowina, uppgifter, som allt för mycket likna hvarandra, för att alla skulle kunna anses grunda sig på verkliga iakttagelser. Omtalas från Würtemberg, Calwer; iakttagen i Bayern den 13 maj 1854 av Jäc-

KEL; lätet 'kli kli kli'; av JÄCKEL även anmärkt den 30 juli till den 17 augusti 1857 och i Kempten den 12 september 1875. I Schwaben under flyttning sällsynt, LEU; i Oberlausitz på hösten, ofta i början av september, TOBIAS; anföres från Böhmen, 2 gånger i september, FRITSCH, och Österrike, en gång träffad i Salzburg, T.-SCHMIEDHOFEN, i Ungern, i april, v. PELZELN, i Steiermark, maj, HANF. I Siebenbürgen endast under höstflyttning, LANDBECK.

I Danmark, under maj, augusti och september, talrik långsåt nordsjökusten, på hedar och små öar, en erhållen i början av december; vid Aalborg träffades unga foglar, som tryckte för hunden, hvadan man anser, att han der häckat. Schlesvig och Holstein, under maj, juni och augusti—september icke sällsynt, BOIE; DURNFORD såg några få på kusten norr om Husum och på Sylt. KJÆRBÖLLING säger, att den häckar på Lässö och Grenå, hvilket låter otroligt. I Jade sedd den 12 Juni, WIEPKEN, och NEGELEIN säger, att han är sällsynt flyttfogel i Oldenburg. Till Borkum kommer han redan den 30 juni; efter den 8 juli blifva de allt talrikare, i september bliva de sällsynta, och i november synas de icke mera; på våren återkomma de i slutet av april eller i början av maj i ostfriesiska-nederländska kusttrakterna icke talrikt, men träffas dagligen under flyttningstiderna, v. D.-HÜLLSHOFF. Långs Belgiens kust under flyttning vår och höst, i det inre landet tillfällig, DE SELYS-LONGCHAMPS.

Af EDMONDSTON anfördes fogeln såsom häckande på Shetland, men man hade der funnit honom endast under vår och höst, då talrika unga foglar infunno sig, DROSIER. Han säges även häcka på Orkney. På North Uest, en av Hebriderna, stannar han 3—4 veckor, vanligen under maj, och är då ej skygg; senare kommer han till dessa öar i stort antal, men häckar ej; återkommer i små flockar i medlet av augusti, DRESSER. I Skotlands nordligaste och ödsligaste trakter häckar han; i Skotland och England är han i små flockar vanlig vid kusterna under höst och vinter. På Irland allmän vid flyttning, långs kusten norrut om våren i april och maj, stannar till sistnämnde månads slut och återkommer i augusti och september mindre talrikt, THOMPSON. Vid kusten av Stirlingshire och Firth of Forth stannar han högst 2—3 veckor, R. GRAY. Till Cornwall kommer han i maj i flock, Loud. Mag. 1830. Vid Spalding i Lincolnshire är han under april och maj vanlig och förekommer i stora flockar, LATHAM, BECHSTEIN. I Romney i augusti och på sommaren.

I Frankrike mindre allmän, BRAGUIER; Eure & Loire sällsynt, MARCHAND; Seine inférieur enligt HARDY; i trakten av Lyon sällsynt, O.-GAILLARD; i Savojen temligen regelbunden, men ej talrik, under slutet av augusti till midten av oktober, och man märker honom i synnerhet under regnig väderlek, vanligtvis ensam eller parvis eller i små flockar, BAILLY. Provence flyttar han över i mars, en och annan även om hösten, J. W. v. MÜLLER.

I trakten av Bodensjön, WALCHN.; i Genève regelbunden flyttfogel, F.-BEAUM.; i Tyrolen tillfällig under flyttning, ALTHAMMAR.

I Portugal allmän enligt A. C. SMITH; vid Tajo i medlet av mars några gånger i stora flockar, REY; allmän i Spanien, SAUNDERS. Vid Albuferas på flyttning vår och höst, VIDAL; vid Malaga erhållen den 29 Juli, SAUNDERS enligt DRESSER.

Förekommer i Toscana enligt SAVI; på Sardinien, SALVADORI, allmän om vintern, BROOKE; på Sicilien sällsynt, kommer på hösten och bortflyttar i april; kommer till Malta och Gozzo oftast i september och oktober, C. A. WRIGHT.

Till Grekland kommer han på hösten och öfvervintrar der; håller sig ofta i små flockar, men slår sig stundom tillsamman med *N. arquata*, v. D. MÜHLE. På Korfu och Epirus, enligt lord

Lilford, sparsam under april och september, Powys; i Odessa under maj allmän, enligt v. Nordmann; förekommer även vid Bosforen, Elwes, Buckley, och Konstantinopel, C. Taylor; i Kaukasus, Ménétriés. På Rhodos erhölls den av Hedenborg.

På Canaria mest under höst och vår, om vintern regelbunden, Bolle; på Madera flyttfogel, Harkourt; ansågs tillfällig av Webb m. fl.; tillfällig på Azorerna, Godman. Gambia enl. Rendall; V. Afrika, St. Thomé, Hartlaub, Naguafloden, Ashantee, Sharpe; Guldkusten, erhållen av Pel, Reichenau m. fl.; i Sierra Leone talrikare, Ussher; vid Cammafloden, Hartlaub m. fl.

I Algeriet under första hälften af september och mot slutet av vintern, Loche; i Constantine sällsyntare, Taczanowski. Omtalas av få författare från Nilen, längs åt hvilken han blifvit funnen i små flockar om vintern, Heuglin; Dresser säger likväl, att de flesta resande der erhållit fågeln. Mozambik enligt Peters: Zanzibar, Hartl., Fischer. På Madagaskar längs kusten. De äro vanligtvis här talrikare under sommarmånaderna, i nov. och febr., men finnas hela året. De som erhöllos i juli visade intet spår efter ruvning; de flesta vadare kläcka här i september, men icke senare, Newton m. fl. På Bourbon, enligt Maillard. På Mauritius i flockar om 5—20 stycken, betande på stränderna vid ebb; de voro mycket skygga; vid högt vatten draga de åt det inre av ön; i ruggning vid Flat Island i mars: (i Okbon vid Savanne enl. hvad man berättar). Sista veckan av januari och början av februari på N.V-kusten av ön, en flock sades hava visat sig den 21 april, Newton. I Transwaal en i november, *N. arq.* i okt., Ayres.

Såsom vi redan nämnt, förekommer han i N. Asien, men dess utbredning är för närvarande omöjlig att bestämma, emedan en närstående fogel, *N. australis* Gould, även der förekommer. Från Indien omtalas vår art såsom talrik av Jerdon, nämnes även av Collin, från Indus' mynning av Adams, från Oudh av Irby. En sågs, men arten obestämd, i Burmah, Beavan. I Kalkutta erhölls den en gång, Blyth; på Ceylon, Hartlaub. På Nicobarerna den 24 februari och 25 mars 1858 iakttogs han av Frauenfeld. Omtalas såsom allmän i Kattiavar, Vestra Indien, J. H. Lloyd. I Kina mellan Peking och Shanghai om vintern, Swinhoe. På Formosa, Gould. På Japan, Temminck m. fl., från Filippinerna, Sharpe och Dresser, från Java har Riksmuseum erhållit honom; på museet i Leiden finnas exemplar ända ifrån Sumatra, Borneo, Banka, Celebes, Amboina m. fl., Finsch & Hartlaub. På Panopé, en av Carolinerna, sågos 5 st., derav en fälldes, skall der endast visa sig om vintern, Finsch. N. Guinea, 'Müller', Dresser. Pelewöarna, Frauenfeld, Novaras expedition, Hartlaub & Finsch; Van Diemens land, Swinhoe.

Småspoven tillhör sålunda gamla verlden och har till sommarbostad dess nordliga trakter och besöker såväl högre som lägre belägna platser och vattendrag. Flygten är snabb, ofta med än den högra, än den venstra sidan riktad nedåt, ofta med snabba vingslag, dock kan han även segla med orörliga vingar; vid flyttning flyger han högt. Han går, vadar och även simmar lika som Storspoven. Någon gång har man sett honom sätta sig i träd. Han är mycket vaksam och skygg, dock något mindre än nämnde art.

Lätet liknar mycket Storspovens, men är 1—1½ ton högre, så att det låter som gis och a eller a och b i trestrukna oktaven på en vanlig flöjt: 'töy, höy'; uppstött från ungarna eller vid fara skriker han 'gyck, gyck', Naumann; efter v. Droste äro locktonerna tremulerande:

Tlyyyt 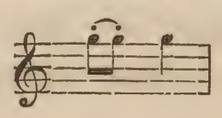

Graba säger, att honans ångestskri vid bo eller ungar är: 'kryryrykry', under det hanen stundom klagar: 'y—tjö'. Under parningstiden jodlar fogeln 'tlöy', ofta återtaget, och Faber säger, att då han söker sin föda, utstöter han ett kacklande läte. Enligt Jäckel låter lätet om sommaren, den 30 juli till 1 augusti: 'gyk gyk'; den 17 augusti hördes 2 stycken svara 'töy töy' på härmad lockton. I fångenskap låter han, enligt v. Homeyer, höra ett starkt 'dike dike'.

Hans föda är mycket olika på olika platser och under olika årstider, till och med under olika tider på dagen. På land söker han skalbaggar, även sådana som leva i gödsel, gräshoppor, daggmaskar, sniglar, *Limax agrestis*, på hedar bär av *Empetrum nigrum* och *Vaccinium myrtillus*, i sött vatten hvarjehanda insekter och larver. Faber säger, att orsaken till denna och flere foglars talrikhet vid Myvatn var den otaliga mängden av mygg, som der finnes. På sandiga havskuster fånga de isynnerhet *Arenicola marina* (L.), hvartill fogelns näbb synes särdeles tjenlig, mollusker, *Nerita littoralis* m. fl., yngel av krabbor, *Crangon vulgaris* Fabr., *Gammarus*.

Sedan fogeln på våren anländt till sitt fädernesland, använder han någon tid till hämtande av krafter. Derefter fördela de sig parvis och leva sedan troget till samman, söka sig bostad på högt belägna ängar, kärr eller hedar och tillreda sitt enkla bo bland gräset, der de göra en liten grop och begagna till bädd endast obetydliga strån. Af ovan anförda uppgifter synes tiden för äggläggningen. Båda könen ruva; den ruvande varnas av makan och lyfter vid minsta fara. Ruvningen varar enligt Faber 24 dygn. Derunder visa de mycket mod både mot andra djur och menniskor. Faber såg dem förfölja och slå med vingarne korpar och falkar. Huru tillfredsställda dessa foglar äro med sitt familjeliv, är det dock anmärkningsvärdt, att många individer lefva oparade, och sannolikt beror detta derpå, att deras utveckling icke blir fulländad förrän vid två års ålder, och att, om en av makarna går förlorad, den efterlevande icke ingår någon ny förbindelse. Häruti kan man även söka anledningen dertill, att denna fogel så ofta under häcktiden träffas på platser, långt avlägsna från häckningsorterna, hvilket åter föranledt mången att antaga fogeln hava häckat på ställen, der detta ej skett. Med försigtighet böra derför alla underrättelser om ovanliga häckställen för både denna och andra arter mottagas.

Föräldrarna hava mycken omsorg om sina ungar, hvilka bära sin dundrägt omkring 28 dagar.

Fogeln saknar icke fiender. Jagtfalken kan väl betraktas såsom den farligaste. Ägg och ungar eftersökas av korpar, kråkor, måsar och labbar. Emellertid söker Småspoven med skrik och vingslag driva dem på flygten. Fjällräven skall även ofta eftersöka äggen och ungarna.

Då fogeln är mindre skygg än sin stora samslägting, är han också lättare åtkomlig. Vid boet slår han efter hund och jägare, men skjutes väl der icke utom för vetenskapligt bruk. Under flyttning om hösten kan man vid låga, sandiga eller dyiga stränder från bakhåll temligen lätt fälla honom, och kan stundom lyckas att skjuta ett par stycken i ett skott.

Den unga fogelns kött anses utmärkt och mycket finare än det av storspoven, men de gamla foglarnes är sämre. Hava de länge hållit till vid havskusterna, är köttet tranigt, Lehm, Naumann, v. Droste; men jag saknar egen erfarenhet derom. Även äggen skola vara goda. Enligt Benzon, hos Dresser, sändas för bordet färska ägg från Färöarna och Island till Köpenhamn. Gulan är orangegul.

Om fogeln i tamt tillstånd hava vi få underrättelser. Han uthärdar fångenskapen väl, är liflig och skriker, såsom vi nämnt, sitt starka 'dike dike'.

Af parasiter hos honom känna vi för närvarande endast följande. Säkerligen finnas flere.

Ibland fjädrarna leva *Nirmus phæopodis* Denny, *Colpocephalum ocellatum* Rudow, *Menopon ambiguum* Nitzsch.

Av inelvsmaskar har endast en blivit funnen, nemligen *Tænia nymphæa* Schrank, hvilken även erhållits hos Storspoven.

Arquata minor Gesn. av. 1555, 480. Aldr. Orn. III L. 20, C. 21, 1635, 125, Ray, Syn. 1713, 103.

Numenius n. 140 L. Fn. I 1746, 51.

Numenius minor L. S.N. VI 1748, 26. Klein, Hist. av. 1750, 109; Vög. 1760, 202. Briss. Orn. V 1760, 317; Ed. 1763 II 291. Brehm, N-a 1855, 291.

? Regnspo, Spove Pontopp. 1754, 107-8, 184. Ström, Søndmør 1762, 254.

Scolopax phæopus L. S.N. X 1758, 146; Fn. II 1761, 60; S.N. XII 1766, 243. Brünn. Orn. 1764, 48, Smaae Spue. Gadd. Sjöf. 1769, 10. Scop., Ann. I 1769, 94 (part.). Ph. Müll. L. S. II 1773, 395. Müll., Prodr. 1776, 22. Mohr, Isl. Nat. 1786, 45, Spoi. Bergius, Tal II 1787, 85. Gm. L. S.N. 1788, 657. Ödmann, Vermdö 1792, 172. Beseke, Vög. Kurl. 1792, 59. Retz. Fn. 1800, 172 (Beskr. eft. Rudbeck, Av. pict. Nilss). Landt, Fær. 1800, 266. Bechst., Jagdw. I, ii, 1802, 101. Cuv. R. A. 1817, 485, *(Phæopus)*. 'L. F.', Loudon Mag. 1830, 177.

Numenius phæopus Lath. Ind. II 1790, 711. Lath. Bechst. III: i 1796, 98; IV: ii, 1812, 433. Meyer u. W. Tasch. II 1810, 355. Meyer, Vög. Liv- u. Esthl. 1815, 189. Pall. Zoogr. II 1811, 169. Temm. Man. II 1820, 604, IV 1840, 394. Horsfield, Birds af Java, Trans. L. S. 1821, 191. Boye, Reis. Norw. 1822, 254. Faber, Prodr. 1822, 24; Hochn. Vög. 1828, 12, 32, 66, 196, etc. Teilm., Danm. F. 1823, 113. Ekström, V. A. Handl. 1829, 32. Graba, Reise n. Färö 1830, 145-6. Drosier, Loudon Mag. 1831, 196. W. v. Wright, Tidskr. f. Jäg. 1832, 298. Naumann, V. D. VIII 1836, 506; N-a, 2 H. 1850, 11. Rasch, N. Mag. f. Nat. 1838, 376. Vikström, Stockh:s-trakt. 1839, 102. Schintz, E. Fn. 1840, 319. Keys. u. Blas., Wirb. E. 1840 n. 358. Zawadski, Fn. Gal.-buk. W. 1840, 109. Andrée, V. A. H. 1841, 210. Landbeck, Isis 1842, 197. de Selys.-L. Fn. Belg. 1842, 131. de Serres, Migr. 1842, 123, 208. Jardine, B. of Gr. Br. III 276. Holböll, Kröy. Tidskr. 1842—3, 407. Uebers. v. Paulsen 1846, 38. Malherbe, Fn. Sic. 1843, 180. Löwenhjelm, V. A. Handl. 1843, 401, 408; Öfv. V. A. Förh. 1845, 449; 1864, 314. Drummond, Ann. a. Mag. N. H. 1843, 421. Schlegel, Rev. 1844, XCV, 99. Sundev., V. A. Handl. 1844, 382; Öfv. V. A. Förh. 1849, 206. v. d. Mühle, Orn. Greich. 1844, 110. Mesch, V. A. Förh. 1844, 87. Malm, Kröy. Tidskr. 1844, 185, 204; Fn. 1877, 276. Schulz, Fn. March. 1845, 350. Wallengren, Öfv. V. A. Förh. 1849, 310, 312; N-a 1854, 252. Ebel, Geogr. Nat. 1850, 297. Kjærbölling, N-a, 3 H. 1850, 48; Danm. Fugl. 1852, 275; Ed. Collin, 1876, 496. Thomps. Irel. II 1850, 196. W. v. Wr., Göt. H. 1851, 70. Lillj. V. A. H. 1851, 299, 302. Tobias, J.f.O. 1853, 215. Schrader, J.f.O. 1853, 242. Hartlaub, J.f.O. 1854, 159, 296; 1855, 361; W. Afr. 1857, 232. Reinhardt, J.f.O. 1854, 440; Ibis 1861, 10. Bailly, Orn. Sav. IV 1854, 126. Lloyd, Anteckn. II 1855, 157. Middendorff, Isep. 1855, 62. Harcourt, J.f.O. 1855, 52. Bolle, J.f.O. 1855, 176; 1857, 263, 338. Vidal, J.f.O. 1855, 312. Vangerow, J.f.O. 1855, 343. Jäckel, J.f.O. 1355, 402; N-a 1857, 384; Z. G. 1876, 30. v. Preen, N-a, 1856, 67, 79. J. W. v. Müller. J.f.O. 1856, 230. Heuglin, V. N-O. Afr. 1856, (62) 314. J. v. Wright, Öfv. V. A. Förh. 1857, 43. Krüper, N-a 1857, 10, 12. C. Jäger, Wetterau, II 1857, 17. Nilsson, Fn. II 1858, 196. Webb, N-a 1858, 358. Meves, Öfv. V. A. Förh. 1858, 90, 93; 1860, 218; 1868, 274; 1871, 773. A. v. Homeyer, J.f.O. 1859, 369. Powys, Ibis. 1860, 345. Th. Holland, J.f.O. 1860, 306; Wirb. Pomm. 80. F. a. P. Godman, Ibis 1861, 87. Newton, Ibis 1861, 276; 1863, 457. Müller, Vid. Medd. 1863, 24. Römer, Verz. 1863, 59. Roch a. Newton, Ibis 1863, 171. Radde, S.O. Sib. 1863, 21, 340. (Lundborg) Jägarf. Tidskr. 1684, 97. Coll., Mag. f. Nat. 1864, 451; 1877, 184. Jerdon, B. of Ind. II 1864, 684. Riva, Orn. Tic. 1865, 434. Collin, Catalogus 1865, 10. C. Godman, Ibis 1866, 101. Mäklin, Fogel. ordn. 1867, 81. Degl. & Gerb., Orn. eur. II 1867, 162. Blyth, Ibis 1867, 168. v. Frauenfeld, Verh. Z.-b. Ges. 1867, 596. Grandidier, Rev. & Mag. Z. 1868, 4. Tiselius, O. Smål. 1868, 29. Hartlaub a. Finsch, P. Z. S. 1868, 118. Holtz, J.f.O. 1868, 160. Dyb. J.f.O. 1868, 337. Eis. o. Stuxb. Öfv. V. A. Förh. 1868, 371. Beavan, Ibis 1868, 394. A. C. Smith, Ibis 1868, 454. Sundström, Örebro 1869, 22. Barth, F. Boie, J.f.O. 1869, 95. Borggreve, Norddeutschl. 1869, 120. v. Droste, Borkum 1869, 249. Elwes a. Buckley, Ibis 1870, 331. E. v. Homeyer, J.f.O. 1870, 427. Gray, Handl. of B. III 1871, 42. Holmgren, Sk. Fogl. 1871,

797. Théel, Jägarf. Tidskr. 1871, 77. H. Goebel, J.f.O. 1871, 142. Lühder, J.f.O. 1871, 302. Saunders, Ibis 1871, 389. Fritsch, J.f.O. 1871, 390. v. Pelz., Abh. Wien, 1871, 718. Sharpe, Ibis 1872, 74. Rey, J.f.O. 1872, 154. Taylor, Ibis 1872, 232. Sharpe a. Dress., Birds Eur. XVII, 1873. Palmén, Finl. Fogl. 1873, 122. Tacz., J.f.O. 1870, 53; 1873, 103; Bull. Soc. Z. 1876, 254. Brooke, Ibis 1873, 340. J. H. Lloyd, Ibis 1873, 417. Reichenow, J.f.O. 1874, 378. Durnford, Ibis 1874, 399. Schalow, J.f.O. 1876, 19. David & Oustalet, Ois. Chin. 1877, 457. Fisch. u. Reich., J.f.O. 1788, 248, Finsch, J.f.O. 1880, 294.

Scolopax luzoniensis Gm. L. S.N. 1788, 656.

Numenius atricapillus Vieillot, N. dict. h. nat. VIII 1817, 303.

Numenius arquatus Steph. Gener. Z. XII, 1824, 36 pl. 5.

Numenius islandicus Brehm, V. D. 1831, 610—11 + *N. phæopus.*

Numenius uropygialis Gould, P. Z. S. 1840, 175 Formosa; B. of Austr. VI 1848, pl. 43.

Phæopus melanorhynchus Bonap. Compt. R. 1856, II 1021. Swinh. Ibis 1863, 409.

'*Numenius hæsitatus* Cassin, Perry, Narr. Jap. II 1856, 228'. Hartlaub, Orn. W. Afr. 1857, 233.

'*Numenius femoralis* Cassin, Unit. St. expl. exp. VIII 316'.

Numenius luzoniensis Swinh. P. Z. S. 1871, 410 + *N. phæopus.*

Fischerström nämner *Scol. phæop.* och *S. arq.* i Beskr. om Mälaren 1785, 163, 164, men båda tillhöra säkert sistnämnde art.

Gray m. fl. citera *N. vulgaris* Cuv., som säger: 'vulg. petit Courlis', d. ä. vulgo...

---

14. LÅNGNÄBBSLÄGTET. Limosa Briss.

Näbb långt, rakt, mot spetsen något uppåt böjdt; tarsens framsida ringlad; framtårna vid roten förenade med hudveck.

158. LAPPSNÄPPA, *Limosa lapponica* (L.) de Selys-L. *Lim. rufa,* pl. XXXVIII fig. 4. Överkäkens spets undertill jemn, fårad; stjert hvit med tvärband; längd: ♂ 298-380, ♀ 410-420.

Anm. Sundevall ändrade namnet från Myrspov till Kopparsnäppa. Det ovan stående synes mig lämpligast.

Från denna af Linné beskrivna art har man sökt skilja *Limosa Mejeri* Leisl. En närstående ostasiatisk form, *Limosa Baueri* Naum., anses af de fleste ornitologer för en egen art. En närmare granskning af vår svenska fogel har derför varit nödig.

1. *Hane,* 26 Juli 1844, Fogelvik vid Trelleborg. Uppgifter om storlek och kön samtidigt erhållna af n. v. Rektorn dr. N. Bruzelius. Ovan brunsvart med gulbrunt bräm, undertill rödbrun, framhals ljusare.

2. Samma dag och ställe, N. Bruzelius. Ovan ljust gråbrun med grått bräm; undertill röd, magen med inblandade hvita fjädrar.

3. *Hane,* 29 juli, Ottenby.

4. *Hane,* sommardrägt, nött, 18 augusti, Bohuslän, Dejenberg.

Näbb mot spetsen svart och uppåt böjdt; näbbås svagt fårad; näsås sluttande. Käkkant till midten rät, framtill uppåt böjd; näsborrar låga. Iris 'mörkbrun'; huvud och nacke ovan svart med roströda brämtrakter; ögonbåge bred, börjande å pannans sida, gående till nacken, rostgrå; ögonvrå rostgrå med svarta spoltrakter; huvudets sidor roströda med fina, svarta spolstreck; örontrakt med svarta spolstreck; haka roströd vid näbbroten rosthvit och med små brunsvarta spolfläckar. Fram- och sidhals roströda med få svarta, fina spolstreck, bakåt talrikast; kräva roströd; åt sidorna med svarta spolstreck och spoltrakter; halsrygg rostgrå med brunsvarta spoltrakter. Rygg och skulderfjädrar brunsvarta med roströda och rosthvita stora brämfläckar; kors hvitt med stora brunröda spolfläckar; övre stjerttäckare grå och rostgrå med brunsvarta tvärband. Stjertpennor 6 par, hvarav dock det 1:a, innersta, är fäldt, gråsvarta och rostgrå med tvärband; de yttre med övervägande hvita. Bröst roströdt, i midten med strödda, hvita bräm; sidor roströda med svarta spolstreck; mage roströd med hvitt bräm; undre stjerttäckare roströda, åt sidorna med svarta spolstreck, åt spetsarne ljust rostgula och brunsvarta oregelbundna fläckar, spetsar hvita; slaksida roströd och hvit med spolstreck och smala spolfläckar. Vingar spetsiga; tumvinge med 3 fjädrar, brunsvarta med hvita kanter; handpennor: 1 liten; de stora brunsvarta med spolar och inåt tilltagande spetskanter hvita; armpennor svartgrå med hvitt bräm; armbågspennor mörkbruna med brungrått bräm, långa, och här med avfallande brämfläckar; handtäckare brunsvarta med hvita spetskanter, inåt bredare, armtäckare svartgrå med svarta spoltrakter, samt hvita bräm i fällning och få inblandade med roströda brämtrakter; kanttäckare svartgrå med hvitt bräm; undre hand- och armtäckare grå med hvitt bräm; undre överarmtäckare hvita med svartbruna fläckar. Fötter svarta, vadtäckare roströda med svartbruna spolar; smalben 24 m.m. Tars framtill och tarssula ringlade; tår: 3 > 4 > 2 > 1, yttre simfliken temligen vid, baktån når marken; klor: 3 > 2 > 4 > 1; 3 hvälvd, inåt vidgad, helbräddad.

Hona, 22 juli 1855, Skåne.

Näbb något uppåt böjdt, sotbrunt, framåt svart, spets jemn, ej sväld,

överkäken 3,5 m.m. > underkäken, som har djupa sidofåror. Huvud ovan brunsvart med nötta hvita och roströda bräm; ögonbåge bred, går från näbbroten till nacken, roströd; ögonvrå vid näbbroten brungrå och åt ögat, likasom huvudets sidor, roströd med svarta spetsfläckar; haka framtill hvit, bakåt roströd. Framhals med inströdda hvitgrå fjädrar med mörkbruna spolar och spetsfläckar; kräva roströd med inblandade nästan täckta hvita fjädrar med brungrå tvärband; nacke roströd med svarta spoltrakter; halsrygg svartbrun med hvita brämtrakter. Rygg och skulderfjädrar brunsvarta och gråbruna med hvitt bräm eller stora rostbruna brämfläckar, delvis avfallna; kors hvitt med pilformiga, svartbruna spetsfläckar; övre stjerttäckare hvita med glesa svartbruna tvärband. Stjert något urnupen till följd av den starka nötningen av de innersta pennorna; stjertpennor 6 par, hvita med tvärband, i synnerhet i infanet, och fläckar i utfanet, bakåt sammanflytande, svartbruna. Bröst, sidor och mage roströda med inblandade dels hvita, dels hvita och gulhvita fjädrar med pilformiga tvärfläckar; undre stjerttäckare hvita, sidofjädrarna dels roströda, dels nötta, med gråbruna spoltrakter; slaksida hvit med fina svartbruna spolstreck. Tumvinge med svartbruna fjädrar; handpennor stora 10, svartbruna: 1 och 2 med hvita spolar, de öfriga övergående till gråbruna; armpennor gråbruna med hvita bräm; armbågspennor gråbruna, mycket nötta och med nakna spolspetsar; handtäckare brunsvarta, arm- och kanttäckare grå- och svartbruna med hvita, nötta bräm. Fötter (svarta), vadtäckare = sidorna. Tarsens övre del framtill fårad, nedom midten med delade sköldar; klor svarta.

6. *Hane*, övergångsdrägt, 16 augusti, Fogelvik vid Trelleborg. Näbbspetsen nästan rät. Fjäderklädnaden ovan askgrå med mörkbruna fläckar, undertill smutsigt hvit med inblandade rödbruna fjädrar.

7. *Hona*, 29 juli, Ottenby, Meves. Betydligt större än hanen. Näbb mera uppåt böjdt, bildande en större båge med längre radier. Ögonbåge rostgul; ögonvrå rostgul med svart band, starkast vid näbbroten, haka rostgul, vid näbbroten hvit. Framhals, sidhals och kräva ljust roströda med mörkbruna spetsfläckar och hvita strödda spetsbräm; kropp ovan = ♂. Bröst framtill ljust roströdt med gråbruna tvärband, mest täckta, och hvita, breda spetsbräm samt inblandade ljust roströda fjädrar; bröst baktill hvitt med inblandade ljust roströda fjädrar; sidor hvita med gråbruna tvärband och inblandade ljust roströda fjädrar; mage hvit, åt sidorna och slaksida = bröstets sidor; undre stjerttäckare hvita, åt sidorna ävensom de längsta med brunsvarta tvärband, de mellersta, inre, med svarta spolstreck.

8. *Hona*, 24 juli, Fogelvik. Ovan svart med gulbrunt bräm: framhals och främre delen av bröstet bruna, undertill för övrigt hvit.

9. *Hona*, 1 augusti, Bohuslän; 10. *Hona*, 6 augusti, Lycksele; 11, 12. *Honor*, 16 augusti, Fogelvik och 13. *Hona*, 18 augusti, Stockholm, afvika föga från de förut omtalade.

14. *Hona*, hösten, södra Skåne. Näbb långt; Huvud och hals roströda med flere inblandade små fjädrar, kräva gråhvit med brungrå, mest täckta tvärband och sparsamma roströda fjädrar. Stjert tvär, stjertpennor ej nötta, 1:a paret gråbrunt med ljusgrå flammor, få stora fläckar och kanter hvita. Bröst hvitt, framtill och sidor med gråbruna ofullständiga tvärband; undre stjerttäckare hvita, sidofjädrarne i utfanet med gråbruna tvärband.

15. *Hona*, hösten, Skåne. Liknar n. 14, men den roströda färgen saknas utom å några fläckar å rygg och skulderfjädrar. Stjert tvär, 1:a paret stjertpennor svartbrunt med hvita avbrutna tvärband.

16. *Hona, gammal*, 11 september 1876, Ystad. N. Bruzelius. Näbb vid roten gårödt, mot spetsen svart; iris brun. Ögonbåge och övre ögonlock hvita med små grå spetsfläckar; undre ögonlock hvitt; ögonvrå med mörkbrunt band av spetsfläckar; från bakre näsvinkeln till ögat 21,5 m.m.; haka hvit, spetsfläckar ljust roströda. Framhals grå med gråbruna spolstreck; kräva ljust gråbrun, avnötta bräm och gråbruna spolstreck. Rygg och skulderfjädrar nötta, mörkbruna med små svarta brämfläckar. Bröst hvitt, sida hvit med gråbruna spolstreck och bakåt tilltagande band. Armbågspennor nötta, gråbruna; de mellersta övre armtäckarna nötta, brungrå; undre handtäckare hvita med grå långsgående band. Fötter svartbruna; smalben 35 m.m. Tars uppåt smal, framtill ringlad, lika ut- och intill. De nötta fjädrarna tillhöra sommardrägten.

17. *Unge, hona, dundrägt*, 4 juli, Torneå lappmark, Meves. Näbb svagt, nedtill vid roten brunt (torrt), näbbås framom näsborrarna något nedtryckt och uppåt böjd, näsås sluttande. Käkkant nästan rät; hjessa svartgrå, panna hvitgrå med svart streck; ögonvrå vid näbbroten med mörkbrunt streck, ej nående ögat; tinning rostgrå med svart streck; huvudets sidor och haka rosthvita. Hals mörkare rostgrå, halsrygg ljust roströd, upptill med svartbrunt streck. Skulderfjädrar utväxande, gråbruna med rostbruna kanter, den längsta grå, rostgrå och svartgrå; kors rostgult med mörkbruna fläckar; gump rostgul, fläckar svartbruna; stjertdun svartgrått. Bröst, sidor och mage rostgula, gråhvita och grå; undre stjertdun ljust rostbrunt. Vingar med grått dun och utväxande tumvinge och handpennor. Vad med grå och hvita dun; smalben 21 m.m. Tår och klor svarta.

18. *Hane, ung*, 24 juli, Skånes sydkust.

19. *Hona, ung*, 30 september, Stockholm.

20. *Hane, ung*, 4 oktober 1875, Öland. Huvud ovan svart med brungrå

fjäderkanter; ögonbåge rät, bred, hvit, gående från ögonvrån till tinningen; kind gråhvit. Nacke och halsrygg upptill grå. Handpennor: 1 liten < 1:a handtäckaren; stora 10, utfan å 1—5 svarta; armpennornas spetsar, utbräm och fläckar hvita.

21. *Hane, ung*, Pommern. Näbb med bakre hälften i torrt tillstånd brungul, mot spetsen brunsvart, uppåt böjdt. Kalott svartbrun med gulgrå fläckar; ögonbåge gulgrå; ögonvrå med en gråbrun fläck vid näbbroten, för övrigt grå med svartbruna fläckar, och nära ögat med svarta borstlika spolspetsar; huvudets sidor gulgrå med små svartbruna spetsfläckar, hvilka äro baktill längre; haka gulhvit. Framhals rostgrå med svaga gråbruna spolstreck; nacke gulgrå med svartbruna spoltrakter; halsrygg grå med matt gråbruna spoltrakter. Skulderfjädrar svartbruna med svagt rostbruna brämfläckar; kors hvitt med stora svartgrå täckta spoltrakter med hvita spolar; övre stjerttäckare hvita, mot spetsarne ljust rostbruna, tvärband svartbruna. Stjert nästan tvär; stjertpennor: alla 6 paren utvuxna med svartbruna och ljust rostbruna, mot rot och infan nästan svarta tvärband. Bröst gråhvitt med någon dragning åt rostgult, sidor likaså, men med svaga gråbruna spolstreck; mage hvit; undre stjerttäckare ljust roströda med svarta spolar och svartbruna, oregelbundna, sparsamma fläckar; slaksida gråhvit med svartbruna, oregelbundna, sparsamma fläckar, slaksida gråhvit med svartbruna spolstreck och små fläckar. Handpennor brunsvarta och för övrigt liknande föregående. Armbågspennor mörkbruna med rostbruna brämfläckar, spoltrakter mörkbruna, bräm ljusare rostbruna. Fötter mörkt blygrå; vadtäckare = sidorna.

22. *Hane, ung*, 25 september 1875, Kalmar, Kolthoff. Näbb böjligt, grått, mot spetsen svart, glatt och uppåt böjdt, näbbås avrundad. Käkkanter till midten räta, framtill svagt uppåt böjda; överkäken 3,5 m.m. > underkäken; käkfåror å båda käkarne nå lika långt och nära spetsen, munvinkel grå, tunn; näsborrar vågräta, jemnhöga, vinklar avrundade, näslock jemna, mjuka, nakna. Huvud ovan gråsvart med grå fjäderkanter; ögonvrå ovan hvit med svarta borstlika spolspetsar, nedtill grå med gråbruna spoltrakter; kind och örontrakt hvita, ovan med gråbruna spoltrakter; haka hvit. Framhals grå med korta gråbruna spolstreck; kräva grågul, åt sidorna grå med gråbruna spolstreck; nacke och halsrygg upptill hvitgrå med gråbruna spolfläckar; halsrygg nedtill brunsvart med gulgrå brämfläckar. Rygg och skulderfjädrar brunsvarta med gula och gulhvita brämfläckar; kors hvitt, i botten svartgrått; övre stjerttäckare hvita och gulhvita med svarta tvärband. Stjert föga avrundad, brunsvart med hvita spetsbräm, fläckar och tvärband. Bröst gulhvitt, sidor hvitgula med svartbruna spolstreck, mage hvit; undre stjerttäckare hvita med sparsamma, oregelbundna, svartbruna spolstreck och fläckar; slaksida hvit med spolformiga spolstreck. Vingar långa, spetsiga; tumvinge med 4 fjädrar, svarta, 1 och 2 med hvit inkant, 3 och 4 mot spetsen med utkant och inbräm hvita; handpennor: 1 liten, grå med hvitt bräm; stora 10: utfan å 1—5 svart, å 6—10 svartbrunt med hvita, inåt tilltagande kanter, spole å 1 hvit, å 2 gråhvit, å de övriga gråbruna, spetsar å 1—3 svarta, å de övriga med hvitt bräm, infan brungrått, inåt hvitt, gråfläckigt; armpennor 12, svartgrå med hvita spetsar och fläckar; armbågspennor 5, långa, 3:dje längst, brunsvarta med gulhvita och gulgrå kantfläckar; överarmpennor 6, korta, 3:dje längst, svartgrå med hvita bräm, brämfläckar och tvärband; handtäckare svarta, 1 kort, smal, 3 och 4 längst, de inre med hvita spetsar; de små svarta, de minsta med hvitt bräm, de innersta med hvita brämfläckar; armtäckare gråsvarta och svartgrå med hvita och gulhvita spet-

№	1 ♂	2 ♂	3 ♂	4 ♂	5 ♂	6 ♂	7 ♀	8 ♀	9 ♀	10 ♀	11 ♀	12 ♀	13 ♀	14 ♀	15 ♀	16 ♀	17 ♂p	18 ♂j	19 ♀j	20 ♀j	21 ♂j	22 ♂j	23 ♀j
Längd	298	324	380	380	380	362	410	416	—	—	410	410	—	—	—	418	—	—	—	365	—	375	420
Huvudets längd	—	—	123	120	118	—	142	—	131	137	—	—	125	138	130	128	63	112	115	—	115	—	128
Näbb, längd till pannan	84	81,5	83	79	79	75	98	c 96	85	97	c 96	c 96	88,5	77	91	97	30	74	73	73,5	75	84	95
» » » munvinkeln	—	—	—	—	80,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97	—	—	—	75	—	86	94,5
» » från spetsen till näsborrarna	—	—	70,5	69,5	79	—	88	—	78	82	—	—	76	85	81	—	24	63	62	92	67	—	—
» höjd vid roten	—	—	13	10	12	—	13	—	10	11,5	—	—	13	11,5	12	12	6,6	11	11,5	12	10,5	12	12
» » » näsborrarna	—	—	8	7,5	9	—	9,5	—	8	9	—	—	9	8,2	8,5	9	5,5	8	8	8	8	9,5	9
Gapets bredd	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	8,5	10,5	10	—	—	—	9,5	—	11	10
Näbbets bredd vid näsborrarna	—	—	5	5	6	—	5,6	—	4,5	5,5	—	—	5,6	7	8	6	3,5	4,5	5	6	5	—	6
Näbbspetsens bredd	—	—	3	3	3	—	3,6	—	3	3	—	—	3,5	3,1	3	3	3	3	3	3	2,8	3,5	3
Näsborrar	—	—	6,3	5	6×1,2	—	6	—	—	6,5	—	—	7	7×1,1	7×1,2	—	3,5	5	6	—	7×0,7	5,5×0,9	—
Vingens längd, direkt	199	199	190	190	205	205	225	224+	225	223	224	224	217	225	216	213	65	190	206	201	206	206	213
Mellan vingspetsarne	647	660	'705'	—	—	645	'765'	697	—	—	698	698	—	—	—	706	—	—	—	686	—	710	706
Tumvinge	—	—	55	58	—	57	61	—	60	58	—	—	61	—	—	66	30	56	58	59	57	—	66
Stjert, längd	75	90,5	c 78	c 75	73	78,5	c 68	75	c 74	c 70	93,5	—	c 73	88	75	79	—	70	c 67	74	72	74	79
Stjertspets framom vingspetsarna	—	—	—	—	c 15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	—	—	—	5	—	—	0
Tars	50	53	53	53	53	50	58	62,5	54	57	57	59	55	57	54	54	45	55	55	57	52	56	59
Mellantå med klo	—	—	31,5	—	33	—	38	—	36	36	—	—	36	37	36	37	'27+6'	37	34	34	35	35	37

sar, gulhvitt utbräm; de mellersta och kanttäckarna svarta med bredt, hvitt och gulhvitt bräm; undre handtäckarna gråhvita med hvita, breda bräm och långa fläckar; undre armtäckare långa, hvita med stora gråhvita fläckar; de mellersta hvita med gråbruna spolar och spolfläckar; undre kanttäckare hvita, vid roten svartgrå och svarta; undre överarmtäckare långa, hvita med svartbruna fläckar. Fötter mörkt grågröna, vadtäckare gulhvita med svartgrå spolstreck; skenben fjäderklädt nedom dess hälft, hvitt. Tars upptill tjock, framtill, liksom tarssulan, ringlad; tår: 3 > 4 > 2 > 1; den yttre simfliken förenar 1 och 2 tålederna af 4:de (den yttre) tån med 1:a av den 3:dje; klor svarta, korta, nästan räta, sidor gropiga, den 3:dje med hel, vidgad inkant.

23. *Hona, ung*, 11 September 1876, Skånes sydkust. Näbb röd, mot spetsen mörkbrun; ögonbåge hvit; från bakre näsvinkeln till ögat 23,5 m.m.; ögonvrå med gråbrunt band; haka hvitgul. Framhals rostgrå med svaga mörkare spolfläckar; kräva rostgul. Rygg och skulderfjädrar mörkbruna med rostgula brämfläckar. Bröst rosthvitt, sidor rosthvita med svaga grå spolstreck och fläckar; armbågspennor = skulderfjädrarna; de mellersta övre armtäckarna mörkbruna med rostgula till hvita brämtrakter; undre handtäckare grå med hvitt bräm. Fötter mörkt gråblå; smalben 38 m.m. Tars upptill (på inre delar och framtill) nättecknad.

Ägg: Mer eller mindre päronformiga, finkorniga, olivbruna, ljusare eller mörkare; grundfläckar olivgrå; ytfläckar mörkt olivbruna, störst och ofta sammanflytande åt tjockändan; fläckar vanligtvis sneda mot spetsen.

1. 30 juli 1867, Muonioniska; a och b ljusare än c och d.
2. Juli, Muonioniska; ruvande, a ljusare.
3. 17 juni 1868. Kyrö, Torneå lappmark; a mörkt olivbrunt med svaga, bruna fläckar; 4 i kullen.
4. Juni 1871. — 5. 18 juni 1866. — 6. 16 juni 1865, Kyrö. 4—6 av olika kullar.

Jemför härmed Naum. Vög. D. XIII, 247, der misstag hava insmugit sig.

Lappsnäppan eller Myrspoven tillhör icke Grönlands fauna; enligt Sabine skall hon dock der hava blivit träffad. På Island eller Färöarna förekommer hon icke. I Ostfinmarken lever hon enligt Sommerfeld m. fl. höst och vår; i juni 1857 såg han en flock i Varangerfjorden, der Schrader i slutet av maj träffade fogeln i flock, och i juni i flockar om 100 st., samt derefter ru-

№	1a	b	c	d	2a	b
Äggets längd	52,8	52,6	51,7	51,2	53,6	51,6
» bredd	36,4	34,6	36,4	35,8	35,5	38
» spets	16,4	18	15,3	15,4	18,1	13,6
» red. längd	1,45	1,52	1,42	1,43	1,51	1,36
» rektangel	1922	1820	1882	1833	1903	1961

№	3a	b	4	5	6
Äggets längd	53,5	54,2	52,5	53,7	51,4
» bredd	37,2	37,7	37,6	37,3	37,3
» spets	16,3	16,5	14,9	16,4	14,1
» red. längd	1,44	1,44	1,4	1,44	1,38
» rektangel	1990	2043	1974	2003	1917

vande foglar. På Vardö i slutet av juli och augusti. Vid staden Kola träffades hon den 27 juni och i juli 1877 av löjtn. Sandebergs expedition, Henning Kinberg. Häckar enligt Malm, som dock ej fann dess bo, vid Enare, der hon var talrik; vid Porsangerfjorden flockvis i juli 1872.

Har visat sig på Jäderen år 1876 under flyttning, Bahr; förekommer årligen på Norges kust, såsom vid Trondhjem. Den 6 augusti 1876 hade en full sommardrägt, en annan inblandade hvita fjädrar. Om våren endast undantagsvis iakttagen. På Lister och vid Modum erhållen om hösten, Rasch. Vid Kristiania under flyttning, isynnerhet om hösten, men knappt hvarje år, Collett.

Enligt Grape förekommer hon i Enontekis; Knoblock säger i enskilda anteckningar, att hon i Muonioniska är sällsynt, men häckar der hvarje år och har full kull ägg omkring den 10 juni; häckar på Kyrö, Torneå lappmark, och kallas der Puna Kuovi, Rödspov. Färska ägg erhållas i senare hälften av juni. I Kvickjock häckar hon icke, enl. Wheelwright, och Löwenhjelm såg henne icke der. Linné kände henne genom Rudbeck från Lappland; sydligare häckar hon icke hos oss. Vid Gefle från den 3 augusti till den 15 september, Meves.

I mellersta Sverge sällsynt; så i Kils socken, der hon er-

hölls i september 1838 av Löwenhjelm, enl. samtidigt bref från Lundborg; på flyttning i trakten av Örebro sällsynt, Högberg; der en gång fäld den 7 juli 1860, Sundström. I Stockholmstrakten sällsynt, och jag har derifrån endast sett den ovan omtalade. I Mörkö skärgård erhållen den 20 och 26 augusti, Ekström; i Östergötland i ren sommardrägt i augusti, enl. meddelande av Lundborg. På Gotland här och der under vår och höst, Andrée, Kolmodin; stundom även om sommaren, Wallengren. Meves träffade henne på Ölands kust den 26 och 29 juli, sistnämnde dag i flock om 23—30 st., sålunda på flyttning. Vanligtvis flytta de gamla foglarna dock här i mindre flockar. Erhållen i Kalmar den 25 september; år 1875 senast erhållen på Öland den 14 oktober.

I Bohus län erhållen den 1 augusti och senare; Kolthoff har meddeladt mig, att hon flyttar här i oktober. Man har på otillräckliga grunder trott henne här häcka. I Göteborgstrakten mycket sällsynt; en gammal fogel erhölls den 2 september 1850 och en annan i augusti 1857 nära Klädesholmen, Malm. En uppgift, att hon är i Bohuslän om hösten temligen allmän, synes förhastad.

I N.Ö.Skåne vid flyttning sällsynt, Wallengren, Gadamer. Ett par erhölls den 9 augusti 1867 från V. Vram till Kristianstads läroverk, enl. meddelande av Wahlstedt. På Skånes sydkust träffas han under flyttning oftast, och jag har erhållit de ovan omtalade emellan den 26 juni och den 11 september, hvarvid dock må märkas, att om våren och senhösten vadare blevo sällan tillvaratagna. I Malmö d. 12 juli-7 sept., Lekt. Grönvall.

I Danmark under flyttning talrik; kom enl. Teilmann till hans hemort vid Ribe på vestkusten av Jutland i början av maj, och stannade till början av juni; enl. Faber träffas hon i medlet av juni vid kusterna; en och annan stannar hela sommaren, och man ser dem även i oktober.

Till flere öar, såsom Pelvorm, Anrom och Sylt, komma de i mycket stor mängd och bliva der på de mycket vidsträckta låga kusterna ganska feta. Besöka även andra öar: på Seland erhöll jag en den 10 oktober 1843; träffas även på Amager, Collin. På Slesvigs och Holsteins ostkust talrik under höstflyttningen i juli till september, Boie, Schleep. I Husum såg Durnford den 28 maj 3—4 st., derav en erhölls; efter två dagar syntes de icke. Förekommer även på Helgoland, Naumann.

På Rysslands nordkust, i ryska Lappmarken träffade Middendorff henne tidigt på hösten i stor mängd; synes även förekomma i Arkangel, Alston, Brown.

I Finland endast och sällan träffad vid sydkusten, såsom vid Helsingfors en den 24 maj, en gammal hona den 30 juli, en ung fogel i september, Palmén. I Onegaviken såg Meves den 12 juli två st., som icke häckade. Häckar troligtvis i N.Ö. Rysland och åtminstone N.V. Sibirien, skall derifrån flytta till Svarta, Kaspiska och Röda haven.

I Lifland sällsynt: erhållen vid Riga om våren, Meyer; i Kurland på flyttning, Goebel.

Böck omnämner henne från Danzig; hon kommer till Tysklands östersjökust i oktober, L. Brehm. Tankré skref i januari 1881, att fogeln ännu, såsom förr, i ringa antal årligen kommer till Hiddensö; de första gamla foglarne visa sig redan i slutet av juli i ren sommardrägt, återvändande från norden; deras antal ökas i augusti till flockar om 20 st.; äro, såsom alla gamla foglar, ganska skygga; de unga flytta över, under många år ännu temligen talrikt, från september till oktober. Smärre flockar sågos av Lühder den 12 september 1870 på 'Bock', ett sandrev utanför Stralsund; de voro icke särdeles skygga, utom när de slagit sig tillsammans med Spovar.

Erhållen i övergångsdrägt i Hannover den 21 september, Meves. Förirrar sig stundom till Münsterlandet, enl. Bolsmann, der hon dock, såsom v. Zittwitz i ett brev skrev år 1852, nästan årligen erhålles; kommer oftare till Hochheim vid Main och vid Bieberich vid Rhen, Römer; i Neuwied sällsynt under flyttning, Braths; i Thüringen sporadisk, Hellmann; i Anhalt sällsynt, saknas enl. Meyer, och endast unga foglar tidigt på hösten, J. F. Naumann; i Wetterau likaledes, Jäger; vid Ems sällsynt under flyttning, v. Droste; i Westerwalde tillfällig, en ung fogel erhållen den 1 augusti 1866, Sachse; vid Augsburg erhållen den 27 september, enligt Jäckel, som under ett år även iakttog fogeln den 8 maj; vid Hochstadt i Erlangen sågos den 13 april flere, och en erhölls, G. v. Koch. I Böhmen erhållen den 22 september 1846 och 12 september 1850, Fritsch; i Österrike enl. Fitzinger; i Tyrolen tillfällig på våren; i Galizien och Bukovina sällsynt, om hösten, Zawadski; i Siebenbürgen sällsynt, Landbeck; i Transsylvanien ej vanlig, talrikare om våren än om hösten, Danford, Brown.

Vid Oldenburg i slutet av juni, och unga foglar i början av september, Wiepken; men enligt Negelein 'ej sällsynt' vid Oldenburgs kust. På Tysklands nordsjökust synas ännu i medlet av juni flockar om 300 st.

På Borkum, Ostfriesland, ofta talrik; visar sig om våren i april, och även i medlet av juni kommer eftertruppen; om hösten komma de i början av augusti eller redan i slutet av juli; den 9 augusti 1864 voro de mycket talrika och stannade till den 15 september; efter den 6 oktober såg v. Droste icke någon. På Hollands kust under vår och höst, Temminck; i Belgien enl. de Selys sällsynt.

Förekommer på Hebriderna, der hon anses häcka; likaså enl. Dunn på Orkney.

Till Storbritannien kommer hon på hösten, och enl. Jardine stannar hon till våren; till Firths of Tay och Forth kommer hon, enligt Dresser, i slutet av augusti eller i början av september; på Irland är hon allmän, isynnerhet under vårflyttningen; kom till Belfast Bay den 10 april 1843, och den 22 april 1838 och 1845, de tidigaste dagarna, kvarstannar 4—6 veckor, stundom träffas de ända in i juni. De återkomma i medlet av juni, sällan i början av månaden, antalet ökas, i augusti äro de talrikast, och i september flytta de bort.

På Frankrikes kust vår och höst, Temminck; i Eure & Loire en gång träffad, Marchand; i Seine inférieur träffad, enligt Hardy; i trakten av Lyon sällsynt, O.-Gaillard; i Savoyen oregelbunden under flyttning i slutet av mars eller i april, ävenså i slutet av sommaren eller början av hösten, Bailly; i Provence under april ej sällsynt, under vintern ses en och annan, J. W. v. Müller; i Genèvedalen regelbunden flyttfogel, F.-Beaumont.

I Portugal sällsyntare än *L. ægocephala*, C. A. Smith. I Spanien, enligt Vidal, äro unga foglar om sommaren allmänna. Enligt Saunders sällsynt i vestra Spanien, talrikare i östra; erhölls i november på torget i Malaga; Gibraltar, enligt Bechstein m. fl.

Vid Triest av Natterer träffad i oktober 1812, v. Pelzeln; erhållen vid Como, Riva; på Malta den 22 september 1843, skall der vara allmän, C. A. Wright.

I Grekland sällsynt, erhållen av v. d. Mühle i sommar- och vinterdrägt, besöker kusten under ebb; vid Butrino enligt Powys tillfällig, sedd i september; i Epirus, vid Missolongi, den 18 november några stycken, ej skygga, Sperling.

På Kanariöarna, enl. Bolle, regelbunden om vintern, Webb

m. fl.; i Marocco talrik; de flesta flytta söder ut i september, återkomma i april, visa sig sällan i det inre av landet, Irby, Dresser; Gambia, Hartlaub; Algeriet under vår och höst, Tournes, vanlig även om vintern. I N.O. Afrika på fält med klöver och vicker i närheten av vatten, A. E. Brehm, Adenviken, Somalikusten, enl. Heuglin, hvilken vid Röda havet såg en art, som han ansåg för denna.

Blyth lärer hava sett fogeln på Himalaia; den omtalas även från Sind, Hume.

Från östra Asien omtalas under namn af *Limosa rufa* och *L. lapponica* en form, som anses för en egen art: *Limosa Baueri*, Naum. = *L. uropygialis*, Gould, dit även den av Middendorff i Sibirien, av Sabine och v. Schrenk från Okotska havet omtalade torde höra. Swinhoe m. fl. hava erhållit den i Peking och Hakodadi, och den är dessutom erhållen på N. Seland. De av David & Oustalet, Ois. Chin. 1877, 459, m. fl. uppgivna dimensioner ligga inom området för dem jag ovan anfört för vår art, och jag är böjd, att anse den ostasiatiska för en varietet av vår.

Under *häcktiden* uppehåller fogeln sig i den högre nordens kärrtrakter, men många kvarstanna även under sommaren i sydligare länder, hvilket givit anledning till ofta upprepade förhastade uppgifter, att hon der häckar. Under flyttning och vinter lever fogeln vid sydliga havskuster, i synnerhet längs åt Atlantiska oceanen, och förekommer endast sparsamt eller tillfälligtvis i det inre av Europa.

Om dess *lefnadssätt* i övrigt få vi meddela följande. Då hon går, bär hon halsen S-formigt böjd och kroppen vågrät; gången är gravitetisk, sällan ser man henne springa. Hon vadar ofta i vattnet, så att det når upp till bröstet. Hon kan även simma, fastän hon sällan synes taga i anspråk denna sin förmåga. Hennes flygt är snabb med hastiga vingslag, och vanligtvis flyger hon rakt bortåt, då hon blir skrämd. Nästan alltid lever hon i små eller mycket stora flockar utom vid häckplatserna.

Än visar hon sig mera, än mindre skygg, dock är hon icke på långt när så skygg som Spovarne. Är flocken stor, så lyfta de vid fara mycket förr, än då den är liten. Unga foglar äro mindre lättskrämda än de gamla, och i synnerhet lära sådana foglar, som flytta över eller förirrat sig i ett lands inre delar, förlora mycket av sin vaksamhet, troligtvis av trötthet.

De gamla foglarnes *höstflyttning* sker, enligt meddelande av Kolthoff, i flockar om 8—10 st. till medlet, stundom till slutet av augusti. Senare synes icke någon gammal fogel. Ungfoglarna flytta under hela september månad, likaledes i flockar om högst 8—10 st.

Ifrån Pommern och Rügen säges det om *L. Mejeri*, att de äldre foglarne komma i de första dagarne av augusti, de yngre under hela hösten ända in i november, och då en och en. Om våren komma de alls icke dit. Ofta följas på flyttning enstaka foglar av denna art av flere andra individer av olika mindre uppmärksamma arter.

Lätet är vanligtvis trestavigt, låter enligt Naumann som 'keukeukeu' eller 'keikeikei' och höres under det fogeln flyger, och lärer höras mera om våren än om hösten. Stundom höres ett flöjtlikt 'tabik' med längre mellanrum, eller stundom hastigare, då det utgör en slags jodling. v. Droste säger, att den vanliga locktonen är enstavig 'oäjb' eller 'köj' efter svenskt skrifsätt.

Födan är olika på de olika trakter, som fogeln besöker, såsom än små insekter, larver, deribland *Geometra*, daggmaskar, än hvarjehanda små saltvattensdjur och insekter levande på stränderna. Särskildt omtalas *Arenicola marina* (L) eller sandmaskar, hvarför

fogeln besöker sådana stränder, der isynnerhet de senare leva i stor mängd. Även små mollusker och fiskyngel förtäras. Man finner även i magen konferver, hvilka anses tillfälligtvis hava följt med hans födoämnen. Vid ebb följer han det utfallande vattnet, och springer tillbaka för det stigande vattnet eller vågorna.

v. Droste har beskrifvit fogelns lefnadssätt på Borkum. Han uppehåller sig på slammiga kuststräckor, der han finner sin huvudsakligaste föda, krabbyngel, i oräknelig mängd. Men sällan besöker han sandmask-kolonierna, oaktadt han med sitt långa näbb förstår att utdraga maskarna ur deras rörformiga kanaler. Deremot erbjuda de gröna fälten, bevuxna med alger, små krustaceer av hvarjehanda slag, hvilka Lappsnäpporna förtära. De trotsa det stigande vattnet och draga sig först undan, då det tvingar dem att simma. Då ila de uppåt från den ena slammiga viken till den andra, tills de ändtligen med flodvattnet nå den gröna stranden. De stora flockarne söka då högt belägna platser, på hvilka de hvila i overksamhet. Somliga sprida sig på betesmarker och ängar, vandra högtidligt bland boskapen och vada i de dyiga pölarna. Om hösten draga över Borkum vanligtvis endast små flockar, ordnade vid flyttning i sned linie, om våren deremot stora flockar om flere hundra eller tusen stycken.

Till *häckplats* väljer fogeln i en kärrmark en tuva, der boet utgöres av en liten grop med renmossa och islandsmossa med eller utan en sparsam bädd av fogelns fjädrar. Äggen äro 4 i full kull, läggas i Lappland från den 16—30 juni; de, som man finner i juli, äro ruvade. Så snart ungarne äro flygga, drar familjen sig ned åt kusterna, hvarefter de draga söderut, småningom samlande sig i större flockar.

Bland fogelns *fiender* omtalas falkar och hökar, hvilka han söker undfly genom att nå vatten och störta sig deri.

Jagten är ofta svår på de flacka stränderna. Man söker krypa bakom upphöjningar på marken, eller gräver man en grop i närheten av det ställe, som fogeln brukar besöka, och inväntar honom deri. De kunna även fångas i snaror.

Fogeln blir på hösten mycket fet, och dess kött är särdeles utmärkt och värderas lika mycket som Beckasinens.

Att den här beskrivna fogeln är Linnés *Scolopax lapponica* är otvivelaktigt. Likaledes torde en hvar finna, att alla de ovan beskrivna individerna tillhöra en och samma art. Man har påstått, att denna svenska *Limosa* skall vara *L. Meyeri* Leisl., hvilket namn då är förkastligt, enär Linnés är mycket äldre. Dessutom finner man, att inga av de svenska exemplaren hava det kännetecken, som uppgifvits såsom ett av de vigtigaste, nemligen att näbbet är dubbelt så långt som tarsen. Någon sådan individ har jag aldrig sett. Av proportionen emellan tarsens och näbbets längd synes, dels att den förändras under tillväxten, dels att den är temligen regelbunden, nemligen som 1 till $1{,}_5$ hos gammal hane och som 1 till $1{,}_6$ eller $1{,}_8$ hos gammal hona. Vid Hornschuchs och Schillings uppgivna mått må i förbigående anmärkas, att vid n:o 3, så framt icke en abnormitet förefinnes, tarsens längd är orätt uppgiven till 2″ $9^1/_2$‴ [troligen skrif- eller tryckfel] eller lika med näbbet. Detta kan nemligen, enligt min erfarenhet, icke förekomma hos dessa foglar. Troligtvis är tarsens längd icke mer än 1″ $9^1/_2$‴, då proportionen är i det närmaste typisk. Förhållandet kan lätt kontrolleras i Greifswalds museum. Hvad de gamla honorna, beskrivna af desse författare, beträffar, överensstämma ifrågavarande proportioner alldeles med våra exemplar, och jag anser fullkomligt säkert, att Hornschuchs och Schillings specimina av *Limosa Meyeri* tillhöra vår svenska art. Hvad deremot Naumanns specimen angår, måste jag lemna saken å sido, då jag icke sett något dylikt, som synes hava varit abnormt, men måste derom hänvisa till v. Homeyers yttrande i Rhea och för övrigt till det av Blasius och Baldamus i 13:de bandet av Naumanns arbete, der desse erfarne ornitologer säga, att de större alltid befunnits vara *honor* och de mindre varit *hanar*. Emellertid hava de icke meddelat några speciella undersökningar. Slutligen må nämnas, att Brehm i brev av 1842, nu offentliggjordt af v. Homeyer, Orn. Briefe, säger, att *Lim. rufa* och *Mejeri* icke äro två *species*, utan endast *subspecies*. Enligt min mening böra även de senare eller 'geografiska varieteter' kunna med säkerhet bestämmas, om derav något skall vinnas. Av allt detta torde det vara tydligt, att *Limosa Meyeri* är densamma som *L. lapponica* L., och hvarken ett subspecies eller en geografisk varietet.

Följande *parasiter* äro kända: Ibland fjädrarna leva: *Docophorus limosæ* Denny; *Nirmus cingulatus* Nitsch, även på *Limosa ægocephala* m. fl.; *N. phæopodis* Denny; *Colpocephalum ochraceum* Nitzsch, även på *Vanellus cristatus* och *Himantopus rufipes; Menopon Meyeri* Giebel, och hos den så kallade *L. Meyeri: Docophorus Meyeri* Giebel, samt *Nirmus obscurus* Nitzsch, även funnen på *Totanus glareola* m. fl.

I inelvorna hava blivit funna: *Tænia filum* Goeze och *Ophryocotyle Lacazii* Villot.

Recurvirostra pectore croceo L. Fn. I 1746, 51.

Scolopax lapponica L. S.N. X 1758, 147; Fn. Sv. II 1761, 62; S.N. XII 1766, 246. Brünn. Orn. 1764, 49 n. 165, 166. Ph. Müll. L. S.N. II 1773, 402. Müll. Prodr. 1776, 23. Gm. L. S.N. 1788, 667. Lath. Ind. II 1790, 718. Beseke, Vög. Kurl. 1792, 63. Lath. Bechst. III, I 1796, 114; IV, II 1812, 438. Retz. Fn. 1800, 179. Sabine, Trans. Lin. S. 1819, 557; Isis 1828, 99.

Limosa rufa, Briss. Orn. V 1760, 281; Ed. 1763, II 281. Meyer, Vög. Liv- u. Esthl. 1815, 196. Temm. Man. II 1820, 668, IV 224. Nilss. Orn. II 1821, 51 [Syn. Scol. ægoc. L. & p. 53 Tr. squatar. L. excl.] Fn. II 1858, 202. Meyer, Tasch. III 1822, 152. Boie, Reise Norw. 1822, 322. Teilm. Danm u. Isl. F. 1823, 126. v. Bruch, Isis 1824, 681-2. Faber, Hochn. Vög. 1826, 104. Ekström, V. A. Handl. 1829, 89. Brehm. V. D. 1831, 628. Naum. V. D. VIII 1836, 446. Rhea, 1846, 26; N-a, 1850, 2 H. 10, 11. [nec V. D. XIII v. Blas. u. Bald. 247.] Hornschuch u. Schilling, Orn. Beitr. Wiegm. Arch. 1838, 167. Schinz, Eur. Fn. 1840, 337. Keys. u. Blas. Wirb. E. 1840, n. 339. Zawadski, Fn. Gal.-Buk. V. 1840, 107. Andrée, V. A. Handl. 1841, 210. Landbeck, Isis 1842, 107. de Serres, Migr. 1842, 115. Jardine, B. of Gr. Brit. III (1842), 195. Schleg. Rev. 1844, LXXXVII, 97. v. d. Mühle, Orn. Griech. 1844, 102. Malm, Kröyers Tidskr. 1844, 206. Kjærb. N-a, 3 H. 1850, 47; Danm. Fugl. 1852, 295. v. Homeyer, Rhea, 1846, 33. Thomps. Irel. II 1850, 225. Böck, Ber. Privatschule, 1851, 20. Gadamer, N-a 1852, 3 H. 4. Wallengr. Öfv. V. A. Förh. 1849, 310; N-a 1753, 38; 1854, 257. Schrader, Pässler J.f.O. 1853, 311. Tournes, N-a 1853, 344. Baldamus, N-a 1853, 434. Negelein, N-a 1853, 449. Wiepken, N-a 1853, 454. Bailly, Orn. Savoie IV 1854, 165. Fritsch, Cat. Prag 1854, 37. Lloyd, Ant. II 1855, 159. Westerl. Göt. Handl. 1855, 70; Ool. 1876, 195. A. E. Brehm, J.f.O. 1855, 365. J. W. v. Müller, J.f.O. 1856, 229. Jäckel, N a 1856, 238, 520. Jäger, Wetterau. II 1857, 17. Webb, Bartholet, M.-Tandon, Orn. Can., J.f.O. 1858, 358. Powys, Ibis 1860, 343. v. Heuglin, Ibis 1860, 430; J.f.O. 1874, 53. Mewes, Öfv. V. A. Förh.1860, 219; 1868, 275; 1871, 773. Sommerfelt, Öfv. V. A. Förh. 1861, 74, 83. Lundborg, Jägarf. tidskr. 1864, 94. Collett, Christiania 1864, 450. Marchand, Rev. & Mag. Z. 1867, 35. Degl. & G. Orn. E. II 1867, 169. Sundström, Örebro 1868, publ. 1869, 92. C. A. Wright, Ibis, 1869, 251. Borggr. Nordd. 1869, 115-6. v. Droste, Bork. 1869, 202; Z. G. 1870, 19. Finsch, J.f.O. 1870, 348. G. v. Koch, J.f.O. 1870, 393. E. v. Hom. J.f.O. 1870, 348. Kolmodin, Gotl. Fogl, 1871, 12. Lüdher, J.f.O. 1871, 302. Fritsch, J.f.O. 1871, 389. Saunders, Ibis 1871, 388. v. Pelzeln, Wien. Abh. XXI, 1871, 719. Alston a. Brown, 1873, 69. P. Möller, Z. G. 1874, 105. Bahr, Jägarf. tidskr. 1877, 41. Zittwitz, Tancré: v. Hom., Z. Briefe 1881, 203, 271.

Totanus leucophæus Bechst. Nat. D. IV '1794', 1809, 237. + *T. gregarius* 258. Bennicken, Wetter. Ges. 1812, 142.

Tringa gregaria Otto, Buff. Uebers. XXIV, 1797, 242.

Totanus glottis Meyer, Tasch. 1810. 372. + *Tot. ferrugineus* 374, excl. syn.

Limosa furruginea, Pall. Zoogr. II 1811, 180.

Limosa Meyeri Leisler, Nachtr. 12. Bechst. Naturg. II 1811-15, 172. Brehm, V. D. 1831, 627; v. Homeyer, Orn. Briefe 1881, 60. Bennicken, Isis 1824, 894. Schleep, Isis 1824, 894. Naum. V. D. VIII 1836, 428; N-a 2 H. 1850, 15; V. D. XIII v. Blas. u. Bald. 1860, 246. Hornsch. u. Schill. Wiegm. Arch. 1838, 167. Temm. IV, 1840, 422. Schinz, Eur. Fn. I 1840, 338. Keys. u. Blas. Wirb. E. 1840 n. 339. de Selys.-L. Fn. Belg. 1842, 128. Sundev. V. A. Handl. 1844, 382. J.f.O. 1855, 166.

Limicula lapponica Vieillot, Enc. méth. Orn. II 1823, 1165.

Limosa noveboracensis Leach, Cat. Br. Mus. 1816, 32.

Fedoa rufa Steph. Gen. Z. Av. XII 1824, 77; + *F. Meyeri,* 75 + *F. pectoralis,* 79.

Limosa lapponica de Selys-Longch. Fn. Belg. 1842, 128. Gray, Gen. of B. III 1847, Handl. III 1871, 43. Vidal, Mem. Madr. Ac. 1781; ref. Bolle J.f.O. 1855, 312. Finger, Z.-Bot. Verh. 1857, 564. Collin, Cat. rer. nat. 1865, 10; Kjærb. 1876, 534. Mäklin, Fogel. ordn. 1867, 78. Blyth, Ibis 1867, 167. Sharpe a. Dresser, B. Eur. XV, 1872. Palmén, Finl. Fogl. 1873, 127. Durnford, Ibis, 1874, 400. Danford a. Brown, Ibis 1875, 42. Malm, Fn. 1877, 277. Collett, Meddel., N. Mag. f. N. 1877, 184; Sep. 101. Seebom, Ibis 1879, 152.

Limosa Baueri Naum. V. D. VIII 1836, 429. *L. lapponica, L. rufa* Swinhoe, Ibis 1861, 410, Amoy; 1863, 97, 444. *L. uropyialis*, Gould; Swinhoe, 1863.

Då Linné först gifvit vår svenska fogel artnamnet *lapponica*, måste detsamma bibehållas. Sundevall har också i ett senare arbete år 1872 upptagit detta namn.

---

159. RÖDSPOV, *Limosa ægocephala* (L.) Pall. *Lim. melanura* Leisl. pl. XXXVIII, fig. 5. Överkäkens spets överskjutande underkäkens och undertill något sväld; mellantåns klo tandad; tars 71—84 m.m.

1. *Hane, sommardrägt*, 16 juni, Gotland, Meves. Näbb brungrått, spets brunsvart, något sväld, föga uppåt riktad, näbbås kullrig, näsås sluttande. Käkkanter nästan räta, vid midten något neddragna, överkäken 3 m.m. > underkäken. Pannvinkel bakåt riktad, något trubbig. Näsborrar låga, baktill högst, ligga nära käkkanten; iris brun. Huvud ovan svart med rostbruna brämtrakter; ögonbåge från näbbroten till nacken rostgrå; ögonvrå rostgrå med en liten fläck med mörkbruna spoltrakter; huvudets sidor ljust rostbruna, haka gulhvit. Hals roströd, kräva roströd med bruna tvärband vid spetsarna; nacke roströd, upptill med sparsamma, små, svartbruna fläckar; rygg och skulderfjädrar brunsvarta med rostbruna brämfläckar och rostgrå spetskanter samt inblandade brungrå fjädrar med svarta spolstreck; kors brunsvart, övre stjerttäckare hvita. Stjert urringad, stjertpennor 6 par: 6 > 5 > 4 = 1 > 2 > 3, svarta, 1 tillspetsad, 1—3 med grå spetsar, 4—6 med grå spetskanter, 6 hvit, spetsdelen svart. Bröst roströdt med mörkbruna tvärband och rosthvita spetskanter, i midten bakåt hvitt med mörkbruna, breda tvärband; sidor roströda med mörkröda tvärband; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita, åt sidorna med mörkbruna tvärband. Vingar spetsiga, tumvinge med 3 fjädrar, brunsvarta med hvitgrå spetskanter; handpennor brunsvarta med hvita spolar och gråhvita spetskanter; de yttre armpennorna brunsvarta med hvita spetskanter, de innersta med hvita utfan och mörkgrå infan; armbågspennor mörkt gråbruna med rostgrå kanter; handtäckare brunsvarta; armtäckare rostgrå med ljusgrå kanter, de yttre med spetskanter och de inre med spetsar hvita; de mellersta med inblandade brunsvarta med rostbruna tvärfläckar; undre täckare hvita, men undre kanttäckare gråbruna med hvita spetsar; undre överarmtäckare långa. Fötter svarta; vadtäckare = sidorna, men med inblandade grå fjädrar; smalben 45 m.m. Tars framtill, likasom tarssulan, ringlad, smal, upptill fårad, nästan till midten; tår: 3 > 2 > 4, simhuden mellan 3 och 4 kort; baktån når marken; klor svarta, något krökta, spensliga, 3 med inkant föga vidgad, tandad.

2. *Hane*, 16 Juni, Gotland. Ögonbåge bred, föga böjd, rosthvit; ögonlock gulhvita, ögonvrå med gråbrunt band, kindtrakt rosthvit; ögontrakt rostgrå med brunsvarta spetsar, bildande ett mörkt band, gående under och bakom ögat; haka rosthvit. Hals ljusare roströd; nacke af samma färg, upptill med svaga mörkbruna fläckar. Rygg och skulderfjädrar med flere gråbruna fjädrar. Bröst med blekare färger, sidor grå med mörkbruna och hvita tvärband; mage och undre stjerttäckare hvita med tvärband, nästan täckta och hvita, åt sidorna med långsgående band; slaksida hvit. Armtäckare gråbruna med svarta spolstreck och ljusare rostgrå kanter.

3. *Hane*, 11 Juni, Gotland. Ögonbåge smal, rostgrå; huvudets sidor roströda med brunsvarta spolstreck. Hals roströd med små, mörkbruna spetsfläckar; kräva, bröst och sidor roströda med tvärband och inblandade grå fjädrar. Rygg och skulderfjädrar mörkgrå, blandade med svartbruna, som hava roströda fläckar. Slaksida hvit med svarta spolar. Armtäckare = N:o 2.

4. *Honor*, i *vårruggning*, S. Skåne och

5. Den 22 maj, Gotland. Hals roströd med hvitt spetsbräm, kräva likaså, men med inblandade ljusgrå fjädrar. Rygg mörkgrå med inblandade brunsvarta fjädrar med rostbruna fläckar. Bröst framtill = krävan, bakåt hvitt med inblandade roströda fjädrar med svartbruna tvärband framom spetsarne; sidor med blandade grå och roströda fjädrar, bakåt hvita med rostgula och mörkbruna, sparsamma tvärband; mage hvit, undre stjerttäckare hvita, åt sidorna med brunsvarta, långsgående brämfläckar och band; slaksida hvit och grå. Armtäckare mörkgrå med hvitgrått bräm och brunsvarta spolar.

6. *Hona*, 11 juni, Gotland. Liknar den gamla hanen, men är större; har å krävan inblandade grå fjädrar; bröstet har mattare färger och är mera hvitt. Armtäckarne grå och utan inblandade svarta fjädrar. Skulderfjädrarnas spetsbräm breda, rostgrå.

7. *Dundrägt*, omkring 2 dygn gammal, 13 Juni 1869, Lilla Dalby, Öland, Kolthoff; Carl Möllers samling. Ögontrakt gulhvit; övre ögonlockets kant brun, undre ögonlocket framtill hvitt, ögonvrå och kind med brunt streck; haka hvit. Framhals och sidhals brungula. Kropp ovan och vingar ljust brungrå med brunsvarta fläckar. Bröst och mage hvita.

8. *Dundrägt*, 13 juni, Öland, Meves.

Näbb svart, spets tjock, näbbås från näsåsen rät, framtill uppböjd. Käkkanter nästan räta; hakvinkel tydlig, trubbig. Panna rostgul med svart uppstigande band; hjessans midt svart och rostgrå; ögonlockskanter svarta; ögonvrå ljusgul med svart streck, tinning gulhvit; huvudets sidor och haka gul-

hvita. Framhals, sidhals och kräva ljust rostgula; nacke rostgul, på sidan med en svart fläck; halsrygg rostgul. Rygg, skuldror och kors rostgrå med stora svarta fläckar. Stjert rostgrå och svart. Bröst, sidor och mage gulhvita, slaksida med stor svart fläck. Vingar rostgrå och svarta. Vad hvitgul med en stor, svart fläck. Tars upptill smal, jemnbred; de tjocka övre delarne ej ännu bildade.

9. En annan dununge från Jutland liknar den föregående.

10. En annan, 'några timmar gammal', 13 juni 1869, Lilla Dalby, Öland, Kolthoff, Lundborgs samling. Liknar N:o 8. Näbb kortare än det övriga av huvudet; dettas sidor rostfärgade och hvita; bröst, sida och mage hvita.

11. *Hane, ung,* 26 juli, Gotland. Näbbets bakre hälft och näbbåsen svarta. Ögonbåge sträcker sig endast från näbbroten till ögat, ögonvrå brunsvart med rostbruna brämtrakter; huvudets sidor rostgrå med små, bredare, mörkbruna spolfläckar; haka rosthvit. Hals matt roströd, enfärgad; kräva rödgrå, åt sidorna med mörkbruna spolstreck; nacke rostgrå med svartbruna spoltrakter. Rygg och skulderfjädrar brunsvarta med rostgrått bräm. Bröst hvitt, framtill = krävan; sidor rostgrå med mörkbruna, pilformiga tvärband; mage hvit, undre stjerttäckare hvita med svartgrå fläckar, slaksida hvit med oregelbundna, mörkbruna spolfläckar. Armtäckare grå med brunsvarta spoltrakter och rostgrått bräm. — Jemf. Radde, Reise, 331.

№	1 ♂	2 ♂	3 ♂	4 ♀	5 ♀	6 ♀	7p	8p	9p	10 p	11 ♂j
Längd	—	—	—	—	—	—	—	—	—	138	—
Huvudets längd	134	134	124	143	150	136	—	42	—	42	111
Näbb, längd till pannan	96	94	84	98	108	96	18	17	18	16	66
» » » munvinkeln	—	—	—	102	—	—	—	—	—	20	—
» » fr. spets. till näsborr.	81	79	73	85	95,5	84	—	14	14	13	54
» höjd vid roten	13,5	13	12	13	15	13,5	—	4	4	4,5	10
» » » näsborrarna	9,5	9,5	8,5	10	10,8	10	—	—	—	3,5	8
Gapets bredd	8,5	7,5	8	8	9	8	—	—	—	5,5	7
Näbbets bredd vid näsborrarna	4,5	4,8	5	5,8	6,3	5,8	—	—	—	2	4,4
» minsta bredd	3	2,6	2,5	3	3	3	—	2	2	1,9	2,8
Näbbspetsens bredd	3,3	3	3	3,8	3,3	3,3	—	3	3	2,9	3
Näsborrar	7	7	6,5	7,5	7	6	—	2	—	2,25	5
Vingens längd, direkt	198	198	200	215	213	212	—	—	—	—	189
Tumvinge	56	60	58	61	56	61	—	—	—	—	58
Stjert, längd	c 76	c 78	c 78	c 83	c 83	c 85	—	—	—	—	c 70
Tars	74	78	75	80	84	71	35	36	38	35	68
Mellantå med klo	c 41	45	42	47	45	46	35	35	36	36	40

Måtten för N:o 10p uppgivna av Hr Jägmästaren Lundborg.

Ägg: Olivgrå till olivbruna; grundfläckar grå; ytfläckar gråbruna till bruna, störst och tätast vid tjockändan.

1. Juni 1866, Öland.
2. 15 maj 1873, Sarepta. Fläckar talrika, stora.
3. Sarepta. Färg abnorm, ljust olivgrå med svagare fläckar.
4. 16 juni 1868, Mastermyr, Gotland.
5. 13 maj 1866, Bremen. Gråbruna. Beskrivna av Meves.

6, 7. Danmark, enl. Benzon.

8, 9. Dito varieteter, Benzon.

10—12. Max., med., min. av 80 st. fr. Holland, Rey, enl. Dresser.

På Grönland såg Fabricius en gång två stycken, och Holböll erhöll en utanför Godthaab; men den har icke der blivit funnen häckande.

På Island förekommer han endast i södra delen, och der icke sällan, häckar även inom ett inskränkt område, enligt Faber, som ofta såg honom i närheten av boet, der han slog efter den besökande och sökte skrikande avleda honom från platsen; lät ofta om natten och i skymningen höra sitt starka läte. Bairds uppgift 1867, att han här vore allmän, tål således någon inskränkning. Vidare säger Fabricius, att i magsäcken funnos till största delen vattenväxter. Vid flyttning flyger han högt; håller sig på Island ständigt på ängar i närheten av havet och stiger icke uppåt bergen; kommer dit i april och maj flockvis, men fördelar sig snart parvis. Båda könen ruva, men lyfta vid ringaste fara; ruvningen varar 24 dygn; dunperioden varar omkring 28 dygn. Fogeln vadar i vattnet, tills det går till hälen, sticker

№	1a	b	c	d	2a	b	c	3	4a	b	c	5a	b	c	d	6	7	8	9	10	11	12
Äggets längd	54	53	51,5	51,4	57	55,8	53,7	55	53	52,9	51,7	55,5	55,5	54,8	52,8	'56'	'48'	'52'	'50'	'59,75'	'54,3'	'52'
,, bredd	36	36,8	37	36,4	36,8	36,7	36,8	39	35,7	34,8	35,5	39	37	38,6	37,6	'38'	'35'	'37'	'35'	'37,75'	'37,3'	'35'
,, spets	18	16,2	14,5	15	20,2	19,1	16,9	16	17,3	18,1	16,2	16,5	18,5	16,2	15,2	18	11	17	15	22	17	17
,, reducerade längd	1,5	1,44	1,39	1,41	1,55	1,52	1,46	1,41	1,48	1,52	1,46	1,42	1,5	1,42	1,4	1,47	1,3	1,49	1,43	1,32	1,46	1,49
,, rektangel	1944	1950	1906	1871	2098	2048	1976	2145	1892	1841	1835	2165	2054	2115	1985	2128	1776	1920	1750	2256	2025	1820

nacke och huvud i vattnet för att fånga sin föda. Sommar- och vinterdrägterna äro följder av verklig ruggning, Faber.

På Färöarna är han mycket sällsynt, Mohr såg honom några gånger; P. A. Holm erhöll honom derifrån i december 1845 enl. brev av samma tid. H. Möller har ej fått fogeln, men väl 1856 en full kull ägg. Kolthoff har meddelat, att han träffade honom der i maj månad.

I Norge har han knappt blivit funnen. Collett upptager honom hvarken bland Kristianias foglar eller i sina sista meddelanden. Emellertid säger Sommerfelt, att han ofta sett honom i slutet av juli och augusti på Vardö; antecknar den dock såsom sällsynt om vår och höst. Oafsedt det motsägande häri, synes mig saken tarva bekräftelse. Schrader säger, att han erhållit den i Lappland. Uppgifter om, att den skulle häcka här i norden, böra anses förhastade, likasom de, hvarmed Malmén behagat så förkastligt förse Nilsson ibland annat om denna fogels förekomst i Bohus län. Hvarken omtalar Malm honom derifrån, eller har någon annan veterligen der funnit honom. Deremot har Kolthoff meddelat mig, att fogeln förr förekom i Halland. På Gotland häckar han på de stora myrarna, enligt Kolmodin, dock i mindre antal än förr. Om ägg härifrån i medlet av maj, från mellersta och S. Europa en månad tidigare, se ovan. Enligt Nilsson träffas flygga ungar i början av juli, hvilket jag kan bekräfta. Ofta erhållen på Öland, såsom den 13 juni och 17 juli 1869; häckar här på myrar och kärr. Även här äro ägg funna i juni och ungar kläckta omkring den 11 i samma månad. På den närbelägna Stensö udde fäldes av Kramer en på våren 1867, Tiselius. Erhölls år 1866 vid Kristianstad, enl. meddel. av Wahlstedt. Från Skånes sydkust har jag antecknat fogeln, stadd på flyttning och erhållen den 21 juli, 10 och 19 augusti 1840, men han häckar hvarken der eller i andra trakter av Sveriges fastland.

I Finland förekommer han icke, och Palmén betvivlar på goda grunder dess förekomst i Finska lappmarken. Deremot omtalar J. v. Fischer honom såsom temligen talrik i S:t Petersburgs guvernement; han träffas vid Arkangel, Alston o. Brown, och är sedd vid den lägre Petschora, Seebom o. Brown. Meves fann honom på de stora myrarna vid Ladogakanalen, Sermaks och Vuitegra. I Estland och Lifland häckar han på sumpiga ängar, men är ej talrik, Meyer; i Kurland under flyttning; häckar i Uman, enl. Goebel, som den 14 juli 1867 och 4 juli 1868 sköt unga och gamla, och den 18 augusti 1869 såg en flock. I Polen vanlig under häcktiden vid Vislula, Taczanowski. I Ö. Ryssland häckande, har ungar i juni, Pleske. I Jaroslav och Moskva sällsynt, Sabanaëff; kommer i första hälften av april till Charkow, der han tillbringar sommaren, Czernay. Häckar V. om Ural söderut från $58^1/_2{}^0$ n. br.; i S.Ö. Perm från $56^1/_2{}^0$. I Darasun, Daurien, sällsynt, Dubowski o. Perrex; träffad i Tarei-nor den 12 maj och 12 augusti; Altansk den 30 juli i stora flockar, unga och gamla, Radde; på Schantár-ön vuxna ungar den 11 augusti, Middendorff. E. F. v. Homeyer vidhåller, att han förekommer i Ö. Sibirien. Till Tschinkent, Aral-tianschan, kom han den 13—22 april, och antalet tilltog till den 27, Severzow. I allmänhet säger Pallas, att han i de tempererade och kallare, men ej i de nordligaste, trakterna av Ryssland och Sibirien är temligen allmän, i somliga talrik, att hans område sträcker sig till Kamtschatka, är der talrik under vår och höst, flyttar över Kurilerna; dock anses den ostasiatiska af flere ornitologer för en egen art, *Limosa brevipes* Gray; men den geografiska gränsen för dessa former kan nu icke bestämmas.

Kommer, enligt Teilmann, till Danmark omkring den 20 april, flyttningen 'norrut' fortgår i maj; en del stannar och häckar vid Jutlands och Hertigdömenas vestkust, såsom i Ringköbings fjord; här talrik i maj, Elwes. I augusti—september förekommer han talrikare och i vinterdrägt och mera jemnt fördelad vid kusterna, Kjærbölling; en del kvarstannar till slutet av oktober, Teilmann. Förr var han i Danmark talrikare än nu. Dunungar erhöllos den 25 juni; de första äggen den 12 april, de sista den 4 juli. Vanligtvis läggas de i början av maj, Benzon hos Dresser.

Häckar ganska sparsamt vid Bottschlottersjön vid Slesvigs vestkust, förekommer senare i små flockar på ängarna. De läto ofta driva sig tillsammans, så att två kunde fällas i ett skott, P. Müller.

Erhållen vid Danzig, Böck; kommer till Tyska kusten i oktober, L. Brehm. Få par fann Borggreve häckande vid Oberschlesiens stora kärr; han anmärker, att uppgifterna af Gloger och Naumann om dess häckning i Schlesien äro osäkra. Förekommer stundom i Münsterlandet, Bolsmann, högst sällan i Niederhessen, Sezekork; Thüringen, enligt Hellmann. I Anhalt sällsynt om våren; en gång erhållen vid Mansfelds saltsjö, J. F. Naumann. Skall, enligt Jäger, visa sig sällsynt under vår och höst i Wetterau; antecknad den 17 Mars vid Buolbach, König-Warthausen. Jäckel har omtalat honom i Bayern: år 1854 den 16—20 april sågos 2—6 stycken; år 1855 sågs han den 25 och 27 april, hördes jodla sistnämnde dag; år 1856 ej sällsynt den 10—27 april, då jodling hördes; 1857 den 7—25 april. År 1869 den 4 april erhölls en; visade sig under flyttning nästan dagligen, v. Koch, och 1858 visade han sig i flockar om 6 stycken, således familjevis; vid Neuhaus, vid Höchstadt a. A. visade sig spridd a den 23 mars till 19 april 1857; ungfogel vid Memmingen den 29 juli 1851, Leu. I Oberlausitz sällsynt, Tobias. Erhölls flere gånger såväl i röd som grå drägt i Böhmen, Fritsch; vid Bodensjön, i Schweiz, i Tyrolen sällsynt om våren, Althammer, vid Salzburg sällsynt under flyttning v. T.-Schmidhoven; Österrike, Galizien, Bukovina. Häckar i Siebenbürgen på sumpiga ängar i högt gräs, men är ej så talrik som i Ungern, Landbeck; här talrik i maj, Elwes.

Han kom till Oldenburg den 25 mars 1857 vid N. vind och år 1858 den 9 mars till staden med samma namn, Wiepken; förekommer i Friesland, Borggreve, häckar i dess kusttrakter i mängd; under flyttning på Borkum mycket oregelbunden från den 25 juli till in i september, oftast i augusti, v. Droste; talrikast i Holland, Temminck; kommer dit i april; derifrån föras ägg till Leadenhall market i London; flyttar, när ungarna äro vuxna, Dresser. I Belgien på flyttning i början av mars och slutet av hösten, någon gång även om vintern; mindre sällsynt är *L. lapp.*, de Selys.

I Skotland och England under flyttning, men häckar knappt nu mera, Dresser; men väl förr, Moore; i Irland endast tillfälligtvis om hösten, Thompson. I Cumberland mycket rar, Loud. Mag. 1830.

I Eure & Loire ensamma på olika tider, Marchand; i trakten av Lyon på flyttning, O.-Gaillard; kommer ensam, parvis eller i flockar till Savoyen, enligt Bailly, i mars och april samt september och oktober, men hvilar endast kort tid; kommer till Provence om hösten, några stanna över vintern och bortflytta på våren, J. W. v. Müller.

I Portugal är han icke sällsynt, A. C. Smith. I S. Spanien, enligt Saunders, ej sällsynt under vintern, torgföres talrikt i Malaga, talrik i mars, den sista den 6 april under flyttning; enligt Irby komma till Cosa Vieja under somliga år i februari och början av mars omätliga flockar; erhållen den 5 december och den

24 februari i vinterdrägt eller börjande ruggning; torgföres i mängd till Sevilla under mars månad. I Albufera vanlig, om sommaren i överflöd, enligt Vidal; skall häcka, fast ej talrikt, på Balearerna, A. v. Homeyer, hvilket även vore ganska oväntadt.

I Italien under höst och vår, såsom i Toscana; i Pisa talrik under mars och april, Giglioni.

Förekommer på Sardinien, der även erhållen i sommardrägt; under flyttning talrik, Brooke; deremot synes Caras uppgift, att *L. lapponica* här skulle förekomma, bero på ett misstag, Salvadori.

På Malta och Gozzo ej allmän, kommer tidigt om våren och hösten; flyttar även i januari och februari, i vinterdrägt, C. A. Wright.

I Bessarabien och Cherson, enligt Nordmann.

I Sarepta talrik, Moeschler, häckar i april; förekommer vid flere saltsjöar i Banatet, Löbenstein.

Kommer till Grekland i slutet av september parvis eller i flockar om 5—6 st.; deras ankomst anses här betyda sträng vinter, v. d. Mühle; i Epirus, på Joniska öarna sparsam om vintern; i Artaviken mera allmän, Powys (1860), Lord Lilford. Vid Konstantinopel under vintern; i Mindre Asien på flyttning, Robson, Dresser.

På Kanariöarna tillfällig, Bolle, Webb m. fl.; i Marocko i februari och mars talrik, Irby; kommer till Algeriet på hösten, bortflyttar på våren, Locke. En flock sågs den 7 april nära Sachara, Shelley. Långs åt Nilens område, men i synnerhet i Kordofans träsk, från hösten till slutet av våren oerhörda flockar; vid Tanasjön i februari; i höglandet Begemeder i maj fåtalig; Abyssinien, v. Heuglin; uppehåller sig på fält med klöver och vicker, A. E. Brehm; förekommer i Chartum även om sommaren; Vierthaler. Vid Blå Nilen erhållen i januari.

Talrik i Indien under den kalla årstiden; i Kattiavar, Vestra Indien, allmän under vintern, J. H. Lloyd; enligt Biddulph erhöll Dr. Scully en enda under höstflyttningen i Gilgit, 24 eng. mil från Indus, 5000 fot över havet. I Oudh och Kumaon stora flockar under den kalla årstiden Irby. Talrik i Bengalen, Blyth.

I Kina vid sjöar och träsk; erhölls i ruggning den 13 augusti i Amoy; torgföres i Tientsin och Shanghai om vintern, Swinhoe; anses även förekomma på Japan; på Java enligt Horsfield. Denna, den ostasiatiska s. k. *Limosa brevipes* Gray, som förut är omnämnd, är funnen i Port-Essington, Zuchold, N. Australien om vintern, Dresser.

Gamla individer *rugga* i allmänhet i juli och augusti, så att de flesta i september äro i full vinterdrägt. I september börja årsungarna erhålla vinterdrägten, men behålla ving- och stjertpennor, och ruggningen fortgår till vintern. I slutet av april hava de flesta gamla sin sommardrägt, men de ettåriga hava endast börjat rugga. I maj eller juni är sommardrägten ren hos gamla hanar, men hos många, i synnerhet honor, är den ofullständig ända till nästa höstruggning. Ruggningen försiggår mycket långsamt och mera oregelbundet än hos flere andra närstående foglar, Naumann.

Han har sitt *tillhåll* förnämligast på sanka ängar eller i kärrtrakter. Hans *gång* är lätt; han bär halsen S-formigt böjd och kroppen vågrätt; stundom, då något från längre håll ådrager sig hans uppmärksamhet, höjer han framkroppen och huvudet. Han vadar ofta, men simmar eller dyker endast av nödtvång. *Flygten* är än hög, än låg, lätt och snabb; vid hastig flygt håller han vingarna mindre utsträckta än vid långsam och bär halsen rak,

näbbet något snedt nedåt riktadt, och fötterna bakut sträckta. Vid *fortplantningstiden* anställa hanarna ett slags spel: jodlande tumla de om i luften och flyga än med den ena, än med den andra vingen nedåt riktad. Uppmärksam och skygg lyfter han innan den, som nalkas, kommer nära, och flyger långt, innan han åter slår sig ned. Hans *läte* är starkt klingande, liknande flöjttoner 'djo djo'; om hösten 'gäyb'. Vid häckplatsen skriker honan 'tiderit', hanen 'tjä tjäää' eller 'grytto'.

Dess *föda* utgöres av larver, smärre insekter, daggmaskar, små sniglar, fisk- och grodrom samt grodyngel. Han söker om dagen eller ännu mera i skymningen eller i månsken sin föda, mest ibland dy, deri han nedsticker näbbet ända till näbbroten; besöker även sanka åkrar.

Utom vid flyttning håller han sig stilla om natten och sover midt på dagen stående på ett ben och med näbbet doldt under fjädrarna.

Angående *fortplantningen* har Taczanowski meddelat några upplysningar. Fogeln häckar, såsom vi antydt, i några trakter av Polen, dit han kommer, så snart snön gått bort; häckar i stora kolonier i kärr med gräs och buskar; gör i toppen av en tuva eller på en annan liten upphöjning en grop om 3 tums diameter, bekläder den omsorgsfullt med torrt gräs och börjar äggläggningen i maj; lägger 4 ägg, hvilka ruvas av båda könen. De mottaga den besökande med ljudeligt skrik; på sjelva häckplatsen kretsa de över hans huvud under oupphörligt larm. Stannar man något, bliva de mindre rädda, och somliga återvända till sina bon, i synnerhet om äggen äro mycket ruvade. Innan de hava ägg, äro de mera skygga. Mest modiga äro de, då ungarne äro utkläckta, och de angripa både hästar, kor och foglar, till och med roffoglar och kråkor, som komma i deras närhet. Sedan föra föräldrarna ungarna till andra platser, dit de samlas från olika håll, och då är bästa jagten på dem. I medlet av juni äro ungarna flygga, och de bortflytta så tidigt, att endast få kvarstanna till slutet av juli. Äggens antal är stundom 5, i hvilket fall troligtvis en främmande hona lagt ett av äggen. Vi hava icke sett någon sådan kull, men anse, att genom noggrannare undersökning det stundom skulle kunna lyckas att bestämma, om så varit fallet.

Uti falkar och hökar har han sina *fiender*, till hvilka även korpar och kråkor, som uppsöka boen och förtära äggen, böra räknas.

I England *fångades* fogeln åtminstone förr, tillika med brushanar, med lockfogel. De kunna fångas i snaror, uppställda i vattenbrynet på ställen, der man märkt, att de bruka uppehålla sig. Den enda tid, då fångst eller jagt å dem bör verkställas, är hösten, sedan de samlats i flock, då man från ett bakhåll stundom kan fälla ett par i ett skott.

Köttet anses allmänt såsom utmärkt och skall vara lika godt som Beckasinens. Detta är i synnerhet fallet om hösten, då de äro mycket feta; under häcktiden äro de deremot magra. Även äggen skola vara utmärkt goda. I Holland, der de i mängd insamlas, torgför man och till och med exporterar dem.

Man har icke skäl att beskylla fogeln för att göra någon skada genom förtärande av rom eller mycket små fiskar, helst han huvudsakligen förtär daggmaskar och insekter. På häckplatserna hos oss bör denna i flere hänseenden utmärkta fogel så väl som dess ägg sparas till vetenskapliga ändamål. I England anses han, till följd av fångst och kärrens utdikning, redan såsom häckande vara utrotad.

I *tamt* tillstånd i stora volierer trives han ganska väl, även

tillsammans med andra mindre foglar. I Regents park har funnits en flock; ävenså i zoologiska trädgården i Berlin. BODINUS häntyder likväl på svårigheten att bibehålla denna och andra snäppartade foglar över vintern. Man bör alltid se till, att de erhålla någon animalisk föda.

Ibland fogelns fjädrar äro funna: *Docophorus limosæ* DENNY; *Nirmus obscurus* BURMEISTER, Handb. d. Ent. II 1835, 427; *N. cingulatus* BURM. l. c. 428.

Uti inelvorna förekomma; *Spiroptera scolopacis* MOLIN, i muskelmagens hinnor; *Tænia filum* GOEZE, i tarmkanalen. Otvivelaktigt äro flera att finna.

Barge BELL. BUFF. etc.
Limosa venatorum ALDR., Orn. III 1635, L. 20, C. 27, p, 127. RAY, Syn. 1713, 105.
Barge s. Ægocephalus Bellonii WILLOUGBY, Orn. ed. RAIUS, 1676, 215.
Totanus ALDR. l. c. C. 24, p. 126. JOHNST. Av. 1657, 108.
Fedoa nostra secunda RAY, Syn. 1713, 105.
Numenius limosa L. S.N. II 1740, 47, Myrgiöling.
Numenius N:o 144, L. Fn. Sv. 1746, 53.
Numenius medius L. S.N. VI 1748, 26.
Scolopax; *Rusticola* KLEIN, Hist. av. 1750, 100; Vög. 1760, 186.
Glareola. *Ægocephalus* KLEIN, Hist. 1750, 102; Vög. 189.
Scolopax ægocephala L. S.N. X 1758, 147; XII 1766, 246. PH.MÜLL, L. S. 402. GM. L. S. N. 667. LATH. Ind. 719. LATH. B. III, I 116-7; IV, II 438-9. CUV. R. A. 1817, 488 [+ *Sc. belgica* Gm.] *Limosa*. EDMONDSTON, Mem. Wern. Soc. 1823, 274. BOLLE, J.f.O. 1858, 227.
Limosa BRISS., Orn. V 1760, 262; Ed. 1763, II 277.
Limosa rufa major BRISS., Orn. V 284; Ed. 1763, II 282.
Scolopax limosa L. Fn. Sv. II 1761, 61; S.N. X 1758, 147; S.N. XII 1766, 245. PH. MÜLL. L.S. II 1773, 401. GM. L. S.N, 1788, 666. LATH., Ind. II, 1790, 719. LATH. B. III, I, 1795, 118; IV, II 1812, 439, Jadreka. RETZ. Fn. 1800, 178.
Scolopax jadreka MÜLL. Prodr. 1776, 23. FABER, Fn. 1780, 107. MOHR, Isl. Nat. 1786, 45. LEACH, Cat. brit. mus. 1816, 34.
Scolopax belgica GM. l. c. 663. LATH. l. c. 716. LATH. B. III, I 129; IV, II 437.
Totanus rufus BECHST. N. D. IV 1809, 253. [Cit. *Scol. lapp.* Gm.]
Totanus limosa BECHST. l. c. 244. MEYER u. W. II 1810, 369.
Totanus ægocephalus BECHST. l. c. 234.
Limosa ægocephala PALL. Zoogr. II 1811, 178 (part.) [Nec. BONAP. Ann Lyc. N. hist. N.-York II 1828, 327, excl. syn. = *L. hudsonica* (Lath.) Sw.]. LEACH, Cat. 1816, 32. DE SELYS-L., Fn. 1842, 128. V. D. MÜHLE, Orn. Gr. 1844, 102. MIDD., Reis. II, II 1851, 218. WALL., N-a 1854, 257; 1856, 100. VIDAL, Mem. Madr. Ac. 1851; ref. BOLLE J.f.O. 1855, 312. RHEINH., Vid. med. 1853; J.f.O. 1854, 440; Ibis 1861, 11. HARTLAUB, J.f.O. 1854, 160. JÄCKEL, J.f.O. 1854, 502; N-a 1856, 238, 519; 1857, 84; 1858, 443. BAILLY, Orn. Savoie IV, 1854, 162. HEUGLIN, V. N.O. Afr. 1856, 315. IRBY, Ibis 1861, 240. H. C. MÜLLER, Vid. Medd. 1862, 24. RADDE, S.O. Sib. 1863, 20, 331. A. C. WRIGHT, Ibis 1864, 146. v. DROSTE, J.f.O. 1864, 427; 1868, 39; Borkum 1869, 199; Z.G. 1870, 108. BLYTH, Ibis 1865, 35; 1867, 168. SALVADORI, J.f.O. 1865, 285. MORE, Ibis 1865, 437. BAIRD, J.f.O. 1866, 340; Ibis 1867, 282. MARCHAND, Rev. a. Mag. Z. 1867, 35. DEGL. & G., Orn. E. II 1867, 167. SAUNDERS, Ibis 1868, 174; 1869, 173; 1871, 388. A. C. SMITH, Ibis 1868, 454. MEVES, Öfv. V. A. Förh. 1868, 274; 1871, 773, BORGGREVE, Norddeutschl. 1869, 115. J. v. FISCHER, Z. G. 1870, 251; J.f.O. 1872, 389. FRITSCH, J.f.O. 1871, 389. SHARPE a. DRESSER, B. E. XV 1872. SUNDEV., Met. Nat. 1872, 125. PALMÉN, Finl. Fogl. II 1873, 131. ALST. a. BR., Ibis 1873, 69. BROOKE, Ibis 1873, 338. J. G. LLOYD, Ibis 1873, 417. DURNF., Ibis 1874, 405. v. T.-SCHMIDH. Z. G. 1875, 429. SEEBOM a. BR., Ibis 1876, 292. SUNDSTR., Fn. 1877, 147.
Limosa melanura, LEISLER, Nachtr. z. BECHST. Nat. II 1811, 150, 157. MEY., Vög. Liv.-u. Esthl. 1815, 196. TEMM., Man. II 1820, 664; IV 1840, 421. NILSS., Orn. II 1821, 49; Fn. II 1859, 199. MEY. u. W., Tasch. III 1822, 149. FABER, Prodr. 1822, 25; Hochn. Vög. 1826, 35, 36 etc. VIEILLOT, Enc. Méth. Orn. III 1823, 1165. TEILM., D. o. Isl. F. 1823, 137. v. BRUCH, Isis 1824, 681-2. BREHM, V. D. 1831, 627, + *L. islandica;* J.f.O. 1855, 244. YARRELL, Changes of Plum. 1833. 17. SCHINZ, Eur. Fn. I 1840, 336. ZAW. Fn. Gal.-Buk. W. 1840, 106. ANDRÉE, V. A. Handl. 1841, 210. LANDB. Isis 1842, 197. DE SERRES, Migr. 1842, 114. JARDINE, B. of. Gr. Br. III (1842) 192. MALHERBE, Fn. Sic. 1843, 183. SCHLEG., Rev. 1846, LXXVII. NAUM., N-a, 3 H. 1850, 10. LÖBENSTEIN, N-a 3 H. 1850, 15; 1853, 305. KJÆRB., N-a, 3 H. 1850, 47; Danm. Fugl. 1852, 295. THOMPS., Irel. II 1850, 222. CZERNAY, Bull. S. Mosc. 1852; ref. ZUCHOLD, J.f.O. 1855, 46. TOBIAS, J.f.O. 1853, 215. HARCOURT, Ann. a. Mag. N. H. 1853; J.f.O. 1855, 52.

J. W. v. Müll., J.f.O. 1854, 475; 1856, 229. Leu, Vög. 1855, 15. Bolle, J.f.O. 1855, 176. A. E. Brehm, J.f.O. 1855, 365. Lloyd, Anteckn. II 1855, 159. Jäger, Wetterau. II 1857, 16. Wiepken, N-a 1858, 350. Powys, Ibis 1860, 343. A. v. Hom., J.f.O. 1862, 427. v. Heugl., J.f.O. 1863, 4. Swinh., Ibis 1863, 445. Altum, J.f.O. 1864, 88 (104). Giglioni, Ibis 1865, 61. Westerl., Ool. 1867, 194. Tiselius, Ö. Smål. 1868, 29. Meves, Öfv. V. A. Förh. 1868, 274. H. Goebel, J.f.O. 1870, 181; 1871, 142. Elwes a. Buckley, Ibis 1870, 331. G. v. Koch, J.f.O. 1870, 393. Holmgr., Skand. F. II 1871, 800. Shelley, Ibis 1871, 310. P. Möller, Z. G. 1875, 420. Severzow, J.f.O. 1874, 420. Bodinus, Zool. G. v. Berl. 1875, 71. Pleske, J.f.O. 1878, 93. Goeldlin, J.f.O. 1879, 379. Elwes, Ibis 1880, 392. Biddulph, Ibis 1881, 96.

Actitis limosa Ill., Prodr. 1811, 262.

Limicula melanura Vieillot, Dict. h. n. III '1816', Enc. méth. 1823, 1165.

'*Gambetta limosa* Kock, Baier. Z. I 1816, 308'.

Fedoa melanura Stephens, Shaw, Gen. Zool, XII 1824, 73.

Limosa melanuroides Gould, P. Z. S. 1846, 84; teste Blyth etc. = *Lim. ægocephala* Midd., Radde, Swinhoe, Ibis 1863, 445. Enl. andra = *Lim. brevipes* Gray. Zuchold, J.f.O. 1858, 40.

Limosa brachyptera Brehm, N-a 1855, 291.

Härav synes, att alla dessa namn för vår art böra förkastas utom *Limosa ægocephala* (L.) Pall.

---

15. BRUSHANESLÄGTET. *Philomachus* Mœring, *Machetes* Cuv.

Näbb rakt, föga längre eller kortare än huvudet, smalast något bakom spetsen. Tars ringlad, längre än näbbet. Tredje och fjerde tån förenade med en hudflik.

160. BRUSHANE, *Philomachus pugnax* (L.) Mœr. *Machetes pugnax* (L.) Cuv. pl. XXXIX.

Vingar spetsiga, handpennor svarta; fötter gula, baktå kort, mage hvit. Hanen, om våren med vårtor i ansigtet och halskrage, större än honan.

Denna till byggnad och levnadssätt mycket egendomliga fogel förtjenar en utförligare behandling, och jag vill derför meddela de beskrifningar, jag varit i tillfälle att göra, ävensom en utförlig redogörelse för fogelns geografiska utbredning och levnadssätt.

1. *Hane*, april 1843, Skåne.

Huvud med vårtor, kalott i midten gul med svarta spolstreck; huvudets sidor baktill grågula; haka gulgrå, bakåt svartfläckig. Halskrage och kräva med blåsvarta och gula tvärband; nackkrage gul med svarta prickar och spolar. Rygg och skulderfjädrar svarta med gula prickiga tvärband; kors gråbrunt. Övre stjerttäckare: de mellersta svarta med bruna tvärband, de yttersta hvita, derav ett par med få svarta fläckar. Stjert något avrundad; stjertpennor 6 par, brungrå, 1 svart med rostbruna tvärband och grå spets, 2—4 brungrå, svartfläckiga, 4—5 grå. Bröst framtill svart med bakåt tilltagande hvita kanter och med tvärband, inblandade få hvita fjädrar, baktill hvitt; sidor blåhvita med hvitt bräm och få hvita fläckiga fjädrar; mage hvit; undre stjerttäckare hvita, åt hvardera sidan en hvit spolfläck; slaksida hvit. Tumvinge med 2 fjädrar, brunsvarta; handpennor: en liten smal, brunsvart med hvita bräm <1 handtäckaren; stora, 10, mörkbruna, spole å 1 hvit; armpennor 10, brungrå med hvita utkanter; armbågspennor 6, långa, dels gråbruna med få svarta och gula fläckar, dels hvita med svarta tvärband och prickar; överarmpennor brungrå; handtäckare: den 1 lång, smal, brunsvart med spole, spets och kanter hvita, de övriga mörkbruna med gulgrå spetskanter; armtäckare lika de sistnämnde, men de innersta svarta med rostgula tvärband; kanttäckare mörkbruna med gulgrå spetskanter; undre täckare hvita, men undre kanttäckare mot roten brungrå; undre överarmtäckare långa, hvita. Fötter grågula; vadtäckare svarta med gult tvärband och hvita spetsar; skenben hvitt, fjäderklädt till hälvten. Tars med låga sköldar, framtill jemnt avrundad, tarssula trind; tår: 3 > 2 > 4 > 1; klor: 3 > 4 > 2 > 1, svarta, krökta, spetsiga, 3 vidgad, 1 når marken.

2. *Hane*, april 1843, Skåne.

Huvud utan vårtor, ovan svartblått med fina gulbruna och hvita spetskanter; vid näbbroten hvitt; ansigte för övrigt svart med bruna tvärband och fina hvita spetskanter; haka framtill hvit, bakåt av ansigtets färg med avtagande spetskanter. Framhals och kräva med föga förlängda fjädrar, mörkblå med bruna tvärband; nacke och halsrygg ävenså, men de bruna tvärbanden mycket smala. Rygg, skulderfjädrar och kors svarta med bruna tvärband; övre stjerttäckare: de mellersta svarta med brungrå tvärband, de yttre gulhvita, derav 1 på hvarje sida svartfläckig. Stjert = N:o 1. Bröst brunt med blåsvarta fläckar och tvärband och med inblandade hvita fjädrar, baktill hvitt; sidor bruna, fläckiga med hvit spetskant; mage hvit, undre stjerttäckare hvita, åt sidorna med svarta fläckar, slaksida hvit. Vingar = föreg. Tars framtill åt sidorna kantig.

3. *Hane, gammal, vårdrägt*, 13 maj, Luleå, STENIUS. Nackkrage gulhvit; halskrage hvit med fina svarta spetsfläckar.

4. *Hane, gammal*, 14 maj. Nackkrage svartblå; halskrage rödbrun.

5. *Hane, gammal, vårdrägt*, 19 maj, Öland.

Nackkrage svart, glänsande med få bruna fläckar; halskrage hvit, svartprickig. Rygg brun; skulderfjädrar svarta, brunfläckiga, kors och övre stjerttäckare bruna. Stjertpennor gråbruna: 1 och 2 svartfläckiga. Bröst baktill hvitt, framtill och sidor svarta med inströdda hvita fjädrar; mage och undre stjerttäckare hvita. Vingar ovan gråbruna; de större armtäckarna med hvita spetsar.

6. *Hane*, en annan, samma tid och ställe, liknar föregående.

Nackkrage svart med grå glans, halskrage brun, svartfläckig. Stjertpennor: 4:de—6:te och några bland de inre bruna, enfärgade, de övriga svarta med rostbruna tvärband. Bröst framtill och sidor blåsvarta. Armbågspennor svarta med bruna tvärband.

7. *Hane, vårdrägt*, börjande ruggning, 25 maj 1876, Gotland.

Näbb svartbrunt, mot spetsen och käkkanterna mörkbruna; näbbås kullrig, rät, jemnt sluttande; käkkanter trinda, käkfåror djupa, nå nära spetsen, som är fint nättecknad, verkäkens spets svagt nedböjd, jemnbred, sjelva spetsen kort. Pannrand tvär. Näsborrar jemnhöga, näslock med sväld kant; iris brun. Huvud ovan brunt med svarta spolar och smala spetsar, panna och ögonvrå med gröngrå vårtor; huvudets sidor bruna; kindtrakt bakåt med blåsvarta fjäderspetsar; haka hvit. Hals ovan rödbrun med svartblå spetsar, framhals upptill violettblå med stora rödbruna fläckar, halskrage mörkt blågrön, nedtill med små rödbruna spolfläckar; utväxande grå och rostgrå fjädrar med hvitt bräm; kräva blåviolett med rödbruna spetskanter, utväxande grå fjädrar med rostbruna fläckar; nacke och halsryggens krage rödbrun, spetsarne med violett skiftning, halsrygg nedtill rödbrun med mörkblå små fläckar. Rygg och skulderfjädrar rödbruna med blåsvarta större och mindre fläckar, spetsar brungrå, spetskanter hvitgrå, inblandade till en del utvuxna gråsvartbruna med hvitgrå kanter. Bröst i midten hvitt, utåt mörkblått med rostbruna spetskanter; inblandade täckta fjädrar hvitgrå; sidor, mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Vingar mörkt gråbruna med hvita kanter; armbågspennor 5, de flesta roströda, svartspräckliga och med svarta spetsband, 4 svart med bruna tvärband, 1 på hvar sida gråbrun med hvit spets, spetskanter hvita; de inre av armtäckarne, även de mellersta, med inblandade rödbruna, svartfläckiga fjädrar med svarta band; undre handtäckare grå med långa hvita spetsar; undre armtäckare och undre kanttäckare grå med hvitt bräm; undre överarmtäckare hvita, långa. Fötter gulgröna, vadtäckare hvita; smalben 33 m.m., nedtill ringladt. Tars framtill, liksom tarssula, ringlad, sidor nättecknade; tår mörkgröna, klor svarta.

8. *Hane, gammal*, i övergångsdrägt, 16 juni, Gotland.

Huvud svartblått med bruna fläckar. Krage svartblå, enfärgad, med bottenfjädrar rostgrå, svartfläckiga; de mindre kragfjädrarna, halsrygg och skulderfjädrar svartblå med bruna fläckar.

9. *Hane, gammal*, 21 augusti 1877, Arboga, Reg.-veterin. SILFVERHJELM.

Näbb svart, undertill vid roten svartrödt, spets fint gropig. Huvud ovan svart med kastanjebrunt sidobräm, panna rostgrå med små svarta fläckar; ögontrakt och ögonbåge med fina, svarta streck; huvudets sidor för övrigt rostbruna; haka, framhals och kräva rostgula, utan krage; nacke och halsrygg rostgrå med gråsvarta, mest täckta spoltrakter, nedtill svart med kastanjebruna brämtrakter. Rygg och skulderfjädrar svarta med kastanjebrunt, på en del mot spetsarne rostgult bräm med skarpa gränser; kors gråsvart med grått bräm; övre stjerttäckare: de mellersta svarta med rostgrått, å de längsta rostbrunt bräm, de yttre hvita, de längre med rostgula spetsar. Stjertpennor 6 par: $1>2>3>4=5=6$, svarta och gråsvarta, utfan nära spetsarne med stor rostgul fläck, spetsbräm rostgult. Bröst gulhvitt, sidor rostgula, bakåt blekare; mage hvit; undre stjerttäckare hvita, de längre med rosthvita, de längsta med rostgula spetsar, nående stjertspetsarne; slaksida hvit. Handpennor: 1 liten <1 handtäckaren, svartgrå med hvit spets; stora 10, svarta, de inre gråsvarta med hvita kanter; armpennor 10, gråsvarta med hvita kanter och rosthvita spetsfläckar; armbågspennor 6: 3 når nära vingspetsen, $>2>4>1>5>6$, brunsvarta med kastanjebrunt bräm, med något ojemna gränser; överarmspennor svartgrå med spetsar och kanter hvita; handtäckare svarta med hvita inåt tilltagande spetsar, 1 smal, spetsig, svart, med lång hvit spets; armtäckare svarta med rosthvita och rostgula spetsar och rostbrunt bräm; de mellersta svarta med rostbrunt bräm; kanttäckare svarta med rostgrått bräm; undre hand- och armtäckare gråhvita; de mellersta hvita; undre kanttäckare hvita med mest täckta svartgrå rotdelar; undre överarmtäckare hvita. Fötter olivbruna, smalben likaså, 34 m.m.; vadtäckare gulhvita. Tarsens minsta bredd 2,8, framtill, likasom tarssulan, ringlad; tår: $3>4>2>1$; klor svarta, $3>2>4>1$, som med spetsen når marken.

10. *Hane, vinterdrägt*, PAYKULL, Riksm.

Huvud ovan svart med rostgrått bräm. Hals utan krage, fram- och sidhals hvitgrå med nästan täckande bräm och svartbruna tvärfläckar. Rygg och skulderfjädrar svarta med rostgrå bräm och brämtrakter, nötta spetsar. Bröst och undre delar gulhvita.

11. *Hane*, en annan, *vinterdrägt*.

Huvud ovan gråbrunt, haka, fram- och sidhals gulhvita; kräva ljust brungrå med hvitt bräm; nacke och halsrygg gråbruna, denna nedtill hvit. Rygg och skulderfjädrar gråbruna med bleka, till en del rostbruna bräm och band samt svarta stora fläckar. Bröst och undre delar gulhvita.

12. *Hona, vårdrägt,* 14 maj 1832, Luleå, C. F. Stenius, Riksm.

Näbb svart. Huvud ovan brunsvart med grå sidobrämtrakter och inblandade blåsvarta fjädrar med rostgrå brämtrakter; huvudets sidor med hvitt bräm och svarta, mest täckta brämtrakter; haka hvit, i botten svart. Fram- och sidhals samt kräva blåsvarta och brunsvarta med hvitt och grått spetsbräm; halsrygg blåsvart och svart med rostgrått spetsbräm. Rygg svart med grått bräm; skulderfjädrar svarta med rostgrått till hvitt bräm, de längsta rostgula, svartspräckliga, vid spetsarna svarta, spetsbräm rostgult till hvitt; kors svartbrunt med grått bräm; övre stjerttäckare: de mellersta brunsvarta med rostgrå tvärband och spetsar, de yttre hvita. Stjertpennor: 1:a paret svartbruna med grå tvärfläckar, de övriga gråbruna med hvitt spetsbräm, spolar hvita. Bröst i midten hvitt, åt sidorna med blandade blåsvarta och bruna fjädrar, brämtrakter, mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Tumvinge mörkbrun med hvita spetskanter; handpennor mörkbruna med bleka spetskanter; armpennor mörkgrå med hvitt bräm; armbågspennor gråbruna med svarta fläckar; handtäckare svarta med hvita spetskanter; armtäckare svarta med brungrå, nästan täckande spetstrakter och svarta spolstreck; kanttäckare gråbruna.

13. *Hona,* 30 maj 1875, Hornborga, Vestergötland, Kolthoff.

Näbb rödbrunt. Rygg och skulderfjädrar svarta och röda med rostgrått bräm; övre stjerttäckare brungrå med grå kanter, de yttre gulgrå. Stjert något avrundad; stjertpennor: 4:de—6:te paren brungrå, 1:sta paret 7 m.m. > de yttre, 1:sta—3:dje paren gråbruna, svartfläckiga med bredt svart band vid spetsarna. Bröst, sidor, mage, undre stjerttäckare och slaksida gulgrå. Handpennor mörkbruna, spolar: å 1 hvit, de inre gråbruna; armtäckare brungrå med ljusare kanter.

14. *Hona, gammal, sommardrägt,* 2 juni 1832, Karesuando, W. v. Wright.

Huvud ovan svartbrunt med rostgrått bräm; huvudets sidor rostgrå; haka rostgul. Hals och kräva rostgula med eller utan mörkbruna fläckar. Övre stjerttäckare: de mellersta mörkbruna med bleka kanter, de yttre hvita med infan rostgult med svarta fläckar. Bröst framtill rostgrått, bakåt rosthvitt; sidor rostgrå, bakåt rosthvita, framtill med svarta stora fläckar; mage, undre stjerttäckare och slaksida rosthvita; de mellersta armtäckarna gråbruna med bleka kanter och inblandade svarta med rostgula tvärband och rosthvita spetsar.

15. *Hona,* 22 juni, Hemse, Gotland, Veterinär F. W. Sjöstedt.

Näbb svart. Huvud ovan brunsvart med hvita brämtrakter; huvudets sidor hvitgrå, tinning med gråbruna spolfläckar; haka hvit. Framhals, sidhals och kräva ljust brungrå med hvitt bräm och inblandade gråhvita fjädrar med brunsvarta tvärband; nacke och halsrygg mörkt gråbruna med mörkbruna tvärband och hvita spetskanter. Rygg och skulderfjädrar dels gråbruna med hvitgrå kanter, dels svarta med hvita och rostgrå breda tvärband; kors och övre stjerttäckare gråsvarta med rostgrå brämtrakter. Stjert avrundad; stjertpennor brungrå, 1 och 2 vid spetsarne med svarta fläckar, spolar och kanter hvita. Bröst hvitt, sidor brungrå med inblandade fjädrar med svartbruna tvärband eller fläckar; mage och undre stjerttäckare hvita, de senare nå stjertspetsen; slaksida hvit. Tumvinge med 4 fjädrar, mörkt gråbruna med svaga, blekare kanter; handpennor: 1 liten, smal, spetsig, mörkt gråbrun, utbrämstrakt, spets och spole hvita; stora 10, mörkbruna med hvita och ljusbruna spolar, 3—10 med bleka till hvita kanter; armpennor 10, gråbruna, spolar och inåt tilltagande kanter hvita; armbågspennor 5 > armpennorna, 1 ny utväxande < 2, svarta med rostgula, grå, flammiga, breda tvärband, 2 och 5 till större delen gråbruna; överarmpennor hvitgrå med hvita spetsbräm och utkanter; handtäckare brunsvarta med hvita spetskanter, de små likaså, de främre med hvitt spetsbräm; armtäckare gråbruna med hvita spetsar, de inre likna armbågspennorna, de mellersta dels gråbruna med blekare kanter, dels svarta med rostgrå tvärfläckar och spetsar; kanttäckare gråbruna med gråsvart bräm; undre handtäckare hvita med grå spoltrakter; undre armtäckare hvita, de mellersta ävenså; undre kanttäckare hvita, mot roten mörkbruna; undre överarmtäckare långa, hvita. Fötter blekröda; vadtäckare hvita. Tars framtill trind och, likasom tarssulan, ringlad; klor svarta, fårade.

16. *Hona,* samma tid och ställe som föregående, hvilken hon liknar.

Huvudets sidor och hals mörkare av vidare, mörkbruna spoltrakter; kräva rostgrå med hvitt bräm och inblandade svarta fjädrar. Bröst och sidor hvita, grå och svarta. Tumvinge: 4 fjädrar med svaga, hvita spetskanter; handpennor: de inre med hvita kanter; armbågspennor 6: 1—4 > armpennorna, 1 och 5 gråbruna, nära spetsarna något fläckiga, 2, 3, 4, 6 svarta med rostgrå och rosthvita, flammiga och prickiga tvärband; handtäckare med hvita spetsar; de mellersta armtäckarna gråbruna med bleka kanter, inga svarta.

17. *Dununge,* några dagar gammal, 16 juni, Gotland, Meves.

Näbb svart, spets något vidgad. Huvud ovan rostgrått med svarta band och fläckar samt hvita stjerndun; ögonlock gulhvita, kanter svarta; huvudets sidor rostgula, vid näbbroten två korta, svarta streck; haka hvit. Framhals och sidhals rostgrå; kräva rostgrå, åt sidorna med utväxande fjä-

derspetsar; nacke brungul med svarta fläckar; halsrygg brun med hvita stjerndun. Rygg, skuldror och kors svarta och bruna med hvita stjerndun. Bröst brungult; mage ljust rostgrå. Vingar svarta och bruna med hvita stjerndun. Fötter svartbruna; vad rostgrå och svart med hvita stjerndun; klor gråbruna.

18. *Unge*, 11 juli 1875, Gotland, W. Wöhler.

Näbb svart, undertill vid roten grått, spets svagt nedböjd; näbbås platt. Käkkant rät, mot spetsen svagt nedböjd. Näsborrar smala. Hjessa rostbrun med svarta, breda spoltrakter, vid pannans sida ett hvitgrått streck; ögonvrå brungrå; huvudets sidor hvitgrå; ögontrakt rostgrå; haka gråhvit. Fram- och sidhals brungrå; kräva brungrå, i midten hvit; nacke och övre delen av halsryggen med hvitgrått dun, den nedre delen rostbrun med svarta spolfläckar. Rygg och skulderfjädrar svarta med rostbruna fjäderkanter, kors svart med smala grå spetsar; övre stjerttäckare med grått dun, de mellersta utväxande svarta fjädrarna vid sidorna hvita. Stjert avrundad, stjertpennor: 6 par, utväxande, svartgrå, närmast spetsen svarta, spetsar rostbruna, de yttre ljusare. Bröst gråhvitt, sidor hvitgrå; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Tumvinge med 3 fjädrar, svarta med grå spetskanter; handpennor: 1 liten, svart med hvit spets och spole; stora 10, svarta, 1 och de inre med hvita spolar, 2—5 med bruna spolar, 1—7 med smala, ljust roströda spetskanter, de inre med hvita; armpennor 10, gråsvarta, de inre grå, alla med hvita ut- och spetskanter; armbågspennor 4, räta, spetsiga, svartbruna med rostbrunt bräm; överarmspennor få, grå med hvita spetsar och kanter; handtäckare svarta, de inre med hvit spets, de små svarta, vid handkanten med hvitt bräm; armtäckare svarta med hvita spetsar och brun utkant, de mellersta svarta med bruna spetsar; kanttäckare svarta med grått bräm; undre vingtäckare utväxande, hvita. Fötter grågröna; skenben fjäderklädt till midten; tår: 3 > 4 > 2 > 1; klor: 3 > 2 > 4 > 1, svarta.

19. *Unge*, 11 juli 1875, Hästnäs, Gotland, W. Wöhher.

Rygg och skulderfjädrar svarta med rostgrå till roströda kanter; övre stjerttäckare brungrå med blekare bräm, vid sidorna hvita; stjertpennor 6 par: 1—3 gråbruna, svartfläckiga med bredt svart band vid spetsarne; 4—6 brungrå. Bröst, sidor, mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita med svag dragning åt gulgrått; handpennor mörkbruna med hvita och ljusbruna spolar; armtäckare med blekare bräm.

20. *Unge, hona*, 11 juli 1875, Gotland, W. Wöhler.

Näbb svart; underkäken vid roten grå. Huvud dunklädt, kalott svart och gul, brokig; huvudets sidor hvitgula; örontrakt svartfläckig; haka gulhvit. Framhals dunklädd; strupe gulhvit; hals för övrigt upptill brungul, i botten svart, halsrygg nedtill svart med roströda fjäderkanter och dun. Rygg och skulderfjädrar av samma färg, kors till stjertspetsen med svart, i spetsen roströdt dun. Bröst med gråhvitt dun; sidor grå. Tumvinge med 3 fjädrar, utväxande, svarta; handpennor: 1 liten i utväxt, svart, spets och spole hvita; stora 10, svarta; armpennor 10, spetskanter grå; armbågspennor 5, svarta med rostbrunt bräm, alla i utväxt; handtäckare svarta, armtäckare svarta med hvita spetsar, de mellersta och armbågstäckarne svarta med rostbrunt bräm; vingkant med rostbrunt dun och svart botten; undre handtäckare svarta; undre armtäckare: de yttre gråsvarta, de inre grå, spetsarna med svarta gråspetsade dun; undre kanten med dun; undre överarmtäckare: små, hvita spetsar och dun. Fötter bruna, vadtäckare: utskjutande hvita spetsar och rostgula, vid roten svarta dun; skenben dunklädt något nedom midten; klor svarta.

21. *Hona, ung*, 9 juli 1875, Skåne, C. Möller.

22. *Hona, ung*, 12 juli 1875, Skåne, C. Möller.

Näbb svart, spets föga utbredd, något nedböjd, näbbås platt, näbbfårorna nå näbbets vattring. Huvud ovan brunt med svarta spolfläckar; huvudets sidor brungrå; haka hvitgrå. Framhals gulgrå, sidhals gulgrå, nedtill svartfläckig; kräva gulgrå; nacke och halsrygg rödbruna, svartfläckiga. Skulderfjädrar svarta med roströdt bräm, kors gråsvart med matt, brunt bräm; övre stjerttäckare gråsvarta med brunt bräm, åt sidorna gulhvita. Stjert avrundad; stjertpennor 6 par, svartgrå, mot spetsen med rostbruna band och tvärfläckar. Bröst framtill gulgrått, i midten och baktill hvitt; sidor gulgrå med spolar nära spetsen svarta; mage hvit; undre stjerttäckare hvita, mot spetsarna gulhvita; slaksida hvit. Vingar spetsiga; handpennor 10, svarta, 1 och de inre med hvit spole, de övriga brunhvita; spetskanter ljusgrå: armpennor 10, bågböjda, grå, spolar hvita, spetsar och utkanter hvitgrå, 9 och 10 mot spetsen svart och rostgult tecknade; armbågspennor 5: 1 och 2 längst, de övriga avtagande, svartbruna, bräm och vinkliga band rostbruna; handtäckare: 1 liten, smal, med spets, utkant och spole hvita, de övriga svarta med rostgrå, å de inre tilltagande spetsar; armtäckare gråsvarta, spetsar hvitgula, bräm och å de inre de vinkliga banden rostbruna, de mellersta svarta med bredt rostgrått bräm; kanttäckare gråsvarta med rostgrått bräm; undre handtäckare gråhvita, mot spetsen hvita; undre armtäckare och de mellersta hvita; undre kanttäckare svartgrå med hvitt bräm; undre överarmtäckare hvita, långa. Fötter gröngrå; vadtäckare = sidorna; skenben fjäderklädt till hälvten. Tars framtill trind, upptill fårad; tarssula avrundad; tår: 3 > 4 > 2 > 1; klor svarta, 3 > 2 > 4 > 1.

23. *Hane, årsunge*, 9 september 1830, Mörkö, Ekström.

Huvud ovan brunsvart med rostgrått bräm; panna nederst hvit; ögonbåge gråhvit; huvudets sidor hvita, tinning med grå, svaga spetsfläckar;

№	1 ♂	2 ♂	3 ♂	4 ♂	5 ♂	6 ♂	7 ♂	8 ♂	9 ♂	10 ♂	11 ♂	12 ♀	13 ♀	14 ♀	15 ♀	16 ♀	17 p	18 j	19 j	20 ♀j	21 ♀j	22 ♀j	23 ♂j	24 ♂j
Längd	—	—	—	—	319	324	333	306	305	—	—	—	267	—	258	257	c130	182	240	247	255	240	—	—
Huvudets längd	69	68,3	—	—	—	—	70	—	71	—	—	—	—	—	64	62,5	—	—	—	—	—	—	—	—
Näbb, längd t. pannan	36	36	37	35	37	36	34,5	33	34,4	36	34	33	30	31	30	31	18	25	30,5	30	32	30,5	28	35
» » » munvink	36	36	—	—	38	37	37	36	37	—	—	—	32	—	32,5	32,5	—	26,5	31	31	33	32	24	26,6
» » fr. spets. t. näsborr.	26	26,5	—	—	—	—	26,5	—	28	—	—	26,6	—	25	25	25,5	—	24	—	—	—	26	—	—
» höjd vid roten	8	8	—	—	—	—	8	—	7,6	—	—	7	—	5	6	6	4,4	6	7	—	—	6	—	—
» » » näsborr.	5,5	6	—	—	—	—	6	—	6	—	—	—	—	—	5	5	3,9	4	4,5	—	—	5	4,9	5,5
Gapets bredd	—	—	—	—	—	—	8,2	—	9	—	—	—	—	—	6	6	—	7	6	—	—	8	—	—
Näbbets bredd vid näsb.	—	—	—	—	—	—	5	—	3,9	—	—	—	—	—	3,6	3,6	—	—	—	—	—	—	—	—
» minsta bredd	2,4	2,1	—	—	—	—	—	—	2,4	—	—	2,2	—	2,1	—	—	1,8	2	2	—	—	—	2	2
Näbbspetsens bredd	2,45	2,3	—	—	—	—	2,4	—	2,6	—	—	2,3	—	2,6	2,5	2,4	2,2	—	—	—	—	—	2,2	2,2
Näsborrar	—	—	—	—	—	—	4,5×1	—	4,5	—	—	—	—	—	4,5	4,5	—	2,5	—	—	—	4	—	—
Vingens längd, direkt	138	173	—	—	186	187	180	170	180	188	187	167	158	154	150	151	—	76	128	149	147	146	154	179
Mellan vingspetsarna	—	—	—	—	609	590	600	590	620	—	—	—	503	—	494	492	—	208	474	512	505	490	—	—
Tumvinge	56	48	—	—	—	—	52	—	53	—	—	48	—	45	—	—	—	—	—	—	—	—	42	48
Stjert, längd	72	71	—	—	71	69	65	69	72	—	—	60	58	55	60	57	—	—	42	59	60	52	53	69
Stjertspets framom vingspetsarna	—	—	—	—	—	—	8	—	5	—	—	—	—	—	13	8	—	—	—	—	—	—	—	—
Tars	48	46	46	48	51	50	50	50	50	51	47	41	45	41	44	45	32	41	45	43	45	44	42	48
Mellantå med klo	40	37	—	—	39	36	38	36	38	39	39	35	35	35	34	34,5	—	31	34	32	35	34	33	36

haka hvit. Hals grå, något mörkare å halsryggen; kräva rostgrå med hvitt och rosthvitt bräm. Rygg brunsvart med smalare rostgrått och hvitt bräm; skulderfjädrar brungrå, mot spetsarna svartbruna, bräm breda, i spetsarna nötta, rostgrå till hvita. Stjertpennor brungrå med rosthvita till hvita spetsbräm och kanter, de inre mot spetsarne svartbruna. Bröst hvitt, framdel och sidor grå; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita; de mellersta armtäckarna mörkt brungrå, med grå och rostgrå till hvita bräm.

24. *Årsunge*, samma dag och ställe.

Huvud ovan brunsvart med rostbruna sidobräm; huvudets sidor rostbruna; haka rosthvit. Framhals och sidhals samt kräva rostbruna utan fläckar; halsrygg rostgrå med svagt grå spoltrakter. Rygg och skulderfjädrar svartbruna med bredt, rostbrunt till rosthvitt bräm; kors svartbrunt med rostbrunt spetsbräm; övre stjerttäckare: de mellersta svartbruna med rostbrunt bräm, de yttersta hvita. Stjertpennor gråbruna, de inre mot spetsen rostbruna med svarta fläckar. Bröst rosthvitt, sidor rostgula; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Handpennor svartbruna med hvita spetskanter; armpennor svartgrå med hvita kanter och spetsbräm; armbågspennor mörkbruna med bredt, rostbrunt till hvitt bräm och mörkbruna, pilformiga band.

Ägg: Päronformiga, finkorniga, glänsande, olivbruna, olivgröna, olivhvita, ljusbruna; grundfläckar brungrå; ytfläckar mörkt olivbruna, omkring tjockändan störst och talrikast, till en del sammanflytande.

1. 10 juni 1866, Muonioniska.
2. juni 1866, samma trakt.
3. 15 juni 1865, samma trakt. Ljusa, olivgröna; breda krumelurer; 3a olivgråhvitt.
4. 17 juni 1871, samma trakt. Likna N:o 6.
5. 1863, Ostfinmarken. Spets kort; ljusbrunt, fläckar bruna.
6. 12 juni 1867, Muonioniska. Gråhvita, grundfläckar brungrå, ytfläckar bruna och svartbruna, å spetsen få.

Den 18 juni 1863 erhöllos 3 st. i Ostfinmarken.

7. Tyskland. Olivbruna med stora bruna fläckar.
8. Enl. Westerlund, ovanligt litet.

Brushanen omtalas av Faber, som säger, att den träffades i september 1820 på Island. Är ej funnen på Färöarna.

№	1a	b	c	d	2a	b	c	d	3a	b	c	d	4a	b	c	d	5	6a	b	7a	b	8
Äggets längd	46,5	46,4	43,8	42,6	46	45,5	44,3	44	44,1	43,9	43,8	42,7	47,3	47.3	45,1	43,2	41,4	44,7	44,5	45,2	42,9	'39'
,, bredd	30,7	30,5	31	31,4	33	29,9	34,4	30	30	30,5	30	29,6	30,3	30	30,8	29,8	30.3	32,3	30,9	31,4	29	'29'
,, spets	15,8	15,9	12,8	11,2	13	15,6	9,9	14	14,1	13,4	13,8	13,1	17	17,3	14,3	13,4	11,1	12,4	13,6	13,8	13,9	10
,, reducerade längd	1,51	1,52	1,41	1,36	1,39	1,52	1,29	1,47	1,47	1,44	1,46	1,44	1,56	1,58	1,46	1,45	1,37	1,38	1,44	1,44	1,48	1,34
,, rektangel	1428	1415	1358	1338	1518	1360	1524	1320	1323	1339	1314	1264	1433	1419	1389	1287	1254	1444	1375	1419	1244	1131

Av Sandebergs expedition 1877 funnen sparsamt under sommaren vid norra kusterna av Kola, Hg. Kinberg.

I Skandinavien häckar han allmänt, isynnerhet i de nordligare trakterna och söderut ända ifrån Ishavet; träffas ofta, enligt Schrader, i flock om 20 st.; häckar kort före medlet av juni. Malm anför den såsom allmän på sanka fjällmyrar, så långt tallskog växer, och till ishavskusten.

Från Norge omtalas han redan av Pontoppidan. Boie säger, att fogeln vid tiden för hans resa, år 1817, ej mera häckade der han förr var talrik. På öarna i Öjeren ej talrik, Collett. Barth omtalar, att den en gång träffades i videregionen. Till trakten av Kristiania kommer den i april föga talrikt och i små flockar, fortsätter resan norrut, så att man sällan träffar någon der under sommaren.

I Muonioniska nästan hvarje sommar talrik, bebor ängar och myrar och lägger ägg i början av juni. Är talrik vid Karesuando, W. v. Wright, 1832, och omtalas även från Jockmock och Gellivare, Löwenhjelm. Vid Haparanda allmän år 1832, W. v. Wright. Förekommer här och der i Jemtland. Även i Dalarne, såsom den 23 juni 1860, H. F. Falk, enl. Theorin. I Upland stundom talrik; år 1870 funnos tusental vid Fyrisån, ovan och nedom Upsala, enligt meddelande av Segerström. Flyttar talrikt längs Östersjökusten, är talrik i Södermanland. Ekström har omnämnt honom såsom kommande till Mörkö år 1826 den 29 april, om hösten den 18 juli och bortflyttande den 3 maj och 4 september; under ett annat år den 24 april och den 17 juli till den 18 augusti. Derjemte omtalar han, att fogeln i början av 1700-talet var allmän, försvann omkring år 1799, träffades högst sällan till 1822, då han fann den temligen allmän under flyttning vår och höst. Sprider sig även i det inre av landet, och han visar sig under flyttning även i trakter, der han ej häckar. Häckar flerestädes i trakten av Örebro, men är i Kils socken sparsam och förekommer der endast under vår och höst. I Ö. Nerike ej sällsynt; häckar allmänt vid sjön Kvismaren. Erhållen i trakten av Karlstad under vår och höst. Är icke sällsynt i Vestergötland, häckar temligen allmänt vid Vartofta, erhållen vid Hornborgasjön den 27 mars och 3 maj 1867 och den 18 maj 1880, enligt meddelande av lektor Arnell. I Göteborgstrakten, enl. Malm, erhållen den 6 maj till den 24 juli, men ej funnen lekande eller häckande. Kolthoff har meddelat mig, att till Bohuslän komma endast ungfoglar om hösten, och att han ej häckar der. På Gotland häckar han och är allmän, vid Hoburgsstranden talrik den 18 juni 1857; ägg erhöllos den 12 och ungar i dundrägt den 16 juni, Meves; på de stora myrarna träffades han häckande av Holtz. På Öland allmän, och jag har erhållit honom från Ottenby. Erhållen vid Kalmar den 11 maj 1869; i Ö. Småland säges han vara sällsynt, men under vissa år, såsom, enligt Kolthoff, år 1869, draga ungfoglar i stor mängd genom Kalmarsund under hela augusti månad. Enligt nu, i september 1881, från Kamreraren C. Wacklin ingången underrättelse, häckar fogeln i Bergunda, Wexjö och Hemmesjö socknar. Till Skåne kommer han i början av april och sprider sig snart in uti provinsen. Linné sade år 1754, att han var talrikast i Skåne. Häckar ännu på åtskilliga ställen, men har med ängarnas odling avtagit i mängd. Erhållen på våren i Åsum, i sommardrägt vid Lillö; vid Kristianstad erhölls en unge den 22 juni 1870, och för övrigt flere vid olika tider, deribland en den 1 september 1870, enligt meddelande av Wahlstedt; vid Lomma d. 1 april 1841, Malmö d. 13 maj—27 juni och d. 3—31 augusti, A. L. Grönvall.

Till Danmark kommer den, enligt Teilmann, omkring den

20 april; hanar omkring 14 dagar tidigare. Under torra år bortflytta, enligt Kjærbölling, de flesta redan före juli månads slut, men vid ymnig nederbörd träffas de ännu i början av september. Hanarne, som skola vara talrikare än honorna, bortflytta vanligen först. Häckar på många ställen i landet, men talrikast på Jutska halvöns vestra kust; häckar vid Ringköbingfjorden, Elwes. På Bornholm skall den icke vara talrik. Brünnick omtalar den från Seland. Den är upptagen uti en av J. P. Müller i Deesbull lemnad förteckning över Tönderns foglar med den uppgift, att ett par av brushanarne och ett par *Tot. calidris* välja samma häckplats och lägga äggen blandade i hvarandras bo.

En mängd unga foglar funnos den 5 september 1864 på Sylt, v. Preen, häckar der, på Amrum och Föhr, Durnford.

Häckar allmänt i Finland. J. Julin omnämner honom år 1792 från Uleåborg jemte andra vadare, såsom *Scolopax arquata*, *Sc. phæopus*. Enligt Palmén kommer han till dess södra delar omkring början av maj, till 65—66° i medlet, till lappmarken 67—69° i slutet av samma månad, och enligt Schrader når han ishavskusten i medlet av juni månad.

I Ryssland och Sibirien har han mycket vidsträckt utbredning, och redan Pallas omtalar honom såsom vanlig och häckande vid vattendrag i alla de nordligaste delarna, och under flyttningstiderna i tempererade trakter. Vid Arkangel, isynnerhet vid de yttre öarna, i mängd, hade ägg den 22—26 juni, ungfoglar med spår av dun på nacken den 16—17 juli, Alston o. Brown. H. Goebel träffade honom den 29 augusti i Arkangels guvernement, dit den om våren kom den 14 maj och häckade. Vid Ust Zylma, vid den lägre Petschora, träffad den 30 maj; den 3—5 juni i små flockar vid Habariki, der ägg erhöllos den 12 och 27 juni; full höstdrägt den 29 juli, Seebom o. Brown. Beseke fann den talrik i Kurland, likasom Meyer i flere trakter av Lifland och Estland. Från senare tid hava vi erhållit flere meddelanden. J. v. Fischer har funnit den talrikt häckande i St. Petersburgs guvernement. Meves såg honom der en gång. I Jenisej-dalen allmän vid polcirkeln först den 9 juni, Seebom. Taczanowski fann den i Kultuk under första hälften av september temligen sällsynt; i trakten av Darasun var den även sällsynt. Enligt Severzow häckar den i Turkestans lågland. Till södra delen av Ö. Sibirien i Onons dalgång komma, enl. Radde, stora flockar den 10—22 augusti, men visa sig icke der under vårflyttningen. Taimyrfloden och Taimyrlandet mellan 71—75° n. lat. m. fl. platser; i Boganida ägg d. 15/6, flygga ungar d. 26/7, v. Middendorff.

v. Preen erhöll ägg från Poel. H. Zander skref 1849, att han funnit den häckande på Poel. Häckade på Hiddensö i maj 1859, Holland. Tancré skref 1881, att fogeln på Peeneängarna vid Pommerns kust sedan 20 år hade betydligt avtagit i följd av kultur, hvartill även kom, att fogeln så lätt kunde fångas i snaror. Redan i medlet av juni flytta hanarne härifrån. Vangerow omtalade år 1855, att ägg från Mark årligen torgfördes i Berlin. I Schwerin erhöll år 1859 v. Preen första kullen, vanligen 3 ägg, den 6 maj och första dunungen den 3 juni. Häckar i Vorpommern; den 6 maj 1859 såg Qvistorp i Neu-Vorpommern 6—8 st. hanar strida häftigt med hvarandra; häckar även i Mecklenburg; i Schlosskämpen, vid Köslin, funnos den 2 juni flere kullar färska ägg; ägg erhöllos år 1859 den 29 maj, Hintz, år 1861 den 2 juni, antalet foglar hade ökats; år 1864 voro äggen mer eller mindre ruvade den 2—10 juni. Häckar i mindre antal i åtskilliga trakter i det inre av landet; i Schlesien enligt Tiemann; i Posen, Miloslaw, och Lausitz talrik och häckande, E. F. och A. v. Homeyer. I Oberlausitz talrikare om våren än om hösten,

Tobias, sålunda på flyttning; ej omtalad såsom häckande; enligt Pässler häckar han ej sällan i Anhalt; från medlet av augusti till medlet av september drogo de bort från Treysa i Kurhessen, Hieronymus. Enligt Warthausen vid Bodensjön och i trakten av München och flyttar över dessa och andra trakter stundom i stor mängd och, enligt Jäckel, i flockar om 60—80 st.; iakttagen den 30 april 1853 och 25 april 1854 i vårdrägt. I många trakter, såsom i Münsterlandet, nu mindre talrik än förr, Altum.

I trakten av Genève regelbunden flyttfogel, F.-Beaumont; i Schaffhausen ej sällsynt, men alltid utan krage, Goeldlin.

Förekommer i Österrike, flere gånger erhållen även i full vårdrägt. I Salzburg sällsynt och endast under flyttning, v. Tschusi-Schmidhofen; flyttar genom Tyrolen om våren i mängd, Althammer; i S. Tyrolen aldrig i sommardrägt.

Häckar i Siebenbürgen på de sumpiga ängarna, som omgifva de stora sjöarna, Landbeck. I Banatet under mars i stora skaror, enligt Fritsch, som även erhöll den i Bribir i Vinodolerdalen. I Dobrudscha unga om hösten talrika, Sintenis. Erhållen i Sarepta, under april; enligt uppgift häckande.

Vid de sydliga kusterna av Nordsjön, såsom i Oldenburg, talrik både som flyttfogel och häckande. På Borkum är den talrik, återvänder dit i april och maj, och hvarje par intager noggrant sin förra plats, hvilket man med dessa foglar lätt kan iakttaga på deras utmärkande färger. De anställa der sina kämpalekar, hvilka avstanna, då någon Tärna flyger skrikande över dem. Man har sett en hane utan krage besöka lekplatsen. De draga härifrån i medlet eller i slutet av augusti; flyttande flockar om ända till 100 stycken uppehålla sig endast ett par dagar. Draget varar sällan till midten av september.

Häckar även på många andra öar i Nordsjön. Altum omtalar den på Wangervog, Rottum m. fl. I Holland är den mycket talrik.

Belgien besöker han under vårflyttningen, är talrik i trakten av Antwerpen, men är, enligt de Selys, i andra delar av landet sällsynt, bortflyttar i september.

I Storbritannien häckar han även, dock mindre talrikt än förr. Under flyttningstiderna besökas huvudsakligen kusterna. Omtalas i mars 1827 bland sällsyntare foglar i Cornwall (Loud. Mag. 1830, 176); har försvunnit i många trakter, der han förr häckade, More. I Irland är han ej sällsynt om hösten, men mycket sällsynt under vårflyttningen. Thompson har meddelat många detaljer om honom. Från Shetlandsöarna nämnes han av Edmondston ibland årliga flyttfoglar.

Häckar, enligt Degland, sällan i N. Frankrike; i Ardennerna börjar deras lek vid slutet av vintern; han besöker alltid i vinterdrägt Eure & Loire under vårflyttningen, Marchand.

I Savoyen förekommer han, enligt Bailly, i små flockar, sällan i stora, under flyttning från medlet av mars till april månads slut samt i september och oktober, sällan kvarstanna några öfver vintern. Kettner träffade den under maj i Arles, och J. W. v. Müller omtalar, att den i Provence är talrik i slutet av mars till början av maj, och att den der fångas i nät; anses även häcka, hvilket behöver bekräftas.

I Portugal sades han vara talrik, A. C. Smith. I Valencia är den enligt Ignatio Vidal om vintern sällsynt, flyttar ofta över i oktober, men förekommer aldrig i sommardrägt. I S. Spanien är den, enligt Saunders, om hösten allmän, förekommer stundom även om våren, då hanar erhållas i halv vårdrägt. A. v. Homeyer erhöll den på Balearerna.

Över Italien flyttar han, enl. Salvadori, i mars och april; i Pisa under samma månader, men aldrig i sommardrägt, Giglioni; i nästan full sommardrägt erhållen i Florens, Stölker. På Korsika erhållen den 6 februari 1875 nära sjön Bigulia, Jesse. På Sardinien under första veckan av mars små flockar av hanar utan krage, Brooke, Salvadori. Till Sicilien kommer han under februari och mars på flyttning norrut och mycket sällan i ren vårdrägt, Malherbe. Till Malta kommer han tidigt på våren, sällan dock i februari, är mycket allmän i mars och april, återvänder mot slutet av september, i oktober och november. Individer i full häckdrägt förekomma sällan, C. A. Wright.

Enligt v. d. Mühle kommer den till Greklands sumpiga trakter i slutet av mars och början av april, då hanarne bära vårdrägt, fastän halskragen ej är fullt utvuxen. Återkomsten från nordligare trakter sker mot slutet av september, och en del kvarstannar under lindriga vintrar.

Powys omtalar, att den kommer i mars i stora flockar till Artaviken. På Korfu ej sällsynt vid samma tid. Den är mycket svår att komma inom håll, men om man binder en brokig duk på en käpp och döljer sig i grannskapet, kan man erhålla ett stort antal. Föremål med bjerta färger synas locka dem till sig. Flyttar enligt Erhard vår och höst över Cykladerna.

På Madeira fann Harcourt honom såsom flyttfogel. I Algeriet överallt vid större vattendrag, Taczanowski. Tristram erhöll i december en enda söder om Atlas och säger, att han är i Tell allmän under vintern. Enl. Hartlaub erhållen i Casamance, vid Guldkusten, Reichenow.

Wyat erhöll honom nära Tor på Sinaihalfön; Heuglin fick honom i vårdrägt vid Tigreh och Suezviken och iakttog honom den 29 september 1862 vid Chartum. Shelley fann honom talrik i Delta och A. Brehm i närheten av vatten på fält, bärande klöver och vicker; vid Blå Nilen den 3 december talrik, dock sällan 'gamla hanar', hvilket väl vill säga sådane i vårdrägt. Övervintrar i Egypten, vid Tanasjön i februari 1862, och enligt Heuglin i hela N.Ö. Afrika från augusti till maj; vid 6° n. br. och 25° 30′ ö. om Gr. i övergångsdrägt; den 15—20 september 1864 i bergen mellan Abadal och Röda havet. Märklig är Heuglins uppgift, att han vid Dongola i augusti månad träffade hanar i 'full skrud'. Förekommer i Gabon, Verreaux; Anderson träffade honom i Damaralandet; förekommer i stora flockar i Transwaal, Buckley; i Natal vid kusten flockvis, Gurney; har även erhållits vid Kap.

Erhölls i Gilgit i september av Biddulph. Irby omtalar honom bland foglarna i Oudh och Kumaon, säger, att han under den kalla årstiden förekommer i otaliga flockar om 3—400 stycken på ris-stubben. Alla saknade de krage, hvarmed dock Blyth fann den. Alla hade ris i magen och voro goda för bordet.

I N. Amerika hava endast få exemplar erhållits, Baird, Coues, Tristram.

Hanarnes vårdrägt är mycket märkvärdig, isynnerhet för de stora olikheterna i färgen hos de olika individerna, såsom av beskrivningarna synes, hvarav man kan begagna sig vid studerandet av deras levnadssätt. Stundom bibehålles den ännu, sedan ungarna äro vuxna.

Flyttningen sker om natten; oftast flytta de gamla hanarne för sig. Om våren komma hanarne i flockar om 10—15 stycken till häckplatserna, vanligtvis en halv månad förr än honorna, besöka mest trakter med stillastående vatten och sanka ängar. De unga följa deremot ofta andra vadare.

Såsom vi sett, börjar vårruggningen redan under fogelns vistande i Afrika, och vid framkomsten till södra Europa är den icke alldeles afslutad, och särskildt kragfjädrarna äro icke utvuxna, hvilket sker under flyttningen till häckplatserna. I mellersta Europa sker flyttningen i april och maj. Gamla hanar i nästan full vårdrägt äro under flyttning antecknade den 25 april och den 16 maj, höstflyttningen varar under $1^1/_2$ månad från medlet af augusti. Redan i juli förlora hanarne krage och vårtor: stundom råder dock någon oregelbundenhet i detta hänseende.

Hanarne i sommardrägt *flyga* mycket dåligt, i synnerhet vid blåst. Sedan leken i senare hälvten af juni upphört, då även vårrustningen aflägges, blir flygten snabb, med hastiga vingslag, men stundom sväva foglarne långa stycken utan vingslag.

Lätet utgöres af svaga pipande ljud, som höras om natten. Under flyttningen är det ett hest »kuck kick.»

I nära samband med Brushanens egendomliga vårdrägt står dess *lek*. Den utgöres af dess bekanta och ofta beskrifna strider. De äro envig, dock så att på samma ställe kunna flere par strida mot hvarandra. Då de få se hvarandra, komma de i darrning, nicka mot hvarandra och rusa mot hvarandra med nedsänkt bröst, utspänd hals- och nackkrage. Dessa anfall förnya de flere gånger, och då de tyckas vara belåtna med striden, nicka de åter, darra och slutligen putsa de sina fjädrar. Striden medför ej synnerlig olägenhet, då näbben äro böjliga, och sällan gå ens några fjädrar dervid förlorade, ännu mindre förorsakas deraf någon svårare skada. Hanarne strida, antingen honor äro närvarande eller ej, och om någon hane är förtrolig med en hona, stör striden ej förhållandet parterna emellan. De kämpande draga sig båda tillbaka med bibehållen krigsära, och den ene hanen söker icke att tillegna sig motståndarens hona.

Man har trott, att dessa strider gälde honorna, men det synes snarare, som om de gälde platsen, och foglarna söka tydligen driva hvarandra bort ifrån det för dem passande stället, i hvars närhet de finna föda och lämpliga häckplatser. Stundom får man se även honorna strida med hvarandra, och man har icke iakttagit, att dessa föredraga bland hanarne dem, som vunnit i striden. Hanarne övergiva emellertid sina makar för andra honor, ända till dess de alla fått ägg och ruvningen börjat. Likvist har man skäl att antaga, det samma hane och hona i regeln leva tillsammans under häcktiderna för hela lifvet.

Vid flyttningar och under den kalla årstiden hålla de sig vanligtvis tillsammans i ofta mycket stora flockar. Vid häckplatserna måste de sprida sig för att under fortplantningstiden erhålla tillräcklig föda åt sig sjelva och sedan även åt sina ungar. De återkomma till sina förut begagnade häckställen och samma par uppsöker t. o. m. samma tuva till bo. Det är derför icke underligt eller bland foglarne ovanligt, att de söka driva andra bort från den plats, hvilken de sjelva anse för sin.

I närheten af lekplatsen, hvartill större sanka ängar väljas, finner man spridda bon, hvilka utgöras af små gropar i grästuvorna. Äggen äro 3—4, läggas i maj eller början af juni. Ruvningen varar 17 dygn.

Så snart ungarne blivit torra efter utkläckningen, lockas de af modren till platser, der de kunna finna föda. De växa hastigt och bliva på en månad flygfärdiga.

Födan utgöres af insekter, larver, små djur, som leva i kärr. Jäckel omnämner särskildt: *Limnophilus griseus*, *Naucoris cimicoides*, *Cyclonotum orbiculare*, *Philhydrus testaceus*, *Parnus auriculatus*, *Sitones tibialis*, *Agonum viduum*, *Bembidium velox*, och vid ett annat tillfälle även *Pissodes notatus*, *Rhinoncus pericarpius*,

samt dessutom frön af *Polygonum persicaria.* Den huvudsakliga födan under våren, sommaren och hösten är således insekter, under det den under vintern, åtminstone på vissa trakter, såsom vi redan omtalat, utgöres af frön.

Förr *fångades* Brushanar i större mängd än nu. I England och annorstädes skedde det på lekplatserna eller med lockfogel. I Oldenburg infångas hanarne på lekplatserna och honorna vid boen i snaror. Då en af de förre fastnar med foten i en snara, överfalles han af de öfriga. De vänja sig lätt vid fångenskap och kunna i norra Tyskland lättare bibehållas över vintern än de flesta närstående vadare, och bliva mycket tama. Till en början ger man dem vatten med deri kastade daggmaskar och små insekter och inblandar sedan deri bröd, mjölk och även kött. Vid Råbelöf nära Kristianstad fans år 1713, då Klein var på besök hos vice-guvernören över Skåne, Skytte, en stor mängd Brushanar. Ibland 100 hanar eller flere fann han icke någon fullt lik en annan. Linné såg den 27 Juni 1749 Brushanar gående i huset på Marsvinsholm i Skåne. I fångenskap angripa de stundom andra foglar, och de strida även med hvarandra. I England göddes de med bröd, mjölk, hampfrö, stundom med hvete och socker, blevo mycket feta och värderades högt. Enligt en äldre uppgift göddes de i mörkret, emedan de annars dödade hvarandra. I Schönbrunn vid Wien levde en, enl. v. Pelseln, under 15 år.

Hos oss skjutas de vanligen endast om hösten och vid havskusten, då de samlat sig i större flockar och äro stadda på flyttning. Då de påträffas spridda, trycka de för hunden.

Deras *kött* är om hösten utmärkt. I norra Tyskland torgföras de ofta levande, och man underhåller dem ofta i trädgårdar, dels för det nöje de skänka, dels emedan de bortplocka en mängd insekter och larver. Så ock i Slesvig.

Falken och höken förfölja dem; vid vatten dyka de undan, på land trycka de. Träffar roffogeln någon under flygt, är han förlorad.

Ibland Brushanens fjädrar hafva blivit funna: *Docophorus frater* Gieb.; *Nirmus holophæus* Nitzsch, även funnen på *Tringa canutus, Numenius arquata* och *Strepsilas interpres; Nirmus cingulatus* Nitzch, även på *Limosa lapponica, L. ægocephala, Phalaropus fulicarius; Menophon lutescens* Nitzsch, även på *Totanus macularius, Tringa alpina, Vanellus cristatus, Hæmatopus ostreologus* och *Alca torda; Colpocephalum cornutum* Nitzsch.

I inelvorna leva: *Trichosoma contortum* Crepl., i matstrupen, även funnen hos *Sturnus vulgaris;* i tarmkanalen: *Tænia brachycephala* Crepl.; *T. filum* Goeze; *T. microrhyncha* Krabbe.

För dem, som önska närmare upplysningar rörande foglarnas parasiter, får jag hänvisa till: Insecta epizoa, nach Nitzsch's Nachlass, bearb. v. Giebel, 1874. Diesing, Systema helmintum, 1850-51. Rudolphi, Entoz. Synopsis, Bresl. 1819. Dujardin, Hist. nat. des Helmintes, Paris 1845. Molin, Prodr. faunæ Helminth. Venetæ, Denkschr. d.k.Akad. Wien 1861. Krabbe, Bidrag til Kundskab om Fuglenes Bændelorme, Kjöb. 1869 m. fl.

Avis pugnax Aldr., Orn. III 1635, L. 20, C. 19, 123. Gesn. red. III 1669, 50. Ray, Syn. 1713, 107.

Pugnax Jonst., Av. 1657, 105, t. 51, 52. Briss., Orn. V 1760, 240; Ed. 1793 II 273.

Tringa, n:o 145. L. Fn. I 1746, 53.

Brushane, L. Sk. res. 1751, 255. Pontoppidan, Norweg. II 1794, 130. Barth, Erfar. 1874, 122.

Tringa pugnax L. S.N. II 1740, 47; IV 1748, 26; X. 1758, 148; Mus. Ad. Fridr. 1754, 19; Fn. II 1761, 62; S.N. XII 1766, 247. Brünn., Orn. 1764, 50. Scop., Ann. I, 1769, 98. Ph. Müll., L. SN. II 1773, 404. Müll., Prodr. 1776, 24. Bergius, Tal, II 1787, 101. Gm., L.S.N. 1788, 669. Lath., Ind. II 1790, 725. Beseke, Vög. Kurl. 1792, 64-5. J. Julin, Journ. uti Hush. 1792, 62. Lath. Bechst., III, 1 1796, 131; IV 1812, 446. N. Retz., Fn. 1800, 179. Bechst., Jagdw. III, 1 1802, 116. Meyer u. Wolf, Tasch. II 1810, 377. Vög. Liv-u. Esthl. 1815, 201. Pall., Zoogr. II 1811, 190. Boie, Reise d. Norw. 1822, 310. Faber, Prodr. 1822,

30; Hochn. Vög. 1826, 13, 76, 135, 321 &c. Teilm., Danm. o. Isl. Fugl. 1823, 121. Ekstr., V. A. Handl. 1826, 156, 167; 1828, 156-7; 1829, 33. 'L.F.' Loudon Mag. 1830, 176. Söderberg, Tidskr. f. Jäg. 1832, 177. Yarrell, Changes of Plum. 1833, 17. Schinz, Eur. Fn. I 1840, 328. Landb., Isis 1842, 196. Zawadski, Gal.-buk. W. 1842, 103. Schleg., Rev. 1844, XCI. Suffrian, Arnsberg 1846, 154. Zander, N-a, 2 H. 1850, 57. L. Brehm, J.f.O. 1855, Extr. H. 25. Schrader, Pässler, J.f.O. 1853, 242, 309. J. W. v. Müller, J.f.O. 1854, 473. Lloyd, Anteckn. II 1855, 162. v. Midd., Isep. 1855. 59, 106 (Machet. p.) Harcourt, J.f.O. 1855, 52. Vang., J.f.O. 1855, 343. Krüper, N-a 1857, II, 18. Hieronymus, J.f.O. 1857, 394. Quist., J.f.O. 1860, 77, 379. v. Frauenf., Verh. Z.-B. Ges. 1866, 9. Wiese, J.f.O. 1867, 79. Stölker, J.f.O. 1869, 339. Bodinus, Zool. Gart. von Berl. 1875, 70.

Glareola pugnax Klein, Hist. av. 1750, 102. Stemm. 1759, 21; Vög. 188, Hausteufel.

Philomachus pugnax Moering, Gen. Av. 1752. Gray, Gen. 1841, 89; Gen. II 1 1845, 578; Handlist III 1871, 48. Vidal, Mem. Madr. Ac. 1851; ref. Bolle, J.f.O. 1855, 313. Irby, Ibis 1861, 241. Hartl., W. Afr. 1857, 236; 1861, 271. Gurney, Ibis 1862, 34. Tristr. Ibis 1862, 277. v. Droste, J.f.O. 1864, 422, 427; 1867, 356; 1868, 38; Rorkum 1869, 205; Z.G. 1870, 107. Sundev., J.f.O. 1857, 254. Altum, J.f.O. 1863, 108. Giglioni, Ibis 1865, 61. Salvadori, J.f.O. 1865, 287. More, Ibis 1865, 437. Baird, Ibis 1867, 282. Coues, Key to N. A. B. 1871, 260. v. Pelzeln, Wien Abh. XXI 1871, 720. Alston a. Brown, Ibis 1873, 69. Ayres, Ibis 1873, 283. Reichenow, J.f.O. 1874, 378. Buckley, Ibis 1874, 388. Theorin, Förteckn. 1880, 4.

Totanus cinereus Briss., Orn. V 1760, 203.

? *Tringa variegata* Brünn., Orn. 1764, 54. Müll., Prodr. 1776, 25.

Tringa litorea Gm., 1788, 677.

Tringa grenovicensis Lath., Ind. II 1790, 731. Lath. Bechst., III 1 1796, 163.

Tringa equestris Lath., Ind. l. c. 730. Lath. Bechst. III 1 165.

Tringa rufescens Bechst., Nat. D. IV 1809, 332.

Actitis pugnax Ill., Prodr. 1811, 262.

Totanus pugnax Nilss., Orn. II 1821, 71. O.-Galliard, N-a 1855, 51.

Machetes pugnax Cuv., R. An. I 1817, 490; Ed. 2: I 1829, 526. Temm., Man. II 1820, 631; IV 1840, 411. Stephens, Gen. Z. XII 1 1824, 110. Brehm., V. D. 1831, 672. W. v. Wright, Tidskr. f. jäg. 1832, 177, 288, 298. Naum., V. D. VII 1834, 502. Rasch, N. Mg. f. Nat. 1838, 377. Wikström, Stockh. trakt. 1839, 102, 106. Keys. u. Blas. Wirb. E. 1840, n. 34 1. Andrée, V. A. Handl. 1841, 210. de Selys-L., Fn. Belg. 1842, 126. de Serres, Migr. 1842, 118. Drumm., Ann. a. Mag. N. H. 1843, 421, 427. Malherbe, Fn. Sic. 1843, 187. Löwenhj., V. A. Handl. 1843, 402. Jard., B. of Gr. Brit. III 223. v. d. Mühle, Orn. Griech. 1844, 102. Malm, Kröy. Tidsskr. 1844, 205; Fn. 1877 n. 210. Schulz, Fn. March. 1845, 365. Kjærb. N-a, 3 H. 1850, 47; Danm. Fugl. 1852, 286. Gloger, J.f.O. 1853, 23. Martin, J.f.O. 1853, 211. Fritsch, J.f.O., Extr. H. 1853, 34; 1858, 412. Thomps., Irel. II 1850, 230. Tobias, J.f.O. 1853, 214. Ch. L. Brehm, J.f.O. 1853, 348; 1854, 82. A. Brehm, J.f.O. 1854, 82; 1855, 365; 1857, 81. Wall., N-a 1854, 254. Jäckel, J.f.O. 1854, 273, 502; N-a 1856, 238-9, 520; 1857, 384; 1858, 443. Bailly, Orn. Savoie IV 1854, 219. Wodzicki, N-a 1855, 405. Lloyd, Game B. 1867, 241. Pässl., J.f.O. 1856, 61. v. Preen, N-a 1856, 79; J.f.O. 1859, 460. v. Heugl., V. NO Afr. 1856, 315; J.f.O. 1861, 197; 1863, 4, 270; 1865, 2, 33, 43. Meves, Öfv. V. A. Förh. 1856, 275; 1857, 275; 1860, 219; 1868, 277; 1871, 776. C. Jäger, Wetterau. 1857, 24. Nilss., Fn. II 1858, 218. A. v. Hom., J.f.O. 1859, 369; 1862, 429. Tristr., Ibis 1860, 80. Powys, Ibis 1860, 343. Th. Holland, J.f.O. 1859, 445; 1860, 304. Radde, S.O. Sib. 1863, 20, 331. Hintz, J.f.O. 1861, 226, 450; 1863, 427, 432. Nordvi, V. A. Förh. 1862, 302. Altum, J.f.O. 1863, 75; Z.G. 1864, 115. Ch. W(agner), Z. G. 1863, 174. Ch. A. Wright, Ibis 1864, 147. Collett, Christiania, 1864, 449. v. Nordmann, J.f.O. 1864, 374. Salvad., J.f.O. 1865, 50. Holtz, J.f.O. 1865, 178, 1866, 374. Tiemann, J.f.O. 1865, 218. Mäklin, Fogel. ordn. 1867, 79. Noll, Z. G. 1867, 341. Tiselius, Ö. Smål. 1868, 28. A. C. Smith, Ibis 1868, 455. Borggr. Norddeutschl. 1869, 116. Wyatt, Ibis 1870, 17. J. v. Fischer, Z.G. 1870, 351. Tacz., J.f.O. 1870, 53; 1873, 340. Shell., Ibis 1871, 310. Holmgr., Sk. Fogl. II 1871, 806. Saund., Ibis 1871, 388. E. F. v. Hom., J.f.O. 1872, 338. Palmén, Finl. Fogl. II 1873, 169. Brooke, Ibis 1873, 339. Goebel, J.f.O. 1873, 17, 409, 416. Severzow, J.f.O. 1874, 423; 1873, 340, 343; 1875, 183; 1876, 410. Durnford, Ibis 1874, 399. Seebohm a. Brown, Ibis 1876, 292. Jesse, Ibis 1876, 383. Bahr, Jägarf. Tidsk. 1877, 41. Sintenis, J.f.O. 1877, 66. Seebohm, Ibis 1879, 151. Goeldlin, J.f.O. 1879, 379. Elwes, Ibis 1880, 392. Biddulph, Ibis 1881, 96. Zander, v. Hom., Orn. Briefe 1881, 270.

'Lurf-hals', i Helsingland enl. Wiström, Hudiksv. Lär. Prog. 1874, 9.

---

16. GLUTTSLÄGTET, *Totanus* Bechst.

Näbb nästan rakt, spensligt, glatt, spetsigt, längre än huvu-

det; käkkanter inböjda; näsborrar nära näbbroten, låga; smalben höga; tars framtill ringlad; 3:dje och 4:de tårna vid roten förenade med hudveck, baktån kort. Stjert medellång.

161. GLUTT, Storglutt, *Totanus glottis* (L) Bechst. pl. XL, fig. 5.

Näbb något längre än den fjäderklädda delen av huvudet, kortare än tarsen, tydligt uppåt böjdt, vid roten betydligt mera högt än bredt; näsfåran når ej näbbets midt; undre överarmtäckarna hvita.

1. *Hane, gammal*, 10 maj 1878, Kvickjock.

Huvud ovan brunsvart med hvita sidobräm; haka hvit, enfärgad. Rygg och skulderfjädrar till en del med hvita fjäderkanter: 1:sta paret stjertpennor vid spetsen något brungrått. Bröst hvitt, framtill och på sidorna försedt med mörkbruna spolband. Smalben 36 m.m.

2. *Hane*, 2 juni 1832, Karesuando.

Näbb från midten uppåt böjdt, överkäkens spets nedböjd, > underkäken; näbbås kullrig, näsås framåt sluttande. Käkkanter avrundade, baktill räta, framåt något uppåt riktade, vid spetsarna motböjda. Pannranden tvär. Näsborrar smala, låga, vid midten högst, näsfåra når nära näbbets midt; iris brun. Huvud ovan brunsvart med stora hvita brämfläckar; huvudets sidor hvita med svarta spoltrakter; haka hvit med små, svarta spolfläckar. Framhals och sidhals hvita med svarta spolband och streck; nacke och halsrygg brunsvarta med hvita brämtrakter. Rygg svart och brungrå med sparsamma hvita brämfläckar; skulderfjädrar svarta med hvita och grå bräm och brämfläckar, samt grå med svarta spoltrakter eller spolband och hvita och mörkbruna brämfläckar; kors hvitt; övre stjerttäckare hvita med ljust brungrå, långsgående och tvära band och streck. Stjert något avrundad; stjertpennor hvita med grå tvärband och långsgående streck, utåt avtagande och å de yttre endast i yttre fanet; 1:sta tillika spräckliga. Bröst hvitt, framtill och på sidorna med mörkbruna spolstreck och spolfläckar; mage hvit; undre stjerttäckare hvita, de yttre med pilformiga, brungrå streck; slaksida hvit med brungrå spolstreck. Vingar långa, spetsiga; tumvinge med 3 fjädrar, brunsvarta med svag, hvit kant; handpennor brunsvarta, de inre brungrå med hvitt bräm; armpennor grå med hvita kanter, spolar bruna, å 1:sta hvit; armbågspennor långa, de längsta nå nära vingspetsarna, spetsiga, grå med svarta spolband samt svart och hvitt bräm; handtäckare brunsvarta: den 1:sta lång, smal med hvitt utfan; armtäckare mörkbruna med hvita kanter, de inre brungrå med svarta spolstreck samt hvita och svarta oregelbundna brämfläckar; kanttäckare mörkbruna. Fötter höga; smalben 36 m.m., ringladt. Tars framtill och tarssula ringlade; tår: 3 > 4 > 2 > 1; 1 liten, når ej marken, 3 och 4 vid roten förenade med simhud, en mindre sådan även emellan 3 och 2; klor: 3 > 2 > 4 > 1, svarta, krökta, 3:dje vidgad, helbräddad.

3. *Hane, gammal*, 16 juli 1878, Torne lappmark. Liknar n:o 2.

Fram- och sidhals hvit med brunsvarta spoltrakter; kräva hvit med brunsvarta spolstreck och stora brunsvarta spetsfläckar. Stjertpennor: 1:a paret till större delen bakåt ljust gråbrunt. Bröst hvitt med spridda, ovala, gråsvarta spetsfläckar; undre handtäckare ljusgrå med hvita kanter, spetsbräm och de inre med hvita flammor; undre armtäckare hvita med grå tvärband; undre kanttäckare grå med hvita bräm; undre överarmtäckare långa, hvita, smala, med olivbruna och vid spetsarna vinkelformiga band.

4. *Hane*, 28 juli 1845, Trelleborg.

Ovan svart med hvita fjäderkanter, under hvit med svarta småfläckar.

5. *Hane*, 28 juli 1845, Trelleborg.

Ovan svartaktig med hvita fjäderkanter, undertill till större delen rent hvit. Fötter gulgrå. — Uppgifter och mått rörande dessa båda meddelades mig år 1845 av nuv. Rektor Bruzelius.

6. *Hona*, 2 juli 1878, Muonioniska. Liknar n:o 3, men fläckar å framhals och kräva mindre, å främsta delen av bröstet endast få och små; 1:sta paret stjertpennor till större delen grå.

7. *Hona, gammal*, 31 juli, Ottenby. Liknar hanen, men är större.

Panna och huvudets sidor hvita med små fläckar. Framhals mera hvit. Skulderfjädrarnas brämfläckar fälda; undre stjerttäckare hvita med få och svaga spolstreck, endast å de längsta svaga vinkelformiga streck; slaksida hvit; armbågspennornas brämfläckar fälda.

8. *Dununge, nykläckt*, från Muonioniska, beskriven av Meves, synes föga skilja sig från n:o 9.

9. *Dununge, hona*, juli, Torneå. Riksm. Omtalad av Meves hos Sharpe och Dresser.

Näbb svart, hoptryckt, tillspetsadt; näbbås rät, åt spetsen sluttande. Käkkant rät. Näsfåra når framom näbbets midt. Panna gulhvit, med ett svart streck, uppåt gående; hjessa brunsvart, gråfläckig; ögonvrå med ett från näbbroten gående svart band; tinning hvit med ett svart bakåt gående streck; huvudets sidor och haka hvita. Fram- och sidhals samt kräva hvita; nacke gulgrå med 2 svarta fläckar; halsrygg gulgrå med svarta dunspetsar. Rygg brunsvart med ett långsgående grågult band. Stjert med svarta och rostbruna dun. Bröst, sidor, mage och undre stjerttäckare hvita;

slaksida med svartbruna, svarta och hvita dun. Vingar ovan grågula, å midten svarta, å yttre handkanter hvita.

10. *Unge*, 29 juli, Haparanda. Liknar den sistnämnde.

Pannan framtill hvit med grå dunspetsar; ögonvrå grå med ett svart streck, gående från trakten bakom näsborrarna till ögat: haka hvit med grå dunspetsar; halsrygg: hvitgrått dun med gråbruna spetsar; mage och undre stjerttäckare hvita med grått dun. Vingar med utvuxna fjädrar av lika färg som hos den föregående.

11. *Hane, ung*, 23 augusti, Mörkö. Liknar honan, men alla fläckar mindre skarpt begränsade och ljusare.

Haka hvit; strupe hvit, nedtill med grått bräm; sidhals hvit med mörkbruna spolstreck; kräva hvit, å sidorna med mörkbruna spetsfläckar. Rygg mörkbrun; sidobräm hvita med någon dragning åt rostgult; skulderfjädrar likaså. Stjertpennor: 1:sta paret hvitgrått med mörkbruna tvärband, icke spräckliga. Bröst hvitt; sidor hvita med små brungrå, oregelbundna fläckar; mage hvit, undre stjerttäckare hvita, de längre med fina grå spetskanter; slaksida hvit. Armbågspennor och armtäckare brungrå, åt det hvita brämet mörkbruna. Tars upptill sväld och framtill fårad.

12. *Hane, ung*, 11 september 1876, Ystad. Rektor Bruzelius. Liknar n:o 11.

Näbb svart, uppåt böjdt; underkäken vid roten mörkt gråbrun, undre kanten rät med spetsen lång, konvex. Huvud ovan, nacke och halsrygg svarta med hvita sidobräm eller brämfläckar: ögonlock hvita; ögonvrå med ett från nedre delen av pannan gående hvitt band; huvudets sidor hvita med svarta spolstreck. Framhals och kräva hvita med gråsvart bräm. Rygg hvit, framtill, likasom skulderfjädrar, brunsvarta och svartgrå med hvita och rosthvita, ojemna bräm; kors hvitt; övre stjerttäckare hvita, de längre med gråsvarta tvärband och fläckar. Stjert något avrundad; stjertpennor 6 par: 1 svartgrått med grå och rosthvita, oregelbundna tvärband, de övriga hvita med tvärband och fläckar, utåt avtagande, gråsvarta. Tumvinge med 4 fjädrar, svarta med hvita spetskanter; handpennor: 1 liten, brungrå med hvitt bräm; stora 10: svarta, de inre gråsvarta, spetskanter brunhvita till hvita, spole å 1 hvit; armpennor 12, svarta med hvitt spetsbräm; armbågspennor 5: 1—3 > armpennorna, svartbruna med hvitt vågigt bräm, spolar svarta; överarmpennor gråsvarta med hvitgrå flammor och hvita kanter; handtäckare: 1 smal, hvit med grått infan, de övriga svarta, de inre med hvitt spetsbräm; armtäckare brunsvarta med hvitt spetsbräm, de mellersta brunsvarta med grått bräm; kanttäckare likaså med svagt bräm; undre handtäckare grå med hvitt spetsbräm; undre armtäckare grå med hvita bräm och långsgående band; de mellersta och undre kanttäckarne hvita med sneda, grå band; undre överarmtäckare långa, hvita med få grå fläckar. Fötter grågröna; skenben knappt till hälften fjäderklädt; smalben 38 m.m. Tars framtill och tarssula ringlade; tår: 3 > 4 > 2 > 1, simhud urringad, den yttre större än den inre; klor bruna, korta: 3 > 2 > 4 > 1, som når marken.

№	1 ♂	2 ♂	3 ♂	4 ♂	5 ♂	6 ♀	7 ♀	8 p	9 p	10 j	11 j	12 ♂ j
Längd	—	—	—	363	361	—	—	'105'	'153'	—	—	332
Huvudets längd	94,5	c 88	93	—	—	95,6	94	—	c 45	—	—	85
Näbb, längd till pannan	56	50,5	54	56	59	56	56	16	19,5	32	51	50,5
» » » munvinkel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
» » fr. spetsen till näsborr.	46	42,5	44,5	—	—	47	46,5	—	—	—	—	—
» höjd vid roten	7,4	7,3	8,5	—	—	8,7	8,5	—	—	—	—	7
» » » näsborrarna	7,2	6,5	6	—	—	6,6	6,6	—	—	—	—	6
Gapets bredd	—	c 7	—	—	—	—	c 9	—	—	—	—	—
Näbbets bredd vid näsborrarna	4,2	4,3	5	—	—	4,5	5	—	—	—	—	4
» minsta bredd	2,4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Näbbspetsens bredd	2,1	2	—	—	—	—	2,6	—	—	—	—	1,8
Näsborrar	5	6+0,6	6	—	—	5,5	—	—	—	—	—	—
Vingens längd, direkt	182	180	186	186	177	192	190	—	—	130	182	177
Mellan vingspetsarna	—	—	—	584	548	—	—	—	—	—	—	579
Tumvinge	50	53	55	—	—	54	56	—	—	48	55	53
Stjert, längd	75	c 76	78	—	—	84	c 88	—	—	—	—	78
Stjertspets framom vingspetsarna	—	—	—	—	—	c 10	c 6	—	—	—	—	0
Tars	57	60	62	59	59	64	61	28,5	34,5	41	56	56,5
Mellantå med klo	32+5	36	31+6,5	—	—	31+7	38	31	33	32	35,5	35

Ägg: Bukiga med kort spets, grönhvita; grundfläckar brungrå; ytfläckar bruna, störst och sammanflytande vid tjockändan; porer > än hos ägg av *Tot. calidris*. Se pag. 406.

1: juni 1871; 2: 10 juni 1867; 3: 11 juni 1865; 4: 12 juni 1871, Muonioniska. Kort päronformiga, grönhvita med starka, jemnt spridda, mörkt rödbruna fläckar.

5. Kvickjock, Cnattingius. Grönhvitt, fläckar små.

Ägg med nästan samma dimensioner även erhållna den 15 och 19 juni av Cnattingius vid Kvickjock, enl. anteckningar, meddelade av Westerlund.

6. Maj 1867, Lärbro, Gotland. Abnormt, långt päronformigt, gråhvitt; ytfläckar olivbruna.

Glutten träffas under sommaren i Ostfinmarken, Sommerfelt. I det inre av Kola-halvön träffades han den 30 juni 1877 av Sandebergs expedition. Vid Varangerfjorden träffade Schrader hvarje höst enkla i sällskap med *Tot. calidris* och *Tringa alpina;* är, enl. Malm, i Enare lappmark mycket allmän, så långt tallskog växer, ända till 70° n. br. vid Pasvigelvens mynning.

№	1a	b	2	3a	b	c
Äggets längd	46,3	42,6	47,8	50,4	49,5	47,7
» bredd	35,3	33,2	32,3	33,6	33,9	34,4
» spets	11	9,4	15,5	16,8	15,6	13,3
» red. längd	1,31	1,29	1,48	1,5	1,46	1,39
» rektangel	1634	1414	1544	1693	1678	1641

№	d	4a	b	c	d	5	6
Äggets längd	47,6	47,6	47	46,9	41,9	46,4	(52)
» bredd	34	34,8	35	35,9	35,5	32,8	33,2
» spets	13,6	12,8	12	11	11,4	13,6	(18,8)
» red. längd	1,4	1,37	1,34	1,3	1,32	1,41	(1,57)
» rektangel	1618	1656	1645	1684	1664	1522	(1726)

Enligt Knoblocks anteckningar går hon högt upp på fjällen vid Kautokejno, häckar på myrarna eller i skogen, träffas alla somrar, men aldrig talrikt, lägger ägg omkring den 12 juni. Är i Norge spridd över fjällmyrarna i både nordliga och sydliga trakter. Barth säger, att han bebor videregionen och tillhör vissa lokaler. Théel omtalar, att den träffades vid en liten sjö norr om Dovre. Collett träffade söder om Rörås i björkregionen den 25 juni 1876 en kull nykläckta ungar; är på Dovre om sommaren temligen talrik, Rasch; i Kristianiatrakten temligen allmän under flyttningstiden, isynnerhet om hösten; kom under 1861—9 den 21—24 maj i små flockar om 5—6 st. och håller sig på stränderna, häckar temligen allmänt på bergen i videregionen, återkom i större flockar till låglandet omkring medlet af augusti; bortflyttar under september, Collett. Boie träffade honom den 15 maj 1817 i ren sommardrägt vid Hammer, der han ansåg, att den häckade, samt senare i samma månad vid Bindalsfjord.

Häckar i Torneå lappmark, Kyrrö, Meves; Muonioniska, v. Nordmann. I Lule lappmark sågs den 1843 af Löwenhjelm, först vid Stora Lule elv den 19 juni, vid Jockmock den 21, båda gångerna i flock; förekom på flere ställen, häckade i barrträdsregionen och hade den 30 juni dunklädda ungar. Vid Oviken träffade Meves honom omkring den 21 maj 1858, och vid Underåker den 26 i samma månad, vid Åreån den 1—10 juni. Vid Upsala häckar hon icke och träffas sällan under vår och höst, Mesch. På Djurgården vid Stockholm sällsynt under våren, Wikström. Vi hava icke erhållit honom i Stockholmstrakten, der dock en jägare omtalat, att han under en höst skjutit en enda. I Kil och vid Norrköping sällsynt, Löwenhjelm, Lundborg. Enligt meddel. af Kolthoff häckar han vid Venern, och unga foglar flytta över Bohuslän i juli—oktober. I N. Bohuslän i augusti 1869, Cederström; kommer till Göteborgstrakten i början av maj och på hösten; är ej bland de sällsyntare; träffad även d. 9 juli 1864. En uppgift, att hon skulle häcka i Bohuslän, har ej bekräftat sig. Vid Stensö fäld om hösten av H. v. Sydow, Tiselius. I slutet av juli träffad vid Ottenby, Meves; häckar på Öland, ungar i flock den 11 juli. Redan i medlet af juli börjar flyttningen, alltid först ensamma gamla foglar, hvilka aldrig här synts i flock; icke senare än i medlet av augusti synes någon gammal; ung fogel erhållen den 13 augusti 1869. Ungfoglarna flytta här i flockar om 3—10 st. under hela september månad, enligt bref från Kolthoff. Häckar på Gotland, enligt Wallengren, sällsynt. Holtz träffade den vid båda sina besök der, och den 20 maj bo med full kull av något ruvade ägg. Även Kolmodin nämner fogeln såsom sällsynt, deremot säger Meves, N-a 1858, att han häckar på de flesta större myrarna. Den 4 juli träffades ett par med 4 flygga ungar vid Hästnäs myr. I N.Ö. Skåne sällsynt flyttfogel, Lilljeborg, Wallengren, Gadamer; i trakten av Ringsjön om våren sällsynt, kommer om hösten i augusti talrikare, enl. meddelande av C. Möller. Vid Skånes sydkust ej sällsynt om hösten, erhållen av N. Bruzelius vid Trelleborg den 28 juli 1845, även den 14 sept. i Fogelvik och vid Ystad den 11 sept. 1876, se ovan. År 1869 erhölls ung fogel i Skåne, enl. meddel. av Arnell; i Malmö d. 12 aug. 1872, 28 aug. 1873, Grönvall.

Till Danmark komma enkla gamla redan i slutet av juli, i allmänhet kommer han i sista hälvten av augusti och början av september, då han är temligen allmän, stundom talrik; om våren skall han vara mindre talrik; han anses några gånger hava häckat, hvilket icke bekräftats av Benzon, Fischer eller Collin.

Häckar talrikt i Finska lappmarken och norra delen av Österbotten, i sydligare delar mera sällsynt. Vid Varangerfjorden under hösten, se pag. 405; vid Uleåborg 1792, Julin; häckar, enl. Dresser, fåtaligt i Pudasjärvi och Kajana, der han, enligt Malmgren, är talrik om våren men sällsyntare om sommaren; här och i Sotkomo flygga ungar den 18 juli 1856, v. Nordmann. Häckar och är allmän härifrån söderut till Kuopio. Under vår- och höstflyttningarna på många ställen talrik, se Palmén; kommer till sydkusten i medeltal den 4—6 maj samt i augusti och september.

Vid Arkangel ej allmän, Alston, Brown; vid Utsjug träffad mellan d. 24 och 29 maj 1864 och vid Arkangel d. 14 maj, Goebel; Ust Sylma den 19 maj; senare talrik vid Habariki, ägg d. 19 juni, Seebohm, Brown. Vid sjö- och flodstränder i Estland och Lifland, Meyer; under flyttning i Kurland, Goebel; likaså i Darasun i Daurien, enligt Dybowski och Perrex, på våren 1873; träffad i Staryi Tjuruchaitui av Taczanowski, som säger, att han flyttar temligen talrikt i Ö. Sibirien i medlet af maj, och att han vid återkomsten dröjer der till i medlet av september; tillhör Aral-tianschans fauna. Häckar i Stanovojbergen, Severzow (*T. glottis β albicollis*), och både å berg och lågland vid sjön Markölj och på flere ställen vid havskusten i maj, stannar till slutet av augusti på gränsbergen till Mandschuriet, v. Middendorff, och i Amur enligt Schrenk, vid Kalussutajefsk under höstståget träffad den 22 augusti 1856 av Radde, som vid Tarei-nor, dit fogeln icke kom under vårflyttningen, såg honom på kusten för sista gången den 4 september s. år, men icke träffade honom på andra ställen i Ö. Sibirien. Enligt Steller på Kamtschatka och Kurilerna. Enligt Pallas träffas han i Ryssland och Sibirien över allt talrik; dock synes man derifrån böra undantaga de allra nordligaste trakterna. Om hösten besöker han flockvis de större floderna.

På N. Tysklands kust och vattendrag vid flyttning regelbunden; i Oderbruch år 1861 temligen talrik i april och augusti, Borggreve. Erhållen vid Danzig, Böck; v. Preen säger år 1865, att den för en del år sedan häckade på Hiddensö; en uppgift som synes oväntad, deremot erhölls fogeln på Poel 1857, v. Preen, och den 25 augusti 1859; han flyttar, fastän icke talrikt, över Hiddensö, Tancré. I trakterna av Rhen och Main om våren sällsynt, om hösten temligen talrik, i synnerhet i oktober, Mayer o. Wolf, Brahts. I Mark sällsynt under flyttning, Vangerow; omnämnes från Münsterlandet, Bolsmann, och Altum säger 1863, att fogeln förr visade sig der oftare än nu, då han är sällsynt; omtalas även från trakten av Mühlheim vid Rhen, Ruhl; i Anhalt ej sällsynt om hösten, Naumann; flere gånger erhållen i Nassau, Römer; i Arnsberg tillfällig, Suffrian; i trakten av Fulda vid Kassel icke sällsynt under flyttning på hösten, Sezekorn; i Thüringen under flyttning, Hellmann; erhållen vid Reuthendorff i februari 1830, Brehm; i Wetterau om våren sällsynt, om hösten vanlig; vid Frankfurt på flyttning den 24 mars 1856 och 20 april 1857, Jäger; omnämnes från Würtemberg, Calwer; är ock vid Esslingen vid Neckar erhållen den 10 maj 1850 med befruktade ägg vid äggstocken, v. Heuglin. Från Bayern hava vi av Jäckel fleråriga uppgifter om dess flyttningar. Den 25 april—6 maj 1854 sågos spridda individer, derefter icke några förr än den 22 juli, då 2 st. syntes; från den 16 augusti till den 9 september sågos de i flockar om 5 st.; de läto höra sina glädtiga locktoner 'tjiy',

som vanligen återtagas tre gånger och stundom förändras till 'tjiö'. År 1855 iakttogs han under skilda dagar från den 17 augusti—9 september; den 16 och 17 oktober syntes den sista lilla flocken. År 1856 syntes de första den 19 april, derefter syntes de nästan dagligen till den 17 maj; återkommo den 1 juli; i augusti och september en och annan samt i flock om till och med 8 st.; de sista den 15 oktober. År 1856 den 18, 23, 27, 28 april och den 11—28 september. År 1857 började höstflyttningen den 20 augusti. Spridda kommo den 7 oktober. År 1858: vårflyttning den 22 april till 25 maj, höstflyttning började d. 11 sept.; 1859: 27 april—2 maj, talrik; likaledes den 5 juli 1869, vid Hochstadt; nära Hirschberg a. d. Saale erhållen d. 5 nov. samma år, G. v. Koch. I Memmingen, Oberfranken, talrik. I Oberlausitz på flyttning; i Böhmen, se Fritsch; vid Prag ej sällsynt, Kronpr. Rudolf; i Österrike, Finger; i Siebenbürgen i sept. ej sällsynt, Landbeck; i Galizien och Bukovina, isynnerhet vid Weichselns och Dniesterns stränder, Zawadzki.

Flyttar över Helgoland, Gätke, och Oldenburg, Negelein.

Till Borkum kommer han från början av juli, den 4 och vid springtid d. 8—10 augusti. Den 1 sågs en flock om 1,000 st., i början av september 1865 sågos några, likaså den 20 oktober; i november spridda individer; återkomma i slutet af mars och flytta över till medlet av maj. I juni visade sig spridda utan att häcka. Under ebb besöka de havskusten, vid flod deremot sött vatten, stundom även ängar och betesmarker, v. Droste. I norra Holland temligen allmän, Temminck; kommer tidigt i augusti, Schlegel. Belgiens kust om våren och slutet af sommaren; anses här sällsynt, de Selys-Longchamps.

Flyttar, enligt Edmondston, årligen över Shetlandsöarna. Iakttagen på Orkney om hösten; häckar på Hebriderna enligt Macgillivray, kommer tidigt på sommaren, flyttar vanligen i oktober, somliga stundom i november; häckade i Sutherlandshire i Skotland år 1834, Jardine; börjar lägga ägg den 14 maj, H. Brown. I Irland flyttar han regelbundet och förekommer stundom även om vintern. I England om hösten och sällsynt om midvintern, december och januari; torgföres i London mest i april och maj; angives såsom sällsynt i Cumberland, 'L. F' i Loud. Mag.

Vid Frankrikes nordkust regelbunden under flyttning; kommer till Dieppe i medlet av juli, men säges komma till Dunkerque och Lille ej förr än i september och oktober, Degl. & Gerbe m. fl.; hvilket dock torde bero på ofullständig iakttagelse; återkommer i april. I Eure & Loire tillfällig, Marchand; i Seine inférieure, Hardy; 'i Lothringen under flyttning sällsynt, Godron; i Elsass om hösten, Kræner' Dress; trakten av Lyon, O.-Gaillard; kommer till Savoyen om våren i april eller första dagarna av maj och slutet av sommaren eller början av hösten, stundom i augusti, vanligen i september, oftast ensam, sällan flockvis; flyttar regelbundet över Genèvedalen; drar över Provence i april, J. W. v. Müller. Flyttar även över Schweiz, erhållen i Schaffhausen, Goeldlin; är, enligt Althammer, i Tyrolen sällsynt om våren.

I Portugal säges han af C. A. Smith vara sällsynt, men Bocage fann honom der allmän under vintern. I södra Spanien under vintern allmän i kärrtrakter, i synnerhet vid Sevilla, stannar till medlet av maj, Saunders. Vid Madrid, Lord Lilford, Dresser; i Andalusien ej talrik under vintern. Av Vidal nämnes han såsom flyttfogel och ej förekommande hvarje vår vid Valencia. På Balearerna funnen om sommaren, A. v. Homeyer.

I Italien mest under vår och höst, ej allmän; på Sardinien höst och vinter, ej sällsynt, Salvadori, Brooke; skall stanna över vintern vid Pisa, sedd i februari, Giglioni; kommer fåtaligt till

Sicilien i februari och mars; till Malta och Gozzo i mars och september, samt tillfälligtvis i april till augusti, C. A. Wright.

I södra Ryssland endast under vår och höst, v. Nordmann; i södra Sibirien i mars, Eversmann.

I Grekland från september till maj icke sällsynt på alla sanka ängar längs havsstranden, v. d. Mühle. I Epirus och på Korfu om vintern i ringa mängd, Powys. I Turkiet iakttagen några gånger, men icke flere än 2—3 tillsammans, Elwes, Buckley.

Skall i Bulgarien häcka midt inne i Balkan, Finsch.

Vid Smyrna sällsynt, Strickland; vid Döda havet, enligt Tristram; i Trebizond, Keith.

På Madera anmärkt, Harcourt; i Marocco, Drake, tillfällig under vintern, Bocage; från Gabon till Senegambia; Prince Island, Dohrn; i Gambia, 'Rendall', Hartlaub, Shelley a. Buckley; på Guldkusten, v. Pel, Hartlaub, den 13 september, Dohrn. I Egypten den 1 januari, förekommer i mängd, Shelley. Newton såg honom mellan Alexandria och Kairo bland stora flockar av andra mindre vadare; Taylor fann honom sällsynt mellan Kairo och Chartum den 3 april; på Nilen den 28 november 1850 och vid större regndammar den 24 december samma år; på vägen från Chartum till Rosseires den 30 december, A. Brehm, Vierthaler. I april erhållen i vinterdrägt vid Bahr el Abiad, Riksm. Vid Röda havet, Danakil och Somali. Vid kusten i ej stora flockar, september till november; om vintern talrik, om sommaren en och en i hela N.Ö. Afrika, v. Heuglin. I Constantine, Algeriet, om vintern, november 1866 till slutet av April 1867, över allt vid Medelhavskusten, Taczanowski. Taylor såg honom stundom emellan den 15 december 1863 och den 13 april 1864, och Wyatt träffade honom nära Tor på Sinaihalvön. I Kordofans träsk i medlet av oktober, v. Heuglin. I Zanzibar och Mozambik Sperling; Damara enl. Andersson; längs åt Limpopo, S. Afrika, allmän, Buckley; från Port Natal hemfördes exemplar, fälda d. 9 augusti och 4 oktober av Wahlberg; är der även funnen enligt Ayres; mest flockvis, men även ensam, oftast i sällskap med Spovar; vadar i vattnet tills det når bröstet, Gurney. Även erhållen vid Kap, Layard. På Seychellerna och Madagaskar enligt E. Newton och Heuglin.

Funnen på Himalaja, Strickland; i Bengalen, Temminck; i Gilgit erhållen i september, som det tycktes på färd söder ut, Biddulph; kommer dit i september och stannar till april; i Oudh och Kumaon under den kalla årstiden talrik, förekommer för övrigt under hela året, Irby. I Umballah, Sikkim, Nepaul, Madras, Ceylon, Beavan, Strickland m. fl. Sundevall trodde sig se honom den 20—25 mars vid Sucsagor. På Nikobarerna träffad emellan den 24 februari och den 25 mars 1858, v. Frauenfeld.

Ö. Asien: N. Japan, Kinas kust och inre vattendrag, fångas om våren i nät, David & Oustalet; erhölls i Macao af Perrys expedition, Cassin; på Hainan allmän, sedd i flock om 1,000 st.; Formosa under vintern, gammal fogel erhållen den 4 september, Swinhoe. Dessutom af åtskilliga resande antecknad på Filippinerna, E. v. Martens, Borneo, Celebes i juni ocb juli, A. B. Meyer, Java, Australien, Dresser m. fl., samt på Norfolk ön, v. Pelzeln.

I N. Amerika förekomma specimina, som ansetts dels tillfälliga, komna från Europa, dels för en egen art: *Totanus floridanus* (Bonap.), *Tot. glottis* Audubon, *Glottis chloropus* Coues.

Han uppehåller sig både vid kusterna och vid inre vattendrag, icke endast de större, utan besöker även små; i hvilket fall som helst sådana med dybotten. Han är mycket skygg. Då han står och uppmärksamt ser sig omkring, bär han bröstet något upplyftadt, halsen och fötterna raka, men då han söker sin föda, sänker han bröstet och huvudet, och man ser honom jemväl

omvexlande höja och sänka huvudet; han tar långa steg, men springer sällan. Han vadar så djupt, att vattnet når bröstet, kan även både simma och dyka och är livlig i sina rörelser. Stundom sätter han sig i träd. Flyttar om natten, men om den är allt för mörk, i aftonskymningen eller daggryningen, ensam, parvis eller i små flockar; flyger derunder högt och låter höra sitt läte. Hans flygt är snabb med hastiga vingslag, vanligtvis låg och med utsträckt hals, näbbspets något snedt nedåt riktad, vingarna ofta föga utsträckta och fötterna sträckta bakåt. Han kan även kretsa i luften med utsträckta, nästan orörliga vingar. Hans läte är kort, starkt, och han låter höra det vanligtvis under flygt; v. Droste tecknar locktonerna med

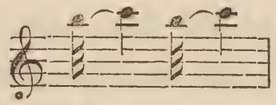

Naumann tecknar dem med 'tjia tjia'. Vid förskräckelse skriker han: 'krji krji' eller 'kry kry'; om våren, redan innan han nått häckplatserna, hör man ett drillande läte 'tlovit tlovit' eller flöjttoner: 'dahydl dahydl', hvarunder hanen höjer sig med dallrande vingslag och derefter med sträckta vingar sänker sig i bågar mot marken; stundom höres 'dick dick'. I norden tecknar man lätet med 'klivi klivi' eller 'kivit', hvarefter hon fått sitt lappska och finska namn.

Sin *föda*, som utgöres av smådjur, söker han i synnerhet ibland dy, som han genomsöker med näbbet, svängande det från sida till sida; söker även bland gödsel och gräs. Av vatteninsekter förtär han *Notonecta*, mindre arter av *Dytiscus, Gyrinus*. Vid fångandet av de sistnämnde jaga stundom flere gemensamt. De omgiva då platsen, der insekterna, som flockvis med största hastighet röra sig på vattenytan, simma, sänka näbben till vattenytan och gapa, så att då insekterna bliva skrämda från ett håll, skynda de åt ett annat och in i gapet på fogeln. Naumann omtalade, att han vid ett sådant tillfälle i ett skott fälde 4 stycken, hvilka endast hade *Gyrini* i magen. Även grod- och fiskyngel samt stundom rom förtäras, men sällan små sötvattensmollusker, en- och tvåskaliga. I gödseln söker han mindre skalbaggar, såsom *Aphodius inquinatus, A. conspurcatus, A. consputus* m. fl.; även andra, såsom *Harpulus*, tager han på stränderna, och hvarjehanda slags insekter fångar han på land, till och med då de flyga; dertill daggmaskar. På havsstränderna förtär han små krustaceer, deribland på Borkom, räkor, *Palæmon squilla*, m. fl. Vid havskusterna söker han sin föda under ebb på de ställen, hvarifrån vattnet sjunkit undan, men vid flod på land. Då han vistats någon tid på sådana platser, blir han mycket fet.

Att Glutten *fortplantar* sig i norden, om ock ej vid kusten av ishavet, synes av det föregående. Till boplats väljer han myrar eller någon trädbevuxen plats, och ofta leva flere par ej långt från hvarandra. v. Droste omtalar, att parningen sker i aftonskymningen, en uppgift, som jag icke funnit hos någon annan författare, och som säkert beror på egen iakttagelse, hvarav man kan sluta till, att parningen sker temligen lång tid, förr än fogeln hunnit sin häckningsort. Holtz fann fogeln på skogsmossarna på Gotland redan den 26 april, boende i en gles, ung barrskog den 20 maj. Boet fans på en kalkstenshäll med något jord och utgjordes av en liten fördjupning med barr och bädd af några blad. Andra bon fann Meves på Kyrrö bestå av mossa med blad av pil och hjortron eller *Caltha palustris*. Även ett ovan beskrivet ägg från Gotland var lagdt i maj månad, då deremot alla de från lappmarkerna hava blifvit funna emellan den 10 och 19 juni, och Knoblock säger, att vid Muonioniska och Kautokejno har fogeln

full kull omkring den 12 juni. Collett fann år 1876 i Holtålen, söder om Rörås, en kull nykläckta dunungar den 25 juni. Vid boplatsen skriker fogeln och slår efter den besökande, dock håller han sig dervid mera på avstånd än hans samslägtingar; flyger hastigt och sätter sig stundom i träd. En mängd individer, de flesta troligen årsgamla foglar, häckar icke och flyttar icke ens fram till dess vanliga häckningsområde, utan träffas derför även under häckningstiden i sydligare trakter.

Bland hans *fiender* räknas falkar och hökar; för att undvika dem trycker han hårdt, eller söker han uppnå vatten, störtar deri och dyker.

Som fogeln är mycket skygg, isynnerhet under flyttning, är *jagten* ofta litet inbringande, och han kan sällan fällas utan från ett bakhåll, dervid man, till följd av den snabba flygten, måste hålla åtminstone två fogellängder före; stundom lyckas man fälla honom, då han söker sin föda, eller fånga honom i nät. På häckplatserna bör han fredas. *Köttet* är om hösten av utmärkt beskaffenhet, isynnerhet då fogeln någon tid uppehållit sig på stränder med rik tillgång på små krustaceer. Om någon skada å fisket är icke, åtminstone hos oss, att tala, då fogeln förtär föga fiskyngel och sjelf förekommer i ringa mängd. I *fångenskap* hålles han sällan, troligen emedan han är svår att fånga. Emellertid kan han underhållas med hvetebröd, uppmjukadt i mjölk, hvari man till en början lägger daggmaskar, insekter eller larver. I en trädgård eller vid en dam kan han utan svårighet sjelf skaffa sig föda.

Angående Gluttens *parasiter* må nämnas, att bland fjädrarna leva: *Nirmus furvus* Burm. och *N. similis*, Giebel.

Uti inelvorna: *Ancryacanthus longicornis* Hempr. u. Ehrenb., som funnits i ventrikelns hinnor; *Tænia totani* Rud. och *Ligula monogramma* Creplin; dock förtjenar det att eftersöka flere arter.

Glottis Gesn., 1555, 501.+ *Limosa* 500 (nec Aristoteles).

Limosa venetorum Gesn. Aldr., Orn. III, 1635. L. 20, C. 27, p. 127. Johnst., Av. 1657, 106.

Pluvialis major Aldr., l. c. p. 153. Ray, Syn. 1713, 106, 190. Johnst., l. c. 114, Tab 53.

Numenius glottis, L., S.N. VI, 1748, 26, Glutt.

Numenius n. 142, L., Fn. I 1746, 52.

Scolopax glottis L., S.N. X 1758, 146. Fn. Sv. 1761, 61. S.N. XII 1766, 245. Brünn., Orn. 1764, 50 (Norge: Høst-fugl). Scop., Ann. I, 1769, 96. Ph. Müll., L. S. II, 1773, 399. Müll., Prodr., 1776, 23. Lath., Ind. II 1790, 720. Berg., Tal, 1787, 86. Gm., L. S.N. 1788, 664. Julin, Journ. Hush. 1792, 62. Lath. Bechst., III 1 1796, 118. Cuv., R. A. 1817, 493; *Totanus*. Horsfield, B. of Java, Trans. L. S. 1821, 192. Edmondston, Mem. Wern., Soc. 1823, 273. Retz. Fn 1800, 177.

Limosa grisea Briss., Orn. V, 1760, 267. Ed. 1763, II 278 + *L.g. major*, l. c. V, 272; ed. 1763, II 275.

Scolopax canescens Gm., S.N. 1788 668 (ex Lath.).

Totanus chloropus Meyer, Vög. Liv- u. Esthl. 1815, 198. Mey. u. W., Tasch. II, 1810, 371. Coues, Key, 1872, 259 (*Glottis*).

Totanus griseus Bechst., N. D. IV, 1809, 231. Degl. & Gerb., Orn. II ed. II, 1867, 215.

Totanus fistulans Bechst., N. D. IV, 1809, 241.

Totanus glottis Bechst., N. D. IV, 1809, 249. Lath. Bechst., IV 1812, 440, (nec Mey. u. W.). Benicken, Wetter. Ann., 1812, 143. Rasch, N. Mag. f. N. 1838, 377. Temm., Man. II 1820, 659; IV 1840, 420. Boie, Reise d. Norw. 1822, 58, 97. Naum., V. D. VIII 1836, 145; XIII, v. Blas. m. fl. 1860, 243. Sundev., Phys. S. tidskr. 1838, 204; V. A. H. 1844, 382; J.f.O. 1855, 166. Wikström, Stockh.-trakt. 1839, 102, 107. Audub., Syn. 1839, 244. Schinz, Eur. Fn. I 1840, 335. Keys. u. Blas., Wirb. E. 1840 n. 325. Zawadski, Fn. 1840, 102. Landbeck, Isis 1842, 196. de Selys.-L., Fn. Belg. 1842, 128. de Serres, Migr. 1842, 117, 208. Drummond, Ann. a. Mag. N. H. 1843, 421, 427. Malherbe, Fn. Sic. 1843, 191. Löwenhjelm, V. A. Handl. 1843, 402, 408. Schleg., Rev. 1844, XCII. Jardine, B. of Gr. Brit. III, 205. Strickland, Ann. a. Mag. N. H. 1844, 39. v. d. Mühle, Orn. Griech. 1844, 99. Malm, Kröy. tidsskr. 1844, 185, 206. Schulz, Fn. March. 1845, 357. Suffr., Arnsberg, 1846, 155. Kjærb., N-a 1850, 3 H. 47; Danm. Fugl. 1852, 293. König-Warth. u. Heugl., N-a 1850, 3 H. 73. Thomps., Irel. II 1850, 217. Lilljeb., V. A. Handl. 1850, 299. Vidal, Mem. Madr. Ac. 1851; Bolle, J.f.O. 1855, 313. Harcourt, Ann. a. Mag. 1853, ref. Zuchold,

J.f.O. 1855, 52. Tobias, J.f.O. 1853, 214. Schrader, J.f.O. 1853, 310. L. Brehm, J.f.O. 1853, Extr. H. 28. Bald., N-a, 1853, 433; 1858, 135, 253. Wall., N-a 1854, 256. Hartl., J.f.O. 1854, 297; 1855, 361; W. Afr. 1857, 235; J.f.O. 1861, 271; 1862, 403; Madag. 1877, 326. Jäckel, J.f.O. 1854, 500; 1855, 444; N-a 1856, 57, 518; 1857, 382, 391; 1858, 442. Bailly, Orn. Savoie IV, 1854, 158. Lloyd, Anteckn. II 1855, 158. A. Brehm, J.f.O. 1855, 484,-6; 1856, 398; 1858. 78, 81, 384. v. Midd., Reise II 213; Isep. 1855, 57. Vangerow, J.f.O. 1855, 343. J. W. v. Müller, J.f.O. 1856, 229. Cassin, Perry, Exp. 1856; ref., J.f.O. 1858, 450. Meves, Öfv. V. A. Förh. 1856, 275; 1858, 91,-3,-4; 1860, 219; 1868, 275; 1871, 774; N-a 1848, 116. J. v. Wright, V. A. Förh. 1857, 43. C. Jäger, Wetterau, 1857, 18; N-a 1858, 148; 1859, 83. v. Preen, N-a 1857, 78; J.f.O. 1859, 461; 1865, 331. Nilsson, Fn. II 1858, 207. Taylor, Ibis 1859, 53. Heuglin, Ibis 1859, 347. E. Newton, Ibis 1859, 462; 1867, 346, 351,-9. Finsch, J.f.O. 1859, 386. Gurney, Ibis 1860, 218. Powys, Ibis 1860, 244. v. Pelzeln, Wien. Abh. 1860; 1871, 719; Ibis 1860, 422. Irby, Ibis 1861, 238. Swinh., Ibis 1862, 254; 1863, 406; 1869, 347; 1870, 83, 364; 1875, 453; 1876, 334. v. Schrenck, Amur. 1860, 414. [Gätke, Ber. D. Orn. Ges. 1860, 64.] A. v. Homeyer, J.f.O. 1862, 428, 1870, 229. Radde, S.O.Sib. 1863, 20. Altum, J.f.O. 1863, 108; 1866, 106. C. A. Wright, Ibis 1864, 146. v. Droste, J.f.O. 1864, 226; 1865, 347; 1867, 91; Borkum, 1869, 176; Z. G. 1870, 19, 103, 107. v. Nordmann, J.f.O. 1846, 373. Collett, Mag. f. Nat. 1864, 446; Dovre 1866, 158. Giglioni, Ibis 1865, 61. Salvadori, J.f.O. 1865, 286. More, Ibis 1865, 436. v. Martens, J.f.O. 1866, 28. Holtz, J.f.O. 1866, 373; 1868, 120. Dohrn, Proc, Z. S. 1866, 331. Mäklin, Fogel. Ordn. 1867, 82. Blyth, Ibis 1867, 169. v. Frauenf., Verh. Z.-B. Ges. 1867, 586. Tiselius, Ö. Smål. 1868, 29. Sperl., Ibis 1868, 292. Tristr., Ibis 1868, 327. Beavan, Ibis 1868, 395. C. A. Smith, Ibis 1868, 454. Sundstr., Örebro 1869, 22. Drake, Ibis 1869, 154. Wyatt, Ibis 1870, 17. Borggr., Norddeutschl. 1869, 112. Tacz., J.f.O. 1870, 53; 1873, 102. Elwes a. Buckley, Ibis 1870, 332. E. v. Hom., J.f.O. 1870, 422. H. Goebel, J.f.O. 1871, 24; 1873, 416, 420. Théel, Jägarf. tidskr. 1871, 77. Shelley, Ibis 1871, 310. Saund., Ibis 1871, 387. Cederstr., Jägarf. tidskr. 1873, 22. Alston a. Brown, Ibis 1873, 67. Brooke, Ibis 1873, 338. Barth, Jägarf. tidskr. 1873, 71, 'glutt'. Palmén, Finl. Fogl. 1873, 139. Buckl., Ibis 1874, 388. Seebohm a. Brown, Ibis 1876, 291. David & Oust., Ois. chin. 1877, 462. A. B. Meyer, Ibis 1879, 143. Goeldlin, J.f.O. 1879, 380. Biddulph, Ibis 1881, 97. Tancré, v. Hom., Orn. Briefe, 1881, 271.

Limosa glottis Pall., Zoogr. II 1811, 179. Steph., Show, G. Zool. XII, 1824, 86.

Limosa totanus Pall., l. c. 1811, 183.

Glottis natans Koch, Syst. d. Bay. Z. 1816, 305.

Limicula glottis Leach, Cat. Mamm. a. B. 1816, 32.

Glottis chloropus Nils., Orn. II 1817, 57. Brehm, Vög. D. 1831, 630. Gray, List Gen. ed. II 1841, 88. A. Brehm, J.f.O. 1855, 365. Heuglin, V. N.O.Afr. 1856, 314.

Glottis canescens Strickl., Bibl. Not., Ann. a. Mag. N. H. Bonap., Compt. rend. 1856 II 596. Gray, Cat. Br. M., Grallæ 1844, 99. Hartlaub, J.f.O. 1854, 297. Fritsch, J.f.O. 1871, 389.

? *Scolopax totanus* 'L. F.' Loudon Mag. 1830, 171.

? '*Glottis niveigula* Hoghs. hos Gray, Z. Misc. II 1831, 36'.

Glottis grisea + *G. fistulans* Brehm, V.D. 1831 631, + *G. albicollis*, N-a 1855, 291.

Totanus glottoides Vigors, [? + *T. Horsfieldi*], P. Z. S. 1831, 173. Swinh., Ibis 1860, 66. Gray, Ibis 1862, 236.

Limosa glottoides [? + *L. Horsfieldi*] Sykes. P. Z. S. 1832, 163.

? *Glottis floridana* Bonap., List, 1838, 51; Compt. rend. 1856, II 597.

Glottis Horsfieldi + *G. Vigorsi* Gray, Cat. Br. M. Grallæ 1844, 99.

Glottis glottoides Gould, Birds Austr. VI, tab. 36.

Totanus canescens Adams, P. Z. S. 1859, 169. Sharpe a. Dresser, B. Eur. V, 1871. Shelley a. Buchl., Ibis 1872, 273. Reichenow u. Lühder J.f.O. 1873, 209.

Glottis Linnei Malm, Fn. 1877, 278. Gluttsnäppa (Lundb.) Jägarf. t. 1864, 97.

Nyare författare anse *Limosa Horsfieldi* Sykes höra hit, men Sykes' beskrivning: iris intensivt rödbrun, fötter och näbb svarta; längd 200—206 m.m., stjert 63 m.m., näbb 28 m.m., överensstämmer icke med *Totanus glottis*. Deremot synes *T. glottoides* från Indien, Madras och Himalaja höra hit och, enl. v. Pelzeln, Wien. Ac. XII, 327, även den från N. Zeeland.

---

162. STRANDRYTTARE, *Totanus fuscus* (L.) Bechst., pl. XL, fig. 1, 2.

Näbbet undertill vid roten rödt, dess längd lika med eller obetydligt mindre än tarsens; armpennorna med hvita brämfläckar.

1. *Hane*, juli, Mörkö, Ekström.

Näbb > huvudet, rakt, samt undertill vid roten ljusbrunt (torrt), mot spetsen något nedböjdt. Näbbås kullrig. Näsås något sluttande. Käkkant svagt S-formig, avrundad. Överkäken > underkäken. Näsborrar smala, nästan jemnhöga. Näslockets kant rät, näsfårorna nå ej till näbbets mellersta tredjedel. Ögontrakt, ögonbåge, haka och tinning med få inströdda hvitfläc-

kiga fjädrar. Hals svart med få hvita fjädrar; kräva svart. Rygg framtill svart med små hvita brämfläckar och svaga mörkbruna spetskanter, skulderfjädrar lika med ryggen framtill även med mörkbruna, mest täckta tvärband. Kors baktill hvitt. Övre stjerttäckare svarta med framtill hvita, baktill grå tvärband. Stjert tvär, når vingspetsarna; stjertpennor 6 par, svartgrå med grå tvärband, och grå med hvitgrå tvärband och hvita brämfläckar. Bröst, sidor och mage svarta med få inblandade, mest täckta hvita fjädrar, undre stjerttäckare svarta med hvitt bräm, några inblandade hvita och de mellersta hvita med svarta tvärband. Slaksida svart med hvita spetskanter. Vingar spetsiga, mörkbruna med hvita fläckar; tumvinge med 2—3 fjädrar med hvita spetskanter; handpennor svartbruna, de inre med hvita kanter; spole å 1 hvit, de öfriga bruna; armpennor gråbruna med hvita kanter och tvärband, armbågspennor långa, nå nära vingspetsen, spetsiga, blandade svarta och gråbruna, brämfläckar hvita, i fällning; handtäckare: 1:a smal med spets och utbräm hvita, de öfrige svartbruna; armtäckare gråbruna, de inre svarta, brämfläckar och spetskanter hvita, de mellersta och kanttäckare gråbruna med grå, nötta bräm och brämtrakter. Vadtäckare svarta; smalben 40 m.m.; tars framtill och tarssula ringlade; tår: 3 > 4 > 2 > 1, 1 når ej marken, simhud kort mellan 4 och 3 samt mellan 3 och 2, den senare mindre, klor: 3 > 2 > 4 > 1, svagt krökta, 3 vidgad, helbräddad. Även i Muonioniska $^{10}/_{6}$ 77 och juni 1878.

2. *Hona, sommardrägt*, 25 juni, Karesuando, W. v. Wright. Liknar hanen, men är större, har något större hvita fläckar och bräm på hals, skuldra och vingar. Bröstets sidor med fina hvita spetskanter. Mage baktill, undre stjerttäckare och slaksida med breda, hvita bräm.

3. *Hona, vårruggning*, 11 maj, Mörkö, Ekström. Svart, gråbrun och hvitbrokig. Hals med dels svarta, dels grå fjädrar, med breda, hvita bräm; bröst med dels hvita fjädrar, med eller utan fläckar, dels svarta; mage och slaksida mest hvita.

4. *Vinterdrägt.* Utländsk. Huvud ovan grått, dess sidor hvita med ljusgrå fläckar, ögonvrå med grått band, framhals hvit med ljusgrå spolfläckar; halsrygg och rygg grå, skulderfjäder grå med spetskanter och å de längre brämfläckar hvita; stjert brungrå med hvita tvärband. Handpennor mörkbruna, de inre brungrå med spetskanter och tvärband hvita; armtäckare brungrå med bräm och brämfläckar hvita.

5. *Unge, nykläckt*, Muonioniska. Näbb mot spetsen nedböjdt. Panna och ögonbåge hvitgrå, ögonvrå och tinning med svart streck, kräva hvitgrå. Rygg och övre delar 'svartaktiga med grå fläckar och band', hvarav två längs ryggen och ett längs korset äro tydliga. Bröst och andra undre delar hvita. Efter Meves.

6. *Hane, ung*, 24 juli 1878, Muonioniska. Liknar efterföljande. Huvud ovan nästan enfärgadt brunsvart, ögonbåge svart och hvit; haka hvit. Bröst, sidor, mage, undre stjerttäckare och slaksida svartgrå med hvita tvärband (bör, såsom ofta är nödigt, undersökas med förstoringsglas; annars synes de underliggande bandens färg till en del igenom de hvita banden). Tumvinge med 3 fjädrar; handpennor: stora 10: 1 > 2 > 3; armpennor 11; armbågspennor 6: 3 > 2 > 1 = 4 > 11:te armpennan. Undre handtäckare hvita med grå tvärband, undre armtäckare hvita med svaga grå brämfläckar, undre kanttäckare gråsvarta med hvitt bräm, undre överarmtäckare hvita med sneda svartgrå tvärfläckar. Smalben 41 m.m. Tars upptill tjock med djup fåra.

7. *Årsunge, hane*, 5 augusti, Mörkö, Ekström. Huvud ovan svart med små hvita fläckar, ögonbåge hvit, ögonvrå svart, bildar ett bredt band från näbbroten till ögat; huvudets sidor svarta, hvitfläckiga, haka hvit med brungrå, svaga spetskanter, framhals gråbrun, hvitfläckig, nacke och halsrygg svarta med smärre hvita fläckar. Rygg och skulderfjädrar brunsvarta, hvitfläckiga; kors hvitt, övre stjerttäckare brunsvarta med hvita tvärband. Stjert gråsvart med hvita, å 1:a, innersta, paret grå tvärband. Bröst, sidor, mage, undre stjerttäckare och slaksida gråbruna med hvita tvärband. Vingar svarta och svartbruna, hvitfläckiga.

8. *Hane, ung*, 6 augusti 1878, Muonioniska. Huvud ovan svart; ögonbågen går nästan från näbbroten till nacken, är till ögat hvit, bakåt svartfläckig; ögonvrå svart, huvudets sidor för övrigt svarta, hvitfläckiga; haka hvit. Hals gråsvart med svaga hvita fläckar. Rygg och skulderfjädrar svarta med små hvita kantfläckar, övre stjerttäckare och stjertpennor svarta med smala, hvita tvärband. Bröst svartgrått med hvita tvärband. Undre täckare hvita, utom undre kanttäckarna, som äro svarta med hvitt bräm. Smalben 42 m.m. Tars mindre tjock. Även vid Ottenby den 18 augusti 1869.

En *hona, ung*, erhållen i Stockholm den 26 augusti, har af Sundevall

№	1♂	2♀	3♀	4	5p	5pa	6♂j	7j	8♂j
Längd	—	—	—	—	—	'105'	—	—	—
Huvudets längd	94	95	96	100	39	—	80	87	96
Näbb, längd till pannan	54	58	59	60	16,5	'16'	48	51	59
» » fr. spetsen t. näsborr.	48	51	51	53	13,5	—	39	54	51
» höjd vid roten	7	7	6,5	7	4	—	6,5	7	—
» » » näsborrarna	6	6	5,3	6,5	3	—	5,2	5,3	—
Näbbets bredd vid näsborrarna	5	4,5	4,5	4	2	—	4	4	—
Näbbspetsens bredd	2	2	2	2	1,5	—	2	1,9	—
Näsborrar	5×0,4	5×0,5	4,5	5,7×0,5	1,5	—	—	5×0,3	—
Vingens längd, direkt	156	163	163	173	—	—	161	153	155
Tumvinge	48	48,5	50	53	—	—	51	46	—
Stjert, längd	68	73	75	73	—	—	69	66	77
Tars	58,5	59,5	59	64	28	'28,5'(27)	58	51,5	60
Mellantå med klo	35,5	36	37	39	27	'31' (28)	36	32	35

N:o 5pa : de mindre talen hos torrt exempl. De större enligt Meves.

№	1a	b	c	d	2a	b	c	3	4	5	6a	b	c	d	7a	b	c	d
Äggets längd	47,3	47,3	47,3	46	49,5	49,2	48,2	46,9	46	43,5	49,7	49,4	49,1	48,2	48,5	47,8	47,7	46,9
» bredd	32,5	32,3	31,8	32,6	32,4	32,7	32,5	32,7	32	30	32,6	32,6	32,3	32,5	32,4	32,2	33	33,8
» spets	14,8	15	15,5	13,4	17,1	16,5	15,7	14,2	14	13,5	17,1	17,8	16,8	15,7	16,1	15,6	14,7	13,1
» red. längd	1,46	1,46	1,49	1,41	1,53	1,5	1,48	1,43	1,44	1,45	1,52	1,51	1,52	1,48	1,5	1,48	1,44	7,99
» rektangel	1547	1528	1504	1500	1604	1609	1567	1534	1472	1305	1620	1610	1086	1567	1571	1549	1574	1585

blivit meddelad Dresser, som beskrifvit den: Huvud ovan med hvita fläckar, kind rent hvit, sidhals med sotgrå teckning; mantel med metallglans; undre delar med ljust sotgrå teckning, starkast å bröstet.

Ägg: Päronformiga, släta, gröna; grundfläckar brungrå; ytfläckar mörkt olivbruna, störst och sammanflytande vid tjockändan; porer små, temligen talrika.

1. 13 juni 1867, Muonioniska, Knoblock. (Den 26 maj 1867 fans en annan kull på 2 ägg och den 6 juni en om 2 st.).
2. 11 juni 1867, Muonioniska. Grågröna; spets föga fläckig.
3. 10 juni 1865, Muonioniska. Chokoladbrunt; grundfläckar gråbruna; ytfläckar rödbruna.
4. 10 juni 1865, Muonioniska. Ljusgrönt; ytfläckar olivbruna.
5. Juni 1871, Enare. Fläckar och krumelurer vid tjockändan sammanflytande.
6. 11 juni 1867, Knoblock. Olivgröna, fläckar å tjockändan stora.
7. 12 juni 1871.

Strandryttaren är allmän på myrar vid Enare, så långt någon betydligare tallskog växer, Malm. Även Schrader fann honom här. Han är, enligt Sommerfelt, sällsynt i Ostfinmarken. Längs Tanaelvens övre del icke sällsynt. Häckar, enligt Collett, i ringa mängd spridd i Finmarken, men knappt söder om polcirkeln; drar i augusti till havskusten och är då icke sällsynt vid Tromsö. På Lofoten sällsynt, 6 st. i augusti, hördes i maj, Barth, F. Boie; på Dovre någon gång träffad. Vid Muonioniska träffas han, enligt Knoblock, hvar sommar, och jag har derifrån erhållit unga foglar, fälda den 24 juli och 5 aug. 1878 m. fl.; går upp till Kautokejno och häckar i trakten deromkring. W. v. Wright såg honom 1832 vid Naimacke, 68° 40′ n. br., men ej nordligare; var då vid Karesuando, 68° 25′ n. br., allmän. Meves omtalar dess bo från Kyrrö. Under flyttning vid Upsala sällsynt, Mesch; likaså i Stockholmstrakten, der ovan omtalade exemplar erhållits. Även erhållen på Mörkö i juli och augusti. Vid Karlstad stundom under vår och höst, enligt Cederström, och Hammargren omtalar honom även såsom flyttfogel vid Venerns kust: visar sig någon gång i Ö. Småland, Tiselius. På Gotland under vår och höst sällsynt, Andrée m. fl. På stora Karlsö iakttogos två stycken den 5 juli 1854 av Meves. Kolmodin omtalar, att han i juli månad 1859 på ön Klasen erhöll ett exemplar, samt har efter förfrågan upplyst, att det överensstämde med Nilssons beskrifning å ungfogel om hösten, och det var således icke en dununge; han säger också, att fogeln aldrig med säkerhet blivit observerad såsom häckande på Gotland. På Öland börjar en och annan gammal fogel höstflyttningen omkring den 16—20 augusti, derefter höras deras välkända locktoner hvarje natt tills fram i augusti. Redan under de första dagarne av augusti, den 3:dje, börja ungfoglarna komma hit i flockar om 5—20 st.; år 1869 voro de så talrika och vadade vid stranden i så täta skaror, att till och med ett helt dussin kunde fällas i ett skott. De sträcka så fort över ön, att i början av september ingen mer synes, enligt brev av Kolthoff. Erhölls här den 13 augusti sistnämnda år, och år 1868 erhölls ungfogel den 4 september. Till Bohuslän komma även några under hösten; han är dock mycket sällsynt; jag har under flere år förgäves sökt erhålla exemplar derifrån. Malm säger, att han är en av de sällsyntaste foglar, som flytta över Bohuslän. Om dess förekomst uti mellersta delen av Sverige föreligga endast

få uppgifter; vid sådana i allmänna ordalag kan man icke fästa mycket avseende. I nordöstra Skåne och V. Vram under flyttning sällsynt, GADAMER, LILLJEBORG. Vid Falsterbo fäldes hane och hona i sommardrägt den 13 maj 1875; ungfoglar allmänna vid Skånes sydkust om hösten; en sådan erhölls i september 1875 i närheten av Stehag, enligt meddelande av CARL MÖLLER; erhölls den 2 augusti 1840 vid S. kusten; ej omtalad från Lomma, men erhölls vid Malmö till dess läroverk den 8 och 18 augusti 1876, enligt meddelande av Lektorn Dr. A. L. GRÖNVALL.

I Danmark är han under höstflyttning ej sällsynt vid kusterna och inre vattendrag, kommer i senare hälvten av juli, då den är sällsynt, i augusti och september, synes icke hava erhållits om våren; utbjudes stundom hos vildthandlare i Köpenhamn. Har blivit ansedd häcka i landet, hvilket icke blivit bekräftadt. I Slesvig och Holstein ej sällsynt, FABER.

I de norra trakterna av Finland temligen talrik, häckar ned i mellersta delarna av landet; för övrigt finnes han endast under flyttningstiderna, enligt PALMÉN, som anför flere uppgifter; anses i regeln inträffa i södra Finland i maj och september. I Estland och Lifland vid floder, kärr och stillastående vatten, MEYER. Kommer till Kurland under flyttning om våren, GOEBEL. Har i N. Ryssland vidsträckt utbredning. Träffades av SANDEBERGS expedition 1877 den 12 september på norra kusten av Kola, men icke under sommaren, HG. KINBERG. I Wajmugskaja vid Onega sällsynt, LILLJEBORG; vid Arkangel ej sällsynt, i Jaroslav under flyttning likaså. I Moskva vanlig under flyttning, och kan stundom häcka der; enligt SABANAEFF under flyttning vanlig i Paoda i Ural. Enligt HEUGLIN sedd vid Vajgats.

I S. Ryssland regelbunden vår och höst; flyttar över Uman, Kiew, H. GOEBEL; är här sällsynt i augusti och september; vid kusterna av Svarta och Kaspiska haven, enligt v. NORDMANN, talrik under flyttningstiderna, enligt PALLAS, vid det senare ej talrik. Häckar ej sällsynt vid Boganida, der han syntes till den 15 augusti, MIDDENDORFF; i nordostligaste Sibirien vid Ob och Jenisej, PALLAS; vid Lena, GMELIN. THÉEL erhöll en ung fogel vid omkring 69° n. lat., SEEBOHM. På öar utanför Kamtschatka sällsynt, STELLER, SWINH., MERK. I Tarei-nor sällsynt, den 12 sept. erhölls en ung hona, RADDE. I Darasun även vid flyttning, DYBOWSKI o. PERREX. I Staryi-Tjuruchaitui, i Daurien, om våren 1873 iakttagen, enligt TACZANOWSKI, som säger honom om våren vara sällsynt, men under flyttning från 15 augusti till den 15 september talrik. I Araltianschan, i låglandet, och, enligt SEVERZOW, gående till en höjd av 3—4000 fot över havet och till polartundran; en särskild varietet benämnes *T. fusc. β nigripes.* I N.Ö.Turkestan både under flyttning och häcktid, DRESSER.

I Tyskland under våren, sällsynt på hösten; temligen talrik vid floder, sjöar, kärr och dammar, MEYER o. W.; enligt NAUMANN ej särdeles vanlig; erhållen vid Danzig, BÖCK. På Hiddensö vid Rügen i oktober och november enkla eller parvis, SCHILLING. Unga foglar erhållna på hösten vid Doberan, Mecklenburg, GRÄVENITZ; vid Theerbrennersjön, vid Darser-ort, iakttogos 5 st. i september 1857, v. PREEN; i Oderbruck talrik under flyttning, en gång erhöllos i augusti i ett skott 21 stycken, BORGGREVE. I Mark, isynnerhet under flyttning, ej sällsynt, SCHULZ, VANGEROW; i Sachsen, Brandenburg och Anhalt förekommer han hvarje år, under många temligen talrikt, under andra endast en och en, NAUMANN; förekom i Münsterlandet förr oftare, nu sällan, BOLSMANN, ALTUM; träffad i trakten av Mühlheim, nära Köln, RUHL; ej sällsynt vid Rhen, i Westerwalde erhållen i vår- och höstdrägt, RÖMER; i Neuwied en och annan under flyttning, BRAHTS;

i Niederhessen mycket sällsynt, Sezekorn; flyttar regelbundet över trakten av Halle a. S.; på flyttning i Thüringen, Hellmann, i Wetterau vid Mains, Kitzig, Nidder och Nidda, vid kärr och dammar, på slammiga ställen, rika på sniglar, om hösten vanlig, dock mest unga foglar eller i övergång till vinterdrägt, i rena drägten mycket sällsynt, Jäger. Antecknad från trakten av Nürnberg, ej sällsynt vid Memmingen. Jäckel omtalar, att den flyttade över Bayern den 25 april till den 12 maj och återkom med första nattfrost, den 6 september 1854; visade sig den 17 april, den 6 september och 4 oktober 1856; den 1 maj i sommardrägt, och hördes ofta i början av maj 1857, återkom tidigt på hösten, nemligen den 17 augusti, även antecknad den 2 oktober; vårflyttningen varade från den 17 mars till den 16 maj; den 10 maj full sommardrägt.

I 'Vögel des Aischgrundes' omtalar Jäckel, att den var temligen vanlig, men mindre talrik än *Totanus glottis;* år 1859 kommo på hösten flockar om 9, 14 och 40 stycken, och deras läte hördes från alla håll. Vid Höchstadt ett par den 5 maj 1869; i slutet av juli talrik i Moorweiher, en genom Jäckel bekant mosse, G. v. Koch. I Oberlausitz under höstflyttning ej sällsynt, mest i flock; stundom träffad i juni, Tobias. Förekommer i Böhmen och Österrike; hane i sommardrägt erhållen i Mariahof den 6 augusti, v. Tschusi-Schmidhofen. Har visat sig vid Salzburg en gång, 1865, och i Abtenau den 30 maj, v. T.-Schmidhofen. Enligt Heuglin iakttagen i S. Tyskland den 30 april 1856. Flyttar genom Siebenbürgen, Landbeck. I Galizien och Bukovina på flyttning om hösten ej sällsynt; erhållen i Podolien under sommaren, enligt Zawadski, som till följd derav, troligtvis förhastadt, trodde honom der häcka.

I Oldenburg mycket sällsynt, v. Negelein.

På Borkum i september 1863 temligen talrik; under följande år uteblev han till år 1868, då han sköts i juli, v. Droste. Stannar i Holland längre och kortare tid, Temminck. På Belgiens kuster allmän under flyttning vår och höst: även iakttagen på Flanderns kärr och vid la Moselle, de Selys-Longchamps.

På Britiska öarna mycket sällsynt under flyttning; träffas oftare å Storbritanniens östra kust än å den vestra och endast en gång på Irland.

I Frankrike talrikast under vårflyttningen, fångas då med nät i Abbeville vid kanalen; i häckdrägt sällsynt, Degl. & G. I Eure & Loire träffad två gånger, Marchand; omnämnes från Lyon; kommer till Savoyen i små flockar före medlet av mars till den 8—12 april, bortflyttar i början av maj; i häckdrägt sällsynt; återkommer sällsyntare i september eller början av oktober, tillfälligtvis senare; flyger vid flyttning högt och låter höra sitt starka läte, söker sin föda på vattendragens stränder, såsom vid Rhône, Isère, Bailly; besöker Provence ifrån mars till maj och återkommer i september, J. W. v. Müller. Vid Genève regelbunden flyttfogel, F.-Beaumont. I Schweiz även i sommardrägt, Malherbe. I Tyrolen sällsynt om våren, Althammer.

I Portugal, enligt Bocage och A. C. Smith, sällsynt. Vid Valencia sällsynt både sommar och vinter, Vidal; regelbunden, men ej talrik under vintern i S. Spanien; erhållen vid Malaga, Saunders.

Förekommer på Balearerna om våren till nära slutet av maj, A. v. Homeyer.

Flyttar i Italien, såsom Toscana, Savi; erhållen i full sommardrägt under maj månad i Pisa, Giglioni. På Sardinien temligen talrik om vintern, Salvadori, men fåtalig i början av mars i kärr, nära Oristano, Brooke. Flyttar under våren i stort

antal över Sicilien, stannar under kort tid; i sommardrägt mycket sällsynt, Malherbe.

På Malta och Gozo mindre allmän än *T. glottis.* Talrik i mars och maj, förekommer även om sommaren och hösten, samt i sommardrägt, Ch. A. Wright.

I Grekland under vintern icke sällsynt, alltid i vinterdrägt, v. d. Mühle, även, enligt Lindermayer, under vår och höst; säges vid Missolongi vara allmännare än *T. glottis,* Sperling; på Korfu sällsynt, D.-Hay, Dresser.

I Tanger under september och oktober talrik i salta kärr, Irby. I Algeriet under flyttning sällsynt, Locke; vid Fezzara allmän, Taczanowski. I Egypten tillfällig, enligt Shelley, som den 7 april såg en flock vid Sackara; Bas-Bebul och Somali-kusten sparsam, v. Heuglin; sällan söder ut till Kap, der Layard erhöll ett exemplar. Ej funnen på Madagaskar.

I Gilgit ej vanlig, erhållen den 23 april i övergångsdrägt, Biddulph. I Mongoliet på flyttning och sällsyntare än *T. calidris,* David; vid floderna Punjab och Sindh visar han sig stundom, enligt A. O. Hume, i stora flockar; i Indien under den kalla årstiden ensam eller i små flockar, Irby; på Ceylon, enligt Layard, allmän. Förekommer i N. Kina och träffades den 22 oktober på Formosa, der hans föda utgjordes av små krustaceer; även funnen vid Kanton, Tientsin och Shanghai, Swinhoe, v. Heuglin.

Fogeln är ganska skygg både vid häckplatser och under flyttning. De flesta hava sitt sommartillhåll i den höga norden, i kärrtrakter, och under flyttning dels på havsstränder, dels vid inre vattendrag. Då han står stilla, bär han kroppen vågrätt och halsen bågformigt böjd. Hans *rörelser* äro livliga; gången är lätt och behaglig. Flygten är snabb och, vid lång resa, hög. Fogeln flyger än med den ena, än med den andra sidan nedåt. Han vadar på dyiga kuster och söker då sin föda; simmar väl och flyter lätt på vattnet, kan även dyka och i nödfall simma ett stycke under vattenytan. Han tyckes flytta både om natten och dagen och uppehåller sig vanligtvis kort tid på hvarje ställe, och man påstår, att han flyttar hastigare om våren än om hösten, hvarpå vi dock icke ega något bevis i vårt land. Oftast träffas han ensam, parvis eller i små flockar och åtföljd av andra mindre vadare. Han hvilar midt på dagen antingen stående på ett ben eller liggande på bröstet; näbbet håller han då doldt under skulderfjädrarna. Lätet låter som 'tjoit', 'tjait'; locklätet tecknas av v. Droste med 'tjulit':

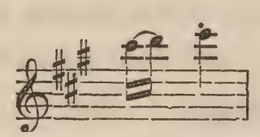

Palmén tecknar lätet om våren med 'tjo-i-o' och på häckplatser: 'tjöitt' eller 'tjuitt', hvarunder fogeln slår efter den besökande, sätter sig derefter på marken eller i ett träd, ofta nickande med huvudet.

Födan är under olika årstider och på olika ställen mycket omvexlande. Nilsson uppgiver insekter, isynnerhet sådana som uppehålla sig i vattnet, små musslor och snäckor; Leisler: *Helix tentaculata*; Jäckel fann i dess mage: 3 *Naucoris cimicoides*, yngel av *Rana esculenta, Triton palustris* och något *Potamogeton*, som möjligen tillfälligtvis medföljt något djur. Enligt Naumann: yngel av *Rana esculenta* och *Hyla arborea,* levande i slam, *Notonecta* och andra vatteninsekter, sällan skalbaggar, hvilket allt finnes i magen blandadt med grus. Temminck uppgiver: små flodsnäckor, sällan insekter och maskar; enligt andra små mollusker och insekter, *Paludina impura,* små krustaceer, maskar och små vattendjur.

Såsom av det föregående synes, sker fogelns *fortplantning* i norden av gamla verlden. Han väljer dertill öppna sanka platser, i Lapland omgivna av barrskog, ofta in i sjelva skogen och temligen långt från vatten, samt hvarje par avlägset från ett annat. *Boet* utgöres av en liten grop i en tuva med bädd av några blad. *Äggen* äro 4, läggas i första hälften av juni, så att fulla kullar finnas, såsom ovan är anfördt, den 11—13 juni.

Till *fiender* har han falkar och hökar, för hvilka han trycker eller dyker.

Hos oss *jagas* de sällan, endast tillfälligtvis skjutas de under flyttning vid kusterna. Då de äro mycket skygga, måste man stå i bakhåll för dem eller söka närma sig osedd. Som de bruka hålla sig tätt tillsamman, kan man stundom lyckas fälla flere i ett skott. De kunna även fångas i snaror och nät. *Köttet* anses om hösten, då fogeln är fet, vara ganska smakligt.

Fogeln uthärdar temligen länge *fångenskap* och blir ganska tam. Man ger honom i början daggmaskar, sedan sådana styckade bland mjölk och hvetebröd, slutligen vänjer han sig vid ensamt brödblandningen. Dessutom behöver han ständigt rent vatten.

Ibland fjädrarna leva *parasiter*, men det är okändt hvilka arter. Följande inelvsmaskar äro iakttagna: *Filaria obvelata* Crepl., i matstrupen; *Trichosoma breve* v. Linstow; *Distomum macrophallos* v. Linst.; *D. spinulosum* Rud.; *Monostomum mutabile* Zed.; *Tænia filum* Goeze; *T. silicula* Schrank, Dies., alla i tarmkanalen.

Limosa fusca, Briss., Orn. V 1760, 276; Ed. 1763, 280. Pall., Zoogr. II, 1811, 187.

Scolopax fusca L., S.N. XII, 1766, 243. Ph. Müll., L. S. II 1773, 395. Tengmalm, V. Ak. H. 1783, 48. Gm., L. S.N. 1788, 657. Lath., Ind. II, 1790, 724. Lath. B., III, I 1796, 126; IV, II 1812, 441. Retz., Fn. 1800, 173.

Scolopax nigra Lath., Gm., l. c. 659.

Scolopax cantabrigiensis Lath., Gm., l. c. 668.

Scolopax curonica Beseke, Vög. Kurl. 1792, 62, N. 2. Gm., l. c. 669.

Tringa atra Sander, Gm., l. c., 673. Lath., Ind. II 1790, 724.

Totanus natans Bechst., Orn. Tasch. II 1803, 287, + *T. maculatus*, l. c. 284; N.D. IV 1809, 227.

Totanus longipes Meisner, Verzeichn. d. Vög. 1804, 216.

Totanus fuscus Bechst., N. D. IV 1809, 212. Meyer u. W., Tasch., II 1810, 366. Leisl., Nachtr. II 1813, 45. Temm., Man. II 1820, 639; IV 1840, 413. Nilss., Orn. II 1822, 59; Fn. II 1858, 211. Ekstr., V. A. Handl. 1826, 168. Naum., V. D. VIII 1836, 123; XIII v. Blas. u. Bald., 1860, 242. Rasch, N. Mag. f. Nat. 1838, 377. Keys. u. Blas., Wirb. E. 1840, n. 327. Schinz, Eur. Fn. I 1840, 335. Zaw., Fn. Gal.-buk. W. 1840, 102. Andrée, V. A. Handl. 1841, 210. Landbeck, Isis 1842, 197. de Serres, Migr. 1842, 115, 208. Selys-L., Fn. Belg. 1842, 127. Jard., B. of Gr. Brit. III (1842) 199. Drummond, Ann. a. Mag. N. H. 1843, 421. Malherbe, Fn. Sic. 1843, 188. Malm, Kröy. Tidsskr. 1844, 185, 206; Fn. 1877, 278. Sundev., V. A. Handl. 1844, 382; J.f.O. 1855, 166. v. d. Mühle, Orn. Griech. 1844, 100. Schulz, Fn. March. 1845, 358. Kjærb., N-a, 1850, 3 H. 47; Danm. Fugl. 1852, 289. Thomps., Irel. II 1850, 200. Vidal, Mem. Madr. Ac. 1851; J.f.O. 1855, 312. Gad., N-a 1852, 3 H. 18. Tob., J.f.O. 1853, 214. Schrad., J.f.O. 1853, 224,-4. Schilling, J.f.O. 1853, 374. v. Midd., Reise II 1853, 214; Isep. 1855, 57. Bald., N-a 1853, 433; 1858, 135, 252. Hartl., J.f.O. 1854, 159. Wall., N-a 1854, 255. Jäckel, J.f.O. 1854, 500; N-a 1856, 318; 1857, 383; 1858, 443; Aischgr. 72. Bailly, Orn. Savoie IV 1854, 134. Lloyd, Anteckn. II 1855, 157. Vang., J.f.O. 1855, 343. J. W. v. Müll., J.f.O. 1856, 229. Meves, V. A. Förh. 1856, 275; 1868, 276; 1871, 774; N-a 1858, 116. J. v. Wright, V. A. Förh. 1857, 43. C. Jäger, Wetterau. 1857, 19. Alth., N-a 1857, 401. v. Preen, N-a 1858, 76. Irby, Ibis 1861, 239. A. v. Hom., J.f.O. 1862, 428; Wander. d. Vög. 1881, 345, 390. Grävenitz, J.f.O. 1862, 456. Swinh., Ibis 1862, 254; 1863, 97, 407; 1866, 294—5; 1873, 370; 1875, 411, 453; P.Z.S. 1871, 406. Radde, S.O. Sib. 1863, 20, 327. Altum, J.f.O. 1863, 108. C. A. Wright, Ibis 1864, 164. v. Nordm., J.f.O. 1864, 374. v. Droste, J.f.O. 1864, 426; Borkum, 1869, 181. Sperl., Ibis 1865, 287. Salvad., J.f.O. 1865, 286. Coll., Ibis 1866, 212; Mag. f. N. 1877, 184. Degl. & G., Orn. II 1867, 216. Tisel., Ö. Smål. 1868, 29. A.C.Smith, Ibis 1868, 454. Barth, F. Boie, J.f.O. 1869, 96. Borggr., Nordd. 1869, 113. H. Goeb., J.f.O. 1880, 182. G. v. Koch, J.f.O. 1870, 393. E. v. Hom., J.f.O.

1870, 423. Tacz., J.f.O. 1870, 53; 1873, 102; Bull. Soc. Z., I 1876, 250. Shell., Ibis 1871, 310. Saund., Ibis 1871, 387. Heugl., Ibis 1872, 65. Alston a. Br., Ibis 1873, 67. Brooke, Ibis 1873, 338. Palmén, Finl. Fogl. 1873, 145. Danf. a. Br., Ibis 1875, 421. Dress., B. Eur. XL 1875; Ibis 1876, 411. Seeb. a, Br., Ibis 1876, 292. V. v. Tschusi-Schmidh., Z.G. 1876, 334; J.f.O. 1878, 98. Dav. & Oust., Ois. Chin. 1877, 463. Seebohm, Ibis 1880, 193. Biddulph, Ibis 1881, 97.
Tringa longipes Leisl., Nachtr. II 1813, 189.
Tringa totanus Mey., Vog. Liv- u. Esthl. 1815, 200.
Totanus Raii Leach., Syst. Cat. 1816, 31.
Erythroscelus Kaup, Skizz. Entw.-G. 1829, 54. *E. fuscus* (+ *Sc. maculatus* Bechst.). Bonap., Compt. rend. 1856, II 596. *E. f.* Giglioni, Ibis 1865, 61.
Totanus ater Brehm, V. D. 1831, 634.

---

163. RÖDBENA, *Totanus calidris* (L.) Bechst., pl. XL, fig. 3, 4.

Näbb kortare än tarsen, med rotdelen röd; de inre hand- och armpennorna mot spetsen hvita; fötter röda.

Näbb hos gamla foglar 39—45 m.m.; iris mörkbrun. Könen lika stora och tecknade, ♀ något ljusare än ♂; ung fogel har näbbet kortare än huvudet och rödgula fötter.

1. *Hane*, 15 juni, Bråviken, Wright.

Näbb rakt, något hoptryckt, spetsar svarta, något motvända, näbbås rät, näsås föga sluttande. Käkkanter räta, avrundade, näsborrar smala, jemnhöga, näsfåror nå midten af näbbet. Huvud ovan brunsvart med rostbruna brämfläckar; panna med hvita fläckar; ögonlock med små hvita, men ögonlockskanterna med svarta fjädrar; ögonvrå brunsvart med fina, spridda, hvita, små fläckar; huvudets sidor med hvita och svarta streck, haka hvit, svartfläckig; framhals och kräva med hvita brämtrakter och brunsvarta spoltrakter; nacke och halsrygg brunsvarta med otydliga, hvita, nedåt rostgrå fläckar. Rygg och skulderfjädrar brungrå med svarta spoltrakter, spolstreck och tvärfläckar; kors hvitt; övre stjerttäckare hvita med svarta breda tvärband. Stjert föga afrundad; stjertpennor: 6 par: 1 grå, spräcklig med brunsvarta tvärband, de öfriga hvita med tvärband. Bröst hvitt med svartbruna spolfläckar, sidorna hvita med oregelbundna tvärband och spoltrakter svartbruna; mage hvit med små gråbruna spetsfläckar; undre stjerttäckare och slaksida hvita med svartbruna, oregelbundna tvärband och spolstreck. Vingar spetsiga, nå ungefär till stjertspetsen; handpennor: av de stora 1—5 svartbruna, 1 med hvit spole, 6 mörkbrun med hvit spetskant, de inre hvita, brunfläckiga; armpennor hvita, den innersta brungrå, den näst innersta hvit med få bruna tvärband; armbågspennor långa, 1—3 > armpennorna, gråbruna, åt utkanten gråhvita tvärband och spolstreck brunsvarta; handtäckare: 1 hvit, gråfläckig, smal, de öfriga svartbruna; armtäckare grå med hvita spetsar och brungrå tvärband; de mellersta grå med svartbruna tvärband samt inblandade grå fjädrar. Vadtäckare = slaksida; smalben 26 m.m. Tars framtill, likasom tarssula, ringlad; tår: 3 > 4 > 2 > 1; simhud mellan 3 och 4 och en mindre dylik mellan 4 och 3; klor svarta, något böjda, 3 > 2 > 4 > 1; 1 når marken.

2. *Hane, gammal*, 19 juni, Meves.

Fjäderklädnaden i allmänhet brungrå med svartbruna fläckar. Huvud ovan mörkbrunt, med små hvita brämfläckar, panna vid näbbroten ljust brungrå; ögonvrå och huvudets sidor mörkbruna med små hvita fläckar. Hals och kräva grå med mörkbruna spoltrakter. Kors gråbrunt. Stjerttäckare brungrå och hvitgrå med mörkbruna tvärband och spolstreck. Stjert grå, spräcklig, åt utkanterna hvit, tvärband och fläckar utåt aftagande, gråbruna. Bröst och sidor rostgrå med mörkbruna spoltrakter. Mage, undre stjerttäckare och slaksida brungrå. Handpennor svartbruna; armpennor gråbruna; armbågspennor starkt nötta, gråbruna, en mörkbrun med hvita tvärband; handtäckare, även den 1:sta, svartbruna; armtäckare gråbruna med hvita, nötta spetskanter; klor svarta.

3, *Hane, gammal, sommardrägt*, 11 juli 1876, Virijaur, Lampa.

Stjert något avrundad; stjertpennor med hvita och svartbruna, lika breda tvärband, de hvita baktill med smala tvärstreck å 1:a paret, å 2—5 i utfanet; spetsar å 1—5 nötta, men ej å 6:e paret. Undre vingtäckare till största delen hvita, en del med grå fläckar och band. ♂, ♀ d. $^{12}/_{7}$ samma ställe.

4. *Hona, gammal, sommardrägt*, 22 juni 1876, Gotland, Sjöstedt.

Näbb vid roten rödt, mot spetsen svart, näsfåran når obetydligt framom käkens midt. Huvud ovan svart med nötta, rostgrå brämtrakter; ögonbåge hvit med svarta spetsfläckar; ögonvrå brunsvart, nära ögat med hvita brämtrakter; huvudets sidor hvita med svarta spolband; haka hvit med små brunsvarta spolfläckar. Framhals hvit med svarta spolband; kräva hvit med brunsvarta spolstreck och fläckar; halsrygg hvitgrå med brunsvarta spolstreck. Rygg brungrå med svarta spolstreck; skulderfjädrar likaså och med svarta och hvitgrå brämfläckar; kors hvitt; övre stjerttäckare hvita med svarta tvärband. Stjertpennor 6 par, 3—6 med hvita spolar, 1 föga > de övriga, spetsarna nötta, inga långsgående band. Bröst hvitt med svarta, smala spets-

fläckar; sidor med större sådana och tvärband; mage hvit; undre stjerttäckare hvita, i midten med små spetsfläckar, åt sidorna med sneda svarta tvärband; slaksida hvit. Vingar spetsiga, tumvinge med 3 fjädrar, brunsvarta; handpennor: 1 = 2 > 3, brunsvarta, 1 med hvit spole, 6 med hvit spetskant och inbrämtrakt, 7—10 mot spetsarne hvita med små fläckar och utfanets långsgående samt infanets tvärgående streck svartbruna; armpennor 11, hvita, de yttre och inre med brunsvarta fläckar, streck och smala band; armbågspennor 6: 1—5 > armpennorna, 3 längst, 1 och 2 gråbruna, 3 svart med rostgrå, breda tvärband, spetsar och åt roten brämfläckar, 4—5 nötta, gråbruna, åt roten med svarta tvärband, 6 ny, gråbrun med sneda svarta band; överarmpennor gråbruna med hvita bräm; handtäckare svarta, de innersta med små hvita spetsfläckar; de små brunsvarta med hvitt bräm; armtäckare brunsvarta med hvitt spetsbräm; de mellersta gråbruna med brunsvarta tvärband och hvita fläckar; kantarmtäckare gråbruna; undre handtäckare grå med hvita spolar och bräm; undre armtäckare likasom de mellersta hvita; undre kanttäckare hvita med brunsvarta tvärband: undre överarmtäckare långa, hvita, den innerstas infan med brunsvarta tvärband. Fötter mönjeröda; vadtäckare hvita med små brunsvarta spetsfläckar; smalben 26 m.m. Tars framtill trind med omkring 26 höga sköldar; tarssula trind, ringlad; tår: 3 > 4 > 2 > 1, simhud röd, den emellan 3 och 4 > den emellan 3 och 2, 1 når marken, klosula framskjutande, mörkbrun (torr); klor svarta.

5. *Hona*, samma tid och ställe, liknar den förra.

6. *Hona, gammal*, 7 juli, Öland, Meves. Liknar hanen, men har smalare fläckar och streck på undre delen av kroppen. De övre kroppsdelarne med övervägande grå färg.

7. *Senhösten* 1875, Färöarna, H. Müller.

Näbb svart; näbbås till midten sluttande, derefter rät, spetsen något nedtryckt. Käkkanter nästan räta, överkäken vid roten grå, underkäken baktill röd; näbbfåror nå framom midten, sluta 18 m.m. från näbbspetsen. Näsborrar låga, räta, jemnhöga; näslock smalt, rakt. Huvud ovan gråsvart. Ögonlock hvita; ögonvrå gråsvart med hvitt bräm, upptill vid ögat hvit med svarta fjäderspetsar; kindtrakt hvit med svarta spolstreck; ögontrakt och tinning svartgrå; haka hvit med små gråsvarta spetsstreck. Framhals hvitgrå med svarta spolstreck; kräva hvit med gråsvarta, ojemna tvärband och tvärfläckar. Nacke, halsrygg, rygg och skulderfjädrar gråsvarta, de sistnämnda med hvita spetskanter; kors hvitt; övre stjerttäckare hvita med svarta tvärband. Stjert hvit med talrika svarta tvärband, nående de hvita spolarna; stjertpennor: 1 > 2 > 3 > 4 = 5 = 6; 4—6: utfan åt roten med långsgående band. Bröst hvitt; sidor hvita med svarta, ojemna tvärband; mage hvit; undre stjerttäckare och slaksida hvita med svarta tvärband. Vingar spetsiga; tumvinge med 3 fjädrar, brunsvarta; handpennor 10: 1 > 2 > 3: svarta, de yttre, 1—4, med hvita, smala spetskanter, de inre med tilltagande hvita, svartfläckiga spetsar; 1 med hvit spole; de övriga spolarna af fanets färg; armpennor 11, hvita, mot roten svarta; fläckar å de yttre och den innersta små, svarta. Armbågspennor 6: 1 till 4 > armpennorna, 2:a längst, 1—3 sågade med gulhvita, affallande brämfläckar; de inre helbräddade med hvitgrå svaga spetskanter; överarmpennor små, brunsvarta med rostbruna brämfläckar; handtäckare: 1 liten, smal, svartgrå med hvitt bräm, de övriga svarta, de innersta med hvit spetskant, de små svarta kanttäckarne med bredt, hvitt bräm; armtäckare svarta med hvita, svartfläckiga spetsar, de mellersta gråsvarta med hvitt bräm och svarta tvärband; kanttäckare gråsvarta; undre handtäckare hvita, gråfläckiga; undre armtäckare hvita, mot roten gråfläckiga, de mellersta hvita; armbågstäckarna, de långa, hvita gråfläckiga; undre kanttäckare likaså; undre överarmtäckare hvita. Fötter röda; vadtäckare hvita med svarta, ojemna tvärband; skenben kort, fjäderklädt till midten, svartfläckigt. Tars framtill trind med 26 höga sköldar; tarssula trind med ringformiga sköldar; tarssidor fårade med korta sköldar; tår 3 > 4 > 2 > 1, 1 når marken; klor svarta, korta, nästan räta, 3 > 2 > 4 > 1; klosula framskjutande, hvit. (I salt).

8. *Vinterdrägt*, trol. utländsk, Paykull. Riksm.

Övre kroppsdelar grå med hvitgrå fjäderkanter. Huvudets sidor, framhals och kräva med brungrå, korta spolstreck. Bröst hvitt med mycket små fjädrar, sidor hvita med brungrå tvärband. Mage hvit, baktill med små spolstreck; undre stjerttäckare hvita med mörkbruna smala tvärband och spolfläckar; stjert hvit, endast mellersta paret vid spetsen grått, tvärband mörkbruna. Vingar = hanens, men armtäckarne grå: de större mot spets och utkant hvita samt med gråbruna fläckar, de smärre grå med hvita kanter; undre handtäckare hvita med grå tvärband; handtäckare hvita med brungrå spoltrakter eller fläckar, alla öfriga undre täckare hvita; undre överarmtäckare långa.

9. *Dundrägt*, 29 juni, Bohus län, v. Wright.

Näbb svart, rakt; näbbås svagt bågböjd; näsås något sluttande. Hakvinkel tydlig. Näsborrar ovala, korta; näsfåra når framom midten. Kalott svartbrun och rostgul, panna hvit med svart fläck vid näbbroten och ett uppåt gående, mest täckt svart band; ögonvrå med svart band, tinning med ett kort dylikt band; huvudets sidor hvita, ljust rostgula, i synnerhet bakåt; haka hvit. Framhals och kräva gulhvita; nacke brunsvart med hvitgula fläckar; halsrygg brungrå. Rygg brunsvart med rostgrå fläckar; kors svart med två långsgående, breda, rostgrå band. Stjert svart och rostgrå. Bröst hvitt;

sidor rosthvita; mage hvit; undre stjertdun hvitt; slaksida rostgrå med svart långsgående band. Vingar svarta och rostgrå.

10. *Dundrägt*, 30 juni, Bohuslän. Liknar N:o 9, men halsryggen rostgul med svarta band.

11. *Ung*, 4 juni 1875, Hudiksvall, J. A. Widström.

Näbb mot spetsen svartbrunt, rotdelen brun. Huvud och ögonlock hvita; ögonvrå med ett otydligt hvitt, svartfläckigt streck framom och bakom ögat; haka hvit, svartfläckig. Hals och bröst hvita med svarta fläckar; halsrygg gråbrun med svarta breda streck. Rygg hvit; skulderfjädrar gråbruna med svarta, oregelbundna tvärstreck; övre stjerttäckare hvita med tvärband. Stjert avrundad, hoplagd tvär; stjertpennor: 1 svartbrun med hvita, svartfläckiga tvärband, 3—6 bruna med hvita tvärband. Sidor hvita med större svarta fläckar; mage hvit med sparsamma fläckar; undre stjerttäckare hvita med tvärgående streck. Handpennor: 1—10 bruna med infan och spetsar hvita, brunfläckiga, 1—5 med hvita spolar; armpennor: 1—10 hvita, mot roten brunfläckiga, 11 hvit, brunfläckig, 12 brun, hvitfläckig; armbågspennor 4: 1 brun, 2—4 bruna med svarta, sneda tvärstreck. Vingtäckare bruna, hvitfläckiga, de större med ett brunt tvärstreck i den hvita spetsen; undre vingtäckare hvita; undre kanttäckare hvita med bruna tvärstreck. Fötter röda; skenben till hälften fjäderklädt; hudflik mellan 2:dra och 3:dje tån utskuren till mera än halva 1:sta tålederna, den mellan 3—4 tårna mindre utskuren, förenar första tålederna; klor svarta.

12. *Ung hona*, 13 juni 1875, Gotland. Liknar efterföljande.

13, 14. *Unga honor*, 16 juni 1875, Gotland.

Kalott svartbrun, panna och ögontrakt gråhvita; haka hvit. Hals med svarta dun med ljusbruna spetsar; kräva hvitgrå med gråsvarta spolstreck. Rygg och skulderfjädrar svartbruna med bruua kantfläckar; kors hvitt; övre stjerttäckare hvita med svarta tvärband och grått dun med ljusgula spetsar. Stjert avrundad, stjertpennor 6 par, hvita med svarta tvärband, de inre med brunhvita spetsar, dun svarta med ljusbrunt bälte framom spetsarna. Bröst hvitt; sidor hvita med små, grå fläckar; mage hvit; undre stjerttäckare hvita med sparsamma, pilformiga, svarta tvärband, hvita spetsar och svarta dun; slaksida: upptill svarta dun med gula spetsar, nedtill hvit med små svarta fläckar. Tumvinge med 4 fjädrar, gråsvart; handpennor: 1 liten med grå spetskant och hvit utkant, stora 10: 1—4 svarta, 1 med hvit spole, de övriga med brun; 6—10 svarta med hvita spetsar och å de inre tilltagande hvitt med bruna småfläckar; armpennor 11: baktill hvita, 11:te hvit, svartfläckig; armbågspennor 3, långa, svarta med rostbrunt svartfläckigt bräm; överarmpennor utväxande, svarta med hvita svartfläckiga kanter; handtäckare svarta, de inre med smal, hvit spetskant, de små svarta med hvitt bräm; armtäckare brunsvarta med hvita, framtill vid gränsen svartfläckiga spetsar, de mellersta gråbruna med bräm svart- och ljusbrun-fläckigt; kanttäckare svarta med grått bräm; undre hand- och armtäckare hvita; undre kanttäckare hvita, de å handen svartfläckiga och vid handleden svarta med hvitt bräm; undre överarmtäckare hvita. Fötter gulbruna; vadtäckare hvita med grått dun; skenben fjäderklädt till midten. Tars upptill starkt sväld, framtill överst med djup fåra; tarssula gul; tår: $3 > 2 > 4 > 1$; klor: $3 > 2 = 4 > 1$, bruna.

15, 16. *Unga honor*, juli 1875, Gotland, W. Wöhler.

№	1 ♂	2 ♂	3 ♂	4 ♀	5 ♀	6 ♀	7	8	9 p	10 p	11 j	12 ♀ j	13 ♀ j	14 ♀ j	15 ♀ j	16 ♀ j	17 ♀ j
Längd (♂ '260—270', Collett.)	—	—	—	270	271	—	300	—	—	—	382	280	271	276	232	255	—
Huvudets längd	78	76	73	—	77	74	76	—	33	33	—	—	—	—	—	—	66
Näbb, längd till pannan	41	44	39	40	44	43	44	45	12	14	27	42	40	42	26	35	30
» » » munvinkeln	—	—	—	46	50	—	48	—	—	—	29	46	45	46	31	38	—
» » fr. spets. till näsborr	31,5	—	—	32,2	37,7	—	33	—	10	11,5	—	—	—	—	—	—	23
» höjd vid roten	7	6,5	6,8	7	7,5	6,5	7	7	3,5	3,5	—	—	—	—	6	7	6,5
» » » näsborrarna	5,5	5	—	5	5,5	5	—	5	—	—	—	—	—	—	5	5,5	5,1
Gapets bredd	—	—	—	8	9	—	8	—	—	—	—	—	—	—	c. 9	c. 7	—
Näbbets bredd vid näsborrarna	3,5	3,5	—	4	4	—	4	3	1,5	2,1	—	—	—	—	—	—	2,8
» minsta bredd	—	—	—	2,3	2,3	3,5	2,5	—	—	—	—	—	—	—	2,5	2	—
Näbbspetsens bredd	2	2,2	—	2,3	2,3	2,2	2	2	1,3	1,5	—	—	—	—	—	—	1,8
Näsborrar	c. 6,5	c. 6,5	—	—	—	—	7×1,6	—	2	2	—	—	—	—	—	—	5
Vingens längd, direkt	154	148	151	150	155	156	165	152	—	—	119	153	153	151	114	129	120
Mellan vingspetsarna	—	—	—	492	488	—	551	—	—	—	388	490	490	500	420	437	—
Tumvinge	44	43	44	45	43	44	—	46	—	—	—	45	45	45	—	—	—
Stjert, längd	c. 63	c. 55	62	60	60	—	71	c. 63	—	—	53	68	65	61	45	53	c. 46
Stjertspets framom vingspets	—	—	—	8	—	—	0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tars	55	50	47	46	49	—	51	56	26	27,5	37	50	47	51	43	41	43
Mellantå med klo	30,5	30	28+6	32	33,5	—	34	32	23	25	31	31	30	32	29	31	30,5

Näbb, några dagar efter döden, svart, vid roten brunt. Stjertens spetsdun kvarsittande, 13 m.m. långt. Fötter brandgula. Tars upptill sväld.

17. *Unge, hona*, 27 juni, Gotland, Meves. Fjädrar utvuxna, men dun till en del kvarsittande.

Kalott mörkbrun med rostbruna små fläckar; panna i midten med ett gråbrunt svagt band, vid sidorna hvit; ögonbåge hvit, går till nacken; ögonvrå med ett kort, brunt band, som ej når ögat; huvudets sidor gråhvita; tinning baktill med en svart fläck; haka hvit. Framhals och kräva hvita med gråbruna spoltrakter; nacke och halsrygg brungrå med två nedåt löpande band af hvitt dun. Rygg och skulderfjädrar svartbruna med rostbruna bräm; kors hvitt; övre stjerttäckare hvita med svartgrå band och svarta och hvita dun. Stjert avrundad, 1:a paret mot spetsen något rostgult, tvärband svartbruna. Bröst hvitt, framtill med små svartbruna spolfläckar; sidor hvita med gråbruna spolstreck och fläckar; undre stjerttäckare hvita, svartfläckiga med gråhvitt dun. Vingar = honans, men de inre armtäckarna gråbruna med ljust rostfärgadt bräm och utan svarta fläckar.

Ägg: Släta, fina, matta, brungula; fläckar små: grundfläckar gråbruna, ytfläckar mörkt rödbruna; vid tjockändan sparsamma streck. Friska hava dessa och närstående foglars ägg en dragning åt grönt, hvilken hos de torra försvinner.

1. 1 juli 1869, Hartsö.
2. 12 juni 1861, Hartsö. Ljust gulbruna.
3. Juni 1875, Jockmock, Cnattingius.
4. 7 juni 1873, Hartsö, W. E. Bergman. Matt ljust grågröna.
5. 25 april 1868, Norfolk, Crowf., = N:o 4.
6, 7, Max. och min. hos 18 st. från Mark Brandenburg, enl. Schalow.

Fischer omtalar ägg från Island, hvilka skulle vara lika stora som ägg av *T. glottis*, och att ägg från den högre norden skulle vara större än sådana från sydligare trakter. Jemf. här nedan rektanglarnas storlek.

№	1a	b	c	d	2a	b	c	3a	b	c	4a	b	c	d	5a	b	c	d	6	7
Äggets längd	43,7	43,7	43,3	42,9	43,4	42,5	42,2	46	44,3	43,6	44,7	44,4	43,3	42,8	45,4	45,4	44,5	44,1	'46'	'41'
» bredd	31	30,4	31	31,4	30	30,8	30,5	30,7	31,8	31,4	32,2	32,5	32	32	32,3	31,9	32	31,4	'31,5'	'28,5'
» spets	12,7	13,3	1,4	11,5	13,4	11,7	11,7	15,3	12,5	12,2	12,5	11,9	11,3	10,8	13,1	13,5	12,5	12,7	14,5	12,5
» reducerade längd	1,41	1,44	12,3	1,37	1,45	1,38	1,38	1,5	1,39	1,39	1,39	1,37	1,35	1,34	1,4	1,42	1,39	1,4	1,46	1,44
» rektangel	1355	1328	1342	1377	1302	1309	1287	1412	1409	1369	1439	1443	1386	1370	1366	1448	1424	1385	1449	1169

Rödbenan har inom gamla verlden en mycket stor utbredning; är temligen talrik på Island, dit hon i sommardrägt kommer den 10—15 april; häckar både på de högre bergsslätterna och i dalarna, på ängar bland högt gräs, Krüper. Lägger ägg i slutet av maj. Faber fann små ungar den 9 juni; i senare hälvten av juli draga unga och gamla till kusten; bortflytta i början av oktober, stundom visa sig likväl somliga till i december.

På Färöarna icke sällsynt, erhölls den 26 maj 1857, H. Müller; i medlet av april, enligt Landt, som sade, att man trodde dem draga bort, då sommarvärmen började.

I Ostfinmarken är hon under vår, sommar och höst allmän, Sommerfelt; kommer till Varangerfjorden den 12—23 maj; enl. meddelande av Nordvi kommer hon till trakten av Vadsö omkring den 12 maj och är mycket talrik; häckar på sumpiga ängar med dvärgbjörk i trakten av Tromsö, M. Th. v. Heuglin. Kom år 1857 till Bodö den 16 maj, F. o. G. Godman; på Lofoten den vanligaste arten i slägtet, Barth. Häckar i Norge i allmänhet talrikt, i synnerhet längs åt vestkusten, likaså på Jäderen; kommer till Kristianiatrakten i slutet av april, har enligt Collett nykläckta ungar i första veckan av juni; således ej en vecka tidigare än på Island; bortflyttar i september. Allmän på Dovre. Enligt Barth bebor hon videregionen, men är inskränkt till vissa lokaler. Uppehåller sig, enligt Hans Ström, vid elvarna i Söndmör, när laxen börjar gå till, och kallades derför »Laxe-Tite» eller »Lax-Titring». Boie fann henne mycket talrik vid havskusterna. Kommer till Lapland i medlet av maj; häckar i medlet

av juni på marken ibland gräs, utan bo, flyttar bort i slutet av september, SCHRADER; går upp till foten av fjällen över björkregionen, talrikare närmare Kölen, LÖWENHJELM; särskildt må nämnas Virijaur, derifrån jag erhållit flere, fälda den 12 juli 1876, och Jockmock (se ovan); kusten av Botniska viken, men omtalas sällan från Sveriges nordliga trakter; finnes här och der vid Fyris å, SEGERSTRÖM; kom till Mörkö om hösten den 25 augusti, bortflyttade derifrån den 2 september, EKSTRÖM; H. GADAMER såg den vid Vartofta i Vestergötland, häckande; i Örebrotrakten sällsynt och endast under flyttning, enl. HÖGBERG; men endast en gång erhållen i augusti, enl. SUNDSTRÖM; i Kils socken; erhölls av W. v. WRIGHT den 26 juni 1837, och en dununge den 29 och 30 i samma månad i Bohuslän, enligt skriftlig uppgift; häckar der sparsamt, enl. meddel. av KOLTHOFF, även på de yttersta öarna; är allmän, enl. MALM, som dock aldrig funnit henne i Göteborgstrakten eller in i landet. Emellertid uppgav M:LÉN till NILSSON, att hon vid Göteborg var mycket allmän. (Till följd derav, att herr M:NS uppgifter visat sig oriktiga eller opålitliga, komma de härefter att förbigås.) Kommer, enligt WRIGHT, i april. På Ö. Smålands skär ganska allmän, kallas 'Norapjuka', TISELIUS; även allmän på Öland, i kärr vid stranden, MEVES; erhållen den 28 juni 1867, enligt meddel. av ARNELL; häckar på Gotland, allmän, ANDRÉE; talrik på större myrar, holmar och skär, KOLMODIN; i Bleking. I Vestra Vram, Skåne, under flyttning allmän, LILLJEBORG; N.Ö. Skåne likaså, WALLENGREN, erhållen den 25 april vid Trolle-Ljungby, enligt brev 1845 av H. GADAMER, som senare, 1852, uppgiver den såsom vanlig och häckande; kommer i augusti till trakten av Ringsjön, enligt meddelande av C. MÖLLER; erhölls på Kläppen vid Falsterbo den 8 juli 1842, N. BRUZELIUS, den 16 juni 1868 och den 11 september 1874, D:r A. L. GRÖNVALL. De äro här vanliga. Att de, såsom NILSSON säger, ej låta se sig vid havsstränderna förr än ungarna äro flygga, bör så förstås, att de då äro talrikast och förekomma på platser, der de vid andra tider saknas, och i Skåne stundom i stor mängd. De bortflytta, enligt NILSSON, i september och återkomma i slutet av april.

Är i Danmark den allmännaste arten i slägtet, häckar på Jutska halvön allmänt och även på öarna nära kusterna. Kommer dit i april, flyttar bort i augusti och september, då draget även eger rum norr ifrån. Häckade i Tarm vid Ringkjöbingsfjorden i maj, ELWES; har träffats den 23 februari, BENZON hos DRESSER.

I Finland häckar hon och förekommer enligt PALMÉN i synnerhet på norra och södra kusterna, men är in i landet sällsynt; i Helsingforstrakten allmän på skär, hon kommer dit i början av maj; går i bergen upp till videts övre gräns; häckar i Pudasjervi. I Utsjocki både gamla och unga erhållna, DRESSER.

Häckar i Petersburgs guvernement, J. v. FISCHER. Häckar temligen sällan vid Libau, H. GOEBEL; sågs av HEUGLIN på Waigats; i Arkangel om sommaren; häckar sällsynt i Turkestan, enligt DRESSER, men synes der annars icke vara sällsynt; i Ural från $59^1/_2{}^\circ$ n. lat. sällsynt; häckar vid $58^1/_2{}^\circ$ och vid Sarepta. BOGDANOW omtalar den bland foglarna på Kaukasus; erhölls den 17 december 1879 av RADDE i Tiflis; enligt RADDE även i sydöstra Sibirien; häckar vid Okotska havet, v. MIDDENDORFF.

Till Rügens N.V. kust och på Hiddensö vid Östersjöstränderna var han kommen den 21—29 mars 1853, enl. SCHILLING u. QUISTORP, och de flesta hade ungar på öarna den 15 till 19 juni 1859, HOLLAND; de flesta hade ungar, men andra även färska ägg, under ett år fulla kullar den 6 maj, QUISTORP; de kommo våren 1860 i sista hälften av april.

På Hiddensö är hon, skref Tancré i januari 1881, alltjemt talrik och ständig följeslagare på utflygter; ofta, då man krypande söker komma åt en god fogel, fördervar hon jagten genom sitt ångestskri, som varnar hela den övriga fogelskaran, och hon håller sig sjelf oftast utom skotthåll. Häckar i mängd på Poel, Zander, på Anhalt, Pässler, på Rügen den 7 april 1857, kom dit den 9 april 1858 och hade den 13 maj starkt ruvade ägg, Quistorp; till Stralsund hade hon kommit i slutet av april, Th. Holland.

I Pommern fann v. Preen de första fulla kullarna år 1859 den 12 april, ett annat år den 20 april. I Schlosskämpen vid Köslin sällsynt, men häckar i dess närhet, sågs 1862 den 16 juni vid V. vind, och 29 oktober vid S. vind; 1863 den 18 juli drogo flere under högt skrik vesterut; 1866 den 25 oktober vid —2 till + 4° och Ö. vind på tåg om aftonen; 1867 den 17 augusti vid S.V. vind hördes enkla draga över stället, Hintz; i Nordtyskland i allmänhet mycket utbredd om sommaren vid stränder och kärr, Borggreve; i Mark, Vangerow. v. Preen fann i september 1877 enkla, skygga, på Darserort. I trakten av Rostock fann Riefkohl den 29 maj och 4 juni 1858 på ängar bo med 4 färska ägg. På mossar i trakten av Schwerin är hon vanlig; år 1876 först sedd den 5 april; flyttar över Stiege oregelbundet. Gammal hane erhölls ett år den 1 augusti, senare ofta sedd. Ett ägg den 30 maj 1859 funnet i ett bo av *Scolopax gallinago*, som deri lagt 2 ägg, v. Preen.

Kom till Slesvig och Holstein 1876 den 10 april, bortflyttade den 29 september. I Flensburg iakttagen den 28 mars, vid Husum den 10 april 1877, Rohweder, Jahresb. 1; på flyttning den 18 september, s. år; om sommaren 1879 vid Flensburg; vid Slesvig regelbunden om sommaren, ävenså, under flyttning, vid Altenkirchen, der den iakttogs den 14 april 1878; häckar enligt Baldamus i N. Tysklands sanka skogstrakter; i Mark icke sällsynt, Schulz; häckar der talrikt vid floder och sjöstränder, Vangerow; i trakten av Oder, Bolle u. Hausmann; förekom förr årligen vid Berlin; flyttningarna börja i juli och augusti, är då isynnerhet talrik vid Ucker och Neumark, Schalow; omtalas från Münsterlandet på flyttning den 6 och 14 april 1866, Bolsmann; vid Rhen, Ruhl; Schulz omtalar fogeln från Prenzlow, och hon är säkert temligen talrik i Mark, der dess ägg torgföras med vipägg; fogeln är ännu talrikare under flyttningstiderna i medlet av september och slutet av mars; omtalad från många andra orter, såsom från Muhlheim vid Rhen av Ruhl, men i Nassau endast en gång erhållen vid Main, Römer; i Neuwied spridda under höstflyttning, Prins Max z. Wied; i september 1849 en erhållen, Braths; i Niederhessen icke talrik, Sezekorn; häckar vid Halle a. S., Rey; i Thüringen på flyttning, Hellmann; häckar talrikt i Anhalt på flere ställen årligen, Pässler; i Wetterau små flockar under flyttning i april, C. Jäger; omnämnd från Würtemberg, Calwer; 'häckar' vid Bodensjön, Walckner, och vid Federsee, König-Warthausen och Heuglin, och uppehåller sig här från april till september, förtär insekter, maskar, små mollusker. 'Oregelbunden' i Schaffhausen, vid Boden- och Untersee, Goeldlin; kom till en häckplats i Klingenbad i Schwaben, Bayern, den 23 mars 1855, König-W. Häckar talrikt i trakten av München, har ungar i början av juni, är vanlig vid Memmingen; år 1853 erhöllos ungar den 4 juni, men av översvämningar förstördes många kullar av Rödbenan liksom av *Actitis hypoleucus* m. fl.; år 1854 sågos de ofta den 26 mars till 10 maj och den 16—28 augusti; kom år 1856 den 8 mars; från den 16 april till in i april hördes dess jodlande; sågs överallt i flock

om 5—7 st.; den 28 april fans ägg utdrucket af en kråka; den sista flyttade över den 27 sept.; vid Augsburg funnos den 27 april 4 något ruvade ägg, ungar i dundrägt den 17 maj. Under år 1857 häckade der enkla par; den 21 maj funnos der både ägg, starkt ruvade, och ungar, enl. Leu, som år 1855 säger, att vid Neuburg i Schwaben var fogeln talrik och häckade vid floderna. Det torra året 1858 fans den i mängd; häckade i Neuhaus den 24 mars—28 maj, Jäckel. I Mindel- och Kamelthale, Bayern, häcka årligen 6—8 par; de komma i medlet av mars; flytta bort i slutet av augusti—medlet av september; den 14 september 1851 sågs vid Mindel en flock om 30—50, som samma dag sågs 1½ timmas väg sydligare, Landbeck. I vattenrika trakter i Oberlausitz från april till oktober, Tobias; i Salzburg sällan träffad, v. Tschusi-Schmidhofen; häckar uti trakten av Diebzig, i låglandet mellan Elbe och Saale, Baldamus. År 1852 upptecknad såsom flyttande i Sydtyskland den 23 mars och 2 oktober, v. Heuglin. Landbeck erhöll gammal fogel, dununge och ägg på sin jagtmark vid Donau; var ej sällsynt på Apaj, 18 tyska mil från Pest, Landbeck; i Oppowa, Tobias.

I Oldenburg och Charlottenburg 'sommarfogel'. I Trachenberg temligen talrik på genomtåg, Jahresb. 1878, J.f.O. 1880.

Kom år 1858 till staden Oldenburg den 13 april; vid kusten sågs år 1856 den siste den 14 dec. vid +1 till 8,4° och S.V. vind och 1857 åter den 19 februari vid + 3,2° och sydlig vind, Wiepken.

På öarna i Nordsjön: Sylt, Amrum, Föhr m. fl. häckar hon talrikt, Durnford. Vid Ostfrieslands kust ligger vid Ems' utlopp en ö, Borkum, som gemom F. v. Droste-Hülshoff och hans mångåriga studier av dess foglar blivit verldsbekant. Bland de talrika fogelskaror, som besöka denna ö, är också Rödbenan, som bor bland gräset nästan över allt, och fans år 1864 i miliontal på Watt under vår och höst; i början af september 1865 undersöktes några, som förtärt sniglar och krustaceer. Finnes även på Rottum, Altum; på Marienkoog P. Müller; häckade vid Jahdebukten, Oldenburg, år 1854; är vid Wangerooge talrik utom vid häcktiden. Häckar i Friesland och Ameland, Albarda.

Flyttar över Belgien vår och höst, de Selys-Longchamps; visar sig både i sommar- och vinterdrägt, Dubois.

Häckar på Hebriderna och ej talrikt på Shetland, der den ej är sällsynt från sensommaren till tidigt på våren; häckar även i Storbritannien, i Kent och Essex, More, Legge; häckar på Irland, finnes på vissa platser å Skotlands kust under hela året, om vintern talrik; håller sig i allmänhet till kusterna, Thompson, Jardine m. fl.; häckar, i följd af utdikningar, ej nu så talrikt som förr; om höst och vinter håller hon sig flockvis, Dresser.

I Eure & Loire temligen allmän under vårflyttningen, Marchand; erhållen i trakten av Lyon, O.-Gaillard; i Savoyen under vår och höst, Bailly. I Provence talrik under vår och höst; några få skola häcka, J. W. v. Müller; flyttar talrikt i slutet av mars över trakten mellan Douai och Cambrai, der hon fångas i snaror, Degland & Gerbe. I Genèvedalen regelbunden flyttfogel, Fatio-Beaumont; skall häcka i trakten av Vorarlberg, Bruhin; i Ticino under vår och höst årligen, håller sig på sanka ängar och kärr, Riva; är i Tyrolen en av de talrikaste i slägtet under vår och höst.

Från spanska halvön föreligga få underrättelser. Talrik i Portugal enl. Bocage, Dresser. Vid sjön Albufera vid Valencia uppgives den såsom allmän (?) om sommaren, Vidal, hvilket bör bekräftas; i Andalusien talrik i medlet av april, ofta även om vintern, skall, enligt Irby, häcka vid Guadalquivir; erhållen vid Gibraltar.

Övervintrar på Cykladerna, Erhard; på Malta och Gozzo mycket talrik under mars och april, återkommer i september, under vinter och sommar endast tillfällig, C. A. Wright. Förekommer på Balearerna, A. v. Homeyer; i Toscana, Savi; erhållen i Pisa i mars, Giglioni; är på Sardinien vanlig från september till maj, Salvadori; under vintern mycket allmän, Brooke. På Sicilien mycket vanlig i mars eller april, i häckdrägt mycket sällsynt; har möjligen felaktigt ansetts häcka i N. Italien, Malherbe.

Förekommer i Böhmen, Fritsch; Österrike, Finger; sågs flere gånger under våren 1878, oftast mellan Kovil och Karlovitz vid mellersta Donau; häckar vid Wien, Kronpr. av Österrike Rudolf m. fl.; kommer till Galizien och Bukovina i april, bortflyttar i september; bo och ägg omtalas, Zawadski; häckar ej sällan på sumpiga ängar i Siebenbürgen, Landbeck, och Ungern, enl. Baldamus, som träffade henne den 4 april vid Semlin. Kejserliga museet i Wien har erhållit flera från olika trakter av Österrike och Ungern, v. Pelzeln; från Transsylvanien omtala Danford och Brown, att den icke är sällsynt under flyttning; den sågs i flockar i 'Mezöseg'; i Dobrudscha vanlig, Sintenis.

I Grekland är hon den talrikaste bland sina samslägtingar från september till maj på översvämmade ängar och infinner sig även vid havskusterna, v. d. Mühle; få par kvarstanna och häcka, Simpson; i Albanien från oktober till april talrik, få förekomma här under hela året, Lord Lilford. På Korfu och Epirus under vintern och tidigt på våren, Powys.

I Turkiet allmän, Elwes a. Buckley.

Vid Jaffa i Palestina, Chambers.

På Canari-öarna, Bolle; i V. Afrika temligen allmän: på Guldkusten och V. Afrikas flodmynningar, Ussher, Pel, Hartlaub m. fl.; Daguafloden, Ashantee, V. Afrika, Sharpe; i N.Afrika ej sällsynt, Tristram; i Algeriet den vanligaste i slägtet, Taczanowski; i Susa, Ö.Atlas, Salvin; i hela N.Ö. Afrika från hösten till slutet av maj i stora flockar, Heuglin; i mängd i Nilens delta, Shelley; Josefs-kanalen den 11—14 december, Hartmann; trakten av Alexandria, Bröderna Brehm, Vierthaler; i februari talrik och ända till Nubiens gräns, Adams; erhölls på kusten av Röda havet om vintern av Hedenborg; lever vid Massaua under augusti månad i otaliga flockar, derefter spridd över allt på kusten av Danakil, Somali och Abyssinien, Heuglin; vanlig norr om Kairo den 28 februari 1850 och vid Blå Nilen den 28 november 1850, A. E. Brehm; flyttar om vintern ända till Kap, Dresser.

Den omtalas bland Indiens foglar, Jerdon; i Oudh och Kumaon mycket talrik under den kalla årstiden och här ej skygg. Då en flock om 30—40 stycken sökte sin föda, vadade den på sned linie, med huvudet till hälvten i vattnet, svängande det åt än den ena, än den andra sidan, Irby. Erhållen i Gilgit af Doktor Scully, enligt Biddulph; förekommer även på Ceylon, Hartlaub, och är talrik under N.O.-monsonen, Legge; på Södra Adaman i Bengaliska viken erhållen den 20 februari, 31 maj och 12 juni, Lord Walden; erhölls på Nikobarerna mellan den 24 februari och 25 mars 1858 under Novaras bekanta resa av v. Frauenfeld. I Kattiavar, Vestra Indien, funnen vara mycket allmän, J. H. Lloyd.

I Tientsin, N. Kina, torgfördes hon i december 1860, förekom i Foochou; allmän om vintern, Swinhoe; Heuglin säger, att fogeln i Kina är om vintern allmän. Förekommer även på Filippinerna, David & Oustalet; Hainan den 5 februari; på Formosa den 30 september, Swinhoe, som även omtalar fogeln i brev av februari 1863.

Från Hudsons Bay finnes exemplar i British Museum, Blakiston; för övrigt ej funnen i Nya verlden.

Uppehåller sig ofta och talrik vid kusterna, men förekommer även vid inre vattendrag, kärr och mossar, sökande sin föda. Då hon går, nickar hon med huvudet, är uppmärksam vid fara, böjer sig dervid ned och förhåller sig stilla, kan simma, men dyker sällan. *Flygten* är snabb, sällan hög. Flyttningen sker i början i små flockar, de gamla ensamma eller några få tillsammans, men snart samlas de i större skaror på särskilda, lämpliga, flacka kuster med dybotten, på öar och holmar, hvilka utgöra deras hviloplatser. Vintern tillbringas mest i Medelhavstrakterna, Nildalen m. fl. orter, och vid framkomsten sprida sig åter foglarne över vidsträckta områden. I flere, även nordligare trakter, tillbringar dock ett mindre antal vintern; likasom en del individer icke om våren flyttar ända till de vanliga häckorterna. Dess *läte* är oftast ett 'diu' eller ett utdraget 'dju', och man har uttryckt det med

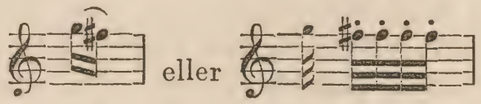

Under häcktiden utvecklar fogeln större konstfärdighet.

Födan är under olika årstider olika; men oftast i norden finner man dem förtära insekter och larver, små krustaceer och molusker; *Hyphidrus ovatus*, *Onthophagus fracticornis*, larver av *Ephemera* och *Phryganea*, och på betesmarker söker hon insekter uti kreaturens spillning.

Boet tillredes av ensamma par, eller stundom i närheten av andra par av samma eller andra arter, på en tuva i en äng eller ett kärr. Det utgöres endast av en fördjupning med torrt gräs och är ofta doldt av överhängande, växande gräs, då fogeln går in i boet från sidan. Under livliga flöjttoner höjer sig hanen i luften, sänker sig åter nedåt och förnyar ofta dylika rörelser. Under ruvningen trycker fogeln hårdt. Ruvningen varar 14, enligt Naumann 14—16 dygn. En full kull utgöres av 4 ägg, men om de borttagas, lägger honan en eller flere nya kullar, dock bliva de då icke alltid fulltaliga. Äggen läggas, såsom vanligt hos dylika foglar, med spetsarna mot hvarandra. De nykläckta ungarna följa strax föräldrarna, som äro mycket ömma om dem och kalla dem med 'dykk' 'dykk'. Sedan ungarna blivit utväxta, lemna föräldrarna dem på egen hand och bortflytta, och så snart ungarna fått tillräcklig styrka, flytta även de.

Hos oss *jagas* de endast tillfälligtvis. Om hösten är deras kött smakligt, och äggen användas, fastän icke hos oss. Denna ganska behagliga fogel saknar icke fiender. *Falco peregrinus*, *F. rufus*, *Tärnor*, *Rävar* äro, för att icke tala om menniskan, de farligaste.

I *fångenskap* kan fogeln, likasom hans samslägtingar, underhållas med bröd och mjölk och bör hava ett lågt kärl med vatten, hvari han ofta ställer sig.

Ibland fjädrarna leva: *Docophorus mollis* Nitzsch; guldgul, enfärgad, endast en gång funnen, att eftersöka; *Nirmus attenuatus* Nitzsch, skall även finnas på Ängsknarren; *Menopon nigropleurum* Denny, förekommer även på *Numenius arquata*, *Machetes pugnax* och *Larus tridactylus*.

Uti inelvorna förekomma: *Tænia platyrhyncha* Krabbe; *T. cingulifera*, *T. variabilis* Rud., ex. p., *T. filum* Goeze, hvilken även förekommer hos *Totanus ochropus*, *Actitis hypoleucos*, *Scolopax rusticola*, *Sc. gallinago*; *Monostomum mutabile* Zeder, hos en mängd andra vadare, hos simfoglar och rovfoglar; *Schistocephalus dimorphus* Crepl., hvilken av Linné omtalas i Öl. och Gotl. resan 250, förekommer dessutom hos *Phoca vitulina*, *Fulica atra*, *Gasterosteus*

pungitius, G. aculeatus, Salmo salar, Cottus scorpius, och i utveckladt tillstånd hos *Corvus corax, Recurvirostra avocetta, Ardea cinerea, Ciconia nigra* och en stor mängd simfoglar, hvilka nog erhålla den vid förtärande av fisk.

Calidris l. Scalidris Aristot., VIII, 5, 7. Sundev. n. 125. Gesn., Av. 1555, 233.
Totanus 'Bell., Av. 46.' Ray, Syn 1713, 107. Briss., Orn V, 1760, 188. Ed. 1763, II, 261.
Erythropus, E. major Gesn., l. c. 483, 488. Johnst., Av. 1657, 110.
Calidris Belloni Aldr., Orn. III 1635, L. 20, C. 25, p. 127. Johnst. l. c. 108.
Erythropus ornithologi major Aldr., l. c. C. 36, p. 131.
Gallinula erythropus major Gesneri Willughb., Ornith. ed. Raius 1676, 221.
Tringa n. 149+163 L., Fn. 1746. Beskrivning efter Rudbecks fig. 'Ped. rubr.'
Tringa Totanus L., S.N. VI, 1748. 26.
Gallinula pedibus nigris L., SN. VI l. c. (*nigris* err. typ.).
Glareola I Schwenk. Klein, Hist. av. 1750, 100; Vög. 1760, 187; *Gl. ped. rubicundis,* Stemm. 1759, 22.
Scolopax totanus L., S.N. X 1758, 145. Fn. 1761, 59 (nec. S.N. XII). Brünn., Orn. 1764, 47. Müll., Prodr. 1776, 23. ?Bergius, Tal. 1787, 86. Mohr, Isl. Nat. 1786, 45. Gm., L. S.N. 1788, 665. Pennant, Arct. Z. II 1792, 172. Lath. Bechst., III 1796, 120; IV, ii, 1812, 442. Landt, Færøerne 1800, 266.
Totanus striatus Briss., V 1760, 196. Ed. 1763 II 263. Brehm, V. D. 1831, 637.
?*Tringa variegata* Brünn., Orn. 1764, 154.
Totanus nævius Briss., V, 200. Ed. 1763, II, 264.
?*Totanus ruber* Briss., V, 192. Ed. 1763, II, 262.
Tringa gambetta L., S.N., X 1758, 148. Fn. II, 177; S.N. XII, 248. Ph. Müll., L. S.N. 1773, 407. Gm., L. S.N. 1788, 671. Lath., Ind. II 1790, 728. Lath. B., III, i, 138; IV, ii, 447. Scop., Ann. I, 1769, 100. Penn., Arct. Z. II 1793, 183. Walchner, Orn. 1835, 122.
Scolopax calidris L., S.N. XII, 1766, 245. Ph. Müll., L. S.N. 1773, 400. Müll., Prodr. 1776, 23. Gm., L. S.N. 1788, 664. Lath., Ind. II 1790, 722. Lath., Bechst., III, i, 121; IV, ii, 442. Beseke, Vög. Kurl. 1792, 62. Schrank, Fn. Boica I, i. 217. Retz., Fn. 1800, 177. Georgi, Beschr. Russ. Reich. III, vi, 1800, 1786. Cuv., R. A. 1817, 493, *Totanus.* 'L. F.', Loud. Mag. 1830, 171.
Tringa striata Gm., L. S.N. 1788, 672.
Tringa calidris Lath. Bechst., III, i, 145; IV, ii, 447. Bodinus, Zool. Gart. von Berlin, 1875, 71.
Totanus calidris Bechst., Tasch. II 1803, 216; Nat. D. IV 1809, 216. Mey. u. W., Tasch. II 1810, 368. Walther, Forstphys. Vög. 1818, 175. Temm., Man. II, 1820, 643; IV 1840, 413. Braak, Cat. av. Gron. 1821, 147. Boie, Reise d. Norw. 1822, 110. Faber, Prodr. 1822, 25. Hochn. V. 1826, 3, 34 etc. Nilss., Orn. II, 1822, 62; Fn. II 1858, 215. Theilm., Danm. o. Isl. Fugl. 1823, 122. Behlen, Forst.- u. Jagdthier. 1826, 486. Ekstr., V. A. Handl. 1829, 33. Swains. u. Rich., Fn. B. A. II 1831, 391. Savi, Orn. Tosc., ref. Isis 1833, 1003. Brehm, V. D. 1831, 637. N-a, 1849, 1 H. 61, (+ *T. græcus* + *T. meridionalis*). Bald., N-a 1849, 1 H., 35; 1852, 3 H., 87. Naum., V. D. VIII 1836, 95. Rasch, N. Mag. f. Nat. 1838, 377. Zaw., Fn. Gal.-buk. W. 1840, 102. Keys. u. Bl. 1840, n. 328. Schinz, Eur. Fn. 1840, 331. Andrée, V. A. Handl. 1841, 210. Landb., Isis 1842, 196. de Serres, Migr. 1842, 115. de Selys-L., Fn. Belg. 1842, 128. Jard., B. of Gr. Brit. (1842) III, 201. Sundev., V. A. Handl. 1843, 382; J.f.O. 1855, 166. Drumm., Ann. a. Mag. N. H. 1843, 421, 427. Malh., Fn. Sic. 1843, 189. Schl., Rev. 1844, XCIII. Mus. Scol. 1864, 65. v. d. Mühle, Orn. Griech. 1844, 100. Schulz, Fn. March. 1845, 359. Löwenhj., V. A. Handl. 1845, 450. Zander, N-a, 1850, 2 H. 56. Kjærb., N-a 1850, 3 H. 47; Danm. Fugl. 1852, 290. Heugl., N-a 1850 2 H. 61-2; 3 H. 74; Vög. N.Ö. Afr. 1856, 314; J.f.O. 1862, 403; 1867, 286; 1871, 12, 81; 1874, 400; Ibis 1859, 347; 1872, 65. Thomps., Irel. II 1850, 202. Vidal, Madr. Mem. 1851; ref. Bolle, J.f.O. 1855, 312. Bolsm., N-a 1852, 3 H. 36. Ruhl, N-a 1852 3 H. 53. Jäck., N-a 1852, 2 H., 122; J.f.O. 1854, 275, 501; N-a 1855, 108; 1856, 57-8, 518-9; 1857, 383; 1858, 268, 443; Z. G. 1867, 446. Calwer, N-a 1853, 99. v. Midd., Sib. R. II 1853, 215; Isep. 1855, 57. Tob., J.f.O. 1853, 214. Schrad., J.f.O. 1853, 242, 309. Hellmann, N-a 1853, 286. Wall., N-a 1854, 255. Hartl. J.f.O. 1854, 159, 296; 1855, 361; 1861, 271; W. Afr. 1857, 234. Bailly, Orn. Savoie IV 1854, 137. Wiepk. N-a 1854, 358, 1857; 325; 1858, 351; J.f.O 1877, 429. Kön.-Warth., N-a 1855, 407. Lloyd, Anteckn. II 1855, 157. O.-Gaill., N-a 1855, 51. Landb., N-a 1855, 85. Braths, N-a 1855, 339. Vang., J.f.O. 1855, 343. Vierth., N-a 1855, 374. A. E. Brehm, J.f.O. 1855, 365, 486; 1856, 329; 1857, 83. Pässl., J.f.O. 1856, 62. F.-Beaum., N-a 1856, 165. v. Preen, N-a 1856, 641; J.f.O. 1859, 457, 460. J. W. v. Müller, J.f.O. 1856, 229. C. Jäg., Wetterau. Jahresb. 1857, 18; Z.G. 1864, 379. Krüp., N-a 1857, 60.

Bolle, J.f.O. 1857, 337. Erhard, N-a 1858, 9. Quist., N-a 1858, 45, 287, 298; J.f.O. 1860, 77, 378-9. Schill. u. Quist., N-a 1858, 56. Bald., N-a, 1858, 253. Riefkohl, N-a 1858, 457-8. Holl., J.f.O. 1859, 445; 1860, 304; Wirb. Pomm. 76. A. v. Hom., J.f.O. 1859, 370; 1862, 243, 427. Salvin, Ibis 1859, 359. Finsch, J.f.O. 1859, 386. Meves, Öfv. V. A. Förh. 1860, 219; 1868, 276. Powys, Ibis, 1860, 345. Simps., Ibis, 1860, 389. Fischer, J.f.O. 1861, 14. Irby, Ibis, 1861, 239. Swinh., Ibis 1861, 343; 1862, 254; 1863, 407; 1865, 347; 1870, 364; 1873, 370; Proc. Z. Soc. 1862, 320; 1863, 311; 1871, 406. Hintz, J.f.O. 1861, 467; 1864, 92 (err. 186), 186; 1867, 170; 1868, 397. H. C. Müll., Färö Fugl., Vid. Meddel. 1862, 24. Radde, S.Ö. Sib. 1863, 20, 328. Römer, Verzeichn. 1863, 57. Altum, J.f.O. 1863, 75, 108; 1864, 88 (err. 104); 1866, 106. Blak., Ibis 1863, 133. Hartm., J.f.O. 1863, 234. Chambers, Ibis 1863, 476. Sezekorn, Verein f. Nat. Cassel 1864, 39. C. A. Wright, Ibis 1864, 146. Jerdon, B. of Ind. III 1864, 702. v. Nordm., J.f.O. 1864, 374. Collett, Mag. f. Nat. 1864, 446; 1866, 158; 1877, 186. Adams, J.f.O. 1864, 456. v. Droste, J.f.O. 1864, 422, 426; Z.G. 1870, 18, 102, 108; Vög. Bork. 1869, 183. Holtz, J.f.O. 1865, 177-8; 1866, 374. Salvadori, J.f.O. 1865, 286. Riva, Orn. tic. 1865, 452. More, Ibis 1865, 435. Legge, Ibis 1866, 420; 1875, 402. Bruhin, Z.G. 1867, 446. March., Rev. & Mag. Zool. 1867, 35. Degl. & G., Orn. Europ. II 1867, 218. v. Frauenf., Verh. Z.-B. Ges. 1867, 596. Tis., Ö. Smål. 1868, 29. Tristr., Ibis 1868, 327. A. C. Smith, Ibis 1868, 454. Barth, Boie, J.f.O. 1869, 96. Sundstr., Örebro 1869, 22; Fn. 1877, 144. Saund., Ibis 1869, 182; 1871. 387. Borggr., Nordd. 1869, 113. Tacz., J.f.O. 1870, 53. E. v. Hom., J.f.O. 1870, 423. v. Fisch., Z.G. 1870, 351. Elw. a. Buckl, Ibis 1870, 332. v. Pelz., Zool.-Bot. Abh. 1871, 619. Shell., Ibis 1871, 310. Fritsch, J.f.O. 1871, 389. Shell. a. Buckl., Ibis 1872, 290. Sharpe, Ibis 1872, 74. P. Müll., Z.G. 1873, 293. Palmén, Finl. Fogl. 1873, 150; J.f.O. 1876, 46. Brooke, Ibis 1873, 338. J. H. Lloyd, Ibis 1873, 417. Ussher, Ibis 1874, 74. Barth, Erfar. 1874, 122. Walden, Ibis 1874, 147. Rey, Z.G. 1874, 390. Durnf., Ibis 1874, 399. v. Tschusi-Schmidh., Z.G. 1875, 421. Danf. a. Brown, Ibis 1875, 421. Dress., B. Eur. 1875; Ibis 1876, 412. v. Schal., J.f.O. 1876, 20. Gebr. Sintenis, J.f.O. 1877, 66. Malm, Fn. 1877, 279. David & Oust., Ois. Chin. 1877, 464. Jahresb., J.f.O. 1877, 329; 1878, 423; 1880, 77. Kronpr. Rudolf m. fl., J.f.O. 1879, 74, 125. Goeldlin, J.f.O. 1879, 380. Bogdanow, J.f.O. 1880, 275. Elwes, Ibis 1880, 392. Bidd., Ibis 1881, 97. Zand., Landb., Radde, Tancré, v. Hom., Z. B. 1881, 141, 231, 252, 371.

Limosa calidris Pall., Zoogr. II 1811, 184.
Gambetta calidris Kaup, Nat. Syst 1829, 54. Bonap., Compt. Rend. 1856, II 597. Tristr., Ibis 1860, 80. Giglioni, Ibis 1865, 61.
Totanus littoralis etc. Brehm., V. D. 1831, 636.
Totanus fuscus Swinh., Ibis 1866, 295.
Laxe-Tite l. Laxe-Titring Ström, Søndmør I 1762, 242. *Stelkur*, Olafsen, Island I 1772, 580. *Rödbenta Snäppan*, Nilsson, A. Carlson, m. fl. *Rödbena*, Barth, Jägarf. tidskr. 1873, 71.

---

163 a. TRÄSKSNÄPPA, *Totanus stagnatilis* Bechst.

Näbb vid roten föga mera högt än bredt, smalben mer än hälvten så högt som tarsen. Längd 235—250 m.m.

Denna art har icke träffats hos oss och anföres i förbigående, emedan den visat sig i Danmark och Nilsson förmodar, att den även skulle förekomma i Finland, hvadan den lätt skulle kunna visa sig även i Sverige.

1. *Hane, gammal, sommardrägt*, Ungern. Riksm.

Näbb svart, jemnt afsmalnande, spets nedböjd; näbbås med näsås kullrig, jemnt sluttande till midten, derifrån svagt uppåt böjd. Käkkant nästan rät. Pannrand tvär. Näsborrar smala, näsfåra djup, når nära midten. Huvud ovan svart med rostgrå och grå utbrämstrakter; ögonbåge och huvudets sidor hvita med svarta spetsfläckar; haka hvit. Framhals hvit med små svarta spetsfläckar; sidhals hvit med svarta spolband; halsrygg med svarta spol- och hvita brämtrakter. Rygg svart, med rostgrå brämtrakter och fläckar; skulderfjädrar brungrå med svarta spolar, spolstreck och tvärband, de längsta svarta med grå till hvita, sneda tvärband och tvärfläckar, dessutom några få brungrå med svarta fläckar, alla nötta; kors hvitt; övre stjerttäckare hvita med svarta tvärband; stjert tvär, något tillspetsad; stjertpennor 6 par, 1 något > de övriga och med nötta spetsar, hvita med svarta band och fläckar å 1—3, å 4—6 endast i utfanet ett långsgående band nära kanten, för övrigt hvita. Bröst hvitt, framtill med små svarta spetsfläckar; sidor med brunsvarta tvärband, fläckar och spolstreck; mage hvit; undre stjerttäckare hvita med svarta spolstreck och fläckar; slaksida hvit. Vingar spetsiga; tumvinge med 3 fjädrar, svartbruna med grå spetskanter; handpennor stora: 10, 1 något >2>3, mörkbruna, de inre gråbruna med hvita spetskanter, spolar bruna, men å den 1:a hvit; armpennor 11, mörkgrå med hvitt bräm; armbågspennor 5, svarta med rostgrå, sneda brämfläckar eller band, få brungrå, svartfläckiga; överarmpennor brungrå med hvitt bräm . . .;

handtäckare brunsvarta, 1 liten, smal med hvita ut- och spetsbräm; de små brunsvarta med hvita ut- och inbräm; armtäckare och de mellersta mörkbruna med svarta spolar och svagt grå kanter; kanttäckare mörkbruna med svaga, hvita kanter, undre handtäckare grå med hvitt bräm; undre armtäckare hvita med grå, långsgående band, de mellersta hvita. Fötter höga, spensliga, gröngrå, vid lederna något mörkare; smalben och tars ringlade; tår: 3 > 4 > 2 > 1; 1 når marken, den inre simhuden mycket kort, den yttre urringad till midten av 3:dje tåns 1:sta led; klor: mörkbruna, spetsiga, krökta, 3 > 2 > 4 > 1.

2. *Hane*, december 1834, Blå Nilen, Hedenborg. Riksm.

Näbb vid roten grått, mot spetsen, likasom denna, svart. Huvud ovan grått med svarta spolfläckar. Panna hvit, upptill med svarta spoltrakter; huvudets sidor hvita, tinning med små, smala, svarta spetsfläckar; ögontrakt hvit med fina svarta streck; haka och framhals hvita; sidhals hvit, nedtill med svarta spolstreck; nacke och halsrygg grå; skulderfjädrar grå med fina hvita spetsband; kors hvitt; övre stjerttäckare hvita med svarta tvärband. Stjert tvär, men 1:a paret > de övriga; stjertpennor 6 par med grå och gråsvarta band, streck och fläckar, 2—6 med hvita spetsbräm, utfan spräckligt och med långsgående band. Bröst och undre delar hvita. Fötter gröngrå. Tårnas alla leder ringlade; klor svarta.

3. *Hona, sommardrägt*, 1837, Hvita Nilen, Hedenborg. Liknar hanen, men är ovan mera grå och med smärre, mera täckta, svarta band och fläckar. Haka och framhals hvita, likasom översta delen av sidhals och kräva. Bröst hvitt; sidor hvita, framtill med fina grå och mörkgrå tvärband; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita; de mellersta handtäckarne mera brungrå, de främre av dessa mörkbruna.

4. *Ung hane*, 11 juli 1872, S.Ö.Ural, Meves. Riksm.

Näbb svart. Panna nedtill hvit; huvud ovan brunsvart, sparsamt hvitfläckigt; ögonbåge, ögonvrå och huvudets sidor hvita, tinning och ögontrakt hvita och grå, framom och under ögat svarta. Framhals och kräva hvita; sidhals upptill hvit, nedtill med svarta spoltrakter; nacke och halsrygg svarta med hvita brämtrakter. Rygg och skulderfjädrar svarta med rostbruna bräm och brämfläckar; övre stjerttäckare hvita, de längre med svartgrå småfläckar vid spetsarne; stjertpennor hvita, 1 mot spetsen rostbrun, fläckar och band svarta; de övriga mest hvita, långsgående band och småfläckar mörkbruna. Bröst och undre delar hvita; sidor hvita, främst med små mörkbruna fläckar. Handpennor: svarta, de yttre med grå spetskanter, de inre med hvita spetsbräm; armpennor grå med hvitt spetsbräm; armbågspennor mörkbruna med rostbruna bräm och brämfläckar; överarmpennor grå med hvitt bräm; handtäckare svarta; armtäckare, de mellersta, svarta med rostbruna brämfläckar; kanttäckare svarta, till en del med hvita bräm; undre handtäckare ljusgrå med hvita bräm; undre armtäckare och undre kanttäckare gråsvarta med hvitt bräm, de mellersta armtäckarne hvita; undre överarmtäckare hvita. Fötter gröngrå. Tars upptill klubbformig, fårad; tår alla ringlade; klor gråbruna och svarta.

5. *Ung hona*, 27 juli, samma trakt. Liknar föregående; övre delar med något mindre starkt rostbruna bräm.

№	1 ♂	2 ♂	3 ♀	4 ♂j	5 ♀j
Näbb, längd t. pannan	41,4	38	42	33,5	36,5
» » » munvink	c 44	—	—	—	—
» » fr. spets. t. näsborr.	—	32	36	27	30
» höjd vid roten	5	4,8	4,6	4,7	4,7
» » » näsborr.	3,5	3,4	3,7	3,7	4
Gapets bredd	c 5,7	—	—	—	c 4,4
Näbbets bredd vid näsb.	2,8	3,2	2,9	2	2,5
Näsborrar	—	4,5	4,5	4	4
Vingens längd, direkt	134	129	136	128	137
Mellan vingspetsarna	'c 420'	—	—	—	—
Tumvinge	38	37	37	36	40
Stjert, längd	58	67	67	55	60
Smalben	36	—	36	33	36
Tars	52	48	54	46	51
Mellantå med klo	30	c 29	30	30	30

Ägg. Kort päronformigt, glänsande, finkornigt, brungult; grundfläckar gråbruna; ytfläckar mörkbruna, störst och talrikast å tjockändan. Andra beskrivas såsom brungult hvita eller brunhvita, med blågrå eller violettgrå grundfläckar och violettbruna till violettsvarta ytfläckar och krumelurer.

L. 39,2. Br. 26,6. Sp. 12,6. Red. längd 1,32. Rekt. 1043.

Träsksnäppan tillhör icke vår nord och är icke träffad inom Skandinavien.

I Danmark synes den två gånger hava erhållits, nemligen enl. Kjærbölling 1852 av Hage i maj månad på Möen, och Carstensen skall hava hos en vildthandlande i Köpenhamn erhållit en. Uti Kjærböllings förteckning öfver Danmarks foglar, i Naumannia 1850 p. 47, finnes denna fogel icke upptagen. Sålunda bör K. hava emellan år 1850 och 1852 erhållit dessa underrättelser. Redan 1825 och 1827 trodde Hage sig hava sett fogeln, en uppgift som återfinnes uti Collins upplaga av Kjær-

BÖLLINGS Danm. Fugl., men icke kan hava avseende på de senare uppgifterna. Erhållen på Helgoland d. 7 maj, GÄTKE.

Hon förekommer här och der i Ryssland och derintill gränsande trakter av Sibirien, PALLAS; träffad i S.Ö.Ural den 11 juli; i östra Ryssland, PLESKE; lärer saknas i Umanska kretsen, H. GOEBEL. TACZANOWSKI omtalar henne från Daurien, våren 1873; SEVERZOW omnämner henne bland Aral-Tianschans foglar, men antyder, att hon icke är en arktisk. Kommer till Tarei-nor i början av maj, RADDE; iakttagen den 6 juli på kusten av Okotska havet. Den ostasiatiska fogeln skall, enligt E. v. HOMEYER, vara betydligt större än den europeiska.

I Tyskland tillfällig; dock säger MEYER, att hon flyttar i april, maj och augusti, september, samt att hon är talrik i Österrike. Han fälde en i maj 1808, men synes icke hava erhållit någon mellan denna tid och år 1822, då han utgav sina tillägg. Enl. GOEBEL tillhör hon Pommerns foglar. Enligt v. HOMEYERS brev sällsynt i N. Tyskland.

I Danzig, erhållen flere gånger, BÖCK. 'Tvivelaktigt' är, om hon erhållits i Mark, SCHULZ; erhållen av BÖCK i Preussen; i Niederhessen mycket sällsynt, SEZEKORN; likaså i Thüringen, HELLMANN, en gång i Anhalt, der hon skall hava häckat, åtminstone till år 1835, NAUMANN; sällsynt i Wetterau, Frankfurt am Main, JÄGER, Würtemberg, CALWER, Bayern, JÄCKEL, Schwaben, LEU, under flyttningstid i Salzburg, T.-SCHMIDHOFEN. Synes vara mindre sällsynt i Österrike; icke sällsynt i Galizien och Bukowina på flodernas och dammarnes steniga och sandiga stränder, ZAWADSKI; i mars 1852 träffad i Banatet, FRITSCH.

I Frankrike sällsynt, i Savoyen uppehåller hon sig kort tid under flyttning, förtär maskar och små insekter, BAILLY; enligt J. W. v. MÜLLER förekommer hon sällan i Provence i slutet av april och skall undantagsvis häcka der. I Schaffhausen, GOELDLIN; i Genève-dalen oregelbunden, F.-BEAUMONT. I Tyrolen om våren sällsynt, ALTHAMMER.

I Castilien, vid Valencia, om våren under flyttning sällsynt, VIDAL.

Förekommer i Toscana, enligt SAVI; sällan erhållen i Pisa under april månad, GIGLIONI; på Sardinien, CARA; på Sicilien nästan hvarje år under april, men sällsynt. På Malta och Gozzo årligen under vår och höst, men icke allmän, C. A. WRIGHT.

I Ungern ej talrik, men årligen synlig, NAUMANN; ej sällsynt på Apaj, vid Donau, 18 mil från Pest, LANDBECK.

TOBIAS skref 18[illegible], att han föregående år sett två stycken i Jacowa, der bröderna LANDBECK förut bott. En flock om 20 stycken iakttagen, häckar der icke sällan; i Banatet och Militärgränsen, BALDAMUS; iakttagen i april, Naumannia 1853; drar derifrån långsåt dalarna till Siebenbürgens sjöar och floder, LANDBECK. I Södra Ryssland, enligt v. NORDMANN, allmän, anses häcka der. Tatariet, enligt NAUMANN. Vid Odessa den 14 juni 1871, GOEBEL, I Turkiet förekommer hon både i vinter- och sommardrägt.

I Grekland temligen sällsynt, under oktober och november, v. D. MÜHLE; men enligt LINDERMAYER talrik, stannar till i maj, flyttar norr ut. På Korfu i mängd i mars, april och början av maj, POWYS, Lord LILFORD m. fl. Enligt TRISTRAM erhölls hon isynnerhet vid sydkusten av Döda havet; erhållen från Syrien, NAUMANN.

I vestra Afrika sällan iakttagen, i Gambia, enligt RENDALL, på Guldkusten i övergångsdrägt i april, PEL, HARTLAUB, SHELLEY a. BUCKLEY; vid Fezzara, Algeriet, vanlig, TACZANOWSKI. Träffad i N.Ö.Afrika på fält i närheten av vatten och besådda med klö-

ver och vicker, nemligen den 1 och 16 januari; sågs i en större regndamm den 24 december 1850 av bröderna Brehm; i Nildalen sällsyntare än *Actitis hypoleucos*, R. Hartmann. Taylor fann henne sällsynt; sedd i december vid Blå Nilen; erhållen i sommardrägt vid Hvita Nilen, se ovan; sedd vid Massaua vid Röda havet; Kordofans träsk i medlet av oktober. Tanasjön i februari, i Galabat i full sommardrägt, fäld i slutet av april; förekommer spridd söder ut till Abyssinien, Heuglin. Enligt Shelley icke sällan parvis i Egypten och Nubien ibland *Totanus glareola*. Sommardrägten börjar i mars. Hon förekommer även i Damara, Andersson; nära Denderah på låg mark ett exemplar, Taylor; vid Colesberg och George, der hon skall vara allmän, Port Natal, Kap, Layard, Gurney.

I Indien, enligt Blyth, mycket allmän; likaså i Oudh och Kumaon under den kallare årstiden, Irby; på Ceylon, enligt Legge; enligt Jerdon på fält med risbrodd i stora flockar, på bankar i Trichur sjön i S. Malabar m. fl. st. I Kina sällsynt, David & Oustalet; erhållen i Amoy, Heuglin; på Hainan sågs hon den 5 februari; i Fuchow, Swinhoe. På Formosa erhållen endast en gång, den 30 augusti nära Tarwanfu, der en liten flock visade sig. Flyttar, enligt Gould, ända till Australien.

Träsksnäppan liknar till sitt beteende och läte m. m. mycket *Totanus glottis*. Uppehåller sig mest vid sött vatten. Naumann, som synes hava egt henne levande, säger, att hon har en mycket lätt gång, trampar icke på hela tårna, utan endast på yttersta tredjedelarna av dem; bär kroppen, då hon står stilla, vågrätt, och halsen S-formigt böjd, men skrämd rakt uppåt sträckt, bröstet höjdt och fjädrarna åtliggande, så att hon får ett mycket smäckert utseende. Alla rörelserna äro lätta och livliga; *flygten*, nästan påminnande om svalans, liknar samslägtingarnes; men fogeln skiljes även under flygten från dessa genom sin spensliga byggnad. Hon är i allmänhet särdeles skygg, likväl skall hon på Malta icke visa sig sådan. Till *lätet* liknar hon *Tot. glottis;* 'tjia tjia' är lockljudet, och hanens läte under parningstiden liknar även det hos nämnda art, men det är något svagare, och man får även höra det på platser, der fogeln icke häckar. Bailly tecknar lätet med 'fli-hy'.

Sin *föda* söker hon på dyiga stränder; den består huvudsakligen, för så vidt man känner, i vatteninsekter och larver, och hon förtär även små, på stränderna levande skalbaggar.

Boet utgöres, enligt Baldamus, av en liten fördjupning med bädd av några strån, och hon lägger 4 ägg. Ungen trycker hårdt, innan han är utvuxen. Till följd av fogelns skygghet är han mycket svår att fälla; har fångats i Tyskland i nät. Köttet skall vara utmärkt godt.

Fogelns bland fjädrarna levande parasiter äro okända. I tarmkanalen leva: *Tænia totani* Rud. och *T. crassirostris* Krabbe.

Totanus Gesn., Av. 1855, 499. Aldrov., Orn. III 1635, L 20. C. 23 p. 126.
[*Crex* Aristot., Bell., Jonst., Av. 1657, 108. *Crex Belloni* Aldrov. l. c. 126, av någon hitförd, synes röra *Gallinula crex*].
Scolopax totanus L. S.N. XII 1766, 245. Ph. Müll., L. S.N. II 1733, 400. (nec Fn. Sv., nec S.N. X, nec Gm., vix Bergius Tal. 1887, 86).
Totanus stagnatilis Bechst., '1794' Nat. D. 20 II, IV 1809, 261. Meyer, Wetter. Ann. 1809, 274. Mey. u. W., Tasch. II 1810, 376. Cuv., R. A. 1817, 493. Temm., Man. II 1820, 647, IV 1840, 414. Behlen, Forst- u. Jagdthierg. 1826, 407. Naum., V. D. VIII 1836, 171; XIII 1861, v. Blas. u. Bald., 244. Schinz, Eur. Fn. I 1840, 332. Keys. u. Blas., Wirb. Eur. 1840 n. 326. Landb., Isis 1842, 196. de Serres, Migr. 1842, 116. Zaw., Fn. Gal.-Buk. W. 1840, 102. Schleg., Rev. 1844, XCIII. Malh., Fn. Sic. 1843, 189. v. d. Mühle, Orn. Griech. 1844, 99. Naum., N-a 1850, 2 H. 8. Löbenst., N-a 1850, 3 H. 15. Vidal, Madr. Mem. 1851; J.f.O. 1855, 313. Bald., N-a 1852, 85. Fritsch, J.f.O. 1853, Extr. 34. Hartl., J.f.O. 1854, 296; 1855, 361; W. Afr. 1857, 233. Bailly, Orn. Savoie, IV 1854, 141. Lloyd, Anteckn. II

1855, 159. A. C. Brehm, J.f.O. 1855, 365, 486; 1857, 383. Pässl., J.f.O. 1856, 62. J. W. v. Müller, J.f.O. 1856, 229. Heugl., V. N.O. Afr. 1856, 314; Ibis 1859, 347; J.f.O. 1862, 403; 1863, 4. C. Jäg., Wetterau. 1857, 18. Nilss., Fn. II 1858, 223. Tayl., Ibis 1859, 53; 1867, 69. Pow., Ibis 1860, 344. Irby, Ibis 1861, 239. Swinh., Ibis 1862, 254; 1863, 406; 1870, 364. Gätke, Ibis 1862, 390. Radde, S.Ö.Sib. 1863, 20, 328. Hartm., J.f.O. 1863, 302. Gurn., Ibis 1863, 329. Altum, J.f.O. 1864, 88, (104). C. A. Wright, Ibis 1864, 146. Cara, Salvad., J.f.O. 1865, 49, 286. Gigl., Ibis 1865, 61. Degl. & G., Orn. 1867, 223. Blyth, Ibis 1867, 169. Tristr., Ibis 1868, 327. Layard, Ibis 1869, 76. Borggr., Norddeutschl. 1869, 113. Tacz., J.f.O. 1870, 53. Elw. a. Buckl., Ibis 1870, 332. E. v. Hom., J.f.O. 1870, 422; 1872, 308. Shell., Ibis 1871, 310. Shell. a. Buckl., Ibis 1872, 293, Brooke, Ibis 1873, 338. Legge, Ibis 1874, 29. H. Goeb., J.f.O. 1874, 448; 1879, 274. David & Oust., Ois. Chin. 1877, 453. Pleske, J.f.O. 1878, 93. Landb., Tob., v. Hom., Orn. Br. 1881, 126, 251.

Limosa Totanus Pall., Zoogr. II 1811, 183.
Trynga guinetta Pall., l. c. 195.
Glottis stagnatilis Koch, Syst. Baier. 1816, 306.
Ilyornis stagnatilis Kaup, Nat. Syst. 1829.
Totanus Lathamii Gray, Ind. Z. 1830-4. Tab. 51, f. 3.
Tringa tenuirostris Horsf., Trans. Lin. Soc. XIII 1821, 192.
Totanus Horsfieldi Sykes, teste Swinhoe.

---

164. GROPSNÄPPA, *Totanus ochropus* (L) Temm., Gropsvala, pl. XLI, fig. 1.

Näbb och tars nästan lika långa, handpennornas spolar och undre vingtäckare med övervägande svart färg, undre överarmtäckare med smala hvita tvärband.

Näbb rakt, men överkäkens spets nedböjd, snedt ned- och framåt riktad. Tarsen är hos ung fogel =, hos den gamla fogeln något > näbbet; ♀ > ♂.

Hane, gammal, 25 april 1878, Nerike, Lampa.

Liknar N:o 2. Näbbfåror nå framom näbbets midt. Haka hvit. Övre stjerttäckare hvita, nå bakom stjertens midt; stjertpennor hvita: 1 med bakre tredjedelen svart med ett hvitt band och bakom detta hvita tvärfläckar, 2 med 2 breda svarta band, 3 med ett bredt band och framom detta i utfanet en fläck, 4—6 med utåt avtagande fläckar svarta, spetsar å 2—5 hvita, alla onötta. Bröstets sidor hvita, överst svarta med hvita smala tvärband. Handpennor: 1 > 2 > 3. Den längsta armbågspennans spets når spetsen å 4:de handpennan; undre överarmtäckare långa, brunsvarta med smala, hvita, mot spolarne sneda streck.

2. *Hane*, 3 juni, Stockholm.

Näbb rakt; näbbås vid midten något nedtryckt. Käkkanter avrundade; överkäkens spets bågböjd, underkäken rät. Näsborrar låga, jemnhöga, framåt något sluttande; näbbfåror nå framom näbbets midt, iris brun. Huvud ovan gråsvart med hvita brämfläckar; ögonlock hvita; ögonvrån har ovan ett hvitt, derunder ett svartbrunt band; huvudets sidor hvita med svarta, stora spetsfläckar; ögontrakt med hvita bräm- och gråsvarta spoltrakter; haka hvit, bakåt med små, svarta spetsfläckar. Framhals och kräva hvita med brunsvarta, stora spetsfläckar; nacke och halsrygg svartbruna med hvita brämstreck. Rygg och skulderfjädrar mörkbruna med hvita brämfläckar; kors svart med hvita spetsbräm; övre stjerttäckare hvita. Stjert tvär; stjertpennor 6 par, hvita med breda brunsvarta tvärband, utåt aftagande, å 1:a 5 band, å 4:e 2, å 5:e 1, å 6 endast en fläck i utfanet vid spetsen. Bröst och sidor hvita, dessa överst med svarta tvärband; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Vingar spetsiga; tumvinge med 3 fjädrar, brunsvarta; handpennor 10, brunsvarta, spolar bruna, å den 1:a något ljusare, spetskanter smala, hvita; armpennor 10, mörkbruna med svagt hvita spetskanter; armbågspennor 4, långa, > armpennorna, mörkbruna med hvita brämfläckar; handtäckare brunsvarta; armtäckare mörkbruna, bakåt och uppåt med små hvita brämfläckar; kanttäckare brunsvarta; undre handtäckare gråbruna; undre armtäckare gråbruna med hvita smala tvärband, de mellersta och undre kanttäckarne svartbruna med glesa hvita fläckar. Vadtäckare hvita. Tars framtill och tarssula ringlade; tår: 3 > 4 > 2 > 1, som når marken, simhud mellan 3 och 4 kort; klor: krökta, spetsiga, 3 > 2 > 4 > 1, 3 något vidgad.

3. *Hona*, gammal, 15 maj 1877, Stockholm. Liknar hanen.

Näbb svart; näbbås nästan rät, nedtryckningen föga märkbar. Huvud ovan svart med stora hvita sidobrämfläckar; nacke och halsrygg svarta med sidobräm och nedtill brämfläckar hvita. Rygg och skulderfjädrar mörkt olivbruna med hvita brämfläckar; kors mörkt olivbrunt med hvita spetskanter, de bakre långa fjädrarne gråsvarta med hvita tvärband. Stjert tvär; stjertpennor hvita, tvärband breda, svarta och brunsvarta å 1:a 3, å 2 i utfan 3, i infan 2, å 3:e 2 band och i utfan 1 fläck, å 4:e 1 och 2 fläckar, 5:e oregelbundet tecknad, å 6:e 1 fläck. Tumvinge med 3 fjädrar, svartbruna med svag violett skiftning; hand- och armpennor svartbruna med svag grön och violett skiftning, de inre av de förra med svaga hvita spetskanter, armpennorna med smala

hvita kantfläckar, spolar mörkbruna; armbågspennor 5, > armpennorna, 2 eller 3 längst, mörkt olivbruna med hvita brämfläckar, å de flesta till stor del, å 5 i spetsdelen aldeles bortnötta.; överarmpennor jemnbreda, stora med svaga tvärvågor och hvita kantfläckar; handtäckare svartbruna med svag grön och violett skiftning; armtäckare, de mellersta, och kanttäckare olivbruna med hvita, små brämfläckar; undre kanttäckare sotbruna; undre armtäckare och bakersta raden av de mellersta likaså, men med hvita spetskanter, de övriga av de mellersta och de undre kanttäckarne samt undre överarmtäckarne svarta med hvita tvärband. Fötter mörkt olivgröna (få dagar efter döden); vad hvit, når nedom skenbenets midt; smalben ringladt utom främre nedre delen, som är nättecknad. Tars framtill och tarssula ringlade, trinda; tår: 3 > 4 > 2 > 1, som når marken, 3 och 4 vid roten förenade med simhud; klor: svarta, krökta, spetsiga.

4. *Hona*, 3 juni, Stockholm.

Liknar den föregående. Huvud och hals gråsvarta med hvita fläckar; framhals och kräva hvita och gråhvita med smärre bruna spetsfläckar, hvarigenom hon har en ljusare färg än hanen.

5. *Vinterdrägt.* Huvud ovan svartbrunt med hvita brämfläckar; ögonvrå med en hvit fläck; övre delar grågröna med bronsglans, utfan med små trekantiga, smutsigt hvita brämfläckar; övre stjerttäckare hvita. Stjert hvit; stjertpennorna i utfan med utåt avtagande svarta fläckar. Undre delar hvita, men bröstet med smala streck och trekantiga fläckar; undre ving- ävensom undre överarmtäckare gråsvarta med hvitt bräm. Brämfläckarna äro avnötta.

6. *Dundrägt*, 4 juni, Stockholm, Meves.

Näbb svart, rakt, spets nedböjd och, likasom näbbåsen, svart. Underkäkens hakvinkel tydlig. Huvud ovan rostgrått i midten med ett svart, å nacken bredare, band vid sidan av hjessan, ett dylikt bakåt förenadt med det förra; ögonvrå med svart, smalt band; tinning med ett band, som vid sidan om nacken bildar en stor fläck; huvudets sidor hvitgrå. Haka, framhals och kräva hvita; nacke med två rostgrå, nedåt gående sidoband; halsrygg grå med ett svart nedgående band. Rygg och kors svarta med två långsåt gående bruna band; övre stjertdun svarta och bruna. Stjert gråsvart. Bröst, sidor, mage och undre stjerttäckare hvita, slaksida svart. Vingar svarta, bruna och grå, med 4 utskjutande fjäderspetsar; spetsdun svarta med rostgrå tvärband; vadtäckare: utskjutande små hvita fjäderspetsar med svart dun.

7. *Ung fogel.* Hösten 1843. Skåne.

Näbb rakt, smalt (torrt: ovan svart, undertill rödbrunt), spets nedböjd. Käkkant rät, mot spetsen nedböjd, överkäkens mera än underkäkens. Näsborrar smala; näsfåra djup, når långt framom näbbets midt. Huvud ovan svartbrunt, panna med få hvita fläckar; ögonbågarna hvita, bilda vid näbbroten en spetsig vinkel, nå till nacken, men äro baktill bildade av sidobräm å fjädrar, hvilkas spoltrakter äro svartbruna; ögonvrå svartbrun, i midten och nedåt till större delen hvit; huvudets sidor framtill hvita, baktill mörkbruna; haka hvit. Framhals hvit med mörkbruna, smala ytterfläckar; kräva hvit med mörkbruna fläckar, åt sidorna mörkbrun med hvitt spetsbräm; nacke och halsrygg mörkbruna. Rygg och skulderfjädrar mörkbruna med små brungula brämfläckar; kors likaså, men baktill med hvitt spetsbräm; övre stjerttäckare hvita. Stjert tvär, vid roten och utåt hvit; stjertpennor: 1:a paret baktill med 4 tvärband, 2:a med 3, 3:e med 2, 4:e med 1 tvärband och en fläck i utfan, 5:e med en fläck i utfan nära spetsen, 6:e hvit. Bröst hvitt; sidor mörkbruna med hvita och gula fläckar; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Vingar spetsiga, mörkbruna; handpennor 10 med svarta spolar; de inre armpennorna, armbågspennor, överarmpennor och täckare med brungula brämfläckar; undre handtäckare brungrå; undre armtäckare brungrå, spetsbräm och nära dessa tvärfläckar hvita; de mellersta brunsvarta med hvita tvärfläckar; undre kanttäckare brunsvarta, hvitfläckiga; undre överarmtäckare långa, svarta med hvita, smala tvärband. Fötter (torra) grönbruna; vadtäckare hvita; vaden når till skenbenets midt. Tars upptill bred med djup fåra, framtill, likasom tarssulan, ringlad; tår långa, smala, 3 > 4 > 2 > 1; klor: 3 > 2 > 4 > 1, svarta, spetsiga, föga krökta.

8. *Ung hane*, 16 juli, Mörkö, liknar den föregående. Framhals och kräva med stora mörkbruna fläckar, liksom den gamle hanens, men något ljusare.

№	1♂	2♂	3♀	4♀	6p.	7j.	8♂j.	9♀j.
Längd	—	—	243	—	—	—	—	—
Huvudets längd (+ näbb)	62	64	62,5	65	40	65	63	65
Näbb, längd till pannan	33	33	35	34	16	35	33	35
» » » munvinkeln	36	—	37	—	—	39	—	—
» » fr. spets. t. näsb.	28	26	30	26	—	29	27	—
» höjd vid roten	5,2	5,2	5,4	5,2	4	5,5	5,2	5,7
» » » näsborrarna	4,2	4	4,2	4	2	5	4,6	5
Gapets bredd	—	7	—	—	—	7	—	—
Näbbets bredd vid näsborrarna	3	3	2,2	3	—	3	2,5	3,3
» minsta bredd	—	—	2	—	—	—	—	—
Näbbspetsens bredd	1,6	—	2	—	—	—	—	—
Näsborrar	4	5,5	c. 3,5	4,5	—	4×9,5	4	—
Vingens längd, direkt	133	140	146	140	—	133	143	139
Mellan vingspetsarna	—	—	460	—	—	—	—	—
Tumvinge	40	41,5	45	42	—	—	45	—
Stjert, längd	55	c. 58	65	c. 55	—	67	c. 58	60
Stjertspets bakom vingspetsarna	—	—	0	—	—	—	—	—
Smalben	20	17	20	—	13	—	—	—
Tars	35	34,5	37	36	26	35	33	35
Mellantå med klo	29	29	30	30,5	27	c. 30	28	25×5

№	1a	b	c	d	2	3	4a	b	c	5a	b	c	d	6a	b	c	7a	b	c	d
Äggets längd	42,3	41	40,4	40	40,7	37,5	40	38,6	38,5	41	41	40	38,6	38	37,9	36,9	41,3	40,5	40,4	39,4
» bredd	28,4	29,6	28,7	29	26,9	27,7	28,6	28,4	28,5	28,2	27,8	27,8	26,9	25,8	26,3	26,8	27,9	27,1	27	26,7
» spets	13,9	11,4	11,7	11	13,8	9,8	11,4	10,2	10	12,8	13,2	12,2	11,7	12,2	11,6	10,1	13,4	13,4	13,4	12,7
» red. längd	1,49	1,39	1,41	1,38	1,51	1,35	1,4	1,36	1,35	1,45	1,47	1,44	1,43	1,47	1,44	1,38	1,48	1,49	1,5	1,48
» rektangel	1201	1214	1159	1160	1095	1039	1144	1096	1097	1156	1140	1112	1038	980	997	989	1152	1098	1091	1052

9. *Ung fogel*, 19 juli 1875, Hasselfors, Nerike, LAMPA.

Liknar föregående. Huvud ovan nästan enfärgadt gråsvart, tinning likaså, men med små hvita fläckar; ögonlock hvita; ögonvrå: vid ögat en halvmånformig gråsvart fläck, sammanhängande med den breda tygeln; kind och kindtrakt hvita, fläckiga; haka hvit, utan fläckar. Strupe hvit med små trekantiga, brunsvarta spetsfläckar. Övre stjerttäckare hvita med tvärt, svagt spetsbräm; stjertpennorna likna dem hos N:o 5, men den 5:e har ofullständigt tvärband och en utfansfläck, den 6:e har en dylik och en svag i infanet. Tumvinge med 3 svarta fjädrar; handpennor: 1 > 2 > 3; handtäckare brunsvarta; armtäckare ävenså, men med brungula spetskantfläckar; kanttäckare enfärgade, brunsvarta; undre hand- och armtäckare mörkt blygrå; de mellersta och de undre kanttäckarne svarta med hvitt spetsbräm.

Ägg. Mer eller mindre päronformiga, brunhvita till blåhvita; ytfläckar bruna.

1. 5 maj 1868, Vermland, i Nötskrikbo. Blåhvita och gulhvita.
2. 13 maj 1858, Norrköping, i Ekorrebo, 4 st., hvarav 1 finnes i Riksmuseum, LUNDBORG. Starkt tillspetsadt, fläckar vid spetsen sparsamma. Se här nedan.
3. 1868. Vermdö, i Ekorrebo, 4 st.
4. 20 maj 1868, Vermland, i Duvbo, 18 fot över marken, TISELL. Grundfärg hvitbrun.
5. 12 maj 1874, Vermland, i en gran, 32 fot högt, A. NILSSON. Hvita till gråhvita; fläckar större.
6. 1 juni, Vermland, i en tall, 38 fot högt, A. NILSSON. Hvitbruna; fina bruna prickar; vid tjockändan med eller utan krumelurer.
7. 3 juni 1873, Vermland, i Duvbo på en gran, 31 fot högt, A. NILSSON. Mycket ruvade; starkt päronformiga; hvita till hvitbruna; fläckar medelstora.

Hr Dr. WESTERLUND har meddelat följande:

Vid Kalmar funnos 4 ägg av denna fogel högt upp i en gran i ett bo, som tillhört eller mycket liknade en Ekorres. Äggen voro starkt päronformiga, rödaktigt hvitgula, överallt tätt beströdda med små bruna fläckar och punkter samt gråaktigt violetta skalfläckar, jemte en och annan mörkare hårsnirkel på den tjockare ändan; l. 40 m.m., tj. 29—30 m.m.

Vid Norrköping togos två kullar den 13 och 25 maj; äggen blåhvita, ljusa, med mycket svag grönaktig anstrykning, tecknade med gråvioletta skalfläckar, små rödbruna och svarta fläckar, punkter och krokiga streck, ofta med en och annan längre och kortare, svart hårsnirkel; teckningen isynnerhet samlad på den tjockare ändan; l. 41½, tj. 26½ m.m.; l. 40, tj. 28 m.m. Jemf. N:o 2.

De i WESTERL. Ool., sid. 201, beskrivna äggen: »eller — — 29 m.m.» tillhöra icke *T. ochropus*, utan *Strepsilas*.

Gropsnäppans häckningsområde når i Norge från polcirkeln söder ut till Kattegat. Vid Fokstuen på Dovre häckar årligen en temligen talrik koloni. En uppgift, att hon skulle häcka vid Bodö, har icke blivit bekräftad. Hon är vid vestkusten sällsynt. Hon flyttar bort från sin födelsebygd i början av oktober och återkommer till Norge i april samt är under flyttningstiderna allmän vid Kristiania, COLLETT.

Vid Karbole, i trakten av Ljusdal, påträffade MEVES den 6 maj 1857 stora flockar. Vid Horndals bruk i Dalarne allmän, LUNDBORG. I trakten av Upsala skall hon, enl. MESCH, vara allmän under flyttning, men omnämnes ej uti en av SEGERSTRÖM meddelad förteckning. Kom till Sigtuna år 1830 den 19 och år 1831 den 11 april, SÖDERBERG; till Mörkö den 13 april 1828, EKSTRÖM; var der sällsynt vid skogskärr, ÖDMAN. Häckar temligen allmänt vid Vartofta i Vestergötland, H. GADAMER, och sparsamt inom Örebro län, SUNDSTRÖM; är ej sällsynt inom Kils socken, LÖWENHJELM. En ung fogel erhölls den 19 juli 1875 vid Hasselfors i Nerike och en hane den 25 april 1878, se ovan. Förekommer här och der i trakten av Karlstad och vid Venerns kuster, CEDERSTRÖM, HAMMARGREN. Häckar i de inre delarna av Vermland, Dalsland och Bohuslän. Unge erhållen i Vermland den 16 juni

1873 är meddelad åt Dresser av Meves; erhållen i Åmål den 10 juni 1868, vid Skara den 14 april samma år. I trakten av Göteborg och i Bohusläns skärgård mycket sällsynt, Malm; i Ö. Smål. både vid kärr inuti landet och vid sumpiga ställen vid kusten ej sällsynt, Tiselius; flyttar över Öland under hela augusti månad, men antingen en och en eller 2—3 tillsammans, Kolthoff; häckar här och der på Gotland, Andrée, Holtz; häckar sällan i N.Ö.Skåne, Wallengren; hvaremot den i trakten av V. Vram och Trolle-Ljungby, enl. Lilljeborg och Gadamer, var vanlig; sågs av den förre den 12 april 1840, enl. skriftligt meddelande från samma tid, och av den senare den 12 juni 1845; är i trakten av Ringsjön, enl. C. Möller, erhållen i mars, april, juni och juli, flyttar bort i september. Åström säger, att hon i Lommatrakten ej är sällsynt; skall häcka på Kungsmarken och i Fogelsång. Häckade på 1840-talet ej vid Skånes skoglösa sydkust eller på slättlandet.

I Danmark förekommer hon sparsamt; Teilmann såg enkla vid Jutlands vestkust; de äldre uppgifterna om dess häckning här och flerestädes tarva bekräftelse; Kjærbölling säger, att hon är sällsynt såsom häckfogel, men är talrik på flyttning i augusti och september; Collin tillägger, att en fulltalig kull fans i ett Duvbo, 5 alnar över marken; vid flyttning temligen talrik i Vendsyssel och trakten av Randers.

I Finland temligen sällsynt; v. Nordmann säger dock 1864, att hon under flyttning icke är sällsynt. Under vår och höst i Kuopiotrakten, J. v. Wright; även i Haminanlaks; kom till Kuopio år 1848 den 5 maj; späda ungar funna av Aschan den 4 juni 1870 i N. Savolax, 63° 12′ n. br. År 1876 rättade Palmén äldre uppgifter derhän, att fogeln endast blivit funnen i mellersta och södra Finland, der hon häckar.

Från Ryssland ega vi flere uppgifter; från Arkangel, enl. Dresser; i Utsjug den 24—29 maj 1864, H. Goebel; skall 'häcka talrikt' i Petersburgs distrikt, J. v. Fischer; förekommer nära sjelva S:t Petersburg, Brandt; Nowaja Ladoga, Wajmugskaja ej sällsynt, Lilljeborg; Dwina; vid Kargopol flygfärdiga ungar den 3 juli, Meves; förekommer i mellersta Ryssland, i synnerhet i Jaroslav och Smolensk, der hon häckar; i Sarepta erhållen i sommardrägt, v. Pelzeln; till Odessa komma de första i slutet av mars, Dresser; i Koslou i juli, Taylor. I Ural till Pavda och Ekaterinburg och Shadrinek under flyttning, Sabanaeff; häckar i Sibirien i synnerhet i lågländta trakter, Pallas, Severzow; vid Baikalsjön, Ö. Sibirien, nästan endast vid genomtåg, vanl. i början av maj, träffas även under sommaren. Höstståget börjas i medlet av juli av ett större antal, Taczanowski, Dubowski. Vid polcirkeln den 15 juni, ej allmän; ett ägg i bo, 6 fot högt, vid Egarka, 67° lat.; på hösten i augusti allmän vid Jeniseisk, Seebohm. Ö. Sibiriens kust, i Askold erhållen den 27 maj 1878, Bolau; vid Kamtschatkas floder och kuster, Steller; är av flere forskare i senare tid omtalad, såsom på Yarkand, Turkestan, Baikalsjön, Daurien, Stanowoi, Okotska sjöns sydkust, Amur.

Häckar i Pommern; Wiese omtalar år 1855, att hon i trakten av Köslin är temligen talrik och saknas knappt vid något större kärr med torviga stränder, och att han först av en gammal jägare hörde, att fogeln häckade i gamla Trastbon, hvartill han dock ej satte någon tro. Några år senare, år 1845, erhöll han dock 4 ägg från ett bo i en gammal bok, i hvilken fogeln flere år efter hvarandra hade bott. Ännu tvivlande fann han sjelv år 1846 ett bo, 35—40 fot högt i ett barrträd, med så starkt ruvade ägg, att han hörde ungarnes pip i äggen; senare fann han, den 25 maj, i ett gammalt Sångtrastbo nära fullruvade ägg. I Ö. Preussen häckar hon och är talrik i sumpiga skogstrakter. I

Schlosskämpen vid Köslin fann Hintz år 1857 fogeln den 8 april, ägg den 16 april och ännu den 18 juni; i allmänhet fans hon till lika antal som förut. År 1858 började vårflyttningen den 1 april vid +3 till 8°. År 1859 började vårflyttningen den 7 april; ägg funnos emellan den 2 maj och 2 juni; den 18 september sågos de sista vid + 4 till 11°. År 1860 började vårflyttningen den 24 mars; 10 maj funnos ruvade ägg; den 1 september syntes de sista foglarne vid + 10 till 18°. År 1861 den 26 mars, vid S.O. vind och vid 0 till + 12°, visade fogeln sig på flyttning temligen ofta. Den 9 maj fans första fulla kullen, omkring 3 dygn ruvade, och den 24 maj sista boet med nykläckta ungar. Från den 14—29 augusti sågs och hördes fogeln på flyttning: sistnämnde dag vid S. vind och + 13 till 18°. År 1864 den 1 april vid S. vind och + 4 till + 5° syntes den förste, den 12 flere; ägg funnos stundom i bon 30 fot högt, från den 2 maj till den 3 juni; fogeln syntes sist den 17 augusti vid V. vind och + 8 till 9°. År 1865 den 3 april kommo några vid S. vind och + 1 till 5°. Ägg erhöllos den 30 april till den 8 juni; flyttning började den 10 juli vid S.V. vind och + 11 till 14,5°.

Under de sista dagarna av april och medlet av maj 1859 iakttagen i Neu-vorpommern; ävenså den 20 april och den 12 sept. s. år. År 1861 funnos ungar den 21 maj, Holland; kom 1869 i medlet av april, Quistorp. Häckar icke sällan i Mark i med vatten försedda skogar; sågs år 1855 den 26 februari vid djup snö och —25°; d. 22 mars samma år kommo många, men fingo ingen föda, Vangerow. Vid Reinberg i Schlesien sågs ett par i maj till juli, v. Homeyer.

Tancré skrev i januari 1881, att hon flyttade, dock icke talrikt, över Hiddensö. I Mecklenburg hvarje höst ensam eller i små flockar, Grävenitz; en gammal fogel erhölls i Schwerin den 12 augusti 1859, flere syntes även senare; 1863 den 22 sköts en, som skrikande sprang på grenarna av en bok, v. Preen; häckar säkert här. På Poel sköts den 12 augusti en gammal hane, och senare sågos flere, v. Preen; till Vorpommern den 12—24 april och d. 12 sept., Quistorp. v. Zittwitz skrev år 1854, att hon förr häckade vid Münster. Häckar i Hildesheim, enligt Pralle, som skall i trakten av Göttingen den 17 april 1879 hava funnit ägg; vid Arnsberg under höstflyttning, Suffrian, Gade; ej sällsynt vid Kassel, Sezekorn; flyttar över Thüringen, Hellmann; drog den 27 mars 1864 lockande vid Hanau; häckar der, såsom ofta, på förkrympta träd uti en fördjupning utan att bygga bo, stundom i gamla trastbon, C. Jäger. Naumann säger, att hon vid Anhalt flyttar under hösten om natten och alltid åt vester eller sydvest; visade sig der den 5 juni 1854 och häckade, men var sällsynt, Pässler. Flyttar regelbundet över Halle a. S., Rey. Från Worms meddelar Glaser, att år 1862 och vintern 1866—7 vid högt vattenstånd ett ökadt antal av fogel icke kunde förmärkas. Förekommer i Würtemberg, Calwer, Braths; vid Maine under flyttning, Römer. Syntes år 1853 den 8 och 25 april och 16 aug.; var vanlig vid Memmingen; den 12 oktober samma år syntes enkla vid Gunzenhausen; till Neuhaus, Bayern, kommo de den 7 april 1855 och på återfärden i midten av juli; de sista syntes d. 28 augusti, och år 1856 flögo de första, starkt lockande, över Neuhaus; från den 4—11 april var draget starkast; på återtåget den 7 augusti träffades flere, från den 22—31 i samma månad var draget starkast; år 1858 syntes de den 30 mars och 15 april, Jäckel. I Mindel- och Kameldalen ej sällsynt vår och höst, Landbeck; sällsynt vid Lech; flere år före 1855 erhölls en vid Meitingen; den 10 februari 1855 en vid Neuburg; vid Illers strand ej sällsynt, Büchele, Leu. Till Sydtyskland kommo de under åren 1842—9 den 7 mars—11 april och den 16 juli—28

augusti; i Schaffhausen, v. Heuglin. Vid Bodensjön från april till augusti, Walchner; skall häcka der och vid Federsee, König-Warthausen, Heuglin. Kom till Ansbach år 1853 den 17 februari. År 1854 vid Mittelfrankens floder och bäckar den 8 och 25 april och den 19 augusti. Omtalas för övrigt från Bayern den 14—21 april 1853; häckar talrikt vid Donau från Ulm till Passau.

I Oberlausitz under april—aug. ej sällsynt, Tobias; i Böhmen, Fritsch. I Österrike, Finger; under juli och sept., v. Pelzeln; i Nedre Österrike erhållen den 18 januari, v. Tschusi-Schmidh.; häckar vid Donau, på Landbecks jagtmark, enligt brev av 1845, och i Galizien; i Krakau ett år den 26 februari vid djup snö och — 25°; flere kommo dit den 22 mars, Wodzicki. Häckar i Bukovina vid stränderna av Bug och Dniester, Zawadski. I Tyrolen under vår och höst en av de talrikaste arterna i slägtet, Althammer. I Steiermark såg Seidensacher ett par från vintern till den 22 april. Häckar i Ungern, Baldamus; i Oppova, Tobias; i Siebenbürgen vid floder, men sällan vid sjöar, häckar icke sällan, Landbeck. Sågs i Transsylvanien i slutet av april vid Rea, der hon var mycket talrik om hösten, Danford, Brown; uppgifter om dess häckning här synas förhastade. I Dobrudscha om våren i större flockar, Sintenis.

Vid Weser i Oldenburg iakttagen den 6 juni 1854, Wiepken; häckar der; om hösten flytta unga foglar här över, Negelein. I Gröningen vid sött vatten, sällan vid havskusten, Braak. Träffas i Friesland stundom under oktober månad, Albarda. Ostfriesland vid Ems utlopp spridda, uppehålla sig vid sött vatten; träffad på öarna i juli 1865; kom familjvis till Borkum omedelbart efter häcktiden, redan i slutet av juni, men det egentliga draget är i slutet av juli och början av augusti, håller sig här icke uteslutande till sött vatten; skjutes från skottgrop, v. Droste; träffad i september, Altum. Träffad ensam under flyttning på Wangerooge av Wiepken.

I Belgien skall hon häcka temligen ofta, flyttar över om våren och mot slutet av sommaren, Selys-Longchamps; jemf. Dubois Ois. Belg.

I Storbritannien synes hon icke häcka, åtminstone efter hvad hittills kändt är; Lubbocks uppgift, att hon skulle häcka i Norfolk, anses bero på ett misstag, More; förekommer vanligen i slutet av augusti till oktober ensam eller parvis, är mycket skygg och stannar ej över 24 timmar på samma ställe; erhållen även om våren, då hon på flyttning är vanligare i södra England, Jardine. I Irland sällsynt, men visar sig under alla tider på året, Thompson.

Fångades om hösten i Frankrike till hundratal i nät, Gatterer. Till Eure & Loire kommer hon regelbundet vår och höst, Marchand; iakttagen vid Lyon, O.-Gaillard; kommer till Savoyen omkring den 20 eller 30 mars eller först under de första dagarna av april, ensam eller parvis; de flesta flytta snart bort, och endast få stanna kvar över sommaren; det säges, att de häcka på 'marken' eller 'bland stenar', och att ruvningen varar '18 dagar', hvilka uppgifter säkert äro förhastade; skall flytta i september, men somliga synas ännu i december, Bailly; är talrik i Provence från våren till hösten, men få häcka, W. v. Müller; flyttar även i oktober; häckning omtalas, Degland & Gerbe. I trakten av Genève regelbunden flyttfogel, F.-Beaumont.

I Portugal sällsynt, C. A. Smith; i N.V. Spanien ej talrik såsom flyttfogel, skall N. om Sant-Jago förekomma under hela året, Rios Naceiro, Bolle; vid Albufera 'allmän' om sommaren, Vidal; erhållen i Sevilla i januari, Saunders; vid Gibraltar allmän under vintern, Irby.

På Corsica sågos få i april, Wharton; på Sardinien flere gånger träffad under vintern, flyttar över, enl. Cara, vår och höst; Brooke säger, att hon här ej är sällsynt; skall i Italien vara allmän och der förekomma hela året, Salvadori; på Sicilien allmän under flyttning i synnerhet i april, ett stort antal kvarstannar över sommaren, enligt Malherbe; hans uppgift om dess häckning är tvivelaktig. Dresser betvivlar med skäl Döderleins uppgift i samma ämne. På Malta ganska allmän, börjar komma i mars, synes stundom i juni, håller sig mera in i landet än *T. glareola*, C. A. Wright.

Omtalas från Bulgarien, E. F. v. Homeyer. Övervintrar i Grekland, men, enl. Krüper, driver hon i ringa antal omkring ensam, om våren på sin höjd parvis, vid dammar och kanaler, ej vid kusten. Dess läte höres vida omkring hela natten. Årsungar erhållas i augusti, v. d. Mühle; kvarstannar länge om våren i V. Grekland, Simpson.

I Macedonien den allmännaste av samslägtingarna i kärr och vid bäckar, Elwes a. Buckley. På Korfu och Epirus allmän från början av september till slutet av maj, tillfälligtvis i juni och juli, Powys.

Övervintrar på Cykladerna, Erhard, och till ringa antal i Mindre Asien, Danford; kvarstannar länge vid Döda havet, under vintern stundom till sent i april vid bäckar och havskuster, Krüper; allmän ännu i juni, enl. Tristram; nära Tor, Sinaihalvön, Wyatt.

En gång omtalad från Canariöarna, 'Cul blanc' eller 'Becasseau', Ledru, Bolle.

I N.Afrika allmän under vintern, i palmträdgårdar alltid parvis. I Cambambe, Angola, V. Afrika, i kärrtrakter, flyger vanligtvis parvis, Monteiro; i Gambia, Hartlaub; Guldkusten, Shelley a. Buckley. Vid Accra talrik. I Algeriet allmän, Taczanowski; i Tripoli på våren, Chambers.

I N.Ö.Afrika spridd; emellan Hamesen och Adoa i början av november, går 10,000 fot över havet; år 1862 i februari vid Tana-sjön; sågs även på Rek-öarna, Bar el abiad, Bar el ghasàl; omnämnes flyttande i början av september, i brev från Bongo, Heuglin; i Egypten och Nubien allmän, Shelley; i Egypten från den 15 december 1863 till den 13 april 1864 allmän, Taylor; vid Kairo i flockar i november, spridd vid pölar och kanaler ända till andra katarakten, Adams; ibland klöver och vicker i närheten av vatten, A. E. Brehm; i hela Nildalen, Hartmann; i Sennaar den 15 och 16 april, Vierthaler; Abyssiniens kust, Heuglin; vid Zana i slutet av juni, Tristram; Susa i Östra Atlas, enl. Salvin; i Kordofans träsk i medlet av oktober. Vid Hvita Nilen tillvaratagen den 1 juli 1835 av Hedenborg och i det högre Kafferlandet den 7 februari 1843 av Wahlberg, Riksm.; även träffad vid Kap.

I Indien mycket allmän och visar sig vanligtvis ensam vid hvarje vattendrag och de flesta vattenpussar, ävensom på risfälten, är en av dem, som komma tidigast bland samslägtingarna, i N. Indien redan i slutet av juli, och förmodas häcka der; Irby hade sett den under maj, juni och juli, Jerdon; på Ceylon, enligt Hartlaub; är träffad i Persien, de Filippi; Kattiavar, Shira, Beluchistan, Burmah, Arakan och Övre Pegu, J. H. Lloyd m. fl.

I N. Kina erhållen mellan augusti och december 1860; i Fuchow i synnerhet vid inre vattendrag. I Amoy sällsynt vid sött vatten, mera sällan vid salt, Swinhoe; sedd på Hainan. Stundom på kusten av Formosa, men oftare i små flockar eller ensam vid sött vatten. Få anses häcka här, Swinhoe, hvilket är föga troligt.

I N. Japan erhållen under september; Blakiston anser den identisk med den europeiska; vid Hakodadi, Swinhoe; i Blakistons och Pryers förteckningar omtalas den såsom allmän i Japan.

Fogeln saknas i Amerika; dock må nämnas, att Sykes säger, att han blivit funnen vid Hudsons Bay, och Coues omtalar den även.

Fogeln uppehåller sig hos oss mest i barrskog och i närheten av skogskärr; under flyttningstider besöker han dock även kusterna och platser med bräckt vatten. Dess *flygt* är snabb, vingslagen ej hastiga, men kraftiga, endast då han lyfter eller blir skrämd, gör han hastigare vingslag, flyger uppåt i zig-zag och med vingspetsarna bakåt riktade och handpennornas utkanter riktade utåt. Då han åter vill slå sig ned, sänker han sig nästan lodrätt mot marken, och nära denna gör han endast en liten båge för att hejda farten. Då han slagit sig ned, vippar han med stjerten upp och ned. Han vadar ofta så långt ut han bottnar, och så att vattnet når upp till bröstet, och stundom får man se honom simma.

Om Gropsnäppans *flyttning* hava vi många uppgifter i synnerhet från Tyskland, meddelade av W. Hintz m. fl. En egendomlighet hos denne fogel är hans vana att leva under största delen av året ensam eller på sin höjd parvis, och han synes sällan, och knappt hos oss, slå sig tillsammans med andra foglar av samma eller annan art. Sammanställer man hvad Hintz meddelat, finner man, att till Pommern den första flyttande fogeln om våren kom mellan den 23 mars och 22 april, vid mest S. eller S.O. vind och en temperatur av + 0,5° till + 11°. Höstflyttningarna började tidigast den 25 juli och slutade vanligtvis i medlet av augusti och senast den 9 oktober vid S. eller V. vind och en temperatur om + 8 till 18°. Jemför man detta med hvad vi ovan anfört, så se vi, att hon kommer hit tidigast i mars och att ungfoglarna bortflytta senast, och som det synes endast undantagsvis, i september, under det de gamla foglarna långt dessförinnan bortflyttat, och att dessa förhållanden sinsemellan överensstämma. Flyttningen försiggår under natten, hvarunder foglarna låta höra sitt starka läte, hvarmed de utan tvivel vägleda hvarandra. Att de gamla bortflytta i allmänhet ovanligt tidigt, har gjort, att man ofta ansett fogeln häcka på orter, över hvilka han endast flyttar, eller der han endast hvilar eller söker sin föda.

Lätet är starkt och hörbart på långt håll såsom en ren, egendomlig, klingande ton, som svårligen med skrift kan återgivas. Under häcktiden skrika de både natt och dag, både då de hålla sig på marken och under flygt.

Födan utgöres mest av små mjuka djur, levande i sött eller dyigt vatten, såsom mindre larver, *Cypris*, dessutom små daggmaskar, *Physa fontinalis* m. m., hvarjemte han sväljer fint grus.

Fortplantningen är av mycket intresse och har tidigare givit anledning till flerfaldiga misstag, hvilka för närvarande medföra stora svårigheter att bestämma fogelns häckområde. Man trodde nemligen förr, att denna, liksom åtminstone de flesta samslägtingarna, lade sina ägg på marken, då man deremot senare funnit, att hon bor i träd, oftast i övergivna bon, eller på stubbar, och väljer isynnerhet barrskog och alltid en plats, som är i närheten av vatten, åtminstone en liten grop eller pöl. Redan år 1818 fann Hintz ägg av denna fogel uti ett bo av *Turdus musicus*, men synes icke hava publicerat denna upptäckt förr än år 1862. År 1845 fann Landbeck den häckande vid Donau. Före år 1847 erhöll v. Homeyer ägg ur ett gammalt bo av *Turdus*

merula i toppen av en enbuske, såsom man finner av THIENEMANNS brev av nämnda år till v. HOMEYER, offentliggjordt år 1881. PRALLE i Hildesheim, N. Tyskland, fann 2 friska ägg i ett förkrympt barrträd, några fot över marken, på barr, i en liten grop på en gammal ekstubbe, 2 fot 1 tum hög; utan något bo funnos vidare 4 ägg på barr, som fallit från ett barrträd, hvilket uppväxt mellan rötterna efter en ek. Den ruvande fogeln flög upp, först sedan man kommit 5 steg nära. Den 17 april 1859 funnos 3 ägg 3 fot högt på barr, nedfallna på trädets grenar, utan bo; på samma sätt bodde fogeln år 1881 vid Stockholm i en gran, men på en gren 15 fot högt och 3 fot från stammen; nära ställena funnos vattengropar. Även PÄSSLER och C. JÄGER hava funnit ägg å gamla stubbar, så ock en gång HINTZ, som den 6 maj 1855 fann en kull av 3 något ruvade ägg i ett gammalt duvbo eller bo av *Garrulus glandarius*, senare även en gång uti ett bo av *Lanius collurio*, en gång i en avbruten poppel, hvaruti *Muscicapa luctuosa* förut bott; för övrigt fann han fogeln alltid begagna gamla bon av *Turdus musicus*. Under ett år, senast 1863, hade ur ett bo av *Turdus viscivorus* dennes ungar utflugit den 2 juni; den 7 s. m. funnos deri 4 friska ägg av *Tot. ochr.*, som sålunda hade inväntat, att boet skulle bliva ledigt.

I Pommern hava under åren 1852—68 vid undersökning av 40 bon, ägg funnits tidigast den 15 april, senast den 24 juni, nästan kläckfärdiga, de flesta i maj, och utav dessa åter de flesta i första hälften av månaden. Nykläckta ungar hava funnits: de tidigaste den 5 maj, de senaste den 31 maj, men till följd av ovan omtalade fynd av ägg utkläcktes sådana ända till den 25 juni. Härvid är att märka, att, då fogeln mister sina ägg, lägger den sådana på nytt, fastän i ett annat bo, och synes även då vanligtvis lägga full kull. Jemför man härmed hvad här förut pag. 435 blivit framstäldt rörande förhållandet i Sverige, så finner man, att ägg här blivit funna: tidigast den 5 maj, senast den 3 juni, och de flesta även här i maj. Emedan undersökningarna här icke varit så ihärdiga och långvariga, torde man kunna antaga äggläggningstiden här vara något längre, men knappast, om icke i Skåne, börjas den så tidigt som i Pommern.

Vi hava utom det, som redan blivit nämndt, några uppgifter att meddela om fogelns fortplantning inom Sverige. Jägmästare LUNDBORG synes här först hava iakttagit fogelns häckning. År 1866 företog L. HOLTZ en utflygt till Gotland; berättelsen derom, hvad ifrågavarande fogel angår, offentliggjordes 1868. Den 11 maj fann han på en mosse, på en gren av en martall, 10 fot högt, ett platt, av fogeln sjelf (?) bygdt bo av fina grenar och rötter av *Calluna vulgaris*, på hvilket låg ett lager av *Sphagnum* och murken ved, samt med bädd av barr, något *Hypnum*, några fina, torra träbitar och några få fjädrar. Boets kant utgjordes av väl ordnade rötter och grenar av *Calluna vulgaris*.

Den ena fogeln förrådde med skrik boet på 100 fots avstånd; den häckande lemnade boet, då man kom det 10 fot nära, och båda omkretsade sedan platsen skrikande. De 4 äggen voro temligen mycket ruvade. Den 14 maj påträffades åter ett bo i en barrskog på en ung *Pinus abies*, 15 fot högt, nemligen i ett gammalt Ekorrebo, även föregående år begagnadt av foglarne, och med bädd av *Hypnum*, bast och några fjädrar; derpå funnos 4 mycket ruvade ägg.

Då ungen blivit utkläckt, ger han sig huvudstupa ur boet, åtminstone då han blir skrämd. Man uppgiver även, att föräldrarna utan vidare omständigheter fösa ungarna ur boet. I hvilket fall som helst taga ungarna derav ingen skada, utan söka så fort som möjligt gömma sig, och föräldrarna följa dem till vatt-

net i närheten. Nästan flygga ungar träffades av HINTZ i Pommern den 30 maj. Vi hava icke träffat ungfoglar förr än i medlet av juli, men dessa hava redan någon tid varit flygga.

Till fogelns *fiender* räknas de medelstora och mindre falkarne, hvilka han icke kan undfly utom i närheten av buskar eller vatten.

Hos oss jagas denna fogel sällan. Dess *kött*, särdeles de ungas, skall för övrigt vara välsmakande; dock skall han om våren hava stark lukt av mysk.

Man kan hålla fogeln i *halvtamt* tillstånd inom hus, och han vänjes vid mjölk och deruti inblandadt hvetebröd, i hvilket man till en början lägger larver, flugor och styckade daggmaskar.

Ibland dess fjädrar har man endast funnit en art: *Nirmus ochropi* DENNY.

Uti inelvorna hos fogeln i Egypten har man funnit en art, hvilken KRABBE anser vara *Tænia globulus* WEDL., som även förekommer hos *Scolopax gallinula; Tænia filum* GOEZE, även funnen hos *Scolopax rusticola, S. major, S. gallinago, Actitis hypoleucos.*

Cinclus BELL.

Tringa GESN., 50. L., Fn. I 1746. 53 n. 146, Horsgjök.

Trynga ALDR., Orn. III 1645, L. 20, C. 45, p. 137. BRISS., V 1760, 177; Ed. II 1763, II 259.

Ochropus medius etc. GESN., 482, 495. ALDR.

Tringa ochropus L., S.N. II 1740, 47; X 1758, 149; Fn. II 1761, 64; S.N. XII 1766, 250. BRÜNN., Orn. 1764, 55. PH. MÜLL., L. Nat. II 1773, 410. MÜLL., Prodr. 1776, 25. GATTERER, Nütz. u. Schad. d. Th. II, 1782, 217. BERGIUS, Tal. 1787, 101. GM., S.N. 1788, 676. ÖDMANN, Wermdö 1792, 73. LATH., Ind. II 1710, 72, part. LATH. BECHST., III 1796, 141; IV, II 1812, 447. BESEKE, Vög. Kurl. 1792, 64. RETZ., Fn. 1800, 186. BECHST., Jagdw. I, II 1802, 124. MEYER u. W., Tasch. II 1810, 386. PALL., Zoogr. II 1811, 192. MEY., Vög. Liv- u. Esthl. 1815, 202. CUV., R. A. 1817, 494, *Totanus*. WALTHER, Forstphys. II 1818, 179. 'L. F.', Loudon Mag. 1830, 176. J. FRANKLIN, P. Z. S. 1831, 124. SWAINS. a. REICH., Fn. B. A. 1831, 392. WALCHNER, Orn. Bodens. 1835, 127. HEUGLIN, Ibis 1859, 348. SCLATER, Ibis 1862, 296. ADAMS, Ibis 1864, 33. GLASER, Z. G. 1868, 152.

Tringa cinclus L., S.N. VI 1748, 26.

Tringa littorea, varietas BRÜNN., Orn. 1764, 53.

Totanus ochropus TEMM., Man. II 1820, 651; IV 1840, 415. BRAAK, Cat. Av. Gron. 1821, 149. NILSS., Orn. II 1822, 64; Fn II 1858, 217. TEILM., Danm. o. Isl. Fugl. 1823, 123. BEHLEN, Forst- u. Jagdth. 1826, 488. EKSTR., V. A. Handl. 1829, 32. SÖDERB., Tidskr. f. Jäg. 1832, 96. SYKES, P.Z.S. 1832, 162. NAUM., V. D. VIII, 1836, 59; XIII v. BLAS. u. BALD., 1860, 141. RASCH, N. Mag. f. Nat. 1838, 378. ZAW., Fn. 1840, 103. SCHINZ, E. Fn. 1840, 333. KEYS. u. BLAS., Fn. 1840, n. 330. SCHLEG., Rev. 1840, XCIII. ANDR., V. A. Handl. 1841, 210. DE SERRES, Migr. 1842, 116. LANDB., Isis 1842, 196; N-a 1855, 55. DE SEL.-L., Fn. Belg. 1842, 127. JARD., B. of Gr. Brit. III (1842) 209. DRUMM., Ann. a. Mag. N. H. 1843, 421, 427. MALH., Fn. Sic. 1843, 190. SUNDEV., V. A. Handl. 1844, 382; J.f.O. 1855, 166. V. D. MÜHLE, Orn. Griech. 1844, 101. SCHULZ, Fn. March. 1845, 360. SUFFR., Arnsberg, Jahrb. Nass., 1846, 155. LUNDB., V. A. Handl. 1846, 43. NACEIRO, Mem. Madr. Ac. 1850; ref. BOLLE, J.f.O. 1855, 304, 313. THOMPS., Irel. B. II 1850, 208. v. HEUGL., N-a 1850, 2 H. 61, 65; N.Ö. Afr. 1856, 314; J.f.O. 1862, 287, 403. KJÆRB., N-a 1850, 3 H. 47; Danm. Fugl. 1852, 291; N-a 1854, 306. TOB., N-a 1850, 2 H. 100; J.f.O. 1853, 214. LILLJ., V. A. Handl. 1850, 299. JÄCK., N-a 1852, 2 H. 122; J.f.O. 1854, 266, 272, 501; N-a 1855, 108; 1856, 238, 519; 1858, 443. BOLSM., N-a 1852, 3 H. 34; 1855, 316. RUHL, N-a 1852, 3 H. 53. v. NEGEL., N-a 1853, 61. CALW., N-a 1853, 100. v. MIDD., Reise II 1853, 215; Isep. 1855, 58. HELLM., N-a 1853, 286. MOESCHLER, N-a 1853, 303. BAILLY, Orn. Sav. IV 1854, 148. PÄSSL., J.f.O. 1854, 181; 1856, 62. HARTL., J.f.O. 1854, 159. WALL., N-a 1854, 255. WIEPK., N-a 1854, 352; J.f.O. 1877, 429. GÄTKE, J.f.O. 1854, 323. LLOYD, Ant. II 1855, 157. LEU, Schwab. V. 1855, 15; N-a 1855, 424. BRAHTS, N-a 1855, 339. VANGEROW, J.f.O. 1855, 343. WODZICKI, J.f.O. 1855, 347. A. E. BREHM, J.f.O. 1855, 365. VIERTH., N-a 1855, 475. WIESE, J.f.O. 1855, 514; 1860, 219. F.-BEAUM., N-a 1856, 165. J. W. v. MÜLL., J.f.O. 1856, 229. HINTZ, J.f.O. 1857, Tab. 1; 1861, 222, 226, 308, 444, 453; 1862, 460; 1863, 427, 434; 1864, 67, 92, (108), 186; 1865, 237; 1866, 150; 1867, 170; 1868, 397, 403. J. v. WRIGHT, Öfv. V. A. Förh. 1857, 43. HOLL., N-a 1857, 190; J.f.O. 1859, 445-7; 1861, 398. BOLLE, J.f.O. 1857, 338. ALTH., N-a 1857, 401; J.f.O. 1866, 106. ERH., N-a 1858, 9. MEV., Öfv. V. A. Förh. 1858, 88, 91, 94; 1860, 219; 1868, 276; 1871, 774.

Quist., N-a 1858, 39; J.f.O. 1860, 76; 1868, 262; 1870, 209. Gad., N-a 1858, 277, 294. v. Preen, N-a 1858, 398; J.f.O. 1859, 460; 1864, 66. Jester, Kl. Jagd. Ed. IV, v. Berg, 1859 I 393. C. Jäg., Beob. 1859, 75; Z.G. 1864, 378. Tayl., Ibis 1859, 53; 1867, 69; 1872, 232. Salv., Ibis 1859, 359. Gade, J.f.O. 1859, 437. Swinh., Ibis 1860, 66; 1861, 343; 1862, 254; 1863, 407; 1866, 137; 1870, 363; 1873, 370; 1875, 453; P.Z.S. 1871, 406. Tristr., Ibis 1860, 80; 1868, 327. Pow., Ibis 1860, 344. Simps., Ibis 1860, 390. v. Schrenck, Amur 1860, 416. Blak., Ibis 1862, 330; 1863, 133. v. Heugl., J.f.O. 1862, 287, 306, 403; 1863, 4; 1864, 276; 1874, 53. Monteiro, Ibis 1862, 335. v. Gråv., J.f.O. 1862, 456. Radde, S.Ö. Sib. 1863, 20, 330. Röm., Verz. Nass. 1863, 57. Hartm., J.f.O. 1863, 302. A. v. Hom., J.f.O. 1864, 76; 1870, 229. Sezek., Ber. Cassel. 1864, 39. C. A. Wright, Ibis 1864, 147. v. Droste, J.f.O. 1864, 426; 1866, 106. Vög. Bork. 1869, 192. Seidens., Verh. Z.-B.G. 1864, 88. v. Nordm., J.f.O. 1864, 374. Collett, Mag. f. N. 1864, 447; 1866, 158; Meddel. 1877, 102 (186). Adams, J.f.O. 1864, 456. Salvadori, J.f.O. 1865, 286. More, Ibis 1865, 435. Newton, Ibis 1866, 137; 1869, 226. Albarda, Herklots Fn. Ned. III 1866, 224. March., Rev. & Mag. Z. 1867, 35. Chamb., Ibis 1867, 102. v. Tschusi-S., J.f.O. 1867, 215. Degl. & G., Orn. II 1867, 225. Westerl., Ool. 1867, 201 (part.) Cnatting., Jägarf. tidskr. 1868, 59. Tisel., Ö. Smål. 1868, 29. Holtz, J.f.O. 1868, 121-3. Glaser, Z.G. 1868, 152. A. C. Smith, Ibis 1868, 454. Sundstr., Örebro, 1869, 22; Zool. A. 1872, 31; Fn. 1877, 149. Borggr., Nordd. 1869, 114. Wyatt, Ibis 1870, 17. E. v. Hom., J.f.O. 1870, 423; 1874, 73. Tacz., J.f.O. 1870, 53; 1873, 102; 1874, 336. Elw. a. Buckl., Ibis 1870, 332. v. Fischer, Z. G. 1870, 351. Holmgr., Skand. Fogl. II 1871, 819. H. Goebel, J.f.O. 1871, 24. Gurney, Ibis 1871, 298. Fritsch, J.f.O. 1871, 388. Shell., Ibis 1871, 311. Saund., Ibis 1871, 387. v. Pelz., Verh. Z.-B. Ges. 1871, 719. Taylor, Ibis 1872, 232. Shell. a. Buckl., Ibis 1872, 293. Alston a. Brown, Ibis 1873, 67. Palmén, Finl. Fogl. II 1873, 159; J.f.O. 1876, 46. Brooke, Ibis 1873, 339. Severz., J.f.O. 1873, 340, 355, 388, 418; 1875, 183; ref. Dress., Ibis 1876, 412. Key, Z.G. 1874, 390. Krüp., J.f.O. 1875, 283. Danf. a. Brown, Ibis 1875, 421. Schalow, J.f.O. 1876, 20; 1880, 275. Wharton, Ibis 1876, 27. Dress., B. Eur. LIII 1876. de Filippi, J.f.O. 1876, 188. Wiepk., J.f.O. 1877, 429. Sint., 1877, 66. David & Oust., Ois. Chin. 1877, 465. Danf., Ibis 1878, 34; 1880, 84. Blak. a. Pryer, Ibis 1878, 220. Rohweder, J.f.O. 1878, 423; 1880, 77. Seeb., Ibis 1879, 152. Kronpr. Rudolf, J.f.O. 1879, 102, 125. Goeldlin, J.f.O. 1879, 380. Bolau, J.f.O. 1880, 132. Brandt, J.f.O. 1880, 244. Elwes, H. 1880, 392. Landb., v. Zittw., Tob., Tancré, v. Hom., Orn. Br. 1881, 98, 142, 204, 252, 271.

Helodromas Kaup., Natürl. Syst. 1829, 144.

Totanus leucurus Gr. a. Hardw., Ill. Ind. Zool. II 1830-4; pl. 51.

Totanus rivalis Brehm, V. D. 1831, 642 + *T. leucourus* 643, *T. leucurus* Vogelfang 1855, 313.

Actitis ochropus Jerdon, B. of Ind. II 1864, 698. Blyth, Cat. 1849, 267, n:o 1,534.

Gråbenta snäppan, Jägarf. tidskr. 1866, 85.

Hos äldre författare är artnamnet stundom efter Gesner skrivet '*ochrophus*', hvilket här ovan är rättadt.

---

165. KÄRRSNÄPPA, *Totanus glareola* (L.) Temm. Strandlöpare, Pl. XLI, fig. 2.

Näbb rakt, av huvudets längd, kortare än tarsen; hand- och armpennor mörkbruna; spole å 1:a handpennan hvit; undre överarmtäckare hvita med sneda band.

Könen med huvudsakligen lika teckning och storlek; dock förekomma de största dimensionerna hos honorna. Hos unga foglar är under tillväxten näbbet < huvudet.

Det torde lätt inses, att i de anförda tabellerna för huvudet uppgivna mått äro tagna från näbbspetsen direkt till huvudets bakersta del. Uti beskrivningarna förstås med huvud dess fjäderbeklädda eller med mjuk hud beklädda del. Med pannrand förstås gränsen emellan panna och näbb.

1. *Hane, gammal*, i ruggning, den 28 maj 1877; torgförd i Stockholm.

Näbb svart; näbbås kullrig; käkkanter räta; överkäken vid spetsen snedt ned- och framåt riktad. Huvud ovan svartbrunt med hvita sidobrämtrakter; ögonbåge från näbbroten hvit; ögonlock hvita; ögonvrå med svartbrunt band; huvudets sidor hvita med mörkt gråbruna spetsfläckar, störst å tinning och örontäckare; haka hvit. Hals temligen lång; fram- och sidhals samt kräva hvita med svartbruna spetsfläckar, i botten gråsvart; nacke och halsrygg svartbruna med hvita sidobrämfläckar. Rygg och skulderfjädrar blandade mörkt gråbruna med nötta grå spetsar och nya olivsvarta med hvita brämfläckar; kors svartgrått med hvitt bräm; övre stjerttäckare hvita, de större, mellersta, med svartbruna tvärband, sidofjädrarna med sparsamma långsgående fläckar. Stjert nästan tvär; stjertpennor: 1:a paret > de övriga, tillspetsadt, svartbrunt med hvita tvärband och spetskant, 2—6 hvita

med svartbruna tvärband, utåt avtagande, 4—6 med spets och utfan fläckiga. Vingar spetsiga, mörkbruna med svag olivskiftning, hvitfläckiga; tumvinge med 4 fjädrar och svaga hvita spetskanter; handpennor: 1 mycket liten, smal, hvit, i infan grå; stora 10: 1=2, spole å 1 hvit, de övriga spolarna bruna, spetskanter å 8—10 med hvita, utåt aftagande spetskanter; armpennor 11 med hvita spets- och inkanter, 11:te har även hvit utkant; armbågspennor 5, > armpennorna, 3:e längst, dels gamla med sneda grå tvärband och avnötta brämfläckar, dels nya utan tvärband, helkantade med hvita brämfläckar; handtäckare: 1 liten, smal, hvit, infan svartgrått, spets och inkant hvita, de inre med svaga hvita spetskanter, armtäckare och de mellersta med hvita brämfläckar, till en del nötta; kanttäckare med hvita spetskanter; undre handtäckare grå med hvita spetsbräm; undre armtäckare grå med hvita spetsar och band, de mellersta gråbruna med bräm och spoltrakter hvita; undre kanttäckare gråbruna med hvita, inåt tilltagande bräm; undre överarmtäckare långa, nästan jemnbreda, hvita med mörkt brungrå tvärband. Fötter mörkgröna; skenben hvitt, fjäderklädt till hälvten, smalben 24 m.m., ringladt; tars framtill, likasom tarssula, trind, ringlad; tår fina, långa: 3 > 4, båda förenade vid roten med simhud, > 2 > 1, som når marken; klor bruna, spetsiga, något böjda: 3 > 2 > 4 > 1.

2. *Hane, gammal.* Samma dag och ställe.

Liknar den förre, har få gamla fjädrar kvar. Brämfläckar endast å en del av armbågspennorna nötta. Smalben 27 m.m.

3. *Hane,* 31 maj, Haparanda.

Överkäkens spets nedåt böjd. Näbbås nästan rät, i näsåsens riktning. Huvud ovan svart med hvita brämtrakter; ögonbåge hvit, baktill svartfläckig; ögonvrå med ett svart band, bildadt av fjäderspetsar; huvudets sidor hvita med svarta fläckar; haka hvit. Hals och kräva hvita med svarta spoltrakter. Rygg och skulderfjädrar svarta och svartbruna med hvita brämfläckar; kors svartbrunt, baktill med hvita spetskanter; övre stjerttäckare hvita, de längre med svartbruna tvärband. Stjertpennor: de yttre med hvitt infan. Vingar spetsiga. Simhud kort mellan 3:e och 4:e tårna.

4. 2 juni, Hornborgasjön, Kolthoff.

5—7. *Hanar,* 10 juni 1875, Rönne å, C. Möller.

Näbb svart. Käkkant nästan rät; överkäken vid midten något nedböjd, ävensom vid spetsen, hvarigenom två smala öppningar uppkomma mellan käkkanterna, då käkarna äro slutna. Huvud ovan svartbrunt, hvitfläckigt; ögonbåge, ögonvrå och huvudets sidor = honans, N:o 8; haka hvit. Framhals hvit, med täta svarta fläckar; halsrygg och rygg svartbruna, hvitfläckiga; kors svartgrått; övre stjerttäckare hvita, de större med tvärfläckar. Stjert avrundad; stjertpennor: 1:a paret längst, spetsigt; tvärband hvita och mörkbruna, de yttre med infan nästan hvita, utfan fläckiga. Bröst hvitt; sidor hvita med bruna tvärband; undre stjerttäckare hvita, svartfläckiga. Handpennor: stora 11, bruna, 1—2 med hvita spolar, 3 längst; armpennor 11, gråbruna med hvita spetsar; armbågspennor 3, den innersta längst, i kanten med hvita fläckar, till stor del nötta; hand- och de små vingtäckarna enfärgade, svartbruna; armtäckare i spetsen hvita, de inre med hvita fläckar i kanten, till en del nötta; undre vingtäckare gråbruna med hvita kanter och fläckar; undre överarmtäckare hvita, brunfläckiga, de inre längst. Skenben fjäderklädt till hälvten. Tår: grönsvarta: 3 > 4 > 2; 3 och 4 förenade med kort, utskuren simhud.

8. *Hona,* maj 1844, Finspång, Lundborg.

Näbbspets spetsig, snedt nedåt riktad; näbbås vid midten svagt, knappt märkbart nedtryckt; näsås kullrig, framåt sluttande. Näsborrar smala, näsfåror nå näbbets midt; ögonbåge hvit, ögonvrå med ett mörkbrunt band, som fortsättes under ögat till örontrakten; huvudets sidor för övrigt hvita, fläckiga; haka hvit; fram- och sidhals hvita med mörkbruna spoltrakter, å krävan avtagande. Rygg och skulderfjädrar med bruna, nötta bräm och hvita brämfläckar; kors svartbrunt med hvita spetskanter: övre stjerttäckare hvita, de stora med svartbruna tvärband. Stjert dubbelt utskuren; stjertpennor: 1:a paret längst, mörkbrunt med grå tvärband, de övriga hvita med mörkbruna tvärband, å 6:te deladt, men både i ut- och infan. Bröst hvitt, framtill med gråbruna spolstreck; mage hvit; undre stjerttäckare hvita med mörkbruna spolar, spolfläckar och tvärband; slaksida hvit. Tumvinge med 3 fjädrar, mörkbruna med hvita spetskanter; handpennor: stora 9: mörkbruna, 1—2 med hvita spolar, föga > 2, de inre med hvita spetskanter; armpennor mörkbruna med hvita spetskanter; armbågspennor 5: 3 längst, mörkbruna, med stora hvita och brungrå nötta brämfläckar; överarmpennor mörkbruna med små hvita brämfläckar och spetsar; handtäckare mörkbruna; undre handtäckare grå med hvita spetsar; undre armtäckare grå med hvita tvärband; undre kanttäckare gråbruna med bredt, hvitt bräm; undre överarmtäckare hvita med gråbruna sneda tvärfläckar. Fötter (torra) mörkt gröngrå. Tår: långa, 3 > 4 > 2 > 1, som når marken. Klor: långa, spetsiga, något krökta, 3 > 2 > 4 > 1.

En hona erhölls i Lyksele den 29 maj 1879.

9—11. *Honor,* 10 juni 1875, Rönne å, C. Möller.

Huvudsakligen liknande n. 5—7.

12. *Dundrägt, hona,* 25 juni 1878. Muonioniska.

Näbbås framför den sluttande näsåsen något nedtryckt. Käkkanter nästan räta, inböjda. Panna rosthvit, längs midten ett svart streck; kalott

№	1 ♂	2 ♂	3 ♂	4 ♂	5 ♂	6 ♂	7 ♂	8 ♀	9 ♀	10 ♀	11 ♀	12p	13♀p	14p	15 ♂ j
Längd	221	219	—	208	221	225	233	c 220	221	232	230	—	—	—	—
Huvudets längd	55,3	58,4	58	—	—	—	—	—	—	—	—	28,3	28	29	56
Näbb, längd till pannan	27,6	29	29,5	27	28	28	29	31	28	29	30	9,6	10	11	27
» » » munvinkeln	32	34	—	29	31	32	33	—	32	34	34	—	—	—	—
» » från spetsen till näsborrarna	22	23	24	—	—	—	—	24	—	—	—	—	8	—	—
» höjd vid roten	5	4,6	5	—	—	—	—	5	—	—	—	3,4	3	3	5
» » » näsborrarna	4,6	3,7	4	—	—	—	—	4	—	—	—	2,6	—	—	4
Gapets bredd	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,2	—
Näbbets bredd vid näsborrarna	2,8	2,7	2,8	—	—	—	—	3	—	—	—	1,9	1,8	1,3	2,5
Näbbspetsens bredd	1,8	1,8	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,8
Näsborrar	3,4	3,6	3,4	—	—	—	—	3,5	—	—	—	1,1	1,5	—	3,2
Vingens längd, direkt	118	120	125	119	119	122	123	124	118	131	132	—	—	—	12
Mellan vingspetsarna	396	402	—	388	387	384	393	—	386	399	411	—	—	—	—
Tumvinge	36	38	36	—	—	—	—	38	—	—	—	—	—	—	35
Stjert, längd	51	52	c 49	53	48	51	54	51	51	53	55	—	—	—	c 51
Tars	37	41	41	37	37	41	43	40	42	44	41	—	23	25	40
Mellantå med klo	31	32	34	31	32	31	28	33	30	33	32	21,5+4	25	21,5	32

svart, bakåt med en liten grå fläck; ögonbåge från pannan till nacken bred, rosthvit; ögonlockskanter svarta; ögonvrå med svart streck, tinning med svarta band; huvudets sidor för övrigt rosthvita; kind, käktrakt nedtill och haka hvita. Framhals rosthvit. Rygg, skuldror, kors och övre stjertdun svarta och rostgrå, brokiga; korset med 3 svarta band, det mellersta bredt. Bröst och mage hvita, undre stjertdun rostgrått. Vingar svarta och rostgrå, mot spetsen utåt hvita. Fötter i torrt tillstånd gråbruna.

13. *Dundrägt, hona,* juli, Muonioniska.

Hjessa svart; ögonbåge bred, rosthvit, sträckande sig till nacken; ögonvrå gråhvit med ett svart streck, tinning med ett bredt band; kind svart, nedtill med ett bredt, grått band; haka hvit. Framhals hvit med glesa, mörkbruna dunspetsar; nacke rostgul med nedåt gående svart band. Rygg och kors med 2 rostgula och 5 svarta band. Stjert svart och brun. Bröst, sidor, mage och undre stjertdun hvita; slaksida rostgrå; lår med ett svart, bakåt gående band. Vingar rostgrå med svart fläck.

Dimensionerna äro här ovan uppgivna för ungen i torrt tillstånd; näbb och tars synas intorka 1 m.m., tårna 2 m.m.

14. *Dundrägt,* 2 juli, Upsala, Mesch. Hjessan med svarta fläckar; lår med en svart fläck.

Andra erhållna i Lyksele den 29 maj, vid Haparanda den 31 maj.

15. *Hane, ung,* 29 juli, Stockholm, Meves.

Näbbås från näsåsen jemnt sluttande. Huvud ovan svart med rostgrå brämfläckar; ögonbåge hvit, når från näbbroten till nacken; ögonlock hvita; ögonvrå gråhvit med gråbrunt band; huvudets sidor hvita med gråbruna fläckar; haka hvit. Hals gråhvit med gråbruna spolstreck; kräva gråhvit med täckta grå spoltrakter; nacke och halsrygg svarta och hvitfläckiga. Rygg, skulderfjädrar och kors svartbruna med rostgula, ovala brämfläckar; övre stjerttäckare hvita, de längre med brunsvarta spetsfläckar, men utan tvärband. Stjert tillspetsad, åt sidorna tvär; stjertpennor 6 par: 1 når till vingspetsarna, brunsvart med hvita, smala, åt kanterna med tvärband, de övriga hvita, mot spetsen med brunsvarta tvärband, 3—6 vid utkanten långsgående streck, vid spetsen fläckiga. Bröst hvitt, främst gråhvitt; sidor hvitgrå med ljusgrå fläckar; mage och undre stjerttäckare hvita, de senare med svarta spolstreck, vid sidorna svartbruna fläckar; slaksida hvit. Handpennorna med hvit spetskant; armtäckare mörkbruna, likasom de mellersta, med hvita och rostgula brämfläckar; kanttäckare gråsvarta med hvitgrå spetskanter. Tars uppåt klubbformig och framtill djupt fårad.

Ägg. Ljust grågröna till ljust olivbruna; grundfläckar brungrå; ytfläckar rödbruna, störst vid tjockändan.

1. 12 juni 1868. Muonioniska.
2. 23 juni 1866. Muonioniska. Starkt utdragna.
3. Samma dag och ställe; c och d: fläckar ringformigt ordnade å tjockändan.
4. 4 juni 1872. Samma ställe; a, b, c: vid spetsens bas en zon, der grundfärgen är något mörkare.
5. 13 juni 1872. Samma ställe.
6. 10 juni 1876. Vermland vid Venern. Brunhvita med mindre fläckar.
7. Jutland.

№	1a	b	c	d	2a	b	c	d	3a	b	c	d	4a	b	c	d	5a	b	c	d	6a	b	c	7a	b
Äggets längd	40,6	39	38,4	37,8	42,8	41,4	41	39,7	38	37,7	36,6	36,4	41,3	40,5	40,3	38,7	42,6	41,4	41	39	34,6	34	33,8	37,8	36,8
,, bredd	27,1	27,4	26,7	27,5	25,8	25,6	25,8	26,3	26,7	26,9	26,5	25,7	28,4	27,3	22,8	28	25,6	25,5	25,9	26,4	25,7	25,2	25,4	28,3	27,2
,, spets...	13,5	11,6	11,7	10,3	17	15,8	15,2	13,4	11,3	10,8	10,1	10,7	12,9	13,2	12,5	10,7	17	15,9	15,1	12,6	8,9	8,8	8,4	9,5	9,6
,, red. l...	1,5	1,42	1,44	1,37	1,66	1,62	1,59	1,51	1,42	1,4	1,38	1,42	1,45	1,48	1,45	1,38	1,66	1,62	1,58	1,48	1,35	1,35	1,33	1,34	1,35
,, rekt....	1100	1069	1025	1040	1104	1060	1066	1044	1015	1013	970	935	1173	1106	1120	1084	1091	1056	1062	1030	889	857	859	1070	1001

Kärrsnäppan lärer H. Müller en gång erhållit på Färöarna, men den synes annars saknas der. Från Norge omtalas hon av Rasch. Sommerfelt omnämner henne såsom allmän om sommaren i Ostfinmarken, häckar också allmänt ända till Porsangerfjorden, Collett, dit hon, enligt meddelande från Nordvi, kommer i början av juni. År 1876 erhöllos ägg i denna trakt, V. Finmarken, den 12 juli. I sydligare trakter av Norge bebor hon mest fjällen och är talrik vid Fokstuen på Dovre, der under åren 1871—3 ägg erhöllos den 5—13 juni, Collett.

År 1844 omtalade Malm, att hon var mycket allmän i norden, så långt tallskog växer, och till 70° n. br. vid Pasvigelvens mynning. Enligt anteckningar av Knoblock bor hon i Muonioniska i skogarna, har sitt bo i sanka trakter och har full kull ägg omkring den 12 juni. De ovan beskrivna äggen erhöllos emellan den 4 och 23 juni. Hon är, enl. Löwenhjelm, i Pite och Lule lappmarker allmän ända till fjällen, så ock utefter Lule elv, häckar i barrträdsregionen vid Kvickjock, hade der och vid Nelkerim ägg den 20 juni 1843. I Jemtland här och der, häckade vid Graninge, Meves; träffad vid Lövvik, nära Ljusne, och vid öppen vak den 2 maj samt vid Undersåker den 25 maj 1858. Häckar allmänt vid Horndal i Dalarne, Lundborg. Segerström har meddelat, att både N. och S. om Upsala vid Fyris samt vid Temnaren och Sätuna sjön i N. Upland fans hon under senhösten 1870 i stor mängd; Mesch omtalar henne såsom allmän flyttfogel. Wikström, som angående Stockholmstraktens foglar erhållit meddelanden av Hofjägmästaren Isr. af Ström och W. v. Wright, säger år 1839, att hon häckar i Stockholmstrakten. Under senare år hava hvarken ägg eller ungar här, mig veterligen, påträffats. Häckar här och der i trakten av Karlstad, Cederström, och vid Venern, Hammargren. Kom till Hästerum i trakten av Söderköping år 1842 den 9 april; till Finspong år 1843 den 17, 1844 den 11, 1845 den 16 april, enl. samtidiga brev av Lundborg. Häckar ej sällsynt i Kils socken, Löwenhjelm; är temligen allmän flyttfogel i Örebrotrakten, Högberg, och är i allmänhet mycket allmän i Örebro läns kärrängar, Sundström. Vid Hornborgasjön i Vestergötland erhållen den 6 juli 1868, Kolthoff. Häckar vid Vartofta temligen allmänt, även vid Tidaholm, H. Gadamer; kommer till Orust den 9—25 april; har träffats d. 18 juni, Wright, är i allmänhet sällsynt i Bohuslän, enl. Malm, som endast träffat henne der vid flyttningstiderna; vid Göteborg den 31 juli till den 13 augusti. I Freslöf i Halland erhållen den 19 juli 1867. Allmän i trakten av Ljungby i Småland, A. Carlson; Vid Jönköping i maj 1866, Arnell; synes ofta om sommaren vid Bolmån i Sönnerbo härad; i Ö. Småland allmän. Ägg skola hava blivit tagna ur en gran vid Kölby, en mil från Kalmar, Tiselius. Enligt brev av Fabian Berg fans omkring år 1861 uti ett övergivet kråkbo 4 ägg av en vadare, som ansågs vara denna art; utan tvivel tillhörde dock dessa ägg *Totanus ochropus*. Även Meves träffade henne häckande i Småland. Under flyttning i slutet av maj 1868 i större antal vid Ottenby lunds små kärr; flyttar över Öland och Kalmar sund ensam eller 2—3 tillsamman och under hela augusti månad, Kolthoff. På Gotland häckar hon och är all-

män, Andrée, Wallengren, Kolmodin. Häckar i Skåne; i dess N.Ö. del, Wallengren, Gadamer, som i brev år 1845 säger, att hon kom till Trolle-Ljungby samma år den 7 april, men omtalar icke hennes ditkomst för år 1844, under hvilket år hon, enl. en tryckt uppsats, kom den 7 april, och år 1845 den 11 april, år 1846—52: den 10—30 mars. Erhållen vid Kristianstad den 20 maj 1862 och 9 juli 1867, Wahlstedt. Häckar även vid V. Vram, Lilljeborg. Till Skåne kommer hon, såsom redan Nilsson iakttog, i april, flyttar i juli och augusti, såsom C. Möller meddelat; enl. Nilsson även i september, hvilket också bekräftats; häckar allmänt i mossar och kärr. Erhållen vid Malmö den 1 maj 1880 till Malmö läroverks museum, der även exemplar finnas, troligen också från Malmö, erhållna den 10 och 16 september 1851, A. L. Grönvall. På Skånes södra kust erhöllos år 1842 åtskilliga individer under augusti månad, men inga under juli eller september, enligt samtidigt brev av N. Bruzelius.

Är allmän i Danmark, kommer i april, bortflyttar i september, häckar sällan på Seland, men på flere ställen på Jutland och i Slesvig, Kjærbölling; talrik i maj i Ringkjöbing, Elwes. Enligt Collin bortflyttar hon, isynnerhet under torra år, mycket tidigt och redan under juli.

År 1876: 'sommarfogel' i Slesvig och Holstein, kom den 14 april, bortflyttade den 10 september; första kullen: den 15 maj, Jahresb. 1877; vid Flensburg under sommaren, vid Töndern i början av juni små ungar; vid Husum från medlet av september till början av oktober ensam på flyttning, Rohweder.

I Finland är hon allmän och häckar från 63—62° n. br. till landets sydgräns i många trakter, hvarom Palmén samlat talrika uppgifter, till hvilka jag får hänvisa. Till Uskela kom hon den 28 maj 1853 och den 29 april 1854; till Kuopio vanligtvis i senare hälften av april ensam eller parvis, häckar parvis eller kolonivis i kärr, och drager derifrån omkring slutet av augusti; flygande högt, liknar hon Ladusvalan; kom till Willmanstrand år 1856 den 12 maj, J. v. Wright, till Kuopio den 20 april 1848, M. v. Wright.

Fans häckande i träsken i det inre av Kolahalvön den 6 juli 1878, enl. uppgift av Hg. Kinberg. I Arkangel träffad den 14 maj; ägg erhöllos; utvuxna ungar den 10 augusti; den siste fogeln sågs den 29 augusti, H. Goebel; vid Wajmugskaja och Schuretskaja temligen sällsynt, Lilljeb. I Petersburgs guvernement temligen talrik, i synnerhet under flyttning om vår och höst, Brandt; häckar i Kurland, H. Goebel. Erhållen i Ust Zylma, lägre Petschora, första gången den 26 maj; besökte pölar midt inne i staden. Foglarne voro ej skygga, så att man kunde gå dem få steg nära. Mycket allmän i Habariki (der man sköt sådana, som bodde i utgångna träd, 70 fot över marken, en uppgift, som häntyder på *Totanus ochropus*). Norr ut voro de sparsammare; ingen sågs norr om Stanavojalachta, Seebohm och Brown. Kessler omtalar 1853, att hon flyttar över Kiew; i Darasun i Daurien vid flyttning, Dyb. och Parrex; häckade i Boganida, 70° n. lat., den 12 juni. I Ö. Sibirien under flyttning, maj—augusti talrik, Taczanowski. Även Pallas omtalar fogeln från Ö. Sibirien, men denna anses såsom en egen art, *Totanus incanus* (Gm.) Vieill.

Förekommer i trakten av Danzig, Böck. Häckar i Pommern, v. Preen, vid Gust och Drawehn, Hintz. Tancré skrev år 1881, att hon flyttade, men icke talrikt, över Hiddensö. Hintz säger år 1857, att hon häckar talrikare än förr. År 1856 häckade hon i Schlosskämpen, den 10 maj till 10 juni erhöllos ägg; bor alltid i torvmossar på tuvor, aldrig i skog. År 1857 fann man endast den 23 maj en kull om 3 ägg; den 22 augusti sågs en ung fogel.

År 1858 den 25 maj—8 juni funnos talrika ägg, dels färska, dels mer eller mindre ruvade; den siste fogeln sågs den 25 augusti vid + 10 till 21° temp. År 1859 erhölls första fulla kullen den 7 maj, sista den 21 maj; från en annan plats erhöllos ägg den 6 maj—14 juni; äggen ofta mycket lika dem av *Totanus ochropus*. År 1860 erhölls den första fulla kullen den 6 maj, den sista med 3 ägg den 19 maj; boet utgöres endast av en fördjupning i gräset och liknar det av *Scolopax gallinago*. Under derpå följande år erhöllos ägg den 1 och 15 maj, den 6 och 7 juni, och fogeln var nu mindre talrik, hvilket har sin förklaring deruti, att en stor mängd ägg hade insamlats. Under flyttning över allt i Pommern, men mest ensam, undantagsvis talrik, häckar på ett ställe, Th. Holland, enl. Borggreve i torvgravar vid Greifswald. Häckar sällan i Mark, der hon, enl. Schulz, synes sällan; under flyttning erhållen år 1835 vid Küstrin. Schalow säger år 1876, att hon icke är talrik; i Niederlausitz och södra delarna av Neumark talrikare än i de nordligare delarna av Mark Brandenburg. År 1876 heter det: i slutet av september är hon temligen regelbundet iakttagen, såsom vid Bernau, Neustadt Ew., Küstrin m. fl. ställen. Även Vangerow säger, att hon är sällsynt och endast förekommande under flyttning. Träffas vid Doberan i Mecklenburg hvarje höst ensam eller i små flockar, Grävenitz. Till Anhalt på det stora låglandet, der Saale förenar sig med Elbe, hvarest hon förr fortplantade sig i stort antal, men numera, skref Naumann år 1836, i följd av torrläggning och livlig trafik blivit mycket fåtaligare, kommer hon dock ofta på flyttning. Hon besöker även mindre vattendrag, såsom saltsjön vid Eisleben, dock i ringa antal, och väljer sådana med fritt läge och icke sådana, som ligga i skogar. De gamla foglarna komma i slutet av juli, då deras ruggning börjar, men draget synes först börja i augusti och varar, längst räknadt, till senare hälften av september. De flyttande förena sig stundom till flockar om över 100 st. Vårflyttningen varar från början av april till början av juni, de sista dock mest sådana, som under året ej häcka. De flytta i regeln under natten och hvila under dagen, draga ock, om de bliva störda, ett stycke vidare även om dagen. De flyga då ganska högt. Under flyttning låta de ofta höra sitt läte, Naumann. Omnämnes bland häckande foglar i trakten av Diebzig, i det nämnda låglandet mellan Elbe och Saale, Baldamus. I Münsterlandet förekom hon förr, men numera, säger Altum 1863, aldrig. Tankarna voro delade, om hon der häckade, Bolsmann, v. Zittwitz. Vid Hochheim am Main fäld under flyttning. I Westerwalde erhållen även under sommaren, Römer; vid Frankfurt a. M. hördes hon locka den 15 april, skrifver A. v. Homeyer år 1858; i Kassel ej talrik, Sezekorn; vid Halle a. S. regelbunden flyttfogel, Rey. Flyttar över Thüringen, Hellmann; förekommer i Würtemberg, Calwer.

I Neuhaus vid Hochstadt i Oberfranken har Jäckel iakttagit henne: år 1854 visade sig de första flockarna den 30 mars, en flock om 16 st.; i april till medlet av maj sågos dagligen flockar om 4—14 st.; från den 20 och isynnerhet den 25 april flockar om 25—40 st.; parningssång hördes hela april och maj, ävensom någon gång under sommaren; den sista hördes under höstflyttningen den 16 augusti. År 1855 var hon vanlig, kom den 18 april, hördes dagligen till slutet av maj; fans även den 12 juli och 18 augusti, hördes jodla, men icke så fullkomligt som på våren; år 1856 kom den första den 10 april, draget var starkast den 19 i flock om 20 st. och deröver; den 28 jodlade en på stående fot; höstflyttning den 26 juli, livligast den 7 augusti; år 1857 träffades hon i maj och juni, höstflyttningeu började den

17 juli, och de drogo över under medlet av augusti i mängd. Vårflyttningen 1858 började den 14 april med flockar om 15—20 st., hvilkas jodlande ofta hördes; påföljande dag visade sig ännu större och flere flockar; enkla par ansågos häcka; hanar träffades jodlande den 10 och 15 maj och 10 foglar den 26 juni; inga ägg erhöllos. I början af juni äro de unga flygga. Hösttåget begynner i början av augusti. Är vanlig i Memmingen, Jäckel; och i Bayern i allmänhet förekommer hon, såsom vi sett, i mängd. Kom till Sydtyskland år 1842 den 4 april, träffades den 18 juli 1847, v. Heuglin. År 1856 den 30 april; drog bort den 4 september. I Schweiz i mars, april, aug. och sept., Schinz Fn. helv.

I Oberlausitz år 1853 talrik på höstflyttning, sparsammare på våren, häckar även; träffad från april till oktober; erhållen i Lohsa, Tobias, I Böhmen talrik under flyttning, förekommer under hela året utom om vintern, tros häcka der, Fritsch. I Galizien och Bukowina under flyttning på översvämmade ängar, moras och vid dammar, Zawadski. Museet i Wien eger flere i sommar- och vinterdrägt, erhållna i Österrike och Ungern, v. Pelzeln; träffades vid Semlin den 4 april, Baldamus, och i Oppova enl. brev från Tobias till v. Homeyer. Uppehåller sig i Siebenbürgen, men mera på kärr och översvämmade ängar än vid flodstränder, Landbeck. Vid Salzburg är hon, likasom *T. ochropus* och *T. calidris*, erhållen endast under flyttning, v. Tschusi.

I hertigdömet Oldenburg häckade hon år 1853 talrikt på hedar och mossar, v. Negelein. Wiepken skref till v. Homeyer i mars 1881, att hon förr häckade i hvarje sumphåla, men har övergivit dem, oaktadt markens beskaffenhet icke undergått någon förändring, således utan någon hittills känd orsak. I Ostfriesland fann v. Droste henne häckande, men ej på Borkum, der hon under flyttning är temligen talrik, men hon kvarstannar der ej länge. Vårflyttningen varar från slutet av april till den 14 maj. I slutet av juni komma förelöparne till hösttåget i små flockar; år 1864 den 23 juni kom en flock om 40 st. Efter den 10 augusti hade de flesta lemnat ön, och senare än den 28 augusti syntes knappt någon.

På Wangerooge ensam på flyttning, Wiepken. Häckar i Friesland, från augusti till oktober i stort antal på genomtåg, Albarda.

I Belgien sällsynt, träffad vid la Moselle på hösten, de Selys.

I England synes hon vara sällsynt, omtalas från Northumberland, men hvarken i Skotland eller Irland är hon med visshet träffad, Jardine, Thompson.

Flyttar årligen över N. Frankrike i maj, september och oktober, Degland, Gerbe; synes förekomma i Seine inférieure, Hardy; i Savoyen ofta erhållen i början av augusti, Bailly; erhållen vid kusten av Basses Pyrénées, i juli eller augusti 1850, Loche.

Vid Albufera i Valencia skall hon om hösten vara allmän, enl. Vidal; erhållen nära Aranjuez den 29 april och den 28 maj, Saunders.

Flyttar över Toscana, Savi, likaså över Sardinien under vår och höst, Salvadori, och Sicilien under mars och april; är då talrik, men stannar endast få dagar, hvarefter icke en enda är kvar, Malherbe. Salvadori omtalar dock, att de funnos till slutet av april.

På Malta är hon en av de allmännare arterna av slägtet under mars månad och fortfar att visa sig i april och början av maj, återkommer i juli och september, kommer stundom i flock om 100 st., C. A. Wright.

Övervintrar i Grekland, är allmän på Korfu i mars till början av maj, Powys, och övervintrar även på Cykladerna, Erhard.

I Palestina, neml. vid Döda havet, iakttagen av Tristram.

Hon förekommer i V. Afrika, såsom i Laraiche i Marocko, i Senegal, Hartlaub; på Guldkusten, Shelley a. Buckley. Även i N. Afrika, såsom i Constantine i Algeriet, der hon är vanlig vid Fezzara, Taczanowski; även Gurney omtalar henne på flyttning, och Tristram säger, att hon icke är sällsynt i N. Afrika.

I Egypten erhöll Taylor henne endast en gång; hon är ofta mycket allmän i Egypten, i synnerhet i Delta, men även i Nubien; besöken här synas vara oregelbundna, Shelley. A. Brehm fann henne i N.Ö. Afrika vid Massaua, enl. Heuglin, som säger, att hon i stora flockar finnes i hela N.Ö. Afrika från hösten till slutet av maj, och att enkla förekomma även under sommaren. Hon träffas här på fält besådda med klöver och vicker, i närheten av vatten, enligt A. Brehm, som även såg henne den 24 december 1850 i en stor regndamm vid Blå Nilen.

I Kordofans träsk, v. Heuglin. Är allmän vid Shiré-floden, i Ö. tropiska Afrika, Kirk; erhållen i Transwaal den 21 januari, hade förtärt insekter; dessutom erhöll Ayres henne d. 25 febr. i övergångsdrägt och d. 25 mars i full vårdrägt, Gurney; erhållen vid Port Natal, uppehåller sig ensam eller parvis vid små bäckar och pölar, Gurney; allmän vid Durbanviken vid kusten av S. Afrika, der Shelley uppehöll sig den 26 februari till 13 april 1873.

En vidsträckt utbredning har hon även i mellersta och S. Asien. Dr. Stoliczka fann henne i V. Tibet vid sjön Guajagar, liggande 15,500—17,000 fot över havet, v. Pelzeln. F. de Filippi omnämner henne från Persien. Sundevall fann henne vid Ganges den 24 mars; hon hade förtärt små snäckor. *Limosa lapponica* och *Totanus glottis* sågos här vid samma tid. Är under den kallare årstiden mycket vanlig i Indien, vistas ensam eller i fåtaliga flockar vid kärr och dammar, Irby, både i sommar- och vinterdrägt, Blyth. I Gilgit på flyttning emellan slutet av april och midten av maj, Biddulph. Sykes omnämner henne från Duckun. Förekommer i den norra vattenrika delen av Ceylon, Hartlaub.

I Kina flyttar hon tidigt på hösten och återvänder sent på våren; i norra Kina emellan Tokoo och Peking; på Formosa i mängd under vintern och under vårflyttningen. På Hainan talrik den 2 april, Swinhoe.

Förekommer i Japan vid Hakodadi, Swinhoe; en enda erhållen den 4 november 1864, Whitely; även på Filippinerna, nemligen på Luzon, E. v. Martens, samt på Java, hvarifrån den beskrevs av Horsfield under namn av *Totanus affinis*, och på Borneo, Sclater.

Kärrsnäppan är tydligen en sötvattensfogel och har sitt tillhåll även under flyttning vid kärr och mossar, till och med vid mycket små pölar, endast de icke uttorka.

Till sin ställning och sina rörelser liknar hon mycket sina samslägtingar.

Hennes *flygt* är snabb, hon flyger upp i zig-zag, söker dock gerna att springande undvika en väntad fara.

v. Middendorff har beräknat, att hon flyttar mellan breddgraderna för Kiew och Taimyr-landet 5 geogr. mil på dygnet. Hon flyttar mest om natten och låter då höra sitt egendomliga *läte*. Detta låter som 'jiff jiff', har stark klang och höres på långt håll samt är lätt att åtskilja från närstående arters.

Födan utgöres av insekter och larver, hvilka leva i kärr, såsom av mygg och *Libellula*, stundom även av mindre skalbaggar, mindre daggmaskar, mycket små mollusker, hvarjemte man i magen finner sand. Hon söker sin föda i vatten med dybotten och kärr, innan dessa blivit uttorkade. I och för studiet av foglarnas flyttning vore det av vigt att alltid taga till vara maginnehållet hos de foglar, som undersökas.

Dess *spel* under parningstiden omtalas av Collett m. fl. Det består deruti, att hanen länge svävar högt och i vida kretsar, skrikande 'hylli hylli hylli'.

v. Droste beskriver saken på följande sätt. Om våren höjer fogeln sig på fladdrande vingar och sänker sig åter och förnyar dessa rörelser under ständigt upprepande av sitt läte: 'hittit.... tlia' med utdragna toner. Det är ett slags spel, som man isynnerhet får höra om våren, även på platser, der hon icke häckar. Även under flyttning skrika foglarna flitigt åt hvarandra.

Till *häckningsplats* väljer hon ett öppet kärr med tuvor och stundom ett till en del bevuxet med små buskar. *Boet* är en liten grop på en tuva eller annan liten upphöjning, hvaruti hon lägger sina 4 ägg, i Tyskland i slutet av april eller början av maj, hos oss i Lappland och mellersta Sverige oftast i början av juni. Alla uppgifter om att hon bor i träd måste anses bero på förvexling.

Ruvningen varar, enl. Naumann, 14 till 16 dygn. Båda könen hava liggfläckar. Ungarna utkläckas hos oss på de tider, som här ovan vid beskrifningarna av dem blivit omnämnda. De lemna boet, så snart de blivit torra, gömma sig väl vid fara, hvarunder föräldrarna skrikande flyga omkring stället, och även hanen visar stor ängslan om ungarne. Dessa bliva flygga i Tyskland i början av juni, hos oss mycket senare, dock kan jag icke nu uppgiva tiden, troligtvis något förr i södra Sverige än i norra delen av Skandinavien.

Även Kärrsnäppan har sina *fiender* uti små Falkar och Hökar. Ägg och ungar tagas av Kråkor, ävensom av Rävar.

För egentlig *jagt* är hon icke hos oss föremål, och hon skjutes endast tillfälligtvis. I Tyskland fångades hon förr i snaror.

Köttet är utmärkt och anses nästan lika välsmakande som Beckasinens.

Fogeln kan även lätt såsom *halvtam* underhållas inom hus på samma sätt som samslägtingarna. Såret hos en vingskjuten fogel skall lätt läkas.

Ibland fjädrarna leva; *Docophorus cordiceps* Gieb., som även bor på *Totanus maculatus*, och *Nirmus obscurus* Burm., Nitsch, som även förekommer på *Limosa ægocephala* och *Act. hypoleucos*.

Uti inelvorna lever *Tænia variabilis* Rud., som även förekommer hos *Vanellus cristatus* och flere andra vadare.

Chalidris nigra 'Bell'. Aldr., Orn. III 1635. L. 20, C. 26 p. 127 Jonst., Av. 1657, 109.

Tringa n. 151+ 152. L., Fn. I 1746, 56; S.N. IV, 1748, 26.

Tringa glareola L., S.N. X 1758, 149; Fn. II 1761, 65; S.N. XII 1766, 250 (*Tr. ochr. β*). Gm., L. S.N. 1788, 677. Lath., Ind. II 1790, 730. Lath., Bechst., III I 1796, 143; IV II 1812, 447. Meyer, Wetter. Ann. 1808, 274. Meyer u. W., Tasch. II 1810, 387; Vög. Liv- u. Estl. 1815, 203. Walther, Forstphys. II 1818, 180. J. Franklin, P.Z. S. 1831, 124.

Tringa littorea, L., Fn. II 1761, 66; S.N. XII, 1766, 251. Brünn., Orn. 1764, 52 [nec *T. l. var.*]. Ph. Müll., L. Nat. II 1773, 413. Müll., Prodr. Z. D. 1776, 25 [Syn. Brünn., leg. 177 nec 178]. Gm., L. S.N. 1788, 677. Lath., Ind. II 1790, 731. Pall., Zoogr. II 1811, 195.

Tringa ochropus β Tr. glareola L. S.N. XII 1766, 250. (Cit. Fn. 185, err. typ. pr. 184).

Totanus glareola Temm., '1815'; Orn. II 1820, 654; IV 1840, 416. Nilss., Orn. II 1822, 66; Fn. II 1858, 220. Teilmann, Danm. o. Isl. Fugl.

1823, 124. Behlen, Forst- u. Jagdth. 1826, 489. L. Brehm, V. D. 1831, 640; N-a 1855, 292. Naum., V. D. VIII 1836, 78. Wikstr., Stockh.-trakt. 1838, 102. Rasch, N. Mag. f. Nat. 1838, 377. Schinz, E. Fn. I 1840, 333. Keys. u. Blas., Wirb. E. 1840 n. 329. Zaw., Fn. gal.-buk. W. 1840, 103. Andr., V. A. Handl. 1841, 210. de Serres, Migr. 1842, 117. de Selys-L., Fn. Belg. 1842, 127. Landb., Isis 1842, 196. Jard., B. of Gr. Brit. III 213. Malh., Fn. Sic. 1843, 190. Löwenhj., V. A. Handl. 1843, 408; 1845, 450; 1864, 315. Mesch, Öfv. V. A. Förh. 1844, 88. v. d. Mühle, Orn. Griech. 1844, 100. Schleg., Rev. 1844, XCIII. Malm, Krøyers Tidsskr. 1844, 206. Schulz, Fn. March. 1845, 360. Lillj., Obs. z. 1845, 53; V. A. Handl. 1850, 299. Lundb., Öfv. V. A. Förh. 1846, 43. Bald., N-a 1849, 1 H. 35; 1852, 3 H. 57. Wall., Öfvers. V. A. Förh. 1849, 310; N-a 1853, 88; 1854, 256. Heugl., N-a 1850, 2 H., 61, 62, 64; Ibis 1859, 347. Pessl., N-a, 2 H. 1850, 50; J.f.O. 1857, 415. Kjærb., N-a 1850, 3 H. 47; 1854, 306; Danm. Fugl. 1852, 292; Ed. II, Collin, 1876, 527. Thomps., Irel. II 1850, 211. W. v. Wright, Vet.-S. Göteb. 1851, 66. Cederstr., Carlstads fogl. 1851, 10. Böck, Bericht. Priv. Schule 1851, 20. Gad., N-a 1852, 3 H. 11; 1856, 528; 1858, 277, 294. Bolsm., N-a 1852, 3 H. 34. Tob., J.f.O. 1853, 214; v. Hom., Briefe 1881, 247, 253. Hellm., N-a 1853, 287. Fritsch, Cat. Prag. 1854, 37; Vög. E. 364; J.f.O. 1871; 388; 1872, 382. Hartl., J.f.O. 1854, 158, 296; W. Afr. 1857, 234. Jäck., J.f.O. 1854, 501, N-a 1855, 108; 1856, 238, 519; 1857, 383; 1858, 268, 443; Aisch. 1863, 73; Z.G. 1867, 446. Bailly, Orn. Sovoie IV 1854, 144. Lloyd, Anteckn. II 1855, 157. v. Midd., Isep. 1855, 58. Vang., J.f.O. 1855, 343. A. Brehm, J.f.O. 1855, 365, 486; 1858, 328. v. Heugl., V. N.Ö.Afr. 1856, 314; Ibis 1859, 347; J.f.O. 1874, 400. W. Hintz, N-a 1857, 16; J.f.O. 1861, 467, 471; 1862, 459; 1865, 237; 1866, 150; 1867, 170; 1868, 397. J. v. Wright, Resa 1856, 69; Kuopio Fogl. 1857, 36; Ank. flyttf. 1857, 128; Öfv. V. A. Förh. 1857, 43. Fing., Orn. austr. Zool.-Bot. Verh. 1857, 564. A. v. Hom., N-a 1858, 146. v. Préen, N-a 1858, 407; J.f.O. 1859, 461. Mev., Öfv. V. A. Förh. 1858, 86, 93; 1860, 219, 1868, 260. 1871, 774. Gurn., Ibis 1859, 248; 1864, 260; 1871, 291. Swinh., Ibis 1860, 66; 1861, 343; 1863, 407; 1870, 363; Proc. Z.S. 1871, 406. Th. Holl., Wirb. Pomm. (s.a.) 77. Tristr., Ibis 1860, 80; 1868, 327. Pow., Ibis 1860, 344. v. Schrenck, Amur 1860, 416. Irby, Ibis 1861, 240. Somm., Öfvers. V. A. Förh. 1862, 74. Grav., J.f.O. 1862, 456. Röm., Säug. u. Vög. Nass. 1863, 57. Alt., J.f.O. 1863, 103. H. C. Müll., Vid. Medd. 1863, 24. Högb., Örebro fogl. 1863, 15. Radde, S.Ö.Sib. 1863, 329. Ch. A. Wright, Ibis 1864, 146. Kirk, Ibis 1864, 332, Sezek., Verh., Bericht. Cassel, 1864, 39. v. Droste, J.f.O. 1864, 426; 1868, 39; Borkum 1869, 189; Z. G. 1870, 101, 107. Collett, Kristiania 1864, 447; Dovre 1864, 158. E. v. Mart., J.f.O., 1866, 28. Newt., Ibis 1866, 137. Alb., Herklots Fn. III 1866, 224. Tayl., Ib. 1867, 69. Whitely, Ibis 1867, 205, Sundstr., Örebro Fn. 1868, 22. Tisel., Ö. Smål. 1868, 29. Dyb. a. Parr., J.f.O. 1868, 337. Borggr., Nordd. 1869, 113. Drake, Ibis 1869, 154. Tacz., J.f.O. 1870, 53; 1873, 102, 336; 1875, 183. Kolm., Gotl. Fogl. 1871, 13. Shell. a. Buckl., Ibis 1872, 293. Gurn. a. Ayres, Ibis 1877, 351. v. Pelz., Wien. Abh. 1871, 719. Shell., Ibis 1871, 311; 1873, 86. Saund., Ibis, 1871, 387. Brooke, Ibis 1873, 338. H. Goeb., J.f.O. 1873, 12, 409, 416. Palmén, Finl. Fogl. 1873, 155, J.f.O. 1876, 46. Rey, Z.G. 1874, 390. 429. v. Tschusi-S., Z.G. 1875, 428. Blak., Ibis 1875, 453. Schal., J.f.O. 1876, 20. F. de Filippi, J.f.O. 1876, 188. Seeb. a. Br., Ibis 1876, 291. Wiepk. J.f.O. 1877, 429; v. Hom., Briefe 1881, 374. Jahresb., J.f.O. 1877, 329. Rohw., J.f.O. 1878, 423. Brandt, J.f.O. 1880, 244. Elw., Ibis 1880, 392. v. Zittw., v. Hom., Briefe 1881, 204; Tancré l. c. p. 271. [Nec *Tringa glareola* Pall. nec *T. glareola* Ord.]

Totanus grallatorius Mont., Orn. Dict. 1813. Steph., Shaw, Gen. Z. XII 1824, 148.

Totanus affinis Horsf., Trans. L.S. 1821-2, 191. Sclater, Proc. Z. Soc. 1865, 222.

Rhyacophilus Kaup., *R. affinis* + *R. glareoloides* Bonap., Compt. rend. 1856 II 597.

Totanus sylvestris Brehm, V. D. 1831, 638 + *T. palustris*, 639 + *T. Kuhlii*, 641.

Totanus glareoloides Hodgs., Zool. Misc., fide Jerd., B. of Ind. 1863.

Actitis glareola Blyth, Cat. B. Mus. As. S. 1849, 267. Jerd., B. of Ind. II 1863, 697.

---

17. DRILLSNÄPPSLÄGTET. *Actitis* Ill.

Näbb, huvud och tars av nästan samma längd; stjerten når bakom vingspetsarna; tår 4, trinda.

Iris mörkbrun. Könen föga olika; hos unga foglar är huvudet > tars > näbbet, hvilka olikheter minskas med tillväxten.

Detta slägte liknar mycket det föregående, från hvilket många författare anse det icke böra skiljas.

166. DRILLSNÄPPA, *Actitis hypoleucos* (L.) Boie. Strickla; pl. XLI, fig. 3.

Bröst, sidor och mage hvita.

1. *Hane, vinterdrägt, ruggning*, jan. 1853, Manilla, Kinberg, Riksm.

Näbb i torrt tillstånd mörkbrunt, undertill ljusare, spets svart; näbbås kullrig, rät. Käkkant rät, framåt något nedsänkt; underkäkens undre kant nästan rät; näsborrar smala. Huvud ovan mörkgrått med gråsvarta spolar; ögonbåge och ögonlock gråhvita; ögonvrå grå, vid ögat hvit med grå spolar; kind, ögontrakt och tinning gråhvita med grå och brungrå spolar och spolstreck; kindtrakt och haka hvita. Framhals hvit med brungrå spolar; sidhals framtill hvit med grå spolar, bak- och nedtill, nacke och halsrygg mörkgrå; kräva i midten hvit, dess sidor hvitgrå med gråbruna spolar. Rygg och skulderfjädrar mörkgrå med svarta spolar; kors mörkgrått; övre stjerttäckare mörkgrå med svarta fläckar vid spetsarna. Stjert avrundad; stjertpennor 6 par: 1 mörkgrått, de övriga med hvita spetsar, 5 och 6 hvita med svarta tvärband, hvilka saknas hos 6 i utfanet. Bröst, sidor, mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Vingar olivgrå; tumvinge med gråsvarta fjädrar, 1 med spets, 2 med spets och utfan hvita. Handpennor: 1 liten smal, spetsig mest hvit, stora 1 > 2, 1—5 gamla, gråbruna, nötta, spolar bruna, infan å 2 och följande med hvit stor fläck; de inre mörkbruna med hvita spetsar och bruna spolar. Armpennor mörkbruna med inåt tilltagande spetsar och vid roten hvita; de innersta hvita med få mörka fläckar, den innersta gråbrun med hvit spets och utbräm; armbågspennor långa, nå vingspetsen, olivbruna vid spetsarna med små svarta fläckar; överarmpennor mörkt olivgrå, spetsband gråsvart, spetskant hvit. Handtäckare, 1:a smal, hvit, spetsig, med svart spolstreck, 2 och 3 i utfanet hvita, de inre med hvit spetskant, de följande svarta, de små brunsvarta med hvitt bräm; armtäckare olivgrå med hvita spetsar, vid dessa mörkare tvärband; kanttäckare med svarta bräm, de sist nämnda till en del med hvita spetskanter; undre handtäckare mörkgrå med hvita spetsar; undre armtäckare hvita, de mellersta hvita; undre kanttäckare gråbruna med hvitt bräm; undre överarmtäckare långa, hvita. Fötter bruna; den inre simhuden liten; klor mörkbruna.

2. *En annan*, från samma tid och plats, liknar den förra, men har skulderfjädrarna med svarta spetsbräm. Strupe hvit med grå spolstreck och de yttre handpennorna ej nötta, mörkbruna; de yttre stjertpennorna starkt nötta.

3. *Hane.* 30 maj 1875, Hornborgasjön, Kolthoff.

Näbb brunt, spets svart; underkäkens bakre hälft ljusbrun. Huvud brungrått med svarta spolstreck; ögonbåge hvit; ögonlocken hvita; ögonvrå med brunt streck; haka hvit. Hals brungrå med svarta spolstreck, men framhals hvit med smala bruna spolstreck; krävans sidor brungrå med svarta spolstreck. Rygg- och skulderfjädrar brungrå med svarta tvärfläckar, kors något mörkare med svaga svarta tvärstreck framom de ljusare, fjäderkanterna och spetsarna gulaktiga. Stjert avrundad; stjertpennor: 1 och 2 av ryggens färg, svartfläckiga, de övriga med hvit spets, 5 i utfanet hvit, 6 i ut- och infanet hvit, 5 och 6 med bruna tvärband. Bröst, sidor och mage hvita; undre stjerttäckare hvita, de längsta med svart fläck framom spetsen. Vingpennor bruna; handpennor: stora 10: 1 enfärgad, de övrigas infan med hvit fläck; armpennor 11, med hvit fläck intagande även utfanet och inåt tilltagande, 9:e nästan hvit, 10:e gråbrun, nästan enfärgad; armbågspennor 3 långa; de små vingtäckarne i spetsarne ljusgrå; undre handtäckare stålgrå med hvita spetsar; de små bruna med hvitt bräm; undre kanttäckare hvita.

4. *Hane.* 29 juli 1875, Södertörn. Ahlberg.

Näbb blygrått, spets svart; näbbås avrundad, rät. Käkkant rät; överkäken obetydligt > underkäken, bådas spetsar något böjda mot hvarandra. Näsborrar jemnhöga, något nedåt bågböjda. Huvud ovan olivgrått med svagt gula fjäderspetsar; ögontrakt gråhvit; ögonbåge ljusgrå, går från näbbet; ögonlock hvita; ögonvrå med gråsvart streck, närmast ögat svart; huvudets sidor grå, tinning ljusgrå; haka hvit. Framhals hvit med ljusgrå streck; kräva grå, i midten hvit; sidhals och halsrygg olivgrå. Rygg, skulderfjädrar, kors och övre stjerttäckare olivbruna med svart spetsbräm och gula kanter. Stjert avrundad; stjertpennor: 1 och 2 olivbruna med av svart och gult småfläckiga kanter, 3 derjemte med hvit spets, 4 dessutom med små hvita fläckar i utkanten, 5 hvitfläckig, inkant och utfan med hvita och svarta band, 6 hvit, infan med stora svarta fläckar och en sådan framom spetsen i utfanet. Bröst, sidor, mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Vingar spetsiga; tumvinge med 4 fjädrar, svarta med hvita spetsar, 2:a även med hvitt utfan; handpennor: 1 liten grå med spets och bräm hvita; stora 10, svarta med hvit, trekantig fläck i infanet, å 10:e även ett hvitt band i utfan; armpennor 10, svarta med stora hvita band och spetsar, inåt tilltagande, så att 9:e är nästan hvit, 10:e deremot svart med spets och kanter hvita. Armbågspennor 6: 2:a längst, > 3:e handpennan, olivbruna med gul- och svartfläckiga spetsar; överarmspennorna likna armbågspennorna; handtäckare svarta, hvitspetsade, de yttre mot spetsen med hvitt infan; de små svarta, de yttre med långa hvita spetsar; armtäckare olivbruna, men med hvita och gula spetsar, de

mellersta och kanttäckare = skulderfjädrarna; undre handtäckare grå, hvitspetsade; undre armtäckare: de yttre av samma färg, de inre hvita; av de mellersta äro de bakre hvita, de främre gråsvarta med hvitt bräm; undre kant- och överarmtäckare hvita. Fötter ljust gulgröna; vadtäckare hvita; skenben fjäderbeklädt till nedersta tredjedelen. Tars framtill trind; tår: 3 > 4 > 2 > 1. Simhud mellan 1:a lederna av 3 och 4, utskuren, betydligt > den mellan 2 och 3; 1:a tån når marken; klor 3 > 2 > 4 > 1.

Fångad på metkrok, som sväljts ned i körtelmagen; i muskelmagen fans endast litet grus, men den var för övrigt fyld med blod.

5. *Hona*, 11 maj, Mörkö, Ekström.

Huvud ovan gråbrunt, enfärgadt; ögonvrå hvit med stora gråbruna fläckar och ett gråbrunt band; huvudets sidor hvita med gråbruna spoltrakter; haka hvit med små mörkbruna spetsfläckar. Framhals hvit med gråbruna, smala spolstreck; kräva i midten likaså, åt sidorna grå med mörkbruna spolstreck och spolfläckar. Rygg och skulderfjädrar brungrå med svartbruna tvärband och svarta spolar.

6. *Hona*, 20 maj 1877, Stockholm.

Näbb gråbrunt, undertill ljusare, spetsar svarta, överkäkens något nedböjd; näbbås rät, kullrig; underkäkens käkkant rät. Rygg- och skulderfjädrar med svarta spolar, tvärstreck och tvärband. Mantel olivgråbrun, glänsande; kors och övre stjerttäckare av mantelns färg, svarta spetsbräm, hvita, fina spetskanter; de yttre mindre stjerttäckarne hvita, deras infan med svarta, breda tvärband. Stjert avrundad; stjertpennor: 1—4 olivbruna, glänsande, små fläckar och vid spetsarna band svarta, spetsar utåt tilltagande hvita; 5 brungrå med svarta tvärband; 6 med hvita och svarta sneda tvärband, i utfan med oregelbundna; 5 och 6 med långa hvita spetsar. Bröst, sidor, mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Vingar långa, spetsiga, bakkant utskuren; tumvinge med 3 fjädrar, svartbruna med spetsar och utfan, mot spetsen å 2:a hvita; handpennor: 1 liten, spetsig, smal, hvit med grått spolstreck; stora 10, mörkbruna, 3—10 hvit fläck i infan, 5—10 med liten hvit spetsfläck; armpennor 11, brunsvarta med inåt tilltagande breda tvärband och spetsar hvita, 10 mest hvit, 11 gråbrun med spets och infansfläck hvita. Armbågspennor långa, > armpennorna, av mantelns färg, 2 längst, når nära vingspetsen; överarmspennor gråbruna, spetsar svarta med hvitt bräm; handtäckare svartbruna med hvita spetskanter, 1 smal, spetsig, mest hvit, de små svarta och hvita; armtäckare olivbruna med hvita spetsar, de mellersta och kanttäckarne olivbruna med svarta tvärband och hvita spetskanter; undre hand- och armtäckare stålgrå med hvita spetsar, de innersta hvita, de mellersta bruna och grå med hvita spetsar; undre kanttäckare mest hvita; undre överarmtäckare långa, hvita. Fötter bruna. Vad hvit, i botten grå; tars framtill trind, ringlad, tarssula smal; tår: 3 > 4 > 2 > 1, som når marken; klor svarta, krökta, spetsiga, 3 > 2 > 4 > 1.

7. *En annan*, samma tid och ställe.

8. *Dundrägt*, 1 juli, Stockholm.

Huvud ovan ljusgrått med långsgående svart band och svarta dunspetsar; ögonvrå gulhvit med svart streck; tinning rostgrå med svart band; haka och framhals hvita; nacke och halsrygg grå med långsgående, svart streck; Rygg och kors rostgrått med svartprickigt, långsgående band. Stjertdun långt med svarta och bruna tvärband. Bröst, sidor och mage hvita; undre stjertdun hvitt, i spetsen hvitgrått; slaksida i botten hvit med svarta och rostgula spetsar. Vingar rostgrå. Vad dunbeklädd, dun rostgula med svarta spetsar och tvärband, insidan hvit. Smalben 9 m.m.

9. *En annan*, samma tid och ställe; liknar N:o 8.

10. *Unge med dun*, 1 augusti 1875, Grislehamn, Hg. Kinberg.

Näbb med den något nedböjda spetsen svart, undertill brungrått; näbbås nästan rät, framom näsborrarna svagt nedtryckt. Näsborrar låga; näsfåra slutar 5 m.m. från näbbspetsen. Panna grå, dun med svarta, hårlika spetsar; i midten ett svart streck, börjande ett stycke från näbbroten; kalott med utväxande svarta fjädrar med rostfärgadt bräm; ögonlock hvita; ögonvrå gråhvit med ett till ögonen gående smalt streck, som fortsättes till nacken, der det är något bredare; huvudets sidor grå och hvita, dunklädda; kindtrakt hvit; ögontrakt grå; haka hvit. Hals dunklädd; framhals hvit, utväxande hvita fjäderspetsar; kräva hvit av nyutväxande fjädrar, spetsdun yvigt hvitt, vid roten grått; krävans sidor grå med grått spetsdun; nacke grå med ett långsgående svart streck; halsrygg grå med svarta och gula dunspetsar. Mantel med utväxande fjädrar: olivbruna

№	1 ♂	2	3 ♂	4 ♂	5 ♀	6 ♀	7 ♀	8 p	9 p	10j	11j
Längd	—	—	207	191	—	c210	205	—	—	142—166	192
Huvudets längd	51	—	—	—	50	49,6	—	30	32	41	48
Näbb, längd till pannan	25,5	24	23	23	23	24,5	22	11	12	16	23
» » » munvinkel	—	—	27	27	—	28	27	—	—	23	27
» » fr. spetsen till näsborr.	18	—	—	18	18	17	—	—	—	13	17
» höjd vid roten	4,6	4,6	—	—	5	4,7	—	—	—	5	6
» » » näsborrarna	3,4	3	—	—	4	3,7	—	3	3,5	4	4
Gapets bredd	—	—	—	—	—	8	—	—	—	6	7
Näbbets bredd vid näsborrarna	—	—	—	—	3	2,8	—	—	—	—	3
Näbbspetsens bredd	2	1,9	—	—	2	—	—	—	—	—	1,9
Näsborrar	—	—	—	5×0,5	4	5	—	—	—	3	4
Vingens längd, direkt	103	103	107	106	108	111	109	—	—	70	102
Mellan vingspetsarna	—	—	351	350	—	355	355	—	—	250	338
Tumvinge	32	31	—	—	31	—	—	—	—	32	33
Stjert, längd	51	51	54	56	58	55	60	—	—	25—44	53
Stjertspets framom vingspetsarna	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	10
Tars	24	24,5	23	24	23,5	24,5	25	20	22	24	24
Mellantå med klo	24	23	23	23	22	24	24	20	21	21.5	22

med svarta och rostfärgade tvärränder samt bruna spetsdun med svarta tvärband; kors: gult och svart dun, längs åt midten ett bredt, svart band. Stjert spetsig: långt, gult och svartbandadt dun; stjertpennor 6 par utväxande, utåt avtagande, 1 och 2 svarta med bruna tvärband, de övriga med långa, hvita spetsar, framom dessa svarta och hos 3 även bruna tvärband. Bröst, sidor och mage hvita med sparsamt dun; undre stjerttäckare hvita, utväxande, korta, spetsdun långt; slaksida med hvitt, grått och svart dun. Vingar med utväxande fjädrar, dun sparsamt, grått och svart bandadt; tumvinge stor, når 32 m.m. från handleden, med 4 fjädrar, svarta, hvita spetsar, den 2:a även med hvitt utfan; handpennor: 1 liten, smal, lång, når 44 m.m. från handleden, hvit, vid basen svart; stora 10, svarta med hvita fläckar i infan, 1 med hvit utkant och hvitgrå spole, spetsar utan dun, hvitgrå; armpennor 10, svarta spetsar och framtill hvita, inåt med tilltagande hvitt; armbågspennor 4, grå med bruna tvärband och dun av samma färg; överarmpennor utväxande; handtäckare svarta, hvitspetsade; armtäckare olivfärgade med svarta och bruna svaga kantfläckar och hvita, inåt tilltagande spetsar, de mellersta olivgröna med svarta och gula tvärband samt grå och svarta spetsbräm; kanttäckare av samma färg, men med hvitt bräm; undre täckare utskjutande svarta, hvitspetsade, dun grått; undre överarmtäckare hvita, små spetsar, dun hvitt. Fötter gulgrå, bruna; vadtäckare: gråhvitt dun; skenben dunklädt till två tredjedelar. Tars ovan tjock, fram- och upptill fårad, nedåt trind; tår: 3 > 4 > 2 > 1; klor 3 > 2 > 4 > 1, svartbruna.

11. *Ung fogel*, 28 augusti, Limhamn, Malmö, C. Möller.

Fötter ljust gröngula. Tars framtill och tarssula upptill med breda sköldar, men denna nedtill med små sådana. Baktån når marken. Klor svarta, krökta.

Ägg. Kort päronformiga, finkorniga, glänsande, brunhvita till ljusbruna; grundfläckar brungrå; ytfläckar rödbruna, stundom talrikast och sammanflytande vid tjockändan.

1. 6 juni 1864, Vestergötland.
2. 16 juni 1868, Muonioniska.
3. Kvickjock.
4. Arkangel.
? 5. 5 juni 1867, Vermdö. Ur Ekorrebo, Schülander. Utdragna, hvita, medelmåttigt fläckiga.
6. Osbyholm. Ljust brungrå; fläckar större, bruna, blekare.
7, 8. Kurland enligt H. Goebel.

Enligt Dresser äro äggens längd 34—38, bredd 26—28 m.m. Ägg ur bon i sanden vid Elbes och Moldes stränder beskrifvas såsom isabellfärgade eller rödgula med fläckar och talrika streck brunröda, Pässler.

På Grönland har hon någon gång visat sig. Scoresby's uppgift om dess förekomst på Spetsbergen anses av Malmgren bero på en förvexling med *Tringa maritima*. Erhållen på Island och Färöarna, Yarrell, synes dock der vara ganska sällsynt, då H. C. Müller icke omnämner henne. I Skandinavien är denna en av de allmännaste vadarne, och hon förekommer i de mest olika trakter ända ifrån Ishavets kust, der Malm fann henne; är talrik vid de flesta floder, som utfalla i Porsanger-, Tana- och Varangerfjordarna, Collett. Enligt Sommerfelt är hon allmän i Ostfinmarken. F. och G. Godman omtala henne bland Bodös foglar och säga, att hon syntes den 20 maj och var talrik vid bergsjöarna. Lägger ägg under de första dagarna av juni. Häckar talrikast i de nordligare, inre trakterna av landet. Kommer till södra Norge sällan så tidigt som den 28 april, vanligtvis ej före andra veckan av maj; är allmän vid de flesta floder och bäckar och å Dovre; går upp till snöregionen. Enligt senare uppgifter flyttar hon över Kristianiadalen under de mörkaste höstnätter; den 24 juli 1869 hördes på natten en stor flock flytta över Drammen, som det tycktes, mot vester. De bortflytta senast den 14 september, Collett.

№	1a	b	c	d	2a	b	c	d	3a	b	4	5a	b	c	6a	b	7	8
Äggets längd	34,7	34,6	33,9	37,3	37,6	36,8	36,2	36	33,8	33	37,8	37,8	37,5	37,3	38	37,6	35	37
» bredd	26,3	26,3	25,8	24,6	26	25,5	26,4	26,2	25,7	25,7	26,4	25,9	25,9	25,9	25,5	25,5	26	26,5
» spets	8,4	8,3	8,1	12,7	11,6	11,3	9,8	9,8	8,1	7,3	11,4	11,9	11,6	11,4	12,5	12,1	9	10,5
» reducerade längd	1,32	1,32	1,32	1,52	1,45	1,44	1,37	1,38	1,32	1,28	1,43	1,46	1,45	1,44	1,49	1,47	1,35	1,4
» rektangel	913	910	875	918	978	938	956	943	869	848	998	979	971	966	969	959	910	981

Är i Sverige allmän. Häckar hvarje sommar talrikt i Muonioniska. I Ume och Pite lappmarker allmän till foten av fjällen, Löwenhjelm. Häckar allmänt i Dalarne, Lundborg. Sedan det föregående redan blivit tryckt, har d:r Hartman meddelat mig, att i Gestrikland häcka både denna art och *Tot. ochropus*, *T. glareola* samt, i skärgården, *T. calidris*. Häckar allmänt omkring Upsala, Segerström. Vid Ekolsund allmän, Meves. Ödman omtalar, att hon häckade på Vermdö. I Vingåker erhöllos ägg den 6 juni 1868; häckar ymnigt i Kil, Löwenhjelm, och i Örebro län i allmänhet, Högberg, både vid sjöar och rinnande vatten, Sundström. Kom år 1828 till Mörkö, Södermanland, den 29 april, Ekström; kom år 1842 till Hästerum vid Söderköping den 30 april, 1843 till Finspong den 23 april; 1845 den 4 maj, enligt brev från samma tid, Lundborg. Häckar allmänt vid Karlstad, Cederström, och vid Venerns kuster, Hammargren. Är temligen allmän i Vestergötland, Gadamer, häckar vid Vartofta; erhölls vid Skara den 19 maj 1868 och den 7 maj 1867, Arnell. I Bohus skärgård är hon från april till hösten allmän så väl på de yttre, större holmarna som i fjordarna och vid sött vatten; år 1845 sågs den första den 27, och 1847 den 20, år 1851 den 21 april, år 1850 den 9 maj; ungarna bliva fullväxta i slutet av juli; senare än den 4 augusti syntes hon icke, W. v. Wright, och Malm synes icke heller hava sett henne senare. Kolthoff har meddelat, att hon är vanlig vid fjordarna i Bohus län, och att hon även häckar der; erhållen tillika med *Tot. calidris* den 11 september 1874, S. L. Törnquist. Är allmän i Småland; häckar i Wexjö och Bergsunda socknar, Vacklin. I Ljungbytrakten, Sönnerbo, allmän, A. Carlson; vid östra Smålands kust ganska allmän, så ock på stränderna av vattendragen i trakten, Tiselius. På Öland allmän, Westerlund. Andrée sade år 1841, att hon på Gotland var sällsynt under våren; Wallengren kände år 1853, att hon häckade här, och år 1871 omtalas hon även som sällsynt och häckande, Kolmodin. Hon förekommer i Bleking, Rääf. Häckar sällan i N.Ö. Skåne; erhölls den 4 april 1844 vid Trolle-Ljungby tillika med *Charadrius apricarius* och den 25 april 1845, enligt brev från samma tid från H. Gadamer. Enligt hans 1852 tryckta uppsats kom hon hit under åren 1844—52 emellan den 1 april och 3 maj, oftast omkring slutet av maj. Wallengren säger 1849, att hon häckar här och der i N.Ö. Skåne. Häckar i V. Vram, Lilljeborg; den 18 juli 1870 enhöllos der en hona och en unge i dundrägt, enligt brev från Wahlstedt. Till trakten omkring Stehag kommer hon i april och flyttar bort i augusti; häckar vid Ringsjön, Kveserum och Rönne å, men aldrig i mossar, enligt meddelande av C. Möller; vid Bosjökloster erhållen den 5 augusti 1868, A. L. Grönvall; vid Lomma, der hon, enl. Åström, ej är sällsynt, erhållen den 1 juli 1871 och vid Malmö den 18 augusti 1877, Grönvall; fäldes vid Tågarp i S. Skåne den 28 juli 1842, enl. samtidigt meddelande av N. Bruzelius.

Man säger, att på Bornholm hvarken denna art eller någon *Totanus* är iakttagen, hvilket dock bör rättas, emedan redan Brünnich omnämner henne på Bornholm; han omtalar särskildt, att hon förekommer på Christiansö. Till Danmark kommer hon under april eller maj och flyttar bort i september eller oktober. Häckar här och der vid bäckar med steniga stränder. Vid höstflyttningar talrikare. Ägg funna den 21 juni, J. H. C. Fischer.

I Slesvig och Holstein talrik både vid kusterna och inne i landet, Kjærbölling. Är här 'sommarfogel', bortflyttade den 20 september 1876; kom till Flensburg år 1877 den 16 april, Rohweder; vid Husum iakttogos några få par av Durnford.

Erhölls den 6 juli 1877 i Kandalaks, sågs på Kola hela

sommaren vid floder och på kärr, Hg. Kinberg; vid Imandra allmän, Sahlberg, Malmgren; allmän ända till ishavet; kom till Enare den 22 maj vid + 9 till 14° och S.V. vind, Malm.

I Finland är hon även allmän, kommer till Åland omkring den 29 maj, till S.V. kusten omkring den 2 maj och till N. lappmarken den 1 Juni. Palmén, som meddelat dessa och flere uppgifter om tiden för hennes ankomst, har funnit henne flytta hastigare längs kusten än genom det inre landet. Häckar allmänt i Kajana, Malmgren. J. och W. v. Wright säga, att hon kom till Haminanlaks, i trakten av Kuopio, 63° n. br., i slutet av april, år 1826 den 5 maj, 1848 den 7 maj, 1856 den 13 maj och flyttar bort i slutet av augusti. Kom till Uskela den 29 april—3 maj, enligt J. v. Wright. Hon häckar här i medlet av juni, i lappmarken i början av juli. Då hon kommer till Finland, bär hon sommardrägt, och under flyttningen söder ut i senare hälvten av augusti och september är hon i ruggning.

Vid St. Petersburg ej sällsynt, Brandt; vid Wolodga; mycket talrik å Utsjug; norrut derifrån sparsammare, vid Arkangel häckade ett par, Goebel; i Vajmugskaja, Arkangel, allmän, enl. Lilljeborg. I Kurland är hon, enl. Goebel, allmän och häckar. I Lifland och Estland talrik vid alla större och mindre floder, Meyer. I Ryssland och det tempererade Sibirien här och der under hela sommaren, Pallas; vid flodstränderna utom i den höga norden, E. v. Homeyer. Emellan Habariki och Yorsafloden, i trakten av Lägre Petchora, Seebohm, Brown. Allmän ifrån Schlüsselburg till Dwina, Meves; omtalad från Suja vid Dwina, Alston, Brown, från Wolga, Don och Dnieper. I Uman-kretsen häckande flyttfogel, kom den 6—24 apr., bortflyttade d. 3—7 sept.; ägg funnos den 14 maj 1867, 10 maj 1868; små ungar den 12 juni 1869, Goebel. I Sarepta, v. Middendorff m. fl., Krim, Goebel, Kaukasus, Schalow; skall även häcka sydligare; vid Baikalsjön den 16 juni, Radde. Vid Amurs stränder talrik, v. Schrenck; kommer till Daurien i maj, är der vanlig och häckar, Dybowski, temligen talrik i Darasun, Dyb., Parrex. Enl. Severzow går hennes häckområde på Aral-Tianschan till en höjd av 4,500—8,000 fot. Okotska havets sydkust. Seebohm såg i Sibirien den första den 12 juni; talrik på flodbankarna. Omtalas från Kamtschatka, Swinhoe.

Från Tyskland hava vi många uppgifter om denna art, som häckar i de flesta trakter, både lägre och högre belägna, mest vid rinnande vatten. Böck omtalar henne från Danzig. Wüstney säger, att hon i Mecklenburg ej är sällsynt på flyttning, men ej funnen häckande, enl. v. Preen talrik i Mecklenburg. Häckar i N.Tyskland och i Mark ej sällsynt, enligt Schulz, v. Preen, även på flyttning i oktober, Vangerow; i Pommern talrik på flyttning, häckar icke sällan i vissa orter, Holland. Om dess förekomst, flyttning m. m. i Pommern har Hintz meddelat mångåriga, noggranna upplysningar, hvarav inhemtas följande. Hon häckar här talrikt, kommer under tiden från den 5 april till den 2 maj olika under olika år vid S., SV., SSV., NV., SO. eller SSO. vind, vid en temperatur från —1 till + 19,5°. De flesta äggen under åren hafva blivit funna den 16 april—22 maj, de sista mellan den 23 maj och 2 juli. Somliga av de sistnämnda utgöras troligtvis av omlagda kullar, sedan de första gått förlorade. De sista foglarna hava under höstarna visat sig emellan den 7 augusti och 29 oktober; vinden har i de få uppgivna fallen då varit N., SSV. och SOO., och temperaturen lägst — 3,5 och högst + 17°.

Om sommaren i Preussen, kom till Zymna den 1 april 1879, Spalding. Häckar ej sällan i Schwerin och teml. allmänt i Hannover, v. Preen. Bebor Elbes och Muldes ängstrakter. Häc-

kar i Anhalt, der bo och ungar träffats den 24 maj; 3 veckor senare sågos ungar följa föräldrarna; på genomtåg vid Elbe i början av september, Pässler. Vid Altenkirchen hade hon år 1875 ägg i slutet av maj, vårflyttningen egde rum i april, iakttogs ej i september; förekommer i Münster, Bolsmann, och häckar, kom 1868 den 24 april och drog över der den 11 maj, Altum; besöker trakten av Mühlheim vid Rhen, Ruhl; i Nassau några gånger på flyttning vid Main, Hochheim; i oktober 1854 vid Rhen, Rüdesheim, Römer. Häckar i Westerwalde, Sachse; i Schlesien, såsom, enligt Mohr, vid Breslau, 1876 sällsynt; vid Prosna träffad den 8 augusti, A. v. Homeyer; häckar i Neuwied, på öarna, Braths. Vid de stora floderna i Niederhessen ej sällsynt, Sezekorn; flyttar över Thüringen, Hellmann, häckar i Ö. Thüringen, Liebe. Vid Halle a. S. oregelbunden, P. Rey; även vid Jena, Brehm. I Wetterau på sandbankar och öar mycket allmän, i synnerhet under höstflyttningen i augusti och september, hvarunder hon visar sig vid Main i större eller mindre antal; mindre talrik vid dammar och sjöar, Jäger.

Heuglin omtalar henne flyttande i S. Tyskland den 3 mars —24 Maj och den 1 augusti till den 1 september. I S. Würtemberg erhållen den 5 november; häckar vid Bodensjön, Federsee, K.-Warthausen, Heuglin, Calwer. Landbeck säger, att hon i Bayern om höstflyttningen i juli och augusti är sällsynt. Häckar vid Donau emellan Ulm och Passau och vid de stora sjöarna i Bayern, der dunungar erhöllos den 15—18 juni, och fogeln träffats i flockar om 30—36 st. den 20—30 augusti; häckar i stort antal vid Augsburg; draget började ett år den 26 juli och var starkast den 11 augusti; erhölls vid Augsburg den 3 juni 1856, Jäckel. Vid Salzburg häcka få, men under flyttning ej sällsynt, T.- v. Schmidhofen; i Krain den 15 april 1859, Seidensacher; erhållen i en dal på Tatra i Galizien den 9 juni 1861, Schauer, och kommer tidigt om hösten, i juli och augusti, ej sällan till Siebenbürgen, Landbeck; i Schwaben och Neuburg häckar hon ganska talrikt vid floder och på sandöarna, Leu. Vid Donau och i Kamelthal sällsynt på flyttning, Landbeck.

Häckar vid Neisse i Oberlausitz, träffas från april till augusti, var vid Görlitz en av dem, som erhöllos under flyttningstiderna april, augusti och september åren 1827—45; 1/12 hanar, Tobias. Iakttogs vid Donau i trakten av Wien, kronpr. Rudolf, Brehm.

Häckar i Böhmen, Fritsch.

I Bukowina likasom i Galizien ifrån vår till höst parvis och vanlig, Zawadski.

Vid flere tillfällen erhållen, även i sommardrägt, i Österrike, v. Pelzeln, Finger; i Krain erhållen den 23 mars 1859, flyttade över d. 15 april, Seidensacher. Skall häcka i Ungern, träffad vid Donau nedom Pest den 2 april, Baldamus. Vid Neusiedlersjön sågs den 11 oktober 1876 en flock om 1000 st., v. Schilling. Hade år 1863 kommit till Cilli i Steiermark den 22 mars, Seidensacher; i Transsylvanien allmän, Danford, Brown. Jemf. K. Fritsch, Zug.

Flyttar över Tyrolen, enligt Althammer, talrikare om våren än om hösten; iakttogs vid Meran, S. Tyrolen, den 15 januari 1850, Stejneger. I kantonen Freiburg, L. Brehm; i Schaffhausen träffad flere gånger under sommaren, anses häcka, Goeldlin. Bruhin nämner henne bland foglarne i Vorarlberg, och att hon häckar mycket tidigt, men endast en gång om året. Man hade förmodat, att hon häckade två gånger om året. Skall häcka i Genèvedalen, F.-Beaumont; långs floden Saane ej sällsynt, O.-Gaillard; omtalas från Ticino, Riva.

Häckar i Oldenburg, dit hon kom den 11 april vid + 6,6° och NO. vind, iakttogs år 1857 den 11 april, under år 1858

den 21 mars, år 1880 den 2 april, Wiepken. Ej funnen häckande på Borkum, dit hon kommer i juli och talrikare i augusti; de sista bortflytta i oktober, v. Droste.

Till Belgien kommer hon i april, en del häckar; i juli och augusti förekommer hon talrikt vid floderna, bortflyttar i september, Selys-Longchamps.

Häckar på Orkney, Hebriderna och Shetland, More, men är icke omnämnd av Edmondston; häckar likaledes i Skotland, Irland och England. Flyttar bort på senhösten, Latham, Jardine, Thompson m. fl.

I Frankrike under flyttningar; i Eure och Loire allmännast bland närstående arter nästan under hela året, lärer dock ej häcka der, Marchand; omnämnes ibland foglarna i trakten av Lyon, O.-Gaillard; kommer årligen till Savoyen i april, stundom i slutet av mars, häckar vid floder och sjöar, flyttar vanligtvis om nätterna; lägger ägg i slutet av april eller början av maj, Bailly. I Provence förekommer hon ej sällsynt under hela året utom under vintern.

I Portugal allmän, A. C. Smith, enl. du Bocage sällsyntare än i andra trakter. I Spanien iakttagen i början av maj, Lord Lilford, vid sjön Albufera vid Valencia allmän under sommaren, Vidal, och enligt Saunders vid Malaga allmän om vintern. På Balearerna om vintern, Bolle. Förekommer på Mallorca i synnerhet vid bäckarnas utlopp och besöker kusterna; anses häcka, A. v. Homeyer.

I Lombardiet, Bettoni, Stor. nat. 1870; i Toscana, Savi; i Pisa mycket talrik, Giglioni. På Corsica sågos få vid Ajaccio under vintern, ett par nära Biguglia den 22 april, Warton. Erhållen på Sardinien en gång i mars; om sommaren allmän, Brooke. Salvadori såg henne ej om vintern.

På Gozzo och Malta mycket allmän under vår och höst, kommer i mars, är allmän i maj, blir derefter sällsyntare och visar sig sällan i juli. Derefter återkommer hon i små flockar och blir i augusti och september åter allmän. Saknas nästan alldeles om vintern. 'Förmodligen häcka några', C. A. Wright. Sågs av Newton under hans resa mellan Malta och Alexandria.

Häckar i Grekland, förekommer spridd över allt från mars till in i oktober, har sitt tillhåll både vid inre vattendrag och vid kusterna, bortflyttar i slutet av oktober eller början av november, v. d. Mühle. På Epirus och Korfu vid klippiga ställen å kusten allmän under nästan alla årstider, Powys; träffad på Naxos, men det är osäkert, om hon der häckar, Krüper. Erhard räknar henne bland Cykladernas stannfoglar.

Vid Bosforen ej sällsynt, Elwes, Buckley. Förekommer i Bulgarien, E. v. Homeyer; i Dobrudscha, Sintenis; i hamnen vid Sevastopol, Goebel.

Häckar i Turkestan, Severzow; träffas om vintern i Beluchistan, Blanford. Förekommer även i Mindre Asien, och der finner man henne ännu i slutet av april vid bäckar och vid kusten, bortflyttar och ej funnen häckande, Krüper. Vid Döda havet, enl. Tristram.

I Afrika har hon mycket stor utbredning och är funnen i nästan alla kustländer. Från Madeira nämnes hon såsom flyttfogel, Harcourt. Godman träffade några par på Teneriffa, der hon ansågs häcka. Bolle säger, att hon finnes på Canariöarna om vintern, deruti Webb, Bertholet och M.-Tandon instämma, sägande, att hon övervintrar der regelbundet. I V. Afrika är hon, enl. Reichenow, stannfogel; Loangokusten; i Marocko vid sjöar och kärr allmän, Drake. Gambia, Bissao, Guldkusten all-

mäm, Pel; Kammafloden, Casamance, Hartlaub, Reichenow, Lühder; Accra den 27 augusti, Finsch.

I N. Afrika i flere trakter ej sällsynt, Tristram; i Algeriet, Gurney; i Konstantine över allt vid kusten och i 'öknen', Taczanowski. I Egypten temligen allmän, Heuglin, Taylor; den 16 januari i trakten av Alexandria, Vierthaler; på de små sandöarna i Nilen; vid sjön Minzaleh, som, mycket fogelrik, ligger i närheten av Medelhavet och är så grund, att man kan vada i densamma. I slutet av november börjar tåget; å Sinaihalvöns stränder allmän, Wyatt. I hela Nildalen vanlig, i augusti på Nilens strand, R. Hartmann; erhållen i Rosseires den 28 januari och i trakten av Chartum i juni, enl. Vierthaler. I N.Ö.Afrika allmännast ibland närstående arter; sedd den 24 december; 28 februari och 3 april 1850 mellan Kairo och Chartum, A. Brehm. På Danakil, S. Arabien och Somali-kusterna, vid Bahr el ghasal, Roch, Heuglin, som säga, att hon går 10,000 fot över havet. Taylor påstår dock, att hon är något mindre talrik än *Totanus ochropus*. I Nubien mycket allmän, Shelley, såsom omkring andra katarakten, Adams; i de övre Nilländerna *(Actitis minor)* Hert. Paul v. Würtemberg; i Abyssinien, Heuglin. En gång på Johannaön i N. delen av Mozambikkanalen, Sclater. Förekommer i stora flockar i Zanzibar, Kalkreuth; vid andra tillfällen ensam vid gropar och kanaler i risfälten; erhållen vid Engalana den 12 september, Fischer, Reichenow. Talrik på sandiga platser, på flodstränder långsåt Zambesi och Shiré, Kirk; på Seychellerna, Newton. På Madagaskar, Grandidier, Rev. & Mag. Z. 1868, 4; tycktes ej gå mer än 23 eng. mil från kusten, Newton; även anförd av Hartlaub. På Bourbon, Collett. Mauritius den 27 september och 7 oktober 1868, Newton, Hartlaub. Transwaal och Port Natal, Gurney; Kammafloden vid Kap; Durban, S. Afr., Shelley.

I Afganistan få par i maj, W.-Ramsay. Omtalas från Indien av I. Franklin; i Gilgit talrik omkring den 15 maj, flyttade efter en kort rast, Biddulph. I Kattiavar, Vestra Indien, mycket allmän, J. H. Lloyd. I Oudh och Kumaon under den kalla årstiden sällsynt, Irby; vid Umballah erhållen den 30 oktober 1866, Beavan; i Dukhun, Sykes. I lägre Bengalen under den kalla årstiden allmän, Blyth. På Ross Island den 15 december, på S. Andaman den 3 och 29 januari, Lord Walden. På S. Ceylon, Legge, Hartlaub; Nicobarerna den 24 februari till den 25 mars, v. Frauenfeld; vid Singapore erhållen av Perrys expedition, Cassin; omtalas från Siam av Schomburgk.

I Kina mellan Takau och Peking, Swinhoe; vid Foochov fåtalig. På Formosa hela året om talrik, antalet ökas betydligt genom norrifrån hitflyttande foglar, antecknad den 3 maj; i Amoy allmän större delen av året, i synnerhet vid klippiga stränder, och på Hainan allmän vid vatten, Swinhoe. N. Japan, Blakiston; Swinhoe erhöll vid Hakodadi en hona i april och en hane i maj; även i augusti, Blakiston, Pryer. Luzon, E. v. Martens. Vid Manilla erhöll jag henne i januari 1853. Hon har dessutom erhållits på Java, Horsfield; S.Ö. Sumatra, Lord Tweeddale; på Borneo, Sclater; på Celebes i mars och juli, på Togiaöarna i augusti 1871, A. B. Meyer; N. Guinea vid vestkusten, v. Rosenberg; Pelewöarna, Hartlaub och Finsch; Salomons öarna, Layard.

Från Amerikas fastland har jag icke funnit henne omnämnd mer än av Frantzius, nemligen från Costa Rica. Av dr Goës erhållen på S:t Bartelemy den 3 augusti och 16 september, Riksm. Sundevall. Dessutom på Nya Hebriderna, der hon i allmänhet förekommer ensam, Layard..

Hon uppehåller sig, såsom vi sett, under sommaren mest

parvis, i synnerhet på steniga och sandiga stränder av insjöar och rinnande vatten, och häckar även på sådana ställen. Hon säges stundom sätta sig i träd, är livlig i sina *rörelser*, vippar med stjerten, springer snabbt, flyger med nästan fullt utsträckta, men neddragna vingar, simmar även och dyker väl, och hon simmar då med tillhjelp av de utbredda vingarna. Detta sätt att dyka iakttogs redan av Faber även hos en ung *Hæmatopus ostreologus, Charadrius hiaticula* och *Tringa alpina.*

Lätet är 'siipiip' och 'tillerili', höres ofta under flygt, angives även liknande 'dsi dsi'. J. W. Grill har iakttagit, att i Nerike hördes under första hälften av maj 1845 hvarje afton omkring kl. 10 ett klagande, drillande skrik, men ej på andra tider. Det fortfor under maj och första hälften av juni. Det var så regelbundet, att det aldrig hördes 1/4 timma före eller efter kl. 10. Mot slutet av juni och i början av juli var fogeln mindre punktlig. Den 8 augusti kl. 10 e. m. hördes lätet för sista gången.

Födan utgöres av insekter, såsom skalbaggar, fluglarver och små vattendjur.

Boet träffas nära vid stränderna, än under barrträdsplantor, än bland *Menyanthes trifoliata*, än bland gräs eller i en fördjupning i sanden, med bädd av mossa eller torrt löv. Det är ofta ganska svårt att finna.

Ägg vanligen 4, men ofta 5, någon gång 6. Stundom synas två honor hava lagt ägg i samma bo. Äggen ligga alltid med spetsarna mot boets midt. Tages något deraf, övergives boet, men det har även iakttagits, att fogeln bortför äggen till ett nytt, i hast tillredt bo, Taczanowski, och att honan värpt om ett par små ägg, Hintz. Fogeln låter ej lätt skrämma sig, då hon ruvar.

Till *fiender* har hon de mindre Falkarna, hvilka hon söker undfly på samma sätt som andra närstående arter.

Köttet är godt, anses av somliga för utmärkt, av andra för sämre än av närstående foglar.

Bland fogelns fjädrar leva: *Docophorus frater* Giebel; *Nirmus obscurus* Nitzsch och *Colpocephalum ochraceum* Nitzsch.

I inelvorna äro funna: *Filaria obvelata* Crepl., i matstrupen, likasom hos *Mergus serrator*; *Trichosoma totani* v. Linstow, i blindtarm; *Distomum vitellatum* v. Linst.; *D. macrophallos* v. Linst. *Taenia arionis* v. Siebold, även hos *Arion empericorum*; *T. stellifera* Krabbe, även hos *Scolopax major*; *T. paradoxa* Rud.; *T. filum* Goeze, även hos flere andra vadare.

Hypoleucos Gesn., Av. 1555, 493. Gesn. red., 1669, 233. Aldr., Orn. 1635, L. XX C. 49, p. 135. Jonst., Av. 1657 110.
Motacillæ genus Gesn., Av. 595.
Tringa quinta Jonst., l. c., 112.
Tringa minor Will., Orn. 1676, 223. Ray, Syn. 1713, 108.
Tringa n. 147 L., Fn 1747, 54.
Tringa hypoleucos L., S.N. VI, 1748, 26; X 1758, 149; Fn. II 1761, 65; S.N. XII, 250. Brünn., Orn. 1764, 52. Gadd, Sjöfogel 1769, 10, Beccasin. Ph. Müll., L. Nat. II 1773, 411. Müll., Prodr. 1776, 25. Berg., Tal. 1787, 102. Gm., L. S.N. 1788, 678. Lath., Ind. II, 1790, 734. Ödm., Wermdö 1792, 72. Lath. Bechst., III, 1 1796, 148; IV 1812, 451. Retz. Fn. 1800, 188. Meyer, Wetter. Ann 1809, 56. Bechst., Jagdwiss. II 1802, 127. Horsf., Birds of Java, Tr. L.S. 1821, 192. Edm., Mem. Wern. Soc. 1823, 273. Faber, Hochn. Vög. 1826, 192. W. v. Wright, V. A. Handl. 1826, 298. J. Frankl., P. Z.S. 1831, 124. Glas., Z.G. 1868, 152. [Nec Scoresby, cf. Malmgr., Öfv. V. A. Förh. 1863, 118.]
Guinetta Briss., Orn. V 1760, 183. Ed. 1760 II 260.
Tringa canutus Retz., Fn. 1800, 189. [Nec L.]
Tringa cinclus Boddaert, Tabl. pl. enl. 850. Mey. u. W., Tasch. II 1810, 389. Mey., Vög. Liv- u. Esthl. 1815, 204. Walchn., Orn. Bodenb. 1835, 128. [Nec L.]
Tringa leucoptera Pall., Zoogr. II 1811, 196.
Totanus hypoleucos Temm., Man. II 1820—40, 657; IV 419. Braak, Cat.

av. 1821, 150. Nilss., Orn. II 1821, 68; Fn. II 1858, 224. Boie, Reise 1822, 86 etc. Theilm., Danm. o. Isl. Fugl. 1823, 124. Faber, Hochn. Vög. 1826, 276. Ekstr., V. A. Handl. 1829, 32. Syk., P. Z.S. 1832, 163. Rasch, N. Mag. f. Nat. 1838; 377. Wikstr., Stockh.-trakt. 1839, 102. Andr., V. A. Handl. 1839, 210. Schinz, Eur. Fn. I 1840, 334. Zaw., Fn. 1840, 103. Landb., Isis 1842, 196. de Selys-L., Fn. 1842, 127. de Serres, Migr. 1842, 117. Jard., B. of Gr. Brit. III, 216. Drumm., Ann. a. Mag. N. H. 1843, 421, 427. Malh., Fn. Sic. 1843, 191. Löw., V. A. Handl. 1843, 402-8. Malm, Krøy. Tidsskr. 1844, 186, 205. Lillj., Obs. z. II 1845, 53; V. A. Handl. 1850, 299. Schulz, Fn. March. 1845, 361. Lundb., V. A. Handl. 1846, 43. Sundev., Gotl. F., Öfv. V. A. Förh. 1846, 206. J. W. Grill, Öfv. V. A. Förh. 1849, 226; J.f.O. 1863, 159. A. Brehm, N-a, 1 H. 1849, 55; J.f.O. 1855, 486; 1856, 329, 295. Kjærb., N-a 3 H. 1850, 47; Danm. Fugl. 1852, 288; J,f.O. 1854, lxiii. Thomps., Irel. II 1850, 212. Böck, Bericht, 1851, 20. Harc., Ann. a. M. N. H. 1853; J.f.O. 1855, 52. Hartl., J.f.O. 1854, 159, 297; 1855, 361; V. Afr. 1857, 235. Bailly, Orn. IV 1854, 153. Lloyd, Ant. II 1855, 158. Bolle, J.f.O. 1855, 176. Midd., Isep. 1855, 58, 104-5, 128. Gad., N-a 1856, 528; 1858, 277, 294. J. v. Wright, Öfv. V. A. Förh. 1857, 43. Hintz, J.f.O. 1857, Tab. 2; 1861, 308, 445. Mev., Öfv. V. A. Förh. 1857, 94; 1858, 94; 1860, 219; 1868, 277; 1871, 774. Tayl., Ibis 1859, 53. v. Schrenck, Amur I ii, 1860, 417. F. a. P. Godm., Ibis 1861, 87. Schauer, J.f.O. 1862, 231. v. Heugl. J.f.O. 1862, 306; 1863, 164; 1867, 286, 303. Blakist., Ibis 1862, 330. Krüp., J.f.O. 1863, 406. G. v. Rosenb., J.f.O. 1864, 137. Ch. A. Wright, Ibis 1864, 147. Collett, Mag. f. Nat. 1864, 448; 1866, 158; 1877, 186. A. C. Smith, Ibis 1868, 454. Hartl. a. Finsch, P. Z.S. 1868, 118. Elw. a. Buckl., Ibis 1870, 332. E. v. Hom., J.f.O. 1870, 423. Stejneger, J.f.O. 1871, 124. Gurn., Ibis 1871, 299. Godm., Ibis 1872, 221. Palmén, Finl. Fogl. II 1873, 163. J. C. H. Fisch., Nat. T. 1873, 468. Krüp., J.f.O. 1875, 283. Danf. a. Br., Ibis 1875, 422. Sev., Ibis 1876, 411.

Actitis hypoleucos Boie, Isis 1822, 649. Brehm, V. D. 1831, 649. + *A. cinclus* + *A. stagnatilis* 648-9 + *A. megarhynchus* N-a 1855, 292; J.f.O. 1860, 395 *(Tot. h.)* Keys a. Blas., Wirb. Eur. 1840 n. 334. Schleg., Rev. 1844, XCI. v. d. Mühle, Orn. Griech. 1844, 101. Bald., N-a 1849, 1 H. 35. A. Brehm, N-a 1849, 55. Tob., N-a 1850, 100; J.f.O. 1853, 214. Schrad. Pässl., J.f.O. 1853, 242, 309. Wall., N-a 1854, 256. Jäck., J.f.O. 1854, 501-2; N-a 1856, 238,519; 1857, 383. Pässl., J.f.O. 1856, 61; 1857, 414; 1867, 61. Glog., J.f.O. 1856, 382-4. Alth., N-a 1856, 401. Cass., Perrys Exp. 1856; J.f.O. 1858, 470. v. Preen, N-a 1857, 2. Bolle, J.f.O. 1857, 338. C. Jäg., Wetterau 1857, 19, Beob., 1859, 81. Erh., N-a 1858, 7. Wiepk., N-a 1858, 350; J.f.O. 1871, 388. Webb, u. N-a 1858, 358. Heugl., Ibis 1859, 347. du Chaillu, Heine, J.f.O. 1860, 201. Hartl., J.f.O. 1860, 169; 1861, 271; Vög. Mad. 1877, 327. Irby, Ibis 1861, 239, 240. Hintz, J.f.O. 1861, 460; 1863, 427, 484; 1864, 92, (108), 186; 1865, 237; 1866, 150; 1867, 170; 1868, 397. Schauer, J.f.O., 1862, 230. A. v. Hom., J.f.O. 1862, 428; 1865, 249; 1870, 229. R. Hartm., J.f.O. 1863, 302; 1864, 235. Radde, S.Ö. Sib. II 1863, 20, 330. Altum, J.f.O. 1864, 87; 1866, 106. v. Droste, J.f.O. 1864, 426. v. Mart., J.f.O. 1865, 28. Salv., J.f.O. 1865, 287. Lord Lilf., Ibis 1866, 187. Albarda, Herklots Fn. III 1866, 223. Mäkl., Fogel. Ordn. 1867, 83. Finsch u. Hartl., Fn. Centr. 1867, 187. Blyth, Ibis 1867, 169. E. Newt., Ibis 1867, 346, 359. v. Frauenf., Verh. Z.-B. Ges. 1867, 596. Tristr., Ibis 1868, 327. Beav., Ibis 1868, 395. Finsch, J.f.O. 1869, 337. Sundev., Öfv. V. A. Förh. 1869, 587. Sundstr., Örebro, 1869, 22. Borggr., Nordd. 1869, 115. v. Droste, Bork., 1869, 195. Tacz., J.f.O. 1870, 53; 1873, 102; 1874, 336. H. Goeb., J,f.O. 1871, 21, 22, 25; 1871, 140; 1874, 449. Shell., Ibis 1871, 311; 1875, 86. Fritsch, Vög. Eur. 362; J.f.O. 1871, 388. Saund., Ibis 1871, 388.. Alst. a. Br., Ibis 1873, 67, 68. Lord Wald., Ibis 1873, 316. J. H. Lloyd, Ibis 1873, 417. Legge, Ibis 1874, 29, 276. K. Fr., Zug, Denkschr. 1874, 239. Reich., J.f.O. 1874, 377; 1875, 48; 1876, 8; 1877, 8. Sev., J.f.O. 1874, 409; 1875, 183. Seeb. a. Br., Ibis 1876, 292. Krüp., J.f.O. 1875, 283. Sachse, J.f.O. 1875, 428; 1877, 329. Kjærb., Sk. Fugl. ed. II Coll. 1876, 519. Wüstney, J.f.O. 1877, 33. Sinten., J.f.O. 1877, 67. E. v. Hom., J.f.O, 1877, 73. Malm, Fn. 1877, 80. Collett, Vid. S. Forh. 1877, N:o. 18. Rohw., J,f.O. 1877, 329; 1878, 423. v. Schill., ib. Liebe, J.f.O. 1878, 80. Kalkreuth, J.f.O. 1878, 245. Kronpr. Rudolf u. Brehm, J.f.O. 1879, 101, 125. A. B. Mey., Ibis 1879, 143. Seeb., Ibis 1879, 151. Fischer, J.f.O. 1879, 297. Fischer u. Reich., J.f.O. 1879, 338. Goeldl., J.f.O. 1879, 379. Theorin, Förteckn. 1880, 4. Spalding, J.f.O. 1880, 397. Schal., J.f.O. 1880, 275. Brandt, J.f.O. 1880, 224.

Tringoides hypoleucos G. R. Gray, List of Gen. 1841, 88; Handlist III 1871, 46. Vidal, Mem. Madr. Ac. 1851; J.f.O. 1855, 313. Newt., Ibis 1859, 462; ? 1861, 276; 1863, 457. Swinh., Ibis 1860, 66; 1861, 343, 410; 1862, 259; 1863, 408; 1870, 363; 1873, 370; 1874, 163; 1876, 334. Tristr., Ibis 1860, 80. Hartl., J.f.O. 1860, 169. Pow., Ibis 1860, 344. v. Schrenck, Amur 1860, 417. Gurn., Ibis 1861, 134. Roch a. Newt., Ibis 1863, 171. Sclat., P.Z.S. 1863, 222; Ibis 1864, 246, 301.

Adams, Ibis 1864, 33. Schomburgk, Ibis 1864, 261. Kirk, Ibis 1864, 332. Gigl., Ibis 1865, 61. More, Ibis 1865, 436. Taylor, Ibis 1867, 69. Gurn., Ibis 1868, 469. Grand., Rev. & Mag. Z. 1868, 4. Tisel., Ö. Småål. 1868, 29. Dyb. a. Parrex, J.f.O. 1868, 337. Drake, Ibis 1869, 154. ? Frantzius, J.f.O. 1869, 377. Wyatt, Ibis 1870, 10, 17. Durnf., Ibis 1874, 392, 399. Kjellm., Fogl. Dig. 1875, 32. Lord Tweedd., Ibis 1877, 322. Blak. a. Pryer, Ibis 1878, 220. W.-Rams., Ibis 1880, 71. L. C. Layard, Ibis 1880, 305. Bidd., Ibis 1881, 97.

Actitis empusa Gould, *A. Schlegeli* Bonap., *A. minor* Herz. Paul v. Würt. Reise Nil.

Fogelns namn skrevs av Gesner Hypoleucos, såsom nom. propr., och sedan på samma sätt av Linné, hvadan det icke bör förändras.

---

18. SIMSNÄPPSLÄGTET, *Phalaropus* Briss.

Tarsen hoptryckt, ringlad. Tårna med flikar och vid roten förenade medelst hudveck.

Slägtet har blivit deladt uti *Lobipes* Cuv. med smalt näbb och *Phalaropus* Briss. med bredt, lågt näbb, en delning, som Sundevall, Met. nat. p. 126, även godkände. Han satte även slutligen hithörande arter sist bland *Totaninæ*. Näbbens olika form berättigar även till nämnda delning, men då så få arter av denna grupp finnas, och Sundevall i detta arbete framstält slägtet odeladt, anser jag ej nödigt vidtaga någon förändring.

176. SMALNÄBBAD SIMSNÄPPA, *Phalaropus hyperboreus* (L.) Lath. Pl. XLI, fig. 4, 5.

Näbb smalt, jemnt tillspetsadt. Iris brun.

1. *Hane*, 2 juni 1852, Kvickjock, A. Dahlberg.

Näbb svart, syllikt, rakt, spetsar något motböjda; näbbås trind; näsås kullrig, framtill sluttande. Käkkanter avrundade, överkäken något > underhäken. Pannranden tvär. Näsborrar ovala, låga, framåt sluttande; näslock utstående, näsfåra baktill djup, når nära spetsen. Huvud ovan gråsvart; huvudets sidor ovan gråsvarta, nederst hvit; haka hvit; framhals överst hvit; strupe nedåt svartgrå med hvitt spetsbräm; sidhals överst hvit, i midten rödbrun, nederst gråsvart; kräva i midten hvit, åt sidorna svartgrå; nacke gråsvart; halsrygg gråsvart, upptill vid sidorna rödbrun. Rygg gråsvart, utåt med en rad rostbruna utbrämstrakter; skulderfjädrar svarta, de mindre mot spetsarna svartgrå, till en del med rostbruna utbrämstrakter, de längsta svarta med hvita kanter; kors svartgrått; övre stjerttäckare grå-svarta, åt sidorna hvita med svartgrå spetsfläckar. Stjert avrundad; stjertpennor 6 par, de inre svartgrå, de yttre blekare grå med hvita kanter, spolar utom vid spetsarna hvita. Bröst hvitt, sidor svartgrå med hvitt bräm; mage och undre stjerttäckare hvita, de senare nå stjertspetsen; slaksida hvit. Vingar spetsiga; tumvinge med 3 fjädrar, brunsvart med hvitgrå spetskanter, spolar hvita; handpennor 10, 2 > 3, brunsvarta med svaga hvitgrå spetsar, å de inre hvita spolar; armpennor 10, brunsvarta, mot roten, spetskanter å de inre, utfan och spolar hvita; 9 och 10: utfan med långsgående grått streck, infan till en del grått; armbågspennor 4, > armpennorna, brunsvarta, långa, spetsiga, 1 med hvita kanter; överarmpennor brunsvarta med hvita spetsfläckar; handtäckare brunsvarta med hvita spetskanter, de små brunsvarta med hvita spetsbräm; armtäckare, även de mellersta, brunsvarta; kanttäckare brunsvarta, de å handleden med hvita spetskanter; undre handtäckare grå, utbräm hvitt; undre armtäckare, även de mellersta, hvita; undre kanttäckare svartgrå med hvita spetsar; undre överarmtäckare långa, hvita. Fötter (torra) gröngrå; vad hvit; smalben 10,6 m.m. Tars hoptryckt, ringlad; tår 3 > 4 > 2 > 1; simflikar utskurna, den inre mer än den yttre, den å 1:a tån smal; klor svarta, krökta, spetsiga, 3 > 2 > 4 > 1, som når marken.

2. *Hane, sommardrägt*, 12 juni 1847, A. Dahlberg. Liknar föregående.

Nacke längs åt midten med ett smalare, gråsvart band; skulderfjädrar svarta med hvitt bräm, en del med rostbruna utbrämtrakter; armtäckare, även de större av de mellersta, svarta med hvitt bräm.

3. *Hane, sommardrägt*, 9 juni, Enare, Malm.

Huvud ovan svartbrunt; ögonbåge avbruten, bred med en fläck framom ögat och en över detsamma, hvit; ögonvrå svartbrun med en rostbrun fläck, tinning svartbrun med ett brunt band, gående snedt ned och bakåt; kind svartbrun; huvudets sidor nedtill hvita; haka hvit; framhals upptill hvit, vid midten rostgul och grå med hvita spetskanter nedtill; sidhals hvit, nedtill grå med hvitt bräm, omgivet af rödbrunt, nederst gråsvart; halsrygg i midten gråsvart, vid sidorna rödbrun. Rygg och skulderfjädrar svarta med vida rostbruna utbrämtrakter och inblandade rostbruna fjädrar, spetsbräm å de längre med hvita kanter; fogeln derför ovan svart- och brunbrokig; armtäckare brunsvarta med hvita spetskanter, de mellersta utan sådana.

4. *Hane*, 11 juli, Ormöga, Öland, Meves. Liknar den sistnämnde.

Huvud ovan och dess sidor upptill svartgrå. Endast spår av ögonbåge, rygg- och skulderfjädrar brunsvarta med utbrämtrakter rostgula, de längsta med rödbruna kanter.

5. *Hane, sommardrägt i ruggning*, Grönland.

Näbb gråsvart, undertill blekare. Munvinkel svart. Huvud ovan gråsvart; hjessa med inblandade hvita fjädrar och hvita med svartgrå spetsar; ögontrakt

gråsvart med inblandade hvita, svartspetsade fjädrar; huvudets sidor gråsvarta; kindtrakt nedtill och tinning upp- och baktill rostbruna; haka hvit. Framhals överst hvit, för övrigt svartgrå med hvita spetsbräm; sidhals roströd, nederst gråsvart; kräva hvit, åt sidorna gråsvart; nacke och halsrygg gråsvarta. Rygg gråsvart med rostbruna inbrämstrakter och få utväxande med hvita, långa spetsar; skulderfjädrar brunsvarta med hvita, nästan avstötta spetsbräm och spolarna med rotdelarne hvita, undertill ljusare grå; kors gråsvart; övre stjerttäckare brunsvarta, de yttre hvita med breda, svarta tvärband. Stjert avrundad; stjertpennor 6 par, gråsvarta, 3—6 med hvitt spetsbräm, 6 även med hvitt utbräm, spolar utom vid spetsarna hvita. Bröst och mage hvita, i midten nakna; sidor svartgrå och hvita; undre stjerttäckare hvita; slaksida svart och hvit. Vingar svarta med hvitt band, långa, smala; tumvinge med 3 fjädrar; handpennor stora 10: 1 något > 2 > 3, spetskanter svaga, hvitgrå. Armbågspennor 4, 1—3 > armpennorna, 2 längst, sakna hvita spetskanter; handtäckarnes hvita spetsfläckar inåt tilltagande, de små med hvita spetskanter; armtäckare med långa, hvita spetsar, bildande ett bredt band å vingen; undre handtäckare grå med hvita spetsar; undre armtäckare likaså, de hvita spetsarna, inåt tilltagande, intaga hela spetstrakten; undre kanttäckare gråsvarta med hvita spetsar; undre överarmtäckare långa, hvita, vid roten grå. Fötter blågrå; den inre simhuden och den utskurna kanten av den yttre hvita; simflikarnes kanter kamformiga, baktån utan simflik; klor svarta.

6. *Hane, sommardrägt*, Grönland.

Huvud ovan, ögontrakt, ögonvrå, tinning och huvudets sidor svarta; kindtrakt hvit; halsband rödbrunt. Bröstets och magens midt nakna. Endast simhinnornas kanter hvita.

7. *Hane, övergångsdrägt*, Grönland.

Näbb gråsvart, undertill blekare; munvinkel svart, gap bredt. Huvud ovan svart; ögonbåge kort, bildar över ögat en hvit fläck av hvitspetsade fjädrar; tinning med endast få roströda och hvita spetsfläckar. Framhals överst hvit, för övrigt brungrå med inblandade hvita och roströda fläckar. Bröstets och magens midt nakna; handpennor stora 10, hava spetsarnas fläckar å 1 och 2 nästan bortfallna. Fötter blågrå; den inre simhuden och kanten av den yttre hvita; klor svarta.

8. *Hona, sommardrägt*, 2 juni, Kvickjock.

Liknar hanens sommardrägt. Pannan nederst hvit, uppåt grå med hvitt bräm; huvudet ovan gråsvart med brunt bräm, ögonbåge hvit, ögonvrå hvitgrå; kind gråsvart och brun, tinning med brunt band. Framhals svartgrå med hvita kanter; sidhals överst hvit, för övrigt rödbrun och gråsvart. Rygg och skulderfjädrar brunsvarta och rostbruna; armtäckarne, även de mellersta, med hvita kanter.

9. *Övergångsdrägt*, Behringssund, Sahlberg.

Näbb svart, ovan och nedan till spetsen trind; näbbås och näsås kullriga. Käkkanter avrundade, överkäkens vid spetsen nedböjd, underkäkens rät. Pannrand tvär. Näsborrar ovala, jemnhöga, näsfåran når nära spetsen. Huvud ovan hvitt av breda bräm, nästan täckande, i botten brungrått, panna brungrå; huvudets sidor, ögonbåge och ögontrakt hvita med ett från kinden till övre delen av halsen gående gråbrunt band; haka hvit. Framhals och sidhals hvita; kräva hvit; nacke och halsrygg mörkbruna. Rygg och skulderfjädrar blandade svarta med hvita bräm, grå med hvita bräm samt svartbruna med rostgrå, nötta kanter; kors och övre stjerttäckare gråsvarta, åt sidorna hvita med gråsvarta spolfläckar. Stjert svagt tillspetsad; stjertpennor: 1 mörkbrun, de yttre övergående till ljust brungrå. Bröst hvitt; sidor hvita med grå, nästan täckta spoltrakter; mage hvit; undre stjerttäckare hvita, de yttre med mörkbruna spolstreck; slaksida hvit; handpennor svartbruna med hvita spolar; armpennor svartbruna, de inre mest hvita; armbågspennor svartbruna med grå, långt nötta kanter; handtäckare svartbruna med hvitgrå spetskanter; armtäckare hvita, de mellersta och kanttäckarne svartbruna. Fötter hoptryckta; vad hvit; smalben 9 m.m. med små sköldar. Tars med tarssula och tår ringlade.

10. *Dundrägt*, 10 juli 1876, Virijaur, Lappland, Lampa.

Näbb svartbrunt; spetsen svart, övre käkens nedböjd; näbbås och käkkanter utom spetsens räta, näsås avrundad. Näsborrar nära näbbroten, ovala. Huvud ovan svart med inblandade sparsamma bruna dun, pannan och en bred, till nacken nående ögonbåge, brungrå; undre ögonlock gråhvit; ögonvrå och tinning med svart band; huvudets sidor och haka rosthvita. Framhals och sidhals samt kräva rostgula; nacke svart, vid sidorna ljusbrun; halsrygg i botten gråsvart, dunen mot de svarta spetsarne brungula. Rygg, kors och andra övre delar svarta med långsgående bruna och hvita band. Bröst hvitt; mage grå. Fötter i torrt tillstånd grå, tidigt utvecklade, såsom av de nedan angivna måtten angives; smalben högt, 9 m.m., vad svart, intill gråhvit; tår 3 > 4 > 2 > 1; klor svarta, vid basen breda, krökta, 4:de mest, 3 > 2 > 4 > 1.

11. *Hona, ung*, 14 juli, Kvickjock.

Näbb svart. Panna grå. Huvud ovan gråsvart med rostbruna spetsar; ögonbåge hvit, bred, sträcker sig bak- och nedåt vid sidan om nacken; ögonlock hvita, i sjelva kanten gråsvarta; ögonvrå hvit, närmast ögat en svartgrå fläck; kind och ögontrakt gråsvarta; haka hvit. Framhals överst hvit, för övrigt grå; sidhals grå; kräva hvitgrå; nacke hvitgrå, långsåt gråsvart. Rygg och skulderfjädrar svarta med rostgula bräm och brämtrakter, de 2 yttersta av skulderfjädrarne gråsvarta med hvita bräm. Bröst hvitt; sidor hvitgrå;

№	1♂	2♂	3♂	4♂	5♂	6♂	7♂	8♀	9	10p	11♀j
Längd	—	—	—	—	183	188	202	—	—	—	—
Huvudets längd (+ näbb)	—	—	—	—	43	44	43	—	44	28	—
Näbb, längd till pannan	21,5	21,5	21	23	20	21,5	20	21	22	10	18
» » » munvinkeln	24,3	—	—	24,5	22	24,5	23	—	—	—	21,3
» » fr. spets. t. näsb	19	18	19	28,3	18	20	18,5	17,5	—	8	17
» höjd vid roten	3	3	3,8	2,8	3	3	3	3,5	3,3	2,4	2,6
» » » näsborrarna	2,5	2,3	2,3	2,2	2,8	2,8	2,8	3	2,6	1,9	2,3
Gapets bredd	5,5	—	—	—	6,5	7	5	—	—	—	—
Näbbets bredd vid näsborrarna	2,9	—	—	—	3,2	3	2,9	2	2,5	1,5	—
Näsborrar	2×0,6	2	2	1,6	2×1,8	2×1,7	2×1,8	2	2,1×0,6	1,3	1,6
Vingens längd, direkt	110	113	103	109	105	109	107	102	108	—	88
Mellan vingspetsarna	—	—	—	—	348	347	342	—	—	—	—
Tumvinge	30,5	29	28	30	30	30,5	30	29	30	—	28
Stjert, längd	54	52	55	35	49	51	52	54	50	—	47
Stjertspets bakom vingspetsarna	—	—	—	—	2	3	0	—	—	—	—
Tars	19	18,5	19	19	21	19	21	17,5	19	16	19,5
Mellantå med klo	20,5	19,5	19	19,5	20	20,5	19	19,5	21	17+2,6	18

mage och undre stjerttäckare hvita; slaksida hvit; armtäckarne och de dem närmaste med bredt gråhvitt spetsbräm; vadtäckare gråhvita med svartgrå, täckta spolstreck. Tars upptill bred, framtill fårad, nedåt hoptryckt.

Ägg: Spets konisk; skal finkornigt, glänsande, olivbrunt till ljusbrunt, ljust olivgrönt; grundfläckar gråbruna, ytfläckar mörkt rödbruna, oftast störst och sammanflytande omkring tjockändan.

1. 28 juni 1874, Nässeby, Varangerfjorden, Nordvi. Olivbruna, ytfläckar å tjockändan stora, sammanlöpande. Mått och beräkningar för denna kull visa äggens snedhet.

2. 18 juni 1876, Vadsö, Nordvi. Olivgröna.

3. 20 juni 1871, Kautokeino, Knoblock. Ljusbruna, småfläckiga.

4. juni 1866, Karesuando. a, d olivgröna, b likaså, men ljusare; c ljusbrunt.

5. 18 juni 1865, Kautokeino, Knoblock. Olivbruna, fläckar mindre.

6. 18 juni 1858, Ö. Finmarken, Sommerf. Olivbruna, med små, talrika, sammanflytande fläckar.

7. 1878, Island, Sn. Jönsson. 3 ägg i kullen.

På Myvatn, Island, talrik, häckande, enligt Mohr m. fl., kommer den 20—25 maj; håller sig till början av juni långt från kusten, går senare i land och högt uppåt bergen; simmar i källor, som äro så varma, att man knappt kan hålla handen deri. Hon lägger ägg i andra veckan av juni till medlet av månaden; har ungar i första veckan av juli och i tredje veckan vuxna ungar. Föräldrarna ropa dem med 'prip prip'. De gamla, som på Island icke få sin vinterdrägt, simma i början av augusti med ungarna till havet, Faber. På Island erhöll dock Thienemann en gammal fo-

№	1a		b		c		d		2a	b	c	d	3a	b
Äggets längd	30,52		30,30		28,80		28,49		29,7	28,6	28,5	28,4	28	27,8
» bredd	21,17	21,8	20,30	20,15	21,29	21,25	20,39	20,33	20,7	20,7	20,9	20,2	20,5	18,2
» spets	9,35	9,44	10	10,15	7,51	7,55	8,10	8,16	9	7,9	7,6	8,2	7,5	9,6
» reduc. längd	1,442	1,45	1,493	1,504	1,353	1,355	1,397	1,401	1,43	1,38	1,36	1,4	1,36	1,53
» rektangel	646	665	608	611	613	612	581	579	614,8	592	596	574	574	506

№	3c	d	4a	b	c	d	5a	b	c	6a	b	c	7	
Äggets längd	27,6	27	29	29	29	28,4	29,2	29,2	28,3	29,2	29,2	27,6	28,89	
» bredd	19,9	19,2	20,6	20	20,5	20,8	20,9	20,2	20,4	21,3	21	19	21,09	20,80
» spets	8	7,8	8,4	9	8,5	7,6	8,3	9	7,9	7,9	8,2	8,6	7,80	8,09
» reduc. längd	1,41	1,41	1,41	1,45	1,41	1,38	1,4	1,45	1,39	1,37	1,39	1,45	1,37	1,389
» rektangel	541	518	597	580	595	591	610	590	577	622	613	524	609	601

gel, som bar nästan full vinterdrägt, v. Homeyer. Faber ansåg, att Myvatn på Island besöktes av så många foglar till följd av den otroliga mängd mygg, som der fans.

Omkring Färöarna uppehåller hon sig om våren på flytande tång; ansågs som förebud till ondt väder; häckar vid sjöar, Graba, uppe i bergen, Müller. Även Landt omtalar henne. I början av juni 1858 var hon talrik, erhölls vid Thorshavn den 28 maj 1861, Müller; synes nu vara mindre talrik än förr.

I Ostfinmarken allmän om sommaren, Sommerfelt. Nordvi har meddelat, att hon i Finmarken är överallt talrik; kommer omkring medlet av juni, bor vid bräddarna av små pussar vid kusten såväl som uppåt bergen, ofta flere par nära hvarandra; har ägg i slutet av juni. Tager man en unge, kommer hanen så nära, att man kan taga honom med handen; honan synes deremot icke mycket bekymra sig om ungen. I Porsangerfjorden den 5 juli 1876 erhölls en nykläckt unge, som simmade i en liten pöl bland *Comarum palustre* och *Hippuris*, Collett. Barth fann henne, på en resa till Lofoten, på Andö i kärr, mossar och gräsbeväxta holmar i havet. På Langö ej sällsynt; ungarna voro i medlet av juli 8 dagar gamla. Bebor Dovre, även vid Fokstuen, erhållen vid Valders, 61° n. br., som anses vara sydligaste gränsen för dess häckning, Collett. Erhållen i närheten av Kristiania, Rasch.

Baldamus säger år 1858, att hon häckade ej i Lappland, utan på Spetsbergen, hvilket dock förhåller sig tvärtom. Redan Linné erhöll henne från Lappland, der hon stundom är talrik; kommer dit mot medlet av maj, häckar, och i slutet av juli finnas ungar i stora svärmar; flyttar bort i medlet av augusti; finnes icke, enl. uppgift, i flere skogstrakter, men i fjelltrakterna i Karesuando är hon icke sällsynt. Mycket sällan har hon träffats i Sveriges sydliga trakter, och jag har icke funnit eller erhållit några bestämda uppgifter om att hon visat sig inåt landet. Hon (?) omnämnes bland Söderfors samlingar av Grill 1796. På Öland fäldes av Dr. Holmberg den 11 juli 1867 ett par i börjande ruggning; hanen hade liggfläckar; en tredje fans i deras sällskap, Meves; de voro säkerligen stadda på flyttning. En ung hona erhölls vid Ölands södra udde av Kolthoff den 16 augusti 1869, Arnell; dessutom har Kolthoff erhållit henne der omkring den 14—18 augusti; de gamla synas flytta tidigt, och honorna möjligen (?) före hanarne. Vid medlet av september 1835 sågs, enligt Nilsson, vid Högestad i S.Ö. Skåne i ett kärr, en mil från Östersjön, en liten flock, hvarav en erhölls. En ung hane fäldes av en jägare, Granelli, å St. Herrestad den 30 augusti 1875 och finnes i museet i Ystad, N. Bruzelius. Huru sparsam fogeln är, kan man finna av dessa fåtaliga uppgifter.

Brünnich omtalar henne ifrån Kristiansö. Hon besöker temligen sällan Danmark; Teilmann erhöll henne vid Vesterhavet (Nordsjön), sköt henne en gång vid Fiilsjön. Hon träffades vid Helsingör i november 1825, på Saltholmen i Öresund den 20 september 1874, vid Grenå på kusten 1850, på Möen och vid Sliens utlopp; på Jutlands vestkust, Boie, Kjærbölling.

Till Slesvig och Holstein 'synes' hon komma regelbundet och icke alltid ofrivilligt; i oktober 1874 drev, efter veckotals vackert väder, en liten flock omkring vid Langeness, har dessutom några gånger träffats vid östra kusten och flere gånger vid vestkusten, sedd den 7 jan. 1876, vid Husum den 28 augusti 1877 3 st. År 1879 under vintern från september, dessutom flere gånger iakttagen i Nordsjön vid Husum, Rohweder. Sällan omtalad från Helgoland. En ung fogel erhölls den 13 augusti och en dylik i oktober, se ovan. Under 20 år, som Gätke (år 1875)

studerat fogellivet här, har fogeln ej träffats mer än 2 eller 3 gånger.

Malm säger, att hon träffades vid Enare den 9 juni 1841 och så väl i de inre landskapen och på fjällen som vid havskusten, men att hon var överallt 'mycket sällsynt'. Man har senare funnit henne talrik och häckande även i de finska lappmarkerna, dit hon, enligt Schrader, kommer före medlet av maj och norrut i den mån, som isen smälter och islossningen inträffar. Till Muonioniska kom hon år 1867 före den 17—21 juni; häckar i Enontekis; ungfoglar träffades den 8 augusti 1853; träffad vid Torneå. Under flyttningar några gånger träffad i olika trakter av Finland i juni och augusti, J. v. Wright. Hon anses mycket sällsynt; skall från Norge komma talrikt till nordkusten, på hösten talrik vid Rybatschi, Palmén.

Pallas omtalar henne från Ryssland och Sibirien. På Kola vid kusterna flere gånger iakttagen. Sandebergs expedition fann henne talrik både vid kusten och in i landet, 8 st. skötos i ett skott; erhölls den 17 augusti; mycket fet, köttet utmärkt, Hg. Kinberg. I Arkangel, Goebel. Torgförd i S:t Petersburg, ej talrik i trakten, Fischer, men Brandt säger 1880, att hon ej erhållits i S:t Petersburgs guvernement. Är upptagen i förteckningen över Östersjöprovinsernas foglar av Seidlitz. Goebel säger år 1873, att hon skall förekomma i Kurland. Häckar vid lägre Petschora, har ägg den 18 juni—4 juli; talrik på alla öarna och på passande ställen å tundran, i synnerhet vid Dvoinik. Under den sista veckan av juli funnos der ungar i dundrägt och små flockar av unga och gamla, de senare i övergångsdrägt, Seebohm, Brown. Pleske fann henne endast en gång i Ö. Ryssland, i juli.

Om våren vid Kaspiska havet talrik, flyttar norrut i maj; besöker under flyttning sjöar och de större floderna; vid slutet av hösten flytta de åter i stora flockar, Pallas; även senare omtalad i Kaukasus, Bogdanow, Schalow. Förekommer regelbundet i Turkestan, Severzow, i S.Ö. och S.V. delarna, går ej högre än 4,000 fot över havet, Dresser. Träffades i de inre sjöarna på Waigatsch i början av september ganska talrikt; 2—6 st. höllo sig tillsammans, v. Heuglin. På floder och sjöar, även salta, i Sibirien talrik; om hösten flockvis, Pallas; ej sällsynt den 18 juli vid Kiochat vid Ob, Finsch. År 1879 säger Seebohm, att hon kom till Kurayika den 15 juni, var talrik norrut derifrån. I Darasun, på flyttning, Dybowski och Parrex. Vid Ussuris mynning erhölls en under hösten, Taczanowski; Aral-Tianschan, Severzow; vid Taimyrfloden, 73¾° n. br., de första dagarne av juni; i Taimyrlandet den 6 juni, även den 4 juni vid Bogonida, 70° n. br., men icke talrik; i S.Ö. Sibirien den 31 maj; på ön Achaé den 31 juli, v. Middendorff; Dybowski fann henne i S.Ö. Sibirien sällsynt och endast på genomtåg sedd i första hälften av september, Taczanowski. E. v. Homeyer säger 1870, att hon i Ö. Sibirien och Amurlandet är funnen häckande mellan 70 och 84° n. br., ävenså i S.Ö. Sibirien på de högsta bergsryggarna. Vid floden Kovyma och på Kamtschatka, Steller, Merk.

Sällan besöker en och annan tyska Östersjökusten, träffad i maj 1803, Meyer, Wolf; den 30 augusti 1862, på Poel, v. Preen, Schmidt; i Pommern sällsynt, Hornschuch, Schilling; under höstflyttning, även i augusti på Bug, Holland, och om vintern, Borggreve; erhållen vid Danzig, Böck; besöker sällan Mark och endast på flyttning, Vangerow, en gång i Neumark, Schalow; träffad i september 1819 i Münsterlandet på Ems, Altum. Bolsmann nämner även, att hon träffats i Münsterlandet en gång, möjligen är det samma fogel; i Nassau vid Rhen och Mainz den 2

september 1805, Meyer, Wolf, Römer. C. Jäger, Wetterau, omtalar även, att hon erhållits nära Offenbach; några gånger vid Rhen, Bruch; på saltsjön i Mansfeld i medlet av september 1801 med *Tringa alpina* och en gång i slutet av samma månad 1821, Naumann.

Vid Bodensjöns stränder sällsynt, Walchner; går till sjöarna i Schweiz, Fritsch. F.-Beaumont nämner henne såsom oregelbunden flyttfogel i Genève-dalen. En gång träffad i Orsera, Ticino, Riva.

I Oberlausitz erhölls en ung fogel på hösten, Tobias. I Böhmen, erhållen den 6 november 1844, 18 september 1853, 18 november 1854, Fritsch. I Galizien och Bukowina temligen ofta under dess flyttning, Zawadski, Grodek 10 april, K. Fritsch. Finger omnämner henne bland Österrikes foglar; sällsynt under flyttning på de större ängarna i Siebenbürgen, Landbeck. År 1856 säger Hornhuber, Vög. Ung., att dess förekomst i Ungern är osäker.

I Oldenburg oregelbunden flyttfogel 1878, Wiepken. På Borkum erhållen några gånger höst och vår, 17 stycken sågos på en gång utanför Dollartmynningen, v. Droste; i juni månad erhållen på Hopp, och i september 1866 på Borkum, och för övrigt på flere ställen vid öarnas kuster, simmande bland vågorna, nickande med huvudet. I Ostfriesland erhållen från flere ställen vid kusten. Vid Belgiens kust mycket sällsynt, visar sig under stränga vintrar; erhållen flere gånger i Flandern, de Selys.

År 1824 säger Stephens, att hon var mycket ymnig på Skotlands nordvestra öar, Orkaderna och Hebriderna. Häckar på Hebriderna, mycket sparsam i England, erhållen i Yorkshire. Senare heter det, att hon skall häcka på få ställen; på de yttre Hebriderna. På Orkneyöarna, der hon förr häckade, skall hon, enligt Dunn, ej längre finnas. Häckar i Skotland, såsom i trakten av Perth, Moore, och i Pertshire, till 56—57° n. br., More; i Northumberland erhållen i vinterdrägt, Selby, Jardine; skall icke hava träffats på Irland, men vid Storbritanniens kust ej sällsynt om vintern, 'L. F.'

Är oregelbunden vid Frankrikes norra kust; efter en häftig N.O. storm i oktober 1839 träffades flere vid kusten av Dunkerque, Degland; i Eure & Loire hava vid olika tillfällen träffats 5 unga foglar, Marchand; i Savoyen sällsynt vid stark frost och N.V. storm; vid Genève och Bourget i november 1850, Bailly; i Provence sällsynt, en och annan träffad om vintern, J. W. v. Müller. Hon har träffats vid Toscana, Savi.

Erhållen vid Bosforen, Elwes, Buckley.

Om vintern träffad i Afrika, Fritsch, i Algier, Dresser.

I Persien under vintern, Blanford, Dresser. Kurchi, i hamnen, A. O. Hume. En gång erhållen i Madras i vinterdrägt; i Kalkuttas bazar den 11 maj, Blyth.

Talrik på Kinas kust; erhållen från Korea, Finsch; vid Hungpi, Hainan, syntes 4 st. vid fartyget simma på vattnet. Den 4 april erhållen vid stranden av Linchowhalvön, Swinhoe; erhållen vid Apes Hill, Formosa, i november, vid Tamsay 3 st., d. 14 mars i börjande ruggning, enligt brev 1865, i vinterdrägt, Swinhoe, 3 stycken i nära full sommardrägt i Amoy den 18 maj, Swinhoe.

Hon kommer även till Japan. Swinhoe erhöll vid Hakodadi 2 st.; träffas bland vattenväxter i sumptrakterna norr och vester om Hakodadi-viken, Cassin; vid Yezo erhållen både i vår- och höstdrägt, Blakiston, Pryer; en fogel i vinterdrägt erhölls på en av Aruöarna vid N. Guinea, v. Rosenberg nämner fogeln med ett ?. Den från S.Ö.Asien har blivit ansedd såsom en egen art, *Ph. australis* Temm.

Har erhållits på Celebes, Moluckerna, Amboina, Schlegel.

På Grönland om sommaren vid de större vattendragen, kommer i april, bortflyttar i september; finnes här aldrig om vintern; om hösten på öppna havet; köttet ätbart, Fabricius. Enl. Holbøll kommer hon till öarna först under de sista dagarna av maj och till boplatserna vid sjöar i dalar i slutet av juni, men häckar ej i fjällsjöar. I augusti samlas så väl gamla som unga omkring öarna i stora flockar. I början av september bära de vinterdrägt; i slutet av samma månad flytta de bort.

Häckar i N. Amerikas polartrakter, enl. Richardson till 75° n. br., men Kane fann henne häcka ända till 81° 30′ n. br. Häckar vid ishavskusten, flyttar om hösten till Hudsons bay. En erhållen från Great Bear Lake; i Mackenzie sällsynt, Ross. Häckar i Labrador och längs åt hela norra kusten, Audubon; mycket allmän på de nordliga britiska öarna, Bonaparte. På Montreal äro unga foglar ej sällsynta, Hall; i V. Kanada norr ut till Fort Rae sällsynt, B. R. Ross; sparsam till 74° n. lat.: kom den 4 maj, bortflyttade den 11 september, A. Hall.

Sällsynt i Förenta Staterna söder om New York; omtalad från Carlisle, Pennsylvania, sällsynt, kommer tidigt i maj och åter i september, Baird. Unga foglar hvarje år vid Columbiaflodens mynning i början av juli. Under vissa perioder talrik från Massachusetts till Maine, under vår och höst talrik; Bay of Foundy, Audubon, Brewer. Träffad i Wisconsin, Z. G. 1875, 417.

På Missouri sågs hon hösten 1833 simma, Prins Max zu Wied. Iakttagen i Illinois, Nicaragua, Prins Bonaparte. På Bermudasöarna träffad den 22 och 23 mars 1848 och den 8 mars 1852; kunde slås med en käpp, Wedderburn, Hurdis. Vid Michalaski, Norton sund, N.V. Amerika, i början av juni, Adams; nykläckt unge erhållen från ön S:t Paul och Prybilovgruppen, Aleuterna, Coues. Ägg erhöllos från Alaska; talrik längs Yukon River och dess mynning; ägg erhöllos vid Pastolik; häckar vid Anderson och Yukon River, Coues. Vancouver ön, Brown; på drivis mellan Asien och Amerika, Latham. Erhållen i Duenas, Guatemala, i augusti 1859.

Den Smalnäbbade Simsnäppan *uppehåller* sig största delen av året i havet, på längre eller kortare avstånd från kusterna. De som ej fortplanta sig, hålla sig året om på havet; vid storm söker hon lugnvatten och träffas då vid kusterna och någon gång ini landet.

Hon är snabb i sina *rörelser*, är mycket litet skygg, lever fredligt tillsammans med andra av samma art, men de förfölja stundom flygande och stridande med hvarandra. Flygten liknar den hos *Tringa alpina;* andra tycka, att den liknar svalornas flygt. Under simning nickar hon med huvudet; flyter högt på vattnet, i följd av den täta fjäderklädnaden, och dyker stundom. Efter häckningen drager hon sig åter till havet och till trakter med mildare vintrar, dock torde hon, såsom av det föregående synes, icke företaga så regelbundna flyttningar som andra flyttfoglar, utan huvudsakligen draga sig tillbaka för fast is och storm.

Lätet låter som 'tirr tirr' eller 'tik tik'. Pallas tyckte, att det liknade kycklingens pip.

Om *ruvningen* råda olika meningar; så anses båda könen ruva, Brehm, Wahlström. Hanen har ruvfläckar. Hanarne träffas förr på havet utanför Island och Färöarna än honorna; på häckplatserna träffades deremot endast hanar; 20 st. gamla foglar, som fäldes från ungarna, voro alla hanar, enl. brev från Kolthoff. Det synes derför som, under vanliga förhållanden, endast hanarne ruva. Ruvningen varar, enl. Faber, 14 dagar;

ungar utkläckas i senare hälften av juni, båda föräldrarna draga försorg om ungarna. Dundrägten varar 16—20 dagar, hvarunder de gamla visa sig mycket rädda om ungarna, som, enl. Faber, ej mycket syntes bry sig om föräldrarnas skrik. Holbøll säger väl, att ungarna icke simma så länge de bära dundrägt, och detta är det vanliga, dock händer det, isynnerhet om de bliva skrämda, att de redan tidigt begifva sig ut på vattnet. Sedan de blivit utväxta, draga de sig till havet och samlas i större eller mindre flockar.

Födan utgöres under häckningstiden och tillväxten av små insekter, i synnerhet mygg, hvilka hon simmande eller springande bland gräset fångar. Under andra tider lever hon av små djur, som vistas vid havsytan, förnämligast krustaceer. Härav bliva foglarne mycket feta, ett förhållande som bidrager dertill, att de kunna motstå ganska stark köld.

Fortplantningen eger rum i nordliga trakter av både gamla och nya verlden. Då hon om våren kommit till sin häckningstrakt, slår hon sig först ned i havet, innan hon drager till häckplatserna i det inre av landet. Hon skall para sig på havet, hanen flaxande över honan. Hon häckar ofta vid små vattenpussar, och alltid vid sött vatten. *Boet* är nära vatten i högt gräs eller under buskar. Det utgöres av en temligen djup, rund grop med blad av dvärgbjörk. På sanka ställen är boet sådant, att det anses kunna flyta på vattnet, om detta skulle stiga. *Äggen* läggas i första hälften av juni; om de mistas, lägger hon nya, hvadan man ända till den 14 juli erhållit färska sådana. Endast vid ishavskusten kan någon *jagt* å fogeln ifrågakomma. Köttet har blivit ansett knappt medelmåttigt, men, enligt en redan meddelad upplysning, är det åtminstone under en viss tid utmärkt.

Ibland fogelns fjädrar leva *Nirmus paradoxus* Giebel; *N. phalaropi* Denny, hvilka synas vara skilda arter.

Uti inelvorna lever *Tænia minuta* Krabbe, även funnen hos *Phal. fulicarius*, hos båda arterna på Grönland.

Larus fidipes alter Ray, Syn. 1713, 132.

Tringa lobata L., SN. 1758, 148; Fn. II 1761, 64; SN. XII 1766, 249. Brünn., Orn. 1764, 51. Pall., Reise I 1776, 328. Ph. Müll., L.S. II 1773 408. Fabr., Fn. gr. 1780, 109. Mohr, Isl. Nat. 1786, 46, Odins Hani. Gm. L. S.N. 1788, 674. Lath. B. III, 1 1796, 241. Graba, Fär. 1800, 267. 'L. F.', Loudon Mag. 1830, 177. Sundev., Öfv. V. A. Förh. 1874, 3:20.

Phalaropus cinereus Briss., Orn. VI 1760, 15; Ed. 1763, II 362. Meyer u. W., Tasch. II 1810, 417. Pall., Zoogr. II 1811, 203. Nilss., Orn. 1821, 120. Faber, Prodr. 1822, 37; Isis 1824, 144, 259; Hochn. Vög. 1826, 2, 3, 196, 206, 224, 321 B. Brehm, Isis 1826, 390. Keys. u. B., Wirb. E. 1840, n. 335. Schleg., Rev. 1842, XCIV. de Selys-L., Fn. 1842, 124. Landb., Isis 1842, 196. v. Midd., Reise II, II 1851, 215; Isep. 1855, 58. Kjærb., D. Fugl. 1852, 310. Fritsch, J.f.O. 1853, 370. J. W. v. Müll., J.f.O. 1856, 229, 305. Krüp., N-a 1857, 58. C. Jäger, Wetterau 1857, 28. Baldamus, N-a 1858, 135. v. Schrenck, Amur 1860, 418. Eggemann, Nist. d. Vög. 1863, 27. Alt., J.f.O. 1863, 120. v. Droste, J.f.O. 1864, 426; 1866, 390; 1868, 426; 1871, 222; Bork. 1869, 172. Borggr., Nordd. 1869, 115. E. v. Hom., J.f.O. 1870, 424. v. Heugl., J.f.O. 1871, 82; 1872, 119; Ibis 1872, 63. J. v. Fisch. J.f.O. 1872, 389. Finsch, Z.-B. G., Wien XXII, Ibis 1873, 448; 1877, 58, 62. Rohwed., Vög. Schl.-H. 1875, 17. Brandt, J.f.O. 1880, 244.

Phalaropus fuscus Briss., l. c. VI 1760, 18; Ed. 1763 II 363. Lath., Ind. II 1790, 776. Sabine, Trans. L.S. XII; Isis 1826, 98.

Tringa hyperborea L., S.N. XII 1766, 249. Ph. Müll., L. S.N. II 1773, 409. Müll., Prodr. 1776, 24. Gm., L. S.N. 1788, 675. Lath. B., III, 1 1769, 166, 239. Sabine, Trans. L. S. 1819, 535, 557. Retz., Fn. 1800, 183.

Phalaropus hyperboreus Lath., Ind. II 1790, 775. Temm., II 1820, 709, IV 1840, 445. Teilm., Danm. o. Isl. Fugl. 1823, 141. Faber, Isis 1824, 450. Bonap., Ann. Lyc. N. H. 1828, 342. Swains. Rich., Fn. B. A. 1831, 406. Brewer, Bost. N. H. 1837, 437. Rasch, Mag. f. Nat. 1838 379. Zaw., Fn. 1840, 119. de Serr., Migr. 1842, 109. Holb., Kröy. Nat. Tidsskr.

1842, 410; Fn. ed. Pauls. 1846, 42. Jard., B. of Gr. Brit. III 269. Löw., V. A. Handl. 1843, 402, 408. Malm, Kröy. Tidsskr. 1844, 206. Kjærb., N-a 1850, 3 H. 48; D. F. ed. Collin, 1876, 559. Lillj., V. A. Handl. 1850, 322. Wall., N-a 1854, 260. Bailly, Orn. IV 1854, 277. Vang., J.f.O. 1855, 243. Cass., Perr. Exp. 1856, J.f.O. 1858, 447. F.-Beaumont., N-a 1856, 166. Fing., Zool.-Bot. Verh. 1857, 564. J. v. Wr., Kuop. F. 1857, 39; Öfv. V. A. Förh. 1858, 43. Schleg., Mus. Scolop. 58. Max Prinz zu Wied, J.f.O. 1859, 94. Jones, Wedderb. a. Hurd., Nat. Bermuda; Ref. v. Mart. J.f.O. 1859, 220. Salv. a. Sclat., Ibis 1860, 277. J. Reinh., Ibis 1861, 11. A. Hall, Montreal 1862, 366. H. C. Müll., Vid. Medd. 1862, 26; J.f.O. 1869, 345. Blak., Ibis 1863. 130. v. Rosenb., J.f.O. 1864, 137(?). Collett, Mag. f. Nat. 1864, 445.; 1866, 159; 1877, 104. More, Ibis 1865, 439. Riva, Orn. tic. 1865, 487. Crommelin, Arch. Néerl. II 1867. Meves, Öfv. V. A. Förh. 1868, 281. Brown, Ibis 1868, 224. Barth, Boie, J.f.O. 1869, 96. Elw. a. Buckl., Ibis 1870, 332. Palm., Finl. Fogl. II 1873, 177; J.f.O. 1876, 47. Goeb., J.f.O. 1873, 12, 420. Cordeaux, Gätke's Coll. Ibis 1875. 185. A. Brehm, Dj. Lif, Fogl. öfv. J. E. Wahlström 1875, 448. Seeb. a. Br., Ibis 1876, 290. Severz., Turkest. Ref. Dress., Ibis 1876, 411. Jahresb. J.f.O. 1877, 331. Adams, Ibis 1878, 438. Rohw., J.f.O. 1878, 426; 1880, 398. Seeb., Ibis 1879, 155. Wiepk., J.f.O. 1880, 81.

Tringa fusca Gm., l. c. 675. [? Grill, Tal. Söderfors 1796, 29.] Lath. B., III, 1 1796, 242.

Phalaropus vulgaris Bechst., Tasch. 1803, 317.
Phalaropus Williamsii Simmonds, Trans. L. S. VIII 1807, 264.
Phalaropus ruficollis Pall., Zoogr. II 1811, 203.
Phalaropus cinerascens Pall., l. c. 204.

Lobipes hyperboreus Steph., Gen. Z. XII 1824, 169. Brehm, V. D. 1831, 676. Aud., Syn. 1839, 240. Selys-L., Fn. Belg. 1842, 124. Lloyd, Ant. II 1855, 164. 'Wallace, P. Z. S. 1858, 188.' Blyth, Ibis 1859, 464. Swinh., Ibis 1861, 412; 1863, 415, 443; 1865, 358; 1870, 363; 1875, 455. Blyth, Ibis 1867, 169. Degl. & G., Orn. II 1867, 239. Fritsch, Vög. E. 338; J.f.O. 1871, 385; 1872, 383. Sundev., Met. nat. 1872, 126. Coues, Key t. N-A. B. 1872, 248; B. of N.W. 1874, 469. Tacz., J.f.O. 1873, 102; 1875, 256. K. Fr., Zug. 1874, 236. Pleske, J.f.O. 1878, 93. Blak. a. Pryer, Ibis 1878, 221. Schal., J.f.O. 1880, 275.

Lobipes. Tringa hyperborea Cuv., Regne An. ed. II, 1 1829, 532.
Phalaropus angustirostris Naum., Vög. D. VIII 1836, 240; N-a, 2 H. 1850, 9. Schinz, Eur. Fn. 1840. 344. Tob., J.f.O. 1853, 214. Påssl., J.f.O. 1853, 242, 310. Dubois, J.f.O. 1856, 506. Nilss., Fn. II 1858, 296.
Phalaropus australis Bonap., Compt. rend. 1856 II 421.
Phalaropus tenuirostris Gätke, J.f.O. 1856, 379.
Phalaropus (Lobipes) hyperboreus Gray, Handlist III 1871, 55.
Lobipes angustirostris Severz., J.f.O. 1875, 183.

Vi begagna artnamnet *hyperboreus*, emedan Linné i Syst. Nat. ed. XII gav detta åt fogeln i sommardrägt.

---

168. BREDNÄBBAD SIMSNÄPPA, *Phalaropus fulicarius* (L.) Bonap., pl. LXXVI, fig. 4, 4 b.

Näbb bredt, långt; baktån med en liten hudflik.

Näbb gulaktigt med svart spets. Iris brun. Fötter ljust grågula; baktåns flik smal; klor svarta.

Åtminstone de flesta delarne hos ♀ > ♂; ♂ har mindre bjerta färger än ♀.

1. *Hane, gammal, sommardrägt*, 10 juli 1837, Green Harb., Spetsbergen, S. Lovén, Riksm.

Näbb vid roten rostgult, mot den svarta spetsen vidgadt, spetsar afsmalnande, motböjda; näbbås vid midten något nedtryckt. Käkkant avrundad, vid spetsen inböjd; överkäken föga > underkäken. Näsborrar låga, ovala, öppnande sig snedt upp- och utåt. Panna grå. Huvud ovan brunsvart med rostbruna brämtrakter; ögontrakt hvit; ögonvrå framtill grå; huvudets sidor nedtill roströda; kindtrakt och ögontrakt hvita; haka gråbrun. Fram- och sidhals samt kräva rödbruna; nacke och halsrygg svarta med rostbruna brämtrakter. Rygg och skulderfjädrar med brunsvarta spol- och rostbruna brämtrakter; kors gråsvart med hvita spetskanter; övre stjerttäckare dels svarta med rostbruna bräm, dels svartgrå med hvit spetskant, dels rostbruna med svarta spolstreck. Stjert avrundad, urnupen; stjertpennor 6 par, de inre brunsvarta med rostgult och grått sidobräm, de yttre svartgrå med hvita spolar och kanter. Bröst rödbrunt; sidor rostbruna, framtill med brunsvarta spolband; mage, undre stjerttäckare och slaksida rödbruna. Vingar spetsiga; tumvinge med 3 fjädrar, svart med svagt grå spetskanter; handpennor: stora 10, 1 föga > 2, svarta med hvita spetskanter och spolar; armpennor 9, de yttre svarta med hvita spetskanter, 8 och 9 hvita med svarta spolstreck; armbågspennor 3, > armpennorna, brunsvarta med rostbruna brämtrakter; överarmpennor svartgrå med hvita kanter; handtäckare svarta, de små gråsvarta med hvitt bräm; armtäckare svarta med långa, hvita spetsar,

de mellersta gråsvarta med hvitt spetsbräm; kanttäckare brunsvarta; undre handtäckare grå med hvita spetsar; undre armtäckare och de mellersta hvita; undre kanttäckare gråsvarta med hvitt bräm; undre överarmtäckare långa, hvita. Vadtäckare rödbruna. Tars hoptryckt, framtill, likasom tarssulan, ringlad; tår 3 > 4 > 2 > 1, simflikar urskurna, den inre mera än den yttre, beklädda med små sköldar; klor korta, trubbiga, hvälvda.

2. *Hona, gammal, sommardrägt*, 10 juli 1837, Spetsbergen, S. Lovén, Riksm. Liknar hanen.

Näbbspets svart. Huvud ovan svart; ögonbåge hvit; ögonvrå svart; huvudets sidor framtill svarta, baktill rödbruna; kind och tinning hvita; haka svart. Fram- och sidhals rödbruna; halsrygg rödbrun, längs midten mörkbrun. Rygg och skulderfjädrar svarta med rostgula och hvita brämtrakter, de 2 längsta svartbruna med hvita utkanter; övre stjerttäckare roströda och rostgula, de inre med svarta spoltrakter. Armbågspennor 4, > armpennorna: 1 med utbräm och inkant hvita, de övriga med svagt hvitgrå kanter; handtäckare med hvita spetskanter; de mellersta armtäckarne grå med hvita bräm och kanter.

Hon bar ett nästan fullgånget ägg.

3. *Vinterdrägt*, 1829, Lima, Grossh. Billing, Riksm.

Näbb brunsvart; underkäken vid roten blekt brun. Näsborrar jemnhöga med utstående kant. Huvud ovan hvitt; huvudets sidor hvita; tinning och ögontrakt gråsvarta; haka hvit. Sidhals överst hvit, nedtill blågrå; framhals, kräva och undre delar hvita; nacke gråsvart, dess sidor hvita; halsrygg blågrå. Rygg blågrå med få inblandade mörkbruna fjädrar med nötta rostgula till hvita bräm; skulderfjädrar lika de förra, men de längre med hvitt utbräm och gråsvarta spoltrakter; sidor och slaksida med svarta, fina spolstreck, de översta uppåt grå. Vingar gråbruna; armpennor med kanter och mot roten hvita, de innersta hvita med gråbruna spolstreck; armbågspennor med hvita, mest bortnötta kanter; armtäckare med hvita, mycket nötta kanter, de mellersta bakre med fina hvita kanter; undre handtäckare grå med hvita bräm; undre armtäckare, även de mellersta, hvita; undre kanttäckare gråbruna med hvitt bräm; undre överarmtäckare hvita, långa; smalben ringladt. Tars hoptryckt, ringlad; klor svarta.

4. *Ung fogel*, oktober, Helgoland, Lundborgs samling.

Huvud ovan svart- och hvitbrokigt, panna hvit; huvudets sidor hvita; ögontrakt svart. Hals hvit; kräva hvit, åt sidorna blågrå; halsrygg med gråsvart band. Rygg och skulderfjädrar grå med inblandade svarta fjädrar med rostgula bräm; de längsta endast av senare slag; övre stjerttäckare och stjert svartgrå med rostgula kanter. Bröst hvitt; sidor hvita, uppåt grå; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita; handpennor svarta med hvita spolar; armpennor svarta med hvita kanter; armtäckare svarta med långa, hvita spetsar, de mellersta svarta med hvitt eller rostgult bräm.

№	1 ♂	2 ♀	3
Huvudets längd	—	—	c 47
Näbb, längd t. pannan	23	22	22,5
» » fr. spets. t. näsborr.	18	18,3	—
» höjd vid roten	4,6	—	4,7
» » » näsborr.	—	5	3,8
Näbbets bredd vid näsb.	—	3,5	3,3
» minsta bredd	3	3	—
Näbbspetsens bredd	3,5	3,6	—
Näsborrar	2	2	2,5×0,5
Vingens längd, direkt	125	137	125
Tumvinge	31	36	31
Stjert, längd	60	66	53
Smalben	12	—	11,4
Tars	20	22	22
Mellantå med klo	20	21	22

Ägg: Olivgröna till ljusbruna; grundfläckar ljust gråbruna; ytfläckar mörkt olivbruna eller svartbruna, ofta sammanlöpande.

1. Juni 1870, Disco, Nordenskiöld. Ljust olivgröna; fläckar mörkt olivbruna, mest spridda.

2. 1870, Upernavik. Kort, bukigt, ljust olivbrunt; fläckar mest spridda, små och medelstora.

3. Kronprinsön, Grönland. Olivgrönt med stora fläckar, mörkt olivbruna, åt tjockändan mest sammanflytande.

4. Samma ö. Stora fläckar å tjockändan, för övrigt mest små.

5. Samma ö. Kort, trubbigt, olivbrunt; fläckar svartbruna, å tjockändan nästan alldeles sammanflytande. (3—5 möjl. samma kull.)

6. 1865, Grönland. Kort, ljusbrunt; fläckar medelstora, mest skilda.

№	1a	b	c	d	2	3	4	5	6
Äggets längd	32	31,4	31,2	30,9	30,5	30,5	30,8	28,6	28,2
» bredd	21,5	21,9	21,5	21,4	24	22,6	22,8	22,3	21
» spets	10,5	9,5	9,7	9,5	6,5	7,9	8	6,3	7,2
» reducerade längd	1,49	1,43	1,45	1,44	1,27	1,34	1,35	1,28	1,34
» rektangel	688	688	671	661	732	689	702	638	592

Brednäbbade Simsnäppan har ännu nordligare hem än *Phal. hyperboreus*, bebor de nordligaste trakterna av både gamla och nya verlden; fordrar till sitt uppehälle öppet vatten.

På Island sällsynt, träffades år 1821 av Faber den 21 juni och vid Myvatn i juli 1821; den 9 juli träffades hon häckande

endast vid S.V. kusten. Små ungar träffas stundom vid Reykjavik.

Om dess förekomst på Färöarna har jag i hela den stora mängd skrifter, som jag genomsökt, endast funnit en uppgift, nemligen uti Collins *Cat. rer. nat.* 1865, hvaruti nämnes en hona i sommardrägt från Färöarna. Något misstag bör häri icke kunna hava insmugit sig. I alla händelser har uppgiften undgått ornitologernas uppmärksamhet, t. o. m. Collin sjelv vid utgivandet av Kjærböllings arbete.

Hon är på Spetsbergen icke sällsynt, häckar vid Bellsund; träffad vid Isefjorden; på vestkusten allmän, enstaka förekomma vid ostkusten. S. Lovén hemförde ett par från Spetsbergen, se ovan; Wolley erhöll även en derifrån. Alla de svenska och flere andra expeditioner åt dessa trakter hava träffat henne der.

Vid Mortensnäs sedd före 1861 av Nordvi flere gånger mot slutet av augusti i sommardrägt, Sommerfelt. Nordvi har i brev år 1879 meddelat, att han i det inre av Varangerfjorden vid Mortensnäs sett henne några gånger i oktober, men aldrig mer än 2 stycken hvar gång. År 1845 fälde han några stycken på Vardö i september. Hon har ej funnits häckande hvarken här eller i andra trakter av Skandinavien. Schrader säger, att hon på flyttning besöker Varangerfjorden under oktober och november nästan hvarje år. På Vardö erhölls den 12 oktober 1844 ett par i nästan full vinterdrägt. Palmén säger, att hon visar sig under flyttning årligen i ringa antal i Varangerfjorden dragande 'ifrån vester till öster', en vigtig underrättelse, om den bekräftar sig. I allmänhet är hon i Norge oregelbunden i sina besök, de flesta erhållna om vintern och i vinterdrägt; flere gånger träffad på öarna utanför kusterna; erhållen den 5 nov. 1834 och hösten 1847, Rasch, Collett, även under ett år i januari.

Har icke träffats i Lapland eller N. Sverige, icke heller i det inre av landet och, mig veterligen, endast på följande ställen. I Gefle en gång, Hartman. Vid Ottenby fäldes en den 6 oktober 1876; den lärer hava tillhört en mindre flock, enl. brev från Kolthoff. På hösten erhållen i Skåne, Nilsson. Dessutom en gång i N. Skåne d. 18 november 1865 i vinterdrägt, Wallengren.

I Danmark är hon väl även sällsynt, men har dock träffats der vida oftare; intill år 1876 tillsamman åtminstone 12 gånger under de då förflutna sista 50 åren, och under månaderna oktober till mars, derav flera under november. Även i Öresund har hon visat sig, och Collin omtalar ett fall, då en i slutet av november 1874 uppehöll sig utanför Langelinie vid Köpenhamn. Hon var så litet skygg, att man kunde iakttaga henne på 5—6 stegs avstånd. Stundom dök hon och kom åter upp på ett par famnars avstånd, men hon sökte dock mest sin föda med att på flytande tång plocka sniglar och dylikt, hvarvid hon, som en and, stod på huvudet. Dessa iakttagelser meddelades av hr. Fencker. Träffad vid Helsingör i november—mars och vid Varde, vestkusten av Jutland.

Vid östra kusten och ännu oftare vid den vestra av Slesvig och Holstein flere gånger iakttagen; synes regelbundet draga hitåt, träffad från senare hälften av oktober till mars månads slut. År 1876 'vinterfogel', år 1879 visade hon sig redan i september och iakttogs flere gånger i Nordsjön vid Husum, Rohweder. Erhållen vid Kiel, Boie, och vid Flensburg 5 nov. 1837, den 26 juni och 4 mars, Kjærbölling.

Vid Helgoland om hösten på flyttning; både unga och gamla förekomma i stort antal, Cordeaux m. fl.

Statsrådet v. Nordmann nämner, att hon erhölls 1841 i Esbo;

månaden uppgives till maj, hvilket med allt skäl rättas av Palmén till oktober s. å., då en fogel i Helsingfors museum erhållits.

Seidlitz omnämner henne bland Östersjöprovinsernas foglar, Verzeichn. Dorpat. Visar sig i mellersta och södra Ryssland. I Jaroslaw förekommer, enl. Sabanaeff, en *Simsnäppa*, arten icke säkert uppgiven. I Svarta havet visar hon sig stundom, men skall, enl. v. Nordmann, der ej vara talrik. I norra Sibirien häckar hon talrikt; vid Obiviken, Sujew, Pallas; vid Jenisej, 55° 30′ n. br., träffad d. $\frac{27}{15}$ aug. 1772, v. Midd., d. 10 aug. 1878, Nordenskiöld. Häckar talrikt på tundran vid Taimyrfloden; 75° n. br., träffad d. 15 aug., och vid 74° d. 4 juni 1843. I Boganida allmän; den sista sågs vid 75° n. br. i aug., v. Midd. Ö. Sibiriens ishavskust, Kamtschatka, Beringsöarna och Kurilerna, Merk, Steller, Pallas, Swinhoe, Nordenskiöld; Ö. kusten av Berings sund i stora flockar i juli och augusti, Dresser. v. Homeyer säger i sin avhandling om östra Sibiriens och Amurlandets foglar, att hon ej sällan häckar vid små dammar i den höga norden. Han anser att något fel ligger i v. Middendorffs uppgift, att hon lagt ägg den 17 juli och den 25 s. m. haft flygga ungar, följande de gamla. De flesta ungarna voro vid 75° flygga den 15 augusti. Severzow nämner, att Simsnäppor i Aral-tiantschan komma i senaste hälvten av augusti på flyttning. Arten nämnes ej. Om vintern i Kaspiska havet och på stäpperna deromkring; i Astrakan om våren och mycket tidigt på hösten.

I Pommern mycket sällsynt, Hornschuch, Schilling; erhållen i Vorpommern, v. Homeyer; på Poel, Borggreve. Fogeln i vinterdrägt skall i Tysklands museer stundom hava varit uppställd under namn av *Ph. cinereus*, i hvilket fall hon nog förekommit oftare, än hvad man uppgivit.

Erhållen tre gånger i Böhmen, Fritsch. Omnämnes av Finger i *Ornis austriaca*. Erhållen i vinterdrägt från Bodensjön, v. Droste; i Tyrolen i början av januari 1858, Althammer. Oregelbunden flyttfogel i Genèvedalen, F.-Beaumont. I Galizien och Bukowina flere gånger iakttagen, Zawadski.

På kusten av Borkum, Schlegel; i oktober, november och december, Crommelin. På flere ställen vid kusten av Ostfriesland, v. Droste. Vid Ostende erhöllos 2 stycken i november 1856, Dubois.

På Orkenöarna, i Skotland och England till Themsen. I Storbritannien i allmänhet temligen sällsynt under höst och vinter, dock mindre sällsynt än *Ph. hyperboreus*. Kom till södra England år 1866 i stort antal från den 20 augusti till den 8 oktober; tillsammans erhöllos 250 st., hvarav de flesta mellan den 15 och 25 september, Gurney j:r.

Frankrikes norra kust i oktober—december samt i maj. Under oktober 1834 i stor mängd vid Dunkerque och långs kusten till Bayonne efter starkt oväder, Degland; i Boulogne, Seine-inférieure, Basses- Pyrénées, Locke. I Savoyen erhållen den 25 november 1850, Bailly. I Provence erhållen i augusti, v. Müller, vid Marseille en gång, Jaubert.

Vid Lissabon, Tristram; högst sällan vid Valencia, Vidal. På Laguna de Janda, emellan Cadix och Tarifa, erhölls en den 29 nov. 1871. På Tapatanilla, vid Gibraltar, sågos den 4 dec. 1875 flere stycken, hvarav 2 erhöllos, Irby.

I Italien tillfällig om vintern, Savi; hon har träffats vid Neapel under dec. och jan., Salvadori. Vid Medelhavet högst sällsynt, har träffats i sommardrägt, Vidal; Genua i aug., Giglioni.

Erhållen i Ö. Marocko i jan., Drake. Flere hava nyligen, skrev Irby 1879, erhållits vid Tanger.

I Sindh iakttagen i flock om 20 st. I Persiska viken vanlig, Hume. En gång erhållen den 11 maj i vinterdrägt vid Calcutta, Blyth.

Kommer till Grönland senast av alla flyttfoglar, nemligen i början av juni, i hvilken månad man ofta ser henne i stora skaror i Davissundet. Så var fallet våren 1835, under det fartyget, på hvilket Holbøll var ombord, låg infruset. Man såg då dessa foglar jemt simma mellan isstyckena. I S. Grönland sällsynt och endast på flyttning 'söder ut', men hon är deremot från 68° talrik och häckar der på nästan alla holmar, men aldrig inne i fjordarna. Ungarna äro flygga i augusti. Unga och gamla i vinterdrägt ser man tumla om i bränningarna vid skären, de flytta bort mot slutet av september, Holbøll. Sågs vid kusterna av Grönland under The Fox' resa, Walker. Sedd under de höga breddgraderna vid arktiska expeditioner. Erhållen från Hudsons Bay i häckdrägt, Blakiston, Melville-halvön, Dresser. Newfoundlands bankar om hösten, Audubon; söder ut till New Jersey. Vid New Brunswick, New York, Yukon's mynning i juni, Dall, Bannister; i Plover Bay talrik; Kentucky och Ohio, Audubon. I Smiths sund under arkt. expeditionen 1875—6 nära dess vinterkvarter, 82° 27′ n. lat., den 30 juni 1876, och under juli iakttogs ett par vid en vattenpöl vid 82° 30′ bredd, flere andra sågos, Feilden. Kom till Michalaski, Norton sund, den 7 juni; somliga uppehöllo sig vid kusten, andra ute på havet, men flertalet vid saltvattenskärren i små flockar om 6—8 stycken. Infödingarna omtalade, att hon häckade här, Adams.

Träffas söder ut ända till Chile, hvarifrån hon eges av museet i Berlin, Lichtenstein; är även omtalad från N. Georgiaöarna, Dresser.

Denna Simsnäppa är till sitt levnadssätt ganska märklig och synes deruti likna den först omtalade arten. Hon är, såsom vi sett, en af de mest högnordiska foglar och bor i allmänhet nordligare än den Snalnäbbade Simsnäppan men har aldrig blivit funnen häckande inom Skandinavien. Hon tillhör emellertid dess fauna, då hon temligen regelbundet besöker dess nordligaste trakter och ej så sällan visat sig vid Norges kuster, och det är troligt, att hon oftare under flyttning besöker våra yttre vattendrag än de få gånger hon vid dem blivit träffad.

Hennes *flyttning* från den höga norden under höst och vinter är för henne nödvändig, emedan hon för att erhålla föda under denna tid behöver öppet vatten, och hon föredrager dervid tydligen oceanerna med dess stora, outtömliga rikedom på små djur, hvarav hon synes isynnerhet leva. Derför träffas hon också så sällan i Östersjön och i de delar av kontinenterna, hvilkas vattendrag tillfrysa, under det hon icke kan anses sällsynt i många delar av de öppna haven. E. v. Homeyer nämner, att hon sällan visar sig 'om dagen' vid kusterna, och det synes som om han ansåg henne söka land om natten, hvarom vi icke ega någon erfarenhet. Af det föregående finna vi, huru långa vägar hon stundom vandrar; men det vigtigaste för henne är, efter hvad vi hittills känna, att draga sig undan för tillfruset vatten. Av kölden är hon synbarligen mindre besvärad.

Hennes *läte* låter som 'ihm ihm', eller 'irk-a irk-a'.

Om hennes *föda* ega vi mycket få uppgifter, och det vore av värde att noggrannare än hittills skett undersöka magens innehåll hos de foglar, som påträffas. I allmänhet nämnas små djur såsom hennes föda, även en mindre alg, *Nostoc*, Malmgren, insekter, Nordenskiöld. Att någon egendomlighet i avseende på hennes måltider förefinnes, kan man sluta till av olikheten i näbbets bildning hos våra arter av Simsnäppa.

Alla ornitologer, som sett arter av detta slägte i vår nord, säga, att de samma ständigt nicka med huvudet. Detta sker troligtvis för att taga de smådjur, som utgöra deras föda.

Honan väljer till *boplats* något ställe vid sött vatten i närheten av havskusten, men hvarken i inre eller högre trakter. *Boet* är av enklaste beskaffenhet. Honan lägger sina 4 ägg i en liten fördjupning i marken, och stundom bland små stenflisor. Hanen har ruvfläckar, så att det är säkert, att han ruvar äggen, hvarpå även hans mindre bjerta färger häntyda. Ruvningen skall, enl. Faber, vara 14 dygn, dundrägten 16—20. Makarne hålla sig vanligen till samman, såsom det synes även vid andra tider än under häcktiden.

Ibland hennes fjädrar lever *Nirmus cingulatus* Nitzsch, även funnen hos flere andra vadare.

Uti tarmkanalen lever *Tænia minuta* Krabbe, funnen på Grönland hos båda de här omtalade arterna av Simsnäppa.

Tringa fulicaria L., S.N. X 1758, 148; XII 1766, 248. Brünn., Orn. 1764, 51. Ph. Müll., L.S. N. II 1773, 409. Fab., Fn. Gr. 1780, 111. Lath. Bechst., IV, II 1812, 473. Swains. a. Rich., Fn. B. Am. II 1831, 407.

Phalaropus Briss., Orn. VI 1760, 12; Ed. 1763 II 361.

Phalaropus rufescens Briss., Orn. 1760 VI 20; Ed. 1763 II, 363. K. u. Bl. Wirb. Eur. 1840 n. 336. Schleg., Rev. 1844, XCIV. v. Midd., Reise II, ii 1851, 216; Isep. 1855, 58, 125, (*Ph. ruficollis*). v. Müll., J.f.O. 1856, 229. v. Nordm., J.f.O. 1864, 374. v. Droste, Z.G. 1868, 413; J.f.O. 1868, 406; Borkum, 1869, 174. Borggr., Nordd. 1869, 115; J.f.O. 1871, 222. Rohw., V. Schl.--Holst. 1875, 17.

Tringa lobata Lepechin, N. Comm. Petr. 1770, 501.

Tringa glacialis Gm., L. S.N. 1788, 675 (+ *T. hyperborea* v. β 676). Lath. Bechst., III, i 1796, 242.

Phalaropus hyperboreus Lath., Ind. II 1790, 775-6; Lath., B., III i 1796, 240. Wils., Am. Orn. 1808-14. Torell, V. A. Handl. 1859, Spb. moll. 54.

Phalaropus lobatus Lath., Ind. II 776. Lath. B., IV, ii 1812, 473. [?Grill, Tal 1796, 29]. Thomps., Irel. II 1850, 336. Blyth, Ibis 1859, 464 Jard., B. of Gr. Brit. 1842, III 266. Lloyd, Ant. II 1855, 164. Krüp., N-a 1857, 60. Adams, Ibis 1878, 438, (nec Brünn.).

Phalaropus glacialis Lath., l. c. 1790, 776.

Phalaropus rufus Bechst., N. D. II 1809, 381. Pall., Zoogr. II 1811, 205, 206 β. Lath. B., IV ii 1812, 473. Mey. u. W., Tasch. II 1810, 419. Cuv., R.A. ed. I 1817, 492. Nilss., Orn. 1822, 118. Brehm, Isis 1826, 930; V. D. 1831, 678. Faber, Hochn. Vög. 1826, 16, 206. Zaw., Fn. 1840, 119. Sundev., V. A. Handl. 1843, 382; J.f.O. 1855, 166. Gätke, Ber. Orn. Ges. J.f.O. 1840, 119; 1860, 65. Kjærb., Danm. Fugl. 1852, 311. Coll., Mag. f. Nat. 1864, 445. E. v. Hom., J.f.O. 1870, 424.

Phalaropus platyrhynchus Temm, Man. 1815, 459; Ed. II 1820, 712; IV 1840, 446. Sabine, Trans. L.S. XII 1819, 536, 538, 557; Isis 1828, 90. Faber, Prodr. 1822, 38; Isis 1824, 144, 460-2, Hochn. Vög. 1826, 2, 10, 49 etc. Mey., Tasch. II 1822, 175. Teilm., Danm. o. Isl. Fugl. 1823, 142. Brehm, V.D. 1831, 679. Hornsch. u. Schill., Verz. Pomm. V. 1837, 17. Schinz, Eur. Fn. 1840, 345. Holb., Kröy. Tidsskr. 1842-3, 411; Uebers. 1846, 41. de Serres, Migr. 1842, 109. Kjærb., N-a 1850, 3 H. 48. Pässl., J.f.O. 1853, 310. Bailly, Orn. Savoie IV, 1854, 279. Lichtenst., Nom. Av. 1854, 92. Dubois, J.f.O. 1856, 503. Alth., N-a 1858, 167. Nilss., Fn. II 1858, 294. Wall., V. A. Förh. 1866, 4.

Crymophilus rufus Vieill., N. Dict. VIII 1817, 521; Gal. Ois.1820-6.

Phalaropus fulicarius Bonap., Journ. Phil. Ac. 1825, 232; Ann. Lyc. Nat. Hist. II 1828, 159. Swains. a. Rich., Fn. B. A. II 1831, 407. Rasch, N. Mag. f. Nat. 1838, 379. Aud., Syn. 1839, 239. de Selys-L., Fn. Belg. 1842, 123. Gray, Gen. III 1849, 586; Handlist III 1871, 55. Wall., N-a 1854, 260. v. Nordm., Öfv. V.-S. Förh. 1855, 72. Fing., Wien. Verh. 1857, 564. Evans a. Struge, Ibis 1859, 174. Walker, 'The Fox', Ibis 1860 167. J. Rheinh., Ibis 1861, 11; Meddel. 1864, 279. Blak., Ibis 1863, 131. Malmgr,, Öfv. V. A. Förh. 1863, 101; 1864, 384; J.f.O. 1863, 372; 1865, 199, 387. Newt., Ibis 1865, 210, 499; 1867, 209, 505. Schleg., Mus. P.-B. 1865, Scol. 58. Blyth, Ibis 1867, 166. Drake, Ibis 1867, 429. Gurn. j., Gray Phalarope 1867; Ibis 1868, 101. v. Heugl., J.f.O. 1871, 103. Fritsch, V. E. 337; J.f.O. 1871, 385. Coues, Key H. N. A. B. 1872, 248; B. of N. W. 1874, 471. A. O. Hume, Ibis 1872, 469. Palmén, Finl. Fogl. II 1873, 182; Fogl. Fl. 1874, 37 etc.; Zugstr. 1874, 49 etc.; J.f.O. 1876, 47. Irby, Ibis 1873, 98; 1878, 345. Sundev., Öfv. V. A. Förh. 1874, 3, 20. Collett, Mag. f. Nat. 1877, 187. Cordeaux, Ibis 1875, 185. Rohw., J.f.O. 1877,

331; 1880, 398. Feilden, Ibis 1877, 406; 1879, 345. Nordensk., Vega, 1871, I 122, 306, 399, 421, II 47. Gigl., Ibis 1881, 209.

Tringa lobata Lin. skulle enligt Nilsson vara = *Tr. fulicaria* L., men Linnés ord: '*rostro subulato apice inflexo*' och '*rostrum tenuissimum* 'samt uppgiften att hon bor i *Anglia septentrionalis* och *Lapponia*, visa tydligt, att *T. lobata* L. = *T. hyperborea*. Hvarken Linné eller A. J. Retzius kände, att *Tr. fulicaria* visade sig i Sverige.

---

19. SANDLÖPARESLÄGTET, *Calidris* Ill.

Näbb nästan rakt, hela näbbåsen bred, tår 3, till roten skilda.

169. SANDLÖPARE, *Calidris arenaria* (L.) Leach.

pl. LXXVI, fig. 3.

Tarsen betydligt längre än mellantån, hvars längd är nästan lika med näbbets från spetsen till näsborrarna.

Att hanen, såsom Faber säger, alltid skall vara mindre än honan, har jag icke funnit vara fallet. Se tabellen p. 478. ♂ längd omkr. 195, vingbredd 385; näbb gråsvart, iris mörkbrun, fötter gråsvarta.

1. *Hane, sommardrägt, börjande ruggning*, 31 juli, Ottenby, Meves.

Näbb blysvart; näbbås kullrig, sluttande, spetsen något sväld. Käkkanter räta, avrundade, överkäken något > underkäken. Näsborrar låga, jemnhöga, räta; käkfåror djupa, nå nära spetsen. Panna rostgul med svartbruna spoltrakter; ögonlock hvita med svarta kanter; ögonvrå med en svart båge strax framom ögat; huvudets sidor rostbruna med svarta spolfläckar; haka rostgul och hvit med små svarta spetsfläckar. Fram- och sidhals rostbrun med svarta spetsfläckar och få inblandade hvita fjädrar; kräva lika med framhalsen, men ljusare rostbrun och med talrikare hvita fjädrar, åt sidorna grå och svarta fjädrar med hvita och rostgula bräm; halsrygg rostgrå med brunsvarta spoltrakter. Rygg, skulderfjädrar och kors svarta med rostbrunhvitt bräm och inblandade grå fjädrar med svarta spolar; övre stjerttäckare svarta med hvita och rostgula kanter, sidotäckarne hvita. Stjert når omkring 5 m.m. bakom vingspetsarna; stjertpennor: 1:a paret spetsigt, infan svart, utfan grått, kanter hvita, > de övriga, hvilka äro grå med spolar och kanter hvita. Bröst, sidor, mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Vingar spetsiga; handpennor: brunsvarta, spolar mot spetsen hvita, de inre med hvita utkanter framom spetsarna; armpennor gråsvarta med inåt tilltagande hvita kanter; armbågspennor spetsiga, brunsvarta med hvita och rostgula kanter; handtäckare svarta, de inre med hvita spetskanter, de små gråbruna med hvitt bräm; armtäckare brungrå med svarta spolar och spoltrakter och hvita bräm samt inblandade svarta med rostgult eller gråhvitt bräm; kanttäckare mörkbruna; undre handtäckare hvita, mot spetsen med obetydliga grå fläckar; undre armtäckare hvita med större grå fläckar mot spetsen, de mellersta hvita; undre kanttäckare mörkbruna med hvitt bräm; undre överarmtäckare långa, hvita. Fötter 'blysvarta' (torra: svarta); vadtäckare hvita; smalben 13 m.m. Tars nästan trind, framtill ringlad; tarssula med små sköldar; tår 3 > 4 > 2; 1 saknas, sidokanter breda; klor svarta, korta, krökta.

2. *En annan*, 1 augusti, Ottenby, liknar den förre, men har mera rostbrunt å huvudets sidor.

3. *Hane, övergång till vinterdrägt*, 7 september 1840, Port Natal, J. Wahlberg.

Liknar föregående. Huvud ovan grått, brunfläckigt. Panna, ögonvrå och huvudets sidor hvita; kindtrakt hvit med grå fläckar; haka hvit. Hals hvit; sidhals och halsrygg med brungrå fläckar; kräva hvit med gråbruna, oregelbundna tvärband, åt sidorna starkast. Rygg och skulderfjädrar dels gamla brunsvarta med hvita nötta bräm, dels nya grå med hvita kanter samt med svarta spolar eller svartgrå spoltrakter. Bröst och undre delar hvita. De mellersta armtäckarne mörkbruna med nötta rosthvita kanter och inblandade få nya grå fjädrar med hvita breda bräm och svarta spolstreck. Fötter svarta.

4. *Vinterdrägt*, 9 september 1875, Färöarna, H. Möller.

Näbb svart. Panna hvit med få och små svarta spetsfläckar; hjessa med stora svarta spetsfläckar, åt sidorna avtagande och rostgula bräm; ögontrakt och ögonbåge hvita; ögonlock hvita; ögonvrå hvit med svarta, fina spetsar, talrikast vid främre ögonvinkeln; kindtrakt hvit; ögontrakt hvit med svarta spetsar; haka och framhals hvita, kräva hvit (gulgråhvit?) med svartgrå spetsfläckar; nacke och halsrygg grå med svarta spetsstreck. Skulderfjädrar svarta med hvitgula spetsar, de större med spetssidor och brämfläckar, de största svartgrå med hvitgult bräm; kors grått, åt sidorna hvitt; övre stjerttäckare: de mellersta grå med gråsvarta spoltrakter och bruna spetsar, få långa svarta; sidotäckare hvita. Stjert något tillspetsad; stjertpennor 6 par: 1 infan svartbrunt, utfan grått, de övriga grå, alla med spolar och bräm hvita. Bröst, sida, mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Vingar spetsiga; tumvinge med 3 fjädrar, svarta; handpennor: stora 10, helbräddade, spetskanter hvita, 1 längst, 1—4 utfan och spetsar brunsvarta, infan övergående till grått, spolar till större delen hvita; de inre med hvitt å utfan och spolar; armpennor 10, inböjda, hvita med lång svart spets, inåt

avtagande, så att 9 och 10 endast hava en svart och grå fläck vid spetsen, spetskanter hvita; armbågspennor 5: 1—3 > armpennorna, 2 längst, gråsvarta, mot kanten grå, spetsbräm gult, de innersta ovan med få kantfläckar av samma färg; överarmpennor grå med hvitt bräm; handtäckare svarta, de yttre med spetskant, de inre med spetsar hvita, de små svarta, kanttäckarne svarta med hvitt bräm, de främsta, under tumvingen, hvita; armtäckare svarta med långa hvita spetsar, de mellersta grå, spoltrakt och mot spetsen svarta, spetsbräm bredt, grågult; kanttäckare brunsvarta; undre handtäckare hvitgrå med hvitt bräm, undre handkanttäckare svartgrå med bredt hvitt bräm, undre täckarne för övrigt hvita. Fötter svarta; vad hvit; skenben fjäderklädt nedom midten. Liknar för övrigt föregående.

5. *Vinterdrägt* vid nära slutad ruggning, Genève.

Huvud ovan grått med gråbruna spolstreck; panna hvit, tinning grå, ögonvrå, kind och kindtrakt hvita; halsrygg hvit med gråbruna spolstreck. Rygg, skulderfjädrar och övre stjerttäckare: de inre svartbruna, de yttre hvita; kors grått med brungrå spolstreck och hvita kanter. Stjertpennor 1:a paret gråbrunt, de övriga grå, kanter och spolar hvita. Tumvinge med svartbruna fjädrar med hvita spetskanter; handpennor: stora, 10 nya, svartbruna, de inres utfan med från roten tilltagande hvitt, 1 och 2 i utväxt, 3 > 4 > 5 > 2, 1 mycket liten; armpennor nya, svartbruna, inåt med tilltagande och övervägande hvitt; armbågspennor 5, långa, grå med svarta spolar och grå till hvita kanter; överarmpennor gråbruna med hvita spetsar; handtäckare med lika färger som handpennorna, spetsar å de inre hvita; armtäckare brungrå med hvita spetsar; de mellersta grå med gråbruna spolar och gråhvita bräm, de främre och kanttäckarne svartbruna med svaga hvita bräm; undre täckare hvita; undre kanttäckare svartbruna med hvitt bräm. Fötter mörkbruna; vadtäckare hvita. Tars ringlad, tarssulan oregelbunden; tår 3 > 4 > 2, 1 saknas; klor 3 > 2 > 4, svarta med bruna spetsar.

6, 7. *Vinterdrägt*, Egypten, Hedenborg. Liknar huvudsakligen den föregående.

8. *Hona, vinterdrägt*, 17 december 1840, Port Natal, J. Wahlberg.

Panna och huvudets sidor hvita; tinning, krävans sidor och övre kroppsdelar grå med hvita fjäderkanter och gråbruna spolstreck. Undre delar hvita. Armtäckare, även de mellersta, gråbruna med hvita spetsar; kanttäckare mörkbruna med fina hvita kanter.

9. *Hona, ung*, 20 augusti 1875, Jäderen, Collett.

Liknar N:o 3, men är mindre, de längsta armbågspennorna med hvita spetsar, de minsta med rostgrå.

10. *Hona, ung*, 10 september, Öland.

Liknar den föregående, men har spetsfläckar och bräm å rygg och skulderfjädrar hvita, men saknar all rostfärg.

Var. *alba*:

11. *Hona*, 13 December 1840, Port Natal, J. Wahlberg, Riksm.

Näbb mörkbrunt. Nästan hela fjäderklädnaden hvit. Huvud ovan, främre delen av ryggen och skulderfjädrarna till en del med brunhvita spoltrakter och bruna spolar. Stjert nästan tvär; de inre stjertpennorna med avnötta spetsar; hand- och armpennor: de inre hvitbruna med hvitt bräm, de yttre mycket nötta; handtäckarne, både de stora och de små, ljusbruna med hvita bräm eller brämtrakter; undre kanttäckare med ljusbruna spol- och hvita brämtrakter. Fötter mörkbruna.

№	1 ♂	2 ♂	3 ♂	4	5 ♂	6	7	8 ♀	9 ♀j	10 ♀j	11 ♀
Längd	—	—	—	196	—	—	—	—	—	—	—
Huvudets längd	48	49	—	50	—	—	—	—	47	—	—
Näbb, längd till pannan	22	25	24	24	24,5	24	25,5	25,3	21,5	23	23
» » » munvinkeln	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—
» » från spetsen till näsborrarna	17,5	18,5	19	17,5	18,5	17,5	19	19	—	17,5	19,5
» höjd vid roten	6	6,9	5,7	6	5,8	5,7	6,3	6,3	—	5,9	6,2
» » » näsborrarna	3,5	4	3,7	5	4,1	3,7	4,2	4,1	—	4	3,7
Gapets bredd	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—
Näbbets bredd vid näsborrarna	3	3	3,3	4	2,7	2,8	3,1	3	2,2	3	3,6
» minsta bredd	2,2	2,3	—	2,5	—	—	—	—	—	2,2	—
Näbbspetsens bredd	—	—	2,6	—	2,5	2,3	2,5	2,3	—	—	2,7
Näsborrar	3,5	3,5	4	—	4	3	—	3,5	—	4	4
Vingens längd, direkt	124	120	125	122	110	118	123	121	118	120	114
Mellan vingspetsarna	—	—	—	384	—	—	—	—	—	—	—
Tumvinge	30	30	35	35	32	31	33	32	30	32	31
Stjert, längd	54	54	55	53	50	50	55	56	54	50	48
Stjertspets bakom vingspetsarna	—	—	—	—	c 0	—	—	—	—	—	—
Tars	25	23,5	24	25,5	25	24	25,5	23	23	25	25
Mellantå med klo	17	18	19	17,5	19	18	18	18	17	19	18

Ägg från Andersson River, enligt den av NEWTON meddelade avbild. Päronformigt med konisk spets, olivbrunt; fläckar och å tjockändan krumelurer bruna. Det mätte $1,^{43} \times 0,^{98}$ eng. tum eller $36,^{3} \times 24,^{9}$ m.m. Således var spetsen $11,^{4}$ m.m.; red. längden $1,^{46}$; rektangeln 803 kvadr.-m.m.

TEILMANN såg en på Island i juni och ansåg, att han häckade der. FABER träffade honom fåtalig norr om Island på Grimsö, 66° 33′ 42″, och ansåg även troligt, att han der häckade, hvilket av PREYER blivit bekräftadt. Han är i juni fåtalig, enl. FABER, som fann unga foglar på Island i slutet av december; är der sällsynt, KRÜPER. Bland ägg, av WOLLEY insamlade på Island 1858, funnos sådana av denna fogel, SEEBOHM, BROWN.

På Färöarna mycket sällsynt. H. MÖLLER har sändt mig en, här ovan beskriven.

SCHRADERS uppgift, att fogeln häckar i Ostfinmarken, har icke blivit bekräftad, och SOMMERFELT säger, att hvarken han eller NORDVI sett fogeln der, och anser, att de av SCHRADER omtalade äggen voro av *Totanus glareola*. Vid Tromsö förekom i slutet av augusti, enligt LILLJEBORG, endast yngre foglar och dessa sällsynta. På Jäderen erhållen den 20 augusti och i allmänhet i Norge sparsam under flyttning; vid Kristiania en gång om hösten 1840, COLLETT. Under senare år skall han vara talrikare i S.V. Norge och i synnerhet på Jäderen, COLLIN.

Då BLASIUS och BALDAMUS säga, att fogeln skall i Lappland visa sig ensam och mest i sällskap med *Tr. alpina*, så synes denna uppgift härleda sig från SCHRADER, som dock omtalar fogeln i Finmarken. I Svenska Lappland eller i N. Sverige norr om Gefle är han ännu icke veterligen träffad. Häckar icke i Sverige, der han endast förekommer under flyttning. NILSSON säger, att han förekommer på vestra kusten, men det måste vara ganska sällan, då KOLTHOFF meddelat mig, att han aldrig sett honom i Bohuslän, och MALM icke omtalar honom. På östra kusten är han sällan träffad, såsom i trakten av Gefle, der dock endast 2—3 tillsamman åtfölja *Tringa alpina*, enligt meddelande av HARTMAN; Vid Upsala erhållen, enligt THUNBERG, en gång i maj. På Gotland, enligt NILSSON, men ej funnen senare. ANDRÉE anför honom med ett ?, hvilket väl gäller NILSSONS uppgift. På Öland erhöllos gamla hanar i sommardrägt den 31 juli och, enl. MEVES, unga foglar den 1 augusti; den 2—20 september, enligt KOLTHOFF. Vid Kalmar sällsynt, erhållen i augusti. Från Lomma omtalas, att han är under vår och höst sparsam, ÅSTRÖM. C. MÖLLER har i Skåne erhållit flere, men endast om hösten och i synnerhet vid Falsterbo i september; i november 1874 erhölls en i nästan ren vinterdrägt vid Limhamn nära Malmö. Emellertid säger NILSSON uttryckligen, att fogeln i april i små familjer besöker sandiga havsstränder, men synes hava ansett honom vida allmännare än han senare synts vara. Härvid må anmärkas, att flyttfoglarna vid Skånes kust om våren sällan iakttagits, emedan de studerande då varit bundna vid läroverken. Vid Skånes sydkust icke allmän, men har dock ej sällan blivit tillvaratagen om hösten, såsom av N. BRUZELIUS den 29 sept. 1874 och i oktober 1878.

I Danmark om hösten ej sällsynt, stundom i stora flockar; erhållen den 27 januari en gång och i början av mars; på Möen från den 7 juli till den 6 december, om vintern sällsynt, KJÆRBÖLLING m. fl. TEILMANN sköt en i juli på Fanö; den 15 september 1854 nära Aarhus, HOLM; erhållen i mars 1831 på Falster; på Sylt i september i mängd, COLLIN.

I Slesvig och Holstein under höstflyttning iakttagen den 1 augusti—1 november 1876; vid Husum år 1877 under september

ganska talrik: den sista sågs och fäldes den 16 oktober; är i allmänhet i Slesvig och Holstein, åtminstone på öarna vid nordsjökusten, icke sällsynt under den långvariga höstflyttningen i augusti till medlet av september, då han visar sig över allt i små flockar; sparsam på östra kusten; om våren från april till i början av juni sparsammare, Rohweder.

Helgoland, Gätke. Kom dit i juli; i augusti träffades han i flockar om 10—20 st., hvilka höllo sig för sig sjelva, Schilling; gamla foglar ensamme i maj—juli, unga under hösten, Gätke i brev, E. v. Homeyer.

På Kolas N. kust sågs den i flock, och ett par foglar erhöllos av Sandebergs expedition den 10 september 1877, Hg. Kinberg; skall under flyttning förekomma vid Arkangel, Meves. I museet derstädes finnes ett exemplar, Alston, Brown. Saknas i Finland, v. Nordmann. Brandt säger, att fogeln hvarken iakttagits i Finland eller i Petersburgs guvernement. Onegas sydkust om våren, Blasius. På Liflands Östersjökust sällsynt, erhållen i Estland, enl. Naumann, vid Riga, Meyer, och i Kurland, Beseke; vid dess kust om hösten vanlig, Goebel.

Iakttagen på Novaja-Semlja; likaledes på Waigatsch vid mynningar av breda bäckar, dock temligen sällsynt ibland *Tr. alpina* i september, v. Heuglin.

På Golaievskai-öarna, vid mynningen till Petschora-viken, sedd på de låga stränderna. Sedd om våren på ön Sarpa, på hösten i Kasan. Flyttar över Uman-kretsen vid Sokolow-sjön d. 3 okt. 1868 och 6 sept. 1869 i flock till 12 st.

Talrika flockar besökte Jenisejs mynning, Nordenskiölds expedition 1875, Seebohm. Vid Taimyr-floden. 74—75° n. br. den 4 juni 1843, och Boganida i flockar om 5—6 st.; Taimyrlandet den 10 juni samma år, v. Middendorff; Aral-tiantschan på flyttning, går till en höjd av omkring 1000 fot över havet, Severzow; på S. stranden av Baikalsjön, Pallas; vid Darasun, Daurien, under flyttning, Dybowski och Parrex; kommer till Kultuk, i Ö. Sibirien, i medlet av augusti och stannar der till medlet av september, Dybowski, Taczanowski. Amurlandet och i yttersta norden vid ishavskusten, E. v. Homeyer.

Kommer till Tysklands Östersjökust i allmänhet sparsamt; år 1801 i mängd i september och oktober, v. Homeyer; kommer i september till november, enligt Naumann; även v. Preen iakttog honom i september. Brehm säger, att han flyttar 'långs åt' Östersjökusten, 'troligen från öster till vester', hvilket ännu är obevisadt. Enligt Brehm träffades han vid Darser Ort den 24 oktober. Ung hona träffad den 20 oktober 1819 på Rügen, L. Brehm; här träffad i oktober till midten av november 1852; året förut talrikare på Hiddensö. På ön Bock vid Stralsund år 1857 ensam, v. Preen. Denna ö tyckes icke passa fogeln, som föredrager den utanför dynerna liggande hvita sanden på ön Zingst; Lühder och Holtz träffade honom der den 20 oktober i temligen stort antal. I Pommern ej sällsynt på flyttning, Hornschuch, Schilling, Vangerow; i allmänhet vid kusten sällsynt, stundom talrikare, Holland; Vangerow säger, att fogeln icke är sällsynt i Pommern. I Mark sällsynt på flyttning, Schulz, Borggreve; ett exemplar i Berlins museum, Schalow; i Schlesien ej sällsynt, Vangerow; erhållen i vinterdrägt vid Falkenstein, A. v. Homeyer. I Nassau, erhållen vid Rhen, vid Mainz talrik, 'Nicolaus', Römer. I maj 1806 vid Main temligen talrik, Meyer u. W.; i Kurhessen, Schwaab. En gång iakttagen vid Halle a. S., Naumann, Rey. Vid Renthendorff, Thüringen, och Jena, Brehm, Hellman; i Wetterau om hösten flere än om våren på sandiga stränder vid

Mainz, Rhen, ävensom vid dammar, O. Jäger. Vid Furth i Mittelfranken på hösten 1850, Jäckel.

Erhållen i Oberlausitz, Naumann, Tobias. År 1871 voro, enligt Fritsch, 2 fall kända, då han erhållits i Böhmen, nemligen den 9 november 1854 och vid Prag år 1869. Erhållen i Transsylvanien på åtskilliga ställen, Danford, Brown.

I allmänhet i mellersta Europa sällsynt. Omtalas dock såsom ej sällsynt under flyttning i Siebenbürgen vid flod- och sjöstränder, Landbeck.

I Galizien och Bukowina på vårflyttning ensam på flodstränderna, Zawadski; i Österrike, Finger, Natterer, museet i Wien.

I Genève-dalen tillfällig, F.-Beaumont; erhållen i vinterdrägt till Riksmuseum i Stockholm. Bodensjön temligen sällsynt, Naumann, under flyttning, vår och höst, Walchner; i Schweiz sällsynt om vår och höst vid sandiga sjö- och flodstränder, merendels i små flockar.

Tyska Nordsjökusten talrik, v. Homeyer. Vid Hamburg fäldes den 21 januari 4 st., Böckman; vid Amsterdam erhållen den 5 februari 1819, Kuhl; Holland vår och höst talrik, i synnerhet i maj och november. På Borkum den 10 augusti även i flockar om 50 st.; derefter talrikare; i november ganska vanlig, på våren till medlet av maj, till en del i full sommardrägt, bortflyttar efter få dagar. På Wangerooge iakttagen i maj, augusti och september ensam eller i små flockar om 5—8 st.; Oldenburg regelbunden, Wiepken. Ostfriesiska kusten i april och i Friesland om vår och höst i stor mängd vid kusten, Albarda.

På Belgiens kust regelbunden vår och höst, sällsynt i det inre av landet, erhållen i oktober vid Liège, de Selys; förekommer både i sommar- och vinterdrägt, Dubois.

I Storbritannien och Irland är han icke på långt när så talrik som *Tringa alpina*, så att knappt en kommer på 1—2000 st. av den senare, Thompson; erhållen i januari, maj, juni, slutet av juli, augusti, oktober, Latham m. fl.; torgföres i London; inuti landet sällsynt.

I Provence förekomma både unga och gamla om vintern, våren och sommaren, J. W. v. Müller. På N. kusten vid Dunkerque i april, maj och augusti till oktober, Degland, Gerbe; i Bologne, Seine inférieure, enligt Hardy m. fl.; Savoyen en gång, den 27 december 1852. Bailly. Vid Frankrikes Medelhavskust sällsynt under kalla vintrar. I Genève-dalen en gång i sept., Necker, oregelbunden, F.-Beaumont.

Skall förekomma i Portugal, A. C. Smith; i S. Spanien talrik om hösten och en del av vintern, Saunders.

Vid Nizza tillfällig, Jarrell, men talrik om vintern vid Genua, enligt v. Homeyer, Naumann. På Sardinien ej sällsynt, Brooke. Exemplar härifrån finnes i museet i Turin, Salvadori. På Sicilien oregelbunden; under vissa år, särskildt under april 1836, kommo talrika flockar i sommardrägt, Malherbe. På Malta, Schembri; på dess N.V. kust en gång den 24 september 1862 i vinterdrägt, enl. C. A. Wright, som ansåg honom sällsynt i Medelhavstrakterna.

Ej sällan i Ungern, Kornhuber; Dobrudscha i små, icke talrika flockar vid sjöarna, Sintenis. På Turkiets kust nära Kustendji; i Bulgarien förekommer han enl. E. v. Homeyer, Elwes och Buckley.

Till Grekland kommer han, fastän icke talrikt, hvarje år i sällskap med arter av *Tringa*, i synnerhet i maj; i slutet av oktober sällsyntare, synes icke övervintra, v. d. Mühle; även Lindermayer anser honom såsom sällsynt vår och höst, och Powys

träffade endast en gång om våren 1858 på Korfu 3 st.; i sommardrägt våren 1845 på Attika, L. Brehm. Vid Missolonghi erhölls en i vinterdrägt, Sperling. Krüper, i Griech. Jahreszeiten v. Mommsen 1875, hvilket arbete jag först nu i december 1881 erhållit, har icke något att tillägga om denna, men väl om några av de förut beskrivna foglarna.

Palestina om vintern, troligtvis vid Döda havet, Tristram.

Förirrar sig stundom till Canariöarna, C. Bolle, Webb, Berthelot och M.-Tandon; på Madera flyttfogel, träffad då och då, Harcourt, Zuchold m. fl.; Tanger, Fez, Carstensen; på Bissau, vid floden Bossum-prah, V. Afrika, den 10 september i nästan full vinterdrägt, Finsch. Gambia, Gabon, Rendall, Hartlaub. I museet i Lissabon finnes han från Sierra Leona. Loango på kusten, Reichenow. I övergångsdrägt på Guldkusten i april, Pel, Hartlaub. Förekommer i Algeriet.

Iakttagen i Egypten och vid Röda havet om vintern i små flockar; från juni till medlet av september träffades han icke vid Röda havet; de första sågos i slutet av september nära Ras Belul, 13° n. br., på den lågländta kusten. Några individer hade icke alldeles avlagt sommardrägten. I oktober och november talrik i vinterdrägt nära Zeila, Berbera, Bender Gam m. fl. st., v. Heuglin. I små flockar i nedre Egypten och kusterna av Röda havet, i synnerhet vid Adenviken under vintern talrik, går till nämnde br.; Danakil, S. Arabien, slutet av september i alla drägter. På Somalikusten i oktober och november talrikast, v. Heuglin.

Vid Blå Nilen, enligt Vierthaler, sporadisk. Längs Afrikas Ö. kust i vinterdrägt i stora flockar, Layard, Mozambik. Pollen omnämner honom från Madagaskar, hvarest han synes hava erhållits i vinterdrägt, Roch, Newton. J. Wahlberg erhöll honom vid Port Natal den 7 september i övergångsdrägt samt den 13 och 17 december 1840, se ovan. Förekommer även i full vinterdrägt vid kusten, följde, då han sökte sin föda, hastigt vågorna, då dessa föllo, och drog sig tillbaka för dessa. Flygt mycket snabb, Gurney. Vid mynningen av Salt River, nära Kap, mycket talrik, Shelley.

Kaspiska havets vestkust den 1 mars 1851, v. Midd.; Ö. kusten av Kaspiska havet fåtalig i maj.

I Indien, Jarrell; erhållen på Nikobarerna, v. Frauenfeld, Lehmann. I Turkestan på flyttning, Severzoff; i Kattiawar, Vestra Indien, vid Kuchviken under den kallare årstiden, J. H. Lloyd. Syntes Blyth och Jerdon vara sällsynt i Indien, en derifrån, erhållen på kusten vid Nellore, finnes i Kristiania museum. Lägre Bengalen, Blyth, i Scinde, Hume.

David säger, att den finnes i överflöd vid kusten under höst och vinter, men att han aldrig träffat honom i det inre av landet eller vid Mongoliets sjöar. N. Kina emellan Tokoo och Peking, på hösten; flyttar längs Kinas kust, Amoy; på Formosas kust synas få kvarstanna över vintern. På Hainan den 30 mars, Swinhoe; på Japan enligt Temminck, S.O. kusten av Yezo och vid Hakodadi erhållen av Swinhoe. Sunda-öarna, N. Guinea, Temminck, Yarrell.

Häckar på Disco vid Grönland, se ovan. Dunungar erhöllos vid Godhavn i juli månad, är sällsynt och antages bortflytta i slutet av september, Holbøll. Hart sade, att endast en enda hade blivit iakttagen på Grönland, så att fogeln ej allmänt måtte häcka i vissa trakter av landet, Feilden, Hart. På Sabines ö och på Ö. kusten av Grönland insamlades under den andra Tyska polarexpeditionen ägg, hvaribland funnits flere tvivelaktiga. Norr ut till Big-ö sällsynt, Mac-Kenzie's River Distr., B. R. Ross.

Hudson-viken enligt VIEILLOT, LATHAM; mellan samma vik och sjön Winipeg, BLAKISTON. Häckar i N. Amerika n. om 55° n. br., flyttar längs Ö. kusten från Texas till Maine mycket talrikt, AUDUBON; Montreal enligt A. HALL.

FEILDEN omtalar, att han på kusten av Grinell land, vid Smiths Sund, 82° 33′ n. lat., såg fogeln första gången den 5 juni parvis; ägg erhöllos den 24 juni 1876. Den 8 augusti voro de unga med dun på fjädrarna flygga och följde föräldrarna.

På Bermudasöarna i september och november, WEDDERBURN. Yukatan, LAWR. Allmän vid St. Augustine och i stor mängd vid Indian River om vintern, ALLEN.

På Kubas kust erhållen i juli; i slutet av september ej sällsynt; en gång i ren vinterdrägt, GUNDLACH. Portorico, STAHL, GUNDLACH; synes vara sällsynt, då den endast en gång här träffats. En erhållen i Britiska Honduras, SALVIN. På Jamaika skall han om vintern vara talrik, GOSSE. Central-Amerika vid Stilla havets kust i mars talrik, SCLATER, SALVIN. I Britiska Guiana erhållen av SCHOMBURGK, CABANIS. Brasilien, L. BREHM, i Cartagena, BAIRD.

På Alaska, DALL, BANN.; på Marshallöarna i slutet av oktober 1879 i full vinterdrägt, FINSCH; Valdivia, sydligaste delen av Chile, PHILIPPI, HARTLAUB.

DURNFORD omtalar, att han av en flock sköt ett par den 30 december vid Tombo-udden, Patagonien. Omtalas även från Nya Seland.

Nya verldens fogel omtalas såsom större än gamla verldens, A. och E. NEWTON.

Sandlöparen håller sig utom häcktiden förnämligast vid sandiga havsstränder. *Flygten* är snabb; han flyger längs stranden vanligtvis över vattnet; är föga skygg, och man kommer honom lätt inom håll och kan till och med driva honom lång väg framför sig; synes i allmänhet vara mycket fredlig, men FABER omtalar, att fogeln försökte från stranden på Grimsö, med sänkt huvud och uppstående halsfjädrar, bortjaga *Tr. alpina*, *Tr. maritima* och *Strepsilas collaris*.

Vid *flyttning* än ensam i små flockar, än sälla sig många tillsamman, så att man träffar flockar om 50 stycken till flere hundrade, fastän knappt i vårt land. Flyttar om natten, håller ofta sällskap med *Tringa alpina*.

Lätet är ett enstavigt pipande 'pitt' eller 'vitt'.

Födan utgöres av små maskar, insekter, deribland skalbaggar, larver och andra smärre djur, som de söka i synnerhet i skummet på stranden. Magen innehöll hos en, som undersöktes av KUHL, utom sand, små snäckor, även många lemningar efter *Amphitrite auricoma*. Enligt FEILDEN förtärde han, liksom andra vadare, knoppar av *Saxifraga oppositifolia*. De unga och gamla förtärde även insekter. Små insekter utgöra nog de nykläckta ungarnes huvudsakliga föda.

Om fogelns *fortplantning* känner man icke mycket. De ägg, som förut blivit omtalade och avbildade, ansågos av GOULD osäkra. Från Andersson River, N. Am., erhöll emellertid Smithsonian Institution ägg, vid hvilka hanen sköts, och A. NEWTON erhöll ett sådant från nämnda samfund.

Boet, funnet åtskilliga 100 fot över havet, utgjordes av en liten fördjupning i midten av en lutande *Salix arctica*. Boets kant är av vissnade blad och några hängen från förra året. Hanen *ruvar* äggen; om även honan ruvar, omtalas icke.

Han *jagas* här endast tillfälligtvis; då han under flyttning förekommer talrikt, kan man skjuta 12—15 och flere i ett skott, emedan de hålla sig tätt till samman. Kan även fångas med

snaror och nät. *Köttet* är fint och av utmärkt godhet. Fogeln förföljes stundom av de små Falkarne.

Han vänjer sig lätt vid *fångenskap* i boningsrum och är mycket trevlig, omkommer dock lätt genom olyckshändelse, om man låter honom springa fritt omkring i rummen. I fångenskap förtär han, enligt NAUMANN, flugor, små stycken av daggmask, hvilka man blandar med mjölk och brödsmulor, och han vänjer sig småningom vid endast bröd och mjölk.

Ibland fjädrarna har man funnit endast en art, som anses vara *Nirmus zonarius* NITZSCH; men den är dock något olika med den, som man funnit på *Tringa alpina* m. fl.

Inelvsmaskar: *Echinorhynchus crassicollis* VILLOT; *Distomum leptosomum* CREPL., även hos *Tringa alpina; Ophryocotyle proteus* FRIIS.

Arenaria WILLUGHBY, Orn. 1676, 225. RAY, Syn. 1713, 109, Sanderling.
Calidris grisea minor BRISS. Orn. V 1760, 236 pl. XX f. 2, vide infr.
Tringa arenaria L., S.N. XII 1766, 261 (sec. BRISS.). PH. MÜLL., L. Nat. II 1773, 412. GM., L. S.N. 1788, 680. BES., Vög. Kurl. 1792, 64. THUNB., Sv. Fogl. V. A. Handl. 1798, 186. AUD., Syn. 1839, 237. ZAW., Fn. 1840, 104. POLLEN, Enum. An. Madag. 1863, 47. v. MIDD., Reise II, II 1851, 219; Isep. 1855, 59.
Charadrius calidris L., S.N. XII, 1766, 255. PH. MÜLL., L. Nat. II 1773, 419. GM., L. S.N. 1788, 681. LATH., Ind. II 1790. 741. LATH. BECHST., III, I 1796, 171; VI, II 1812, 454. CUV., R. A. I 1817, 491 [*Aren. rubidus*].
Charadrius rubidus GM., L., S.N. 1788, 688 (sec. ant. z. et LATH.) Hudsonviken. LATH. BECHST., III 1796, 169: IV 1812, 456.
Tringa grisea LATH., Ind. II 1790, 733. RETZ., Fn. 1800, 191.
Arenaria vulgaris BECHST., Tasch. Dr. II 1803, 462.
Arenaria grisea BECHST., Nat. D. IV 1809, 368. LANDB., Isis 1842, 196.
Arenaria calidris MEY. u. W., Tasch. II, 1810, 326. KUHL, Beitr. III 1820, 86. WALCHN., Orn. Bod. 1835, 135. SCHEMBRI, Cat. Orn. 1843; Ibis 1864, 42. HELLM., N-a 1853, 286. WALL., N-a 1854, 254. BAILLY, Orn. IV, 1854, 225. HARD., N-a 1855, 422. C. A. WRIGHT, Ibis 1864, 148.
Tringa tridactyla PALL., Zoogr. II 1810, 198 (+ *T. alba.* 199).
Calidris. Charadrius calidris ILL., Prodr. 1811, 249.
Calidris grisea MEY., Vög. Liv- u. Esthl. 1815, 177. NILSS., Orn. II 1822, 22. BREHM, V. D. 1831, 674, (+ *C. americana* 695, N-a 1850, 68, + *C. Mülleri*).
Calidris rubidus VIEIL., Dict. H. Nat. XXX 1819, 127.
Calidris arenaria LEACH, Catalog. 1816, 28. TEMM., Man. II 1820, 524; IV 348. FABER, Prodr. 1822, 23; Hochn. Vög. 1826, 2, 30, 84, 94. MEY., Tasch. III 1822, 138. TEILM., Danm. o. Isl. Fugl. 1823, 96. BREHM, Isis 1826, 930; 1833, 776; V. D. 1831, 673-5 (+ *grisea*); N-a, 1850 2 H. 66. SWAINS. a. RICH., Fn. B. A. II 1831, 366. NAUM., V. D. VII 1834, 353. XIII v. BLAS. u. BALD., 1860, 231. HORNSCH. u. SCH., Verz. 1837, 16. RASCH, N. Mag. f. Nat. 1838, 377. SCHINZ, Fn. helv. 1838, 103; Eur. Fn. I 1840, 298. KEYS. u. BLAS., Wirb. Eur. 1840 n. 342. HOLB., Kröy. Tidsskr. 1842-3, 406. Ueb. v. PAULS., 1846, 36. JARD., B. of Gr. Brit. III, 307. DE SERRES, Migr. 1842, 135. MALH., Fn. Sic. 1843, 183. v. D. MÜHLE, Orn. Griech. 1844, 103. SCHLEG., Rev. 1844 XC. GOSSE, B. of Jam. 1847, 354. GRAY, Gen. III 1849, 581. KJÆRB., N-a 2 H. 1850, 46; D. F. 1852, 284. THOMPS., Irel. II 1850, 121. LILLJ., V. A. Handl. 1850, 322. SCHWAAB, Nat. Kurh. 1851, 75. GAD., N-a 3 H. 1852, 10. SCHILL., J.f.O. 1853, 71, 274. TOB., J.f.O. 1853, 214. SCHRAD. PÄSSL., J.f.O. 1853, 242, 306. BALD., N-a 1853, 434, A. FRITSCH, J.f.O. 1854, 280; 1871, 387; Wirb. Böhm. 1870, 77; V. E. 349. HARTL., J.f.O. 1854, 298; 1855, 361; 1861, 271; W. Afr. 1857, 238; Vög. Madag. 1877, 333. HARC. ZUCH., J.f.O. 1855, 52. BOLLE, J.f.O. 1855, 175. LLOYD, Anteckn. II 1855, 145. VANGER., J.f.O. 1855, 342. KORNHUBER, Vög. Ung. 1856, 31. J. W. v. MÜLL., J.f.O. 1856, 205. GUNDL., J.f.O. 1856, 422; 1861, 340; 1862, 87; 1875, 329. HEUGL., V. N.O. Afr. Sitz.-ber. Ak. Wien. 1856, 315; Ibis 1859, 348; 1871, 107; 1872, 63; Peterm. Mitth. 1871, J.f.O. 1872, 119; 1874, 400. KRÜP., N-a 1857, 2 H. 18; MOMMS., Gr. Jahresz. III, 1875, 276. v. PREEN, N-a 1857, 76. C. JÄG., Wetterau 1857, 25. NILSS., Fn. II 1858, 255. WEDD. u. HURDIS, Nat. Bermud. ref. v. MART., J.f.O. 1859, 218. ÅSTR., Lomma 1859, 19. SCALT. a. SALV., Ibis 1859, 229. A. a. E. NEWT., Ibis 1859, 256. POW., Ibis 1860, 343. SWINH., Ibis 1860, 359; 1861, 342; 1863, 414; 1870, 363; 1875, 454. J. REINH., Ibis 1861, 11. SOMM., Öfv. V. A. Förh. 1861, 83. COUES, Pr. Phil. Ac. 1861, 181; 1871, 31; Key to N. A. B. 1872, 257; B. of N. W. 1874, 492. H. C. MÜLL., Färö. Fugl. 1862, 25; J.f.O. 1869, 344. NORDVI, Öfv. V. A. Förh. 1862, 302. PREYER, J.f.O. 1862, 342. A.

Hall, Montreal 1862, 358. Blak., Ibis 1863, 132. Roch a. Newt., Ibis 1863, 169. Jäck., V. Mittelfr., Abh. N. G. Nürnb. 1864, 120. v. Nordm., J.f.O. 1864, 374. Salvin, Ibis 1864, 386. v. Droste, J.f.O. 1864, 427; Bork. 1869, 229. Collett, Mag. f. Nat. 1864, 444; ref. v. Droste, J.f.O. 1869, 394. Jerd., B. of Ind. III 1864, 694. Gurn., Ibis 1865, 272. Salvad., J.f.O. 1865, 288. Collin, Cat. R. Nat. 1865, 10. Albarda, Naaml. Friesl. V. 1866, 223. A. v. Hom., J.f.O. 1867, 46. Blyth, Ibis 1867, 170. Baird, Ibis 1867, 286. Sclat. a. Salv., P. Z. S. 1868, 176. Mev., Öfv. V. A. Förh. 1868, 279; 1871, 777. Tristr., Ibis 1868, 327. Dyb. u. Parr., J.f.O. 1868, 338. A. C. Smith, Ibis 1868, 455. Finsch, J.f.O. 1869, 337; Ibis 1880, 331. Borggr., Nordd. 1869, 116. Harting, Ibis 1870, 152. (N. Am., S. Afr.). Goeb., J.f.O. 1870, 182; 1871, 148; 1873, 12. Elw. a. Buckl., Ibis 1870, 331. A. Newt., Proc. Z. S. 1871, 56 pl. IV, 2 (ägg). Gundl., J.f.O. 1871, 283; 1875, 329; 1878, 161, 188. Lühder, J.f.O. 1871, 301. Allen, Mamm. a. W. Birds Flor., Bull. Harv. Coll. 1871, 355, 410. Saund., Ibis 1871, 388. v. Pelz., Wien. Abh. XXI 1871, 720. Holmgr., Sk. F. II 1871, 873. Hume, Ibis 1872, 469. Alst. a. Br., Ibis 1873, 70. Tacz., J.f.O. 1873, 102. Palmén, Finl. Fogl. II 1873, 220. Fogl. flyttn. 1874, 37, 41, etc.; Zugstr. 1876, 49 etc. Brooke, Ibis 1873, 340. J. H. Lloyd, Ibis 1873, 417. Rohw., Vög. Schl.-Holst. 1875, 17; J.f.O. 1877, 330; 1878, 424. Shell., Ibis 1875, 60, 86. Danf. a. Br., Ibis 1875, 424. Rey, Z. G. 1875, 428. Hart, Ibis 1875, 520. Seeb. a. Br., Ibis 1876, 308-9. Reichen., J.f.O. 1877, 11. Sint., J.f.O. 1877, 67. E. v. Hom., J.f.O. 1877, 73. Feild., Ibis 1877, 406. Dav. & Oust., Ois. Chin. 1877, 467. Durnf., Ibis 1878, 404. Seeb., Ibis 1880, 194. Wiepk., J.f.O. 1880, 78. Böckm., J.f.O. 1880, 78.

Calidris tringoides Vieill., Gal. d. Ois. II 1825, 95.

'*C. Nigellus*' Vieill., Giebel. — Obs. Sand-erla Isl.

Beskrifningen hos Brisson skulle icke enligt Cuvier överensstämma med figurerna utan höra till *Tringa alpina* i vinterdrägt. Härvid är åtminstone att märka, att Brisson säger uttryckligen: '*digito postico caret*'.

Illiger kallade fågeln ej *Calidris arenaria*. *Arenaria* Meyer nämnes såsom synonym för slägtet. Slägtnamnet *Arenaria* förkastligt såsom förut användt i botaniken.

---

20. SNÄPPSLÄGTET, *Tringa* L.

Näbb rakt eller nedåt böjdt, längre än tarsen eller lika långt som den. Smalben och tars ringlade, den senare längre än mellantån med klo. Tår 4, korta, skilda, sakna simhud.

Sundevall föreslog, pag. 301, för detta slägte namnet Småsnäppa, hvilket även funnit efterföljd, men sedan för slägtet *Totanus* det gamla namnet Glutt återtagits, är namnet Snäppa ledigt och synes lämpligen kunna användas för slägtet *Tringa*.

170. KUSTSNÄPPA, *Tringa canutus* L., pl. XLII, fig. 1, 2.

Näbbås bred, rak; näbb bakom spetsen något smalare än spetsen och något längre än huvudets fjäderklädda del.

Näbb hos ♀ > hos ♂.

1. *Gammal*, 10 augusti, Kalmar, Meves.

Övre stjerttäckare hvita och ljusgrå med svarta tvärband; sidor rostbruna med svarta tvärfläckar; undre stjerttäckare hvita med obetydliga rostfläckar, nära spetsen pilformiga svarta fläckar; vadtäckare rostgula med svarta tvärfläckar och hvita med svarta tvärband.

Könet, enl. uppgift 'hona', synes mig mycket tvivelaktigt.

2. *Hane, gammal*, 22 augusti, Öland, Meves.

Framhals rostbrun med inblandade hvita fjädrar med brunsvarta spolstreck; kräva rostbrun, åt sidorna med svarta spolstreck och spoltrakter; övre stjerttäckare rostgula och hvita, tvärband svarta. Bröst lika med kräva; sidor likaså, men med inblandade hvita svartspräckliga fjädrar; undre stjerttäckare rostbruna med eller utan svarta spetsfläckar och inblandade hvita med svarta spolstreck; armtäckare gråsvarta och svarta, hvitgrå och sparsamma rostbruna bräm. Vadtäckare rostbruna.

2 a. *Hane, gammal*, 24 augusti, Öland. Liknar föregående. Undre stjerttäckare mest hvita.

3. *Hona*, 28 juli 1845, Fogelvik, Trelleborg.

Ovan svartbrun med gula fjäderkanter; undertill rödbrun. Fötter grågula till gråbruna.

4. Samma tid och ställe. Uppgifter om n. 3 och 4 meddelade år 1845 av N. Bruzelius.

5. *Gammal, sommardrägt vid börjande ruggning*, hösten 1842, Skånes sydkust.

Näbb svart, vid spetsen föga bredare än bakom densamma, något > huvudets övriga del. Huvud ovan och nacken svarta med grå och rostgrå bräm; huvudets sidor rostbruna med svarta fläckar, i synnerhet upptill, och få inblandade hvita fjädrar; haka och framhals rostbruna med spridda hvita fjädrar; sidhals rostbrun med svarta spetsfläckar; kräva rostbrun med sparsamma utväxande grå fjädrar med brungrå tvärband och fläckar; halsrygg hvitgrå med svarta spolfläckar. Rygg och skulderfjädrar svarta med rostgrå

brämfläckar och sparsamma grå fjädrar; kors grått med gråsvarta spolar och tvärband; övre stjerttäckare med hvita och svarta tvärband, kanter hvita, nötta. Stjert något avrundad; stjertpennor: 6 par, grå, spolar och kanter gråhvita. Bröst rostbrunt med sparsamma utvuxna hvita fjädrar, några av dem med brungrå tvärband; sidor rostbruna, men med talrika fjädrar av sistnämnde slag; mage hvit; undre stjerttäckare hvita med svarta, smala spolfläckar, endast en med rostgul spolfläck; slaksida hvit med svarta, pilformiga fläckar. Vingar spetsiga; tumvinge med 4 fjädrar, brunsvarta med hvita spetskanter; handpennor stora 10, brunsvarta, de inre med ut- och spetskanter hvita; armpennor gråsvarta, de inre svartgrå, bräm hvita; armbågspennor 5 (1 fäld), 1—3 långa, > armpennorna, spetsiga, svarta, åt de nötta kanterna grå; överarmpennor grå med hvita kanter; handtäckare svarta, de inre med hvita spetsar, de små svarta med hvitt bräm; arm- och kanttäckare gråsvarta med hvita kanter; undre handtäckare gråhvita; undre armtäckare gråhvita med hvitt bräm och tvärband samt hvita med grå tvärband; undre kanttäckare hvita med mörkgrå spoltrakter och små fläckar; undre överarmtäckare hvita med brungrå tvärband. Fötter (torra: brunsvarta); vadtäckare blandade, hvita, svartbandade och roströda; smalben trindt. Tars framtill trind med låga, tvära sköldar; tarssula tillskärpt, ringlad; tår breda, 3 > 4 > 2 > 1; 1 når marken; klor svarta, krökta, 1 och 4 hoptryckta, 3 och 2 inåt något vidgade.

6. *Hona, gammal,* 28 augusti.

6 a. *Dununge,* 30 juli 1876, Discovery Bay, enl. FEILDEN.

Näbb mörkt olivfärgadt, spets mörkbrun; iris svartbrun (black); strupe silkeshvit. Rygg vackert fläckig såsom sköldpadd. Tars och tåsulor gröngula, tår svarta.

7. *Ung,* 18 augusti, Färöarna, H. MÖLLER. Stjert svagt dubbelt utskuren.

8. *Ung,* augusti 1842, Trelleborg.

Näbb (svart). Huvud ovan brunsvart med spolfläckar och svaga spetskanter svarta; ögonbåge, tinning och huvudets sidor hvita med svartgrå spetsfläckar, nedtill nästan försvinnande; haka hvit. Framhals hvit med ljusgrå spolstreck; kräva hvit med ljusgrå fläckar nära spetsarna. Rygg och skulderfjädrar grå med spetsbräm svarta och i kanten grågula; övre stjerttäckare hvita med grå tvärband. Stjertpennor 6 par: 1 > 2 > de övriga, som äro lika långa, grå med hvita kanter. Bröst hvitt; sidor hvita med grå fläckar; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita; tumvinge med 3 fjädrar, mörkbruna; handpennor: svarta spolar, spetskanter och, utom å 1, utkanter hvita. Tår: 3:dje vidgad, de övriga smala.

9. *Hona, ung,* 27 augusti, Ottenby, MEVES. Liknar föregående.

Haka rosthvit. Bröst rosthvitt; sidorna med grå spolstreck och små fläckar; undre stjerttäckare hvita; slaksida hvit med svartgrå kanter och streck.

10. *Hane, ung,* 27 augusti, Gotland.

11. *Hona, ung,* 27 augusti, Gotland.

Dylika på Utö 1835, WAHLBERG; 19 september 1837, Bohuslän. Riksm.

12. *Ung,* 18 oktober 1875, Malmö, C. MÖLLER.

Näbb svart, föga längre än huvudet, spets föga nedböjd, något bredare än trakten bakom den; näbbås bred, något nedtryckt bakom spetsen, nära denna med 2 fåror. Käkkant nästan rät, utskjutande, överkäkens käkfåror vida, långa, > underkäkens; käkrot bred, bredden dock < höjden. Näsborrar mer än 5 gånger så långa som höga, näslock hvälvdt med utåt och nedåt bågböjd kant. Huvud ovan svart med brungrå sidobrämfläckar, vid näbbroten övervägande brungrå: ögonbåge och tinning gulhvita med svarta spetsstreck; ögonlocken hvita med svarta kanter; ögonvrå hvitgrå med svarta borstlika spetsar, närmast ögat talrikare, bildande en halvmånformig svart fläck; huvudets sidor gulhvita med svarta spetsfläckar, större å ögontrakten; haka hvit. Framhals hvitgul med dragning åt rödt och gråsvarta spetsstreck; kräva = framhalsen, men med gråsvarta spolstreck och tvärfläckar; halsrygg grå med gråsvarta större fläckar. Rygg, kors och skulderfjädrar svartgrå med bågformiga spetsband, främst grågula, derefter svarta, bakom dessa hvita eller gulhvita spetsbräm; övre stjerttäckare korta med svarta tvärband, även med långsgående sidoband. Stjert nästan tvär, svagt dubbelt inskuren, föga avrundad; stjertpennor 6 par, grå med gulhvita spetskanter och hvita ut- och inkanter, spolar, utom åt spetsen, hvita, 6:te med utfan vid spolen hvitt. Bröst gulhvitt; sida gulhvit med gråsvarta oregelbundna fläckar och tvärband; mage gulhvit; undergump av samma färg, men med små svarta spolstreck; undre stjerttäckare gulhvita med få och små gråhvita spolstreck; slaksida gulhvit med gråsvarta pilformiga fläckar. Vingar spetsiga, smala; handpennor: 1 liten, grå med hvitt bräm; stora 10, gråsvarta, 1 med svart utfan, utkanter å de övriga spetsarna, kanter och spolar å alla hvita; armpennor 11, svartgrå med spolar, spets- och utkanter hvita; armbågspennor 6, långa, 2:dra längst, svartgrå, spetsbräm svart, ytterst gulhvitt, spolar svarta; överarmpennor ljusare svartgrå, mot spetsen gråsvarta, spetsbräm hvitt; handtäckare svarta, de yttre med spetskant, de inre med spetsar hvita, de små = de förstnämnde; kanttäckarne med hvitt bredt bräm; armtäckare svartgrå med hvita spetsar, de mellersta svart- och brungrå med svarta tvärband, framom bredt gulgrått spetsbräm, och svarta spoltrakter; kanttäckare mörkt gråsvarta med hvitgrått bräm; undre handtäckare: de yttre grå med hvitt bräm, de inre hvita med hvitgrå fläckar; undre armtäckare hvita, gråfläckiga, de mellersta och undre kanttäckarne hvita med stora, svartgrå spolfläckar, spolar hvita; undre över-

№	1	2 ♂	3 ♀	4	5	6 ♀	7 j	8 j	9 ♀ j	10 ♂ j	11 ♀ j	12 j	13 j
Längd	—	—	224	224	—	—	253	—	—	—	—	227	247
Huvudets längd (+ näbb)	—	—	—	—	—	—	60	—	—	—	—	60	60
Näbb, längd till pannan	30	32	34	34	33	34	32,3	30,5	34	31	33	33	—
» » » munvinkeln	—	—	—	—	—	—	32	—	—	—	—	32,5	30
» » fr. spets. t. näsb	23	24	—	—	26	26	—	—	25	22	23	—	—
» höjd vid roten	8	8	—	—	8	8	8	7	8,5	8	8	8	8
» » » näsborrarna	5	5	—	—	5,5	5	5,5	5,3	6	5,5	5,5	6	6
Gapets bredd	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	7	—
Näbbets bredd vid näsborrarna	3,2	3,3	—	—	—	3,4	—	3,2	3,5	3,3	3,2	—	—
» minsta bredd	—	—	—	—	2,7	—	2,9	3	—	—	—	2,9	2,5
Näbbspetsens bredd	3	3	—	—	3	3	3	—	3	3	3	3	2,9
Näsborrar	—	—	—	—	4×0,5	—	5×0,7	—	—	—	—	5	—
Vingens längd, direkt	162	163	164	161	167	162	160	147	157	150	158	160	148
Mellan vingspetsarna	—	—	—	—	—	—	490	—	—	—	—	519	495
Tumvinge	43	42	—	—	42	39	44	41	41	40	40	—	—
Stjert, längd	60	58	—	—	60	64	65	—	60	62	58	64	57
Stjertspets bakom vingspetsarna	—	—	—	—	—	—	0	—	—	—	—	2	2
Tars	30	32	34	31	30	32	32	32	31.5	30	28,5	31	30,5
Mellantå med klo	25	25,5	—	—	26	25	24	25	23	24	23	25	23

armtäckare långa, hvita med svartgrå fläckar. Fötter svartgröna; skenben fjäderklädt nedom hälvten. Tars upptill bred, framtill med oregelbundna sköldar; tarssula med trinda sköldar; tår: 3 > 4 > 2 > 1; klor svarta, korta, 3 > 2 > 4 > 1.

13. *Ung*, 18 oktober 1875, Malmö, C. Möller.

Rygg, kors och skulderfjädrar sakna nästan alldeles de gula banden framom de svarta; stjertpennornas spetskanter hvita, utfanet å 6:te vid spolen hvitfläckigt; undre överarmtäckare hvita med obetydliga grå fläckar.

Ägg. De skola likna sådana av andra *Tringæ*, men äro mindre päronformiga, olivgrönhvitgula med teckningar. Längd 17¼—18½; bredd 11¾—12 lin., Blas. u. Bald.

Island synes vara sydgränsen för hennes häckområde; v. Droste; hon kommer dit, enl. Faber, den 10—15 april, men, enl. Krüper, i slutet av maj och flyttar bort i början av oktober, träffas i slutet av augusti vid kusten och flyttar i medlet av september, enl. Hallgrimson, Krüper. Palmén betviflar, att hon häckar här. Men då man läser Fabers berättelser, synes uppgiften vara fullt sanningsenlig, och Kjærbölling såväl som Collin, som borde hava säker kännedom om saken, betvivla den ej. Ägg synas emellertid ej här hava blivit funna.

På Färöarna talrik vår och höst i vinterdrägt, H. Müller; häckar icke.

Inom Skandinavien fann Malm henne 'bosatt' på Kölens nordligaste myrar, men icke i halvöns nordligaste delar. Sommerfelt säger, att han är sällsynt i Ostfinmarken under sommaren, och att han sett henne på fjället emellan Varangerfjorden och Tanaelven under juni. Ett av Nordvi skickadt ägg bestämdes av Kjærbölling tillhöra *Tr. canutus;* har ansetts häcka på Modums fjäll, Moe; Rasch.

Besöker Lappland under kortare eller längre tid, enl. Schrader, hvars förmodan, att han funnit ägg av fogeln, icke bekräftats. Mot hösten unga foglar temligen talrika, följande samslägtingar. Alla hittills erhållna uppgifter om dess häckning i vår nord äro att anse förhastade. Om våren förekommer hon längs Norges kust, och vid Kristiania en och annan i flockarna av andra *Tringæ*, i synnerhet bland *Tr. alpina;* om hösten från midten av augusti temligen allmän vid Kristiania ensam eller i små flockar, Collett; unga på flyttning i september, Lilljeborg.

I Sverige endast under flyttning. Den nordligaste trakten, der hon hittills under vår och höst erhållits, är Gefle, HARTMAN; sågs den 19 augusti av MEVES; flyttar långs kusten, träffad vid Utö; Nyköping en gång, den 15 juni, SUNDSTRÖM; besöker Gotland i ringa antal, under flyttning funnen der av ANDRÉE m. fl.; på Öland under hösten ej sällsynt i augusti, då omkring den förste, enl. meddelande av KOLTHOFF, de gamla foglarna börja komma och sträcka hela augusti i flockar om 5—20 st., vanligen blandade med *Tr. alpina,* och derefter i medlet av augusti visa sig de unga, som sträcka till medlet av september, bliva dock i början av sistnämnda månad mindre vanliga. Undantagsvis sågs en och annan gammal långt in i september. Erhållna den 13—28 augusti, enl. ARNELL; hona den 22 augusti 1869, ung d. 2 september 1868. De först kommande gamla komma dit i sommardrägt, flockvis i sept. och okt., WESTERLUND. Vid Kalmar erhållen den 10 augusti och, enl. meddelande av ARNELL, erhölls en hona den 6 augusti 1869 samt, enl. S. L. TÖRNQUIST, en den 10 augusti s. å. I Bohuslän ganska sällsynt; KOLTHOFF såg henne der ej förr än år 1877 den 6 juli, då av 4 st. en fäldes. LLOYD säger dock, att hon om hösten ej var sällsynt på närliggande kust, hvarmed han förstår Bohusläns, men dervid kan man icke fästa något avseende, då alla uppgifter av honom måste med mycken försigtighet mottagas. Erhållen i augusti, CEDERSTRÖM; gamla hanar den 20 juli 1845 och 15 augusti 1874, MALM; 19 september, B. FRIES; erhållen i Freslöv i Halland den 21 Juli 1869, enl. meddelande av WAHLSTEDT, en så mycket vigtigare underrättelse som vi ega så ytterst få uppgifter från Halland. I N.Ö. Skåne ej sällsynt, GADAMER; enl. WALLENGREN t. o. m. allmän. På Skånes sydkust under hösten ej sällsynt, erhållen den 13 augusti; vid Malmö äro, enl. meddel. av C. MÖLLER, under nämnde månad de gamla sällsynta, men ej de unga; enl. NILSSON visa sig de gamla i augusti och början av september, mest unga foglar i slutet av september och början av oktober, då de träffas på stränderna i flock, ej sällan i sällskap med *Tr. alpina, Tr. subarquata* eller *Machetes pugnax*, hvilket allt jag kan bekräfta. Endast tillfällig och mycket sällsynt inne i landet, erhållen i V. Vram, Skåne, LILLJEBORG. Enl. en av C. D. E. ROTH meddelad förteckning finnas på museet i Lund gamla foglar i övergångsdrägt och en ung fogel, erhållna vid Ystad i september 1831. BRUZELIUS har meddelat, att hon kommer, blandad med *Tr. alpina*, dit i början av juli och bibehåller sommardrägten till början av september; de flesta av de äldre komma först, de yngre senare, hålla sig på kusten, men gå ej upp i mossarna. Gamla foglar äro således träffade i Skåne från den 28 juli till in i september, unga foglar i augusti till den 18 oktober. Hon skall även, enligt NILSSON, om våren, i april och maj, ehuru mera sällan, träffas vid våra kuster. Detta är den en enda uppgift vi ega om hennes flyttning hos oss om våren.

Erhållen på Christiansö, BRÜNNICH.

I Danmark under maj och augusti till oktober, mera sällan i juni och juli. Under hösten komma de unga senare än de äldre. På Jutlands vestkust talrik i september. Sommardrägt erhållen från slutet av maj till den 2 augusti, då ruggningen var börjad, enl. KJÆRBÖLLING, som, utan tillräckliga skäl, förmodade, att hon häckade vid Århus. På öarna även talrik. Förr såg jag henne stundom hållas till salu i Köpenhamn. COLLIN säger, att de finnas mycket talrika hos vildthandlarne der; erhållen på Amager i september 1857, COLLIN, Cat. I Esroms sjö vid Fredensborgs slottspark erhöllos 13 st. den 10 juni 1868. På ett ställe 3 st., för övrigt höllo de sig spridda. En fans död och en

annan var misshandlad av en kråka, så att hon snart dog, de övriga togos med händerna. De försökte förgäves att flyga och sökte rädda sig genom simning; 4 andra lära även blivit tagna. De voro mycket feta. De höllos i den zoologiske Have, men lade icke några ägg, J. H. C. Fischer. Kjærbölling beskriver äggen, men i sista upplagan av Danm. Fugl. säger Collin, att de icke äro med säkerhet kända.

Flyttade år 1876 över Slesvig och Holstein den 3 april—10 juni och 17 juli—4 oktober; talrikast från början av september till början av oktober. År 1877 heter det, att hon här är regelbunden flyttfogel; under höstflyttningen, som varade till medlet av oktober, var hon talrik vid Nordsjön; är i allmänhet från början av april till medlet av juni och från medlet av juli till medlet av oktober mycket vanlig; vid Östersjökusten alltid i mycket mindre antal än vid Nordsjön, hvaremot under hösten, till september, antalet och storleken av flockarna alltjemt tilltager, hvarvid de betäcka hela stranden; i Oldenburg och vid Flensburg år 1878 oregelbunden, i Trachenberg under höstflyttning ganska talrik, Wiepken.

Förekommer på Helgoland under juli och augusti, Schilling; gamla spridda på dynerna i juli; i början av augusti följda av de unga; ensamma gamla och unga under hela vintern, Gätke, v. Hom., Wander.

Vid Varangerfjord stora flockar från midten av september till midten av oktober, Schrader, v. Middendorff; för övrigt erhållen vid Wasa om våren, vid Helsingfors både vår och höst, i augusti och september, i Tavastehus den 10 augusti och 3 oktober. I allmänhet sällsynt och aldrig funnen häckande i Finland, och endast en gång har hon träffats inne i landet, Palmén. Ryska Lappmarken sällsynt, v. Middendorff.

Under flyttning vid Arkangel, Meves. Förhastadt säger J. v. Fischer, att hon troligen häckar i Petersburgs guvernement, hvarom han icke nämner något år 1872; förekommer dock der under flyttning, Brandt. I april träffad vid Dorpat. Meyer säger i sitt arbete om Liflands och Estlands foglar, att hon förekommer vid floder, sjöar och bäckar; förekommer i Kurland, H. Goebel.

Iakttagen på Novaja-Semlja. Pallas träffade henne talrik på Baikals stränder, v. Schrenck; den 29 augusti på Amurflodens strand, v. Middendorff; i början av juni och slutet av augusti i Taimyrlandet; i slutet av maj sällsynt vid Boganida, Dybowski, enligt Taczanowski; om våren i Daurien och en gång den 24 augusti i Kultuk, Ö. Sibirien. I trakten av Alt-Tsuruchaitui på våren 1873. Vid Udas mynning i Okotska havet, enligt Palmén.

Vid Tysklands kust och insjöar i augusti till oktober sällsynt; förekommer även om våren, Meyer, Wolff. Enl. Naumann vid Östersjökusten: de gamla i juli, de unga i augusti och september. Inre trakter besökas icke under vårflyttningen. Palmén säger, att hon drar i ringa antal längs kusterna av Tyskland. De tyska ornitologerna omtala väl hennes ankomst till kusten, men man kan icke anse det bevisadt, att hon flyttar 'längs åt' Tysklands Östersjökust, även om detta verkligen eger rum. Flyttar även över Europas kontinent. Huvudtåget går genom det inre av Tyskland till Medelhavet, på Tysklands kust vanligen i små flockar, stundom i stora, och ofta i sällskap med andra *Tringæ* i augusti; genomtåget varar till och är talrikast i september, slutar i medlet av oktober. År 1801 vid Eisleben-saltsjön i flockar om 100 st., Naumann, v. Homeyer. Regelbunden och temligen talrik å Nordtysklands kuster under flyttning ända till

vintern; vid Östersjöns mindre talrik, Borggreve, vid Grimme, 4 tyska mil från kusten, den 15 oktober 1854, 3 st., A. v. Homeyer. Förekommer i Mark mycket sällsynt under flyttning, Vangerow; en gång i Uckermark, Schulz; en gång i Mariendorf, Schalow; Westfalen tillfällig, v. Droste. Flyttar över Poel, Zouder; Darser-Ort i september, v. Preen; i Stargard den 24 juli, Holland. Vid Main sällsynt den 27 och 28 augusti, Mayer, R. Meyer, Römer; Wetterau om våren, i april sällsynt, talrikare om hösten i augusti och september, Jäger. Niederhessen mycket sällsynt, Sezekorn; vid Köln, Ruhl, Münsterlandet, Bolsmann, Altum. Ofta i stort antal i långt in i landet belägna kärr, v. Homeyer. I Bayern under midten av september på drag med *Squatarola helvetica*, *Machetes pugnax* och *Totanus fuscus*, Jäckel.

Vid lägre Bodensjön ganska sällsynt från medlet av augusti till slutet av oktober, Walchner. I Schweiz ytterst sällsynt om vår och höst på flod- och sjöstränder i vinterdrägt, Schinz. Vid Genève inträffar hon regelbundet, F.-Beaumont.

I Oberlausitz träffad flere gånger om hösten, Tobias. I Böhmen erhållen i augusti 1849 och den 18 september 1853; dessutom anses exemplar av Feldeggs samling hava erhållits i Böhmen, A. Fritsch.

I Österrike, Galizien och Bukowina från augusti till oktober vid stränderna av Weichsel, Sau och Bug under många år talrik, Zawadski. I Tyrolen visar hon sig under vårflyttningen, Althammer. I Transsylvanien ej sällsynt på flodstränder under flyttning, Danford, Brown. I Ungern sällsynt, Hornhuber.

Vid Elbes mynning träffad i juli. På ön Wangerooge ganska sällsynt; en erhållen, som under vintern flugit mot fyrtornet, Wiepken. Till Borkum kommer redan under de första dagarne av augusti en och annan, stundom mycket tidigare, såsom i juni; i september komma stora flockar; en del av dem kvarstannar över vintern. De hålla sig ofta i flock med *Tr. alpina*.

I Friesland i slutet av augusti och början av september och om våren i stora flockar, såsom på Ameland, Albarda. I Holland talrik under vår och höst; i maj och november, Naumann, likaså om vintern.

I Belgien mycket allmän om våren och mot slutet av sommaren på havskusten; å kärren i det inre av landet endast tillfälligtvis, de Selys.

I Storbritannien under hösten i september, under vintern och våren, stundom till maj på vissa ställen av Ö. och S. kusterna talrik, Jardine. I Lincoln i början av vintern under 2 till 3 månader på kusten flockvis; i februari 1671 omkring Liverpool, Willughby. Erhållen i Falmouth i april, 'L. F.'; vid Brighton, Sussex, den 19 september 1863, 6 st., Rowley. På Irland under höst och vinter mycket allmän å sandiga och med tång bevuxna stränder, kommer dit i medlet av augusti, Thompson.

I Frankrike omkring Dunkerque, Picardie, under augusti till oktober samt april och maj; i Eure & Loire, enligt Marchand, mycket sällsynt; endast en gång erhållen i sommardrägt i trakten av Lyon, enl. O.-Galliard, även sällsynt. I Savoyen inträffar hon ej alla år och icke heller på regelbundna tider, är der nästan endast 'tillfällig', Bailly. J. W. v. Müller säger, att hon i Provence under maj månad flyttar 'norr ut'. Hvilar under vårflyttningen endast få dagar, vid höstflyttningen under längre tid; en del stannar kvar över vintern, de Serres.

Om hennes förekomst i Spanien har jag endast sett en uppgift av Vidal, nemligen att hon vid Valencia är sällsynt om sommaren, och en av Saunders, att hon i S. Spanien förekommer under höst och vår; i maj med temligen röd drägt.

Förekommer i Italien, enl. SAVI, GIGL.; i S. delen av landet och på Sicilien endast tillfällig, MALHERBE. På Sardinien skall hon, enl. CARA, komma på hösten och i maj, samt draga bort under vintern. SALVADORI anser henne mindre regelbunden. På Malta och Gozzo sällsynt, erhållen i vinterdrägt under januari och februari, C. A. WRIGHT; någon gång även träffad om sommaren.

I Grekland, enl. v. D. MÜHLE, mycket sällsynt, erhållen i september i ren vinterdrägt, övervintrar ej här. LINDERMAYER har meddelat, att hon även träffats om våren. ERHARD omtalar henne såsom flyttande över Cykladerna vår och höst. ELWES och BUCKLEY omnämna henne såsom sedd på Turkiets kust nära Kustendji.

HARCOURT har omtalat henne bland de flyttfoglar, som besöka Madeira. Hon är känd från Tanger, Fez, flere trakter längs Afrikas vestkust, Gambia, RENDALL, HARTLAUB, Guldkusten m. fl.; C. J. ANDERSSON erhöll henne den 20 oktober med några fjädrar kvar av sommardrägten och den 4 nov. 1863 även med några få sådana, GURNEY.

Synes i N.Ö.Afrika vara sällsynt, då v. HEUGLIN anför henne med ett ? bland Egyptens foglar. VIERTHALER erhöll henne den 26 januari på en resa på Blå Nilen från Chartum till Rosseires. HARTING omtalar henne från S.Afrika. Se här ovan meddelade uppgifter av C. J. ANDERSSON och GURNEY. Vid Kap hava vi icke sett henne.

Ibland foglarna i Oudh och Kumaon är hon omnämnd. IRBY såg henne nära Cawnpore i september. Förekommer i Bengalen (*Tr. lomatina* LICHTENSTEIN), Kalkutta, BLYTH, Celebes, FINSCH.

Erhållen i Shanghai, i första veckan av april i övergångsdrägt talrik, SWINHOE. I Takou en gång, DAVID.

Häckar i N.Grönland, der hon ofta träffats; kommer dit i sommardrägt i början av juni, erhållen i vinterdrägt i september. Synes hvarje vår under flyttning uppehålla sig på de yttersta öarna på 64° n. br., HOLBØLL. REINHARDT bekräftar, att hon häckar på Grönland. SABINE ansåg henne sällsynt.

I N. Amerika träffad vid Hudson Bay, häckar i den högsta norden. Under arktiska expeditionen 1875—76 erhöll FEILDEN henne i full sommardrägt d. 25 aug.; iakttogs vid Discovery-Bay, 81° 40′ n. lat., åtskilliga häckade, förtärde små krustaceer. Den 5 juni 1876 på Grinnell land, 82° 33′ n. lat., kommo de första och förtärde då knoppar av *Saxifraga oppositifolia;* senare kommo flere; alla voro mycket skygga. I juni förföljde en eller flere hanar en hona och utförde ett slags spel. Den 30 juli 1876 erhöllos ungar och en gammal hane; alla hade förtärt insekter. Skall vara talrik i juli vid Thank-God-Harbour, flyttar mycket talrikt längs åt atlantiska kusten. Även funnen i det inre av landet, omtalad från Illinois, t. o. m. såsom allmän i Kansas; anses icke sällsynt vid de större inre vattendragen, erhållen i Ohio, Georgia m. fl., AUDUBON, COUES, GERHARD, A. HALL m. fl.; på Jamaica skall hon vara talrik om vintern, HILL, GOSSE.

Hon är även träffad i S. Amerika. Ung fogel erhölls i Brasilien av Prins MAXIMILIAN, SALVIN, JARDINE.

Hon förekommer på N. Seeland i vinterdrägt, enl. HUTTON; anses av FINSCH vara en ostlig form, *Tr. crassirostris.*

Fogeln synes leva sin mesta tid vid havskusterna, vanligtvis i större eller mindre flockar. Ensamma individer, stundom även i stort antal, följa med flockar av andra arter, oftast med *T. alpina;* unga och gamla flytta på olika tider. *Flygten* är snabb; blir hon uppskrämd, flyger hon antingen rakt bort eller i zig-zag och ut över vattnet. Ofta är hon ganska rädd

och svår att få inom håll. Hon springer snabbt, men sällan ser man henne simma.

Under flyttning, i synnerhet om våren, är *lätet* 'käck käck'; och när flocken lyfter, skriker den skarpt. Det beskrives även såsom liknande klockljud av olika höjd.

Födan utgöres mest av små mollusker, levande bland tång eller på stenar vid kusterna, såsom *Paludina muriatica* LAM., ungar av *Littorina rudis*, *Nerita*, *Tellina*, *Patella;* dessutom förtär hon insektlarver, små skalbaggar m. m. Hon söker födan i skymningen och under dagens lopp, dock hvilar och sover hon midt på dagen, och hon står derunder med näbbet riktadt 'mot havet' (mot vinden ?).

Till *häckplats* skall hon välja högre belägna platser. *Boet* skall utgöras av en liten grop med bädd av litet mjukt gräs. Sedan ungarna äro vuxna, drager familjen sig nedåt stränderna. De unga av båda könen hålla sig tillsammans och äro föga skygga, så att man kommer dem så nära, att könet kan igenkännas på deras storlek. De leva parvis. Hanen och honan kunna skjutas i ett skott, och saken kan således lätt kontrolleras. Förbindelsen mellan hane och hona knytes, enl. v. HOMEYER, under hösten. De förlovade följa hvarandra under flyttning åtminstone till mellersta Europa om ock ej så länge de leva.

Då efter längre flyttning dessa foglar nyss kommit i land, äro de ivrigt sysselsatta med sökande efter föda och kunna då stundom med lätthet skjutas, likasom ensamma foglar. Men uthvilade och i flock äro de varsammare. Stundom kunna många skjutas i ett skott, såsom då en gång i Irland i ett skott fäldes 41 stycken jemte 66 andra vadare. Hon kan även fångas i nät eller snaror.

Hölls före 1676 i England *infångad,* göddes med hvete, bröd och mjöl och ansågs för en läckerhet, WILLUGHBY; fångades här även på LATHAMS tid och göddes likasom Brushanarne; fångas ännu i nät på Borkum, kan lätt underhållas och vänjas vid mjölk och bröd. Underhölls i Zoologiska trädgården i Frankfurt a. M.

Hon förföljes stundom av små Falkar och Hökar.

Ibland fogelns fjädrar leva: *Docophorus canuti* DENNY; *Nirmus holophæus* NITZSCH; *N. cingulatus* NITZSCH och *N. vanelli* DENNY.

Inelvsmaskar äro okända och må eftersökas.

Knot agri Lincolniensis WILLUGHBY, Orn. 1676, 224; jemf. BOIE J.f.O. 1855, 225 med texten hos WILL.
Canuti avis RAY, Syn. 1713, 108. LINNÉ, S.N. VI 1748, 26.
Tringa n. 150 L. Fn. I 1746, 55.
?*Glareola castanea* KLEIN, Hist. Av. 1750, 101; Vög. 1760, 188.
Tringa canutus L., S.N. X 1758, 49; Fn. II 1761, 65; S.N. XII 1766, 251. BRISS., Orn. V 1760, 258, Tab. XX f. l; Ed. 1763 II 276. PH. MÜLL., L. Nat. II 1773, 412. BERG., Tal. 1787, 101. GM., L. S.N. 1788, 679. LATH., Syn. II 1790, 738. LATH.-B., III, 1 1796, 160 (Syn. ex p.). RETZ., Fn. 1800, 189. PALL., Zoogr. II 1811, 197. JARD., B. of Gr. Brit. III 232. KEYS. u. BLAS., Wirb. E. 1840 n. 344. SCHINZ, Eur. Fn. II 1840, 326. DE SELYS-L., Fn. Belg. 1842, 126. SCHLEG., Rev. 1844, LXXXVIII; Scol. 1864, 29. v. D. MÜHLE, Orn. 1844, 103. SCHULZ, Fn. 1845, 362. GOSSE, B. Jam. 1847, 354. GRAY, Gen. III 1849, 579. DEGL., Orn. Eur. II 1849, 219. THOMPS., Irel. II 1850, 306. WALL., N-a 1854, 254. HARTL., J.f.O. 1854, 297; W. Afr. 1857, 237. BAILLY, Orn. IV 1854, 214. v. MIDD., Isep. 1855, 59. VIDAL, ref. BOLLE J.f.O. 1855, 313. VANG., J.f.O. 1855, 343. J. W. v. MÜLL., J.f.O. 1856, 230. HORNHUBER, Vög. Ung. 1856, 31. JÄCK., N-a 1857, 384. A. v. HOM., J.f.O. 1859, 370. v. SCHRENCK, Amur 1860, 420. COUES, Pr. Phil. Ac. 1861, 180, 229; Key to N. Am. Orn. 1872, 256; B. of N.W. 1874, 490. REINH., Ibis 1861, 11. IRBY, Ibis 1861, 240. TRISTR., Ibis 1862, 277. RADDE, S.O. Sib. 1863, 20. ALTHUM, J.f.O. 1863, 120. BLAK., Ibis 1863, 132. ROWLEY, Ibis 1863, 222. C. A. WRIGHT, Ibis 1864, 148; 1869, 251.

v. Droste, J.f.O. 1864, 427; 1869, 281, 344; Bork. 1869, 210; Z.G. 1870, 22. Collin, Cat. 1865, 10. Salvad., J.f.O. 1865, 287. Albarda, Herkl. Fn. III 1866, 222. Mäkl., Fogl. Ordn. 1867, 80. Gurn., Ibis 1868, 260. Collett, V.S. Förh. 1868; Ibis 1869, 226. Borggr., Nordd. 1869, 116. Hart., Ibis 1870, 152. Elw. a. Buckl., Ibis 1870, 331. E. v. Hom., J.f.O. 1870, 425. Fritsch, Wirb. Böhm. 1870, 78; J.f.O. 1871, 388. Saund., Ibis 1871, 388. J. H. C. Fisch., Nat. Tidsskr. 1872, 130. Sundev., Tent. 1872, 126. J. v. Fisch., J.f.O. 1872, 389. Tacz., J.f.O. 1873, 103; 1874, 236. Brooke, Ibis 1873, 339. Palm., Finl. Fogl. 1873, 190; Fogl. flyttn. 1874, 37, 41 etc.; J.f.O. 1876, 47; Zugstr. 1876, 49 etc. Swinh., Ibis 1873, 368, 424. v. Heugl., J.f.O. 1874, 53, 400. Finsch, J.f.O. 1874, 172, 197. Salv., Ibis 1874, 319. Krüp., Mommsen, Griech. Jahres. III 1875, 276. Rohwed., V. Schl.-H. 1875, 17; J.f.O. 1877, 329; v. Hom., Reis. 1880, 80. Danf. a. Br., Ibis 1875, 422, Schal., J.f.O. 1876, 21. Dr., B. E. 59, 60. Malm, Fn. 1877, 281. Feild., Ibis 1877, 407. Wiepk., J.f.O. 1877, 429; 1878, 423; 1880, 78. Dav. & Oust., Ois. Ch. 1877, 469. Brandt, J.f.O. 1880, 245. Gigl., Ibis 1871, 209.

Calidris Briss., Orn. V. 1760, 226; Ed. 1763 II, 270.

Calidris nævia Briss., l. c. 230; Ed. 1763, II 271.

Tringa cinerea Brünn.. Orn. 1764, 53. Müll., Prodr. 1776, 25. Gm. L. S.N. 1788, 673. Lath., Ind. II 1790, 733. Lath. Bechst., III, I 1796, 148, IV 449. Retz., Fn. 1800, 191. Mey. u. W., Tasch. II 1810, 392; III 1822, 161. Ben., Wetter. Ann. 1812, 145. Sab., Trans. L. S. 1819, 557. Vieill., N. Dict. d'Hist. Nat. XXXIV 1819. Temm., Man. II 1820-40, 627, IV 409. Kuhl, Beitr. III 1820, 85. Boie, Isis 1822, 560. Faber, Prodr. 1822, 27; Hochn. Vög. 1826, 81, 83, 181 etc. Teilm., Danm. o. Isl. Fugl. 1823, 119. Swains. a. Rich., Fn. B. A. II 1831, 387. Walchn., Orn. Bod. 1835, 129. Schinz, Fn. helv. 1838, 109. Zaw., Fn. Gal.-buk. 1840, 106. Andr., V. A. Handl. 1841, 210. ?de Serres, Migr. 1842, 122 (cit. 'Linn.' err.) Malh., Fn. Sic. 1843, 186. Harc., 1853, ref. J.f.O. 1855, 52. C. Jäg., Wetterau 1857, 21. A. v. Hom., J.f.O. 1864, 218. R. Mey., Offenb. Ver. Nat. 1866, 50; Z. G. 1865, 50, 437. Pr. Max., Beitr. IV 735, teste Salv., Ibis 1874, 319.

Tringa ferruginea Brünn., Orn. 1764, 53. Müll., Prodr. 1776, 25. Berg., Tal. 1787, 102. Mey., Wetter. Ann. 1809, 54; Vög. Liv.-u. Esthl. 1815, 207. Mey. u. W., Tasch. II 1810, 395. Ben., Wetter. Ann. 1812, 145. Vieill., N. Dict. d'Hist. Nat. XXXIV 1819, 466. Nilss., Orn. II 1822, 84. Goeldl., J.f.O. 1879, 380.

Tringa calidris L., S.N. XII 1766, 252. Ph. Müll., L. Nat. II 1790, 413. Lath., Ind. II 1790, 732. Lath. Bechst., III, I 1796, 145. Mey. u. W., Tasch. II 1810, 394.

Tringa islandica L., S.N. XII Tom. I pars II 1767 Add. Ph. Müll., L. N.S. Suppl. 1776, 114. Gm., L. S.N. 1788, 682. Lath., Ind. II 1790, 737. Lath. B., III, I 1796, 158; IV, II 415. *(?Tr. subarq.)*. Retz., Fn. 1800, 192. 'L. F.' Loud. Mag. 1830, 176. Brehm, V. D. 1831, 653. (+ *T. sylvestris* etc. N-a 1855, 292). Naum., V. D. VII 1834, 372; XIII, 232. Rasch, N. Mag. f. Nat. 1838, 377. Aud., Syn. 1839, 231. Holb., Kröy. Tidsskr. 1842-3, 407. Übers. v. Paulsen, 1846, 38. Malm, Kröy. Tidsskr. 1844, 205. Kjærb., N-a 3 H. 1850, 47; Danm. Fugl. 1852, 277. Tob., J.f.O. 1853, 214. Pässl., J.f.O. 1853, 243, 307. Lloyd, Anteckn. II 1855, 163. Krüp., N-a 1857, 18. Nilss., Fn. II 1858, 252. Gätke, J.f.O. 1960, 63. Meves, Öfv. V. A. Förh. 1860, 219. v. Nordm., J.f.O. 1864, 375. Collett, Mag. f. Nat. 1864, 444. Holmgr., Sk. F. II 1871, 871. J. C. H. Fisch., Nat. Tidsskr. 1872, 130. Cederstr., Jäg.-f. Tidskr. 1873, 22. Sundstr., Bih. V. A. 1874, N;o 1, 30. Gätke, E. v. Hom., Wand. 1881, 376; v. Hom., l. c. 87-8, 101, 135, 173-4.

?Charadrius utopiensis Ph. Müll., L. S.N. Suppl. 1786, 117.

[Vix *Tringa uniformis* Gm., l. c. 678. Müll. Z. D. Prodr. 1776 n. 205.]

Tringa australis Gm., L. S.N. 1788, 679. Lath., Ind. II 1790, 737.

Tringa nævia Gm., l. c. 681. Lath., Ind. II 1790, 732. Lath. Bechst., III, I 1796, 146.

Tringa grisea Gm., l. c. 681. Lath., Ind. II 1790, 733. Lath. Bechst., III, I 1796, 146. Retz., Fn. 1800, 191 [pot. huc; cf p. 484]. Cuv., R. A. 1817, 489 (+ *T. canutus*) *Calidris*.

Tringa lincolniensis Lath.. Ind. II 1790, 734. Vieill., Enc. Méth. Orn. III 1823, 1085.

Tringa glareola Pall., Zoogr. II 1811, 194 [? part.].

Tringa rufa Wils., Am. Orn. VII 1813, 43. Hall, Montr. 1862, 369.

Calidris islandica Ross, Voy. Discov. ed. 2. II app. IV 1819, 167.

Canutus islandicus Brehm, V. D. 1831, 654; Vogelf. 1855, 315. Meves, Öfv. V. A. Förh. 1871, 776.

Canutus cinereus Brehm, V. D. 654; Vogelf. 315.

Calidris canutus Gould, B. Eur. IV 1837 pl. 324.

Tringa lomatina Licht., Nomencl. Av. 1854, 92 (s. descr.).

Canutus rufescens Brehm, N-a 1855, 292; Vogelf. 315. *Tr. r.* Vieill. [nec *Actiturus r.* Bonap.].

Namnet *Tringa canutus*, hvilket LINNÉ gaf fogeln 1758—1766, är det enda rätta. Namnet *Tr. islandica* förekommer först 1767 i tillägget till Syst. Nat. för samma fogel från Island. *Canutus* nom. pr., '*canuta*' förkastligt.

---

171. SKÄRSNÄPPA, *Tringa maritima* BRÜNNICH, pl. XLII, fig. 5.

Näbb bakom den smala, något nedböjda spetsen litet sväldt, lägre än huvudet och tarsen; smalben lågt; stjerten når bakom vingspetsarna. Tarsen kortare än mellantån.

Längd 206—236. ♂ < ♀. Iris brun.

1. *Hane, sommardrägt*, 12 juli, Kvickjock, A. DAHLBERG.

Näbb i torrt tillstånd mörkbrunt, framtill svart. Huvud ovan svart med rostbruna sidobräm; ögonbåge å tinningen hvit, framåt svartfläckig; ögonvrå och huvudets sidor hvita, svagt rostgula, svartfläckiga; ögontrakt gråsvart; haka hvit. Hals med hvita bräm- och svarta spoltrakter; kräva hvit och svartfläckig; nacke svart med rostbruna brämtrakter. Rygg och skulderfjädrar svarta med bruna och hvita bräm, många smala, nötta. Bröst i midten hvitt, framtill svartfläckigt; sidor gråsvarta med hvita bräm; mage hvit, åt sidorna, likasom undre stjerttäckare och slaksida, hvit med gråsvarta spoltrakter. Vingar gråsvarta; de mellersta armtäckarne med gråhvita bräm. Fötter 'gulgröna'; klor 'svarta'. Jemf. n:o 6.

2, 3. *Hanar, vinterdrägt*, slutet av november 1875, Reykjavik, Island. SNORRI JÓNSSON.

Liknar följande.

4. *Hane*, november, Island. SNORRI JÓNSSON.

Näbb vid roten brunt, för övrigt svart, nedtryckt; näbbås rät. Käkkant svagt böjd; överkäken > underkäken, bådas fåror djupa, nå nära spetsen. Näsborrar låga, högst baktill, nedåt bågböjda; näslock utåt hvälvdt, långsträckt, upptill av näsfåran väl begränsadt. Panna grå. Huvud ovan gråsvart; ögonbåge hvit; ögonlock hvita, kanternas fjädrar svarta; ögonvrå ävensom huvudets sidor svartgrå; haka hvit; framhals svartgrå; sidhals svartgrå med hvita fjäderkanter; kräva grå med hvita fläckar och bräm; nacke gråsvart; halsrygg och rygg svarta med svaga grå kanter; kors och skulderfjädrar svarta med hvitt bräm; övre stjerttäckare svarta med svaga hvita spetskanter, de vid sidorna hvita med långsgående, vid spetsen förenade band. Stjert avrundad, i midten tillspetsad; stjertpennor 6 par; 1 svart, 2—6 med hvitt bräm, 2 och 3 gråsvarta och de övriga grå, 3—4 med hvita spolar. Bröst hvitt med grå spolstreck, mest täckta; sida hvit med stora grå fläckar; mage hvit; undre stjerttäckare hvita med svarta, mest pilformiga fläckar; slaksida hvit med svarta fläckar. Vingar spetsiga, svarta, bräm och kanter hvita; tumvinge med 3 fjädrar: spetskanter hvita; handpennor: 1 liten grå med hvita bräm och spole; stora 10, spolar hvita, utkanter å 3—10 och spetskanter å alla hvita; armpennor 10: 1—6 svarta, mot roten hvita, likasom spetsbrämet, detta inåt tilltagande; 7—9 hvita med avtagande svarta fläckar; 10 gråsvart med spole och bredt bräm hvita; armbågspennor svarta med spetsbräm; överarmpennor svarta med gulhvitt bräm; handtäckare med inåt tilltagande spetsbräm, de små med detta utåt tilltagande; armtäckarnes hvita spetsar; kanttäckare gråsvarta med smala kanter; undre handtäckare hvitgrå med hvitt bräm; undre armtäckare hvita, åt roten hvitgrå; undre kanttäckare grå med hvitt bräm; undre överarmtäckare hvita. Fötter bruna; vadtäckare grå med hvitt bräm; skenben fjäderklädt nedom midten. Tars trind, framtill ringlad; tarssula med små sköldar; tår: 3 > 4 > 2 > 1 utan simhud; tåsulor breda; klor svarta, 3 > 2 > 4 > 1, krökta med gropar, 3 vidgad, svagt vågig.

5. *Hane* från samma tid och ställe, liknar föregående.

6. *Sommardrägt*, juli, Spetsbergen. S. LOVÉN.

Liknar föregående. Huvudets sidor, i synnerhet ögonvrå och ögontrakt med mera svart färg, för övrigt med rosthvita bräm och svarta spolband. Framhals, bröst och sidor med stora, svarta spoltraktsfläckar och hvitt bräm. Jemf. n:o 1.

7, 8. *Honor*, i slutet av november, Reykjavik. Liknar hanarne vid samma tid, men äro större.

9. *Hona i ruggning*, januari, Bohuslän.

Näbb vid roten gulbrunt, mot spetsen svart, denna nedåt böjd, slät; Käkkanter utskjutande, käkfåror djupa, nå nära spetsen. Näsborrar låga, nedåt bågböjda, näslock vid midten något vidgadt. Huvud ovan gråsvart med svarta spoltrakter, vid sidorna om pannan ett grått band; ögonlock hvita; ögonvrå och huvudets sidor gråsvarta; haka hvit, bakåt med grå spetsfläckar; framhals ovan svartgrå, nedtill likasom krävan gråsvart med hvitt bräm; nacke och halsrygg gråsvarta, nedtill svarta med hvitgrått bräm. Rygg, skulderfjädrar, kors och övre stjerttäckare svarta med hvitgrått bräm. Stjert avrundad, tillspetsad, i fällning; stjertpennor 6 par, fällas i följande ordning: 3, 5, 4, 6 (1 och 2), spetsar å de gamla mycket nötta; 1 svart, 2 gråsvart med hvit utkant, 3—6 svartgrå, ut- och spetskant och spolar hvita, undertill hvitgrå, inåt gråsvart; bröst hvitt; sida hvit med stora, oregelbundna, skarpt begränsade, gråsvarta fläckar; mage hvit; undre stjerttäckare hvita, de mellerstas spolstreck, de övrigas fläckar svarta; slaksida hvit. Vingar spetsiga, bräm svarta och kanter hvita; tumvinge med 4 fjädrar: 1 med smal spetskant,

de övriga med spetsbräm; handpennor: stora 10: 1 > 2 > 3, utan hvita kanter, de övriga med spets- och utkanter, liksom allas spolar, hvita; armpennor 9: 1—6 med utkanter och spetsbräm, fram- och inåt med tilltagande hvitt, 7—9 med svarta fläckar mot spetsarna; spolar hvita; armbågspennor 4: 1—3 spetskanter gråhvita; överarmpennor svartgrå med hvitt bräm; handtäckare: 1:a spetsig, smal, kanter hvita, de följande yttre med spetsband, de inre med spetsar hvita, de små brunsvarta med hvitt bräm; armtäckare med utkanter och spetsar hvita, de mellersta och armtäckarne med bräm; undre handtäckare grå med hvitt spetsbräm, de mellersta hvita med gråbruna spolar; undre armtäckare: de yttre grå med hvita spetsar, de inre hvita, vid roten gråbruna spoltrakter, de mellersta hvita; undre kanttäckare gråbruna med hvitt bräm; undre överarmtäckare hvita. Fötter gulbruna, tår bruna; vadtäckare hvita med gråsvarta fläckar; skenben fjäderklädt till närheten av hälen. Tars framtill trind, ringar breda, höga; tarssula trind, i midten med ringar, upp och nedtill med små sköldar; tår: 3 > 4 > 2 > 1, tåsulor breda; 1 kort, når ej marken; klor svarta, svagt krökta, trubbiga, 3 > 4, 4 längre, men smalare än 2 > 1, som är liten.

10. *Hona, sommardrägt*, 21 maj 1848, Bohuslän. W. v. Wright, Riksm.

Liknar hanen i sommardrägt, n. 1. Hals med den svarta fläcken mindre skarpt begränsad, utgöres mest av spolstreck; halsrygg svartgrå. Rygg och skulderfjädrar med bredare bräm, ej nötta; undre stjerttäckare och slaksida hvita med svarta spolband.

11. *Dundrägt*, Ostfinmarken.

Näbb kortare än huvudet, nästan rakt, spets föga sväld, avsmalnande; överkäken > underkäken. Huvud ovan brun- och svartfläckigt; panna ljusbrun, i midten med ett oregelbundet svart band; hjessans sidor och nacke med hvita strålspetsar; ögonvrå och tinning med ett svart band; huvudets sidor med ett dylikt, snedt; haka och framhals hvita; sidhals hvit och brun; halsrygg ljusbrun med fläckar och smalt långsband svarta. Rygg och andra övre kroppsdelar samt kors och gump svarta och bruna med hvita strålspetsar. Bröst och sida hvita. Vingar ovan = ryggen, yttre kanten hvit. Fötter höga. Tår utan simhud.

12. *Hane, årsunge*, 9 oktober, Utsjocki, Malm.

Huvud ovan gråsvart med bruna bräm; panna grå; huvudets sidor svartgrå; haka hvit. Hals svartgrå. Kräva svartgrå med svarta spolfläckar, nederst svart med hvitt bräm. Rygg och skulderfjädrar svarta med hvita och rostbruna, smala bräm och inblandade andra med grått bräm. Bröst hvitt, sidor hvita, svartfläckiga; mage hvit; undre stjerttäckare och slaksida hvita med svarta spolstreck. Vingar brunsvarta med hvita kanter och bräm; de mellersta armtäckarne gråsvarta med hvita bräm.

Ägg. Kort päronformiga, finkorniga, glänsande, olivgröna till olivbruna, ljusbruna och svartbruna; ytfläckar bruna och svartbruna, störst och delvis sammanflytande vid tjockändan.

1. 28 juni 1871, Färö. Få, fina streck å tjockändan.

2. 6 juni 1876, Island. 2 a ljust blågrönt med små fläckar och band mörkbruna; de största bildande en krans vid tjockändan; b = N:o 1.

3. Grönland, Fläckar olivbruna, mindre, föga sammanlöpande.

№	1 ♂	2 ♂	3 ♂	4 ♂	5 ♂	6	7 ♀	8 ♀	9 ♀	10 ♀	11 j	12 ♂ j
Längd	—	212	221	221	206	—	236	224	225	—	—	—
Huvudets längd	—	58	55	55	55,5	—	63	62	61	—	—	—
Näbb, längd t. pannan	25	30	28	28,5	29	30	35	34	34	37	12	27
» » » munvinkeln	—	35	29	30,5	29	—	35	35	34	—	—	—
» » fr. spets. t. näsborr.	21	25	23,5	23,5	23,5	22,3	28	28	29	28	9	22
» höjd vid roten	5	6,5	6,5	6,8	7	6	6,5	6,5	6,7	9	3	7
» » » näsborr.	4,5	5,5	5	5	5,3	5	5	5,2	5,5	6	2,5	45
Gapets bredd	—	5,8	6	6	6	—	6	6	5,7	—	—	—
Näbbets bredd vid näsb.	2,7	—	—	—	—	2,8	—	—	3,6	3,2	1,5	2,6
» minsta bredd	1,3	1,8	1,8	1,8	1,8	1,3	1,8	1,9	1,5	2	1	1,8
Näbbspetsens bredd	1,5	—	1,9	2	2	2	2	2	1,8	2,3	1,2	1,9
Näsborrar	3,5×0,5	3	3	3	2,5	4	4×0,5	3,3	—	1,2×0,5	1,2	3
Vingens längd, direkt	121	124	126	124	120	126	128	126	132	133	—	116
Mellan vingspetsarna	—	402	372	392	390	—	415	410	412	—	—	—
Tumvinge	35	39	38	35	38	35,5	38	39	40	36	—	34
Stjert, längd	50	64	61	59	57	61	65	65	65	59	—	58
Stjertspets bakom vingspetsarna	—	14	10	10	11	—	16	16	7	—	—	—
Tars	20,5	24	24	23	24	22	25	25	23	22	18	c 17
Mellantå med klo	25	26,5	25,5	26	26	26	26,5—27	28	26,5	26	21	—

№	1a	b	c	d	2a	b	3	4	5	6	7	8
Äggets längd	38,1	37,4	36,7	35,7	38,6	37,8	36,8	37,4	37,5	'34'	'35'	'40'
» bredd	28	27,6	28,4	27,5	27,3	27	25,9	26,6	26	'25'	'26'	'27'
» spets	10,1	9,8	8,3	8,2	11.3	10,8	10,9	10,8	11,5	9	9	13
» reduc. längd	1,38	1,36	1,29	1,3	1,44	1,4	1,42	1,4	1,44	1,36	1,35	1,48
» rektangel	1067	1032	1042	982	1054	1021	953	995	975	850	910	1080

4. 1872, Upernavik. Ljust gröngrått, grundfläckar violettgrå, ytfläckar bruna, delvis brunsvarta med fina streck.

5. Samma ställe (tillsammans med n:o 4). Olivgult med stora fläckar och fina streck.

6. Enl. C. Westerlund.

7, 8. Enl. Collett.

Skärsnäppan bebor arktiska länder av både gamla och nya verlden. På Spetsbergen erhölls hon av Martens och senare, såsom då Evans och Struge funno den i mängd vid Cool Bay; hon häckar på fjällen. Den första flocken sågs, enl. Malmgren, den 28 maj, och ännu i början av september fans hon kvar; allmän på vestkusten, der hon i slutet av juli eller början av augusti visar sig i flockar om 6—10 st. På Beeren Eiland och Spetsbergen dels inne i landet, dels vid havskusten, dit hon i synnerhet i augusti kom i små flockar, Holmgren. Vid stränderna av Spetsbergen går hon 1800 fot över havet. Vid Advent-Bay i flock om 10—12 st., v. Heuglin. På Spetsbergen fäld den 11 augusti 1868, Wahlstedt. Ofta slår *Phalaropus fulicarius* sig på Spetsbergen tillsamman med henne, Nordenskiöld.

På Island finnes hon under hela året. Mot slutet av mars börjar hon draga sig uppåt bergstrakterna, dock ännu in i medlet av juni ser man flockar vid kusterna; der stranden är låg, ser man henne under vår och höst i 1000-tal, Mohr. Faber fann ungar utkläckta omkring den 14 juni. Märklig är Teilmanns uppgift, att han erhöll henne den 4 juni i vinterdrägt. Mot slutet av augusti drager hon åter nedåt stränderna och uppehåller sig vid de inre vikarna till slutet av november, då hon drar till den öppna havskusten, der hon i stora skaror tillbringar hela vintern; vid mycket hårdt väder söker hon dock skydd i de innersta vikarna. Hon har blivit oss tillsänd av den nyligen bortgångne Snorri Jönsson, känd som skriftställare på isländska i veterinära ämnen.

På Färöarna finnes hon även under hela året och häckar på fjällen. H. Möller såg henne parvis den 21 och 25 mars och fann ägg den 20 juni samt såg en och annan i fjällen ännu i november. Om vintern uppehåller hon sig på stränderna; åtföljes stundom av *Charadrius hiaticula*. Häckar på Sandö talrikt.

I Skandinavien häckar hon endast inom dess nordligaste delar å de högre belägna fjällslätterna. Malm fann henne talrik i Ostfinmarken; är der mycket allmän, häckar vid Berlevaag och Ishavet, Sommerfelt. Nordvi har meddelat, att hon i Finmarken är en allmän stannfogel. Under sträng vinter drar hon från det inre av fjordarne närmare öppna havet, der kölden är mindre svår. Hon är sällskaplig och håller sig nästan alltid i flock, sökande under ebb sin föda: krustaceer och små mollusker, som leva bland tången. Omkring medlet av juni bär hon full sommardrägt, lemnar då kusten för att häcka, drar till fjälls, söker dock icke landets inre delar, utan håller sig i närheten av öppna havet. Omkring medlet av augusti ses de gamla åter vid kusten med de unga. Häckar knappt söder om Finmarken. Årligen ströva flockar på havskusten i landets sydliga delar, men alla dessa skola

utgöres av yngre, ej häckande foglar. Vid Vadsö såg Collett den 26 juni 1874 en flock unga, ej häckande foglar om 500 st. Iakttagen vid Nordkap den 29 juni 1872, vid Tromsö 11 juni 1874, Collett; är här, enl. Lilljeborg, allmän; ruggningen började i slutet av augusti eller i början av september. På Lofoten talrik; uppehåller sig mest å klippiga, på musslor, *Balanus* och *Fucus* rika stränder och övervintrar der, Barth. Sköts vid Bodö, 67° n. br., den 4 maj 1856; uppehöll sig under hela sommaren på de närbelägna öarna, F. och P. Godman. Om höst och vinter drar hon ned till havet och följer vestra kusten söderut; vid Grip utanför Kristianssund i juli och den 9 augusti i stora flockar, Lilljeborg; men en stor mängd stannar över vintern kvar vid öppet vatten ända från Hvalöarna till Norges sydkust. Enligt Collett följer hon vid flyttning noga kusten. Är, enligt Rasch, endast en gång i november träffad djupt in i Kristianiafjorden.

Schrader fann henne häckande i Lappland (?) och såsom stannfogel. Vid Ishavskusten över allt talrik. Drager sig om våren till bergsslätterna; i medlet av juni funnos ägg av omvexlande färg, dock lika i hvarje bo. A. Dahlberg erhöll henne i Kvickjock den 12 juli. Herr Lundborg har meddelat mig i brev av juli 1845, att han ifrån Stockholmstrakten erhållit ett exemplar. Vi hava aldrig här erhållit henne.

På Bohusläns yttersta skär förekommer hon, enligt meddelande av Kolthoff, under hela vintern, men besöker icke de inre holmarna eller kusterna, och är här mycket sällsynt så sent som den 21 maj, då M. v. Wright erhöll henne i sommardrägt. Vid Elfsborg erhållen den 3 juni 1842 och den 23 mars 1881 i Rörö skärgård, Malm. Museet i Lund har en, fäld i Bohuslän den 10 dec. 1837, Roth. Museet i Jönköping har en fäld i Bohuslän den 13 april 1871, Arnell, liksom museet i Gefle en, d. 1 dec. 1871, S. L. Törnquist. Även erhållen i skärgården vid Göteborg den 28 april 1847 och den 21 maj 1845, A. W. Malm. På Gotland endast en gång, i januari 1862, erhållen på stranden vid Visby, Kolmodin. På Skånes östra kust kommer hon, enl. meddelande av C. Möller, i november och övervintrar vid kusten ej sällan, men fåtaligt, i trakten av Malmö och Skanör.

I Danmark förekommer hon i synnerhet vår och höst, men även om vintern från september till mars, någon gång i maj. På Möen och Bornholm m. fl. ställen har man ansett henne häcka, hvilket ej är fallet. Kjærböllings uppgift år 1850, att han erhållit ägg vid Greenå, på Jutlands östra kust, beror på en förvexling, annars borde uppgiften återfunnits i hans Danmarks Fugle, ävensom i Collins upplaga derav. Hon har erhållits på Tre Kroner, enligt Collins Catal., och på Amager av Conradsen.

I Slesvig och Holstein ej talrik, träffas på Nordsjöns kust ensam eller i små flockar, vanligtvis tillsamman med *Tr. alpina*, under hela vintern från september till medlet av maj, talrikare under vårflyttningen; vid östersjökusten alltid mycket sparsam. Kom år 1876 den 1 oktober, endast få sedda, Rohweder. På vårtåget, enligt E. v. Homeyer, i stor mängd alltid vid vestkusten. Erhållen på Sylt, Borggreve. Till Helgoland komma spridda unga foglar, Gätke i brev, v. Homeyer.

På Kola, enl. v. Middendorff, i stor mängd, häckar i fjälltrakterna. Träffades av Sandebergs expedition den 10 september 1877 på N. kusten av Kola; stekt var fogeln god, ej tranig, Hg. Kinberg. Häckar vid nordkusten, der senare stora flockar samla sig och draga till Norge; i det inre av Lappmarken sällsynt; Utsjoki den 9 oktober 1841, Malm. Schuretskaja, Ryska lappmarken, 30 juni till 2 juli, Lilljeborg. Förekommer i Ar-

kangels guvernement, Goebel. Av Pallas sedd i Ingermanland. Är av Seidlitz och Schweder nämnd bland Östersjöprovinsernas foglar, men utan närmare upplysningar; högst sällsynt i Finlands inre delar och på sydkusten, Palmén. I Finland häckar hon endast på fjällmyrarna nära Ishavets kust, der hon i mängd drar om hösten. Vid Helsingfors ej säkert träffad.

På N. Semlja och Waigats-öarna var hon, enligt Heuglin, över allt allmän och höll sig parvis. Dunungar funnos den 8 augusti. På hösten i större eller mindre flockar och ofta blandad med *Tr. alpina* och *Tr. minuta*. Enligt Gillett var hon mycket allmän vid Matthew's Straits och på östra kusten. En hane vid storm ombord under segling i Karahavet kunde tagas med handen, stannade ombord under två dagar, hvarefter han dog. Ungar i dundrägt i början av augusti i Matotschkin Schar; i början av september sågos ofta fullfjädrade höstfoglar i sällskap med *Tr. alpina* och *Tr. minuta*, v. Heuglin. Pallas omtalar henne från Wolga.

Taimyrlandets inre delar i augusti, häckade dock icke der, v. Middendorff, erhölls vid Taimyrfloden, 75° n. br., i vinterdrägt den 10 aug. 1843, vid 75° den 4 juni i Taimyrlandet, vid 71° den 24 mars 1843, v. Midd. På en klippholme Ö. om Jenisej den 11 augusti, Nordenskiöld. Baraba-steppen, Pallas. Darusun, Daurien, Kurilerna, Merk, Behringsön, Steller, Pallas.

I Tyskland visar hon sig mycket sällan. Meyer kände henne från Östersjöns kust, der hon, enligt E. v. Homeyer, är sällsynt; enligt v. Preen erhölls hon den 2 januari 1864 på Poel; i Danzig högst sällsynt, erhållen den 27 nov. och 2 febr., Böck. Enligt Borggreve på Hiddensö i september. Den 23 februari 1870, efter ihållande N.V. storm, nära Laar. Enligt senare uppgifter kommer hon ofta till Tysklands östersjökuster; 5 st. från Preussen och Pommern finnas i v. Homeyers samling. I Pommern sällsynt, Hornschuch, Schilling; ävenså enligt Holland, som tager för god Hintz' uppgift om dess häckning i Bayern, hvilken måste vara felaktig. Schinz säger väl i sin Fn. helv., att hon förekommer årligen under vår- och höstflyttningen vid Neuenburger- och Bielersee, citerar såsom synonym *Tringa calidris* L. och vidhåller i sin Eur. Fn., att hon årligen förekommer i Schweiz. Bland Österrikes foglar omnämnes hon av Finger, men icke av v. Pelzeln. Hornhuber nämner henne bland Ungerns foglar.

Vid Hamburg flyttar hon regelbundet, Böckmann. På Borkum förekommer hon ej talrikt; iakttogs från den 5 mars till den 5 maj 1867; hade slagit sig tillsammans med *Tringa alpina*.

På Hollands kust vår och höst, Albarda, och under vintern sällsynt; på vågbrytare eller strandskoning; enligt v. Homeyer regelbunden.

Sällsynt i Belgien, der hon visar sig under flyttningstiderna, och kommer nästan aldrig till de inre vattendragen, de Selys.

På Orkney och Shetland är hon, enligt Dann, mycket talrik; kommer dit tidigt om våren, samlar sig i stora flockar och bortflyttar i slutet av april. Ej funnen häckande på Shetland, More. Under häcktiden träffade Jardine ett par på Boss Rock, men man känner ej, om hon häckar der. På vissa platser av Irlands kust är hon, enligt Thompson, regelbunden under höst och vinter. På Northumberlands bergiga stränder är hon talrik, och på Fern-öarna kvarstanna stundom några få över sommaren, och de skola, enligt Selby, häcka på de små basalt-öarna, der han väl ej fann hennes ägg, men träffade i juni månad ungar. På Englands ostkust träffas hon från september till april eller maj.

I Frankrike förekommer hon under somliga år i oktober och

november, såsom på stränderna vid Calais, Degland; Boulogne, Normandie m. fl. st. I det inre av landet tillfällig. På Frankrikes kust regelbunden, E. v. Homeyer. Sällsynt i det inre av Frankrike under höst och vinter, de Serres. Bailly erhöll henne i Savoyen under november och december; i Camargue; vid Rhônes utlopp i Medelhavet är hon sällan träffad om vintern. I Provence flyttar hon i maj mot norden, J. W. v. Müller.

Från Spanien har jag icke funnit mer än en uppgift om denna art, nemligen av Saunders, som säger, att hon der är mycket talrik under vintern.

En liten flock brukade visa sig nära Santa Cruz på Florens, en av Azorerna. Skulle under sommaren talrikt besöka betesmarkerna i bergen, der hon misstänktes häcka. En hane sköts i juni i sommardrägt, F. Godman.

Hon är erhållen i Italien, men är der mycket sällsynt; erhållen i vinterdrägt i Toscana på hösten 1838, Genua på hösten 1858, Giglioni; och på Sardinien har hon, enligt Cara, blivit funnen, men är, enligt Salvadori, der tvivelaktig. Flere gånger, enl. Cara, fäld vid Capo St. Elia; ej sällsynt omkring Genua-viken, Brooke. C. A. Wright säger till och med, att hon är allmän på Malta, der hon har ett särskildt namn.

I Grekland är hon, enligt v. d. Mühle, mycket sällsynt; han träffade henne en gång i juni månad och erhöll henne även från Eubœa. Emellertid skall hon, enligt Lindermayer, vara temligen allmän vår och höst och övervintra på Peloponnesus. Erhard upptager henne bland de vår och höst över Cykladerna flyttande foglarna; men enl. Krüper förekommer hon i Grekland med andra Snäppor mycket sällsynt.

Enligt Vierthaler skall hon en gång hava blivit träffad vid Blå Nilen; andra resande omtala henne icke från N.Ö. Afrika, men, enligt Finsch, skall hon hava erhållits vid Kap.

I Grönland är hon mycket allmän på stränderna och på klippor vid kusten, Fabricius; i alla trakter, som icke äro betäckta av is. I början av juni drar hon sig upp till fjällslätterna och sprider sig parvis till sina häckplatser. När ungarna äro flygga, draga de sig till kusterna och holmarna, och med den tilltagande vintern samla de sig i stora flockar och draga undan för isen, jemf. Holbøll. Walker fann henne under Fox's resa 1857 vid Godhavn, kallas dock *Tr. minuta*, hvilken nämnes såsom häckande vid Port Kennedy, vid mynningen av Bellot Straits, 71° 11′ n. br., 91° v. Gr. Hon var den enda vadare, som iakttogs av Mc Cormick under resa på 'North Star' mellan d. 19 aug. och 8 september 1852 vid Wellington Canals, der hon säges hava varit talrik. I N. Amerika förekommer hon i stor mängd. Parry fann henne under 70° 55′ och Kane vid 81° 30′ n. br.; häckar i de nordligaste trakterna av Hudson's Bay, Melville-ön, Audubon.

Förekommer i Canada, Allen. Brewer fann henne talrik i Massachusetts. Vår och höst är hon, enligt Audubon, talrik från Maine till New-York, huvudsakligen följande kusten, är i N. England, enl. Coues, mycket talrik, i synnerhet på klippiga, tångbevuxna stränder. Även i det inre av landet har hon blivit funnen, såsom i V. Missouri, enligt Hoy, och hon skall vara talrik vid Michigan. I N. Amerikas V. arkipelag, 73° n. br., den 24 maj 1843, v. Middendorff. I Central- eller S. Amerika, Australien eller Ö. Asien hava hvarken vi eller någon annan funnit fogeln.

Skärsnäppan förekommer, såsom vi sett, i många länder både vinter och sommar. I egentlig mening är hon dock icke alltid stannfogel. Oavsedt att hon tillbringar häcktiden i högt belägna

trakter, men derefter drager sig ned till kusterna, flyttar åtminstone ett stort antal till sydligare trakter. Så kommer till Islands kuster på hösten ett ojemförligt större antal än som vistas der under sommaren. Så ock på Färöarna. Från Spetsbergen och Novaja-Semlja kommer utom allt tvivel en stor mängd till fastlandets ishavskust och följer denna åt vester, och största mängden stannar på Norges kust. Men en del går inåt Kattegatt, följande Sveriges vestkust till sydligaste delen av Öresund; andra skaror flytta från Norges sydkust till Jutlands vestkust, andra åter till Skotland och England och Europas vestra kuster till Spanien, överallt kvarlemnande vinterliggare. Besöker icke flodstränder inuti landet, men väl flodmynningar. Någon del av de öster om Kariska havet häckande, hvarom underrättelserna äro mycket sparsamma, synes övervintra till en del vid Kaspiska havet, Peloponnesus och Grekiska arkipelagen och i allmänhet, enligt E. v. Homeyer, på östra Medelhavskusten.

Vårruggningen inträffar, enligt Holbøll, på Grönland i slutet av april, då parningen börjar; på Island i slutet av mars; i Sverige hade vårruggningen ej börjat den 22 april.

Hennes *rörelser* äro livliga. Malmgren omtalar en egenhet hos henne, nemligen att hon sträcker än den ena, än den andra vingen i höjden, när hon springer, och blir även länge stående i sådan ställning.

Häckplatser söker hon uppåt bergen, oftast något inåt landet, der ej sällan flere par bo ej långt från hvarandra, eller, såsom Nordenskiöld funnit, i öppna moss- och grässlätter. *Boet* är djupt, utgöres av en liten håla med bädd av några torra växter, enligt Evans och Struge, på Spetsbergen av gräs och blad av *Betula nana*.

Äggen, vanligen 4, läggas på Island i medlet av maj. Båda makarne ruva äggen, hvilka utkläckas efter 16 dagar. Då man närmar sig boet eller ungarna, kastar fogeln sig till marken, flaxar eller släpar med vingarna och söker under pipande läte att draga uppmärksamheten på sig. Är för övrigt icke skygg; när man nalkas, trycker hon ofta.

Mot slutet av augusti sträcker hon nedåt kusterna och besöker först de mindre vikarna, hvarvid hon väljer i synnerhet steniga stränder. Efter medlet av november träffas hon i flock om 20—100 stycken; flyger i täta flockar och visar sig aldrig skygg. *Flygten* är snabb, vanligtvis låg, och då hon flyger över havet, är den våglik, följande vågornas rörelser. Hon hvilar stundom på drivis eller, vid flyttning, på vattnet. Hon simmar, men långsamt och ofta långt från land; skadskjuten dyker hon.

Lätet är starkt, pipande, liknande svalornas, *Hirundo urbica*, och hon låter höra det i synnerhet om natten och under parningstiden.

Födan utgöres vid häckplatser på Spetsbergen, enligt Malmgren, mest av insekter, larver av *Diptera*, och en *Lumbricillus*, annars av små mollusker, *Turbo*, *Nerita*, *Rissoa*, *Patella*, *Mytilus*, *Tellina*, små krustaceer m. fl. små djur; *Chironomus*-larver. Martens omtalar bland hennes föda små, grå maskar, Nordenskiöld insekter. Hon söker sin föda i synnerhet bland stenar och tång och vid ebb, då hon är i jemn rörelse, till och med vid månsken, och förstår väl att undvika vågsvallet. Då under vintern floden inträffar under de få ljusa timmarna på dagen, måste hon söka sin föda i mörkret, hvilket även lyckas; under vintern äro nemligen små krustaceer med i mörkret lysande ögon talrika på stränderna. Då fogeln derjemte väl fördrager köld, har han mindre behov än de flesta andra foglar att under

vintern flytta till varmare trakter, men på stränder, der isen lagt sig, kan han icke livnära sig.

Dessa foglar utgöra icke hos oss föremål för någon egentlig *jagt*. De kunna dock, då de hålla sig i tät flock och icke äro skygga, lätt skjutas. PONTOPPIDAN säger, att Skärsnäppan ofta i Norge förekom i så stora flockar, att man i ett skott kunde skjuta 40—50 st., deribland dock möjligtvis en del tillhörande andra arter.

Köttet är icke allmänt omtyckt; det är fint, och enl. MARTENS smakar det icke fisk, enligt andra är det tranigt, enligt NORDENSKIÖLD m. fl. är det smakligt.

Ibland fjädrarna hava icke några epizoer å denna art blivit funna, hvadan sådana böra eftersökas. Uti tarmarna har man funnit: på Färöarna: *Tænia nitida* KRABBE; *T. amphitricha* RUD.; På Grönland: *T. megalorhyncha* KRABBE och *T. brachyphallos* KRABBE.

Tringa maritima BRÜNN., Orn. 1764, 14. BERG., Tal. 1787, 102 (sec. LEEM). GM., S.N. 1788, 678. LATH., Ind. II 1790, 731. LATH. B., III I 1796, 144. IV, II 1812, 449. VIEILL., N. Dict. d'Hist. N. XXXIV 1819, 471. SAB., Trans. L. S. 1819, 532, 557; Isis 1826, 98; App. Parry's First Voy. p. CCI. RICH., Parry's Second Voy. 354. TEMM., Man. II 1820, 619; IV 1840, 404. BOIE, Reise d. Norw. 1822, 306, 336. FABER, Prodr. 1822, 28; Hochn. Vög. 1826, 13, 50 etc. MEY. u. W., Tasch. III 1822, 156. NILSS., Orn. II 1822, 87; Fn. II 1858, 235. TEILM., Danm. Fugl. 1823, 117. BREHM, Isis 1826, 230; V. D. 1831, 651. BONAP., Syn. Ann. Lyc. 1828, 318. GRABA, Reise n. Färö 1830, 99, 125; ref. Isis 1833, 766. SWAINS. a. R., Fn. B. Am. II 1831, 382. NAUM., V. D. VII 1834, 467. BREWER, Bost. J. N. H. 1837, 437. SCHINZ, Fn. Helv. 1838, 110; Eur. Fn. 1840, 324. RASCH, Mag. f. Nat. 1838, 376-7. AUD., Syn. 1839, 233. KEYS. u. B., Wirb. E. 1840, n. 345. SELYS-L., Fn. Belg. 1842, 126. DE SERRES, Migr. 1842, 121. HOLB., Kröy. Tidsskr. 1842, 408; ed. PAULS., 1846, 39. JARD., B. of Gr. Brit. III 236. SUNDEV., V. A. Handl. 1843, 382; J.f.O. 1855, 166. SCHLEG., Rev. 1844. LXXX. v. D. MÜHLE, Orn. Gr. 1844, 104. MALM, Krøy. Tidsskr. 1844, 205; Fn. 1877, 286; Årsskr. 1881, 11. EVANS a. STRUGE, Ibis 1849, 171. DEGL., Orn. Eur. II 1849, 222. GRAY, Gen. III 1849, 579. KJÆRB., N-a 1850, 3 H. 47; Danm. Fugl. 1852, 278; ed. COLLIN. 1876, 502. THOMPS., Irel. II 1850, 303. EBEL, Geogr. Nat. 1850, 297, 329. LILLJ., V. A. H. 1850, 299, 381; Ups. Årsskr. 1860, 31. WOLLEY, Rep. Br. Ass. 1851, 127. BÖCK, Bericht 1851, 4. v. MIDD., Reise II, II 1851, 220; Isep. 1855, 59. GAD., N-a 1852, 3 H. 9. SCHRAD., PÄSSL., J.f.O. 1853, 242-3, 308. BAILLY, Orn. Sav. IV 1854, 206. WALL., N-a, 1854, 252. LLOYD, Anteckn. II 1855, 163. MC CORMICK, ref. HELLM., J.f.O. 1855, 417. J. W. v. MÜLL., J.f.O. 1856, 230. KANE, ref. v. MÜLL., J.f.O. 1856, 305. GLOG., J.f.O. 1856, 385. HORNH., V. Ung. 1856, 31. HINTZ, N-a 1857, 16. KRÜP., N-a 1857, 2 H. 17. FING., Wien. Verh. 1857, 564. ERH., N-a 1858, 13. SEIDLITZ, Verz. Ostseepr. 1860, 38. REINH., Ibis 1861, 3, 11. HORNSCH. u. SCHILL., Verz. Pomm. 1861, 16. F. a. P. GODM., Ibis 1861, 90; 1866, 101, 107. H. C. MÜLL., Vid. Med. 1862, 25; J.f.O. 1869, 341-4. SOMMERF., Öfvers. V. A. Förh. 1862, 73, 82. MALMGR., Öfv. V. A. Förh. 1863, 101; 1864, 384; J.f.O. 1863, 359, 363-6, 372, 449, 457; 1865, 199, 386. ALTUM, J.f.O. 1864, 88 (104). v. NORDM., J.f.O. 1864, 375. COLLETT, Mag. Nat. 1864, 441. v. PREEN, J.f.O. 1865, 330. MORE, Ibis 1865, 438. A. NEWT., Ibis 1865, 505. COLLIN, Cat. r. nat. 1865, 10. DEGL. & G., Orn. E. II 1867, 192. KIRSCHBAUM, Zool. Mitth. 439. v. DROSTE, J.f.O. 1868, 42; Bork. 1869, 214. MEVES, Öfv. V. A. Förh. 1868, 277. BARTH, BOIE, J.f.O. 1868, 95. ?WRIGHT, Ibis 1869, 253. BORGGR., Nordd. 1869, 117. SCHWED., Syn. V. Ostseepr. 1870, 23. GILLETT, Ibis 1870, 306. E. v. HOM., J.f.O. 1870, 425; 1872, 308, 338. v. HEUGL., J.f.O. 1871, 86, 102-3; 1872, 119, 128; Ibis 1872, 62. KOLM., Gotl. fogl. 1871, 12. HOLMGR., Sk. Fogl. II 1871, 860. PALM., Finl, Fogl. II 1873, 193; Fogl. flyttn. 1874, 37, 41 etc.; Zugstr. 1876, 49 etc; J.f.O. 1876, 47. SUNDEV., Öfv. V. A. Förh. 1874, 3, 21. BROOKE, Ibis 1873, 339. GOEB., J.f.O. 1873, 421. COUES, B. of N.V. 1874, 488. KRÜP., MOMMS., Griech. Jahresz. III 1875, 276. ROHW., V. Schl.-H. 1875, 17; J.f.O. 1877, 329; v. HOM., Helgol. 1880, 81. BÖCHM., J.f.O. 1880, 78. NORDENSKIÖLD, Vega 1881 I 122, 306, II 47.

Tringa undata BRÜNN., Orn. 1764, 55. GM., L.S.N. 1788, 678. LATH., Ind. II 1790, 732. VIEILL., N. Dict. d'Hist. N. XXXIV 1819, 470.

Tringa striata L., S.N. XII 1766, 248 ? (möjl. *Tot. calidris)* I, II add. pag. ult. MÜLL., Prodr. 1776, 24+n. 206. FABR., Fn. Groenl. 1780, 107. MOHR, Isl. 1786, 45. GM., L. S.N. 1788, 672. LATH., Ind. II 1790, 733. LATH. B., III, I 147; IV, II 448. RETZ., Fn. 1800, 182 (nec diagn. = *Tot. cal.)*. LANDT, Fær. 1800, 267. DRESS., B. Eur. N. 57-8. COLLETT, Mag. f, Nat. 1877, 180.

Tringa nigricans Mont., Trans. L. S. IV 1796, 40. Brehm, V. D. 1831, 652.
Tringa canadensis Lath., Ind. Orn. Suppl. 1802, 65. Vieill., N. Dict. d'Hist. N. 1819, 453.
Tringa arquatella Pall., Zoogr. II 1811, 190.
Totanus maritimus Steph., Gen. Zool. XII 1824, 146.
Tringa hypoleucos Scoresby, Arct. Reg. I 1820, 537.
Tringa littoralis Brehm, V. D. 1831, 652.
Pelidna maritima Bonap., List. 1838, 49; Cat. 1842, 60; Rev. 1850, 185. Salvad., J.f.O. 1865, 49, 287. Saund., Ibis 1871, 388.
Tringa (Arquatella) maritima Baird, B. N. A. 1858, 717. Gray, Handlist III 1871, 49. Coues, Key. 1872, 255.
Tringa minuta Walk., Ibis 1860, 166-7.
Arquatella maritima Coues, Pr. Phil. Ac. 1861, 183. Saund., Ibis 1871, 388. Allen, Bull. Mus. Cambr. 1871, 410.
Tringa (Pelidna) maritima Dall, Pr. Cal. Ac. 1873, Febr., teste Coues.
Schneppe, Martens, Spetsb. Reise 1675, 52.
Fjärkurv, Pont., Norv. II 1754, 138 (ex. p.).
Fjære-Pist, Strøm, Søndm. 1762, 225; Norsk. Vid. Selsk. Skr. 1765, 440.
Selningur, Olafs., Reise I 1772, 580.
Fjærepist, Bergius, l. c. Fjärmus, Fjärplyt.

Likasom de fleste ornitologer benämna vi fogeln *Tr. maritima*, ett namn, som är otvivelaktigt, i stället för *Tr. striata* L., hvilket icke säkert tillhör denna art.

---

171. SPOVSNÄPPA, *Tringa subarquata* (Güldenstedt) Temm., pl. XLII, fig. 3, 4.

Näbb mot spetsen nedböjdt, längre än huvudets fjäderklädda del, som är längre än tarsen, hvilken är längre än mellantån med klo.

Längd: ♂ 200—210; ♀ c. 215. Iris mörkbrun.

1. *Hane, sommardrägt*, juli, Gotland, Meves, Riksm.

Näbb svart, vid roten hoptryckt, spets nedböjd; näbbås kullrig, näsås sluttande. Käkkanter avrundade, överkäken något längre än underkäken, knappt förtjockad. Pannvinkel utskuren, bågböjd. Näsborrar låga, jemnhöga, svagt nedböjda, käkfårorna nå nära spetsen. Huvud ovan svartbrunt, brunfläckigt. Panna rostbrun och grå; ögonbåge rostbrun med inblandade hvita spetsar och få svartbruna fjädrar; ögonlock hvita, kanterna svartbruna; ögonvrå vid näbbroten rostgrå, vid ögat med svarta spetsar; huvudets sidor roströda med få hvita fläckar; haka roströd, vid näbbet rostgrå. Hals och nacke roströda med få hvita fjädrar; kräva roströd med inblandade få hvita fjädrar med grå fläckar, vid sidorna få små mörkbruna fläckar. Rygg svart med stora roströda brämfläckar; skulderfjädrar svarta med stora roströda fläckar och hvita spetskanter, till en del avfallna; kors svartgrått; övre stjerttäckare hvita, mot spetsen roströda, tvärfläckar och band mörkbruna. Stjert tvär; stjertpennor 6 par, brungrå med hvita kanter och spolar. Bröst och sidor roströda i midten med inblandade sparsamma hvita fjädrar; mage roströd och hvit; undre stjerttäckare och slaksida hvita, till en del med roströda och mörkbruna fläckar. Vingar spetsiga; tumvinge med 2 fjädrar med gråhvita spetskanter; handpennor 9, 1 > 2 > 3, brunsvarta, spolar mot spetsar och utkanter å de inre hvita; armpennor 10, brungrå, de inre ljusgrå, kanter hvita, inåt tilltagande; armbågspennor 4, gråsvarta med roströda eller hvita smala bräm, > armpennorna; överarmpennor svartgrå med hvita kanter; handtäckare: 1 lång, smal, svartgrå med hvita kanter, de övriga brunsvarta med hvita spetskanter; armtäckare svartgrå med hvita spetsar, de mellersta brungrå med hvita, nötta bräm och svarta spolar; kanttäckare svartbruna med hvitgrå kanter; undre handtäckare: de yttre grå med hvita bräm, de inre hvita; undre armtäckare: de längsta hvitgrå med hvitt bräm, de övriga hvita; undre kanttäckare mörkbruna med hvitt bräm; undre överarmtäckare långa, hvita. Fötter svartbruna; vadtäckare roströda. Tars framtill, liksom tarssulan, ringlad; tår: 3 > 2 > 1, simhud emellan 3 och 4 mycket kort; klor: 3 > 2 > 4 > 1, krökta, spetsiga, korta, 1 når marken.

2. *Hane*, 'andra året', 22 juli, Ottenby, Meves.

Liknar föregående. Ögonvrå med ett svagt mörkbrunt band nära ögat och gående under detsamma. Hals roströd med inblandade talrika hvita fjädrar. Undre kroppsdelar ljust roströda med spridda hvita fjädrar. Rygg och skulderfjädrar svarta med roströda fläckar och hvita avfallande spetsar samt inblandade få grå fjädrar med blekare spetskanter. Slaksida roströd med svartbruna vågiga tvärstreck.

3. *Hona, sommardrägt*, juli, Ottenby.

Huvud ovan brunsvart med roströda och grå brämfläckar. Framhals ljust roströd med talrika gråhvita utväxande fjädrar (av höstdrägten); kräva ljust roströd med mörkbruna smala tvärband vid de hvita spetskanterna; nacke och halsrygg grå med mörkbruna, smala spoltrakter; skulderfjädrar svartbruna med rostgrå kanter och hvita stora brämfläckar. Bröst ljust roströdt med mörkbruna, smala, ojemna tvärband, de hvita spetskanterna framtill begränsade av hvita streck; sidor med lika färger och teckningar, men den roströda färgen är mörkare; undre stjerttäckare hvita med mörkbruna tvärfläckar, bakåt tilltagande; slaksida hvit med mörkbruna fläckar.

4. *Höstruggning*, Utö, J. Wahlberg.

Huvud ovan grått med mörkgrå spoltrakter; ögonbåge gråhvit; ögonvrå med ett mörkt gråbrunt band; huvudets sidor hvita med gråbruna spolfläckar; haka hvit. Framhals hvit med roströda få inblandade fjädrar med hvita bräm; sidhals gråhvit med rostgrå och mörkbruna spolfläckar; kräva = framhals; nacke och halsrygg grå med mest täckta, mörkbruna spolfläckar. Rygg och skulderfjädrar svarta, brunfläckiga, nötta, blandade med grå fjädrar med blekare spetskanter; undre stjerttäckare hvita med pilformiga spetsfläckar.

5. *Hane, ung*, 27 augusti, Gefle, Cajanus.

Huvud ovan brunsvart med rostgrå och grå spetsar; ögonbåge hvit; ögonvrå rostgrå; huvudets sidor hvitgrå; haka hvit. Framhals och sidhals rostgula och hvita; halsrygg grå med hvita och rostgula spetsar. Rygg och skulderfjädrar svarta med hvita och rostgula bågformiga spetsbräm; övre stjerttäckare hvita; kors gråsvart med rostbrunt, baktill hvitt bräm; stjertpennor grå med hvitt bräm. Bröst hvitt, framtill rostgult; mage hvit; undre stjerttäckare och slaksida hvita utan fläckar; armtäckare svartgrå, mot spetsen svarta, spetsbräm hvita och rostgula.

6. *Hona, ung*, 26 aug., Gotland. Liknar den sistnämnde, utom hvad storleken angår.

№	1 ♂	2 ♂	3 ♀	4	5 ♂j	6 ♀j
Längd	205	—	215	—	—	—
Huvudets längd	62	62	68	68	61	63
Näbb, längd till pannan	37	37	41	41	35	38
» » från spetsen till näsborrarna	32,3	31	35	35	29	32
» höjd vid roten	7	6,8	7	6,8	7,2	6,2
» » » näsborrarna	6	6	6	—	5,1	5,1
Näbbets bredd vid näsborrarna	3	2,8	2,7	c. 3	2,8	2,8
Näbbspetsens bredd	1,3	1,4	1,4	—	1,4	—
Näsborrar	3	4	3,5	4	3	3
Vingens längd, direkt	130	125	129	131	125	129
Mellan vingspetsarna	405	—	410	—	—	—
Tumvinge	34	39	32	34	34	33
Stjert, längd	c. 53	52	53	c. 50	50	47
Tars	32	31	32	31	30	31
Mellantå med klo	22	22	24	24	23	24

Spovsnäppan skall hava erhållits på Island, Proctor, A. Newton.

I Ostfinmarken har man trott henne häcka, hvilket dock icke bekräftats. Inom Skandinavien förekommer hon under flyttningstiderna, i synnerhet under hösten, och vid kusterna. Nordvi har meddelat, att hon förekommer vid Tromsö om hösten; ung fogel träffades der den 24 aug. av Lilljeborg; har icke blivit funnen häckande i Finmarken, der hon dock träffats om sommaren. På Jäderen skall hon förekomma i större flockar, enl. Bahr, temligen ofta under hösten 1876. Vid Farsund skall hon, enl. Rasch, ej vara sällsynt; på hösten 1851 träffade jag henne icke der. Den 21 augusti 1873 talrik söder om Stavanger, sällan i egna flockar om 6—8 st.; ofta med andra arter; den 21 aug. voro alla i full vinterdrägt. Öster om Lindesnäs sparsam i slutet av aug. 1870; synes (förr?) hava varit talrikare; träffad den 2 sept. 1876, hade förtärt insekter och insektlarver. I Kristianiafjorden förekommer hon, enl. Collett, om hösten sparsamt med *Tr. alpina* och *Tr. minuta*, och även stundom på öarna i Öieren. Knappt iakttagen om våren.

Om dess förekomst i Sverige må nämnas, att hon av flere författare ansetts häcka i Lappland, hvilket icke bekräftats. Schrader fann henne der i sommardrägt. Vid Gefle ej sällsynt vår och höst, Hartman; Meves såg den 19 aug. några stycken, och Cajanus erhöll henne den 27 aug.; på Ultuna kungsäng skötos i slutet av sept. 1876 3 st., enl. meddelande av Segerström. Vid Utö erhöll J. Wahlberg henne på hösten; på Mörkö erhöll Ekström henne den 26 aug.; träffad vid Bråviken, Ups. Mus. Vid Nyköping erhölls en den 15 juni 1870, Sundström; vid Hornborgasjön i Vestergötland i juli och september, deremot sällan uti Bohuslän; vid Göteborg, der hon, enl. Malm, endast erhållits en gång, d. 12 juli 1844, av Duff. Samme forskare upplyser även, att den av Nilsson meddelade uppgiften om hennes flyttning i trakten av Göteborg av Malmlén är gripen ur luften. Enligt W. v. Wright förvaras i Göteborgs museum flere i sommardrägt, troligen desamma, som ovan blivit omtalade, skjutna i närheten

av staden, och han säger, att hon är der allmän i sept., hvilka uppgifter beriktiga Palméns, F. flytt. 49, Zugstr. 65.

Kolthoff har meddelat mig, att hon kommer till Öland de sista dagarne av juli, först blandad med *Tr. alpina*, men i första hälvten av aug. sågos flockar om 10—50 st. endast av *Tr. subarquata*. De höllo sig då icke vid stranden, utan något stycke derifrån på ängar eller vid vattenpussar. I medio av aug. äro de gamla vanligtvis bortflyttade, och ungfoglarna komma då i sällskap med *Tr. alpina* och sträcka ända till några dagar in i sept. Arnell har meddelat, att en hane erhölls den 28 aug. 1869, ung fogel den 13 aug. s. å. Skall på Öland även träffas om våren vid stränderna, Westerlund, 1855. På Gotland förekommer hon vår och höst, Andrée, Wallengren, och enl. Meves träffades den 12 juni 1856 vid Klinte en mindre flock gamla foglar i sommardrägt.

I N.Ö. Skåne, enl. Gadamer, ej sällsynt vår och höst, enl. Wallengren der sällsynt; V. Vram, Lilljeborg. Ett par erhölls vid Kullen i juli 1833 och vid Lomma en ung fogel den 31 aug. 1881, mus. i Lund, Roth. Den 29 juli har jag erhållit den vid Skånes sydkust, der den omkring år 1840 om höstarne icke var sällsynt. C. Möller har meddelat mig, att han under senare år endast sällan och i aug. månad erhållit henne från Malmö; enl. meddelande av A. L. Grönvall erhöllos en hane den 18 juli 1877 och en hona den 18 aug. 1873; kommer, enl. meddelande av N. Bruzelius, till trakten av Ystad, i sällskap med *Tr. alpina*, i början av juli, bär sommardrägt till början av sept. flertalet av de gamla kommer förrän de unga, de hålla sig på stränderna, men en och annan går även upp i mossarna. I sept. 1831 erhöllos, enl. meddelande av Roth, 2 honor. Alla uppgifter om dess häckning här eller i sydligare länder äro förhastade.

I Danmark är hon, enl. Kjærbölling, under flyttning temligen allmän på stränderna, de gamla komma i aug., de unga i sept. Teilmann säger, att hon kommer i maj med *Limosa lapponica* i talrika flockar i augusti, och att han en gång i ett skott sköt med ett groft gevär 45 foglar, deribland 19 st. av denna art. Vid Köpenhamn är hon temligen talrik under september och okt., erhölls en gång i september i en flock av *Totanus glottis* vid Randers; ej sällan erhållen i sommardrägt vid Helsingör, Kjærbölling, Collin. Mot slutet av juli har hon erhållits vid Flensburg, och J. P. Müller i Deetsbüll omtalar, att hon många år drar över S.V. delen av Töndern. Enligt Boie flyttar hon längs hertigdömenas kuster, men i synnerhet längs östkusten. Ett par sågs vid Husum den 30 maj 1874, saknades der den 7 juni s. å., Durnford. I Slesvig och Holstein talrik vid båda kusterna, vanligtvis i små flockar, dock vid Vestkusten, i synnerhet i Ditmarschen, ofta även i tallösa (?) flockar; vårflyttning i april och maj, höstflyttning från medlet av juli till medlet av oktober, under slutet av den förra och början av den senare alltid i ren sommardrägt. Vårflyttningen började år 1876 den 3 april, höstflyttningen slutade den 9 okt.; år 1877 under september och oktober talrik vid Nordsjön, Rohweder. Enligt brev från Gätke till v. Homeyer är hon på Helgoland mycket sällsynt.

På Kola, å norra kusten, träffades unga foglar på flyttning den 14 augusti 1877 av Sandebergs expedition, Hg. Kinberg. Schrader träffade henne på vestra delen av Finlands N. kust, J. Sahlberg den 7 aug. 1870 vid Deveatoi vid Hvita havets mynning. A. v. Nordmann säger, att hon förekommer här och der i Finland. Vid Uleåborg på senhösten, Nylander, en uppgift, som Palmén betvivlar på grund av artens flyttningsvägar, hvilket skäl svårligen kan komma att gillas; i full sommardrägt den 18 juni

torgförd i Arkangel, Alston, Brown. Enligt Goebel i Arkangels guvernement den 14 maj och vid Suchona även i maj, men enl. en annan uppgift i juni; enligt Palmén vid Varangerfjorden temligen talrik om hösten. På Finlands sydkust stundom i större antal. Vid Helsingfors ung fogel den 13 sept. 1842, gammal i övergångsdrägt den 24 aug. 1851; träffad i Yläne, S.V. Finland, J. Sahlberg. Ej iakttagen under våren, Palmén. På Åland i synnerhet i aug. och sept.

Enligt Blasius på sydkusten av Onega-sjön, under höst och vår vid St. Petersburg, Brandt; den 20 maj, Meves. Meyer nämner, att i juli och augusti små flockar förekomma i Lifland och Estland på insjöarnas stränder. Goebel säger, att hon ofta förekom vid kärr i Kurland. Synes häcka på N.V. Europas och N. Asiens tundra, Feilden. Träffad i Dvoinik, vid Lägre Petschora, i full sommardrägt, Seebohm. Sedd vid mellersta Wolga och Kama, Orenburgska guvernementet under flyttningstiderna, Bogdanoff. Vid Sarepta i maj, Baldamus. Saltsjöarne vid Odessa på flyttning, v. Middendorff. Förekommer på Krim allmän under flyttningarna talrik ända till maj; Eupatoria, mynningen av Don. I Kaukasus, Bogdanow, Schalow.

I norra Sibirien till Kamtschatka och dess öar finnes hon, enligt Pallas, om sommaren. På sjöstränder i trakten av Ob, Finsch. Taimyrlandet 71—72½° n. br. den 25—27 maj g. st., v. Midd. Häckar på tundran vid Taimur, 74° n. br., der ett fåtal erhölls av v. Middendorff i augusti vid Boganida, dit hon kom den 27 maj. Erhållen vid Koo-ray-ika, Sibirien, vid polcirkeln den 15 juni, 'otvivelaktigt' på flyttning till häckorten. Finsch och Brehm funno henne häckande i stort antal den 1 augusti på Yalmal-halvön, nära sjöstränder på tundran vid 67½° n. lat., der dunungar togos, men kunde för moskiter icke tillvaratagas, Seebohm. Taczanowski fann henne i Ö. Sibirien mycket vanlig i medlet av maj och från början av augusti till slutet av september. Träffad i Yarkands lågland, i Aral-Tiantschan, Sewerzow. Dubowski och Parrex funno henne på flyttning vid Darasun i Daurien. Schrenck erhöll en ensam ung fogel den 27 augusti vid Agdiki, ej långt från Pors mynning, Amurlandet. Sewerzow säger, att hon aldrig häckar i Turkestan, att hon här tillhör saltsteppernas zon, gående till 700 fots höjd över havet, samt att hon, liksom *Tr. minuta* och *Tr. alpina*, drog i massa i slutet av september längs Arals strand till mynningen av Daria, der de första skarorna visade sig den 28 september, då huvuddraget av Gäss och Änder egde rum. I Perowsk märktes dessa Snäppor i början av samma månad. I allmänhet synas vadare och simfoglar flytta långsammare i lågland än i högländer. Vid Dshindagatai-sjön erhölls hon, enl. Radde, den 31 juli i full sommardrägt, förekom i stora flockar. Flyttar genom sydöstra delen av Jekaterinenburgska guvernementet i september. I Tatariet och omkring Kaspiska havet förekommer hon, enligt Pallas, flockvis om våren; har erhållits i Baikal, enligt Pennant, och Ochotsk, enl. Palmén. Man finner härav, att Spovsnäppan flyttar uti Sibirien över högst betydliga områden.

I Tyskland förekommer hon, enl. Naumann, ej sällan i flock om 10—15 st., ofta i sällskap med *Tr. alpina*, stundom även med *Tr. minuta* och *Tr. Temmincki*. Under vårflyttningen i maj sällsynt, dock vid Nordsjökusten om våren till i juni talrik, och vistas mest vid havskusten på dyiga stränder. I det inre av Tyskland, saltsjön vid Eisleben och i Anhalt ej sällsynt mot slutet av juli. Besöker ofta tyska öarna i Östersjön, E. v. Homeyer. På Darser-Ort i september i små flockar om 5—6 st.; år 1859 och 1860 sade v. Preen, att hon förr häckade på Poel, hvilket hög-

ligen betvivlas, eller rättare sagt var ett misstag, ty de beskrivna äggen höra ej hit. Enligt ZANDER förekommer hon här på flyttning. A. v. HOMEYER omtalar henne i vinterdrägt och i flockar om 20—50 st.; i Pommern ej sällsynt, HORNSCHUCH, SCHILLING, vid kusten, HOLLAND. Erhållen vid Danzig, BÖCK. På Bock vid Stralsund en och annan bland *Tr. alpina,* men icke i egna flockar, LÜHDER. I Mark är hon, enl. VANGEROW, mycket sällsynt på flyttning, erhållen vid Havelberg av SCHULZ, och är vid Wusterhausen ofta fäld, VANGEROW, SCHALOW; Hiddensö och Oderbruch, BORGGREVE; enligt PÄSSLER träffas hon i september vid Elbe, der 2 st. erhöllos i s. m. 1854; enligt L. BREHM vid Friessnitzer-sjön, enligt NITZSCH och E. REY flere gånger vid Halle a. S., enl. RUHL vid trakten av Köln, enl. MEYER och C. JÄGER små flockar vid Rhen, Main och andra floder ävensom vid bäckar och dammar nästan hvarje år i juli och augusti i små flockar, men mycket sparsam om våren; ännu 1880 omtalas hon av VULTEJUS såsom häckande i Walkenriev, mellersta Tyskland, hvarvid någon förvexling egt rum. Vid flyttning i Kurhessen, SCHWAAB. I Niederhessen ej så sällsynt i juli och augusti, enligt SEZEKORN. I allmänhet talrikare vid Östersjön än vid Nordsjöns kuster, v. DROSTE. Enligt JÄCKEL träffades hon i Bayern den 28 september 1854 i sällskap med *Charadrius hiaticola*, och följande år från medlet till slutet av okt. träffades 1—3 st. vid Buch och Moorhof.

I Oberlausitz visa sig endast unga höstfoglar, TOBIAS. Skall, enl. A. FRITSCH, besöka Böhmen i temligen stora flockar och torgfördes förr ofta i Prag.

I Galizien och Bukowina under vår och höst vid flodstränder, ZAWADSKI. Erhållen i vinter- och sommardrägt i Österrike och Ungern, Neusiedlersjön i Banatet vid Etska den 30 september 1809, NATTERER, v. PELZELN m. fl. I Tyrolen under vårflyttning, enl. ALTHAMMER; i Siebenbürgen, enl. LANDBECK, ej sällsynt under flyttning om våren och senhösten.

I Holland skall hon vara sällsynt, men skall stundom övervintra. TEMMINCKS uppgift, att hon der skulle häcka, var förhastad. På Borkum har v. DROSTE fått henne i början av maj, i juli till september, och i full sommardrägt i maj och augusti. Hon förekommer ensam bland *Tr. alpina* eller i små flockar. På Hopp, Borkum, enkla på hösttåg, v. DROSTE; på Wangerooge i september i flockar om 20—30 st., WIEPKEN; på Amelands kust i ringa mängd under vår och höst, ALBARDA.

Vid Belgiens kuster är hon mycket talrik under vårflyttningen i april och under senhösten. Vid Moselle är hon iakttagen i början av september, DE SELYS.

Å Storbritanniens kuster ansågs hon för mycket sällsynt, och hon förekommer der väl ej i stor mängd, men ofta nog, enl. JARDINE, blandad med andra arter eller i små flockar, både vår, höst och vinter. Jemväl i juni har hon, enl. YARRELL, förekommit i Norfolk, och han såg der i juli ungfogel.

Till Irlands N. kust kommer hon regelbundet om hösten och har, enl. THOMPSON, tidigast blivit träffad der den 25 augusti; bortflyttar före september månads slut, efter hvilken tid hon mycket sällan kvarstannar; någon gång förekommer hon i stora flockar; i Cork sköt W. CRAWFORD den 29 oktober 1847 i ett skott 60 stycken jemte 10 stycken *Tr. alpina.* Hon synes flytta långsamt söder ut.

Frankrikes nordkust besökes i maj och juni samt i augusti och september. I Eure & Loire, enligt MARCHAND, erhållen i maj. I Savoyen såsom i Rhône- och Isère-dalarne flyttar hon, enl. BAILLY, ofta hastigt under slutet av sept. och okt., stundom

i början av nov., samt mera oregelbundet om våren, i mars och första dagarne av april. Hon kommer i större eller mindre flockar eller blandad med *Tr. alpina* och *Tr. Temmincki*. I Camargue skall hon vara talrik i april, enl. J. W. v. Müller, som sade, att hon häckade der; på hösten komma många från norden, en och annan stannade över vintern. Att någon förvexling här egt rum, synes tydligt, åtminstone är uppgiften om dess häckning felaktig.

I Genève-dalen regelbunden flyttfogel, F.-Beaumont. På sjöars, floders och bäckars stränder i Schweiz, under vår, eftersommar och höst vanligtvis i små flockar och mera i vinter- än i sommardrägt, Schinz. Flyttar regelbundet över Ticino under sept. och okt. samt visar sig även i april, Riva.

I Spanien, enl. de Serres, talrik om våren, och hon har derför i S. Frankrike fått namnet 'Espagnole'. Enligt Ignatio Vidal skulle hon vid sjön Albuferas, vid Valencia, vara vanlig under sommaren. Enligt Saunders är hon erhållen i full vårdrägt vid flyttning 'norrut'. Ibland Portugals foglar är hon upptagen av A. C. Smith.

På Balearerna förekommer hon om sommaren, ansågs häcka av A. v. Homeyer, som vid Prat såg flockar om 20—50 st.; av de skjutne voro endast en femtedel hanar. Skall på Mallorca förekomma ensam uti flockar av *Tringa alpina;* men den 15 maj 1861 erhöllos 6 stycken av en tät flock av sin egen art, A. v. Homeyer.

I Italien skall hon vara mycket talrik. Enligt Savi förekommer hon i Toscana. Uppträder i trakten av Florens även sommarklädd, Stölker. På Sardinien, enl. Temminck och Brooke, talrik om vintern, bortflyttar i maj; enligt Salvadori uppehåller hon sig vid havskusten och insjöar. På Sicilien i alla drägter talrik, från medlet av oktober till slutet av april, Malherbe. På Gozzo och Malta allmän under vår och höst, i maj i sommardrägt ofta tillsamman med *Tr. minuta;* även erhållen i juni till sept., C. A. Wright.

Vid sjöarne i Dobrudscha i synnerhet om våren i stora flockar, Sintenis; i Bulgarien i stort antal, E. v. Homeyer. Sedd på kusten nära Kustendji, Turkiet, Elwes, Buckley.

I Grekland är hon, enligt v. d. Mühle, jemte *Tr. alpina*, den allmännaste arten i slägtet, och ifrån sept. betäcka flockar, blandade av denna och andra arter, ofta med en Vipa eller *Charadrius helveticus* till anförare, de flacka stränderna. Ännu i maj, då många ikläda sig vårdrägten, är hon talrik. De roströda nya fjädrarna hava hvitt bräm, som sedan avfaller. Simpson såg vid Missolonghi den 21 maj en stor flock, hvarav hälften visade början till röda bröst. På Joniska öarna övervintrar hon talrikt, flyttar bort i början av juni, Drummond. På Korfu förekommer hon, enligt Powys, i stort antal vid slutet av maj, vanligtvis i full vårdrägt. Sperling fann henne i maj i övergångsdrägt, och även Lord Lilford fann henne här, men Erhard såg henne icke på Cykladerna; på Euboia, Lindermayer. Erhållen på Kypern, Aug. Müller.

På Madeira förekommer hon, enligt Harcourt, såsom flyttfogel. Vanlig vid kusten, i Constantine under flyttning vid Bona, Fedzara och la Calle, Labouysse. Tanger, enl. Carstensen m. fl.; Senegal, enl. Temminck. Enl. Hartlaub förekommer hon vid Bissao och enl. Verreaux vid floden Gabon, V. Afrika, enligt Heuglin i juli i Sanakim. I Gambia i övergångsdrägt, Rendall, Guldkusten, Pel, Hartlaub, Loango-kusten, S.V.Afrika, 5° 9′ s. lat., på slammiga stränder, Falkenstein. Damaralandet enl. C. J. Andersson, som skrev till Sclater 1865, att han der

erhållit fogeln, hvars näbb mycket varierar i längd, men att fullvuxna foglar hade näbbets längd endast 1 inch = 25,4 m.m., hvilket synes visa, att fogeln icke kan vara densamma som vår.

I N.Ö. Afrika erhållen i sommardrägt, A. Brehm. I Egypten och vid Röda havet om vintern mellan Savakim och Bab-el-Mandeb ensam eller i små flockar; vid Somali-kusten i oktober och november, v. Heuglin, Golosakch den 8 maj, Shelley. Mozambik och Zanzibar, Sperling. Enl. Layard allmän på S.Afrikas kust, erhållen den 26 april i full vårdrägt. Transvaal i full vinterdrägt den 24 nov., Ayres. Vid Natal besöker hon vid ebb den dyiga kusten, är livlig och flyger snabbt, Gurney. Vid Kap, Temminck, enligt Finsch talrik om vintern.

På N. kusten av Madagaskar såg Pollen betydliga flockar, men aldrig före medlet av oktober; även erhållen av Grandidier, exemplar finnas härifrån i Leiden, v. Heuglin. På Mauritius erhållen i övergångsdrägt.

I Oudh och Kumaon, enligt Irby, tillfällig under den kalla årstiden. I Persien är hon träffad, enl. Yarrell. Omnämnd från Kattiavar, Vestra Indien, J. H. Lloyd. En hane erhölls på S. Andaman den 22 mars, Lord Walden. I Indien förekommer hon i stort antal, torgföres i mängd i Calcutta, Blyth. En hane sköts den 7 sept. i Gilgit, 'tydligen på flyttning söder ut', Biddulph. På S.Ö. Ceylon under S.V. monsonen mycket talrik, lekte redan der, Legge.

I N. Kina funnen av Swinhoe, som erhöll henne mellan Takoo och Peking. Shanghai vid Peiho från aug. till dec. I Amoy och å Formosa i maj i övergångsdrägt, Heuglin. David såg henne i stort antal på Kinas kuster; i Mongoliet i sommardrägt. Ostindiska öarna, Nya Guinea, enl. Temminck m. fl. Java, Horsfield.

I Australien förekommer hon i vinterdrägt och kan ej skiljas från indiska och europeiska exemplar, Gould, Blyth. N. Seeland, Finsch.

Sades häcka i N. Grönland nära Christianshaab sommaren 1878, då hon ej skulle vara sällsynt. L. Kumlien hemförde till Smithsonian Institution 2 ägg, som han lärer erhållit av Fincker; de beskrivas av Brewer. Emellertid anmärker Feilden med skäl, att denna trakt är väl undersökt av flere forskare, utan att de funnit fogeln der, än mindre häckande, och att hon knappt kan anses mer än tillfällig vid Förenta Staternas kust. Redan Audubon ansåg, att hon endast förekommer tillfälligtvis i N. Amerika, han kände henne såsom sällsynt på Floridas kust, der hon erhållits om vintern, och från Massachusetts. Enl. Gerhard känd från Georgia; även iakttagen i Maine; i Nya England sällsynt; S. Carolina, Coues m. fl. Härav torde framgå, att denna art icke kan anses endast tillfällig i N. Amerika.

Vi hava väl flere uppgifter om Spovsnäppans förmenta häckning i sydliga trakter, men de måste alla anses förhastade och hava berott derpå, att man der erhållit henne även under sommaren. Såsom vi sett, uppehålla sig många under sommarmånaderna uti flere sydliga trakter, men häckande har man der icke funnit dem. De enda säkra underrättelser, vi om hennes häckningsplatser ega, äro de, som vi redan, pag. 505, påpekat.

I avseende på hennes *flyttning* må nämnas, att hon inom Skandinavien huvudsakligen, men icke uteslutande följer havskusterna. De gamla hanarne synas flytta först, mot flyttningstidens slut träffas sällan sådana, men väl gamla honor. Så förhåller det sig även med andra Snäppor. Vårflyttningen iakttages sällan. Den synes försiggå vida hastigare än höstflyttningen, och

om natten samt blir derför förbisedd. Huruvida hon i allmänhet om våren väljer kortare vägar, kunna vi ännu ej bevisa.

Hennes *läte* är pipande och höres stundom under flygt. Enl. JÄCKEL är hennes lockton: 'tierre'.

Hon är föga skygg, förekommer här vanligast i smärre flockar eller ensam, ofta ibland *Tr. alpina.*

Födan utgöres av små djur, såsom skalbaggar och andra insekter. JÄCKEL fann uti en 15 *Ephemera*-larver: *Sialis lutaria.* Hon förtär även maskar.

Köttet är fint och mycket omtyckt. I synnerhet i Italien fångas fogeln i nät och torgföres i mängd. Stundom kan man skjuta flere stycken i ett skott.

Fogeln *förföljes* av Hökar och Falkar, hvilket man dock mycket sällan hos oss har tillfälle att iakttaga.

Enligt NAUMANN blir hon lätt *tam* och vänjer sig att leva av mjölk och bröd, badar ofta, och efter måltiderna sköljer hon sitt näbb i vatten.

Bland fogelns fjädrar träffar man: *Nirmus cingulatus* NITZSCH; *N. phæopodis* DENNY och *Colpocephalum umbrinum* NITZSCH. Den sistnämnde endast en gång funnen.

I tarmkanalen förekommer: *Tænia variabilis* RUD., även funnen hos *Totanus glareola.*

Scolopax subarquata GÜLDENSTEDT, N. Comm. Petr. XIX 1775, 471. GM., L. S.N. 1788, 658.
?*Scolopax africana* GM., l. c. 1788, 655. LATH.-B., III, I 1796, 100 (v. infr.).
?*Numenius africanus* LATH., Ind. II 1790, 712. LATH.-B., IV, II 1812, 443.
Scolopax Dethardingi 'SIEMSEN, Meckl. Vög. 196.' LATH.-B., III, I 1796, 130.
Numenius subarquatus + *N. pygmæus* BECHST., V. D. IV 1809, 135, 148.
Tringa islandica RETZ., Fn. 1800, 192 [nec L. nec GM.].
Numenius ferrugineus MEY., Wetter. Ann. 1809, 53. MEY. u. W., Tasch. II 1810, 356; Vög. Liv- u. Esthl. 1815, 190.
Trynga falcinella PALL., Zoogr. II 1811, 188.
Tringa subarquata TEMM., Man. 1815, 393; II 1820, 609; IV 1840, 397. VIEILL., N. Dict. d'Hist. N. XXXIV 1819, 454. HORSF., Birds. of Java T.L.S. 1821, 193. MEY., Tasch. III 1822, 145. NILSS., Orn. II 1822, 92; Fys. S. Tidskr. 1824, 40; Fn. II 1858, 238. BOIE, Isis 1822, 560. TEILM., Danm. o. Isl. Fugl. 1823, 115. BONAP., Syn. 1828, 317. EKSTR., V. A. Handl. 1829, 33. NAUM., V. D. VII 1834, 408; XIII 234. HORNSCH. u. SCHILL., Pomm. V. 1837, 16. BREWER, Bost. J. N. H. 1837, 437. SCHINZ, Fn. helv. 1838, 110; Eur. Fn. 1840, 320. RASCH, N. Mag. f. Nat. 1838, 376. WIKSTR., Stockholmstr. 1839, 102. AUD., Syn. 1839, 234. KEYS. u. BLAS., Wirb. E. 1840, n. 346. ZAW., Fn. 1840, 105. ANDR., V. A. Handl. 1841, 210. DE SERRES, Migr. 1842, 119. DE SELYS, Fn. Belg. 1842, 124. LANDB., Isis 1842, 196. JARD., B. of Gr. Brit. III (1842) 240. MALH., Fn. Sic. 1843, 185. DRUMM., Ann. a. Mag. N. H. 1843, 421. SCHLEG.. Rev. 1844, LXXXVIII p. 97, Scol. 31. v. D. MÜHLE, Orn. 1844, 104. SCHULZ, Fn. March. 1845, 363. Zool. Cur., Asiat. Soc. Report. Oct. 1847, 17. GRAY, Gen. III 1849, 579; Handlist III 1871, 50. DEGL., Orn. Eur. II 1849, 225. THOMPS., Irel. II 1850, 284. LILLJ., V. A. H. 1850, 322. W. v. WRIGHT, Göteb. V. o. V. S. Handl. 1851, 68. v. MIDD., Reise II, II 1851, 220; Isep. 1855, 59. KJÆRB., Danm. Fugl. 1852, 279; Ed. COLL., 1876, 504. RUHL, N-a 1852, 3 H. 53. TOB., J.f.O. 1853, 214. SCHR., PÄSSL., J.f.O. 1853, 307. LABOUYSSE, N-a 1853, 344. WALL., N-a 1854, 253. HARTL., J.f.O. 1854, 160; 1855, 361; W. Afr. 1857, 237. BAILLY, Orn. IV 1854, 198. JÄCK., J.f.O. 1854, 499; 1855, 401; N-a 1856, 239; Vög. Aisch, Ber. Bamb. 1863, 78. HARC., ref. ZUCH., J.f.O. 1855, 52. WESTERL., Göt. Handl. 1855, 70. LLOYD, Anteckn. II 1855, 162. VID., ref. BOLLE, J.f.O. 1855, 333. VANG., J.f.O. 1855, 343. KORNHUB., Vög. Ung. 1856, 31. NYLANDER, M. v. Wr., Resa 1856, 84. F.-BEAUM,, N-a 1856, 165. J. W. v. MÜLL., J.f.O. 1856, 230. MEV., V. A. Förh. 1856, 275; 1860, 219; 1868, 277; 1871, 776. HEUGL., V. N.O. Afr., Wien. Sitz.-Ber. 1856, 315; Ibis 1859, 348; J.f.O. 1874, 400. PÄSSL., J.f.O. 1856, 388. D. JÄG., Wetterau Vög. II 1857, 22. ALTH., N-a 1857, 401. v. PREEN, N-a 1858, 76; [J.f.O. 1850, 460; 1863, 288]. POW., Ibis 1860, 343. SIMPS., Ibis 1860, 279, 390. SCHRENCK, Amur, 1860, 421. IRBY, Ibis 1861, 240. SWINH., Ibis 1861, 342; [nec 1862, 255]; 1873, 425. GURN., Ibis 1862, 34. A. v. HOM., J.f.O. 1862, 417, 428; 1870, 230. RADDE, S.O. Sib. 1863, 20, 73, 333. SEZEK., Ber. Cassel 1864, 39. BORGGR., Nordd. 1864, 117. PROCTOR, A. NEWT., Ibis 1864, 132. C. A. WRIGHT, Ibis 1864, 148. SPERL., Ibis 1864, 287; 1868, 292. v. NORDM., J.f.O. 1874, 375. v. DROSTE,

J.f.O. 1864, 427; Bork. 1869, 216. Collett, Mag. f. Nat. 1864, 441; 1877, 180. Blyth, Ibis 1865, 34; 1867, 168. Riva, Orn. Tic. 1865, 436. Albarda, Herkl. Fn. III 1866, 222. Baird, Ibis 1867, 286. Tristr., Ibis 1868, 327. Dyb. a. Parr., J.f.O. 1868, 337. A. C. Smith, Ibis 1868, 455. Lay., Ibis 1869, 76. [Bädeker, J. C. H, Fisch., Nat. Tidsskr. 1869, 132]. Stölk., J.f.O. 1869, 339. Hart., Ibis 1870, 152. E. v. Hom., J.f.O. 1870, 325; 1872, 338; 1877, 73; Wand. 1881, 85, 87, 110, 173, 386, 390. Elw. a. Buckl., Ibis 1870, 331. Lühd., J.f.O. 1871, 361. Holl., Wirb. Pomm. (1871), 79. Shell., Ibis 1871, 311. v. Pelz., Wien Abh. 1871, 720. Goeb., J.f.O. 1872, 12, 416. Alst. a. Br., Ibis 1873, 69. Dyb., Tacz., J.f.O. 1873, 103. Palm., Finl. Fogl. II 1873, 198; Fogl. Flyttn. 1874, 37, 41 etc.; Zugstr. 1876, 49 etc.; J.f.O. 1876, 47. Brooke, Ibis 1873, 339. J. H. Lloyd, Ibis 1873, 417. P. Möll., Z. G. 1874, 105. Lord Wald., Ibis 1874, 147. Durnf., Ibis 1874, 400. Coues, B. of N.-W. 1874, 491. Severz., J.f.O. 1874, 433; ref. Dress., Ibis 1876, 411. Krüp., Momms. Gr. Jahr. III 1875, 276. Rohwed., V. Schl.-H. 1875, 18; J.f.O. 1877, 330; 1878, 424. Legge, Ibis 1875, 402. Seeb. a. Br., Ibis 1876, 293. Schal., J.f.O. 1876, 22. Falkenstein, J.f.O. 1877, 8. Sint., J.f.O. 1877, 67. Finsch, Ibis 1877, 61. Mohr, Fn. 1877, 286. Wiepk., J.f.O. 1877, 429. Bidd., Ibis 1878, 96. Ayres, Ibis 1878, 411. Seeb., Ibis 1879, 150. A. Müll., J.f.O. 1879, 391. Brew., Ibis 1879, 375. Feild., Ibis 1876, 486. Brandt, J.f.O. 1880, 245. Sclat., J.f.O. 1880, 375. Gätke, v. Hom., Wand. 1881, 376. [nec Vultejus, J.f.O. 1880, 78, 397].

Œrolia varia, Œr. variegata Vieill., Anal. 1816, 55; Gal. 231; N. Dict. d'Hist. Nat. 1817, 409; Gal. II 1825, 89 [artef. cf. Hart., Ibis 1869, 431]. Less., Orn. 1831, 564.

Tringa pygmæa Leach., Cat. 1816, 30 [nec Schinz].

Pelidna. Scolopax subarquata Cuv., R. A. I 1817, 490; Ed. 2, I 1829, 527. [Cf. Temm., Man. II 1820, 609.]

Ancylocheilus subarquata Kaup, Eur. Thierw. 1829, 50. Bonap., Compt. rend. 1856 II 1596; cf. Syn.

Pelidna subarquata Steph., Shaw, Gen. Z. XII 1824, 96. *[P. macrorhynchos + P. arquata]* Brehm, V. D. 1831, 657-8; N-a 1850, II 27; Vogelf. 1855, 316. A. Fritsch, Cat. Prag 1854, 39; J.f.O. 1871, 387; Vög. E. 356; Wirb. Böhm. 1870, 78. A. Brehm, J.f.O. 1854, 82. Rendall, Hartl., J.f.O. 1854, 297. Gigl., Ibis 1965, 61. Salvad., J.f.O. 1865, 287. C. J. And., Ibis 1865, 550. Degl. & G., Orn. 1867, II 195. Collett, J.f.O. 1869, 394. Goeb,, J.f.O. 1871, 24. Saund., Ibis 1871, 388. Severz., J.f.O. 1873, 355; 1875, 183.

?Scolapax caffra Forster, Descr. an. 44.

'Tringa l. Falcinellus longirostra Graba, Isis 1833, 970.'

Falcinelle curreur Temm., pl. 510, teste Less. l. c.

Tringa (Ancylocheilus) subarquata Bonap., Cat. mét. 1842, 60. Gray, Handlist III 1871, 50. Coues, Key t. N.A.B. 1872, 256.

Tringa (Erolia) subarquata Cassin in Baird, B. N.A. 1858, 718.

Namnets förändring till *'subarcuata'* är överflödig, då de gamle även skrevo *arquata*. Keyserling och Blasius hänföra hit *Tr. ferruginea* Brünn. med mindre skäl. Se beskr. Somliga författare föra även hit *Scol. pygm.* Gm.

Swinhoe förmodade, att *Tr. chinensis* var en egen art, liknande *Tr. subarquata*, men 1863 uppför han det förra namnet såsom syn. till *Tr. cinclus* fr. Formosa. F. R. Gray anför 1871 *Tr. chin.* såsom syn. till *Tr. subarquata*.

---

173. SUMPSNÄPPA. *Tr. alpina* L.

Kärrsnäppa, Sumpsnäppa, pl. XLIII, fig. 1, 2.

Näbb bakom den smala, något nedböjda spetsen litet sväldt, vid roten mera högt än bredt, längre än huvudet och tarsen, som är längre än mellantån.

Sundevall föreslog namnet Sumpsnäppa i stället för Kärrsnäppa, hvilket namn han å planschen användt.

Obs. Stjertpennorna räknar jag inifrån: 1:a paret — det innersta.

1. *Hane, vinterdrägt, börjande vårruggning*, 20 april 1843, Skåne.

Huvud ovan grått med svarta spolstreck; ögonbåge hvit; ögonvrå med rostgrått band; huvudets sidor gråhvita; haka hvit. Framhals och kräva gråhvita med svaga, brungrå spolstreck. Nacke, halsrygg, rygg och skulderfjädrar grå med svarta spolstreck. Endast få av de små skulderfjädrarna äro svarta med brunt bräm; kors och övre stjerttäckare grå med mörkbruna spoltrakter; stjertpennor 6 par: 1 längst, tillspetsadt, mörkbrunt med hvita sidobräm, de övriga ljusgrå med hvita bräm. Bröst, sidor, mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Vingar spetsiga; tumvinge med 2 fjädrar, svartbruna med hvita spetskanter; handpennor: svartbruna, spolar till en del, spetskanter och de inres bräm hvita; armpennor svartbruna med hvitt spetsbräm, de inre mest hvita, mot spetsen med brungrå fläckar; armbågspennor 5: 1—3 > armpennorna, 2 längst, brunsvarta, spolstreck svarta, kanter hvitgrå; handtäckare svartbruna med hvita spetskanter; de små med hvita bräm; armtäckare svartbruna med hvita spetsar, de

mellersta och kanttäckarne brungrå med svartbruna spoltrakter; undre handtäckare ljusgrå; undre armtäckare hvita; undre kanttäckare brungrå med hvitt bräm; undre överarmtäckare hvita, långa. Fötter mörkbruna; vadtäckare hvita; skenben fjäderklädt till nedersta tredjedelen. Tars framtill och tarssula ringlade; tår: 3 > 4 > 2 > 1; klor svarta: 3 > 2 > 4 > 1; 3 inåt vidgad med en djup grop.

2. *Hane, vårdrägt,* 25 april 1877, Skåne, C. Möller.

Kräva hvit med stora svarta fläckar. Rygg och skulderfjädrar svarta med betydligt bredare och ljusare rödbruna brämtrakter, hos en del nötta, få inblandade grå. Bröst hvitt med stora svarta fläckar och hvita spetskanter; sidor hvita med svartbruna, bakåt avtagande spolfläckar och spolstreck: armtäckare med hvita spetsbräm.

3. *Hane,* 13 juni, Gotland.

4. *Hane, sommardrägt,* 1843, S. Skåne.

Huvud ovan svart med kastanjebrunt bräm, pannans sidor hvita, svartfläckiga; ögonvrå hvit, närmast ögat en svart fläck; huvudets sidor hvita med svarta spetsfläckar; haka hvit; framhals och kräva ljust rostgul med svarta spetsfläckar; nacke, halsrygg, rygg och kors svarta med mycket breda kastanjebruna bräm; skulderfjädrar av samma färger, men spetsarna å somliga brungrå; få grå fjädrar inblandade. Bröst i midten med ett långsgående hvitt band, på hvardera sidan derom en stor svart fläck med hvitt spetsbräm; sidor hvita med svartgrå spolstreck; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita; de mellersta arm- och kanttäckarne gråsvarta med svarta spolar och rostgrå kanter; undre handtäckare grå; undre armtäckare hvita; undre kanttäckare gråsvarta med bredt hvitt bräm; undre överarmtäckare långa, hvita. Fötter svartbruna; klor svarta.

5. *Hane,* 26 juni 1876, Gotland.

6. *Hane,* 4 juli 1875, Falsterbo.

Näbb svart, framåt svagt nedböjdt. Huvud ovan brunt med smala, svarta streck; huvudets sidor bruna; haka gulhvit. Hals brungrå; framhals med sparsamma grå fläckar liksom å krävan. Rygg och skulderfjädrar = n:o 1; kors svart med bruna fjäderkanter; övre stjerttäckare svarta med bruna spetsar, de yttersta hvita med gula spetsar. Stjertpennor lika med n:o 1, men hos paren 1—3 ljust rostgula spetsbräm. Bröst hvitt; sidor gulhvita, svartbrunt fläckiga; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita utan fläckar. Tumvinge med 3 fjädrar, gråsvarta med smalt, hvitt och gult spetsbräm; handpennor: stora 10, lika med dem hos n:o 1; armpennor 10, lika med n:o 1, men med hvita spetsar; armbågspennornas kanter rostbruna; handtäckare brunsvarta, de inre med hvita spetsar, de små brunsvarta med hvita eller svagt bruna spetsar; armtäckare brunsvarta med hvita spetsar och gula ytterkanter, de mellersta gråsvarta med bruna spetsar; undre hand-, arm- och kanttäckare samt undre överarmtäckare = 1.

7. *'Gammal hane',* 15 juli 1843, Pommern. *'Tringa Schinzii',* E. v. Homeyer.

Näbb svart, mot spetsen nedböjdt, vid denna föga bredare än bakom densamma; näbbås framåt sluttande. Käkkant framåt bågböjd, överkäken föga > underkäken. Näsborrar baktill högst, näsfåra djup, når näbbspetsen. Huvud ovan svart med gråbruna sidobräm; panna och ögonbåge vid näbbroten hvitgrå; ögonvrå brungrå med svart band från näbbroten till ögat; huvudets sidor hvitgrå; ögontrakt och tinning brungrå; haka hvit. Framhals och kräva rostgrå med svarta spoltrakter; nacke och halsrygg svartbruna med rostgrå sidobräm. Rygg, skulderfjädrar och kors svarta med smala, bruna och gula fjäderkanter och få inblandade gråbruna fjädrar; övre stjerttäckare svarta, åt sidorna hvita. Stjert dubbelt utskuren; stjertpennor 6 par: 1 > 2 > 6 > 3 = 4 = 5; 1 svartbrunt, spetsigt, kanter gråhvita, 2—5 grå, 6 hvitgrått med spolar och kanter hvita. Bröst och sidor hvita med sparsamma täckta gråsvarta spetsfläckar; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Vingar spetsiga; tumvinge med 2 fjädrar, svartbruna; handpennor: 1 liten grå med hvitt bräm; stora 10, svartbruna, spolar: å 1 mest hvit, de övriga till en del och utbräm å de inre hvita; armpennor 10: de yttre svartbruna med hvita spetskanter, de inre hvita med gråbruna stora fläckar vid spetsen, spetsbräm ljust rostgult, de innersta hvita med grå fläckar. Armbågspennor 5: 1—3 > armpennorna, 2:dra längst, brunsvarta med brunt bräm; överarmpennor grå med hvitt spetsbräm; handtäckare brunsvarta, de inre med hvita, de små med gråhvita spetsbräm; armtäckare svartbruna med hvita spetsar, de inre och mellersta med rostgrått bräm; undre hand- och armtäckare ljusgrå, de mellersta hvita; undre kanttäckare svartgrå med hvitt bräm. Fötter svartbruna; vadtäckare hvita; skenben fjäderklädt till nedersta tredjedelen. Tars framtill och tarssula ringlade, denna smal; tår mörkbruna: 3 > 4 > 2 > 1; klor svarta: 3 > 2 > 4 > 1; 3 inåt vidgad, djupt fårad.

8. *Sommardrägt,* 1843, Skåne.

Liknar hanen i samma drägt, men är större; fram- och sidhals samt kräva hvita med talrika, väl begränsade svarta fläckar. Bröstet svart, baktill med hvita spetsbräm. Vadtäckare svarta och hvita.

9. *Hane i ruggning,* 30 september, Malmö.

Bröstets sidor hvita med svarta fjäderspetsar. Smalben 13 m.m. Huvud, hals, kräva och bröst med utväxande fjädrar.

10. *Hane, övergångsdrägt,* 4 oktober 1875, Ottenby. Hela fogeln ovan mera grå.

Näbb svart; kräva med dels hvita, dels hvit- och svartfläckiga fjädrar, de

förra täckande de senare, hvarför fläckarna synas svartgrå. Rygg och skulderfjädrar till största delen grå; endast få svarta med brunt bräm. Bröst hvitt; sidor = krävan.

11. *Hona, övergångsdrägt*, 25 april 1877, Skåne, C. Möller.

Näbb svart, något hoptryckt, spetsen något nedböjd; näbbås framom näsåsen svagt nedsänkt. Näsborrar sneda, framtill lägst, näslock något sväldt. Huvud ovan och nacke med hvitgrå nötta bräm- och brunsvarta spoltrakter samt få inblandade nya fjädrar med rödbruna sidobrämtrakter och svarta spolband; panna undertill hvit; ögontrakt och ögonbåge hvita; ögonvrå hvit med svarta fjäderspetsar; huvudets sida hvit med svarta små spetsstreck; örontrakt med en svag brungrå fläck; haka hvit. Framhals och kräva hvita med svarta spolband, nya utväxande hvita fjäderspetsar, nedtill med nötta kanter och gråsvarta spetsspolstreck och rotdelar, men mot roten hvita spolband; sidhals och halsrygg grå med svarta spetsband och utväxande nya svarta fjädrar med rödbruna breda spetsbräm. Rygg och skulderfjädrar askgrå med mörkare spoltrakter och svarta spolstreck, inblandade nya svarta fjädrar med brunröda bräm och hvita spetskanter eller fläckar; kors gråsvart med hvitgrå, nötta bräm och utväxande svarta med rödbruna spetsbräm och hvita spetskanter; övre stjerttäckare gråsvarta med nötta, hvitgrå bräm eller kanter; sidostjerttäckare hvita, nötta. Stjert åt sidorna utskuren; stjertpennor 6 par: 1 > 2 > 6 > 3 = 5 > 4; 1 spetsigt, gråsvart med hvita kanter och starkt nötta spetsar, de övriga grå med hvita kanter. Bröst hvitt av gamla nötta fjädrar med utväxande nya: vid roten svartgrå, vid midten och spetskanter hvita och spetsdel svart; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Vingar spetsiga; tumvinge med 4 fjädrar, gråsvarta med hvita spetskanter; handpennor 10 och armpennor 10, gråsvarta med hvita teckningar = n:o 1; armbågspennor 5: 2 > 3 > 1 > 4 = armpennorna, spetsiga, gråsvarta, åt de nötta gråhvita kanterna ljusare, den 5:te ny, svart med rödbrunt spetsbräm; överarmpennor svartgrå med hvita spetsbräm; handtäckare gråsvarta med hvita spetskanter och bräm, de små med hvita och grå bräm; armtäckare gråsvarta med hvita spetsar, de mellersta svartgråbruna med hvitgrå, nötta bräm; de mindre nya, svarta med rödbruna bräm; kanttäckare gråsvarta med brungrått bräm; undre handtäckare ljusgrå med hvitt bräm å de yttre, och hvita spetsar å de inre; undre armtäckare och de mellersta hvita; undre kanttäckare mörkgrå med hvitt bräm, inåt tilltagande, de inre hvita; undre överarmtäckare långa, hvita. Fötter svarta; vadtäckare hvita; skenben hvita, fjäderklädt till 12 m.m. ovan hälleden, smalben smala, ringlade. Tars framtill och tarssulan ringlade; tår: 3 > 4 > 2 > 1, 3 och 4 förenade med kort hud; klor svarta, krökta, spetsiga, 3 > 2 knappt > 4 > 1, som når marken.

12. *Hona*, 25 april 1877, Skåne, C. Möller.

Huvud ovan svart med rödbruna brämtrakter vid spetsarna; ögonbåge hvit; huvudets sidor rostgrå med svarta spetsfläckar; haka hvit med svaga, grå spetsfläckar. Hals rostgrå med svarta spetsfläckar; kräva hvit, svartfläckig. Rygg och skulderfjädrar nästan alla svarta med rödbrunt bräm, hos en del nött; få inblandade grå fjädrar. Stjertpennor 6 par, ytterst svaga gråhvita kanter. Bröst svart med hvita spetskanter och kvarsittande hvita, nötta fjädrar i midten, baktill hvitt med täckta svarta fläckar nära spetsarna; sidor hvita, framtill gråbruna med hvita och rostgrå bräm. Vingar med brungrå, svarta, hvita och grå fjädrar, inga med rödbrunt bräm.

Andra erhållna från samma trakt den 24 maj.

13. *Hona*, 4 juli, Falsterbo.

Näbb svart, mot spetsen svagt nedböjdt. Huvud ovan brunt, svartfläckigt; huvudets sidor hvita, svartfläckiga; haka hvit. Framhals, strupe, sidhals och kräva hvita, svartfläckiga; nacke hvitgrå, svartfläckig; halsrygg brun, svartfläckig. Rygg och skulderfjädrar svarta med bruna och hvitgrå kanter; kors och övre stjerttäckare svartgrå och svarta med bruna eller hvita fjäderkanter, de längsta svarta, den yttersta i utfanet hvit. Stjertpennor 6 par: 1 > 2 > 3 = 4 = 5 = 6, 1 svart, 2—6 ljusgrå, alla med smala hvita bräm. Bröst svart, fjädrarna med hvita breda tvärband, i midten med korta, hvita spetsar; sidor hvita, svartfläckiga; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita med smala svarta spolstreck. Vingar svartbruna; tumvinge med 3 fjädrar; handpennor stora 10: 5 och följande med hvit ytterkant; armpennor 10, hvita, mot spetsen å 1—7 svartbruna, de övriga med avtagande svartbruna fläckar; armbågspennor 4, svartbruna, långa med grå kanter; överarmpennor små; undre handtäckare gråhvita; undre armtäckare hvita; undre kanttäckare gråbruna med hvita spetsar. Fötter svartbruna; vad hvit; skenben fjäderklädt till midten; tår: 3 > 4 > 2 > 1; klor svarta, 3 > 2 > 4 > 1.

14. *Hona*, 4 juli, Malmö.

Överkäkens spets föga utvidgad; underkäken framåt jemnbred. Näsborrar framtill smalare, sneda; kalott svartbrun med bruna fjäderbräm; ögontrakt och ögonvrå gråhvita; tygel ljusbrun; kindtrakt gråhvit; ögontrakt brungrå; haka hvit. Framhals hvit med bruna spolstreck, gående från täckta, bruna tvärband, somliga fjädrar äro rent hvita, andra sakna tvärband och hava endast ett brunt spolstreck eller en spolfläck; halsrygg svartbrun med rostbruna fjäderkanter och sparsamt inblandade grå fjädrar. Rygg och skulderfjädrar gråbruna med stora svartbruna och rostbruna samt få små, hvita fläckar; kors och övre stjerttäckare gråbruna, de senare åt sidorna hvita. Stjert svagt avrundad, något tillspetsad;

stjertpennor 6 par: 1 > 2 > 3 = 4 = 5; 1 brun, de övriga grå, kanterna något blekare, spolar hvita. Bröst och sidor hvit- och svartbrokiga; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Liggfläckar stora, nakna, midten av bröst och mage fjäderklädd; tumvinge med 3 fjädrar, bruna med smala, hvita spets- och inkanter; handpennor: 1 mycket liten, hvitgrå, dold under utfanet; stora 10, bruna, mot spetsen till en del hvita spolar, utkanterna på ett stycke från spetsen hvita; armpennor 10 med spolar till största delen hvita, den täckta delen hvit, den fria brun, avtagande, å de inre, 8—10, med föga brunt, spetskanter å alla hvita; armbågspennor 4, långa, tillspetsade, bruna; överarmpennor ljusgrå; handtäckare svarta med bruna spolar, de inre med hvita spetsar, de små svarta; armtäckare bruna med ljusbruna utkanter och hvita spetsar, utom å de innersta, de mellersta, som äro bruna med svarta spolstreck, och kanttäckarne, som äro svartbruna med grå fjäderkanter; undre handtäckare gråhvita; undre armtäckare och de mellersta hvita; undre kanttäckare gråbruna med hvitt bräm; undre överarmtäckare alla hvita. Fötter svarta; vadtäckare hvita; skenben fjäderklädt till mer än hälvten. Tars framtill trind; tår och klor: 3 > 4 = 2 > 1, svarta, hudflikar, mellan 2:a, 3:e och 4:de tårna, mycket korta, förenar basen av 1:a lederna.

15. *Hona*, 4 oktober 1875, Ottenby.

Näbb svart med spetsen nedböjd; näbbås vid roten rät, framåt böjd, näsås hoptryckt. Käkkant mot spetsen nedböjd, överkäken starkare böjd än underkäken, fårorna nå nästan spetsen, käkrot något hög. Näsborrar smala, framåt sluttande. Huvud ovan svart med brunt bräm; huvudets sidor gråbruna med svarta spetsfläckar; kindtrakt gråhvit; örontrakt gulbrun med svarta spetsfläckar; haka hvit. Framhals gråbrun med svarta spolstreck; strupen ljusast; sidhals gråbrun med svarta spolfläckar; kräva hvitgul med stora svarta spetsfläckar; nacke och halsrygg gråbruna med svarta spolfläckar. Rygg och skulderfjädrar svarta med brunt och hos få gulhvitt bräm, få av de senare grå med brunt bräm; kors svart med gråbrunt spetsbräm; övre stjerttäckare svarta med brunt spetsbräm, åt sidorna hvita, de längsta med gult spetsbräm. Stjert i midten tillspetsad, åt sidorna något utskuren; stjertpennor 6 par: 1 längst, 4—5 kortast, 1 svart, infan och spets för övrigt grå, kanter hvita, de övriga grå, 2 med gulgrå spets, spolar åt roten svarta, sedan hvita, mot spetsen grå. Bröst hvitt, framåt och å sidorna med svarta spetsfläckar; mage hvit; undre stjerttäckare hvita, de mellersta långa; slaksida hvit. Vingar spetsiga, svarta och svartgrå; tumvinge med 4 fjädrar, infan svartgrått, spetskanter hvita, å 3 och 4 gula; handpennor: 1 liten grå, stora 10: spole å 1 hvitbrun, mot spetsen hvit, liksom de övriga pennorna, utkanter å 5—10 hvita; armpennor 10: spetskant och å de inre utbräm samt till större delen hvita; armbågspennor 5, långa, 3 längst, brunsvarta, spets- och utbräm bruna, dess täckare långa, av samma färger; överarmpennor små, grå med hvitt bräm, spetskanter å 2—4 gulbruna; handtäckare svarta, spetsar å 1, 5 och de inre hvita, de små svarta med gult och hvitt bräm; armtäckare svarta med hvita spetsar och utkanter, de mellersta gråsvarta med gula och grå bräm; kanttäckare svarta med gulgrått bräm; undre handtäckare grå med hvitt bräm; undre armtäckare, även de mellersta, hvita; undre kanttäckare gråsvarta med hvitt bräm; undre överarmtäckare långa, hvita. Fötter svarta; vadtäckare hvita; skenben hvitt, fjäderklädt nedom midten. Tars framtill ävensom tarssulan ringlade; tår: 3 > 4 > 2 > 1; klor: 3 > 2 > 4 > 1, svarta.

16. *Hona, vinterdrägt*, 6 oktober 1843, Skåne.

Liknar hanen till färgen, men alla skulderfjädrarna m. fl. äro grå.

17. *Hona*, 8 oktober 1875, Skåne.

18. *Dundrägt*, 17 juni, Öland. Silfversvärd, Riksm.

Näbb svart. Huvud ovan svart med bruna och hvita fläckar, panna rostgul med svart streck; ögonbåge rostgul; ögonvrå med svart band, tinning med en svart fläck; huvudets sidor rostgula; haka gulhvit; sidhals och kräva ljust rostgula; nacke rostbrun med svarta och hvita fläckar; halsrygg rostgrå. Rygg svart och brun med hvita små fläckar; kors, övre stjerttäckare och stjert = ryggen. Bröst och mage gulhvita; slaksida, vingar och skenben = ryggen. Fötter brungrå.

19. *Unge, äldre*, med dun och utvuxna fjädrar, Ottenby, 17 juli, Meves.

Hjessa och nacke svart-, hvit- och brunbrokiga. Panna gulhvit med bruna streck; huvudets sidor gulhvita; öronvrå med svart streck; örontrakt med ljusbruna fläckar; haka hvit. Framhals och kräva rostgrå med svarta spolstreck; övre kroppsdelar svarta med breda, rostbruna bräm. Dun å undergump och stjert grått, spetsar svarta med hvita fläckar.

20. *En annan*, något större unge.

21. *Hona, ung*, 7 september 1875, Falsterbo. C. Möller.

Kors och övre stjerttäckare svarta med rostbruna bräm. Bröst hvitt med stora, breda, svarta fläckar, de flesta halvmånformiga.

22. *Hona, ung*, 7 september 1875, Falsterbo.

Huvud ovan gråbrunt med svarta spolfläckar; ögonvrå grå, närmast ögat en svart fläck; huvudets sidor brungrå; haka hvit. Framhals grå med små täckta spolstreck; sidhals brungrå med något större spolstreck; kräva brungrå med svarta spolfläckar; nacke och halsrygg av samma färg med svaga spolstreck. Rygg med svarta fjädrar med brunt bräm inblandade bland grå; skulderfjädrar av samma färger, men bräm å de svarta bredare, hvita och rostfärgade, nötta, de 2 yttersta svartgrå med hvitt utbräm >

och täckande överarmpennorna. Kors brungrått med svarta, dolda spolfläckar; övre stjerttäckare brunsvarta med gråbruna kanter eller rostbrunt spetsbräm, de understa kortare, rent svarta; de vid sidan hvita mot roten svartgrå. Stjert på båda sidorna inskuren; stjertpennor 6 par: 1 > 2 > 6 > 5 > 4 = 3; 1: infan svart med inkant hvit, bakåt gul, utfan grått; 2—6 ljusgrå, spolar framom spetsen hvita, mot roten brungrå, kanter hvita. Bröst hvitt, främst med små, svarta spolstreck; sidor hvita med svaga, hvitgrå fläckar; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Vingar spetsiga; tumvinge med fjädrar svarta, hvitkantade; handpennor: 1 mycket liten, grå med hvita kanter; stora 10: 1 > 2 > 3, brunsvarta, spole å 1 hvit liksom till en del å de övriga, utkanter å 4—10, inåt tilltagande, hvita, ävensom yttersta spetskanten; armpennor 10: till större delen och spetskanter hvita med en stor, inåt avtagande, brunsvart fläck vid spetsen, fläckar i 9 och 10 svartgrå, å 9 liten, å 10 stor; armbågspennor 5: 1—3 > armpennorna, svartbruna med rostbruna spetsbräm, 1 med hvit, 2 med gulgrå utkant; överarmpennor långa, svartgrå med hvitt bräm; handtäckare svarta, 1 smal; hvitt spetsbräm, utom å de näst yttersta, inåt tilltagande; de små brunsvarta med hvitt, å de inre grått spetsbräm; armtäckare svartbruna med hvita spetsar och gulgrå utkanter; de mellersta och kanttäckarne svartgrå, spetsar rostgula, bräm grå, spolar och spoltrakter svarta; undre handtäckare hvitgrå med hvitt bräm;

№	1♂	2♂	3♂	4♂	5♂	6♂	7♂	8	9	10♂	11♀	12♀	13♀
Längd	—	187	173	—	187	188	—	—	178	200	203	195	205
Huvudets längd (+ näbb)	—	51	—	—	54	—	—	—	55,6	—	60	56	—
Näbb, längd till pannan	30	27	27	28	—	31,5	27,3	31	31,5	31	36	32	35,5
» » » munvinkeln	—	26	28	—	29	30	—	—	31	30	34,5	37,5	33,5
» » fr. spets. t. näsb	25	23,5	—	22,5	—	—	23	25,5	26,3	31	30	21,5	—
» höjd vid roten	6	6	—	6	—	6	6,5	6	6,7	6	6,8	6	7
» » » näsborrarna	4,5	5	—	5	—	5	5	5	5,2	5	5	4,5	5
Gapets bredd	4,5	5	—	—	6,5	5	—	—	5	5	5,5	5	—
Näbbets bredd vid näsborrarna	3	2,9	—	—	—	—	3	—	—	3	3,4	3,7	—
» minsta bredd	1,5	1,4	—	—	—	2	—	—	—	—	1,8	—	1,8
Näbbspetsens bredd	1,5	2	—	1,9	—	2	1,9	2	2,3	2	2	2	2
Näsborrar	2,5×0,5	2,5	—	—	—	—	2,5×0,5	2,5	3,5	—	3,4	—	—
Vingens längd, direkt	114	112	108	106	—	105	113	111	110	113	111	112	115
Mellan vingspetsarna	—	345	345	—	? 310	347	—	—	345	367	365	362	386
Tumvinge	32	30	—	28	—	—	31	32	31	32	32	27	—
Stjert, längd	50	49	46	46	—	53	47	47	51	51	50	50	52
Stjertspets bakom vingspetsarna	—	4	—	—	0	—	—	—	0	0	4	—	—
Tars	23	22	24	22	—	24	24	24	24,5	25	25	23	26
Mellantå med klo	21	19	22	21	—	21	22	22	21	21	22	21	23

№	14♀	15♀	16♀	17♀	18 p	19♂ p	20 p	21 j	22 j	23	24	25	26♂	[27 j]
Längd	190	211	—	208	75	—	—	200	211	188	190	—	158	—
Huvudets längd (+ näbb)	—	—	—	—	—	32	40	—	—	—	—	60	50	—
Näbb, längd till pannan	29	37	33	33,5	10	14	18,5	34	36	31,5	30,5	33	26	22
» » » munvinkeln	30	35,5	—	32	—	—	—	33	35	—	—	29	—	—
» » från spetsen till näsborrarna	26	32,5	27	27,5	—	11	14	—	—	27,5	27,5	—	—	—
» höjd vid roten	6	7	6,1	6,5	—	3	5,5	6,8	7	7	6,5	7	6	—
» » » näsborrarna	5	6	5	5	—	—	—	5,5	6	6	5,5	3,4	—	—
Gapets bredd	5	5	—	6	—	—	—	5	5	5,7	5	—	—	—
Näbbets bredd vid näsborrarna	2	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» minsta bredd	—	2	—	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Näbbspetsens bredd	2	2,1	2,4	2	—	1,6	1,8	2	2	2	1,8	2,1	2	—
Näsborrar	2	—	—	—	—	1,5	2	—	—	—	—	—	3,5	—
Vingens längd, direkt	105	114	111	120	—	—	65	111	114	108	110	116	113	120
Mellan vingspetsarna	347	372	—	384	—	—	—	365	375	158	364	—	355	—
Tumvinge	—	32	—	33	—	—	—	—	—	31	34,5	—	31	—
Stjert, längd	53	56	48	55,9	—	—	—	51	53	51	53	50	54	—
Stjertspets bakom vingspetsarna	—	10	—	0	—	—	—	—	—	0	0	—	—	—
Tars	24	26	25	27	20	21	21,5	24	27	25	24	28	22,5	22
Mellantå med klo	21	21	22	21	19	19,5	20	21	21	21	22	23	23	22

Anm. v. Droste fann näbbets längd vara 25—38 m.m.

№	1a	b	c	2a	b	3a	b	c	d	4a	b	c	d	5a	b	c	d	6a	b	7	8
Äggets längd	36,2	35,4	33,4	32,4	31,9	35,5	35,5	35,2	35	35,6	35	34,5	34,2	34	33,8	33,7	33,7	36,3	34,5	36,2	31,9
» bredd	25,2	24,5	23,5	23,2	23,4	25,2	24,6	24,6	25,5	24,3	24	24	24	24,2	24,8	24,7	24,4	25,2	24,6	25,2	23,4
» spets	11	10,9	9,9	9,2	8,5	10,3	10,9	10,6	9,5	11,3	11	10,5	10,2	9,8	9	9	9,3	11,1	9,9	11	8,5
» reducerade längd	1,44	1,44	1,42	1,4	1,36	1,41	1,44	1,43	1,37	1,47	1,46	1,44	1,42	1,4	1,36	1,36	1,38	1,44	1,4	1,44	1,36
» rektangel	912	867	784	752	746	895	873	866	892	865	840	828	821	823	838	832	822	915	849	912	746

Då honorna äro betydligt större än hanarne, borde det undersökas, om icke de kläckfärdiga ungarne i de stora äggen äro honor och i de små hanar.

undre armtäckare och de mellersta hvita; undre kanttäckare svartgrå med hvitt bräm; undre överarmtäckare långa, hvita. Fötter brunsvarta; vad hvit; klor nästan raka, fårade, = n:o 1.

23. *En annan*, 18 oktober 1875, Malmö.

Vid sidorna om pennan ett hvitt band, haka och bröst hvita, kräva gråhvit med bruna spolfläckar och utväxande hvita spetsar. Bröstets sidor hvita, framtill med små, svarta spetsfläckar.

24. *En annan*, samma dag och ställe, liknar den sistnämnde, men har något större fläckar å halsens och bröstets sidor.

25. *Vinterdrägt*, Sitka, SAHLBERG, Riksm.

Näbb svart; ögonbåge och tinning hvita; ögonvrå och huvudets sidor brungrå, nedåt med hvitt bräm, vid ögat en liten smal halvmånformig fläck; haka hvit. Framhals upptill hvit, nedtill och kräva grå med hvitt bräm; sidhals grå. Övre delen brungrå. Rygg och skulderfjädrar med hvita, onötta spetskanter, enstaka mot spetsen mörkbruna och med hvitt spetsbräm; handpennor brunsvarta med hvita spolar, de inre även med hvita ut- och spetskanter: armpennor brunsvarta med smalt, hvitt spetsbräm; armbågspennor långa, svartbruna, brämtrakter gråbruna, ut- och spetskanter hvita; de mellersta kanttäckarne brungrå med svartbruna spolar och hvita bräm. Fötter mörkbruna; klor svarta.

26. Var. alba. *Hane*, 31 juli, Ottenby, KOLTHOFF.

Näbb ovan svart, undertill mörkbrunt. Huvud ovan svartgrått med rostgrått bräm; ögonbåge hvit från näbbroten till nacken; ögonvrå gråbrun; huvudets sidor gråhvita; haka hvit. Framhals hvit med gråhvita spetsfläckar; kräva hvit med ljusgrå spoltrakter; nacke och halsrygg hvita. Rygg och skulderfjädrar hvita med brungrå stora spetsfläckar vid det hvita brämet; kors hvitt; övre stjerttäckare hvita, mot spetsarna ljust brungrå. Stjert hvit, 1 paret mot spetsen ljusgrått. Bröst hvitt; sidor hvita med ljusgrå spoltrakter; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Vingar ovan hvita och grå; handpennor mot spetsen mörkare grå, för övrigt gråhvita, spolar hvita; armpennor grå med hvita spetskanter, åt roten hvita; armbågspennor grå med hvita kanter och mörkgrå spolar; handtäckare grå; armtäckare hvitgrå med mörkare spolar och spoltrakter; undre handtäckare hvita med svagt gråhvita spetsfläckar; undre armtäckare hvita; undre kanttäckare hvita, mot roten brungrå; undre överarmtäckare hvita. Fötter mörkbruna; klor svarta.

[27. *T. fuscicollis* VIEILL., *T. Bonapartei* SCHL., *T. Schinzi* BONAP. *Ung*, Grönland.

Näbb mycket kort, 21—22 m.m. Bröst hvitt, framtill och kräva med rostbruna spolfläckar; mage hvit. — Icke träffad i Skandinavien.]

Ägg. Finkorniga, glänsande, olivgråhvita, olivgröna, gulhvita, ljusgröna; grundfläckar ljust gråbruna; ytfläckar bruna, vanligen vid tjockändan störst och sammanflytande.

1. 22 juni 1866, Ostfinmarken. Även der erhållna den 16 juni 1862.

2. 20 juni 1865. Samma trakt.

3. 1871, Orkney. Brunhvita med smärre fläckar.

4. 31 maj 1874, Tilsö, Jutland. Ljust olivgröna; fläckar stora.

5. 25 maj 1874, Tilsö, Jutland. Ljust olivgröna; fläckar mindre.

6. 30 maj 1867, Näsby, Öland. Ljust olivgröna med sparsamma större och mindre fläckar, vid tjockändan mer eller mindre sammanflytande, bruna och svartbruna.

7, 8. Maximum och minimum: det längsta och kortaste.

Ägg av den s. k. *Tringa Schinzi*. Finkorniga, glänsande, olivgula till hvitgula; grundfläckar ljust brungrå; ytfläckar olivbruna, å tjockändan stora, till en del sammanflytande.

№	1a	b	c	(d)	2a	b
Äggets längd	35,7	35,1	35	33,5	35,8	35,7
» bredd	24,4	25	24,9	25,4	25,5	25
» spets	11,3	10,1	11,9	8,1	10,3	10,7
» reduc. längd	1,46	1,4	1,4	1,32	1,4	1,43
» rektangel	871	877	872	851	913	893

Dessa tal falla inom området för den funna variationen hos äggen av *Tr. alpina*, hvadan jag icke kan hos äggen finna någon sådan olikhet, som kan bestyrka det påståendet, att *Tr. Schinzi* BREHM är en särskild art. *Obs.* 1 d med abnorm form. Se p. 523-4.

1. maj 1851, Rügen. a, b, c päronformiga; d kort, knappt samma kull.

2. 1837, Rügen. a olivgrönhvitt med bruna fläckar; b brungult med bruna fläckar.

Förekommer å Grönland, enl. Fabricius, sällsynt. Reinhardt säger, att hon ej är här funnen häckande, och Paulsen erhöll henne flere gånger i ung- och höstdrägt, men ej i sommardrägt. Holbøll erhöll henne ej. Hon anföres även från Melville-ön och Davis' sund. Ej funnen på Spetsbergen.

På Island är hon talrik i dalarna, och till de lägre bergsslätterna kommer hon, enligt Faber, i stora skaror omkring den 18 april i sommardrägt. Krüper såg 2 utmattade den 12 maj vid överfarten till Island. Börjar lägga ägg, enligt en uppgift, den 24 april; lägger dem, enligt andra, i andra veckan av juni. Krüper fann första boet med 4 ägg den 30 maj. Ungar utkläckas mot slutet av juni månad, Faber. Under de första dagarna av augusti äro ungarna utvuxna och draga sig då till kusterna. Ännu i början av oktober finnas några kvar, hvilka snart derefter bortflytta, Mohr. Fabers och fleres berättelse, att före parningstiden en Brockfogel åtföljer en *Tringa alpina*, är allmänt bekant. En del av denna och flere arter kvarstannar vid kusterna över sommaren utan att häcka.

På Färöarna finnes hon, enligt Landt, Graba, och både vinter och sommar, H. C. Müller. Enligt Feilden, som ej fann henne här häckande, var hon allmän om våren, men under häcktiden fåtalig.

I Skandinavien är hon den allmännaste vadaren; häckar från Ishavets kust till Skåne. I Norge häckar hon, talrikast i Finmarken; *Tr. Schinzi* likaså (?), men mindre talrikt; flockar om 10—16 st. visa sig i synnerhet om våren, Schrader. Vidare heter det, att hon är der allmän vår, sommar och höst; kommer dit i medlet av maj, på de högre fjellmyrarna och ned till havskusten under juni månad, Sommerfelt. Gamla foglar här och der vid Tromsö under flyttning, Lilljeborg. På Tamsö i Porsangerfjorden fann Collett den 15 juli 1876 både nykläckta ungar och halv- eller fullvuxna; vid Vadsö i augusti, Malm. Häckar i Vesteraalens mossar talrikt, Barth. På låga stränder visa sig om hösten stora flockar; på Lister och Jäderen allmän, Rasch; iakttogs först den 16 maj vid Bodö, derefter allmän, F. och G. Godman. På Jäderens rev såg Landmark den 2 sept. 1874 en svärm foglar om 10,000 st., de flesta *Tr. alpina, Tr. canutus* och *Tr. minuta*, samt derjemte *Strepsilas*, *Calidris arenaria* och *Charadrius hiaticola*. Vid dåligt väder försenas färden och antalet ökas, Collett. Under hösten 1876 även mycket talrik, Bahr. Temligen allmän vid Fokstue-myren, men sparsam i andra delar av Dovre. I trakten av Kristiania häcka strödda par. Vårflyttningen sker mycket hastigt; i medlet av augusti börjar höstflyttningen, och Collett har sett henne der ännu den 5 oktober. Man skall hava träffat henne med full sommardrägt den 19 september 1866. Hos de flesta är dock ruggningen fullbordad, innan de lemnat landet.

Häckar i Lappland på de högre fjällmyrarne, dock överallt sparsamt, Malm. Vid Oviken i Jemtland fann Meves henne den 22 maj; vid Karlstad och omkring Venern allmänt häckande, enligt hvad Cederström och Hammargren uppgifva. Träffad i Dalarne, Theorin. Vid Upsala flockvis under flyttning om aftnarna vid ån, lätet pipande, Thunberg, Mesch; erhållen i aug. och september 1873, enligt meddelande av Segerström; vid Stockholm på våren, Wikström; i Södermanland på flyttning, kom år 1826 den 20 augusti, bortflyttade den 12 september, Ekström; i Ö. Södermanland i närheten av havet ej sällsynt under flyttnings-

tiderna, Sundström; i Kihl, Örebro län, ej sällsynt, men endast under flyttning, Lövenhjelm; likaså i Nerike i allmänhet, enligt brev från Lundborg. Kolthoff har meddelat mig, att hon i Bohuslän häckar, dock icke talrikt, och sparsamt inne i landet. Under flyttningstiderna ganska allmän, kommer dit i apr., träffad den 28 maj 1873, Törnquist; flyttar söder ut i senare hälvten av september och till den 10 okt., hvilket överensstämmer med W. v. Wrights uppgifter. I Ronnum allmän. Häckar i N. Halland, Malm.

På Gotland häckande, sällsynt, Wallengren, Kolmodin; erhållen der den 13 och 26 juni. Häckar även på Öland, Andrée m. fl. Dunungar hava erhållits den 17 juni och 17 juli; erhållen den 10 sept. 1868, Arnell.

Kommer till Ottenby från början av juli till sept. i otaliga skaror, enl. meddelande av Kolthoff; förekommer i Ö. Småland, Tiselius. Vid Kalmar den 22 juli 1869, Arnell; erhållen vid Kristianstad, Wahlstedt. I N.Ö. Skåne är hon vanlig och häckar, Wallengren, Gadamer. Vid Farhult erhållen den 25 aug. 1881; häckar i kärren omkring Ringsjön och på Hyllie ängar; kommer i april, flyttar bort i nov., enligt meddelande av C. Möller. Vid Vesums mosse den 2 maj 1864, dununge i Heljarp den 31 maj 1862. Under åren 1823—32 erhållen vid Lund den 1 mars till den 3 maj; den 15 augusti 1881, den 10 oktober 1852 och den 12 oktober 1858, Roth. Vid Lomma på hösten talrik, erhållen den 6 oktober 1843, vid Malmö den 4 augusti 1873, vid Kämpinge den 18 juni 1868, A. L. Grönvall. Vid Trelleborg den 15 april 1845. På Skånes sydkust under flyttning talrik, erhållen den 20 och 25 april, 23 juni, 4 juli, 7 september till den 18 oktober. Häckar talrikt vid Falsterbo. Enligt Nilsson kommer hon mot slutet av mars.

Förekommer på Bornholm, Kjærbölling. I Danmark häckar hon talrikt och flyttar över landet i stora skaror samt häckar både vid havskusterna och vid inre vattendrag samt på mossar. Hon kommer hit i april, flyttar i oktober, vid milda vintrar kvarstannar en del, Teilmann; häckar i maj, enligt Collin, i april eller början av maj. I Slesvigs kärrtrakter häckar hon, Boie, Baldamus, Kjærbölling.

I de stora flockar av flere Snäpparter, som samla sig i aug. på Slesvigs vestkust, är denna art den talrikaste. Kommer till S.V. delen av Töndern tidigt om våren och flyttar sent på hösten, J. P. Müller. Vid Flensburg funnos ägg den 30 maj 1879, Erichsen, Paulsen. I aug. såg v. Preen på Sylt många tusende. I Slesvig och Holstein år 1876 om sommaren; första kullen ägg erhölls den 25 maj; små flockar under vintern till mars; år 1877 övervintrade ett fåtal, enl. Rohweder, under sommaren ej sällsynt på Ö. kusten och på inre mossar, talrik vester ut, men häckar sparsamt; från aug. tallösa skaror vid Nordsjön; små flockar övervintra.

I Finland fann J. v. Wright en enda i Savolax, 63° n. lat.; allmän på Karlön utanför Uleåborg, Nylander; enl. Aschan förekommer hon somliga år i stora flockar i slutet av maj och till juni. Vid Kexholm i mindre flockar i oktober; Esbo den 19 juni och 10 juli; i Helsinge den 19 juni; Sibbo och Helsingfors den 7 april, 16 och 18 maj, v. Nordmann; Nyland om hösten i stora flockar, erhållen vid Åbo och på Åland, Palmén m. fl.

Vid Kolas kuster fans hon av v. Middendorff och av Sandebergs expedition, allmän under hela sommaren, Hg. Kinberg.

I Arkangels guvernement häckar hon, ägg d. 12 juni, Goebel, och finnes om sommaren i Ekaterinenburg, Sabanaeff. År 1880 på flyttning i Petersburgs guvernement, Brandt; erhållen vid Peipus, Seidlitz. I Lifland och Estland under flyttning vid

insjöar i små flockar; å Kurlands kust talrik om hösten, Meyer; hon häckar vid Libau, Goebel.

På Waigatsch talrik i sommar- och höstdrägt; mycket allmän i september, på fastlandet talrik vid Jugor Schar, v. Heuglin. Häckar i Petschora. I Central-ryssland under flyttning talrik. I N. Ryssland och Sibirien till Kamtschatka och dess öar, men temligen sällsynt. Träffad på Kurilerna; flyttar över S. Rysslands vattendrag, Dauriens och Mongoliets saltsjöar. Vid Jenisej fåtalig, talrikare omkring Kaspiska havet, Pallas; i Kaukasus, Bogdanow, Schalow. Seebohm såg henne först den 14 juli på 62° n. lat.; han erhöll ett par med dunungar den 18 juli på 71° 30′ n. lat. Vid Taimyrfloden går hon till 75° 30′ n. br. och i Taimyrlandet till 71°, v. Middendorff. I Darasun på flyttning, Dybowski, Parrex. I Aral-tiantschans område genomtågar hon landet till en höjd av 3—4,000 fot över havet. I Perowski i början av september, drar i slutet av samma månad längs Arals strand till Dariamynningen, dit de första flockarna komma den 28 sept., Sewerzow. Vid Amurs mynning erhölls hon den 26 maj; flockar av unga foglar vid Nikolajew den 28 augusti i övergång till vinterdrägt, v. Schrenck. Å sydkusten vid Okotska havet under aug. i full vinterdrägt, v. Middendorff. '*Tr. alpina v. chinensis*' Swinhoe är i maj och från de sista dagarne av augusti till midten av sept. vanlig på genomtåg, Taczanowski.

Från Tyskland finnas talrika uppgifter. Vårflyttningen börjar i slutet av april, de flesta komma i maj. Vid N. kusten komma skaror av flere tusen. I det inre av Tyskland fåtaligare. Gamla och unga flytta för sig, sällan bland de senare ertappas någon av de förra; besöker under flyttning mest flacka, dyiga stränder. Höstflyttningen börjar i augusti eller midten av sept. och slutet av oktober. Från Tyskland bortflyttar hon i slutet av okt. eller i början av nov. Över Tyskland flytta nästan endast unga foglar, Naumann. I oktober vid tyska Östersjökusten, L. Brehm; ägg den 29 maj till 5 juni vid Östersjökusten, Hintz; år 1861 den 2 juni funnos flere bon med oruvade ägg. Enligt Borggreve är hon deremot vanligtvis talrik på sumpiga ställen i hela strandområdet, men häckar knappt regelbundet i det inre av landet. På flyttning både vid kusten och i sumptrakter vid floderna, ofta i otroligt stort antal. Häckade år 1860 på Poel, v. Preen, var talrik, Zander, men häckade ej mera der, enl. v. Preen, som träffade små flockar i september på Darser Ort. På Bock vid Stralsund den 12 september 1870 i tusenden, Lühder. I Schwerin vår och höst, enl. v. Preen, som skriver från samma ort, att hon år 1859 icke mera häckade vid sjön, der hon för 5 år tillbaka var allmän, och att hon även vid havskusten skulle vara sällsynt, allt i följd av insamlingen av vipägg, hvarvid även de av denna fogel fingo följa med. I september i små flockar om 5—6 stycken. I Pommern mycket vanlig, Hornschuch, Schilling; häckar även här nära Östersjökusten i maj. I Neu-Vorpommern ägg den 13 maj hos *Tr. alpina* och *Tr. Schinzi;* de förra starkt ruvade, de senare icke; iakttogs år 1860 i sista hälften av april; den förra hade full kull ägg den 14 maj. På N.V. kusten av Rügen, enl. Schilling; hösten 1851 i flock om flera hundra, år 1852 från början av oktober till midten av december i flockar om högst 20—30 st.; man ansåg, att orsaken till detta ringa antal var, att icke nordlig vind blåst; iakttogs på Rügen den 21—29 mars och 15—19 juli, Schilling, Quistorp, Holland, och på Hiddensö voro ungar utkläckta den 15—19 juli, Holland. I Mark är hon, enl. Schulz, sällsynt, i synnerhet ser man sällan gamla foglar i vårdrägt; enligt Schalow deremot är hon under flyttning, i synnerhet om hösten, icke sällsynt. Enligt Vangerow

sällsynt under flyttning vid större eller mindre insjöar, i små flockar. Vanligtvis talrik om sommaren i träsk vid stranden; häckar i N. Münsterlandet, Borggreve; förr der talrik; antalet minskades, och år 1863 säger Altum, att hon här numera knappt häckar. Häckade 1852, men skall vara '*T. Schinzi*', även den äkta *Tr. alpina* förekommer i stort antal, Bolsmann; iakttogs den 6 april 1868, Altum; i Nassau sällsynt, Römer.

I S. Tyskland iakttogs hon 1856 på höstflyttning den 4 september, Heuglin. I Schwaben och Neuburg mycket sällan; på flyttning erhållen den 29 juli vid Memmingen, Büchele, Leu; flyttar genom Kurhessen, W. Schwaab. I Niederhessen icke talrik, Sezekorn; flere gånger träffad vid Halle a. S., E. Rey; vid Renthendorf år 1848 ensam och nästan endast unga foglar, Brehm. Meyer säger, att hon om våren är sällsynt vid sött vatten. I Wetterau i augusti och september talrik, C. Jäger. Häckar, enl. Hellmann, i Thüringen; till Rhen kommer fogeln i större eller mindre flockar i september; vid Köln, enl. Ruhl, anses sällsynt, visar sig dock årligen om hösten, i synnerhet i september, i större och mindre flockar vid Rhen, Brahts. Vid Mühlheim vid Rhen med *Tringa Schinzi*, Ruhl.

I Bayern vid Donau förekommer hon på flyttning i flockar om 60—80 st. Kom till Neuhaus vid Höchstadt a. A. år 1858 den 13 april i övergångsdrägt; var i full sommardrägt den 14 maj; den 16 och 24 s. m. kommo ytterligare små flockar; höst-tåget började den 8 september och varade till månadens slut. Till Franken kommer hon ofta redan den 7 augusti, senare talrikare; huvudtåget sker i september och oktober, då man får se henne i mycket stora flockar. Flyttningen varar till de första dagarne i nov. Hon återkommer ofta omkring d. 17 eller 18 mars, huvudtåget varar från första hälften av april till andra hälften av maj; senast träffad den 24 maj. Mycket sällsyntare om våren än om hösten. Den 13 april 1856 erhållen i övergångsdrägt; den 18 maj 1855 och 16 maj 1858 flere hanar i sommardrägt. På flyttning brukar hon åtföljas av *Mach. pugnax*, *Totanus glottis*, *T. fuscus* och *Squatarola helvetica*. I Mittelfranken erhållen den 13 okt. 1828 och den 13 sept. 1863, Jäckel.

Träffas även i Würtemberg, Calwer. Vid Rhen och Main om hösten talrik, Meyer; skall häcka i Arnsberg; vid Sieg, Suffrian. I Erlangen, G. v. Koch; i Mindel och Kamelthal sällsynt på flyttning, Landbeck. Vid Bodensjöns stränder talrik i september och oktober, Walchner. I Schweiz om våren sällsynt, talrikare i augusti och september vid flod- och sjöstränder, t. o. m. i bergen, Schinz. I Genève-dalen regelbunden flyttfogel, F.-Beaumont. I Schaffhausen under flyttning ensam eller i små flockar, Goeldlin; i Ticino, Riva.

I Oberlausitz ej sällsynt, vanligare om hösten än om våren, Tobias. I Böhmen om våren ensam, på hösten i större flockar på dyiga stränder vid stillastående vatten; förekommer med *Tr. alpina*, en gång träffad vid Palliardi, A. Fritsch. Förekommer i Böhmen och Österrike, enl. Landbeck; i augusti och september ej sällsynt i Siebenbürgen, Finsch. I Österrikiska staterna i sommar- och vinterdrägt, Natterer, Finger, v. Pelzeln. I Grodek, i Galizien, iakttagen den 31 mars, K. Fritsch. I Galizien och Bukovina vid flodstränder på flyttning, mera sällan om våren än om hösten. I Tyrolen vid vårflyttningen, Althammer. Hornhuber omnämner henne från Ungern.

I Obersteiermark, Hanf, v. Tschusi (*Tr. Schinzi*). I Transsylvanien ej allmän, visar sig dock nästan årligen, i synnerhet om hösten, erhållen även om våren, Danford, Brown.

I Ostfriesland samlar sig om hösten ett oerhördt antal,

v. Droste. Till Borkum kom hon under första veckan i sept. i ren vinterdrägt, Altum, och få par häcka der; lägga ägg i maj. På Rottum häckar det ojemförligt största antalet icke. Under juli och augusti ökar sig antalet med nya hitkommande flockar, v. Droste.

Häckar i Oldenburg, Negelein; träffades 1878 om sommaren den 13 juni vid Jahdebugten.

Häckar på Wangerooge, träffad i augusti och medlet av sept. 1876; på hösten i stora skaror, Wiepken. I Friesland under vår och höst i stor mängd vid kusten och vid mindre vattendrag, Albarda; i Nordfriesland allmän, häckar, Durnford; har ägg i maj, under okt. förekomma de flesta; millioner uppehålla sig under vintern på Watt. Särskildt iakttagen i första veckan av sept. 1865, då hon kom i ren vinterdrägt; i Groeningen om våren på havskusten, om sommaren talrik vid inre vattendrag; häckar i maj, Braak.

På Hebriderna mycket talrik, finnes på sina ställen under hela året och går upp 1000 fot över havet. På Orkney-öarna skall hon vara allmän under häcktiden. Likaså på Shetland, der hon, enl. Edmondstone, är stannfogel.

I Storbritannien och Irland mycket talrik vid kusterna; häckar i Skotland och Irland. Thompson omtalar flockar om 5,000 st., övervintrar. Enl. Moore skall hon häcka i Devonshire, men A. G. More har ej bekräftat det.

I Belgien mycket allmän under vår och höst vid havskusten, sällan vid kärr i det inre av landet, de Selys.

I Frankrike under flyttningstiderna regelbunden i talrika flockar i synnerhet vid Dunkerque. Ett temligen betydligt antal kvarstannar över vintern; om våren återkommer ett stort antal från Spanien på resan norr ut, de Serres. Förekommer i Boulogne, Degland.

I Savoyen på flyttning i sept. och nov.; även några gånger träffad om våren, Bailly. I Eure & Loire, enl. Marchand, mycket sällsynt. Förekommer i trakten av Lyon, O.-Gaillard. I Camargue talrik, kommer på hösten 'norr ifrån' och drager 'vester ut'; få stanna qvar under vintern, v. Müller.

Allmän under vintern i Portugal, A. C. Smith. Vid Lagos ej sällsynt i april i övergångsdrägt, E. Rey. I Spanien mycket allmän under vintern, Saunders. Deremot säger Vidal, att hon vid Valencia är sällsynt på vårflyttning.

I Italien allmän; vid Venedig stundom i mängd; kvarstannar under större delen av året; i Toscana, enl. Savi, mindre talrik på Sicilien, Malherbe; förekommer talrikt på Sardinien om vintern, Salvadori; mycket talrik på sandiga stränder, Brooke. På Malta allmän vår och höst; d. 24 sept. på N.V. kusten; sedd till nov., C. A. Wright.

I Dobrudscha vid sjöarna i stora flockar i synnerhet om våren, Sintenis. På Svarta havets kuster allmän, Elwes, Buckley. I Bulgarien träffad några gånger under flyttning.

I Grekland, enl. v. d. Mühle, en av de vanligaste arterna av slägtet; kommer dit i september i mängd och bortflyttar i apr., men även derefter träffas ensamma eller små flockar på havskusterna. Dock träffas inga i vårdrägt; höstruggningen i medlet av augusti. På Epirus och Joniska öarna sparsam om vintern, Powys. Krüper och Hartlaub hava intet nytt att tillägga. På Cypern, Unger, Kotschy, A. Müller.

I Palestina, vid Döda havet träffad av Tristram.

På Kanarieöarna flere gånger erhållen. Harcourt anser henne såsom flyttfogel på Madeira; Bolle säger, att hon skall häcka på Kanarieöarna; Webb, Berthelot och M.-Tandon anföra

henne bland häckande och stannfoglar; GODMAN förmodar, att hon endast finnes här om vintern.

Från N. Afrika anföres hon av TRISTRAM, som säger henne vara om vintern allmän vid saltsjöarnas stränder. I Algeriet förekommer hon på flyttning, LABOUYSSE, i bergstrakten och i öknen, TACZANOWSKI. I Tanger och Ö. Marokko under januari och till medlet av februari, F. DRAKE. Flyttar från Moriska kusten till Europa i april, maj och juni, återkommer i oktober och nov., 'FAVIER'.

I Egypten och vid Röda havet från oktober till maj; lemnar Egyptens N. kust i full sommardrägt; Aden-viken och Nilen söder ut till Nubien, Sennaar, Kordofan; mellan Savakim och Bab-el-Mandeb ensam eller i små flockar i sommardrägt i juli—sept., vid Somalikusten i okt. och nov. i vinterdrägt, HEUGLIN. Vid Tana-sjön i Abyssinien i maj; ävenledes i Mozambik och Zanzibar, SPERLING.

Arabien, LICHTENSTEIN. På Bourbon sällsynt, MAILLARD.

Kaspiska havet talrik i början av september, DE FILIPPI. Beludschistan vid kusten om vintern allmän, BLANFORD, DRESSER; talrik på sandiga stränder vid Enzeli, Persien, DE FILIPPI, SCHALOW; på kusten av Kuchh-viken, Kattiawar, Vestra Indien under vintern i stora flockar, H. LLOYD. I Oudh och Kumaon ej allmän, sedd under den kalla årstiden, IRBY; i lägre Bengalen ej allmän; i Indien sällsyntare än *Tringa subarquata;* torgföres stundom i Kalkutta, BLYTH; sällsynt i Indien, JERDON; vid segling mellan Bombay och Ceylon träffad den 19 nov., SWINHOE.

I Kina förekommer hon under vintern i stora flockar vid kusterna, även i de inre saltstepperna; på Hainan i flock. Börjar visa sig i slutet av augusti; de första flytta vidare söder ut; ibland dem många i sommardrägt; i Foochow i september, mars och april. Amoy på kusten om vintern. Formosa om vintern, enl. SWINHOE, som omtalar, att en tyfon den 7 september bragte hit en stor flock jemte några små Tärnor. DAVID & OUSTALET omtala henne från Kinas kust och anse henne identisk med vår; på Askold erhållen den 11 okt. 1878, TACZANOWSKI.

I N. Japan förekommer hon i oktober i flock, allmän, BLAKISTON, SWINHOE; även erhållen i Hakodadi i november 1864, den 26 januari 1865, i oktober allmän, flockvis, Tokio, WHITELY, BLAK., PRYER. På Sundaöarna, Borneo, Timor, Java, TEMMINCK, DE SERRES, DRESSER.

I N. Amerika har hon blivit ansedd för en egen art eller varietet. Nyare författare anse den i Amerika identisk med Europas. Iakttagen å Vancouvers ö, BROWN; Montreal allmän till 75° n. lat., kom den 4 maj, bortflyttade den 11 sept., A. HALL. Georgia, 'WHITE', GERHARD. Häckar i polartrakterna, SWAINSON a. RICHARDSON; träffades av PARRY mellan 73—75°. Arktiska havet, Saskatchewan och Hudsons Bay, BLAKISTON; flyttar söder ut in i sydstaterna; långs åt N. Carolinas kust mycket talrik under april, maj och oktober; vårruggningen börjar tidigt i apr. under flyttningen, COUES. På Cuba, enl. GUNDLACH, från okt.—maj, Portorico (?), Britiska Columbia, enl. ELLIOT. St. Michel vid Stilla havet allmän, 'BANNISTER', Sitka, se ovan, ej sällsynt, 'BISCHOFF'; häckar och är talrik vid Yukons mynning, DALL, DRESSER; i Michalaski besökte få saltkärren och häckade, E. ADAMS.

På tätare bebygda platser har hon under senare tid övergivit sina gamla häckställen, hvilket man i synnerhet iakttagit i N. Tyskland. Den vanliga orsaken härtill har varit kärrens och ängarnas utdikning och odling, men på sina ställen även hejdlös insamling av ägg.

Hon *häckar* på platser liggande nära vatten och bevuxna med kort gräs. Hanen leker tidigt på morgonen och vid solnedgången, flyger i zig-zag över boet, sänker sig nedåt med dallrande rörelser och låter höra ett snurrande ljud 'tvarrr', som endast höres på kort avstånd.

Lätet är annars vid flygt 'trij trij', eller 'try try'. Man har liknat det vid ljudet av små klockor. *Parningen* sker om aftonen.

Boet utgöres av en liten håla i marken med bädd av fint gräs och små rötter eller vissna blad. Äggen 4, ligga med spetsarna mot hvarandra, läggas i Danmark mellan 29 april—15 juni, Benzon enl. Dresser. Hanen håller sig i närheten av boet och visar stor oro, då någon närmar sig. Sällan lägger honan äggen i en annan fogels bo. Wiese omtalar dock, att i ett lärkbo funnos 3 lärkägg och 2 ägg av *Tr. alpina*. Sedan de förra blivit borttagna, lade den senare ytterligare 2 ägg.

Båda könen *ruva* och hava liggfläckar; ruvningen varar 16 dygn, och fogeln trycker hårdt på äggen.

Ungarna lemna boet dagen efter, sedan de blivit utkläckta, och följa föräldrarna, som lägga föda framför dem, tills de sjelva kunna uppsöka den.

Sedan ungarna blivit flygga, slå de sig tillsamman med andra ungfoglar. De anses icke fortplanta sig förr än på tredje året. Derav kan man förklara, att man inpå sommaren på många platser träffar fogeln utan att hon häckar.

De unga foglarna börja rugga under medlet av augusti, de flesta under senare hälften av samma månad. De gamla rugga vanligtvis i september. Ruggningen försiggår långsamt och varar tills in i oktober. Vinterdrägten varar ofta till slutet av april och in i maj, någon gång i juni.

Denna art är bland alla vadare den, som är rikast på individer. Talrikast är hon vid havsstränderna, särdeles dyiga, och håller sig i synnerhet på de delar derav, som vid ebb lemnas av vattnet. Hon besöker likväl sött vattens stränder och kärr, öppna för solen. Hon träffas sällan ensam, lever största delen av året i stora flockar, i synnerhet under flyttning, och ofta åtföljas mindre flockar av andra arter, såsom *Tr. minuta*, *Tr. Temmincki* m. fl. Teilmann omtalar, att hon vid flyttning hvilar på havsytan, hvilket betvivlas av Faber, som anser, att hon, lika litet som de små landtfoglarna, behöver göra det. Jag har väl ej sett denna art hvila på havsytan, men väl flere arter av små landtfoglar. Hon är föga skygg, dock mera uppmärksam i flock; är livligare om aftonen än på dagen. Individer av större arter synas anföra flocken, lyfta och slå sig ned först.

Vid *flygten*, som är lätt och snabb, har hon vingspetsarna riktade bakåt, och derunder låter hon höra ett pipande läte, hvilket även höres, då hon blir uppskrämd. Sjelva flygten åstadkommer ett surrande ljud. Krüper såg henne på Island följa *Charadrius morinellus* och säger, att hon synes hava lärt det läte, hon i synnerhet om aftnarna låter höra vid häckplatsen, av sin anförare.

Födan utgöres av små insekter, såsom mygg, larver av *Chironomus (plumosus ?)*, maskar, små skalbaggar, *Aphodius* m. fl., levande i gödsel, *Orchesia*, små enskaliga mollusker, *Vertigo septemdentata* Fer., *Littorina*, *Rissoa*, små krustaceer och, enl. Jäckel, små frukter eller frön av *Ranunculus*, *Potamogeton*, *Polygonum persicaria*, *Nymphæa alba*. Dessutom finner man i magen konferver och grus. På Jäderen under sommaren förtärde hon, enl. Collett, mest daggmaskar.

I *fångenskap,* hvarunder hon rätt väl trives och blir tam, vänjes hon att förtära mjölk och bröd. Hon behöver ofta rent vatten, hvari hon tvättar näbb och fötter samt badar, och har hon dessutom frisk luft och ljus, kan hon under lång tid bibehållas.

Kärrsnäppan saknar ej *fiender.* Hon förföljes av små Hökar och Falkar, hvilka hon söker att undfly genom att flyga högre än dessa. Över vatten störtar hon sig deri och dyker undan sina förföljare. Ser hon från marken fienden på avstånd, trycker hon hårdt och undgår derigenom oftast att upptäckas.

Hon *fångas* i nät och snaror och skjutes, ofta flera i ett skott.

Köttet är fint och mycket välsmakande.

Bland fogelns fjädrar leva: *Docophorus alpinus* Gieb., *D. variabilis* Denny, *Nirmus zonarius* Nitzsch, *Colpocephalum ochraceum* Nitzsch; *Menopon icterum* Denny (nec Nitzsch).

I inelvorna äro funna: *Tropidocerca paradoxa* Dies., även hos *Scol. rustic.; Filaria aculeata* (Crepl.), båda i körtelmagen; *F. tringæ* Dies., under huden. *Ancryacanthus longicornis* Hempr. u. Ehrenb., i ventrikelns hinnor; *Echinorhynchus inflatus* Crepl., även hos *Hæmatopus ostreologus; Distomum brachysomum* Crepl.; *D. leptosomum* Crepl.; *Ophryocotyle proteus* Friis; *Tænia clavigera* Krab.; *T. retirostris* Krab.; *T. megalocephala* Krab.; *T. brachyphallos* Krab.; *T. amphitrica* Rud.; *T. spiculigera* Nitzsch; *T. filum* Goeze, likasom hos *Scolopax rusticola; T. nitida* Kr., även hos *Tringa maritima.*

Anm. Om *Tringa Schinzi* Brehm (nec Bonap.). — Då många författare anse *Tringa Schinzi* Br. för en egen art, och det synts vara av vigt att särskilja de uppgifter, som förefinnas om denna, från dem, som röra *Tr. alpina,* får jag särskildt till det, som redan meddelats, tillägga följande.

Pryer och Zirkel upptaga henne bland Islands foglar.

Väl säger Schrader, att hon häckar i Ostfinmarken, och A. Nordmann m. fl. hava återgivit uppgiften, men den torde dock böra mottagas med försigtighet, då hvarken Sommerfelt, Nordvi eller Sandebergs expedition der erhållit fogeln, än mindre funnit den der häckande. Ifrån Finland har endast ett exemplar erhållits, troligen från trakten av Helsingfors, Palmén.

Om dess förekomst uti Sverige och Norge har jag icke några andra uppgifter än följande. Nilsson omtalar, att han hade två exemplar, hvilkas färgteckning överensstämde med beskrivningarna å *Tr. Schinzi,* men dimensionerna med *Tr. alpina.* De tillhörde således den senare. Meves har träffat vid Ottenby och Skara exemplar, som 'kunde anses' för *Tr. Schinzi,* och Malm erhöll i Göteborgs skärgård den 4 maj 1846 henne med näbb hos ♂ 27, hos ♀ 30 m.m. Carl Möller anser henne avvika från den vanliga formen, samt att hon förekommer i Skåne, men har icke omtalat henne såsom der häckande, och jag finner, att även E. v. Homeyer och Malm anse henne värd uppmärksamhet, hvaremot Kolthoff är av motsatt åsigt.

Severzow anför, att hon i Aral-tiantschan-området går till 3—4000 fot över havet. En förmodan, att hon förekom i Amur, betvivlas av v. Homeyer. I Ussurilandet erhölls en, Taczanowski.

Enligt Kjærbölling, som ansåg henne för en sjelvständig art, häckar hon på mossarna emellan Apenrade och Flensburg, Ringkjøbing, Sylt. Gätke omtalar henne från Helgoland.

A. Fritsch omnämner henne från N. Europa. På dyiga stränder vid Östersjön, sällan i det inre av Tyskland, Brehm. Enligt Zander flyttar hon över och häckar på Poel, är föga skygg, har eget läte, har ungar redan den 30 maj. Ägg 16×12 lin., träffas även sedan samslägtingarna flyttat. Häckar vid Ribnitz, enl. v. Preen, som säger: att man i synnerhet om hösten erhåller många, som stå noga emellan *Tr. alpina* och *Tr. Schinzi,* men att de möjligtvis voro unga, icke utvuxna, och anser fogeln för en lokalras. På Pommerns kust fann E. v. Homeyer endast den mindre, *Tr. Schinzi,* häckande. Vid Schwerin-sjön sedan flere år tillbaka (år 1856) häckande: dessa hava endast enstaka svarta fläckar på underkroppen och till större delen de kortaste näbb, v. Preen. I trakten av Rostock erhöll Riefkohl ägg den 4 juni. Vid Darser Ort såg v. Preen henne i september i små flockar om 5—6 st. Quistorp iakttog henne i Vorpommern i sista hälften av april och erhöll den 13 maj ej ruvade ägg, samma dag som *Tr. alpina* hade dem starkt ruvade. Hansmann säger, att ägg av *Tr. Schinzi* i Berlin torgfördes bland vipägg. Schalow anför henne under *Tr. alpina.* Brehm säger, att hon tillhör N.Ö. Europa och träffas till Rügen, samt att hon i okt. kommer norrifrån till Tysklands kust. Bolsmann omnämner henne bland Münsterlandets foglar. E. Rey erhöll henne en gång vid Halle a. S. och

RUHL vid Köln; ävensom BRAHTS, hvilken anser henne lika med *Tr. alpina*, förekommande vid Rhen. Erhållen vid Oder, TOBIAS. Nämnes från Österrike av FINGER, är der sällsynt, ej funnen i trakten av Wien eller i Nedre Österrike, GR. MARSCHALL, v. PELZELN.

I Holland skall hon, enl. SCHLEGEL, häcka i Friesland, hvarest hon förekommer vår och höst i stort antal; enkla par häcka, ALBARDA.

I Belgien skall hon vara sällsynt, omnämnes dock av DE SELYS och DUBOIS, av hvilka åtminstone den förre anser henne vara en lokalform.

Ibland foglarna på Malta omnämnes hon (men icke *Tr. alpina)* av C. A. WRIGHT.

v. D. MÜHLE erhöll henne bland samslägtingar i Grekland; även LINDERMAYER nämner henne.

(SPERLING omtalar *Tr. Schinzi* från Mozambik och Zanzibar, men den synes vara = *Tr. Bonapartei* SCHLEG., likasom de engelska och amerikanska författarnes.)

Liknar till *levnadssättet* och födoämnena *Tr. alpina* BREHM. Enligt KJÆRBÖLLING uppehåller hon sig ofta skild från andra arter, träffas dock även i sällskap med sådana, som leva av samma födoämnen som hon. *Locktonen* är svagare än den hos *Tr. alpina:* 'trri' eller 'trry', stundom 'tirr', under häcktiden 'tjärärären' (KJÆRB.).

Boet träffas på en äng bland gräs eller mossa, är förfärdigadt av rötter eller gräs i en fördjupning.

Ägg 4, päronformiga, smalare än äggen av *Tr. alpina*, släta, glänsande; porer föga synliga; hos somliga grågula fläckar, olivgula, olivbruna och olivfärgade, tydliga och bleka; andra: gulgrå fläckar, olivgula, grå och bruna; andra: gulgrå fläckar och prickar olivgula, grå och bruna, få kastanjebruna; andra: gulgrå fläckar, små, och prickar olivgula, gråbruna och kastanjebruna, täta å storändan. Andra med olivgrå fläckar, ljust leverbruna, tilltagande å tjockändan, som även hade mörkbruna fläckar. Proportionerna hos de förstnämnda överensstämma med dem, som angivas av v. PREEN, som säger, att äggen äro 3, gulgröna, mera päronformiga än vanliga, skal finare och hårdt, fläckar täta, roströda. KJÆRBÖLLING säger, att äggen äro finare marmorerade än hos *Tr. alpina.* — BRISSON, som citerar ALDROVAND och JONSTON, säger, att hon alldeles liknar *Tr. alpina*, men är endast mindre, och att hon besökte samma platser. NAUMANN anser den, *Tringa Schinzi*, för god art, men säger sjelv VII p. 466, att han blev övertygad derom, då han erhöll en sådan i vårdrägt och en mycket större hona av *Tr. alpina.* BLASIUS fann övergångar emellan båda.

Detta är allt hvad jag i den mycket vidlyftiga litteraturen funnit angående denna fogel.

Av de beskrivningar vi lemnat torde framgå, att de alla tillhöra samma art, ävensom att vi icke inom vårt land funnit några individer, som kunna frånskiljas såsom egen art, oaktadt flere icke äro större än den s. k. *Tr. Schinzi.* — Att vi icke funnit något stöd för den av några författare uttalade åsigten, att gamla fjädrar omfärgas och derefter bliva helbräddade, framgår även av det föregående.

Cinclus. Tringa GESN., Av. 1555, 592 (handlar även om '*Hirundo aquatica*' = *Cinclus aquaticus* L.). ALDR., Orn. III 1665, L. 20, C. 56, p. 139. JONST., Av. 1657, 112.

'*Alauda marina* BELLON 1555.'

Junco Schœniclus ALDR., l. c. C. 55, p. 139.

Tringa quarta, Hirundo aquatica JONST., l. c. p. 112.

?*Junco Belloni* JONST., l. c. Tab. 53.

Dunlin septentrionalum Anglorum WILLUGHBY, Orn. 1676, 226.

Cinclus prior ALDR., RAY, Syn. 1713, 110, 130, n. 11 + *Dunlin.*

Schœniclus MŒRING, Av. Gen. 1752, 77.

Tringa alpina L., S.N. X 1758, 149; Fn. II 1761, 64; S.N. XII 1766, 249. BRÜNN., Orn. 1764, 52. PH. MÜLL., L. Nat. S. II 1773, 410. MÜLL., Prodr. 1776, 25 + n. 208. FABR., Fn. 1780, 111. MOHR, Isl. N. 1786, 46. BERG., Tal II 1787, 102. GM., L. S.N. 1788, 676. LATH., Ind. II 1790, 736. LATH. BECHST., III, 1 1796, 156. RETZ., Fn. 1800, 185. LANDT, Fær. 1800, 267. MEY., Wetter. Ann. 1809, 54. SABINE, Trans. L. S. 1819, 534; Isis 1828, 98. KUHL, Beitr. III 1820, 85. FABER, Prodr. 1822, 29; Hochn. Vög. 1826, 3, 13 etc.; Isis 1826, 323. BOIE, Isis 1822, 561. NILSS., Orn. II 1822, 90; Färgför. Fys. S. Tidskr. 1824, 40; Fn. II 1858, 241. EKSTR., V. A. Handl. 1826, 167. BONAP., Ann. Lyc. 1828, 317. GRABA, Fær. 1830, 67; ref. Isis 1833, 766. NAUM., V. D. VII 1834, 426. HORNSCH. SCHILL., Verz. 1837, 16. RASCH, Mag. f. Nat. 1838, 377. WIKSTR., Stockholmstrakt. 1839, 102, 106. LANDB., Isis 1842, 196; N-a 1855, 85. MALM, Krøy. Tidsskr. 1844, 205; Fn. 1877, 282. WALL., Öfv. V. A. Förh. 1849, 310; N-a 1854, 253. v. HEUGL., N-a 1850, 2 H. 64. ZAND., N-a 1850, 2 H. 54. KJÆRB., N-a 3 II 1850, 46; Danm. Fugl. 1852, 280. LILLJ., V. A. H. 1850, 322; N-a 1852, 114. CEDERSTR., Carlst. fogl. 1851, 10. W. v. WRIGHT, Göt. Handl. 1851, 67. RUHL, N-a 1852, 3 H. 53. NEGEL., N-a 1853, 60. TOB., J.f.O. 1853, 214. HAMMARGR., N-a 1853, 295. SCHRAD, PÄSSL., J.f.O. 1853, 307. SCHILL., J.f.O. 1853, 374. WESTERL., Göth. Handl. 1853-4, 70. VANG., J.f.O. 1855, 343. WHITE, GERH., N-a 1855, 383. NYLANDER, M. v. WRIGHT, Resa 1856, 84. v. MÜLL., J.f.O. 1856, 230, KRÜPER, N-a 1857, 16. J. v. WRIGHT, Öfv. V. A. Förh. 1857,

43; Kuop. Fogl. 1857, 35. Schill. Quist., N-a 1858, 56. v. Preen, N-a 1858, 76; J.f.O. 1859, 460; 1863, 281; 1865, 331. Bald., N-a 1858, 253. Jäck., N-a 1858, 268. Quist., N-a 1858, 298; J.f.O. 1860, 77, 378-9. Tristr., Ibis 1860, 80; 1868, 327. Holl., J.f.O. 1860, 304. Pow., Ibis 1860, 343. Mev., Öfv. V. A. Förh. 1860, 219; 1868, 277. Sommerf., Öfv. V. A. Förh. 1861, 73, 82. H. C. Müll., Vid. Med. 1862. 25, J.f.O. 1869, 344. A. Hall, Montreal Am. N. A. 1862, 48, 53. Blak., Ibis 1862, 330. Swinh., Ibis 1862, 255; 1863, 97; 1866, 136; 1870, 363. Holtz, J.f.O. 1864, 9. Sezek., Ber. Cassel 1864, 41. v. Nordm., J.f.O. 1864, 375. Collett, Mag. f. Nat. 1864, 442; 1866, 158; 1877, 182. More, Ibis 1865, 438. Wiese, J.f.O. 1867, 85, 79. Whitely, Ibis 1867, 205. Drake, Ibis 1867, 429. Tisel., Ö. Smål. 1867, 28. Alt., N-a 1868, 269. A. C. Smith, Ibis 1868, 455. Sundstr., Örebro 1869, 21; Bih. V. A. 1872 IV 30. Barth, F. Boie, J.f.O. 1869, 96. v. Droste, Z. G. 1870, 18, 103. Elw. a. Buckl., Ibis 1870, 332. Kolm., Gotl. F. 1871, 12. Lühd., J.f.O. 1871, 301. E. Rey, J.f.O. 1872, 154; Z. G. 1874, 429. Goeb., J.f.O. 1873, 12, 17, 407. Palm., Finl. Fogl. 1873, 202; J.f.O. 1876, 48. P. Möll., Z. G. 1874, 105. Gundl., J.f.O. 1874, 307. Durnf., Ibis 1874, 400. Severz., J.f.O. 1874, 433. Danf. Br., Ibis 1875, 422. Schal., J.f.O. 1876, 21. Bahr, Jägarf. Tidskr. 1877, 41. Sint., J.f.O. 1877, 67. Wiepk., J.f.O. 1877, 427-9; 1878, 133. E. Adams, Ibis 1878, 438. Seeb., Ibis 1879, 151. 'Unger, Kotschy, Cyp. 1865', A. Müll., J.f.O. 1879, 385. Theorin, Fört. 1880, 4. Brandt, J.f.O. 1880, 245.

(Tringa) cinclus Briss., Orn. V. 1760, 211 (Lappl.) + *Cinclus torquatus* l. c. p. 216 + *(Scolopax) Gallinago anglicana, Dunlin* l. c. 309; Ed. 1763 II 268, 288.

Tringa cinclus L., S.N. XII 1766, 251. Ph. Müll., L. Nat. Syst. II 1773, 413. Berg., Tal. II 1787, 102. Gm., L. S.N. 1788, 680. Lath., Ind. II 1790, 535. Lath. B., III, 1 1796, 152-4 IV 1812, 451-2. Retz., Fn. 1800, 190. Mey., Wetter. Am. 1809, 55; Vög. Liv- u. Esthl. 1815, 204. Nilss., Orn. II 1822, 94 t. X. Keys. u. Blas., Wirb. Eur. 1840, n. 347. Selys-L. Fn. Belg. 1842, 125. v. d. Mühle, Orn. Griech. 1844, 105. Suffr., Jahresb. Nass. 1846, 155. Blyth, Cat. 1849, 269; Ibis 1867, 168. Gray, Gen. III 1849, 579. W. Schwaab, Geogr. Nat. Kurh. 1851, 75. v. Midd., Reise 1851, 220; Isep. 1855, 59 (+ *Schinzi*) 125. Leu, Schwaab. u. Neub. 1855, 15. Hornhub., V. Ung. 1856, 31. F.-Beaum., N-a 1856, 165. Jäck., N-a 1856, 239, 520-1; 1858, 445; Ber. Hamb. 1863, 78; Abh. Nürnb. 1864, 120. Heugl., V. N.O. Afr. 1856, 315 (+ *Schinzi*, Synon.) 31; Ibis 1872, 62; J.f.O. 1872, 119. Alth., N-a 1857, 401; J.f.O. 1863, 75, 108; 1864, 88 (104); 1866, 105, 426; 1873, 75. Rheinh., Rink, Grönl. 1857, 15; Ibis 1861, 3, 11; 1866, 11. Seidlitz, Verz. Dorp. 1860, 38. Swinh., Ibis 1860, 66; 1863, 411; 1864, 418; 1875, 455 [+ *T. subarquata*]. Schrenck, Amur 1860, 421. Irby, Ibis 1861, 241. Gundl., J.f.O. 1862, 185. Radde, S.O. Sib. 1863, 20. Röm., Nass. 1863, 58. C. A. Wright, Ibis 1864, 148. v. Droste, J.f.O. 1864, 422, 427; 1865, 344, 349; 1866, 105; 1867, 65, 90; 1869, 281; Borkum 1869, 219; Z. G. 1870, 108. Jerd., B. Ind. III 1864, 690. Albarda, Herkl. Fn. III 1866, 223. Drake, Ibis 1867, 429. Borgg., Nordd. 1869, 117. Schweder, Progr. Riga 1870, 24. Holl., Wirb. Pomm. 1871, 79. v. Pelz., Wien Abh. 1871, 720. Godm., Ibis 1872, 221. Brooke, Ibis 1873, 339. H. Lloyd, Ibis 1873, 417. Rohw., V. Schl.-Holst. 1875, 18. Krüp. Hartl., Momms. Gr. Jahr. III 1875, 276. Coll., Kjærb.. Sk. F. 1876, 506. Jahresb. J.f.O. 1877, 330; 1878, 424; 1880, 78. Hartl., V. Mad. 1877, 331. Dav. & Oust., Ois. Chin. 1877, 471. Blak. a. Pryer, Ibis 1878, 221. Bogd. Schal., J.f.O. 1880, 275. Erichs. Pauls., J.f.O. 1880, 397. Tacz., J.f.O. 1881, 187.

?Calidris grisea minor Briss., Orn. V 1760 ('Descr. nec tab.' Cuv.), v. supr. 484.

?Tringa varia Ph. Müll., L. Nat. Syst. II 1773, 414. Müll., Zool. Dan. Prodr. 1776 n. 208.

Scolopax pusilla Gm., S.N. 1788, 663 (ex Briss). Edmondst., Mem. Wern. Soc. 1823, 273.

Tringa ruficollis Gm., S.N. 1788, 680. Lath. B., l. c. III, 1 155, IV 451. Pall., Reise III 1776, 700.

Tringa pusilla Thunb., V. A. Handl. 1798, 185 (nec Gm.).

Numenius variabilis Bechst., Vög. D. IV 1809, 141.

Tringa variabilis Mey., Wetter. Ann. 1809, 275. Mey. u. W., Tasch. II 1810, 397; Vög. Liv- u. Esthl. 1815, 208. Temm., Man. 1820, 40; II 612; IV 399. Braak, Cat. Av. 1821, 143. Teilm., Danm. o. Isl. Fogl. 1823, 116. Walchn., Orn. Bot. 1835, 130. Schinz, Fn. Helv. 1838, 110; Eur. Fn. I 1840, 321. Zaw., Fn. 1840, 104. Andr., V. A. Handl. 1841, 201. Holb., Krøy. Tidsskr. 1842-3, 409; Übers. v. Pauls., 1846, 39. de Serres, Migr. 1842, 120. Jard., B. of Gr. Brit. III (1842) 229. Drumm., Ann. a. Mag. N. H. 1843, 421. Malh., Orn. Sic. 1843, 185. Schulz, Fn. March. 1845, 364. Thomps., Irel. II 1850, 288. Bailly, Orn. Savoie IV 1854, 202. Harc., A. a. Mag. N. H. 1853, ref. J.f.O. 1855. Bolle, J.f.O. 1855, 176. Lloyd, Anteckn. II 1855, 162. Brahts, N-a 1855, 339. C. Jäg., Wetterau 1857, 22. Webb etc., Orn. Can.; ref. N-a 1858, 358. v. Heugl., Ibis 1859, 347; 1863,

4. Finsch, J.f.O. 1859, 386. F. a. G. Godm., Ibis 1861, 90. Riva, Orn. Tic. 1865, 438. Dyb. a. Parr., J.f.O. 1868, 337. Tacz., J.f.O. 1870, 36, 53. Goeldl., J.f.O. 1879, 380.

Scolopax alpina Pall., Zoogr. II 1811, 177.

Tringa salina Pall., l. c. 199. Tacz., J.f.O. 1873, 103.

Pelidna, Tringa cinclus Cuv., R. A. I 1817, 490; 1829, 526 (+ *T. alpina*). Dunlin Withear, Trans. L. S. 1819, 525.

Pelidna variabilis Steph., Show, Gen. Z. XII 1824, 98.

Pelidna alpina L. Brehm, V. D. 1831, 661; + *P. Schinzi* 663 (nec Bon.) + *P. calidris* 663. + *?P. melanothorax* N-a 1850 150, 2 H. 27. + *P. americana* Vogelf. 1855, 317. Hintz, J.f.O. 1861, 450; 1863, 427, 434. Mäklin, Fogl. ordn. 1867, 79. Goeb., J.f.O. 1873, 418; 1879, 274. Sewerz., J.f.O. 1875, 183. J.f.O. 1855, 244; Licht., Nom. 1854, 92.

Tringa chinensis Gray, Zool. Misc. 1831, 2; test. Swinh., Ibis 1863, 411.

Pelidna cinclus Bonap., Comp. list. 1838, 50. A. Fritsch, Cat. 1854, 37; V. Eur. 354; Wirb. Böhm. 1870, 78; J.f.O. 1871, 387. Maill., Réunion 1862; ref. Ibis 1863, 104. Salvad., J.f.O. 1865, 288. Degl. Gerb., Fn. II 1867, 197. O.-Gaill., Rev. & Mag. Z. 1873, 50. K. Fritsch, Denkschr. Wien 1874, 239. de Filippi, Schal., J.f.O. 1876, 188.

Tringa cinclus minor Schleg., Rev. Crit. 1844, 89. Albarda, l. c. 1866, 223.

Tringa (Schœniclus) alpina v. americana Cass. in Baird, B. N. Am. 1858, 719.

'*Schœniclus variabilis* Rüppell, Vög. N.O. Afr. 1845.'

Tringa torquata Degl., Fn. E. II 1849, 330.

Tringa subarquata Swinh., Ibis 1861, 342 (nec Güld.); *T. chinensis* Ibis 1862, 255.

Tringa cinclus v. chinensis Swinh., P. Z. S. 1871, 408. v. Heugl., J.f.O. 1874, 400.

Tringa alpina v. chinensis Tacz., J.f.O. 1873, 103.

Tringa alpina v. americana Baird, Cat. Smiths. Inst. 1859, n. 530. Coop. a. Suck., N. H. Wash. Ter. 1860, 239. Blak., Ibis 1863, 13. Brown, Ibis 1868, 325. Coues, Key 1872, 256; B. of N. W. 1874, 490.

Tringa alpina Penn., Arct. Z. II 1792, 18 [+ *Tr. cinclus*]. Wils., Am. Orn. VII 1813, 25 [+ *Tr. cinclus*]. Swains. a. Rich., Fn. B. A. II 1831, 383; ref. Isis 1833, 111. Aud., Syn. 1839, 234.

Pelidna americana Coues, Pr. Phil. Ac. 1861, 188. Allen, Bull. Harv. Cat. 1871, 355 [+ *Pel. alpina*] l. c. 410.

Pelidna pacifica Coues, Pr. Phil. Ac. 1861, 189.

Anm. Anses icke skild från *Tr. alpina*.

Tringa Schinzi Brehm omtalas av nedannämnde författare:

?Cinclus minor Aldrov. Briss., Orn. V 1760, 215; Ed. 1763, 263.

?Cincle Buff.: pl. 852; 'probabl'. Degl.

Tringa Schinzi Brehm, Beitr. 1820-2 III 355. Temm., Man. IV 1840, 400. Schinz, Eur. Fn. I 1840, 332. Keys. u. Blas., Wirb. E. 1840 n. 347. de Selys-L., Fn. Belg. 1842, 125. v. d. Mühle, Orn. Griech. 1844, 105. Zander, N-a 2 H. 1850, 56. Kjærb., N-a 3 H. 1850, 47; Danm. Fugl. 1852, 284; Ed. Collin, 1876, 508. Schrad. Påssl., J.f.O. 1853, 307. Hansm., N-a 1855, 514. v. Preen, N-a 1856, 64, 425-6; 1858, 407. 1863, 281-2. Fing., Z.-B. Verh. 1857, 564. Quist., N-a 1858, 298. Nilss., Fn. II 1858, 244. Riefkohl, N-a 1858, 459. Gätke, Ber. Orn. Ges. J.f.O. 1860. 63. Blas., Naum. V. D. XII 1860, 235-7. Sommerf., Öfv. V. A. Förh. 1861, 82. Prey. u. Zirk., Isl., ref. Ibis 1862, 287. Nordvi, Öfv. V. A. Förh. 1862, 302. Sperl., Ibis 1868, 292. Mev., Öfv. V. A. Förh. 1868, 277, Fischer, Nat. Tidsskr. 1869, 133. C. A. Wright, Ibis 1869, 253. Newt., Ibis 1870, 276. E. v. Hom., J.f.O. 1870, 425. v. Tschusi, J.f.O. 1871, 121. Palm., Finl. Fogl. II 1873, 205. Krüp. Hartl.: Momms., Gr. Jahr. III 1875, 277. Tacz., J.f.O. 1876, 201. Malm, Fn. 1877, n. 284. Tob., Orn. Centr. 1879, 143. Gr. March. u. v. Pelz., Orn. Vindob. 1882, 174, 182,

Pelidna Schinzi Brehm, V. E. 1831, 663; Vogelf. 1855, 317; J.f.O. 1855, 244. Licht., Nom. 1854, 92. Bolsm., N-a 1855, 316. A. Fritsch, Wirb. Böhm. 1870, 78.

Tringa pygmæa Schinz, Cuv. Übers. I 782.

Tringa alpina + *Tr. Schinzi* Bolsm., N-a 1852, 3 H. 33. Bolsm. u. Alt., l. c. 1853, 451.

Pelidna alpina β Schinzi Brehm, Sewerz., J.f.O. 1875, 183.

Anm. Det är att märka, att många av ovan anförda författare icke anse fogeln för en egen art, eller också endast omnämna honom utan att uttrycka sin mening derom. *Κίγκλος* Aristot. VIII 5, 7, IX 13, 1, som blivit hänförd till denna art, omfattar flere, hvadan ordet rättast översättes med Snäppa; cf. Sund. Arist. n:o 124.

---

177. SMÅSNÄPPA. *Tringa minuta* Leisler, pl. XLIII fig. 4.

Näbb kortare än huvudet, rakt; stjert dubbelt utskuren; tars längre än mellantån med klo.

Undre stjerttäckarne nå nära stjertspetsen; första paret (de innersta) stjertpennor längst, svarta till gråbruna, de övriga grå. Längd 144—155 m.m.

1. *Hane.* Bohuslän, 20 sept. 1876, enl. A. W. Malm.

1 a. *Gammal, övergång till sommardrägt*, april 1835, Bar el Abiad, Afrika, Hedenborg, Riksm.

Panna nedtill hvit. Huvud ovan med svartbruna spol- och rostbruna samt hvita brämtrakter; ögonvrå vid ögat och ögontrakt rostbruna; ögonbåge, huvudets sidor och haka hvita. Sidhals rostgrå; kräva hvit med genomskinande, svartgrå spoltrakter; nacke och halsrygg med rostbruna och hvita

brämtrakter, svarta spoltrakter. Rygg, skulderfjädrar, kors och övre stjerttäckare svarta med rostbruna och grå, breda bräm. Stjertpennor: 1:sta paret svarta med rostbruna brämtrakter. Bröst hvitt; sidor framtill med svartgrå spoltrakter och hvita och rostgrå bräm, baktill hvita. Undre stjerttäckare och slaksida hvita; tumvinge brunsvart med hvita spetskanter; armbågspennor svarta med roströda spoltrakter och hvita spetskanter, 1 och 4 brunsvarta med rostgrå till hvita brämtrakter; armtäckare brunsvarta med hvita spetsar, de inre svarta med hvita eller roströda brämtrakter, de yttre brunsvarta med hvitt bräm.

2. *Hane, gammal, sommardrägt*, 13 juni 1881, Karesuando, MEVES.

Näbb svart, vid roten högt; näbbås kullrig, framåt sluttande. Käkkant nästan rät; överkäken föga > underkäken. Näsborrar parallela med näsåsen, ovala, låga. Pannrand tvär; panna med hvita fjäderspetsar. Huvud ovan med svarta spol- och rödbruna brämtrakter; ögontrakt rödbrun; ögonbåge svag med hvita spetsar; ögonlockens små fjädrar hvita; ögonvrå rödbrun; huvudets sidor likaså, men nedåt med hvita fjäderspetsar; haka rosthvit. Framhals och kräva rostbruna med hvita spetstrakter och svarta, nästan täckta spolfläckar; sidhals rostbrun med hvita spetsar och svarta spolfläckar; nacke och halsrygg med rödbruna bräm och svarta spoltrakter. Rygg och skulderfjädrar likaså, men de bakre med hvita spetsbräm; kors mörkt gråbrunt; övre stjerttäckare gråsvarta, bakåt svarta, de längsta med rödbruna utkanter, < stjertpennorna. Stjert dubbelt utskuren; stjertpennor 6 par: 1 > 2 > 6 > 3 > 4 = 5; 1 tillspetsadt med gråsvart infan och svartgrått utfan, rosthvita kanter och svarta spolar; de övriga grå med hvita, vid spetsen svarta spolar och hvita kanter. Bröst hvitt; sidor framtill = krävan, bakåt hvita; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita; tumvinge med 3 fjädrar, gråsvarta med svaga, hvita kanter; handpennor 10: 1 = 2 > 3, brunsvarta med spolar och kanter, liksom å 5—10, utbräm åt roten hvita; armpennor 10: de yttre brunsvarta med hvita kanter, de inre övergående till svartgrå med hvitt utbräm å de sneda spetsarna; armbågspennor 4, långa, spetsiga: 2 > 3 > 1 > 4; 1 och 2 svartbruna med rödbrunt utbräm, 3 och 4 brungrå; överarmpennor svartgrå med hvita kanter; handtäckare: den 1:a smal, spetsig, gråsvarta med hvita kanter, de små gråsvarta med hvita bräm; armtäckare mörkt svartgrå med hvita spetsar, de mellersta med svarta spol- och rödbruna brämtrakter; kanttäckare gråsvarta med rödbruna bräm och gråhvita, svaga spetskanter; undre handtäckare blygrå med hvita spetsbräm och kanter; undre armtäckare, likasom de mellersta, hvita; undre kanttäckare brungrå med hvitt bräm; undre överarmtäckare långa, hvita. Fötter svarta, ringlade, vad rödbrun, vadtäckare hvita; tarssula smal; tår: 3 > 4 > 2 > 1, som når marken; klor svarta, spetsiga, krökta, 3 > 2 > 4 > 1; 3 med något vidgad inkant.

3. *Hane, börjande övergångsdrägt*, 8 juli 1839, Port Natal, J. WAHLBERG, Riksm.

Panna nedtill hvit. Huvud ovan svart med hvitt bräm; ögonvrå med grått band; huvudets sidor hvita; nacke och halsrygg svarta med hvitt bräm. Rygg och skulderfjädrar med mest grå bräm, få med roströda. Bröst, mage, sidor, undre stjerttäckare och slaksida hvita; armtäckarne mest grå med hvita kanter, få med roströda bräm.

4. *Övergångsdrägt*, Rhodos 1832, HEDENBORG. Riksm.

Huvud ovan med svarta spol-, rostbruna och hvita brämtrakter; haka och framhals hvita; kräva hvit och rostbrun, åt sidorna med svarta spoltrakter; nacke och halsrygg rostgrå. Rygg och skulderfjädrar med svarta spol- och rostbruna sidobräm- och grå till hvita spetsbrämtrakter. Stjertpennor: 1:a paret svarta med roströda bräm. Bröst, sidor, mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita; armbågspennor svarta med roströda, breda bräm; de mellersta armtäckarne blandade svartbruna med smala, hvita bräm och svarta med breda, roströda brämtrakter och hvita spetsar.

5. *Vinterdrägt*, Egypten, HEDENBORG, Riksm.

Panna nedtill hvit. Huvud ovan grått med brungrå spol- och hvita brämtrakter; ögonbåge hvit, bred; ögonvrå med grått streck. Tinning hvit med grå spolstreck; huvudets sidor hvita; haka, fram- och sidhals hvita; kräva hvit, åt sidorna grå; nacke och halsrygg grå. Rygg och skulderfjädrar grå med svarta spolar och hvita spetskanter, kors grått; övre stjerttäckare mörkbruna. Stjert dubbelt inskuren; stjertpennor: 1:a paret spetsigt, mörkt gråbrunt, de övriga grå med hvita bräm, 1 > 2 > 6 > 5 = 3 > 4. Bröst, sidor, mage och undre stjerttäckare hvita. Vingar gråbruna med hvita bräm och kanter; handpennor: mörkt gråbruna, spolar utom vid spetsen hvita och å 2—4 hvitbruna, spets och utkanter å 3—10 hvita; armpennor av samma färg med tilltagande hvita bräm; armbågspennor 5: 1—4 > armpennorna, mörkt gråbruna med hvitgrå bräm; armtäckare med hvita spetsar, de mellersta med gråhvita bräm; undre handtäckare hvitgrå; undre armtäckare och de mellersta hvita; undre kanttäckare gråbruna med hvitt bräm; undre överarmtäckare hvita.

6. *Vinterdrägt*, april 1835, Sennaar. Liknar föregående.

7. *Hane, ung*, 10 augusti 1878, Muonioniska.

Panna och ögonbåge hvita; ögonvrå hvit, närmast ögat med svarta fjäderspetsar, bildande en halvmånformig fläck, sträckande sig under ögat; käktrakt, haka och framhals hvita; kräva hvit, åt sidorna lika den efterföljande. De mellersta stjerttäckarne svarta, de längsta med rostgula spetsar, de yttre hvita. Bröstets sidor hvita. Överarmpennor svarta med brunt och hvitt bräm.

8. *Hane, ung*, 27 augusti, Gefle, M. A. Cajanus.

Näbb (torrt) svart, spets vattrad något sväld; näbbås jemt sluttande, bakom spetsen något nedtryckt. Käkkant rät, överkäken något > underkäken; näbbrot hög. Näsborrar låga, jemnhöga, framåt sluttande. Huvud ovan med svarta spol- och bruna brämtrakter, panna och ögonbåge gråhvita; ögonvrå gråhvit med ett brunsvart band; huvudets sidor gråhvita; haka hvit. Hals gråhvit; kräva gråhvit, åt sidorna rostgrå med gråsvarta spolfläckar; nacke hvitgrå. Rygg svart med bruna bräm; skulderfjädrar svarta med rostbruna och hvita bräm (de senare å spetsar och utkanter), kors gråsvart med rostbruna spetskanter; övre stjerttäckare svarta med bruna bräm. Stjert dubbelt inskuren; stjertpennor 6 par: 1 > 6 = 2 > 5 = 3 > 4, 1 svart med brunt bräm, de övriga hvitgrå med hvita kanter. Bröst hvitt; sidor hvita, framtill rosthvita med svaga, svartgrå spolfläckar; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita; tumvinge med 3 fjädrar, svarta med hvita kanter; handpennor gråsvarta med kanter och spolar mot spetsen hvita; armpennor svartbruna, mot roten, kanter och å de inre bräm hvita; armbågspennor långa, svarta med brunt bräm; överarmpennor svartgrå med hvitt bräm; handtäckare svarta med hvita spetskanter, de små gråsvarta med hvitt bräm; armtäckare svartgrå med hvita spetsar, de innersta svarta med brunt bräm; de mellersta och kanttäckarne svarta med brunt bräm; undre handtäckare ljusgrå; undre armtäckare och undre kanttäckare grå med hvitt bräm; undre överarmtäckare långa, hvita. Fötter svartbruna; vadtäckare hvita; smalben 15 m.m., nakna. Tars framtill och tarssula ringlade; tår: 3 > 4 > 2 > 1; klor svartbruna, krökta, spetsiga, 3 något > 2 > 4 > 1.

9. *Hona, ung*, 27 augusti, Gefle. Liknar föregående. Bröstets sidor hvita utan fläckar.

10. *Hane, ung*, 4 sept. 1837, Bohuslän. Fjäderklädnaden lik den sistnämndes.

11. *Ung*, sept. 1834, Sennaar, Hedenborg.

Huvud ovan, rygg och armtäckarne till en del med rostbruna bräm.

12. *Ung, övergångsdrägt*, april 1835, Bar el Abiad, Hedenborg.

Liknar vinterdrägten, men armtäckarna utgöras av blandade svarta och roströda fjädrar.

13. *Hona, ung, övergångsdrägt*, 8 juli, Port Natal, J. Wahlberg.

Huvud ovan, nacke, halsrygg, rygg och skulderfjädrar svarta med roströda brämtrakter med få inblandade grå fjädrar; haka och framhalsens övre delar hvita, nedre delar och kräva hvita med gråbruna spolfläckar; stjertpennor: 1:a paret gråsvart. Bröst, sidor, mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita; armbågspennor blandade, grå, spetsiga med bleka, nötta bräm och nya, svarta med roströda bräm och avrundade spetsar; de mellersta armtäckarne svartgrå med grå till hvita brämtrakter.

Efterföljande n:is 14—16 hava av Sundevall blivit uti Riksmuseum uppställda såsom varietet till *Tringa minuta* och betecknade med ett särskildt namn. Men som jag hos dem hvarken i avseende på form eller färg funnit några grunder, som berättiga dertill, har jag ansett, att det av Sundevall givna namnet icke bör anföras.

14. *Hona, vinterdrägt, i börjande ruggning*, 5 mars 1839, J. Wahlberg.

Liknar de förut beskrivna i vinterdrägt. Vingar olivgrå med svarta

№	1♂	1 a	2♂	3♂	4	5	6	7♂j	11j	12j	13j	14♀	15♂	16♀
Längd	151	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Huvudets längd + näbb	38	c. 39	37,5	c. 43	c. 41	c. 38	c. 39	40,6	36	37	c. 39	41	40	c. 39,5
Näbb, längd t. pannan	—	19	18	21	20	17,5	17,8	19,3	16	15,9	19,3	20,5	18,5	19
» » » munvinkeln	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » fr. spets. t. näsborr.	—	—	14,4	—	—	—	—	15,7	—	—	—	—	—	—
» höjd vid roten	—	4,6	4,5	4,3	4	3,7	3,9	4	—	—	—	4,2	4,3	4,5
» » » näsborr.	4	3,5	2	3,7	3,6	3,3	3,3	—	—	—	—	3,4	3,2	3,3
Gapets bredd	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Näbbets bredd vid näsb.	2,5	3,6	2,6	2,8	2,9	2,6	2,6	2,5	—	—	—	2,2	2,2	2,4
» minsta bredd	—	1,6	1,6	1,6	—	—	—	1,3	1,6	1,6	1,6	1,5	1,6	1,6
Näbbspetsens bredd	—	1,7	1,7	1,5	1,7	1,5	1,7	1,63	1,7	1,7	1,6	1,7	1,6	1,6
Näsborrar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vingens längd, direkt	96	90	92	95	95	94	91	99	98	91	93	95	91	91
Mellan vingspetsarna	302	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tumvinge	—	24	24,5	25	25	25	22	26	25	24	25	25	24	26
Stjert, längd	—	41	41	40	38	38	38	43	39	40	40	42	40	40
Stjertspets framom vingspetsarna	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tars	—	19	21,5	20	22	20,5	25	21,6	19	20	20,5	22	20,5	22
Mellantå med klo	—	18	15,4+4	19,5	19	18	20	15+4	18,5	19	19	20	20	18,5

spoltrakter och å vingarna hvita kanter, utan rostfärg; tumvinge gråsvart med hvita spetskanter; handpennor: 1 och 2 gråbruna med nötta spetsar, de övriga ävensom armpennorna nya, gråsvarta.

15. *Hane*, 3 oktober 1839, Port Natal. J. WAHLBERG.

Näbb svart, huvud ovan brunsvart med hvita sidobräm; ögonvrå hvitgrå; huvudets sidor hvita; tinning och ögontrakt grå; haka och framhals hvita; sidhals grå; kräva hvit. Rygg svart med fina, hvita spetskanter; stjertpennor: 1:a paret gråsvart, de övriga grå, alla med hvita kanter. Bröst, sidor, mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Vingar svartgrå med hvita bräm eller kanter. Fötter svarta; klor svarta, 1 når marken.

16. *Hona*, samma tid och ställe. Liknar föregående.

Ägg. Kort, päronformigt, mycket finkornigt; grundfläckar askgrå; ytfläckar ljust och mörkt bruna, åt tjockändan sammanflytande.

1. 1868. SEIDENSACHER.

2. *Tr. minuta?* Arkangel. Päronformiga, olivbrungula; grundfläckar askgrå; ytfläckar bruna, å tjockändan större och till en del sammanflytande; b fläckar något större.

№	1	2a	b
Äggets längd	28,6	29,6	28,5
» bredd	20,8	20,5	20,6
» spets	7,8	9,1	7,9
» reduc. längd	1,37	1,44	1,38
» rektangel	595	607	587

Enligt BALDAMUS äro de största äggen 30×20 m.m., rekt. 600 m.m., red. l. 1,5. De likna dem av *Tr. Temmincki*, men äro något mindre, enl. v. MIDDENDORFF 12×8²/₃ lin., rektangeln således = 104 qvadr.-lin., red. längd 1,38. Enl. SHARPE och DRESSER i medeltal hos 20 ägg 1 ¹/₁₆×³/₄ eng. tum, rekt. 0,79 eng. tum, red. längd 1,42; ljust gröngrå till ljusbruna; fläckar bruna, vanligen stora, stundom å tjockändan sammanflytande. Enligt SEEBOHM o. BROWN äro de brungula med större och mindre bruna fläckar, vanligen störst och sammanflytande å tjockändan.

[Till jemförelse får jag meddela följande beskrivning på en närstående art, hemma i N. Amerika, hvilken icke visat sig i Skandinavien. Cf. p. 542.

174 a. *Tringa minutilla* VIEILL., *Tringa pusilla* WILS.

Höstdrägt, Sitka, SAHLBERG.

Näbb svartbrunt, spets jemnbred, avrundad, bakom spetsen något nedtryckt, platt; näbbås och näsås sluttande. Käkkant svagt bågböjd, överkäken > underkäken. Huvud ovan svart med rostbruna till hvita bräm; huvudets sidor hvita med svarta spetsfläckar; haka hvit. Framhals och kräva hvita med svartbruna spolband; nacke, halsrygg, rygg och skulderfjädrar = huvudet ovan; kors svartbrunt med grått bräm; övre stjerttäckare svarta, de yttre hvita med gråbruna spoltrakter; stjertpennor 6 par: 1 brunsvart med fina, grå kanter, 2 grått med hvitt spetsbräm, de övriga grå... Bröst hvitt; sidor med svartbruna spetsar; mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita; handpennor gråsvarta, spolar och å de inre spetskanter hvita; armpennor svartgrå med hvita, nära midten nående spetsbräm; armbågspennor långa, nå nära vingspetsen, brunsvarta med rostbruna, smala bräm; undre armtäckare svartbruna med hvita, nötta bräm, de innersta längre med rostbruna. Fötter brungrå. Tars framtill och tarssula ringlade; 1:a tån når marken; klor bruna, smala, spetsiga, något krökta. Näbb 19, näbbspetsens bredd 1,4, vinge 84, stjert 33, tars 18 m.m.].

Vid Skandinaviens ishavskust fann SCHRADER Småsnäppan vår och höst. Vid Tromsö unga individer i sept., LILLJ. Vid Tana-elven sedd om våren, på hösten vid Varangerfjorden, SOMMERFELT. NORDVI tror sig hava fått ägg från Polmak vid nämnda elv, längs hvilken hon är talrik, likasom vid Varangerfjorden. På Tamsö i Porsangerfjorden fann COLLETT henne under juli 1872 talrik, och hon ansågs hava häckat här; fann foglar med utvecklade generationsorganer och ruvfläckar. Det samma skriver NORDVI i brev, ävensom att Tamsö är den enda häckplatsen, och att hon der häckar talrikt, men har ej fått ägg. Saken har bekräftats av COLLETT. Flyttar längs Norges kust och är allmän vår och höst, går även talrikt in i Kristianiafjorden, dit hon kommer i midten av augusti i flock med *Tr. alpina*. I slutet av sept. bortflytta båda arterna, träffades dock 1876 i början av okt. norr om Kristiania, COLLETT.

I Sverige flyttar hon mest längs kusterna; i Bohuslän, enl. meddelande av KOLTHOFF, sparsamt; de gamla flytta i början av aug., de unga i slutet av samma månad, en hona erhållen den 24 aug. 1873, TÖRNQUIST, enl. W. v. WRIGHT t. o. m. i sept.; den 4 i samma månad ung fogel, här ovan omnämnd. MALM omtalar 2 stycken, erhållna den 18 och 20 sept. LLOYD säger, att hon 'hos oss' icke var ovanlig.

Cajanus har erhållit flera i Gefle den 10—16 aug., enligt Meves, och unga foglar, redan omtalade, den 27 aug. Erhållen i Upland och Östergötland; å Ölands kuster talrik i sept., enligt Westerlund hos Nilsson. På Gotland ej funnen av Andrée, Wallengren eller Kolmodin. Nilssons uppgift, att hon här är mycket talrik vid kusterna i sept., med anförande av Westerlunds namn, härleder sig synbarligen från ovan anförda uppgift om dess förekomst på Öland, men då jag icke funnit någon sådan uppgift av W. publicerad, har han på gjord förfrågan nu bekräftat denna min förmodan. På Öland ung fogel erhållen den 13 aug. 1869 och en hona den 11 sept 1867, enligt meddelande av Arnell. Uti brev angående högnordiska foglars höstflyttning över Öland och genom Kalmar sund har Kolthoff meddelat, att han endast ett par gånger i slutet av juli erhållit gamla foglar av denna art. Ungfoglarna komma i medlet av aug., under somliga år fåtaligt, så att man endast ser eller hör en och annan i de stora flockarna av *Tr. alpina.* Men år 1869 kommo de i så stor mängd, att han den 16 aug. såg flock på flock nästan hela dagen sträcka förbi Ölands östra kust, och stora flockar om hundratal, som endast utgjordes av *Tr. minuta.* Alla de, som då skötos, voro ungfoglar. En och annan ungfogel stannade kvar tills i sept. Westerlund säger även, att hon är mycket talrik i sept., men fåtaligare om våren. På Öland i maj, Meves hos Palmén (Zugstr.).

I N.Ö. Skåne vår och höst sällsynt, Wallengren. Vid Kristianstad erhållen d. 3 sept. 1870, Wahlstedt. Vid Öresund talrik från Landskrona till Falsterbo. Enligt meddelande av C. Möller kommer hon om hösten i aug., men endast ungfogel, och hon är av honom skjuten på hösten vid Ringsjön, Allarps mosse vid Norrviddinge, Malmö och Trelleborg. Vid Malmö den 28 april 1853, en hane den 18 sept. 1876, A. L. Grönvall. Hon är vid Ystad under aug. och sept. sällsyntare än *Tr. canutus* och *Tr. subarquata;* håller sig mest vid havsstranden, N. Bruzelius; erhållen den 19 sept; vid Fogelvik d. 5 sept. 1844 och vid Skanör den 3 okt. 1847, Mus. i Lund, Roth.

I Danmark under flyttning på stränderna i augusti, stundom på åkrar (?) bland Brockfogel; erhållen på Fanö, Teilmann. I medlet av sept. och i okt. temligen stora flockar på Amager, Möen, Kjærbölling; om våren och vid sött vatten mera sällan erhållen.

I Slesvig och Holstein på flyttning, temligen talrik under hösten från medlet av aug. till medlet av okt., på Nordsjökusten och öarna; på Sylt i sept. 1863, Borggreve; på Östersjökusten mindre talrik; om våren, i april och till medlet av maj, över allt sparsam. År 1876 började vårflyttningen den 3 april, och höstflyttningen slutade den 9 okt. År 1877 i sept. rätt talrik vid Husum, der den sista erhölls den 16 okt., Rohweder; mest unga foglar. De gamla flytta i smärre flockar och vanligtvis för sig.

Under flyttning på Helgoland, Cordeaux.

I Finland erhållen på flera orter. Vid Haminanlaks, Kuopio den 10 maj 1853, Uskela den 19 maj 1854, J. v. Wright; i Kexholm den 8 juni 1851, Helsingforstrakten, enl. A. Nordmann, på flyttning årligen, sällsynt vår och höst, enl. Palmén, som omtalar henne från flere ställen, samt att hon flyttar vid Finlands sydkust i maj och början av juni, i aug. och sept.

På Kola träffades hon av Sandebergs exp., men var ej talrik, Hg. Kinberg. I full sommardrägt erhållen vid Arkangel den 21 juni, Alston, Brown. I Arkangels guvernement på Dvinas stränder i oerhörda skaror, enl. Goebel, som den 18 maj och 26 juni fann nykläckta ungar. Den 21 juni full sommardrägt. På Onegas

södra strand om våren erhållen av Blasius. Vid mynningen av Hvita havet i aug. av Sahlberg.

I Petersburgs guvernement under flyttning, Brandt.

På Wolga från Kasan till Simbirsk i maj; på sistnämnde plats åter i aug., Seebohm, H. Brown, Dresser. I Ryssland och Sibirien, även i dess nordligaste trakter och ända till Lena talrik; synes talrikast vid höstflyttning. Pallas ansåg, att hon häckade även i tempererade delar. Omnämnd av Seidlitz bland Östersjöprovinsernas foglar. I Kurland talrik om hösten på stränderna, Goebel.

På Novaja-Semlja häckar hon vid Mathews Strait. Häckar i Matotschkin Schar på sumpiga ängar; är talrik på Waigatsch i början av sept., v. Heuglin. Hon *(Tr. albesc.)* häckar vid Petschoras utlopp, 68° 30′ n. br., ägg och dunungar den 22—27 juli på tundran, bevuxen med *Rubus arcticus*, *Ledum palustre*, *Carex rariflora* m. fl. samt *Sphagnum, Eriophorum vaginatum, E. polystachyon var. latifolium.* Bo med blad av *Salix glauca.*

Träffad vid Taimyrfloden, 75° n. br.; häckar vid 74°, bo fans på en mosse; den $\frac{23}{11}$ aug. 1843 erhölls en hona med nära färdiga ägg; Taimyrlandet 71° den $\frac{18}{6}$ juni, v. Midd. Häckar i Gol-chink-a, Sibirien, 71° 30′ n. lat., träffades der d. 19 o. 22 juli, Seebohm. Vid Obfloden, Finsch, A. Brehm. Turkestan under flyttn., Severzow(?). I Perrowsk iakttogs hon i början av sept; i slutet av sept. längs åt Arals strand till Darias mynning, der de första flockarna iakttogos den 28 sept., Severzow. Hon synes vara en av de talrikaste Snäpporna i hela Sibirien och Amurlandet, E. v. Homeyer. Amurflodens övre lopp den 30 maj, i Bureja i aug., unga foglar vid Amurs mynning den 8—12 sept., v. Schrenck. I Aral-tiantschans område går hon upp till 3—4,000 fots höjd och flyttar i likhet med *Tr. alpina* och *Tr. subarquata*, Severzow. I Kiras kärr den 3—5 aug. ofta träffad av Radde. Erhållen vid Boganida, v. Middendorff; kanske även på Kamtschatka i december, Kittlitz. Okotska havets sydkust (en varietet?), v. Middendorff. Vid Kira i flockar; vid Tarei-nor i Transbaikalien, Radde.

I Tyskland ensam eller i större och mindre flockar i sept. till medlet av okt., Naumann. N. Tysklands kust talrik, Borggreve. Zander säger, att hon flyttar över Poel; Holland förmodade, att hon häckade i Pommern, der hon var talrikare än *Tr. Temmincki;* i Pommern ej sällsynt under flyttning, Hornschuch, Schilling. Iakttagen i Schwerin på flyttning, v. Preen; ej träffad i Mark, Schulz, Schalow; 1876 i Münsterlandet sällsynt, Altum. På flyttning vid Braunschweig i stora flockar, Borggreve, 1871. L. Brehm säger, att hon syntes vid Friessnitzersjön; förekommer vid Köln, enligt Ruhl, under flyttning, i sept. i små flockar om 4—6 stycken eller ensamma, vid Rhen, Braths; flere gånger erhållen under flyttning i Niederhessen, Sezekorn; sällan i Nassau, Römer; hvarje höst, ehuru mindre talrik, i Wetterau, en och annan även om våren, Jäger. En gång vid Ems, v. Droste, Altum; flyttar över Kurhessen, Schwaab. Vid Halle a. S. ofta, E. Rey; är även omnämnd bland Bayerns foglar. I undre Aisch-trakten träffad endast en gång, den 5 nov. 1860, med 2 *Tr. alpina*, Jäckel.

I Schweiz sällsynt under flyttning vår och höst vid sjö- och flodstränder, Schinz; förtär små maskar och vatteninsekter, Riva. I Schaffhausen oftare under höst- än vårflyttningen, flyttar under somliga år över de N.Ö. kantonerna, Goeldlin. Vid sjöarna i Schweiz 'allmän', Malherbe. I Genève-dalen regelbunden flyttfogel, F.-Beaumont.

I Oberlausitz unga foglar om hösten; vid Oder, Tobias. I

Böhmen ej ofta, men stundom i stort antal, mest om hösten; ungfoglar erhöllos vid Prag d. 22 sept., Fritsch. Iakttagen i Laibach i Krain den 13 april och i Grodek i Galizien den 24 april, K. Fritsch. I Galizien och Bukowina under höstflyttningen ofta iakttagen på Weichselns, Dniesterns m. fl. floders stränder, Zawadski. Vid Neusiedlersjön sällsynt, Gr. Marschall, v. Pelzeln. I Siebenbürgen uppehåller hon sig ofta hela sommaren vid kärr, Landbeck; 'ovisst om hon häckar'. Tyrolen på flyttning i juni, Althammer. Hornhuber omnämner henne utan vidare bland Ungerns foglar. I Transsylvanien sällsynt, talrikare om hösten än om våren, Danford, Brown.

På Nordsjöns kuster mycket talrikare än på Östersjöns; år 1878 oregelbunden i Oldenburg och vid Stiege på flyttning; i Trachenberg på höstflyttning ganska talrik. År 1879 regelbunden på flyttning, iakttagen den 16 sept., Wiepken. På Wangerooge och vid Weser i medlet av sept. 1876, ensamma ibland *Tr. alpina*, voro mycket skygga. På en ö vid Vegesack vid Altenesch i medlet av sept. 1877, Wiepken. Till Borkum komma de första spridda i slutet av juli; de första flockarna i medlet av aug.; de voro talrikast och ofta i flockar om 200 och deröver i början av sept. och bortflyttade i slutet av samma månad; återkomma i april och stanna till medlet av maj. Vid sött vatten förekommer även en och annan, v. Droste. Altum fann henne icke här den 2 sept. 1865.

Albarda i Leeuwarden säger, att hon i provinsen Friesland förekommer under vår och höst i stort antal.

I Belgien temligen sällsynt, besöker havskusterna om våren i vårdrägt och under sensommaren, mera sällan vid inre vattendrag och kärr, de Selys. I Elsass och Vosges tillfällig om hösten, Sharpe, Dresser.

I Skotland skall hon, enl. Jardine, icke hava erhållits, men väl vid flere tillfällen på Englands kust, under flyttning, enligt Sharpe och Dresser, talrikast om hösten. På Irlands kust regelbunden, även i ringa antal om hösten i augusti och oktober, Thompson.

I N. Frankrike regelbunden under flyttning i april och slutet av aug. Vid Lille stundom om våren, Degland, Gerbe; Abbeville, Lesson; erhållen i Seine-inférieure m. fl. ställen längs kusten, Hardy. I Savoyen under flyttning sällsynt, erhållen i synnerhet längs Rhône och på Genèvesjöns och Bourgets stränder; i slutet av juli, under aug. och sept. nästan alltid efter storm; vid Lyon, enl. O.-Gaillard.

I S. Frankrike vid kusten, Loche. I Provence, der hon, enl. J. W. v. Müller, flyttar i mars, april och i slutet av aug. och sept., Jaubert, Lapommeraye; vanligtvis med *Tr. alpina* och vid samma tid som *Tr. Temmincki*, samt, enligt de Serres, i Frankrike nästan alltid(?) erhållen i sommardrägt, hvilket tarvar bekräftelse.

I S. Spanien under vintern, enligt Saunders. I Castilien allmän.

På Sardinien ganska talrik om vintern i flockar om 20—50 st., Salvadori, Brooke. I Toscana, Savi; erhållen i Florens i nästan full vårdrägt, Stölker. I Italien i maj och sept. ävensom på Sicilien i stort antal på flyttning under april och maj, Malherbe; under sept., Sharpe, Dresser. På Gozzo och Malta mycket allmän under våren, en del av sommaren och om hösten, C. A. Wright; åtskilliga erhöllos den 27 maj 1874.

I Dalmatien talrik, de Serres, Malherbe. I Grekland under den kalla årstiden, även i maj och juni, v. d. Mühle. Vid Missolonghi, enl. Sperling, mycket sällsynt i början av dec.; i början

av april, Sperling, Sharpe, Dresser. På Joniska öarna allmän om vintern, bortflyttar i början av maj, Drummond. På Korfu ganska allmän i april och maj, Powys, Lord Lilford; på Cycladerna vår och höst, Erhard. På Kreta m. fl., Rhodos, enligt exemplar hemförda av Hedenborg.

Nya Ryssland och Bessarabien m. fl. ställen under flyttning, talrik i slutet av augusti och början av sept. I slutet av maj på Krims sydkust under flyttning, v. Nordmann. Vid Odessa, 46° 30′, i aug. och sept. 1843, v. Midd. I Dobrudscha sällsynt, Sintenis; i Bulgarien, E. v. Homeyer. Vid Bosforen erhållen av Robson, Sharpe, Dresser. Kommer till Turkiet och Mindre Asien i medlet av maj och början av sept., erhållen även den 5 juni. Vid Smyrna en sjuklig erhållen den 17 maj 1871, Krüper. Förekommer även i Kaukasus, Bogdanow, Schalow, och Erzerum, Transkaukasien, östra kusten av Kaspiska havet, Novo-Alexandrovsk.

Enligt Tristram i Palestina under dec., vid Döda havet i febr. i små flockar, Sharpe, Dresser; nära Tor, Sinai, Wyatt.

På Cypern erhållen den 1 jan., 9 och 23 febr., A. Müller.

I Afrika har hon vidsträckt utbredning. I Tanger, Fez, Carstensen; i Marocco träffad vid en liten sjö nära Laraiche, Drake; Gambia, Rendall, Hartlaub; Guldkusten, Pel, Hartlaub; talrik vid Accra, Shelley, Buckley; Loango, S.V. Afrika, på slammiga stränder, Reichenow. I Benguela, du Bocage.

I Constantine både i bergstrakter och i öknen, är här skygg, Taczanowski.

I Egypten och vid Röda havet sällsynt under vintern, Heuglin; enligt Taylor förekommer hon der stundom och i små flockar. Shelley säger deremot 1871, att hon i Egypten förekommer i stor mängd. Enligt Vierthaler träffades hon den 16 jan., 14 april och i juni, samt vid Blå Nilen den 24 nov., den 28 dec., och A. Brehm såg henne den 30 dec., den 1 och 4 jan. Förekommer även i Nubien, Lichtenstein. I Kordofan och Sinai erhållen. Hedenborg träffade henne i april i Bar el Abiad och i Sennaar i sept. I Transvaal den 10 april, den 2 maj, 23 okt. och den 24 nov., Ayres. I Damara, Andersson, och för övrigt erhållen på många platser på vestkusten ända till Kap. Vid Port Natal erhölls hon av J. Wahlberg i övergång till sommardrägt den 8 juli; även Ayres erhöll henne här, der hon visar sig i stora flockar. Andersson erhöll henne i Walfish Bay, Gurney, der hon är allmän under (vår) vinter, enligt Layard, som även erhöll henne vid Fazy på Afrikas Ö.kust. Shelley träffade henne flockvis i jan. 1874 mellan Stellenbosch och Paarl, likasom i Kapkolonien i allmänhet. På Seychellerna skall hon, enl. E. Newton, vara allmän.

C. Swinhoe omtalar henne uti S. Afghanistan, der han 1881 träffade henne i Kandahar d. 5 april, i Chaman den 7 april och för övrigt på flere ställen i maj. Äggstockarna hade många ägg stadda i utveckling.

I Gilgit allmän under flyttning den 12—22 maj och från den 12 sept till 26 okt., Biddulph, Scully [1].

Mycket talrik i Indien under vintern, i stora flockar på kärr

[1] Sedan det föregående blivit tryckt, har Scully lemnat vigtiga bidrag angående foglarnes flyttning över denna trakt, hvarav följande må meddelas. *Limosa ægocephala* träffas här under första hälvten av april och tredje veckan av sept.; *Machetes pugnax:* tredje veckan av mars och första veckan av sept. till medlet av okt. *Totanus glareola* från 23 april till medlet av maj och omkring den 12 sept. *Totanus ochropus* i början av april, in i medlet av maj och från medlet av aug. till slutet av sept.; få stanna över vintern; *Totanus glottis:* senare hälvten av april och första hälvten av sept.; *Totanus calidris* i litet antal den 10 april och första veckan av sept.; *Actitis hypoleucos:* 12 april till 23 maj, 4 sept. till 29 dec.

och risfält samt flodstränder, JERDON; även BLYTH säger, att hon i Indien är mycket allmän och vid Calcutta talrik, samt att hon förekommer på hela Indiska arkipelagen, G. v. ROSENBERG.

I Oudh mycket allmän och i flock under den kalla årstiden, IRBY. Ostindien, Java, LICHTENSTEIN. På Ceylon talrikast under S.V. monsonen, LEGGE.

Ibland Malaya-foglarne räknas hon även, LENZ; en hane i vinterdrägt erhölls på Pulo Battam, nära Singapore, den 25 nov. 1879, KELHAM. På Celebes träffad i juli, A. B. MEYER. På Moluckerna även, enl. SCHLEGEL. N. Guinea, G. v. ROSENBERG, men fogeln härifrån anses av SHARPE och DRESSER vara den s. k. *Tr. albescens*.

I N.Kina vid Peiho-floden från aug. och till i dec. Erhölls mellan Takoo och Peking och misstänktes vara en egen art. Foochow vid kusten i sept., ofta i saltstepperna i inre trakter; Amoy, SWINHOE.

N. Japan om hösten i små flockar, SWINHOE, WHITELY.

Vandiemens land, enligt exemplar i Berlins museum, PALMÉN; Pelew-öarna, HARTLAUB, FINSCH; Nya Holland, PERON, LESSON. Hon är även erhållen i New Britain, likasom *Limosa melanura, Lim. uropygialis*, *Phalaropus angustirostris*, erhållen av BROWN, FINSCH, hvarom underrättelse nu ingått.

BONAPARTE säger 1828, att hon är sällsynt i N. Amerikas förenta stater. WALKERS uppgift 1860, att hon påträffades under 'Fox' resa, berodde tydligen på en förvexling med *Tr. maritima*, hvarjemte omtalas, att ROSS erhållit henne vid Mackenzie. SWAINSON och RICHARDSON säga 1831, att hon häckar i polartrakterna, på grund hvarav BLAKISTON 1863 säger, att hon skall hava träffats vid Hudsons Bay. För övrigt har jag ej funnit henne omtalad uti de amerikanska arbeten, som jag egt att tillgå, och anser jag derför, att fogeln icke med säkerhet träffats i N. Amerika.

Gamla foglar i sommardrägt hava, enl. v. HEUGLIN, Ibis 1872, 63, en hårlik förlängning av vadtäckarne (troligen hos nötta fjädrar). De gamla *rugga* om hösten förr än de unga, de senare först i Medelhavstrakterna och ännu sydligare länder. Vårruggningen sträcker sig icke till vingpennorna och av stjertpennorna endast till första paret (?), NAUMANN.

Till sitt *levnadssätt* liknar hon mycket sina närstående samslägtingar. Vid *flyttning* följa de flesta havskusterna, men ett ganska stort antal även floderna. Av det föregående synes, att hon även passerar linien och att många, de flesta troligtvis ettåriga foglar, icke alltid under första året återvända till sina födelsebygder. Det är även troligt, att många mycket gamla foglar kvarstanna på lämpliga sydliga platser. *Flygten* är snabb och lätt, och fogeln håller derunder vingspetsarna riktade snedt bak- och utåt. Ensamma äro de föga skygga, men väl då de leva flockvis. De flytta ofta i stora flockar om 100 st. och flyga nära hvarandra.

Om *fortplantningen* se ovan. *Boet* träffas på mossar i den höga norden; föräldrarna hålla sig nära boet, ruva båda, äro der ej skygga. Se COLLETTS senaste, här nedan uppgivna, avhandling.

Lätet liknar 'dyrr dirrit', höres på temligen långt håll och påminner om ljudet av gräshoppor. Man säger, att det utgöres av ett fint kvitter 'iim', då hon lyfter 'vik-a vik-a'; på flyttning även ett klingande 'tiiiii'.

Födan olika vid olika årstider och ställen: i Kristiania funnen utgöras av frön, i Danmark av insektlarver, små sniglar och musslor, på Englands kust av små krustaceer, maskar, mollusker; i Tyskland små maskar, insektlarver, flugor, mygg, små skalbaggar

m. m. Nilsson nämner små krustaceer, larver och maskar. På Gozzo och Malta små havsmollusker, såsom *Truncatella truncatula.*

Hon är i *fångenskap* lätt att underhålla och vänjer sig snart vid mjölk och bröd.

Hon saknar ej *fiender.* Små Hökar och Falkar förfölja henne, vid vatten kastar hon sig deruti och räddar sig genom dykning.

Hon är hos oss icke föremål för särskild *jagt.* Ensam anses hon vara svår att skjuta i flygt; i flock kunna stundom flera fällas i ett skott. Hon fångas lätt i nät och snaror.

Köttet är av utmärkt godhet, såsom det även omtalas från Indien.

Ibland fjädrarna leva: *Docophorus filiformis* Denny; *Nirmus zonarius* Nitzsch; *Colpocephalum trilobatum* Giebel.

I tarmarna lever *Tænia filum* Goeze, likasom hos *Scolopax rusticula.*

Tringa minuta Leisler, Nachtr. z. Bechst. Nat. I 1809, 74. Temm.; Man. II 1820, 624; IV 1840, 407. Meyer, Tasch. III 1822, 159. Nilss., Orn. II 1822, 98; Fn. II 1858, 248. Teilm., Danm. o. Isl. F. 1823, 119. [Bonap., Ann. Lyc. 1828, 319]. 'L. F.' Loud. Mag. 1830, 177. ?Sw. u. Rich., Fn. b. a. II 1831; ref. Isis 1833, 1111. Less., Traité d'Orn. 1831, 558. Brehm, V. D. 1831, 665. Rasch, Mag. f. Nat. 1838, 377. Savi, Orn.; ref. Isis 1833, 1003. Naum., V. D. VII 1834, 391; XIII 1864, 233. Schinz, Fn. helv. 1838, 111; Eur. Fn. I 1840, 327. Keys. u. Blas., Wirb. E. 1840 n. 351. Hornsch. Schill., Verz. 1837, 16. Zaw., Fn. 1840, 105. de Serres, Migr. 1842, 122. de Sel., Fn. 1842, 125. Jard., B. of. Gr. Brit. III 1842, 243. Drumm., Ann. a. Mag. N. H. 1843, 421, 427; Maced. l. c. 1846. Malh., Fn. Sic. 1843, 186. v. d. Mühle, Orn. 1844, 106. Schl., Rev. 1844, XC; Mus. Scol. 43. Schulz, Fn. 1845, 365. Blyth, Cat. 1849, 270; ? Ibis 1865, 34. Kjærb., N-a 3 H. 1850, 46; Danm. Fugl. 1852, 278. Thomps., Irel. II 1850, 298. Lillj., V. A. H. 1850, 322; N-a 1852, 3 H. 9. W. v. Wright, Göth. Handl. 1851, 67. Schwaab, Geogr. Nat. 1851, 75. v. Midd., Reise. II, II 1851, 221; Isep. 1855, 60. Gad., N-a 1852, 3 H. 9. Wall., Öfv. V. A. Förh. 1853, 124; N-a 1854, 253; 1856, 107. Tob., J.f.O. 1853, 214. Schrad., J.f.O. 1853, 243, 307. Licht., Nom. 1854, 92. Hartl., J.f.O. 1854, 160, 298; 1855, 351; W. Afr. 1875, 238; V. Mad. 1877, 330. Bailly, Orn. IV 1854, 211. A. Fritsch, J.f.O. 1854, 280. Westerl., Göth. Handl. 1853-4, 70. Lloyd, Ant. II 1855, 163. Demarle, Hardy, ref. Degl., N-a 1855, 419, 422. Preen, N-a 1856, 67. Hornh., V. Ung. 1856, 31. J. W. v. Müll., J.f.O. 1856, 230. Heugl., N.O. Afr. 1856, 315; Ibis 1872, 63; J.f.O. 1872, 119. J. v. Wright, Öfv. V. A. Förh. 1857, 43; Kuop. 1857, 35; ? Resa 69. A. Brehm, J,f.O. 1857, 282, 384; 1858, 328. Erh., N-a, 1858, 13. C. Jäg., Wetterau 1858, 23. Bald., N-a 1858, 253. Seidl., Sitz. N. Ges. Dorp. 1860, 38. Tristr., Ibis 1860, 80; 1868, 327. Pow., Ibis 1860, 343. R. Swinh., Ibis 1860, 359; 1861, 342; 1862, 255; 1863, 444. Mev., Öfv. V. A. Förh. 1860, 219; 1871, 777. v. Schrenck, Amur. 1860, 423. Somm., V. A. Förh. 1861, 82. Irby, Ibis 1861, 241. Nordvi, Öfv. V. A. Förh. 1862, 302 Radde, S.O. Sib. 1863, 21, 332. Röm., Verz. 1863, 58. Jäck., Ber. Bamb. 1863, 79. Alt., J.f.O. 1863, 120. Blak., Ibis 1863, 132. Sez., Ber. Ver. N. Cass. 1864, 40. G. v. Ros., J.f.O. 1864, 137. C. A. Wright, Ibis 1864, 148; 1874, 237. Sperl., Ibis 1864, 287. v. Nordm., J.f.O. 1864, 375. v. Droste, J.f.O. 1864, 427; Bork. 1869, 224; Z. G. 1870, 23; 1873, 148. Collett, Mag. Nat. 1864, 442 (ref. Ibis 1869, 226); 1877, 181; J.f.O. 1881, 327. Jerd., B. Ind. III 1864, 690, 875. Gurn., Ibis 1865, 272; 1868, 469. Salv., J.f.O. 1865, 288. Riva, Orn. Tic. 1865, 442. Alb., Herkl. Fn. III 1866, 223. Whitely, Ibis 1867, 206. E. Newt., Ibis 1867, 343. Hartl. a. Finsch, P. Z. S. 1868, 118 [s. descr.]. Borggr., Norddeutschl. 1869, 118. Drake, Ibis 1869, 154. Stölk., J.f.O. 1869, 339. Wyatt, Ibis 1870, 16. Tacz., J.f.O. 1870, 36, 51. Elw. Buckl., Ibis 1870, 331. E. v. Hom., J.f.O. 1870, 426; 1877, 73; Wander. 1881, 85, 87, 88, 100-1, 112, 264. A. Fritsch, Vög. E. 350; J.f.O. 1871, 387. Holl., Wirb. Pomm. 1871, 79. Gray, Handlist III 1871, 50. Sh. a. Dress., B. E. VII 1871. Borggr., J.f.O. 1871, 212. Shell., Ibis 1871, 311. v. Pelz., Wien. Abh. XXI 1871, 720. Sundev., Tent. 1872, 126. Shell. a. Buckl., Ibis 1872, 293. Goeb., J.f.O. 1873, 12, 409, 416. Alst., Br., Ibis 1873, 69. Palm., Finl. Fogl. II 1873, 208; Fogl. flyttn. 1874, 35, 41 etc.; Zugstr. 1876, 49 etc.; J.f.O. 1876, 49. Brooke, Ibis 1873, 339. Legge, Ibis 1874, 27; 1875, 402, 412. K. Fritsch, Zug. Denckschr. Wien. 1874, 238. E. Rey, Z. G. 1874, 429. Severz., J.f.O. 1874, 433. Rohw., V. Schl.-H. 1875, 18; J.f.O. 1877, 330. Shell., Ibis 1875, 60, 86. Cord., Ibis 1875, 184. Krüp., Momms., Gr. Jahr. III 1875, 277. Danf. Br., Ibis 1875, 422. Schal.,

J.f.O. 1876, 22; 1880, 215. Seeb. a. Br., Ibis 1876, 294, pl. VII (ägg). Du Bocage, J.f.O. 1876, 300. Severzow, Turkest.; ref. Dress., Ibis 1876, 410. Finsch, Ibis 1877, 59. Reich., J.f.O. 1877, 8. Sint., J.f.O. 1877, 67. Malm, Fn. 1877, 287. Lenz, J.f.O. 1877, 380. Wiepk., J.f.O. 1877, 427-9; 1878, 132-3, 424; 1879, 78. Ayres, Ibis 1878, 301; 1880, 268. A. B. Mey., Ibis 1879, 143. Seeb., Ibis 1879, 150. Goeldl., J.f.O. 1879, 380. A. Müll., J.f.O. 1879, 391. Brandt, J.f.O. 1880, 245. Bidd., Ibis 1881, 96. O. Finsch, Ibis 1881, 538. Scully, Ibis 1881, 96, 588. Kelham, Ibis 1882, 17. Gr. Marschall u. v. Pelz., Orn. Wind. 1882, 115, 175. C. Swinh., Ibis 1882, 121 [nec Walker, Ibis 1860, 166].

Tringa pusilla Retz., Fn. 1800, 193 (descr. nec L. nec Lath. nec Wils.) Mey. u. Wolf, Tasch. II 1810, 391 (ex. p.).

Tringa cinclus Pall., Zoogr. II 1811, 201 (nec L.).

Tringa Temmincki Kock, Baier. Z. 1816, 292 (nec Leisl.). Whitely, Ibis 1867, 206, teste Blak., a. Pr., l. c.

Pelidna minuta Boie, Isis 1826, 979. Degl. & G., Orn. II 1867, 203. Fritsch, V. E. 350; Wirb. E. 1870, 77 ('Cuv.' excl.).

Actodromas minuta Kaup., Eur. Thier. 1829, 55. Gundl., J.f.O. 1862, 185. Saund., Ibis 1871, 388.

Pelidna pusilla Brehm, V. D. 1831, 666.

?*Calidris australis* Cuv., 'Mag. Par.'. Less., Traité d'Ornith. 1831, 558.

?*Schœniclus albescens* Gould, Birds Austr. 1848, VI Tab. 31. G. v. Ros., J.f.O. 1864, 137.

?*Tringa albescens* Swinh., Ibis 1863, 413; 1864, 420; 1875, 455 [Blak. a. Pryer, Ibis 878, 221, anföra henne från Japan såsom egen art].

?*Actodromus albescens* Bonap., Compt. R. 1856 II 596 + *A. australis*.

Schœniclus minutus Gray, Cat. Br. Mus. Grallæ 1844, 106.

Anm. *Calidris* Brisson har av Giebel blivit hänförd till *Calidris* Ill., men både beskrivningen och figuren 1 pl. XX hos Brisson visa, att Brissons fogel hade 4 tår. Synonymien hos Brisson synes vara högst osäker. Beskrivningen å *Calidris grisea* hör hit, men figuren pl. XX f. 2 synes tillhöra *Calidris arenaria*.

---

175. MOSNÄPPA. *Tringa Temmincki* Leisl., pl. XLIII, fig. 5.

Näbb kortare än huvudet, rakt, svagt med trubbig, något vidgad spets; de mellersta stjertpennorna spetsiga; tars och mellantå med klo av nära lika längd.

Längd: ♂ 153—160, ♀ 153—165; näbb: ♂ 36,6—38,2, ♀ 40—40,6. Iris brun.

1. *Hane*, 22 maj, Jemtland, Meves.

Näbb svart, vid roten grått, nästan rakt, bakom spetsen något nedsänkt; näbbås kullrig. Käkkanter avrundade, räta, endast vid spetsen något nedböjda, överkäken något längre än underkäken. Näsborrar låga, jemnhöga, nära ansigtsranden, i midten något nedböjda, näslock hvälvdt, framåt avsmalnande. Huvud ovan mörkbrunt med grått och rostgrått bräm; ögonbåge hvit, smal, gående till nacken; ögonlock hvita; ögonvrå gråbrun med svarta och hvita spetsar; huvudets sidor rostgrå och nedtill hvita, spolstreck svarta; haka hvit; strupe hvit med svarta fläckar; sidhals rostgrå, svartfläckig; kräva i midten gråhvit, åt sidorna mörkbrun med breda, gråhvita bräm; nacke och halsrygg rostgrå. Rygg och kors svartgrå med rostgrå spetsar; skulderfjädrar grå och rostgrå av breda bräm, nästan täckande svarta spoltrakter; övre stjerttäckare svarta. Stjert tillspetsad; stjertpennor 6 par: 1 mörkbrunt, 2 och 3 ljusgrå med hvita kanter, de yttre 4 till 6 hvita med långsgående hvitgrå flammor i ut- och infan. Bröst hvitt; sidor framtill rostgrå med mörkbruna fläckar, bakåt hvita; mage och slaksida hvita; undre stjerttäckare hvita, de längsta vid spetsarna brungrå. Vingar spetsiga; tumvinge med 2 fjädrar, brunsvarta med hvit spetskant; handpennor: stora 10, 2 = 1 > 3, svarta, spolen å 1, utkanter samt spetskanter å 3 och följande hvita; armpennor svartgrå med hvita spetsbräm och å de inre även hvita utkanter; armbågspennor 3, > armpennorna, svartgrå med rostgula och hvita kanter; överarmpennor grå med hvita spetsbräm; de små gråsvarta med hvitt bräm; handtäckare: 1 smal, hvit med brunsvart spoltrakt och hvit spole, de övriga brunsvarta med hvita spetskanter; armtäckare svartgrå med hvitt bräm, de mellersta svarta och brungrå med rostgult och grått bräm; kanttäckare brunsvarta med hvitt bräm; undre handtäckare grå med hvita spetsar; undre armtäckare hvita; undre kanttäckare mörkbruna med hvitt bräm; undre överarmtäckare hvita, långa. Fötter mörkbruna; vadtäckare hvita; skenben fjäderklädt till närheten av hälleden. Tars framtill och tarssula ringlade; tår: 3 > 4 > 2 > 1; klor: 3 > 2 > 4 > 1, smala, spetsiga, krökta, 1 når marken.

2. *Hane, gammal*, 28 maj 1880, Karesuando.

Panna svartbrun med hvita brämtrakter; hjessa svart med rostbruna bräm; ögonbåge svartgrå med nötta, hvita fjäderspetsar; ögonlockskanter svarta; huvudets sidor brungrå; sidhals rosthvit med brunsvarta spoltraktsfläckar; kräva gråhvit med täckta gråbruna fläckar, åt sidorna rostgrå med större brunsvarta fläckar; nacke brunsvart med rostbruna bräm; halsrygg brungrå. Rygg och skulderfjädrar med blandade grå fjädrar och svarta med rostbrunt bräm; övre stjerttäckare svarta med rostgrått spetsbräm; handpennor: 1 föga > 2, spole ljust gråbrun till hvit, de övrigas spolar bruna;

handtäckare: 1:a smal, spetsig, utfan, spets och inbräm hvita, de övriga mörkt gråbruna.

3. *Hane*, 30 maj, Haparanda. Liknar n:o 1, har något färre svarta fjädrar å ryggen.

4. *Hane*, 9 juni, Mörkö. Liknar n:o 1, men har längre tår.

2. *Hane, gammal*, 1 juli 1878, Muonioniska.

Liknar N:o 1. Näbb rakt; underkäkens undre kant bakom spetsen obetydligt uppdragen. Huvud ovan brunsvart med fläckar, bildade av hvita sidobräm (utan förstoring rostgula); ögonlockskanter svarta; haka hvit. Framhals och kräva rostgrå, vid förstoring grå, med hvitt bräm och svaga, gråbruna spolstreck; nacke och halsrygg med brunsvarta spol- och rostgrå, nötta brämtrakter; övre stjerttäckare: de mellersta gråsvarta med rostgrått bräm, de yttre hvita och något grå; stjertpennor 1 > 2 > 3 > 4 = 5 > 6; handpennor: 1 obetydligt > 2 > 3, mörkbruna; armpennor mörkbruna, de inre gråbruna, utkanter å de inre och spetsbräm hvita; armbågspennor gråbruna med nötta kanter; klor temligen långa, något krökta, spetsiga.

6. *Hane*, 24 juli 1845, Fogelvik vid Trelleborg.

Ovan svartaktig med grågula fjäderkanter; framhals ljust grågul, undertill för övrigt hvit; skenben grågula. Beskrifning och mått meddelade år 1845 av N. Bruzelius.

7. *Hona*, 22 maj, Jemtland, Meves.

Liknar N:o 1. Ovan svart med grå och rostgula, breda bräm; 6:te paret stjertpennor rent hvitt.

8. *Hona, gammal*, 1 juli 1878, Muonioniska.

Underkäkens undre kant svagt, jemt uppåt bågböjd. Huvud ovan svartbrunt med även vid förstoring rostbruna sidobräm; ögonlockskanter svarta; haka rosthvit. Fram- och sidhals gråbruna med svarta spoltrakter; kräfva hvit och rostgrå med svartbruna spoltrakter; nacke och halsrygg brunsvarta med rostbruna nötta brämtrakter. Rygg och skulderfjädrar svarta med rostbruna brämtrakter; kors mörkt gråbrunt; undre stjerttäckare hvita; armbågspennor: de yttre gråbruna, de inre mörkt ölivbruna, skiftande, med ljusbruna kanter; klor märkbart kortare än hos n:o 4.

9. *Hona, sommardrägt*, 24 juli, Ottenby, Jemtland.

Framhals och kräva gråhvita med gråbruna, breda spolfläckar. Kroppen ovan svart med rostgula, breda, nötta bräm och brämfläckar.

10. *Hona*, 24 juli, Varangerfjorden, S. Lovén.

Huvud ovan mest svart, brämtrakter rostgrå. Kräva med mörkbruna tvärband vid de hvita spetsbrämen. Rygg och skuldror med blandade svarta och grå fjädrar, den förra med rostgula brämtrakter; 6:te paret stjertpennor mest hvitgrått, med spolar, kanter och spetsar hvita.

11. *Dundrägt*, 2—3 dagar, juli, Kautokeino.

Näbb 'brungrått', spets även i torrt tillstånd svart. Huvud ovan svart med gula fläckar, panna gul, upptill i midten med svarta fläckar; ögonvrå gul med svartbrunt streck, tinning rostgrå, svartfläckig och med gråhvita spetsar; kind grågul med fina, svarta spetsar. Framhals och kräva hvitgula; nacke svart med hvita och rostgrå fläckar. Rygg, skuldror och kors brokiga, svarta, rostgula och grå. Stjertdun grått, svart och rostgrått. Bröst hvitt; sidor grågula; mage gråhvit; slaksida och lår svarta och rostgrå med gråhvita spetsar. Fötter brungrå.

12. *Dundrägt*, 12 juli 1878, Muonioniska.

Något äldre och större än den föregående. Hjessa svart med 4 rader gulhvita stjerndun. Rygg, skuldror och kors även med dylika dun.

13. *Årsunge*, 16 augusti, Mörkö, Ekström.

Huvud ovan gråsvart med rostgrått bräm; huvudets sidor grå; haka hvit. Framhals hvitgrå; sidhals och halsrygg mörkgrå; kräva hvitgrå. Rygg och skulderfjädrar grå med svarta, bågformiga band vid de rostgrå, smala

№	1♂	2♂	3♂	4♂	5♂	6♂	7♀	8♀	9♀	10♀	11 p	12 p	13 j
Längd	—	—	—	—	—	155	—	—	—	—	'68'	—	—
Huvudets längd	37	38,2	37	37	36,6	—	40	40,6	40	—	23,5	28,5	37
Näbb, längd till pannan	16	16,2	15	17	16,2	18,5	19	19	18,5	16	8	10,5	15,5
» » från spetsen till näsborrarna	13	13,4	—	13	13	—	—	15,3	15,5	14	6,8	8,3	12,3
» höjd vid roten	3,6	4,1	—	4	5,5	—	3,6	—	3,5	3,2	2,5	3,5	4
» » » näsborrarna	3	3	—	3	3,4	—	3,3	4,9	3,1	3,3	—	2,5	3
Näbbets bredd vid näsborrarna	2	2,1	2,2	2,2	2,8	—	2,6	2,8	2,5	2	1,6	2	2
» minsta bredd	—	1,3	—	—	1,3	—	—	1,4	—	—	—	—	—
Näbbspetsens bredd	—	1,4	—	—	1,4	—	—	1,5	—	—	1,3	—	—
Näsborrar	1,9	—	—	—	—	—	1,9	—	2	1,7	1,2	1,3	2
Vingens längd, direkt	90	94	92	95	93	94	98	98	93	94	—	—	92
Tumvinge	26,5	27	26	27	26,3	—	—	28,7	28	28	—	—	26
Stjert, längd	47	48,5	47	48	45	—	47	49	47	46	—	—	40
Tars	17	18	17	17	16	—	19	18	18	17	16,5	17	22
Mellantå med klo	17	13,6+5	19	20	13+3	18,5	20	15+4	18	18	14,3	14,3	21,5

brämen; stjertpennor 6 par: det 6:te enfärgadt, hvitt; armtäckare mörkgrå, lika med ryggen.

Ägg. Kort päronformiga, finkorniga, olivbruna till ljust olivgröna och hvita; grundfläckar violettgrå; ytfläckar bruna till svartbruna, medelstora, störst och tätast vanligen vid tjockändan.

1. 20 juni 1872, Muonioniska. Olivgrå fläckar, föga sammanflytande.
2. 10 juni 1873, Kautokeino. a, b, d olivbruna, c hvitgult.
3. 24 juni 1869, Kautokeino. Hvita ytfläckar, mest å tjockändan, mörkbruna.
4. juni 1865, Vadsö, Nordvi. Ljust olivgröna; ytfläckar bruna, vid tjockändan störst och sammanflytande.
5. Samma år och ort. Päronformiga, ljusgröna, små ytfläckar och streck bruna, nästan jemt fördelade.
6 *. 18 juni 1876, Mortensnäs, Varangerfjorden, Nordvi. Olivgrå, fläckar å basen till en del sammanlöpande. De funna talen visa äggens snedhet.
7. Lappland. Min. bland 40 ägg, enl. Sharpe och Dresser.
8. Max. enl. Collett.

I Ostfinmarken allmän om sommaren, Sommerfelt. Lilljeborg omtalar henne såsom sällsynt vid Tromsö under flyttning. Häckar der kolonivis i Stabursnäs, Rörselv, Kistrand, bland hvilka kolonier även *Tr. minuta* häckar. Talrik i närheten av havet, sällan i det inre av landet, häckar söder ut till Tromsö, 69° 40′ n. br., besöker vid flyttning kusterna, men sällan det inre av landet; uppsöker sandiga stränder, vid Lister och Jäderen, 58°—58° 30′ n. br., med andra mindre vadare; återkommer mest under maj, men mindre talrik och stannar kort tid. Ett antal inväntar här, utan att häcka, de från norden återkommande skarorna och drager med dem under aug. söder ut. Ägg funna den den 27—30 juni, men år 1879 den 10 juni; dunungar i första veckan av juli; flygga ungar något efter midten av juli, i Vadsö den 19 juli 1878, Collett. Nordvi har meddelat mig, att hon över allt i trakten av Tromsö är allmän, kommer dit omkring den 18 maj, lägger ägg vid boningar och vägar, der man jemt färdas, och han beskriver spelet. I juli vid Kautokeino erhöllos dunungar. På Bodö iakttogs en flock, som stannade der få dagar, några skötos den 15 maj, F. och P. Godmann. Vid Kristiania på flyttning, enligt Collett, talrikare än man förr antagit, på låga stränder från medlet av maj till ut i juni, även i slutet av aug., men då i mindre antal.

Träffades talrikt vid Karesuando 1832 av W. v. Wright; häckar der. Malm säger, att hon förekom sparsamt, men på de flesta fjällmyrar; är för övrigt vanlig i många trakter av Lappmarkerna. Löwenhjelm fann henne under sin resa i Lappmarkerna 1845 häckande på de högre fjällen bland videt vid sjöar och bäckar. Den 22 juli erhöllos dunungar vid Alkajaur, der de

№	1a	b	c	d	2a	b	c	d	3a	b	c	4a	b	c
Äggets längd	29,6	29	28	27,4	28,6	27,7	27,5	27,3	28	27,8	26,8	29,2	29	28.9
» tjocklek	21,6	20,6	20,7	20,5	20,9	20,2	20,6	20,8	20,8	20,5	20,4	21,4	21,4	21,3
» spets	8	8,4	7,3	6,9	7,7	7,5	6,9	6,5	7,2	7,3	6,4	7,8	7,6	7,6
» reducerade längd	1,37	1,4	1,35	1,34	1,37	1,37	1,33	1,31	1,35	1,36	1,31	1,36	1,35	1,36
» rektangel	639	597	580	562	598	560	567	568	582	570	547	625	621	616

№	d	5a	b	6a *		b *		c *		d *		7	8
Äggets längd	28,2	29	28,6	27,03		27		26,95		26,84		'26,5'	'31'
» tjocklek	20,8	19,9	20,5	20,25	20,19	20.41	20,37	20,25	20,21	19,76	19,74	'19,5'	'21,7'
» spets	7,4	9,1	8,1	6,78	6,84	6,59	6,63	6,70	6,74	7,08	7,10	7	9,3
» reducerade längd	1,36	1,46	1,4	1,335	1,334	1.323	1,325	1,33	1,333	1,358	1,36	1,36	1,43
» rektangel	587	577	586	547	546	551	550	546	545	530	529,8	517	673

uppehöllo sig bland videbuskarna; sådana skola även erhållits der den 22 juni, enl. Wallengren. Vid Haparanda iakttagen den 30 maj 1832, W. v. Wright. På Myrviken i Jemtland erhöllos ovan beskrivna den 22 maj av Meves, som såg henne flockvis vid Gefle.

Enligt Ekström kom hon till Mörkö den 23 maj, och hon erhölls der i sommardrägt den 7 juni, ung fogel den 16 aug. Träffad i Kil, Löwenhjelm. Örebrotrakten stundom under vår och höst, Högberg, även i Kräcklinge; en gång den 22 aug. 1856 fäld nära Nyköping, Sundström.

Erhållen i Bohuslän den 18 aug. 1873, Törnquist. I Bohuslän flytta, enl. meddelande av Kolthoff, de gamla i juli, de unga i aug. Vid insjöar förekomma de spridda. Kolthoff har funnit henne flytta ensam, ej blandad med andra arter. I Göteborgstrakten erhållen den 23 maj, 12 och 20 aug., Malm. Göteborgs museum lemnade en hane, erhållen den 1 sept. 1845, till museet i Malmö, som eger en, fäld den 7 april 1853; troligtvis fälda: den förra i Göteborgstrakten, den senare vid Malmö.

På Gotland under flyttning här och der, Andrée, sällsynt, Wallengren, Kolmodin. Förmodan om hennes häckning här har ej bekräftats. På stranden vid Borgholm uppehöllo sig den 20—25 maj mindre flockar, enl. Meves, som meddelade Sharpe och Dresser en ung hane, erhållen på Öland den 20 aug. 1868. Skall på Öland, enl. Westerlund, förekomma i sällskap med *Tr. minuta*. Kolthoff har deremot meddelat mig, att hon ensam eller 2—4 st. tillsammans träffas på Öland: de gamla sista hälften av juli, de unga från den 1—15 aug., och att han aldrig sett henne senare eller i större antal. På Öland den 27 juli 1867, Kolthoff, Jönköpings läroverk, Arnell.

I N.Ö. Skåne under höstflyttning högst sällsynt, Wallengr. På Skånes sydkust fick jag henne ej sällan i början av hösten och erhöll av N. Bruzelius en gammal hane, skjuten vid Fogelvik den 24 juli 1845, se ovan. Hr. C. Möller har meddelat mig, att hon flyttar i Skåne i aug. Endast en gång erhölls en ung hane vid Allarps mosse. Erhållen vid en bäck i St. Herrestad den 17 aug. 1875 och den 22 aug. 1878, N. Bruz.; går även in i mossar, men oftast vid kusten. Under senare år har jag icke kunnat erhålla några exemplar från Skåne. Alla förmodanden om, att hon skulle häcka i mellersta eller S. Sverige, hava hittills visat sig ogrundade.

I Danmark förekommer hon under flyttning i april och maj samt aug. och sept.; på somliga ställen, såsom på Möen, icke sällan; vid Randers fjord årligen, icke sällsynt. Uppgifter om hennes häckning äro förhastade. Träffad av Fischer i Wendsyssel den 26 maj 1866. På Amager om hösten.

I Slesvig och Holstein vid samma tid som i Danmark, ej talrik: iakttagen den 13 sept. 1876, Rohweder; vid Ö. kusten och inne i landet mycket sällsyntare än vid Nordsjön, hvars kust och öar besökas av små flockar. Boie omtalar väl, att hon skulle häcka på Pellworm, hvilket jag måste anse vara ett misstag.

På Helgoland i sept., Blasius. Dit komma under höstflyttningen de flesta foglarna vid nordlig och nordostvind på flyttning mot söder, Bolle.

Häckar på Kola, der hon erhölls av Sandebergs expedition flere gånger; bland andra erhöllos dunungar den 17 juli, Hg. Kinberg. Vid Varangerfjorden häckar hon ej sällsynt på gräsbevuxna stränder, Schrader. Kommer dit i maj, flyttar bort i aug. H. Goebel erhöll i Arkangel d. 26 juni nykläckta ungar. Iakttogs i Arkangels guvernement den 18 maj; här funnos åtskilliga bon med mycket ruvade ägg den 28 juni, 2 ruvande foglar voro

hanar, Alston, Brown. Häckar på öarna vid Arkangel, Goebel; ungar utkläckta den 27 juni. På Dvinas strand oerhörda skaror den 2 sept. Häckar på en halvö utanför Dvinas mynning och av Meves funnen den 10 juli häckande på en holme i Onegafloden.

Funnen häckande nära Uleåborg. I Savolax ej sällsynt på 1830-talet; troligtvis var det denna art som sågs vid Kuopio den 26 maj 1856, W. v. Wright; erhållen vid Kuopio den 18 och 30 aug., i Birkala den 27 aug., vid Helsingfors i maj och början av juni, Palmén m. fl.

Östersjöprovinserna: Rathshof, aug. 1854, Seidlitz, Schweder; i Lifland och Kurland i aug. och sept. talrik vid insjöarna. Vid Kurlands kust förekommer hon talrik, H. Goebel, troligtvis endast på flyttning. I Lifland allmän under flyttning i aug. och sept., Dresser.

På Wolga, Pallas; från Simbirsk och Kasan i maj samt vid Simbirsk åter i medlet av aug.; både denna och *Tr. minuta*, Seebohm, Brown. O. Finsch fann henne vid Obdorsk, mellan den 19 aug. och 3 sept. 1876, samt på sjöstranden av Ob, vid hvars övre lopp han fann *Tr. minuta* häckande. Vid Ust Zylma erhöllo Seebohm och Brown den första den 26 maj; senare var hon mycket talrik i synnerhet på Petschoras delta: de första äggen erhöllos den 17 juni. Enligt en senare uppgift, år 1879, sköts den första d. 6 juni, och d. 24 juni erhöllos ägg. De flesta flyttade nordligare. Åtskilliga kullar ägg från 70° 30′ och 71° 30′. Vid Seebohms återresa fann han i medlet av aug. fogeln talrik på bankar i Jenisej vid 58° n. br., troligtvis på flyttning 'söder ut'. Träffades 1876 av Théel vid Jenisej d. 22 juli på 65° 30′ n. br., Seebohm; går, enligt F. Schmidt, även till öarna utanför Jenisej.

Vid Taimyr häckande likasom i Boganida, Stanovojbergen och på ön Achaé, v. Middendorff. Vid Baikalsjön den 28 juli en flock om 20 st. av båda könen med nött sommardrägt. Till Tarei-nor kommo de första den 1 maj 1856 i små flockar, och voro den 5 talrika. I mellersta delen av Irkut såg Radde de första den 18 maj 1859. Den 11 aug. förstnämnda år samlade sig arterna av *Tringa* vid Altansk, den 12 aug. vid Dshindagataisjön. Vid Tarie-nor uppehöllo de sig den 17 aug. och sågos der senast den 14 sept. I N.Ö.Sibirien och Amur-landet utbredd över allt, om ock fåtalig, i södern på flyttning, E. v. Homeyer. I Darasun på flyttning, Dybowski, Parrex. Till Schilka vid byn Bjankina i Amurlandet kom hon, enligt Schrenck, den 19 maj. Går till polartundran att häcka och, enligt Severzow, i Aral-tiantschans område upp till snögränsen, till en höjd av 14,000 fot över havsytan; är, enligt Dybowski, mycket vanlig på flyttning i maj och medlet av juli till början av sept. i Ö.Sibirien. I Staryi-Tsuruchaitui på våren 1873, Taczanowski. Häckar i bergstrakter av Turkestan, på Aksaj, Aral-tiantschan, Severzow; Kaukasus, Bogdanow, Schalow.

Till Tyskland kommer hon i okt., L. Brehm, vår och höst, Meyer; i aug. och sept., Sharpe, Dresser; kommer regelbundet, men ej talrikt, till N. Tyskland, Östersjökusten, Oderbruch, enligt Borggreve. I N. Tyskland ensam eller familjevis, E. v. Homeyer. I Pommern ej sällsynt, enligt Hornschuch, Schilling, 1837; år 1871 säger Holland, att hon är sällsynt. Flyttar över Poel, Zander; likaledes över Kurhessen, W. Schwaab; i Niederhessen högst sällan, Sezekorn; flere gånger i trakten av Halle a. S., E. Rey. Friessnitzer-sjön, L. Brehm. I Wetterau under hösten temligen talrik, men sällsynt om våren, Jäger. Mühlheim vid Rhen, Ruhl. På stränderna av Bodensjön i aug. och sept., Walchner.

I Bayern, enl. Jäckel, som även träffade en ung fogel å Mehringer Aue vid Lech den 10 sept. Wolff erhöll vid Nürnberg den 4 sept. 1803 ur en flock 3 st., Jäckel. I Schweiz sällsynt om vår och höst på sjö- och flodstränder, Schinz; Genèvedalen enl. F.-Beaumont.

I Böhmen få gånger träffad, A. Fritsch. I Galizien och Bukovina vid floder och kärr, Zawadski. Erhållen vid Wien d. 14 jan. och vid Donau, Finsch, K. Fritsch; vid Neusiedlersjön av H. Heckel, v. Pelzeln. I Ungern, enl. Hornhuber. Erhållen av Hanf i Mariahof i Obersteiermark. I Transsylvanien sällsynt om våren; i början av hösten talrikare, ensam eller i små flockar erhållen vid Koncza, Danford, Brown.

På Ochtum, vid Altenesch, den 28 aug. 1877, i små flockar. På en ö i Vegesack nära Ochtum från den 20 aug. (?1877) dagligen i små flockar om 10—12 st.; flyttar regelbundet över kusten. I Oldenburg år 1878 oregelbunden flyttfogel; år 1879 nämnes hon deremot såsom regelbunden, Wiepken; i Friesland stundom med *Tr. minuta*, träffades i april 1859 med ett stort antal andra Snäppor, Albarda. Nordfriesiska öarna i april, maj, medlet av juli till början av okt., vanligtvis icke sällsynt, men i små flockar, Rohweder. I Ostfriesland talrik i slutet av juli till sept., april och maj, men aldrig i slutna svärmar eller ibland andra foglar, utan håller sig alltid för sig sjelv. På Borkum i slutet av aug. ett par gånger, kommer regelbundet, vanligtvis mindre talrik och mest unga foglar under slutet av april till slutet av maj från den 12 juli till den 2 sept. På Ostfriesiska öarna en gång en gammal hane i juli, v. Droste. Altum träffade henne här i sept. 1865 sparsam och i ungdrägt; gammal hane hade erhållits i juni av Bolsmann.

På Hollands och Belgiens havskuster under båda flyttningstiderna. Iakttagen vid la Moselle och Thionville, de Selys.

I Boulogne och för övrigt i Frankrike regelbunden under flyttningstiderna, Degland; flyttar nästan alla år över Provence, mest med *Tr. alpina*, v. Müller. I Savoyen under okt. till början av dec.; om våren synes hon vara mindre regelbunden, och dess förekomst säges mera bero på väderlekens beskaffenhet, Bailly. Uppgifter om hennes häckning i Frankrike äro förhastade.

Åtskilliga gånger träffad i England, men hon är der sparsam. På Irland mycket sällsynt, erhållen i slutet av jan. 1848 under stark frost, Thompson.

Ibland Portugals foglar omnämnes hon av A. C. Smith, och de Bocage säger, att hon der ej är sällsynt. Vidal omtalar henne, utan tvivel felaktigt, såsom talrik om sommaren vid Albufera vid Valencia, då deremot Saunders säger, att hon förekommer under vintern i S. Spanien; vid Gibraltar ej sällsynt, Irby; erhållen d. 14 febr., Sharpe och Dresser.

I Toscana förekommer hon under flyttning, Savi. På Sardinien synes hon vara sällsynt; ett exemplar i Turins museum omtalas derifrån, Salvadori, Brooke. På Sicilien är hon icke funnen.

På Malta, enl. Schembri; C. A. Wright erhöll henne i sommardrägt och även den 21 sept. 1855 i vinterdrägt; år 1869 den 14 maj, 1874 den 5 maj; synes här vara regelbunden flyttfogel.

På Krim i maj, juli och början av aug., v. Nordmann; vid Odessa sällsynt. I Turkiet förekommer hon under höstflyttning, Robson; erhållen i Bulgarien vid Donau, O. Finsch.

I Grekland, enl. v. d. Mühle, i mängd under den kalla årstiden. Under maj månad och även i juni träffar man ofta på

stränderna små flockar om 6—12 st., hvilka endast utgöras av denna art och äro föga skygga. Simpson fann henne här den 21 maj och även senare.

I Smyrna erhölls hon om vintern av Strickland.

I N. Afrika, enl. Tristram, mycket allmän under vintern. Senegambien, enl. Lichtenstein. I Constantine både i bergstrakten och öknen; mycket mera skygg än annorstädes, Taczanowski. I N.Ö. Afrika funnen av många forskare; omkring Alexandria och å Delta talrik, enl. Adams, som ej såg henne ovan om Kairo; ej sällsynt på Urdûs strand, enl. R. Hartmann, i medlet av okt.; På stranden av samma ö, i Nilen, erhållen den 27—31 mars, icke sällsynt. Heuglin säger, att hon går till 10° n. br., och Patherich fann henne i Kordofans träsk i medlet av okt. Taylor erhöll i Egypten några få emellan den 15 dec. och 13 april, även någon gång i Övre Egypten. Shelley erhöll henne flere gånger.

I Oudh och Kumaon är hon, enl. Irby, allmän under den kalla årstiden. I Indien mycket allmän om vintern, Blyth, Jerdon; i dess N.V. delar under nov. och jan., Sharpe och Dresser. Träffad i Gilgit i övergångsdrägt den 14 och 22 maj i temligen betydligt antal; stannade här endast hösttid, Biddulph; även allmän den 10 sept. till 23 okt., Scully; träffad på Himalaya, Gould, Jardine. På N. Ceylon med *Tr. minuta*, enl. Legge.

I N. Kina mellan Takoo och Peking vid Peiho-floden, i aug. —dec., erhållen av Swinhoe, som säger, att hon alltid kvarstannar i Foochow och Amoy över vintern och håller sig ensam eller i små flockar, ävensom att hon om vintern är på Formosa allmän vid sött vatten. Vid Shanghai den 17 april 1873, Swinhoe. Allmän i Kina om vintern, v. Heuglin.

I N. Japan erhöllos, enl. Blakiston, under aug. månad 2 st., hvilka uppgivas vara något längre än de av Yarrell beskrivna, och av Bl. och Pryer 1878 benämnas *Tr. albescens* Gould.

Omtalad av Orbigny från Cuba, men den torde vara *Tr. minutilla* Vieill. = *Tr. pusilla* Wils., Gundlach m. fl. Cf. p. 429.

I Australien förekommer hon enl. Schlegel.

Flygten är snabb, och hon kan följa foglar, som äro mycket större än hon; uppskrämd höjer hon sig hastigt i luften, men återkommer snart till samma ställe, hvarifrån hon uppflög. Besöker mest dyiga stränder nära havskusten, även trakter inåt landet.

Under flyttning, säger Droste, är *lätet* 'trittit...'; i maj på flyttning hördes det som 'tetetate', Fischer.

Födan utgöres av små insekter, såsom skalbaggar, *Bembidium*, *Stenus* m. fl., mygg och flugor, larver, maskar, dessutom finner man i magen konferver och fint grus.

Om dess *häckning* erhöllo vi de första meddelanden av Wolley och de senaste av Collett. Hon häckar från Botniska viken norr ut på gräsbevuxna stränder bland gräs eller säv och på betesmarker nära vatten och undviker icke bebygda platser samt visar sig icke skygg; i Finmarken kolonivis på låg, slät mark, bevuxen med ljung, *Empetrum*, *Salix*, vid flodmynningar, vattenpölar eller dammar.

Hanens *spel* utgöres av fladdrande i luften, der han håller sig på samma ställe, och ett kvittrande läte, som hanen låter höra både under flygt och sedan han slagit sig ned på något upphöjdt föremål. Spelet upphör vanligen efter äggläggningen; stundom får man dock höra spelet, sedan ungarne äro utkläckta. Honan låter höra ett fint kvitter.

Boet utgöres av en liten grop och ligger mest öppet, har bädd av blad och strå; uppskrämd från boet bortflög fogeln, eller

betedde han sig som om han varit skadad; det senare i synnerhet om äggen voro starkt ruvade eller fogeln hastigt blev skrämd.

Äggen lades omkring midsommar, WOLLEY, den 12 juni, DRESSER, enl. en annan uppgift den 24—30 juni. Hanen ruvar, och ungarnes vård övertages, såsom det synes, av honan.

Hos oss är hon icke föremål för någon *jagt*, hvilken för övrigt icke möter någon svårighet, då hon icke är skygg. *Köttet* är, enl. SYKES, utmärkt.

I *fångenskap* förtär hon små daggmaskar, mjölk och bröd. Hon förföljes av Sparvhökar och trycker hårdt.

Hennes *parasiter* äro okända, hvadan sådana böra eftersökas.

Tringa pusilla LATH.. Ind. II 1760. 737. LATH.-B., III, 1 1796, 155. BECHST., N. D. IV 1809, 308. MEY. u. W., Tasch. II 1810, 391, ex. p. EDM., Mem. Wern. Soc. 1823, 275. ?L. F., Loud. Mag. 1830, 176. ?J. FRANKLIN, P. Z. S. 1831, 127. WALCHN., Orn. Bod. 1835, 129 [nec L., RETZ., WILS.].

Tringa Temmincki LEISL., Nachtr. z. BECHST., Wetter. Ann. 1810, 75. MEY., Vög. Liv. u. Esthl. 1815, 205; Tasch. III 1822, 158. TEMM., Man. II 1820, 622; IV 1840, 405. NILSS., Orn. II 1822, 96; Fn. II 1858, 250. TEILM., Fugl. 1823, 119. EKSTR., V. A. Handl. 1829, 35, 40. BR., V. D. 1831, 666. SYK., P. Z. S. 1832, 164. NAUM., V. D. VII 1834, 483; XIII v. BLAS. u. BALD., 1860, 234. SCHINZ, Fn. helv. 1838, 111; Eur. Fn. I 1840, 327. RASCH, N. Mag. f. Nat. 1838, 377. KEYS. u. BL., Wirb. 1840 n. 351. ZAW., Fn. 1840, 105. ANDR., V. A. Handl. 1841, 210. DE SELYS, Fn. 1842, 125. DE SERR., Migr. 1842, 121. JARD., B. of Gr. Brit. III, (1842) 244. LÖW., V. A. Handl. 1843, 402-8; 1845, 450; Öfv. V. A. Förh. 1864, 315. SCHLEG., Rev. 1844, XC. V. D. MÜHLE, Orn. Griech. 1844, 105. MALM, Kröy. Tidsskr. 1844, 205; Fn. 1877, 287. THOMPS., Irel. II 1850, 302. LILLJ., V. A. H. 1850, 322. KJÆRB., N-a 1850, 3 H. 46; Danm. F. 1852, 282. ZAND., N-a 1850, 2 H. 54. SCHW., Kurh. 1851, 75. VID.. Mem. Madr. 1851; ref. BOLLE, J.f.O. 1855, 313. GAD., N-a 3 H. 1852, 10. RUHL, N-a 1852, 3 H. 53. SCHR., PÄSSL., J.f.O. 1853, 308. WALL., N-a 1853, 88; 1854, 253-4; Öfv. V. A. Förh. 1866, 4. HARTL., J.f.O. 1854, 298; W. Afr. 1857, 238. BAILLY, Orn. IV 1854, 208. WEST., Göt. Handl. 1854, 70. LLOYD, Anteckn. II 1855, 163, HORNHUB., V. Ung. 1856, 31. v. MÜLL., J.f.O. 1856, 230. HEUGL., V. N.O. Afr. 1856, 315; J.f.O. 1862, 403; 1874, 53, 400; 1871, 81-2. J. v. WRIGHT, Öfv. V. A. Förh. 1857, 43. C. JÄG., Wetterau 1858, 23. MEV., Öfv. V. A. Förh. 1858, 91; 1860, 219; 1868, 278; 1871, 777. BALD., N-a 1858, 125, 135. TAYL., Ibis 1859, 53; 1867, 69. FINSCH, J.f.O. 1859, 386. SEIDL., Verz. Sitz. Dorp. 1860, 38. SWINH., Ibis 1860, 66; 1862, 255; 1863, 412; 1873, 426. TRISTR., Ibis 1860, 80. SIMPS., Ibis 1860, 390. v. SCHRENCK, Amur 1860, 422. BLAS., Ibis 1861, 71. SOMM., Öfv. V. A. Förh. 1861, 73. F. a. G. GODM., Ibis 1861, 90. IRBY, Ibis 1861, 241. BLAK., Ibis 1862, 330. A. v. HOM., J.f.O. 1862, 429. R. HARTM., J.f.O. 1863, 309. RADDE, S.O. Sib. II 1863, 20, 332. HÖGB., Örebr. F. 1863, 15. ADAMS, Ibis 1864, 33; J.f.O. 1864, 456. C. A. WRIGHT, Ibis 1864, 42 (SCHEMBRI); 148; 1870, 492; 1874, 238. SEZEK., Ber. Cass. 1864, 40. JÄLKEL, Abh. Nürnb. 1864, 120; Z. G. 1876, 30. v. NORDM., J.f.O. 1864, 375. v. DROSTE, J.f.O. 1864, 427; 1868, 407; Bork. 1869, 227. COLLETT, Mag. f. Nat. 1864, 443; 1877, 181. SALV., J.f.O. 1865, 288. ALT., J.f.O. 1866, 105 (BOLSM.). ALB., HERKL., Fn. III 1866, 223. DYB., PARR., J.f. 1868, 337. A. C. SMITH, Ibis 1868, 455. SUNDSTR., Örebr. 1869, 22; Bih. V. A. H. I, n. 4, 30. BORGGR., V. Nordd. 1869, 117. J. C. H. FISCH., Nat. Tidskr. 1869, 134. SCHWED., Syn. 1870, 23. TACZ., J.f.O. 1870, 36, 53; 1873, 103; 1874, 336. E. v. HOM., J.f.O. 1870, 426; Reise 1881, 63, 81. KOLM., Gotl. F. 1871, 12. HOLL., Wirb. Pomm. 1871 79. HOLMGR.. Sk. Fogl. II 1871, 870. SH. a. DR., B. E. VII 1871 Tab. 55, 58. SHELL., Ibis 1871, 311. A. FRITSCH, V. E. 352; Wirb. Böhm. 1870, 78; J.f.O. 1871, 387. v. PELZ., Wien. Abh. XXI 1871, 720. SUND., Tent. 1872, 126. GOEB., J.f.O. 1873, 12, 407-9, 416. ALST. BR., Ibis 1873, 69. F. SCHMIDT, Z. G. 1873, 186. PALM., Finl. Fogl. II 1873, 212. BROOKE, Ibis 1873, 340. SEVERZ., J.f.O. 1873, 340, 377, 384-6; 1874, 409; 1875, 74; ref. DRESS., Ibis 1876, 411. LEGGE, Ibis 1874, 29; 1875, 412. K. FRITSCH, Denkschr. Wien. 1774, 238. E. REY, Z. G. 1874, 429. ROHW., Vög. Schl. H. 1875, 18; J.f.O. 1877, 330. DANF. a. BR., Ibis 1875, 422. SEEB. BR., Ibis 1876, 308. O. FINSCH, Ibis 1877, 61-2. SEEB., Ibis 1877, 149; 1880, 194 (THÉEL). WIEPK., J.f.O. 1877, 427; 1878, 132-3; 1880, 78, 397. SCHAL., J.f.O. 1880, 275. BIDD., Ibis 1880, 96-7. SCULLY, Ibis 1880, 589. GR. MARSCH. u. v. PELZ., Orn. Vind. 1882, 115 [nec ORB. = *Tr. minutilla* V.].

Pelidna Temmincki BOIE, Ibis 1826, 979. DEGL., GERB., Orn. E. II 1867, 205.

Leimonites Temmincki KAUP., Nat. Syst. 1859, 37.

Actodromas Temmincki Kaup. l. c. Saund., Ibis 1871, 388.
?*Tringa albescens* Blak. a. Pr., Ibis 1878, 221.

---

176. MYRSNÄPPA, *Tringa platyrhyncha* Temm., pl. XLIII, fig. 3, 3 b.

Näbb bredt, längre än huvudet, näbbås bred, svagt S-formigt böjd; näbbspets kort.

L. ♂ 160-180, ♀ 176-182. Näbb ♂: 49-54,2, ♀: 53-57. Näbb och fötter olivbruna.

1. *Hane, sommardrägt,* 22 maj, Oviken, Jemtland, Meves.

Näbb svart, vid roten 'rödaktigt' (efter döden brunsvart), vid midten jemnbredt, framtill tillspetsadt; spets något nedböjd; näsås starkt sluttande. Käkkanter avrundade, överkäken något längre än underkäken, som har vid hakan en svag, trubbig vinkel; derifrån går i midten en djup långsgående fåra mot spetsen. Pannranden bågformig, går snedt nedtill. Näsborrar ovala, framtill lägst och sluttande; näslock något utstående, näbbfåror nå till spetsen; iris 'brun'. Huvud ovan svart, åt sidorna med rostgrå bågar, panna i midten gråbrun, vid sidorna gulhvit; ögonbåge hvit med svarta spolfläckar; ögonvrå och tinning med mörkbrunt band; kind hvitgrå med svarta spolfläckar; haka hvit med små svarta spolfläckar. Framhals hvit, af bredt bräm och med rostbruna, i midten svarta spoltrakter; sidhals med rostgrå och hvita brämtrakter och svarta spoltrakter; kräva lika med framhals; nacke och halsrygg med svarta spoltrakter och rostgrå brämtrakter. Rygg och skulderfjädrar svarta med bruna och rostgula bräm; kors svart med grå och bruna spetskanter; övre stjerttäckare svarta med bruna spetskanter, åt sidorna hvita, mot spetsen brunsvarta; stjertpennor: paren 4 till 6 grå, spolar och kanter hvita (de inre saknas här). Bröst hvitt; sidor hvita med svarta, vid gränsen grå spoltrakter; mage hvit; undre stjerttäckare hvita, åt sidorna med svarta spolstreck; slaksida hvit med svartgrå spoltrakter. Vingar spetsiga, nå till trakten av stjertspetsen; tumvinge med 2 fjädrar, svarta med hvita, smala spetskanter; handpennor brunsvarta, de inre med smala, hvita spets- och utkanter; armpennor svarta med hvita spolar, utkanter och spetsbräm; armbågspennor 3, spetsiga, långa, 1 och 2 > armbågspennorna, 3 gråsvart med hvita kanter, på andra sidan av svart med roströda kanter; handtäckare: 1 smal, spetsig, gråsvart med spole och bräm hvita, de övriga svarta med hvita, fina spetskanter; armtäckare svartgrå med gråhvita bräm, de mellersta likaså, men de som äro närmast kanttäckarne svarta utan bräm; kanttäckare brunsvarta med hvita kanter; undre handtäckare ljusgrå med hvitt bräm; undre armtäckare hvita med grå spoltrakter, de mellersta hvita; undre kanttäckare gråsvarta med hvitt bräm; undre överarmtäckare långa; vadtäckare lika med sidorna; smalben 9 m. m. Tars framtill och tarssula ringlade; tår: 3 > 4 > 2 > 1; 1 når marken, simflik emellan 2 och 3 samt 3 och 4 obetydliga; klor: 3 > 2 > 4 > 1; 2 och 3 inåt vidgade.

2. *Hane,* samma trakt. Ovan svart med bruna spetskanter samt med flere och bredare hvita bräm; 1:a paret stjertpennor svart med rostbrunt utbräm.

3. *Hane,* Åmål, 6 juni. Liknar n:o 1. Halsen mindre hvit; 1:a paret stjertpennor svart med hvitgult utbräm.

4. *Hane, gammal,* 10 juli 1878, Muonioniska.

Liknar N:o 1. Huvud ovan svart, pannan vid hvardera sidan med ett svagt brunt band, vid näbbroten gråbrun; ögonbåge, sträckande sig från näbbroten till och å tinningen, hvit med svarta spolstreck; ögonlockskanter svarta; undre ögonlock hvitt; huvudets sidor hvita med svarta spoltrakter; haka hvit med svarta spetsfläckar; fram- och sidhals samt kräva fläckiga med hvita, till en del rostgula brämtrakter och svarta spoltrakter; nacke och halsrygg svarta med kastanjebruna bräm. Rygg och skulderfjädrar svarta med mest smala, rostbruna kanter; övre sidostjerttäckare svartbruna och hvita. Stjert dubbelt utskuren; stjertpennor: 1:a paret svart, utbräm rostgrått, 2—6 grå med hvita kanter, 1 > 2 > 3 > 6 > 4 = 5. Handpennor 10: spolar hvita och bruna; armpennor svartbruna, för övrigt = n:o 1. Klor något böjda, spetsiga, svarta, kanter och spetsar bruna, liknar n:o 1.

5. *Hane,* 1 augusti, Ottenby.

Ovan svart utan eller med svagt färgade kanter; kräva rostgrå och, likasom sidor, med större svarta fläckar; undre stjerttäckare hvita med få, svarta, obetydliga spolstreck.

6. *Hane,* 18 augusti, Öland.

7. *Hona,* 6 juni, Åmål.

8. *Hona, gammal,* 16 juni 1843, Pommern, E. v. Homeyer.

Näbb (torrt) mörkbrunt, mot spetsen svart, nedåt böjdt; näbbås svagt S-formig, vid midten platt, näsås kullrig, framåt sluttande; överkäken > underkäken, som har en svag, nedskjutande käkvinkel framom bakersta fjerdedelen av käkens längd; framom denna är underkäkens undre kant främst rät, mot spetsen svagt nedböjd. Pannvinkel trubbig, bakåt riktad. Näsborrar ovala, korta, baktill högst. Huvud ovan och nacke svartfläckiga med få rostgula fjäderkanter; ögonbåge från trakten bakom näsborrarna till

tinningen hvit; tinning mörkbrun; ögonlock hvita; ögonvrå svartbrun, kindtrakt hvit med rostbruna, vid fjäderspetsarna mörkbruna fläckar; haka hvit med mycket små, svaga, brungrå spetsfläckar. Framhals hvit med rostbruna, i midten svarta, stora spetsfläckar; kräva likaledes, men med hvita spetskanter; halsrygg svart med rostbruna sidobräm. Rygg och skulderfjädrar svarta med rostbruna fjäderkanter; kors hvitt med gråsvart botten; övre stjerttäckare svarta. Stjert dubbelt utskuren; stjertpennor 6 par: 1 längst, svart med mörkbruna utkanter, 3:dje och 4:de paren gråsvarta och de yttre grå med hvita utkanter. Bröst hvitt; sidor hvita med svarta, framåt rostbruna fläckar; mage hvit; undre stjerttäckare hvita; slaksida hvit, svartfläckig. Vingar spetsiga; tumvinge svartbrun; handpennor stora 10: svartbruna, 1 med hvit spole, de övriga med ljusbruna, de inre med hvita, fina spetskanter; armpennor svartbruna med hvita spetskanter, större å de inre; armbågspennor 4, långa, 1—3 > armpennorna, tillspetsade, svarta med brunt bräm; överarmpennor grå med hvitt bräm; handtäckare brunsvarta; armtäckare mörkbruna med hvita spetsar, de mellersta rostbruna, de inre svarta med rostbruna eller hvita bräm; kanttäckare mörkbruna; undre handtäckare hvitgrå; undre armtäckare hvita; undre kanttäckare mörkgrå med hvitt bräm; undre överarmtäckare hvita. Fötter svarta; vadtäckare = sidorna; skenben hvita, nedtill nakna. Tars framtill platt och likasom tarssulan ringlad; tår: 3 > 4 > 2 > 1; klor svarta med grå kanter: 3 > 2, båda inåt vidgade, > 4 > 1.

9. *Hona, gammal,* 18 juli 1878, Muonioniska.

Liknar n:o 4. Panna i midten med ett svart och brungrått band, vid sidorna hvit; hjessa nästan rent svart, åt hvardera sidan en rad av hvita och rostgula fläckar; haka hvit med mindre fläckar; nacke och halsrygg svarta med hvita och rostgrå fläckar; undre stjerttäckare hvita, de åt sidorna med svarta spolstreck.

10. *Hona,* 28 juli, Gefle.

11. *Hona,* 1 augusti, Ottenby.

12. *Dundrägt, hane,* 10 juli 1878, Muonioniska.

Näbb svart; underkäken vid roten gråbrun. Huvud ovan längs midten svart med hvita och kastanjebruna stjerndun, åt sidorna med övervägande hvitt och brunt. Panna hvit, längs midten ett svart band; ögonbåge hvit; övre ögonlock brunt; undre ögonlock hvitt, kanter fram- och undertill svarta; ögonvrå med svart och derunder gråhvitt band; huvudets sidor hvit-, svart- och brunbrokiga, tinning med svart streck; kind hvit med svart fläck; käktrakt med en bred, brun fläck; haka och framhals gråhvita; kräva med ett rosthvitt tvärgående band; nacke och halsrygg svarta med hvita stjerndun, den senare å sidorna brun. Rygg, skuldror och kors svarta med inblandade bruna och hvita stjerndun. Gump och slaksida bruna med hvita stjerndun. Bröst, sidor och mage hvita. Vingar ovan svarta, bruna och hvita, utkanter och undertill hvita. Fötter tidigt utvecklade, gråbruna; klor svarta.

12 a. *En annan,* 18 juli 1881, Karesuando.

Något större än n:o 12. Näbbspets något platt. Skuldror och vingar med utstickande fjäderspetsar.

Ägg. Långsträckta, päronformiga till korta, äggformiga, brungult olivgrå till hvita; grundfläckar grå till brungrå; ytfläckar

№	1 ♂	2 ♂	3 ♂	4 ♂	5 ♂	6 ♂	7 ♀	8 ♀	9 ♀	10 ♀	11 ♀	12 p
Längd	'166'	'160'	—	—	'180'	—	—	—	—	—	—	c 85
Huvudets längd (+ näbb)	49	52	52	54,2	53	53	53	54,5	54,6	57	55	30,4
Näbb, längd till pannan	28	28,5	30	31	31,5	28,4	30,5	33	33	35	33	14
» » » munvinkeln	—	—	—	—	—	—	—	31	—	—	—	—
» » fr. spets. t. näsb	23	25	25	—	27	25,3	c. 25	28,4	28	30	31	—
» höjd vid roten	6,5	7	6	—	7	5,5	6,5	7,4	7,2	7	7	4,2
» » » näsborrarna	4,3	5	5	4,3	5	4,7	5	5,5	5	5	5	—
Gapets bredd	4,5	—	—	—	—	—	—	15,6	—	—	—	—
Näbbets bredd vid näsborrarna	2,6	3	3	—	3,5	3,5	3	4,5	3,7	3,5	3,7	—
» minsta bredd	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
Näbbspetsens bredd	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1,3
Näsborrar	1,5	2	—	—	2	1,8	—	2×0,5	1,5×0,5	2	1,6	—
Vingens längd, direkt	98	98	102	101	102	99	107	103	103	104	104	—
Mellan vingspetsarna	'325'	'320'	—	—	'342'	—	—	—	—	—	—	—
Tumvinge	25	26	28	27	27,5	26	29	29	29	27	31	—
Stjert, längd	c 30	34	37	38	37	38	35	37	—	35	36	—
Stjertspets bakom vingspetsarna c. 7,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tars	20,5	20,5	21	21	22	20	21	22	22	22	21	20
Mellantå med klo	19	20	20	15+5	20	18	20	21	15+5	20	20	15+3

№	1 a	b	c	d	2 a	b	c	d	3 a	b	4
Äggets längd	33,6	33.2	33	33	32,3	32	31,4	31,4	32,2	29,6	31
» bredd	23,5	23,1	22,8	22,6	23,1	22,5	23,2	22,6	22,8	23,3	24
» spets	10,1	10,1	10,2	10,4	9,2	9,5	8,2	8,8	9,4	6,3	7
» reducerade längd	1,43	1,44	1,45	1,46	1,4	1,42	1,35	1,39	1,41	1,27	1,29
» rektangel	790	767	752	746	746	720	728	710	734	690	744

bruna till mörkbruna, stora, men stundom små, vanligen starkast åt tjockändan.

1. 26 juni 1866, Muonio Lappmark. Denna kull företer en ovanlig bildning, deruti nemligen, att med längden avtager även bredden och rektangelns storlek, under det att den reducerade längden och spetsarne mot vanligheten jemnt ökas.

2. 20 juni 1866, samma trakt. Ytfläckar smärre, bruna, nästan täckande, mest å tjockändan.

3. 24 juni 1866, samma trakt, der den 16 juni 1868 erhölls en kull på 2 st. och den 21, 22, 24 juni 1870 fulla kullar à 4 st. av Knoblock.

4. 1863, Falköping, Kolthoff.

Nordvi har meddelat mig, att han aldrig från Finmarken erhållit hennes ägg, och att hon över allt der är sällsynt, fastän hon der förekommer om hösten ibland andra Snäppor. I S. Norge förekommer hon temligen sparsamt. Rasch erhöll henne i början av aug. på öarna i Öjeren. I en myr vid Fogstuen funnen i juni 1838 talrikt häckande av Lagesen, Reinhardt. Synes årligen häcka här, der hon flere gånger senare erhållits, såsom den 9 juni av Collett, som säger år 1864, att hon under de senare åren träffats häckande i icke ringa antal, och vidare år 1877, att hon häckar spridd på de flesta fjellmyrar på Dovre och de sydliga högfjellen, dock knappt under 3,000 fots höjd. År 1873 insamlades av Mitchell på en plats 7 kullar friska ägg den 9—16 juni; år 1875 och 1876 häckade hon ännu här; även erhållen av Théel, och Kjærbölling omtalar likaledes ägg från V. Norge. Även E. v. Homeyer erhöll ägg från Norge. Häckar på Bodö, i Gudbrandsdalen m. fl. ställen.

Wolley erhöll i juni ägg uti Muonioniska, se ovan. Träffad i Kvickjock i juni och sept. Meves erhöll 2 hanar den 22 maj vid Oviken, och vid Gefle erhölls en hona i maj 1859. Kolthoff har erhållit ägg vid Hornborgasjön uti trakten av Falköping, och han har meddelat, att han träffat henne häckande vid Åmål; erhållen den 6 juni, och i Dalsland den 17 juni 1878, S. L. Törnqvist; erhållen vid Skara den 22 juni 1868, H. W. Arnell. I Bohuslän erhållen i sept. 1842, F. och W. v. Wright, å Morlanda-heden på Orust. Lloyd omtalar, att hon träffades någon gång i Bohuslän i trakten av Ronnum och vid kusten; stundom under flyttning i sällskap med *Tr. alpina*. Träffad vid Göteborg i juni och juli, enl. Malm den 19 och 20 juli och 15 aug., var mycket sällsynt; nämnes såsom sällsynt på Gotska Sandön, Eisen, Stuxberg. Kolthoff har meddelat, att hon år 1869 var särdeles talrik vid Ottenby under vårflyttningen, då den 16—24 maj dagligen sågos flockar om 5—20 st. Om hösten flytta de gamla ej flockvis, utan ensamma, sparsamt i slutet av juli och början av aug., dock, enl. Meves, i flock om 4—10 st.; ungfoglarna oftast träffade den 18—20 aug. Träffades i okt. 1830 vid Lund. C. Möller har meddelat, att hon kommer till Skåne i maj; en del kvarstannar över sommaren utan att häcka; vid Stenören, nära Hyllie, sågs en stor flock om 2—300, av hvilka Möller sköt en den 22. maj 1875. Samma år sågs på nämnde ställe en mindre flock om 10—12 st., hvarav en i sommardrägt erhölls den 8 juli. De voro ytterst skygga. Vid Falsterbo sågos

den 15 juni 1870 5—6 st., hvilka voro ytterst skygga, så att ingen blev skjuten. Vid Stora Herrestad erhållen den 30 aug. 1877 av jägaren Granelli.

I Danmark förekommer hon under flyttning, men ej talrikt, under april, maj, juli, aug., sept. På Möen den 16 juli 1825 och i aug. 1836, Hage; träffad i aug. 1843. Vid Elbes mynning omkring den 7 juli 1827 erhöllos 9 st. Limfjorden om våren, såsom den 2 juni 1857; stundom i flock med *Tr. alpina*, Fischer. Amager den 24 juli 1856; även på Jutland, Kjærbölling, Collin.

I Slesvig och Holstein regelbunden, men fåtalig flyttfogel; stundom flockvis i Dithmarschen under sommaren, Rohweder; i Holstein den 13 juli 1846. Träffad på Helgoland, der Gätke d. 29 maj 1855 erhöll 6 st.

På Kola-halvöns östra kust erhållen den 6 aug. 1877 av J. Sahlberg. Häckar, såsom vi sett, i trakten av Muonio. Erhållen i maj 1869 vid Arkangel, Meves; Uleåborg i juni, Dresser; Karlö vid Uleåborg i början av aug. 1856, Nylander; i Esbo den 31 juni 1841, i Helsinge den 15 aug. 1841, i Uskela den 4 juni 1856; Helsingfors i slutet av sept. 1871, Palmén m. fl.; i allmänhet sparsam i Finland.

Baldamus sade år 1858, att hon häckade i Lappland, men har ett mycket litet häckområde. Nu känner man dock, att hon endast inom Skandinavien häckar åtminstone från Finmarken till Vestergötland.

Endast få erhållna vid St. Petersburg, Brandt 1841. Från S. Ryssland omtalas hon såsom flyttfogel, 19 aug. 1868, av H. Goebel. Uman, v. Nordmann. Severzow omtalar henne från Turkestan; Odessa; Taczanowski omtalar henne såsom sällsynt i Darasun, i S.V. Daurien, der hon erhållits endast under aug. månad, och v. Middendorff träffade flockar flyttande vid Okotska havet.

I Tyskland under april, maj, aug., sept. vid sött vatten och i kärr sällsynt, Meyer. Sedd i Mecklenburg i slutet av sept., v. Müller; även erhållen der den 12 aug. 1862 av v. Preen. Enl. Böck förekommer hon på Rügen; kommer dit årligen till ett bestämdt ställe, nästan på samma dag; på andra ställen endast sällsynt eller visar hon sig alldeles icke, enl. E. v. Homeyer, som för närmare 40 år sedan sände mig 3 st., derav en här ovan är beskriven. Enligt samme forskare besöker hon sparsamt årligen öarna N. om Rügen, alltid samma platser, aldrig öppna havskuster. Hornschuch och Schilling ansågo henne sällsynt i Pommern. I Mark sällsynt, liksom, enl. J. F. Naumann, i Anhalt, Schlesien, Borggreve, vid Köln; Jäckel erhöll henne till och med den 4 okt. Enligt E. Rey erhölls hon en gång vid Halle a. S. I Oberfranken flere gånger erhållen av Jäckel. C. Jäger erhöll 2 st. på en dyig plats vid Main den 6 aug.; i Wetterau under april, maj, aug., sept. spridd och sällan, på flyttning, vid vattendrag. Kühn erhöll en gång 4 st. vid Main, C. Jäger. Förmodan om dess häckning i Tyskland, Jester, v. Berg, har icke bekräftats.

I Neuhaus vid Hochstadt a. Aisch sade Jäckel sig hava träffat henne 5 gånger, d. 9 maj 1854, 17—22 maj och 4 oktober 1856.

I Schweiz vid Bodensjön och andra sjöar ganska sällsynt, mest i aug., Schinz. I Genève torgförd, en gång i maj 1843, F.-Beaumont.

För övrigt omtalas hon från Böhmen såsom sällsynt, erhållen den 16 maj 1853 och den 16 sept. 1872, Fritsch. I Galizien och Bukowina sällsynt vår och höst, Zawadski. Natterer erhöll

år 1807 2 st. i Ungern, v. Pelzeln; i Österrike; i Ungern den 18 maj träffad av Hanf, v. Tschusi; i Dobrudscha säges hon vara talrik, i synnerhet under högsommaren(?) vid havsstranden, Sintenis.

Nordfriesiska öarna oregelbunden, sällsynt, endast på höstflyttning i sept., Rohweder. v. Droste omtalar henne väl år 1868 såsom erhållen på Borkum, men senare ansåg han saken icke så säker, emedan exemplaret gick förloradt. Emellertid synes hon mycket sällan besöka Friesland, är ej omnämnd av Albarda. Hon är likväl känd från Nederländerna. Omnämnes icke av de Selys såsom funnen i Belgien, men väl av Dubois.

I England har hon erhållits endast 4 gånger, derav en i april, en den 25 maj, en i okt. månad, Jarrell, Jardine, Thompson, Dresser.

I N. Frankrike erhållen, Baillon, de Selys; vid Dunkerque, Calais m. fl. ställen, der hon visar sig tid efter annan; anses 'oregelbunden', vid Aigues-Mortes många erhållna av Loche, Degland; i trakten av Lyon på hösten en gång, O.-Gaillard, och dessutom omtalar J. W. v. Müller, att hon förekommer i Provence sällsynt om våren; i maj 1818 i Picardie, Vieillot.

På Sardinien, Cara; Salvadori betvivlar uppgiften, som väl dock torde vara grundad, då fogeln, om ock sällan, träffats i flere trakter av Italien, såsom i Toscana; Savi erhöll vid Pisa en gång 9 st. i sommardrägt. År 1881 säger Giglioli, att hon för få år sedan ansågs såsom mycket sällsynt i Italien, ända tills Greve Ninni funnit, att hon ofta under aug. visar sig i Venedigs laguner. I trakten av staden skötos 43 st. ur en stor flock den 25 aug. 1880. Vid Pavia erhöllos åtskilliga i aug. 1873. Hon är dessutom känd från Calabrien, Malherbe, Malta, C. A. Wright, och från Sicilien, en gång erhållen, Döderlein.

I Bulgarien ej sällsynt, E. v. Homeyer. Erhållen vid Bosforen av Robson, Elwes, Buckley.

I Grekland förekommer hon mycket ojemt, under många år talrikt, under andra saknas hon; besöker dyiga stränder i sällskap med *Tr. alpina* och andra Snäppor; v. d. Mühle sköt en gång i aug. 16 st. i ett skott. Krüper omtalar, att hon finnes här om vintern.

I Algeriet synes hon någon gång förekomma, Loche; erhållen i Egypten vid flere tillfällen, såsom troligtvis av Heuglin vid Suez; vid Röda havets kust träffas hon i små flockar; anses här tillfällig. På Madagaskar skall hon även förekomma, Vereaux; näbbet lärer vara mycket längre än hos vår art. Dock varierar näbbet betydligt hos denna, såsom vi redan visat. Pollen nämner henne icke.

I S. Asien skall hon i flere trakter vara allmän. I N. Indien temligen talrik, sällsynt i södern, Jerdon; Bengalen, Lichtenstein. Vid Calcutta mindre talrik bland *Tr. subarquata* och *Tr. alpina*, Blyth. Sindh, Moluckerna, Dresser m. fl. Hartlaub omtalar henne från Ceylon, och enl. Davison förekommer hon fåtaligt på Andamanerna.

I Sibirien och Kina representeras hon, enligt Dresser, av *Limicola sibirica* (med övre delarna rödaktiga), hvars sjelvständighet såsom art torde vara oviss. Emellertid omtalar Swinhoe *Tr. platyrhyncha* såsom förekommande i Foochow vid kusten i sept., i synnerhet på flyttning till sydligare trakter. De flesta flytta åter mot norden i mars eller början av april; erhållen vid Shanghai den 16 april i både sommar-, vinter- och övergångsdrägter. David och Oustalet omtala från Kina endast *Tr. platyrhyncha*. Ofta förekommer hon även i de inre saltstepperna. Erhållen den 5 febr. på Hainan; flockar, derav många i över-

gångsdrägt, komma i sept. till Formosas S.V. kust. HEUGLIN säger, att hon förekommer i Kina och på Formosa i vinterdrägt. Sundaöarna, Borneo, Sumatra, Timor, TEMMINCK; Java, enligt SCHLEGEL.

Skall, enligt Prins BONAPARTE, vara utomordentligt sällsynt i N. Amerikas Förenta stater.

Hon synes heldre och jemväl under flyttning uppehålla sig vid stränderna av sött vatten än vid havskusterna. Hon är mindre sällskaplig än de närstående arterna och i allmänhet föga skygg, i stor flock dock betydligt varsammare.

Hennes *flygt* är låg och med starkt neddragna vingar. Under flygt liknar hennes läte det av *Tr. alpina*. Då hon *går*, bär hon bröstet temligen högt, halsen indragen och näbbspetsen sänkt mot bröstet, står ofta på en fot, beter sig för övrigt liksom *Tr. alpina*. Ett lockande *läte* har hon, då hon lyfter.

Föda: vattenskalbaggar; i Aisch-trakten enl. JÄCKEL: *Cyclonotum orbiculare*, mollusker, *Planorbis hispidus*, frön av *Rumex*, *Pilularia globulifera*, *Polygonum Persicaria*, *Hydropiper* samt *Potamogeton*.

Boet träffas i myrar eller kärr på en öppen plats, är djupare och med ymnigare bädd av gräs än hos närstående arter. Hon trycker hårdt på äggen, då hon ruvar, MITCHELL hos DRESSER. WOLLEY säger deremot, att boet endast har bädd av få grässtrån i bottnen av hålan.

Hon vänjer sig lätt vid *fångenskap:* hon bibehölls levande i Wien under 3 år.

Parasiter okända.

Numenius pygmæus LATH., Ind. II 1790, 713. LATH.-B., III, I 1796, 101. MEY. u. W., Tasch. II 1810, 359 [nec L., nec BECHST.].

Numenius pusillus BECHST., N. D. IV 1809, 152. LATH.-B., IV, II 1812, 434 (nec L.).

Tringa platyrhyncha TEMM., Man. '1815, 398'; Ed. II, II 1820, 616; IV 1840 403. MEY., Tasch. III 1822, 259. BEHLEN, Lehrb. Forst. 1826, 481. BONAP., Ann. Lyc. N. H. 1828, 318. W. v. WRIGHT, Tidskr. f. Jäg. 1832, 298; Göt. Handl. 1851. HORNSCH., SCH., Pomm. 1837, 16. RASCH, Mag. f. Nat. 1838, 377. REINH., Kröy. Tidsskr. 1839, 431. SCHINZ, Fn. Helv. 1838, 110; E. Fn. 1840, 323. ZAW., Fn. 1840, 104. JARD., B. of. Gr. Brit. III, 247. MALH., Fn. 1843, 185. SCHL., Rev. 1844 XC; Scol. 49. BLYTH, Cat. 1849, 269. KJÆRB., N-a 3 H. 1850, 46; Danm. Fugl. 1852, 283. J.f.O. 1854, p. LXI. THOMPS., Irel. II 1850, 282. BÖCK, Ber. Privatschule, 1851, 4. GAD., N-a 1852, 3 H. 9. LLOYD, Ant. II 1855, 162. L. O.-GAILL., N-a 1855, 51. F.-BEAUM., N-a 1856, 170. NYL. M. v. WRIGHT, Resa 1856, 84. C. JÄG., Wetter. 1857, 23. MEV., Öfv. V. A. Förh. 1858, 91; 1860, 219; 1868, 278; 1871, 777; ref. J.f.O. 1869, 391. BALD., N-a 1858, 135. NILSS., Fn. II 1858, 245. JESTER, Jagd. Ed. 4, v. BERG., I 1859, 390. SOMMERF., Öfv. V. A. Förh. 1861, 82. SWINH., Ibis 1862, 255; 1863, 412; 1867, 234; 1870, 363: 1873, 424; ref. v. HEUGL., J.f.O. 1874, 400. COLLETT, Mag. f. Nat. 1864, 443; 1866, 158; 1877, 187 *(Limic.)*. JERD., B. Ind. III 1864, 692. 'LUNEL, Bull. Orn. Suisse 1865'. RIVA, Orn. Tic. 1865, 440. EIS. o. STUXB., Öfv. V. A. Förh. 1868, 372. C. A. WRIGHT, Ibis 1869, 253. ELW. a. BUCKL., Ibis 1870, 331. THÉEL, Jägarf. Tidskr. 1871, 77. v. PELZ., Wien. Abh. 1871, 720. DAV. & OUST., Ois. Chin. 1877, 470. E. v. HOM., Reise 1880, 63; Wand. 1881, 118.

Limicola pygmæa KOCH, Baier. Z. I 1816, 316. KEYS. u. BLAS., Wirb. E. 1840 n. 352. v. D. MÜHLE, Orn. 1844, 106. NAUM., N-a 2 H. 1850, 10. A. FRITSCH, Cat. 1854, 37; J.f.O. 1854, 280; 1871, 388; 1872, 384; 1876, 79; V. E. 357; Wirb. Böhm. 1870, 76. v. MÜLL., N-a 1855, 107. J. W. v. MÜLL., J.f.O. 1856, 230. JÄCK., J.f.O. 1854, 362; 1855, 108, 445; N-a 1856, 528; 1857, 384; Aischgr.: Ber. Bamb. 1863, 79. GÄTKE, J.f.O. 1856, 378. BALD., N-a 1858, 125, 253. C. JÄG., Beob. 1859, 81. BLAS., Ibis 1862, 71. v. PREEN, J.f.O. 1864, 65. GIGL., Ibis 1865, 61. SALV., J.f.O. 1865, 288. COLLETT, Vid. Selsk. For. 1868; ref. J.f.O. 1869, 393. BORGGR., Nordd. 1869, 118. GOEB., J.f.O. 1870, 182; 1871, 140. E. v. HOM., J.f.O. 1872, 309; 1877, 73; 1878, 118; Reise 1880, 81. E. REY, Z. G. 1874, 428. ROHW., V. Schl.-Holst. 1875, 18. COLLIN, KJÆRB., Sk. Fugl. 1876, 510. v. TSCHUSI, J.f.O. 1877, 59. SINT., J.f.O. 1877, 67. BRANDT, J.f.O., 1880, 245.

Tringa eloriodes VIEILL., Tabl. Enc. Méth. Orn. III 1823, 1082.

Scolopax pygmæa DÖB., BENICK., Jäg.-Pr. 1828, 68.

Tringa pygmæa SAVI, Orn. Tosc. II 1829; 291. DE SELYS, Fn. 1842, 125. v. MIDD.,

Reise II, II 1851, 223. WALL., N-a 1854, 253. BLYTH, Ibis 1867, 168. HOLMGR., Skand. Fogl. II 1867, 71, 857. PALM., Finl. Fogl. II 1873, 217; J.f.O. 1876, 49. MALM, Fn. 1877, 282.

Pelidna platyrhyncha L. BREHM, V. D. 1831, 659. BONAP., Compt. List. 1838, 50. DEGL. & G., Orn. E. II 1867, 206.

Limicola platyrhyncha LICHT., Nomencl. Av. 1854, 92. v. DROSTE, J.f.O. 1868, 406. DYB., TACZ., J.f.O. 1873, 103. DRESS., B. Eur. LI 1876. GIGL., Ibis 1881, 209.

?*Pelidna megarhynchos* BREHM, Vogelf. 1855, 317.

Limnicola pygmæa v. HEUGL., J.f.O. 1861, 197.

Eurhinorhynchus pygmæus SWINH., P. Z. S. 1863, 317 [nec *Platalea p.* L.].

Limicola Hartlaubi VERR., VINSON, Voy. Madag. 1865, 5. HARTL., Vög. Mad. 1877, 332.

Tringa frenata LICHT. teste GRAY, Handlist III 1871, 49.

---

21. BECKASINSLÄGTET, *Scolopax* L.

Näbb rakt, mycket långt, med konisk spets, bildad av överkäken; ögon stora. Stjert kort med 6—8 par pennor. Smalben kort. Tår 4, skilda.

Slägtet delas av åtskilliga nyare författare uti flere, men då SUNDEVALL icke vid anordnandet av plancherna gillade denna delning, och jag icke anser den nödvändig, bibehållas här under samma slägte både Morkullan och Beckasinerna.

177. MORKULLA, *Scolopax rusticula* L., pl. XLIV, fig. 1.

Hjessa och nacke med tvärband; smalben fjäderklädt.

Längd hos de nu undersökta: 341—367 m.m. Iris brun. På fjäderklädnaden kunna könen icke åtskiljas.

1. *Hane*, 1 april 1875, Skåne, C. MÖLLER.

Näbb rödbrunt, mot spetsen brunsvart; underkäken vid roten gråsvart. Pannan till trakten över främre ögonvinkeln grå med svart täckt band framom fjäderspetsarna, från midten av näbbroten ett uppåt gående svart streck med bruna fjäderspetsar; hjessa och nacke svarta med kastanjebruna, mest täckta, tvärband framom spetsarna och 3 tvärband brungula; ögonbåge hvitgrå, över och bakom ögat brunsvarta fläckar; undre ögonlock hvitt; ögonvrå med svartbrunt band; huvudets sidor rostbruna, framtill rostgrå med svarta spetsfläckar; kindtrakt med ett bakåt gående, svart, brunfläckigt, kort band; haka hvit, åt sidorna och bakåt med svarta spetsfläckar. Framhals rostgrå med svarta tvärband inom spetsarna; upptill på hvardera sidan om strupen en brun fläck; sidhals grå, upptill med svarta spolfläckar, nedtill med svarta, nederst även med bruna tvärband; kräva rostgrå med svarta tvärband; halsrygg med svarta och bruna tvärband och fläckar. Rygg och skulderfjädrar med stora fläckar och tvärstreck svarta, gula fläckar och rader av gula spolstreck; övre stjerttäckare bruna med svarta tvärstreck, dubbla, de längre med gulhvita spetsar. Stjert avrundad; stjertpennor 6 par, svarta, spetsar grå, utfan med mest trekantiga, bruna brämfläckar. Bröst och mage rostgrå med svarta tvärband, hvilka å sidorna äro dubbla och skilda av ett brunt band; undre stjerttäckare bruna med pilformiga, svarta fläckar, de längsta med hvita spetsar. Vingar avrundade, breda, svarta med bruna tvärband och fläckar; tumvinge med 3 fjädrar; handpennor stora 10: 1 längst, utkant å rotdelen utan fläckar (2:a pennan saknar brunhvita, mot roten bruna trekantiga fläckar), utfan å 2—10 med tresidiga bruna brämfläckar; armpennor 11, svarta, utfan å de yttre med tresidiga, bruna fläckar, å de inre med oregelbundna band, spetsar ljusbruna, de inre hvitgula; armbågspennor 4: 1 > armpennorna, längst, svarta och olivbruna med kastanjebruna tvärband i ut- och infan; överarmpennor svarta, ut- och infan med tresidiga, orediga grå och bruna fläckar, spetsbräm gråhvita; handtäckare, även de små, svarta, ut- och infan med tresidiga fläckar; armtäckare olivbruna, svartprickiga och bruna band med svarta gränser, de inres spetsar grå, de mellersta inre med ljusa gulgrå tvärband vid spetsarna och med svarta spetskanter; kanttäckare svarta med bruna spetsband, spetskanter svarta; undre hand- och armtäckare svartgrå med blekt rostgrå breda brämfläckar, de mellersta med svarta gränser; undre kanttäckare med svarta och rostgrå tvärband; undre överarmtäckare långa, svartgrå med rostgrå tvärband. Fötter rödbruna (hos flere andra gråbruna); vadtäckare = sidorna; skenben fjäderklädt till närheten av hälleden. Tars framtill ringlad; tarssula med små sköldar; tår: 3 > 4 > 2 > 1; 1 klubbformig; klor svarta, 3 > 2 > 4 > 1; 1 mycket liten, 3 inåt vidgad, något bugtig.

2. *Hane*, 1 april 1875, Skåne.

Ögonbåge brungrå med brunsvarta fläckar; huvudets sidor grå; haka hvitgrå; framhals grå med teckning=n:o 1; halsryggens tvärband mest svarta och grå. Rygg och skulderfjädrar med talrika, stora, grå fläckar; övre stjerttäckarnes tvärstreck, såsom oftast, enkla, de längres spetsar brungula, de övrigas grå; 1:a handpennans utkant hvit, med såglikt sammanhängande rostgula brämfläckar; 2:a handp. med brunhvita, mot roten bruna, trekantiga fläckar; armbågspennornas spetsar grå, svartprickiga i spoltrakterna, infanets

fläckar gula; de inre armtäckarnes spetsar grå, de mellersta = n:o 1. Fötter gråbruna.

3. *Hane*, 1 april 1875, Skåne.

Underkäken vid roten ljusare gråbrun; ögonbåge = n:o 2; huvudets sidor grå; haka hvit, utan fläckar; sidhals rostgrå med lika teckning som n:o 1; övre stjerttäckare: de längres spetsar gulhvita; undre stjerttäckare med mindre fläckar; 1:a handpennan = den hos n:o 2; armbågspennornas fläckar bilda nästan tvärband; de inre armtäckarnes spetsar rostgula, de mellersta med bruna och olivfärgade band. Fötter gråbruna.

4. *Hane*, 1 april 1875, Skåne.

Underkäken = n:o 3; hjessans tvärband hvita; ögonbåge = n:o 2; sidhals = n:o 3. Rygg och skulderfjädrar = n:o 1, men med 2 rader gula spolstreck; övre stjerttäckare = n:o 3; undre stjerttäckare = n:o 3; 1:a handpennan med brämfläckar, som dock saknas nära spetsen till $\frac{1}{6}$ av fanets utsträckning; 2:a handpennans brämfläckar ljusbruna; armbågspennornas infan med blekare fläckar; de inre armtäckarnes spetsar grå; de mellersta = n:o 1.

5. *Hane*, 1 april 1875, Skåne.

Underkäken = n:o 3; ögonbåge hvitgrå; sidhals = n:o 3; övre stjerttäckare rödbruna; undre stjerttäckare = n:o 3, men med hvita spetsfläckar även hos några av de mindre fjädrarna; 1:a handpennan = n:o 1; de inre armtäckarnas spetsar rostgula, de mellersta = n:o 3; undre kanttäckare med svarta och rostbruna tvärband.

6. *Hane*, 1 april 1875, Skåne.

Underkäken = n:o 3; hjessans tvärband hvita; ögonbåge = n:o 2; huvudets sidor grå; sidhals grå med teckning = n:o 1; övre stjerttäckarnes tvärstreck dubbla; undre stjerttäckare = n:o 3; 1:a handpennan = n:o 1, den 2:dras brämfläckar ljusbruna; hos 2—10 rhomboida bruna och svarta band; armbågspennor = n:o 2, men fläckarna bilda nästan tvärband; de inre armtäckarnes spetsar grå, de mellersta = n:o 3. Fötter = n:o 2.

7. *Hane*, 1 april 1875, Skåne.

Underkäken = n:o 3; ögonbåge = n:o 2; sidhals = n:o 3; undre stjerttäckare = n:o 1; 1:a handpennan = n:o 1; den 2:dras brämfläckar ljusbruna; armbågspennornas fläckar bilda nästan tvärband; armtäckare = n:o 5, de mellersta = n:o 1. Fötter = n:o 2.

8. *Hane*, 12 april 1877, Skåne.

Mager. Fötter blygrå.

9. *Hane*, samma tid och ort.

Fet. Fötter askgrå.

10. *Hane*, samma tid och ort.

Fet. Fötter blygrå.

11. *Hane*, 20 april 1877, Skåne.

Fötter rödgrå.

12. *Hane*, 20 april 1877, Skåne.

Fötter rödgrå.

13. *Hane*, 20 juni 1875, Tibble.

Näbb rakt, bakre delen rödbrunt, åt spetsen svart; överkäken 3,5 m.m. > underkäken. Panna grå med små svarta fläckar, åt sidorna ljusgrå; tygeln företer ett mörkt brunt streck; huvudets sidor hvitgrå med små svartbruna prickar; kinden med ett svartbrunt streck, fjädrarna å sidorna hava i midten bruna tvärstreck; haka hvitgrå. Hals brun och brungrå med svarta tvärstreck; nacke svartbrun med 3 ljusgrå och bruna tvärstreck; halsrygg gråbrun med svarta tvärstreck. Rygg gråbrun med kastanjebruna, hvita och svarta tvärstreck samt med svarta och hvitgrå fläckar, blandade grå och svarta spetsar samt andra i spetsen med utfanet svart och infanet hvitgrått; övre stjerttäckare rödbruna med svarta tvärstreck, de övre med hvita spetsar; stjertpennor 6 par: svarta med triangulära bruna fläckar i utfanet, de inre med sådana tvärband; spetsarna ovan sotgrå, under hvita, glänsande; undre stjerttäckare rostbruna med ljusgula spetsar med svartbruna, pilformiga streck, de mellersta rostbruna med svarta oregelbundna tvärstreck. Tumvingens fjädrar svarta med triangulära fläckar; handpennor: 1 liten, svart med hvit spets och tvärband; stora 10, svartbruna, utfanet med triangulära fläckar, å 1 och 2 hvitgula, å de övriga kastanjebruna; spetsar å 1—5 hvita, å de övriga kastanjebruna; armpennor 10, svartbruna med kastanjebruna, åt kanterna bredare tvärfläckar; armbågspennor 6, svarta med bruna tvärband samt hvit och ljusbrun svartfläckig spets; handtäckare svarta med bruna triangulära fläckar; armtäckare svarta och gråbruna med bruna tvärstreck, på armens midt med hvita och ljusbruna fjäderspetsar; undre hand- och armtäckare askgrå med blekare rostfärgade triangulära fläckar och tvärband, de mindre brungrå med rostbruna tvärband och spetsar. Fötter brungrå med violett anstrykning.

14. *Hane*, 22 oktober 1875, Skåne.

Pannan med endast ett svart streck; ögonvrå med bred tygel; handpennor: 1 liten, grå med svartgrå tvärband; stora: utfan ända till roten med hvitgula fläckar; handtäckare: den 1:a liten, smal, spetsig, gråbrun med gulhvita bräm och fläckar. Tars blågrå; tår brungrå.

15. *Hona*, 1 april 1875, Skåne.

Underkäken = n:o 3; ögonbåge = n:o 2; sidhals = n:o 3; övre stjerttäckare = n:o 3; undre stjerttäckare = n:o 3; armbågspennornas infan = n:o 4; de inre armtäckarnes spetsar rostgula, de mellersta = n:o 3.

16. *Hona*, 12 april 1877, Skåne.
Fet. Fötter brungrå.
17. *Hona*, 12 april 1877, Skåne.
Fet. Fötter gulbrungrå.
18. *Hona*, 12 april 1877, Skåne.
Mager. Fötter brungrå.
19. *Hona*, 12 april 1877, Skåne.
Mager. Vingar av något olika längd. Fötter blygrå.
20. *Hona*, 13 april 1876, Stehag, C. Möller.

Panna grå; ögonvrå gulhvit, bakåt med svarta spetsfläckar, band mörkbrunt; kindtrakt framtill hvit, baktill hvitgul med bruna spetsfläckar; haka hvit; sidhals grå, svartfläckig. Rygg, skulderfjädrar och övre stjerttäckare med grå, prickiga spetsfläckar (vårdrägt); handpennor: utfan hvitt, vid spolen brunfläckigt, vid spetsarna utfanets spoltrakt brun, brämtrakt hvit.

21. *Hona*, 20 april 1877, Skåne.
Fötter blygrå.
22. *Hona*, 20 april 1877, Skåne.
Fötter rödgrå.
23. *Hona*, 20 april 1877, Skåne.
Fötter rödgrå.
24. *Hona*, 22 oktober 1875, Skåne.

Näbb rödgrått, mot spetsen svartbrunt och undertill vid roten gulgrått, något nedtryckt, upp- och nedtill fåradt; näbbås rät, näsås något sluttande. Käkkant rät, framåt neddragen; överkäkens spets för underkäken utskuren. Näsborrarna äro, såsom vanligt, lägst baktill. Panna brungrå, i midten vid näbbroten brunsvart; hjessa och nacke svarta, med bruna, mest täckta tvärband samt 3 bruna och gråbruna tvärband; ögonbåge rostgul; övre och undre ögonlocken gulhvita; ögonvrå rostgul, nedtill med svart tygel från munvinkeln till främre ögonvinkeln; tinning rostgul med ett brunt streck med svarta fjäderspetsar, gående från bakre ögonvinkeln; kind framtill hvit, baktill rostgul med svarta och gula fläckar; örontrakt rostbrun med ett svart band; haka hvit, bakåt med svarta spetsfläckar. Framhals med svarta tvärstreck, överst rostbrun, för övrigt gråbrun; sidhals med svarta tvärstreck, gråbrun, nedtill brun; kräva gråbrun med svarta tvärstreck; halsrygg gråbrun, nedtill i midten svart med bruna tvärband. Rygg framtill i midten svart med bruna vinkliga tvärband, å sidorna brungrå med svarta tvärstreck och små fläckar; skulderfjädrar svarta med bruna fläckar och brungula tvärband och gråbruna med svarta och bruna tvärstreck samt brungula tvärband; kors och övre stjerttäckare bruna med svarta tvärstreck, stjerttäckarnes spetsar gulbruna. Stjert avrundad; stjertpennor 6 par: svarta med bruna trekantiga utkantsfläckar, spetsar ovan grå under hvita. Bröst grågult med svarta tvärband; sidor rostbruna med dubbla, svarta tvärband; mage och slaksida = bröst; undergump hvitgul; undre stjerttäckare rostbruna med svarta, täckta tvärband. Vingar breda; tumvinge med 4 fjädrar = n:o 1; handpennor: 1 liten < 1:a handtäckaren, gulhvit, svartfläckig; stora 10, bågböjda, utkant å 1 framtill hvitgul, utfan bakåt, mot spetsen, hvitgult, fläckigt å 1, fläckarna vid kanten hvitbruna, spetsbräm å 1—8 hvitgrå, å de inre rostbruna; armpennor 11 = n:o 1; armbågspennor 4: 1 >, de övriga < armpennorna, de bruna tvärbanden omgivna av svarta streck; handtäckare svartbruna med trekantiga bruna fläckar; armtäckare = n:o 1, men fjäderspetsar å de inre grågulbruna, inga hvita; kanttäckare svarta med brunt bräm; undre handtäckare = n:o 1; undre armtäckare = n:o 1, 2:dra raden = 1:a, men blekare med gråhvita tvärband, de mellersta och undre kanttäckarne blekt rostbruna med svartgrå tvärband; undre överarmtäckare svartgrå med bleka, gulgrå tvärband. Fötter olivgrå (el. brungrå); skenben fjäderklädt till hälleden. Tars framtill ringlad, brungrå med brunsvarta tvärband; tarssula nättecknad; tår svartbruna, smala, 3 > 4 > 2 > 1; klor brunsvarta, 3 > 2 > 4 > 1; 1 liten, rät, når knappt bakom tåsulan, 2—4 krökta, smala, undertill konkava.

25. *Dundrägt, hona*, '1½ dygn', 3 augusti 1859, Jemtland, Meves.

Näbb kortare än huvudet. Panna gul med långsgående, oregelbundet rödbrunt band; hjessa brun, gulfläckig; ögonvrå och tinning brungula med brunt band; huvudets sidor brungula; haka hvitgul. Fram- och sidhals brungul; kräva med ett brunt, tvärgående band; halsrygg gul, i midten brun; halsband vid huvudet brunt. Rygg brun; skuldror bruna och med fläckar, kors och övre stjertdun bruna med långsgående brungula band. Stjert gul och brun. Bröst brungult; mage ljusgul. Vingar bruna och gula. Lår gult med ett vågrätt, bredt, brunt band. Vad gul, nedtill brun.

26. *Dundrägt*, 2 juni 1848, Stockholm, Meves.

Näbb av huvudets längd, dun något blekare; nackens och halsryggens band bredare.

27. *Dununge, hane*, 10 juni 1869, Roslagen, K. Ljunglöf.

Större. Dunet även här blekare, utskjutande fjäderspetsar å hals, kräva, vingar och bröst.

28. *Unge*, 30 maj 1850, Stockholm.

Utväxande fjädrar och till en del kvarsittande dun, hvarav i synnerhet det gula är blekare.

29. *Unge*, 18 augusti, Stockholm.

Näbb något nedböjdt, ovan svartgrått, under grått, spetsen svart; näbbås bred, fårad; näsås kullrig. Käkkant svagt bågböjd; överkäken 2 m.m. >

underkäken. Näsborrar avlångt ovala, höjd 1 m.m., baktill något högre än framtill, näslock föga hvälvdt. Ögon stora, conjunctiva och blinkhinna gråblå. Panna gulbrun, svartfläckig, vid näbbroten med sparsamma, kvarsittande, gulbruna dun; vid övre ögonlockskanten små gulbruna fjäderspetsar och få dun av samma färg; hjessa och nacke svarta med 2 bruna tvärband, fjädrarna med bruna fläckar och tvärband; övre ögonlock gulhvitt, baktill brunt med få bruna dun; undre ögonlock gulhvitt, derunder ett svart band av utskjutande spetsar; tygel från munvinkeln till ögat svart; kindtrakt gulbrun med svarta spetsar, som å örontrakten äro långa och breda med en svart fläck; haka hvitgul och med gulhvitt dun. Framhals gulbrun med svarta spetsar och tvärband; sidhals och kräva av samma färg, men med inblandade bruna fjädrar med tvärband och bredt spetsbräm svarta; halsrygg även med likartad fjäderklädnad i utväxt, men vid hvarje sida av halsryggens övre del går från nacken ett band av hvitgula brunspetsade dun. Rygg och skulderfjädrar med ljusbruna och svarta stora fläckar, svarta små fläckar och oregelbundna tvärband; övre stjerttäckare utväxande, rödbruna med svarta spetsar och fläckar, de bakersta enfärgadt rödbruna, spetsdun gråhvita med bruna spetsar. Stjert < stjerttäckarna; stjertpennor

№	1 ♂	2 ♂	3 ♂	4 ♂	5 ♂	6 ♂	7 ♂	8 ♂	9 ♂	10♂	11♂	12♂	13♂	14♂	15 ♀	16 ♀	17 ♀
Längd	364	364	367	362	354	348	350	341	345	362	358	352	345	362	361	363	350
Huvudets längd (+ näbb)	111	110	112	115	110	112	111	107	105,4	108	114,6	112,7	—	—	111	116,4	108,4
Näbb, längd till pannan	73	74	74	73	69	73	72	68	67	73	76	73	73	76	73	79	73
» » » munvinkeln	69	68	70	68	68	69	69	65	64,5	67	72	70	68	70	70	72	67
» » från spetsen till näsborrarna	63	61	63	64	60	63	61	59	57	62	—	65	—	63	63	68	61,5
» höjd vid roten	12	12,3	13	12,15	12	11,5	12	12,3	12,3	12,3	12,6	11,8	12	13	12	—	—
» » » näsborrarna	10	10	11	10	10	9	10	9,9	10,4	9,3	9,8	9,6	—	10,5	10	12,3	12
» » » midten	7	7	7,5	5,5	7	6,5	7	—	—	—	6,9	6,9	6	6,6	7,6	10	9,8
Gapets bredd	8	9	9	8,5	9	9	—	8,6	9	9	7	8	7	10,5	9	8,7	8
Näbbets bredd vid näsborrarna	6	6	6,3	6	6	6,7	—	6	5,5	6,4	6,6	6,9	—	—	6,6	6,4	5,5
» minsta bredd	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,5	—	—	—
Näbbspetsens bredd	4	4	4	4	3,6	3,8	4	3,7	3,8	3,7	5	5	—	3,9	4	4	3,7
Näsborrar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—
Vingens längd, direkt	189	192	202	187	182	186	185	184	180	189	188	184	193	199	182	190	186
Mellan vingspetsarna	625	637	637	630	625	623	607	627	615	638	634	620	630	654	625	630	610
Tumvinge	69	72	80	68	67	70	70	69	72	74	74	68	—	75	74	70	75
Stjert, längd	86	89	91	87	81	80	82	85	84	90	87	85	86	87	81	83	80
Stjertspets bakom vingspetsarna	18	18	5	15	27	13	13	20	24	24	15	20	—	15	19	16	9
Tars	37	38	37	35	35	36	37	36	36	36	37	38	—	39	38	38	36
Mellantå med klo	40	40	42	41	42	39	42	40	39	41	40	41	39	44	41	41	40

№	18 ♀	19 ♀	20 ♀	21 ♀	22 ♀	23 ♀	24 ♀	25 p	26 p	27 p	28j	29j	30j	31♂j	32	33♂	34
Längd	341	355	—	348	350	357	361	c. 95	c.120	c.140	c.210	236	358	—	—	360	—
Huvudets längd (+ näbb)	114,5	112,5	—	111	109	114	—	16	24	27	35	—	—	—	—	98	—
Näbb, längd t. pannan	78	74	74,5	73	73	77	82	—	—	—	—	49	78	60,5	71	—	61
» » » munvinkeln	72	70	—	69	67	70	74	—	—	—	—	45,5	72,5	—	—	—	—
» » fr. spets. t. näsborr.	67	64	—	62	62	64	67,5	—	—	—	—	—	65	—	—	—	—
» höjd vid roten	—	—	—	12,5	12	13,6	14	—	—	—	—	11,5	12,5	—	—	—	—
» » » näsborr.	11,8	12,9	—	10	9	10	11	—	—	—	—	8,5	10	—	—	—	—
» » » midten	9,4	9,6	—	7	6,9	6,9	7	—	—	—	—	6	7	—	—	—	—
Gapets bredd	9,4	9	—	8	8,8	9	9	—	—	—	—	7	10	—	—	—	—
Näbbets bredd vid näsb.	5,9	5,8	—	6,9	6,9	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» minsta bredd	—	—	—	—	—	—	3,5	—	—	—	—	3,5	3,5	—	—	—	—
Näbbspetsens bredd	3,5	3,7	—	—	—	—	4	—	—	—	—	3,5	3,6	—	—	—	—
Näsborrar	—	—	—	5	5	5	5	—	—	—	—	4	4	—	—	—	—
Vingens längd, direkt	185	185-7	185	188	184	192	185	—	—	—	81	123	180	180	—	177	—
Mellan vingspetsarna	615	625	—	630	607	650	620	—	—	—	—	485	620	—	—	570	—
Tumvinge	69	73	70	75	73	75	77	—	—	—	49	70	68	65	—	—	—
Stjert, längd	85	84	—	79	85	85	80	—	—	—	—	30	78	—	—	—	—
Stjertspets bakom vingspetsarna	20	17	—	10	22	14	30	—	—	—	—	10	25	—	—	25	—
Tars	36,5	38	36	38	38	38	38	16	18	22	24	35	36	31,5	39	40	29
Mellantå med klo	41	40	40	42	40	42	44	20	23	22	31,5	38	40	39	39	—	33

6 par: 4 > 3 > 5 > 2 > 6 > 1, 1 mycket kort, hvita spetsar med rödbrunt spetsdun, de övriga svarta, brunfläckiga med brungrå spetsar. Bröst långsåt midten och sidorna gråbrunt med brunsvarta tvärband, för övrigt med hvitt dun; mage med utskjutande gulhvita spetsar och ymnigt grågult dun, vid fästet gråsvart; undre stjerttäckare grågula med svartbruna tvärband, vid spolen bakåt pilformiga, spetsdun gråbruna; slaksida brun och gulbrun med brunsvarta tvärband. Vingar avrundade, breda, bruna med svarta fläckar och tvärband; tumvinge med 4 fjädrar, som äro fullt utvuxna; handpennor stora 10, i utväxt, 4=5=6 > 3 > 9=2 > 10 > 1; spetsar, tvärband och fläckar bruna; armpennor i utväxt 14, de innersta minst, svarta med bruna tvärband; armbågspennor 5, små, inåt avtagande; överarmpennor 5, de mellersta längst; handtäckare: 1 kortast, spetsig, mot spetsen gulhvit, harpunlik svart teckning; de övriga svarta, brunfläckiga; armtäckare bruna med svarta, enkla och delade tvärband, de mellersta med lika teckningar; kanttäckare bruna, svartfläckiga; för undre täckare mest dun, sparsamt; undre handtäckare endast små, gråbrunt svartspetsade dun; undre armtäckare: grått, de mellersta svart gulspetsadt dun; undre kanttäckare: gulgrått, undre överarmtäckare svartgrått dun. Fötter blygrå; vadtäckare = bröstets sidor; skenben dunklädt till hälen, dun ut- och baktill brunrödt, intill gulgrått med brunröda spetsar. Tars upptill sväld, nedtill trind; framtill ringlad; tår: 3 > 4 > 2 > 1; klor: 3 > 4 > 2 > 1, korta, hoptryckta, utsidan å 3 intryckt.

30. *Ung*, 22 oktober 1875, Skåne.

Pannan i midten med en liten svart fläck; kind rostgul, svartfläckig, utan hvitt; haka framtill med en gulhvit fläck. Bröst rostbrunt; handpennor 10: 1 utkant gulhvit, till roten fläckig, utfan brunhvitt, till största delen med droppformiga svartbruna fläckar, mindre än hos n:o 14 och n:o 24, i utväxt. Tars framtill och upptill jemngrå utan dragning åt brunt; tår brungrå.

31. *Hane, ung*, 17 maj 1868, Stockholm.

Panna hvitgul med svarta spetsfläckar. Huvud ovan och nacke svart med 3 smala, rostgula tvärband; ögonvrå rosthvit med mörkbrunt band och spetsfläckar; haka hvit. Hals och kräva rostgrå med mörkbruna tvärband. Ryggens och skulderfjädrarnas spetsfläckar gråspräckliga. Bröst, sidor, mage och undre stjerttäckare rostgrå med gråbruna och mörkbruna tvärband; tumvinge mörkbrun med rödbruna brämfläckar; handpennor: 2 > 3 > 1, 1 mörkbrun med trekantiga, rostgula fläckar, intagande utfanet ända till spetsen; armtäckare, även de mellersta, rödbruna, fläckar och spoltrakter mörkbruna, de inre med rostgrå spetsfläckar. Tars upptill bred, framtill med vid fåra.

32. *Melanos*, 10 april 1869, Skåne, Carl Möller.

Alla de delar, som annars äro bruna, äro vattrade med svart; stjert och vingpennor intensivt svarta. Övre delar hava de annars ljusa ställena mörkbruna samt svarta och bruna tvärband.

33. *Hane*, 11 april 1855, Göteborg, Lloyd, Göt. Mus. enl. Malm.

'Ovanligt liten.'

34. Den 8 april 1867, Stehag, C. Möller.

Sen kull från föregående år? Mått uppgivna av Meves.

Anm. Sundevall antyder möjligheten av att armpennorna hos vadare variera till antalet. Detta har här bekräftats.

Ägg. Kort päronformiga, hvita eller brunhvita; grundfläckar perlemorfärgade; ytfläckar små, bruna, föga sammanflytande.

1. 20 juni 1863, Tierp, Törngren. Hvita, ytfläckar ljusa, olivbruna, få.

2. 14 maj 1864, Karlskrona, Nerman. Olivhvitt med starkare bruna, delvis sammanflytande fläckar.

3. Arkangel. Brunhvita med ljust olivbruna, spridda ytfläckar.

№	1a	b	c	d	2	3a	(b)
Äggets längd	46	44,3	44,1	43,9	43	45,3	44,9
» bredd	33,4	33,6	32,2	32,5	32,8	34,4	34,9
» spets	12,6	10,7	11,9	11,4	10,2	10,9	10
» reduc. längd	1,38	1,32	1,37	1,35	1,31	1,32	1,29
» rektangel	1536	1488	1420	1427	1410	1558	1567

Anm. Angående de små Morkullorna bör jag till det, som redan om dem är nämndt, tillägga, att Hoffmann säger, att tallösa övergångar finnas emellan de stora och de små, samt att ♂ ej alltid är < ♀. Lindblad anser även, att vi icke ega mer än en art Morkulla och att de, som häcka nordligast, icke, såsom finnes uppgivet, äro de minsta. Hanf omtalar 1878 ett fåtal, som träffades den 10—30 okt., såsom 'Blaufüsse', en 'liten rysk varietet'.

Hvad min egen mening angår, får jag endast förklara, att bland dem, som jag undersökt från Sverige, icke funnits någon, som kunnat såsom art eller varietet skiljas från de övriga, samt att de små, ovan beskrivna, alla varit unga foglar. Då det emellertid blivit visat, att hos oss utkläckas ungar mycket sent, blir derav en följd, dels att de sent flytta till mellersta Europa, dels att de komma dit mycket mindre än de äldre, ävensom att de kunna återkomma från södra Europa uti ännu outveckladt skick, emedan det synes vara tydligt, att Morkullan, åtminstone stundom, under övervintringen lider brist på föda. Äggen från Arkangel äro *störst*.

Den betydliga variation i storleken, som hos Europas Morkulla blivit funnen, grundar sig alltså, enligt min mening, derpå, att hon uppföder två

kullar ungar, hvarav även förklaras det förhållandet, att hon, i saknad av skydd under häckningstiden och förföljd mer än någon annan fogel, det oaktadt icke blivit utrotad.

Morkullan uppgives rugga under flyttningstiden om våren, och för andra gången skall hennes ruggning börjas i juli och ej vara slutad i nov. Ytterligare undersökningar derom erfordras.

Morkullan är på Nolsö, en av Färöarna, träffad en gång den 5 nov., 1852, H. Müller.

Hon har i Norge stor utbredning. Går upp till Tromsö, Collett, hvilket dock måtte vara sällan, då hon annars icke omtalas från så nordlig trakt. På Lofoten, Barth. På Bodö, uppåt bergen, sågos 3 st., F. och G. Godman; i S. kusttrakterna, i Bergens stift och omkring Stavanger samt norr ut till gränsen av Nordlanden övervintrar en del; erhållen i maj, vid kusterna den 10 okt., Collett. Ungfoglar besöka om hösten högfjellen, hålla till bland *Salices* bland Riporna; stundom talrika; i slutet av sept. draga de åter ned till låglandet. Enligt 'Friis', 'Rasch', Lloyd, går hon i Norge 3,800 fot över havet i sept. Om sommaren bor hon aldrig över barrträdsområdet, fastän hon stundom besöker björkbältet. I mellersta och södra Norge talrik; Barth beräknade, att år 1871 erhöllos i Norge 500 st., derav 300 fångades om hösten i 'Stok', utsatt för Tetrao-arter, Collett. S.Ö. Norge vid mild väderlek i slutet av mars—slutet av april; S.V. Norge, der hon stundom övervintrar, i början av april, 'Rasch' hos Lloyd. Rasch säger 1838, att hon var talrik i de Kristiania närliggande skogarne, och att hon icke lemnade Norge, förr än kölden tvang henne dertill. I Dröbak temligen talrik; ej der föremål för jagt, fångas dock stundom i snaror och säljes, liksom i Finland, med avhugget näbb såsom Hjerpe, '—s—'. I alla Norges skogstrakter allmän. Kommer till Kristiania i början av april, stundom i de sista dagarne av mars; i slutet av april drar hon till granskogen. Draget började omkring kl. 9 e. m.; varar till över midsommar och sedan ungarne äro utkläckta; häckar i närheten av Kristiania; stannar till början av dec. Hennes avtagande anses bero på dess hårda medfart i mellersta Tyskland, enl. Collett, som således anser fogeln flytta dit från Norge. Enl. en gammal engelsk sång kom hon till England från Norge, F. Boie. Den 16 aug. 1875 vid Suluhöen, Gudbrandsdalen, vid + 15 till 16° och SV. vind fans hon sparsam i björkliderna; stundom tillsamman med Beckasiner, C. S.

År 1845 ⅗ vid Lycksele, Löw.; 1862 i Sverige talrik, Lindblad. Kom ett år den 15 maj till Gellivare, 67° 10′ n. br. Häckar der och söder ut till N. Skåne. Färska ägg funna i början av april till medlet av juli, så att fogeln anses häcka 2 gånger årligen, Westerlund. A. F. Kjellerstedt säger år 1866, att hon var mycket sällsynt i Vesterbottens län. Allmän i Ångermanland och Jemtland, der man tror, att hon sticker hål i kornas juver, en uppgift som troligen härleder sig från de hål, hon gör i kokakorna. År 1868 i Norrbottens län i trakten av Storsjön 'god tillgång', men svårt att finna goda 'sträck'; år 1869 i Jemtland mindre tillgång under vår och höst, L. J. Hallgren. Kläckfärdiga ägg i Undersåker den 2 aug., Meves. Häckar, men är högst sparsam i V. Helsingland, E. Björklund. Vid Berg, S. Helsingland, hördes hon 1832 första gången den 4 april, W. v. Wright. År 1868 i Gestrikland, i temligen stor mängd, C. W. Hedenström; häckar enl. meddelande av Hartmann; antalet var 1869—70 ej förminskadt och ej obetydligt, C. W. Hedenström. I Horndal, S.Ö. Dalarna, 60° 43′ n. br., häckar hon allmänt, Lundborg. År 1865 i Falutrakten allmän, i Leksand fåtalig.

I N. Upland god tillgång år 1868, Segerdahl; år 1869, i Norunda, N. Upland, i avtagande, syntes vid spårsnöjagt den 4 nov.,

R. T. Hennings. Häckar omkring Ultuna, men sparsamt; under flere år erhållen i okt. och nov. och sedan snö fallit, enl. meddelande av Segerström. Vid Vängsjöberg fans på flere ställen omkring år 1867 godt sträck, som varade åtminstone in i juli månad. Kom till Sigtuna år 1830 den 15 april, och år 1831 den 12, Söderberg, Upsala d. $\frac{25}{3}$ 1846. I Upsala län, enl. K. Bef:des femårsber. 1871—75, är hon i jemnt avtagande; skjutes i mindre antal än Tjäder och Orre. Upsala läns Jagtvårdsförening upptager för 14 jagtdistrikt 165 Morkullor för 1873; av samma Jagtvårdsförening fäldes mellan mars 1873 och mars 1874 tillsammans 201 st. I Östra och Vedbo härader år 1869 temligen allmän, men synes vara sparsammare än förr, Timm. Ödman omtalar, att på Vermdö voro vid midsommar ungarna knappt flygga. Kom år 1863 till mellersta Sverige tidigare än vanligt, i Stockholmstrakten, sköts på drag i slutet av mars, annars vanligen omkring den 6 april, Lindblad. Unge antecknad från mellersta Sverige den 20 juli 1868, på Stockholms torg i okt. 1873, se ovan. Fischerström säger i sin beskrivning över Mälaren, att hon hitkommer, då Orren leker. År 1871 skall den första Morkullan hava vid Stockholm erhållits den 14 mars, Lindblad. Å en egendom vid Stockholm, der på 1860-talet kunde skjutas på sträck 12—20 st., skjöts 1875 blott en enda. År 1881 var morkullsträcket svagt i Stockholmstrakten och Mälardalen. Vid Södertelge sågs den första den 18 april, Lindblad. Utanför Stockholm har sträcket ännu i år, 1882, varit godt, se här nedan. Ägg funna i aug., såsom vid Segersta, den 11 aug. bo med 3 kläckfärdiga ägg, G. Engelhardt, Meves. Under den blida vintern 1877—78 träffades hon till och med i Stockholms läns skärgård vid Sandemar den 3 jan.; på Södertörn den 14 febr. ytterligt mager, Lindblad. Till Södermanland kom hon den 18 mars, Ekström. En unge togs der den 11 maj, Gr. C. Beck-Friis, Lloyd. År 1868 märktes i Södermanland hvarken minskning eller tillökning i antalet. I Jönsåker och Bonö härader talrikare än förr; V. Södermanland i vanligt antal, C. M. Lewenhaupt. I Södermanland hade hon ökats under senare åren, 1869, enl. C. M. Lundquist. I Ö. Södermanland häckar hon både på fasta landet och på öar, som passa henne, dock ej talrikt. Hon drar på Hökö, Fogelö, Römerö, Hartsö, m. fl. större öar, Sundström. Från Oppunda härad omtalas hon 1874 såsom strängt eftersatt, är i betydligt avtagande; hennes fridlysande förordas, såvida hon tillika fridlystes i sydligare land, Lewenhaupt. E. Bohnstedt säger 1877, att hon allt mer i N. Södermanland avtager; år 1876 om hösten träffades en och annan, men år 1877 ingen. I V. Södermanland vid Erstavik träffades den 11 aug. 1866 Morkullungar, A. F. Hök. På Södertörn 1867 god tillgång; stort antal fans under höstjagten. År 1870 i Södertörn visade hon sig mycket avtagande, S. A. Palm. Från Turinge på Södertörn kom hon under åren 1867—77 mellan 26 mars och 29 april. Sistnämnde år fans 14 dagar efter hennes ankomst knappt en enda kvar, så ivrig och allmän var förföljelsen, R. E.

Häckade allmänt i Kils socken 1836—63, Löwenhjelm. Häckar i Örebrotrakten allmänt, Högberg; förföljdes 1868 ej mycket, Sundström. S. Nyköpings län var 1867 tillgången lika som förut, Lewenhaupt. Vid Hästerum, i trakten av Söderköping, hördes hon 1842 på drag den 30 mars; vid samma tid upphörde Domherren att visa sig. Vid Finspong på drag 1843 den 16 april, 1844 den 10 april, 1845 den 18 april, enligt meddelande av Lundborg. På Godegård i Östergötland 1860 talrik, C. Grill. I Tjellmo, N. Östergötland, 1867 ganska sällsynt, F. Segerdahl. I Linköpingstrakten var hon år 1866 allmän; få skjutna här,

E. G. Hjort. I Norrköpingstrakten spridd i alla skogstrakter, men 1864 sparsam; späda ungar i senare hälvten av maj, och lika ofta träffas i denna trakt lika späda ungar i förra hälvten av augusti, enligt hvad Cnattingius och Lundborg hava meddelat.

År 1867 var i V. Vermland tillgången minskad, O. G. Norbäck. I Nordligaste Vermland fortfarande, 1880, i avtagande, W. Edgren. Av Jagtvårdsföreningens i Vermland berättelse 1866 inhemtas, att 47 Morkullor, från 48 distrikt, eller halva länet, erhållits. Häckar i södra Vermland, vid Venern, Hammargren; vid Karlstad häckar hon och var 1861 allmän, Cederström.

Häckar och är talrik i Vestergötland, H. Gadamer. I Borne m. fl. härader träffas hon under höst- och vårflyttning på slätten; den 11 sept. 1864 träffades hon på dikesren vid en åker, H. H-th. I Elfsborgs län häckade hon 1869 temligen allmänt, på Halle- och Hunneberg och på sidländ mark, S. Gyllenspetz. Skaraborgs län år 1868, i trakten av Sköfde; synes vara i avtagande, R. J. v. Essen. En hane erhölls vid Skara den 24 april 1868 av Kolthoff, enligt meddelande av Arnell. År 1869 heter det, att hon i samma län minskas årligen, C. S.; E. R. Björklund säger 1878, att hon här ej var sällsynt.

Bohuslän över allt (i skogstrakter), A. Rosenquist, skjutes endast på drag, få fäldes. Häckar i Uddevallatrakten, vårflyttningen i medlet av mars till slutet av maj; okt. till in i dec. och derefter, Kolthoff hos Malm. Häckade någon gång nära Ronnum, Lloyd. Ej känd såsom häckande på Orust, i hvars skogs- och busktrakter hon år 1851 var allmän under flyttning, nemligen i första hälvten av mars till slutet av maj, i okt. till dec. och ännu senare, W. v. Wright. På Tjörn endast någon gång sedd på flyttning, den 26 mars 1847, den 14 okt. 1849, Ekström. I Göteborg träffad i jan. 1833; den första sköts den 31 mars, Westring. I Göteborgstrakten ganska allmän under flyttningarna. År 1849 den 19 mars, 1860 den 25 mars, allmän i början av april, ej känd såsom här häckande. År 1849 den 4 dec. träffad vid frusen, snötäckt mark vid källsåg, Malm. Den 11 april 1855 sköt Lloyd flere, derav en 'liten', här ovan omnämnd; den 9 april 1858 en hona träffad, Malm.

På ett ställe i N. Halland under 4½ dag fäldes 18 st. på våren, under det frostnätter fortforo, D. Under huvuddraget skötos 1879 på 3 dagar av en jägare 42 st. å Särö vid Hallands kust; övervintrade der, träffad i jan. och senare, Lindblad.

År 1862 rik tillgång i S. Sverige under våren, Lindblad.

Fans 1834 över allt på Gotland, sköts på drag, aldrig för hund, Andrée. En uppgift, att hon skall till Gotland komma i skaror, utmattad, och att folket då dödade dem med käppar är, såsom senare av Molander upplyses, alldeles (?) ogrundad. De funnos likvisst 1834 i mängd. Var der 1841 allmän, häckar, Andrée; 1853 en här och der, Wallengren; en och annan kvarstannar under milda vintrar, Kolmodin; hon är här i starkt avtagande, J. Ö. Sylvan. År 1866 den 12 maj omkring 8 dagar gamla ungar; nästan flygga ungar den 2 maj, Holz; enl. Willy Wöhler häckade hon 1866—67 talrikt och, såsom han tror, 2 gånger om året; d. 1 dec. 1881 sedd vid Klintebys, hördes der 1882 d. 8 mars; kommer vanligsvis den 14—20. På Gotland och Fårön talrik, övervintrar; 1877 vid — 15° och en fot snö vid bäckdrag i mellersta delen av ön flere skjutna i jan.; i början av febr. 1876 fäldes på Fårön 16 stycken, nästan alla vid godt hull, ej skygga; lätt skjutna på snön. Deras föda enbär, Rud. Horn, A. H. Nyberg; årligen övervintra några efter mild senhöst. I jan. och febr. 1880 skötos flere hundra, W. Wöhler, enl. brev; omnämnes på Gotska Sandön.

Häckar sällan i Ölands norra socknar. Kommer under första dagarna av mars, WESTERLUND.

Sågs vid Bötterum, Kalmar län, den 11 jan. 1832, EKSTRÖM. I Ö. Småland ganska allmän; goda morkullsträck saknas icke; skjutes i ganska stort antal tidigt på våren för hund, för hvilken hon trycker, TISELIUS. I Tveta, Kalmar län, avtager hon märkbart för hvarje år. En rent hvit sköts den 9 okt. 1872, AUG. D-N. Häckar i Bergunda, Vexjö och Hemmesjö socknar, enl. brev av C. VACKLIN. S. Smålands Jagtförening fälde år 1870—71 på 190,000 tunnland 135 Morkullor. Av ett jagtparti åren 1868—72 endast 2 Morkullor, '* *'. I Sunnerbo synnerligen talrik, skjutes på drag och tillfälligtvis vid Orrjagt; ypperliga drag på ön Rået vid Bolmstad och i Markarydstrakten, A. CARLSON. År 1876—77 liksom under föregående år, snarare minskats än ökats. År 1878—79 alltjemt avtagande. År 1880 heter det, att antalet avtager, ehuru hon var skyddad 'under sin flyttning'. I S. Småland, säges det 1881, synes hon allt mera avtaga, emedan allmoge-skyttarne börjat skjuta på drag. På Visingsö om våren, I. H.

Häckar i Blekinge, hade ägg den 14 maj 1864, se ovan; hon jagas här föga, mest på drag, sällan med hönshund, C. F. KAFLE.

Morkullsjagten i Skåne hade 1833 mycket avtagit mot hvad den förr var, och tillgången minskas nästan årligen, B. FRIES. Kom dit 1845 den 29 mars, 10 april under de mörkaste nätterna, flyger med vinden, A. UGGLA. Vårflyttningen varar genom Skåne omkring 14 dagar, stundom längre; kom mellan den 3 mars och 6 april, träffades stundom i trädgårdar i Lund, C. W. Till Trolle-Ljungby kom hon 1844 den 31 mars med *Sc. gallinago* och *Sylvia rubecula;* 1845 den 26 mars, med *Columba oenas;* häckade 1840 och 1843 vid Åhus på slättland med furuskog; lägger ägg bland ljung, mossa och grus på bar mark, enligt samtidigt meddelande av GADAMER, som 1852 säger, att hon ej häckade der på senare tid, men dock i N.Ö. Skåne, likväl ej talrikt; kom 1846—51, mellan den 12 och 28 mars, kvarstannar ofta länge, sedd den 2 dec. 1850. Vid V. Vram sågs 1839 den första den 25 mars, enligt samtidigt meddelande av LILLJEBORG, som 1845 säger, att hon der häckade och ej var sällsynt. Inom Ljungby och Ivetofta socknar, N.Ö. Skåne, säger WALLENGREN 1849, att hon icke häckade och var temligen sällsynt under vår och höst. Vid Kristianstad och Balsberg temligen talrik, kom med Gladan vid S.V. blåst och mulet väder. På sistnämnda ställe sågos stundom 100 st. på en dag; 'C. W.' sköt en höst 24 st., en annan jägare 36 st. I Ö. Skåne kunde på hösten 1863 av 'C. W.' ses 12—20 st. I okt. och nov. kom hon mera spridd och, såsom det synes, fåtaligare. I V. Skåne talrikare, såsom vid Vrams-Gunnarstorp, der 100 st. kunnat skjutas på hösten. År 1881 säger G. JÖNSSON, att hon i Luggede härad, N.V. Skåne, numera förekommer endast under flyttning, talrikast om våren. Hon avtager år från år. Skjutes här endast för stående hund.

Övervintrar sällan, men i ej obetydligt antal, i Ringsjötrakten, enligt brev från C. MÖLLER; kommer i mars, april, sept. och okt., bortflyttar i okt. eller nov. Häckar på många ställen i Ringsjötrakten, vid Hallaröd, Trolleholm och Kveserum. Träffad vid Stehag den 7 okt. 1869, likasom flere av de ovan beskrivna. Erhållen i Norrviddinge 1845 den 26 mars, enl. samtidigt brev från C. MÖLLER. I april och om hösten i Alnarps skog; på drag om aftnarna kan man få se 10 st.; häckar ytterst sällan i Skåne, såsom vid Nyteboda och Hör, ÅSTRÖM.

Vid Helsingborg träffad den 2 jan. 1879, övervintrar, LINDBLAD. Vårflyttningen i Skåne 1865 sen och ringa, kom på hösten

på mycket olika tider. Kom till Skåne 1866 mellan d. 1—8 apr., på hösten fäldes 154, C. Beck-Friis. Skånska Jagtföreningen fälde från den 16 mars 1867 till 16 mars 1868 416 st.; kom d. 16 mars, bortflyttade den 2 nov., E. Sasse. År 1869 under vår och höst i ringa antal, Beck-Friis. Erhållen den 28 april 1868, Törnqvist. Skånska Jagtföreningen fälde år 1870 185 stycken; hon syntes tidigt, den 9 mars, men de flesta kommo senare. År 1872 erhöll samma förening 307 st. Fäld på Rydsgård i Skåne 1877 något före den 21 febr., Lindblad.

Över Morkullans ankomst till Sverige 1832 ega vi i Tidskr. för Jägare följande uppgifter.

	Long.	Lat.	
Till V. Sällerup, Skåne	55° 50′	30° 50′	22 mars.
» Luggede härad, Skåne	56 3	30 35	16 »
» Blekinge	56 15	33 10	30 »
» Öland	56 54	34 25	18 april.
» Bötterum, Kalmar län	57 6	33 48	19 mars.
» Virbo, » »	57 20	34 12	31 »
» Visby, Gotland	57 39	36 2	17 »
» Långliden, Jönköpings län	58 2	32 8	12 april.
» Kjekestad, Skaraborgs län	58 40	31 33	17 »
» Mörkö, Nyköpings län	58 51	35 13	29 mars.
» Skogaholm, Örebro län	59 2	32 54	1 april.
» Svartå, » »	59 10	32 26	31 mars.
» Örebro, » »	59 16	32 50	2 april.
» Källmo, » »	59 23	32 9	7 »
» Frötuna, » »	59 25	33 35	5 mars.
» Eknö, Vesterås län	59 26	33 35	6 april.
» Langnö, Nyköpings län	59 29	34 38	31 mars.
» Rämen, Vermland	60 2	31 48	12 april.
» Byn, »	60 11	31 12	15 »
» Hadeholm, Gestrikland	60 20	34 38	2 »
» Falun, Dalarne	60 35	33 15	19 »
» Vesterberg, Gestrikland	60 38	34 12	27 mars.
» Mo, Helsingland	61 12	34 45	5 april.

På Kristiansö, Brünnich; på Bornholm häckar hon i dalarna, ej sällsynt, Collin; år 1879 säger Grunack, att hon förekommer sparsamt.

Kom 1824 till Horsens den 8 mars, några övervintrade, enl. Faber, som på Jutland erhöll hos Morkullor starkt utvecklade ägg. Kom år 1872 tidigt, i slutet av febr., till Langeland; under en den 18—25 mars inträffad stark snöstorm och omkring — 1° temp. funnos de i mängd utmattade i skogarne, i synnerhet på Ö. Seeland, ledo mycket av vädret, kunde tagas av hundar och med händerna eller slås med käppar, Fischer. Ägg erhöllos i Vendsyssel 1861 den 13 april, häckade på Amager 1865; varieteter hava träffats, Collin. På Jutland sköts hon 1879 nästan endast under vårdraget, men i Randers amt ej många, flere i Vendsyssel, 'B.' Häckar någon gång på Jutland, 1823, Teilmann; kommer till Danmark i mars, efter jägarnes utsago den söndag, man har evangeliet 'om djevulens utdrivelse', uppehåller sig 14—21 dagar, återkommer mot slutet av oktober och ses till början av vintern, Teilmann. Kjærbölling säger år 1850, att hon förekommer under flyttning över allt, till och med på V. Jutlands sanddyner, och att hon ej sällsynt häckade, och år 1852, att hon drar från den 12 mars, stundom något förr, och under 14 dagar, i brist på tjenlig vind, till 4 veckor; kommer och far vid sydlig vind. I okt. kommer hon vid N. eller N.O. vind; sällan inväntar hon gynsam vind till i början av nov., och ännu mera sällan övervintrar ett fåtal. År 1823—24 övervintrade många. I Sorö den 23 nov., C. M. Lewenhaupt.

I Slesvig och Holstein i allmänhet från medlet av mars till medlet av april, i okt. till medlet av nov., ej talrik; få häcka och övervintra under mild väderlek; år 1876 på flyttning den 12 mars till 4 april, 5 okt. till 3 nov.; bo fans i slutet av april;

på vintern en sedd, Rohweder. Vid Flensburg träffad den 30 nov. och 24 dec. 1880, den 18 jan. 1881, Erichsen, Paulsen. På öarna Föhr, Pelvorm, Nordstrand på höstflyttning under många år talrik, Rohweder. Så ock på Helgoland, och Gätke omtalade 1860, att den 4 nov. erhöllos omkring 400 st. vid S.O. vind och vackert väder. Berthelot lemnar om fogelns ankomst på Helgoland, en av Marmier, meddelad beskrivning, hvilken har något tycke med en om Gotlands Morkullor, p. 557, och har ansets såsom ett skämt.

Talrik i S. och mellersta Finland till 63°, sällan till 64° 30″, tillfällig vid Uleåborg, 65°, Palmén. Är temligen sällsynt i Kajana, 64° 12′, Malmgren. I Kuopio den 3 maj 1826, W. v. Wright; kom, enl. J. v. Wright, dit 1848 den 21 april, medan ännu djup snö låg i skogarna; temligen talrik uti trakter med kärr, ung lövskog och täta gransnår; kommer vanligtvis i slutet av april och början av maj; häckar och överger ej dessa trakter, förr än skarpa nattfroster inträffa. Ägg i Kuopio erhållna den 16 maj 1868, flygfärdiga ungar i medlet av juni; i Borgå skärgård flygfärdiga ungar den 9 aug. 1866 och i Kuopio något senare i samma månad. Hanar skjutna på drag vid midsommar hade mycket svälda testiklar, draget räcker långt in i juli, Aschan. Kom till Uskela 1853 den 8 maj, 1854 den 21 april; till Rautalampi den 14 april 1848, den 15 maj 1849. Häckar i Sotkamo och hade 1872 tilltagit i antal. I Vasa län är hon rätt sällsynt; i Lappo, 8 mil Ö. om Vasa, sällsynt; i flere trakter av länet okänd, Svanljung; i Kronoby, samma län, fåtalig, för de flesta skyttar obekant, J. Herpman. År 1857 iakttogs hon i Botaniska trädgården i Helsingfors den 12 april; kom till Helsingfors ett år den 15 april, v. Nordmann. Omtalas även från Åland. Kommer till S. Finland den 14 april till 15 maj, stannar till okt. och nov. Individer av mindre storlek än vanligt hava ej träffats i Finland.

Ägg erhöllos vid Arkangel, Meves. Träffad der den 2 maj och den 2 sept., anses temligen sällsynt, men häckar. Goebel erhöll här endast små (?) Morkullor. Iakttagen i Utsjug emellan St. Petersburg och Arkangel av Goebel. Vid Ladoga sparsam. I Petersburgs krets, stundom i stort antal, häckar, v. Fischer. Temligen talrik vid St. Petersburg, Brandt; träffad der den 11 mars; vid torr höst vänta jägarne förgäves Morkullan, v. Midd. I Estland och Lifland år 1815 talrik i kärr vid lövträdsdungar; huvuddraget inträffar i april vid den tid, då björken slår ut, B. Meyer. I trakten av Lecht, Estland, år 1868 för första gången den 7 april vid 6° R., H. Huene. Kom till Lifland omkr. den $\frac{11 \text{ april}}{30 \text{ mars}}$ och 1872 den $\frac{1 \text{ april}}{20 \text{ mars}}$, v. Loewis-Kudling; skjutes der, enl. Baron A. v. Nolcken, för hönshund, men ej om våren, 'emedan hon häckar der'. I Kurland år 1792 ganska talrik, Beseke; kom 1846 den 11 mars, 1851 den 25 mars, 1856 den 10 mars, Büttner; till Laidsend den 30 mars, Hummel; på vårflyttning, ej sällsynt, skall häcka sparsamt, Goebel. Häckar talrikt i Lithauen. Hon drager hela sommaren morgon och afton; små förekomma även, men tros häcka nordligare, Kaplich. Till Kurland, 57° 30′ n. br., under spridda år mellan 1830—50 kom hon tidigast och senast den $\frac{6 \text{ april}}{19 \text{ mars}}$, $\frac{21}{9}$ april; på 56° 30′ åren 1829—53: den $\frac{24}{12}$ mars, och $\frac{23}{11}$ april; till Smolensk, 54° 30′, 1845—53, i medeltal under 8 år, den $\frac{1 \text{ maj}}{19 \text{ april}}$. Till Dniepr, Kiev, 50° 30′, 1840—54 $\frac{4 \text{ mars}}{20 \text{ febr.}}$, $\frac{31}{19}$ mars; $\frac{25}{13}$ aug., $\frac{30}{18}$ sept., $\frac{18}{1}$ nov.; Odessa, 46° 30′, 1834—44: $\frac{4 \text{ mars}}{20 \text{ febr.}}$, $\frac{3 \text{ april}}{23 \text{ mars}}$, v. Midd.; till V. Ryssland 1852, Nowaja-Uschiza, Poltava, Kiev m. fl. d. $\frac{29}{17}$ mars — $\frac{11 \text{ april}}{30 \text{ mars}}$ vid omkr. — 0,75 till + 3,07° R.; till Karatschev och Novgorod den $\frac{20}{8}$ april och $\frac{4 \text{ maj}}{23 \text{ april}}$, till Kiev 1843—52 den $\frac{2 \text{ mars}}{20 \text{ febr.}}$, senast den $\frac{19}{7}$ april, den

1—18 sept.; år 1844 dock i medlet av aug. fåtalig; skall häcka. Många foglar tyckas om våren flytta mot NO. och inträffa nästan liktidigt på olika trakter i Podolien, Volhynien, Kiev och Poltava; derav slutes till, att de icke följa några bestämda trånga vägar, från hvilka de sedan skulle utbreda sig, utan rycka temligen jemnt fram på hela bredden av V. Ryssland i riktning från S. till N. eller från SV. till NO., enl. Kessler, som av Greve Tysenhauz erhöll uppgift angående 10 års flyttning. Till Kiev kom hon tidigast 1843 den 20 febr., senast 1844 den 7 april; till Postavy tidigast 1851 den 19 mars, senast 1845 den 6 apr. På grund härav säger Hoffmann, att hon kommer till samma V. Rysslands meridian nästan lika tidigt på olika breddgrader, och v. Middendorff anser, att flyttningen sker åt vester.

Flyttar vår och höst: i mars, april, sept. och okt., över S. Ryssland, Pallas. Kom till Charkov i april, bortflyttade i okt. Czernay. Flyttar över kretsen Uman, Goebel. Under våren börjar draget sent på aftonen; 1866 från $\frac{4 \text{ april}}{22 \text{ mars}}$ till $\frac{19}{7}$ april; 1867 den $\frac{11 \text{ april}}{30 \text{ mars}}$ till $\frac{1 \text{ maj}}{20 \text{ april}}$; 1868 den $\frac{20 \text{ april—9 maj}}{8\text{—}27 \text{ april}}$; 1869 den $\frac{28}{16}$ mars till $\frac{29}{17}$ april, höstståget 1866 den $\frac{2 \text{ okt.}}{20 \text{ sept.}}$—$\frac{14}{2}$ nov.; 1867 den $\frac{22}{10}$ sept.—$\frac{2 \text{ dec.}}{20 \text{ nov.}}$; 1869 den $\frac{16}{4}$ sept.—$\frac{13}{1}$ dec. De större komma först, i slutet av flyttningen erhållas flere små. Uti hela landet på andra orter om våren tidigast 11 febr., senast 23 mars, v. Middendorff.

I Sarepta om hösten, Moeschler. Dröjer om hösten länge i Taurien och kvarstannar även då under milda vintrar, Pallas.

Från Sibirien omtalas hon i Georgi's Resa; i synnerhet iakttagen i de nordliga trakterna, der hon häckar, Pallas. I närheten av Baikalsjön drog hon i solnedgången ofta omkring den $\frac{10 \text{ juni}}{28 \text{ maj}}$. I Bureja-bergen sedd den $\frac{11 \text{ sept.}}{28 \text{ aug.}}$ 1858, iakttagen på flyttning den $\frac{16}{4}$ sept., Radde. I Ö. Sibiriens bergstrakter och Amurlandet i synnerhet på flyttning i maj, v. Homeyer. Erhållen i S. Ussurilandet, Taczanowski. I Aral-tianschan, Severzow. Ö. Sibirien vanlig på vårflyttning, häckar i mindre antal i skogarna, av *Pinus Cembra*, på Baikal-bergen; stannar till medlet av sept.; i Staryi-Tsuruchaitui på våren 1873, Dybowski, Taczanowski. På Stanowoy-bergen, 59° n. br., nära dess kam, drog hon talrikt vid solnedgången den $\frac{14}{2}$ maj till $\frac{13}{1}$ juni, v. Middendorff.

I Preussen, heter det år 1779, om vår och sommar i stor mängd, häckade även der; drog om hösten bort i stora skaror; de tyska övervintra möjligen i England, men kunna ock välja söder ut belägna trakter; Ukrain och Dnieper nämnas särskildt, Böck.

Skall häcka talrikt hvarje år i Kurische Haff, Wiese. Förekommer vid Danzig, Böck. I Pommern över allt på flyttning; häckar och övervintrar sparsamt, Holland. I N. Tyskland i synnerhet i närheten av kusten under vårflyttning; är då på Rügen mycket talrik; en jägare kunde under 3 veckor fälla 100 st. Ö. Preussen och Ober-Schlesien på hösten. År 1866 mycket talrik på hösten. Vintern 1866—67 övervintrade ett stort antal, i synnerhet i NV. Tyskland. Det av Gadamer beskrivna 'kråklika' lätet hördes även, Borggreve. I Mecklenburg-Schwerins hertigliga revierer vid Östersjökusten fäldes 1841—53 523—2014 st. årligen, i privata revier dubbelt så många, tillsammans i genomsnitt 4,000 st. årligen; i slutet av mars 1859 talrik, i synnerhet i unga barrträdsplanteringar. Om hennes flyttning i Schwerin, se här nedan; enkla häcka, v. Preen. År 1878 nästan i alla trakter av Tyskland mer eller mindre regelbunden på flyttning, häckar i många trakter; trycker hårdt på äggen, hvadan många i boet tagas av rovdjur. Hintz berättar, att hon en gång tryckte så fast på äggen, att han kunde taga och vrida hennes huvud

flere gånger. Träffas även om vintern vid öppet vatten. År 1863 övervintrade en och annan.

År 1837 mycket vanlig i Pommern, häckar der, Hornschuch, Schilling; låg i synnerhet i unga barrskogsplanteringar, men få i lövskog, v. Preen; hon häckade här mest under senare (1855) år, då snön legat länge; det anses, att modern bär bort ungen i fötterna; häckar (1856) mera sällan i närheten av Östersjöns kust än inne i landet. Hösttåget 1856, i synnerhet under okt., rikligare än vanligt; få spårades i nov. under flere dagar i nyfallen snö, Wiese. Hoffmann säger, att det i sådana trakter, der den första kullen utkläckes mycket tidigt, alldeles icke är sällan, att hon häckar en andra gång.

Till Greifswald kom hon sista veckan av okt. och första av nov. 1849 i stor mängd; år 1850 var mars månad kall: få infunno sig i medlet av april, efter regn under 14 dagar talrik; 1851 dålig Morkullsjagt; år 1852 hade jagten betydligt avtagit. Morkullorna anses icke flytta mot vinden; alla gamla jägare se här efter vinden och vänta sig god jagt, om den der under natten varit sydlig eller vestlig, i synnerhet vid duggregn. År 1852 på våren kom ett större antal med NO.(V) vind, stannade så länge en skarp NO. vind blåste, men flyttade mot norden så snart vinden blev gynsam. Den 1 apr., sedan vinden vändt sig från NV. till SO. och S. och vid mulen himmel, funnos flere än förut. Om hösten kommer hon hit talrikast vid Ö. och N. vind. Så ock Beckasiner och kramsfogel. Vårtåget inträffar på Rügen 14 dagar(?) senare än i Greifswald, om det i Greifswald den 10—15 april är slut, så börjar det då på Rügen, Quistorp. I början av nov. bortflyttar hon vid NO. och Ö. vind med dimma; år 1854 kom hon med kramsfogel i allmänhet ej förr än den 20 mars vid V. vind med regn; först efter stark SV. vind med regn om nätterna d. 29—31 voro de talrika. År 1855 den 6 april: vinden hade vändt sig från Ö. till SV., och ett lätt regn hade under natten fallit; den 7 funnos temligen många, den 13 ävenså, vid SÖ. vind med regn; vid motvind, d. v. s. Ö. eller N., kommo så godt som inga, men vid S. och V., i synnerhet om nätterna äro mörka och vid regn, börjar genast tåget; slår vinden om till Ö. eller N., komma inga; de tåga icke tillbaka. Om hösten äro dessa med flere foglar talrikast vid Ö. och N. vind, synas vid dimma och regn och alltid i senare hälften av okt. eller början av nov. vid stark N. och Ö. vind. Tåget går alltid med vinden. Härmed överensstämmer v. Homeyers erfarenhet. I Vorpommern 1857 den sista i en trakt d. 16 april. År 1857 d. 1 april: Ö. vind övergick till S.V.; d. 2 flere st. med kramsfogel; den sköts på drag långt in i maj; sågs parvis den 15 nov. år 1858 i Vorpommern; hon kom samtidigt med Gladan (den röda), hvilket dock ej alltid inträffar. Sedan vårdraget redan är förbi, kommer plötsligt, efter 8—10 dagar, under en eller flere dagar efter hvarandra, ett ej obetydligt antal, Quistorp. v. Homeyer anser dessa tillhöra den höga norden. Iakttagen i Neu-Vorpommern 1878 på ett ställe den 24 mars efter nattfrost med skarp SO. vind. I Stubbnitz skötos under de sista 40—50 åren 400—1100 st. under vårflyttningen, men under 1877 och 1878 endast omkring 200, Quistorp. På Hiddensö i okt. 1852 fåtalig i trädgårdar, H. Schilling. I Zymna varade huvudtåget några veckor, häckade här; i juli sträckande hanar. År 1880 i Charlottenburg. I Mark under mars till okt. ej sällsynt, Vangerow, Schulz; häckar spridd, men temligen ofta, Schalow. I trakten av Saabor i Preussen, vid Oder, en gång funnen häckande; vid Sedczyn betydligt drag, Tobias; ej ens om sommaren sällsynt (1855); flyttar i mars och okt., Vangerow. Vid Walkenried, Harz, efter stark snö fallen

den 12 och 13 mars; häckar i april och maj, v. Vultejus. Vid Rübeland, Harz, den 15 nov. 1878. År 1877 vid Tanne träffad i nov. och under vintern på flere ställen, Jahresber. Häckar årligen i Harz, Naumann, v. Pässler, Jester; i Celle, Hannover, under hela vintern 1851—52, Pralle. År 1880 häckade hon vid Neustadt, Preussen, Kutter. Träffad i Westphalen den 22 mars 1862, Hintz. Häckar i Münsterlandet, övervintrar der, en gul och en hvit varietet erhållna, Bolsmann; sågs på staden Münsters promenad flyga under våren 1853, förföljd såsom en rovfogel av småfoglar. År 1868 den 15 april på sina ställen talrik, iakttogs under vintern 1853 till den 5 maj, Altum. Förekommer i trakten av Mühlheim vid Rhen, Köln, Ruhl. Häckar i Westerwalde, Sachse, och i Thüringen, Naumann. I trakten av Offenbach klagades 1866 över, att hon minskats i antal, anses dock flyttad till andra platser till följd av grässkörden; träffades hvarje år i juli med ungar, B. Meyer. Inträffar i Westerwalde några dagar, t. o. m. en vecka förr än i N. Tyskland. Sällan händer det, att icke några stanna kvar över vintern, hvilket i synnerhet hände 1872—73; tros icke få ny kull, om ej den första blivit förstörd. Vid Altenkirchen övervintra några, då vintern är mild.

Naumann beskriver flere varieteter, bland dem *Scol. rusticula parva,* som anses utkläckt i norden och som kommer ofta i slutet av vårflyttningen, och meddelar för övrigt, att vårruggningen inträffar i febr., den huvudsakliga ruggningen i juli och aug. Till Anhalt kom hon stundom i febr., egentliga flyttningen i början av mars, varar omkring en månad; hon kommer dit, då *Galanthus nivalis*, *Anemone hepatica* och *Ranunculus ficaria* samt andra vårväxter blomma. År 1824 ovanligt talrik; väderleken har mycket inflytande på flyttningen; 'flyttar på våren mot vinden, i synnerhet mot kall N. och Ö. vind'(?), men kommer mest med S. och V. milda vindar. Efter en sådan natt kan man vänta dem. Alltför starkt mörker och oväder avbryter flyttningen. Om våren, då resan hastar, stannar hon ej gerna mer än en dag på samma ställe. Kommer ofta förr till större skogar än till små parker, hvilka hon först flyger över.

Häckar i trakten av Diebzig, Baldamus.

I Neu-Vorpommern har E. v. Homeyer skjutit Morkullor under hvarje månad av året; den bästa vårjagten var 1839, då han fälde 176 st.; den bästa höstjagten var 1851, då han erhöll 52 stycken.

Äggläggningen inträffar, enligt Hoffmann, i N. Tyskland i nordliga och bergiga trakter i senare hälften av april, i S. Tyskland i första hälften av samma månad; vädret kan inverka mycket. Ägg även i medlet av maj, sannolikt omlagda. Ägg omtalas erhållna här den 6 aug., Quistorp, Wiese. I trakter, der första kullen lägges tidigt, lägger hon om. Hanarne sticka hvarandra med näbbet; lekte nästan årligen i Würtemberg i juni och juli, lika väl som om våren i april. Testiklarne äro lika stora som på våren, men äro det ej under mellantiden. I Teutoburger Wald funnos den 29 april 1878 flygga ungar.

I Nassau under vårflyttningen över allt, enkla par häcka; i Westerwalde driva ungarna i juli ofta omkring sin födelseplats med samma lockton, som de gamla hade på våren, Römer. Dessa voro nog icke unga, utan de gamla, som häckade för andra gången. I Arnsberg, Preussen, häcka enkla par, flytta i stort antal under vår och höst, Suffrian. Vid Frankfurt sågs 1859 den 1:ste d. 6 mars; d. 15—30 mars temligen talrik, sköts ännu d. 5 april. Draget, liksom under flere år, dåligt. Hösttåget även ringa, C. Jäger, se tab. pag. 565. Förekommer i Wupperthal, Preussen,

Fuhlrott. I Neu-Wied år 1855 ej så talrik som förr, Braths. Häckar i Kurhessen, Schwaab.

För att lätta översigten av flyttningstiderna får jag meddela följande tabeller, hvarmed de uppgivna data från andra orter eller tider kunna jemföras.

	1829	1842-6	1849	1850	1851	1852	1853	1854
N. Tyskland	$\frac{4}{3}$ $\frac{23}{4}$ $\frac{4}{11}$ $\frac{11}{11}$	—	—	—	—	—	$\frac{28}{3}$ $\frac{27}{10}$	—
Kurhessen	—	$\frac{26}{2}$ $\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—	—
						NV. NO.O.	S.	V.SV.
Greifswald	—	—	$\frac{26}{2}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{25}{10}$ $\frac{7}{11}$	—	—	$\frac{20}{3}$ $\frac{}{4}$ 11	$\frac{9}{4}$ $\frac{27}{4}$ 10	$\frac{6}{3}$ $\frac{29}{4}$, $\frac{30}{4}$
Eulengebirge	—	—	—	$\frac{6}{4}$	$\frac{24}{3}$	$\frac{7}{4}$	$\frac{8}{4}$	$\frac{6}{4}$
Münster.....	—	—	—	—	—	—	$\frac{1}{1}$—$\frac{5}{5}$	—

Fortsättning se pag. 565-6.

I Niederhessen häckar hon och flyttar deröver, Sezekorn. I trakten av Halle a. S. regelbunden flyttfogel, E. Rey. Häckar i och flyttar över Thüringen, Hellman. I Ö. Thüringen häckar hon mycket sparsamt, blir allt sällsyntare; orsaken är dränering, inhöstning av gräs m. m., Liebe. Sträcker i barrskogarna i trakten av Renthendorf ofta ända till midsommar, skrikande 'wis pits wack wack'; den 6 april 1829 erhöllos halvfjädrade ungar. 'Den lilla Morkullan' flyttar även under vår och höst, L. Brehm. Häckar i Ö. Thüringen, Liebe. I Wetterau på våren talrik, om hösten sparsam; förr talrikare, några jägare kunde fälla på en kort stund 66 st. Ej sällan häcka några, som anses hava vid flyttningen försinkat sig; i bergiga skogar är detta vanligt; man får der höra dem 'balzend und streichend' under hela sommaren, C. Jäger. Flyttar, när födan tar slut eller stundom för frost; säges börja flyttningen i nov. 'Ej mindre än Rhen äro Mosel och Maas verkliga Heerstrassen der Zugvögel', Hieronymus.

I Wiesbaden skjutes hon på drag och för stående hund. Hon är fredlyst från den 1 maj till 1 juli, C. A. R. Omnämnes från Würtemberg, Calwer; i olika trakter häckar hon årligen; 1850 erhöllos 3 bon, deribland ett den 11 juni med ruvade ägg, K.-Warthausen. Ägg funnos 1849—57 den 1—15 april och den 15 maj till 11 juni, enligt en samling tillhörig K.-Warthausen; har i medeltal full kull ägg den 20 april; om till ruvningen räknas 17—21 dygn, äro ungarna utkläckta den 7—11 maj; och 21—30 dagar derefter, innan ungarna äro fullt flygga, hava de lemnat modern; så att hon är senast i medlet av juni ledig till ny fortplantning. Börjar hon åter ruva i början av april, är hon i slutet av maj fri från ungarna, Hoffmann. L. Brehm fann också en gång den 6 maj halvfjädrade ungar. De ägg, som läggas i början av maj, äro sannolikt lagda av sådana, som förlorat första kullen. I början av hösten träffas icke sällan knappt flygga individer; Naumann träffade en sådan den 8 sept.

Vid Stuttgart träffades sådana i slutet av aug. Vid Siegen träffades den 22 juli 1818 en hona ruvande 3 ägg; kom 1855 till Stuttgart den 17 mars, till Warthausen den 30 mars. Kom till S. Würtemberg år 1857 den 10 nov., K.-Warthausen; vid Stuttgart d. 19 och 23 mars 1858 de första på flyttning, v. Tückilhausen, jfr. p. 565. I Würtemberg träffas i slutet av mars (d. 20 1859) eller början av april liggande honor, under det flyttningen är i full gång. Vid sena vårar häcka flere än vanligtvis på sydligare trakter.

Mycket talrik i trakten av Bodensjön i början och slutet av året, i synnerhet vid den lägre Bodensjön, Walchner.

Behlen säger 1826, 'att hon kom till Aschaffenburg på våren parvis eller 3—5 tillsamman, flyttar hastigt bort, uppehåller sig helst i 10—12-årig ungskog. Parar sig under flyttning; lägger i maj 3—5 ägg, ofta 7(?), ruvtiden 21 dagar, honan ruvar omvexlande med hanen.' Häckar i många trakter av Bayern. Övervintrade der 1852—53; träffad i jan. och febr.; 1854 talrik under hösten

	1856	1857	1858	1859	1860	1861	1862	1863	1864
Greifswald	2/8 3	9/3 3/4 21/10	2/4 3	c 1/5 3 4	2/1 3	c 6/3	1/1 3	3/3	1/0 3
Münster	—	—	1/5 4	—	—	—	—	—	—
Vorpommern	3/1 3 1/5 10 2/6	1/6 3 9/4 1/6 11/5	1/5 3	—	2/7 2 2/5 4	—	—	—	—
Schlosskämpen	2/2 3 2/1 10 2/6	2/1 3 3/1 1/9 10 7/11	3/0 3 1/6 10	N. NV. SV. N. 1/4 3 2/9 9 3/11	S. 2/4 3 1/4 4/11	VN. S. SO. 2/0 3 1/2 4 3/10 2/11	S.SO. O.SO. 1/2 3 1/6 3 4/9 3/1 10	S.SV. V.VS. 6/4 2/3 10	V. 2/0 3 2/6 4
Rügen	4/7 10 11	—	—	—	—	—	—	—	—
Frankfurt och Hanau	2/0 3 4/8 1/8 10	1/6 3 2/1 10	—	—	—	—	—	—	6/3
Frankfurt	—	—	—	1/5 3 5/4 1/2 11 — 1/9 11	—	—	—	—	—
Stuttgart	4/3	1/8 3	2/1 3	7/3	1/9 3	2/8 2	8/3	1/3	4/3 2/9 9 4/11
Meckl.-Schwerin	—	—	—	5/3	—	—	—	—	—
Pommern	—	—	—	5/3 3/1 3	—	—	—	—	—
Stargard	—	—	—	10	—	—	—	—	—
Oberfier	—	—	—	—	2/4 3	—	—	—	—
Westphalen	—	—	—	—	—	—	2/2 3	—	—
Westerwalde	—	—	—	—	—	—	2 2/2 2 6	1/3	4/4
Manow	—	—	—	—	—	—	—	2/3 3	—
Prosna	—	—	—	—	—	—	—	2/5 9	—

	1865	1866	1867	1868	1869	1870	1871	1872	1873	1874
Greifswald	4/4	c 8/3	—	—	—	—	—	—	—	—
Münster	—	—	—	4/4	—	—	—	—	—	—
Vorpommern	—	—	S.SV. 2/9 3 10	—	—	—	—	—	—	—
Schlosskämpen	S. 9/4	O. OS. 6/4 1/1 9 2/4 10	—	—	—	—	—	—	—	—
Stuttgart	—	4/3	—	—	—	—	—	—	—	—
Meckl.-Schwerin	2/3	1/4	2/5 3	2/3 1/5 11	2/1 3 6/11	—	1/0 3	2/4 2	2/8 3	—
Westphalen	—	—	2/3	2/8 2	1/8 3	3/0 3	4/3	2/5 2	1/3 2/3 4	—
Westerwalde	9/3	1/1 3	12	—	—	—	—	—	—	5/3
Neustadt Ebersw.	4/4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mark	3 10	—	—	—	—	—	2/4 3	—	1/5 3	—
Masurien	7/4	—	—	—	—	—	—	—	—	2/6 3
Magdeburg	—	—	—	1/5 4	—	—	—	—	—	—

och in i nov.; den 4 och 11 mars 1855 flere träffade; kommer till Rhen- och Main-trakterna i början av mars, stundom till den 26 mars, Jäckel. Till Aschaffenburg kom hon år 1853 i början av okt. talrikt, ävenså i slutet av samma månad; några funnos även i nov.; så ock i Hessen. Bortflyttningen sker i okt. och nov. I Bayerns skogar beror tiden för sträcket på snöns hastigare eller långsammare smältning; i de högsta platserna först i maj; häckar talrikt. Så snart hon parat sig, jagas hon ej. I juli och aug. jagas de flygga ungarna. Stannar under milda vintrar och uthärdar även några kalla dagar; stundom flyttar hon bort vid frost, hvarav man sluter till en kall vinter. Återkom den 10—15 mars 1856 fåtaligt.

Till Erlangen och Cadolzburg kom hon 1854 d. 11 mars, även träffad der d. 21, till Neuhaus d.16 och, såsom vanligt, de 'blåfotade' först. Något talrikare vid Arberg, der bästa Morkullsjagten är i Mittelfranken; de sista bortflyttade den 9 april. På få ställen

	1875	1876	1877	1878	1879	1880	1881
Greifswald	—	—	—	—	—	6/3	—
Neu-Vorpommern	—	—	4/4	—	—	—	19/3
Gebhardshagen	—	—	22/3 — 5/4	—	—	—	—
Schwerin	30/3 3/11	—	11/4 14/10	11/3	—	—	—
Masurien	6/4	—	26/3	—	—	—	—
Grossenhain	—	13/10	20/3	3—17/10	—	19, 22/10	—
Walkenried	5/3	29/2	25/3 — 5/4 27/10 11	26/3 30/9 — 31/10	—	30/3 5/11	—
Hüttenrode	10/4 10/11	—	—	—	—	—	—
Sondershausen	—	3/5 8/4 12/10	—	—	—	—	—
Altenkirchen	—	10—20/3 20/10 — 15/11	15—20/3	26/3 24/16 14/11	5/3 27/3 5/4 10 14/11	24—29/2	—
Tanne	—	—	9/4 10	—	—	—	—
Cöpenik	—	—	2/10	—	—	—	—
Stiege	—	—	30/3 24/11	23/3 — 10/4	—	—	—
Ottenstein	—	—	23/3 10 11	15/3 9 10	30/3	12/3 9 10	—
Braunlage	—	—	12/4	12/4	—	19/4	—
Odenwald	—	—	18—30/3 8/10 20/11	—	—	—	—
Marienthal	—	—	14, 19/3 11—26/9 27/10	3/3 11	8, 14/3	6/3 19/4 14/9 22/10	—
Harz	—	—	—	—	—	30/3 5/11	—
Rübeland	—	—	20/3 4 5/11	25/3 11/11	—	20/3	—
Teutoburger Wald	—	—	19/10	14/10	—	—	—
Gr. Rhode	—	—	15/11	19/3	—	—	—
Tuckelhausen	—	—	—	3	3	—	—
Lindenau	—	—	—	6/3	—	—	—
Gramzow	—	—	—	29/3	—	—	—
Zymna	—	—	—	30/3	2/4	—	—
Brunsleberfield	—	—	—	6/3 — 15/4 14/10	—	2/3 5/10 4/11	—
Harzburg	—	—	—	25/3 5/11	20/3	—	—
Allrode	—	—	—	6/3 c. 15/10	1/4	—	—
Vorwohle	—	—	—	9/3	—	—	—
Querum	—	—	—	11—29/3 2—24/10	6/3	7/3	—
Lichtenberg	—	—	—	5/3	—	—	—
Steterburg	—	—	—	—	30/3 — 4/4 5/3	—	—
Schiesshaus, Solling	—	—	—	—	11/3	8/3	—
Feldorm	—	—	—	—	18/3	—	—
Charlottenburg	—	—	—	—	4/10	—	—
Weida	—	—	—	—	—	10/3	—
Asse	—	—	—	—	—	10/3	28/9
Schöningen	—	—	—	—	—	26/2 9 15/10	—
Seesen, Harz	—	—	—	—	—	9, 11/10	—
Cronenberg	—	—	—	—	—	17/10 — 7/10	—
Orovitz	—	—	—	—	—	10/3 9, 25/10	—

häckade hon. Höstflyttningen började vid Arberg d. 28 sept. Kom till Neuhaus vid Höchstadt a. A. 1858 den 29 mars till 6 april mycket fåtalig; de uteblivna ansågos hava omkommit i sydligare trakter av frost och hunger, Jäckel. I Hanau flyttade

de första 1864 den 7 mars. En hvitskäckig erhölls i slutet av okt. år 1855 i trakten av München.

I Oberfranken visade sig enkla den 12—14 febr. 1856. Vid Arberg den 20 mars. Kommer många år till Mittelfranken i slutet av febr. och början av mars, men vanligen i medlet av mars; häckar icke sällan på många orter, flyttar bort i sept. och okt. samt i nov. Icke få övervintra, erhållna under 3 år i senare hälvten av dec. I jan. 1862 erhållen utmärglad, Jäckel. Kom till S. Tyskland 1842 den 3 mars; 1843 den 24 febr., 17, 27 mars, 5 aug.; 1844 den 1 mars, 1846 den 6 mars, 1847 den 18 mars, 1848 den 25 mars vid Donau, 1849 den 7 mars, 1850 den 6 mars. Häckar i SV. Tyskland i slutet av april och senare; 1843 fans bo med 3 ruvade ägg d. 27 mars, Heuglin. I Schwaben och Neuburg 1855 på flyttning i mars; i okt. och nov. mycket talrik; skall, enl. Landbeck, häcka i Ettenbeurer-skogen, Leu. Till lägre Aisch kommer hon sällan redan i slutet av febr., vanligen i medlet av mars, vanligast den 19; höstdraget varar under okt. och långt in i nov.; en och annan övervintrar, och några häcka i synnerhet vid sen vår, dock icke hvarje år. De som stanna, 'leka i juni för andra gången lika ivrigt som om våren och lemna otvivelaktigt en andra kull ungar', Jäckel 1863.

Schütt, i Waldkirk, Schwarzwald, Baden, sköt vid 3,500 fots höjd den 17 juni 1861 en Morkulla med ett läggfärdigt ägg i livet och med underlivet så blottadt på fjädrar, att det endast sparsamt täcktes av sidofjädrarna. Han hade vid samma höjd redan i april funnit ägg, och fogelns spel vid midsommar var allmänt kändt i trakten. Häckar i Mindel- och Kamelthal; vid flyttning talrik, kommer i mars och sept., stannar tills köld och snö inträffa; skjutes ofta i medlet av nov., i maj sällsynt här, men på andra ställen talrikare, Landbeck.

Flyttade i Schweiz under olika år i olika antal, i mars, slutet av sept. och okt.; många par stanna och häcka, hvilket sker ganska tidigt; vid islossningen flyttar hon om natten, men aldrig i stora flockar, Schinz; hvarje individ drar noggrant samma väg; flyger mycket fort; i Basel syntes den första samma dag som en sköts vid Gotha, Hellmann. Häckar i trakten av Boll; jägarne säga, att hon derefter går upp i bergen och häckar för andra gången (hvilket dock av L. Brehm motsäges), men kommer icke samma väg åter. Under åren 1858—60 flyttade hon ej (om hösten) över kantonen Freiburg, men talrikt över Bern, O.-Gaillard. Flyttar genom Schaffhausen, Goeldlin. I Genève-dalen häckar hon och finnes hela året, F.-Beaumont. I Ticino, Riva.

Häckar i högre trakter, i synnerhet bergstrakter, i Oberlausitz under mars till okt., i lägre trakter flyttande, Tobias. I Grossenhain, Sachsen, nära Dresden och dess omgifning träffades hon år 1878 den 3—30 nov.; 1879 den 20—30 mars; drog den 30 september och 1 okt., Neumann, Grünewald. Man har iakttagit, att hon flyttar över bergen, Schier. Häckar i Böhmerwald, v. Tschusi. Häckar i Böhmen, t. o. m. nära Prag, under vårflyttning ofta talrik; år 1827 på Leitomischel under hösten 1,757 st.; år 1857 skötos i Böhmen 3,575 st. Flyttar om vintern söder ut, A. Fritsch. Häckar i Erzgebirge, Jester. I Böhmen fäldes 1857—65 emellan 2,577 och 7,344 st. årligen. År 1870 endast sparsam, antalet betydligt minskadt. I Indiz skötos från 1852—70 tillsammans 259 st. År 1877 fäldes i Böhmen 3,015 st., i Mähren 2,231 st., Lindblad. Träffad vid Lindenau 1878 den 9 mars. I Mähren och Schlesien i mars—okt., häckar, Schwaab.

Kommer till Galizien och Bukowina i mars och april; enkla par stanna; ägg läggas i början av april; höstflyttning i början av sept. till in i nov.; flera övervintra vid milda vintrar, Zawadski.

Den 17 juli 1856 hördes på Karpaterna 4,500 fot högt flere än 15 st. sträcka, Schauer, Hoffmann. På Galiziska Karpaterna och Tatra häckar hon i skogarna, endast undantagsvis på slättland; drager ned från bergen i medlet av sept. och tidigt upp i bergen, medan ännu snön ligger alnsdjup, Wodzicki. Ej sällsynt i trakten av Salzburg på flyttning, v. Tschusi. Häckar i Tyrolen, flyttar deröver, Althammer. I Meran, S. Tyrolen, ofta träffad, Stejneger. Torgfördes under vintern i Wien den 1 nov.—7 jan., dock endast ett fåtal; erhållen i Nedre Österrike, v. Tschusi. I Wiener-Donau-Auen 1856 den 19 mars, 1857 den 2 mars, 1858 den 24 mars, Spreitzenhofer; i flere trakter temligen talrik; Neweklowsky påstår bestämdt, att hon någon gång häckar. Flere varieteter omtalas av Graf Marschall och v. Pelzeln. Mindre individer hava även förekommit. På Slavoniska godsen Valpo och Meholjac var jagten mycket rik; år 1867 fäldes 716 st., Lindblad. I Siebenbürgen ej sällsynt, häckar temligen högt upp i bergen, Landbeck. Till Neustadt i Krain kom den första på hösten d. 1 nov., den sista den 14 nov. En den 30 okt. 1858 börjande ostlig storm med snö hitförde flere flyttfoglar, hvaribland även denna, som träffades den 1 nov. och även d. 14, Seidensacher. Häckar i Ungern, Baldamus. Kornhuber omnämner henne derifrån. I Oravitz, övre Ungern, 1880 den 10 april, den 9—25 okt. År 1880 häckade hon vid samma ställe, Koeyan. I Trachenberg häckade hon 1878. Medeltiden för flygga ungar i Leutschall, i Ungern, d. 27 maj, K. Fritsch. Häckar även i Transsylvaniens berg, Dresser. Medeltiden för vår- och höstflyttningarna inom de Österrikiska länderna och för olika platser har blivit beräknad av K. Fritsch:

Böhmen 16 mars—23 april, 19 okt., 4 nov.; Mähren 12—21 mars; Galizien 22 mars—6 april, 1, 19 okt.; N. Österrike 14, Wien 16, Ö. Österrike 17—30 mars, 12, 24 okt.; Siebenbürgen 8, 20 mars; Krain 6 och 17 mars, 4 dec.; Kärnten 21 okt.; Südsteier 12 mars, 7 nov.; Tyrolen 19 mars, 8 okt.; Ungern 16—27 mars, 3 okt.

I Hamburg, 1880 den 1 mars torgförd, Böckmann. I Oldenburg häcka många. v. Negelein anser 'den lilla' för egen art, östligare; flere varieteter erhållna; år 1856 på flyttning (?) den 17 dec. vid — 18°, S. vind, Wiepken.

På Borkum om våren fåtalig, men stannar under längre tid; erhållen den 13 mars och 11 april, på hösten 1861 den 10 och 11 nov.; 1862 den 30—31 okt. vanlig; 1863 den 6—8 nov. i mängd; 1864 den 11 okt.—7 nov.; 1865 den 25 sept. erhölls en i en trädgård; på dynerna den 31 nov. talrik, derefter ingen. År 1866 den 13—29 okt. 10 st. erhållna; den 17 och vid Ö. vind den 28 nov.; den 14 och 19 kom hon till husen vid djup snö; 1867 den 28 okt.—10 nov. 29 st. erhållna; 1868 den 20—22 okt. mycket vanlig; i nov. ofta i stor mängd. Kommer och far noga med Koltrasten, men icke alltid med samma vind. På hösten falla de flesta på natten, då S. eller V. vind slår om till N. eller Ö., eller om den ökas till storm; om S. eller V. vind inträffar med regn och dimma flyttar hon plötsligt bort. Vid verklig tjocka med regn och snö kommer hon mången gång på dagen, v. Droste. På Wangerooge ensam på flyttning, Wiepken.

I Friesland häckar ett fåtal; talrik under vårflyttningen och i synnerhet i Gaasterland. Under gynsamma omständigheter kunna på en dag fällas 200 st., vid icke allt för sträng vinter stannar ett mindre antal. De stora Morkullorna, 'Uilenkoppen', komma vid Ö. vind i början av okt., de små, 'Blaauwpootjes', i nov. vid rå, stormig väderlek och N.O. vind, Albarda. I Crommelins museum i Haarlem finnes en var. med hvita fjädrar på vingen, v. Droste.

Tillfällig på Shetland och Orkney under vintern. Förekommer även på Hebriderna. Om vintern i Skotska höglandet. I V. Skotland 1860 fäldes på en dag 175 st. HOFFMANN sätter härvid ett ?. På Islay, vid V. kusten av Skotland, är god jagt. Häckade 1832 vid stranden av Ross-shire, F. MACKENZIE.

Hon är under många år talrik, kommer vanligen i andra veckan av okt., om vinden är N. eller Ö. I slutet av nov. 1855 kom en stor flock till Land's End. Samma månad fälde en person på en dag vid ett besök på Scillyöarna 39 st. I nov. 1859 talrik. I okt. 1860 likaså på Scilly, och natten den 10—11 vid V. vind kom en flock till St. Mary-ön, av hvilken en gentleman sköt 26 st.; den 12 vid samma vind skötos endast 15. Till samma öar kommer hon vanligen med O. eller N. vind, sällan med V., och man förmodade, att de kommo från Island och drogo vidare till Cornwall och Devonshire. I England under vintern: anses komma från Sverige; kommer spridd, parvis, i början av okt. till dec. I medlet av mars drager hon mot kusterna, innan hon bortflyttar. Strödda par kvarstanna och häcka, LATHAM m. fl. År 1865 skriver MORE, att hon häckar icke så sällan, som man antagit, och i nästan hvarje trakt av England och S. Skotland, talrikast norr ut; anses häcka talrikare nu än förr. I Ö. Sussex häcka 150—200 par årligen. Drar i mars och april. Man önskar henne fridlyst från 1 febr. till 12 aug., hvilket ett antal godsegare redan genomfört å sina områden. Anses häcka 2 gånger årligen: i mars och juli.

I Irland regelbunden om vintern; kommer vanligen i okt., sällan i september, stannar omkring 5 månader, få häcka, enligt THOMPSON, som meddelat talrika detaljer om henne. I V. Irland, i synnerhet under stränga vintrar, talrik: d. 9 och 10 jan. 1861 fäldes på en dag 148 st. Det egentliga vårsträcket känner man knappt i England; hon flyttar i mars mot Ö. eller NO., HOFFMANN. S. Irland är rikt på Morkullor, vid Cork skötos i febr. 1873 på 3 dagar 166 st., The Field 15 febr. 1873, LINDBLAD. Födan i Irland utgöres ofta till stor del av vegetabilier.

I Belgien regelbunden på flyttning i mars, okt. och nov. Vid mild vinter stannar en del. Få häcka i Ardennernas skogar; 'de små' äro sent födda. Varieteter förekomma, DE SELYS.

I åtskilliga delar av Frankrike, såsom Dauphiné, Champagne och Ardennerna, stundom även i Lorraine, häckar hon, likasom, fastän sparsamt, vid Boulogne, DEGLAND. Häckar sällsynt i Eure-et-Loire i skogarna, flyttar d. 1—6 maj, 1—15 okt. Två raser skola finnas, den större kommer först och stannar längre tid, MARCHAND. Under flyttning i nästan alla trakter av Frankrike, talrikast i Bretagne under höstflyttningen; häckar sparsamt i N. och mellersta trakterna. Kommer den 20—25 okt. till 15 nov.; är då fet; några återkomma i slutet av febr. eller början av mars, DEGLAND. I S. Frankrike den 10—20 mars, 1—15 nov., DE SERRES. I trakten av Lyon anse åtskilliga jägare, att 3 slag finnas: stora, mellanstora och små; de sistnämnda komma senare än de andra, O.-GAILLARD. Kommer till Savoyen den 12—20 okt. till slutet av nov., sällan i början av dec.; de små vanligen senast; återkommer i mars till början av juni, alltid med sydlig vind, mager och ofta parvis. Stannar kortare tid än om hösten; de sist komna, hvilka stanna i bergstraktens skogar, i april eller början av maj. Ruvar 20 dagar. Hanen stannar hos honan, de picka hvarandra ömt med näbbet och hvila derefter näbbet på hvarandra. Läte: 'frou frou frou', 'go-go-go'; om våren: 'coua coua', 'cri cri', BAILLY. I Provence den 1 nov.; det egentliga vårdraget i medlet av mars, J. W. v. MÜLLER; förekommer

vid Marseille och Nizza. På Hyères öar stundom i stort antal, Lord Lilford.

Talrik i Portugal, A. C. Smith, likasom i många trakter av Spanien, Saunders. Vanlig vid Malaga under vintern. Kommer till Santjago i nov., stannar till början av febr., Naceyro. Vid Valencia allmän om vintern, Bolle. Torgföres i Madrid, Lord Lilford. Torgföres i provinsen Murcia i dec. och jan., enligt R. Brehm, som i brev till Hoffmann meddelat, att hon i okt. och början av nov. kommer till trakterna vid Biscaya-viken. I dec. i Nya och Gamla Castilien, Estremadura, Portugal m. fl. Går i febr. åter norr ut, bortflyttar i medlet av mars; senare synas endast få; anses ej häcka i Spanien.

På Korsika synes hon komma talrikare till östra än till vestra kusten, Wharton. På Sardinien talrik, Brooke, mycket allmän i nov. till april, men icke från sept. till sommarens början, såsom Cara säger, Salvadori. Förekommer regelbundet i Italien; Stölker omtalar en från Florens utan svart pigment, vingar rostgrå, utan de annars roströda fläckarna och banden. Träffad vid Pisa, Giglioli. De små komma i S. och mellersta Italien och vid N. eller NO. vind vid frost, Antinori. Vid Vesuvius skötos i jan. 1824, 740 st.; vid Licola vid Puzzuoli sköt Prins Humbert med sällskap, på 22 jagter 1869—70, bland mycket annat, 120 Morkullor. Vid Caserta slår hon ned i mängd under vårflyttningen. En neapolitansk jagtpark vid Cardilello, V. om Capua, var rik på Morkullor under flyttningstiderna; den 5 och 12 dec. 1828 skötos 515 st.; den 3 dec. 1867 207 st.; den 22 nov. 1869 av Prins Humbert med sällskap 360 st.; den 9 dec. 1869 av 7 jägare under 6 timmar 114 st. Vid Persano fäldes den 11 och 19 febr. 1829 utom 1,058 dovhjortar, 849 vildsvin m. m. 615 Morkullor, Lindblad. Till Sicilien kommer hon med första frosten, Malherbe. På Malta under somliga år icke sällsynt under flyttning i okt. och nov. Det säges, att någon stundom stannar över vintern. Tillfälligtvis skjuten i mars, C. A. Wright.

Flyttade över Stadlhof, Kärnten, den 19 och 24 mars, Graf Egger. I Istrien skall hon flytta regelbundet. I mars, 15 okt. till 15 nov. I Perano talrik i april 1880, Schiavuzzi. Till ön Lesina, i Adriatiska havet, vid Dalmatien, kommer hon, så snart det börjar bliva kallt och drar hela vintern; kommer liksom Vakteln mest med NOO. vind, Buchich.

Stundom talrik i Tessalien och Macedonien, skall ej häcka här, Elwes, Buckley. Bortflyttar i slutet av febr. och mars. Mycket talrik i Albanien, Drummond, Krüper, Lindermayer. Hon kommer ej sällan i medlet av sept. i Greklands nordliga berg, drar vid sjunkande temperatur ned i dalarna och kommer till slätterna vid 10—8° R., hvilket brukar inträffa ungefär i första veckan av nov.; vid SV. vind finnes hon icke i de lägre trakterna, men knappt störtar nordan över Albaniens berg ned i de soliga slätterna, förr än han för med sig en fabelaktig mängd Morkullor, och även till Attika komma de så talrikt, att 100 st. dagligen fällas. Tre engelsmän med lika många tjenare, som foro från Athen till Patras och Pyros på Peloponnesos, fälde inom 3 dagar 1,000 st. Under vintermånaderna är antalet ringa, och vårflyttningen varar kort tid, Lindermayer. Sperling omtalar, att då vid nordlig vind bergen i Grekland börja täckas med snö, kommer hon ned norr ifrån. På Morea visa sig Morkullorna i häckar och buskar vid fördämningarna för avloppskanalerna strax sedan Vaktlarna flyttat vid inträffande frost, ävenså på bergshöjder, och hålla sig dolda i buskar av Salvia och Myrten. Antalet är då mycket stort. Inträffar kall väderlek, draga de sig till dalarna mellan bergen, till sluttningar på solsidan och till flodstränder, bevuxna med

Plataner och Nerium-buskar. Så stort än antalet här är över vintern, så draga dock många över havet. I febr. flytta de redan bort från Morea, och i mars står ingen mera att der träffa, v. d. Mühle.

Till Joniska öarna kommer hon i mängd omkring den 10 nov., stannar till den 15 mars, Powys. Övervintrar på samt flyttar hvarje höst över Cykladerna, men enl. en uppgift aldrig(?) om våren, Erhard.

Till Rumelien kommer hon redan i sept., övervintrar vid Lamia i tusental, flyttar bort i mars utom några, som stanna kvar i dess skogbevuxna berg och der häcka. Under vintern bliver hon mycket mager, och anrättad är hon då ingalunda utmärkt, v. d. Mühle. I Dobrudscha; 'talrik i Lenz om hösten, ej alla år funnos lika många', Sintenis. I Bulgarien häckar hon ofta, talrik på flyttning, E. v. Homeyer. På Krim och vid Konstantinopel, Taylor.

Från Tiflis, Georgia, skrev Radde, att hon i Lenkorans skogar levde om vintern, erhållen den 17 dec. På Kaukasus, Bogdanow, Schalow.

I Smyrna mycket talrik under hårdt väder vid julen 1835; många dödades i trädgårdar inne i staden, Strickland, Thompson. Antinori omtalar ett ofantligt starkt morkullsdrag, som inträffade efter ett förskräckligt oväder i Smyrna den 19—21 jan. 1858, hvarunder man skall hava skjutit omkring 20,000 st. Med Morkullorna följde otaliga flockar av Starar och Lärkor. Morkullor, som inträffa senare än vanligt och under sådana omständigheter som dessa, skola vara mindre och mörkare än de vanliga. Till Mindre Asien komma de små vid N. vind och frost, Hoffmann; är allmän i dess bergstrakter, Danford. Träffad i Palestina vid Döda havet, Tristram.

På Azorerna i alla bergstrakter ej sällsynt, häckar tidigt i mars; ungar erhållna i april, F. Du Cane Godman; ansågs vara stannfogel, Morelet; träffad i lagerskogarne på Canariöarna vår och höst; om vintern i trädgårdar och på fält vid kusterna. Häckar högt upp i de trädartade Ericaceernas region; är här flyttfogel, Bolle. Häckar på Madeira, Harcourt; träffas ofta i aug., Webb m. fl.; stationär hela året, häckar årligen, fast i ringa antal vid 33° n. lat., på alla öarna sparsamt, men under hvarje år och bebor de höga skogbevuxna bergen.

Förekommer vid Guldkusten och Guineas kust, Latham. Torgföres i Algier, J. H. Gurney. Hon skall vara stannfogel i N. Afrikas berg och närgränsande öar. I Constantine talrik i skogarna vid havet, sällsynt i det inre av landet, Taczanowski.

I Egypten, Shelley; om vintern der och i Arabien, enligt Heuglin, sparsam. De, som under nov. och dec. i mängd spisas i Alexandria, föras dels från trakten av havet i nedre Egypten, dels från Korfu, der många träffas i olivplanteringarna, R. Hartmann.

I S. Afghanistan om vintern; vid Kandahar i början av nov., aldrig talrik, ej sedd efter den 1 febr., C. Swinhoe. I Persien talrik under vintern i rosengårdarna, St. John, Dresser. I Kaschmir, Jardine; trakten av Kalkutta, Blyth. Till Indien kommer hon i okt., flyttar i febr., Jerdon; i Burmah, vid Rinchingpoong i Sikkim i nov. 1860, Beavan; i Gilgit om vintern vanligen fåtalig, ej sällsynt, då den är sträng; ej sedd om sommaren, Biddulph, Scully. Häckar i Himalaya, är der mycket allmän; i Nilgeris, S. Indien, under den kalla årstiden, Blyth, Sherwitz, Jerdon; i Neapel, Lichtenstein. I Kumaon allmän under den kalla årstiden. På Ceylon går hon 7,000 fot över havet, Hartlaub.

Iakttagen mellan Tokoo och Peking, N. Kina. På marknaden i Chefoo, N. Kina, erhållen den 30 april; Shanghai d. 20 febr.; i Amoy under vår och höst i okt., i mängd om vintern i Hongkong och Canton, Swinhoe. Suifun den 19 april 1880 och mot Ussuri, fastlandet vid Askold, bröderna Dörries, Bolau. Allmän i Foochow och S. Kina, antages även finnas om vintern på Formosa, Swinhoe. Häckar i Asien från N. polarkretsen, så långt skog växer till 27°, möjligen sydligare, Hoffmann. David, som anser, att hon är snarare sällsynt än allmän i Kina och att hon saknas i de norra provinserna, fann henne häcka i Ourato, i Mongoliet på Sichan nära Peking och i Moupin. De erhållna äro små. Flere naturforskare anse henne lika med den i Ö. Sibirien, Turkestan, Indien och Ö. Afrika, David, Oustalet.

Japan under vintern på slätterna, häckar i bergstrakter, fångas i nät och snaror, Latham. Hakodadi, N. Japan, Whitely, i april, Swinhoe; allmän i Tokio och S. Japan, Yokohama; flyttar till Yezo på våren, Blakiston, Pryer.

Erhållen på Sumatra, Jardine.

N. Amerika: St. John, Newfoundland, jan. 1862 efter ihållande NV. vind, Sclater, International Exhibition; erhållen på Rhode Island, i New Jersey i dec. 1859, Lawrence. För övrigt ej känd från Amerika.

Morkullan *vistas* i allmänhet i skogbevuxna trakter, men tvingas dock ofta att söka skydd under buskar eller bland andra växter. I regeln besöker hon i nordliga länder om *våren* mera sanka platser, om *hösten* högre och torrare, stundom faller hon, överraskad av morgonen, in på åkrar. I sydliga länder går hon även om våren uppåt högt belägna platser, men vid strängare köld söker hon dalarna. Hon uppsöker på bestämda ställen i en skog ofta, der annat skydd saknas, år efter år skydd under samma buske; om våren sydliga, om hösten nordliga sluttningar.

Hon är en verklig nattfogel, med sina stora ögon och sina mjuka fjädrar. Är mest i rörelse om natten och i stillhet om dagen. Der hon ej störes, är hon ej skygg; men annars mycket vaksam och vid fara trycker hon oftast. Hon håller sig mest på marken, bär kroppen vågrätt och halsen indragen, näbb snedt ned- och framåt riktadt. Hon springer vaggande som en anka, med hals och näbb framåtsträckta. Någon gång får man se henne slå sig ned i ett träd, sällan flera på en gång. Simmande har man knappt funnit henne, men väl ofta sett henne i daggryningen, t. o. m. omkring den 9 nov., bada, hvarunder hon icke visar sig skygg. Vid skarp, kall vind och klar luft håller hon sig dold.

Hennes *flygt* är ganska omvexlande, än flyger hon lågt, än högt, än långsamt, än hastigt. Då hon flyger långsamt, bär hon halsen indragen och näbbet nedåt sänkt, vingarna ej fullt utsträckta och gör korta, raska slag. Ju hastigare hon flyger, desto mera höjer hon näbbet till vågrätt läge. När hon lyfter i skogsmark, höjer hon sig hastigt, ofta rakt upp, eller kastar hon sig mellan träd och buskar med särdeles stor skicklighet. Vid drag flyger hon temligen lugnt och ganska långsamt sin väg; man hör då ett egendomligt ljud, ej härledande sig från vingarnas slående mot grenar, emedan det höres även der inga buskar finnas; även höres ett hest 'käk' eller 'gur gur', ofta återtaget 5—6 gånger. Vid flyttning under storm tager hon höjden och flyger särdeles snabbt. Lindblad misstänker, att Morkullan icke flyttar så regelbundet som en del andra flyttfoglar till sina gamla häckningsorter. Men om icke några mera ingripande förändringar inträffat

på dessa, torde hon, om hon undgår vinterns faror, temligen säkert vara att återförvänta.

Övervintrar nästan över allt i Tyskland; några övervintra på Gotland; de, som komma sist på hösten, äro mycket feta och flytta makligt; besöker under flyttning små dyiga vikar med skyddadt läge och synes mera sällan sluta sig till de stora flyttande skarorna av Snäppor. Flyttningen sker vanligtvis om natten, sällan om dagen, men då i synnerhet vid dimmigt väder; flyttar parvis eller i små flockar, sällan i stora. Man har dock iakttagit, att 50 st. flyttade över Saufloden i flock i april 1865. Endast på få ställen samlas ett större antal under flyttningen, såsom på Helgoland, men sällan hos oss. Flyttningen beror på vinden; begagnas den, synes vinden snedt bakifrån (låringsvis på sjömansspråket den fördelaktigaste vid segling) vara den ändamålsenligaste. Man har trott, att hon flyttade mot vinden, emedan fjädrarna annars skulle blåsas från hvarandra, hvilket är felaktigt, då med vinden foglarna flyga fortare, än vinden far.

v. Homeyer har offentliggjort några brev från bröderna Müller, hvarur vi böra meddela följande utdrag. Ganska stark SV. och S. vind den 1—7 mars 1880 förde med sig de första Morkullorna. De kommo flere gånger med många vattenfoglar på våren vid S. eller SV. vind. Flyttningarna stodo alltid i livligt förhållande till vindens riktning. Vid N. och O. vind med sjunkande temperatur flyttade (om hösten) foglarna bort, vid S.V. och V. vind, även under vexlande lufttryck och vanligen stigande temperatur kommo de (om våren). Morkullorna flytta i allmänhet relativt lågt och icke så högt som åtskilliga stora foglar, roffoglar, hvarom den engelske astronomen Tennant hösten 1875 gjorde den iakttagelsen, att vid betraktande av solskivan kommo framför teleskopets synfält många foglar, flygande omkring en mil (eng.?) högt över marken. Vid flyttning över berg väljer nog Morkullan, likasom många andra flyttfoglar, företrädesvis bergspassen och flyger ej högre, än nödigt är.

En svag vind hindrar ej fogeln, men stark storm kan göra, att flyttningen uppskjutes. Om våren flyttar hon vid varm, måttligt stark SSV. eller V. vind, under mulna eller regniga nätter. Vid Landsort lärer man finna döda foglar på 'läsidan', hvilket skulle visa, att de flugit mot vinden, men om Morkullor har jag icke hört detta. Vid NV. vind flyttar hon mera lågt. På våren kommer en och en, men visar sig sedan parvis, kastar sig vid ankomsten till skånska slätten i Grönby-trakten under vår och höst in i trädgårdar eller smärre parker, i synnerhet på sumpiga ställen, såsom på Rydeholm, der hon ofta träffades på samma fläck, enligt meddelande av Henr. Grönvall. Ävenså i trakten av Lund, der hon på Kanik med ungarne höll sig i pilhäckarna. Vårflyttningen varar kortare än höstflyttningen, i sept., nov. Vårflyttningen i Skåne varar omkring 2 veckor, höstflyttningen dubbelt så länge. Har vårflyttningen av fult väder eller storm blivit fördröjd, påskyndar hon den, så att den blir fullbordad på få dagar; hon kommer i Skåne samtidigt med Gladan, i Upsala med Sädesärlan; anses följa meridianen fr. Rügen till Skåne; till SV. kusten av Skåne anses hon komma från Danmark. Vanligen kommer hon till Skåne i slutet av mars, stundom den 3 mars, 6 april. Så kom hon ock, enl. brev från Dr. Lindblad, till trakten av Skillingaryd, Jönköpings län, under den milda våren 1882 tidigare än vanligt. Likaså till Mälardalen m. fl. orter den 15—18 mars och i större antal än under de senare 5 åren, men sträcket skall efter den 11 maj, då jagten började, hava varit dåligt. Hon kommer vanligtvis till Upland den 25 mars, 17 apr., till Stockholm, enligt gammal sägen, den 6 april, i allmänhet då

isarna och kärren upptina, Lindblad. Till mellersta Sverige kommer hon i första veckan av april. v. Pulkamer iakttog, att vid N. och NO. vind ökades ej antalet om våren. Från Sverige kan jag icke meddela några uppgifter om hennes flyttnings förhållande till olika vindar. Att hon kommit och finnes på en plats, kan man se på de hål hon gör i nötkreaturens spillning, även om man icke för tillfället får se henne sjelv. Höstflyttningen börjar i N. Europa. I mellersta Europas berg eger den rum i sept.; i Tyskland i början av okt. är den ej betydlig, men blir det i medlet av månaden; varar, efter väderlekens beskaffenhet, till medlet av nov. eller längre. Vid friska N. och O. vindar är hon livlig under kalla, ljusa eller dimmiga nätter. Varma V. och S. vindar fördröja tåget; i början av dec. äro nästan alla borta. Somliga kvarstanna i Tyskland, i synnerhet i närheten av varma källor, i djupa skogar, och söka i nödfall skydd under buskar eller t. o. m. på fria ställen. De flesta flytta bort från oss i slutet av okt. och början av nov., Lloyd.

Lätet uttryckes vanligen med 'knorr knorr' och 'psip psip', andra teckna hanens knorrande med 'kvog gog', honans om våren med 'psiep' eller 'pip pip', eller 'slit slit'; skarpt 'psiep psiep', 'jurrk juarrk'. Man har även iakttagit, utom hennes vanliga 'pisp pisp', 'knorr', vid parningen ett läte liknande kråkans; en annan skriver 'biies vitts' såsom lockton och andra 'buaark', och åter en annan tycker att lätet under häcktiden liknar grodornas.

För att åtkomma de små djur, som utgöra hennes vanliga *föda*, har hennes näbb en egendomlig beskaffenhet. Hornslidan på näbbets spets är tunn och liksom kornig, till följd derav att under densamma ligga talrika känselverktyg, hvilka efter döden hoptorka, så att små gropar uppkomma i stället. Dessutom kan hon höja främre hälften av överkäken, under det bakre delen derav är sluten till underkäken. Fogeln sticker, under det han går sakta, näbbet ned i den mjuka marken. Upptäcker hon med sin känsliga näbbspets en masks rörelse, så borrar hon sitt slutna näbb efter den, höjer överkäken snabelformigt och griper med båda käkarna offret. Vid utdragandet minskas överkäkens böjning, gapet vidgas till hela sin längd och masken sväljes hel, eller, om den är för stor, svänger hon den hit och dit, tills den går sönder. Hon söker i allmänhet sin föda om natten, men stundom även om dagen, i synnerhet under förmiddagen. De djur, som hon söker, äro smärre skalbaggar, insektslarver, s. k. myrägg, metmaskar, små mollusker, *Limax;* hon sticker näbbet under nedfallet löv, och vänder dem om och träffar dervid åtskilliga små djur; i gödsel efter nötkreatur sticker hon näbbet ofta 40—50 gånger, och hålen synas derefter. Hon finner der *Staphylinus*, *Aphodius, Ammæcius* m. fl. Hon förtär även hvarjehanda andra insekter, i synnerhet *Carabus*. Stundom förtär hon även larver ur kadaver, hon sväljer små vegetabilier, såsom toppar av *Sphagnum* och granbarr, spädt gräs och, möjligtvis av misstag, gräsrötter; stundom förtär hon blåbär i mängd och någon gång rönnbär.

Morkullans *fortplantning* företer åtskilliga egendomligheter. Man anser, att årsgamla icke fortplanta sig. Om hon lever i engifte, torde knappt vara visadt, och oaktadt honan synes hava sådan avsigt, tyckes den stundom gå om intet. Hon flyttar, i synnerhet om våren, men även om hösten, ofta parvis och parar sig under vårflyttningen. Man har även sett makarne bete sig mycket vänligt mot hvarandra. Emellertid finnas flere hanar än honor, och under våren förfölja ofta flere hanar en hona, och de förra strida med hvarandra. Man anser allmänt, att draget eller sträcket är en slags lek, och så är nog också förhållandet. Linné sade om henne: *volitans per noctes, quasi viam strictissimam, in*

ipso aëre itu redituque continuo. Ödman säger, att hon flyger i cirkel. B. Fries säger likväl, att sträcket varar efter ungarnes utkläckning, hvarefter hela familjen sträcker, och sluter derav, att andra orsaker funnos till sträcket än parningsdriften; under draget hör man ständigt hennes 'orrt orrt' och ett hvisslande 'pirrp'. Härvid är dock att märka, att man vid tiden för detta yttrande ansåg henne häcka endast en gång. De 'knorrande' äro alltid hanar. Sällan träffas hon om aftonen på drag. Träffa flere hanar en hona i morgongryningen, rusa hanarne mot hvarandra med utspända fjädrar, sänkta vingar och utbredd stjert; även sedan det dagats, fortsättes striden. Hanarne slå sig under sina strider stundom ned i ett träd. I en björk skötos en gång 3 sådana i ett skott. Leken sker så, att hanen kretsar omkring honan och derunder ofta låter höra sina locktoner. I nordligare eller högre belägna trakter sker leken senare än i sydligare och lågt belägna. Man har antagit, att Morkullan sträcker 3 gånger hvarje afton; en man, som i 25 år jagat Morkullor, anmärker, att då sträcket är godt och möjligen då talrika sådana finnas, anses hanen sträcka oftare. Vid dåligt väder är sträcket oregelbundet. Utgöres det av 2—4 st., är det vid godt väder vanligt, i synnerhet under tidigare perioden, i april eller första hälvten av maj, då sträcket är livligast, att 3—6 följa kort efter hvarandra; derefter kommer ingen på en halvtimme; derefter komma de efter hvarandra med kort mellantid, hvarefter det blir tyst under en halvtimme. Efter tredje sträcket är det slut för kvällen. Under hvarje av dessa 3 gånger flyger Morkullan fram minst en gång, men ofta 2—3. Att det är samma Morkulla, finner man derav, att hon regelbundet håller samma kosa, om lokalen är någorlunda markerad. Hvarje Morkullas flygbana under sträcket når ej över $\frac{1}{8}$ mil. Förr kunde 15—20 foglar sträcka över samma plats. Hon skall draga mindre flitigt, när starkare månsken inträffar den stund, då sträckningen pågår. Stundom gör hon mycket korta bugter, så att hon återkommer flygande åt samma håll hvar 5:te minut, såsom 'L.' beskrivit. 'Knispet' höres även, när hon sitter på marken. Morkullan svarar, enligt uppgift, 'ort ort' på lockpipans 'pisp'. Draget börjar någon gång långt före solnedgången och icke regelbundet. En erfaren jägare anmärker, att vid aftonsträcket fattas högst sällan honor, om ej från början av maj; under 38 år hade han årligen fält 4—5 stycken, men ej skjutit mer än en hona, igenkänlig på den betydligare storleken och på de av gammalt uppgivna kännetecknen, hvilka dock äro oriktiga, till följd hvarav uppgiften blir högst osäker. Deremot har C. Möller meddelat, att av en mängd skjutna på drag har icke funnits någon hona, ävensom att könsskilnaden på yttersta handpennan ej är riktig, hvilket även överensstämmer med min erfarenhet. Drag över samma plats varar under flyttning 8—14 dagar och i mellersta Sverige tills mot slutet av juli. Gamla jägare anse, att draget beror på väderleken. Enligt Schrader är det ej så; han anser, att hon har en förkänsla av blivande väderlek, drar ofta 2 gånger samma väg, hvilket han iakttagit derpå, att en Morkulla i stället för 'zick zack' hade ett hostande läte. Der de häcka, draga de hvilken tid på dygnet som helst. I sept. och okt. draga de, ej 'balzend'. Lindblad säger, att honan deltager omkring 14 dagar i draget, ävensom vid andra parningstiden. Hon drar om morgonen, men om aftonen längre tid; börjar strax efter solnedgången, undviker köld och blåst, vanligen i dalgångar eller der skogen är gles, lockar under flygten, flyger något över trädtopparna, även vid deras halva höjd, sträcker även om hösten. Under sträcket visar Morkullan sig mindre försigtig än annars.

Boplats väljer hon helst avsides i blandad löv- och barrskog

med måttlig dager eller med inblandade hassel- och enbuskar, blåbärsris o. s. v., ofta i närheten av gamla övergivna skogsvägar. Boet är vanligtvis vid roten av ett träd eller under en buske. Det utgöres av en fördjupning i marken, vanligen med bädd av några torra blad, sällan med mossa.

Äggen äro vanligen 4, sällan 3; man har även sagt 5, men föga sannolikt. Från unga eller omläggande honor torde kullar av 3 ägg härleda sig. Har ofta fullbildade ägg vid sin hitkomst, C. W.; låg d. $\frac{3}{5}$ 1873 vid Stömne på 3 ägg, Geijer.

Tankarna äro mycket delade, om Morkullan leker och häckar en eller två gånger. Dr. J. Hoffmann i Stuttgart har derom skrivit en särskild uppsats, hvaruti det heter: i början av senhösten träffas ej sällan unga Morkullor; den 8 sept. en knappt flygg unge, enl. Naumann, erhållen, även i okt. vid Stuttgart hava träffats unga Morkullor; friska ägg funna den 22 maj och 11 juni i Stuttgart. Ungarna växa mycket hastigt, hvadan man i sept. och okt. sällan träffar outbildade individer. Han anser derför, att Morkullorna häcka två gånger årligen. Detta håller även Schütt för säkert derav, att han vid Waldkirch den 17 juni 1861 på en höjd om 3,500 fot sköt en Morkulla, som hade ett värpfärdigt ägg; magen var naken och endast glest täckt av sidofjädrar. Han hade på samma höjd redan i slutet av april funnit ägg. Att hon sträcker till midsommar, är kändt i alla våra skogstrakter. Även inom Skandinavien, med undantag av dess nordliga område, anses hon häcka två gånger; av Colletts med fleres uppgifter, ävensom av hvad man lätt iakttager, känner man, att Morkullan sträcker länge efter sedan ungarna om våren äro utkläckta. 'A. C.' skriver från Norrköping, att hon kommer i regeln de första dagarne av april, har ägg i medlet av samma månad, den 11 april och 11 juli; 4 dagar sedan hon lagt första ägget, ruvar hon, små ungar funnos i medlet av maj och slutet av juli. E. Sparre har 2 gånger träffat halvvuxna ungar i medlet av augusti. Även Lindblad anser, att hon häckar två gånger, att en kull är i mellersta Sverige vanligtvis utkläckt den 20 maj, ävensom den 18 maj. Ungarna utkläcktes i år, 1882, enl. brev, 'ovanligt' tidigt. I Nyköpingstrakten voro de omkring d. 23 maj halvvuxna. Han fortfar: att draget räcker till in i juli och till månadens slut, såsom redan är uppgivet, samt att späda ungar ofta träffas omkring den 1 aug. Även synas mig de ovan beskrivna n. 25, 29, 30 tillhöra andra kullarna, och dertill den sistnämnde, som jag erhållit i Stockholmstrakten den 22 okt., härleda sig från omlagda andra kullen ägg, ett fynd, som överensstämmer med en uppgift av Fegræus hos Holmgren, att hon sträckte över Sundsvall i medlet av okt. En annan mening har även blivit uttalad, såsom av Ekström, som säger, att hon häckar endast en gång om året, nemligen i slutet av maj. Lloyd likaså. Jäckel anser, att hon i SV. Tyskland häckar endast i mars och endast en gång likasom Vipan.

Vid parning utbreder hanen stjerten såsom en solfjäder och drar vingarna nedåt, Kjærbölling.

Ruvningstiden är olika uppgiven: 16 dagar enl. Bechstein, 17 enl. Naumann; 18—19 dagar enl. Reichl, 19 dagar, Lindblad, 21 dagar enl. Döbel, till och med 23 dagar uppgivas. Förnyade iakttagelser äro önskvärda. Honan allena ruvar, sitter fast på äggen. Första kullen i mellersta Sverige utkläckes, enl. Lindblad, i medlet av maj. Under ruvningen håller hanen sig på avstånd från honan, men sedan ungarne äro utkläckta, hålla sig båda makarna tillsamman med ungarna; deras lockton är 'dack dack', och med 'tist' söka de locka fienden från ungarne, hvarav man ock kan finna, att hon har sådana i närheten. Ungarne

gömma sig skickligt, och hunden har svårt att vädra dem. De nykläckta ungarna hoppa omkring och pipa såsom kycklingar. E. Sparre omtalar, att en hona försvarade ungarne mot en stövare.

v. Greiff och Otterdahl sågo en Morkulla bära ungarna med fötterna, Lloyd; flere uppgifter bekräfta, att modern stundom bär ungarna med fötterna, Harting, Gloger. Skall ibland föra ungen mellan sin tillbakadragna hals och bröstet, hvilket betvivlas. 'A. C.' säger, att en svart, halvvuxen unge bars med fötterna. Prins Max v. Wied skall hava sett den gamla flyga upp med en unge i näbbet. v. Bischofshausen säger: i juli 1853 i Buchhausen, Kurhessen, uppflög framför fötterna en Morkulla och betedde sig, såsom när hon har bo eller ungar i närheten; flög som om hon varit skadad, kastade sig strax åter ned, sprang ett stycke, flaxade bortåt och försökte locka jägaren med sig. Ungarne läto höra ett fint pip: 'ziel ziel' och tryckte sig med bröstet hårdt intill något föremål, stående stilla med uppsträckt näbb. Av de gamla fans endast en hos ungarna och gav sig tillkänna för dem genom att slå sin ena vinge hastigt och flere gånger mot marken. Hoffmann säger: för att föra ungarna till betesmarken taga föräldrarna dem mellan tarserna och böja näbbet ned och bakut under ungen, hvilket är föga troligt. Både Cnattingius och H. Thedenius hava sett en Morkulla bära sin unge i sina klor. En av ungarne kunde sjelv flyga. v. Tschusi meddelar, att Grossbauer såg en Morkulla hemta med fötterna, alldeles såsom roffoglar, 3 ungar på ej 5 stegs avstånd från åskådaren. Han iakttog, huru vid fara Morkullan grep ungarna, som redan voro stora som Trastar, med fötterna och flög bort med dem, den ena efter den andra, men alla 3 åt hvar sitt håll. Man har påstått, att modern icke kan med sina tår bära ungen till följd av deras byggnad. Bär hon vid fara ej bort ungarna, återvänder hon snart till dem, Sundström. Jag anser ingalunda omöjligt utan troligt, att modern bär ungarna med tårna. A. R. Geijer iakttog i S. Vermland under höstjagt en Morkulla, åtföljd på 50—60 alnars avstånd av 2 unga foglar; hon lockade lågt 'knorr', men utan 'knisp'; de drogo 2 gånger över ett svedjefält. G. ansåg modern lära ungarna sträcka.

Ungarna växa mycket hastigt; efter 4 veckor kunna de redan flyga och flytta då, åtminstone stundom, till en annan plats. Att de flygga ungarna sträcka med föräldrarna, såsom B. Fries säger, bekräftas av Geijer; jemf. p. 563.

Ibland hennes *fiender* är Räven en av de farligaste. M. C. Holmberg träffade en Räv, som i förskräckelsen släppte 7 Morkullungar, av hvilka 4 fullvuxna och 3 ej fullfjädrade, och han anmärker: hvad kostar ett gammalt rävskinn, när Räven på en enda morgon kan göra en sådan jagt? Bland hennes fiender äro Vesslan, i mellersta Europa Vildkatten, ävensom tam Katt. Rovfoglar, Hökar, Falkar, *Falco palumbarius*, *F. nisus*, *F. peregrinus* följa och ledsaga dem på flyttning, och Korpen, Kråkan m. fl. taga äggen. Uppstött om dagen, förföljes hon av småfoglar med skrik, liksom en Rovfogel eller Gök, *Cuculus canorus*. Likasom småfoglarna misstager sig stundom jägaren på Morkullan. Vid Segersta fäldes i juli 1868 en, sittande på en sten några alnar från land. Den ansågs av jägaren vara en Falk, Engelhardt. Stundom omkommer hon tillfälligtvis, såsom då en eller annan gått in i en ryssja, uppstäld på land; en del omkommer genom att under flyttning törna mot telegraftrådar.

Angående *Morkulljagten* är mycket skrivet, och den är allmänt känd. Redan Aristoteles omtalar, att Morkullan fångades i trädgårdarna i nät. Här sker detta endast tillfälligtvis, då hon löper

in i ryssjor, såsom det händt 5 st. i Stockholmstrakten. Om våren idkas ståndskytte på drag, i synnerhet, enl. B. Fries, i slutet av april och under nästan hela maj; om hösten jagt med stående hund, hvarvid hon någon gång, enligt v. Pulkamer, springer för hunden. Jagt för hund idkas i Skåne och på flere andra platser. Klappjagt idkas i mellersta och S. Europa. Flere märkliga drag av Morkullans slughet omtalas, iakttagna under jagt. Ifrån ett träd, 100 fot högt, vid bomskott, kastade hon sig ned, såsom om hon varit skjuten, men flög sedan undan, Hintz. Rohweder berättar ett fall, då i början av okt. 1873 i mellersta Holstein en Morkulla, på hvilken sköts bom, sänkte sig såsom död ner, men derefter flög, tills ett annat skott fälde henne, och det antages, att hon för att undfly låtsade vara dödad.

Av det föregående synes, hurusom man i allmänhet klagar över avtagandet av Morkullornas antal, och att man dertill ofta har anledning. Åtskilliga orsaker dertill hava även blivit framstälda. Avtagandet i mellersta Europa har man tillskrivit, att man uppsöker äggen i norden, hvilket är ogrundadt; de äro för svåra att finna, och endast ett fåtal tages av samlare. Jagten, hvarvid huvudsakligen hanar fällas, som finnas i övervägande antal, tror man dock ej dertill vara orsaken; likväl är vårjagten av betydligt inflytande. I Tyskland idkas den mesta jagten om våren. Orsaken till hennes förminskning i antal ligger dels i vårjagten, dels i förändrade kulturförhållanden, skogstrakters odling, i Sverige svedjning, fogelns höga pris, bättre och billigare skjutredskap. Orsaken till minskning hos oss är, enligt E. W., stark vårjagt söderut, i synnerhet i Tyskland, och att hon ej har varit fredad här under fortplantningstiden. Nyligen, 1880, säger C. A. H.: skogens fällande vållar, att Morkullan uppsöker medelålders skogar: täta granskogar med underväxt av en och mossa. Av tiden, då de här ovan beskrivna ungfoglarne erhållits, ser man tydligt, att fortplantningen icke är avslutad under den tid Morkullan hos oss, enligt Kongl. förordn. den 27 sept. 1879, är fredad, från den 1 febr. till den 10 maj, men nekas kan icke, att detta stadgande var ett stort framsteg. En genom resor i Sverige även här bekant naturforskare, v. Frauenfelt, yttrade, att Morkullan må förbliva föremål för jagt, endast dess oförnuftiga förföljande om våren måste strängt tadlas. Då man vet, att flyttfoglarna i allmänhet återkomma till sin födelsebygd, är det tydligt, att en hvar har fördel av att idka sommarjagten så sparsamt som möjligt åtminstone före den tid, då ungarna av vårkullen kunna reda sig sjelva; att idka jagten strax hon hitkommit synes mindre välbetänkt, då hon inom få dagar derefter börjar lägga ägg. Det är väl sant, att nästan uteslutande hanar skjutas på drag, men alltid böra åtminstone några lemnas kvar på hvarje ställe, då man kan hoppas att följande år kunna fortsätta jagten och få den rikare. Man kan derför med skäl förorda, att den enskilde i någon mån kompletterar lagen; att den verklige jägaren alltid uppfyller den är tydligt. Det må tilläggas, att sakkunnige anse, att rätta fredningstiden borde utsträckas till den 11 aug. I Finland är hon fridlyst sedan år 1868, i Storbritannien sedan 1871. I danska jagtlagen av 1871 straffas jagt för hvarje Morkulla med 1 kr., utom särskilda böter från 5—50 kronor för den, som jagar på annans mark. Att i sydligare länder all vårjagt borde förbjudas, synes även av det föregående. Höstjagten bör förordas.

Morkullans *kött* är, då hon icke är utmerglad, onekligen utmärkt, med 'hög' smak och bättre i N. Europa än i södra, emedan hon tydligen lider av svält under vintern; under vårflyttningen ökar hon sitt hull, så att de flesta hitkomma i godt tillstånd;

anses ock vida bättre och saftigare om hösten, deruti vår sakkunnige Dr. HAGDAHL instämmer. Hon tillredes på flere sätt, anses böra några dagar hänga på luftigt ställe, till dess fjädrarna lossna och skinnet på magen svartnat, hvilket dock icke synes vara att tillråda. Hon plockas ej förr, än hon skall användas; man låter huvudet kvarsitta. Stekes hon på spett, uttagas ej, efter konstens regler, inelvorna; hvad som utkommer genom anus, bredes på brödskivor och anrättas med steken. Stekes fogeln i kastrull, uttagas inelvorna, som annars anses för det bästa av fogeln. De förtäras i Tyskland under namn av 'Schnepfendreck', hvarom LEISTER säger, att det icke är annat än en motbjudande maskrätt, då Morkullorna äro mycket plågade av inelvsmaskar, se nedan. '*Quantum est in rebus insane*', säger SCOPOLI. Onekligen är tillagningen motbjudande, fastän oskadlig. Derför tillråder jag, att när fogeln, ju färskare dess bättre, blivit plockad, öppnas magen. Gallblåsan, tarmarne med dess bakersta del, kloaken, förstöras, emedan maskarne kunna överföras på andra djur. Man tillvaratager muskelmagen, som rensas, och fettet, som med levern m. m. kan efter behag tillredas med bröd eller jemte sådant hackas och läggas i fogeln, som derefter kan hopsys och stekes på hvad sätt som helst, dock endast kort, men tillräcklig tid. På samma sätt böra Beckasiner behandlas. Jemför för övrigt HAGDAHLS berömda kokbok. I N. Helsingland anses hon oduglig.

Om hennes underhåll i *tamt* tillstånd har jag icke funnit många uppgifter. BEHLEN säger, att hennes tämjning är mödosam och svår. LLOYD säger, att han sökt uppföda till ¾ flygga ungar, men att de ej blevo långlivade. Hon synes, enl. LINDBLAD, vara lätt att tämja. Anställandet av ytterligare försök vore utan tvivel av intresse.

Ibland fjädrarna leva: *Docophorus auratus* NITZSCH, erhållen i mars och april; även på *Scolopax major*. *Lipeurus helvolus* NITZSCH, erhållen i april; *Menopon icterum* NITZSCH (nec DENNY), även erhållen i april.

Inelvsmaskar: *Tropidocerca paradoxa* DIES.; *Liorhynchus truncatus* NITZSCH, båda i körtelmagen, *Distomum ovatum* RUD. i Brusa Fabricii, även funnen hos *Fringilla cœlebs; Holostomum erraticum* DUJARDIN, även hos *Vanellus cristatus; Monostomum mutabile* ZED.; *Tænia filum* GOEZE; *T. paradoxa* RUD.; *T. bacilligera*, *T. stellifera* och *T. slesvicensis* KRABBE; de två sistnämnda erhållna i Slesvig; *T. filirostris* NITZSCH; *T. chaotica* NITZSCH; *T. crassirostris* KRABBE, alla funna i tarmkanalen.

Ασκαλώπας ARISTOTELES IX 19. 5. *Σκολόπαξ* l. c. 10, 1. SUND., l. c. n. 121-2.
Rusticula. *Perdix rusticula major* GESN., 1555, 483. *Rusticula sylvatica* GESN., 486. Gesn. rediv. II 1669, 424 etc.
Scolopax. *Perdix rustica* ALDROV., III L. 20, C. 51, p. 135. *Rusticula sylvatica* ALDR., l. c. C. 52, p. 137. JONST., Av. 1657, p. 110.
Scolopax WILL., Orn. 1676, 213. RAY, Syn. 1713, 104. KLEIN, Hist. Av. 1750, 99; Stemm. 1759, 20: Vög. 1760, 184. BRISS., Orn. V 1760, 262; ed. 1763 II 284.
[?*Numenius arquata* L. S.N. I] *N.a.* Morkulla L. S.N. II, 1740, 47.
Numenius n. 141 L. Fn. I 1746, 52. STRØM, Søndmør 1762, 222.
Numenius. *Ruricola* L. S.N. 1748, 26; err. typ.
Scolopax rusticula L. S.N. X 1758, 146; Fn. S. II 1761, 60; S.N. XII 1766, 243. BRÜNN., Orn. 1764, 49. SCOP., Ann. I H. N. 1769, 95. GEORGI, Reise. I 1772, 170. PH. MÜLL., L. S. II 1773, 396. MÜLL., Prodr. 1776, 23. BOCK, Naturf. XIII 1779, 216. NATTERER, Nütz. u. Schad. d. Th. II, II 1780, 211. BERGIUS, Tal. 1787, 86. GM., L. S.N. 1788, 660. LATH., Ind. II 1790, 713. LATH.-B., III, I 1796, 103; IV, II 1812, 435. BESEKE, Vög. Kurl. 1792, 59. ÖDMANN, Wermdö 1792, 72. RETZ., Fn. 1800, 174. BECHST., Jagdwiss. I, II 1802, 103. Nat. D. IV 1809, 158. MEY. u. W., Tasch. II 1810, 361. MEY., Vög. Liv. u. Esthl. 1815, 192. PALL., Zoogr. II 1811, 171. CUV., R. A. 1817, 486. TEMM., Man. II 1820, 673; IV 1840, 429. NILSS., Orn. II 1822, 100; Fn. II 1858, 258. TEILM., Danm. o. Isl. Fugl. 1823, 130. BEHLEN, Lehrb. Forst. u. Jagd. 1826, 496. FABER,

Hochn. Vög. 1826, 23, 135. Ekstr., V. A. Handl. 1826, 168; 1829, 32; Tidskr. f. Jäg. 1833, 449; Göt. Handl. 1850, 34. W. v. Wright, V. A. Handl. 1826, 298: Tidskr. f. Jäg. 1832, 286; Göt. Handl. 1851, 75. Döbel, Jägerpr. ed. Ben. 1828; 66. 'H. V. D.' Loudon Mag. 1829, 146. 'L. F.' Loudon Mag. 1830, 171. Brehm, V. D. 1831, 612-4 (+ *pinotorum* + *sylvestris*). Boie, Isis 1831, 1098. F. Mackenzie, P. Z. S. 1832, 133. Söderb., Tidskr. f. Jäg. 1832, 96, 448, Tab. Andr., l. c. 1834, 793; V. A. Handl. 1841, 210. Engström, Tidskr. f. Jäg. 1833, 448, Tab. B. Fries, l. c. 452, 455,-7. Westring, l. c. 465, 449. Molander, l. c. 1834, 862. Walchn., Orn. 1835, 117. Naum., V. D. VIII 1836, 362. Schinz, Fn. Helv. 1838, 107; Eur. Fn. 1840, 339. Rasch, N. Mag. f. Nat. 1838, 378. Wikstr., Stockh.-trakt. 1839, 102. Zaw., Fn. 1840, 107. Keys. u. Blas., Wirb. E. 1840, n. 357. Landb., Isis 1842, 197. de Sel., Fn. B. 1842, 130. de Serr., Migr. 1842, 113, 208. Jard., B. of Gr. Brit. III (1842) 170. Drumm., Ann. a. Mag. N. H. 1843, 421. Malh., Fn. 1843, 181. Sundev., V. A. Handl. 1843, 382,-4; ref. J.f.O. 1855, 166. Schleg., Rev. 1844, LXXXV. v. d. Mühle, Orn. 1844, 108. Lillj., Obs. z. II 1845, 33. Schulz, Fn. 1845, 354. Suffr., Jahrb. Nass. 1846, 155. Lundb., Öfv. V. A. Förh. 1846, 43; Jägarf. T. 1864, 96. Blyth, Cat. 1848, 271. Löw., Öfv. V. A. Förh. 1848, 40; 1850, 153; 1864, 315. Anderss., l. c. 1849, 220. Wallengr., l. c. 1849, 310; N-a 1853, 88; 1854, 257. Heugl., N-a 1850, 2 H. 61, 65; 3 H. 73; V. NO. Afr. Wien. Sitzungsber. 1856, 316. Kjærb., N-a 1850, 3 H. 47; Danm. Fugl. 1852, 297; ed. Coll., 1876, 536. K.-Warth., N-a 1850, 3 H. 73; 1855, 407; 1858, 166; J.f.O. 1854, 253. Fuhlrott, N-a 1850, 3 H. 77. Thomps., Irel. II 1850, 235. Naceyro, Mem. Madr. 1850; ref. Bolle, J.f.O. 1855, 301. Cederstr., Carlst. 1851, 10. Vidal, Mem. Madr. 1851, ref. Bolle, J.f.O. 1855, 313. Schwaab, Geogr. Nat. 1851, 75. v. Midd., Reise II, II 1851, 223; Isep. 1855, 60, 128, 132. Kaplick, N-a 1852, 2 H. 79. Bald., N-a 1852, 2 H. 87; 3 H. 57. Czernay, Bull. Mosc. 1852, ref. J.f.O. 1855, 46. Gad., N-a 1852, 3 H. 10; 1853, 414; 1858, 277, 294; J.f.O. 1861, 217. Bolsm., N-a 1852, 3 H. 36. Kessl., Wand. d. Zugv. 1853, 25, 34-5, 40. Harc., Ann. a. Mag. N. H. 1853; ref. J.f.O. 1855, 48. Pralle, N-a 1853, 30. Calw., N-a 1853, 100. Altum, N-a 1853, 230, 453: 1868, 270; Z. G. 1864, 115; 1866, 139, 187; J.f.O. 1864, 88, (104); 1867, 87, 88, 110. Hellm., N-a 1853, 286. Ruhl, N-a 1853, 3 H. 53. Tob., J.f.O. 1853, 215; Orn. Centr. 1879, 143. Hammargr., N-a 1853, 295. v. Negel., l. c. 1853, 61, 223. Schill., J.f.O. 1853, 374. Wodz., l. c. 246. A. Fritsch, Cat. 1854, 37; V. E. 342; Wirb. Böhm. 1870, 77; J.f.O. 1871, 386; 1872, 382. Westerl., Göt. Handl. 1854, 66; Ool. 1867, 188. A. Brehm, J.f.O. 1854, 82; Dj. liv, ed. Wahlstr. 1875, 441. Hartl., l. c. 159. Licht., Nom. Av. 1854, 93. Bailly, Orn. Sav. 1854, 169. Jäck., J.f.O. 1854, 263, 266, 275; 1855, 401; N-a 1856, 240, 521; 1858, 445. Schach, N-a 1854, 388. Hellm., l. c. 400. Leu, Vög. Schwab. 1855, 14. Gloger, J.f.O. 1855, 36. O.-Gaill., N-a 1855, 51; J.f.O. 1860, 395. v. Müll., l. c. 105-6. Lloyd, Anteckn. II 1855, 159. Game B. 1867, 185. F. Boie, J.f.O. 1855, 225. Bolle, l. c. 176; 1857, 263, 338. Hummel, N-a 1855, 326. Braths, l. c. 338. Vang., J.f.O. 1855, 343. Degl., N-a 1855, 419; Orn. E. 1867, 177. Wiese, J.f.O. 1855, 514; 1857, 176, 1860, 219. Hintz, N-a 1856, 23, 26; J.f.O. 1856, 58, 66; 1857 Tab. 1; 1861, 220, 226, 443, 459; 1863, 428; 1864, 92 (108), 181; 1865, 237; 1866, 151; 1867, 170; 1868, 397. Kornh., Vög. Ung. 1856, 30. Pässl., J.f.O. 1856, 63. v. Preen, N-a 1856, 65; J.f.O. 1859, 461. F.-Beaum., N-a 1856, 167. J. W. v. Müll., J.f.O. 1856, 230. Büttner, N-a 1856, 418; 1858, 353-4. J. v. Wright, Kajana etc. 1857, 37, 126; Uskela 1857, 118; Rautal. 122; Öfv. V. A. H. Förh. 1857, 43. J. Hoffm., N-a 1857, 79; Waldschn. 1867. Wiepk., N-a 1857, 325. Hieron., J.f.O. 390, 395. Althamm., N-a 1857, 401; 1858, 169. Erh., N-a 1858, 9, 13. Quist., N-a 1858, 14, 28, 29, 33, 34, 36, 42, 63, 285; 1860, 76, 377-8; J.f.O. 1868, 262; Orn. Centr. 1881, 130. C. Jäger, Wetterau 1858, 25; Beob. 1859, 74, 85; N-a 1858, 147. Holland, N-a 1858, 84; 1859, 447; Wirb. Pomm. 1871, 78. v. Gonzenbach, N-a 1858, 169. R. Brehm, l. c. 233. Åström, Lomma 1859, 19. Jester, Kleine Jagd. Ed. IV v. Berg, 1859, 367. Gätke, J.f.O. Ber. Orn. Ges. 1860, 65. Mev., Öfv. V. A. Förh. 1860, 220; 1868, 279; 1871, 777. Morelet, Açor. 1860, ref. Ibis 1861, 401. Seidlitz, Ber. Dorp. 1860, sep. 38. R. Swinh., Ibis 1860, 66; 1861, 56, 343; 1863, 415; 1877, 145; Pr. Z. S. 1871, 407. Seidens. J.f.O. 1860, 312. Powys, Ibis 1860, 340. F. a. P. Godm., l. c. 87. Malmgr., Kajana 1861, 106. Irby, Ibis 1861, 241. Glog., J.f.O. 1861, 289. Schütt, l. c. 473. v. Nordm., Z. G. 1862, 20; J.f.O. 1864, 375. H. C. Müll., Vid. Medd. 1862, 26; J.f.O. 1869, 344. Sclat., Ibis 1862, 284. Schauer, J.f.O. 1862, 395-8. Högb., Örebro 1863, 15. Radde, S.Ö. Sib. 1863, 21, 333. Römer, Verz. Nass. 1863, 59. A. Newt., Ibis 1863, 187. Lindblad, Jägarf. T. 1863, 234; 1865, 247; 1871, 55, 110, 176; 1872, 194; 1873, 109, 255; 1875, 177; 1876, 36-7, 53, 99; 1877, 177; 1878, 40, 234,-5, -7-8; 1879, 36, 41; 1880, 70, 116; 1881, 146, 210. C. W., l. c. 1863, 167. Mev., l. c. 1864, 69. Jagtför., l. c. 1871, 163, 184; 1874, 184; 1876, 41; 1877, 169; 1879, 159; 1880, 176; 1881, 214. Sezek., Ber.

Cassel. 1864, 40. Beckman, Z. G. 1864, 130-1. C. A. Wright, Ibis 1864, 147. R. Meyer, Z. G. 1864, 203; Offenb. Ver. 1866, 48. Stett., Verh. Sieb. 1864, 238. Lundq., Jägarf. T. 1864, 215; 1869, 247. R. Hartm, J.f.O. 1864, 235. A. v. Hom., l. c. 252; 1870, 230. Sperl., Ibis 1864, 288. v. Droste, J.f.O. 1864, 427; 1868, 42; Borkum 1869, 240. Collett, Mag. f. Nat. 1864, 438; 1877, 177. (Lundborg), Jägarf. T. 1864, 95. A. Cnattingius, l. c. 1865, 38, 82. Gigl., Ibis 1865, 62. Salvad., J.f.O. 1865, 314. More, Ibis 1865, 437. Riva, Orn. Tic. 1865, 467. v. Frauenf., Verh. Z.-b. Ges. 1866, 9, 233, 419; 1871, 1185. Kjellerstedt, Jägarf. T. 1866, 30. Barth, l. c. 3. C. Beck-Friis, l. c. 59; 1867, 29; 1869, 251. Edgren, l. c. 1866, 46. Hjort, l. c. 52. Sylvan, l. c. 57. Kafle, l. c. 60. Godm., Ibis 1866, 101;-7,-8; 1872, 220. Britt., Brutv. 1866, 115. Lilf., Ibis 1866, 178; 1875, 3, 5. Lawr., Ann. Lyc. 1866; ref. Ibis 1866, 418. v. Bischofshausen, Z. G. 1866, 187. Albarda, Herkl. Fn. III 1866, 221. Holtz, J.f.O. 1866, 374-75; 1868, 123; Gotl. [Mitth. N.-Vorp. u. Rüg. 1870], 46; Orn. Centr. 1877, 81. March., Rev. & Mag. Z. 1867, 36. Mäkl., Fogel. Ordn. 1867, 83. Norbäck, Jägarf. T. 1867, 124. 'C. W. D.' l. c. 152. Whit., Ibis 1867, 206. v. Tschusi, J.f.O. 1867, 215; 1871, 73; 1875, 413; Ill. Jagdz. 1874, 129; Z. G. 1875, 428; Waidm. 1875, 169; 1876, 58; Mitth. Orn. Verh. 1881, 21. Drake, Ibis 1867, 428. Tisel., Ö. Smål. 1868, 28. Palm, Jägarf. T. 1868, 125; 1871, 89. Lewenhaupt, l. c. 1868, 126; 1869, 54, 246; 1872, 230; 1876, 11. Segerdahl, l. c. 1868, 126; 1869, 55. Sasse, l. c. 1868, 157-8. Eis. Stuxb., Öfv. V. A. Förh. 1868, 237. Tristr., Ibis 1868, 327. Beavan, l. c. 391. A. C. Smith, l. c. 445. Huene, J.f.O. 1869, 19. Barth, Boie, l. c. 96. Sundstr., Örebro 1869, 21; Jägarf. T. 1869, 223; Bih. V. A. 1872, n. 4, 30; 1871, 49; Fn. 1877, 140. Hallgr., Jägarf. T. 1869, 53, 243. Hedenstr., l. c. 54; 1871, 49. Essen, l. c. 1869, 60. Rosenquist, l. c. 60. H. H-th, l. c. 159. Svanljung, l. c. 162. Borggr. Nordd. 1869, 120. Saund., Ibis 1869, 173; 1871, 389. Grill, Jägarf. T. 1869, 229. Hennings, l. c. 244. Gyllensp., l. c. 148. 'C. S.' l. c. 249. Schwed., Synops. Riga Progr. 1870, 24. Timm, Jägarf. T. 1870, 13. Sparre, l. c. 29. v. Nolcken, l. c. 142. H. v. Müller, l. c. 149. 'D.' l. c. 164. Tacz., J.f.O. 1870, 54. Goeb., J.f.O. 1870, 181; 1871, 24, 138; 1873, 12, 17, 409. Elw. a. Buckl., Ibis 1870, 331. v. Fisch., Z. G. 1870, 351; J.f.O. 1872, 389. Fisch., Nat. Tidsskr. 1873, 473. E. v. Hom., J.f.O. 1870, 426; 1877, 73; Reise 1880, 81. Kolm., Gotl. Fogl. 1871, 11. Engelh., Jägarf. T. 1871, 46. Danielsson, l. c. 90. v. Pelz., Wien. Abh. XXI 1871, 74. Stejn., J.f.O. 1871, 124. J. H. Gurn., Ibis 1871, 299. Reichen., J.f.O. 1871, 429. Holmgr., Sk. Fogl. II 1871, 828. H. Thedenius, Jägarf. T. 1872, 38. Herpman, l. c. 165. C. Ch. Thedenius, l. c. 102. Malmberg, l. c. 253. Godm., Ibis 1872, 220. (Tayl., l. c.) 232. Coues, Key 1872, 252. Bråk., Jägarf. T. 1873, 23. 'E. W.' l. c. 33. '. . . y,' l. c. 93. 'I. O. S.' l. c. 109. 'L.', l. c. 102. '* *', l. c. 138. Aug. D-n, l. c. 186. Dyb., Tacz., J.f.O. 1873, 104; 1874, 336. Brooke, Ibis 1873, 340. Palm., Finl. Fogl. II 1873, 226; J.f.O. 1876, 50. Mühlig, Z. G. 1874, 267. K. Fritsch, Denkschr. Wien. 1874, 237. E. Rey, Z. G. 1874, 390. Groszbauer, Jagdz. 1874; ref. Jägarf. T. 1875, 45. K. M. Befh:des Femårsb. 1871-5. Severzow, J.f.O. 1875, 181. Rohw., V. Schl.-Holst. 1875, 18; Orn. Centr. 1877, 20. O. G. W., Jägarf. T. 1875, 229. Krüper, Momms. Griech. Jahr. III 1875, 279. Sachse, J.f.O. 1875, 425, 428; 1877, 331. 'C. S.', Jägarf. T. 1876, 6, 9. A. Carls., l. c. 77. Geijer, l. c. 85. Schal., J.f.O. 1876, 22. Buchich, l. c. 66. Wharton, Ibis 1876, 27. Tacz., J.f.O. 1876, 201. Bohnstedt, Jägarf. T. 1877, 33. 'R. E.', l. c. 158. Swanljung, l. c. 215. Sint., J.f.O. 1877, 66. New., Mitth. d. Orn. Ver. Wien. 1877, 89. Sh. a. Dr., B. E. LXI 1877. Malm, Fn. 1877, 289. Dav. & Oust., Ois. Chin. 1877, 475. 'C.A.R'., Jägarf. T. 1878, 20; 1880, 208. Hök, l.c. 37. Björklund, l. c. 113; 'E. Bj'. 1880, 154, Hanf, Orn. 1878, 3. Danf., Ibis 1878, 33. Liebe, J.f.O. 1878, 79. Blak. Pryer, Ibis 1878, 221; 1879, 26. 'B.', Jägarf. T. 1879, 8. Horn, Nyberg, l. c. 37. '—s—', l. c. 100. Heilm., l. c. 168. Grunack, Orn. Centr. 1879, 158. Goeldl., J.f.O. 1879, 379. K. Förordn. 27 sept. 1879. Skogsstyr. Kung. 15 dec. 1879. W'(öhler), Jägarf. T. 1880, 229. W. Wöhler, Hamberg, Väderl. i Sv. 1881, n. 10, 4. v. Hom., Orn. Br. 1881: Radde, 7, 10; Wand. 1881: 32, 36, 225, 413,: Gebr. Müll., 189, 190-1; Quist., 191-5; 360-2, 405; v. Midd., 201; Stett., (v. supr.) 232; v. Droste, 215, 254; Tancré, 241-2; Antin., 245; Erh., 264; Hanf, 354; v. Pullkamer, 363; Rodd, 399; Schier, 413. Neum., Grün., Orn. Centr. 1881, 58. Hollgr., Jägarf. T. 1881, 96. Jönss., l.c. 240. Bidd., Ibis 1881, 95. Scully, Ibis 1881, 588. Gr. Egger, Schiavuzzi, J.f.O. 1882, 19, 98. Gr. Marsch. u. v. Pelz., Orn. Vind. 1882, 116. C. Swinh., Ibis 1882, 120.

Flere av ovannämnde författare nämna henne under sitt svenska namn, Morkulla, eller sitt tyska, Waldschnepfe.

Skov-Sneppe, Pontopp., Norv. II 1754, 183.

Scolopax major Leach, Cat. 1816, 31 [nec Gm., nec Gray.].

Rusticula vulgaris Vieill., N. Dict. H. N. II 1816, 348. Savi, Isis 1833, 1003. Antin., J.f.O. 1858, 483 etc.

Scolopax Scoparia Bonap., Orn. Rom. 1820; Cat. 1836, 14 [+*indica* Hogds., + *platyura* Brehm], Compt. rend. 1856, 579.

Rusticula europæa LESS., Orn. 1831, 555.
Rusticula sylvestris MACGILL., Orn. II 1842, 105.
Scolopax torquata BREHM, Vogelf. 1855, 304.

Var. alba. Färgen mer eller mindre hvit; någon gång med röda ögon; omtalas av KLEIN, BRISSON, LATHAM, ALTUM, Z. G. 1864, 115, 203; 1867, 87-8, v. DROSTE, l. c. 356. K.-WARTH., J.f.O. 1854, 253. ALTHAMMER, N-a 1858, 167. v. FRAUENF., Verh. Z.-B. Ges. 1866, 233, 419. BÅD., J.f.O. 1856, 63. REICHEN., J.f.O. 1871, 429. COLLETT, (erh. vid Kristiania 1873) v. PELZ., Verh. z.-b. Ges. 1874, 567 m. fl.

De fleste författare hava skrivit artnamnet *rusticola* i stället för *rusticula*, hvilket här, efter GESNER m. fl., blivit rättadt. Cf. p. 579. L. 1748.

Rugd, BARTH, Norg. Fuglevildt, 1881, 100. Kom mig tillhanda, när detta och nästa ark voro färdiga att tryckas.

---

178. HORSGÖK, *Scolopax gallinago* L., pl. XLIV, fig. 2.

Hjessa med långsgående band; stjertpennor (6-)7 par; smalben naket.

Näbbets längd 65-74, bakom spetsen smalast.

1. *Hane*, 27 april 1878, Nerike.

Näbbspets något vidgad, granulerad, upp- och nedtill fårad; näbbås från roten kullrig, avsmalnande. Käkkanter nästan räta; överkäken $2{,}_3$ m.m. > underkäken. Pannvinkel bakåtgående, avrundad. Näsborrar små, låga. Huvud ovan svart med kastanjebruna brämfläckar; längs midten ett roströdt band; ögonbåge bred, går från näbbroten till nacken, rosthvit; ögonvrå med ett bredt band av svarta brunspetsade fjädrar, hvilket band fortsättes under ögat; tinning rostbrun med svarta spetsfläckar; huvudets sidor nedtill hvita; käktrakt rostbrun med svarta fläckar; haka hvit. Hals ljust rostgrå med stora mörkbruna spoltraktsfläckar; kräva hvit med knappt genomskinande svartbruna tvärband och fläckar; halsrygg med svarta spoltrakter och stora rostgula sidobrämfläckar. Rygg svart med i synnerhet utbräm och fläckar rostgula; skulderfjädrar svarta med breda, rostgula, åt kanten blekare utbräm och kastanjebruna spoltrakts- och infansfläckar; kors brunsvart med hvita spetskanter; övre stjerttäckare nötta, rostgrå och spetsarna hvita och med svartbruna tvärband. Stjert dubbelt utskuren; stjertpennor 6 par: 1 (den innersta) = 2 > 3 > 6 > 4 > 5; 1 svart med lång ljusbrun till rosthvit spets med svart oregelbundet tvärband, 2—4 likaså, men med rotdelens svarta färg utåt avtagande; 6 något sabelformig, smalare, spänstig, utfan hvitt, mot den hvita spetsen rosthvitt med brunsvarta tvärband. Bröst hvitt; sidor framtill rostgula, baktill hvita, tvärband svartbruna; mage hvit; undre stjerttäckare rostgula till hvita med svarta tvärfläckar; slaksida hvit med svarta tvärband; tumvinge med 4 fjädrar, svarta, 2—4 med hvita spetsfläckar; handpennor: 1 liten, ligger under utfanet av 1:a stora handpennan och undertill täckt av 1:a undre handtäckaren, smal, hvit med svartgrå spoltrakt; stora 10, svarta, onötta, 1 med utfanets brämtrakt hvit; de inre med tilltagande hvita spetskanter; armpennor 11, svarta, de inre gråsvarta, spetsbrämen breda, hvita; armbågspennor 4, svartgråbruna med svarta och rostbruna till hvita tvärband och starkt nötta spetsar och kanter, utom å 1, långa; 2 når ej vingspetsen, > 3 > 1 > 4; överarmpennor svarta med hvita spetsar; de yttre med spetsar och utfanets tvärband hvita; handtäckare svarta med hvita spetsbräm; armtäckare brunsvarta med hvita spetsbräm och rostbruna till rostgrå tvärband; kanttäckare brunsvarta, å handleden med hvitt bräm; undre handtäckare stålgrå med hvita spetsar; de små gråsvarta med hvitt bräm; undre armtäckare hvita; undre kanttäckare gråsvarta med hvitt bräm; undre överarmtäckare långa, hvita med svarta, sneda tvärband; vad hvit; smalben till hälleden 15 m.m.; tår: 3 > 4 > 2 > 1, som når marken; klor: 3 > 4 = 2 > 1: 2—4 spetsiga, krökta, smala.

2. *Hane*, 4 maj, Stockholm.

Huvud ovan svart med rostgrått längdband; ögonbåge gråhvit; ögonvrå och tinning med brunsvart, rostfläckigt band; kind hvit med mörkbruna fläckar, starkast nedtill; haka hvit. Hals och kräva rostgula och rosthvita med brunsvarta spolfläckar och spoltrakter, bakåt tilltagande. Rygg och skulderfjädrar svarta med bruna fläckar och band samt rosthvita utbräm, bildande 4 band; kors svart med hvitt bräm; övre stjerttäckare rostbruna med svarta, smala tvärband samt hvita spetsbräm; stjertpennor: de inre svarta, mot spetsen rödbruna med svarta tvärband och fläckar samt hvita spetskanter, den yttersta bågböjd, spets inåt böjd, svartbrun, mot spetsen hvit med gråbruna tvärband, utfan grått och hvitt, inbrämstrakt gråbrun, mörkbrunt spräcklig. Bröst hvitt; sidor framtill rostgula med brunsvarta tvärband, baktill hvita med svarta tvärband; undre stjerttäckare rostgula med brunsvarta tvärband; tumvinge med 3 fjädrar, brunsvarta, 1 med spetskant, de övriga med spetsar hvita; handpennor stora 10, 1 > 2 > 3, brunsvarta, 1 med utfan utom vid spetsen hvitt, de yttre med spetskanter, de inre med spetsbräm hvita; armpennor svarta med spetsar och å de inre utkanter hvita; armbågspennor svartbruna med rostbruna tvärband och mest hvita utkanter; överarmpennor brunsvarta med hvita tvärband och spetsar; hand- och armtäckare brunsvarta med hvita spetsar, de små svarta med hvita bräm, de mellersta brunsvarta med hvita spetsfläckar och svagt rostbruna tvärfläckar; kanttäckare svartbruna, vid handleden och sjelva vingkanten med hvitt bräm.

3. *Hona*, 24 april, Mörkö.

Liknar hanen. Ögonbåge och huvudets sidor rostbruna med mörkbruna fläckar; ögonvrå med mörkbrunt band; haka rostgul. Hals rostbrun med mörkbruna fläckar. Ryggens och skulderfjädrarnas fyra långsgående band rostbruna, i utkanten till någon del hvita.

4. *Hona, gammal*, 13 juli, Ormöga, Gotland, Meves.

Liknar den sistnämnda. Ryggens och skulderfjädrarnas band utåt med något mera hvit färg.

5. *Hona, i ruggning*, 16 juli 1875, Skåne, C. Möller.

Hals gråbrun och svartfläckig; stjertpennor 5 par, 1 och 2 paren fälda. Vingar bruna; handpennor: 1—4 gamla, de övriga fälda, utväxande svarta, hvitspetsade; de innersta längst, men de yttre avtagande; armpennor 10, alla nya; armbågspennor utväxande; handtäckare, de inre fälda, de utväxande, svarta, hvitspetsade; armtäckare, de yttre ävensom de yttre av de mellersta fälda, nya, ej utvuxna. Fötter blygrå; skenben fjäderklädt till nedre tredjedelen.

6. *Hona, i ruggning*, 28 augusti, Skåne.

Stjert fäld, i utväxt; stjertpennor: 6 < eller > 1 > 7, ej fullvuxna, de övriga ej utskjutna. Vingar med svart huvudfärg; tumvinge med 3 fjädrar, nya, svarta; handpennor: alla de stora med svart huvudfärg och nya, 3 > 2 > 1; den 1, 2 och innersta i utväxt, de övriga fälda; armpennor: 1 i utväxt, svart, 2 fäld, 3—6 bruna, gamla, de övriga fälda, den innersta i utväxt; armbågspennor: 1—3 nya, 4 fäld; hand- och armtäckare nya, svarta. Fötter gröngrå. Tars till höger under lifstiden bruten.

7, *Hona*, 1843, södra Skåne.

Huvud ovan svart med rostbrunt band; haka rostgul. Hals rostbrun; framhals och kräva med gråsvarta spolfläckar; nacke och halsrygg roströdbruna med svarta spoltrakter. De mellersta armtäckarna svartbruna med rostbruna spetsbräm.

8. *Nykläckt*, 3 juli, Stockholm, Meves.

Näbb (torrt) svart med blek spets. Huvud ovan svart med kastanjebruna och hvita fläckar; panna svart med 2 hvita tvärstreck; ögonbåge och ögonvrå kastanjebruna, denna nedtill med ett svart band; huvudets sidor nedtill kastanjebruna; tinning och kind hvita, svartfläckiga; haka kastanjebrun, framtill blekare. Framhals kastanjebrun; sidhals likaså och med hvita och bruna strålspetsar; nacke kastanjebrun, upptill svartfläckig. Rygg, skuldror, kors och stjert med kastanjebrunt och svart dun och hvita fläckar av strålspetsar. Bröst, sidor och mage kastanjebruna; slaksida = korset. Vingar kastanjebruna. Fötter (torra) svarta; skenbenets dun kastanjebrunt, intill blekare; tår: 3 > 4 > 2 > 1, som når marken; klor gråbruna med bleka spetsar.

9. *Unge*, 6 augusti 1875, Färöarna, H. C. Müller.

Näbb svart, mot roten ovan och undertill brungrått. Huvud med vanlig teckning å utväxande fjädrar; spetsdun i nacken svarta, mot spetsarna rödbruna. Framhals brun med svarta spolar och spetsfläckar; nacke med spetsdun svarta, i midten hvita; halsrygg brun med svarta spoltrakter, spetsdun svarta, i midten hvita och bruna. Rygg och skulderfjädrar svarta med bruna fläckar och spetsbräm, sidobräm, i synnerhet det yttre och å de stora fjädrarna, gult; kors, övre stjerttäckare och stjert bruna med svarta tvärband, med dun av samma färger. Bröst framtill brunt, svartfläckigt, i midten hvitt med gråsvarta, täckta fläckar; sidor bruna med svarta tvärband; mage hvit, i botten svart; undre stjerttäckare: dun svarta, vid spetsen med svarta tvärband; slaksida med hvita och svarta tvärband, dun = de sistnämnda; handpennor stora 10: svarta med grå spetskanter, spetsbrämdun vid fästet hvitt, derefter svart, sedan brunt, spets enkel, svart; [1:a handtäckaren(?) når 56 m.m. från handleden, hvit med svart spolstreck, spetsig]; armpennor 10, svarta, inåt hvita, svartfläckiga, utbräm mot spetsen och å denna hvitt, den 10:des infan svart med gulhvita och bruna flammor; brämdun = de sistnämnda; 3 > 2 > 4 > 1; armbågspennor med bruna och svarta tvärband; överarmpennor svarta med hvita fläckar; handtäckare = n. 10; de små svarta med hvitt bräm; armtäckare svarta, de yttre med hvita spetsar och få bruna fläckar, de inre och de mellersta med hvita spetsfläckar, bruna bräm och fläckar, de mindre svarta med bruna spetsar; kanttäckare svarta med hvitt bräm; undre handtäckare: endast grå, utväxande spetsar; undre armbågstäckare små, i utväxt: hvita med gråsvarta tvärband, för övrigt endast grå dun. Fötter (här torra) gråbruna; skenben dunklädt till $\frac{3}{4}$, dun gråsvart med bruna eller svarta spetsar; tår: 3 > 4 > 2 > 1; klor: 3 > 2 > 4 > 1, hoptryckta med sidogropar, svartgrå. (Konserverad i salt.)

10. *Unge*, 19 juni 1875, Skåne, C. Möller.

Näbb brunt, mot spetsen svart; näbbås rödbrun. Käkkant rät; underkäken baktill grå. Pannan svart, i midten med ett långsgående rödgult band; tygel svart; huvudets sidor gråbruna; haka rödbrun. Framhals rödbrun, svartfläckig; nacke brun, åt sidorna med inströdda hvita fläckar; halsrygg brun med svart botten, nederst svart, med långsgående rostbruna streck och rödbruna små fläckar; kors svart med rödbruna fjäderspetsar; övre stjerttäckare rostbruna med svarta tvärstreck. Stjertpennor 7 par i utväxt, roströda med svarta tvärband, hos p. 1 sammanbundna genom ett svart, långt spolstreck; sidor gråhvita med gråbruna tvärstreck; mage i midten svart, brunfläckig; undre stjerttäckare nya, rödbruna med svarta fläckar med svarta hvitspetsade dun; slaksida hvit med svarta tvärstreck; tumvinge svart med hvita fjäderspetsar; handpennor, stora 10, svarta, de inre med

hvitgrå spetsar, 3=4>2>5>1>6; armpennor 12, svarta med hvitt, bredt spetsbräm, 12:te med smalare, gulhvitt bräm och svagt bruna fläckar; armbågspennor i utväxt, små; handtäckare: 1 liten, hvit med svarta spolstreck, de övriga svarta; armtäckare: de yttre svarta med hvit spets, de inre dessutom med ljusbruna fläckar, de mellersta svarta med rostgula bräm, de små svarta. Fötter mörkt blygrå; klor svarta.

11. *Unge*, 16 juli 1875, Skåne.

Näbb brunt, nedtill vid roten ljusare; spets svart, bredare än näbbets midt, till ⅓ av näbbets längd vattrad, fårad; näbbås bakom spetsen något nedtryckt. Käkkant rät; överkäken 2½ m.m. > underkäken. Huvud ovan rostbrunt med 2 långsgående svarta band, som nå från näbbroten till nackens midt; ögonvrå med svart band från nästrakten till ögat; huvudets sidor rostbruna med svarta fläckar; haka ljusgul. Hals, kräva och nacke rostbruna, svartfläckiga. Rygg och skulderfjädrar svarta med bredt, hvitgrått utbräm och rostbruna streck och fläckar; kors med utväxande svarta, hvitbrämade fjädrar; övre stjerttäckare rödbruna med svarta tvärband och vinklar. Stjert avrundad; stjertpennor 7 par, svarta med rödbruna spetsar, band och fläckar, den 7:des spets och utkant samt ett långt streck i utfanet hvita. Bröst gråhvitt; sidor med svarta och hvita, något åt gult stötande, band; undre stjerttäckare svarta, med svagt rödbruna band; slaksida hvit med svarta band. Vingar svarta med tumvingens fjädrar, hand- och armpennor hvitspetsade; armbågspennor 5, brunsvarta, 1 med hvit utkant, 3—5 med rödbruna tvärband; överarmpennor svarta, i utfan med hvita tvärband; hand- och armtäckare svarta, hvitspetsade; de mellersta armtäckarna med bruna fläckar och spetsar; kanttäckare svarta, i sjelva kanten med hvitt bräm; undre hand- och armtäckare stålgrå med hvita spetsar, de inre även med hvita fläckar och tvärband; undre överarmtäckare hvit- och svartbandade. Fötter gråbruna; vadtäckare hvita med svarta band. Tars ovan sväld, framtill överst med bred fåra; tår: 3>4>2>1; klor: 3>4>2>1.

12. *Unge*, 19 juni 1875, Skåne.

Liknar n:o 10. Övre stjerttäckare roströda med svarta tvärstreck. Stjert starkt avrundad; stjertpennor 7 par i utväxt, från roten svarta med rostbruna spetsar och fläckar närmare spetsen, p. 6 och 7 med hvita spetsar; mage i midten hvit; undre stjerttäckare ljust roströda med svarta, oregelbundna tvärstreck; handpennor: 1 liten, med kanter och spets hvita; den 1:a stora i utfanet bakom midten gråhvit; armpennor med hvita spetsar, tilltagande inåt och längre än hos n:o 10; armbågspennor svarta med bruna tvärband och gulhvita spetsar; handtäckare svarta med hvita spetsar.

12 a. *Unge*, 26 juli 1875, Skåne.

Något mindre än n:o 13. Kind med hvitt svartfläckigt tvärband; örontrakt med svart fläck; nacke med rödbrunt, svart och hvitt dun; övre stjerttäckare bruna med svarta tvärstreck och svarta greniga dun, gulröda framom spetsarna. Stjert avrundad; stjertpennor i utväxt, 7:de paret endast med hvit och svart spets. Bröst och mage rent hvita; armpennor med hvita spetsar och sparsamma hvita dunspetsar; handtäckare svarta, hvitspetsade; armtäckare med bruna bräm; undre täckare: sparsamt grått dun, utskjutande små spetsar av hand-, arm- och kanttäckarna; undre överarmtäckare hvita och svarta, större än de förra. Fötter gråbruna. Tars upptill starkt sväld och framtill med djup, vid fåra; klor: 3>2>4>1.

13. *Unge*, samma tid och ställe.

Liknar n:o 10, men är större. Näbb brunt. Skulderfjädrar svarta med bruna fläckar och ljusbruna bräm; kors svart med hvita fjäderspetsar; Stjert avrundad; stjertpennor 7 par: 1 svart, åt spetsen med stora, bruna fläckar, alla med svart band vid spetsarna; 7:de paret med hvit utkant. Bröst gråhvitt; sidor hvita och rostfärgade med brunsvarta tvärband; slaksida med svarta tvärstreck, framtill hvit, baktill roströd. Handtäckare svarta med hvita spetsar; kanttäckare svarta med hvita kanter; undre handtäckare grå med hvita spetsar; undre armtäckare grå med långa, hvita spetsar och hvita tvärband, de mellersta hvita med svarta, breda tvärband; undre överarmtäckare långa, hvita med svarta tvärband.

14. *Hona, ung*, 10 augusti 1877, Arboga, J. R. Th. Silfverhjelm.

Näbbspets svart; näbbås utom vid spetsen brunröd, näbbroten undertill gråbrun. Huvud ovan svart med oregelbundet rostgult band; ögonbåge rostgul; tygel mörkbrun; kind rosthvit, med tygelns band sträckande sig till tinningen; örontäckare mörkbruna; haka rosthvit med täckta svartgrå fläckar. Framhals rosthvit med brunsvarta brämfläckar; kräva rosthvit. Skulderfjädrar svarta med kastanjebruna tvärfläckar och band, de inre rostbruna med breda inbräm, de yttre med smalare, hvita utbräm; de undre svarta med hvita utkanter; sidor med hvita och gråsvarta tvärband. Vingarnas fjädrar onötta; tumvinge med 4 fjädrar, svarta med hvita spetsbräm; handpennor: stora 10: 1>2>3, svarta, 1 med gråhvitt utbräm; spetskanter gråhvita; armpennor 10, svarta med spetsar och å de inre utkanterna hvita; armbågspennor 5: 1—4 > armpennorna, svarta och gråsvarta med hvita och rosthvita spetsbräm och bruna tvärband; överarmpennor gråsvarta med spets- och utfansfläckar hvita; hand- och armtäckare svarta med hvita spetsbräm, de mellersta brunsvarta med rostgrå spetsbräm; kanttäckare brunsvarta med hvita spetsbräm. Fötter gröngrå; klor mörkbruna.

15. *Hane, ung*, 2 september, Stockholm.

Huvudets band bruna; ögonbåge bred, brun; ögonvrå med bredt, mörkbrunt band; huvudets sidor ljusbruna med mörkbruna fläckar; haka brungul.

№	1 ♂	2 ♂	3 ♀	4 ♀	5 ♀	6 ♀	7 ♀	8	9 j	10 j	11 j	12 j	13 j	14 ♀	15 ♂j	16 ♂
Längd	—	—	—	—	280	285	—	—	181+7	208	230	258	280	280	—	260
Huvudets längd (+ näbb)	103,5	—	—	—	97	103,6	—	30	70	—	73	—	21,6	109	—	97,3
Näbb, längd till pannan	74	65	72	70	68	73	69	13	43,5	47	44	54	62	68	65	68
» » » munvinkeln	—	—	—	—	61	72	—	—	43	45	43	53	61	68	—	67
» » fr. spets. t. näsb	67	60,5	65,5	62	—	—	64	—	37,5	—	39	—	56	64	57	—
» höjd vid roten	8,6	8	8	9	9,8	7,5	8,6	—	8	—	8	—	9,5	8,4	8	8,5
» » » näsborrarna	7	6	6	7	7	8	6,3	—	7	—	7	—	7,8	7	6	7
Gapets bredd	—	—	—	—	8	7,5	—	—	7,5	—	8	—	7	8	—	7,5
Näbbets bredd vid näsborrarna	4,6	5	5	4,5	—	—	—	—	—	—	—	—	4,5	4,5	4,2	—
» minsta bredd	3,4	—	—	—	2	2,5	3,5	—	2,5	—	2	—	2,3	3,5	—	2
Näbbspetsens bredd	3,5	3	3,5	3	3,5	3,5	3,6	—	3	—	3,2	—	3,5	3,5	3	3
Näsborrar	3,6	4	3	3	—	—	3	—	3,5	—	—	—	—	3,3	3	—
Vingens längd, direkt	129	131	133	133	126	116	128	—	95	102	122	125	131	130	128	113
Mellan vingspetsarna	—	—	—	—	428	405	—	—	355	—	408	420	433	443	—	387
Tumvinge	46	45	46	47	—	—	47	—	47	—	44	—	44	46	46	32
Stjert, längd	—	62	65	65	60	52	60	—	24+8	28	43	50	56	c 59	56	50
Stjertspets bakom vingspetsarna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	—	—	c 10	—	—
Tars	31	31	33	33	31	33	32	10	29	32	33	36	35	32	31	32
Mellantå med klo	35	37	37	38	34	35	35	22	32	33	34	37	36	36	35	36,5

Hals rostbrun med mörkbruna spoltrakter; kräva och främre delen av bröstet rostbruna med mörkbruna tvärband. Rygg och skulderfjädrar med rostbruna långsgående band utan hvitt; stjertpennor 6 par, de yttre med hvita spetsar. Bröst, utom främre delen, hvitt; sidor rosthvita med mörkbruna tvärband; undre stjerttäckare rostbruna med svarta tvärband och brämfläckar; slaksida hvit med svarta tvärband; de mellersta armtäckarne brunsvarta med rostbruna spetsar,

16. *Hane, 2:dra året* (?), *i ruggning*, augusti 1875, Skåne.

Liknar n:o 5. Handpennor: 4 > 3 > 2 > 1, som är till hälften utvuxen; armpennor: 1:a utvuxen, svart, de övriga: utskjutande spetsar. Fötter gröngrå, efter döden, något torra, bruna. Tars avbruten, callus.

Ägg. Kort päronformiga, finkorniga, glänsande, olivbruna, kastanjebruna till ljust olivgröna; grundfläckar ljust brungrå eller violettgrå; ytfläckar mörkbruna, å tjockändan störst och ofta sammanlöpande.

1. 1864, Undersåker, Jemtland, Byström. Olivbruna.
2. 25 maj 1867, Skara, Kolthoff. Gulbruna, fläckar spridda.
3. 18 april 1864, Stehag, Skåne, C. Möller. Olivbruna; vid tjockändan sammanflytande ytfläckar, många och med mörkare konturer; b fläckar olivbruna och mörkare bruna, bilda en krans omkring tjockändan; krumelurer likaså, svarta.
4. Samma dag och ort. Ljust gröngrå, å tjockändan fläckar hvitgrå, olivbruna och violettbruna, stora, sammanlöpande.
5. 1865, Norrköping, Cnattingius. Gulbrunt med svagare fläckar.
6. Island, Wessel. Olivgult med smärre fläckar.
7. Braunschweig. Kort päronformiga, fläckar mer eller mindre sammanlöpande.

№	1a	b	c	d	2a	b	c	d	3a	b	4a	b	5	6
Äggets längd	39,7	39,1	38,7	37,5	40,8	40	39,8	39,8	42,1	37,5	39,6	38,7	39.6	40,4
» tjocklek	27,4	27,8	28	27,3	28,6	28,4	28,2	28	28,4	27,8	27,8	28,6	28,7	28,7
» spets	12,3	11,3	10,7	10,2	12,2	11,6	11,6	11,8	13,7	9,7	11,8	10,1	10,9	11,7
» reducerade längd	1,45	1,4	1,38	1,37	1,43	1,4	1,41	1,42	1,48	1,35	1,42	1.35	1,38	1,41
» rektangel	1088	1087	1084	1024	1167	1136	1122	1114	1196	1042	1101	1107	1137	1165

№	7a	b	8a	b	c	d	9a	b	c	d	10a	b	c	d	11
Äggets längd	38,6	38,3	42,9	41,3	40,4	40,4	41	40,8	40	38,7	39,3	38,5	38,5	37,9	38
» bredd	29,9	28,2	30,5	30,5	30,5	30,5	28,5	27,8	27,4	27	28,4	28,7	27,7	27,9	28
» spets	8,7	10,1	12,4	10,8	9,9	9,9	12,5	13	12,6	11,7	10,9	9,8	10,8	10	10
» reducerade längd	1,29	1,36	1,4	1,35	1,32	1,32	1,44	1,47	1,46	1,43	1,38	1,34	1,39	1,36	1,36
» rektangel	1154	1080	1308	1260	1232	1232	1169	1134	1096	1045	1116	1105	1066	1057	1064

8. 1872, Shetland. Ljust olivgröna, fläckiga, talrika svarta krumelurer vid tjockändan.

9. Shetland. Något mörkare, olivbruna, svagare teckning.

10. 1872, Suffolk, Crowf. Olivgröna med smärre fläckar, men starka krumelurer.

11. 1873, Finland. Olivgröna med ljusgrå grundfläckar och nästan jemnt fördelade mörkbruna ytfläckar; å somliga av dessa krumelurer.

Fogeln *varierar*, såsom vi sett, både till storlek och färg, även till antalet av stjertpennor, som stundom äro 8 par, *Scol. Brehmi*, stundom endast 6 par, stjerten vanligen avrundad; men stundom äro de yttre stjertpennorna långa, då stjerten synes tvär eller dubbelt utskuren. I trakten av Pisa 1864 under vintern *Sc. g. burca* eller *Sc. g. Brehmi* ej sällsynt, erhållen i febr., Giglioli. *S. Brehmi* liknar *S. gallinago*, men har stjerten dubbelt utskuren och med 8 par pennor (beskrives även såsom något kluven, då 1:a, innersta, stjertpennan är spetsig, nött), skall hava olika flygt och läte, Danford, Brown. Lilljeborg erhöll en vid Arkangel med stjerten dubbelt utskuren, hvilket tyckes hava berott derpå, att ej alla stjertpennorna voro fullvuxna. 'När hon uppflög, lät hon höra det vanliga lätet.' Sköts vid Vedelsbäck den 12 aug. 1875 av Gr. G. A. Piper, enligt brev av C. Möller. Förekommer vid Rom bland de vanliga, Temminck. *Sc. Delamotte*, med 6 par pennor, för övrigt lika, vid Abbeville, Temminck.

Mer eller mindre hvita omtalas av Naumann m. fl.; isabellfärgad med ljusa fötter och näbb, röda ögon omtalas av Doebner. Hvit med rostgula fjäderkanter och bräm i Crommelins museum i Haarlem, v. Droste. En blek varietet, erhållen vid Nordre elv, Bohuslän, den 6 sept. 1874, omtalas av Malm.

Stundom förekommer *Melanoid*-varietet, *Sc. Sabinei*. Dresser har avbildat en; 25 äro, enligt Harting, kända, Field d. 10 dec. 1870. De variera sins emellan, somliga mörkare än de andra, erhållna i England, Irland, Frankrike, Mindre Asien. En mörk erhållen, enligt Barth, i Norge.

Horsgöken var känd av Fabricius och Faber från Grönland; Brehm trodde år 1826, att det var en härmed beslägtad, som förekom der. Skall der visa sig nästan under alla sommarmånaderna, Holbøll; på hösten 1845, Paulsen. Reinhardt anför honom 1857 såsom här tillfällig; ansåg honom flytta till Europa, då han ej träffas i N. Amerika, och år 1861 säger han, att han flere gånger blivit der iakttagen, ägg dock ej funna. Baird säger, att han der är allmän, emellertid hava vi aldrig erhållit honom derifrån.

På Island är han vanlig, kommer dit i slutet av april, Faber; bebor ängarna och lägre bergslätter, har ägg i första veckan eller början av juni; ungarna fullvuxna i slutet av juli; flyger i början i zig-zag, sedan rakt bort, bortflyttar i medlet av okt.; om våren och på hösten, förr än de bliva feta, äro de skygga; simma dåligt; deras vanliga ljud är 'kätsch', om natten på flyttning: 'kre kre' eller 'grek gech gä'; honan svarar på bräkningen: 'tikkup'. Då han börjar höras på Island, hoppas man på stadig mild väderlek, hvilket dock icke inträffar, Faber, Ebel. Höll sig på Island 1821 under sträng vinter i närheten av varma källor, Faber. Enligt Krüper är han ej talrik; den 26 maj erhölls bo med 4 ägg, den 2 aug. en nära flygg unge. 'Kom den 20—25 april; skriker sällan utom under flygt; bortflyttar sent i okt.; föda: maskar och insekter', Hallgrimsson. På Island är han undertill rödaktig eller gul, till följd av vistandet i mossarna, Teilmann.

Omtalas från Färöarna; när han 'brummar, spår man regn', hvilket oftast inträffar, men när han piper: 'Kibi kibi', spår det torka. Han finnes både sommar och vinter, Landt; är der ganska allmän, häckar, H. C. Müller.

Från Norge omtalas han av Ström, Pontoppidan m. fl.; är talrik i mossar, i synnerhet i fjelltrakterna, Rasch. Talrik från N. Finmarken söder ut; häckar på Tromsö, der friska ägg funnos den 12 juni 1874, Collett; enl. Lilljeborg var han der 1848 allmän. I Ostfinmarken om sommaren allmän, Sommerfelt; vid Skorö, Finmarken, den 5—8 juli 1870, v. Heuglin. På Lofoten och Vesteraalen i betydligt antal, Barth. Erhållen på Bodö den 5 maj 1857, ägg d. 26, F. o. G. Godman; der och på Salten ständigt hem. Utåt kusterna, i synnerhet i nordlanden och på öarna, men kan på de högre fjellen ej sägas vara allmän. På Vestfjeldene, V. om Gudbrandsdalen, sköt Barth d. 15 aug. 1870 8 st. och 1871 d. 14—16 aug. 7 st. utom annan fogel, 1872 8 st. Den 16 aug. 1875 träffades han i björkliderna vid Suluhöhen, C. S. På Jäderen 1875

den 24—26 aug. Barth träffade der på en myr omkring 100 st.; vid regnig och blåsig väderlek skygg; sköt 12 st,; brukar ej flytta förr än i okt. och nov. I Kristianiatrakten allmän, kommer vanligtvis något efter medlet av april, hanarne något förr(?) än honorna; kom 1832 den 8 april; låter höra sitt bräkande före parningstiden; häckar i trakten, Collett. Kommer till Norge i slutet av april, sprider sig i maj till häckplatserna, väljer dertill i SÖ. Norge i synnerhet högfjällen; lemnar dem i medlet av aug., dock stannar en del till i sept.; de flesta bortflytta i okt.; i SV. kusttrakten övervintrar en del, i synnerhet omkring Stavanger och på Jäderen, der han i stort antal samlas under flyttningen; skjuten der den 3 juni 1874, Collett.

Hördes ofta i trakten av Muonioniska för 20 år sedan, omkring 10 år senare sparsam, lägger ägg i juni, enligt meddelande av Knoblock. Vid Karesuando, 68° 25′, träffades han 1832 av W. v. Wright; inom polcirkeln på fjellen upp i videregionen, Nilsson; även iakttagen i Lappland av Schrader, som fann honom vanlig i sumpiga trakter; kom i maj, bortflyttade i aug.; häckar vid Jockmock i barrträdsregionen, Löwenhjelm; kom till Vittangi i Jukkasjärvi 1867 den 28 maj, Hederström. I Vesterbottens län 1865 förekom han oftare än Morkullan och Dubbla Beckasinen, men jagas här sällan, Kjellerstedt. Träffad i Jemtland av Meves. Häckar allmänt vid Horndal, Dalarne, Lundborg.

Kom till Sigtuna den 19 april 1830 och den 22 april 1831, Söderberg. I trakten av Upsala 1865 i mindre antal, dock talrikare än under 1864, C. Ridderbjelke. Av Upsala läns Jagtförening fäldes 1873 194 Beckasiner; 1874 fäldes 126 st. År 1876 var antalet i Upland till följd av odling minskadt, Lindblad. I Upsala län syntes han vara i avtagande, K. Maj:ts Befh:des femårsber. 1871—75. Häckar vid Ultuna sparsamt i kärr och på sanka ängar, enligt meddelande av Segerström. Lindblad säger, att den under jagttiden 1863 var sällsynt i mellersta Sverige; torka hade gjort, att han dragit till en annars översvämmad plats i S. Upland, der han fans i otalig mängd. Kommer till Vermdö, då snön smält, Ödman. Nykläckt unge erhållen den 3 juli 1846, Meves. Häckar i Stockholmstrakten, Wikström; erhållen den 24 aug. 1874 och vid flere tillfällen; ävenså, enligt brev av Törnquist, vid Segersta.

Till Mörkö i Södermanland kom han 1828 den 13 april, bortflyttade den 19 okt.; kommer ej förr, än kärr och dälder äro i det närmaste fria från is och boskapen kan utsläppas på bete och de för kölden ömtåliga trädgårdsväxterna kunna planteras, enligt Ekström, som rådfrågade denna och Ladusvalan vid nämnda förrättningar och nästan aldrig hade tagit fel om rätta tiden. I Södermanland 1865 temligen allmän, E. B.; år 1869 var här riklig tillgång, G. M. Lundquist. År 1872 allmän, på de större öarna sällsyntare, Sundström. På Södertörn voro 1870 Beckasinerna i starkt avtagande, S. A. Palm. Kom 1882 till Nyköping den 21 april, Wessling. Vid Köping mycket sparsam, enligt nu erhållet meddelande av K. Westholm. Lloyd omtalar en sägen från Vestmanland om huru en häst blev förvandlad till fogeln. I Kil, Örebro län, häckade han 1836—63 allmänt, Löwenhjelm. Häckade 1863 allmänt i Örebrotrakten, Högberg; i Örebro län 1869 allmännare än Dubbla Beckasinen, Sundström.

I NV. Östergötland 1865 medelmåttig tillgång, Holmblad; till Finspong kom han den 19 april 1843, Lundborg; i Norrköpingstrakten allmänt spridd i kärr; i Linköpingstrakten. År 1865 vid Roxen samlingsplats på kärrängarna, Hjort. Kom till

Hästerum, i trakten av Söderköping, 1842 den 7 april, Lundborg i brev. Vid Tåkern 1879, i ringa antal, C. M. S.

Erhållen vid Skara den 18 april 1870 av Kolthoff, enligt brev av Törnquist; Hornborgasjön den 29 augusti 1867, Kolthoff, enl. brev av Arnell. Omtalas från trakten av Tidan, Gadamer; Barne m. fl. härader i Skaraborgs län 1869 sällsyntare än den Dubbla Beckasinen, H. H-th. Tre Beckasiner erhöllos på Billingen den 28 aug. 1870 av Carl xv:s Jagtklubb, Lewenhaupt. Ägg 1869, Ramberg, A. H. Malm i brev.

Mycket allmän vid Karlstad, Cederström. Vid Vänern häckade han allmänt, Hammargren. I Wermland fäldes av Jagtvårdsföreningen 1866—69 45 Beckasiner, H. O. Falk. Träffad vid Åmål d. 11 juli 1868 av Kolthoff, enligt brev av Arnell.

Häckade 1876 o. 1877 vid Kornsjön, på gränsen mellan Dalsland, Bohuslän och Norge, Hanson. I Bohuslän från okt., tills kölden isbelagt allt vatten; häckar, men ej i större mängd, även på de större öarna, W. v. Wright. Häckar vid Uddevalla, Kolthoff; Göteborg, enl. Malm, som icke iakttagit honom der övervintra; unga och gamla erh. d. $\frac{8}{10}$—$\frac{9}{11}$, A. H. Malm i brev.

Häckar på Visingsö i ett kärr, I. H. I Jönköpingstrakten var 1865 tillgången å Beckasiner medelmåttig; men deremot var 1867 ett dåligt år i följd av det höga vattenståndet, Gadamer. I Jönköpings län 1869 temligen allmän, Lagergren. I Ö. Småland häckade han 1868 allmännare än Dubbla Beckasinen, Tiselius. I Kalmar län hade han 1870 mindre avtagit än Dubbla Beckasinen, Danielsson. Häckar i Bergunda, Vexiö och Hemmesjö socknar, enligt meddelande av Vacklin. I Ljungbytrakten, SV. Småland, rätt allmän, A. Carlson. I S. Småland på ett år från den 16 mars 1870 fäldes på 190,000 tunnlands areal 5 st., H. v. Schönberg m. fl.; från den 16 mars 1876 till den 15 mars 1877 i S. Småland talrikare än vanligt. År 1879 heter det åter, att Beckasiner alltjemt avtaga, C. G. Göthe m. fl., och var 1880 också i avtagande. S. Smålands Jagtförening fann honom 1880-1 avtaga till följd av torrläggning av sank mark. Ägg d. $\frac{30}{6}$ 1870.

På Öland den 13 nov. 1851, Westerlund. Ganska allmän på Öland, Meves. S. Öland och Kalmar likaså, Hanström. Ägg d. $\frac{8}{6}$ 1869, Ramberg, A. H. Malm.

Häckar på Gotland, allmän, Andrée, Wallengren. År 1864 på Gotland i många myrar. Ungarna äro efter tidig vår flygga före medlet av juli, på 4 timmar kunde stundom fällas 12 st., en gång av skicklig skytt på 5 timmar 19 st. Samlas stundom på vissa ställen, Mw. Tillgången 1865 synes hava varit mycket mindre än under 1864; kvarstannade ovanligt länge; den 28 okt. skötos flere, J. O. Sylvan. Häckade 1871 i de flesta myrar, Kolmodin. Beckasinerna hava mycket avtagit på Gotland, allt sedan man börjat uttappa och odla 'myrarne', och kunna nu ej sägas vara talrika; enstaka 'myrar' göra blott sällsynta undantag, W. Wöhler i brev av 1882. På Hästnäs d. $\frac{11}{7}$ 100—150 st., 1881 endast 10, Lindblad.

Förekommer i Blekinge, Rääf. År 1832 kom han till Luggede härad, NV. Skåne, den 14 april, Th. W. Ankarcrona; under hösten rätt talrik på sanka marker vid Vege- och Tunnebergåsarna, skjutes för stående hund, G. Jönsson. Vid Kristianstad erhållen d. $\frac{8}{6}$, $\frac{7}{7}$ 1867, dununge d. $\frac{22}{6}$ 1870, N. Olofsson i brev. I NÖ. Skåne allmän, häckar, Wallengren, Gadamer; i V. Vram talrik, Lilljeborg, som, enligt samtidigt meddelande, såg henne d. 12 april 1840; unge d. $\frac{15}{7}$ 1870. Sågs vid Trolle-Ljungby 1844 d. 31 mars, enl. samtidigt brev av Gadamer. Kommer till Ringsjötrakten i mars eller april; häckar ej sällsynt, om ock ej i större mängd, vid alla passande ställen i Skåne; kommer på hösten i aug., bortflyttar i

okt., övervintrar dock stundom i ej obetydligt antal, enligt meddelande av C. Möller. Erhållen vid Ringsjön den 6 okt. 1866, 27 aug. 1867, 5 sept. 1874, och en unge den 10 aug. 1875, enl. meddelande av M. C. J. Eurenius. I trakten av Romeleklint 1868 mycket god tillgång, 1869 sparsammare än vanligt, A. Carlson. Kommer enligt Nilsson till Skåne d. $\frac{15}{3}$—$\frac{20}{3}$, först(?) hanar i ruggning, honorna komma senare; sträcker i aug. och sept., de sista bortflytta vanligen i okt.; från sept. var han förr allmän i kärren omkring Lund, övervintrar sällan. Häckar vid Lomma, träffas vid hvarje litet kärr, även nära sjöstranden, Åström; i trakten av Börringe saknades han år 1866, Gr. C. Beck-Friis; kärren hade långt dessförinnan blivit utdikade. Erhölls vid Alnarp den 15 aug. 1876 och vid Malmö den 25 okt. 1880, Eurenius. På 122,118 tunnland i Malmöhus län fäldes under ett år från den 16 mars 1867 135 st.; kom till Skåne den 3 april, bortflyttade d. 7 nov. Skånska Jagtföreningen sköt 1870 230 st., 1871 245 st., 1872 886 st. Beckasiner, de flesta troligen av denna art. I Skåne på våren 1877 under flyttning i större mängd än vanligt, Lindblad. Emellertid säger Jagtvårdsföreningen samma år, att Beckasinen avtager inom Skåne i sådan grad, att denna jägarens favoritfogel snart är en stor sällsynthet. De nu mera överallt utdikade kärren utgöra icke mer någon uppehållsplats i dess smak, och hör väl snart denna härliga jagt till minnena bland äldre jägare. I Vemmenhögs härad, Skåne, vid torvmossar och i kärr 1835—50 ej sällsynt. Omnämnes 1877 såsom sparsam, S-dr.

I de inre kärrtrakterna av Bornholm icke särdeles talrik, Grunack.

Kommer till Danmark i medlet av mars, stannar tills vintern börjar bliva allvarlig, Teilmann, till slutet av okt.; häckar och är den talrikaste arten i slägtet, Kjærbölling; har ägg i slutet av april; bortflyttar vanligtvis i slutet av sept. Några övervintra årligen, Faber. År 1873 skriver J. C. H. Fischer, att de torra åren hava varit ogynsamma för fogeln, som dock i Vendsyssel och vid Limfjorden haft passande platser och förekommit i mycket stort antal. Uppstött kastar han sig ofta i potatisåkrar. År 1872 i medlet av sept. funnos endast få kvar vid Dronninglund, hvadan han troddes då hava dragit bort på samma gång som Tredäkkaren, Fischer. I N. Jutland hade antalet 1879 minskats, B. I Danmark förekommer även *Sc. Brehmi;* Kjærbölling synes icke hava träffat någon, men den träffades i dec. 1835 vid Köpenhamn, och på Möen i början av sept. 1825, Collin.

I Slesvig och Holstein häckar han på alla kärr och sanka ängar; såsom flyttfogel i april och till medlet av okt.; på hösten komma 'från norden' stora skaror till många trakter; överallt till vestkusten ytterst talrik; en och annan stannar under kalla vintrar, såsom i januari 1875, ävenså under vintern 1876—77, Rohweder. Häckade vid Flensburg 1877, hade 1879 ägg den $\frac{30}{5}$, 1880 små ungar den $\frac{29}{5}$, Erichsen.

På Helgoland i nov. 1877, Dresser.

I Ryska lappmarken sällsynt, v. Middendorff. Malm träffade honom 1841—42 här och der vid Enare och i Utsjoki lappmark till 69° n. br. I Finland talrik, synes i norden hålla sig inom skogsregionen, vid Muonio 68° n. br. På Kola sällsynt, häckar knappt; anses av Palmén flytta från Varanger till Norge. Omtalas av Joh. Julin 1792 från Uleåborg och såsom bullrande 'med vingarna', när han flyger upp; är der mera allmän, Nylander. Häckar i Kajana på våta starrängar, Malmgren. Kom till Kuopio, 63° n. br., den 20 mars 1848, vanligtvis i början av maj; häckar allmänt, J. och W. v. Wright.

Enligt Moberg kom Horsgöken till följande ställen.

	n. lat.	medeltid		
Åland	60°	maj 1	+ 6,2°	
Åbo-trakten	60	apr. 26	—	
V. Nyland	60	» 26	—	
S. Tavastland	61	maj 1	—	
Tammerfors	61½	—	—	1851 $\frac{27}{4}$, 1852 $\frac{12}{5}$
Vöro-Lappajärvi	63	» 4	+ 8,4°	
Kuopio-trakten	63	» 9	—	1848 $\frac{20}{4}$
Kalajoki	64	—	—	
Carlö, Uleåborg	65	» 19	+ 8,8°	
Kuusamo, Rovaniemi	66	» 22	—	

	1846	1847	1848	1849
Vid Rautalampi, 7 mil V. om Kuopio *	maj 12	maj 9	apr. 9	maj 3
Till Kuopio	—	—	» 20	—
» Uskela 1853 maj 2, 1854 apr. 19	—	—	—	—

* Enl. J. o. M. v. Wright.

Vid Kuopio halvruvade ägg den 7 juni 1871, Aschan; i Borgå bo med full kull i medlet av maj 1863; finnes i S. Finland i slutet av sept., Palmén. I Helsingforstrakten ej sällsynt, häckar i mellersta Finland, A. v. Nordmann. I SV. Finland, i Uskela, Yläne, vid Björneborg, Hvittis, Bonsdorff, Palmén m. fl.

I trakten av Arkangel erhölls den 13 juli 1848 en hane i ruggning, liknande *Sc. Brehmi*, Lilljeborg. Små ungar erhöllos den 18 juli 1864, utvuxna den 3 aug.; den sista sågs den 2 okt.; vid Dvina den 14 maj. Häckar vid Arkangel och i guvernementet av samma namn, Goebel. År 1869 temligen allmän vid Schlüsselburg, Vuitegra, Onegaviken m. fl. ställen, Meves. Vid floden Volodga talrik, mest parvis i maj, i Utsjug, Goebel. I Petersburgs guvernement är han talrikare än de övriga arterna, Brandt.

I trakten av Lecht, Estland, den 7 april, H.-Huene. I Estland och Lifland överallt i kärr och på sanka myrar, B. Meyer. I Lifland utrotades han på en häckplats, hvarefter icke någon infann sig der under påföljande 35 år, v. Middendorff; vid Vasula i juli 1853, Seidlitz; skjutes under senare tid på hösten för hund, A. v. Nolcken. Omtalas 1792 av Beseke; kom till Kurland, 57° n. br., 1855 den 15 april, Büttner. I Kurland häckar han rätt talrikt, Goebel. I Ryska Lithauen häckar han, v. Chlapowski. Träffad i Moskva den 20 sept. 1869, Dresser. I kretsen Uman häckar han, övervintrade 1868—69, Goebel. Kommer till Charkov i första hälften av april, Czernay, Zuchold. Mycket talrik i Rysslands och Sibiriens kärr, häckar i mera tempererade trakter, Pallas. Emellan Kiev och Taimyrlandets breddgrader beräknad flytta 5 geogr. mil på dygnet, v. Middendorff. Vid Lägre Petschora, nära Habariki mycket talrik i början av juni, Seebohm, Brown. Träffad på dvergbjörk-tundran vid Obdorsk, under 'Bismarks' expedition 1876, O. Finsch. Den första sköts av Seebohm den 9 juni vid Jenisej, 67° n. br.; bo med ruvade ägg funnos den 6 juli. Häckar talrikt vid Boganida, den första erhölls der den $\frac{8 \text{ juni}}{27 \text{ maj}}$; den $\frac{23}{11}$ juni hade en hona ett läggfärdigt ägg; den $\frac{3 \text{ juli}}{21 \text{ juni}}$ fans bo med 4 ägg; den $\frac{12 \text{ aug.}}{31 \text{ juli}}$ voro ungarna flygga, och huvudet var nästan utan dun; den $\frac{17}{5}$ aug. erhölls den siste. År 1859 den $\frac{20}{8}$ maj Irkut, vid Baikal 1855 d. $\frac{13}{1}$ aug. Häckar i Burejabergen. I N. Angara-deltat träffades flere den 13 aug. 1855, Radde. I Ö. Sibirien vanlig, kommer mot slutet av april, stannar till slutet av sept.; häckar vid Baikal på sumpiga, öppna ängar, Dybowski, Taczanowski. I Turkestan häckande och på flyttning samt om vintern i olika regioner, Sewerzoff. I Daurien iakttogs han 1855 den $\frac{17}{5}$ maj vid Schilka, Maack, 1856 d. $\frac{4 \text{ maj}}{22 \text{ april}}$ $\frac{13}{1}$ och $\frac{14}{2}$ maj, samt 1857 $\frac{24}{12}$ aug.—$\frac{29}{17}$ sept., Radde. I Darasun talrik, Dybowski, Parrex. Bland Beckasinerna, samlade i Darasun, fans ett par överensstämmande med *Gallinago uniclavus* Hogds., Taczanowski; skilnaden skall ligga deruti, att de ljusa banden äro hos denna mera regelbundna. Dessa band äro dock även

hos vår fogel regelbundna och breda, innan de bliva nötta, hvadan jag icke deruti kan se något, hvarpå den såsom art eller varietet kan skiljas. På våren 1873 i Staryi-Tjuruchaitui, Dybowski, Taczanowski. I Aral-tianschanska området både i låg- och höglandet upp i lövträdszonen, med svartpoppel och björk, till 8,500 fots höjd, hvarifrån han går till polcirkeln och tillhör Central-Asiens foglar, Severzow. Vid Amurfloden 1858 $\frac{16}{4}$ maj. Häckar i Burejabergen. Var i Tarei-nor under flyttning den talrikaste, enl. Radde, som fälde flere hundra och beskriver den nya vårdrägten med ruggfjädrarnas rostbruna, månformiga teckningar och oregelbundna band, bredare än hos vanliga europeiska exemplar, en beskrivning som noga passar till vår ovan beskrivna, erhållen den 27 april. Han kom till Tarei-nor den 22 april 1856, den 24 träffades han parvis. Talrika kommo d. 1 och 2 maj, drogo d. 3 maj på aftonen åt V. Den 12 aug. samma år slog en oerhördt stor mängd ned vid en sötvattenssjö vid Kulussutajevsk (den 4 sept. sköt han ensam 17 st.), men blev d. 7 sällsyntare; den 17 sept. voro alla borta. Således omtalas han från Ö. Sibirien och Amurlandet; men der förekommer en *Sc. heterocerca*, som ännu är osäker såsom art. Ett nogrant bestämmande av utbredningen av vår art i dessa trakter lärer ännu vara omöjligt, E. v. Homeyer.

Om Horsgökens flyttning i Ryssland och Sibirien torde följande tabeller, efter v. Midd., Kessler m. fl., lemna en översigt.

Nya stilen.	n. lat.	ö. long.	1769	1802	1838	1840	1843	1844	1846	1847	1848	1849	1850	1851	1852	1853	1854	medeltid
Taimyrlandet, huvudtåg	71°	—	—	—	—	$\frac{8}{6}$—$\frac{23}{6}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
»	—	—	—	—	—	$\frac{5}{8}$—$\frac{13}{9}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ryska Lappmarken	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{5}{8}$
Ural	$68\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{17}{9}$	—	—	—	—	—	—	
Jenisej	$61\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	$\frac{22}{5}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Stanovoj, V. sluttn.	59	—	—	—	—	—	—	$\frac{11}{5}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Udskoj-Ostrog	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{10}{9}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Novgorod	48° 31′	48° 56′	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{2}{5}$	—	—	
Lifland	$58\frac{1}{2}$	—	—	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Jekaterinenburg, Ural	57	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{22}{5}$	—	$\frac{4}{5}$	—	—	—	—	—	—	
Ajan, Okotska havet	$56\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Mohilev, Dniepr	$54\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{31}{3}$	—	—	—	—	—	—	—	—	
Okotska havets sydkust	54	—	—	—	—	—	—	$\frac{1}{10}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Obi	$53\frac{1}{2}$	—	—	—	—	$\frac{16}{4}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Karatschev	53	52° 4′	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{20}{4}$	—	—	
Orel (Orjol)	52° 58′	53° 46′	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{20}{4}$ $\frac{27}{4}$	$\frac{10}{4}$	$\frac{22}{4}$	
Don	$51\frac{1}{2}$	—	$\frac{19}{4}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kiev, Dniepr	$50\frac{1}{2}$	—	—	—	—	$\frac{15}{4}$	$\frac{21}{4}$	$\frac{11}{5}$	—	$\frac{1}{5}$	$\frac{19}{4}$	$\frac{19}{4}$ $\frac{27}{4}$	$\frac{26}{4}$	$\frac{24}{3}$	—	$\frac{20}{3}$ $\frac{30}{3}$ $\frac{30}{10}$	$\frac{12}{4}$	$\frac{9}{10}$
Radomysl, + 7,55° R.	$50\frac{1}{2}$	46° 55′	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{15}{4}$	—	—	
Perejaslav	50° 4′	49 9′	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{31}{3}$	—	—	
Lubny	50° 1′	50 42′	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{1}{4}$	—	—	
Poltava	$49\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{22}{3}$	$\frac{27}{3}$	—	
Dnjestr	$48\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{28}{3}$	—	—	
Kamanez-Podolsk	48° 40′	44 14′	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{28}{3}$	—	—	
Novaja-Uschiza	48° 25′	44 44′	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{16}{4}$	—	—	
Krim	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{17}{4}$	—	—	
Sebastopol	$44\frac{1}{2}$	—	—	$\frac{10}{11}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

NÖ. Pommern.	1829—54	1854	1855	1856	1857	1858	1859
						+3+9° +2,—8°	+4+12° S.SV. +8+17° NO. +3+6° SV.
Flyttning	27/2 3—9/4 24/10 2/11—26/11	20/3 13/9 30/10	14/3 13/10—15/10 4/11	31/3 14/9 15/9 4/11	17/3 27/3 28/7 24/11	20/3 26/7 15/11	18/3 25/7 3/11
Ägg	———	——	25/4	13/5—21/6	12/5	28/6	4/5 1/7

	1860	1861	1862	1863
	V. —1+4° SO. S.	0+3° +10+13° N. —3+3,5° N.	+1+4° SO. 0 —4° S.	+2,5+10° S.SO. +2+3° S.
Flyttning	23/3 4/8—19/11 15/12	4/2 6/4 30/7 3/12	10/3 14/4 19/7 13/8 30/11	14/3 26/7 1/8 5/12
Ägg	4/5—23/6	21/4—22/7	21/4—24/4	15/4—11/7

	1864	1865	1866	1867
	+4+13° OSO +1+1,5° S.SV.	—1,5—2° O. —2+4° V.	0 +2° OS. +4,5+8° SV.	+2+8° SV. —2,5+2,5° S.
Flyttning	12/3 18/3 9/8 7/11	17/3 3/4 5/4 31/7 1—30/9 15/11	19/3 19/7 9/8 1/11	25/3 1/8 5/9 14/11
Ägg	1/5—17/7	3/5—10/7	19/5—21/7	23/4—23/7

Från NÖ. Pommern och efter 1857 särskildt från Schlosskämpen har Hinz offentliggjort en stor mängd iakttagelser, hvarur ovanstående sammandrag kan tjena till jemförelse med uppgifter från andra orter.

Dessutom har Hinz meddelat följande: 1854 30/10 hördes 'peka peka'; 1856 häckade han och var om hösten talrikare än förut; 1857 var höstflyttningen rikare än de 16 nästförflutna åren; drog den 7/9 talrikt vid dager; ofta 9—15 st. i flock; 1858 30/3 drog vid dager och om aftonen; och det anmärkes, att bräkning höres högst 900—1000 steg; 1860 häckade ovanligt många; 1861 29/3 jagade de parvis hvarandra; häckade talrikt 1862; d. 14/4 låg snö på marken.

Vid Danzig 1851, Böck. I Mark 1845 icke särdeles allmän, om hösten dock i flere trakter i temligen stort antal, Schulz. Häckade 1856 vid Marnitz i Mecklenburg, v. Preen; var talrik i Mecklenburg 1876, Wüstnei, och vid samma tid på alla mossar i trakten av Schwerin, v. Preen. I Pommern häckade han och var mycket allmän 1837, Hornschuch, Schilling. Häckade även senare talrikt i Stargard spridd under okt., Holland. Häckade 1864 på Poel, v. Preen. I Schwerin erhöllos år 1859 de första kullarna, 4 ägg, den 20 april. I sept. och särskildt d. 2 talrik. De undre överarmtäckarne variera, de längsta med 4—26 i zig-zag gående band. Näbb ej hos två alldeles lika, v. Preen. Ju senare på hösten, desto fetare är han, såsom i slutet av oktober och början av nov., Quistorp. På Bock vid Stralsund i ringa antal, Lühder. På Schlosskämpen, Pommern åren 1829—51: 27/2, 10/3—3/4; 2/11—26/11. Vid Köslin år 1855: den 14/3 sågs en; ägg den 25/4; den 13/10—15/10—4/11 mindre talrik än förut; 1856 kom han den 31/3, hade ägg den 13/5—21/6; den 14, 15/9 på drag bräkande; den sista den 4/11. År 1857 den 1 jan. sågs en, kom den 3/4, hördes den 26; på hösten den första den 13/9, den 30/10 en enda. 1859 den 7/4 en; den 20/4 i temligen stor mängd, i medlet av juli och i okt. talrik; vid kallt väder skygg. År 1860 en den 10/4, Quistorp. I N. Tyskland talrik, går 2,000 fot högt, flyttar stundom vid regnig väderlek i flock om 30 st., Borggreve. I Stettin först hörd i slutet av mars 1876, den 20 nov. omkring 18 st. på flyttning, H. Hintze.

I Vorpommern iakttagen den 10 april 1860; hörd den 15 mars 1868 i N. Vorpommern. Hösten 1849, i synnerhet sista veckan av okt. och den första i nov., flyttade många söderut, Quistorp. Vid Riddagshausen 1874 från den 19 maj till 10 juli, 4 kullar ägg funna nästan på samma ställe, ansågos tillhöra samma par, Nehrkorn. '*Sc. media*' erhållen vid Berlin, Fritsch. Häckar i Mark Brandenburg i alla större sumptrakter, flyttar i mars och

okt., Chalow. Ergste, Iserlohn den 14 mars 1859, Westhoff. Kom till Neu-Vorpommern 1881 den 19 mars, Quistorp. Häckade 1855 allmänt i Mark, Vangerow. I trakten av Saabor, Preussen, vid Oder, fans han förr i hvarje kärr. Bräkandet, frambragt av 'vingar och stjert', höres, då hanen beskriver bågar i luften, över kärret. Honans lockton är: 'dik dik'. År 1851 var vintern lindrig; Horsgöken visade sig vid Diebziger Bruche den 24 febr. Redan den 10 jan. hade Vipan kommit dit, Kirchhoff. I slutet av april funnos i torvmossar många, efter föregående mild väderlek med V. och S. vind och derpå plötsligt inträffad köld med NO. vind; mycket få komma vid O. eller N. vind. Så snart den slår om till S. eller V., börjar tåget. På hösten kommer han talrikast och vid O. eller N. vind, i synnerhet vid dimma eller regn. Den 3 april 1857 sågs en, Quistorp, v. Homeyer. Vid Prosna den 16 aug. 1863; häckar der, A. v. Homeyer. I Dingelstädt icke talrik, okändt om den här häckar, Strecker.

I Anhalt mer eller mindre talrik på alla passande ställen; tusentals flytta deröver höst och vår. Tåget gick om hösten, såsom det tycktes, mer åt S. än åt V. Kom i mars, tåget livligast i slutet av månaden; vid dålig väderlek utsträcktes tåget till i april; då äro de der häckande på sina häckplatser. I början av aug. svärmade de vidt omkring, och i senare hälften av månaden börjar tåget norr ifrån, varar under sept. och okt. De första i ruggning äro magra, de senare feta; i dec. 1825 funnos åtskilliga kvar, liksom vid lindriga vintrar, såsom i jan. 1826, vid öppna källor och skogsbäckar, även i bergen, Naumann. Häckar i Anhalt, har bo ibland vass och i moras. Spetsarna av vassen nedtryckas till en rundad fördjupning, Pässler; uppgives även hava häckat i barrträd, hvilket icke bekräftats. I Riddagshausen vid Braunschweig häckade 4 par i närheten av hvarandra, Nehrkorn. I Celle funnos 1851 ägg d. 16 april; 1852 de första äggen den 9 maj; 1853 ägg från den 4 april till midten av juni, Pralle. Bolsmann nämner 1852 honom bland Münsterlandets häckande foglar; hade 1863 betydligt avtagit i mängd, drog deröver den 16 mars 1868, Altum. Häckade 1875 i Westerwalde. Häckade i närheten av Altenkirche, Westerwalde, Sachse. Nämnes av Ruhl från trakten av Mühlheim vid Köln. Häckar i Nassau, i Taunusdalen, i trakten av Wiesbaden m. fl. ställen; stannar till i nov., stundom under vintern vid stark köld vid öppna kärr, Römer m. fl. I Arnsberg 1846; häckade på stora torvmossar uppåt bergen; höstflyttningen rik, Suffrian. På flyttning i Breslau i början av april 1876, Mohr. I Trachenberg, Breslau, 1878 temligen ofta häckande, om hösten var han talrik. I Bischofshain vid Hanau 1864 den 25 mars hade han åter infunnit sig, häckade mindre talrikt än förr, C. Jäger. Vid Seeburg, Neuwied ganska talrik om våren på flyttning, Pr. Max z. W., Braths; d. 25 mars; häckade mindre talrikt än förr. Nämnes från Wupperthal, Hopff, Fuhlrott. Till trakten av Frankfurt o. Hanau kom han 1856 $\frac{25}{2}$, 1857 $\frac{12}{3}$; höstståget började 1856 $\frac{19}{10}$, 1857 $\frac{9}{10}$. Till Kurhessen kom han 1843 d. $\frac{16}{3}$, $\frac{20}{3}$; 1844 d. $\frac{2}{3}$, $\frac{8}{3}$, W. Schwaab. I Niederhessen talrikare under flyttning än häckande, Sezekorn. Hieronymus i Treysa sade 1857, att fogeln brukade flytta i okt. I trakten av Halle a. S. regelbunden flyttfogel, E. Rey. Häckar vid Rentendorff; på flyttning i sept., L. Brehm. Häckar i Thüringen, bortflyttar på hösten, Hellmann. Häckar även i Ö. Thüringen, förr talrikare, enl. L. Brehm, som sade, att han var talrik vid Friesnitzersjön. År 1878 träffades han talrikast mellan Neustadt och Schleiz, för övrigt sällan. Kultur inskränker dess områden, Liebe. I Werrathal, Thüringen, talrik, Ruhmer. Häckade omkring 1858 i Wetterau talrikt; bräkandet höres, då fogeln

sänker sig snedt nedåt, och åstadkommes högst sannolikt med vingarna, även *Sc. Brehmi* med 8 par stjertpennor och något mörkare färg erhållen på våren 1850, C. Jäger. Den $\frac{12}{6}$ 1858 erhöllos (trol. i Warthausen) 3 friska ägg (2:dra kullen). Förekommer i Würtemberg, Calwer. Träffad i Tübingen efter tidig och kall vinter den 23 febr. 1855, K.-Warthausen. Vid undre Bodensjön ofta under tiden för vinskörden även vid Konstanz, Walchner.

I Tückelhausen iakttagen av E. Tauber under sommaren 1878.

Häckar allmänt i Bayern; iakttagen 1853 den $\frac{5}{3}$, hade ägg den $\frac{27}{4}$. Talrik hösten 1853; den $\frac{2}{11}$ 50 st., de sista den $\frac{17}{12}$; 1854 de första den $\frac{16}{3}$, bräkningen hördes först den $\frac{27}{4}$, sista gången den $\frac{16}{6}$. Måsar, *Larus ridibundus*, störde den $\frac{16}{6}$ ej Horsgökarna, oaktadt de kretsade över dem. Hösten 1855: få stannade till 20 nov., somliga sågos ännu senare, och en även den 8 febr.; draget började den 8 mars. I magen: frön av *Alisma*, *Polygonum*, *Scirpus*- och *Carex*-arter. Höstdraget var dåligt, varade under okt., d. 15 sågos 12 st. i flock. En och annan övervintrade till 1856 vid varma källor, vårflyttningen började d. $\frac{6}{3}$ fåtaligare; d. $\frac{15}{4}$ upphörde bräkandet; den 9 mars 1857 började vårflyttningen; den 17 aug. omkring 400 st., den $\frac{20}{8}$, $\frac{28}{9}$, $\frac{2}{10}$ hördes bräkning: en åt gången, Jäckel. Från Bayern omtalas även, att han i Main-trakten under hösten 1853 var talrik; i Unterfranken ofta vid små gölar i unga barrträdsplanteringar; vid Ansbach den 2 nov. omkring 50 st., de sista den 15 dec. År 1854 syntes de första den 16 mars, de hördes sista gången den 16 juni, Jäckel. Vid Erlangen träffad mellan den 20 och 23 april 1871, G. v. Koch. I Mittelfranken på somliga ställen ej sällan häckande, under flyttningstiderna årligen och ofta ganska talrikt, många övervintra vid öppna källor. I Oberfranken erhållen den 4 maj 1853. I S. Tyskland: 1842 d. $\frac{29}{10}$, 1843 d. $\frac{20}{3}$, 1844 d. $\frac{9}{3}$, $\frac{8}{12}$, 1846 $\frac{18}{3}$, $\frac{28}{12}$, 1847 $\frac{1}{1}$—$\frac{28}{10}$, Heuglin. I Schwaben och Neuburg häckade han 1855 i torvmossar, men ej talrikt. Under föregående år torgfördes han under flyttningstiderna talrikt, men nu sällan; i Memmingen den talrikaste Beckasinen; enkla par häcka i Mindelthal, der han var talrikast under flyttning 1847 och 1851, då han visade sig i hundratal. Då floderna stego över sina bräddar, drogo de sig till åkrar och trädgårdar, Leu m. fl. Kom den 23 mars 1855 till sin häckplats i Klingenbad, K.-Warthausen. I Mindel 1847 och 1851 på tåg i mars och i aug.—okt. talrik; så ock ofta även i nov. År 1851 kommo många hundrade; uppehöllo sig stundom på åkrar. En hvit var. fans. Från Nedre Aisch-trakten m. fl. omtalas, att han kommer dit ofta i slutet av febr. och början av mars, vanligen efter medlet av månaden, samt häckar; i aug. samla sig flere hundra på mossarna. Ägg, hvilka, likasom små ungar, ofta söndertrampas av boskapen, torgföras likasom Vipans. Bortflyttar i okt. och början av nov.; en och annan stannar under milda vintrar och uppehåller sig vid varma källor, som ej tillfrysa. År 1857 var ett utmärkt Beckasin-år, Jäckel. I Bayern under det torra året 1858 högst få, de första syntes den 19 mars.

I Schweiz talrik under mars, april, aug., nov.; många häcka, och alltid övervintra några, men de flesta bortflytta, Schinz. I Schaffhausen årligen på flyttning, Goeldlin. Kommer i slutet av sept. till Ticino; förtär insekter, maskar och mollusker, Riva. I Bruyère, Freiburg, ej sällsynt på hösten, O.-Galliard. Häckar i Genève-dalen, F.-Beaumont. I Rhendalen på flyttning, Stölker.

I Oberlausitz vanlig häckfogel, stundom talrik under höstflyttningen; träffas under mars till okt., Tobias. Neumann och Grünewald omtala honom i Grossenhain; under år 1879 den 20 mars sågos flere, den 30 mars 34 st., som höllo sig mest parvis;

den 3 april träffades 8 st.; den 6 april var draget slutadt, och endast enkla par sågos på häckplatser; d. 20 juni sågos 3 par, som syntes hava ungar i närheten, emedan de under ängsligt skrik svärmade omkring de besökande; den 6 juli voro ungarna flygga; den 12 okt. drog fogeln; syntes på flere ställen den 16 okt. I Adelsdorf ungar (?) d. 12 maj. I Naundorf flygga ungar d. 6 juni.

I Böhmen talrik, kommer i mars, häckar, stannar till i dec.; träffas ofta på sanka ängar och i kärr, om hösten på potatisfält och bland buskar, A. Fritsch. I Böhmerwalde häckar han talrikt, i dec. 1868 fans en frusen, v. Tschusi. I hela Böhmen fäldes från 1852—70 av H. v. Müller 834 st. Beckasiner, sannolikt mest av denna art. Häckar i buskbevuxna kärr i Galizien och Bukowina; om våren på flyttning i stor mängd, om hösten mest i stora flockar, Zawadski.

Till Österrikiska staterna kommer han i mars, april, bortflyttar i okt., nov. En och annan träffas om vintern, såsom vid Laibach den $\frac{28}{12}$. Kom i medeltal till Laibach den $\frac{6}{3}$, till Kaschau den $\frac{26}{3}$; kom ett år till Rudolfswerth den $\frac{16}{3}$, till Grodek den $\frac{1}{4}$. Bortflyttar i medeltal från Cilli den $\frac{19}{11}$; under enstaka år från Wien d. $\frac{25}{8}$, Grodek d. $\frac{15}{10}$, Laibach d. $\frac{14}{11}$, Rudolfswerth d. $\frac{19}{11}$, K. Fritsch. Om en 'blek varietet' anmärker Natterer år 1814: den har 14 stjertpennor, stjerten liknar dock den hos *Sc. Brehmi* med yttersta stjertpennan större är den nästa, v. Pelzeln. Vid Krakau funnos den 15 juni 5 kullar flygga ungar. Enkla par anses häcka 2 gånger på sommaren, Gr. Wodzicki; i medlet av aug. 1879 talrik, O. D. Häckade 1875 i sumpiga trakter vid Salzburg, v. Tschusi. Den 21 febr. 1865 på fogelmarknaden i Wien, Finger. Kommer till Mähren och Schlesien i april, häckar, samlas på hösten i flock, så att 15 till 20 st. hålla sig tillsamman på en sank äng; bortflyttar en natt i slutet av sept. eller i okt.; övervintrar vid öppna vattendrag. Föda: insekter, vattenmollusker, om vintern gräs, hvarav de hålla sig feta, A. Schwaab. Häckar i Siebenbürgen, enl. Landbeck, som i brev till v. Homeyer säger detsamma om fogeln på hans jagtmark vid Donau.

Häckar i Tyrolen i ringa antal, för övrigt under flyttningstiderna, Althammer. I Transsylvanien allmän under flyttning; säges häcka, Danford, Brown. Häckar i Herzegowina, v. Tschusi.

Skall 1852 hava häckat i Ungern, i trakten av Diebzig, Baldamus. I Oravitz, Övre Ungern, på flyttning den 13 aug. 1880, Kocyan. Kom i stor mängd till Artand, på en stor äng under våren 1859, flyttade flockvis; påföljande dag fans ingen kvar, Stetter, v. Hom. Wand.; Quistorp.

	1876	1877	1878	1879	1880
Greifswald	—	—	—	—	$\frac{1}{4}$
Schwerin	$\frac{5}{4}$	$\frac{11}{4}$	$\frac{21}{3}$	—	—
Grossenhain	—	—	$\frac{3}{3}$ $\frac{13}{10}$	$\frac{2}{11}$	$\frac{14}{3}$ $\frac{29}{10}$
Walkenried	—	—	—	$\frac{5}{}$ $\frac{6}{}$	—
Altenkirchen	—	$\frac{10}{5}$	—	—	—
Cöpenik	—	$\frac{30}{3}$	—	—	—
Marienthal	—	$\frac{20}{4}$	—	$\frac{2}{4}$	—
Riddagshausen	—	$\frac{28}{3}$	—	—	—
Harzburg	—	—	—	$\frac{25}{4}$	—
Mariahof	—	—	—	—	$\frac{28}{3}$
Saarbrücken	—	—	—	—	$\frac{8}{3}$
Grasberg	—	$\frac{4}{4}$	$\frac{2}{4}$	$\frac{16}{3}$	$\frac{31}{3}$
Steterburg	—	—	$\frac{2}{3}$	—	—
Braunschweig	—	—	$\frac{13}{4}$	—	—

Utom dessa data hava från stationerna i Tyskland för samma år meddelats några uppgifter från följande platser:

I Schwerin stundom på sommaren 1878; i Masurien 1877 och i Grossenhain 1878; likaså i Walkenried 1878, stannfogel, ägg i maj och juni; 1879 ungar i maj och juni; i Altenkirchen 1877, ägg den $\frac{10}{5}$, 1879 många övervintrade; Ottenstein 1877, häckade, 1878 sällsynt om sommaren; Braunlager 1877, flyttade över; Marienthal 1878 stundom om sommaren; Rübeland 1877 få under höstflyttningen; Teutoburger Wald 1878 stundom om sommaren, häckade 2 mil från skogen, regel-

bunden på flyttning; Gramzow 1877, häckade; Zymna 1878 på sommaren; Harzburg 1877; 4 par häckade på 50 hektarer; Lichtenberg 1875 regelbunden på flyttning; Stiege 1878 oregelbunden på flyttning; Hendenburg 1878 på sommaren; Seesen 1877, häckade; Charlottenburg 1878 under sommaren talrik; 1880 likaså, häckade i maj—juli; Cronenberg 1877 sällsynt, Witzenhausen likaså på flyttning; Saarbrücken på flyttning.

Hamburg sommaren 1878, Böckman. Häckar i hertigdömet Oldenburg, Negelein; år 1856 hördes han den $\frac{2}{3}$ vid + 4° och S. vind. Ägg funna den 21 april 1876; iakttogs sommaren 1878 och stundom på vintern; 1879 bräkning i okt. liksom i maj; kom 1880 $\frac{20}{3}$.

Häckar icke på Borkum; från den 18 juli till nov. än talrik, än sällsynt, stannar till första frost. Överraskades år 1861 den 21 nov. av ett snöfall, och de kommo då i trädgårdar och gårdar, så att man kunde fälla flere i ett skott. Om våren i mars och april mindre talrik. Besöker stundom avmejade rapsfält eller andra åkrar, genomsöka kokakor och sumpiga ställen; skall saknas vid salt vatten (uppgifterna derom dock olika), v. Droste. Kommer i medlet av juli, håller sig dold om dagen, men om aftonen hör man hans hesa 'kätsch katsch', Hess. Flyttar i mängd över Borkum; en flock av 60—70 st. sågs en gång, anses företaga färden över sjön flere i sällskap, v. Droste. På Wangerooge i dynernas gölar i sept., Wiepken. I Gröningen under sommaren, häckar under april och maj. Ibland dess föda nämnas även små ormar, hvilket får anses såsom ett misstag; dess sång tros bebåda regn, Braak; varieteter omtalas även från Friesland, der han häckar i stort antal; drar igenom från aug., Albarda. Träffad på Ostfriesiska öarna i juli, Altum. Fyttar över dem regelbundet; om hösten, i synnerhet senare hälvten av sept., temligen talrik, ymnigare än *Sc. gallinula*, utom om vintern, häckar icke, Rohweder. Häckar, enligt v. Droste, talrikt i Ostfriesland och mycket vanlig på tåg.

I Belgien allmän under flyttningstiderna, de Selys.

I Storbritannien talrikast i dess nordliga delar; regelbunden i de flesta trakter, More. Antalet, som förr var betydligt, har i följd av dikning minskats. Finnes här hela året, och antalet ökas om hösten, såsom det antagits genom inflyttade från Skandinavien, Jardine, Dresser. Häckar på Irland i första veckan av mars, stundom i sista veckan av febr., 1848 den 18 mars; är talrikare än i Storbritannien. En flyttande flock sågs den 13 aug. 1833; den 22 och 23 aug. 1836 sågs ett stort antal nära Belfast; även i okt. hade ett stort antal visat sig. Fogeln från Irland värderas i London mindre än den från England, emedan den är magrare, Thompson. Man anser den icke vara rätt god, förr än frost inträffat. I grevskapet Clare på Irlands vestkust skall en skytt från den 15 okt. 1879 till den 1 febr. 1880 hava skjutit 2,500 st. eller närmare 3,000. På en dag vid dåligt väder 50 st.; vintern 1878—79 hade han, enligt kvitto från fogelhandlare, skjutit minst 4,000 st., hvilka betalts med 1 krona paret. Sista vintern 1879—80 var priset 2 kronor 50 öre paret. »The Field» den 21 febr. 1880.

I Frankrike under flyttningstiderna i nästan alla trakter. I de norra trakterna under mars till slutet av april; häckar stundom på hösten mycket allmänt i alla kärrtrakter i S. Frankrike, Degland, Gerbe. Flyttar temligen regelbundet, anses ej häcka i Eure-et-Loire, Marchand. I Seine-inférieure är även *Sc. Brehmi* erhållen. I trakten av Lyon, O.-Galliard. I Savoyen årligen vår och höst, häckar mycket sällan i Le Midi; om vintern ofta i oräkneligt antal. Återkommer i aug., i början fåtalig; antalet ökas till slutet av sept. eller början av okt., än i stora flockar, än i små om 3—8 st., än parvis eller ensam; flyttar vid starkare köld, dock kvarstannar alltid en del. Kommer på våren den 1—20 mars, talrikare(?) än om hösten, är mager och mindre värderad, Bailly.

I Provence under vår och höst, ett och annat par häckar; i Camargue, J. W. v. Müller.

Vid Santiago di Compostella vanlig på flyttning, kommer i nov., bortflyttar i mars, Naceyro. Vid Albufera, nära Valencia, mycket vanlig om vintern, Vidal; i Sevilla träffad den 12 jan. 1866, Dresser. Vid Malaga; i S. Spanien mycket talrik under vintern, Saunders. I Portugal allmän, A. C. Smith.

Kommer till Medelhavets N. kust i slutet av nov., talrikare på somliga platser, saknas i andra, som syntes lika lämpliga, Sperling. På Corsica sågos endast få av Wharton; enl. Brooke mycket allmän om vintern 1873, även på Sardinien under vintern i kärr; talrikare under flyttningstid, Salvadori.

I Toscana, Savi. Prins Humberts skottlistor för 22 jagter, 1869—70 omkring Licola, vid Puzzuoli, upptaga ibland annat 2,381 Sothöns och 162 Beckasiner, Lindblad. Ändock säges han 1881 i trakten av Neapel vara sparsam, men ständig, Göldlin. Kommer till Sicilien med de första höstregnen, uppehåller sig i stort antal bland buskar och örter vid flod- och sjöstränder och återvänder om våren till nordligare trakter; i trakterna av Catania, Lentini och Syracusa från sept. till april. Vid Messina och Palermo finner man honom endast under flyttningstiderna, då han är talrik, Malherbe. På Malta ganska vanlig, dock aldrig i mängd, under febr. till april; även sedd i maj, återkommer i sept. till nov.

Vid Pirano, Istrien, talrikare flyttfogel än *Sc. gallinula:* bortflyttar i okt., Schiavuzzi. Vid Stadlhof, Kärnten, den 8—24 mars 1879, Gr. Egger. I Bribir, Vinodoler-dalen, den 4 och 19 mars, Fritsch.

I Macedonien, enligt Drummond, om vintern icke talrik; i Grekland 1844 talrik på gamla förvildade, sumpiga åkerfält, som då efter regn stodo åtminstone till en del under vatten, v. d. Mühle; är den talrikaste arten i slägtet, träffas även sent på våren, såsom i slutet av maj vid Marathon, Krüper. Den 15 nov. mycket talrik vid Butrino, Epirus. På Joniska öarna ensamma omkring den 20 aug., Drummond; iakttagen på Cypern, Aug. Müller; mycket allmän på Joniska öarna och särskildt på Korfu från sept. till slutet av mars, Powys. På Kreta mot slutet av april temligen talrik, Drummond; vid saltkärr nära Khania, Taylor.

I Turkiet allmän, Elwes, Buckley. I Dobrudscha 1876 mycket allmän, Sintenis. På flyttning i Bulgarien, O. Finsch. Allmän nära Konstantinopel, vid floden Karasu och nära Ismid, Taylor.

I Trebizonde, enligt Jardine, men säges vara *Sc. stenura*, hvilket synes mindre troligt. På Kaukasus, Schalow; övervintrar talrikt i Lenkoran, Tiflis, den $\frac{26}{14}$ dec. skötos under få timmar på översvämmade risfält ett par hundra st., Radde.

I Mindre Asien få skjutna på Sihouns bankar, nära Anascha, i mars, Danford. Scolopax-arterna talrika om vintern vid Smyrna; de jagas flitigt, Krüper.

I Palestina om vintern, Tristram. Vid Jaffa iakttagen av Chambers. I Syrien *(Sc. Brehmi)*, Arabien, Lichtenstein.

På Azorerna träffas han vid strömmar och på bergen; på Flores sågos flere par, som enligt Godman antogos häcka, hvilket må bekräftas. Flyttfogel på Madeira, Harcourt, Godman. Skall träffas på Teneriffa i stor mängd; vid Laguna om vintern allmän Bolle. Hitflyttar årligen; Bolle säger, att den förekommer regelbundet om vintern.

Gambia, Rendall, Hartlaub. Allmän i Tanger och Ö. Marocco, Drake. I N. Afrika om vintern överallt i kärr, Tristram.

I Algeriet under dec. till mars, LABOUYSSE, allmän, GURNEY jun. Talrik i Fazzara-dalen, vid Constantine, vid sumpar i öknen och bäckar mellan bergen; vintern 1866—67 dock mindre talrik än vanligt, TACZANOWSKI. Förekommer i mars i Tripoli, CHAMBERS. Nära Sousa, Ö. Atlas; senare i medlet av juni i Zana, SALVIN.

Till Egypten kommo år 1750 arter av *Scolopax* under slutet av sept. och början av okt., HASSELQUIST. I hela NÖ. Afrika under vår och höst. I Egypten, HEUGLIN; i mängd under vintern, sparsam i mars. God jagt i Delta, i synnerhet vid Alexandria och sjön Menzaleh, går upp till Denderah, 26° 8′ 36″ n. br., träffades den 24 mars. Ymnig på sank mark, TAYLOR. Talrik i lägre Egypten och Faioum under vintern och uppåt floden, flyttar bort omkring medlet av mars, S. S. ALLEN. Nubien, Kairo, Chartum den 11 mars; A. BREHM såg honom den 10 och 11 mars 1850 under sin resa löpa på öppen strand; så ock vid Vadi-Aarrab i Nubien. Vid Nilen antager han samma levnadssätt som Strandlöparen. I NÖ. Afrikas högland träffad i dec. Vid Blå Nilen, Bahr-el-Asrakh, vid en regndamm den 31 dec. 1850 och den 17 jan. 1851. Vid Bahr-el-Ghasal iakttagen av HEUGLIN. I NÖ. Afrika går han till 13° n. br.; vid sjön Menzaleh under vintern mycket vanlig, under sommaren ensam, A. BREHM. I Abyssinien allmän om vintern i höglandet, BLANFORD; vid sjön Ashangi temligen talrik till början av maj, DRESSER. I V. Yunnun, ANDERSSON.

I Afghanistan under vintern allmän på alla lämpliga platser, C. SWINHOE. I Persien allmän, träffad den 2 maj vid Hanaka nära Karmán, 8,000 fot över havet. Lemnar Indiens kärr ej förr än i början av maj, BLANFORD, DRESSER; träffades i ett träsk vid Enzeli av DE FILIPPI. I Kattiawar, Vestra Indien, mycket talrik under den kalla årstiden, J. H. LLOYD. I Dukkun under nov.—mars; i magen larver av vatteninsekter, små, enskaliga snäckor, daggmaskar och vegetabilier, SYKES. Allmän vid Calcutta, talrikare i febr. och mars än i april; även på torra ställen och in i byarna. Deras bekanta läte hördes, SUNDEVALL. Förmodan om dess häckning här icke bekräftad. BLYTH omnämner honom ock härifrån, ävensom en hvit varietet. År 1864 förekom han i mängd vid Barackpore och i distriktet Maunbhoom, Indien, i Julpigoorie i april och maj, BEAVAN.

Kommer till N. Indien fåtalig i aug., talrikare i sept. och okt. Få torgföras i Calcutta i början av aug., i Madras den 25; den sista fogeln flyttade ej bort förr än under första veckan av maj. I Övre Burmah skall han fåtaligt visa sig omkring medlet eller slutet av juli; ADAMS uppgift om dess häckning i Bengalen betvivlas. Besöker sanka platser och risstubbfälten. Säges flyga 'emot vinden', hvilket dock kan bero på jagtsättet. I S. Indien skola 100 par hava på en dag blivit fälda med ett gevär; 60—70 äro icke ovanliga i somliga trakter för skyttar av första rang, JERDON. På Himalaya i Kolegurh på en höjd av 4—8,000 fot och i Tibet erhållen av STOLICZKA, v. PELZELN. I Gilgit fåtalig från 2 sept. till slutet av april, BIDDULPH, höst och vår talrik, SCULLY.

På Ceylon förekommer han på inre högländta trakter. I Oudh under okt., och i Kumaon i stort antal, vid Nimkar den 8 nov.; 30 par skötos på 4 timmar, IRBY; flyttar bort i slutet av mars. På Andaman-öarna mycket allmän i kärr vid Aberdeen, TYTLER, BEAVAN.

I N. Kina mellan Takoo och Peking mycket allmän, SWINHOE, vid Peking vår och höst, DAVID, OUSTALET. Torgföres talrikt i Kina, var den enda Beckasin-art, som i Shanghai erhölls under vintern av SWINHOE. På ön Askold erhölls en hona den 15 maj

1879, TACZANOWSKI. I Hongkong under vintern mycket allmän, i maj erhölls en; om sommaren hava nästan alla bortflyttat. På Formosa i mars och den 22 okt. 1865. I Takow mycket talrik under vintern. I Foochow i december 1861 allmän. Den vanligaste arten i sank mark i trakten av Amoy; ej om sommaren. I Amoy erhöllos 1866 de första den 30 sept. På Hainan iakttagen i febr. i små flockar, SWINHOE.

Allmän i Japan, BLAKISTON, PRYER. Erhållen vid Hakodadi den 24 sept. 1865, WHITELY; i maj av BLAKISTON, SWINHOE; erhållen vid Jokohama den 10 febr. 1870, DRESSER. Träffad på Filippinerna.

I V. Malaystaterna jemförelsevis mindre talrik, KEHLHAM[1].

Scol. gallinago omnämnes på Java av HORSFIELD, men den lärer vara *S. stenura* TEMM.; omnämnd från Sumatra, RAFFLE.

I Amerika är han knappt träffad. På Bermuda skola hava erhållits 2 st. i dec. 1847, WEDDERBURN. Även omnämnd från Cuba, der dock i stället förekommer *Scol. Wilsoni*, och från Portorico (uppgiften tvivelaktig).

Från Sandwichsöarna omnämnd, men även tvivelaktig.

Angående Horsgökens ruggning må, till hvad derom redan anförts, tilläggas, att MEVES erhöll en den 26 april, som knappast visade någon nötning å fjädrarna, och att NAUMANN säger, att de gamla rugga i juli.

Stående lugn bär han kroppen vågrätt, halsen indragen, näbbet snedt nedåt. Då han är livligare, höjes bröstet. Han flyger oftare från en plats till en annan, än han går. Flyger hastigt med litet utsträckta vingar och med nästan knappt hörbart ljud, hvilket dock höres, då han flyger rakt bort och mest av feta foglar med tyngre flygt. I synnerhet de magra flyga i början i zig-zag, ofta med än den ena, än den andra sidan nedåt vänd. Endast i högsta nödfall simmar och dyker han, NAUMANN. Han har hos oss sitt vanliga tillhåll i kärr, på sanka ängar och i närheten av sött vatten, uppehåller sig på marken; dock får man stundom se honom sitta i träd, vanligtvis ensam eller parvis; endast vid flyttning och under vintern träffas han i mängd tillsamman eller i flock. Han är vanligtvis och liksom hos oss ganska skygg; mindre dock då han är fet och vid vackert väder.

Flyttar vanligtvis om natten. RADDE iakttog en uppbrytande Beckasinflock. Få minuter efter solnedgången den 11 sept. samlade den sig på tillrop av 3 foglar, som med häftigt snurrande lyfte och först gjorde en vid båge åt NO., men, sedan från alla håll Beckasiner även under starkt läte slutit sig till dem, så att flocken utgjorde vid pass 50 st., drogo de åt söder. Flyttar under vissa omständigheter om dagen, enl. BALDAMUS i synnerhet om storm och oväder äro i antågande, då små flockar draga temligen hastigt över, föregångna och efterföljda av *Scol. major*.

Födan utgöres i synnerhet av insekter och maskar, deribland, enligt v. MÜLLER, blodiglar, daggmaskar, insektslarver, såsom av Mygg, Sländor, *Phryganea* med deras hus, Skalbaggar, som leva i vattenbrynet och i gödsel, nakna och andra små mollusker, NAUMANN. Frön av *Polygonum (aviculare* el. *convolvulus)*, *Panicum glaucum* och Skalbaggar, *Hydrobius fuscipes*. Även finner man något grus i magen. De osmälta ämnena uppkräker han åter. Söker föda i skymningen, efterlemnar liksom Morkullan spår efter

[1] I KEHLHAMS avhandling, nu utkommen, äro härifrån omtalade: *Numenius arquata* såsom talrik under N.Ö. monsonen, under nov. på Pulo Nongsa, utanför Singapore, på korallreven; *Num. phæopus* vid Singapore under samma tid; talrik den 26 nov. 1879; *Limosa ægocephala*, en erhållen; *Totanus glareola*, ej sällsynt; erhållen den 19 april, i Singapore den 18 nov. 1879; *Actitis hypoleucos* talrik under nov. samma år.

näbbet i den dy, som han genomsökt. Mera sällan söker han föda om dagen.

Horsgökens *läte* är ganska olika vid olika tillfällen. Hans vanliga ljud är ett hest 'kätsch', om natten vid flyttning 'geckgä'. På Gotland 'kätsch' nästan alltid, då han lyfter. Honans lockton är pipande 'tikkup tikkup', NAUMANN. Lätet under parningstiderna 'dik-ä', i slutet av juli ett hest 'kri', FABER. Honan jagad av hanen skriker 'kiki kikiki'. Vid uppflygande låta de alla höra 'etsch', annars endast under hösttåg. 'Stik up' och 'jeck jack', hvarvid hanen nedstörtade till marken med högt upplyftade vingar. I okt. hördes 'peka peka', HINZ. v. MÜLLER stavar 'lätsch'. Sittande i höga träd lät han höra sin sång 'vutta vutta' eller 'jucko jucko', MEVES. Även COLLETT hörde av en Horsgök, som satt i en hög fur, ett eget skrik, som han ej hört under flygt. H. BROWN hörde av en, sittande i ett träd, återtaget 'tjuck tjuck', medan andra bräkte högt i luften.

PRALLE säger 1879, att han under sommaren flere gånger iakttagit 4—5 st. flyga horisontelt i krets utan att jaga hvarandra; de läto alla höra sitt läte 'dikky dikky', helt olika med det under lektiden, i synnerhet saknade lätet den rytm, som hanens har under lektiden. PRALLE anser dessa varit syskon, som av modern övades i flygt. De kommo ofta jägaren så nära, att de voro lätta att skjuta.

Hanens bräkande, gnäggande eller snurrande, hvarav fogeln i många länder erhållit sitt namn och som man länge sedan funnit märkligt, och hvarom skrivits många uppsatser, ger ännu anledning till livlig skriftvexling. Derav bör jag meddela följande i hopp att genom fortsatta iakttagelser saken en gång må kunna bliva fullt utredd.

GESNER och hans efterföljare säga endast, att fogelns skrik bebådar regn. DÖBEL säger 1846, att fogeln bräker om natten, sittande på marken. LINNÉ säger 1766 om Horsgöken: *'cujus mas tam alte celerrimeque volitat cadendo, ut audiri, vix vero oculis attingi possit, dum femina sedat humi'*, och ansåg således att ljudet uppkom genom röstorganet. BECHSTEIN säger 1809, att bräkandet sker med näbbet och icke med vingarne, såsom man nyligen påstått, emedan han flere gånger hade hört ljudet, under det fogeln satt på torra grenar i toppen av bokar och ekar. PALLAS omtalar, att ljudet uppkommer enligt jägarnes tanke genom vingarnes rörelse. GRABA ansåg, att ljudet uppkom genom vingarna. Honan lockar 'tickup tickup', och hanen kastar sig med vingarna tätt intill kroppen som en sten till hennes sida. NAUMANN uttalade sig 1836 och senare i frågan. Bräkandet under fortplantningstiden uppkommer genom handpennornas spetsars, die grossen Schwingen, vibrering, då fogeln hastigt sänker sig mot marken; det låter som 'dududu . . .'; snurrandet kan efterapas, om man binder en handpenna, Schwingfeder, hvilken som helst, dock icke en av en för liten fogel, vid spetsen av en käpp och slår med den i luften som med en sabel. Han nekar möjligheten, att fogeln sittande i ett träd kan åstadkomma ljudet. ZIGLER, Federwildjagd 1846 p. 174, talar om 'stjertpennornas' spetsar (felaktigt citat från NAUMANN, hvilket JÄCKEL uppmärksammat), var den förste som till Naumannska försöket använde stjertpennorna, men trodde ej sjelv, att ljudet förorsakades av dem. PRALLE säger 1852, att han hört en flygande fogels sång 'jeck-jack' och bräkning på samma gång; GADAMER 1853: att bräkningen sker med stjert o. vinge. WESTERLUND säger 1854: 'Jag har ett par gånger hört honom giva ifrån sig sitt gnäggande läte, då han helt stilla suttit på en tuva några få steg från mig.' STEINBRENNER säger i Allgem. Forst- u. Jagdzeitung 1854, att bräkandet uppkommer av vingslag och röst tillika. ALTUM säger år 1855, att det verkställes med stjerten, och 1875 att det sker med de yttersta stjertpennorna; svängd med centrifugalmaskin, ger pennan ifrån sig ljud, när den föres med en hastighet av 21 meter i sekunden. I mars 1880 vingsköt A. SCHMIDT i Wiesbaden, enl. ALTUM, en Beckasin. Under det han bar den i handen med vingarna tryckta intill kroppen mot vinden, hörde han snurrandet från den utbredda stjerten. SCHILLING och GOEBEL skola hava hört bräkandet från sittande fogel, hvilket skall hava åstadkommits av vinden. HINZ sade 1854, att Horsgöken bräkte med näbbet och ofta sittande på torra grenar av ekar. v. PREEN anser 1856, att bräkandet verkställes med röstorganet. JÄCKEL talar 1856—57 för NAUMANNS åsigt och kritiserar ALTUMS; bekräftade 1858 PRALLES iakttagelse, att snurrandet är mindre starkt under sången: 'jick jack', och söker bevisa, att ALTUMS åsigt, att snurrandet sker genom stjerten, är oriktig; den bakre vingspetsen (armbågspennorna) kan icke frambringa en ton. JÄCKEL säger 1862 emot BORGGREVE, att uppgiften om ljudets uppkomst genom vingarne med tillhjelp av stjerten är en övervunnen ståndpunkt. Omedelbart före bräkandet låter hanen ofta höra 'gazzi' eller 'dycki', hvilka äro samma toner, ej olika

hos könen. GADAMER säger 1857, att ljudet uppkommer till följd av den håla, som bildas mellan stjert och vingar. MEVES ansåg 1856, att det gnäggande ljudet uppkom genom yttersta stjertpennan; han fäste en sådan på en halv alns lång ståltråd och denna på en käpp; genom svängning dermed i luften uppkommer ett liknande ljud, och han säger år 1868: att vingslagen åstadkomma eller medverka till det vibrerande ljudet är sannolikt. BORGGREVE talar 1860 och 1876 emot JÄCKEL, BALDAMUS och ALTUM; saken bevisas icke genom att svänga pennan på en käpp, emedan ett dylikt ljud åstadkommes även med en fjäder av en Duva eller Gås. v. DROSTE anser 1868, att ljudet sker genom vibrering av de 4 yttersta stjertpennorna, hvarvid stjerten är utbredd: ALTUM, uppfinnaren av stjertbräkningsteorien, och MEVES hava åtminstone i huvudsak rätt. I början av fogelns nedsänkning röra sig ännu vingarna, så att snurrandet ej kan ske genom vingarna. E. v. HOMEYER anmärker 1876, att med andra fjädrar än stjertpennor kunna även toner framkallas genom deras svängning i luften; att fogeln ej sänker sig så fort som ALTUM säger; att det bräkande ljudet uppkommer genom röstorganet och dallringen genom vingarnas rörelser, men icke genom yttersta stjertpennorna, samt tillägger, att frågan icke var löst. BARTH anser bräkningen ske med vingarna; med stjerten frambringas ett mera jemnt ljud, som höres bäst, då fogeln med indragna vingar kastar sig till marken. CHLAPOWSKI beskriver 1878, huru en skara Horsgökar under bräkande flög i en spiral uppåt, tills man hvarken kunde se eller höra dem, derefter fick man åter höra en svag ton över sig, några sekunder derefter igenkände man det genom vingpennornas svängningar uppkomna bräkandet allt tydligare, och på en gång visade sig sjelva fogeln, som ilade i allt trängre spiralbåge pilsnabbt till jorden. Så snart hanen hör honan locka, avbryter han sin väg och sänker sig lodrätt som en sten till marken. Efter parningen återtager hanen sin flygt på samma sätt, tills honan åter lockar honom, och leken fortsättes på samma sätt hela dagen och en god del av natten. Mot ALTUMS och MEVES' teori anmärker PRALLE 1876, att det vore omöjligt vid den långsamt glidande flygten att hålla stjerten så, att stjertpennorna erhölle ett sådant läge som det vid MEVES experiment; alldeles bortsedt från, att stjertpennorna äro fullständigt höljda av stjerttäckarna(?). Under den rätta lektiden i sista tredjedelen av mars till medlet av april, hvarunder hanen flyger i en krets omkring den till näste utsedda platsen, kan man dölja sig der och skall snart höra, att ljudet ej kommer från strupen; flygten är ej långsamt glidande, utan fogeln störtar nästan lodrätt ned i en vinkel om 80 gr. och med stor häftighet; han lägger sig dervid på sidan, så att vingarna, indragna till kroppen, vibrera nästan lodrätt över hvarandra, och med stjertpennorna 'krampaktigt styva'. Så snart Beckasinen återtagit horizontel ställning, är bräkningen slut. För en sådan undersökning utrustar man sig med nattkikare, vattentäta skodon, sittkäpp m. m., så att man kan uthärda timmar ja hela dagen; man beger sig ensam tidigt på morgonen i slutet av mars eller början av april till midten av det ställe, der man vet, att fogeln leker. C. ZÖPPRITZ i Darmstadt utfäste sig att betala 500 mark, om en skiljedomstol av 3 män, utsedda av Allm. Tyska Jagtföreningen, kunde förklara, att den blivit övertygad derom, att Beckasinerna icke åstadkomma bräkandet med röstorganet, utan med vingarna. ZÖPPRITZ anmärker, att de ljud, man med en stjertpenna på en käpp kan frambringa, ej höras på mer än 70 stegs avstånd, under det Horsgökens bräkning höres vid lugnt väder väl 10 gånger så långt. Horsgöken bräker sittande på en torr gren. HINTZ hörde väl 10 gånger detsamma, hvilket uppgives även hava hörts av några andra; bräkandet är även hördt från en, sittande på en telegraftråd. HINTZ anmärkte endast, att härtill fordrades en starkare byggnad av luftstrupen och en större fogel. ZÖPPRITZ svarar, att man icke uppgivit ett enda analogt exempel(?) derpå, att lektoner åstadkommas genom ving- eller stjertpennor. REICHENOW säger, att alla Beckasiner, som hava, såsom vår, egendomligt bildade yttre stjertpennor, men endast de, åstadkomma sådant ljud. ALTUM tager 1881 åter till ordet, vidhåller hvad han för 25 år sedan sagt och hvilket genom MEVES experiment och A. SCHMIDTS vingskjutna fogel, som bräkt hållen i handen, blivit bestyrkt. ZÖPPRITZ fortfar vidare, att uppgiften derom, att fogeln bräkt hållen i handen, synes vara så oerhörd, att den säkert berott på en mystifikation, och trodde, att, om fogeln verkligen bräkt, det måste varit av rädsla. Emot stjertbräkningteorien anmärker v. HOMEYER 1881, att Horsgöken icke, såsom man påstått, mycket hastigt kastar sig nedåt, i synnerhet icke i början, då han vanligtvis rör sig ganska långsamt, så att en ton från stjertfjädrarna derigenom omöjligt kan uppkomma. Efter hand störtar han hastigt nedåt. I omvändt förhållande blir tonen svagare vid ökad hastighet; hvarpå v. H. fäster särskild uppmärksamhet och uppmanar till vidare iakttagelser. Den ton, som kan åstadkommas genom svängning av yttersta stjertpennan fastbunden vid en käpp, har väl tyckte med, men är ej lik bräkningen och mycket svagare samt höres knappt på 60 stegs avstånd.

Häckar i sumptrakter, i synnerhet på ställen bevuxna med buskar, ofta flere par ej särdeles långt från hvarandra. Lever, enligt FABER, i monogami. *Boet* är enkelt, utgöres av en rund grop med gräs på en tufva. Den ruvande fogeln lyfter tyst, och först då man är alldeles intill den. Vid boet låtsar han sig vara sårad, springer med släpande vingar. Äggen *ruvas* enligt NAUMANN 15—17, enligt FABER 18 dygn och av båda könen, men enligt NAUMANN troligen av honan ensam. Sedan *ungarna* äro utkläckta och torra, följa föräldrarna dem till platser, der de väl kunna gömma sig. Efter 8—10 dagar börja hand- och stjertpen-

norna att utväxa, och vid pass 14 dagar derefter äro ungarna flygga. De gamla hålla flygövningar med de unga, iakttagna av HINTZ den 8 juli kl. 8—½9 f. m. De sköto nedåt såsom vid bräkning, utan att dock låta sådan höras, om ej svagt.

Jagt på Horsgöken är mycket omtyckt, emedan den tager skyttens hela skicklighet i anspråk. De unga foglarna äro lättare att skjuta än de gamla, emedan de flyga rakt bortåt. Han jagas med stående hund och bör endast jagas om hösten. I lyckliga fall kunde i Tyskland, enligt NAUMANN, av en skicklig skytt fällas 70—80 st. om dagen, hvilket nog sällan händer någon hos oss. Man har även jagat honom med skräm och med nät, men knappt i vårt land. Bästa jagten anses kunna göras under den varmaste tiden på dagen kl. 10—3; han lyfter förr och flyger längre mot aftonen. Står hunden för en Horsgök, flyger denne snedt upp, alltid mot vinden eller utåt mot kärret, emedan hunden söker mot vinden och fogeln söker avlägsna sig från hund och skytt. FRIIS ger följande råd. Låt honom flyga och skjut först på 40—50 alnars håll. Faller han vingskjuten, så knip honom under vingarna så hårdt, att man känner fingerspetsarna mot hvarandra, och han dör på ett ögonblick. Är du läckermun, så låt honom icke hänga länge, utan spisa honom temligen färsk. Han är inom Norrbottens och Vesterbottens län fridlyst från och med den 16 mars till och med den 20 juli, i övriga delar av riket från den 16 mars till den 10 juli, enligt Kungl. Kung. den 27 sept. 1879.

Köttet är av utmärkt beskaffenhet, dock ganska olika om fogeln är fet eller mager, troligtvis även efter den föda han förtärt. Fogeln bör i synnerhet vid varm väderlek anrättas så snart som möjligt. Man har sedan länge brukat steka den utan att inelvorna uttagits, såsom i England, Polen och andra länder, men han bör tillredas på samma sätt, som vi förordat om Morkullan.

I *fångenskap* vänjer han sig, enligt NAUMANN, snart vid menniskan, blir mycket tam och lugn; förtär med insekter och maskar blandad föda; sitter om dagen trög och sömnig, men är om natten orolig.

Ibland hans *fiender* nämnas Falkar och Hökar, Räv och Vesslor. Äggen tagas av Kråkor m. fl., och på många orter, dock icke i vårt land, insamlas de till köket. Vid översvämning eller efter ett starkt regn gå många ägg förlorade, säger NAUMANN.

Ibland fjädrarna leva; *Nirmus truncatus* NITZSCH; *N. scolopacis* DENNY; *N. tristis* GIEBEL; *Lipurus sp.* GIEBEL.

Uti inelvorna leva: *Holostomum erraticum* DUJ.; *Monostomum attenatum* RUD., i grovtarmen; *Hemistomum spatula* DIES., *Distomum militare* RUD.; *D. ovatum* RUD., i Bursa Fabricii; *D. echiniferum* DIES.; *Tænia citrus* KRABBE, i Slesvig, i aug.; *T. embryo* KRABBE, Slesvig, i juli; *T. filum* GOEZE, även på samslägtingarna m. fl.; *T. crassirostris* KRABBE, i Slesvig; *T. paradoxa* RUD.; *T. gallinaginis* RUD.

?*Αἰξ* ARIST., VIII 5, 8, har blivit på lingvistiska skäl hitförd, men troligtvis felaktigt. Cf. SUNDEV., Arist. n. 139.

Gallinago s. Rusticula minor GESN., Av. 1555, 487; Gesn. Red. II 1669, 226. ALDR., Orn. III 1635, L. 20, C. 53, 137.

Scolopax s. Gallinago minor JONST., Av. 1657, 110.

Gallinago minor BELLON. 54. RAY, Syn. 1713, 105.

Numenius gallinago L. S.N. I; II 1740, 47; VI 1748, 26.

Numenius n. 143, L. Fn. 1746, 52.

Scolopax, Capella cœlestis KLEIN, Hist. Av. 1750, 100; Stemm. 1759, 20; Vög. 1760, 185.

Scolopax ex. p. HASSELQ., It. Pal. 1757,287.

Scolopax gallinago L., S.N. X 1758, 147; Fn. II 1761, 61; S.N. XII 1766, 244. BRISS., Orn. V 1760, 298; (*Sc. med.* KLEIN excl.) Ed. 1763, II 285. BRÜNN., Orn. 1764 n. 160—162. SCOP., Ann. I 1769, 97. PH. MÜLL., L. S. II 1773, 397. MÜLL., Prodr. 1774 n. 23. FABR., Fn. 1780, 106. MOHR, Isl. Nat. 1786, 44. BERGIUS, Tal. 1787, 85, 86. GM., L. S.N. 1788, 662. LATH., Ind. II 1790, 715. LATH.-B. III, I 1796, 108;

IV 1812, 436. Julin, N. Journ. f. hus. 1792, 62. Ödmann, Wermdö 1792, 72. Beseke, Vög. Kurl. 1792, 59. Goeze, Eur. Fn. VI 1796, 92. Retz., Fn. 1800, 175. Bechst., Jagdw. 1802, 111; Nat. V. D. III 1809, 185. Pall., Zoogr. 1810, II 174. Mey. u. W., Tasch. II 1810, 363; Vög. Liv- u. Esthl. 1815, 194. Cuv., R. A. 1817, 486. Sab., Trans. Lin. S. 1819, 3, 55; Isis 1828, 99. Temm., Man. II 1820, 670; IV 1840, 433. Braak, Cat. Av. Gron. 1821, 139. Raffles, Trans. L. S. 1821, 327. Boie, Reise Norv. 1822, 350. Faber, Prodr. 1822, 30; Hochn. Vög. 1826, 13, 55 etc.; Ibis 1826, 99. Nilss., Orn. II 1822, 104; Fn. II 1858, 269. Teilm., Danm. o. Isl. Fugl. 1823, 131. Vieill., Tabl. enc. III 1823, 1158 (ex p.). Dœring, De pelvi mec. 1824, 30. Ekstr., V. A. Handl. 1826, 162; 1829, 32. W. v. Wright, V. A. Handl. 1826, 297; Tidskr. f. Jäg. 1832, 298; Göt. Handl. 1851, 66. Behlen, Forst- u. Jagd. 1826, 499. Brehm, Isis 1826, 930; 1833, 776; N-a 1849, 1 H. 59.' H. V. D.' Loudon Mag. of N. H. 1829, 147. 'S. T. P.', l. c. 1830, 29. J. Stanley, l. c. 171. Graba, Reise n. Färö 1830, 145. Savi, Orn. Tosc.; ref. Isis 1833, 1000. Söderberg, Tidskr. f. Jäg. 1832, 96. Anckarcrona, l. c. 1833, 448 tab. Walchn., Orn. 1835, 119. Naum., V. D. VIII1836, 310; N-a 1849, 2 H. 10. Hornsch. Sch., Pomm. V. 1837, 15. Sundev., Phys. S. Tidskr. 1837, 203. Schinz, Fn. Helv. 1838, 108; Eur. Fn. 1840, 341. Rasch, Mag. f. Nat. 1838, 378. Wikstr., Stockh.-trakt. 1839, 102. Zaw., Fn. 1840, 108. Andrée, V. A. Handl. 1841, 211. Landb., Isis 1842, 97; v. Hom., Orn. Br. 1881, 143. de Serres, Migr. 1842, 208. Jard., B. of Gr. Brit. III 179. Drummond, Ann. a. Mag. N. H. 1843, 421, 427. Malh., Fn. S. 1843, 182. Löw., V. A. Handl. 1843, 402,-8; 1845, 450; Öfv. V. A. Förh. 1864, 315. Schleg., Rev. 1844 LXXXVI. Malm, Kröy. Tidsskr. 1844, 206; Fn. 1877, 288. Lillj., Obs. z. II 1845, 53; V. A. Handl. 1850, 296, 322. Schulz, Fn. March. 1845, 352. Pauls., Holb., Fn. Gr. 1846, 40. Suffr., Arnsberg, Jahrb. Nass. 1846, 155. Lundb., Öfv. V. A. Förh. 1846, 43. Grill, l. c. 1849, 226. Wall., Öfv. V. A. Förh. 1849, 310; ref. N-a 1854, 258. Pässl., N-a 2 H. 1850, 50. Fuhlrott, N-a 1850, 3 H. 74. Kjærb., N-a 3 H. 1850, 47; Danm. Fugl. 1852, 299. Naceyro, Mem. Madr. 1850, 113; ref. Bolle, J.f.O. 1855, 304. Thomps., Irel. II 1850, 262. Ebel, Geogr. Nat. 1850, 297, 344. Vidal, Madr. Mem. 1851; ref. Bolle, J.f.O. 1855, 313. Cederström, Carlstad 1851, 10, 11. v. Midd., Reise II, II 1851, 224; Isep. 1855, 61, 106-7, 125, 128. Böck, Ber. Priv.-Sch. 1851, 70. W. Schwaab, Geogr. Nat. Kurh. 1851, 76. Kirchhoff, N-a 1851, 4 H. 86. Czernay, Mem. Mosc. 1852; ref. Zuch., J.f.O. 1855, 46. Pralle, N-a 1852, 1 H. 24-6; 1853, 30, 401. Gad., N-a 1852, 3 H. 4. Bolsm., Nat. 1852, 3 H. 33; 1855, 316. Ruhl, N-a 1852, 3 H. 53. Harc., Ann. a. Mag. N. H. 1853; ref. Zuch., J.f.O. 1855, 46, 52. Negel., N-a 1853, 61. Schrad., Pässl., l. c. 242, 310. Tob., J.f.O. 1853, 214. Hellm., N-a 1853, 28. Hammargr., l. c. 296. Westerl., Göt. Handl. 1854, 70; Ool. 1867, 198, 239. Hartl., J.f.O. 1854, 159. Jäck., l. c. 267. Bailly, Orn. Savoie IV 1854, 186. A. Schwab, Verh. z.-b. Ges. 1854, 520. Hintz, N-a 1854, 290; 1857, 59, 73; J.f.O. 1857 Tab. 1; 308, 448; 1861, 228-9, 458, 465, 470; 1863, 428, 434; 1864, 187; 1865, 237; 1866, 151-2; 1867, 170-1; 1868, 398, 404. v. Müll., N-a 1855, 106-7. Jäckel, l. c. 112. Brahts, l. c. 338; 1868, 269. Altum, N-a 1855, 391; Orn. Centr. 1880, 149; 1881, 58 (*G. sc.*). Steinbrenner, N-a 1855, 362. Wodzicki, l. c. 405. Vang., J.f.O. 1855, 343. Lloyd, Ant. II 1855, 161; Game B. 1867, 231. K.-Warthausen, N-a 1855, 407; 1858, 508. Pässl., J.f.O. 1856, 63. Mev., Öfv. V. A. Förh. 1856, 275; Übers. N-a 1858; Öfv. V. A. Förh. 1858, 87-9, 94; 1868, 280; 1871, 155, 777; J.f.O. 1859, 437; 1860, 220; 1861, 220, 284; 1876, 357; Zool. G. 1876, 204. M. v. Wright, Resa 1856. F.-Beaum., N-a 1856, 167. v. Müll., J.f.O. 1856, 330. Heugl., V. N.O. Afr. 1856, 315; J.f.O. 1863, 146. Althamm., N-a 1857, 401. Krüper, N-a 1857, 12-13. Gad., N-a 1857, 83; 1858, 277. A. Brehm, J.f.O. 1857, 220. Mob., Not. Sällsk. p. Fn. & Fl. 1857, 106; J. v. Wright, l. c. 38, 117, 128. M. v. Wright, l. c. 126. J. & W. v. Wright, Öfv. V. A. Förh. 1857, 43. Hier., J.f.O. 1857, 395. Quist., N-a 1858, 31, 34, 35, 44, 88; J.f.O. 1860, 76, 78, 378; 1868, 261. C. v. Müll., N-a 1858, 100 (+ Racen u. Var.). Bolle, J.f.O. 1858, 227. Büttn., N-a 1858, 352. Fritsch, J.f.O. 1858, 412-3. Wedderb. a. Hurd., Bermuda 1859; ref. v. Mart., J.f.O. 1859, 219, 225. Åström, Lomma 1859, 18. Tayl., Ibis 1859, 530. Salv., l. c. 360. Finsch, J.f.O. 1859, 386. v. Preen, l. c. 461; 1863, 288; 1864, 65; 1865, 331. Borggr., J.f.O. 1860, 72; 1876, 357. Westhoff, J.f.O. 1860, 157. O.-Gall. L. Brehm, J.f.O. 1860, 395. Pow., Ibis 1860, 342. v. Schrenck, Amur 1860, 426. F. a. G. Godm., Ibis 1861, 89. Malmgr., Kaj. 1861, 106. H. C. Müll., Vid. Medd. 1862, 26; Übers. v. Droste, J.f.O. 1869, 345. Sommerf., Öfv. V. A. Förh. 1862, 74. Heugl., J.f.O. 1862, 307. Schauer, J.f.O. 1862, 396. Högb., Örebr. 1863, 15. Radde, SÖ. Sib. 1863, 21, 336-7; E. v. Hom., Orn. Br. 1881, 10. Chambers, Ibis 1863, 476; 1867, 102. Sez., Ber. Cassel. 1864, 40. C. A. Wright, Ibis 1864, 147. Allen, l. c. 241. Sperl., l. c. 288. Collett, Mag. f. Nat. 1864, 440; 1866, 158. Doebner, Z. G. 1865, 11. Nyl., M. v. Wright, Resa 1865, 84. A. v. Hom., J.f.O. 1865, 250. R. Swinh., Ibis 1865, 347. Riva, Orn. Tic. 1865, 469.

A. Newt., Ibis 1866, 137. Stölk., Ber. St. Gall. 1867, 71; J.f.O. 1871, 8. Dyb. a. Parr., J.f.O. 1868, 338. A. C. Smith, Ibis 1868, 455. H.-Huene, J.f.O. 1869, 19. Barth, Reise; ref. Boie, J.f.O. 1869, 66. v. Droste, Borkum 1869, 236; Z. G. 1870, 107. E. v. Hom., J.f.O. 1870, 427; 1876, 359; Z. G. 1876, 28; Reise 1880, 37; Orn. Br. 1881, 187-8; Wand. 1881, 101,-2,-5,-9, 232, (Stetter) 360. Kolm., Gotl. Fogl. 1871, 12. G. v. Koch, J.f.O. 1871, 137. Tayl., Ibis 1872, 232. Goebel, J.f.O. 1873,12, 420. Palm., Finl. Fogl. 1873, 236; J.f.O. 1876, 50. Fisch., Tidsskr. f. Nat. 1873, 473. Severzow, J.f.O. 1873, 340, 347, 381; 1874, 409; ref. Dress., Ibis 1876, 330. ?Gundlach, (Portorico) J.f.O. 1874, 307. Wüstnei, J.f.O. 1875, 35, 330. Nehrkorn, J.f.O. 1875, 125; 1876, 160; 1877, 330. Krüp., Momms. Gr. Jahr. III 1875, 278; J.f.O. 1775, 285. Danf. a. Br., Ibis 1875, 423; [+ *S. Brehmi* 1878, 33]. v. Tschusi, Z. G. 1875, 428. Sachse, J.f.O. 1875, 428. Seeb. Br., Ibis 1876, 309. Sint., J.f.O. 1877, 66. v. Chlapowski, Orn. Centr. 1878, 67. Liebe, J.f.O. 1878, 80. Kutter, J.f.O. 1878, 314-5 (ägg, spectr.). Pralle, Orn. Centr. 1879, 95, 111. Göldl., J.f.O. 1879, 380; 1881, 191. Ruhmer, J.f.O. 1880, 147. Zöppritz, Orn. Centr. 1880, 172. Brandt, J.f.O. 1880, 245. Schalow, l. c. 275, 420. Hanss., Öfv. V. A. Förh. 1880, n. 4, 20. Friis, Norg. Fugl. 1881, 252. Vessling, Månadsöfv. 1882, apr. [nec Horsf.].

Scolopax gallinaria O. F. Müll., Prodr. 1776, 23. Gm., L. SN. I 662.

Scolopax paludosa Thunb., V. A. H. 1798, 186 [nec Gm.].

Numenius minor ['Lin.'?] Landt, Færö 1800, 266 [nec Briss., n. Müll., n. Brehm].

Scolopax cœlestis Frenzel, Vög. Wittenb. 1801, 58.

Scolopax media Vieill., N. dict. d'hist. nat. III 1817, 359, 758. v. Chlapowski, Orn. Centr. 1878, 67; 1879, 163.

Gallinago media Leach, Cat. Brit. Mus. 1816, 30. Vieill., N. Dict. 2 ed. III 558; IX 557; Tabl. Enc. méth. III 1823, 1159. Sykes, P. Z. S. 1832, 163. Vidal, Mem. Madr. Ac. 1851; ref. Bolle, J.f.O. 1855, 313. Reinh., J.f.O. 1854, 441; Rink, Grönl., sep. 1857, 16; Ibis 1861, 3, 4, 11. Tristr., Ibis 1860, 79; 1868, 327. Swinh., Ibis 1865, 232; 1866, 294. More, l. c. 438. Godm., Ibis 1866, 101,-7. Baird, J.f.O. 1866, 340,-5; Ibis 282,-7. Whitely, Ibis 1867, 206. Tisel., Ö. Småland. 1868, 28. Sundstr., Örebro 1869, 21; Bih. V. A. Handl. 1872, I n. 4, 30. Fritsch, J.f.O. 1869, 214. Elw. a. Buckl., Ibis 1870, 331. Shelley, Ibis 1871, 311. v. Pelz., Abh. Wien. XXI 1871, 721. Brooke, Ibis 1873, 340. O.-Gall., Rev. & Mag. Z. 1875, 11. Wharton, Ibis 1876, 27. Collin, Kjærb., Skand. Fugl. 1876, 542. Finsch, Ibis 1877, 58 [nec Frisch, n. Bechst., n. Schinz, n. Glog., n. Liebe].

[*Scolopax saturata* Horsf., Trans. L. S. 1821, 191, teste Giebel, Thes. Orn. sed descr. diff.].

Scolopax Brehmi Kaup, Isis 1823, 1147. 'Diana' II 114. Kjærb., N-a 3 H. 1850, 47; Danm. Fugl. 1842, 301; ed. Collin, 1876, 544.

Scolopax Sabinei Vigors, Trans. L. S. 1825, 557. Mansel-Pleydell, ref. Ibis 1874, 448.

Telmatias gallinago Boie, Isis 1826, 979 [+ *T. Brehmi*]. L. Brehm, V. D. 1831, 620 etc.; N-a 1852; 2 H. 27; Vogelf. 1855, 306. v. Heugl., N-a 1850, 2 H. 61 etc.; J.f.O. 1871, 83. Bald., N-a 1852, 2 H. 87; 3 H. 57. A. Brehm, J.f.O. 1854, 82; 1855, 486; 1856, 344, 396; 1857, 220, 283. Hintz, N-a 1856, 23, 26; 1857, 7, 17; 2 H. 64; J.f.O. 1861, 220,-6, 315; 1864, 93 (109). v. Preen, N-a 1856, 60,-5, 426. Altum, J.f.O. 1863, 109; 1866, 106. v. Droste, J.f.O. 1864, 427; 1867, 356; 1868, 40; Bork. 1869, 236; Z. G. 1870, 107. Salvad., ref. Bolle, J.f.O. 1865, 314. Lühder, J.f.O. 1871, 302. Coll., Mag. f. N. 1868, 16. Saund., Ibis 1871, 389. Godm., Ibis 1872, 220. Sundev., Tent. 1873, 126. Sev., J.f.O. 1874, 181 (+ var.). E. Rey, Z. G. 1874, 390. Schal., J.f.O. 1875, 22; 1881, 300. Hess, Orn. Centr. 1876, 40. Wiepk., J.f.O. 1876, 430; 1877, 330. Strecker, Orn. Centr. 1879, 52. Grunack, l. c. 158. Gr. Egger, Schiavuzzi, Kocyan, J.f.O. 1882, 97.

Pelorhynchus Brehmi, Enalinus Kaup., Nat. Syst. 1829, 119, 121.

Gallinago sakhalina Bonap., '1831' Compt. rend. 1856, II 579. Vix *Sc. s.* Vieill.

Telmatias fœrœensis, Brehmi, stagnatilis, peregrina Br., V. D. 1831, 617.

Gallinago Brehmi Bonap., Icon. Fn. Ital. 1832.

Gallinago uniclavius Hogds., J. As. Soc. VI 1837, 492. Swinh., Ibis 1860, 66; 1861, 56; 1862, 559. Dyb., J.f.O. 1873, 325. Tacz., J.f.O. 1874, 325; 1875, 255. [Nom. emend.]

Gallinago scolopacina Bonap., Comp. List. 1838, 52; Compt. rend. 1856, 579. de Selys, Fn. Belg. 1842, 129. Swinh., Ibis 1843, 415; 1865, 355; 1867, 233-4; 1870, 80, 362: 1874, 364, 426: 1873, 163: 1875, 453. Blyth, Cat. B. As. Soc. 1849, 272. Hartl., J.f.O. 1854, 160, 299. A. Fritsch, Cat. 1854, 36; Vög. Eur. 345; J.f.O. 1871, 386; 1872, 382, Wirb. Böhm. 1872, 77. Irby, Ibis 1861, 241. Jerd., B. of. Ind. III 1864, 674. de Filippi, Viagg. Pers. 1865; ref. Schal., J.f.O. 1876, 188. Gigl., Ibis 1865, 62. Tayl., Ibis 1867, 70. Blyth, l. c. 167. Beavan, l. c. 334. Drake, l. c. 429. Degl. & G., Orn. II 1867, 183. v. Pelz., J.f.O. 1868, 36; Ibis 1868, 321. Beavan, l. c. 393. Saund., Ibis 1869,

173. Tacz., J.f.O. 1870, 54; 1873, 106; 1874, 336; 1881, 187. Goeb., l. c. 1870, 181; 1871, 24; 1873, 17, 407,-8,-9, 410,-6. Gurney, Ibis 1871, 299. J. H. Lloyd, Ibis 1873, 417. v. Heugl., J.f.O. 1874, 53, 400. K. Fritsch, Denkschr. Wien 1874, 238. Rohw., Sachse, Beste, Osterbind, Mohr, Hintze m. fl., J.f.O. 1877, 330, 1878, 424; 1879, 79; 1882, 97. Dav. & Oust., Ois. Chin. 1877, 478. And., Z. Yunn. 1878. Blak. a. Pryer, Ibis 1878, 222. Seeb., Ibis 1879, 27, 156. ?O. Finsch, l.c. 1880, 79. Biddulph, Ibis 1881, 95. Gigl., l. c. 210. Scully, l. c. 588. Neum., Grünnewald, Orn. Centr. 1881, 58. Quist., l. c. 130. Gr. March. u. v. Pelz., Orn. Vind. 1882, 116.

Alcalopax gallinago Keys. u. Blas., Wirb. E. 1840, n. 355. v. d. Mühle, Orn. 1844, 6, 108. Jäck., N-a 1852, 122; J.f.O. 1853, 398; 1854, 273; 1855, 401; 1856, 85; 1862, 212; N-a 1856, 239; 1857, 21,-3, 384; 1858, 445, 490; Ber. Bamb. 1863, 81; Vög. Mittelfr. Abh. Nürnb. 1864, 121. Calwer, N-a 1853, 100. Leu, Vög. 1855, 14. Heugl., Sitz.-ber. Wien. Ac. 1856, 315. Wiepk., N-a 1857, 325. Jäg., N-a 1858, 148; Wetter. 1858, 26, 148; Beob. 1859, 47, 83; Z. G. 1854, 377. Seidl., Sitz.-ber. Dorp. 1860, 38. Albarda, Herkl. Fn. Ned. III 1861, 221. Römer, Verz. Nass. 1863, 59. v. Nordm., J.f.O. 1864, 375. Borggr., V. Nordd. 1869, 118. v. Tschusi, J.f.O. 1869, 232; 1871, 112. Holl., Wirb. Pomm. (1871), 78. Mühlig, Z. G. 1874, 267. Rohw., Vög. Schl.-H. 1875, 18; v. Hom., Reise 1880, (37), 81.

Scolopax peregrina Temm., Mem. IV 1840, 435. Drumm., Ann. a. Mag. N. H. 1843, 421.

?'Scolopax grisea' Holb., Fn. 1846, 40. *?Sc. gallinago* Paulss., l. c.

Telmatias lacustris L. Brehm, N-a 1850, 2 H. 27; 1855, 291; Vogelf. 1855, 306-7 + *robusta* + *Petenyi* + *septentrionalis* + *peregrina* + *brachypus*.

?Telmatias salicaria Br., l. c.; v. Hom., Orn. Br. 1881, 46.

Scolopax gallinula Gad., N-a 1853, 412 [nec L.].

Gallinago vulgaris Dubois, Ois. Belg., ref. J.f.O. 1854, 1859, 123.

Gallinago migratoria Br., N-a 1855, 291.

Enalius Sabinei Br., Vogelf. 1855, 304.

Gallinago nilotica Bonap., Compt. rend. 1856, II 579, ex Hasselquist(?). Cf. Hass., p. 103 'Beckasiner', *G. picta* Hempr., *G. Sakhalina* Bonap., l. c.

Gallinago burka Bonap., Compt. rend. 1856, II 579 Swinh., Proc. Z. S. 1863, 314; Ibis 1865, 231,-3. Gigl., Ibis 1865, 62.

Gallinago Lamottei, pygmæa Baill., fide Bonap., Compt. rend. 1856 II 579.

Gallinago picta Hempr., fide Bonap., l. c.

Gallinago ægyptiaca (?); *G. japonica* Bonap. l. c.

?Gallinago nigripennis Bonap., l. c. (*G. 'atripennis'* Hartl., Gieb., laps. cal.?).

Spilura japonica Gray, Handl. III 1871, 53.

Talmatias Sabinei Rey, Synon. Eur. Vög. 1871, 110.

Scolopax russata Gould, B. Gr. Brit. 1873, 115.

?Gallinago Wilsoni Swinh., Ibis 1875, 454 [nec *Sc. W.* Temm., nec *G. W.* Bonap.].

Gallinago gallinaria Collett, Mag .f. Nat. 1877, 176. C. Swinh., Ibis 1882, 121.

Gallinago cœlestis Dress., B. Eur. LXXIX, 1880.

?Telmatias media Brehm, v. Hom., Orn. Br. 1881, 46.

Horse-Gög, l. Rös gauke Pontopp., Norw. 1754, 147.

Myrsnipe, Strøm, Søndmør I 1762, 247.

Beckasin, Enkel Beckasin, Lindbl., 1863. 235; 1872, 194; 1875, 168; 1876, 99; 1877, 49, 117; 1881, 210. Mw., l. c. 1864, 65-7. (Lundb.), l. c. 96. Lundq., l. c. 1864, 215; 1869, 247. Kjellerstedt, l. c. 1866, 41. Ridderbj., l. c. 47. E. B., l. c. 47. Hjort, l. c. 52. Gadam., l. c. 53; 1868, 127. Holmblad, l. c. 1866, 53. Sylvan, l. c. 57. Gr. B.-Friis, l. c. 59. A. Carls., l. c. 1868, 127; 1869, 251; 1876, 77. Jagtför., l. c. 1868, 157; 1870, 230; 1873, 152; 1874, 184; 1875, 87; 1876, 41; 1877, 169; 1880, 176; 1881, 214. Hedenstr., l. c. 1868, 174. H. H-th, l. c. 1869, 159. Lagergr., l. c. 1870, 13. Lewenh., l. c. 142. A. v. Nolck., l. c. H. v. Müll., l. c. 1870, 149. H. O. Falk, l. c. 1871, 26. Palm, l. c. 89. Danielss.. l. c. 90. v. Schönb., l. c. 165. J. H., l. c. 1872, 28. '*', l. c. 60. Barth, l. c. 1873, 71; 1876, 16; Erfar. 1874, 119, 318, 324. Friis, Tilfjelds 1876, 257-8. C. S., Jägarf. Tidskr. 1876, 6, 9. S-dr, l. c. 1877, 222. K. Befh:des femårsber. 1871-5. Post. o. Inr. Tidn. 1878, 3 sept. B., Jägarf. Tidskr. 1879, 8. C. M. S., l. c. 30. Göthe m. fl., l. c. 159. K. Maj:ts Kung., 1879, 27 sept. The Field., 1880, 21 febr., Jägarf. Tidskr. 1880, 110. Hanström, l. c. 225. O. D., l. c. 1881, 110. G. Jonss., l. c. 241.

Myrusnipa, Horsgög, Winter, Färö 1876, 185.

Enkelt Bekkasin, Bukken, Friis, Tilfj. 1876, 257.

Dobbelt Becasin, Danmark.

---

179. DUBBEL BECKASIN, *Scolopax major*, pl. XLIV, fig. 3.

Hjessa svart med långsgående band; smalben naket; stjertpennor 8 par, 7:de och 8:de baktill hvita.

Längd hos ♂ 280—287, hos ♀ 297—301. Iris brun.

1. *Hane*, 19 maj, Stockholm.

Liknar efterföljande. De hvita spetsarna å de mellersta armtäckarna vid främre gränsen gråhvita; 1:a handpennan med spole och utkant hvita.

2. *Hane, gammal*, 25 maj, Åreskutan, J. Wahlberg.

Huvud ovan svart med små bruna spetsfläckar och långsgående band; ögonvrå rostgul, spetsfläckar och band svarta; huvudets sidor rostbruna med svarta fläckar; haka gulhvit, bakåt fläckig. Hals rostbrun, svartfläckig; kräva likaså, med svarta tvärband. Rygg smal, långsband och spetsbräm rostgrå, de främre smala banden bruna; övre stjerttäckare rostbruna och rostgrå med svarta tvärband. Stjert avrundad; stjertpennor: de inre svarta med bruna spetsar, de yttre hvita med ensam fläck å utfan. Bröst hvitt, framtill och sidor med svarta tvärband; mage hvit; undre stjerttäckare rostbruna med stora svarta fläckar och band; slaksida: hvita och rostbruna tvärband. Vingar mörkt gråbruna; tumvingens fjädrar med hvita spetsar; handpennor: 1 och 2 med hvita spolar och utkanter, spetskanter gråhvita; armpennor blekare, spetsar hvita; armbågspennor svartflammiga, kanter rostgrå och hvita; armtäckare och kanttäckare svartbruna med svaga svartbruna kanter; de mellersta svarta med rostbruna tvärband och stora halvmånformiga, hvita, nästan täckande spetsar, de övre och främre med grå spetsar; undre täckare gråsvarta och hvita; vadtäckare hvita med svarta tvärband. Tars trind, ringlad; tår: 3 > 4 > 2 > 1, som når marken; klor krökta, spetsiga, smala, brunsvarta, utan fåror, 3 något vidgad.

3. *Hane, i ruggning*, 26 juli, 1875, Skåne.

Liknar n. 3 a. Stjertpennor: en av 1:a paret fäld, den andra av samma par med gles spets, nött ända till det andra svarta bandet; handpennor: 8—10 nyutvuxna till lika längd med armpennorna, 7 mindre med utskjutande fjäderspets, 6: endast skidan visar sig, 1—5 ej fälda; handtäckare tillhörande de fälda handpennorna med utskjutande hvita spetsar å de innersta, de yttersta skidor; av de stora armtäckarne äro de mellersta, utifrån inåt räknadt, fälda. Fötter blygrå, stötande i brunt; efter döden tilltager den bruna färgen; klor: den 4:de föga större än den 2:dra.

3 a. *I ruggning*, 26 juli, Skåne.

Huvud, hals, rygg, skuldror, kors och övre stjerttäckare med utväxande spetsar. Stjertpennor fullständiga. Bröst, sidor, mage, undre stjerttäckare och slaksida med utväxande fjäderspetsar; handpennor: 1—5 bruna, 6—10 fälda, 8—10 utvuxna till samma längd som armpennorna, 6 och 7 med utskjutande spetsar; handtäckare: 1 liten smal, hvit med brunt streck i ut- och infan, de följande 4 mörkbruna med långa hvita spetsar, de övriga fälda, hvita, utväxande spetsar; armtäckare alla fälda, utväxande hvita spetsar, 1—2 av de yttre och 2—3 av de inre utvuxna, svartbruna med långa, hvita spetsar, de övrigas hvita spetsar visa sig, de mellersta yttre fälda.

4. *Hane, i ruggning*, augusti, Skåne.

Näbb brunt, den vattrade spetsen svart; stjertpennor 8 par; 1 > 2 > 3 > 4 > 5, alla nya, 3—5 små, 1 > 6 > 2, till venster den 6 utväxande, minst, de övriga gamla; handpennor stora: 1—4 med huvudfärgen brungrå, nötta, 5—10 svarta, nya, 5 ej fullvuxen; armpennor bruna; handtäckare: de yttre bruna, gamla, de inre svarta; armtäckare svarta. Fötter blågrå.

5. *Hane*, augusti, Skåne.

Stjertpennor: 8 par fullständiga; handpennor stora: 1—4 bruna, nötta, 5—10 svarta, alla utvuxna; handtäckare: de yttre bruna, gamla, de inre svarta. Fötter blågrå.

6. *Hane*, 29 augusti, Stehag, Skåne, C. Möller.

Överkäken 3 m.m. > underkäken; ögonvrå rostgul och hvit med svarta spetsfläckar och svart brunfläckigt band; haka gulhvit med små, svarta, spridda spetsfläckar. Hals rostbrun med stora, svarta spetsfläckar; kräva brun, svartfläckig. Rygg och skulderfjädrar svarta med sneda band och kanter bruna; utbräm, bildande fyra långsgående band, rostgula; kors svart med någon dragning åt grått med rostgula, svaga brämfläckar; övre stjerttäckare bruna med svarta tvärband och spolstreck, till en del pilformiga. Stjert avrundad; stjertpennor 8 par, 1—3 svarta, mot spetsen bruna med svarta, smala tvärband, nära de blekare spetsarna och bakom dessa bredare, 2 och 3 med smala, långsgående, svarta streck; 4: utfan ljusbrunt, infan grått och hvitt, tvärband breda, svarta, spets hvit, 5—8 hvita, 5 och 6: utfan något rosthvita; utfan med glesa tvärband, svarta; sidor rostbruna med svarta tvärband; mage hvit med svarta, mest täckta fläckar; undre stjerttäckare rostgula med svarta spolfläckar och band, å de yttre sneda tvärband i utfanet; slaksida rosthvit med svarta tvärband; tumvinge med 4 fjädrar, svarta med hvita spetsar; handpennor 10, brunsvarta, spetskanter å de yttre obetydliga, inåt tilltagande, hvita, 1 utfan hvitfläckigt, utkant och spole hvita, de övriga spolarna bruna; armpennor gråsvarta med hvitt spetsbräm; armbågspennor långa, svarta med bruna band, fläckar och kanter; överarmpennor gråsvarta med hvita spetsar; handtäckare, även de små, svarta med hvita spetsar; armtäckare likaledes, de innersta av dessa även med rostbruna, oregelbundna tvärband, de mellersta svarta med rostbruna fläckar och tvärband samt blekare ända till hvita spetsar; kanttäckare gråsvarta med hvita och hvitgrå bräm; vadtäckare hvita med svarta tvärband. Tars upptill något tjock; fram- och upptill fårad; tår: 3 > 4 > 2 > 1, som når marken; klor svarta, bågböjda, smala, 3 något vidgad, 3 > 4 > 2 > 1.

7, 8. *Hanar i ruggning*, 8 sept. 1875, Skåne, C. Möller.

Näbb rödbrunt, om spetsen svart, inunder åt roten olivgrått. Hals rödbrun med svarta spets- och spolfläckar, större närmare kroppen; övre stjerttäckare rostbruna med svarta, smala tvärband, de understa svarta, mot spetsen gulhvita med hvita, smala tvärband, spetsar hvita; stjertpennor 8 par: 4:de med hvit spets, 5—8: de hvita tvärbanden vid roten smala. Bröst hvitt, framtill med svarta fläckar, åt sidorna med svarta tvärband; sidor rostbruna med svarta, breda tvärband; mage hvit; undre stjerttäckare, fläckar och tvärband svarta. Vingar med gamla fjädrar mörkbruna, nya svarta; handpennor stora 10: 1—5 gamla, mörkbruna, 6—10 nya, svarta, 10:de spetsens infan med grågula små fläckar, spetskanter å de gamla gulhvita, å de nya gråhvita; armpennor 10, mörkbruna med hvitt spetsbräm, de inre tillspetsade och mot spetsen grågult fläckiga; armbågspennor överskjutande armpennorna, svarta med bruna tvärband; överarmpennor små, svartbruna med rostgula spetsar; handtäckare mörkbruna, de nya svarta, alla med hvita spetsar; armtäckare nya, svarta med hvita spetsar, de mellersta: bakersta raden svarta med rostbruna tvärfläckar och hvita spetsar, de övriga och kanttäckare brunsvarta med rostbruna bräm; undre handtäckare: de mindre svartbruna med hvita tvärband; de undre och de mellersta armtäckarne samt undre överarmtäckare med svarta och hvita breda tvärband; undre kanttäckare svartbruna med hvita bräm. Fötter grågröna; vadtäckare med breda, hvita och svarta tvärband.

9. *Hona*, 15 juni, Gotland, Meves.

Huvud ovan med svagare långsband; huvudets sidor ljust rostgula med små spetsfläckar. Bröst hvitt; sidor hvita och rostgula med breda, brunsvarta tvärband; mage hvit; undre stjerttäckare bruna, rostgula och brunsvarta; slaksida rostbrun med svarta tvärband; handpennor: den 1:a stora med spole och utkant hvita; de mellersta armtäckarne brunsvarta med bruna tvärband och hvita, nötta, mindre spetsar.

10. *Hona*, 11 juli, Hästnäs, Gotland.

Näbb brunt, mot spetsen, omkring näsborrarna, näsfåra och underkäksgropen baktill svarta. Käkkant nästan rät, överkäken framåt föga nedtryckt, vid midten något nedskjutande, underkäkens bakre del vid midten och spets något nedtryckt; näbbspets vattrad, i midten av både över- och underkäken å båda ytorna med långsgående fåror; näsås sluttande; överkäken 2,5 m.m. > underkäken; kalott mörkbrun med bruna och ljusbruna spetsfläckar och ett långsgående ljusbrunt band; ögonvrå brungul med små bruna spetsfläckar bildande ifrån nedre delen av överkäken till ögat ett brunt streck; ögontrakt med en långsgående brun fläck; ansigte brungult med bruna spetsfläckar; ansigtsranden bildar på sidorna en mot näsborrarna riktad trubbig vinkel; haka brungul. Hals brungul med bruna spolstreck och spetsfläckar; kräva ljusbrun med mörkbruna tvärband framom spetsarna; nacke ljusbrun med bruna spolstreck och fläckar; å halsryggen nedtill enstaka hvita fjädrar med rödgul nött spets. Rygg och skulderfjädrar svartbruna med eller utan rostbruna tvärstreck och med långsgående, breda bräm i utkanterna; övre stjerttäckare svartbruna med rostbruna fläckar och tvärband. Stjert avrundad; stjertpennor 7 par, spetsiga, med inåt böjda spolar, framtill svarta, 1—2 mot spetsen roströda med ett svart oregelbundet tvärband och ett dylikt vid spetsen, 2 spetsen hvit, 3 = 2, men mot spetsen ljust rostbrun och den hvita spetsen längre, 4—7 lång hvit spets, i utfanet med svarta bräm fläckar. Bröst och sidor gulhvita med bruna tvärband, störst och talrikast å sidorna; sidorna av bröstet med stora nakna fläckar; mage hvit; undergump och undre stjerttäckare rostbruna med svartbruna spolstreck och oregelbundna tvärband; slaksida ljust roströd med svartbruna tvärband. Vingar svartbruna med teckningar; tumvinge med 4 fjädrar, 3 och 4 med hvit spets; handpennor: stora 10, 1 med hvit spole, utfanet med små gulhvita fjädrar, 2 med hvitgrå spole, de övrigas spolar bruna, de yttre bågböjda, de övriga räta, 10 med kort hvitt spetsbräm; armpennor 10, med hvitt spetsbräm; armbågspennor 7, svartbruna med rostbruna oregelbundna tvärvågor, spetsarna nötta; överarmpennor 4, bruna med hvita spetsar, små: hand- och armtäckare svartbruna med hvita spetsar, de innersta även med bruna fläckar, de mellersta, bakersta med hvita spetsar, de övriga med rostbruna tvärband; de mellersta, undre handtäckarne bruna med hvita tvärband och ändar; kanttäckare med svagt rostbruna spetsar; undre hand- och armtäckare grå med hvita spetsar och å de senare hvita tvärband, de mellersta hvita med bruna tvärband; undre kanttäckare bruna med hvita spetsar; undre överarmtäckare brunsvarta med talrika långa, hvita tvärband. Fötter rödbruna (hos andra blygrå, gulgröna, blygrå, stötande i brunt); vadtäckare rostgula med svarta tvärband och fläckar, samt utväxande hvita fjäderspetsar; skenben fjäderklädt till nedre fjerdedelen. Tars framtill nästan trind; tår: 3 > 4, knappt > 2 > 1; klor svarta: 3 > 4 > 2 > 1.

11. *Hona*, 11 juli 1875, Hasselfors, Nerike.

Liknar n:o 10. Haka rostgråhvit; framhals rostgul med brunsvarta, breda fläckar nära eller å spetsarna; nacke ljusbrun med svarta spoltraktsfläckar; halsrygg likaså, men med större fläckar. Rygg svart med ljusbruna bräm fläckar; skulderfjädrar svarta med ljusbruna utbräm och kastanjebruna spetskanter och tvärstreck; kors svart med kastanjebruna fläckar. Stjert avrundad; stjertpennorna: de yttre med rent hvita, utåt tilltagande spetsar. Bröst gråhvitt med brunsvarta tvärband; sidor rosthvita med brunsvarta, breda tvärband; mage hvit med smalare tvärband; handpennor stora, brun-

svarta, 1 med hvitbrun spole, spetskanter å 2—10 hvita; hand- och armtäckare svarta med hvita spetsar; tår: 3 > 4 > 2 > 1.

12. *Hona*, 26 juli 1875, Skåne.

Näbb brunt, nästrakt, fåror och den vattrade spetsen svarta; näbbås: bakre delen kullrig, nedtryckt, midten något höjd, främre delen rät, till spetsen fårad. Käkkant rät; överkäkens mot spetsen något neddragen, spetsen konisk ovan, på undre ytan fårad; underkäken med spetsen upp- och undertill jemnt tillspetsad, 3 m.m. < överkäken. Näsborrar låga, framåt avsmalnande. Huvud ovan rostgult, svartfläckigt med två svarta brunfläckiga band från näbbroten nående till nacken; ögonvrå med ett svart bakom näsborrarna börjande streck, gående till ögat; i dettas närhet korta, svarta borst, bildade av spolarnas spetsar; huvudets sidor rostgula, svartfläckiga; öronöppningen stor, ligger under ögat; haka gul, huvud undertill, nacke och hals rostgula med svarta spolstreck och spetsfläckar; kräva rostgul med bruna tvärband; halsrygg nedtill rostgul, svartfläckig, utan hvita fjädrar. Rygg svart, utfan med bredt rostgult och rostbrunt bräm och rostbruna tvärfläckar och långsgående streck och fläckar; skulderfjädrar svartbruna, mot spetsen svarta, i synnerhet utkanten med bredt, gulhvitt bräm, vinkliga, sneda, oregelbundna, rostgula och rostbruna streck; kors gråsvart med hvitt, baktill svagt gult spetsbräm; övre stjerttäckare svartbruna med rostgula tvärband och fläckar. Stjert avrundad med inåtböjda spetsar; stjertpennor 8 par, åt roten svarta, 1—4 mot spetsen rostbruna med brunsvarta tvärband och utåt tilltagande rostgula spetsar, 5 infan och spets hvita, utfan rostgult, båda med breda oregelbundna tvärband; 6—8 bakåt till större delen hvita, utfan med brunsvarta tvärband och långsgående streck. Bröst gråhvitt med gråsvarta tvärband; sidor rostgula med svartbruna tvärband; mage gråhvit; undergump och undre stjerttäckare rostgula med brunsvarta fläckar och tvärband; slaksida rostgul med svarta tvärband. Vingar bruna; tumvinge med 4 fjädrar, 2—4 med hvitt spetsbräm; handpennor: 1 liten, under utfanet av 1 stora handpennan, grå med hvita kanter, spets och spole; stora 10: 1 > 2 > 3 o. s. v., 1 med gråhvit spole och ojemn utkant, spetskanter, utom å 1—3, hvitgrå; infan inåt ljusare med svaga, små, bruna fläckar; armpennor 10, med gråhvitt spetsbräm, även liknande handpennornas, å de inre med tilltagande fläckar; armbågspennor 6, 3:dje längst, svartbruna, utfan svart, rostgula och nästan hvita fläckar, tvärband och streck; bräm sågformigt avstött, de svarta och svartbruna brämdelarna längst bibehållna; överarmpennor smala, långa, svartbruna med hvita spetsar; handtäckare, även de små, med hvita spetsar, liksom armtäckarne, de innersta av dessa även med rostgula tvärband, de mellersta med korta, gula spetsbräm och gulbruna tvärband; kanttäckare bruna, i sjelva kanten med hvitt bräm; undre handtäckare askgrå med hvita spetsar; undre armtäckare askgrå med hvita spetsar och tvärband, de mellersta, likasom de övriga undre täckarne, svartgrå med hvita spetsar och tvärband; undre överarmtäckare mycket långa med tvärbanden bildande framåt riktade vinklar. Vadtäckare rostgula med brunsvarta breda tvärband; skenben fjäderklädt till nedersta fjerdedelen, som är naken. Fötter blygrå. Tars framtill och tarssula trinda; tår: 3 > 4 > 2 > 1, obetydligt vid tarsen förenade genom hudflik; klor: 3 > 4 > 2 > 1, svarta.

13. *Hona, i ruggning*, 16 juli 1875, Skåne.

Stjertpennor: 1:a och 2:a paren fälda, nya spetsar utväxande. Bröst rent hvitt med gråsvarta tvärstreck; handpennor: 7—9 symmetriskt fälda, de utväxande mindre än armpennorna, 7:de minst, svarta med hvit spetskant; handtäckarne vid de fälda handpennorna även fälda, utväxande, små, svarta, hvitspetsade. Fötter gulgröna.

14. *Hona, i ruggning*, augusti, Skåne.

Stjertpennor 8 par: 3—5 osymmetriskt fälda, 5 på båda sidor, de övriga med nötta spetsar; handpennor alla bruna, men ej nötta; handtäckare alla bruna; armtäckare svarta. Fötter blågrå.

15. *Hona, i ruggning*, augusti, Skåne.

Stjertpennor 8 par: 1 fäld, i utväxt; handpennor: 1—7 bruna, 8—10 svarta, ej fullvuxna, 8 minst. Fötter blågrå.

16. *Dundrägt*, 1 dag gammal, 20 juni 1875, Stehag, Skåne, C. Möller.

Näbb < huvudet för övrigt. Huvud ovan och nacke med hvitgula sidoband, långsåt svarta och bruna, längs midten hvitgula; ögonvrå brungul med svart band, tinning gulhvit med svart band; huvudets sidor hvitgula med svartbrunt band; haka hvitgul; kräva gulbrun. Rygg brunfläckig med hvita stjerndun; kors och övre stjertdun sammetssvarta, vid sidorna 2 band med hvita stjerndun. Bröst och undre delar gulhvita, sidor brungrå. Vingar kastanjebruna, fram- och bakkant med hvita stjerndun.

17. *Unge med dun*, 20 juli, Gotland, Meves.

Näbb svart, > den övriga delen av huvudet; spets föga sväld, överkäken 1,5 m.m. > underkäken. Panna mörkbrun och brun med hvitt tvärband. Huvud ovan kastanjebrunt, svartfläckigt med hvita fläckar av stjernspetsar; ögonvrå med brunsvart band; huvudets sidor kastanjebruna med fläckar av hvita strålspetsar å tinning och kind, som framtill har ett svartbrunt band. Hals och kräva bruna; nacke brun, svart- och hvitfläckig. Rygg och skuldror med bruna och svarta dun samt utväxande svarta fjädrar med rostgula bräm; kors och stjertdun bruna och svarta; hvita stjerndun. Bröst gulbrunt, utskjutande hvita fjäderspetsar; sidor likaså, fjädrarna hvita med brunsvarta tvärband; mage gråbrun; slaksida = korset. Vingar: dun

№	1 ♂	2 ♂	3 ♂	4 ♂	5	6 ♂	7	8	9 ♀	10 ♀	11 ♀	12 ♀	13 ♀	14 ♀	15 ♀	16 p	17 p	18 ♀j	19 ♀j	20 ♀j	21 ♂j
Längd	—	—	281	287	287	—	280	286	—	298	—	301	293	297	297	—	c.140	—	—	299	—
Huvudets längd (+ näbb)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	102	—	—	—	—	35	53	—	—	100	101
Näbb, längd t. pannan	60,5	63	61	61,5	62	63	61	61	67,5	67	67	69	68	69	71	16	29	65	66	65,5	69
» » » munvinkeln	—	—	62	61	61	—	61	61	—	67	—	68	67	67	69	—	—	—	—	66,4	—
» » fr. spets. t. näsborr.	53	56,5	—	—	—	55	—	—	60	—	61	—	—	—	—	—	23	58	60	59,6	61
» höjd vid roten	9	9	9,6	9,5	9	—	9,5	10	10,5	10	10	10	10	10	10,5	—	6	10	10	10,3	11
» » » näsborr.	7	7,3	8	8	7,5	7,3	8	8	8	7,6	8	8	8	8	8	—	5	7	8	7,8	8
Gapets bredd	—	—	10	9	10	—	9	9	—	9	—	8,5	9	10	10	—	—	—	—	9,5	—
Näbbets bredd vid näsb.	4,9	5	—	—	—	—	—	—	4,9	—	5	—	—	—	—	—	3	4	3,5	5,5	5
» minsta bredd	2,3	2,5	2,8	3	3	2,8	2,5	2,6	2,1	3	3	3	3	3	3	—	2	2	2,8	2,8	3
Näbbspetsens bredd	2,5	2,6	3	3	3	3	2,6	3	2,8	—	3	3	3	3	3	—	2,2	2,8	3	3	3
Näsborrar	5	4	—	—	—	4	—	—	4×0,8	—	4	—	—	—	—	—	3	4	—	4	4
Vingens längd, direkt	137	136	140	137	c.132	139	135	131	141	134	136	140	135	138	136,-9	—	—	138	142	143	140
Mellan vingspetsarna	—	—	486	480	c.470	—	475	454	—	426	—	438	475	493	495	—	—	—	—	490	—
Tumvinge	48	46	—	—	—	50	—	—	51	52	51	—	—	—	—	—	—	47	51	50	50
Stjert, längd	52	52	53	53	57	—	52	53	50	53	55	54	51	49	52	—	—	49	50	50	54
Stjertspets bakom vingspetsarna	—	—	—	—	—	—	25	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	—
Tars	36	36	38	40	38	35	37	36	39	41	38	40	39	40	41	21,5	26	37	36	39	40
» minsta bredd	2,6	2,6	—	2,5	2,5	—	—	—	2	—	2,5	—	—	3	3	—	2	2,4	2,5	3	3
Mellantå med klo	40	40	41	41	41	40	38	39	43	43	42	41	42	43	43	22	30	38	39	43	40

bruna och svarta, fjäderspetsar utskjutande. Tars klubbformig, framtill djupt fårad; klor svarta.

18. *Hane, ung,* 3 september, Dagstorps mosse, Skåne.

Rygg: de långsgående banden rostgula, smala. Stjertpennor, de yttre hvita med svarta band. Bröst hvitt och rostgult; sidor rostbruna, bådadera med stora vinkelformiga tvärfläckar; undre stjerttäckare bruna och svarta. Handpennor svarta, 1 med hvit spole och hvitfläckigt utfan, spetskanter, även å de yttersta, hvita. De mellersta armtäckarnes spetsar rostgula och rosthvita, få rent hvita.

19. *Hona, ung,* samma tid och ställe.

Liknar den förre. De yttre stjertpennorna rosthvita med mörkbruna tvärband.

20. *Hona, ung,* 14 augusti 1877, Arboga, Silfverhjelm.

Näbb rödgrått, spets svart. Huvud ovan svart med kastanjebruna små fläckar och rostgult, smalt, långsgående band; ögonbåge bred, gående från näbbet till nacken, rostgul; tygel svart, smal; huvudets sidor rostgula, svartfläckiga; en större fläck bakom örat. Kräva gulgrå med svarta, vinkelformiga, mest täckta band; nacke och halsrygg rostbruna med svarta fläckar. Rygg och skulderfjädrar sammetssvarta med kastanjebruna bräm, band och fläckar, bräm till en del gulhvita. Stjertpennor 8 par. Bröst hvitt med nästan täckta, bågformiga, breda, brunsvarta tvärband. Vingar svarta med hvita och kastanjebruna teckningar, alla fjädrar fullvuxna, onötta, pennorna under till stålgrå; de mellersta och undre kanttäckarne svarta; undre överarmtäckare gråsvarta med hvita tvärband. Fötter grågröna.

21. *Hane, ung,* 15 september 1875, Stehag, Skåne, C. Möller.

Liknar n:o 8. Inga nötta fjädrar. Bröst hvitt med smalare, räta, gråsvarta band; handpennor svarta med hvita spetskanter. Tars upptill bred.

Ägg. Päronformiga, stundom utdragna eller korta, finkorniga, glänsande, hvita, olivgrå, olivbruna eller chokoladbruna; grundfläckar grå; ytfläckar mörkbruna, oftast talrikast och störst vid tjockändan.

1. 15 juli 1862, Lilla Dalby, Öland. Hvita, grundfläckar violettgrå; ytfläckar mest skilda.

2. juni 1867, samma ställe. Ljust olivgrå; ytfläckar mest vid tjockändan. a långt päronformigt med krumelurer, b fläckar omkring tjockändan stora, sammanlöpande.

3. 1861, Upsala. Kort, gulhvitt; ytfläckar mest spridda, mörkt olivbruna; krumelurer talrika, svartbruna.

№	1a	b	c	d	2a	b	3	4
Äggets längd	45	44,3	43,7	43,7	49,6	47,7	44,6	44,6
» bredd	32,7	33,3	33	31,9	31,3	30,7	32,6	32,3
» spets	12,3	11	10,7	11,8	18,3	17	12	12,3
» reduc. längd	1,38	1,33	1,32	1,37	1,6	1,55	1,37	1,38
» rektangel	1472	1575	1442	1394	1552	1464	1454	1441

4. 1867, Skara, Kolthoff. Kort, chokoladbrunt; grundfläckar få, brungrå; ytfläckar mörkbruna, talrikast vid tjockändan, krumelurer sparsamma.

Dubbla Beckasiner hava ofta erhållits på Grönland. Men dess ägg äro ej der funna, Reinhardt.

Barth har i Norge icke sällan om hösten skjutit en och annan med mera jemn grå färg, hvilka varit de fetaste och största, vägande 233—249 gram, då den vanliga vigten uppgives till 170—185 gram, och ansåg, med skäl, att dessa voro mycket gamla individer.

Dubbla Beckasinen är talrik på många ställen ända upp till Tromsö, 69° 46′. I Vestfinmarken först vid 70° n. br., häckar der, Schrader. Kommer till Kristiania den 15—30 maj, endast en gång den 15, oftast den 20—25. Vårtåget varar här 1—1½ vecka; på hösten ej skjuten efter den 25 sept. På Jäderen träffades den 8 maj 1877 3 st., ansågos, då för övrigt icke någon iakttogs före medlet av maj, hava övervintrat, men kunde hava varit förelöpare till flyttningståget. Träffades på Lofoten av F. Boie. Vistas huvudsakligen i högländta trakter, mest i videregionen; talrikast i det inre av landet. Häckar i Norge sällan, utom i högre eller lägre alptrakter, Finmarkens sumptrakter och vid Tromsö på sanka fjellmyrar med vide och andra kärrväxter, ävensom nedom fjelltrakterna och på öarna i Trondhjems N. amt, Barth. På Bodö den första den $\frac{26}{5}$ 1857; några dagar senare flere, ej rädda; ägg med ruvande hona den $\frac{24}{6}$, likaså den $\frac{25}{6}$, 300 alnar från den förra, och d. $\frac{27}{6}$; 10—15 par häckade på mossar. Wolley erhöll här ägg under samma sommar, F. o. P. Godman. Sparsammare häckar han i de björkbevuxna liderna på ställen med sumpig mark och gles skog. Häckar i S. Norge endast undantagsvis i låglandet; vanligtvis 1000 fot över havet. Ju mera norrut, på desto lägre liggande platser häckar han. Talrik är han i sätrarna i övre delen av barrträds-, men ännu mera i björkregionen och talrikast ovan om denna. Ovan om trädgränsen är han om sommaren ganska allmän på passande ställen i videregionen. Häckar här och der omkring Vinstervandene. Beckasiner sågos d. 7 aug., deribland denne, finnas talrikt på gräsrika sätervallar, såsom vid Elaadalen, Friis. Spridd förekommer han dessutom vid gamla diken och pölar och om hösten efter starkt regn även på potatis- eller turnipsfält, såsom på Jäderen. Nära vid Trondhjem fans förr, omkring 1830-35, en stor Beckasinlek, numera ingen, men många små, Barth. Ägg i första dagarna av juni vid Fokstuen på Dovre, den 13—15 juni 1873 något ruvade, Collett; i björkregionen den 15 juni, Barth. Femton kullar ägg funnos från 1858—73 i Vang och Slidre emellan den 30 maj och 27 juni, Pritz hos Barth; vid Vand erhållna den 26 juni 1869, Ramberg, A. H. Malm. Nykläckta ungar funnos under de första dagarna av juli; flygga vid månadens slut. Undantagsvis utkläckas de tidigare eller senare. I Norges fjelltrakter nedom barrskogsgränsen träffas han ofta tillsamman med Dalriporna, och då mest på de större kärren, bevuxna med vide. Antalet vexlar mycket under olika år; vanligtvis får man skjuta 5—6 st. på en dags Ripjagt. Från fjellet börjar han nedflytta i första veckan av aug., de flesta den 10—20. Sällan träffas någon i fjellregionen senare än den 26—27 aug., en gång träffad den 4 sept. År 1879 kvarstannade han på fjellet längre än vanligt; samma år låg mängden kvar i fjellet till medlet av sept.; erhölls t. o. m. den 19 sept. och höll sig, enligt uppgift av H. Wergeland, på öarna i Öjeren, på hvilka gräset blivit slaget och icke någon frostnatt inträffat, till den 10 sept. Samma år var det, enligt brev från G. Brandt i Surendalen, Trondhjems S. amt, till Barth, från den 17 aug. under 2 veckor ett förskräckligt väder med regn och storm, men just under samma dagar kom en mängd Dubbla Beckasiner ned i dalen. Beskrivningen på-

minner om Morkullorna i Grekland, (se pag. 570). I dalen slogo de sig ned i havre- och potatisåkrar, och 6—12 st. kunde skjutas på ½ till 1 timme. Draget varade omkring en vecka. Höstdraget varar vid Öjeren i regeln en månad från medlet av aug.; fogeln flyttar från ett ställe till ett annat, stannar på dagen och efterträdes av andra; kommer en och en eller 2—3 st. tillsamman. Jagten på öarna i Öjeren har 1879 på 5 år blivit utarrenderad för 240 kr. årligen; under nämnda år skötos der på 10 dagar 240 st., men det året var ovanligt rikt. Jagt med snöre, som 2 jägare draga över fältet. De uppskrämda foglarna skjutas i flygten. I Nordlanden, Lofoten och Vesterålen kvarstannar han till den 7 eller 9 sept. Han jagas på häckplatserna endast efter den 15 aug., sedan Riporna börjat jagas, då likväl en mängd Beckasiner kort förut lemnat häckningsplatserna på högfjellen. I början av aug., då Ripjagten förr började, funnos de der talrikare. En jägare sköt icke sällan 6—10 st. Goda jagtmarker finnas i trakten av Fredriksstad, Jarlsbergs sätesgård; man anser, att 1000 st. årligen fällas. På häckningsplatserna hade man ännu 1865 ej iakttagit någon minskning. Omkring år 1836—46 plägade somliga jägare i Trondhjem skjuta honom på spel på Oustmyren, hvilken blev uttappad, och det blev på så sätt slut både på spel och jagt. Sätervallar äro vanligen lekplatser. År 1858 på högfjellen särdeles talrik och fet. Den 1 sept. 1868 erhållen under Ripjagt på högfjellen i Gudbrandsdalen, den 7 aug. skötos 10 st. på ett par timmar; vid en insjö den 15 och 16 aug. 1870 erhöllos 8 st. förutom 62 andra foglar; fans även den 19—22 aug. Under flyttningstiderna i det sydliga låglandet omkring Kristianiafjorden, Öjeren, Fredriksstad, i Grevskaperna, vid Stavanger och Bergen, Barth. På öarna i N. delen av Öjeren om hösten i mängd, enl. Rasch, som på en dag sköt 60 st.; ej sällan fälde 3 jägare der 80 st. om dagen. Under våt höst i aug. och sept. var han temligen talrik i Kristianiatrakten, Rasch 1838. Under höst och vår allmän; i maj mycket fåtaligare än om hösten, flyttar bort härifrån i maj; kommer åter i medlet av aug., Collett. I Kristiania fälde Barth den siste den 19 sept., ett annat år den 25. Under senare år, 1864, synes han hava avtagit; stannar i trakten till slutet av sept. eller deromkring, Collett. Jagades av allmogen med tåg, som släpades utåt marken, såsom är nämndt. Jagtsättet är gammalt. Betaltes i Kristiania förr med 16 sk. norskt. Barth anmärker 1866, att avtagandet gäller de flyttande i Kristianiatrakten och omkring Öjeren, der dessa orter genom dikning, odling och tidigare slåtter blivit mindre tjenliga hviloplatser för honom. I björklider vid sätervallarna; den 16 aug. 1875 talrikare än Horsgöken både på myrarna och på torra backsluttningar, C. S. Å en myr vid Närland vid Jäderen den 26 aug. 1875 mindre talrik än Horsgöken, Barth; även iakttagen på Jäderen hösten 1876. En och annan skall övervintra der och omkring Stavanger, Bahr, Collett. Under åren 1858—79 omtalas 7 år såsom mycket goda, och i synnerhet var 1879 ovanligt rikt, så att fogeln låg nästan över allt i fjellen. Man har icke funnit någon särskild orsak till dessa olikheter. I Norge 1881 allmän och talrik i synnerhet på Jäderen under den vanliga tid, som han brukar uppehålla sig å låglandet. Under de senare 25 åren har han icke avtagit i fjellen, Barth.

Han förekommer talrikare i Sverige än i alla sydligare länder; dess område har minskats till följd av vårjagt och kärrens torrläggning. Häckar i Lappland, Schrader. I Lycksele d. $\frac{28}{7}$ 1832, Zetterstedt. I Vesterbotten 1865 mycket sällsynt, Kjellerstedt. Sedd 1869 i Alsen, Jemtland, Hallgren. I Gestrikland 1868 i ringa antal, Hedenström. I Leksand, Dalarne, förekommer

han i allmänhet icke, men skall omkring år 1863 under höstflyttningen hava visat sig vid Limå bruk, Lindblad. Norr om Dalelven häckar han i allmänhet i högst ringa antal och är rätt sällsynt, Lindblad. Vid Gefle sällsynt, C. Hartmann. Kommer till mellersta Sverige i början av maj, bortflyttar derifrån vanligen omkring den 1 sept., under somliga år redan i medlet av aug. År 1859 efter torr sommar flyttade han i medlet av aug. från mellersta Sverige, men 1860 var aug. här regnig; han stannade då i mängd till den 20 sept. År 1879 i mellersta Sverige i allmänhet allt mera sällsynt, Lindblad.

Några år före 1863 fans en stor lekplats i N. Upland nära Dalelven, der 60 st. kunde fångas på en natt med stickgarn, utan att någon minskning märktes. I trakten av Upsala, der han under många år iakttagits före den 6 maj, var han omkring 1833 så talrik, att man under ett par dagar på hösten kunde iakttaga 5—600 st. År 1847 skötos på Kungsängen vid Upsala under en vecka omkring 500 st.; har märkbart avtagit sedan 1862, då han här var talrikare än i andra delar av landet och häckade i stort antal i N. delen av Upsala län, i Fjerdhundra, i alla ådalar, som leda mot Mälaren, och på många ställen i Roslagen. På en lekplats i Upsalatrakten skötos ännu år 1863 omkring 70 st., Lindblad. I Upsalatrakten var han år 1864 något talrikare än 1863. År 1865 i allmänhet ringa tillgång, der han förr häckade; nu antagligen endast träffad på flyttning. På ett ställe fäldes dock över 40 st., C. Ridderbjelke. I Norunda härad, N. Upland, fans 1868 en lek, som vårdades väl, men han var dock 1869 fåtaligare än vanligt, Hennings. Vid Upsala i maj, Thunberg, 1798. På en mosse i Upsalatrakten, der han brukade träffas, saknades han år 1876; endast på en torr äng fäldes dock 26 st. En i grannskapet pågående torvbränning synes hava en viss dragningskraft för Beckasiner, så att de samlas i grannskapet, Lindblad. I trakten av Ultuna häckade han sparsamt; i slutet av okt. 1876, sedan vattnet till större delen tillfrusit, kom en stor mängd; under flere dagar skötos många, som voro mycket feta, enligt meddelande av Segerström. Vid Leufsta, Upland, hvarest omkring 1850—55 fans betydlig lek, hade han till 1878 minskats i hög grad; han leker der fortfarande, men 1879 efter regn i juli talrikare än vanligt till slutet av aug., så att antalet, som besökt ängen, ansågs efter hand uppgå till 300 st. Även på en annan äng i Upland var tillgången större än vanligt, så att en jägare den 22 aug. fälde 48 st., men dessa fall äro undantag. På en äng i Upland, hvarest under flere föregående år erhållits 30—50 st., fäldes 1881 18 st., enligt Lindblad, som skrev till Barth, att det nu är nästan slut på härligheten. Förekommer, enligt meddelande 1882 av K. Westholm, icke i trakten av Köping. I Vestmanland sparsam utom i Ö. delen, Lindblad.

Skall, enligt Wikström, hava häckat i Stockholmstrakten, men nu gör han det icke, åtminstone ej i dess närhet. På Södertörn fans han förr på ett och annat ställe, men var 1865 försvunnen i följd av ängarnas odling; förekom då endast i Sorunda socken, S. A.; i V. Södertörn 1868 knappt en enda, Palm. Från 1801 upptager en skottlista från Äs, Södermanland, 19 Beckasiner, 1804: 33 st.; 1815: 47 Dubbla och 6 Enkla, skjutna i Enköpingstrakten; å Äs 1851—60: 55 Beckasiner, 1861—70: 31 st., C. S. I Södermanland 1863 i ringa antal, Lindblad; mellan Eskilstuna och Malmköping år 1865 ej allmän. Genom odling mister han allt flere uppehållsorter, E. B. Erhölls i NV. Södermanland under den regniga hösten 1866 d. 4 och 5 okt.; lärer annars ej förekomma i mellersta Sverige senare än slutet av sept., Lindblad. I Jönsåkers och Rönö härader, Södermanland, 1868 i följd av torka klen tillgång. I Bälinge

var 1869 god årgång, Dr. C. M. Lundquist. Vid Bälinge kyrka erhöllos den 16 okt. 2 st. på nysådt råggärde; på en nära belägen sank äng, som om sommaren är rik på Beckasiner, hava under flere år alltid några par funnits i okt., A. Gripenstedt. I Södermanland numera, 1872, sällsynt i följd av kärrens odling; skall häcka i några trakter; träffas på Hökö hvarje år, såsom det synes, mest under höstflyttning, Sundström. I Oppunda härad skall han endast förekomma under flyttning, Lewenhaupt. Utefter Svärtan i Nerike mera allmän, Lindblad, 1863.

I NÖ. Östergötland 1865 rätt sällsynt, även der han år 1866 fans temligen talrikt, Holmblad. I Norrköpingstrakten i ringa antal, skjutes stundom på ängar eller klöverfält i sept., Lundborg. I Kil ej sällsynt under flyttning, Löwenhjelm. Vid Tåkern i ringa antal 1876, C. M. S.

I trakten av Karlstad sparsam under vår och höst, Cederström, 1851. På flyttning vid Venern, Hammargren, 1853. Vid Karlstad och Gårdsjö sågs ingen år 1864, Wheelright. Vermlands Jagtvårdsförening fälde ett år emellan 1866 och 1869 45 Beckasiner, H. O. Falk.

I Vestergötland häckar han, förekommer i mängd, Gadamer, 1858; ägg härifrån erhållna av Ramberg, enligt meddelande av A. H. Malm.

Vid Tidaholm våren 1857. Gadamer beskriver dess sång och knäppande med näbbet. Förekommer utefter Tidan i Vestergötland, Lindblad, 1863. I trakten omkring Venersborg och V. Dal 1868 talrikare än förr. År 1864 eller 1865 skötos i Dalsland under Rapphönsjagt 95 st., nästan alla å klövervallar; de förmodades hava varit på flyttning, Gyllenspets. I Skaraborgs län, Borne m. fl. härader, heter det år 1869, var tillgången god, träffades i slutet av aug. och början av sept. ofta i diken med något vatten; kunde då lätt fällas utan hund, H. H-th. I trakten omkring Sköfde förekommo år 1868 ytterst få Beckasiner, R. J. v. Essen. Vid Skara erhållen den 24 april 1867, enligt meddelande av Törnquist. Den $\frac{24}{4}$ 1868 och den $\frac{30}{9}$ 1871 av Kolthoff, enl. meddel. av Arnell.

I Bohuslän sparsam utom i Göteborgstrakten, Lindblad, 1863. Ung fogel erhållen den 21 aug. 1844, A. H. Malm. O. Dickson skrev, att den 1864 på hans jagtmarker var sparsam och att i Göteborgstrakten 1865 tilgången var ringa; under vår och höst temligen allmän, men häckar ej. Enligt R. Duff häckade några par på Tjurholmen i Göta elv till omkring 1874, då den började odlas, Malm. Beckasinen, arten ej nämnd, hade 1873 i Halland mycket avtagit i följd av kärravtappningar, G. W. Bråkenhjelm.

År 1867 dålig årgång i Jönköpingstrakten till följd av högt vattenstånd, H. Gadamer. Förekom 1869 i Jönköpings län i ringa antal, Lagergren. Häckar i trakten av Bergunda och Vexiö, men icke träffad år 1881, enligt meddelande av Vacklin. Av S. Smålands Jagtförening fäldes i 34 socknar från den 16 mars 1870 till s. dag 1871 6 st., Robért m. fl. I Sönnerbo härad ej sällsynt under flyttningen: år 1874 ganska talrik, hösten 1875 sparsammare, A. Carlson. I S. Småland förekommer han enligt Jagtföreningens berättelse 1881 sällan.

Förekom temligen talrikt i Emmådalen, Kalmar län, Lindblad, 1863. Skall icke vara sällsynt i Kalmartrakten, Tiselius, 1868. Mycket avtagande i Kalmar län och mera än de andra arterna, A. Danielsson, 1871.

Erhållen i Vedborms träsk och Skede mosse på Öland, der han skall häcka, Westerlund. På Öland här och der; nästan kläckfärdiga ägg funnos vid Lilla Dalby d. 15 juli 1867, Meves,

dessutom vid andra tider, se ovan. På Öland är god tillgång i slutet av juli, då de äro feta, C. M. L., 1868.

På Gotland häckande här och der, Andrée, 1841; ägg erhöllos den 20 juni av Holtz. Förekom på Gotland mera sällan, har under de sista 10 åren visat sig talrikare på torrlagda myrar, i synnerhet der timotej odlas och der en och annan buske uppväxt; 1—200 stycken anses årligen fällas på Gotland. Ungar i dundrägt träffades den 16 juni 1854 av Meves; syntes dock, likasom Horsgöken, år 1864 vara i avtagande; förekommer ingenstädes ymnigt; i ett par myrar i mellersta och N. delarna tillgången någorlunda god. I Martemo myr fans under föregående år ypperlig Beckasinjagt; 1864 träffades i början av aug. endast enstaka exemplar, J. Sylvan; orsaken dertill anses tillfällig, nemligen att ett par hundar hade fått vana att ströva omkring och förstöra allt vildt, som de kunde komma över, G. Meukow. På Gotland 1865 i ringa antal, fäldes i slutet av aug., var då fet, en vägde 17½ lod, Sylvan. På Gotland var Beckasinjagten 1870 på långt när ej den samma som förr, enligt Jagtsällskapets i Visby berättelse.

Förekommer i Blekinge, enl. meddel. av Rääf.

Skall träffas parvis om sommaren vid Lund, Steglarp och Ö. Grevie. Kommer mot slutet av mars till medlet av april, (?hanen först, honan 8 dagar senare), Nilsson, enligt Lindblad i senare hälvten av april; förekommer i senare hälvten av sept., Lindblad. Flyttar deröver mest i aug. men även i sept. Även i medlet av nov., till och med början av dec.; är i synnerhet om senhösten mer allmän än eljest. Åtskilliga kvarstanna över vintern i Skåne; erhållen 1841 på isen i en dam vid Lund, Nilsson. Under våren 1877 voro vadare och simfoglar ovanligt talrika i Skåne. Dubbla Beckasiner ävenså, de voro kvar ännu den 28 april, Lindblad. Häckar, men är temligen sällsynt i NÖ. Skåne, Wallengren, C. Gadamer. I Skåne skall han vara, 1863, talrikast i Kristianstadstrakten; erhölls i juli 1871, enligt meddelande av N. Olofsson. Häckar och är allmän i V. Vram, Lilljeborg, 1845. I Luggede härad börjar han 1881 bliva allt mera sällsynt, häckar icke här, förekommer å Vegeåns mader, G. Jönsson. Kommer till trakten av Ringsjön i april eller maj samt aug., bortflyttar i sept.; 20—30 par häcka vid Ageröd, nära Rönneholm, och har der lekplats, häckar i början av juli, erhållen der den 14 juli 1875; vid Ringsjön den 23 aug. 1874, 28 aug. 1875 och vid Ageröd den 14 juli 1875; unga foglar träffades der den 3 sept. 1869; häckar i Dagstorps mosse och Stehag den 20 maj 1875, enligt meddelanden av C. Möller, Eurenius och Roth. Ej vid Lomma, men ej långt derifrån, sparsam vid Kannik. Har funnits i större antal och häckat vid en bäck, flytande från Tångarne till Flädie, Åström. Å markerna vid Getinge å, i trakten av Romeklint, hvarest vanligen pläga skjutas 100—150 st., sköts 1857 icke en enda i följd av det höga vattenståndet; uteblev 1869 i denna trakt; sanka ställen och bäckar voro uttorkade, A. Carlson. Erhållen vid Malmö den 30 aug. 1872 och den 6 sept. 1875, enligt Eurenius, som i år, 1882, meddelat, att den börjar bliva sällsyntare än förr. Häckar i Torup, C. Möller. År 1865 syntes han slå till på få ställen, men der i mängd, så att några jägare gjorde mycket goda jagter. I Börringe-trakten fåtalig. Under året från den 16 mars 1867 till s. d. 1868 skötos på 112,118 tunnland i Malmöhus län 106 st., C. Beck-Friis. Var talrik under åren 1840—62 i de större kärren i trakten av Grönby, i Vekärr, likaså i Brönnestad; jagades på hösten för rapphönshund, enligt meddelande av Henrik Grönvall. I Vemmenhögs härad,

S. Skåne, var han år 1877 mycket fåtalig och i allmänhet mager och liten, annorlunda dock ryktesvis i Simbrishamnstrakten, S-DR.

I Jutland var Tredäckaren, såsom han kallas, omkring 1822 talrik, BOIE. Häckade 1823 allmänt i V. Jutland; kom till Danmark mot slutet av april, enligt TEILMANN, som tydligen sett dess lek; han kunde ofta på en afton skjuta 20—30 st., utan att deribland fans någon hona; bortflyttade i slutet av sept. Häckade här och der, såsom vid Ringkjöbings fjord, Grenå, på Möen; 1852 klagades över fogelns avtagande, var dock talrikare under flyttning, KJÆRBÖLLING. Lägger ägg i maj, funna vid Ringkjöbings fjord den 9 maj av ELWES; unga foglar i juni och juli, BENZON, ELWES. Stundom ruvas äggen ännu i senare hälften av juli, möjligen omlagda kullar, COLLIN. Han är talrik efter regniga vårar. Sedan ungarna blivit i medlet av juli flygga, ströva de, i början åtföljda av de gamla, omkring från ett ställe till ett annat; komma stundom i torra år talrikare till öarna än vanligt. År 1862 var han särdeles talrik; FISCHER sköt i Vendsyssel, innan draget norr ifrån börjat, 153 st.; de senare åren till 1869 voro dåliga. Bortflyttade från Dronninglund 1872 i medlet av sept.; stundom med *Sc. gallinago,* FISCHER. Förekommer på Jutland i mycket mindre antal än förr, då Randers amt var rikt på Beckasiner, B., 1879. Häckade 1881 i S. Jutland ej fåtaligt, och under höstflyttningen kommer ett betydligt antal; på en trakt nära Slesvig skötos en gång på 6 timmar 47 st. I aug. i stor mängd på Jutland på flyttning; 200 st. kunna erhållas på en mark om 500 tunnland, JOHANNESEN, LINDBLAD.

I synnerhet om hösten temligen talrik; i medlet av april till slutet av okt.; häckar icke sällan i Slesvigs lågland vid vestkusten, ROHWEDER. I N. Slesvig omkring år 1822 talrik, BOIE. I Slesvig och Holstein träffades 1876 de första ungarna den $\frac{11}{5}$; flere voro kvar i början av dec.; starkt ruvade ägg funnos den $\frac{28}{5}$ 1877 vid Husum, ROHWEDER; om sommaren 1877 vid Flensburg, ERICHSEN. Häckade 1880 icke sällan i trakten.

I Finland i allmänhet fåtalig. I Kuopiotrakten, 63° n. br., minst allmän bland samslägtingarna; erhållen endast en gång i aug. på rågstubb, J. v. WRIGHT. Ansågs 1868 icke förekomma i några socknar av Vasa län, B. J. BOSING; var även okänd i Lappo, J. G. LAGERSTEDT. I Kronoby, 13 mil N. om Vasa, förekommer han under vissa år; är ej föremål för jagt. I Kronoby, Vasa län, finnes han ävensom Brushanen, dock icke alla år, och ofredas aldrig, HERPMAN. Häckade i juli 1871 i Sulkava, LINDFORSS. I trakten av Bursila år 1850 i stor mängd och nästan i hvarje dike; då funnos även daggmaskar i myckenhet. Sedan dess, åtminstone till 1865, fåtalig, MÆXMONTAN. Häckar icke talrikt i S. Finland, 60—63°; talrik vid Suvanto, SÖ. Finland, 63°, PALMÉN. På Åland, enl. BERGSTRAND.

PALLAS säger, att han i Ryssland och Sibirien bor i kärr i de tätaste skogarna; i de sydliga trakterna endast under flyttning. Flyttar till Kanin-halvön, der han häckar, HENKE, SEEBOHM; häckar, likasom *Sc. gallinago*, vid Arkangel. Dess häckning der iakttagen 1864 den $\frac{24}{5}$, den sista den $\frac{28}{9}$. Träffad vid Utsjug i maj 1864, GOEBEL m. fl. På Karelska näset vid Ladoga under somliga höstar talrik; en jägare kan fälla 50—60 st. på dagen; jagten varar 1—2 veckor; år 1867 fäldes många tusen; även 1870 var han talrik, TENGSTRÖM, PALMÉN. I Petersburgs guvernement talrik om hösten, BRANDT. Vid St. Petersburg och Novgorod skola år 1868 inga hava funnits, A. v. NOLCKEN, LINDBLAD. I Kurland erhöllos ungar med dun på huvudet, häckar; om hösten ej sällsynt; på 2 timmar skötos 24 st., GOEBEL. Vid Lecht, Estland, den 11 april vid + 10° R. i mängd, H.-HUENE. I Lifland var

förr tillgången god, derefter under många år dålig, men 1868 var ett godt år; iakttogs i slutet av juli. Lekplatserna äro mycket sanka och svårt tillgängliga; fogeln skjutes stundom på lek; under aug. och september på flyttning liksom Horsgöken, A. v. Nolcken.

I Ryska Lithauen träffade v. Chlapowski talrika hanar samlade på en plats med av dem nedtrampadt gräs i juni, då honorna redan lågo på ägg. De strida som *Mach. pugnax.*

I Uman ej talrik på flyttning, under 4 år sköt Goebel endast 12 st.; 1867 den $\frac{2}{10}$, $\frac{17}{10}$; 1868 den $\frac{17, 18}{4}$, $\frac{18, 23}{9}$, $\frac{3}{10}$; 1869 den $\frac{25}{3}$, $\frac{2, 19}{4}$, $\frac{10}{9}$.

v. Middendorff har meddelat följande data om flyttningen.

Nya Stilen.	N. br.	1843	1846	1849	1850	1853	1854
Obi	$53\frac{1}{4}°$	$\frac{24}{4}$	—	—	—	—	—
Orjol	53	—	—	—	—	$\frac{10}{4}$	$\frac{24}{4}$
Dniepr, Kiev	$50\frac{1}{2}$	$\frac{21}{4}$	$\frac{21}{4}$ $\frac{9}{}$	$\frac{26}{4}$	$\frac{12}{11}$	$\frac{30}{10}$	$\frac{17}{4}$
Poltava	$49\frac{1}{2}$	—	—	—	—	$\frac{5}{4}$	—

Förekommer vid floden Salgirs utlopp nära Azovska sjön, Alex. Hintze.

På Kaukasus, Bogdanow, Schalow. I Astrakan mycket allmän under höstflyttning, Henke, Seebohm.

Erhölls omkring Habariki vid Lägre Petschora först natten den 3—4 juni, senare talrik på delta, der en stor flock på flyttning sågs den 17 juni; alla, som erhöllos av densamma, voro hanar. Ägg funnos den 18 juni på en ö vid Kuya, men inga på tundran, Seebohm, Brown. Seebohm såg i Sibirien från samma plats deras lek, 2—3 par, på 15—20 yards avstånd; voro ej skygga; vid Koo-ray-i-ka den $\frac{29}{6}$, $\frac{2}{8}$.

Häckade vid Boganida, 70° n. br.; iakttogs först den $\frac{20}{6}$ n. st., den sista den $\frac{12}{9}$, v. Middendorff. I NV. Aral-tianschan skall han vara tillfällig och tillhöra de transverselt genomtågande foglarna; höjdzonen emellan 600—1,000 fot över havet, Severzow; uppgives även häckande (?). Sedd vid N. Irkutsk i medlet av sept. 1855 n. st., Atlansk vid Aguzakan-stranden 1856 den $\frac{11 \text{ aug.}}{30 \text{ juli}}$, den $\frac{12 \text{ aug.}}{31 \text{ juli}}$ vid de sumpiga stränderna av Dshindagatai; levde der tillsamman med *Sc. stenura* Temminck. På stranden av Amur i Burejabergen den $\frac{7 \text{ maj}}{25 \text{ april}}$ 1858, Radde. v. Homeyer framkastar något tvivel derom.

Häckar icke sällan i Tyskland, Naumann. Sedan Altum i sin Forst-zoologi omtalat några lekplatser, har v. Droste meddelat följande. Lekplatser finnas i Ostpreussen nära staden Labiau på låga ängar ofta utsatta för översvämning. Gräset är vid lekplatserna nedtrampadt, och man hör ofta de kämpandes klapprande ljud, som de åstadkomma med näbbet. Häckar här kolonivis. 'Dianas ivriga dyrkare' i Regensburg resa årligen i aug. dit. Även på många andra platser i Preussen träffas fogeln, men endast i mindre antal. Förekommer mest i Tyskland under flyttning från slutet av april till medlet av maj, från midten av aug till midten av sept. Ägg i senare hälvten av maj, Fritsch. I aug. 1857 efter torr sommar, likasom *Sc. gallinago*, talrik på de delvis även då sanka Peene-ängarna nära staden Guetzkow. I regniga år mycket sällsyntare än i torra. Kommer i synnerhet i aug. till medlet av sept. till sina vissa ställen, der man är säker att finna den, Quistorp. I N. Tyskland i aug. på flyttning; anses häcka i Vorpommern och Preussiska Lithauen; å Peene-ängarna i aug., Borggreve; ganska sällsynt inne i landet. År 1826 heter det, att han är talrik i Tyskland i aug.—nov., sparsam om våren, då han drar igenom under få dagar, v. Behlen, och under april eller maj, häckar, Jester. I Pommern icke sällsynt, häckar, Hornschuch, Schilling. Senare ytterst sällan

träffad i Schlosskämpen 1862 d. $\frac{2}{9}$, O. vind, +8½+17°; d. $\frac{24}{9}$, V. vind, +6+12°, Hintz. I Pommern 'häckar han ganska sällan', under flyttning på sina ställen talrik, Holland. Om sommaren 1876 vid Krotoschin, Posen, Laser. Quistorp i Greifswald säger, att den i regniga år är fåtaligare än i torra, förekommer mest i aug. och första hälften av sept., tilltager i fetma; träffas till början av okt. Ägg från Rostock ansågos höra hit. Häckar på en mosse i Schwerin; ett par hade den 5 juli 1858 ungar, för hvilka föräldrarna voro mycket ängsliga. Häckade 1848 på Consrader Moor, Mecklenburg, v. Preen. Flyttfogel vid Schwerin 1876, regelbunden på flyttning 1878, Beste. Schalow fann honom icke häckande. Bo med ägg skola vara funna av Dr. Brehm den 3 juni 1877 nära Polenzschenke och finnas i Thieles samling, Schalow. I Mark under flyttningarna talrik, endast en och annan visar sig här om sommaren, Schulz m. fl. Vid Braunschweig fäld på ägg, Borggreve.

Åren 1876—80 iakttogs han på följande ställen: Zymna om sommaren, Spalding. Stannade i Grossnaschütz förr regelbundet på flyttning; 3 st. sågos den $\frac{13}{7}$. Saarbrücken på flyttning, Kiefer. Trachenberg, Breslau, enkla häckande par. En och annan flyttade i Grossenhain år 1877, under förra åren mycket talrik vid Scassa. År 1878 regelbunden på flyttning, Neumann, Grünwald. Oregelbundet flyttande vid Altenkirchen i okt. 1876, Sachse; flere kvarstannade till början av dec. 1876; på flyttning i slutet av mars och början av april. Ägg i maj—juli, Rohweder. År 1879 regelbunden på flyttning, men sällsynt. Sachse tror, att han häckar 2 gånger årligen. ?Vid Zymna 1879. Om sommaren 1876 vid Landskron (flere ställen hava samma namn). Om sommaren vid Allrode, Harz, kom den $\frac{30}{6}$ 1876, d. $\frac{5}{3}$ 1877; fans der även om sommaren; d. $\frac{18}{3}$ 1880 få, Thiele. Kom till Steterburg d. $\frac{8}{3}$ 1880. Vid Cronenberg 1877 sällsynt, Herold.

I Anhalt erhöll Naumann honom nästan hvarje år i sista hälften av april, ofta i första hälften av maj, och i medlet av sept., sällan senare. Han flyttar om natten på våren parvis; föga sällskaplig, dock träffas flere på en större hviloplats. Väljer mindre sanka platser än *Sc. gallinago*. Omkring 1798 häckade han årligen i Anhalt, även kort tid före 1836 häckade en och annan, men under det torra året 1835 mycket sällsynt. Är i början av maj på sin häckplats; hane och hona ligga då ej långt från hvarandra. I Anhalt häckar han sällsyntare än *Sc. gallinago*, Pässler. Omnämnes bland Münsters foglar, Bolsmann. Ägg erhållna i Münster, Altum. I trakten av Mühlheim vid Rhen och Köln, Ruhl. I Arnsberg endast flyttfogel, flyttar vår och höst stundom i stort antal, Suffrian. I Nassau synes han vara sällsynt, Römer. Träffas stundom i Bischofstein, Hanau, C. Jäger; i Wupperthal funnen av Hoppf, Fuhlrott. Skall häcka vid Frankfurt, enligt Henrici, Schalow 1876; men då H. även uppgivit *Sc. gallinula* såsom der häckande, tarvar saken bekräftelse. Ej säkert känd från Niederhessen, Sezekorn. Flyttar över Kurhessen, Schwaab. Enligt Hieronymus i Treysa flyttande i senare hälften av aug. och första hälften av sept. Upptagen bland Ö. Thüringens häckfoglar, erhållen i första hälften av juni 1870, osäkert dock om han häckar, Liebe. Deremot upptager Hellman honom endast bland de över Thüringen flyttande. I Wetterau temligen sällsynt, träffas dock årligen i april och sept. Iakttagen den $\frac{11}{4}$ 1844 vid Esslingen vid Neckar, Heuglin. En gammal hane i sommardrägt erhölls i Schemmerberg, Würtemberg, den 12 sept. 1876, Reichenow. Vid Freiburg i Br. i midten av jan. 1876 5 st., v. Schilling. En gammal hona erhölls vid Offenburg, Baden, år 1869, Reichenow. Vid Bodensjön temligen sällsynt på flyttning i maj till sept., Walchner. Skall häcka vid Bodensjön och Federsee, K.-Warthausen, v. Heuglin. Draget varade hela okt.; den 11 nov. vid Arberg; den $\frac{4}{4}$ började draget i Aschaffenburg, den 8 i Mittelfranken; i högre trakter d. 14. Skall häcka i trakten av Regensburg. Stundom skjuten i Mittelfranken, er-

hållen den $\frac{14}{9}$ 1831, den $\frac{12}{8}$ 1861, den $\frac{5}{3}$ och $\frac{29}{10}$ 1862. Träffad i Schwaben och Neuburg, Leu. I Aischtrakten årligen, men sällsynt; erhållen den 17 aug. 1857, Jäckel.

I Schweiz på flyttning under kort tid i sept., talrikare på våren, i början av april; saknas stundom, Schinz. Omnämnes bland foglarna i Ticino, kommer i sept. och april, förtär maskar, skalbaggar och små snäckor, Riva. I kantonen Freiburg icke sällsynt, förekommer även i Valais, O.-Galliard. Flere gånger i Gmünden och Gaiserwald, Stölker.

I Oberlausitz ej vanlig under april till sept., anses häcka, Tobias. I Böhmen sällsynt, Fritsch. År 1877 fäldes der 911 st.; i Mähren 356, Lindblad. Kommer till Galizien och Bukowina i maj, bortflyttar i aug., sept.; bor i kärr, Zawadski. Vid Wien erhållen den 17 dec. 1874, Gr. Marschall, v. Pelzeln. Häckar i Siebenbürgen, Landbeck. Stetter omtalar, att i Artand funnos våren 1853 en afton 'die Moos-und Heerschnepfe und die Beckasine' på en stor äng, och att de följande morgon voro borta. Då de två förstnämnde tydligen voro *Scol. gallinula* och. *Sc. gallinago*, måste den tredje arten varit denna (Verh. des siebenbürgischen Ver. f. Nat. Hermannstadt 1864, 238).

På flyttning till Hermannstadt d. $\frac{1}{3}$, Lemberg d. $\frac{25}{3}$, Grodek d. $\frac{11}{4}$, Rudolfswert d. $\frac{15}{4}$, Cilli d. $\frac{21}{4}$; bortflyttar från Grodek d. $\frac{12}{8}$, Jaslo d. $\frac{7}{10}$, Cilli $\frac{14}{11}$, K. Fritsch. Kom till Neustadt, Krain, 1859 d. 14 april, Seidensacher. Stadlhof på flyttning 1880, kom d. $\frac{7}{4}$, $\frac{12}{4}$, en och en, Gr. Egger.

I Ungern i början av sept. 1835; i Syrmien och Banatet, Naumann. I Ungern mycket vanlig, Fritsch. Beckasiner kommo till Mariahof, Steiermark, 1864 den $\frac{28}{2}$, Hanf. I Transsylvanien visar sig en och annan ej sällan under flyttning, Danford, H.-Brown. Skall häcka i Tyrolen, på flyttning vår och höst, Althammer.

Häckar icke sällan i Oldenburg, Naumann. Flyttar i mängd deröver, häckar även enl. Negelein. Förekom der om sommaren 1878, Wiepken. Vid Hamburg regelbunden på flyttning 1878, Böckmann. På Borkum sällsyntare än *Sc. gallinago*, v. Droste. Få gånger träffad, synes dock komma regelbundet under sept. och okt. Flyttar i ringa antal över Friesland, Albarda. Talrikare på Ostfriesiska kusten, v. Droste.

I Belgien föga vanlig på flyttning, i slutet av hösten och under mars och april, de Selys.

I Storbritannien sällsynt under flyttning, oftast i östliga orter. I Norfolk regelbunden i aug. och sept.; den 17 aug. och 14 okt. äro de tidigaste och senaste dagarne under 20 år; aldrig om våren, Stevenson; uppgives såsom häckande i Sutherland av St. John, hvilket Dresser anser oriktigt. Ägg sägas hava blivit funna på ön Arran, Skotland, Barry. Tillfälligtvis träffad i Irland, Thompson.

I Frankrike i le Midi i april den 1—15 och mot slutet av sommaren, alltid i ringa antal; i slutet av aug. till 15 sept., Temminck, de Serres. Är temligen sällsynt, dock känd av jägarne, Marchand. I Frankrike i allmänhet under flyttning på flere ställen under april och aug., ensam eller 2—3 tillsammans. De som komma under vårflyttningen äro vanligtvis förra årets ungar, Degland, Gerbe. I Lyon enligt O.-Galliard. Kommer till Savoyen sent på våren den 1—20 april, men först bland samslägtingarna. Om hösten nemligen i början av aug., någon gång under de sista dagarne av juli; träffas tid efter annan till sept., stundom i okt., aldrig under vintern, Bailly. Drar över Provence i första hälvten av april, J. W. v. Müller. Franska Pyrenéerna om vintern och under flyttning, Adrien Lacroix, Dresser.

I Portugal synes han stundom förekomma, men vara mindre allmän, Bocage, A. C. Smith. Sällsynt i Spanien, Saunders. Uppgives vara allmän vid Valencia om vintern, Vidal. Sällsynt i S. Spanien, Saunders. Gibraltar vid flyttning i slutet av april och början av maj samt i sept. och okt. Kvarstannar kort tid; sparsam och anses huvudsakligen flytta över östligare trakter, Irby.

På Sardinien under flyttning i medlet av sept., Cara. Är då sällsynt, om våren i april och maj talrik, Salvadori. Under vårflyttning, Brooke. I Italien under vårflyttning talrik, sällsynt i sept., Salvadori. Dresser säger, att han ej är allmän i slutet av april och början av maj. I Toscana, Savi. I Pisa i slutet av sept. 1864 i stort antal, Giglioli. På Sicilien allmän vid Syracusa, Lentini, Catanea och i alla träsk. Sällsynt i trakten av Messina och Palermo, Malherbe. På Malta stundom ej sällsynt i april och maj, någon gång tidigare; ej iakttagen om höst eller vinter.

Vid Pirano i april på flyttning. Höstflyttningen i okt., är derunder talrikare, Schiavuzzi.

I Grekland en av de talrikaste Beckasiner, under alla vintrar i sumpiga och vattensjuka trakter. Kommer till Rumelien vid Kopai- och Higari-sjöarna; till Eubœa vid Ligar-sjön mycket tidigare, i aug., under det de först i början av nov. bliva talrika på sitt egentliga vinterstamhåll på Morea, v. d. Mühle. Träffad i Grekland ibland *Sc. gallinula* och *Sc. gallinago*, Krüper. Kommer till Korfu och Epirus i litet antal i mars, stannar omkring en månad. I Epirus erhållen en gång i sept., Powys.

På Svarta havets kuster allmän, kommer om våren senare än Morkullan. I Bessarabien häckar han i kärrtrakter, v. Nordmann, Dresser. Uppgives 1859 såsom häckande (?) i Bulgarien, på öarna i Donau, O. Finsch. I Bulgarien erhölls en. Troligen kommer han regelbundet om vintern, Elwes, Buckley. Talrik vid Smyrna, Strickland, Krüper.

På Madeira flyttfogel, Harcourt. I Marocco erhållen en gång vid Dar-el-baida, en gång vid Tanger i mars, Drake. Från Portugals vestafrikanska besittningar finnes han i museet i Lissabon, du Bocage. 'Sedd' i mars vid sjöarna emellan Batna och Constantine, Taczanowski.

Övervintrar i Delta, v. Heuglin. Vid Damiette i maj, sällsynt, Allen. I Zanzibar erhållen d. 25 dec. 1879 Fischer, Reichenow. Träffad i Nubien; i lägre Egypten ensam om vintern, v. Heuglin. I Transvaal erhållen nära Potchef-floden den $\frac{26}{3}$, $\frac{20}{4}$, $\frac{16}{1}$; den $\frac{22}{2}$ ♂♀, $\frac{28}{2}$ ♂, $\frac{14}{3}$ ♂, $\frac{5}{9}$ ♂, $\frac{20}{9}$ ♂♀, Ayres. I Odonga den 6 febr. 1868, Andersson. Flyttande i Natal synes han under sept. och okt. Bortflyttade i jan. och febr., vanligen ensam. I Natal fann Ayres honom talrikare än i Transvaal. I Natal under sept., okt.—jan., febr., vanligen ensam, men stundom talrik; honorna tycktes här vara mycket fåtaligare än hanarne. Föda: små insekter m. m., J. H. Gurney.

I N. Persien ej sällsynt, St.-John, Dresser. Synes vara sällsynt i Indien; Kristiania Mus. eger honom derifrån, Blyth, Sundevall såg honom ej der.

Dubbla Beckasinen är en nattfogel och nästan endast i rörelse efter solnedgången. Om dagen håller han sig stilla, sofvande, om han ej blir oroad. Uppehåller sig mest på öppna, sidländta ängar, bevuxna antingen med starr, *Carex*, eller med större grässlag, *Calamagrostis*, *Agrostis*, *Glyceria*, *Catabrosa*, *Aira*, ofta blandad med arter av *Juncus* m. fl. Även tuviga marker med dylika växter och med temligen fast botten, stundom på samma plats som Horsgöken, men vanligen på mindre sanka ställen, än den

senare. Är icke *skygg*, löper undan för hunden, lyfter när man kommer honom nära; flyger rätt makligt, 4—7 fot över marken, och slår snart åter ned; feta äro de minst skygga. Strövar på hösten omkring från medlet av aug. till slutet av sept. vid häckplatser, sällan efter den 1 okt.

Uppskrämd flyger han ett kort stycke; ånyo skrämd flyger han ett stycke längre. I tuvig mark söker han springa undan. Är han fet, trycker han ihärdigt; kastar sig ofta ned i skogar, t. o. m. i torra barrskogar, stundom om hösten på potatisfält. Anses mycket *osällskaplig,* emedan foglarna synas ligga ett stycke från hvarandra. Dock är härvid att märka, att detta kan bero derpå, att de stundom vid fara sprida sig, och att de ofta blivit träffade kolonivis och i flock.

När han *står*, bär han halsen indragen, kroppen vågrät, har ledig, men föga snabb *gång;* vingskjuten trycker han oftare än han söker springa undan. *Flygten* är temligen snabb, dock tyngre än andra Beckasiners, vanligtvis rakt bortåt, bär dervid yttre vingkanterna parallela med hvarandra, med hastiga vingslag; vid långsam flygt utsträcker han vingarna, och flygten blir, om ock sällan, svävande, fötterna sträckas bakut, och näbbet sänkes nedåt. Simmar och dyker endast i nödfall, är skygg och rädd, Naumann. Flyger endast vid regn om dagen; springer annars helst undan faran och trycker, enligt Fischer, med upplyftad stjert, hängande vingar, indragen hals och nedsänkt näbb. Vid behov blir flygten ganska omvexlande efter de hinder, som möta; om våren eller då fogeln är mager, är han snabbare än om hösten. Han frambringar ett *ljud*, som höres starkast under sistnämnda årstid. *Trycker* i liggande ställning med tarserna vid sidan om kroppen, så att man kan komma honom 12—16 fot nära, Barth, men i tuvig mark stående med upprätta tarser, Lindblad.

Flyttar under natten om våren, ensam eller parvis, om hösten 2—3 tillsammans; under torra höstar tidigare än under regniga, Lindblad. Uthärdar flere frostnätter, innan han flyttar. De som häcka sydligast anses flytta lika tidigt som de, hvilka häcka nordligare, så att på lämpliga platser blir ständigt omsättning. Man har sagt, att de unga flytta före de gamla (möjligen tvärtom). De unga draga omkring med de gamla, i synnerhet till ådalarna, men hålla sig även på odlad mark, vanligen i enkla par eller kullvis, i synnerhet om dagarna och söka om aftnarna sanka platser. Flyttar stundom även om dagen, i synnerhet om storm eller oväder är i antågande. Baldamus iakttog sålunda först en flock om 20 st., efter någon tid följd av *Scol. gallinago,* derpå åter en flock av Dubbla Beckasiner. Sedan man funnit, att åtminstone vissa fogelarter flytta m e d vinden och dervid flyga fortare än vinden blåser, torde det slutligen visa sig, att den gamla föreställningen, att man stundom kan av foglarna sluta till den blivande väderleken, i sinom tid kommer till heders.

Lätet, då han lyfter första gången, är grovt, tecknadt av Naumann med 'bäd bäd'; vid följande uppflog är han tyst; Barth iakttog, att om han låter höra sitt läte, då han lyfter, är han mycket fet och trött, och antar, att ansträngning då föranledt detsamma. Hans andra läte är vid spelet, låter som 'pit pit...' hvarefter vanligtvis följer en svag, fin flöjtton, som höres 100—150 alnar.

Då han på morgonen eller aftonen söker *föda,* gör han det mest till fots och flyger endast kort väg. Han söker den i dy, slam och gödsel; den utgöres av insektslarver, vatteninsekter, små mollusker, små skalbaggar, daggmaskar, fina rötter, larver

av *Diptera*, *Phryganea*, med deras bon, och han förtär även sand. De osmälta ämnena stöter han åter upp. I dy äro hålen efter näbbet en tum djupa, stå ofta tätt tillsamman. Träcken är mörkgrön och tunn, Lindblad. Föda i juni, på Dovre, insekter, hos en till hälvten fjäderklädd unge endast *Lumbrici*.

Häckar mest å sanka, starrbevuxna ängar och kärr med mindre vattendrag. Håller sig på häckningsorten till slutet av juli. Lekplatserna bibehållas år efter år. Hanarnes lek börjar vanligen i mellersta Sverige omkring medlet av maj, varar till slutet av juni, sedan honorna börjat ligga, Lindblad. Under fortplantningstiden i högfjellen i Norge håller han sig huvudsakligen i gräs- och blomsterrika delar av videregionen, hvilken även Dalripan föredrager. Om dess lek hava vi de förnämligaste underrättelserna från vår nord, såsom av v. Greiff, Söderberg, Gadamer, Lindblad och senast av Collett uti Dressers arbete. Hanarne valde till lekplats vid Sigtuna en tuvig buskbeväxt myr på en liten öppen och torrare plats, beväxt med kort starr och 5—600 alnar i omkrets. Lekplatser nämnas även från Lunda och Vedbo. Sången och spelet höras endast på kort avstånd. Leken börjar, så snart det blir mörkt, men redan mot skymningen samlas foglarna på stället, men hålla sig stilla och tysta i gräset. Efter skymningen börjas leken ungefär som orrlek. De låta höra en sakta hvisslande sång, springa stundtals och flaxa efter hvarandra, slås och väsnas utan att vara skygga. *Lätet* under leken har man tyckt likna: 'hy hy hy'; det ökas småningom i hastighet och finhet och slutas med några klara och långsamma 'piu piu', hvilka icke sakna en melodisk klang. En fogel håller derjemte alltid en slags bas, eller låter han höra ett porlande läte, nästan starkare än det förra. Efter ett sådant spel följer en längre paus, hvarunder foglarna jaga hvarandra, tills åter någon hoppar upp på en tuva, sträcker ut och skakar vingarna samt börjar sången, då de andra strax instämma. Spelet fortfar till nära midnatt, då det tystnar för en stund, men börjas åter i första gryningen och fortsättes tills det blir ljust. Ibland 7 st., som Söderberg under maj månad fångade under spelet, fans ingen hona. Leken fortfar ännu i slutet av maj. Gadamer omtalar även spelet vid Tidaholm. Fogeln står temligen stilla och har derunder ett fint taktmessigt läte; derefter slår han käkarna tillsamman, hvarigenom ett knäppande ljud uppkommer; lätet liknar 'dy dy di dylleraren' etc. Ljuden höras vid lugnt väder 3—400 steg. Under det fogeln knäpper, spänner han ut fjädrarna och flaxar med vingarna. Härunder stå foglarna på linie. Sången börjas av den ene 'flygelmannen' och fortsättes utefter hela linien, men knäppandet sker 'en corps'. Under detta spel voro foglarna icke rädda, utan man kunde komma dem på 3—4 stegs avstånd. Till dessa aftonunderhållningar infunno sig foglarna tidigt, stundom kl. 5 e. m., och alla springande, ej flygande, och de fortforo till efter midnatt. Leken varar från maj till omkring den 1 juli; under juni månad besöktes lekplatserna endast av hanarne. Vid Tidaholm fans den enda av Gadamer kända lekplatsen. Till lekplats väljas mossar och ängar, stundom så sanka, att vattnet stänker omkring foglarnas fötter. Då de komma nära hvarandra, slås de med vingarna, Lindblad. Spelet skiljer sig från samslägtingarnas deruti, att det sker ej under flygt, utan till fots. På en sank, tuvig plats samlas 8—10 par, flere eller färre, i slutet av maj, och spelet varar under en månad eller till dess honorna börjat ruva. De utspärra fjädrarna, sänka vingarna och utbreda stjerten, Collett hos Dresser.

Boet utgöres av en liten grop i mossa, på en tuva eller emellan sådana, vanligtvis med några nedböjda strån till bädd.

Ruvningen varar, enl. NAUMANN, 17—18 dygn, och verkställes endast av honan, som ruvar hela dagen, och mycket fast, så att lien vid slåtter kan avhugga hennes huvud, COLLIN. BARTH antager, att fogeln lever i månggifte, hvilket dock icke är bekräftadt. GODMAN har iakttagit, att fogeln, uppskrämd från boet, gått tillbaka dit och betäckt sig med mossa. Under häckningstiden ligger hanen ej nära boet; senare är kullen spridd, men på ett mindre område. *Ungarna* springa strax efter utkläckningen, växa fort och äro jagtbara omkring d. 1 aug.

Fiender har han i Rovfoglar, Räv, Vesslor. Äggen tagas av Kråkor m. fl., insamlades i Tyskland även med Vipägg.

Efter medlet av aug. är fogeln fet, väger då omkring ½ ℔. *Jagas* i aug. och sept., vanligen med stående hund, som man låter söka mot vinden eller i zig-zag. Den som vill taga närmare kännedom om dess jagt lärer icke underlåta att eftersöka berättelserna derom i LINDBLADS och BARTHS arbeten m. fl. Vi kunna derför här fatta oss så kort som möjligt. Av hvad vi sett äro ungarna flygga och i det närmaste fullvuxna d. 1 aug., då jagten kan börja; all vårjagt är förkastlig. Han fångades i Tyskland och förr även i Sverige med nät. CHR. SÖDERBERG omtalar från Sigtuna år 1832, att under Dubbla Beckasinens lek skjutas i några trakter av Roslagen många nog och säljas i Stockholm för 1—1,50 kronor stycket. Under många år har jag icke sett den torgförd i Stockholm. Pris i Kristiania förr 59 öre, 1881 1 kr. Skjutes i Skåne mest i aug. för stående hund, NILSSON. Härvid begagnas mycket små skott, emedan fogeln faller vid minsta skada. Jagten är förbjuden i Norrbottens och Vesterbottens län från den 16 mars till den 20 juli; i övriga delar av riket från d. 16 mars till d. 10 juli. I danska lagen 1871 fredlystes Beckasinen, likasom Brushanen, i Danmark från d. 1 febr. till d. 1 aug. För jagt å lekställen för Beckasin kunna böterna bestämmas till 50 kr. och dessutom 1 kr. för hvarje Beckasin.

NAUMANN ansåg *köttet* förträffligt och bäst av alla foglars, hvaruti de flesta instämma. 'Sa chair est savoureuse; elle aquiert du fumet quand on la conserve quelques jours avant de l'assaisonner', BAILLY. Fogeln är om hösten så fet, att skinnet stundom spricker, då fogeln faller till marken. Dess oljaktiga smak om hösten gör den av många mindre omtyckt än Morkullans och Horsgökens. Kall skall den hava mindre oljsmak. I Skåne var den av kännare ej omtyckt, derför att den skall hava någon bismak, som han skulle erhålla deraf, att han söker insekter i gödsel. Detta är dock, som vi veta, även förhållandet med Morkullan, och jag har icke kunnat förmärka, vid det tillagningssätt, som jag förordat, någon sådan bismak. Men att den kan förekomma, då man använder fogeln utan att öppna den, är icke underligt.

Tämjning är 'mödosam och mycket svår'.

Bröstbenskammen, *crista sterni*, är såsom bekant, bugtig, men icke så mycket som hos Morkullan. — En fogel hade vårtlika utväxter. Preparatet finnes i Veterinär- og Landbo-höiskolens samling i Köpenhamn. — Ett normalt färgadt ägg, omslutet av en avsnörd del av uterus, är funnen fri i bukhålan, SEIDLITZ, KUTTER.

Ibland fjädrarna lever: *Docophorus auratus* NITZSCH, likasom hos Morkullan.

I inelvorna: *Tænia paradoxa* RUD.; *T. embryo* KR.; *T. stellifera* KR.; *T. filum* GOEZE; *T. crassirostris* KR.

Scolopax media KLEIN, Hist. Av. 1750, 99. STEMM., 1759, 20; Vög. 1760, 185. FRISCH, V. D. tab. 228. MEY. u. W., Tasch. II 1810, 362. VIEILL., Tabl. enc. méth. III 1823, 1159. BEHLEN, Forst- u. J. 1826,

498. Walchn., Orn. 1835, 118. Zaw., Fn. 1840, 107. Schulz, Fn. March. 1845, 353. Suffr., Jahrb. Nass. 3 H. 1846, 155. Heugl., N-a 1850, 2 H. 63. Schwaab, Geogr. Nat. 1851, 75. Sezek., Ber. Cass. 1864, 40. A. Fritsch, J.f.O. 1869, 214. Liebe, J.f.O. 1878, 79.

Scolopax gallinago varietas Brünn., Orn. 1764, 49.

Scolopax limosa Bergius, Tal. 1787, 86 (Nom. Linn. excl.). ?Beseke, Vög. Kurl. 1792, 60, Doppelschnepfe.

Scolopax major Gm., L. S.N. 1788, 661. Lath., Ind. II 1790, 714. Lath. B. III, I 1786, 107; IV, II 1812, 435. Bechst., Jagdw. I, II 1802, 107. Meyer, Wetter. Ann. 1809, 272; Vög. Liv. u. Esthl. 1815, 193. Cuv., R. A. 1817, 487. Temm., II (1820), 1840, 675; IV 1840, 430. Nilss., Orn. 1820. 102; Fn. II 1858, 266. Teilm., Danm. o. Isl. Fugl. 1823, 130. Savi, Orn. Tosc.; ref. Isis 1833, 1003. Söderb., Tidskr. f. Jäg. 1832, 177. Zett., Resa 1833, 194, 252. Naum., V. D. VIII 1836, 291. Hornsch., Sch., Verz. 1837, 15. Schinz, Fn. Helv. 1838, 107; Eur. Fn. 1840, 341. Sundev., Phys. S. T. 1838, 203. Rasch, Mag. f. Nat. 1838, 378. Wikstr., Stockh.-tr. 1839, 102. Andrée, V. A. Handl. 1841, 210. de Serres, Migr. 1842, 113, 208. Jard., B. of Gr. Br. III (1842) 178. Malh., Fn. Sic. 1843, 181. Drumm., Ann. a. Mag. N. H. 1843, 421, 427. Schleg., Rev. 1844, LXXXVI. Lillj., Obs. zool. II 1845, 53. Rathke, N. Preuss. Prov.-bl. 1846, 12. Landb., Isis 1847, 197. Wall., Öfv. V. A. Förh. 1849, 310; N-a 1854, 258. Kjærb., N-a 3 H. 1850, 47; Danm. Fugl. 1852, 299. K.-Warth., Heugl., N-a 1850. 74. Fuhlrott, l. c. 3 H. 77. Thomps., Irel. II 1850, 257. Ced., Carlst. Fogl. 1851, 10, 11. v. Midd., Reise II, II 1851, 224; Isep. 1855, 61. Gad., N-a 1852, 3 H. 4; 1853, 407; 1858, 294; J.f.O. 1858, 235. Bolsm., N-a 1852, 3 H. 33. Ruhl, l. c. 1853. Hammargr., N-a 1853, 295. Altum, N-a 1853, 452. Westerl., Göt. Handl. 1853-4, 70. Negel., N-a 1853, 61. Harc., Ann. a. Mag. N. H. 1853; ref. J.f.O. 1855, 52. Tob., J.f.O. 1853, 215. Bailly, Orn. IV 1854, 182. Leu, Vög. Schw. 1855, 14. O.-Gall., N-a 1855, 51. Lloyd, Ant. II 1855, 161; Game B. 1867, 214. Schrad., J.f.O. 1855, 241, 311. Vang., J.f.O. 1855, 343. Pässl., J.f.O. 1856, 63. Jäck., l. c. 89. J. W. v. Müll., l. c. 230. Mev., Öfv. V. A. Förh. 1856, 277; 1860, 220; 1868, 279; 1869, 777; N-a 1858, 117. J. v. Wright, Kuop. 1857, 38; Öfv. V. A. Förh. 1857, 43. Hieron., J.f.O. 1857, 394. Alth., N-a 1857, 401. Quist., N-a 1858, 30, 46. v. Preen, N-a 1858, 56, 65, 407; J.f.O. 1863, 187. ?Reifkohl, N-a 1858, 457. Åstr., Lomma, 1859, 19. Jester, Kl. Jagd. I 1859, 372. Dubois, Belg., ref. J.f.O. 1859, 123. Finsch, J.f.O. 1859, 386. Seidens., J.f.O. 1860, 313. Powys, Jbis 1860, 342. F. a. P. Godm., Ibis 1861, 87. Seeb., l. c. 1862, 224; 1879, 157. Lindbl., Jägarf. T. 1863, 16. Högb., Örebr. Fogl. 1863, 15, 16. Radde, S. Ö. Sib. 1863, 21, 333. [Barry] Ibis 1863, 477. Altum, J.f.O. 1864, 88, (104). Lundb., Jägarf. T. 1864, 96. C. A. Wright, Ibis 1864, 147. Allen, Ibis 1864, 241. Löw., Öfv. V. A. Förh. 1864, 315. Collett, Mag. f. N. 1864, 439; 1866, 158. Salvad., J.f.O. 1865, 314. Albarda, Herkl. Fn. III 1866, 221. A. C. Smith, Ibis 1868, 455. H.-Huene, J.f.O. 1869, 19. F. Boie, l. c. 96. Fischer, Nat. Tidsskr. 1869, 137; 1873, 474,-5. E. v. Hom., J.f.O. 1870, 426; 1877, 72. A. Fritsch, l.c. 1871, 386. Palm., Finl. Fogl. II 1873, 231; J.f.O. 1876, 50. v. Droste, Z. G. 1874, 115-6 [?Sewerz., J.f.O. 1875, 181]. Seeb. Br., Ibis 1876, 310; 1882, 224, 382. Kutter, J.f.O. 1878, 312. Elw., Ibis 1880, 39 s. Brandt, J.f.O. 1880, 246. Bogd., Schal., l. c. 275.

Scolopax paludosa Thunb., Sv. Fogl. V. A. Handl. 1798, 186. Retz., Fn. 1800, 175 [nec Gm. nec Lath.].

Scolopax palustris Pall., Z. R.-A. II 1811, 173.

Gallinago major Leach., Cat. Brit. Mus. 1816, 31. de Selys, Fn. Belg. 1842, 129. Schleg., Mus. P.-B. Scolop. 7. Blyth, Cat. 1849, 272. Gurney, Ibis 1861, 134; 1864, 360. 1868, 261. Gigl., Ibis 1865, 62; 1881, 210. Degl. & G., Orn. II 1867, 181. Tisel., Ö. Smål. 1868, 28. Sundstr., Örebro 1869, 21; Bih. V. A. I n. 4; 1872, 30. Drake, Ibis 1869, 153. Tacz., J.f.O. 1870, 54. Goeb., J.f.O. 1870, 181; 1871, 24, 139; 1873, 12, 17. 407, 416. Elw. a. Buckl., Ibis 1870, 331. Shell., l. c. 1871, 311. v. Pelz., Abh. z.-b. Ges. 1871, 721. A. Fritsch, V. E. 344; J.f.O. 1872, 383. O.-Gall., Rev. & Mag. Z. 1873, 11, 13. Brooke, Ibis 1873, 347. Heugl. J.f.O. 1874, 49, 53. K. Fritsch, Denkschr. Wien. 1874, 238. du Bocage, J.f.O. 1876, 299. Dress., B. of Eur. LV a. LVI 1876. Collin, Skand. F. 1876, 539. Collett, Mag. f. Nat. 1877, 176. Thiele, Beste, Laser, v. Schill., J.f.O. 1877, 331; 1878, 424; 1880, 79. Ayr., Ibis 1877, 351; 1878, 411; 1880, 268. Erichs., Her., Rohw., J.f.O. 1878, 424. Wiepk., Spald., Böckm., Neum., Grün., Kiefer, J.f.O. 1880, 79. Fisch., Reich., J.f.O. 1880, 139. Gr. Marsch., v. Pelz., Orn. vindob. 1882, 116.

Rusticula major Vieill., Gal. d. Ois. 1825, 112.

Telmatias Boie, Isis 1826, 979; vix *gallinago*. Cf. Giebel, Thes.

?*Scolopax leucurus* Swains., Fn. Bor.-Am. II 1831, 501.

Telmatias major Brehm., V. D. 1831, 615 [+ *T. nisoria* l. c. 616]; J.f.O. 1855, 243. A. Brehm, J.f.O. 1853, 82. Hintz, J.f.O. 1864. 93 (109). Salvad., J.f.O. 1865, 314. Holtz, J.f.O. 1866, 374. v. Droste, J.f.O. 1864, 427; 1865, 352; Bork. 1869, 239. Collett, Mag. f. Nat. 1868,

163. Saund., Ibis 1871, 389. C. Rey, Syn. Eur. Brutv. 1872, 109. Alst., Br., Ibis 1873, 70. Schal., J.f.O. 1876, 22; 1881, 300. Malm, Fn. 1877, 288. Gr. Egger, Schiav., Thiele etc., J.f.O. 1880, 397; 1882, 97.

Gallinago media ?Sykes, P. Z. S. 1832, 163. Vidal, Madr. Mem. 1851; ref. J.f.O. 1855, 313. J. Reinh., Vid. Med. 1853; ref. J.f.O. 1854, 441; Ibis 1861, 11. Licht., Nomencl. Av. 1854, 93. ?Swinh., Ibis 1866, 294.

?*Scolopax autumnalis* v. Hom., Isis; Orn. Br. 1881, 47.

Gallinago Montagui Bonap., Comp. List. 1838, 52.

Scolopax solitaria Macg., Man. Br. B. II 1840, 102.

Ascalopax major Keys. u. Bl., Wirb. Eur. 1840, n. 356. v. d. Mühle, Orn. 1844, 108. Jäck., N-a 1852 2 H. 122; 1853, 398; 1857, 384; Ber. Bamb. 1863, 81; Abh. N. G. Nürnb. 1864 III 121. Wall., N-a 1852, 88. Heugl., V. NO. Afr. 1856, 316. Römer, Nass. 1863, 59. v. Nordm., J.f.O. 1864, 375. Borggr., Nordd. 1869, 119; J.f.O. 1871, 212. Holl., Wirb. (1871) 78. v. Fisch., J.f.O. 1872, 389. Rohwed., V. Schl.-H. 1875, 18.

Telmatias brachyptera Brehm, Vogelfang 1855, 305 + *T. uliginosa.*

Ascalopax media Jäg., Wetter. Vög. 1858, 27.

?*Telmatias alticeps* Brehm, v. Hom., Orn. Briefe 1881, 47.

Dubbel Beckasin, Dobbeltbekkasine, Bekasine. Lindbl., Jägarf. T. 1863, 15; 1866, 42; 1867, 226; 1869, 91; 1871, 174,-6 251; 1876, 69; 1877, 47, 117; 1878, 234,-5; 1879, 189-90; 1881, 129. Barth, l. c. 1863, 124; 1866, 46; 1873, 71; 1876, 17; 1879, 217; Erfar. 1874, 119, 120-3, 317, 318, 324. Mw., Jägarf. T. 1864, 68. (Lundb.), l. c. 96. Stetter, Sieb. N. Verh. Hermannstadt 1864, 236; cf. v. Hom., Wand. 1881, 232. Dicks., Jägarf. T. 1865, 95; 1866, 55. Mæxmontan, l. c. 1865, 83. C. Ridderb., l. c. 95; 1866, 47. Wheelr., l. c. 1865, 96. Sylv., l. c. 96; 1866, 57. Meukow, l. c. 1865, 97. Kjellerst., l. c. 1866, 41. E. B., l. c. 48. Palm, l. c. 50; 1869, 57. Holmbl., l. c. 1866, 53. Gr. C. Beck-Fr., l. c. 1866, 59; 1868, 157. Lewenhaupt, l. c. 1868, 47; 1874, 230. Gad., l. c. 1868, 127. Carls., l. c. 127; 1869, 60, 251; 1876, 77. Hedenstr., l. c, 1869, 54. Lundq., 58, 247. Gyllensp., l. c. 59. v. Ess., l. c. 60. v. Nolck., Jagd.-Z. 1869, 152; Jägarf. T. 1869, 92; 1870, 142. H. H-th, l. c. 1869, 149. Ros., l. c. 160. Lagerstr., l. c. 161. Herpm., l. c. 162; 1872, 165. Gripenst., l. c. 1869, 222-3. Henn., l. c. 245. Lagergr., l. c. 1870, 13. Jagts. Visb. l. c. 15. Hintze, l. c. 1871, 9. H. O. Falk, l. c. 1871, 26. Daniels., l. c. 90. Robért, l. c. 165. Johannisen, Jagtb. 1871; Jägarf. T. 1875, 168. Bråkenhj., l. c. 1873, 25. Kungl. Kung. 2 juli 1875; 27 sept. 1879. C. S., Jägarf. T. 1876, 6; 1881, 30. J. A. Friis, Tilfjelds 1876, 36, 186. Bahr, Jägarf. T. 1877, 41. S-dr, l. c. 222. B., l. c. 1879, 8. C. M. S., l. c. 30. S. Smål. Jagtf., l. c. 1881, 214. Jönss., l. c. 240.

---

180. LILLA BECKASINEN, *Scolopax gallinula* L., pl. XLIV, fig. 4.

Hjessa mest svart; stjertpennor 6 par, spetsiga; smalben nakna.

Hanen synes i allmänhet vara något större än honan. Längd c. 213 m. m.

Kallades av Sundevall även Halvbeckasin. Det här begagnade svenska namnet, som är förut användt, synes mig mest lämpligt.

1. *Hane, vårdrägt,* 24 april 1877, Jäderen, Norge, Mus. i Kristiania gen. Collett.

Liknar n:o 2. Skulderfjädrar med hvita spetsbräm. Den 1:a stora handpennans utfan i rotdelen hvitgrå; handpennornas spolar bruna.

2. *Hane, vårdrägt,* 26 april 1876, Stockholm.

Käkkant rät, vid spetsen något nedtryckt; överkäken 1,5 m.m. > underkäken; hjessans och nackens svarta band med bruna spetsfläckar; haka hvit; Hals hvit, fjädrarna mot spetsarna rostbruna med svarta spetsfläckar; sidhals hvit-, svart- och brunfläckig; halsrygg olivbrun med svarta fläckar, spetsbräm hvitt, i midten svart. Rygg i midten grön, metallglänsande med fina, hvita spetskanter; de yttre fjädrarna såsom hos n. 7; skulderfjädrarna svarta med bruna band, de understa gråsvarta med hvita kanter; kors svartviolett med fina, hvita spetskanter; övre stjerttäckare med svarta, brunfläckiga spol- och rostbruna brämtrakter samt hvita spetsbräm, de mellersta få, svarta med brunt bräm. Stjert tillspetsad; stjertpennor 6 par: utåt avtagande, 1—3 svarta med bruna bräm och i utfan fläckar, 4—6 gråsvarta med rostgula bräm och i utfan fläckar, spetskanter hvita. Bröst hvitt; sidor brun-, hvit- och svartfläckiga; mage hvit; undre stjerttäckare hvita med svarta och utåt rostbruna spoltrakter; slaksida svart med breda, hvita bräm; tumvinge med 4 fjädrar: 1 med spetsfläck i utfan och spetskant i infan svaga, gråbruna, de övriga = n:o 7; handpennor stora 10: 1 > 2 > 3; utfan å 1 mot roten grått, spetskanter å de yttre grå, fina, å de inre tilltagande, gråhvita, utfan med jemn, ej utskuren kant; armpennor 10, svarta med hvita spetsar, å 10:de endast utbräm hvitt; armbågspennor 4; 2 når nästan vingspetsen, > 3 > 1 >

armpennorna, 1 gråsvart, de övriga i utfan svarta, brunfläckiga, spetskanter samt å 1 och 2 även utkanter hvita; överarmpennor gråsvarta med hvita spetskanter; handtäckare: 1 smal, liten, grå och svart med hvitt bräm, de övriga och de små svarta med hvita spetsbräm; armtäckare svarta, de yttre med hvitt spetsbräm, de övriga med utkanter rostgrå, spetskant och vid spetsen å infan hvita; de mellersta svarta med rostgult och hvitt bräm; kanttäckare svarta med hvitt bräm; undre hand- och armtäckare grå med hvita spetsar utom de yttersta av de förra; undre armbågstäckare grå; de mellersta största även grå med långa, hvita spetsar, de mindre och undre kanttäckarne brungrå med hvita, breda bräm; undre överarmtäckare långa, breda, hvita med gråbruna spolar och flammor. Fötter rödbruna; vadtäckare hvita; smalben 15 m.m.; framtars och tarssula ringlade; tår gråbruna; klor krökta, smala, spetsiga, 3:dje föga vidgad.

3. År 1843, S. Skåne.

Liknar n:o 2. Sidhalsen mindre hvit. Halsrygg gråbrun, nästan utan svarta, men med få svaga, hvita fläckar. Skulderfjädrar med fina, hvita spetskanter. Kön och datum ej uppgivna.

4. *Hane, gammal, något nött vårdrägt,* 22 juni 1878, Muonioniska.

Ögonvrå med bredt, brunt band och svarta, borstlika fjäderspetsar; käktrakt hvitgul med svarta spetsfläckar; framhals och kräva rostgrå med hvita, ofullständigt täckande och å framhalsen svaga spetsbräm samt åt sidorna med brunsvarta spetsfläckar; sidhals rostgrå med svarta och kastanjebruna fläckar, utan hvitt; halsrygg kastanjebrun och svart med sparsamma hvita fläckar; skulderfjädrar svarta med kastanjebruna band och utbräm rostgula och rosthvita, nötta; saknar hvita spetskanter och bräm, som äro bortnötta; kors violettsvart; stjertpennor 6 par: 4—6 svartgrå med utbräm och utfansfläckar rostgula, in- och spetskanter nästan hvita. Bröst framtill = krävan, för övrigt hvitt. Armbågspennornas infan svartbrunt, utfan med svarta och bruna, sneda tvärband, å den yttersta svart, utåt brunspräckligt; utkanterna något hvitspräckliga; den översta i utfan kastanjebrun med en rad av spolfläckar och långsgående band svarta; undre överarmtäckare hvita, enfärgade; vadtäckare hvita.

5. *Hane,* 14 oktober 1837, Bohuslän.

Bandet långsåt hjessan smalt. De mellersta armtäckarnes brämtrakter rostbruna, till en del med hvita kanter.

6. *Hane, höstdrägt,* 14 oktober 1868, Skåne.

Det breda rostgula bandet å hjessan bildadt även av infan och fjäderspetsar; båda ögonlockens små fjädrar gula. De mellersta armtäckarna svarta, mot spetsen brungrå, spetsbräm smala, hvita.

7. *Hane,* 26 oktober 1875, Skåne, C. Möller.

Näbb vid roten högt, främst hoptryckt; spets svart, sväld, bred, till en tredjedel av över- och underkäkens längd vattrad, i midten djupt fårad, ovan baktill nedtryckt; näbbås gråröd, rät, kullrig; näsås sluttande. Käkkant rät, överkäkens brungrå, vid roten avrundad, vid spetsen föga utskuren; underkäkens brungrå, vid roten grå. Näsborrar jemnhöga och med avrundade hörn, parallela med näsåsen, ligga närmare denna än käkkanten, kanterna något utskjutande. Ögon små, ligga midt emellan ansigtsranden och nacken; iris brun. Panna rostgul, i midten ett snedt, svart streck; hjessa och nacke med ett bredt, långsgående band, svart med bruna sidobräm, åt hvardera sidan ett rostgult band, bildadt av utfan; utanför dem ett svart, bågformigt, kortare band; ögonbåge och tinning rostgula med svarta streck; övre ögonlock med gula, små fjädrar, undre ögonlock med hvita; ögonvrå med ett svart band med till en del bruna fjäderspetsar; från munvinkeln till tinningen svartfläckig, framtill rostgul, baktill under ögonen hvit, bakerst vid nackens sidor svart; huvudets sidor vid näbbroten gula med ett svartbrunt band, som övergår i ögontrakten, nedom denna hvit-, gul- och svartspräcklig; ansigtsrand lodrät, bildar en jemn båge vid pannan, underkäkens bildar en båge framåt; haka gulhvit, åt sidorna med gula och svarta fjäderspetsar. Framhals rostbrun med den svarta bottenfärgen genomskinande och sparsamma hvita fläckar; sidhals och kräva svart-, hvit- och brunfläckig; halsrygg olivbrun med svarta, tvärgående och bakom dessa hvita brämfläckar. Rygg svart, brunfläckig med två breda rostgula band, gående förbi midten av stjerten, bildade av de inre långa fjädrarnas utfan och de yttres infan; infanet å de inre och utfanet å de yttre fjädrarna med breda, svartgröna, metallglänsande bräm, mellan skuldrorna utväxande fjäderspetsar; skulderfjädrar svarta, brunfläckiga, inåt å de hvita spetskanterna med grön och violett metallglans, de yttre fjädrarnas utfan med bredt, rostgult bräm, bildande ett långt band på sidan om ryggen, under dessa 3 stora, gråhvita fjädrar med lika färg, täckta av skulderfjädrarna; kors svart med gredelin glans och hvita, tvära spetskanter; övre stjerttäckare svarta med rostbrunt bräm, på de yttersta fjädrarna intagande större delen av fanet. Stjert spetsig; stjertpennor 6 par, spetsiga, i synnerhet 1, de inre svarta, de yttre svartbrungrå, åt de rostbruna brämen brunflammiga å de inre, grågult flammiga å de yttres utfan. Bröst hvitt; sidor med gråbruna svarta och hvita fläckar; mage hvit; undre stjerttäckare hvita med svartbruna spolstreck och spolfläckar, utfan å sidofjädrarna något rostgult; slaksida med svarta spoltrakter och hvita bräm. Vingar svarta med hvita och rostgula teckningar; tumvinge med 4 fjädrar med spetsfläck å utfan och spetskant å infan hvita; handpennor: 1 mycket liten, grå med hvit kant; stora 10: 1 utfan

och spetsfläck hvitgrå, åt spetsen gråsvarta; smala utkanter å de övriga och spetskanter å 1—4 grå, spetsbräm å 5—10 tilltagande, hvita; armpennor 10, spetsiga, bakåt svartgrå, spetsbräm breda, hvita; armbågspennor 4: 2 = 3, nå vingspetsen, >1>4, utfan bruna, svartfläckiga, infan gråsvarta, mot spetsarna brunflammiga, spetskanter hvita; överarmpennor 5, små, gråsvarta, gråhvita spetsar; handtäckare: 1 svartgrå med hvit spets, mycket liten, 2 liten, spetsig, hvit med svart spoltrakt; de små med hvita spetsbräm; armtäckare med gråbruna utkanter och spetsar och hvita spetskanter och i infan spetsfläckar; de mellersta svarta, mot spetsen gulbruna, spetsfläckar hvita, de mindre och kanttäckarne med utbräm bruna och spetsbräm hvita; undre hand- och armtäckare och de mellersta armtäckarne grå, utom de yttersta med hvitt spetsbräm, de mellersta handtäckarna och alla kanttäckarna brungrå med bredt, hvitt bräm; undre överarmtäckare långa, hvita, gråflammiga. Vadtäckare: infan hvitt, utfan gråbrunt, svartfläckigt; skenben fjäderklädt utom nedre femtedelen. Tars blygrå med dragning åt grönt, upptill bred, trind, något hoptryckt, framtill ringlad; tarssula grågul, ringlad; tår gråbruna, 3>4>2>1; klor svarta, gropiga, krökta, 3>2>4>1.

8. *Hona, i vårruggning*, 27 april, Munsö vid Stockholm, LANDGREN.

Hjessans band bredt, svart med bruna spetsar; ögonbåge rostbrun med svart streck; ögonvrå med svart, brunfläckigt band; huvudets sidor rosthvita med svarta spetsfläckar, bildande ett svart band från näbb till tinning; haka hvit. Framhals rostgrå och hvit med bruna och svarta fläckar; sidhals hvit, svartfläckig; kräva hvit, vid de svarta spolfläckarna svagt rostgul; halsrygg svart-, brun- och hvitfläckig. Stjert svart med bruna, svartfläckiga brämtrakter; stjertpennor: de yttre gråsvarta med rostgrå fläckar och kanter. Bröst och mage hvita; undre stjerttäckare hvita, de yttre i utfan rostgula mot spetsarna med svarta fläckar; armbågspennor brunsvarta och svarta med bruna fläckar och band, de mellersta brunsvarta med grått och hvitt bräm, de inre med bruna band och hvita spetskanter.

9. *Hona*, 29 september, Roslagen, MEVES.

Haka hvit med svaga rosthvita och svarta spetsar; framhals rostgrå med otydliga, svarta fläckar; sidhals hvitgul och svartfläckig; kräva hvit och rostgul med svarta spolstreck; halsrygg olivbrun med svaga svarta fläckar och hvitt spetsbräm. Stjertpennor: de inre med brunsvarta spoltrakter och bruna brämtrakter, de yttre svartgrå med bleka, bruna fläckar och bräm; undre stjerttäckare hvita med svaga rostgula spolstreck, de yttersta med rostgula spoltrakter och svarta spolstreck; armbågspennor mörkbruna med blekare bruna band och fläckar; de mellersta brunsvarta med rostgula brämtrakter och hvita spetsar.

10. *Unge, kläckfärdig ur ägget*, 8 augusti, Torne lappmark, MEVES.

Huvud ovan svartbrunt med hvita små fläckar; panna svart, vid sidorna hvit; ögonbåge rostbrun, överst hvit; ögonvrå svart; huvudets sidor svarta och bruna med hvitt band från näbb till nacke; haka hvit med åt sidorna gående hvitt band, för övrigt liknande följande.

11. *Dundrägt, hona, 1—2 dygn*, augusti, Muonioniska.

Huvud kastanjebrunt med svarta fläckar. Panna svart med hvitt tvärband; hjessa med hvita stråldun; ögonbåge brun, upptill med en svart och en hvit fläck; ögonvrå svart och brun; huvudets sidor svarta, hvita och bruna; haka rostgul med svarta fläckar; framhals brun, botten svart, genomskinande. Rygg svart och brun med hvita stråldun, bildande två

№	1 ♂	2 ♂	3	4 ♂	5 ♂	6 ♂	7 ♂	8 ♀	9 ♀	10 p	11 ♀ p	12 ♀ j	13 ♂ j
Längd	—	213	—	—	—	—	212	—	—	—	—	—	—
Huvudets längd (+ näbb)	67	68	66,5	69,5	—	—	65	—	—	—	—	—	—
Näbb, längd till pannan	40	40	40	41,4	42	42	39	40	40	14	18	—	34
» » » munvinkeln	—	40	—	—	—	—	39	—	—	—	—	—	—
» » från spetsen till näsborrarna	37	37	35,5	38,5	37	37	34,5	36,5	36,5	11,6	16	31	31
» höjd vid roten	8,5	8,5	8	10	9	9,5	9	8	8	4	4,3	—	7,5
» » » näsborrarna	7	7,5	7	8,5	7	8	8	7	7	—	—	—	7
Gapets bredd	—	4,7	—	7	1,8	—	5	—	—	—	—	—	—
Näbbets bredd vid näsborrarna	4,5	—	3,7	5	3	—	—	3,4	3,2	2	2	—	2,5
» minsta bredd	2	1,5	1,9	2,5	—	1,8	1,7	2	1,8	1,2	1,2	—	1,3
Näbbspetsens bredd	2,8	2,8	3	2,8	—	3	3	—	3	2	1,8	—	2,6
Näsborrar	—	2,4×0,6	—	1,5×0,6	—	—	2,8×0,8	2,3	2,3	—	—	—	—
Vingens längd, direkt	105	108	108	108	109	106	110	101	105	—	—	—	85
Mellan vingspetsarna	—	379	—	—	—	—	375	—	—	—	—	—	32
Tumvinge	37	39	38	39	37	38	39	34	38	—	—	—	19
Stjert, längd	53	52	52	48	—	—	52	—	—	—	—	—	—
Stjertspets bakom vingspetsarna	—	13	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—
Tars	23	25	23	24	23	25	24	23	23	18	20	23	22
Mellantå med klo	28	28	28	24+6	27	30	28	28	27	23	22	27	28

långsgående band; skuldror, kors och stjertdun med samma färger. Bröst gråbrunt; sidor bruna och svarta med hvita fläckar; mage gråbrun; slaksida svartbrun, hvitfläckig. Vinge brun och svart med ett hvitt band.

12. *Dundrägt, hona, 4 dygn gammal,* juli 1872, Muonioniska, C. Möller.

Näbb proportionsvis starkt. Panna kastanjebrun utan tvärband.

13. *Unge med dun, hane,* augusti, Muonioniska.

Huvud dunklädt, ovan svart med brunt bräm. Panna brun, åt sidorna hvit; ögonbåge hvit, brunfläckig; ögonvrå med svart band; huvudets sidor hvita, svarta, bruna och rostgrå; haka rosthvit; strupe: rostgrått dun, åt sidorna utväxande rostgula fjädrar med svarta spetsfläckar; sidhals: upptill hvitt, nedtill brunt dun; nacke och halsrygg dunklädda, kastanjebruna med hvita och svarta fläckar. Rygg och skulderfjädrar svarta, grönt glänsande med bruna, långsgående band och kastanjebruna fläckar och tvärband, de senare med hvita spetskanter; kors-, övre och undre stjertdun till en del kvarsittande; stjertpennor utväxande, svarta med brunt bräm. Bröst hvitt; sidor rostgula med svarta fläckar; slaksida hvit; handpennor svarta, 1 med grått utfan och spole, spetskanter och spetsbräm gråhvita; armpennor gråsvarta med hvita spetsar; armbågspennor svarta och rostbruna med hvita spetskanter; handtäckare svarta; armtäckare svarta med rostgrå och hvita spetsbräm, de mellersta svarta med breda, rostgrå, i spetsen hvita spetsbräm. Vad till en del dunklädd.

Var. Isabellfärgad, omtalas av Degland.

Ägg. Päronformiga, finkorniga, glänsande, olivgröna, olivbruna, hvita; fläckar ofta liggande, lika som hos samslägtingarna m. fl., spiralformigt; grundfläckar brungrå, perlemor- eller violettgrå; ytfläckar bruna, talrikast och störst vid tjockändan. N:o 1—10 från Muonioniska, insamlade av Knoblock, n:o 3, 5, 6, 8, 10 förut beskrivna av Meves.

1. 20 juli, 1868. Olivgröna, fläckarna nästan jemnt fördelade.
2. Juli 1870. Olivbruna.
3. Juli 1866. Gulhvita, grundfläckar perlemorfärgade och violettbruna.
4. 25 juli 1866. Brunhvita eller olivbrunhvita; fläckar mindre, jemnt fördelade.
5. 22 juli 1866. Gulbruna.
6. Juli 1871. Olivbruna med stora fläckar.
7. 24 juli 1871. Kull 4 ägg. a brunhvitt, b grönhvitt.
8. 21 juli 1871. Kull 4 ägg. a grönhvitt, b brunhvitt.
9. 15 juli 1870. Olivgröna, fläckar talrikast omkring tjockändan, mörkt olivbruna med svartbruna krumelurer. a intryckt omkring spetsen, de övriga utbugtade såsom vanligt.
10. Juli 1870. Ljusbruna, ytfläckar sammanhängande å tjockändan.

Lilla Beckasinen är i Norge mindre talrik än de förut omtalade, Rasch. Är sparsam, enligt Barth, som skjutit över 1,000 Beckasiner, men hade till 1881 ej erhållit mer än 12 stycken av denna art. Han är spridd i olika trakter; Pasvigdalen, i Ostfinmarken, Lofoten, Hedemarken, Gudbrandsdalen och Jäderen. Förekommer på samma platser som Horsgöken: sanka ställen, bevuxna med gräs och halvgräs; ligger gerna mellan rör och säv, *Calamus*, *Agrostis*, *Juncus*, *Phragmites communis* m. fl., under det att Horsgöken mera håller sig i de delar av kärren, som äro

№	1a	b	c	d	2a	b	3a	b	c	4a	b	c	5a	b	c
Äggets längd	38,7	38	37,5	37,3	38,3	37,6	38	38	38	40	38,7	37,5	38	37,8	37,7
» tjocklek	27,5	27,5	27,5	27,2	27,3	29,3	28	28,5	28,3	27,5	27,4	26,4	26,6	27,6	28
» spets	11,2	10,5	10	10,1	11	8,3	10	9,5	9,7	12,5	11,3	11,1	11,4	10,2	9,7
» reducerade längd	1,4	1,38	1,36	1,37	1,43	1,28	1,36	1,33	1,34	1,45	1,41	1,42	1,43	1,37	1,35
» rektangel	1064	1045	1031	1015	1046	1102	1064	1083	1075	1100	1060	990	1010	1043	1056

№	d	6a	b	c	7a	b	8a	b	9a	b	10a	b	c	d
Äggets längd	37,6	37,6	37,1	37,1	40,5	39,4	37,8	37,5	41,6	40,9	38,8	38,6	38,5	38,4
» tjocklek	27,3	26,9	27,2	26,6	27,1	27,4	27,5	27,6	28,9	28,6	26,2	27,2	27,2	26,7
» spets	10,3	10,7	9,9	10,5	13,4	12	10,3	9,9	12,7	12,3	12,6	11,4	11,3	11,7
» reducerade längd	1,39	1,4	1,36	1,4	1,49	1,44	1,37	1,36	1,44	1,43	1,48	1,42	1,42	1,44
» rektangel	1045	1011	1008	987	1098	1080	1040	1035	1202	1170	1017	1050	1047	1025

beväxta med de vanliga lägre myrväxterna. Nämnes såsom sällsynt om sommaren i Ostfinmarken; ägg erhöllos 1857; hade i juni samma bräkande som *Sc. gallinago,* men mycket finare, Sommerfelt. Häckar i Norska Finmarken, 70°, Palmén. Funnen 1862 häckande i Valders, 61°, av Dr. Printz. Nordvi har 1879 meddelat mig, att fogeln förekommer på Tromsö, synes betvivla, att Sommerfelt fått ägg även der. Sedd på Bodö i juli 1857, F. och P. Godman. På Lofoten, Boie. Träffades den 30 aug. 1875 under höstflyttning på Jäderen av Barth, Collett; även i videregionen av Barth. I sydliga trakter, både inne i landet och vid kusten, under höst, vår och vinter icke sällsynt, Collett. I Kristianiatrakten mycket sparsammare än de andra Beckasinerna, Rasch; de flesta erhållna om hösten. Kommer tidigt om våren, synes icke häcka; om hösten något talrikare än om våren, uppehåller sig länge vid öppna vattendrag, Collett; erhållen den 5 okt. av Esmark, flere erhållna vid jul; på kusten nästan aldrig. I trakten av Kristiania och annorstädes vid Norges S. kust i jan. och febr., Collett, Lindblad. Barth träffade på Jäderen 4 st. den 25 april 1877; under föregående 2 veckor hade ingen synts. Bortflyttar sent, ses ofta långt in i nov., sedan den vanliga platsen är tillfrusen och marken snötäckt. Den ligger då vid små källor, rännilar och myrhålor och träffas icke sällan vid rapphönsjagt. Övervintrar i sydliga delar av landet, i synnerhet under milda vintrar, hvilket oftast skall ske på Jäderen, Barth.

Häckar vid Kvickjock, erhållen i aug. 1842, enl. Löwenhjelm, som fann honom 1845 i Lappland ganska fåtalig och endast på myrar i grannskap av och på fjell i videregionen. Ägg vid Muonioniska erhållna den 15—25 juli, se ovan; även den 19 juni 1879 i Torne lappmark och år 1871, Ramberg, enligt meddelande av A. H. Malm. Skall, enl. meddel. av Knoblock, stundom även hava ägg i början av aug. Dessa äro troligtvis omlagda kullar. Skall häcka sparsamt i trakten av Ultuna, enl. meddelande av Segerström. Träffad i maj vid Upsala, Thunberg, 1798. I mellersta Sverige träffas han ofta, sedan vattenpussarna blivit belagda med ishinna, Lindblad. I Bälinge omkring Måstena temligen talrik, för övrigt i allmänhet ej talrik i Nyköpingstrakten; träffad der i okt.; var mycket talrik under hösten 1871, G. Lundqvist, Sundström. Häckade(?) i Stockholmstrakten, Wikström. I Örebrotrakten häckar(?) han här och der; ej sällsynt under vår och höst, men tycktes 1863 allt mer bliva undanträngd av den tilltagande odlingen, Högberg; skjutes sällan; träffad på Myrö, Sundström.

I Norrköpingstrakten sent på hösten fåtalig; stannar tills kärren börja tillfrysa, Lindblad. I Kil sparsam under flyttning, Löwenhjelm. Uppgifter om häckning i sydliga trakter må bekräftas.

Häckar här och der i trakten av Karlstad, Cederström, och vid Venern, Hammargren. I Vestergötland en gång sedd på hösten, Gadamer, 1858. Erhållen vid Skara av Kolthoff den 15 och 19 sept. 1870, enligt meddelande av Arnell och Törnqvist. Erhållen vid Venersborg den 28 febr. 1858. Kommer till Bohuslän på senhösten, sedan *Sc. gallinago* börjat flytta bort, Lloyd. I Bohuslän ifrån okt. tills vattnet blir isbelagt vid diken och gölar, på ljunghedar, ofta högst uppe på bergen, M. v. Wright.

I Göteborgstrakten under flyttningstiderna omkring 1847—57 mycket allmännare än 1877, då han var temligen allmän. Kommer ganska tidigt (på våren?), bortflyttade vid sträng köld, erhållen den $\frac{29}{10}$ 1863. Malmléns och Kjærböllings uppgifter tvivelaktiga, Malm. Två st. fäldes nära Göteborg den $\frac{10}{2}$ 1878, Lignell, och 2 st. den $\frac{24}{1}$ 1879, Lindblad. Träffad vid Göteborg under åren 1849—79 mellan den 8 okt. och 10 febr. under

mellanliggande månader, utom under dec., enligt meddelande av A. H. Malm.

I Sönnerbo härad sällan träffad, en gång den 25 okt. 1874 ett par, A. Carlson. Erhållen av Westerlund vid Kalmar, men aldrig på Öland. Var på Gotland högst sällsynt under vår och höst, häckar ej, Andrée. På Gotland sällsynt, den $\frac{28}{10}$ fäldes 2 st., på samma gång som Horsgöken, Sylvan. Är flere gånger träffad på Gotland, enligt meddelande av W. Wöhler.

Kom till nordöstra Skåne under åren 1844—52 den 31, 24, 27, 30, 29, 17, 22 mars, 13 april, 15 mars. Vanlig på flyttning, men häckar ej, Gadamer. I hans tyska uppsats, p. 10, står felaktigt 'südöstlichen Schonen', hvilket bör rättas till nordöstl. I NÖ. Skåne temligen allmän under flyttning, Wallengren. Erhållen vid Kristianstad den 20 sept. 1870, enligt meddelande av N. Olofsson. Lilljeborg fann honom i V. Vram sällsynt på flyttning; en gång erhållen under vintern. Erhållen vid Stehag den $\frac{19}{4}$ 1868, den $\frac{29}{10}$ 1874, enligt meddelande av Eurenius. Kommer till Ringsjötrakten i mars. Under vintern 1877—78 stannade i trakten av Vedelsbäck ett icke obetydligt antal flyttfoglar, såsom av Ormvråk, Morkulla, Horsgök, Sädesärla, många Rödbröstade sångare och Gärdessmygar, ävensom denna art, enligt meddel. av C. Möller. Träffad på Hardeberga den 1 okt. 1841; vid Räften, ej långt från Lund, den 17 okt. 1842, vid Toppeladugård den 28 jan. 1873, enligt meddelande av Roth; ansågs förr häcka i trakten av Lund. I Lomma-trakten ytterst sällsynt, erhållen en gång vid Borreby, Åström. Erhållen vid Vemmerlöv, Malmöhus län, den $\frac{1}{4}$ 1846 och å dåvarande Piledammarna vid Malmö den $\frac{29}{2}$ 1870, Eurenius. I Skåne träffas han i dec., Nilsson, Lindblad.

Från Christiansö omtalad av Brünnich och från Fridrichsdal av O. F. Müller. Häckade(?) stundom i V. Jutland. Kom i april; det största draget var i sept.; stannade över vintern, då han ofta simmade i kärr och bäckar, Teilmann. I Danmark häckar(?) han sällan; talrikare på flyttning, enkla övervintra vid källor och bäckar. Flyttningstid i april och sept. Träffad på Möen den 20 juni; parningslätet: 'lettettet'. Blir om hösten mycket fet; trycker stundom hårdt, Kjærbölling. Collin säger 1876, att man icke säkert vet, om han häckar i Danmark; vid Viborg erhölls den 19 aug. 1871 en mycket ung fogel; erhållen den 13 febr. 1850 efter temligen sträng vinter.

På flyttning i Slesvig och Holstein i april till medlet av maj och från medlet av aug. till medlet av okt., nästan över allt temligen talrik; ensamma par uppgivas häcka; en del övervintrar. Flyttade över Slesvig och Holstein den $\frac{29}{4}$, $\frac{21}{9}$ 1876; 'bo den $\frac{10}{7}$.' År 1877 talrikare på flyttning än om sommaren, Rohweder. Träffad i Flensburg samma år, Erichsen; till Husum kom den första den $\frac{17}{3}$, Rohweder. På Nordfriesiska öarna regelbunden flyttfogel under hösten, i synnerhet under sista hälften av sept. Saknas på öarna om sommaren, men på fastlandet häcka enkla par; om vintern stanna några, enl. Rohweder; träffad nära Husum även av Durnford.

Träffad i de flesta trakter av Finland, men synes vara fåtalig. Häckar vid Hvita havet, 67° n. br., Palmén. En gång i aug. 1861 träffad i Kajana av Malmgren. Till Haminanlax, 63° n. br., Kuopio, 1826 den $\frac{2}{5}$, M. v. Wright, häckar, J. v. Wright. Kom till Rautalampi 1848 $\frac{23}{5}$, till Uskela 1851 $\frac{24}{4}$, J. v. Wright. Till Åbo kom han 1824 $\frac{23}{4}$. Träffad i Nyland den $\frac{18}{5}$ 1851. I trakten av Helsingfors ej sällsynt, häckar i mellersta Finland, erhållen den $\frac{2}{9}$, $\frac{16}{5}$, A. Nordmann. Vid Helsingfors 1846 $\frac{10}{5}$, 1849 $\frac{16}{5}$, 1850 $\frac{28}{10}$, 1845 i Esbo den $\frac{2}{9}$, vid Borgå 1851 $\frac{7}{10}$, Palmén m. fl.

I N. Rysslands och Sibiriens kärr talrik, söderut mycket

	n. br.	1838	1843	1844	1846	1847	1848	1849	1850	1851	1852	1853	1854
Taimyrlandet	71°	—	$\frac{20}{6}$ $\frac{13}{9}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Orjol	53	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{26}{4}$
Dniepr, Kiev	50½	—	—	$\frac{11}{10}$	$\frac{27}{3}$ $\frac{20}{9}$	$\frac{2}{4}$ $\frac{20}{9}$	$\frac{19}{3}$ $\frac{24}{9}$	$\frac{19}{4}$ $\frac{6}{10}$	$\frac{26}{4}$ $\frac{22}{9}$	$\frac{27}{3}$ $\frac{21}{9}$	$\frac{2}{5}$ $\frac{29}{9}$	$\frac{20}{9}$	$\frac{17}{4}$ $\frac{18}{9}$
Krim	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{17}{4}$	—	—
Sebastopol	44½	$\frac{1}{10}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Enligt v. Middendorff.

sällsynt utom vid flyttning, Pallas. Skall häcka vid Arkangel, Meves, Goebel. Fullvuxna ungar den $\frac{3}{8}$; den siste den $\frac{28}{9}$; iakttagen d. $\frac{14}{5}$ 1864. Henke säger, att fogeln ej träffas vid Arkangel utom vid flyttning, Seebohm; i Utsjug i maj 1864, Goebel. Häckar i ryska Karelen, J. Sahlberg, Palmén.

Temminck säger, att den häckar i stort antal omkring St. Petersburg, v. Fischer åter, att han var der vanlig och senast 1880, Brandt, att han i Petersburgs guvernement var sparsam. I Kurland rätt talrik på flyttning, Goebel. Erhållen den 7 dec. 1872 vid Lowicz, Taczanowski; skall enligt en uppgift häcka i Polen. I Astrakan mycket allmän under höstflyttningen, likasom *Sc. rusticula* och *Sc. gallinago*, Seebohm. I Uman talrik på flyttning, kommer om våren och bortflyttar med *Sc. gallinago*, kommer om hösten senare, Goebel. På Kaukasus, Bogdanow, Schalow.

I Turkestan; flyttar över Aral-tianschan, träffad emellan den $\frac{12}{1}$ och $\frac{15}{3}$, Severzow. Sågs den 16 juni 1859 i Sajaniska högbergen, på tundran vid sjön Iltschir, men icke på något annat ställe i Sibirien, Radde.

Flyttar över N. Tyskland, går 2,000 fot högt, men icke häckande, enligt Borggreve; erhållen vid Danzig, Böck. I Pommern mycket allmän på flyttning, Hornschuch, Schilling; en hona erhölls den 30 april 1859, med ett stort, men ej färdigt ägg, v. Preen; i Pommern träffad häckande; ej alldeles flygga ungar erhållna av v. Homeyer. I NÖ. Pommern under olika år: 1829—53 den $\frac{4}{3}$—$\frac{23}{4}$, bortflyttade den $\frac{20}{9}$—$\frac{21}{12}$, Hintz; i Schlosskämpen 1854: $\frac{22}{3}$, ingen på hösten; 1857: $\frac{11}{3}$—$\frac{23}{4}$, $\frac{20}{9}$—$\frac{21}{12}$, erhållen vid Greifswald 1863 ännu den $\frac{26}{11}$ och $\frac{27}{11}$, Quistorp; ofta om vintern vid öppet vatten, vid källor. På Schlosskämpen 1864 den $\frac{2}{11}$ vid N. — 6 + 2°, och den $\frac{3}{11}$; på flyttning sällsynt; i Rügenwalder-trakten talrik; årligen sköt Hintz der minst 100 st. År 1866 sågs ingen på våren; den $\frac{27}{10}$, SSO. + 1,2°; en enda på tåg, Hintz. I Schlosskämpen år 1866 ej sedd på våren, men den $\frac{22}{10}$, SSO. + 1 + 2°, en enda om aftonen på tåg, Quistorp. År 1867 syntes ingen, men Hintz anser sig hava funnit ägg vid Schlosskämpen den 21 juli. I Pommern mindre talrik, 'häckar ganska sällan här', såsom år 1855 vid Stargard, Hintz, Holland. Flyttar över Schwerin, v. Preen. År 1876 i Schwerin regelbunden flyttfogel; på flyttning 1878 den $\frac{8}{4}$, Beste. I Hannover funna ägg ansågos höra hit, Pralle. Borggreve ansågs misstaga sig, då han sade, att fogeln icke häckade i N. Tyskland. Enligt Henrici skall han årligen häcka(?) i Schlesien vid Breslau och i Oderwalde, Gr. Roedern. Ej sällsynt i Mark på flyttning, mars, sept., Vangerow; i slutet av mars och slutet av sept., Schalow; häckar i trakten av Dingelstadt, der han är talrik, Strecker. I Celle, Hannover, på våren 1852 temligen talrik, Pralle. I Anhalt saknas han ej alldeles något år, stundom ganska talrik; stannar stundom under lindriga vintrar, Naumann; omtalas härifrån av Pässler såsom

häckande; ävenså i Münsterlandet, hvilket dock blivit rättadt, Altum, Bolsmann; förr vid t. o. m. små pussar, men sparsam, Altum. Baldamus anser, att han oftare häckar i Tyskland än man tror. Kom till trakten av Frankfurt och Hanau 1856 d. $\frac{24}{2}$, $\frac{12}{10}$, 1857 d. $\frac{4}{3}$, $\frac{21}{10}$, vid Frankfurt 1858(?) d. $\frac{28}{3}$; sällsyntare än *Sc. gallinago;* spridda visa sig hvarje år vid Hanau, 1864 den $\frac{1}{4}$, C. Jäger. Schalow säger 1876, att Henrici uppgivit honom såsom häckande i Frankfurt, hvilket icke bekräftats; är i trakten av Sabor, vid Oder, sällsynt på flyttning, träffad i Wupperthal av Dr. Hopff, Fuhlrott. På sommaren 1877 i Masurien; Zymna, Preussen, på sommaren 1878 och 1879, Spalding; träffad vid Seeburg, Neuwied, Braths. I Münsterlandet förr vid de minsta pussar; 20—60 st. kunde der erhållas; numera, 1863, erhåller man 4—6 st., Altum; erhållen i trakten av Mühlheim vid Rhen och Köln, Ruhl. I Nassau sparsam under flyttning, erhållen d. $\frac{21}{3}$ 1853 vid Massenheim; vid Seeburg under många år så talrik, att man kunde efter hvarandra skjuta 50 st. och deröver, Römer. I Arnsberg, endast på tåg, ofta sällsynt, Suffrian; i Kurhessen på flyttning, kom till Kassel 1844 d. $\frac{3}{3}$ och till Rinteln 1843—46 $\frac{24}{3}$, $\frac{15}{3}$, $\frac{2}{4}$, $\frac{30}{3}$, Schwaab. I Niederhessen endast på flyttning, icke talrik, Sezekorn. Hieronymus i Treysa säger, att den brukar flytta i okt.; över trakten av Halle a. S. flyttar han under många år, E. Rey. I Renthendorf flyttade han i sept., L. Brehm. I Wetterau mindre talrik, anses icke häcka här, C. Jäger.

Utom hvad som anföres på andra ställen må vi, enligt årsberättelserna från de tyska stationerna, anföra följande. Gramzow sommaren 1878, zur Linde; Cronenberg sällsynt, Herold; Grasberg, kom den $\frac{4}{4}$ 1877, i Stade, Fick; Braunschweig den $\frac{13}{4}$ 1878, Dommes; Walkenried: ungar i maj och juni, v. Vultejus; på sommaren i Ottenstein 1877, Gillrick; i Braunlage på flyttning; Marienthal: i sept. till in i nov.; Steterburg: den första sedd den $\frac{8}{3}$, Busch; vid Altenkirchen 1876 i slutet av mars till medlet av april och okt. samt den $\frac{24}{12}$, 1879 den $\frac{20}{3}$ på flyttning, den $\frac{24}{4}$, Sachse; Seeburger See i april 1874 och $\frac{10}{4}$ 1876 i ruggning; Saarbrücken på flyttning 1878, Kiefer; i Trachenberg ej talrik 1878; Teutoburger Wald stundom om vintern 1878, Schacht.

Vid övre och nedre Bodensjön temligen talrik, Walchner; uppgives häcka(?), K.-Warthausen, Heuglin.

I Bayern vid Ansbach 3 st. den 2 nov. 1853; kom 1854 dit den 21 febr.; vid Arberg i Gunzenhäuser-trakten den 6 maj; i Neuhaus, vid Hochstadt, en och annan sedd i april; vid Augsburg hösten 1853 sällsynt; i Aisch-trakten på flyttning i okt. till början av nov. och i slutet av mars och hela april. Försvann från Neuhaus den 1 nov. 1854, sträckte deröver d. 4—27 april 1855. Kom 1856 den $\frac{27}{3}$; i slutet av okt. 1856 många; den $\frac{14}{11}$ de sista. Återkom den 15 mars 1857. Skall en gång hava blivit funnen häckande vid Erlangen i Mittelfranken; på flyttning i mars, april, nov.; vanligen sällsynt, men under många år temligen talrik, Jäckel; träffad i slutet av april, v. Koch, och vid Landskron, Bayern, Böhmer-Wald, Bayer. Sällsynt och endast vår och höst i Mindelthal och vid Memmingen, Leu. I Mindel ej talrik i april, maj, sept., okt., Landbeck.

I Schweiz talrik på flyttning, Schinz. I Freiburg träffad i medlet av jan. 1876, v. Schilling. Nästan lika talrik som Horsgöken i St. Gallen och Apenzell, Stölker, och i Vorarlberg, Rhendalen, Bruhin. I Schaffhausen här och der under flyttning, Goeldlin. Uppgives såsom häckande (?) i Genèvedalen, F.-Beaumont. Omtalas bland Ticinos foglar, Riva.

I Oberlausitz träffad i maj, Tobias. Är sällsynt, men skall häcka i torvmossar i Böhmerwald, de allra flesta flytta söderut; dock stannar åtminstone under somliga år en del till sent på vintern, träffas även sedan alla vatten blivit tillfrusna, Fritsch.

Kom till Rudolfswert den $\frac{30}{11}$, K. Fritsch. Kommer till Galizien och Bukowina i mars, sträcker omkring under aug. och sept. och flyttar alldeles bort i okt., Zawadski.

Kom till Övre Österrike i april, bortflyttar i nov., häckar, har ägg i maj; förekommer i Innkretsen, Brittinger. Häckar i Siebenbürgen, men är mycket talrikare under flyttningstiderna än annars, enligt Landbeck, som trodde sig hava funnit ägg vid Donau, hvilket synes vara tvivelaktigt, v. Homeyer. Kom till Laibach den $\frac{14}{11}$, bortflyttade den $\frac{15}{3}$, träffad der d. $\frac{18}{12}$, K. Fritsch. I Banatet träffade Fritsch den i april i oerhörd mängd; 30 st. fäldes på 2 timmar. I övre Ungern icke sällsynt vid långsamt flytande vatten, kärr och sanka ängar, Horvath. I Temesvar i april 1810, v. Pelzeln. 'Moos-Schnepfe', enligt Stetter, i Artand våren 1853 på en stor äng i tallös mängd. År 1864 den 13 mars flyttade oerhörda skaror foglar över Debreczin; deras riktning skulle gå långs Theissfloden, hvilket dock av v. Homeyer betvivlas. I Leutschau: kom d. $\frac{24}{10}$, bortflyttade d. $\frac{31}{3}$, K. Fritsch; Kaschau: bortflyttade d. $\frac{28}{4}$. En gång sågs han d. 11 nov. i trakten av Cilli, Steiermark, Seidensacher; även den $\frac{14}{11}$, bortflyttade den $\frac{10}{3}$, K. Fritsch. Träffades 1864 i Mariahof den 28 febr.; den kan dock hava övervintrat, då han i Zeitschach, hvarest finnas större varma källor, ofta träffades midt i vintern, Hanf. Kommer till Biala den $\frac{8}{9}$, K. Fritsch. Uppgives av Althammer häcka i Tyrolen, hvilket dock icke bekräftats; på flyttning vår och höst.

I Transsylvanien allmän under flyttningarna, Danford och Brown. Träffades av K. Bayer i Herzegowina icke endast på sanka ställen, utan även vid Rapphönsjagt i fullkomligt torra vingårdar och stenrös samt under enbuskar. Under jagt vid Jassenika, det underjordiska avloppet för Mostarsko blato, kom Bayer till dess början. Trakten var här i slutet av augusti ännu till en del översvämmad och en tummelplats för (Lilla?) Beckasinen. 'Jag trodde knappt mina ögon, när jag första gången beträdde den översvämmade marken. Då jag lossade ett skott, lyfte en skara om 1,000 st. i en flock. De kommo helt nära, efter ett skott apporterade hunden 3 stycken. Gående vidare såg jag flere hundra på 80 stegs avstånd; 2 st. fäldes i ett skott'. Påföljande dag var antalet betydligt mindre och sedan B. under 3 dagar fält 30 st., visade de sig här endast spridda, emedan de uppsökt ett lugnare ställe av Mostarsko blato, v. Tschusi, 1881.

Flyttar över hertigdömet Oldenburg, Negelein; stundom om vintern; 1878 regelbunden flyttfogel, Wiepken. Vid Hamburg på flyttning 1877; om sommaren 1878, Böckmann.

På Borkum under flyttning i sept. sparsam; stundom ovanligt talrik, i synnerhet i sept. och okt., men ej om våren, v. Droste. På Wangerooge vid vattenpölar på dynerna, Wiepken. I Friesland fåtalig, om våren, Albarda. I Gröningen under sommaren, Braak; har ansetts häcka här, men ägg aldrig funna, Albarda.

Sedd få gånger i England under sommaren, hittills ej funnen häckande, More, 1865. I Storbritannien även om vintern; ej så talrik som Horsgöken; kommer i okt., stundom redan i aug.; flyttar i mars; träffad i Sussex t. o. m. den 14 april; Norfolk d. 4 maj, Dresser. Omnämnes från Cumberland, S. Stanley. Hos Londons handlande under första veckan av april, Yarrell. Ägg ej funna, men fogeln träffas här stundom om sommaren. I Irland allmän från senhösten till våren, träffad tidigast 1836: den 20 sept., senast 1833: den 21 okt. Bortflyttar den 20—23 mars; sedd vid Belfast den 8 april. En sportsman sköt från d. 21 sept 1835 till d. 21 mars 1836 366 Horsgökar och 87 st. av Lilla Beckasinen. Häckade i maj, Thompson, Dresser.

Träffas ofta i sällskap med *Sc. gallinago*, men mindre talrik, Temminck, i okt. den 4—20, de Serres, i Belgien under vår och höst allmän på lämpliga platser, de Selys, Rey, Dubois.

I Frankrike vida spridd under höst och vår; kommer och bortflyttar vid samma tid som *Sc. gallinago*, Degland; i trakten av Lyon, O.-Galliard; i Savoyen under flyttning i oktober, sällan i slutet av september; talrik den 1—20 november; några kvarstanna en del av vintern, bortflytta i slutet av febr., stundom i medlet av mars; flere erhållna den 20—25 april, vanligen talrikare än på hösten. Födan utgöres av små sniglar, maskar och insekter; träffas ensam eller parvis, sällan i flock, ofta i sällskap med *Sc. gallinago*. Dess kött säges i Savoyen vara 'plus tardue et plus parfumée' än Horsgökens. I Provence och Camargue talrik under hela vintern, J. W. v. Müller.

I Santiago på flyttning, ej vanlig, kommer i början av vintern, bortflyttar i mars, Naceyro. I Portugal mycket talrik, A. C. Smith. Talrik i S. Spanien om vintern, Saunders. Vid Valencia om vintern, men ej så talrik som *Sc. major*, Vidal.

Få sedda på Korsika, Wharton. På Sardinien vid samma tid som *Sc. gallinago* o. *Sc. major*, men mindre talrik, Salvadori; allmän under vintern, Brooke. I Pisa under vintern 1864, Giglioli. På Sicilien i trakten av Messina förekommer han endast under vårflyttningen; om vintern skall han vara allmän vid Catana, Lentini och Syracusa, Malherbe. På Malta ganska vanlig i mars, återkommer i okt. och nov., C. A. Wright.

I Stadlhof, Kärnthen, på flyttning 1880: den första den $\frac{15}{3}$, derefter till den $\frac{24}{3}$ ensamma, Gr. Egger. I Pirano, Istrien, på flyttning 1880 i april och okt., temligen talrik, Schiavuzzi.

Har uti Grekland egendomliga uppehållsställen. Det finnes nemligen en mängd ytterst fruktbara marker, hvilka dels genom försummelse att rensa avloppskanalerna, dels genom sand och uppdämning av floders och bäckars mynningar till haven blivit förvandlade till verkliga kärr. Dessa utgöra nu en behaglig tillflyktsort för otaliga skaror vadare och simfoglar, till och med för Vildsvin och Schakaler. Den långa frihetskampen med sina osaliga eftervärkar och befolkningens, särskildt den åkerbrukande, jemförelsevis ringa antal hava gjort, att dessa vidsträckta fält blivit lemnade alldeles åt sitt öde. Först under konung Otto började man att egna någon möda deråt och att höja denna fruktbara jord från dess lägervall. På det genom dikning återvunna landet odlas under de första åren mest majs och hirs, *Holcus sorgum*, hvars stänglar efter skörden kvarstå och bilda små skogar. Dessa fält bliva under vintern ofta genom ett 14 dagars ihållande regn satta under vatten, 1—2 fot, och de äro eftersökta uppehållsställen för, bland andra, otaliga Beckasiner, ibland hvilka denna art är nog talrik, fastän de övriga arterna förekomma i ännu större mängd. Greve v. d. Mühle, som lemnat denna beskrivning, såg der tusenden på dagen, i synnerhet under töckniga och regniga dagar, löpa omkring och söka sin föda, och då ett skott small, lyfte de som ett moln, för att åter slå sig ned på ett annat dylikt närbeläget fält. — Sedan detta år 1844 skrefs, torde åtskilligt hava förändrats, men vi hava icke kunnat neka oss nöjet att meddela denna ovanliga kulturbild. — I Grekland under vintern på alla sanka fält och kärr, bortflyttar i mars, Krüper. Vid Medelhavskusten mycket allmännare om vintern, kommer något tidigare än *Sc. gallinago*, Sperling, allmän på Joniska öarna, Powys. På Kreta, Taylor.

Temligen allmän i somliga träsk i Turkiet, Elwes, Buckley. Vid Aleppo, Bechstein; i Syrien, Naumann, Lichtenstein;

få träffades i mindre Asien av Danford; förekommer i Palestina, Tristram.

Från Kanariöarna omtalad av Berthelot m. fl., men det är ej denna art, utan *Sc. gallinago,* som träffas här. I Algier, J. H. Gurney jun.; i Wed R'hir, N. Afrika, Tristram, i dec. vid Fezzara; i mars vid sjöarna emellan Batna och Constantine, ej talrik, Taczanowski.

I Egypten talrikare än *Sc. gallinago;* allmän om vintern, Taylor; av Vierthaler träffad den $\frac{17}{1}$; i Lägre Egypten från hösten till maj ej sällsynt, enligt Heuglin, som även förmodade, att han der häckade, hvilket icke bekräftats. Talrik i Lägre Egypten och Faioum; få träffas uppåt floden; bortflyttar i medlet av mars; vid Blå Nilen den $\frac{1}{1}$ och $\frac{17}{1}$. Omnämnes från en regndam i Övre Egypten den $\frac{31}{12}$ och $\frac{17}{1}$, A. Brehm.

Till S. Afghanistan kom han med kallt väder mot jultiden, talrik under jan., hvarefter han åter drog bort, C. Swinhoe. I Indien stundom talrik, stundom sällsynt, sedd vid Berhampore. Vid Barrackpore den $\frac{17}{11}$, Beavan. Träffad vid Calcutta, Blyth. I Indien allmän, på somliga ställen sällsynt, kommer senare, flyttar tidigare är *Sc. gallinago.* I Oudh och Kumaon under den kallare årstiden, okt.—mars, Irby. Kommer och bortflyttar samtidigt med *Sc. gallinago;* är lika med Europas fogel; omtalas även från Ceylon.

Träffad en gång på Formosa, men ej i Kina, Swinhoe. År 1865 vid Hakodadi, N. Japan, Whitely.

Saknas i Amerika. Tiedemann omnämner honom väl derifrån, men hvarifrån uppgiften härleder sig, har jag ej funnit.

Ruggar vår och höst. Vårruggningen nyss slutad den 27 april, Meves.

Enligt Naumann m. fl. är den mycket osällskaplig; 'även om dessa foglar ligga nära hvarandra, bekymra de sig föga om hvarandra'. Oavsett svårigheten att genom iakttagelse konstatera deras känslor för hvarandra synes någon fördom länge hava varit gängse angående Beckasinernas 'osällskaplighet', beroende troligtvis derpå, att dessa foglar vid jagt ofta springa undan för hunden och icke lyfta på en gång, såsom många andra foglar. Föga skygg, trycker han dock ofta, tills man kommer helt nära honom. Har sitt vanliga *tillhåll* i kärr och på mossar, sätter sig sällan i träd.

Flygten är lätt, låg, temligen snabb; han vänder kroppen än på ena, än på andra sidan; flygten liknar Dubbla Beckasinens, men är mindre snabb och utan kastningar. Någon gång kastar han sig åt sidan, då flygten liknar Horsgökens, men på storleken kan han lätt även under flygt igenkännas. *Flyttar* om natten. Ganska många träffas ofta på morgonen efter framkomsten tillsamman på en liten fläck; Naumann. Till kroppsställningen liknar han samslägtingarna.

Naumann omtalar, att man kan uppstöta 20 st. efter hvarandra, utan att någon låter höra ett ljud; om våren får man höra ett slags *sång:* 'lettettett', som tyckes vara dess spel; *läte,* då han lyfter, svagt 'kits' eller 'kyts', Naumann. Hintz hörde dess läte, 'kik' eller 'kek', om hösten vid lyftning, men endast en gång på våren; även Kaplick och v. Müller omtala dess läte. Han har emellertid blivit kallad den stumma Beckasinen.

Födan, enligt hvad man funnit i magen, utgöres än av frön, rötter och spetsar av gräs, än av små insekter, mygg, insektslarver, m. fl., daggmaskar; han förtär dessutom grövre sandkorn.

Boet, som är att söka i mossar, utgöres endast av en liten grop med några strån av gräs och *Equisetum* samt några gamla blad av björk; det är svårt att finna. Knoblock har om fogelns

häckning vid Muonioniska meddelat, att hvar sommar der i trakten häcka några par; de hava sina bon på gräsbeväxta myrar och lägga sina 4 ägg i slutet av juli eller början av augusti; de finnas stundom av folket, som slår hö på myrarna; fogeln sitter så hårdt på boet, att den icke flyger upp, förrän man nästan rör vid det, och det har händt, att slåtterkarlen med lian slagit fötterna av dem.

Såsom dess *fiende* nämnes Räven.

Jagten idkas här icke särskildt. Förr ansåg man, att den skulle skjutas vid månsken, men fogeln tror bättre om dagen; fångades stundom i donor och nät, redan för länge sedan ur bruk.

Köttet är mycket välsmakande.

Ibland fjädrarna lever: *Nirmus truncatus* Nitzsch, även hos Horsgöken.

I inelvorna: *Filaria spinifera* Rud., i matstrupen; *Distomum militare* Rud.; *D. nanum* Rud.; *Tænia globulus* Wedl., *T. citrus* Kr.; *T. crassirostris* Kr.; *T. filum* Goeze; *T. embryo* Kr.; *T. paradoxa* Rud.; *T. Friisiana* Kr.; *T. pubescens* Kr., alla i tarmarna. Naumann nämner även *Tænia variabilis*.

Cinclus. Gallinago minima Belloni, Av. 217. Aldr., Av. III 1635, L. 20, C. 56, 140; *[Cinclus quartus* Tab. 19 p. 138]. Jonst., Av. 1657, 112, Tab. 53.

Gallinago minima Willughby, Orn. 1676, 214. Ray, Syn. 1713, 105. Sykes, P. Z. S. 1832, 163-4. Dubois, Ois. Belg.; ref. J.f.O. 1859, 123.

Scolopax minima Barr., Orn. (teste Briss.). Klein, Hist. Av. 1750, 100; Stemm. 1759, 21; Vög. 1760, 185. Brünn., Orn. 1764, 49. Müll., Prodr. 1776, 23. Leach, Cat. 1816, 31.

Gallinago minor Briss., Orn. V. 1760, 303; Ed. 1763, 287.

Scolopax gallinula L., S.N. XII 1766, 244. Ph. Müll., L. S. II 1773, 398. Müll., Prodr. 1776, 23. Bergius, Tal. 1787, 85, 86. Gm., L. S. N. 1788, 662. Beseke, Vög. Kurl. 1792, 59. Scop., Ann. I H. N. 1769, 98. Thunb., Sv. Fogl. V. A. Handl. 1798, 187. Lath., Ind. II 1790, 715. Lath. B., III, i 1796, 110; IV, 1812, 436. Retz., Fn. 1800, 176. Bechst., Jagdw. I, ii 1802, 114; Nat. D. III 1809, 196. Meyer u. W., Tasch. II 1810, 364. Pall., Zoogr. II 1811, 175. Tiedem., Zool. III 1814, 451. Cuv., R. A. 1817, 487. Temm., Man. II (1820) 1840, 678, IV 1840, 436. Braak, Cat. Av. 1821, 141. Savi, Orn.; ref. Isis 1833, 1003. Nilss., Orn. 1822, 107; Fn. II 1858, 273. Teilm., Danm. o. Isl. F. 1823, 132. Faber, Hochn. Vög. 1826, 149. M. v. Wright, V. A. Handl. 1826, 295,-8. 'H. V. D.', Loudon Mag. 1829, 147. J. Stanley, Loudon Mag. 1830, 171. Walchn., Orn. 1835, 119. Naum., V. D. VIII 1836, 344; XIII v. Blas. u. Bald., 246. Hornsch., Sch., Verz. 1837, 15. Schintz, Fn. Helv. 1838, 108; Eur. Fn. 1840, 341. Rasch, Mag. f. Nat. 1838, 378. Wikstr., Stockh.-trakt. 1839, 102. Zaw., Fn g.-b.. W. 1840, 108. Andrée, V. A. Handl. 1841, 211. Landbeck, Isis 1842, 197; N-a 1855, 86. de Serr., Migr. 1842, 114, 208. Jard., B. of Gr., Brit. III (1842) 184. Drumm., Ann. a. Mag. N. H. 1843, 421. Malh., Fn. 1843, 183. Sundev., V. A. Handl. 1843, 382; J.f.O. 1855, 166. Löw., V. A. Handl. 1843, 402,-8; 1845, 450; 1864, 315. Schleg., Rev. 1844, LXXXVI. Lillj., Obs. z. II 1845, 53, 57. Schulz, Fn. March. 1845, 351. Rathke, N. Preuss. Prov.-bl. 1846, 12. Suffr., Jahrb. Nass. 3 H. 1846, 155. A. Brehm, N-a 1 H. 1849, 59; J.f.O. 1854, 82. Wall., Öfv. V. A. Förh. 1849, 310; N-a 1853, 88; 1854, 258-9. Kjærb., N-a 3 H. 1850, 47; Danm. Fugl. 1852, 301. Naceiro, Mem. Madr. 1850, 113; ref. J.f.O. 1855, 304. Fuhlr., N-a 1850, 3 H. 77. Thomps., Irel. II 1850, 278. M. v. Wright, Göt. Handl. 1851, 66. Cederstr., Carlst. Fogl. 1851, 10. Böck, Ber. 1851, 20. Schwaab, Geogr. Nat. 1851, 75-6. Kaplich, N-a 1852, 2 H. 80. Gad., N-a 1852, 3 H. 4, 11; 1853, 412-3; 1858, 295. Bolsm., N-a 1852, 3 H. 33. Ruhl, N-a 1852, 3 H. 53. Pralle, N-a 1853, 30. Negel., N-a 1853, 61. Tob., J.f.O. 1853, 215. Hammargr., N-a 1853, 295. Altum, 1853, 452. Licht., Nomencl. 1854, 93. Hintz, J.f.O. 1854, 290; N-a 1856, 16; J.f.O. 1857, 73, Tab. 1.; 1865, 238; 1867, 171; 1868, 399, 404. Westerl., Göt. Handl. 1853-4, 70. Bailly, Orn. IV 1854, 192. Leu, Vög. Schwab. 1855, 15. O.-Gall., N-a 1855, 51. v. Midd., Isep. 1855, 61-2. Landb., N-a 1855, 86. J. W. v. Müll., N-a 1855, 106-7; 1856, 230. Lloyd, Ant. II 1855, 161; Game B. 1867, 235-6. Braths, N-a 1855, 338. Vang., J.f.O. 1855, 343. Vierth., N-a 1855, 375. Degl., N-a 1855, 419. Pässl., J.f.O. 1856, 62. Jäck., J.f.O. 1856, 89. F.-Beaum., N-a 1856, 167. J. v. Wright, Öfv. V. A. Förh. 1857, 43; 1858, 41; Ant. flytt. 1857, 118, 123. Hieron., J.f.O. 1857, 395. Althamm., N-a 1857, 401. Bald., N-a 1858,

135. Åstr., Lomma 1859, 19. Tayl., Ibis 1859, 53; 1872, 232. v. Preen, J.f.O. 1859, 146. Wolley, Ibis 1860, 308. Powys, Ibis 1860, 343. F. a. P. Godm., Ibis 1861, 90. Malmgr., Kaj. F. 1861, 106. Mev., Öfv. V. A. Förh. 1861, 220; 1871, 778. Sommerf., Öfv. V. A. Förh. 1862, 74, 83. Radde, S.O. Sib. 1863, 21, 338. Högb., Örebr. Fogl. 1863, 15. Sezek., Ber. Cass. 1864, 40. Altum, J.f.O. 1864, 88 (104). Seidens., Abh. z.-b. G. 1864, 91. Lundborg, Jägarf. Tidskr. 1864, 96. C. A. Wright, Ibis 1864, 147, Sperl., l. c. 288. Allen, Ibis 1864, 241. Quist., J.f.O. 1864, 316; 1867, 171. Collett, Mag. f. Nat. 1864, 440. Hanf, Mitth. N. Ver. Steierm. III H. 1865, 67. Gigl., Ibis 1865, 62. Riva, Orn. Tic. 1865, 470. Palm., J.f.O. 1876, 50; Finl. F. 1873, 241. A. Newt., Ibis 1866, 137. Albarda, Herkl. Fn. III 1866, 221. Stölker, Ber. St. Gall. 1867, 72. Bruhin, Abh. z.-b. G. 1868, 250. A. C. Smith, Ibis 1868, 455. E. v. Hom., J.f.O. 1870, 427; 1872, 338; Orn. Br. 1881, 92. Kolm., Gotl. Fogl. 1871, 12. Goeb., J.f.O. 1871, 24; 1873, 12. Godm., Ibis 1871, 221. A. Fritsch, J.f.O. 1871, 386. v. Koch, l. c. 1872, 139. Tacz., l. c. 1873, 304. E. Rey, Z. G. 1874, 390. Severz., J.f.O. 1874, 419; Fn., ref. Dress., Ibis 1876, 390. Krüp., Momms. Griech. Jahr. III 1875, 277. Danf., Br., Ibis 1875, 423; 1878, 33. Wharton, l. c. 1876, 27. Pralle, J.f.O. 1876, 363. Gr. Roedern, l. c. 364. Goeldl., l. c. 1879, 380. Brandt, l. c. 1880, 245. Bogd., Schal., l. c. 275. Barth, Erfar. 1874, 123; Norges Fuglev. 1831, 286. Seeb., Ibis 1882, 224, 382 [nec. Barthelot, Bolle, J.f,O. 1855, 177; 1857, 263,-6; 1858, 227. Gad., N-a 1853, 411 = *Sc. gallinago*].

Limnocryptes, Scolopax gallinula Kaup., Nat. Syst. 1829, 118. Gray, Handl. III 1871, 53. Swinh., Proc. Z. S. 1871, 407.

Philolimnos gallinula Brehm, V. D. 1831, 623-4 [+ *stagnatilis* + *minor*]. Goeb., J.f.O. 1871, 139. Sewerz., J.f.O. 1875, 181.

Gallinago gallinula Gould, B. Eur. 1832, pl. 322. Bonap., List. B. E. 1830, 52. de Selys, Fn. Belg. 1842, 130. Blyth, Cat. 1849, 272. Vidal, Mem. Madr. 1851; ref. J.f.O. 1855, 313. Hartl., J.f.O. 1854, 160. Tristr., Ibis 1860, 79; 1868, 327. Irby, Ibis 1861, 241. Lindbl., Jägarf. T. 1863, 16. Jerd., B. Ind. III 1864, 676. More, Ibis 1865, 438. Brittenger, Brutv. Oberöst., Ber. Mus. Fr.-Car. Linz. 1866, 114. Tayl., Ibis 1867, 70. Degl. & G., Orn. II 1867, 185. Whithely, Ibis 1867, 206. Beav., Ibis 1868, 393. Sundstr., Örebro 1869, 21; Bih. V. A. Handl. 1 n. 4, 1872, 30; Fn. Sv. ryggr. 1877, 141. Saund., Ibis 1869, 173. Elv. a. Buckl., Ibis 1870, 331. J. H. Gurn., Ibis 1871, 299. Shell., Ibis 1871, 311. v. Pelz., Abh. z.-b. G. 1871, 721. A. Fritsch, V. E. 347; Wirb. Böhm. 1872, 77. Brooke, Ibis 1883, 340. Goeb., J.f.O. 1873, 407,-9. v. Heugl., J.f.O. 1874, 53. K. Fritsch, Denkschr. Wien. 1874, 238. Durnf., Ibis 1874, 400. Collin, Skand. F. 1876, 544. Collett, Mag. f. Nat. 1877, 177. Dress., B. D. 57-8, 1877. Dav. & Oust., Ois. Chin. 1877, 479. Rohw., Beste, Bay., Sachse, v. Schill., J.f.O. 1877, 330; 1878, 424; 1880, 78. Spald., Gellr., Erichs., Herold, Fick, l. c. 1878, 424; 1880, 78. Blak., Pr., Ibis 1878, 222. Tob., Orn. C. 1879, 143. zur Linde, Böckm., Wiepk., Schacht, Kiefer, Dommes, J.f.O. 1880, 78. C. Swinh., Ibis 1882, 121.

Ascalopax gallinula Keys., Bl., Wirb. E. 1840 n. 353. v. d. Mühle, Orn. 1844, 6, 107. Jäck., J.f.O. 1855, 401; N-a 1856, 239, 521, 1857, 384; Ber. Bamb. 1863, 81; Abh. N. G. Nürnb. 1864 III 120. v. Heugl., Sits.-ber Wien. 1856, 315. Jäg., Wetter. Jahresb. 1858, 26, 148; 1861, 75; Z. G. 1864, 378. Alth., N-a 1858, 167. Römer, Verz. 1863, 58. A. v. Nordm., J.f.O. 1864, 375. Horvath, Abh. z.-b. G. 1867, 558. Mäkl., Fog. Ordn. 1867, 84. Borggr., Nordd. 1869, 118. Tacz., J.f.O. 1870, 54. v. Fisch., Z. G. 1870, 351. Holl., Wirb. (1871), 78. Rohwed., V. Schl.-H. 1875, 18; v. Hom., Reise 1880, 81.

Telmatias gallinula L. Brehm, N-a 1850, 2 H. 27. A. Brehm, J.f.O. 1854, 82; 1857, 383; 1858, 410. Hintz, N-a 1856, 23; J.f.O. 1864, 82, (109). Altum, J.f.O. 1863, 109. Collett, Vid. S. Forh. 1868, 163. v. Droste, J.f.O. 1864, 427; Bork. 1869, 234. Salvad., J.f.O. 1865, 288. Saund., Ibis 1871, 389. Rey, Syn. Brutv. 1872, 110. E. v. Hom., J.f.O. 1872, 306. Schal., J.f.O. 1876, 22. A. Fritsch, J.f.O. 1872, 382. Malm, Fn. 1877, 289. Wiepk., J.f.O. 1877, 430. Streck, Orn. C. 1879, 52. Spald., Sachse, J.f.O. 1880, 397. Gr. Egg., Schiav., Rusch, v. Vult., J.f.O. 1882, 97.

Halfenkla Beckasinen, Halvbäckasin, Hårsnäppa, Lilla Beckasinen, Dvergbeckasin. Lindbl., l. c. 1863, 17; 1879, 45. Lundq., Jägarf. Tidskr. 1864, 215. Sylvan, l. c. 1866, 57. Carlss., l. c. 1876, 77. Lignell, l. c. 1879, 45.

Moosschneppe Stetter, Verh. Sieb. N. Hermannstadt 1864, 238; v. Hom., Wand. 1871, 232, 247. K. Bayer, v. Tschusi, Mitth. Orn. Ver. 1881, 21, 39.

Stumme Bekkasin Barth, Erfar. 1874, 123.

IV. Hägerartade vadare, *Herodii.*

Baktån stor, når marken med hela sulan, dess klo stor, = eller > mellantåns, hvars inkant är kamformig.

Fam. HÄGRAR, *Ardeinæ.*

Hjessa låg; ögonvrå naken, näbb stort, rakt; näsborrarna ligga högt; munvinklarna under ögonen. Se p. 305.

HÄGERSLÄGTET, *Ardea* L.

Näbb längre än huvudet och något hoptryckt.

Linné uppförde uti första och andra upplagorna av Systema Naturæ *Ard. cinerea* och *A. stellaris* under detta slägte, med inre kanten av mellantåns klo sågad. I Fauna Suecica ed. I hitförde han även Storken och i 4:de och följ. uppl. av Syst. Nat. och 2:dra uppl. av Fauna Suecica hitförde han även Tranan. Härvid är dock att märka, att Linné i Syst. Nat. X indelar slägtet *Ardea* uti *Cristatæ* med *pavonia* och *virgo*; *Grues* med *canadensis, Grus americana, antigone; Ciconiæ* med: *ciconia, nigra; Ardeæ* med: *nycticorax, cinerea, stellaris, alba, ibis* m. fl., en anordning som med någon modifikation återfinnes uti ed. XII. Emellertid har man återgått till Linnés ursprungliga åskådningssätt och frånskilt såväl Storken som Tranan m. fl. och hänfört dem till andra grupper. Sundevalls cohors 1, *Herodii*, motsvarande *Ardea* L., S.N. I & II, och större delen av *Ardeæ* L., hyser endast en familj *Ardeinæ*, med Linnés slägten *Cancroma* och *Ardea* (ex. parte). Det sistnämnda har dock senare blivit avdeladt uti flere slägten. Sundevall säger likväl, att det bör knappt delas i flere, såsom varande ett naturligt slägte, hvilken mening vi även biträda. Man jemföre det zoologiska mästerliga konststycke, som Linné i S.N. XII framställer, *Characteres avium* eller *Avium genera*, förberedt uti Ed. X, och man skall finna, att man endast dertill nödd och tvungen skall avvika från mästaren. Det synes härav tydligen, att Linné väl insåg de olikheter, som här ovan (pag. 312) blivit framstälda mellan de nämnda foglarna.

181. HÄGER, *Ardea cinerea* L.,
pl. XLVI fig. 3, 4.

Kropp ovan blågrå; nacke med hvitgrå tofs; tars mycket > mellantån.

Iris gul; ♂ > ♀; ungfogel med kort nacktofs.

Sundevall säger, att smalbenet (= pars nuda tibiæ) är > ½ tarsen, hvilket jag funnit icke alltid vara fallet. Se nedan.

1. *Hane, gammal*, januari 1879, Skåne, C. Ericsson.

Näbb brungult, upptill vid roten svart; iris rödgul. Huvud ovan med förlängda fjädrar, panna hvit, nedtill gulhvit, hjessa svart, tofsens längsta fjädrar 185 m.m., flere i utväxt; ögontrakt gulgrå, naken; övre ögonlockskanter svarta; ögonvrå naken, gul; huvudets sidor med tinning hvita; haka gulhvit; strupe hvit med svarta, ovala fläckar, nedtill med smala, långa, hvitgrå fjädrar; kräva hvit, å sidorna svart; sidhals och halsrygg violettgrå. Rygg och skulderfjädrar blågrå, de längre med hvitgrå, långa spetsar; övre stjerttäckare blågrå. Stjert något avrundad, blågrå med svarta spolar; stjertpennor 6 par: 6:te gammalt, de övriga bytta. Bröst gulhvitt; sidor nedtill svarta, upptill blågrå; mage svart med inblandade hvita fjädrar; undre stjerttäckare hvita, de längsta nå nästan stjertspetsen; slaksida blågrå; tumvinge med 5 fjädrar: 1—4 blåsvarta, 5 i utfan hvitgrå, infan svartgrått; handpennor stora 10, blåsvarta; armpennor 12, blåsvarta, åt roten grå; armbågspennor 6, grå; överarmpennor blågrå med svarta spolar; handtäckare violettsvarta, de små grå; armtäckarnes utfan hvitgrått, infan mörkgrått; de mellersta grå; kanthandtäckare hvita, de övriga hvitfläckiga; undre hand- och armtäckare svarta, de mellersta grå; undre kanthandtäckare hvita; undre överarmtäckare blågrå. Vad gulhvit; smalben upptill grågult, nedtill brunt. Fötter bruna, tåsulor gula.

2. *Hane, gammal*, 20 juni, Börringe, Skåne.

Näbb rakt, mot spetsen hoptryckt; näbbås vid roten rak, framåt svagt bågböjd; näsås baktill bred, kullrig. Käkkanter räta, invikna; underkäkens spets med undre kanten tydligt bågböjd. Pannvinkel avrundad; munvinkel något neddragen. Näsborrar låga, fram och bakåt avtagande; näslock med nästan rät kant; näsfåra når nära spetsen; iris gul. Pannan brunsvart med inblandade hvita och svarta fjädrar; hjessa i midten hvit, till en del med grå fjäderkanter, åt sidorna svart, fjädrar något förlängda, hjessans längsta fjädrar smala, 150 m.m., nedhängande; ögonbåge gråhvit; ögonvrå och kind framtill nakna; huvudets sidor hvita och gråhvita; haka hvit; strupe hvit och svart, nedtill med förlängda hvita och violettgrå fjädrar med svarta band i infanet; sidhals violettgrå, nedtill med långa fjädrar; kräva i midten hvit, täckt åt sidorna med svarta bräm och hvita spoltrakter eller spolband; nacke gråhvit med få svarta fjädrar, i midten täckt av tofsen; halsrygg violettgrå, nedtill blågrå. Rygg blågrå, åt sidorna svarta, bugtiga fjädrar; skulderfjädrar blågrå, till en del med gråhvita, långa spetsar; kors och övre stjerttäckare grå. Stjert mörkt blågrå, tvär, något urnupen. Bröst

hvitt, åt sidorna svart; sidor grå; mage svart och hvit; undre stjerttäckare hvita, de yttre i utfanet ljusgrå; slaksida ljust blågrå; tumvinge med 4 fjädrar, blåsvarta; handpennor: stora 10, svartblå, 2—4 genom nötning av nästan lika längd, > 1 = 5, 2—5 med utskurna utkanter, 1 och 2 med vid spetsen utskurna infan; armpennor 12, svartblå, hos några med dragning åt violett; armbågspennor 5: 1 lika med armpennorna, mörkt blågrå; handtäckare blåsvarta, de små hvita och grå; armtäckare och de mellersta blågrå, de senare till en del med mörkare infan och något nötta, mörkare bräm; kanttäckare hvita; undre hand- och armtäckare samt de mellersta ljust blågrå; undre kanttäckare hvita, till en del mot spetsarna mörkgrå; undre överarmtäckare blågrå, av måttlig längd. Fötter höga; vadtäckare blågrå; vadens fjäderklädnad hvit. Tars kantig, framtill ringlad med 15 höga sköldar, nedtill mångsidiga; tarssula nättecknad med stora sköldar; tår ringlade, 3 > 4 > 2 > 1, i samma plan; klor svarta: 1 > 3 > 2 > 4, krökta, 3 med föga vidgad inkant, tandad.

3. *Hona*, september 1875, Finland, Veterin. Fabricius.

Näbb ovan svart; under näsborrarna en gul fläck; käkkant svart; underkäken framom munvinkeln inböjd; munvinkel något neddragen. Huvud ovan svartgrått, de främre fjädrarna med fina, hvitgrå spetsar, de längsta fjädrarna å hjessan 63 m.m., nå 47 m.m. bakom nacken; tinning och örontrakt (här) grå; haka hvit. Hals lång, smal; framhals nedtill med spolformiga, långa fläckar. Stjert tvär; stjertpennor 6 par, blågrå, spolar svarta. Bröst hvitt, infanets fläckar långa; tumvinge med 4 fjädrar, gråsvarta; handpennor: 1 liten, smal, i midten svart, vid sidorna hvit; stora 10: 2 = 3 > 4 > 1 > 5, 2—6 med utfan svagt utskuret; armpennor 14; överarmpennor 13, de innersta längst; de små kanttäckarne hvita med stora, svarta fläckar; armtäckare blågrå. Fötter svarta, häl grå, skenben fjäderklädt nedom midten; smalbenet (här) brunt; tarssula smal; tåsulor bruna, breda, tår ovan trinda; klor svarta = n. 2. Kons. i salt.

4. *Dundrägt*, maj, Trolleholm, Skåne, Lundborg.

Näbb hoptryckt; spets med krökt kalkspets, uppåt riktad, liten, hvit. Huvud ovan med långa, hvitgula och grå, styva, fina och bakåt divergerande borstlika dun; huvudets sidor nästan nakna; örontrakt med korta dun; haka naken. Hals grå, men strupen naken. Kropp ovan med grått, långt dun, undertill hvit, längs midten naken.

5. *Dundrägt, nykläckt unge*, 25 maj, Ringsjön, Skåne, Meves.

6. *Dundrägt*, samma dag och ställe. Liknar den sistnämnde, men är större.

7. *Hane, ung*, 25 maj 1878 (tidig vår), Skåne, C. Möller.

Liknar huvudsakligen n. 10, men är mindre och har något dun. Kalkspets hvit, liten, intager näbbspetsens främta, översta del; näbbås framåt gul; överkäke brunsvart; underkäke gul; näslock brunsvart; iris gul; hjessans och nackens fjädrar med hvita och grå, långa dunspetsar; nacktofs når 40 m.m. bakom nacken. Rygg och skulderfjädrar med spetsdun, fint, grått. Bröst med hvitt och grått spetsdun; slaksida grå med yviga, mjuka fjädrar och spetsdun. Vingar med utväxande pennor: handpennor, stora 10, 2 > 3 > 4 > 1 > 5; de mellersta armtäckarne med få, grå dunspetsar; övre och undre handtäckare utskjutande. Fötter olivgrå; vadtäckare med hvitt och ljusgrått spetsdun; smalben gröngula, häl gröngrå; klor gråsvarta, 3:dje, den mellersta, svagt kamformig.

8. *Hane, ung*. Samma dag och ställe som n. 7, hvilken den liknar.

9. *Hane, ung*, 24 juni 1876, Skåne.

Liknar efterföljande. Överkäkens spets med hak; över- och underkäkens översta kanter svarta, för övrigt gul. Huvud ovan gråsvart, framtill och åt sidorna mörkgrått, långsåt med kvarsittande hvita och grå spetsdun; tofsen når 55 m.m. bakom nacken; tinning grå; huvudets sidor nedtill hvita; kind baktill grå och hvit, framtill naken; kindtrakt hvit och grå; ögontrakt och haka hvita; krävans fjädrar med hvitt spetsdun. Rygg, skulderfjädrar och kors blågrå, mot spetsarna brungrå och med glesa, grå spetsdun; stjertpennor: 1:a paret något > de övriga, som äro av lika längd. Bröst med utvuxna fjädrar med hvitt spetsdun; handpennor: ingen liten; stora 10, 3 = 4 > 2 > 5 > 1 > 6, 2—6 i utfan utskurna; armpennor 12, svarta; armbågspennor 5, blågrå med blekare kanter, 1 och 2 > armpennorna; kanttäckare till handleden hvita, vid denna med rostgult bräm, å underarmen grå, vid kanten hvita och rostgula; vadtäckare: övre delen ljusgul, nedåt övergående i mörkgrått. Tars mörkgrå; tår: övre sidan mörkgrå, undre ljusgul; klor svarta.

10. *Ung*, 29 juli 1875, Skabersjö, Skåne, C. Ericsson.

Näbb rakt, jemnt avsmalnande, tillspetsadt, högt, ovan brunt, nedtill gult; näbbås något bågböjd, kölad, men näsåsen avrundad; överkäken 2 m.m. längre än underkäken. Käkkant svart, överkäkens dock under ögonvrån gul, nästan rät, överkäken svagt bågböjd, vid spetsen ojemn, sågad, underkäkens rät med invikna kanter, munvinklarna något neddragna. Pannvinkel avrundad. Näsborrar smala, långa och mot vinklarna ytterst avsmalnande, parallela med käkkanten; näslock tunnt, sluttande, svart. Ögon stora, iris brandgul. Huvud ovan framtill svartgrått med grå spoltrakter och förlängda fjädrar; hjessa svart med grå spoltrakter och grå fjäderspetsar, nacke svart med grå fjäderspetsar, nacktofs når 50 m.m. bakom nacken; ögonlocken gula, nakna; ögonvrå naken, framtill gul, mot ögonlocken svart; tinning och örontrakt grå; kindtrakt och haka hvita. Hals lång, upptill smal; framhals

upptill hvit, för övrigt hvit med halvmånformiga svarta, nedtill gråsvarta fläckar i infan, nederst äro dock de innersta fjädrarna hvita utan fläckar; nedåt tilltaga väl fjädrarna betydligt i längd, men äro dock korta i jemförelse med hvad förhållandet är hos äldre foglar; sidhals grå; kräva hvit, infan med svartgrå, stora fläckar, i midten endast med grått dun; halsrygg grå. Rygg och skulderfjädrar svartgrå; kors grått med yvigt dunbräm och långt, grått spetsdun. Stjert tvär, något utskuren; stjertpennor 6 par, 1 < 2 =4=5 < 6, breda med avrundade spetsar, blågrå, spolar svarta, vid spetsen blågrå. Bröst hvitt, infan med gråsvarta, långsgående fläckar, i botten framtill gulgrått dun; sidor blågrå, nederst med hvitt utfan; mage och undre stjerttäckare hvita; slaksida blågrå. Vingar breda, avrundade; tumvinge stor, med 4 breda, gråsvarta fjädrar; handpennor: 1 liten < 1 undre handtäckaren, av hvilken den är betäckt, hvit med svart spolstreck och mot spetsen endast spolen svart; stora 10, svarta, utfan skiftande i blågrått, å de innersta gråsvart, 5 > 1 > 2=4 < 3; 1—3 med infan och 2—4 utfan utskurna; armpennor 15, svarta, utfan skiftande i blågrått, de yttersta och innersta ljusast, spolar svarta; armbågspennor 5, grå, < armpennorna, inåt avtagande, spolar svarta, mot spetsen av fjädrarnas färg; överarmpennor 9, blågrå, korta, de mellersta längst; handtäckare svarta, de innersta gråsvarta, de små grå, svartspoliga, kanttäckare hvita, de yttre inåt gråfläckiga; armtäckare, även de mellersta, smutsgrå; armkanttäckare hvita med svarta fläckar; undre handtäckare blågrå, de mellersta brungrå, kanttäckare hvita, å handleden med ljusbruna spetsar; undre armtäckare blågrå med bruna spetsar, de mellersta mörkare blågrå; undre armkanttäckare svartgrå, de yttersta hvita, de främsta med ljusbruna spetsar; undre överarmtäckare mörkt blågrå, kanttäckare grå, hvarannan med hvitt utfan; hela vingens framkant är alltså nästan hvit. Fötter höga, starka; vadtäckare korta, grå; skenben upptill å utsidan med grå, för övrigt med gulhvita fjädrar, fjäderklädt till nedre tredjedelen, som är beklädd med gula, nedtill gulgrå, 6-sidiga, framtill smalare plåtar. Tars svartbrun, nästan trind; tarssula upptill och häl gula; tår undertill gula, för övrigt svartbruna, 3 > 4 > 2 > 1; klor korta, böjda, svarta, 1 > 3 > 2 > 4; inkant å 3 med korta, breda tänder.

11. *Hane, ung*, 20 september 1876, Börringe, Skåne, Pastor Björk.

Näbb ovan vid roten blåsvart, framåt brunsvart; näbbås kullrig, rät, framåt bågböjd, avsmalnande. Käkkant rät, inböjd, framtill fint sågad med hak; munvinkel något neddragen, gulgrå; underkäken: kant gråsvart, för övrigt gul. Pannvinkel avrundad. Näsborrar jemnhöga, något sneda, näslock med rät kant; iris gul. Huvud ovan grått, i midten svartgrått med spår efter grå spetsdun; hjessa och nacke med förlängda fjädrar, de längsta 70 m.m., nå 65 m.m. bakom nacken, svarta med grå spetskanter; ögonbåge endast ett obetydligt, hvitt streck över främre delen av ögat; undre ögonlock gröngula, nakna, kanter svarta; ögonvrå naken, svartgrå med en avlång, gröngul fläck vid käkkanten. Tinning upptill blågrå, nedtill och kind grå med hvita spolstreck; kindtrakt hvit; örontrakt hvitgrå; haka nedskjuten, bildande en skarp ås med motvända fjädrar. Hals lång, 380 m.m.; strupe överst hvit, nedåt rosthvit, utåt hvit, halvovala svarta fläckar i infan, nedtill med förlängda fjädrar, de nedersta grå med hvita spolband och bräm; kräva svartgrå med hvita spolband och bräm i botten med gulhvitt, tätt dun; sidhals och halsrygg blågrå, nedtill något mörkare. Rygg mörkt blågrå, vid skulderleden en fläck med rosthvita och rostgula, gråfläckiga

№	1 ♂	2 ♂	3 ♀	5 p	6 p	7 ♀j	8 ♀j	9 ♀j	10j	11 ♂j
Längd	1030	—	920	c. 130	—	660	682	864	900	1160
Huvudets längd (+ näbb)	205	—	—	—	—	148	149	175	—	186
Näbb, längd t. pannan	122	119	115	16,5	36	76	79	101	106	111
» » » munvinkeln	160	153	150	—	—	109	111	132	135	145
» » fr. spets. t. näsborr.	98	c. 100	86	—	—	54	55	72	76	84
» höjd vid roten	25,5	25	26	7,3	15,5	23,7	24	24	25	25,3
» » » näsborr.	23	24	24	—	—	18,7	19,5	20	20	23
Gapets bredd	28	c. 27	27	—	—	25,8	27	22	25	25,5
Näbbets bredd vid näsb.	25,5	25,5	26	—	—	11,5	—	13	—	14,6
Näsborrar	18,5	c. 20	24×1,5	—	—	17	16	19	20	20×1,5
Vingens längd, direkt	460	420	453	—	—	265	255	424	410	430
Mellan vingspetsarna	1775	—	1740	—	—	110	1200	1532	1520	1709
Tumvinge	188	163	—	—	—	130	135	159	165	180
Stjert, längd	186	185	170	—	—	79	76	153	165	175
Stjertspets bakom vingspetsarna	0	—	0	—	—	20	25	0	—	0
Smalben	95	70	—	—	—	—	—	—	—	—
Tars	155	145	140	c. 14	36	118	126	138	140	155
Mellantå med klo	91+18	113	110	c. 12	50	91+10	97+10	83+12	98	107

№	1a	b	c	d	2	3a	b	c	d	e	4a	b
Äggets längd	65	63	61,7	58	(65,5)	58,4	58,2	57,1	56,2	56,8	62,5	57,8
» bredd	45	44	42,8	44	(41,4)	43,6	42,8	(46)	42,3	44,5	42,4	42,2
» spets	20	19	18,9	13	(24,1)	14,8	15,4	11,1	13,9	12,3	20,1	15,8
» reduc. längd	1,44	1,43	1,44	1,3	(1,58)	1,34	1,36	1,24	1,33	1,28	1,47	1,37
» rektangel	2925	2772	2641	2552	2712	2546	2491	2627	2377	2528	2650	2439

fjädrar; skulderfjädrar blågrå, de längsta mot spetsen gråsvarta med spår efter spetsdun; kors med grått dun; övre stjerttäckare blågrå. Stjert mörkt blågrå, tvär; stjertpennor 6 par. Bröst hvitt, i midten dunklädt, utåt med brunsvarta fläckar i infan; sidor blågrå; mage hvit, i botten grå; undre stjerttäckare hvita, de längsta nå stjertspetsen; slaksida grå med grått spetsdun. Vingar breda, avrundade; tumvinge med 4 fjädrar blåsvarta, de små hvita, grå och rostbruna; handpennor: stora 10, svartblå, de inre med spår efter spetsdun, 1—3 med infan, 2—4 med utfan utskurna, 3=4>2>1>5; armpennor 14, blåsvarta, de yttre vid roten och 14:de i utfanet svartgrå; armbågspennor 5, < armpennorna, blågrå, de inre blekare grå; överarmpennor 8, breda, 4 och 5 längst, blågrå med brunsvarta spolar; handtäckare blåsvarta; de små grå, kanthandtäckarne: utfan hvita, infan grå med hvitt bräm; armtäckare blågrå, mot utkanter och spetsar blekare, spetsdun grått; de mellersta blågrå med blekare spetsar; kanttäckare grå med hvita, svarta och rostgula, små fläckar; undre handtäckare blågrå, de inre med hvitt bräm; undre armtäckare gråblå, deras inre brämtrakter med långt, grått brämdun, de mellersta och kantarmtäckarne samt överarmtäckarne gråblå. Fötter höga; vadtäckare grå, de längsta i utfanet hvita; vad utåt grå, nedtill rostgul, intill ovan hvit, nedtill rostgul med hvita spolar, smalben brungrått, häl gul. Tars upptill bred, vid midten trind och ringlad, för övrigt gråsvart; tarssula brungrå, nättecknad; tår svarta, undertill gulbruna, 3>4>2>1, simhud, den inre, kort; klor svarta, korta, krökta, 1>3>2>4, 3 med fina, korta tänder.

Mellantåns kamformiga klo tjenar till att kamma bort ohyra från de ställen, som fogeln ej kan åtkomma med näbbet. Han begagnar den stundom under flygten. Audubon, Orn. Biogr. III 490, ref. Gloger, J.f.O. 1855, 20.

Var. hvit, mycket sällsynt, eller med inblandade hvita fjädrar; även en svart var. omtalas.

Ägg. Elliptiska, något ojemna, matta, blågröna med hvita, ytliga och smuts fläckar.

1. 24 april 1865.
2. 24 mars 1861, Pommern, abnormt långsträckt, smalt.

Obs. Oaktadt de övriga talen falla utom variationsområdet för de övriga äggen, faller dess rektangels storlek inom detsamma.

3. 25 maj 1865, Österrike. c abnormt bukigt, kort, blågrönhvitt.
4. 23 april 1864 (kull 5 st.), Ostpreussen.

Hägern har ytterst sällan, 1765 och 1756, visat sig på Grönland, Crantz, Fabricius, Sabine, Reinhardt.

Olofsen omnämner honom i sin resa till Island 1772. 'Drager dit under somliga år.' På Grimsö erhållen i slutet av sept. 1819; kommer under vår och höst. Då han här visar sig, spår folket godt fiske. Om man erhöll en död Häger, avskar man hans fötter och bevarade dem såsom amulett, Faber.

På Färöarna är han temligen talrik om vintern vid de lugna stränderna inne i fjordarna samt vid åar och insjöar; någon gång visar han sig även om sommaren, Landt. Man skall hava sett knappt flygga ungar. Det berättas, att när fogeln sväljt en fisk, måste han sätta stjerten mot marken för att få behålla den. Den, som har en fot av Hägern, har lycka med fisket, men man vet icke hvilken fot som är den rätta, och har man båda fötterna, gagnar det till intet, Landt, H. C. Müller. Erhållen den 15 jan. 1863, enligt samtidigt brev av P. A. Holm.

Strøm omtalar honom 1762 i Söndmör såsom en allmänt känd fogel. Under Boies resa år 1817 omtalades han såsom ej mer häckande, der den förr var talrik; Boie såg ett par på Tiötö. Häckar talrikt på vestkusten, i synnerhet i trakten av Stavanger, der han skall förekomma hela vintern, Rasch. Häckar kolonivis här och der på klipporna vid de yttersta skären mellan Trond-

hjem och Bergen, stundom på samma klippa som Skarven, Alkan m. fl. Under dagen ses han vada i grunda vikar, stundom talrik. Häckar sällan annat än vid kusten, oftast i fur, stundom i lövträd, såsom ask, *Fraxinus;* endast der träd saknas, såsom i trakten av Stavanger, i branta klippväggar; i det inre av landet synas endast ensliga foglar, möjligen enklingar eller enkor och unga foglar. Man har funnit honom häckande i Gudbrandsdalen och träffat honom till 66° n. br. I landets inre trakter tillfällig under flyttningstiderna. Få kvarstanna över vintern så nordligt som vid Trondhjemsfjorden, Collett hos Dresser. Vid Kristiania sällsynt. Häckade vid Randsfjorden och i Ski, Collett.

Vid Horndal visade han sig någon gång, enligt brev från Lundborg. Erhållen i Tierp, Hartman. Två yngre erhållna i Upland under 20 år till museet i Upsala, Lindblad. Förekommer i Södermanland vid Långhalsen, Lewenhaupt. Skjuten av Baron C. Ph. Sack 1835 på en holme i Sörfjärden vid Bergshammar, Pontén. I Örebro län mest under vår och höst, men även om sommarn, Högberg. Häckar även sällsynt, Löwenhjelm, Sundström. Under vår- och ännu mera under höstflyttningen besökes Tåkern av Hägern, C. M. S. I Östergötland mycket sällsynt. Vid Finspong likaså och endast under flyttning, enligt brev från Lundborg. Häckar icke och visar sig sällan i Norrköpingstrakten. Häckar sällan i Kils socken, Löwenhjelm. Skall häcka i Vermland, är der sällsynt, Nilsson, Hammargren, Cederström, och vid Karlstad i Gillberga-dalen. Stannar uppe i landet till början av okt., Lindblad. Unga foglar stundom i Bohus skärgård under våren, men oftare om hösten, ensamma eller 2—3 st. i sällskap, dröjande flere dagar. Några år före 1851 på Tjörn i sept.; en gammal sågs vid Törebo den $\frac{12}{3}$ 1851, W. v. Wright. I N. delen sällsynt, erhållen i aug., Cederström, och i Göteborgstrakten den $\frac{27}{6}$ 1841, $\frac{23}{7}$ 1872; vid Uddevalla den $\frac{27}{7}$ 1866. På Orust i febr. 1868 och juli 1865, Malm, men häckar ej der.

I Vestergötland, vid Venerns strand icke sällan unga foglar, men den häckar ej; en koloni fans dock vid Borås, Kolthoff, och han häckar vid Vettern, Gadamer. Ett par mil S. om Jönköping skola finnas kolonier, Kolthoff. Häckar icke i Vexiötrakten, men visar sig årligen i juli och aug. både der och i Bergunda, enligt meddelande 1881 av C. Wacklin. I Ö. Småland här och der, Tiselius, men ej omtalad såsom häckande.

På Gotland, enligt Andrée, högst sällsynt om vintern, enl. Kolmodin; en och annan gång träffad under flyttningstiderna; häckar icke här. Visar sig nästan årligen, vanligen parvis, enl. meddelande av W. Wöhler. Är icke träffad på Öland, Westerlund.

I Blekinge finnes han i större antal.

I N. Skåne och S. Småland har jag icke funnit honom häckande, och han visar sig der mycket sällan. Kommer till Skåne i mars, men då väderleken varit ovanligt blid, enligt Nilsson, redan i febr., och under höstflyttningen i aug.; bortflyttar i sept.; i NÖ. Skåne fåtalig. Den 10 april 1845 kl. 7 f. m. iakttogos vid Trolle-Ljungby 2 st. på flyttning, kommande från SV., enl. samtidigt meddelande av Gadamer. Häckade ej här, visade sig endast sparsamt vår och höst. Kom under åren 1844—50 den $\frac{3}{5}$, $\frac{10}{4}$, $\frac{15}{5}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{12}{5}$, $\frac{3}{5}$, $\frac{28}{4}$ och år 1852 den $\frac{18}{5}$. I V. Vram strövar han omkring vår och höst, enl. Lilljeborg, som 1839 såg den första den 4 april på samma dag som *Charadrius apricarius*, enl. samtidigt meddelande; erhållen vid Kristianstad den $\frac{22}{9}$ 1866, $\frac{8}{10}$ 1870, $\frac{10}{6}$ 1873, vid Råbelöf den $\frac{16}{6}$ 1870, enl. meddel. av N. Olofsson. Vid Ringsjön häckade år 1868 en koloni, hvilken flyttade derifrån till Trolleholm, der den bodde åren 1869—1872; flyttade

derifrån sistnämnda år, enligt C. Möller. Vid Ringsjön erhållen den $\frac{2}{5}$ 1868, Eurenius; skall vara mycket talrik på Hallandsås, Laholms Tidn. den $\frac{5}{1}$ 1882, och större kolonier finnas, enligt C. Möller, vid Snogeholm och vid Öveds kloster, i Herrevads planteringar med 80—90 bon, A. Carlsson. Vid Skarhult d. $\frac{18}{4}$ 1846. Vid Alnarp erhållen den $\frac{4}{4}$ 1858. I trakten av Lomma under vår och höst ej sällsynt i flockar om 3—4 st., som hålla sig vid stränder och i mossar, vid Borreby, Åström. I början av hösten talrik vid Skånes V. kust. Vid V. Skräflinge erhållen d. $\frac{7}{8}$ 1867. En mindre koloni finnes vid Skabersjö. Dresser har lemnat en vacker figur och beskrivning å en gammal hona från Börringe, hvarest en mindre koloni finnes; erhållen den $\frac{4}{7}$ 1852, Eurenius. Från år 1840 fans i en gles bokskog en stor koloni N. om Anderslöf i S. Skåne, i hvilken även en mängd Storkar bodde. Den utrotades genom skogens fällning och markens odling. Derefter slog en koloni sig ned i Havgård, N. om Grönby, hvilken ännu finnes kvar. Strövar omkring i slutet av juli och i aug., då de unga vanligen sprida sig; i sept. ej sällsynt. I trakten av Ystad synes han sällan. Ett år såg jag en ensam fogel vadande vid stranden $\frac{1}{2}$ mil vester om staden. År 1879 slog ett par sig ned vid Hammar; derav sköts en den 20 mars. I Simbrishamnstrakten skola de, enligt uppgift av Nisbeth, oftare skjutas, enligt meddelande av N. Bruzelius. Antalet synes i Skåne under senere 3 årtionden hava något minskats.

Till Danmark, hvarest han är allmän, kommer han i mars eller början av april; häckar i kolonier på flere ställen, stundom ensam. Blumenbach skriver 1823 och Faber 1826, att Skarven, *Graculus carbo*, under senare år inflyttat till Danmark och dittills endast funnits häckande med *Ardea cinerea*. På Abelö, i sjön vid Skanderborg, fans sedan flere år tillbaka, 1822, en Hägerkoloni. År 1822 häckade i den några par Skarvar; år 1823 funnos der över 100 par Skarvar. Så ock vid Horsens, hvarest 1823 ett par Skarvar bodde i en icke obetydlig Hägerkoloni; och både Boie och Faber ansågo, att Skarven innästlade sig bland Hägrarna för att begagna deras bon. Även till en sjö vid Strö kom Hägern årligen för att häcka. Vid Horsens övervintrade en och annan till 1824, Faber. Lägger ägg i medlet av april; under juli och aug. leva de spridda i olika trakter av landet, bortflytta i sept. eller okt., Kjærbölling, Benzon hos Dresser.

Häckar i Slesvig och Holstein kolonivis, derefter strövande omkring i alla trakter; talrik i synnerhet vid V. kusten, hvarest en del övervintrar. Kommer i medlet av mars, 1876 före den 26; största antalet bortflyttar i slutet av sept. eller endast vid ihållande skarp frost. Besöker även öarna. De första äggen vid Husum 1877 d. 21 mars. Vid Flensburg under sommaren samma år; flere stannade över vintern. År 1878 de första äggen den $\frac{19}{3}$, Rohweder. I Tondern säges han vara tillfällig, J. P. Müller. Till Nordfriesiska öarna kommer han från det närbelägna fastlandet, der han har stora kolonier, till kusterna å öarna. Drar bort först vid ihållande stark frost, Rohweder. Grunack och Thiele omtala honom på Sylt, der han förekommer ensam.

I Finland erhållen den 7 aug. 1872. År 1876 heter det, att han träffats 3 gånger och att han i S. Finland är tillfällig; en erhållen av Veterinären Fabricius, se ovan. Häckar söder om Ladoga, Palmén.

I Ryssland och Sibirien över allt vid fiskrika kärr och sjöar eller på floders och bäckars rörbevuxna stränder allmän, saknas dock i de nordligaste trakterna, men är icke sällsynt vid Aa och Düna, Meyer. I Rappin erhållen i aug. 1859, Seidlitz. I Kurland ej sällsynt, Beseke; en koloni känd, Goebel. I Ryska

Lithauen häckar han talrikt, än spridd i djupa skogar med *Ciconia nigra*, på högstammiga träd, än i talrika kolonier, v. Chlapowski. Enligt Sabanaeff sällsynt i Jaroslav, men allmän i södra delen av guvernementet Moskva. Vid Dnjepers mynning d. 28—31 maj 1869 n. st. Är mycket talrik i S. Ryssland, likaså i Uman om hösten; häckar der; 1867—69 kom han resp. den 15, 27, 7 mars, bortflyttade resp. den 6, 10, 1 okt., Goebel. Bortflyttar från Charkow i okt., Czernay.

Visade sig på Krim på Malakoffs ruiner, Goebel. Häckar sällan i Ural, Dresser. I Kaukasus, Bogdanow, Schalow. Häckar i Turkestan till en höjd av 3—4,000 fot över havet; på Aralöarna häckar han, der träd saknas, på marken i 3 fot höga bon, hvartill materialet måste föras 12—15 verst, Dybowski. Talrik i Baikal; bor med Skarvar, så att ända till 17 bon av båda arterna träffas i samma träd, Georgi, 1772. Senare heter det, att han här är sällsynt; på Dauriens högslätter allmän; kom dit natten emellan den 26 och 27 mars, de flesta den $\frac{4}{4}$; ägg den $\frac{17}{4}$—$\frac{1}{5}$; bortflyttade i början av sept. Talrik vid Onon, Darasun, Dybowski, Parrex. I de södra trakterna av Amur-floden även talrik, Radde. Schrenck träffade honom också här; han var mycket skygg. I Aral-tianschans lågland, Severzow. I Ö. Sibirien, Taczanowski; i Staryi Tsuruchaitui våren 1873, häckar talrikt vid Argun, Severzow. Häckar i Irkuts floddal; är der sällsynt på flyttning i maj och början av sept. I Ö. Sibirien skall fogeln vara vackrare än den europeiska, kallades *Ardea brag* av Geoffroy, Taczanowski.

I Tyskland och dess grannländer allmän; 'kommer och flyttar bort under samma månader som i Danmark', dock stanna många kvar över vintern, även om den är sträng, Meyer, Wolf; talrikast i lågländta trakter vid Oder, Elbe, Weser, Ems, Rhen m. fl., Naumann. I Pommern mycket vanlig, Hornschuch, Schilling, 1837. Wiese omtalar från Pommern, att på våren 1852 lemnade samtliga Hägrarna sin koloni plötsligt, innan ungarna voro flygga, och kommo icke åter; 2 tyska mil från stället grundades åter en ny koloni. Orsaken troddes vara brist på föda, 'emedan årlig förstöring av ungarna icke medför koloniens flyttning'. Till Pommern 1825—51 tidigast den $\frac{6}{3}$, senast $\frac{20}{4}$, Hintz. Kolonien vid Manow, om 80 par, lemnade platsen 1867, sedan under föregående år boen blivit plundrade, Hintz. *Falco ater* bor stundom i samma träd i Pommern, Krüper. I Neu-Vorpommern 1858 flere kolonier; ungar flygga i medlet av juni; iakttogs 1881 den 12 april, Quistorp. Häckar i Pommern, övervintrar stundom, hade kommit 1859 till Vor-Pommern i slutet av april, Holland. Iakttagen i Greifswald den $\frac{16}{3}$ 1860, Quistorp; 5 ägg en gång den $\frac{18}{4}$ 1863 i Vorpommern, Holtz. Quistorp, som såg honom på Usedom den $\frac{10}{7}$, fann ungar flygga i medlet av juni. Häckar

Schlosskämpen och närliggande orter.	1857	1858	1859	1860	1861	1862	1863
		+5+9°	0+6° V. +6,+9° NO.	+5+6° V. +6+10° V.	0+5,5° VS. 0+8° OS.	+4+6° SV. +8+14° SV.	+1+5° SV. +8+15° SO.
Flyttning	$\frac{26}{3}$ $\frac{28}{9}$ $\frac{7}{10}$	$\frac{17}{10}$ $\frac{20}{10}$	$\frac{19}{3}$ $\frac{10}{10}$	$\frac{13}{3}$ $\frac{24}{10}$	$\frac{7}{3}$ $\frac{17}{10}$	$\frac{8}{3}$ $\frac{8}{10}$	$\frac{2}{3}$ $\frac{23}{3}$ $\frac{5}{4}$ $\frac{3}{9}$ — $\frac{16}{10}$
Ägg	$\frac{8}{4}$ $\frac{16}{4}$	$\frac{9}{5}$ $\frac{14}{5}$	$\frac{3}{4}$ $\frac{11}{4}$ $\frac{24}{4}$	$\frac{2}{5}$	——	——	$\frac{18}{4}$

	1864	1865	1866	1867
	−2+1° OOS. +4+10° SV.	−1+2,5° +4+10° S.	−2+2° OOS. +12+19° OSO.	+1+14° SSO. +4+8°
Flyttning	$\frac{4}{3}$ $\frac{17}{3}$ $\frac{3}{10}$ $\frac{7}{10}$	$\frac{10}{3}$ $\frac{16}{9}$ $\frac{28}{10}$	$\frac{8}{3}$ $\frac{14}{3}$ $\frac{28}{3}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{28}{9}$	$\frac{18}{3}$ $\frac{26}{3}$ $\frac{17}{9}$ $\frac{11}{10}$
Ägg	$\frac{5}{5}$ $\frac{8}{5}$	——	$\frac{4}{4}$ $\frac{13}{5}$	——

i Neu-Vorpommern i flere stora kolonier, mera sällan ensam; på hösten ofta i flock om 50 st.; under höst och vinter i mängd på sädesfälten, Holtz. På Bock vid Stralsund; en koloni vid Warzin, Lühder. Om dess flyttning och äggläggning vid Schlosskämpen finnas följande uppgifter av Hintz. Se tabellen pag. 643.

Flyttningstider iakttagna vid stationer i Tyskland.

	1877	1878	1879	1880
Greifswald	—	—	—	$\frac{9}{3}$
Gebhardshagen	$\frac{24}{10}$, $\frac{26}{10}$ dragande åt SO.	—	—	—
Grossenhain	$\frac{15}{12}$ $\frac{10}{1}$ $\frac{2}{3}$	—	—	$\frac{19}{10}$
Walkenried	$\frac{17}{3}$	—	—	$\frac{14}{4}$ $\frac{18}{10}$
Köpenik	$\frac{26}{3}$	—	—	—
Vorwohle	—	$\frac{15}{2}$, $\frac{20}{3}$ $\frac{18}{10}$	—	—
Oderwald	$\frac{4}{4}$	—	—	—
Marienthal	$\frac{13}{2}$	$\frac{8}{2}$	$\frac{7}{4}$ $\frac{28}{10}$	$\frac{11}{3}$ $\frac{14}{10}$
Teutoburger Wald	$\frac{22}{3}$	—	—	—
Lichtenberg	—	—	—	$\frac{10}{3}$
Mariahof, Obersteiermark	—	—	—	$\frac{5}{3}$ $\frac{14}{4}$ $\frac{18}{4}$ $\frac{24}{4}$

Vid Gebhardshagen 1857 fans en stor koloni; efter kärrens torrläggning finnes han der endast under flyttning, såsom år 1877. För sistnämnda år finnas följande uppgifter: vid Grossenhain förr talrik, nu visar han sig endast stundom. I Walkenried häckade 3 par, v. Vultejus. I Ottenstein visade han sig alla årstider utan att häcka, Gellrich. Vid Braunlage, Häberlin. Häckade talrikt vid Odenwald, ungar utkläckta den $\frac{16}{4}$. Vid Mariathal häckade hundrade, på $\frac{1}{2}$ hekt. ett par. Häckade vid Orthausen, vid Seesen, Beling, och fåtaligt vid Rübeland, Uhde. Flyttade över Teutoburger Wald, Schacht. Vid Cronenberg 1877 sällsynt, Herold.

På Radü, Pommern, 1861 den 11 mars sedd vid dess bo; flygga ungar den $\frac{6}{7}$, Hintz.

	1867	1870	1871	1872	1873	1875	1877	1878
De första sedda i Schwerin	$\frac{17}{2}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{8}{3}$	$\frac{10}{3}$	$\frac{27}{3}$	$\frac{26}{3}$	$\frac{9}{4}$	$\frac{27}{3}$, $\frac{30}{10}$

Vid Schwerinersjön, Wüstnei. Sedda den $\frac{17}{3}$ 1857 i Mecklenburg, Zander. Stora kolonier 1877 vid Stargard och i Fahrenhorst. Häckar i Ö. och V. Preussen, Rathke. I Mark omtalas han såsom icke sällsynt om sommaren av Schulz; temligen talrik, häckar i kolonier, Vangerow. Sådana omtalas 1876 och 1881; i ett bokträd funnos 10—12 bon, Schalow. Vid slottet Ivenack i Mecklenburg-Schwerin fans förr en större Hägerkoloni, som bygde i gamla bokar, men den utrotadas för den skada, träden av dem ledo; de voro ganska skygga, Böhm. I Arnsberg, fastän icke över allt, talrik, Suffrian. Från år 1879 ega vi följande uppgifter: i en skog i provinsen Posen häckade sedan urminnes tid omkring 600 par i höga barrträd med ett eller 2 bon i hvarje träd, v. Chlapowski; iakttogs vid Lehnitz-See den 15 juni, Böhm; fans förr i kolonier vid Carolath och Grünberg, i trakten av Saabor, vid sjöar och på Oder ofta gående på fångst, Tobias; i trakten av Dingelstädt temligen talrik, Strecker.

Till Neustadt Eberswalde kom han år 1865 den $\frac{10}{3}$ vid V. vind och vid — 1 till +2,5°, då ännu snö låg på marken; en och annan hade synts hela vintern; den $\frac{29}{9}$ hördes han här flytta; de flesta den $\frac{28}{10}$ vid S. vind och + 4 till 10°, Hintz. I Anhalt häckade han förr ofta, 1856 knappt, utom i Coswiger Forst. En och annan årligen vid Elbe, Pässler. Häckar i trakten av Diebzig, Baldamus. I Münsterlandet vanlig, Bolsmann. Vid Walkenried 1879 första kullen i juni, v. Vultejus. Iakttagen vid Riddagshauser Teiche vid Braunschweig, men häckar icke, Nehrkorn. Ruhl omtalar honom från trakten av Mühlheim vid Köln, Glaser från Worms, der han talrikt häckar och lever av *Dreissena polymorpha;* häckar i Westerwalde, Sachse, 1875; der och vid Dill redan omtalad av Römer, 1863. Vid Hohenstein sällsynt, sedd den $\frac{4}{11}$ 1857, Snell. I Nassau och vid Rhen, Main och Lahn icke sällsynt, enligt Römer. Vid Glogau i Schlesien en stark koloni i barrskog. Vid Prosna iakttagen den 12 augusti 1864, A. v. Homeyer. I Frankfurt a. M. under hela året, men under

vintern fåtalig; Wupperdalen, Hopff, Fuhlrott; häckar ej i Neuwied, men är vid andra tider än häcktiden ej sällsynt och visar sig stundom även om vintern, Braths. I Niederhessen häckar han sällan, men är annars temligen vanlig, Sezekorn. Schwaab ansåg 1851 denna vara den enda art, som häckade i Kurhessen. Flyttar regelbundet över Halle a. S., E. Rey; om hösten i Thüringen, Hellmann. I Ö. Thüringen häckade han förr kolonivis; förföljelse med skjutgevär har gjort, att numera endast spridda par finnas kvar, Liebe. I Werrathal, Thüringen, ganska talrik, Ruhmer. En koloni vid Königs-Wusterhausen utgöres av 600 bon, Cabanis, 1868. I Wetterau vanlig från mars till nov.; häckar på flere ställen kolonivis; i Dorfelder-skogen enkla par, Jäger; i Taunus talrik, Snell. Förekommer i Würtemberg, Calwer; i S. Würtemberg erhållen den $\frac{16}{12}$ 1857, K.-Warthausen. Vid lägre Bodensjön i mars till september ej sällsynt, häckar, Walchner. Häckar i Bayern; den $\frac{17}{12}$ 1853 syntes en flock om 50 stycken, Jäckel; stannar i Mindel om vintern, även om den är sträng, vid varma källor, och lever då av grodor. Häckar i Mindel och Kamelthale, Landbeck. Träffad i Bayern den $\frac{17}{5}$ och $\frac{22}{7}$ 1854, stående rakt upp och ned med till handleden utsträckta vingar. I trakten av Aisch ses han hela året, talrikast under fisketiden, i flockar om 40—100 st.; de flesta bortflytta i okt. och nov.; efter islossningen i febr. och mars återkomma de flyttande. Bo fans icke i trakten år 1863. Vid Neuhaus fans deremot förr en koloni. Den $\frac{13}{5}$ 1602 sände markgreven Georg Friedrich v. Ansbach sin falkenerare dit med begäran att få taga så många unga Hägrar, som han behövde. Den 16 maj 1606 skrev Markgreven Joachim Ernst v. Ansbach och begärde 15 st.; från $\frac{11}{6}$ 1606 och $\frac{18}{5}$ 1607 finnas även brev i samma ämne, Jäckel. Kommer till Mittelfranken i slutet av febr. och början av mars; ensamma par häcka, sällan såsom vid Windsheim kolonivis; andra kolonier till följd av skogsavverkning försvunna. Bortflyttar i okt. och nov.; årligen övervintra några; tårna förfrysa då ofta; i rätt kalla vintrar förtär han de mest olämpliga födoämnen, såsom frön av *Viburnum opulus*, och han blir så utmerglad, att han kan tagas med händerna. Stundom äro de dock även under vintern feta. Iakttagen vid Erlangen, G. v. Koch, 1872. Häckar i Schwaben och Neuburg och träffas hela året. Vid Lech ser man ruinerna av Lichtenberg, kurfurstens av Bayern förra jagtslott, der Hägerjagt med Falk förr anställdes. I närheten av slottet fins en gammal ek- och bokskog, der ännu flere hundra Hägrar häcka. I kronorna av ekarna ser man 6—10 bon i hvarje. Häckar även i Mindel- och Kamlach-dalarna, Leu. Vid Albechersjön fans åtminstone år 1865 en koloni, enligt Altum.

I Schweiz vid sjöar och floder under hela året, dock mindre talrik under vintern; talrikast vid Wallersee och övre delen av Vierwaldstättersee, häckar här på bergen; är talrik även vid Aar och Lemmat, Schinz. Allmän längs åt Saane. I Gruyère talrik, häckar der, F.-Beaumont; troligtvis avbildad i Gruyèreska vapnet i stället för en Trana — som givit staden i Schweiz sitt namn, Quistorp. I Schaffhausen ständigt vid Untersee och vid Rhen till Langwiese, Goeldlin. En koloni omtalas 1865. Träffad 1864 på sommaren 6,000 fot över havet. Häckar vanligtvis parvis i träd vid sjöar och floder. En koloni vid Vierwaldstättersjön upptäcktes under samma tid. Den skall förut hava funnits i Axebergets klippor. Omkring 1858 har den intagit en utlöpare av Pilatus. Här funnos omkring 1868 å träd 4—500 fot över vattnet 100—150 bon, ofta 4—5 i hvarje träd. Hägrarna tyckas komma hit från olika trakter i mars och april, men andra komma

senare. Häcktiden med ungarnes uppfödande varar till in i aug. I kolonier lever även Gladan, både den svarta och röda. Kolonien besökes stundom med lifsfara; flere personer hava här nedstörtat från klipporna, v. Tschusi. I Unterwald mycket allmän, förekommer i Le Valais, F.-Beaumont. I St. Gallen och Appenzell talrik; häckar vid floden Sitter. År 1877 en koloni om 12—14 par vid Hüllikon, Zürich, Stölker. Flyttar regelbundet i Genève-dalen, F.-Beaumont; i Schweiz under sept. och nov., G. Haller; fans under pålbyggarnes tid, Rütimeyer.

I Lausitz 1838 en koloni om 2,000 par, E. v. Homeyer. I Mähren och Schlesien endast på flyttning i april och sept., vanligtvis unga foglar; den $\frac{16}{4}$ 1854 erhölls en gammal hane, den enda under 12 år, Schwaab. I Oberlausitz allmän; häckar i lägre trakter, övervintrar ofta, Tobias. I Böhmen under hela året, A. Fritsch. Kom till olika ställen tidigast den $\frac{17}{3}$, senast den $\frac{29}{4}$; bortflyttade tidigast den $\frac{15}{9}$, senast den $\frac{11}{12}$, K. Fritsch; årtalen icke uppgivna. Till Galizien och Bukowina kommer han i mars eller april, bortflyttar i okt., häckar, Zawadski.

Häckar i Salzburg talrikt, v. Tschusi. Häckar i Övre Österrike i hög skog, par- eller kolonivis, ofta långt från vatten, lägger 3—4 ägg i slutet av april, ruvar 21 dygn; ungarna födas med fisk, grodor, larver, vattenlemlar, Brittinger. Häckar även vid Krakau bland rör och på grästuvor, Wodzicki. Kom till trakten av Wien den $\frac{17}{3}$ 1856, $\frac{7}{3}$ 1857, $\frac{14}{3}$ 1858; bo med 5 ungar erhållet den $\frac{29}{4}$ 1877, Gr. Marschall, v. Pelzeln; häckar även 1882 i trakten vid Donau, Spreitzenhofer; vid Lilienfeld övervintra några, Neweklowsky. Ön Adony, mellersta Donau, innehades före 1817 av Råkor, men som folket trodde, att dessa voro orsaken till missväxt, utrotades de. År 1818 visade sig 4 par Grå Hägrar; 1819 några hundra, hvilka utträngde Råkorna; 1821 tillkom *Ardea nycticorax*, som tog övergivna Råkbon i besittning; 1826 visade sig först *Ardea alba;* 1827 kommo Skarvar, som till en början stredo med de Grå Hägrarna, men sedan bodde de fredligt tillsamman, Landbeck. Är den talrikaste arten i familjen vid mell. Donau. År 1878 var han här föga talrik; bon vid Kovil lågo stundom 3 meter över Donaus vattenyta, Kronprins Rudolf m. fl. På ön Lessina den $\frac{22}{3}$ 1874 under flyttning, Buchich, A. Fritsch. Vid Donau den $\frac{21}{3}$. I Alibunar den $\frac{25}{3}$—$\frac{29}{3}$ 1852, A. Fritsch. K Fritsch räknar medeltiden för ankomsten till Wien vara den $\frac{13}{3}$, till Schässburg den $\frac{23}{3}$, till Laibach den $\frac{24}{3}$. Häckar vid Obres, Peterwardein, Zelebor, v. Pelzeln. I Banatets träsk finnas kolonier, A. Fritsch. Den $\frac{23}{3}$ 1845 i Batiz vid Strellfloden funnos millioner sångfoglar, rovfoglar m. fl., hvilka hade sökt skydd under den stormiga natten; marken var snöbetäckt. Sandholmar i floden voro betäckta av vadare och simfoglar, deribland Skarvar, Svarta Storkar och Hägrar. Trötta som de voro, skrämdes de icke av skotten, men uppvärmda av solen mot middag höjde de sig och drogo i nordlig riktning, Stetter. I Oravitz 1880 sällsynt, kom d. $\frac{11}{3}$. Går liksom andra Häger-arter vid Theiss och Bodrog till övre Ungern, Jeitteles; vid Mariahof sågos 2 st. högt i luften den $\frac{11}{3}$ 1864 på flyttning; erhölls den $\frac{24}{3}$, talrik under året, sågs dagligen från början av april till medlet av maj; hos en träffades en igel i munvinkeln, Hanf.

Drar vid Budapest från SO. till NV., v. Madarasc, Stetter. Häckar i Ungern: en koloni på första ön i Donau nedom Pesth; Hvita moraset, beväxt med *Salix fragilis*, *Populus tremula* m. fl., den 31 maj: halvvuxna ungar, några par ruvade ännu, är här föga skygg, Baldamus; Obedska Barra, Ettinger. I Siebenbürgen temligen allmän vid stora floder och sjöar, Landbeck. I Ungern och Slavonien föredrar han flytande vatten. Om lägre Donau

säger redan NAUMANN, att den är 'gewissermassen eine Heerstrasse' för de från norr vandrande sump- och vattenfoglarna, likasom de i nordiska hav utmynnande tyska floderna. I Syrmiska träsk i tusental, LANDBECK, 1842, v. HOMEYER. I Serbien hade hade han läggfärdiga ägg den 14 april, BALDAMUS. Häckar i Transsylvanien, DANFORD, BROWN.

I Tyrolen under flyttning, talrikast om våren, ALTHAMMER. Häckar i trakten av Linz, KEIL. I Vorarlberg om sommaren, häckar i synnerhet vid Obersee, enligt BRUHIN, som även uppräknar andra här förekommande Hägrar m. fl. foglar.

I Oldenburg talrik; kom år 1858 d. $\frac{20}{3}$, 1880 d. $\frac{1}{3}$, WIEPKEN; vid Stühe en koloni om 1000 bon, NEGELEIN.

I Holland och Ostfrieslands kustland ej sällan häckande. På Borkum förekommer han under hela året utan att häcka; i aug. sågs under flod och blåst en flock på 200 st., v. DROSTE; träffad i sept. 1865; på Rottum syntes några d. $\frac{19}{8}$ 1862, ALTUM. Till Wangerooge kommer han från fastlandet under hela sommaren, WIEPKEN. I Friesland allmän, häckar, ALBARDA. Talrik i i Gröningen, häckar i maj, BRAAK. Häckar på Scholeraar-ön, vid Gouda, liksom andra Hägrar, PÄSSLER, BERGER.

I Belgien häckar han talrikt; håller sig om vintern vid sådana små bäckar, som icke tillfrysa, och på fälten, DE SELYS.

På Orken- och Shetlandsöarna skall han vara talrik, JARDINE; dock omnämnes han icke av EDMONDSTONE. I England finnas omkring 100, i Skotland 60 och i Irland 40 kolonier, även här finnas sådana å klippor vid stränderna, HARTING; enligt MORE vid 50—60° n. br.; är enl. DRESSER temligen allmän, men mindre talrik än förr.

I Frankrike har han, såsom annanstädes, förr varit mycket talrikare än nu. Hägerkolonien vid Fontainebleau var mycket beryktad på FRANS I:s tid, men är sedan länge försvunnen, och även de små, som ännu 1867 funnos kvar i Vendée och Champagne, anses snart skola spridas. Från Champignol omtalas en koloni, hvars foglar skola flytta mycket regelbundet; komma den 6 mars, bortflytta den 6 aug. Hvarje afton draga de ut efter föda, någon gång 3—5 kilometer, DEGLAND, GERBE. I Eure & Loire om vintern, MARCHAND; förekommer i Seine-inférieure, HARDY; längs åt Saône, ävensom vid Lyon allmän. Häckar sällan i Boillonnais, DEGLAND. I Savoyen under hela året i små flockar eller ensam; häckar mycket fåtaligt, BAILLY. I Provence under hela året icke sällsynt, under vår och höst starkt drag av nordiska Hägrar, J. W. v. MÜLLER. Under flyttning i S. Frankrike ofta i stora flockar, DE SERRES; ävenså vintern 1861 i Côte d'Or, MARCHAND.

I Galicien allmän under hela året, drar sig till landets inre delar om vintern, NACEYRO. Vid sjön Albufera allmän, VIDAL; i passande trakter av Andalusien talrik, i synnerhet i trakten av Sevilla, der han häckar, SAUNDERS. Även vid Gibraltar om vintern talrik; de flesta bortflytta i mars, endast få kvarstanna, IRBY. I Portugal, enligt A. C. SMITH, allmän, vid Lagos under ebb, E. REY.

På Balearerna träffas han oftare än samslägtingarna utan att vara talrik. En ung fogel erhölls på Mallorca i maj, hvarför han ansågs häcka der, A. v. HOMEYER.

Få sågos på Korsika, WHARTON. På Sardinien fåtalig under flyttning i mars eller början av april; få övervintra i jan. till slutet av april; flyttar, enligt CARA, i maj eller senare, återkommer på hösten, SALVADORI. Häckar i N. och mellersta Italien, men är der sällsynt om vintern, då han deremot är talrik i S. Italien, SALVADORI, Vid Florens, HÖLKER. Förekommer i Toscana; i trakten av Pisa 1864, sparsam, GIGLIOLI; är talrik på

Sicilien, der han även häckar, Malherbe. På Gozzo och Malta under vår och höst ej sällsynt och förekommer, även stundom om vintern, under storm, C. A. Wright.

Kom till Stadlhof 1880 den $\frac{25}{2}$, $\frac{21}{3}$. Kom till Pirano 1880 i april; fans även i dec. I Albanien och Montenegro i aug., Powys; vid floden Pjeka den $\frac{13}{4}$, A. Fritsch. På Greklands fastland och på Korfu under vintern allmän, Powys. I Grekland tyckes han finnas under hela året, Simpson; många flytta om våren och komma i stora skaror till havsstränderna, som även besökas av de övervintrande och der de ofta midt på dagen ses sovande. Häckar i kärren vid Termopylæ, der inga träd finnas, på något upphöjda platser i vassen, och de bygga der bo av gammalt rör och vass, v. d. Mühle. Över Cykladerna flyttande vår och höst, Erhard.

Häckar i Sarepta i mars, Baldamus, i Bulgarien även vid små floder, Finsch; i Turkiets kärrtrakter allmän, Elwes, Buckley; vid Krim, Ismid, Konstantinopel, Taylor; i Dobrudscha talrik, häckar i tusental med andra Hägrar i kärret Vlatjo vid Kassova, Sintenis. Häckar i Rumelien i skogar ej avlägsna från kärr och sjöar.

Sedd i Mindre Asien, Danford; finnes i trakten av Smyrna, enligt v. Gonzenbach, och Tristram säger, att han finnes i Palestina under hela året samt att man träffar honom på bankarna i Jordan. På Cypern, Aug. Müller, 1879.

På Azorerna är detta den enda art av Häger, som häckar, Godman, och skall der vara stannfogel; på Kanarieöarna om vintern temligen ofta, Bolle. Webb m. fl. anse honom der tillfällig. På Kanaria i maj, skall häcka der bland täta rör, *Arundo donax*, Bolle; på Teneriffa träffad i medlet av maj, sades häcka på klippor vid kusten, Godman; om vintern icke sällan vid havsstranden, Bolle.

I Tanger och Ö. Marocco under jan.—april vid alla floder, Drake; i Tanger även stannfogel, Irby; de, som flytta till Europa, göra det i febr. och mars, återkomma i nov. och dec. Å Kap Verdsöarna tillfällig under flyttningstid, Dohrn. Träffad å Guldkusten, i Bissao, Hartlaub; i Gabon, Verreaux.

I Algeriet, Labouysse; Constantine, Taczanowski. Nämnes såsom tillfällig på N. Afrikas oaser under vintern, Tristram.

I hela NÖ. Afrika icke sällsynt; vid kusten av Röda havet vanlig. I NÖ. Afrika vanlig, Heuglin, A. Brehm. Under jan. på sandrev i Nilen vid lågt vatten. Ovan om Manfallu. Hartmann såg honom på ön Urda den 27—31 mars och vid sjön Mareotis samt i jan. på sandrevlarna i Nilen vid lågt vatten. I trakten av Alexandria den 12 och 16 jan., vid Kairo den 26 jan., Vierthaler. Under vintern i Egypten allmän, Tristram, Taylor; i Nubien, enligt Adams, talrik; der och i Egypten i sällskap med Pelikaner, Skedgäss och andra vadare, Shelley. I sjön Menzaleh vanlig, enl. A. Brehm, som såg honom på resan från Kairo till Chartum den $\frac{14}{3}$, vid sistnämnda ställe den $\frac{9}{9}$ och d. $\frac{9}{6}$ vid Nilen; vid Blå floden den $\frac{28}{11}$. I Mozambik och Zanzibar, Sperling, Grandidier; Mauritius, Dresser. Vid Kingani ej sällsynt, Böhm, 1882. I det inre av S. Afrika allmän i alla lämpliga trakter; ägg skola hava erhållits härifrån, Layard. I Transvaal en ung fogel, som nyss lemnat boet, erhållen den 7 april, Ayres. I Limpopo, Matabili, temligen allmän, Buckley; Port Natal i allmänhet parvis, mycket skygg, hos en fans en ål i magen, Gurney; talrik både vid Natal och Kap, Shelley. Från Orangeflodens mynning till Walwich bay, på och nära kusten allmän, i det inre landet sällsynt, utom i Odonga, dit han kommer i dec.;

lärer icke häcka der, Dresser. På Madagaskar talrik, Pollen; Amiranterna, Newton.

I S. Afghanistan i nov. och d. $\frac{12}{12}$, $\frac{17}{12}$ 1880, d. $\frac{2}{1}$, $\frac{26}{2}$ 1881; allmän i Kandahar under vintern, C. Swinhoe. Iakttogs i Persien, Blanford, Filippi.

I Gilgit på flyttning från medlet av aug. till början av okt., även i slutet av sept.; återkommer i febr., då han är vanlig till början av okt., även i slutet av sept.; återkommer i febr., då han är vanlig till slutet av mars i flock om 10—12 st., hvarefter han småningom avtager i antal, så att endast få synas i början av maj *(A. brag)*. Häckar i Kashmir, Biddulph, Scully.

I Kattiavar, Vestra Indien, allmän, J. H. Lloyd. Sundevall ansåg sig hava sett honom i slutet av mars och slutet av april vid Calcutta. Torgförd der, Blyth, 1849, och man har senare funnit honom i mängd i landets lägre trakter och i Umballah, Beavan; i Oudh och Kumaon under den kalla årstiden talrik, Irby. Swinhoe såg några få nära Bombay den 11 nov.

Häckar i Indien, men icke i så stora kolonier som i Europa, Jerdon, Dresser; i Dukhun, Sykes. På Ceylon ej sällsynt, Holdsworth, Hartlaub; häckade i mars 1872, Legge.

I N. Kina häckar han allmänt. I Chefoo den $\frac{6}{10}$; ungar erhållna den 29 sept. Kommer till trakten av Peking i mars; flyttar i flockar om 20—30 st. på linie såsom Tranorna. Ofredas icke i Kina, söker sig föda om dagen i risfält och på stränder; hvilar om dagen t. o. m. inne i städerna, David, Oustalet, 1877. Vid floden Peiho allmän. I Amoy under vintern även allmän, och under sommaren stryka stundom flockar deröver. På Formosa *(Ard. leucophæa* Gould) under hela året allmän. Mellan Hongkong och Kanton, enligt Swinhoe, allmän, der jag dock i dec. månad icke såg honom. Sedd i alla trakter av Hainan, Swinhoe. Även i Mongoliet.

Förekommer i Japan, Thunberg m. fl.; Hakodadi, Swinhoe; Tokio, Yezo, Blakiston, Pryer. Loo-cho-öarna å risfälten, Cassin, Perrys exp.; Filippinerna, Java, Horsfield m. fl., samt i det inre av S. Australien, Nya Sydwales, Gould.

Uti Amerika, der han saknas, ersättes han av *Ardea herodias* L. På N. Zeland finnes en, som av Ellman 1861 blivit kallad *A. cinerea,* men är 'Blue Heron' Lath. = *A. matook* Vieill. Cf. Voy. of Erebus a. Terror. Zool.; Ibis 1861, 235.

Hägern var Pallas Athenes fogel, Homeros.

Aristoteles säger, att Örnen och Räven taga Hägern, och att han sjelv tager Lärkans ägg. Även Oppianos omtalar honom och säger, att han var för menniskan kär och värderad. Han spår väder, vinter och sommar. I början hava alla haft samma föda. Hägern har uppfunnit fisket. Han skröt även över att kunna simma bättre än Neptun, som deröver blev vred och nekade honom simkonsten. Derför måste han alltid fiska stående vid stranden. Märklig är uppgiften om foglarnes lika föda och att Hägern står och fiskar, en åsigt som bibehållit sig till våra dagar. Fogeln omtalas även av Ailianos.

Virgilius omtalar Hägern såsom bebådande storm:

notasque paludes
deserit atque altam supra volat ardea nubem.

och de vanliga träsken
Hägern lemnar och flyger högt, ja upp över molnen.

Av *Ardeola* finnas 3 slag: *leucon*, *asterias*, *pellos*, enligt Plinius. Några svårigheter vid fortplantningen omtalas, hvilket jag anser härleda sig från Rördrommens läte.

Om *Ardeola leucon* säga augurerna, att, då den flyger mot söder eller norr, är ingen fara för handen. Plin. XI C. 37, 52.

Ardeola och *cornix* äro vänner, Plin. X C. 74.

Sorices et ardeola invicem fetibus insidiantes, Plin. X 74.

Ardeola rostrum in pelle asinina fronti adalligatum; putant et per se rostrum effectus eiusdem esse vino conlutum, nemligen att befordra sömn. Plin. XXX 15: 48.

Ardea var en stad i Latium, som hos de klassiska författarne nämnes på flere ställen. Det var ur dess aska som fogeln först visade sig; till hvilken saga fogelns färg givit anledning, likasom till dess namn i senare tider. Den förr ej sedda fogeln uppflög och fick stadens namn, Ovidius.

Uti den äldre Eddan läses:

Glömskans Häger heter
han, som över ölrus hägrar,
han stjäl mannens minne;
den fogelns fjädrar
mig fjettrat ock
uti Gunnlöds gård.

Att Hägern är *Ardea cinerea* är obestridt. Man har varit oviss om skälet, hvarför Hägern här nämnes. Men Hägern sitter ofta sovande eller vakande orörlig och liksom dåsig. Derav de gamle Romarnes bruk av Hägerns näbb såsom sömngivande medel och bilden 'Glömskans häger', i stället för sömnen, som framkallas av ruset. Såsom vi sett, visar sig Hägern på Island, ännu mer i Norge och S. Sverige; men det utesluter icke möjligheten av att Eddans ord ega något samband med Plinii, XXX 48.

Under namn av *Grus* avbildas Hägrar, *A. cinerea*, av hvilka en på en kulle står med den ena foten upplyftad, hållande en sten; nedanför stå 5 sovande med motiv: '*ut alii dormitent*', för att andra må kunna sova, och man ville härmed visa, att den styrande vakar för folkets väl, Pinicello. D:r Elof Tegnér har meddelat, att å grevliga Gruyèreska vapnet en Häger är i silver på rödt fält avbildad. Jemf. här ovan p. 645. I grevliga Wachtmeisterska vapnet är även Hägern avbildad, såsom sinnebild av vaksamhet, tydligen i stället för Tranan.

Av det föregående kan man sluta till Hägerns levnadssätt; dock må följande tilläggas. I allmänhet älskar han sött vatten. Så är även förhållandet med övriga europeiska arter, under det att nästan alla arter, som jag insamlat i andra verldsdelar, erhållits vid eller i närheten av havskuster. Det är åtminstone mycket sällsyntare att i Europa, om man undantager Norge och Medelhavskusterna, träffa Hägrar vid salt vatten än i andra verldsdelar, der dock de största arterna och talrikaste individerna träffas vid inre vattendrag. På Skånes sydkust ser man honom sällan. I Norge vistas han mest vid havskusten. Besöker även ängar och betesmarker. Till *hviloplatser* väljer han oftast höga träd och slår sig i synnerhet ned i topparna av gamla ekar.

Han sover sittande i ett träd eller stående på marken på ett eller båda benen, både midt på dagen och vid midnatt, och han hvilar då nacken på främre delen av kroppen och håller näbbet rakt framåt riktadt. Om hösten sover han om natten. Vid solsken får man stundom se honom stå upprätt med kroppen och med vingarna hängande, men han är det oaktadt mycket varsam och skygg och upptäcker med sin skarpa syn på långt håll en sig närmande jägare, likasom de djur, som kunna tjena honom till föda. Det förra gäller i synnerhet mycket gamla foglar. Han visar mycket mod mot sina fiender.

Naumann iakttog, att Hägern visade skräck vid åska, och många

foglar intagas av samma anledning av rädsla, hvilket lättast kan iakttagas i tropiska länder, der en jagt å foglar under der inträffande häftiga oväder aldrig lyckas. Det vore av intresse att efterse även andra foglars beteende vid åskväder.

Gången är långsam; han vadar gerna i klart, grundt vatten, men simmar dåligt, och knappt försöker han det utan av nödtvång. *Flygten* är utmärkt; han lyfter med ett eller två hopp och djupa, hastiga vingslag; vid flygten rör han annars vingarna långsamt, bär halsen tillbakadragen och huvudet hvilande över ryggen, fötterna bakåt sträckta. Över lugnt vatten flyger han lågt, troligtvis för att se hvad det har att bjuda på, och över vatten och sumptrakter flyger han vanligen lågt, men störd vid sitt bo flyger han temligen högt och i vida kretsar. Jäckel iakttog en flyttande flock sålunda flygande och troligtvis sökande en hvilo- eller häckplats. Han *flyttar* både om dagen och om natten, i synnerhet det senare, oftast flere i sällskap, sällan ensam, låter derunder höra sitt läte och flyger ganska högt, än i vinkel, än i sned linie. Han är härvid icke bunden vid vissa stråkvägar, hvilket man kan se av de många uppgifter, som vi meddelat om dess flyttning inuti länderna, och han slår sig ned på hvilken plats som helst, der han kan erhålla någon föda. Under flyttning och i de länder, der han uppehåller sig om vintern, besöker han ofta sädesfält, i sydliga trakter risfält.

Lätet utgöres av ett starkt, för våra öron obehagligt skrik: 'kräik krät', hvilket han låter under flyttning höra både om dagen och om natten, ävensom vid fara; det höres på långt håll, och då liknar det lätet av en gås; varningsropet till ungarna är svagare och låter som 'ka' eller 'kja'.

Födan utgöres i synnerhet av sötvattensfisk om 1—8 tums längd: *Cyprinus dobula*, *C. rutilus*, *C. erythrophthalmus*, *C. alburnus* m. fl., *C. carpio*, *Perca fluviatilis*, *Esox lucius*, *Gasterosteus aculeatus;* i Mittelfranken om vintern: *Cottus gobio*, *Cobitis barbatula* m. m. I frihet förtär han endast fisken levande, död endast i nödfall och, enligt Naumann, aldrig skämd; föredrager ål; förtär även torsk och andra fiskar, Faber. Av saltvattensfisk omtalas även *Cottus scorpius;* förtär även *Arvicola arvalis*, *A. amphibius*, *Crossopus fodiens*, ungar av smärre foglar, stundom av vadare och simfoglar. Han infinner sig även vid kolonier av *Larus ridibundus* för att dela dess fiskvatten och taga dess ungar; men Måsarna förfölja och driva honom på flygten. Av amfibier förtär han väl Ormar, Snokar, men i synnerhet *Rana temporaria* och *R. esculenta*. Föraktar icke grodyngel, men väl Paddor, *Bufo vulgaris*. Jäckel gjorde ett försök med en sådan, som han instoppade i svalget, omlade löst om halsen en slynga för att hindra Hägern att kräkas, men efter fruktlöst försök dertill dog denne snart. Enligt Kirschbaum synes Hägern icke vilja äta grodrommen: när han tagit en romstinn Groda, uttager han och bortkastar rommen. Sväljer han en groda med rom, säges han kräkas upp rommen med de osmälta grodbenen. Sådana lemningar träffas på ängar, som besökas av Hägrar. Även Kräftor och andra mindre krustacéer samt vatteninsekter: *Gyrinus*, *Notonecta; Libellula* och deras larver samt daggmaskar, sötvattensmollusker, såsom i Tyskland *Anodonta, Dreissena polymorpha*, Glaser. Naumann trodde, att Hägern bidrager till förflyttande av *Anodonta cygnea* från ett ställe till ett annat. På havskusterna: krustacéer, små havsfiskar m. m.; stundom måste han dock hemta sin föda 1—2 mil ifrån boet. Han fiskar under alla tider på dygnet, utom vid midnatt och midt på dagen vid solsken. Då Hägern är stadd på fiske, går han försigtigt i vattnet, och då han kommer en fisk inom håll, harpunerar han honom, hvarvid han ofta kommer med huvud och hals

under vattenytan. Man har även sagt, att Hägern står stilla med nedåt riktadt näbb och avvaktar, att någon fisk skall komma i närheten, men detta beror nog, såsom redan NAUMANN upplyst, derpå, att Hägern märkt den annalkande jägaren. Han lyfter fisken över vattnet, vänder den så, att han får dess huvud närmast svalget och sväljer den hel. Vanligtvis fångar han endast fiskar, som ej äro större, än att han på en gång kan svälja dem. THOMPSON omtalar dock en Häger, som blev hjelplös genom försöket att svälja en ål, 26 tum lång och 4½ tum i omkrets; huvudet var redan smält. En Häger dödades av en ål, som slingrade sig omkring dess hals. En annan gång hade en Häger omkommit genom bett av en Vessla, *Mustela erminea*, som han försökt taga. Av KLEINS uppgift, efter ROBERGS manuskript, att Hägern har endast en blindtarm, trodde sig PONTOPPIDAN, som förhastadt översatte *intestinum cæcum* med tarm, kunna förklara den fabeln, att Hägern måste två eller tre gånger svälja en ål eller orm, innan han fick behålla den, en berättelse, hvars sanningsenlighet PONTOPPIDANS korrespondenter hade enstämmigt försäkrat. 'Fiskarna lockas av fogelns gula ben, hvarför också fiskrarna höggo fötterna av Hägrar och begagnade dem till bete', kanske snarare såsom sänke, möjligen fordom till metkrok. Jemför härmed de ovan anförda berättelserna från Färöarna. Hägerns träck är hvit; blad och gräs, på hvilka den fallit, vissna.

Hägern *häckar* vanligast kolonivis: i Sverige i träd, i Norge i furu- eller askträd och, der sådana saknas, såsom vid Stavangerfjorden, på avsatserna i branta klippor vid kusten. Även i Schweiz på klippavsatser. I sådana sumptrakter i SÖ. Europa, der träd saknas, ofta även på en upphöjd plats på marken. Han väljer helst höga träd, oftast bok, men även ek och i mellersta Europa även andra stora löv- och barrträd. Vanligtvis byggas flere bon i samma träd. Häckstället är vanligtvis ej långt från större vattendrag, dock ofta ½—1 mil derifrån. Stundom häckar han på marken eller i rörvass, även då tillgång på träd finnes nära kolonierna, såsom man funnit i S. Ungern; dock stå boen då icke så tätt som i träd. I unga kolonier fördubblas antalet bon under hvarje år. Hägern bor ofta, dock icke i Sverige, tillsamman med Skarven, *Graculus carbo*, och i mellersta Europa nästan alltid med Gladan. De förra åtföljas, troligtvis emedan samma träd passar till bo åt både Skarven och Hägern och emedan Skarven åtminstone söker Hägrarnas bo, ägg och ungar, hvilket dock endast lyckas efter mycken strid. Emellertid flyttar Hägerkolonien, åtminstone stundom, följande året från platsen till ett annat ställe. Har Skarven lyckats innästla sig i Hägerkolonien, bo de fredligt tillsamman. 'De strida icke mer för sin tillvaro', som man från många håll menat, och befinna sig å ömse sidor bättre utan strid, enl. v. HOMEYER, som omtalar, att Häger- och Skarvkolonien i Bodenwinkel vid Frische Haff hade flyttat, före 1874, hvarvid båda arterna åtföljts till en annan plats. Skarvarna hade uppsökt den nya platsen, och Hägrarna följde dem frivilligt jemte Gladorna. Även av andra orsaker flytta Hägerkolonierna, vare sig att orten icke lemnar tillräcklig föda eller kärren odlas eller träden nedhuggas. Kolonien flyttar till närmast belägna passande plats. Att det är samma foglar, som flyttat och slagit sig ned på ett annat ställe, kan man finna dels av antalet foglar, som är ungefär lika på båda platserna, dels derav att i en trakt icke brukar finnas mer än en koloni.

Sedan Hägern tidigt på våren kommit till häckplatserna, bygger han sitt *bo* eller förbättrar sitt gamla, i hvilket arbete båda makarne deltaga och bära i näbbet materialierna dertill. Det bygges av ris och kvistar med bädd av gräs och en för-

djupning, ofta utjemnad med hår, fjäder m. m. Det är stort och nästan platt.

Äggen, 3—5, läggas i Tyskland i senare hälften av april. Hägrarna lägga om äggen 3—4 gånger i samma bo, om de tagas, Stölker. Naumann fann en gång ett ägg i ett tomt bo av *Larus ridibundus*, som bodde kolonivis.

Man anser allmänt, att honan ensam *ruvar* äggen och derunder matas av hanen. En hane, skjuten från boet, hade dock, enligt Holtz, liggfläck. Ruvningen varar omkring 21 dagar, enl. Naumann. Men Weinland har meddelat, att Hägern ruvar 26 dygn. Fritsch säger detsamma. Honan ligger fast på äggen och lyfter icke utan vid starkare våld. Hanen hvilar hos den ruvande makan. Skrämda vid häckplatsen kretsa de högt över boet. Ungarna bliva kvar i boet och matas av båda föräldrarna, tills de bliva flygga. Sällan träffas 5 ungar i ett bo. Vid Trolleholm funnos dunungar den $\frac{14}{5}$ 1867; vid Osbyholm den $\frac{10}{4}$ 1833; ung fogel i aug. 1834. Vid Yddinge sjö den $\frac{3}{5}$ 1871 något äldre unge; i första veckan av juni äro ungarna stora och stå upprätt i boet; men vid skott lägga de sig ned. På Böckebergs slätt fans 1867 en koloni; de flesta ungarna voro flygfärdiga den $\frac{19}{6}$, Meves. I Markie enhölls flygg unge den $\frac{27}{8}$ 1881, enligt brev av Roth; vid Finjasjön flygg unge den $\frac{1}{8}$ 1845. Då ungarna äro omkring en månad gamla, kunna de följa föräldrarna, hvarefter alla eller de flesta stryka omkring till andra orter. Fritsch säger, att ungarna stanna 5 veckor i boet.

Till *fiender* har han Falkar och Hökar, av hvilka även *Falco nisus* stundom angriper honom, väl utan stor framgång; även en Uggla, möjligen *Strix aluco*, har man sett angripa och skrämma honom. Ägg tagas av Kråkor, som bortföra dem i näbbet. Vid kolonier intager en Häger den mest upphöjda platsen och ger tillkänna, då någon fara är å färde.

Om *Falkjagten* å Häger finnas många beskrivningar, se ovan pag. 203—5 och Jägarförb. nya tidskrift 1864, pag. 240. Hägerjagt med Falk var förr mycket omtyckt, och man uppfödde för ändamålet Hägrar. En av Falken, *Falco gyrfalco* eller *F. peregrinus*, tagen Häger var oftast icke farligt sårad. Den fördes då hem levande och tjenade till övning vid Falkdressur. Man fäste stundom en ring med inskrift om foten, hvarefter han släptes lös. Man fann härigenom, att han kan bliva över 50 år gammal. Löften avgåvos vid den under Falkjagt dödade fogeln. I 'Danmarkis og Norgis Fructbar Herlighed, II 1650 p. 150, omtalas Hägern bland de foglar, som endast av adeln fingo jagas. I Norge var det tillåtet att av Hjort, Elg och andra större djur fälla två st. hvarje år på egen mark. Bland 'Gode Fugle' nämnas i samma arbete om Sieland 'Svanne, Traner, Hiegre, Vildgiess'. Förr voro Hägerkolonierna i de trakter, der falkjagt idkades, föremål för mycken omvårdnad. I Storbritannien är detta ännu förhållandet. I England var en plikt av 1 £ bestämd för den, som tog fogelns ägg, Latham.

Fogeln är *skygg* och utom vid boet eller på de torra grenar, han ofta väljer till hvilostad, svår att komma inom håll, hvilket lyckas lättast med de unga foglarna.

Hägerns *kött* värderades förr högt. Man ser Hägrar på målningar i matsalarna i gamla slott. På Marsvinsholm i Skåne var för 40 år tillbaka Hägern avbildad jemte annat villebråd. Under det senaste århundradet synes man föga hava användt honom. Emellertid är köttet, åtminstone av de unga, ganska smakligt. Möjligtvis är det sämre av foglar levande vid havs-

kuster. Fogeln användes nyskjuten, flås, rensas, sköljes, späckas, stekes, men ej för hårdt, och påspädes med något mjölk. De hava också blivit använda i pastejer. I Schweiz tagas ungarna ur boet och stekas. Någon gång lärer köttet vara sämre; om vintern är fogeln stundom utmerglad. På de ställen, der Hägerkolonier finnas, förtjena de mer uppmärksamhet, än som nu egnas dem. Under tiden kort förr än ungarna blivit flygga, då de hoppa ut på grenarna, kunna de lätt åtkommas. De måste träffas så, att de genast falla; sårade draga de åter in i boet. Äro träden höga, skjutas de med kula. De gamla foglarna lemna vackra prydliga fjädrar. Kolonien bör ej allt för mycket oroas. Våra vattendrag äro Hägern för djupa, och endast sällan torde fogeln derför här i Norden göra någon betydligare skada. Just beskaffenheten av vattendragen och den ringa tillgången på grodor synes göra, att fogeln hos oss är vida mindre talrik än i många andra länder. Väl förtär fogeln en mängd småfisk, dock torde sällan derav någon synnerlig skada inträffa, då fiskynglet är så talrikt, att allt säkerligen icke kan få sin föda, och de återstående fiskarna frodas så mycket mera, då en del utgallras. Dessutom förtär han en stor mängd möss, så att, om man räknar noga, torde han hos oss snarare vara en nyttig än skadlig fogel. Såsom en för fisket skadlig fogel betaltes i Tyskland 2—6 gr. i premie för hvarje par fötter; skadlig är han der man har små fiskdammar med grundt vatten; i större fiskvatten mindre. 'Hägrarna såsom väldiga fiskrövare äro till föga nytta, deras kött är dåligt', säger v. Frauenfeldt, som annars talar mycket om skydd för foglarna. Han förbisåg det verkliga gagn för fisket, som den gör genom gallring. Det är bekant, att för mycket fiskyngel icke är till nytta för fiskvattnets avkastning. Metodiskt skydd för och jagt å Hägrarna är att tillråda. Utom fisk förtär han vattensekter, mollusker och möss; i synnerhet när vattnet stiger och utdriver de senare ur sina gångar, förtär han dem i mängd. Det vore skäl att, der Hägerkolonier finnas, tillvarataga deras träck och den jord, hvarpå den fallit. Jag skulle mycket misstaga mig, om man icke av den sålunda vunna guanon kunde erhålla en värdefull produkt, som hittills gått alldeles förlorad. Sedan det, som för tillfället samlats, blivit bortfördt, bör jorden på stället upphackas, så att den må insuga den fuktiga massan och inträffande regn icke må bortskölja densamma. Insamling bör ega rum, sedan torr väderlek under någon tid varat och i synnerhet under den tid, ungarna börja bliva temligen stora. Sedan foglarna lemnat boet, kan en betydlig mängd på en gång vinnas ur boen sjelva, ur hvilka de översta delarna nedrivas, utan att de grenar, hvarav boet är bygdt, rubbas. Det skulle icke förvåna mig, om man härigenom skulle kunna komma till erfarenhet derom, att fogeln bleve en av de nyttigaste för åkerbruket i stället för att hava varit ansedd för en av de skadligaste för fisket. Även från kolonier av Storkar, Skarvar och Råkor bör en ej ringa kvantitet guano kunna erhållas. Jag delar Dr. Lindblads åsigt, att det finnes plats här i verlden även för Hägrar, och A. Carlsons, att Hägern är en prydnad för sjöar och kärr.

I *fångenskap* hava ofta Hägrar blivit hållna. Under Falkjagttiden infångades sådana, fördes lång väg till de trakter, der Hägern var fåtalig, underhöllos der, och lössläpptes vid jagt. Vingskjutna förtära de sällan den föda, som kastas för dem, och dö vanligen snart, om ej särskild omvårdnad egnas dem, och även vid sådan lyckas sällan försöket att bibehålla dem. Gamla infångade Hägrar äro mycket ondsinta och hugga mot ögonen på hundar, barn och även äldre personer, hvadan deras behandling bör ske med all försigtighet. Deremot lyckas uppfödandet av

ungar tagna ur boet. Dock är även med sådana försigtighet av nöden, och de bliva icke förtrogna med annat fjäderfä, utan döda lätt de svagare bland dem. De kunna leva i fångenskap under flere år. Redan Scaliger omtalar, huru Hägern i tamt tillstånd hugger Sparvar och slukar dem hela. Han underhålles med lätthet och fortplantar sig i zoologiska trädgårdar. Mellan utkläckningen av den första och sista ungen i kullen förgick 8 dagar. Då den yngsta systern utkläcktes, tog den äldsta av syskonen henne genast och kastade henne ur boet, hvilket föräldrarna med lugn åsågo. De nyfödda matas av föräldrarna med halvsmält fisk. Ingen tager befattning med boets renhållning. På 3—4 veckor äro ungarna vuxna, Weinland. I fångenskap kan fisk såsom föda till en del utbytas mot kött. Han bör ständigt hava tillgång till rent vatten. Han är lättare än Storken att uppföda i fångenskap. Max Schmidt har meddelat följande. Sommaren 1861 erhöll zoologiska trädgården i Frankfurt 4 ungar. De hade god matlust och utbildade sig hastigt; uppehöllo sig på ängen tillsammans med andra foglar, till dess de i medlet av mars 1863 började draga tillsamman materialier till ett bo, och det till samma plats, der förut ett par Hägrar byggt. Man lade då fram ris i tillräcklig mängd. De fortsatte att bygga och hade snart det stora, flata boet, om 2 fots vidd, färdigbygdt på släta marken. Arbetet fortgick på så sätt, att hanen bar fram riset, överlemnade det åt honan eller lade det så nära henne, att hon kunde nå det utan att lemna stället, och hon lade det i ordning i boet. Under byggnadstiden höllo de sig vanligtvis på något avstånd från boet, men gjorde stundom besök vid detsamma och betraktade det med mycken uppmärksamhet. De övriga foglarna, som hade sitt tillhåll på samma äng, visade sig likgiltiga för deras förehavande. Ett äldre par Hägrar byggde sitt bo i närheten av deras, och aldrig uppkom någon oenighet emellan de olika könen. Mot slutet av mars lade honan 4 ägg, ett hvarannan dag, och ruvade dem några dagar, men då man undersökte dem, voro de skämda och borttogos. Den 22 april började honan åter värpa och hade den 28 i samma månad åter 4 ägg, då ruvningen åter började, omvexlande av hanen och honan. Den 28 maj på aftonen fans en unge i boet. De 3 övriga äggen voro skämda. Föräldrarna uppkastade små fiskar åt ungen och lade dem framför honom, och genom att föra dem hit och dit drogo de ungens uppmärksamhet på dem, till dess han sjelv tog och uppåt fisken. Mot de andra djuren fredade föräldrarna boet och bortskrämde alla, som närmade sig, utom syskonen till det äldre paret, som fingo tillträde och syntes glädja sig över ungens välbefinnande; ofta stodo de fyra foglarna omkring boet och betraktade ungen, såsom det tycktes, med stor uppmärksamhet. År 1866 häckade Hägern även i zoologiska trädgården i Frankfurt a. M. Från d. 26 mars lades ett ägg hvarannan eller hvar tredje dag. Hägern hålles numera tam i alla zoologiska trädgårdar. Pralle säger, att han håller kommando över andra foglar. Noll uppger, att i zoologiska trädgården i Dresden denna och flere andra Hägrar, *A. purpurea*, *A. alba*, *A. stellaris*, *A. nycticorax* m. fl., levde tillsammans i en volière och voro mycket tama.

Ibland Hägerns fjädrar leva: *Lipeurus ardeæ cinereæ* (L.) = *Lipeurus leucopygos* Nitzsch, som erhöll honom om vintern; *Colpocephalum longissimum* Rudow.

Uti hans tarmkanal och andra delar har man funnit: *Ascaris serpentulus* Rud., som även finnes hos *Grus cinerea; A. ardeæ* Billingham, i bukhålan; *Filaria subspiralis* Dies., under huden, på senor; *Echinorhynchus striatus* Goeze, även hos *Alcedo torquata;*

Distomum complanatum Rud., i matstrupen; *D. brachysomum* Crepl., i blindtarmen, även hos *Charadrius hiaticola* L.; *D. bursicola* Crepl., i *Bursa Fabricii; D. beleocephalum* v. Linstow; *D. capsulare* Dies., inkapslad i matstrupens vägg, även hos *Gallinula crex* i muskler; *Monostomum cornu* Nitzsch; *Holostomum variabile* Nitzsch; *Tænia Leuckarti* Krabbe; *T. unilateralis* Rudolphi, hvilken även finnes hos *Cyprinus tinca*, med hvilken den synes inkomma i Hägerns tarmkanal; *Tænia multiformis* Crepl.; *Schistocephalus dimorphus* Crepl., som även finnes hos *Phoca vitulina L.*

חסידה Chasidáh, Mose III, 11, 17; V 14, 18. *'Ερωδιὸς* Sept. Int. Reiger Luther. *Ardea cinerea* Ödm. Storch Gesen., Lex.

אנקה Anáfah, Mose III, 11, 19; V 14, 18. Chulin 63, Lewysohn, Z. Talm. 1858, 169. Tristram, N. H. of the Bible 1860, 241.

'Ερωδιὸς Hom., Il X 271. Ailian., I 1, 35; III 23; V 35; VII 7; X 5, 37; XVII 22.

'Ερωδιὸς πελλὸς Arist., IX 17, etc. Sundev., Arist. djurart. V. A. H. 1862, n. 132.

Ardea Virg., Georg. I 364. Ovid., Met. XIV 573—580. Worm, Mus. 1655, 306. Scaliger, ref. Franz, Hist. An. 1671, 473-5. Colerus, Oecon. Stockh. 1694, 121, 171. Cf. Ernest, Ornith. Ovid. II 1716, 13. Briss., Orn. V 1760, 392; Ed. 1763 II 312. Nitzsch, Comm. de respir. 1808, 10.

Ardeola pellos Plin., X 60, 74; XI 37: 52; XXX 15: 48; + *Ardea* XVIII 35: 87. Oppian., De aucupio II 8.

Hegri Sæm., Edda, Háv. 13. Kinb., Eddas Nat. 1880, 41, 110.

Ardea pulla s. cinerea Gesn., Av. 1555, 205; *A. alia.*

Ardea pella Gesn., l. c. Schwenkf. Klein, Hist. Av. 1750, 122, 193; Stemm. 1759, 28; Vög. 1760, 226, 353.

Ardea cinerea major [+ *A. alia*] Aldr., Orn. III 1635, L. 20, C. 9, p. 115,-7. Jonst., Av. 1657, 103 [+ *A. congener*]. Marsilli, Danub. Pann. V 1726, 8.

Pulla l. Cinerea major Gesn. Red. 1669 III 35.

Grus Pinicello, Mund. Symbolicus 1681, 277.

Ardea cinerea L., S. N. 1740, 45; X 1758, 143; *A.* n. 133, L. Fn. I 1746, 48; Fn. II 1761, 59; S.N. XII 1766, 236 (+ *A. major*). Briss., Orn. V 1760, 403; Ed. 1763 II 313. Strøm, Søndmør I 1762, 234. Brünn., Orn. 1764, 47. Georgi, Reise I 1772 170. Ph. Müll., L. Naturs. II 1773, 378. Müll., Prodr. 1776, 22. Faber, Fn. Gr. 1780, 106. Gatterer, Nutz. u. Sch. 1782 II, II 192. Mohr, Isl. Nat. 1786, 44. Bergius, Tal 1787, 83. Gm., L. S.N. 1788, 627. Blumenbach, Specim. Physiol. comp. 1789 p. 13. Lath., Syn. II 1790, 691. Lath.B. III, I 1796, 54; IV, II 1812, 422. Beseke, Vög. Kurl. 1792, 58. Retz., Fn. 1800, 169. Landt, Færö 1800, 265. Bechst., Nat. D. 1802, 94; 1809, VI 10. Mey. u. W., Tasch. II 1810, 332. Meyer, Vög. Liv- u. Esthl. 1815, 180. Pall., Zoogr. II 1810, 116. Sabine, Trans. L. S. 1819, 557. Braak, Cat. Av. 1821, 134. Temm., II (1820), 1840, 567; IV 1840, 371. Horsf., Trans. L. S. 1820, 188. Faber., Prodr. 1822, 23; Hochn. Vög. 1826, 23, 35, 38, 123 etc. Nilss., Orn. II 1822, 36; Fn. II 1858, 176. Boie, Reise Norw. 1822, 310. Teilm., Danm. o. Isl. Fugl. 1823, 108. Ekstr., V. A. Handl. 1826, 155. Wagl., Syst. Av. 1827, Ard. n. 3. Brehm, V. D. 1831, 580; N-a 1 H. 1849, 59; J.f.O. 1853, Extr. 28; Verz. 1866, 12 etc. Sykes, P. Z. S. 1832, 158. Hornsch. Sch., Verz. 1837, 14. Sundev., Phys. S. T. 1837, 199; V. A. Handl. 1843, 382; J.f.O. 1855, 167. Naum., V. D. IX 1838, 24; XIII v. Blas. u. Bald. 255. Rasch, Mag. f. Nat. 1838, 376. Schinz, Fn. Helv. 1838, 104; Wirb. E. I 1840, 308. Zaw., Fn. 1840, 113. Keys. u. Bl., Wirb. 1840, n. 363. Andrée, V. A. Handl. 1841, 210. Jard., B. of Gr. Br. III (1842) 123. de Serres, Migr. 1842, 127. Landb., Isis 1842, 198, 279; N-a 1855, 86; v. Hom., Orn. Br. 1881, 126. de Selys, Fn. 1842, 132. Malh., Fn. 1843, 170. Drumm., Ann. a. Mag. N. H. 1843, 420, 426. Schleg., Rev. 1844, XCVI. v. d. Mühle, Orn. Gr. 1844, 113. Lilljj., Obs. zool. II 1845, 53; V. A. Handl. 1850, 241, 299; Orn. bidr. 1860, 30; ref. J.f.O. 1860, 203. Schulz, Fn. 1845, 343. Rathke, N. Preuss. Prov.-bl. 1846, 12. Suffr., Jahrb. Nass. 1846, 154. Lundb., Öfv. V. A. Förh. 1846, 43; Jägarf. T. 1864, 96. Bald., N-a 1849, 1 H. 35; 2 H. 50, 78-9; 1852, 3 H. 57; 1853, 305. Kjærb., N-a 3 H. 1850, 48; Danm. Fugl. 1852, 265; Ed. Coll., 1876, 475. O. v. Bönigk, Orn. Tageb. 1850, 76-7. Thomps., Irel. II 1850, 133. Ced., Carlst. 1851, 10. Schwaab, Geogr. Nat. 1851, 74. Vid., Mem. Madr. Ac. 1851; ref. J.f.O. 1855, 312; Czernay, Bull. Mosc. 1852; ref. J.f.O. 1855, 47. Vierth., N-a 1852, 1 H. 29; 1855, 374-5. Pralle, N-a 1852, 1 H. 98. Bolsm., l. c. 1852, 34. Gad., l. c. 3 H. 4, 11; 1858, 277, 294. A. Fritsch, J.f.O. 1853, Extr. 33,-6; 1858, 414; V. E. 381; Wirb. 1872, 81; J.f.O. 1876, 66. Calwer, N-a 1853, 100. Hellm., l. c. 285. Hammargren, l. c. 290. Walchn., Orn. 1853, 109. Krüp., J.f.O. 1853, 151. Tob., l. c. 215; Orn. Centr. 1879, 143. Lab., ref. N-a 1853, 344. Bailly, Orn. IV 1854, 71. A. Brehm, J.f.O. 1854, 80; 1855, 367, 484; 1857,

78. Wall., N-a 1854, 251. Schwab, Abh. z.-b. G. 1854, 530. Leu, Vög. 1855, 15. Lloyd, Ant. II 1855, 152. Bolle, J.f.O. 1855, 176; 1856, 168; 1857, 338; 1880, 331. Rimr., J.f.O. 1855, 191. Vang., l. c. 343. Braths, N-a 1855, 337. Hardy, l. c. 422. Jäck., J.f.O. 1855, 403; 446; N-a 1856, 242; Ber. Bamb. 1863, 83; Abh. Nürnb. 1864 III 125. Wiese, J.f.O. 1855, 515. Degl., N-a 1855, 479; Orn. II 1867, 286. Pässl., J.f.O. 1856, 63; 1866, 61. Wodz., J.f.O. 1856, 82. F.-Beaum., N-a 1856, 165; Bull. S. Orn. 1865; Ibis 1865, 531. J. W. v. Müll., J.f.O. 1856, 230. Heugl., Sitz.-ber. Ac. Wien 1856, 310; J.f.O. 1861, 269; Vög. Mad. 1877, 295. Cass., Perry, Exp. 1856; J.f.O. 1858, 450, Reinh., Rink, Grönl., Sep. 1857, 15; Ibis 1861, 9; 1862, 170. Ettinger, Abh. z.-b. G. 1857, 74. Zander, N-a 1857, 327. Althamm., N-a 1857, 402. Hinz, J.f.O. 1857, Tab. 2; 1861, 221,-6, 443, 455,-7, 470; 1863, 339, 428; 1864, 94 (110), 188; 1865, 239; 1866, 152; 1867, 171; 1868, 399, 404. C. Jäg., Wetterau II 1858, 11; Z. G. 1864, 341. Erhard, N-a 1858, 13. Quist., l. c. 29, 297; J.f.O. 1860, 378, 395; Orn. Centr. 1881, 130. K.-Warth., N-a 1858, 166. Tristr., Ibis 1858, 325; 1859, 37. Snell, J.f.O. 1858, 481; Z. G. 1869, 326. Åstr., Lomma 1859, 18. Tayl., Ibis 1859, 50. Keil, Verh. z.-b. G. 1859, 166. Gurn., Ibis 1859, 248; 1860, 205. A. v. Hom., J.f.O. 1859, 368; 1861, 305; 1862, 423; 1863, 228; 1865, 249. Finsch, J.f.O. 1859, 386. v. Preen, l. c. 461-2. Swinh., Ibis 1860, 63; 1861, 51, 343; 1863, 417,-8, 425; 1864, 415; 1870, 365; 1873, 252; 1875, 132; 1877, 335; Verh. z.-b. G. 1866, Sep. 23. Seidl., Sitz.-b. Dorp. 1860, Sep. 39. Spreitz., Abh. z.-b. G. 1860, 74-6. Tristr., Ibis 1860, 77; 1868, 325. Pow., l. c. 346. Simps., l. c. 390. Linderm., V. Gr. 1860, 49. O.-Gall., J.f.O. 1860, 395; Rev. & Mag. z. 1875, 11, 14, 19. Schrenck, Amur 1860, 434. W. v. Wright, Göt. Handl. 1861, 72. Irby, Ibis 1861, 244. H. C. Müll., Vid. Medd. 1862, 22; J.f.O. 1869, 343. Jeitteles, Verh. z.-b. G. 1862, 276. Högb., Örebr. 1863, 17. Radde, SÖ. Sib. 1863, 21, 343. Pollen, Ned. Tijdschr. Dierk. 1863, 43. Weinl., Z. G. 1863, 48. Röm., Verz. 1863, 60. v. Tschudi, Thierl. Alp. 1863, 63. Altum, J.f.O. 1863, 75; 1866, 107. Max Schmidt, Z. G. 1863, 132-4; 1866, 480. Hartm., J.f.O. 1863, 236,-9, 309. Sezek., Ber. Cassel. 1864, 38. Adams, Ibis 1864, 31; J.f.O. 1864, 453. v. Pelz., J.f.O. 1864, 73; Abh. z.-b. G. 1871, 717. C. A. Wright, Ibis 1864, 143. Holtz, J.f.O. 1864, 223; 1865, 183,-4; Sep. 1873, 144; Mitth. Ver. N.-Vorp. V 1873, 140. Stetter, Verh. Siebenb. 1864, 240. Lindbl., Jägarf. t. 1864, 3, 240, 251; 1871, 253; 1872, 171; 1882, 47. Löw., Öfv. V. A. Förh. 1864, 314. v. Droste, J.f.O. 1864, 427; Bork. 1869, 252. Collett, Mag. f. Nat. 1864, 453; 1877, 110, 194. Jerd., B. of Ind. III 1864, 741. Gigl., Ibis 1865, 59. Hanf, Mitth. Steierm. 1865, 67-8; Orn. Centr. 1880, 113. Salvad., J.f.O. 1865, 315. Riva, Orn. 1865, 410. More, Ibis 1865, 433. Newt., l. c. 1866, 13. Godm., l. c. 100; 1872, 221. Britt., Ber. Mus. Fr. Car. 1866, 117. Albarda, Herkl. Fn. III 1866, 225. Baird, J.f.O. 1866, 340. Marsch., Rev. & Mag. Z. 1867, 34; Cat. 1869, 66. Tayl., Ibis 1867, 70; 1872, 232. Drake, l. c. 429. Stölker, Ber. St. Gall. G. 1867, 70, 86; J.f.O. 1869, 339; 1877, 202. Mäkl., Fogel. Ordn. 1867, 74. Noll, Z. G. 1867, 344. Grand., Rev. & Mag. z. 1867, 419. Tisel., Ö. Smål. 1868, 30. Beiche, Schädl. u. nützl. V. 1868, 41. Bruhin, Abh. z.-b. G. 1868, 248. Mev., Öfv. V. A. Förh. 1868, 274, 1871, 783. Cabanis, J.f.O. 1868, 286. Dyb., Parr., l. c. 337. Sperl., Ibis 1868, 292. Beav., l. c. 397, 400. A. C. Smith, l. c. 453. Sundstr., Örebro 1869, 23; Bih. V. A. H. 1872 n. 4, 32. Borggr., Nordd. 1869, 122. Röse, Z. G. 1869, 205. Lay., Ibis 1869, 376. Tacz., J.f.O. 1870, 52; 1873, 106. Goeb., l. c. 1870, 143, 181; 1871, 142; 1873, 13, 17; 1874, 449. Glaser, Z. G. 1870, 154. Elw. a. Buckl., Ibis 1870, 333. E. v. Hom., J.f.O. 1870, 427; 1879, 76; Deutsch. Säug. u. Vög. 1877, 80. Dohrn, J.f.O. 1871, 8. Kolmod., Gotl. F. 1871, 13. v. Frauenf., Verh. z.-b. G. 1871, 38. Théel, Jägarf. T. 1871, 78. Holl., Wirb. Pomm. 1871, 80. Lühder, J.f.O. 1871, 302. Shell., Ibis 1871, 313; 1875, 86. Saund., l. c. 1871, 390. Kirschb., Jahresb. Nass. 1871-2. E. Rey, J.f.O. 1872, 55. G.v. Koch, l. c. 139. A. Carls., Jägarf. t. 1872, 171. Ced., l. c. 1873, 22. Palm., Finl. F. 1873, 296; J.f.O. 1876, 52. Sev., J.f.O. 1873, 340. Brooke, Ibis 1873, 340. J. H. Lloyd, l. c. 418. Haller, Z. G. 1873, 377. Ringius. Jemf. framst. 1874, 64. K. Fritsch, Denkschr. Wien. Ac. 1874, 240. Mühlig, Z. G. 1874, 267. E. Rey, l. c. 390. Buckl., Ibis 1874, 390. Lilf., Ibis 1875, 10, 15. Rohw., V. Schl.-H. 1875, 18; J.f.O. 1878, 614; 1880, 71; E. v. Hom., Reise 1880, 82. Bod., Zool. Gart. v. Berl. 1875, 22. Dresser, B. Eur. XLI, XLII 1875. Hartl., V. Afr. 1875, 219. Krüp., Momms. Gr. Jahr. 1875, 281. Legge, Ibis 1875, 403. Danf., Br., l. c. 424. Sachse, J.f.O. 1875, 428. v. Tschusi, Z. G. 1875, 429. Schal., J.f.O. 1876, 17, 188; ?1877, 193; 1880, 275; 1881, 298. Whart., Ibis 1876, 27. Hess, Orn. Centr. 1876, 48. Nehrkorn, J.f.O. 1876, 160. Gadam., l. c. 169. Barratt, Ibis 1875, 192. Sev., l. c. 325. Sint., J.f.O. 1877, 66. Newekl., Mitth. Orn. Ver. 1877, 89. Wüstn., Orn. Centr. 1877, 114. Reich., J.f.O. 1877, 265. Malm, Fn. 1877, 272. Ayres, Ibis 1877, 349. Wiepk., J.f.O. 1877, 430. Dav. & Oust., Ois. Chin. 1877, 437. Danf., Ibis 1878, 34. v. Chlapowski, Orn. Centr. 1878, 68. Liebe, J.f.O. 1878, 80. Grun.

u. THEILE, Orn. Centr. 1878, 155. BLAK., PR., Ibis 1878, 232. BELING, VULTEJUS, GELLRICH etc., J.f.O. 1878, 418. BÖHM., Orn. Centr, 1879, 2; J.f.O. 1882, 194. Kronpr. RUDOLF m. fl., J.f.O. 1879, 3, 76, 125. C. M. S., Jägarf. t. 1879, 29. STRECKER, Orn. Centr. 1879, 52. W. v. NATHUS., J.f.O. 1879, 257. GOELDL., l. c. 381. AUG. MÜLL., l. c. 392. RUHMER, J.f.O. 1880, 147. BRANDT, l. c. 346. Jahresb. l. c. 393; cf. 1882, 110. VULT., J.f.O. 1880, 394. BIDD., Ibis 1881, 99. SCULLY, l. c. 591-2. Gr. MARSCH. u. v. PELZ., Orn. Vind. 1882, 108. C. SWINH., Ibis 1882, 123. KINB., Tidskr. f. Veter. 1882.

Ardea cinerea cristata L., SN. VI 1740, 25.

Heire PONTOPP., Norweg. 1754, 146.

Ardea cristata BRISS., Orn. V 1760, 396 t. 35; Ed. 1763 II 313.

Ardea major L., SN. XII 1766, 236. PH. MÜLL., L. S. II 1773, 380. GM., L. SN. 1788, 627. BECHST., Jagdv. I, II 1802, 94. CUV., R. A. 1817, 475 (+ *A. cinerea*). THUNB., Fn. Jap. cont. 1823, 2. DOERING, De pelv. 1824, 30. 'L. F.', Loudon Mag. 1830, 171.

Ardea rhenana SANDER, Naturf. XIII 1779, 195.

Häger HILLEBRANDSON, Hjelmaren 1786, 29 m. fl.

Ardea Johannæ GM., L. SN. 1788, 629.

Graue Reiher NITZSCH, Osteogr. Beitr. 1811, 45.

Ardea brag GEOFFROY, JACQUEMONT, Voy. d. l'Inde. IV 1844, 85 + *A. bruh* [teste BLYTH, Ibis 1865, 36]. TACZ., J.f.O. 1874, 336. SEV., DYB., J.f.O. 1875, 182.

Ardea leucophæa GOULD, B. Austr. VI Tab. 55; Proc. Z. S. 1848, 56 [nec SCHLEGEL].

Ardea cinerea brag SEV., J.f.O. 1873, 348.

Ardea cineracea BREHM, V. D. 1831, 580; N-a 1855, 289.

Ardea cinerea maj., min., med., brachyrhynchos A. BREHM, Verz. 1866, 12.

---

181 a. PURPURHÄGER, *Ardea purpurea* L., pl. LXXVII, fig. 1.

Huvud med tofs; hals rostgul till roströd med svarta band; smalben $>\frac{1}{2}$ tarsen, som är nära = mellantån med klo.

Iris gul eller ljusgul med rödbrun utkant.

Har endast en gång träffats i Sverige.

1. *Hane, gammal*, 1833, Dalmatien, FELDEGG, Riksm.

Näbbspets rät; näbbås och näsås vid roten platt, framåt kullrig, vid spetsen svagt bågböjd; käkkanter räta, intryckta, vid spetsen sågade; munvinkel neddragen; underkäken framåt avtagande i höjd, vid spetsen konvex. Pannvinkel avrundad. Näsborrar sneda, låga; näslock med rät kant. Huvud ovan och nacke gråsvarta; tinning rostgul; ögonvrå naken; kindtrakt hvit; örontrakt rostgul, upp- och nedtill begränsad av svarta band, det övre gående till nacktofsen, det nedre till sidhalsen; haka hvit; strupe rostgul med svarta streck, intagande in- eller utfanet; sidhals rostgul med svarta, långsgående band; kräva brunröd; nackens förlängda fjädrar 115 m.m.; halsrygg ovan svart, nedtill grå, halsen nedtill med förlängda fjädrar, de mellersta rosthvita med bruna, långsgående band, de yttre grå. Rygg olivbrun med mörkgrå, nästan täckta spetsar; skulderfjädrar olivbruna, till en del förlängda, med grå och brungrå spetsar; kors och övre stjerttäckare svartgrå. Stjert tvär, svartgrå; stjertpennor 6 par, 6:te obetydligt kortare än de övriga. Bröst brunrödt, längs midten blåsvart; sidor mörkgrå; mage blåsvart; undre stjerttäckare blåsvarta, mot roten hvita; slaksida mörkgrå; tumvinge med 4 fjädrar, mörkt blågrå; handpennor: stora 10, 1—4 hava nästan lika längd, den 1:sta obetydligt > de övriga, 2—4 med utfan, 1—3 med infan vid spetsen utskurna, brunblå, 3—4 blåbruna med bleka kanter, gamla; armpennor 11, mörkt blågrå med dragning åt grönt, infan mörkare, blåbruna; armbågspennor 4, mörkt olivgrå; överarmpennor breda, olivbruna; handtäckare mörkt blågrå; armtäckare olivgrå, de mellersta olivgrå, till en del med rostgula utkanter; kanttäckare roströda och rosthvita; undre handtäckare grå; undre armtäckare grå och roströda, de mellersta roströda; undre kanttäckare rostgula; undre överarmtäckare breda, grå. Fötter höga; skenbenets fjäderklädnad rostbrun, smalben nättecknadt. Tars framtill ringlad, överst och nederst nättecknad; tarssula omkring midten med breda sköldar, för övrigt nättecknad; tår ringlade: 3 > 4 > 2 > 1, alla i samma plan, den yttre simhuden utskuren, den inre obetydlig; klor långa, bågböjda, spetsiga, hoptryckta, svarta, vid roten brunsvarta, 1 > 3 > 2 > 4; 3 med tät, brungrå kam, spets lång, naken.

2. *Hane, gammal*, 6 september 1839, Port Natal, J. WAHLBERG.

Liknar föregående, men med något livligare färger. Huvud ovan svart; sidhals roströd med svart band; handpennor brunblå.

3. *Hona, gammal, i ruggning*, 3 april 1839, Sandbay vid Kap, J. WAHLBERG.

Teckningen huvudsakligen lik den sistnämnde. Huvud ovan och nacke svarta; nacktofs hvit, i utväxt. Rygg olivgrön; skulderfjädrar olivgröna, några förlängda fjädrar med långa, brunröda spetsar; stjertpennor 6 par,

alla nya. Bröst och mage blåsvarta med brunröda spolstreck; sidor mörkt brunröda; undre stjerttäckare svarta, mot roten hvita; handpennor: av de stora 3 > 2 > 1 = 4, blågrå, skiftande i svartbrunt, nya, 3 dock gammal, blåbrun med bleka kanter; armpennor med infan blåsvartbrunt, utfan hos nya svartgrönt, hos gamla, 1, 2, 6, 8, mörkbrunt med bleka, brungrå kanter; armbågspennor alla nya, olivgröna; handtäckare nya, svartblågrå, gamla med bleka, gråblå kanter; armtäckare grågröna, de mellersta grågröna, spetsar olivbruna.

Anm. Det i Skåne den 18 april 1853 erhållna exemplaret hade ej ruggningen avslutad. Tofs 100 m.m.

4. *Nykläckt*, 21 juni 1875, Lägre Volga, C. Möller.

Huvud ovan brungrått med långa, hvita spetsar. Kropp ovan brungrå, undertill hvit.

5. *Hona, '2:dra året'*, 8 april 1841, Umlaas, Kafferlandet, J. Wahlberg, Riksm.

Huvud ovan gråsvart. Tinning ovan brunröd, nedtill rostgul; kindtrakt hvit; örontrakt roströd; haka hvit. Hals utan förlängda fjädrar; framhals rostgul med svarta band; sidhals rostbrun; kräva rosthvit med bruna, långsgående band; nacke med föga förlängda fjädrar, brunröda; halsrygg roströd. Rygg olivsvart med breda, rostbruna bräm; skulderfjädrar mörkt olivgrå med förlängda, roströda spetsar. Bröst gulhvitt med gråbruna långsband; sidor ljust roströda; mage hvit och ljust roströd; undre stjerttäckare hvita; slaksida grå; tumvingens fjädrar mörkt olivbruna med infan mörkt blågrå, utkanter rostgula; handpennor: 2 > 3 = 4 > 1, mörkt blågrå med bleka kanter; armpennor olivblågrå, i kanterna gråbruna; armbågspennor mörkt olivgrå med utfanstrakter rostbruna, inkanter grå, spetsar nötta; överarmpennor olivgrå; armtäckare grå, utbräms- och spetstrakter rostgula, de mellersta likaså, men med inblandade nya fjädrar med roströda, nästan täckande spetsar; kanttäckare mörkgrå med gula eller roströda bräm; undre hand- och armtäckare blågrå, de mellersta blågrå med ljust roströda och hvita spetsar; undre kanttäckare hvita och ljust rostgula; undre överarmtäckare brungrå.

№	1 ♂	2 ♂	3 ♀	4p	5 ♀
Näbb, längd till pannan	125	130	118	14	112
» » » munvinkeln	153	159	143	—	135
» » från spetsen till näsborrarna	98	104	93	—	87
» höjd vid roten	22	23	20,4	—	20
» » » näsborrarna	20	20	17	—	16,8
Gapets bredd	c. 28	c. 21	c. 22	—	c. 19
Näbbets bredd vid näsborrarna	13	13,4	12,3	—	11
Näsborrar	17	—	15	—	15
Vingens längd, direkt	363	355	335	—	307
Tumvinge	152	140	133	—	124
Stjert, längd	135	142	140	—	116
Stjertspets bakom vingspetsarna	c. 0	c. 0	0	—	—
Smalben	74	78	68	—	67
Tars	127	129	111	14,4	118
Mellantå med klo	109+24	104+24	93+25	—	91+21

Ägg. Elliptiska, spolformiga, finkorniga, matta, med talrika porer och ofta grova av kalkavsättning, hvitblågröna, något ljnsare än ägg av *A. cinerea*.

1. Ungern.
2. Ungern.
3. 16 maj 1870. Något ljusare, för övrigt liknande de vanliga.
4. 17 maj 1881, Ungern, W. Schlüter. Utan kalkavsättning: a 54 × 38,32; b 53,15 × 38,47; c 53,1 × 37,93; d 52,83 × 38,13.

№	1	2	3a	b	c	d	e
Äggets längd	53,6	52,6	55,5	55,4	55	54,6	52
» tjocklek	39,5	41	40,5	41,5	41,8	40,2	40
» spets	14,1	11,6	15	13,9	13,2	14,4	12
» reducerade längd	1,36	1,28	1,37	1,33	1,32	1,36	1,3
» rektangel	2107	2157	2248	2299	2289	2195	2080

Purpurhägern tillhör de varmare länderna, men förirrar sig stundom till nordligare trakter och har en gång, nemligen den 18 april 1853, träffats uti Ö. Torp i sydligaste delen av Skåne. Exemplaret är beskrivet av Wallengren, som skänkt det till Museet i Lund. I Norge och Danmark har han icke träffats. En gång i sept. 1867 visade han sig i Husum, Rohweder. I Ryssland och Sibirien saknas han, enligt Pallas, norr om 55° n. lat. Erhållen i Kurland. Häckar i Uman på låga buskar bland rör; en koloni fans om 40 bon, men få par hade ägg den $\frac{10}{6}$ och $\frac{22}{6}$; är ganska talrik, har bo på flytande holmar, bortflyttade 1867—69: den $\frac{26}{9}$, $\frac{12}{10}$, $\frac{10}{10}$, Goebel. Iakttagen vid Sokolowträsket, bortflyttar i medlet av okt., Holtz. Häckar i mars i Sarepta, Baldamus. Erhållen der i maj. Vid Dnjepers mynning den 28—31 maj 1869, Goebel. Vid Tamak i april 1854, Radde. I Kaukasus, Bogdanow, Schalow. Häckar i NV. Turkestan, Severzow. Träffad i Aral-tianschan, Severzow.

Vid Danzig, 1843, Rathke, och flere erhållna vid Elbing vid Frische Haff, Böck. Nära Greifswald sågs i maj 1856 en, som förgäves jagades i 8 dagar, Holland, Quistorp. I Pommern d. $\frac{3}{5}$ 1856, Wiese. Erhållen vid Thorn, Preussen, 1835, Rathke. I Mark sällsynt, Schalow. Ävenså i Anhalt, Naumann. Böck erhöll i sept. 1863 en från Posen. I Münsterlandet 2 unga foglar 1848, sällsynt, Altum. Träffad den $\frac{5}{11}$ 1841 vid Neukirchen, Westerwalde; även vid Altrhein, nära Oppenheim, Römer. Han erhölls av Bruch flere gånger vid Oppenheim och Altrhein. Ett par omtalas från Schlesien av Tiemann. Enligt Gloger skall han häcka regelbundet i Mittel- och Nederschlesien, Borggreve. Förekommer i trakten av Strehlen; A. v. Homeyer förmodar, att han häckar der, och omtalar, att han den $\frac{13}{4}$ 1853 fans vid Nidda, vid Frankfurt a. M., och att han årligen häckar på Knoblauchsaue, en ö i Rhen, SV. om Darmstadt. Enstaka visa sig under tåg i Neuwied, Braths; och Kühn erhöll några, fälda vid Hanau. I Niederhessen mycket sällsynt, erhållen den $\frac{28}{4}$ 1874, Sezekorn; 3 stycken kommo då till trakten av Kassel. Jäger har meddelat, att han är sällsynt och tillfällig vid Main och Rhen. Häckade 1862 och 1863 på Warthaer Teiche, Tobias. Oberländer omtalar 1848 en fogelväg, 'eine Stunde breit', för både höst- och vårflyttningen från Leipzig, hvilken även följes av Sachsisk-Bayerska jernvägen. Bland andra foglar, som der erhållits, är även denna, E. v. Homeyer. Unga foglar visa sig tillfälligtvis om hösten i Westfalen, v. Droste. En ung erhölls d. $\frac{8}{11}$ i Oberbayern, enligt Jäckel, som även omtalar, att ett par erhölls på hösten. Leu omtalar, att fogeln under flyttningstiden är sällsynt i Schwaben och Neuburg. Erhölls vid Mönchsroth i okt. 1844, Büchele, Leu.

I Schweiz sällsynt och endast på flyttning, i slutet av april och början av maj; erhållen i okt. 1836, Schinz. I Schaffhausen vid Bodensee och Rhen mycket sällsynt, erhållen i kantonen Thurgau 1828. Flere gånger träffad i Schweiz under vårflyttning, sällsyntare om hösten; erhållen i okt. 1836, v. Tschudi. Få gånger träffad i St. Gallen, Stölker. I Genève-dalen är han regelbunden flyttfogel, F.-Beaumont.

Flere gånger erhållen i Oberlausitz, Tobias. I Böhmen fällas nästan årligen några; funnen häckande; visade sig 1863 och 1864 i stor mängd. Flyttar i april och sept., A. Fritsch. I Mähren och Schlesien ensam i sept.; uppehåller sig kort tid, Schwab. I Galizien och Bukowina ej sällsynt; enkla par häcka regelbundet, 3—4 hvita ägg, Zawadski. Vid högra Donau-stranden kom han till den stora Ried den $\frac{24}{4}$ 1840, Tobias, och erhölls 1872 vid Lustnau, Österrike, Goeldlin. Erhållen i trakten av Wien i april 1825, i aug. 1877 och 1879; häckar årligen och ännu i år, 1882, Gr. Marschall, v. Pelzeln. År 1878 heter det, att han först nedom lägre hälvten av mellersta Donau är talrikare; häckade vid Hullo på samma ställen som *Anser cinereus*, talrik vid Kovil, Kronprins Rudolf, Brehm, E. v. Homeyer. I Salzburg är han sällsynt under tåg, v. Tschusi. I S. Tyrolen den 14—17 april 1858 talrik (på flyttning?) under regn och storm, Althammer; i Lienz, Tyrolen, flere gånger erhållen; vid storm en gång utmattad tagen levande i staden, Keil.

I Alibunar den 23—29 mars 1852, A. Fritsch. Häckar i Ungern talrikt, Naumann; en koloni vid Kupenowa, Löbenstein; häckar i Bellye vid Esseg, v. Pelzeln; förekommer vid Torna, Övre Ungern; drar vid Budapest från SO. till NV., v. Madarasc, i brev, v. Homeyer. Kom till Grodek i medeltid d. $\frac{2}{5}$, bortflyttade derifrån den $\frac{8}{11}$; i Cilli, Steiermark, ungar tagna den $\frac{21}{11}$. Erhållen den 8 juli 1863, Seidensacher; i Mariahof, Obersteiermark, var

han talrik den 2 maj 1863; på samma ställe år 1880 den 18, 22 och 30 april; häckade på Hägerön i Donau vid Belgrad, Baldamus, 1849. På Hägeröarna i S. Donau vanligtvis fåtalig och förekommer icke här under alla år; erhölls även den 5 april 1866 och nämnes såsom sällsynt, Hanf. I Transsylvanien, i synnerhet vid Mezöseg, der han häckar jemte *A. cinerea*, Danford, Brown. Häckar vid Obres, Peterwardein, Zelebor, v. Pelzeln. På Adony och i Syrmiska träsk, Landbeck. Iakttagen vid Semlin den 4 april.

Der han förr häckade, har han icke under senare tid visat sig; i Oldenburg irrgäst, Wiepken; i Trachenberg ensam på hösten. I Holland mindre talrik än *A. cinerea*, men häckar der, bygger sällan bo i träd, Temminck; erhållen i Friesland, Albarda. Häckar på Scholeraar-ön vid Gouda, Pässler.

I Belgien tillfällig utom mot holländska gränsen å de stora kärrtrakterna vid Venlo; i trakten av Lille temligen talrik, de Selys.

I Storbritannien har han flere gånger visat sig; togs en gång den 22 maj flygande ombord i en fiskarebåt, Loud. Mag., ävensom en gång i Irland. Föres stundom nyskjuten till Londons marknad och utgives för att hava blivit skjuten i England, Jardine m. fl. Ofta iakttagen på Landsend och Scillyöarna, 'Rodd', v. Homeyer.

I Eure & Loire, enligt Marchand, mycket sällsyntare än *A. cinerea*, och nämnde författare hade endast sett unga foglar. Hardy omnämner honom från Seine-inférieure, och O.-Galliard, såsom sällsynt i trakten av Lyon, samt Degland såsom förekommande i Bouillonnais. Bailly omtalar, att han förekommer i Savoyen hvarje år under april och början av maj, men under sommaren mycket oregelbundet. Han vistas både i bergstrakter och å slättland, än i stora flockar, än ensam eller parvis. I Provence, enligt J. W. v. Müller, talrik under april till sept.; om vår och höst starkt drag genom landet av nordiska Hägrar. Degland och Gerbe säga, att han häckar temligen talrikt i S. Frankrike, men sällan i de nordliga trakterna derav; flyttar över mellersta Frankrike i början av april, de Serres.

I Portugal skall han vara allmän, A. C. Smith, liksom särskildt i Alemtejo, mellan Tajo och Guadiana, du Bocage; iakttagen vid Lagos under ebb, E. Rey. I S. Spanien under häcktiden allmän; häckar få mil från Sevilla; är den enda Häger, som häckar i Albufera och Valencia, der flere bon funnos med ägg och små ungar den 29 maj, Vidal, Saunders, Kronprins Rudolf. I Andalusien under häcktiden, men övervintrar icke, kommer mellan den 7 mars och 7 april, Irby.

På Balearerna om sommaren sällsyntare än *A. cinerea*, A. v. Homeyer.

Häckar i Italien och är der talrik under flyttning; flyttar över Sardinien, Salvadori, men häckar ej, Brooke; häckar i Lombardiet, Turati; i Toscana, Savi; i trakten av Pisa under vårflyttningen till slutet av april sågos ofta stora flockar, i full vårdrägt; talrik, häckar; vid höstflyttningen äro de unga foglarna talrikare, Giglioli; skall häcka regelbundet vid Arno, Schalow; om sommaren vid Neapel, Goeldlin. Häckar i träsken vid Catania på Sicilien, kommer i små flockar under mars och april; några förekomma även under vintern, Malherbe. Över Gozzo och Malta flytta vår och höst stora flockar; även enskilda individer synas ofta, A. Wright.

Vid Stadlhof den $\frac{19}{5}$ 1880 på flyttning, Gr. Egger; i Pirano, Istrien, i april och dec. 1880 temligen talrik, Schiavuzzi. Er-

hållen i april 1840 i Jacowa, Albanien, bröderna LANDBECKS förra hem, TOBIAS.

Kommer till Morea under april i flockar om 50—100 st., hvilar endast få dagar, hvarefter han åter drager bort. Många häcka dock i träsken vid Thermopylæ samt vid Zikeri och Kopai. I sept. går tåget tillbaka, men mindre talrikt, och utgöres då nästan endast av ungar, möjligtvis endast av de i Grekland födda, v. D. MÜHLE. I Epirus allmän under april och maj; unga foglar synas ofta i juli och aug.; anses häcka, POWYS. På Cykladerna under vårflyttningen talrik, sällsyntare om hösten, ERHARD. I Grekland visar han sig i kärren i slutet av mars; kom till Attika d. $\frac{28}{3}$ 1873, $\frac{26}{4}$ 1874; erhållen den $\frac{13}{4}$, $\frac{24}{8}$ 1859, $\frac{21}{3}$ 1865; skall häcka i Greklands stora kärr, KRÜPER, 1875. Häckar på Joniska öarna; på Kreta vanlig om våren; den $\frac{15}{5}$ äro alla borta, DRUMMOND.

Allmän i Bulgarien, i synnerhet nära sjöar och träsk i Danubien, ELWES u. BUCKLEY, sällsyntare än *A. cinerea*, A. FINSCH; nära Salgirs mynning i Sivasch den 13 och 14 april en stor mängd vadare och simfoglar, såsom *Grus virgo, Limosa melanura*, flere *Tringæ*, *Machetes pugnax*, *Scolopax major, gallinago, gallinula*, och Hägrar, hvaribland denna art var mycket allmän, A. HINTZE. Vid Kaspiska och Svarta haven talrik, Stora Tartariets sjöar, går vid floden Irtisch ej över 50° n. br., LATHAM; omkring floderna, som utflyta i nämnde sjöar, allmän, PALLAS.

Erhållen i Mindre Asien, lord LILFORD m. fl.; på Cypern om våren, AUG. MÜLLER; i Palestina under hela året i ringa antal, TRISTRAM.

På Azorerna förekommer han någon gång, men häckar ej der, GODMAN; är flyttfogel på Madeira, HARCOURT. HEUGLIN säger, att den i Afrika alltid(?) är mindre än den i Europa, en uppgift, som icke överensstämmer med verkliga förhållandet (se ovan). På Madeira, HARCOURT.

I Marocko talrik, flyttar norrut i april och återkommer i sept., DRAKE, IRBY; i Gambia, RENDALL. Loango-kusten, REICHENOW; i Ashantee funnen av flere resande; förekommer i Bissao, Casamanze och på Guldkusten, v. PELZELN, HARTLAUB.

Vid Fetzarasjön, Algeriet, anträffad i slutet av april 1855, BUVRY; sedd torgförd, GURNEY; likaså i Algeriet i maj, SALVIN; i N. Afrika övervintrar han, TRISTRAM, håller sig spridd.

I NÖ. Afrika vanlig. I sjön Menzaleh icke sällsynt, A. BREHM. TAYLOR såg honom flere gånger i Egypten mellan den 15 dec. 1863 och 13 april 1864, talrik; erhållen i Ö. Afrika, CABANIS, v. d. DEIKENS Reise. Omtalas jemte andra, såsom *A. alba, A. nycticorax* m. fl., från Ö. Afrika, FISCHER. Ovan om Manfallu, NÖ. Afrika, och på sandbankar i Nilen. Den 25 maj vid Birket-Kurah, en regndam nära Hedibat, dit under regntiden Krokodiler och Flodhästar gå upp, fans Purpurhägern och många andra vadare och simfoglar. Träffades i Nubien på ön Urdu den 27—31 mars, R. HARTMANN; vid Fagum den 2 febr., BREHM; der och vid Nilen, SHELLEY; Bissao, Somalikusten, HEUGLIN. Sanakim under sommaren. HEUGLIN såg en stor flock under hösten 1853 på Blå Nilens sandrevlar, jemte otaliga andra vadare. Vid Hvita Nilen, Bahr-el-Abiad, i mars; vid Sobat i stora flockar, HEUGLIN. I Abyssinien under vinter och vår, går till en höjd av 9,000 fot.

I Wapokomolandet talrik i sumptrakter, G. A. FISCHER. Vid floden Ugalla flere gånger iakttagen, BÖHM. I sanka trakter av östra tropiska Afrika, i Zambezi allmän, häckar och bygger sitt bo bland rör, lägger i febr. 2—3 ägg, lever kolonivis; återvänder något före solnedgången till samma platser, KIRK. I Damara,

vid Okovango, Ngami, ANDERSSON. I Transvaal mycket allmän i flock om 10—12 st., GURNEY; häckar här; boet är få fot över vattnet, ofta äro 5—6 bon nära intill hvarandra; de äro 2—3 fot i diameter, byggda av torra grenar och rötter; äggen 3—4, AYRES. I Matabili allmän, BUCKLEY; i Lydenburg, men ej norr om Nazaritz i Transvaal, ej skygg, BARRATT. I Umlaas, i Kafferlandet, den 8 april 1841 erhållen av J. WAHLBERG, som även erhöll honom den 3 april 1839 vid Kap och den 6 sept. 1841 vid Port Natal, se här ovan. Även erhållen härifrån till Köpenhamn, COLLIN. Förtär fisk och möss, GURNEY. Den är i Kapkolonien talrik, men häckar icke der; ägg hava dock senare erhållits från S. Afrika. På Madagaskar ej sällsynt, ROCHE, NEWTON, GRANDIDIER, COLLETT.

I Kattiavar, V. Indiens vestkust, talrik, J. H. LLOYD; torgförd i Calcutta, BLYTH. Vid Maldah och saltvattenssjöar vid Calcutta, BEAVAN, J. FRANKLIN. I Indien mycket talrik, JERDON; var ej så vidsträckt spridd som *A. cinerea;* vid Ganges kanal en koloni, som den 16 aug. 1867 hade ägg, HUME. I Oudh och Kumaon mycket allmän under den kalla årstiden, IRBY. På S. Andaman i Bengaliska viken, Lord WALDEN. På S. Ceylon allmän på många ställen 1873; häckar der, LEGGE.

Temligen sällsynt i Peking, DAVID, OUSTALET; erhållen i Hankow i Central-Kina, SWINHOE. I Malabar, Cochin, i början av året i flockar om några hundra st., DAY, GURNEY; på Japan, FINSCH och HARTLAUB.

På Filippinerna vid Laguna del Bay skall den, *A. purpurea* var. *manilensis* v. MARTENS, vara större än den europeiska; i senare tid även erhållen, KUTTER.

I Lampong, SÖ. Sumatra, Lord TWEEDALE. På Borneo är han mycket allmän i kärrtrakter, MOTTLEY. På NV. Borneo ung fogel d. 23 okt. 1875; ovanlig i Savawaak under NÖ. monzonen, SHARPE; på N. Celebes mycket allmän, omtalas även vid Tominiviken och på Togia-öarna, A. B. MEYER; från Java, HORSFIELD.

Purpurhägern uppehåller sig mest ibland vass och rör, vid stillastående eller långsamt flytande grundt vatten, och undviker öppna fält och flodstränder; dock omtalas från Egypten, att han även besöker friare ställen. I sitt beteende liknar han annars mycket den grå Hägern, men är mindre skygg och livlig och sitter hvilande på hela tarsen, ofta orörlig med utsträckt hals och huvud. Midt på dagen och natten hvilar han och är mest i rörelse afton och morgon.

Lätet liknar mycket Gräsandens, är svagare än den grå Hägerns, och han skriker mest under flygt och om morgonen. ERHARD berättar, att man i Grekland tror, att Purpurhägern genom sitt skrik om natten ger andra foglar signal till uppbrott, ävensom att Svalor, Turturduvor och andra mindre flyttfoglar sittande på Hägerns rygg flytta över Medelhavet.

Hans *föda* utgöres av levande småfisk, som han fångar på grunda, med vass eller rör omgivna platser. Dessutom förtär han unga grodor och grodyngel, *Rana esculenta,* och små däggdjur, större vatteninsekter, larver och maskar. BUVRY säger, att fogeln för att söka sin föda vadar så långt ut i vattnet, som han kan bottna.

Fogeln *häckar* kolonivis i stora kärr, stundom 50 par i en koloni, och flere bo helt nära hvarandra. Boet är stort, 2—3 fot bredt, utgöres av sammanböjda och torra rör, grenar och rötter; det bygges i närheten av vatten, sällan i träd och i så fall på de lägre grenarna. *Äggen*, 3—4 st., läggas i Siebenbürgen i maj och ofta för andra gången i juli. Enligt DRESSER börjar äggläggningen redan omkring den 13 april. Vid Volga utkläckas

ungar mot slutet av juni. Baldamus träffade halvvuxna ungar d. 23 juni. Ungarna kvarstanna i boet och födas av föräldrarna tills de blivit fullvuxna.

De gamla foglarnes *fjädrar* kunna tjena till prydnad, Greve v. d. Mühle omtalar, att de unga foglarna hava på bröstet gult, fett dun, hvilket i Grekland blandas med ägghvita och bränvin och begagnas såsom kylande medel på sår.

Köttet av de unga skall vara smakligt, men begagnas sällan i Europa. Väl förtär fogeln en mängd småfisk, men man har derav icke förmärkt någon skada i de fiskrika trakter, der fogeln lever.

Någon egentlig *jagt* egnas icke i Europa fogeln, som lätt skjutes, då han ofta icke lyfter, förrän jägaren är inom nära håll. James Mottley Esq., som år 1860 blev dödad på Borneo under ett uppror av infödingarna, omtalar, att fogeln är 'very good to eat', och der nedlades i stort antal.

I de flesta zoologiska trädgårdar underhålles fogeln, som blir snart *tam*. Han står mest orörlig under dagen, men blir mot skymningen livligare. Även i de trakter, der han häckar, uppfödes stundom en eller annan bland hönsen. Han förtär fisk och hvarjehanda avfall från köket; bör ständigt hava tillgång till friskt vatten, i hvilket han doppar sin föda, innan han sväljer den. Han är i allmänhet fredlig, men om han retas, sätter han sig till motvärn och hugger mot ögonen.

Ibland fogelns fjädrar fann Nitzsch i april 1863: *Lipeurus leucoproctus* Nitzsch, hvilken synes sedan dess icke hava blivit återfunnen.

Inelvsmaskar: *Ascaris microcephala* Rud., i körtelmagen, även hos *A. comata* Pall.; *Filaria attenuata* (Rud.), under huden; *F. alata* Rud., i ventrikelns hinnor; *Echinorhyncus macrourus* Brems.; *Distomum heterostomum* Rud., under tungan; *D. capsulare* Dies., i matstrupens hinnor, även mellan musklerna hos *Gallinula crex; Holostomum cornu* Nitzsch; *Tænia multiformis* Crepl., de båda sistnämnda också hos *A. cinerea; Tænia cheilancristola* Wedl.; *T. papilla* Wedl.

Ardea cinerea flavescens Marsilli, Danub. Pann. V 1726, 20. Klein, Hist. Av. 1750, 124. Vög. 1760, 2, 30.

Ardea purpurascens Briss., Orn. V 1760, 420; 1763, II 320. Brehm, N-a 1855, 289; Vogelf. 1855, 293.

Ardea cristata purpurascens Briss., Orn. V. 1760, 424; 1763, II 321.

Ardea purpurea L., S.N. XII 1766, 236. Ph. Müll., L. S. II 1773, 378. Gm., L. S.N. 1788, 626. Lath., Ind. II 1790, 697. Lath.-B., III, i 1796, 66; IV, ii 1812, 422-3. Mey. u. W., Tasch. II 1810, 334. Pall., Zoogr. II 1811, 119. Cuv., R. A. 1817, 475. Temm., Man. II (1820), 1840, 570; IV 1840, 372. Horsf., Trans. L. S. 1821, 188. Wagl., Syst. Av. I 1827, Ard. n. 6. 'L. F.', Loudon Mag. 1830, 177. J. Franklin, P. Z. S. 1831, 123. Brehm, V. D. 1831, 582. Savi, Isis 1833, 1003. Naum., V. D. IX 1838, 63; N-a 2 H. 1850, 13. Schinz, Fn. helv. 1838, 104; Eur. Fn. I 1840, 309. Zaw., Fn. 1840, 113. Keys. u. Blas., Wirb. 1840, n. 362. de Sel., Fn. 1842, 132. Jard., B. of Gr. Br. III (1842), 128. de Serr., Migr. 1842, 127. Landb., Isis 1842, 192, 280. Malh., Fn. 1843, 170. Drumm., Ann. a. Mag. N. H. 1843, 420, 426. v. d. Mühle, Orn. Griech. 1844, 112. Schleg., Rev. 1844, XCVII; Herkl., Voy. 1854-8; ref. J.f.O. 1862, 381. Rathke, N. Preuss. Prov.-bl. 1846, 12. Tob., Abh. Görl. 1847, 26; J.f.O. 1853, 215; 1875, 110. Bald., N-a 1849, 1 H. 35; 1851, 4 H. 43; 1852, 2 H. 87; N-a 1853, 305. A. Brehm, N-a 1 H. 1849, 59; J.f.O. 1854, 80; 1855, 367. Blyth, Cat. 1849, 378. Thomps., Irel. II 1850, 155. Löbenst., N-a 1850, 3 H. 18. Böck, Bericht 1851, 19; J.f.O. 1864, 140. Vidal, Madr. Mem. 1851; ref. J.f.O. 1855, 312. Altum, N-a 1852, 3 H. 34; J.f.O. 1863, 115. Wall., Öfv. V. A. Förh. 1853, 123; N-a 1855, 251. Harc., Ann. a. Mag. N. H. 1853; ref. J.f.O. 1855, 52. A. Fritsch, J.f.O. 1853 Extr. 36; 1871, 390, V. E. 382; Wirb. 1872, 81. Bailly, Orn. IV 1854, 76. Hartl., J.f.O. 1854, 289; 1855, 361; 1861, 269; W. Afr. 1857, 220; Vög. Mad. 1877, 296. Schwab, Abh. z.-b. G. 1854, 530. Leu, Vög. 1855, 16. O.-Gall., N-a 1855, 50. Braths, l. c. 337. Vierth., l. c. 375. Degl., l. c. 419; Orn. II 1867, 290. Hardy, N-a 1855, 422. Leu, l. c. 424. F.-Beaum., N-a 1856, 165. J. W. v. Müll., J.f.O. 1856, 230. Heugl., Sitz.-b. Ac. Wien 1856, 310.

1862, 269, 294; 1863, 163. Jäck., N-a 1856, 522; 1857, 386. Ettinger, Obedska Barra, Abh. z.-b. G. 1857, 74. Buvry, J.f.O. 1857, 123. Wiese, J.f.O. 1857, 174. Althamm., N-a 1857, 402; 1858, 167. C. Jäg., Wetterau Vög. II 1858, 11. Erh., N-a 1858, 13, 21. Quist., N-a 1858, 51. A. v. Hom., N-a 1858, 146; J.f.O. 1859, 57, 368; 1862, 243, 423; 1869, 66. Nilss., Fn. II 1858, 180. Keil, Verh. z.-b. G. 1859, 166. Finsch, J.f.O. 1859, 386. Tristr., Ibis 1860, 77; 1868, 325. Gurn., Ibis 1860, 220; 1868, 468. Pow., Ibis 1860, 345. Irby, Ibis 1861, 244. Röm., Verz. 1863, 60. '?'Roch. a. Newton, Ibis 1863, 170. Mottley a. Sclat., P. Z. S. 1863, 222. R. Hartm., J.f.O. 1863, 239, 309, 463; 1864, 150. E. Newt., Ibis 1863, 455. Sezek., Ber. Cassel. 1864, 38. Seidens., Verh. z.-b. G. 1864, 91. v. Pelz., J.f.O. 1864, 72, 73. C. A. Wright, Ibis 1864, 143. Kirk, Ibis 1864, 332. Jerdon, B. of Ind. III 1864, 743. Collin, Cat. 1865, 10. Gigl., J.f.O. 1865, 59. Tiem., J.f.O. 1865, 218. Salvad., l. c. 315. Riva, Orn. 1865, 411. Pässl., J.f.O. 1866, 61. Godm., Ibis 1866, 101,-7. Albarda, Herkl. Fn. 1866, 225. Tayl., Ibis 1867, 70; 1872, 232. Stölk., Ber. St. Gall. G. 1867, 70. Marsch., Rev. & Mag. 1867, 34. Turati, St. Nat.; ref. J.f.O. 1867, 281; 1868, 265. Grand., Rev. & Mag. Z. 1867, 420. Beav., Ibis 1868, 397. Caban., v. d. Deiken, Reise III, 1 1869, 48. A. C. Smith, Ibis 1868, 453. Hanf, Abh. z.-b. G. 1868, 962,-5. Drake, Ibis 1869, 154. Saund., Ibis 1869, 181,-3. Hume, l. c. 238. Röse, Z. G. 1869, 205. Ayres, Ibis 1869, 302. Lay., l. c. 376. Borggr., Nordd. 1869, 121. Goeb., J.f.O. 1870, 143, 181; 1871, 143; 1873, 13; 1879, 271. Elw. a. Buckl., Ibis 1870, 333. Hintze, Jägarf. T. 1871, 9, 11. Gurn., Ibis 1871, 142. Shell., Ibis 1871, 313. Saund., Ibis 1871, 390. v. Pelz., Abh. z.-b. G. 1871, 717. E. Rey, J.f.O. 1872, 155. Holtz, Mitth. Ver. N.-Vor. V. 1873, 141. Droste, Z. G. 1873, 144. Palm., Finl. Fogl. 1873, 299. Brooke, Ibis 1873, 340. J. H. Lloyd, l. c. 418. A. B. Meyer, J.f.O. 1873. 405; Ibis 1879, 143,-5. Legge, Ibis 1874, 30; 1875, 403. Walden, Ibis 1874, 148. K. Fritsch, Denkschr. Wien. Ac. 1874, 241. Buckl., Ibis 1874, 390. Lilf., Ibis 1875, 15. Salvin, l. c. 142. Rohwed., Vög. Schl.-H. 1875, 18. Bod., Zool. Gart. v. Berl. 1875, 23. Sev., J.f.O. 1875, 182; 1876, 325. Krüp., Momms. Griech. Jahr. III 1875, 281. Danf. a. Brown, Ibis 1875, 422. v. Tschusi, Z. G. 1875, 429. Schal., J.f.O. 1876, 17; 1877, 193. Barratt, Ibis 1876, 193, 210. Collett, Vid. S. Forh. 1877 n. 6 p. 19. Reichenow, J.f.O. 1877, 13, 266. Sharpe, Ibis 1877, 24. Tweedd., l. c. 323. Lenz, l. c. 380. Dav. & Oust., Ois. Chin. 1877, 438. Danf., Ibis 1878, 34. Kr. Rudolf, Brehm, E. v. Hom., J.f.O. 1879, 77, 125-6, 443. G. A. Fisch., J.f.O. 1879, 284, 295,-7. Goeldl., J.f.O. 1879, 381; 1881, 190. Aug. Müll., J.f.O. 1879, 392. E. v. Hom., Reise 1880, 63; Wander. 1881, 365, 397. Bogd., Schal., J.f.O. 1880, 275. Landb., Oberländer, Tob., Bock, Radde, v. Hom., Orn. Br. 1881, 126, 245, 251, 297, 305-6. Gr. Egger, Schiav., Hanf, J.f.O. 1882, 90. Gr. Marsch. u. v. Pelz., Orn. vind. 1882, 108,-9. Kutter, J.f.O. 1882, 177. Böhm, J.f.O. 1882, 194.

Ardea rufa Scop., Ann. 1 1769, 87. Gm., L. SN. 642. Lath., Ind. II 692. Lath.-B., III, 1 69.

Ardea variegata Scop., l. c. 1769, 88.

Ardea caspica Gm., Reise II 1874, 193. Lath., Ind. II 1790, 698. Lath.-B., l. c. 73. Brehm, V. C. 1831, 581 etc.

Ardea rubiginosa Gm., L. SN. 1788, 632. Lath., Ind. II 1790, 639.

Ardea botaurus Gm., L. SN. 636 (Italien, Astrakan). Lath., Ind. II 1790, 698.

Ardea purpurata Gm., L. SN. 641. Lath., Ind. II 698. Lath.-B., III, 1 1796, 66.

Ardea monticola Lapeyrouse, Tabl. Oiseaux 1827, 44; fide Wagl., S. Av 1827 Ard. n. 6.

Ardea purpurea v. manillensis Meyen, N. A. Ac. Nat. cur. XVI suppl. I 1834, 102. v. Mart., J.f.O. 1866, 27.

Ardea pharaonica Bonap., Consp. II 1857, 113.

---

181 b. SILVERHÄGER, *Ardea alba* L.

Fjäderklädnad hvit; skulderfjädrar långa, med skilda strålar, nå bakom stjerten; ögonvrå naken; smalben och tars höga.

♂ något > ♀, annars lika. Se pag. 666. Skulderfjädrarna om vintern korta.

1. *Hane, gammal, i ruggning*, 21 maj 1876, Björnö, Stockholms skärgård. Riksm.

Undersökt strax efter döden. Näbb gråsvart, vid roten gulflammigt; spets grågrön, främst i överkäken svartgrön. Käkkanter sågade, något inböjda; iris hvitgul. Hela fjäderklädnaden hvit. Hals 510 m.m.; framhalsens nedre fjädrar och skulderfjädrarna långa. Kroppens längd 220 m.m. Stjert-

pennor 6 par, 1 och 6 nötta, 1:a paret fälles sist; undre stjerttäckare långa, nå stjertspetsen; tumvinge med 4 fjädrar; handpennor: 1 liten, hvit, avsmalnande, < handtäckarne; stora 10: 2—4 i utfan lindrigt utskurna, 3 > 1 > 2; 2, 4 m. fl. mycket nötta; armpennor 13; armbågspennor 5, < armpennorna, dels nötta, dels nya; överarmpennor 9 med avrundade, hela spetsar; smalben rödgrått, framtill ringladt, rödbrunt, åt sidorna rödt; tarssula röd; tår mörkbruna, vid roten röda, 3 > 4 > 2 > 1; klor svarta, 1 > 3 > 2 > 4.

2. *Hona, gammal*, november 1856, Vesterås, Dr. JOHANSSON.

Näbb hvitgult, mot spetsen gulbrunt; näbbås rät, mot spetsen nedböjd; näsås kullrig. Käkkanter något inböjda, åt spetsen motböjda, vid käkroten och spetsen nedskjutande; munvinkeln något snedt nedåt riktad. Pannvinkel något spetsig. Hela fjäderklädnaden hvit. Ögonvrå naken; framhals och kräva nedtill med förlängda fjädrar; skulderfjädrar långa. Stjert föga avrundad; stjertpennor 6 par; tumvinge med 5 fjädrar; undre stjerttäckare: de längsta nå stjertspetsen; handpennor: 2 och 3 mot spetsen lindrigt utskurna; armpennor: den innersta når nära vingspetsen. Smalben mörkbrunt. Fötter svarta. Tars framtill med 16 breda sköldar; tarssula med små sköldar; tår: 3 > 4 > 2 > 1, simhud mellan 3 och 4 tårna, svart, kort; klor svarta, krökta, 1 > 3 > 2 > 4; vid roten ljusbruna, 3 klon jemnt böjd, med inkant grå, fint tandad.

3. *Dundrägt, '3 dagar gammal'*, SÖ. Europa, C. MÖLLER.

Huvudets sidor, haka och strupe nakna. Dunklädnad hvit.

4. *Ung*, 23 juli 1863. Glogau i Nieder-Schlesien, Berlins museum.

Näbb vaxgult; överkäkens spets till 21 m.m.:s längd glänsande svart; näbbås ljusgul; överkäken för övrigt något mörkare, brunaktig; underkäk ljusgul, dess spets av samma färg. Ögon blåsvarta, iris hvitgul; munvinkel, ögontrakt och ögonvrå nakna, ljust gröngula; ögonlock av samma färg, men ljusare. Halsens längd 430 m.m.; handpennor 10: 4 > 3 > 5 > 2 > 6 > 1; armpennor 13, av lika längd; armbågspennor småningom avtagande; skenben ('Oberschenkel') 210 m.m. Fötter hornfärgade; fotsula och leder hvitgrå; smalben och tars upptill ljusare gulgröna; klor hornfärgade. — Längd från näbbspetsen till den bakåt sträckta, längsta tåns klospets 1210 m.m. Efter A. v. HOMEYER.

4 a. *Ung fogel i första fjäderdrägten*, (? september 1835, Syrmien).

Näbb höggult; iris svavelgul. Hela fjäderklädnaden hvit. Kräva med förlängda fjädrar; nackens fjädrar mindre förlängda. Dun kvarsitta på många fjädrar mer än 4 månader. Efter NAUMANN.

5. *Ung*, Senegal, A. MÜLLER.

Näbb gult. Inga förlängda fjädrar. Fötter svarta; tarsen upptill tjock.

6. *Ung*, Ungern. Liknar n:o 5. UMLAUFF.

Var. *melanorhynchus*.

7. *'Hane, gammal'*, maj 1835, Bar-el-Abiad, HEDENBORG, Riksm.

Näbb svart, spetsens undre kant bågböjd; näbbås baktill rät, framtill svagt bågböjd. Käkkanter vid spetsen fint sågade; överkäken vid roten gulbrun; underkäken nedtill vid roten brun, baktill jemnhög; käkvinkel tydlig. Pannvinkel spetsig, sjelva spetsen avrundad. Hela fjäderklädnaden hvit. Ögonvrå naken. Hals lång; kräva med förlängda fjädrar; av skulderfjädrarna hava de 24 längsta glesa, långa fan, de längsta nående 150 m.m. bakom vingspetsarna. Stjert tvär; handpennor: stora 10: 3 > 2 > 4 > 1; 1 och 2 med infan, 2—4 med utfan vid spetsen utskurna. Smalben nättecknadt. Fötter svarta, höga. Tars trind, ringlad, överst och nedtill nättecknad; tarssula nättecknad med stora sköldar; tår ringlade, 3 > 4 > 2 > 1; 1 i samma plan som de övriga; simhud kort, den inre obetydlig; klor hoptryckta, bågböjda, spetsiga, svarta, 3 med grå, fintandad kam, 1 > 3 > 2 > 4.

Anm. Ardea melanorhynchus WAGL. anses vara en varietet av *A. alba*. Dimensionerna visa sig emellertid föga avvikande och knappt mera än näbbets färg, hvilken både efter åldern och genom döden förändras.

№	1 ♂	2 ♀	3 p	4 j	5 j	6 j	7 '♂'
Längd	1125	—	—	860	—	—	—
Huvudets längd (+ näbb)	213	—	—	—	c. 150	164	—
Näbb, längd t. pannan	127	115	25	91	90	113	117
» » » munvinkeln	163	149	—	124	c. 132	136	140
» » fr. spets. t. näsb	110	100	—	—	74	c. 90	90
» höjd vid roten	23,5	21	—	—	20	22	22
» » » näsborr.	21,5	19	—	—	16	16,5	18,6
Gapets bredd	22	—	—	—	c. 20	—	c. 20
Näbbets bredd vid näsb	14	12	—	—	11	12,7	12,5
Näsborrar	10×2	9	—	—	12	—	15
Vingens längd, direkt	440	414	—	c260	345	357	385
Mellan vingspetsarna	—	—	—	1400	—	—	—
Tumvinge	185-190	164	—	—	130	135	143
Stjert, längd	182	195	—	—	135	136	165
Stjertspets bakom vingspets.	—	c. 17	—	—	—	—	—
Smalben	145	104	—	—	88	89	115
Tars	214	173	27	172	140	146	176
Mellantå med klo	103+16,5	84+17	30	112	87+13,7	112	96+15
Uttå	—	—	—	95	82	96	—
Baktå	—	—	—	58	54	61	—

Ägg. Ljust blågröna, ojemnt grovkorniga; något smutsfläckiga; likna dem av *A. cinerea*, men de äro slätare samt hava större och grundare porer.

1. 28 juli 1864, Indien.
2. Astrakan. Ljusare, hvitfläckiga.

№	1a	b	c	d	e	2a	b	c	3	4	5
Äggets längd	56,4	55	55	54,2	52,7	60	60	59,9	57,4	'56'	'63'
» bredd	40	45	41,5	39,4	36,6	43,2	43,2	44,9	42,5	'42'	'42'
» spets	16,4	10	13,5	14,8	16,1	16,8	16,8	15	14,9	14	21
» reduc. längd	1,41	1,22	1,33	1,37	1,44	1,39	1,39	1,33	1,35	1,33	1,5
» rektangel	2256	2475	2283	2135	1929	2592	2592	2690	2440	2352	2646

3. Ungern. Små hvita, spridda kalkkorn.
4, 5. Enl. Collett.

Erhållen vid Vesterås i nov. 1856, Gadamer, och nära Stockholm, se ovan; d. 20 maj 1877 vid Eskilstuna av Zimmermann; skänkt till Eskilstuna läroverk. Vid Horn, Svärta socken, Nyköpingsfjorden den $\frac{24}{10}$ 1868, Lundquist, Sundström. Linné anför 1746 honom såsom åtminstone sedd vid Araslöf i Skåne, men synes icke sjelv hava haft den i friskt tillstånd under ögonen, emedan han icke lemnat någon sådan beskrivning av honom, som han i sådant fall brukade.

Skall hava träffats vid Ladoga, Brandt, och i Mitau, Seidlitz. Finnes i ett museum i Kurland, Goebel, osagdt om den är derifrån. I Polen mycket sällsynt, Taczanowski. Häckar i Central-Ryssland, Sabanaeff, och häckar i synnerhet i dess sydliga delar; skall vara allmän i Sarpa. I S. Ryssland, i synnerhet nära hav och vattendrag, flyttar om hösten, Pallas. I Kiev talrik i aug. 1851, Kessler. I Uman 1868 senast d. $\frac{2}{10}$; 1869 först d. $\frac{10}{4}$, sist den $\frac{17}{9}$; häckar der. Vid Dnjepers mynning den $\frac{28}{5}$—$\frac{31}{5}$ 1869, Goebel. Dess hem är trakterna omkring Svarta och Kaspiska haven, vid stora Tatariets sjöar, vid floden Irtisch, stundom upp till 53° n. lat., Bechstein. I Sarepta på stepperna, Möschler. Häckar i Astrakan, se ovan. I Kaukasien, Bogdanow, Schalow.

Häckar i Turkestan, övervintrar sällan, Severzoff. Övervintrar i Bukariet, Pallas. Vid sjön Ala-kul, V. Sibirien, ej sällsynt i maj 1876, O. Finsch, A. Brehm. Schrenck erhöll en fjäder av fogeln i Ö. Sibirien. Radde såg honom vid Amur. E. v. Homeyer anser det vara osäkert, om det är Europas art. Vid Argun den 25 maj, Dybowski.

Omkring Danzig träffad 1658 i sept. och den $\frac{4}{8}$ 1662, Klein, 1750. Erhållen vid Stargard 1855, Holland. En erhållen i Mark vid Brandenburg och någon tid hållen levande, Schalow. Erhållen 1824 vid Berlin; även en gång vid Erfurt. År 1863 häckade han vid Glogau i Nedre Schlesien. I en stor skog finnes en koloni av *Ardea cinerea* om 150 bon eller deröver, boende i höga barrträd, 70—80 fot höga; ofta 2—3 bon i ett träd. Kolonien flyttar undan för skogsavverkningen år efter år, så att den alltid slår sig ner omkring 200 steg från avverkningsområdet. I utkanten av denna koloni byggde även Silverhägern. Vid flygt har han ett smäckrare utseende än *Ardea cinerea* och drar likasom alla Hägrar huvudet tillbaka, men utsträcker det, då han skall sätta sig. Den $\frac{23}{5}$ ruvade honan. Hanen kommer till boet i skymningen. Boet var glest, nästan genomskinligt, nybygdt av *Ardea alba* sjelv, något lägre än det, som bygges av *A. cinerea*. Det är bygdt på de översta sidogrenarna. Nedom det, på ett avstånd av 15 fot i samma träd fans ett bo av *Falco tinnunculus*. Den $\frac{28}{6}$: ungarna utkläckta och troligen några dagar gamla; deras läte liknade det av *Ardea cinerea*, men tonen var renare, tunnare och icke så skrikande; den $\frac{10}{7}$—$\frac{20}{7}$ kunde de 3 ungarna se över boets kant. Den största stod den 20 juli på boets yttersta kant. Den 22 juli flög den största ungen till nästa träd. Den $\frac{28}{7}$ lemnade ungarna boet. Den gamle hanen blev skjuten, en unge hade vid skottet å denne blivit sårad, infångad och dödt.

De återstående drogo bort i början av aug. Ytterst sällsynt i Wetterau. En gång, längre tid före 1858, erhållen vid Aschaffenburg, Jäger. I Mittelfranken sällsynt, erhållen vid Erlangen i slutet av okt. 1854 och sedd vid Nürnberg den $\frac{25}{10}$ 1856, Jäckel. Vid Günzburg och Weisenhorn 4 st. den $\frac{26}{10}$. Vid Memmingen d. $\frac{4}{9}$ 1842, den $\frac{25}{10}$ och i början av maj kom en i sällskap med *A. cinerea*, Leu. Stundom i okt. i sällskap med nämnde art. När han lyfter, håller han halsen S-formigt böjd, men lägger den sedan såsom *A. cinerea;* är mycket skygg. I trakten av Aisch sågs den $\frac{14}{10}$ 1854 en ung fogel, som uppehöll sig bland en flock *A. cinerea* till slutet av månaden, då han fäldes, Jäckel.

I Schweiz mycket sällsynt; Linné kände honom härifrån; erhållen i okt. och i dec., Schinz, 1838. I Tessin i april 1860, v. Tschusi.

I Oberlausitz sällsynt, Tobias. I Böhmen mycket sällsynt, erhållen den $\frac{20}{4}$ 1831, $\frac{3}{4}$ 1849, ej långt från Landskron; för övrigt flere gånger sedd, A. Fritsch. Träffad i Böhmerwalde, v. Tschusi. I Laibach iakttagen en gång den $\frac{22}{4}$ och en gång d. $\frac{12}{12}$; i Grodek en gång den $\frac{2}{5}$, K. Fritsch. Österrikiska Schlesien; ensam på flyttning i synnerhet i Podolien och Bukowina; häckar i sävrika trakter, ägg 4—6 st. 'hvita', Zawadski. Häckade för en menniskoålder tillbaka i trakten av Wien talrikt, men var 1879 försvunnen, Kronprins Rudolf, Brehm.

Häckar i Ungern, se ovan; kommer i april, bortflyttar i sept.; 2—4 flytta tillsamman om dagen mycket högt 'åt söder' och på sned linie, Naumann. Sällsynt, skygg, i träsk vid Sawe, Theiss o. s. v.; i gränsländerna i Hägerkolonien vid Kupenowna. Kommer, såsom det synes, mot medlet av april och till häckplatsen en vecka senare. Ytterst skygg och ganska sällsynt, emedan han eftersättes för sina vackra fjädrar. Häckplats i rör, 'ej i skog', bor avlägset från andra Hägrar i små kolonier. Om kolonien i Belgrad finnes en berättelse; den 23 juni voro äggen starkt ruvade. Redan för 10 år sedan (1867) hade han, troligen oroad av förföljelse på den plats, der Baldamus år 1847 funnit honom, dragit sig söder ut till de sumptrakter, som omgiva Donau, mellan Nicropoli och Rustschuk. Här häckar han ännu. Mellersta Donau, i kärret Pulo, vid Draus förening med Donau; våren 1878, Kronprins Rudolf m. fl. På Adony förr ej sällsynt. Vid Seefeld i aug. 1825. Militärgränsen 1854, v. Pelzeln, 1871; i Syrmien i sept. 1835, Naumann, se ovan; 1856, Zelebor; i Lobau 1812, Gr. Marschall, v. Pelzeln. Häckar vid Obres, Peterwardein, Zelebor, v. Pelzeln. I Transsylvanien endast under flyttning; erhållen i nov. 1867, Danford, Brown.

I Klessheim, Salzburg, en gång erhållen, v. Tschusi. I Tyrolen sällsynt om våren, Althammer.

Träffad i Oldenburg, vid Klepersande, vid Weser d. $\frac{20}{11}$ 1878, Wiepken. Förekommer i Holland, hvarifrån museet i Malmö erhållit en, Eurenius.

Skall hava träffats på Orkney-öarna. Tillfällig i Storbritannien, Willughby; har visat sig vid olika årstider omkring 16 gånger; i Skotland, åtminstone en gång, Dresser. I Stricklands samling fans ett exemplar dödadt i England.

Erhållen vid Mons den $\frac{12}{5}$ 1856; annars mycket sällsynt i Belgien, Dubois. Erhållen vid Metz den $\frac{13}{12}$ 1822 och vid några andra tillfällen under vår och vinter, Degland, Gerbe; i Côte-d'Or sällsynt; vid Tille d. $\frac{9}{5}$ 1778, Buffon; vid Saône träffades d. $\frac{17}{4}$ 1867 en hona med mycket utvecklade ägg; iakttagen flyttande med *A. cinerea*, Marchand, 1869. Träffad i Linderey, Abbeville, Somme; omnämnes från Seine-inférieure, Hardy. Sällsynt i le Midi; i Savoyen en ensam erhållen vintern 1847, och den 13

april 1849 visade sig 3 st., hvarav en erhölls, Bailly. Om vintern i Camargue, J. W. v. Müller. Ofta erhållen vid mynningen av Rhône.

Sedd i Spanien, Saunders. Sällsynt i S. Spanien; på östkusten talrikare än i Andalusien; sedd i Donona den $\frac{2}{5}$.

Erhållen vid Lago di Como den $\frac{15}{4}$ 1860, Riva. På Corsica träffad den 30 april, Wharton; på Sardinien mycket allmän om vintern, Brooke. I det inre av Sicilien stundom under vårflyttning i talrika flockar; i jan. 1836 erhöllos flere vid Catania; mycket sällsynt vid Messina, Malherbe. Vid Cagliari från jan. till slutet av apr. ofta talrik, Salvadori. På Gozzo och Malta sällsynt, enl. Schembri, C. A. Wright.

I Pirano, Istrien, sällsynt i april och under vintermånaderna, Schiavuzzi.

I Syrmiska träsk 1838 talrik, Landbeck; i Butrino, Dresser; erhållen i Dalmatien, v. d. Mühle; i Albanien, Dresser; mycket allmän i Macedoniens träsk; sedd i flock på 14 stycken, Elwes, Buckley; träffad i Grekland endast ensam; erhållen d. $\frac{20}{6}$ 1858; d. $\frac{3}{12}$, $\frac{18}{12}$ 1865, Krüper. Enl. Lindermayer (1860) är detta den sällsyntaste arten i Grekland, träffad i jan. vid sjön Likari, i juli på Eubœa, Eleusis och Phalereus i april; alla saknade nacktofs och långa ryggfjädrar. Flyttar vår och höst över Cykladerna, Erhard. I Epirus, i synnerhet vid Butrino, allmän under vintern; är icke så svår att komma inom håll som samslägtingarna, Powys; på Kreta. Taylor.

Häckar i Dobrudscha, Simpson; i Bulgarien, mus. i Malmö, Eurenius; häckar der; i febr. voro de långa fjädrarna hos en gammal hane fullt utvecklade, Elwes, Buckley; erhållen i Rumelien på våren; vid Ismid, Taylor. Vid Salgir den $\frac{13}{4}$ och $\frac{14}{4}$ 1867 mycket talrik och skygg, A. Hintze.

Synes förekomma i Mindre Asien talrikare än i Grekland, Krüper. Besöker saltkärren V. om Smyrna, Strickland; tyckes endast vår och sommar besöka N. Genezaret, Tristram. I Syrien, Dresser; på Cypern, Aug. Müller.

På Azorerna tillfällig, Godman. Senegal, se ovan. Loangokusten. I V. Afrika vid Guldkusten talrik, Reichenow.

I N. Afrika på flere öppna platser i små flockar mycket skygg. Endast om vintern i Sahara. Skall häcka nära Benzert på Tunesiska kusten. I Halluola, Algeriet, i flock om 3—6 st., skygg, Tristram.

Under hela året i Egypten, A. Brehm. Mindre individer, A. Lindermayer. Tillfälligtvis i Fayoom; ofta flockvis vid sjön Mareotis. Hartmann såg honom på Urdu, den 27—31 mars; *(A. melanorhynchus)* träffad vid Bar-el-Abiad i maj 1835 av Hedenborg, se ovan. Träffad i Bogamojo, nära Zanzibar, vid Kingani och Mto-ja-ugalla talrik och omkring Kakoma, åtminstone under regntiden, ej skygg, Böhm.

Vid Matabili sågos få par under sommaren vid Limpopo, Buckley; vid Kap, Wagler.

På Madagaskar sågos stora, hvita Hägrar av Pollen; finnes härifrån i museerna i Leiden och Paris, Hartlaub.

I Kandahar, S. Afghanistan, den $\frac{24}{2}$ 1881, C. Swinhoe, övervintrar i Persien, Gmelin, Filippi, Schalow; Pondichery, Lesson. Den indiska, *A. torra*, skall vara något mindre än Europas, J. Franklin; i Dukkun, Sykes. I Indien, Hume; häckar der, se ovan. Ej sällsynt i lägre Bengalen, Beavan; allmän i Indien, Calcutta, Blyth; på Ceylon i sumptrakter allmän, häckar, Legge. I Oudh och Kumaon i aug. till och med mars. Näbbets färg mycket olika under olika ålder och årstider, Irby.

Häckar i stora kolonier i trakten av Peking i de stora träden

omkring pagoderna; träffas i de sydliga provinserna under hela året, David, Oustalet. Träffad i Canton april 1860. Hongkong april 1860; Amoy nov. 1866, Ningpo, aug. 1872. Hankow under vintern, Shanghai den 24 febr. 1874, Seebohm, Dresser.

I Japan, Thunberg; Java, Wagler. Horsfield omtalar bland Javas foglar *A. egretta*, hänvisande till Temminck. *Egretta modesta* (Gray) från Kina och Japan, lik *A. alba*, möjl. något mindre, anses för samma art, Seebohm. På Formosa allmän under vintern och antagligen under hela året; allmän i Hainan; träffad der i febr. 1868, Swinhoe. Java, Wagler.

Den i Australien anses av somliga identisk med Europas (i Tasmanien, enl. uppgift på Chatam-ön, vid N. Zeeland), hvilket Hutton bestrider. O. Finsch förklarar sig anse, att den från N. Zeeland icke kan skiljas från Amerikas *(A. egretta)* från Texas, Mexico, Chile, och icke heller från Europas; v. Berlepsch uttalar sig i motsatt riktning. I brist på tillräckliga samlingar kunna vi icke avgöra frågan.

Silverhägern uppehåller sig på liknande platser som *A. cinerea*, i mera tuviga trakter, vid öppna vatten och på betesmarker med kort gräs. Han liknar till sitt beteende mycket vår Häger, men har en mera upprätt ställning. Man får stundom se honom stå i vattnet.

Till *flygten* liknar han även Hägern, men vingslagen äro något hastigare; flygten är ofta på korta sträckor svävande.

Födan utgöres av småfisk, enl. Pallas mest grodor; dessutom av vatteninsekter, maskar, möss och möjligen småfogel. Han fiskar vid dager och, enl. uppgift, ej om natten.

Häckar på holmar eller i stora kärr, i träd, men i de stora träsken i S. Ryssland och Banatet ibland rör. Under häcktiden lever han kolonivis både med sin egen art och med andra. Bygger sitt *bo* av ris och kvistar med bädd av blad och vattenväxter, eller av rör och vass. Det är nära 4 fot i diameter och 2—3 fot högt. Äggen, vanligtvis 4, läggas i början av juni; ruvas, enl. Fritsch, 26 dagar. Att han kan göra skada genom sitt fiske, räknas honom icke till last, helst vattnet knappt någonstädes är så fiskrikt, som der denna och andra Hägrar äro talrikast.

Blir i *fångenskap* mycket tam och lever i fred med andra foglar. Underhålles i flere zoologiska trädgårdar. Häckade i år, 1882, i zoologiska trädgården i Hamburg. I Slavonien uppfödes han ofta bland andra tama foglar, hvilket icke möter några svårigheter. Som dess skulderfjädrar äro mycket värderade, har fogeln under senare tid i följd av jagt mycket avtagit i mängd och synes även hava blivit skyggare. Det är av denna fogel man erhåller de äkta snöhvita aigretter, plymer, som onekligen äro utmärkt vackra, men hvarje plym av sådan fjäder kostar 5—12 gamla foglar livet. En sådan plym kostade på Naumanns tid 100 karoliner, med beslag och briljanter över 2,000 kronor i vårt mynt, hvarje fjäder för sig i första hand gälde omkring 20 kronor. Jag skulle mycket misstaga mig, om ej denna fogel, hvars sköna fjädrar hittills varit dess olycka, skulle förr eller senare bliva en värderik tam fogel, omhuldad mer än någon annan och rikligen ersättande den vård han åtnjuter.

Parasiter ibland fjädrarna, såsom *Colpocephalum obscurum* Duj., eftersökas.

I inelvorna äro funna: *Echinorhynchus Ardeæ albæ* Rud.; *Holostomum longicolle* Duj. och *Ligula monogramma* Crepl.

Ἐρωδιὸς λευκος Arist., VIII 5, 6. Sundev., n. 132.
Ardeola leucon Plin., X 60, 79; XI 37, 52.
Ardea alba Gesn., 1555, 207 (ex parte). Gesn. red. III 38. Aldr., Av.

1635, L. 20, C. 14, p. 118. [n. 132] L., Fn. I 1746; S. N. VI 1748, 25; Fn. II 1761, 59; SN. X 1758, 144; XII 1766, 239. Ph. Müll., L. S. II 1773, 387. Gm., L. S.N. 1788, 639. Lath., Ind. II 1790, 695. Lath.-B., III, i 1796, 61; IV, ii 1812, 424. Retz., Fn. 1800, 170. Pall., Zoogr. II 1810, 120. Cuv., R. A. 1817, 476; 1829, 511 (? *A. egretta*). Nilss., Orn. 1822, 38; Fn. II 1858, 182. Thunb., Fn. Jap. cont. 1823, 2. Wagl., Syst. Av. I 1827, Ard. n. 8. J. Frankl., P. Z. S. 1831, 124. Rüppell, Mittheil. Mus. Senckenb. II 1837; Wiegm. Arch. 1838, 364. Keys. u. Bl., Wirb. E. 1840, n. 364. de Sel., Fn. B. 1842, 132. Jard., B. of Gr. Brit. III (1842) 132. Schleg., Rev. 1844, XCVII. v. d. Mühle, Orn. 1844, 113. Blyth, Cat. 1849, 279. Thomps., Irel. II 1850, 157. Bald., N-a 4 H. 1851, 41. Moeschl., N-a 1853, 28. Kessl., Bull. Mosc. 1853, 25. Bailly, Orn. IV 1854, 80. Hardy, N-a 1855, 422. J. W. v. Müll., J.f.O. 1856, 230. Dubois, l. c. 506. Ett., Abh. z.-b. G. 1857, 74. Erh., N-a 1858, 13. Gadam., l. c. 282. Linderm., Vög. Gr. 1860, 150. Hartl., J.f.O. 1860, 166; Vög. Mad. 1877, 298. Powys, Ibis 1860, 346. v. Schrenck, Amur 1860, 435. Radde, SO. Sib. 1863, 21, 344. Pollen, Ned. Tijdschr. Dierk. 1863, 44. Hartm., J.f.O. 1863, 309. v. Pelz., J.f.O. 1864, 73; Abh. z.-b. G. 1871, 717. C. A. Wright, Ibis 1864, 143. Godm., Ibis 1866, 101. Strickl., Ibis 1867, 384; Tristr., Ibis 1868, 325. Borggr., Nordd. 1869, 122. Saund., Ibis 1869, 181. Elw. a. Buckl., Ibis 1870, 333. O. Finsch, J.f.O. (? 1870, 343) 1872, 171; Ibis 1877, 50. ?Gundl., J.f.O. 1870, 266. E. v. Hom., l. c. 427. Tayl., Ibis 1872, 232. Hutton, l. c. 250. Sundstr., Bih. V. A. H. 1872, I 32. Palm., Finl. Fogl. II 1873, 299. Reichenow, J.f.O. 1874, 363, 374; 1877, 13, 268, 272. Buckl., Ibis 1874, 390. Krüp., Momms. Gr. Jahr. 1875, 282. Legge, Ibis 1875, 403. Danf. Br., l. c. 424. Sev., Dress., l. c. 1876, 325. Eskilstuna Aftonbl.; ref. Aftonbl. Stockh. 1877, $\frac{31}{5}$. Aug. Müll., J.f.O. 1879, 392. Brandt, J.f.O. 1880, 246. Wiepk., l. c. 398. Dress., B. E. 77-79, 1880. Schiav., J.f.O. 1881, 91. Schal., l. c. 298. A. R., Orn. Centr. 1882, 92. Gr. Marchand u. v. Pelz., Orn. vind. 1882, 108, 110. C. Swinh., Ibis 1882, 123. Böhm, Orn. Centr. 1882, 67; J.f.O. 1882, 193.

Ardea alba major Willughby, Orn. 1676, 205. Ray, Syn. 1713, 99. Klein, Hist. Av. 1750, 122; Vög. 1759, 28; Vog. 1760, 227.

Ardea + *Egretta* + *Ardea candida* Schwenck., Av. Sil. 224; Briss., Orn. V 1760, 428, 431; Ed. 1763, 322 (ex p.).

Ardea egrettoides Gm., Reise II 1774, 193.

Ardea egretta Bechst., Nat. D. (1793) IV 1809, 35, 38 (+ *A. alba*). Mey. u. W., II 1810, 335. Temm., Man. II (1820) 1840, 572; IV 372. Horsf., Trans. L. S. 1821, 188. Sykes, P. Z. S. 1832, 157. Naum., V. D. IX 1838, 85; XIII v. Blas. u. Bald., 255. Schinz, Fn. helv. 1838, 104; Eur. Fn. I 1840, 309. Zaw., Fn. 1840, 112. de Serr., Migr. 1842, 127. Malh., Fn. 1843, 171. Drumm., Ann. a. Mag. N. H. 1843, 420. Tob., J.f.O. 1853, 215. Leu, Vög. 1855, 16. Bod., Zool. Gart. v. Berl. 1857, 23. Althamm., N-a 1857, 402. Jäger, Wetter. 1858, 12. A. v. Hom., J.f.O. 1863, 440; 1864, 76. Riva, Orn. 1865, 413. Godm., Ibis 1866, 101. Hartm., Z. G. 1866, 128-9. March., Cat. 1869, 51. v. Tschudi, Thierl. 1868, 62. A. Hintze, Jägarf. t. 1871, 9, 15. Holl., Wirb. Pomm. 1871, 80. ?Sint., J.f.O. 1877, 66. Kronpr. Rudolf m. fl., J.f.O. 1879, 78, 125-6. E. v. Hom., Orn. Br. 1881, 126; Z. G. 1881, 328.

Herodias egretta Boie, Isis 1822, 559. A. Brehm, J.f.O. 1854, 80. Goeb., J.f.O. 1870, 143, 181: 1871, 143; 1873, 7, 13. Lenz, J.f.O. 1877, 380.

Ardea flavirostris (Temm. in lit.) Wagl., Syst. Av. 1827: *Ardea* n. 9.

Ardea melanorhyncha Wagl., Isis 1829, 659.

Egretta alba Bonap., Osserv. 1831, 98; B. of Eur. 1838, 47. Jard., B. of Gr. Br. III (1842) 134. Heugl., NV. Afr. 1856, 58. Jäck., N-a 1856, 243; 1857, 386. Tristr., Ibis 1859, 37. Jäck., Ber. Bamb. 1863, 85; Abh. Nürnb. 1864, III 124. Salvad., J.f.O. 1865, 316. Degl. & G., Orn. II 1867, 294. Seidl., Sitz.-ber. Dorp. 1868, sep. 39. O. Fritsch, V. E. 384; J.f.O. 1871, 391; Wirb. 1872, 81. Saund., Ibis 1871, 391. Brooke, Ibis 1873, 341. K. Fritsch, Denkschr. Wien. Ac. 1874, 241. v. Tschusi, Z. G. 1875, 429. Schal., J.f.O. 1876. 188. Bogd., Schal., J.f.O. 1880, 275.

Ardea torra Buchanan, Bonap., J. Franklin, P. Z. S. 1831, 124.

Ardea nivea Less., Traité d'Orn. 1831, 275.

Herodias candida L. Brehm, Vög. D. 1831, 584 [+ *egretta*] Vogelf. 1855, 293.

Ardea modesta Gray a. Hardw., Ind. Z. II 1834 pl. 49.

Egretta alba Bonap., Compt. List. 1838, 47 + *E. orientalis*.

Erodius albus Macg., Brit. B. II 1842, 134. + *E. Victoriæ* + *E. nigrirostris* IV 1852, 460.

Cosmerodius egretta (Gm.) Glog., Handb. 1842, 412.

Herodias flavirostris Gr., Voy. Er. a. Terr. Birds. 1843, 12.

Herodias syrmatophorus Gould, B. Austr. VI 1848, pl. 56.

Herodias Latiefi A. Brehm, J.f.O. 1854, 80.

Egretta syrmatophorus Bonap., Compt. rend. 1855; Consp. II 1857, 117 (+ *E. melanorhyncha*). Dybowski, Tacz., J.f.O. 1874, 325.
Ardea magnifica Verr., Bonap., Consp. II 1857, 116.
Egretta Rüppelli 'Bonap., Manuscr.' Gieb., Thes. I 1872, 409.
Ardea syrmatophorus Buller, B. of N. Zeal. 1873, 226.
Herodias torra Hume, Stray Feathers VI 1878, 472, teste Dresser.
Herodias alba Gray, List. Mus. 1849. Hartl., J.f.O. 1854, 159. Simps., Ibis 1861, 371. Swinh., Ibis 1863, 417; 1870, 365. Beav., Ibis 1868, 397. Shell., Ibis 1871, 313. Tristr., Ibis 1860, 77. Irby, Ibis 1861, 245. Jerd., B. Ind. III 1864, 774. Dav. & Oust., Ois. Chin. 1877, 439. Seeb., Ibis 1879, 27.
Silberreiher Löbenst., N-a 3 H. 1850, 18. A. E. Brehm, Orn. Centr. 1882, 99.
Egretta modesta Bonap., Consp. II 1857, 117.

Ardea alba var.

De flesta amerikanska författare anse den stora, hvita Hägern i Amerika för en egen art. Andra åter för en varietet eller subspecie av vår art.

Guiratinga Johnst., 1657. Will., 1676. Rey, 1713.
A. brasiliensis candida Briss., l. c. 1760, 434.
Ardea galathea Molina, St. N. Chili 1776, 207.
Ardea egretta Gm., L. SN. 1788, 629. Lath., Ind. 1790, 694. Audub., Syn. 1839, 265. Coues, Key 1872, 267.
Ardea leuce 'Illig.', Licht., 'Verz. 1823'; Nomencl. 1854, 89.
Ardea alba Bonap., Obs. Wils. 1825, n. 189; Syn. 1828, 304.
Ardea torra Buchanan, J. Frankl., P. Z. S. 1831, 124,-7.
Herodias leuce Berhm, V. D. 1831, 585.
Egretta leuce Bonap., List. 1838, 47; Consp. II 1855, 114.
Herodias egretta Gray, Gen. III 1849. Tayl., Ibis 1859, 312. Baird, B. N. A. 1860, 666. Coues, B. of NV. 1874, 519.
?*Ardea occidentalis* Newb., P. R. R. Rep. 1857, 27 (teste Coues).
?*Herodias egretta var. californica* Baird., B. N. A. 1860, 667.
Herodias alba var. egretta Ridgway, Ann. Lyc. 1874, 386.
Ardea alba Subsp. *galathea* Reichen., J.f.O. 1877, 272.

'Hos Amerikas fogel äro fötterna alltid svarta; hos gamla verldens varierar färgen', Reichenow. — Obs. här ovan p. 670.

'*Herodias brevirostris* Brehm', hos Dresser, har jag icke kunnat finna, men väl *H. brachyrhynchus* Brehm, = *Ardea intermedia* Wagl., som synes vara en god art, skild från denna.

---

182. RÖRDROM, *Ardea stellaris* L., pl. XLVI, fig. 5.

Fjäderklädnaden brokig, svart till mörkbrun och roströd till rostgul. Nacke och hals med yviga fjädrar, men utan tofs; hand- och armpennor med tvärband; smalben lågt.

♂ > ♀; näbbås något bågböjd; munvinklarna nå under ögonen; iris gul.

1. *Hane*, 30 januari 1842, Orust, Bohuslän, W. v. Wright.

Näbb gråbrunt, hoptryckt; näbbås brun, mot spetsen nedböjd, hvälvd, näsås platt, bred, framåt avsmalnande. Käkkanter böjda, något intryckta; överkäken något > underkäken. Pannvinkel trubbig. Näsborrar låga, baktill högst; näslock platt, framtill vidast och utbugtadt. Ögon stora. Huvud ovan brunsvart; ögonbåge rostgul; ögonvrå naken; kind brun, bakåt rostbrun med mörkbruna tvärband; tinning och ögontrakt rostgula med mörkbruna spetskanter; haka hvitgul, i midten ett rostgult band med mörkbruna fläckar; framhals och kräva ljusgul med långsgående band, bildade av ljusbruna infan med mörkbruna fläckar, åt sidorna sträckande sig jemväl utanför spolarna; sidhals rostbrun med mörkbruna tvärstreck och pilformiga tvärband; nacke med förlängda fjädrar, brunsvart med rostgula spetsar med 1—2 mörkbruna tvärstreck; halsrygg med korta, mjuka fjädrar, täckta av sidornas bakre förlängda fjädrar. Rygg och skulderfjädrar med svarta spoltrakter och rostgula samt rostbruna brämtrakter, båda sågformiga; kors rostbrunt med brunsvarta tvärband; övre stjerttäckare rostgula med mörkbruna, oregelbundna tvärfläckar. Stjert föga avrundad; stjertpennor 5 par, rostgula med mörkbruna fläckar och prickar. Bröst rostgult, infan med mörkbruna långsgående band; sidor av samma färg, men med spoltrakter och tvärfläckar mörkbruna, oregelbundna; slaksida rostgul med mörkbruna fläckar; tumvinge med 3 fjädrar, svartbruna med roströda fläckar och tvärband, 2 och 3 med gul spetskant; handpennor stora 10, roströda med svartbruna fläckar och tvärband; armpennor roströda med svartbruna fläckar; armbågspennor = de innersta armpennorna, rostgula, mot spetsar och utkanter ljusgula, fläckar och tvärband svartbruna; handtäckare mörkbruna med roströda fläckar och tvärband; armtäckare rostbruna och rostgula med mörkbruna, till en del pilformiga tvärband; kanttäckare rostbruna med svartbruna tvärband och fläckar; undre täckare rostgula med rostgrå fläckar. Fötter bruna ('gulgröna, undertill citrongula'); vadtäckare = sidorna; smalben 25 m.m. Tars framtill trind, ringlad; tarssula uppåt med större, nedtill med mindre sköldar; tår i samma plan, långa, 3 > 2 > 4 > 1, ovan trinda, ringlade; klor: 1 > 3 > 2 > 4, krökta,

spetsiga, svarta, mot spetsen grå, 3 spiralformigt vriden med fin-tandad, grå inkant. Simhud svart, kort, mellan 3 och 4 tån.

2. *Hane*, 21 jan., Öland.

Liknar den föregående. Undre delen av halsens sidor och krävan något blekare, klor gråbruna.

3. *Hane*, 14 maj 1881, Mellersta Volga.

Överkäken med ett tydligt hak 4 m.m. bakom spetsen. Huvud ovan svartbrunt, framtill och åt sidorna blekare; ögonbåge rostbrun, överst med bruna tvärstreck; framhals brungul med tvära, ojemna, brunsvarta streck; nacke och övre delen av halsryggen brunsvarta, åt sidorna med rostgula tvärband; skulderfjädrarna med nötta spetsar. Stjert något avrundad; stjertpennor 5 par. Bröst och sidor blekt rostgula till rosthvita med svartbruna spoltrakter och spolband med rostbruna fläckar; mage rosthvit; undre stjerttäckare rosthvita med svartbruna spolstreck och små fläckar; tumvinge med 4 fjädrar: 1=2>3>4, rödbruna med svartbruna fläckar; handpennor stora, 10; 1=2=3>4; dessa samt armpennorna och överarmpennorna brunsvarta med smala, oregelbundna tvärband; armbågspennor bleka, nötta; handtäckare = pennorna, men utåt blekare; armtäckare rostgula till rosthvita med pilformiga band; kanttäckare rödbruna med svartbruna tvärband; undre hand- och armtäckare bleka, rosthvita med grå fläckar, de mellersta rostgula med grå tvärfläckar; undre kanttäckare rostgula till rosthvita, gråprickiga. Fötter i torrt tillstånd svarta. Tars framtill med 16 tvär-ringar; tarssula nättecknad; tår och klor = n:o 1; spetsen å 3:dje klon saknar kam.

4. *Hane*, 1841, Pommern, E. v. Homeyer.

Gulbrun med svarta fläckar. Framhalsens nedre fjädrar och nackens långa; stjertpennor 5 par, spräckliga; handpennor, stora: 1>2>3, med svarta tvärband; tår: 3>2>4>1.

4 a. *Hane*, samma tid, Tyskland.

Huvud ovan svart; framhals med en rad av brun- och svartspräckliga fläckar. Rygg övervägande svart.

5. *Hane*, 29 september 1868, Göteborgs Mus. Nedanstående beskrivning och de angivna måtten efter A. W. Malm.

Näbb ovan ljust sepiabrunt med dragning i gröngult, i synnerhet nedåt. Käkkanter och underkäkens rot gröngula, den senare för övrigt brungulhvit; iris citrongul; ögonlock och munvinkel gröngula; munhåla och tunga ljusröda; ögonvrå gröngul. Fötter gulgröna; tars- och fotsula citrongula; klor rödaktiga, på sidorna svartbruna.

6. *Hane*, 13 okt. 1862, Göteborg. Göt. Mus.

De uppgivna måtten enligt A. W. Malm. Anmärkningsvärd är den ringa längden hos stjerten, hvilken synes vara icke fullt utvuxen.

7. *Hona, i ruggning*, 10 maj 1881, Mellersta Volga.

Betydligt mindre än hanen, n:o 3. Huvud ovan med dels gamla gråbruna, dels nya, svarta fjädrar. Hals rostgul med svarta, smala tvärband; framhals och kräva med ett brunt, långsgående band, bildadt dels av ut-, dels av infan. Rygg- och skulderfjädrar dels gamla, nötta, mörkbruna, dels nya, svarta med rostbruna fläckar; handpennor, 2=3>1>4, och armpennor nya, onötta; armbågspennor bleka, mörkbruna, nötta; armtäckare gamla, gråhvita, nötta. De ljusa delarna av fjädrarna nötas hastigast.

8. *Hona*, 9 november, Södermanland.

Färgerna något livligare än hos n:o 1. Hjessa baktill svartbrun med bruna spetskanter; ögonbåge gulbrun, upptill med svartbruna tvärband; sidhals rostgul med långsgående, oregelbundna, smala band och smärre fläckar gråbruna och utan pilformiga tvärband; nacke rostbrun och rostgul med smala, mörkbruna tvärstreck; armtäckare rostgula och i spoltrakterna roströda med vinkelformiga och oregelbundna svartbruna fläckar.

9. *Dundrägt*, juli 1877, Lägre Volga, C. Möller.

Näbb 'rödhvitt', i torrt tillstånd gulgrönt med spetsen svart omkring den hvita kalkspetsen; iris 'hvit'; hjessa och nacke med 28 m.m. långt uppstående dun, 'mörkt rostgult, mot spetsarna roströdt'; haka med korta, hvita dun. Ovan brun, undertill gul. Fötter 'rödhvita'.

№	1 ♂	2 ♂	3 ♂	4 ♂	5 ♂	6 ♂	7 ♀	8 ♀
Längd	744	740	—	—	773	800	—	'680'
Huvudets längd (+ näbb)	—	c. 148	—	150	150	150	—	—
Näbb, längd till pannan	72	72	77	74	—	—	69,4	67
» » » munvinkeln	97	102	110	110	108	100	93	95
» » fr. spets. t. näsb.	52	c. 54	55	—	51	50,5	50	47
» höjd vid roten	19	21	21,6	21	—	—	19	17
» » » näsborrarna	15	16	17	—	18	15,5	14,6	14
Gapets bredd	20	c. 21	c. 24	21	—	—	c. 25	20
Näbbets bredd vid näsborr	9,6	9	10,3	—	11	8,75	9,6	9
Näsborrar	15	15	18×1,7	—	—	—	—	15
Vingens längd, direkt	315	320	335	350	344	348	280	300
Mellan vingspetsarna	—	'1200'	—	—	1272	1343	—	'1100'
Tumvinge	131	133	128	—	—	—	115	121
Stjert, längd	105	123	103	120	116	72	98	105
Stjertspets bakom vingspets	—	—	—	—	7	2	—	0
Tars	95	101	99	120	116	115	90	88
Mellantå med klo	82+22	85+27	95+28	95+26	—	—	86+24	81+21
Baktå » »	—	—	40+39	35+36	—	—	37+36	—

Ägg. Brungrå, släta, halvglänsande med djupa porer; tjockändan något utdragen.

1. Sarepta.
2. Provinsen Sachsen.
3. Sarepta. Tillspetsadt, spets något sned.

4. 29 april 1882, Mark Brandenburg, KRICKELDORFF. 3 ägg i kullen, flere longitudinella gropar, i hvilka porer även äro longitudinelt ordnade.

№	1a	b	2	3	4
Äggets längd	57	52	50,8	55,5	56,4
» bredd	37,8	38,4	38,8	38,5	39,2
» spets	19,2	13,6	12	17	17,2
» reducerade längd	1,51	1,35	1,31	1,44	1,44
» rektangel	2155	1997	1971	2137	2111

Rördrommen saknas i de nordligaste länderna, har dock träffats på Grönland, REINHARDT; i Norge d. $\frac{15}{11}$ 1881, COLLETT.

I mellersta och södra Sverige synes han förr icke hava varit sällsynt. GRILL nämner honom 1795 från Söderfors; ÖDMANN säger, att han erhållits i Roslagen; en fäldes på senhösten 1868 i trakten av Vik i Upland, LINDBLAD. FISCHERSTRÖM omtalar, att han förr häckade på flere ställen vid Mälaren. Han fans även förr på Djurgården, KASTEN. Vid Uggleviken invid Stockholm fäldes en av I. A. AV STRÖM, enligt WIKSTRÖM, flere år före 1839. I N. Södermanland erhölls en i april 1865 vid Hjelmaren, L. ARFVIDSON; hördes på våren 1865 vid Hallbosjön, LINDBLAD; i Flen våren 1868, Riksm., LINDBL. År 1868 den 9 nov. fäldes en i Södermanland (se ovan). HILLEBRANDSSON säger i sitt tal om Hjelmaren 1786, att fogeln omtalas såsom uppehållande sig vid nämnda sjö; en sköts der i april 1865, LINDBLAD; förr sedd och hörd i Rörsviken vid Norrköping.

CEDERSTRÖM omtalar honom år 1851 såsom sällsynt, men häckande i trakten av Karlstad; likaså HAMMARGREN om fogelns förekomst i trakten av Venern. KOLTHOFF har muntligen meddelat, att fogeln för några år sedan häckade vid Mariestad, och LLOYD säger, att den någon gång träffas vid Göta elv och närliggande kust; en ovan beskriven fäldes på V. kusten av Orust den 30 januari 1842, W. v. WRIGHT; 5 stycken fäldes mellan den 13 september och 29 oktober under åren 1841—68, MALM; i Ö. Småland sällsynt, erhållen på Strömserum av Baron RAPPE; vid Tornebacken nära Torneby, v. SYDOW, TISELIUS, 1868 Några år före 1869 häckade han ½ mil från Kalmar, men blev bortskjuten, KOLTHOFF, LINDBLAD. I trakten av Ryssby, Ö. Småland, har han även erhållits, TISELIUS. LINNÉ omtalar i sin resa, företagen 1741 på Öland, att en jägare berättade bland annat, att den mindre sorten av Hägrar esomoftast här finnes. Härmed kan icke förstås någon annan än Rördrommen, då *Ardea minuta* ännu ej blivit funnen i Sverige. WESTERLUND säger, att fogeln på Öland endast träffats vid Bromossen i Alböke. Erhållen på Öland d. 21 jan., se ovan.

Fälles stundom vid Helga å. WALLENGREN säger, att den år 1841 häckade vid Trolle-Ljungby, men sedan äggen blivit borttagna, har han ej visat sig, GADAMER; träffades sommaren 1842 vid Blekesjö, WALLENGREN; år 1846 den 23 juni erhölls en hona med liggfläck; år 1854 sades det, att han häckade sporadiskt, och ej gick över 60° n. br.; och år 1856, att han var försvunnen i trakter i Skåne, hvarest han förr funnits; erhållen vid Råbelöv den $\frac{13}{6}$ 1860 av jägaren KROK och vid Kristianstad den $\frac{10}{6}$ 1873, T. J. BILLING, enligt meddelande av N. OLOFSSON; erhållen till museet i Lund från Ungsjö den $\frac{24}{7}$ 1832, från Näsbyholm 1834, Höj den $\frac{23}{10}$ 1864, ROTH. År 1874 övervintrade flere i Skåne; erhölls i nov. vid Vidskövle, i mars på Wedelsbäck, i trakten av Ringsjön; hr. C. MÖLLER har år 1877 meddelat mig, att Rördrommen under 2 eller 3 år uppehöll sig i Börringe sjö, men utan att häcka; erhölls der i jan. 1845; den $\frac{24}{7}$ 1878 vid Sege nära Malmö, enligt meddelande av EURENIUS. I trakten av Ystad träffad under 15 år endast en gång; för längre tid tillbaka förekom han ofta vid Rödinge och St. Herrestad, enl. meddel. 1879 av N. BRUZELIUS.

Han är nu överallt hos oss sällsynt, och jag har under mer än 40 år hvarken fått se någon levande eller kunnat erhålla någon nyskjuten.

I Danmark var han år 1823 temligen allmän och häckade, Teilmann m. fl.; under senare år avtagande; sällsynt och på flere ställen utrotad, till följd av uttappning av sjöar, Kjærbölling; erhållen vid Veilö, Seeland, den $\frac{5}{8}$ 1821, i medlet av mars vid Frederiksborg; sommaren 1873 på Fyen. Häckade förr på Aalholm; erh. på nyåret 1875 och i aug.; d. $\frac{23}{9}$ 1874 och i jan. 1876, Collin m. fl.; erhölls i Danmark den $\frac{2}{7}$ 1854, enligt meddel. av Eurenius.

I Slesvig och Holstein bibehåller han sig ännu, Collin; förekommer nästan hvarje vinter. Träffad i Slesvig under sommaren 1876. Häckade der år 1877; talrik vid Gotteskoogsee, om sommaren vid Flensburg, Erichsen. Vid Pelworm i jan. 1877 träffades en, nästan uthungrad. Till rörfälten på de större nordfriesiska öarna komma några om hösten och stanna tills kölden driver dem bort, Rohweder. Erhållen ett år vid Kiel. Om vintern 1876 i Holstein.

Om fogelns förekomst i Finland har Palmén samlat uppgifter, hvarav synes, att 2 st. blivit skjutna i början av juni 1862 vid Viborg och att han dessutom några gånger blivit sedd i olika trakter av landet.

I Rysslands och Sibiriens vattendrag öster ut ända till Lena icke sällsynt, i synnerhet omkring stora sjöar, Pallas. Träffad vid N. Ladoga, Lilljeborg, och vid St. Petersburg, Brandt; en och annan torgföres i St. Petersburg, Pleske. Erhållen 1853 i juni vid Lunia, i juli vid Rappin, Seidlitz. I Kurland, enligt Beseke, och Goebel säger, att han der icke är sällsynt, samt att ägg erhållits. Från Lifland och Estland, särskildt från Aarhof- och Riga-trakterna omtalas han av Meyer. I Jaroslaw sällsynt, men i Moskwa allmän, Sabanaeff. I Charkow, flyttar i okt., Czernay. Häckar i Uman, hvarest hvarje större rörvass hyser åtminstone ett par; iakttagen först och sist: 1867 d. $\frac{28}{3}$, $\frac{16}{10}$; 1868 d. $\frac{10}{4}$, $\frac{24}{10}$; 1869 d. $\frac{24}{3}$, $\frac{27}{11}$; ägg 5 st. d. $\frac{16}{5}$; vid Dnjepers mynning d. 28—31 maj 1869, Goebel I Baschkil allmän; häckar i Ural, men går der ej nordligare än till omkring 57° n. br., v. Schrenck. I Kaukasus, Bogdanow, Schalow.

I östra Sibirien i Baikal, Georgi, 1772; Transbaikal, Amur i maj, v. Schrenck. I maj 1856 vid Kulussutajewsk och i samma månad 1857 i Tschita, enligt Radde; var av burjäter och tunguser okänd; i trakten av Gunka sällsynt på genomtåg, häckar i sjöarna i medlet av maj, Taczanowski; i Aral-tianschans lågland. Häckar i Turkestan, 1,000 fot över havet; under flyttning och om vintern, då han der är sällsynt, går han 3—4,000 fot över havet, Severzoff. Brehm omtalar 1882, att fogeln träffats vid Alakul i maj 1876.

Häckar i Pommern. B. P. Otto såg honom der endast vid sött vatten; var omkring 1786 icke sällsynt om sommaren, kom i början av mars, lät höra sig i medlet av samma månad på $\frac{1}{4}$ mils avstånd från Greifswald; träffad under 4 år, c. 1781—1785, alla vintrar vid källor och bäckar i ett träsk en mil från Stralsund. Dess läte låter i synnerhet höra sig om natten efter ett varmt regn och är ett 'behagligt' förebud till våren. Erhållen d. $\frac{11}{7}$ 1772, den $\frac{18}{5}$ 1773. Bo med kläckfärdiga ägg erhölls den 14 juni 1773. År 1837 icke sällsynt, Hornschuch, Schilling; vid större sjöar, Holland. År 1869 säger Borggreve, att han i Nordtyskland om sommaren var sällsynt i vissa större kärr; träffad i Oderbruch. I N. Tyskland i flere trakter om sommaren; vid Grossenhain, vid Naundorfersee, hördes han först den $\frac{1}{4}$ 1878,

även hörd den $\frac{28}{3}$ 1880, Neumann, Grünwald; i Charlottenburg häckade han 1880 ej mer, endast vid Havel träffas bo, Walther. Deremot omtalade Quistorp år 1858, att fogeln i Neu-Vorpommern under senare åren tilltagit i antal, att han iakttogs der i början av juni samt den 10 juli på Usedom; hörd här den $\frac{25}{5}$ 1879, Schalow, Böhm; häckade 1867 i Vorpommern, Hintz. v. Preen omtalar 1856, att den i Schwerin fans i alla sjöar, men år 1858, att han var försvunnen; häckade här 1876. I Münster ej sällsynt utom i bergstrakter, Suffrian. Han omtalas av Bolsmann från Münsterlandet såsom ofta förekommande. Han uppräknas bland de foglar, som förekomma vid Mühlheim vid Rhen, Ruhl; häckade 1876 i få par vid Mecklenburg, Wüstnai, Gadow. Schulz ansåg år 1845, att han icke var sällsynt i Mark. Vangerow säger 1855, att han häckade der ej sällsynt och förekom från april till okt. År 1876 rätt talrik såsom flyttfogel, häckar nu sällan, Schalow; samma sommar vid Breslau sällsynt, häckade även i Krotoschin och Landskron samt träffades i Walkenried i aug. och sept., enligt uppgifter från stationerna i Tyskland. Häckar i provinsen Sachsen; ägg, se ovan. Spridd vid de större floderna i trakten av Saabor, L. Tobias. Förekommer i Spreewald, 1877, Böhm. I Dingelstädt och Wachstädt temligen talrik; vid Seeburgersee ej sällsynt, Strecker. Häckar i Anhalt årligen, Pässler. Häckade 1877 vid Adelsdorf, Grossenhain-trakten; iakttagen i Altenkirchen 1876 i april, 1879 oregelbunden på flyttning, Sachse. I Walkenried erhållen 1879 den $\frac{8}{4}$, v. Vultejus. I Feldorm vid Teutoburgerwald fäldes på hösten 1879 3 st., Schacht. Häckar i låglandet mellan Elbe och Saale vid Diebzig, Baldamus; likaledes i Westerwalde, Sachse. Hieronymus säger, att fogeln i allmänhet flyttar i senare hälften av sept., hvilket av de uppgifter vi samlat synes vara icke så säkert, och redan Naumann nämner, att fogeln kom till Tyskland icke före slutet av mars och bortflyttade i sept. och okt., men stundom övervintrade. Då foglarna nå Rhen, vända de sig plötsligt mot söder, Temminck.

Häckade 1846 i Ö. och V. Preussen ej sällsynt, Rathke. Vid Prosna; häckade vid Miloslaw, A. v. Homeyer. Häckade regelbundet vid lägre Havel, Schalow; även spridd i andra trakter av Mark, såsom redan blivit omtaladt.

I Nassau ej sällsynt, häckade vid Seeburg, Römer; förekom i Marienthal om sommaren 1880, kallas här 'Bullpump', de Lamare; i Neustadt i Ö. Schl. häckar han, Kutter, Kollibay. I Wupperthal, Fuhlrott; i Neuwied på Seeburg ej sällsynt, och på tåg en och annan, Braths. I trakten av Giessen kommer han med Morkullan; erhållen den $\frac{23}{12}$ 1814, Walther. I Niederhessen förr häckande; år 1864 på flere orter under flyttning, Sezekorn; flyttar under många år över trakten av Halle a. S., E. Rey; i Thüringen under höstflyttningen, Hellmann. I Ö. Thüringen häckade han förr, i Friesnitzer See och vid Plothen, men ej numera, Liebe. I de flesta trakterna av Wetterau på flyttning under mars och sept.; Jäger säger, att den skjutes nästan hvarje år, såsom 1857 den $\frac{15}{9}$, och att den $\frac{7}{11}$ 1859 erhölls en ung fogel.

Under flyttning talrik, så att man på en dag kunde hava skjutit ett halvt dussin; derunder hör man ofta nattetid i kärrtrakterna hans klingande läte: 'koak'. Omtalas från Würtemberg, Calwer. Vid Lägre Bodensjön från mars till nov. ej sällsynt, häckar, Walchner. Från Bayern uppger Jäckel år 1855, att han förr häckade på sina ställen, men för sitt oväsen förföljd av jägare och bönder, hade han uteblivit och visade sig endast under flyttning, såsom den $\frac{19}{11}$ och $\frac{25}{11}$; träffad vid Augsburg den $\frac{15}{12}$. I Mittelfranken under mars, april, sept.– nov. ej sällsynt på flyttning, Jäckel. I Schwaben och Neuburg ej sällsynt under

höst och vinter, även i Mindelthal och vid Meiningen m. fl. ställen, Leu. Ofta erhållen i Mindelthal, Landbeck. Häckade förr i trakten av Aisch på de större kärren, men förföljd för sitt lätes skull, drog han sig bort; numera, 1863, endast på flyttning, talrikare på hösten än om våren; erhållen den $\frac{23}{4}$ 1859; den 12—20 sept. 5 st., Jäckel. Påföljande år erhöllos flere på olika trakter i Schwaben under okt. till den 5 dec.; i Memmingen en den $\frac{20}{12}$ vid 15° R.; vårflyttningen började den $\frac{11}{3}$, höstflyttningen den $\frac{13}{11}$, varade till långt in i nov. En erhölls i Lindau den $\frac{23}{2}$; vårflyttningen började under de första dagarna av april; d. $\frac{2}{10}$ erhöllos 2 honor, Jäckel.

I Schweiz ej sällsynt, anses häcka; om vintern träffas endast honor(?), Schinz; sällsyntare än *A. minuta;* 1855 erhölls en nära 4,000 fot över havet, v. Tschudi. I Schaffhausen vid Untersee höres han ofta under flyttningstiden; vid Klettgau den $\frac{7}{4}$ 1864. Läte: 'u prumb', Goeldlin. Förtär Triton, Grodor, fisk, unga foglar. I S:t Gallen och Appenzell icke sällsynt på flyttning och om vintern, Stölker. Häckar i Ticino, Riva. I Genève-dalen är han regelbunden flyttfogel, F.-Beaumont.

I Oberlausitz under månget år icke just sällsynt, Tobias. Häckar i Böhmen vid större dammar; på hösten under många år talrik, A. Fritsch. Kommer till Mähren och Schlesien i apr.; låter höra sitt bölande i juni. Boet flytande på vattnet. Ägg, 3 st., 1852 funna den 22 juni; 1851 vid samma tid voro äggen starkt ruvade. Bortflyttar i slutet av sept., en och annan i okt., Schwab. Häckar i Övre Österrike i slutet av maj eller början av juni, 4—5 ägg, ruvar 21—23 dygn. Kommer i mars, bortflyttar i sept. eller okt., förekommer vid Donau omkring Linz, Brittinger, 1866. Häckar i trakten av Wien, Kronprins Rudolf m. fl.

	Kommer, medeltid.	bortflyttade ett år.
Till Laibach	$\frac{27}{3}$	—
» Selau	$\frac{5}{4}$	$\frac{24}{10}$
» Grodek	$\frac{11}{4}$	$\frac{4}{10}$
» Kremsmünster	—	$\frac{7}{11}$
» Cilli	—	$\frac{15}{11}$. även sedd $\frac{27}{12}$

Enl. K. Fritsch.

Den $\frac{2}{5}$ 1840 vid den stora Ried på högra Donaustranden, Tobias. Häckar i Galizien och Bukowina. Då han brummar, håller han icke näbbet i vattnet; vid vädervexling under parningstiden höres lätet ofta hela natten; har bo i säv och 3—5 ägg, Zawadski. Vid Salzburg förekommer han på flere ställen, v. Tschusi. I Siebenbürgen är han i stora kärr, bevuxna med rör, ej sällsynt, Landbeck; i Ungern häckar han talrikt vid Donau, hans skrik förskaffar honom i Obedska Barra anseende för en 'vattendjevul', Ettinger. I Tyrolen regelbunden på flyttning om våren, men om hösten sällsynt, Althammer. I Transsylvanien synes han ej vara allmän, Danford, Brown.

I Oldenburg och flere orter 1878 oregelbunden på flyttning; der han förr icke sällan häckat, häckade ännu 1878 ett och annat par; år 1879 heter det, att han blir allt sällsyntare, finnes dock om sommaren, Wiepken. Vid Hamburg träffad den $\frac{25}{3}$ 1877, enligt Böckmann, som även 1882 omtalar honom från Niederelbe. I Ostfriesland några gånger fäld, Droste; i Holland i flere trakter allmän, häckar. Häckar på Scholeraar-ön, Pässler, och i stor mängd i Groeningens vattenrika trakter, Braak. Häckar talrikt i Friesland, Albarda.

I Belgiens kärrtrakter temligen allmän, häckar i gränsorterna till Holland; i det inre av landet tillfällig, de Selys.

På Shetland tillfällig, Edmondstone; i Irland 1744 allmän; har senare småningom blivit fåtaligare, hvarom Thompson närmare

redogör; vintern 1830—31 var han mycket talrik i trakten av Dublin. Samma vinter, i dec. till jan., var han även i Storbritannien temligen talrik; antalet har även här avtagit, och man anser, att han i England numera knappt häckar på mer än en eller två platser. De flesta påträffas om vintern, JARDINE m. fl. Sedan det föregående nedskrevs, har jag funnit en uppgift hos MORE 1865, att det sista boet togs omkring 1845 vid Tring. Flyttar endast om natten, träffas i busksnår av barrträd. Fans över allt i Cornwall under 2 veckor av dec. 1867. Synes der hava tagit vinterkvarter. Förekom fordom samtidigt med *Bos primigenius*, *Cervus megaceros* m. fl., A. MILNE-EDWARDS.

Häckar i flere trakter av Frankrike, över andra flyttar han endast; i N. departementen under höst och vinter, såsom i Boulogne allmänt häckande, DEGLAND, vid Châteaudun i Eure & Loire, der han för övrigt är sällsynt, MARCHAND; iakttagen i Seine-inférieure, HARDY; häckar och är allmän i Côte-d'Or, MARCHAND, 1869; i trakten av Lyon allmän, O.-GALLIARD; i Savoyen skall han icke häcka, ändock han finnes der temligen talrikt under mars, april, sept. till början av dec., i stränga vintrar dock sällsynt, BAILLY. Även i Provence under hela året, vår och höst flyttande genom landet och talrik på drag, J. W. v. MÜLLER.

I Santiago, Galicien, icke talrik; träffas hela året; under sensommaren och hösten vid floden Tambre, NV. om Santiago, NACEYRO. Ofta träffad i Portugal, A. C. SMITH; enligt DE BOCAGE, allmän. I Spanien temligen allmän, häckar även der, såsom i Sevilla. De flesta flytta bort om hösten, men en del övervintrar, SAUNDERS m. fl. VIDAL säger dock, att fogeln i sjön Albufera, vid Valencia, under vintern är allmän.

På Balearerna häckar han, och han låter höra sig till och med vid middagstid, A. v. HOMEYER.

I Italien är han allmän; häckar i Lombardiet och Venetien, Toscana, SAVI. Träffas vid Pisa, SCHALOW. På Corsica ej allmän; 2 st. erhållna vid Biguglia den $\frac{17}{3}$, WHARTON. Till Sardinien kommer han om hösten, stannar över vintern, BROOKE, 1873; är då vanlig ibland vass, SALVADORI. På Sicilien mycket allmän under hela året; häckar vid Catania; visar sig vid Palermo och Messina under vårflyttningen, MALHERBE. På Gozzo och Malta, der han kallas Kejsarkapun, sällsynt, iakttagen i mars, okt. och dec., C. A. WRIGHT.

I Pirano på flyttning i april, november, dec. 1880, ej talrik, SCHIAVUZZI.

I vissa kärr i Dalmatien och Albanien finnes han under hela året och är i Epirus allmän från okt. till maj, POWYS. v. d. MÜHLE säger, att fogeln förekommer i Grekland under hela året och att han är genom inflyttning öster ifrån talrikare under vintern än under andra årstider. Erhållen d. $\frac{17}{2}$, $\frac{14}{12}$ 1859. På vintern 1869—70 blev folket i Agoriani vid Parnassos så uppskrämdt av okända ljud, kommande från ett kärr, att man beslöt lemna sina på slätten liggande vinterbostäder och draga till byn i bergen. Flere tidningar i Athen omtalade ljudet, och man ansåg, att det var av underjordiskt ursprung. KRÜPER besökte platsen och lugnade folket med den upplysningen, att det vrålande odjuret endast var en oskyldig fogel, nemligen en Rördrom. Kärret uttorkades några år senare, och lätet hördes ej vidare. Han flyttar över Cykladerna vår och höst, ERHARD.

Häckar i maj i Sarepta, BALDAMUS. Ägg derifrån här ovan beskrivna. Erhållen 1875 vid Volga, enl. meddelande av ARNELL. Ovan beskrivna från mellersta Volga d. $\frac{10}{5}$ och $\frac{14}{5}$ 1881, meddelade av LAMPA. I Svarta och Kaspiska havens kusttrakter, stannar över vintern, PALLAS m. fl. Vid Salgir d. 13 och 14 april 1867

i stor mängd; de voro icke skygga, A. Hintze. I Bulgarien vid Donau talrik, O. Finsch. Skall ständigt finnas vid Konstantinopel, Forskål. Erhållen der av Elwes, Buckley.

Han var 1870—71 vanlig i Smyrna. I Palestina, Tristram.

Funnen på Azorerna, Godman; på Madeira sällsynt flyttfogel, Harcourt, 1853; enligt Bolle sällsynt, tillfällig. I Ö. Marocco ej sällsynt; dess läte har för folket dålig betydelse, Drake. Algeriet, i Fetzara-sjön i april, Buvry; samma månad erhållen i Tunis; i Constantine vid sjöar i bergstrakten och i sumpar i öknen, Taczanowski, och i sjön Halloula vid ett otillgängligt kärr om 7 eng. mil, ett paradis för jägare; i alla större kärr, men ej i öppna saltsjöar, Tristram; erhållen vid Ngousa, fåtalig, men under hela året. I träsket Zana, Ö. Atlas, här och der, få par syntes hava häckat, Salvin.

I NÖ. Afrika sitter han under vintern om dagen stilla i de otillgängligaste snår och i rörvassar och har nästan 'endast Vildsvin till sällskap', A. E. Brehm. I Egypten om vinter och vår vid Röda havet, Heuglin; i Delta och sjön Fayom mycket allmän; i Nubien, Shelley; få kvarstanna under hela året, Loche; i Kordofan, Patherich, Dresser. I Abyssinien möjligen under hela året, Heuglin.

I Transvaal vid Potschefstroom, Ayres; i övre Kafferlandet erhållen den $\frac{17}{10}$; talrik i Lydenburg. Boers trodde, att dess läte var en stor orms, Barratt. Enligt Schlegel skall han, *A. stellaris capensis*, vara mindre än den europeiska, men för övrigt lika med den; enligt Dresser äro de identiska; anses häcka i trakten av Kap, Layard, hvilket fordrar bekräftelse.

I Kandahar den $\frac{18}{3}$ 1881, flere under flyttning emellan medlet av febr. och medlet av mars, C. Swinhoe. I S. Asien har han även vidsträckt spridning; i Övre Sind talrik, Hume; Persien, Blanford; Indien, Ganges, Beavan; i Bengalen sällsynt enligt Jerdon, men allmän enligt Blyth, torgföres i Calcutta; sällsynt i Dukkun, är lika med den europeiska, Sykes. I Oudh och Kumaon under den kalla årstiden allmän, Irby.

I N. Kina, såsom vid Peking och Chefoo, ej sällsynt; erhållen den 6 okt., Swinhoe; vid Peking, enl. David, Oustalet, allmän; Swatow, Amoy, Swinhoe.

I Japan, Temminck, Schlegel m. fl. Vid Hakodadi erhållen i maj, Swinhoe; är lik den europeiska, Dresser. Rördrommen har icke blivit funnen i Australien, icke heller i Amerika, der han motsvaras av *Ardea freti hudsonis* Briss.; troligtvis samma fogel, som av Klein år 1750 omtalades under namn av *Ardea stellaris*, och som under alla årstider skulle finnas på Bahama-öarna, ett förhållande som ornitologerna synas hava förbisett.

Rördrommen tillhör sålunda den gamla verlden med undantag av den högre norden. Han bebor trakter med vidsträckta träsk eller rör- och sävbevuxna stränder; lever der mest par- eller familjvis. Han är talrik endast i sådana länder, der vattendrag även under vintern äro öppna, och kan i sådana övervintra, även om största antalet, för så vidt det rör Europa, flyttar bort. Från alla delar av vår verldsdel, der en högre utveckling av jordbruket egt rum, har antalet av passande häckplatser i betydlig mån minskats med uttappningen av sjöar och träsk, och i många orter är han derför redan såsom häckfogel försvunnen, oaktadt han, i synnerhet under flyttningstiderna och om vintern, der stundom visar sig. I Sverige har han under senare tid, likasom på britiska öarna, oftast blivit träffad under vintern, troligtvis emedan han då har svårare att dölja sig uti vassarne. Stundom synes kölden överraska honom, och han blir utmattad, även genom

svårigheten att skaffa sig föda. Han besöker sällan havskusterna och knappt utom vid flyttning över större hav, såsom Medelhavet. Om dagen håller han sig dold bland de höga vattenväxterna och lyfter endast om han blir skrämd. Han klättrar bland rör, gripande omkring flere åt gången. Sällan får man se honom sätta sig i träd. Då han hvilar, står han upprätt och orörlig med uppåt riktadt näbb.

Han är mycket vaksam, har livliga ögon och skarp syn och undgår menniskan, förnämligast emedan han om dagen, då han sover, sitter dold i kärren. Han synes vara trög till sitt lynne, men hans ögon hava ett uttryck, hvarav man snarare skulle kunna sluta till en stark och oavlåtlig hjernverksamhet; för övrigt bör man ihågkomma, att dagen är fogelns sovtid. När han blir retad, reser han upp fjädrarna på huvudet.

Hans *flygt* är tyst som en Ugglas, och han håller halsen hopböjd och fötterna tryckta intill kroppen. Ekström nämner 1826 Rördrommen såsom ett exempel på vadare med dålig flygt och som utgör undantag ifrån den då framstälda regeln, att fåglarna i allmänhet flytta mot vinden. Han flyttar om natten, flygande högt, och låter höra sitt starka *läte*, liknande en Korps. Under häcktiden liknar det oxens bölande. Bailly tecknar lätet sålunda:

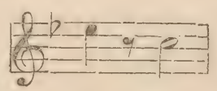

Naumann tecknar det med 'y-prumb', ett läte välbekant i alla orter, der fogeln förekommer, och som ofta föranledt sångarens död. Det höres ½ sv. mil. Många fogelvänner hava beskrivit det som förskräckligt, men dock har väl ingen spridt kunskapen derom så som Fritz Reuter med sitt oförlikneliga skämt. Man har sagt, att det mest liknar hundskall, och dock begagna hanarne sig derav såsom kärlekskvitter hela natten under häcktiden. Man har sagt, att fogeln derunder håller näbbet i vattnet, hvilket åtminstone icke är fallet under flygt och i tamt tillstånd. Ett annat läte liknar korpens 'krav'. Under flyttning vägleda de med lätet hvarandra på deras långa resor, så mycket vigtigare som de oftast leva spridda och icke lära flytta i flock. På Balearerna hörde A. v. Homeyer fogelns läte midt på dagen.

Rördrommens *föda* utgöres förnämligast av sådana små sötvattensfiskar, som leva i kärr, såsom Rudor, Gäddor, *Cobitis fossilis* m. fl., hvilka han söker, under det han långsamt vadar i kärren. I ett exemplar från Bayern fans, enl. Jäckel: *Notonecta glauca* flere st., *Naucoris cimicoides*, *Ranatra linearis*, *Libellula sanguinea*, en 4½ tum lång Aborre. I en hona, erhållen d. 11 okt., funnos: *Argutor vernalis*, *Omaseus nigrita*, *Parnus prolifericornis*, *Aphodius fimetarius*, *A. prodomus*, *Rhinoncus inconspectus*, *Erirhinus acridulus*, *Sitones hispidulus*, *Cassida margaritacea*, *Galeruca rustica*, *Chrysomela staphylæa*, *Coccinella 14-pustulata;* flere exemplar av många av dessa arter, dessutom ben av en *Rana esculenta*, en Spindel, *Lycosa riparia*, flere Rhynchoter: *Naucoris cimicoides; Libellula sanguinea*, en *Acridulus*, flere *Succinea amphibia*, larver av *Euprepia fuliginosa*, hvars hår beklädde magsäcken; frukter av *Bidens tripartita*, troligen händelsevis inkomna. Enligt Boie synes han även leva av larver och puppor av *Nonagria cannæ*, för hvilket ändamål han klyver stänglarna av *Typha*. Wahlgren fann hos en förut omtalad, dödad i Skåne, fragmenter av *Dytiscus* och *Notonecta*. Fogeln var temligen mager, vägde 2 ℔ 11 lod. Blodiglar utgöra, då tillfälle dertill gives, en betydlig del av dess föda. Han slukar dem icke sällan dussinvis, den ena efter den andra. Skjuter man honom efter ett sådant mål, så bruka de

ännu till en del levande Blodiglarna åter krypa ut ur gapet. Han spisar även så kallade Hästiglar. Anmärkningsvärdt är, att Iglarna, som alltid slukas levande, icke bita fogeln i strupen. Förtär även små varmblodiga djur, såsom Näbbmöss, *Crossopus fodiens, Arvicola amphibius*, möjligen även små ungar av vattenfoglar, Martin. Dessutom skall han förtära krustacéer, Dresser, samt små snäckor och musslor, Meyer, Naumann. Andra författare uppgiva olika födoämnen: Fisk, Grodor, Möss, Sniglar, Iglar, *Dytiscus* och andra vatteninsekter, Braak; *Triton*, Grodor, Fisk, unga foglar, Goeldlin.

Till *häckplats* söker han stora, ensliga kärr, bevuxna med höga kärrväxter. Redan i Tyskland finner han vid sin ankomst om våren dessa icke så höga, att han har tillräckligt skydd (de måste åtminstone hava 2 fots höjd), hvarför äggläggningen der ofta försenas. Troligtvis ligger en av orsakerna, hvarför fogeln sällan eller nästan aldrig häckar i Norden, deruti, att de nämnda växterna senare utvecklas. Finner fogeln frid och boet förbliver oskadadt, återvänder han ofta på våren till detsamma. *Boet* finnes vanligen på en tuva i tät vass och löst bygdt, eller på brutna rör och ofta så, att det nästan flyter på vattnet, och det höjer och sänker sig då med detta. Honan lägger i Tyskland 2—5 *ägg* i medlet av maj och ruvar dem ensam. Hanen förser honan derunder med föda och gläder henne med sin sång. Hon ligger hårdt på äggen och lemnar dem ej utan vid högsta fara och flyger då endast ett kort stycke. *Ruvningen* varar enligt Naumann 21—23, enligt Fritsch 21 dygn, och honan ligger några dagar på de utkläckta ungarna, allt efter väderlekens beskaffenhet. Båda makarna mata ungarna, hvarvid de bringa till dem hvarjehanda fiskyngel, maskar och insekter, hvilket allt de bära till boet i gapet och lägga framför de unga. Då ungarna få vara i ro, stanna de länge i boet, men störda lemna de det tidigare och klättra med största skicklighet från det ena röret till det andra utan att någonsin komma ned i det nära under dem stående vattnet. Så snart ungarna kunna reda sig på egen hand, lemna föräldrarna dem. Utvuxna, enligt Naumann, i augusti, sprida de sig och avlägsna sig från sin födelseort.

Förr *jagades* Rördrommen med Falk, hvarvid han försvarade sig med mod och kraft. Nu drives han upp med hund eller med båt. De unga får man lättare att lyfta än de gamla. Skadskjuten kastar han sig, enligt Otto, ofta på ryggen och försvarar sig tappert med näbbet mot hunden. I Grekland fäldes ett betydligt antal unga foglar. Om någon skada, som han kunde åstadkomma, är minst hos oss att tala. Tvärtom borde man söka bereda honom frid på de få ställen, der han här möjligtvis kan häcka, och spara honom, dels för hans egendomligheters skull, dels för att man må kunna ega tillfälle att studera dessa. Naumann omtalade år 1838, att man i Tyskland betalte skottpenning även för denna fogel, liksom för Grå Hägern och Storken.

Om beskaffenheten av hans *kött* äro tankarna mycket delade. I England har det varit mycket värderadt, såsom under Henrik VIII:s tid. Otto säger 1786, att det skall hava en stark lukt, men ätes gerna av somliga. Bergius säger i sitt berömda tal om läckerheter, att det icke har någon fisksmak, utan liknar hare. Bechstein omtalade i början av detta århundrade, att den i Dublin betaltes med en halv guinea. Ännu torgföres han stundom i London och betingar knappt högre pris. Naumann ansåg, att fogeln var tranig och vid vanlig tillagning nästan onjutbar, men medgiver, att den högre kokkonsten möjligen kan göra åtminstone de unga foglarna smakligare. Dessa äro mycket feta, och tillbörligen lagade äro de, enligt Gr. v. d. Mühle, smakliga.

För oss lönar det sig icke mycket att tala om bästa sättet, hvarpå fogeln bör stekas; men jag bör ändå tillägga, att BAILLY säger, att fogeln tillagad på vanligt sätt är tranig och att han bör flås, men ändock har en ganska stark dysmak. v. DROSTE säger, att fogeln flås, köttet på bröstet lägges under 24—48 timmar i ättika och stekes såsom lever, då den blir välsmakande. Även i Indien äro tankarna derom, enligt BEAVAN, delade. Något recept för dess anrättning finnes icke hos JULES GOUFFE i hans förträffliga 'Livre de cuisine', Paris 1867, så att i Frankrike, likasom i de flesta länder, synes han icke vara ansedd värd att användas. Då jag emellertid funnit foglar, som blivit förklarade odugliga, vara utmärkta, har jag skäl att misstänka, det fogeln, vare sig att han rostas på spett, enligt engelskt bruk, eller stekes på svenskt sätt, späckad och med något mjölk skulle kunna anses ganska god.

I *tamt* tillstånd har han stundom blivit underhållen. Redan BRÜNNICH säger 1764, att han länge kunde hållas tam. B. C. OTTO uppfödde 1773 en ung Rördrom i en bagarstuga. Under sommar och höst föddes han med Grodor, om vintern med små stycken kött. När han var hungrig, skrockade han som en höna. Om våren 1774, då han hörde en annan Rördrom skrika i ett kärr, svarade han stundom och det flere dagar efter hvarandra, sittande högt uppe på en ugn och utan att vatten fans i rummet. NAUMANN säger, att man kan föda honom med småfisk, tarmar av fisk och fogel, daggmaskar m. m. Då man har honom instängd i en trädgård, förtär han hvarjehanda insekter och larver och kan sålunda försörja sig sjelv och göra nytta. BODINUS omtalar, att han icke tål att vara instängd i en mindre bur, utan måste hava en större volière. Numera finnas sådana i de flesta zoologiska trädgårdar, och han är ganska underhållande, om han blott icke, även i tamt tillstånd och i synnerhet om våren, lät höra sitt mångomordade, onekligen obehagliga läte.

Ibland fogelns fjädrar har man funnit: *Docophorus ovatus* GIEBEL, en gång funnen; *Nirmus tesselatus* DENNY; *Lipeurus stellaris* DENNY; *Læmobothrium* sp. NITZSCH.

Inelvsmaskar: *Ascaris microcephala* RUD., i körtelmagen; *Dispharagus brevicaudatus* DUJ., i muskelmagen; *Echinorhynchus striatus* GOEZE; *Distomum ferox* ZED.; *Holostomum longicolle* DUJ.; *H. cornu* NITZSCH; *Tænia brevirostris* DIES.

קִפֹּד Kippôd, ESAIAS, 14, 23. ZEPHANIA, 2, 14. קִפּוֹד ESAIAS, 34, 11: Bibl. Hebr. ed. MICHAELIS, 1720, not.: Hoc esse *pelecanum* et *ardeam* ('solo rostro differentes') præcipue *stellarem* probat BOCHART, Hieroz. 1692, II p. 391. TRISTR., N. H. of Bibl. 1860, 243. Igelkott, Bibl. Stockh. 1855: Es., 14, 23). Rördrom l. c. Es., 34, 11. ZEPH. l. c. [Vix Chasidáh, se här ovan, p. 656.]
Ἀστερίας ARIST., IX 2, 8. SUND., n. 133.
Ἐρωδιός ὄκνος ARIST., IX 17, 1. SUND., n. 132.
Ardeola asterias PLIN., XI 60.
Ardea stellaris minor GESN., Av. 1555, 208. GESN. red. III 1667, 45.
(*A. st. major* GESN., l. c. 212; red. III 47 sammansatt av *A. stell.* och *A.cin.*)
Ardea asterias s. stellaris ALDR., Orn. III 1635, L. 20, C. 16, p. 119. JOHNST., Av. 1657, 104.
Ardea ex p. Rohrtrummel, FRANZ., Hist. An. 1671, 473-4.
Ardea n. 134 L., Fn. I 1746, 49.
(*Ardea*) *Botaurus* BRISS., Orn. V 1760, 444; Ed. 1763, II 327.
Botaurus major BRISS., l. c.
Rördrum HILLEBRANDSON, Hjelmaren 1786, 29 m. fl.
Ardea stellaris WORM, Mus. 1655, 307. COLERUS, Oecon. 1694, 121. RAY, Syn. 1713, 100. L., S.N. II 1740, 45; IV 1748, 25; X 1758, 25; Fn. II 1761, 58; S.N. XII 1766, 239 [+ 'mindre sorten av Hägrar' It. Oel. 1745, 49]. KLEIN, Hist. Av. 1750, 123, 165 (ex p.). STEMM., 1759, 29; Vög. 1760, 227; Rohrdrummel 305. BRÜNN., Orn. 1764, 46. GEORGI, Reise I 1772, 170. PH. MÜLL., L. S. II 1773, 385. FORSK., Descr. Anim. 1775, 8. MÜLL., Prodr. 1776, 22. B C. OTTO, Phys. Sällsk. Handl. I, IV 1786, 305. BERG., Tal 1787, 48. GM., L. S.N. 1788, 635. LATH., Syn. II 1790, 680. LATH.-B., III, I 1796, 33; IV, II

1812, 416. Ödm., Wermdö 1792, 72. Beseke, Vög. Kurl. 1792, 58. Grill, Tal 1796, 24. Retz., Fn. 1800, 168. Bechst., Jagdw. I, II 1802, 486. Mey. u. W., Tasch. II 1810, 338. Mey., Vög. Liv.-u. Esthl. 1815, 182. Pall., Zoogr. II 1811, 124. Cuv., R. A. 1817, 476. Walther, Forstphys. II 1818, 164. Temm., Man. II (1820) 1840, 580; IV 1840, 381. Braak, Cat. Av. 1821, 136. Nilss., Orn. II 1822, 39; Fn. II 1858, 183. Teilm., Danm. o. Isl. F. 1823, 109. Edm., Mem. Wern. Soc. 1823, 275. Dœring, De pelv. 1824, 30. Ekstr., V. A. H. 1826, 155. Wagl., Syst. Av. I 1827 Ard. n. 28. Brehm, V. D. 1831, 578, 580; N-a 1 H. 1849, 59. Hornsch., Sch., Verz. 1837, 14. Schinz, Fn. helv. 1838, 105; Eur. Fn. I 1840, 312. Naum., V. D. IX 1838, 159. av Ström, Sv. Fogl. 1839, 56. Wikstr., Stockh.-trakt. 1839, 102, 106. Zaw., Fn. 1840, 114. Keys. u. Bl., Wirb. E. 1840 n. 370. de Serr., Migr. 1842, 128. de Sel., Fn. 1842, 133. Landb., Isis 1842, 198; N-a 1855, 87. Malh., Fn. Sic. 1843, 174. Drumm., Ann. a. Mag. N. H. 1843, 420. Schleg., Rev. 1844 XCVIII. v. d. Mühle, Orn. Griech. 1844, 116. Schulz, Fn. March. 1846, 345. Rathke, N. Preuss. Prov.-bl. 1846, 12. Suffr., Jahrb. Nass. 1846, 154. Tob., Abh. Görl. 1847, 27; J.f.O. 1853, 215. Wall., Öfv. V. A. Förh. 1849, 310; N-a 1854, 251; 1856, 100. Naceiro, Mem. Madr. Ac. 1850; ref. J.f.O. 1855, 303. Thomps., Irel. II 1850, 168. Kjærb., N-a 3 H. 1850, 48; Danm. Fugl. 1852, 268; ed. Coll., 1876, 485. Cederstr., Carlst. 1851, 10. W. v. Wright, Göt. Handl. 1851, 73. Gad., N-a 1852, 3 H. 8. Bolsm., l. c. 34. Czern., Bull. Mosc. 1852; ref. J.f.O. 1855, 47. Walchn., Orn. 1853, 110. Hellm., N-a 1853, 285. Hammargr., l. c. 290. Bald., l. c. 305. Glog., J,f.O. 1853, 379. Harc., Ann. a. Mag. N. H. 1853; ref. J.f.O. 1855, 52. Bailly, Orn. IV 1854, 88. Martin, J.f.O. 1854, 371-2. Schwab, Abh. z.-b. G. 1854, 519. Westerl., Göt. Handl. (1853-4) 1855, 70. Leu, Vög. 1855, 16. Lloyd, Ant. II 1855, 153. Bolle, J.f.O. 1855, 176. Rimr., l. c. 191. Vang., l. c. 344. Jäck., l. c. 403; N-a 1856, 243-4, 522; 1857, 386. Boie, J.f.O. 1855, 437-8. Degl., N-a 1855, 419. Hardy, N-a 1855, 422. F.-Beaum., N-a 1856, 165. J. W. v. Müll., J.f.O. 1856, 231. Ettinger, Obedska Barra, Verh. z.-b. G. 1857, 74. Buvry, J.f.O. 1857, 124. Hieronymus, l. c. 395, 396. Althamm., N-a 1857, 402. C. Jäg., Wetter. II 1858, 13; Z. G. 1864, 378. Quist., N-a 1858, 29, 288, v. Preen, N-a 1858, 407. A. v. Hom., J.f.O. 1859, 369; 1862, 424; 1865, 253; Z. G. 1868, 270. O. Finsch, J.f.O. 1859, 386. v. Schrenck, Amur 1860, 453. Röm., Verz. 1863, 60. Radde, S.Ö. Sib. 1863, 21, 345. Sezek., Ber. Cassel 1864, 38. Wahlgr., Öfv. V. A. H. Förh. 1864, 78. Lundb., Jägarf. t. 1864, 96. C. A. Wright, Ibis 1864, 143. Riva, Orn. 1865, 416. More, Ibis 1865, 433. Pässl., J.f.O. 1866, 61. Albarda, Herkl. Fn. III 1866, 225. March., Rev. & Mag. Z. 1867, 34; Cat. 1869, 68. Stölk., Ber. St. Gall. G. 1867, 70, 86. Drake, Ibis 1867, 430. Tisel., S.Ö. Smål. 1868, 30. Hintz, J.f.O. 1868, 294. Borggr., Nordd. 1869, 123. Lindbl., Jägarf. t. 1869, 124. v. Droste, Bork. 1869, 255. E. v. Hom., J.f.O. 1870, 428. A. Hintze, Jägarf. t. 1871, 9, 10. Holl., Wirb. Pomm. 1871, 80. Sundstr., Bih. V. A. H. 1872; I 32. Goeb., J.f.O. 1873, 13, 17. Palm., Finl. F. 1873, 299; J.f.O. 1876, 79. Bod., Zool. Gart. v. Berl. 1875, 26. Krüp., Momms. Gr. Jahr. III 1875, 284. Kronpr. Rudolf m. fl. J.f.O. 1879, 125-6. Goeldl., J.f.O. 1879, 381. Rohw., v. Hom. Reise 1880, 82. Brandt, J.f.O. 1880, 246.

Botaurus stellaris Steph., Gen. Zool. XI 1819, 593. Sykes, P. Z. S. 1832, 159. Blyth, Cat. 1849, 252. Thomps., B. of Irel. II 1850, 160. Vidal, Mem. Madr. Ac. 1851; ref. J.f.O. 1855, 312. Bald., N-a 1852, 3 H. 57. A. Brehm, J.f.O. 1854, 80; 1855, 367. Pässl., J.f.O. 1856, 63. Heugl., Sitz.-ber. Ak. Wien 1856, 311. Jäckel, N-a 1858, 446; Ber. Bamb. 1863, 86; Abh. Nürnb. 1864 III 125. Salvin, Ibis 1859, 357, 359. A. v. Hom., J.f.O. 1859, 369. Seidl., Sitz.-ber. Dorp. 1860, 39. Tristr., Ibis 1860, 77; 1868, 324,-5. Pow., l. c. 347. Jäg., Jahresb. Hanau (1858-60) 1861, 85. Irby, Ibis 1861, 246. Swinh., l. c. 410. Reinh., Ibis 1862, 165; Vid. Medd. 1872, 132; Ibis 1873, 475. Jerd., B. of Ind. III 1864, 757. Britt., Ber. Mus. Fr.-Car. 1866, 118. Degl. & G., Orn. II 1867, 308. v. Tschudi, Thierl. Alp. 1868, 63. Beavan, Ibis 1868, 398. A. C. Smith, l. c. 453. Saund., l. c. 1869, 181; 1871, 392. Ayres, l. c. 1869, 300; 1880, 270. v. Droste, Borkum 1869, 255. Tacz., J.f.O. 1870, 52; 1873, 106. Goeb., J.f.O. 1870, 143, 181. Elw. a. Buckl., Ibis 1870, 334. A. Fritsch, V. E. 389; J.f.O. 1871, 391. v. Pelz., Abh. z.-b. G. 1871, 718. Shell., Ibis 1871, 314. Saund., l. c. 392. Mev., Öfv. V. A. Förh. 1871, 784. Sev., J.f.O. 1873, 340; 1876, 325. Brooke, Ibis 1873, 341. K. Fritsch, Denkschr. Wien Ak. 1874, 242. E. Rey, Z. G. 1874, 390. Dress., B. E. 38, 1875. Lilf., Ibis 1875, 15. Swinh., l. c. 132, 455. Danf., Br., l. c. 425. Sachse, J.f.O. 1875, 428; 1880, 398. v. Tschusi, Z. G. 1875, 430. Schal., J.f.O. 1876, 16; 1877, 192; 1881, 298. Wharton, Ibis 1876, 27. Barratt, l. c. 193, 211. Wüstnai, J.f.O. 1877, 33. Reichen., J.f.O. 1877, 248. Malm, Fn. 1877, 272. Dav. & Oust., Ois. Chin. 1877, 446. Erichs., Böckm. m. fl., J.f.O. 1878, 81, 418. Böhm, Orn. Centr. 1878, 106. Strecker, l. c. 1879, 52. Schal. u. Böhm, l. c. 105. Tob., l. c. 142. Pleske, l. c. 1880, 12. Wiepk., Neum., Grünw., J.f.O.

1880, 72. Wiese, v. Wult., Schacht etc., l. c. 398; 1882, 91. Bogd., Schal., J.f.O. 1880, 276. Gr. Marsch. u. v. Pelz., Orn. vind. 1882. 108, 110. C. Swinh., Ibis 1882, 123.

Nycticorax stellaris Ehr., Symb. phys. 1828, fol. m.

Botaurus lacustris Brehm, V. D. 1831, 596; N-a 1855, 290, + *Botaurus arundinaceus.*

Botaurus tayarensis Hogds., Cat., teste Reichenow.

Ardea stellaris capensis Schleg., Mus. Pay-Bas. Ard., 1863, 48.

Butor stellaris Swains., Class. Birds. II 1837, 354. Jard., B. of Gr. Br. III 1842, 143.

Botaurus capensis Ayres, Ibis 1869, 300.

---

182 b. DVERGHÄGER, *Ardea minuta* L., pl. LXXVI, fig. 1, 2.

Övre delar grönsvarta; handpennor svarta; för övrigt mest grågul till rostgul. Smalben låga. (Gammal fogel).

L. 340—380 m.m. ♂ > ♀. Könens fjäderklädnad nästan lika, i fjerde året nästan fullfärgad.

Näbb gult med svart spets; iris gul; fötter gröngula.

Ung fogel: 'Överkäk hornbrun; underkäk ljusare; ögonvrå gul. Tars framtill och tår ovan gröngrå, tars- och fotsula gula.' Reichenow. Sundevalls planch LXXVI fig. 2 är antagligen efter en hona i andra året.

1. *Hane, gammal,* Genève.

Näbb överst brunt; spets svagt nedböjd; näbbås rät, vid roten platt, för övrigt kullrig. Käkkanter nästan räta, fint sågade; underkäkens vinkel tydlig, undre kanten å dess spets konvex. Pannvinkel avrundad; näslock sneda, sluttande. Huvud ovan svart; ögonbåge ljust gråbrun; ögonvrå naken; huvudets sidor upptill gråbruna, nedtill brungula; haka hvit, långs midten gul. Hals lång; framhals ljusgul; sidhals brungul; kräva i midten gul, åt sidorna gråbrun med förlängda fjädrar; nacke och halsrygg gråbruna; Rygg och skulderfjädrar grönsvarta; kors och övre stjerttäckare likaså. Stjert tvär, svart. Bröst gult; sidor framtill mörkbruna med brungult bräm, för övrigt bruna; mage hvitgul; undre stjerttäckare gulhvita, nå stjertspetsen; slaksida svart, nedtill gul. Vingar breda, avrundade; tumvinge med 3 fjädrar, svarta: 1=2, 1 med hvitt utbräm; handpennor: 1 liten; stora 10, brunsvarta: 1 = 2 > 3, 2 i utfan utskuren, breda, infan ej utskurna, spetskanter något bleka; armpennor 10, breda, brunsvarta och svagt grönsvarta; armbågspennor 4, svarta, 1 = armpennorna; överarmpennor i utfan blåsvarta, i infan svartbruna; handtäckare brunsvarta, de små gula och hvita; armtäckare gulhvita, de mellersta brungula; kanttäckare gulhvita; undre handtäckare hvita; undre armtäckare hvita och gulhvita, mot spetsen och infan gråbruna; de mellersta och kanttäckarne gulhvita; undre överarmtäckare långa, breda, hvita; vadtäckare brungula; skenben fjäderklädt till hälleden, brungult. Tars framtill ringlad; tarssula nättecknad med stora sköldar; tår: 3 > 2 > 4 > 1, ringlade; simhud, den yttre liten, den inre knappt märkbar, tåsulor breda; klor: 1 > 4 > 3 > 2, bågböjda, spetsiga, bruna, 3 kamformig.

2. *Hane, gammal,* 24 maj 1881, södra Frankrike, W. Schlüter.

Käkkanter vid spetsen fint sågade. Näsborrar fram- och baktill låga; haka ljusgul. Stjert avrundad, svart; stjertpennor undertill svartgrå; handpennor stora, 2 > 1 > 3, brunsvarta, 1 med fin, gul utkant; armpennor svarta; armbågspennor svarta, nå ej vingspetsen; de mellersta armtäckarne gula.

3. *Hona, 'i andra året', i ruggning,* Bar-el-Abiad, Egypten, Hedenborg.

Huvudets sidor brunröda; haka gul, långs midten fina spolstreck, i botten hvit; kräva och sidor, nacke och halsrygg brunröda. Bröst brungult; sidor baktill gula med fina svarta streck; mage ljusgul; undre stjerttäckare hvita, mot spetsen hvitgula; slaksida brun; tumvinge med 3 fjädrar, svartbrun, 1 något > 2; handpennor små, utväxande, violettsvarta med svaga bruna spetskanter; armpennor och armbågspennor fälda; överarmpennor mörkbruna; handtäckare, även de små, rödbruna; armtäckare även de mellersta gula; kanttäckare gula, å handtrakten hvita; undre täckare hvita; undre armtäckare i spetsen grå; undre kanttäckare hvita och gula; skenben fjäderklädt till hälen, gult; klor grå.

4. *Dundrägt,* 8 augusti 1861, Holland.

Näbbets spets med trubbig kalkspets. Dunklädnaden ovan ljust grågul, haka, framhals och undre delar hvita. Klor nötta, spetsiga, korta, 1 > 4 > 2 > 3, som är helbräddad.

Till jemförelse får jag meddela följande beskrivningar.

Sundevall har i Riksmuseum betecknat följande såsom varietet.

5. *Hane,* 9 augusti 1843, Kafferlandet, J. Wahlberg.

Liknar följande, men har huvudets sidor, sidhals, krävans sidor, nacke och halsrygg mörkare rödbruna; sidorna framtill med bredare, gula brämtrakter.

6. *Hane, gammal,* 10 augusti 1843, Kafferlandet, J. Wahlberg.

Liknar den förra. Huvudets sidor ljust rödbruna; sidhals baktill, nacke och halsrygg rödbruna; armtäckare långa, gråhvita till hvita, den innersta med svart infan, de mellersta långa, rostgrå; kanttäckare brungula; undre täckare hvita; undre armtäckare med spetsar gråspräckliga; undre kanttäckare hvitgula.

7. *Hona, 'tvåårig',* Egypten, Hedenborg, 1832, Riksm.

Sundevall har betecknat även denna såsom varietet av *Ardea minuta.*

Näbbås svart. Huvud ovan svart; ögonbåge gulbrun. Tinning rödbrun, nedtill gråbrun; kindtrakt omkring munvinkeln brun, nederst hvit; ögontrakt gul; haka vid sidorna hvit, längs midten gul. Framhals brungul med svarta spolar; sidhals upptill grågul, nedtill rödbrun; kräva hvit och brungul, det senare mest i utfan; nacke och halsrygg brunröda. Rygg och skulderfjädrar mörkt rödbruna med gula sidobräm; kors gråbrunt; övre stjerttäckare svarta. Stjert svart. Bröst, mage och undre stjerttäckare hvita;sidor gulhvita med bruna spolband, främst bruna med gula brämtrakter; tumvinge med 4 fjädrar, gråsvarta, 1=2: 1 i utkanten hvit, utfan rostbrunt; handpennor: 1 liten; stora 10: 1 föga > 2, föga > 3, violettgrå med bleka kanter, 1 i utkanten hvit; armpennor gråvioletta; armbågspennor rödbruna; handtäckare violettgrå; armtäckare gula, de yttre ljust rödbruna; kanttäckare gula, å handtrakten hvita; undre handtäckare hvita; undre armtäckare hvita, de innersta hvita och svartgrå; undre kanttäckare hvita och hvitgula; undre överarmtäckare hvita; skenben fjäderklädt till hälleden, gult, på utsidan rödbrunt; klor rödbruna.

№	1 ♂	2 ♂	3 ♀	4	5 ♂	6 ♂	7
Längd	—	—	—	—	—	—	—
Huvudets längd (+ näbb)	c. 88	91	—	c. 46	c. 93	90	—
Näbb, längd till pannan	46,1	50	45,5	21	50,6	46	43,7
» » » munvinkeln	63	65	—	27	70,5	—	—
» » från spetsen till näsb.	35,7	37	36	—	41,4	38	38
» höjd vid roten	10	11	10,5	7,3	11	10	10
» » » näsborrarna	8,8	9	8,7	5	9	8,6	8,7
Gapets bredd	12,6	—	—	c. 7,5	12	—	—
Näbbets bredd vid näsborrarna	6	6	6,2	3	6	5,6	6,3
Näsborrar	7,5×1	8	8	—	8	7	8
Vingens längd, direkt	159	150	85	—	140	136	141
Mellan vingspetsarna	—	—	—	—	—	—	—
Tumvinge	62	61	59	—	60	61	58
Stjert, längd	67	55	47	—	50	52	50
Stjertspets framom vingspetsarna	15	—	—	—	0	—	—
Tars	46	48	43	23	46	40	43
Mellantå med klo	37+9,5	40+12	39+11	27+6	35+11	—	41+11

Ägg. Elliptiska, släta, hvita eller 'grönhvita'.

1. juni 1873, Braunschweig.

2. 7 juni 1857, Mansfelder See.

3, 4. 1866, Sarepta, Volga, Moeschler. 3 abnormt spolformigt.

Ägg från Guldkusten äro mindre. L. 31—32, br. 24—25, Reichenow.

5-8. *Ardea sinensis.* 'Kortare och bukigare', rent hvita, Taczanowski. Häntyda på egen art.

Goebel har i Uman funnit: längden 34,5—39, bredden 27,5 m.m. Vigt 10,5—11,8 gr.

Dverghägern har mycket sällan anträffats i norden. En gång fans en död på kusten av Island, och i april 1834 har en blivit tagen utmattad på Färöarna, Collin, H. C. Müller hos Dresser.

I Sverige vid Vesterås sköts en av v. Greiff; troligtvis densamma, som omtalas såsom träffad i Vestmanland några år före 1823, Thunberg, och i okt. 1849 sköts en ung fogel i Dagstorps mosse i Skåne, Nilsson. Enligt Sundström har ännu en blivit skjuten i Skåne, och enligt Wallengren skall han hava häckat der, en underrättelse som blivit återgiven av Schulz.

I Danmark sällsynt; skall hava erhållits en gång vid Öresund i febr.; under aug. erhållen på öarna, Kjærbölling, och i S. Jutland vid Varde. Häckar, enligt Benzon hos Dresser, icke i Danmark. Häckade i NÖ. Slesvig 1876. Erhållen i Norholm,

№	1 a, b	c	d, e	2a	b	3	4	5	6	7	8
Äggets längd	35,7	35,5	35,5	35,2	33,9	(37,3)	33,5	'33	33	33	33'
» bredd	26,4	26,4	26,2	25,3	24,9	26,4	25,3	'27,2	27,1	27	26,6'
» spets	9,3	9,1	9,3	9,9	9	10,9	8,2	5,8	5,9	6	6,4
» reducerade längd	1,35	1,34	1,35	1,39	1,36	(1,41)	1,32	1,23	1,22	1,22	1,24
» rektangel	942	937	930	891	844	985	848	898	894	891	878

S. Jutland, Teilmann; i Sæby erhållen i början av juni 1865, Fischer; d. $\frac{23}{6}$ 1874 på Langeland. Skall, enl. Boie, hava häckat vid Kiel och förekommit under sommaren i Holstein, hvarest han sommaren 1846 ansågs vara sporadisk, men hava benägenhet att sprida sig, F. Boie.

Saknas i Finland och är sällsynt i Östersjöprovinserna. I Kurland och S. Lifland, såsom vid Riga, icke sällsynt, Seidlitz. Deremot säger Goebel 1873, att han i Kurland är sällsynt. I Moskows guvernement häckar han, likasom i Smolensk, Sabanaeff; träffad i Kasans guvernement, Bogdanoff. I Polen allmän om sommaren, Taczanowski. I Ö. Ryssland, guvernementet Ufim, sedd sommaren 1877, Pleske. I Uman temligen talrik från medlet av april till första veckan i okt. Häckar der rätt talrikt; iakttagen 1867 först den $\frac{17}{4}$, 1868 den $\frac{27}{4}$; sist 1868 den $\frac{2}{10}$, 1869 den $\frac{10}{10}$, Goebel, 1871. Erhållen i Tamak, Radde, v. Homeyer. S. Ryssland allmän, i Odessa i trädgårdar och på flodbankar samt längs Salghir, v. Nordmann.

I Kaukasus, Bogdanow, Schalow. Häckar i Turkestan, Severzoff. I Aral-tianschan sporadisk, Severzow.

I Pommern omkring år 1774 sällsynt, ofta sedd i S. Tyskland, Otto. I Pommern mycket sällsyntare än *A. stellaris*, men häckar stundom, Holland, 1871. I N. Tyskland häckar han sporadiskt, under flyttning ej så sällsynt, även träffad om vintern, Borggreve. Om sommaren i N. Vorpommern, Sachse, 1878. Erhållen vid Danzig, Böck. År 1858 oftare sedd vid Greifswald, häckade der; en unge försökte man uppföda i fångenskap, men den åt dåligt, Quistorp. Vid Havel, ej särdeles långt från Charlottenburg, häckar han temligen talrikt. Ägg i full kull, nästan regelbundet 7 st., i början av juni. Uttern tros taga äggen, A. Walter. Erhållen på flere ställen: i Mecklenburg-Schwerin, på Glienizer Buschwerder och vid Burgsee vid Darguner-sjön den 30 juni; häckar i trakten av Schwerin, hade den 5 juli 1863 vid Heidensee testiklarna så stora som ägg av *Columba oenas*, v. Preen. Gravenitz säger, att den var vanlig i Mecklenburg före kärrens torrläggning; häckade der, Wüstnei, 1877; erhållen i Seeburger See och Mühlhausen, Strecker. Häckar i trakten av Diebzig, Baldamus. I Mark i allmänhet ensam och sällsynt; träffad vid Köpenik, Schulz, och häckar der, Vangerow, är under somliga år temligen talrik; flyttningstid i slutet av månaderna april och okt., Schalow; förekom i Spreewald 1877, Böhm; i Ö. och V. Preussen häckade han temligen sällsynt, Rathke. Häckar i trakten av Saabor, vid sjöarne icke sällsynt; i Oder Weiden, Tobias, och i Anhalt, Pässler. Häckar i Riddagshauser Teiche temligen talrikt; Braunschweig 1870; hade der ägg den $\frac{13}{5}$—$\frac{13}{6}$; behöver endast ett dygn att bygga sitt bo, 1—2 fot över vatten; honan ruvar, hanen sitter bredvid; skalen hos senare ägg tunnare, Nehrkorn; i Westphalen tillfällig under höstflyttning på slättlandet vid Ems, v. Droste. I Nassau vid Rhen icke sällsynt, häckar vid Schierstein, Römer. Mycket talrik i Breslau, Gloger. I Schlesien häckar han talrikt, år 1863 sparsammare, A. v. Homeyer. I Hannover fann v. Preen hans bo; i Westerwalde, Ruhl, Sachse. Bolsmann omtalar honom från Münsterlandet såsom erhållen vid Rhen, Sachse; från trakten av Mühlheim vid Rhen. Över Hohenstein, Nassau, flög den $\frac{4}{11}$ 1857 en helt lågt och skrämde Duvorna, Snell. I Arnsberg, enl. Suffrian, knappt annat än tillfällig och i bergen högst sällsynt; häckade 1881 vid Neustadt, Ö. Schl., Kutter, Kollibay; temligen talrik i Trachenberg; i Tückelhausen erhållen d. $\frac{14}{5}$ 1871; i Altenkirchen höst och vår 1870 oregelbunden, träffad 1876 den $\frac{19}{5}$: 1879 regelbunden på flyttning, en hane träffad på flyttning den

$\frac{23}{7}$ med 2 Möss i krävan, Sachse. A. v. Homeyer omtalade 1863, att fogeln häckade talrikt i Schlesien, men att han var sällsynt vid floden Prosna, åt polska gränsen; vid Schildberg sällsynt; talrik vid Wittow och Warthe, enl. A. v. Homeyer, som 1870 rättade ett sitt yttrande 1859 till: att den häckar i mellersta Rhen- och Main-området nästan överallt, der platsen är lämplig och han får vara ostörd, i synnerhet talrik vid Alt-Rhein, SV. om Darmstadt. I Neuwied endast enkla under flyttning, Braths; häckar temligen sällan vid Hanau; i Niederhessen, enl. Sezekorn, ganska sällsynt, dock i Karlsaue vid Kassel om våren flere fälda. Flyttar över trakten av Halle a. S., enligt E. Rey, regelbundet; flyttar, enligt Hellman, om hösten över Thüringen, der han på Bechsteins tid var temligen vanlig. Vid Mansfelder saltsjön ej sällsynt, Rimrod; häckar i Ö. Thüringen, Liebe; i Bleicherade erhållen 1850—51, Lungershausen; omtalad av Brehm från Jena; kom till Wetterau den $\frac{12}{4}$; erhållen med 2 ungar i juli 1852 och d. $\frac{17}{9}$ 1857, Jäger; skall under senare tid hava invandrat till Main vid Offenbach; har der häckat sedan några år tillbaka, enl. hvad R. Meyer år 1866 meddelade; från den 22 maj till den 11 juni 1864 skötos omkring 20 st.

På en ö i Rhen vid Karlsruhe den $\frac{27}{5}$ 1877, ägg: 5 st. i kullen; vid Karlsruhe den $\frac{12}{7}$, Sachse. Förekommer i Würtemberg, Calwer; bon från Bodensjön och Neckar i museet i Stuttgart, v. Droste. Vid övre och lägre Bodensjön icke sällsynt från april till okt., häckar der, Walchner. Häckar i trakten av Lindau, synes häcka regelbundet vid övre Bodensjön, Stölker, 1877. Vid Augsburg erhållen den $\frac{16}{5}$ 1853, Jäckel. I Neuhaus, Bayern, erhöllos den $\frac{25}{8}$—$\frac{29}{8}$ 1857 två unga hanar, och en erhölls den 11 okt. Vid Donau i Bayern i början av maj och d. 29 juli, Jäckel; i Mittelfranken från maj till okt. så ofta träffad, att han anses häcka; bo dock icke funnet. I trakten av Aisch den $\frac{31}{7}$ 1859, $\frac{6}{8}$ 1857, $\frac{25}{8}$ 1858, d. $\frac{29}{8}$, $\frac{11}{10}$ troligen samma år. Erhållen i början av maj och den $\frac{29}{7}$ vid Donau, Jäckel. I Schwaben och Neuburg sällsynt, erhållen den $\frac{29}{7}$ 1854. Vid Memmingen även sällsynt, Leu; träffas här och der vid vattendragen i bergen; erhållen i medlet av okt. 1853 nära Appenzell, v. Tschudi. I St. Gallen och Appenzell temligen sällsynt, erhållen under sommaren till okt., häckar, Stölker; i Schaffhausen under flyttningstid i sparsamma flockar, Goeldlin.

Häckar i Oberlausitz; visar sig der i apr.—okt., Tobias. Häckar i Böhmen, kommer i april, bortflyttar i sept., är den talrikaste arten, häckar i grannskapet av Prag; boet träffas bland rör och buskar, flyter stundom på vattnet, ägg: 3—4 i början av juni, A. Fritsch. I Salzburg på flere ställen, v. Tschusi; enligt Finsch talrik vid Donau. I Tyrolen regelbunden på flyttning om våren, sällsynt om hösten, Althammer. Kommer till Mähren och Schlesien i början av maj talrikare än *A. stellaris*, bo med 5 ägg träffas i medlet av juni; äggens gröna färg försvinner efter torkning, bortflyttar i sept., Schwab. I Mariahof, Obersteiermark, ej regelbunden, men talrik den 1 och 2 maj 1863, Hanf. Allmän nära Cilli, bo funnet den 25 juni 1862; sedd i dec., den 3 dec. 1863 togs en av en hund och hölls någon tid levande, Seidensacher.

	kommer, medeltid.	bortflyttar, medeltid.	en gång.
Neuhof	$\frac{2}{4}$	—	—
Selau	$\frac{6}{4}$	$\frac{24}{10}$	—
Cilli	$\frac{1}{4}$	—	$\frac{24}{9}$
Grodek	$\frac{5}{5}$	—	$\frac{26}{9}$

Håller sig i låga, busk- och rörrika stränder av flytande eller stillastående vatten; har bo nära eller stundom avlägset från vatten;

det är bygdt av rör, vass och ris med bädd av torr vass och gräs. Ägg 4—5 i första hälften av juni, ruvar 18 dagar, kommer i apr. och maj, bortflyttar i sept. och okt.; födan utgöres här av fisk och grodyngel, mask och insekter. Vid Donau nära Linz, Brittinger, 1866.

I Galizien och Bukowina icke sällsynt, kommer i april, bortflyttar i sept., Zawadski. Erhållen vid Tuln 1872, Zelebor; i trakten av Wien med ungar den $\frac{13}{7}$ 1874, vid Donau även 1879, enl. Kronpr. Rudolf och Brehm, som säga, att den synes vara den allmännaste arten i trakten och att den häckar i trakten av Wien. I Siebenbürgen även vid smärre kärr och floder och på holmar, Landbeck. Denna med flere arter i slutet av juni 1863 vid Hermannstadt, troligen till följd av torka i Ungern, Stetter. I Banatet talrik, Löbenstein; den 25—29 mars 1852 i Alibunar, A. Fritsch; häckar med flere andra arter uti Obedska Barra, Ettinger; i Ungern häckande, särskildt i hvita moraset, söder om Pest, beväxt med *Salix fragilis* och *Populus tremula* den $\frac{31}{5}$, Baldamus. Vid Salzach erhållen i en trädgård den $\frac{20}{5}$ 1877, v. Tschusi. I Transsylvanien ej sällsynt, Danford, Brown.

Under sommaren 1879 i Oldenburg, men sällsynt, Sachse; vid flyttning, Negelein; häckar stundom. Till Elbe kommer han högst sällan, en ung erhölls den $\frac{26}{8}$ 1861, Suhm. Träffad på Helgoland, Cordeaux.

I Holland temligen allmän, Temminck; häckar der, men ej erhållen på Borkum eller närliggande öar, v. Droste. Häckar på Scholeraar ön, Pässler; häckar nu, 1880, men mindre talrikt än förr, Labouchere; kommer i maj, flyttar i sept.

På Orkney erhållen en gång, på Irland två gånger, Thompson; flere gånger i England, der man även anser den stundom häcka, Jardine. I museet i Newcastle upon Tyne, finnes en fogel med ägg; Macgillivray misstänker, att det av Montagu beskrivna boet av *Rallus aquaticus* hör hit, More. Emellertid säger Dresser 1880, att den ej häckar på britiska öarna.

I Belgiens inre trakter oregelbunden under flyttning vår och höst, talrikare i Campine och Polders; skall någon gång häcka i Longueville och Montigni, de Selys.

Kommer till N. Frankrike i maj, erhållen i Havre den $\frac{10}{10}$ 1872, Noury i juli 1874, bortflyttar på hösten, Dresser. I Eure & Loire visar han sig sällan, men anses häcka, Marchand; funnen i Seine-inférieure, Hardy; häckar och är allmän i Côte d'Or, Marchand, 1869; trakten av Lyon, O.-Galliard; häckar allmänt i Bouillonais, Degland. I Savoyen hvarje år under flyttning i apr. eller maj och på hösten i slutet av aug. till början av nov.; de flesta bortflytta, men några häcka, Bailly. I Provence ej sällsynt under häcktiden, men väl om vintern, J. W. v. Müller. I Genève-dalen regelbunden på flyttning, F.-Beaumont; erhållen i S. Frankrike i april 1878 och den $\frac{24}{5}$ 1881, se ovan; få häcka i Camargue, Dresser.

Förekommer, enl. A. C. Smith, i Portugal; skall ej der vara allmän; erhållen vid Malaga den $\frac{28}{7}$, Saunders; häckar i Spanien, Lord Lilford; i S. Spaniens kärrtrakter; i Albufera allmän; erhållen vid Valencia den $\frac{15}{10}$, Saunders; finnes der under hela året, enligt Vidal, och är i allmänhet i dylika trakter av Spanien temligen allmän, men talrik i somliga delar. Kommer till Andalusien i april, häckar talrikt i början av juni; alla äro bortflyttade i oktober, Irby. Erhållen i Sevilla den $\frac{12}{4}$, Saunders.

Erhållen på Corsica i medlet av april, Wharton. Häckar i Lombardiet, Turati, Bettoni; torgförd i Milano, Bolle; omtalas av Savi från Toscana; flyttar över Sardinien i april, Salvadori; på våren ej allmän, Brooke, 1873; i Florens, Stölker; i trakten

av Pisa allmän, Giglioli; under sommaren vid Neapel, Göldlin; är allmän på Sicilien, häckar i kärren vid Catania, Malherbe. På Gozzo och Malta icke sällsynt under april, maj och sept., C. A. Wright; erhållen på Malta i maj 1867 och den $\frac{25}{4}$ 1874, Dresser.

Vid Pirano ej sällsynt i maj och sept., Schiavuzzi. Träffad i Albanien, Dresser.

I intet annat land synes han vara så talrik som i Grekland. Gr. v. d. Mühle omtalar, att icke något stillastående vatten, inga buskbevuxna dikeskanter och över huvud ingen plats, der rör och säv växa, finnes, der man icke träffar honom. Han kommer i början av april, stannar hela sommaren och drar åter bort i slutet av sept. Enligt Krüper är han i Grekland temligen talrik, kommer i mars eller april, häckar; erhållen den $\frac{6}{5}$ 1862, $\frac{26}{5}$ 1858, $\frac{12}{11}$ 1861. Enligt Lindermayer kommer han i talrika flockar redan i slutet av mars efter ekvatorialstormar. Förtär bland annat sötvattensmollusker och små *Lacerta*-arter. Simpson säger, att han är talrik i V. Grekland om våren. På Korfu i mängd den 1 maj, vanlig i medlet av samma månad, några häcka, Drummond. På Korfu och i Epirus i april—sept. Han häckar även der. Powys nämner samma flyttningstider för Korfu och Epirus och bekräftar, att han der häckar. På Korfu ser man honom ofta sittande i olivträden nära kärren stilla med utsträckt hals och med näbbet riktadt mot himlen, och man kan stundom taga honom med händerna. Vid Butrino häckar han, boet är få tum över vattnet. Erhard upptager fogeln bland dem, som vår och höst flytta över Cykladerna. På Kreta allmän i medlet av maj.

Vid Donau i Bulgarien med andra Hägrar, O. Finsch; häckar i kolonier med *A. garzetta* och *A. ralloides*, Elwes, Buckley; häckar i Sarepta i maj, Baldamus. Vid Salgirs utlopp den 13 och 14 april 1867, A. Hintze. I trakterna av S. Volga sällan iakttagen, enligt Pallas; möjligen till följd av sin ringa storlek och sitt levnadssätt.

I Mindre Asien temligen talrik, Goebel; häckar i Smyrna, Krüper; på Cypern, Aug. Müller. Enligt Tristram erhållen vid Jordans mynning och, enligt Dresser, vid sjön Huleh, Palestina, den $\frac{6}{5}$ 1864. Träffad vid Aleppo, enligt Linné.

På Azorerna, Godman. Madera, Harcourt; på Kanariöarna sällsynt. Hägrarna komma hit 'från Afrika', Bolle. I Marocko sällsynt, Drake; i Gabon, enligt Verreaux. Loango-kusten, Reichenow. På Guldkusten häckar han talrikt; i aug. funnos friska ägg, i sept. nästan flygga ungar, Reichenow och Lühder.

I Algeriet ständig, Loche; vid Tanger dock sparsam i april och aug., Favier; häckar i Ö. Atlas och är der i Zana-träsket under juni mycket talrik, Salvin. Allmän stannfogel och häckar i Algeriet i juni; i Halloula talrik, Tristram; i Tunis och Bougazoul, Sahara, den $\frac{2}{6}$ 1856, Dresser. Enl. Brehm är häcktiden ej bunden vid en viss månad. Vid Fetzara-sjön, Algeriet, Buvry.

I NÖ. Afrika under vintern, häckar även; enl. Heuglin i juni vid Rosetta; i aug.—okt. på flyttning i Dongola, på Hvita och Blå Nilen. Bar-el-Abiad, Hedenborg, se ovan; nära Tadjura vid Röda havet i okt., och enstaka om hösten i Nubien; vid Koos den $\frac{26}{4}$, Shelley. I Övre Egypten, Adams; Abyssinien, Heuglin, Rüppel; Somalikusten, Heuglin; en och annan förekommer i Chartum, A. Brehm; vid Tana-sjön i febr. 1862, Heuglin; i slutet av juli vid Hvita Nilen ibland en mängd andra vadare och simfoglar, A. Brehm. I Zanzibar, *A. minuta pusilla*, d. $\frac{18}{3}$, $\frac{21}{3}$ 1877, Fischer, Reichenow, Böhm. Vid Potchefstroom d. 18 febr. 1872,

Ayres; der även d. $\frac{3}{1}$, $\frac{10}{3}$, $\frac{29}{4}$ *A. podiceps* erhölls. I Lydenburgs distrikt, Barratt. Transvaal sällsynt, 2 st. erhållna i dec. 1874. Omtalas av Andersson från Damaralandet, Ngami, och av Gurney från Transvaal, men denna anses för en skild art: *A. podiceps* Bonap., Gurney. Port Natal, Ayres, Hartlaub. Moie River, Kafferlandet, J. Wahlberg, se ovan, var. *australis*. På Madagaskar finnes en, som skall något avvika från Afrikas. Madagaskars NV. kust, *A. minuta australis*, Schlegel, Grandidier, Pollen; härifrån kommen till museet i Paris, Hartlaub.

Vid Kaspiska havet sällsynt, Pallas, Eichwald; tros häcka i Turkestan, Severzoff. I S. Persien och Beludschistan på vissa platser allmän, Blanford; häckar i Cashmir, Henderson; i flere delar av de inre trakterna av Himalaya, der mycket ris odlas, Hume. Erhållen i Gilgit på ett risfält den $\frac{20}{9}$ 1880, Scully; i Nepal; allmän i Indien, Calcutta, Blyth.

Mycket nära stående den europeiska är *Ardea pusilla* Vieill.; *A. sinensis* Gm., och den ovan omtalade *A. minuta*, var. *australis* Schleg., om hvilka vi icke här kunna ingå i en närmare granskning.

Dverghägern uppehåller sig vid sött vatten, förnämligast stillastående, och der stränderna och kärren äro bevuxna med rör eller andra kärrväxter, på hvilka han klättrar ända upp till deras spetsar. Han är mindre skygg än sina samslägtingar. Han står stundom sovande på ett blad av *Nymphæa alba*. Då han står, bär han kroppen upprätt, nacken dragen till kroppen och håller näbbspetsen riktad framåt; är väl skygg, men kan stundom, såsom redan omtalats, tagas med händerna.

Flygten är temligon snabb; han bär dervid huvudet tillbakadraget, med framåt riktadt näbb, och fötterna nedhängande, åtminstone då han lyfter; han gör korta, snabba vingslag.

Lätet 'bum bum' är mindre starkt än Rördrommens; honans låter som 'jett jett'; locklätet skall likna 'gack gack'.

Födan är olika i olika länder och vid olika årstider. I allmänhet utgöres den huvudsakliga födan av småfisk, såsom *Cyprinus carassius*, *C. tinca*, *Cobitis fossilis* m. fl.; dessutom grodyngel, unga Grodor, *Rana esculenta*, samt vatteninsekter, *Libellula*, *Phryganea* och insektslarver, Blodiglar, små mollusker och Daggmaskar, Naumann. På våren fann R. Meyer i Offenbach födan mest utgöras av vatteninsekter; Jäckel fann under okt. i Bayern magen innehålla små Aborrar och *Notonecta glauca;* Brehm fann insekter, såsom *Dytiscus latissimus*, *Gyrinus natator*, larver av *Libellula* m. fl., fiskmjölke och små Grodor, men v. d. Mühle i Grekland endast småfisk. Gurney fann honom vid Port Natal hava förtärt larver, Grodor, krustaceer och småfisk. Sällan förtär han mollusker och maskar.

Boet bygges nära vatten, bland vattenväxter eller på sank mark, stundom på en trädstubbe, oftast en fot över marken, sällan i en pil på 8 fots höjd. Det är platt och glest bygdt av ris och vattenväxter, stundom med bädd av grönt eller torrt gräs. Oftast träffas boen ensamma, men i de mest passande trakterna i kolonier med andra hägerarter. *Äggens* antal är 3—4, sällan flere, enligt uppgift dock till och med 9; de läggas vanligtvis i juni, i Afrika, såsom vi omtalat, på andra tider. Hanen är stundom djerv mot den, som ofredar boet. *Ruvningen* varar, enl. Naumann, 16—17 dygn; enligt Degland och Gerbe skola båda könen ruva. 'Honan' sitter på ungarne, sedan de blivit utkläckta. Båda föräldrarna mata dem, tills de kunna draga omsorg om sig sjelva.

Köttet av årsungarna skall vara temligen godt, men förtäres sällan. Fogeln *jagas* endast för vetenskapliga ändamål. Att han

genom förtärandet av fisk skulle vara till skada, kan man knappt antaga.

Kråkor och Skator, som uppsöka fogelns bo, kunna räknas till hans *fiender*, men han försvarar med mod sin avkomma.

I *fångenskap* kunna ungar, svårare gamla, uppfödas, varda ganska tama och kunna länge bibehållas. Han visar sig livlig och är till följd av sina egendomliga rörelser och ställningar underhållande. Barn böra dock icke komma i hans närhet, ty det har händt, att han huggit barn i ögat.

Vi känna inga *parasiter*, levande bland fogelns fjädrar, hvadan sådana böra eftersökas.

I tarmkanalen har man funnit: *Echinorhynchus spiralis* Rud., och *Distomum spatulatum* Rud., samt i gallblåsa och gallgångar *Distomum cladoicalium* Dies.

'*Petit Butor* + *P. B. brun* Edw., Gleanings N. H. 1758—64, II C. 65, 135-6'; L. etc.

Botaurus minor Briss., Orn. V. 1760, 452. Gundl., J.f.O. 1862, 83 + *B. striatus* 454 + *B. rufus* 458.

Ardeola + *Ardeola nævia* Briss., l. c. 500; Ed. 1763, II 317 etc.

Ardea minuta L., SN. XII 1766, 240. Ph. Müll., L. S. II 1773, 388. Lath., Syn. II 1790, 683. Lath.-B. III, I 1796, 40; IV, II 1812, 416. Bechst., Jagdw. II 1802, 489. Mey. u. W., Tasch. II 1810, 343. Mey., Ann. Wetter. Ges. 1812, 184; Vög. Liv.-u. Estl. 1815, 183. Pall., Zoogr. II 1811, 128. Cuv., R. A. 1817, 477 [+ *A. danubialis*]. Temm., Man. II (1820) 1840, 584, IV 1840, 383. Nilss., Orn. II 1822, 128; Fn. Fogl. II 1858, 186. Thunb., Illustr. An. Sv. 1823, 9. Theilm., Danm. o. Isl. F. 1823, 109. Dœring, De pelv. met. 1824, 30. Wagler, Syst. Av. I 1827 Ard. n. 42. Beehm, Isis 1833, 776. Schinz, Fn. helv. 1838, 105; Eur. Fn. I 1840, 313. Naum., V. D. IX 1838, 194. Keys. u. Bl., 1840, n. 369. Zaw., Fn. 1840, 114. Landb., Isis 1842, 198. de Sel., Fn. 1842, 133, Schleg., Rev. 1842, XCIX. de Serres, Migr. 1842, 128. Drumm., Ann. a. Mag. N. H. 1843, 420, 426. Malh., Fn. 1843, 175. v. d. Mühle, Orn. Griech. 1844, 115. Schulz, Fn. 1845, 346. Rathke, N. Preuss. Pr.-bl. 1846, 12. Suffr., Jahr. Nass. 1846, 154. Bald., N-a 1850, 2 H. 77; 1853. 305. Löbenstein, N-a, 3 H. 1850, 16. Kjærb., l. c. 48; Danm. F. 1852, 268. Thomps., Irel. II 1850, 159. Böck, Ber. 1841, 19. Vidal, Mem. Madr. 1851; ref. J.f.O. 1855, 312. Ruhl, N-a 1852, 3 H. 52. Bolsm., N-a 1852, 3 H. 34. Calw., N-a 1853, 100. Hellm., l. c. 285. Lungershausen, l. c. 103. Walchn., Orn. 1853, 110. Tob., J.f.O. 1853, 215. Glog., l. c. 379. A. Fritsch, J.f.O. 1853, Extr. 36. A. Brehm, J.f.O. 1854, 80[*A. (Bot.) m.*]. Bailly, Orn. IV 1854, 93. Wallengr., N-a 1854, 251. Rimr., J.f.O. 1854, 370. Schwab, Abh. z.-b. G. 1854. 512. Leu, Vög. 1855, 16. O.-Gall., N-a 1855, 50. Lloyd, Anteckn. II 1855, 152. Braths, N-a 1855, 337. Hardy, l. c. 422. Vangerow, J.f.O. 1855, 344. Boie, l. c. 437. v. Preen, N-a 1856, 59; J.f.O. 1864, 66; 1865, 332. Pässl., J.f.O. 1856, 63. F.-Beaum., N-a 1856, 165. Ettinger, Abh. z.-b. G. 1857, 74. Buvry, J.f.O. 1857, 131. Hartl., W. Afr. 1857, 224. Bolle, J.f.O. 1857, 338; 1858, 461. Althamm., N-a 1857, 402. C. Jäg., Wetter. 1858, 13. Quist., N-a 1858, 52, 288, 301. A. v. Hom., J.f.O. 1859, 57, 368-9; 1863, 228; 1864, 250,-4; 1865, 245; 1870, 230. Finsch, J.f.O, 1859, 386. Simps., Ibis 1860, 390. Linderm., Vög. Gr. 1860, 152. v. Heugl., J.f.O. 1861, 270; 1863, 4. Gravenitz, J.f.O. 1862, 456. Römer, Verzeichn. Nassau 1863, 60. v. Preen, J.f.O. 1863, 287. Sezek., Ber. Cassel 1864, 38. Seidens., Verh. z.-b. G. 1864, 92. C. A. Wright, Ibis 1864, 143. Stetter, Verh. Sieb. 1864. 240. K. Meyer, Z. G. 1864, 302; Offenbach Ver. Nat. 1866, 46. Bettoni, St. Nat. 1865; ref. J.f.O. 1866, 43. W.-Suhm, Z. G. 1865, 78. Riva, Orn. 1865, 419. More, Ibis 1865, 433. Turati, J.f.O. 1866, 43; 1867, 281; ref. Bolle. Pässl., J.f.O. 1866, 61. Britt., Ber. Mus. Fr.-Car. 1866, 117. March., Rev. & Mag. Z. 1867, 34. Stölk., Ber. St. Call. G. 1867, 71, 86; J.f.O. 1869, 339; 1877, 204. v. Tschudi, Thierl. Alp. 1868, 63. v. Droste, Z. G. 1868, 414; 1873, 148; Bork. 1869, 225. Hanf., Verh. z.-b. G. 1868, 962. Borggr., Nordd. 1869, 123; J.f.O. 1871, 212. J. C. H. Fisch., Nat. Tidsskr. 1869, 130. Elw. a. Buckl., Ibis 1870, 334. Hintze, Jägarf. t. 1871, 9. Nehrk., J.f.O. 1871, 75. Holl., Wirb. Pomm. 1871, 81. v. Pelz., Abh. z.-b. G. 1871, 717. Palm., Finl. Fogl. II 1873, 302. v. Pelz., Abh. z.-b. G, 1874, 567. Reichen., J.f.O. 1874, 379. Krüp., J.f.O. 1875, 283; Momms. Gr. Jahr. 1875, 283. Sachse, J.f.O. 1875, 427. Sint., J.f.O. 1877, 66. Sundstr., Fn. 1877, 154. Wüstn., J.f.O. 1877, 33. Gadow, l. c. 292. v. Tschusi, J.f.O. 1878, 98. Kronpr. Rudolf, Brehm, J.f.O. 1879, 126. Goeldl., l. c. 381. A. Müll., l. c. 392. E. v. Hom., Reise 1880, 63. Kjærb., Radde, E. v. Hom., Orn. Br. 1881, 214, 304.

Gr. March. u. v. Pelz., Orn. vind. 1882, 108-110. Stengel, Orn. C. 1882, 159,
Ardea soloniensis Gm., SN. 1788, 537. Lath., Ind. II 1790, 681. Lath.-B., III, 1 36.
Ardea danubialis Gm., l. c. 637 [+*A. nævia*]. Lath., Ind. II 681. Lath.-B., III, 1 37.
Ardea obscura Lath., l. c. 679 (nec Licht.).
Ardea minor Nitzsch, Osteogr. Beitr. 1811, 45, 93.
Botaurus minutus Boie, Isis 1882, 559. Brehm, V. D. 1831, 597 (+*B. pusillus*) Isis 1842, 771. Thomps., Irel. II 1850, 159. Bald., N-a 1852, 3 H. 57. Preen, N-a 1856, 159, 65; 1857, 2. Shell., Ibis 1871, 314. Cordeaux, Ibis 1875, 185. Sachse, J.f.O. 1875, 428; 1878, 418; 1880, 394. Reichen., J.f.O. 1877, 13, 242. Böhm, Orn. C. 1879, 106. Tobias, Orn. 1879, 52. Jahresb., J.f.O. 1880, 72. Kutter, Kollibay, Schiav., Walther, J.f.O. 1881, 91.
Ardeola minuta 'Bonap., 1828-1838'. Jard., B. of Gr. Brit. (1842) III 140. A. Fritsch, Cat. 1854, 38; V. E. 387; J.f.O. 1871, 391; Wirb. 1872, 91. Jäckel, J.f.O. 1854, 274; 1855, 403; N-a 1856, 522; 1857; 286, 391; 1858, 446; Ber. Camb. 1863, 86; Abh. Nürnb. 1864, III 125. Heugl., NO. Afr. 1857, 59; Ibis 1859, 346. Tristr., Ibis 1859, 37. Seidl., Sitz.-ber. Dorp. 1860, Sep. 39. Adams, J.f.O. 1861, 455. C. Jäg., Z. G. 1864, 379. Lilf., Ibis 1866, 384. Degl. G., Orn. II 1867, 305. Nehrk., J.f.O. 1871, 458; 1876, 160. Severz., J.f.O. 1873, 343, ?388; 1875, 182. Brooke, Ibis 1873, 341. K. Fritsch, Denkschr. Wien. Ak. 1874, 241. E. Rey, Z. G. 1874, 390. Danf., Br., Ibis 1875, 425. Schal., J.f.O. 1876, 17; 1880, 276. Saund., Ibis 1876, 391. Pleske, J.f.O. 1878, 93. Bogd., Schal., J.f.O. 1880, 276.
Cancrophagus minutus Kaup, Nat. Syst. 1829, 42.
Butor minutus Swaint., Classif. Birds. II 1837, 354.
Ardetta minuta Gray, List of Gen. App. 1842, 13. Gurn., Ibis 1859, 249; 1860, 205; 1868, 469; 1869, 300; 1873, 259 [*A. pusilla, A. podiceps* Bon.]. Salvin, Ibis 1859, 358,-9. Tristr., Ibis 1860, 75; 1868, 325. Powys, Ibis 1860, 347. Gigl., Ibis 1865, 60. Godm., Ibis 1866, 101,-7. Lilf., l. c. 185. A. C. Smith, Ibis 1868, 453. Drake, Ibis 1859, 154. Reich., Lühd., J.f.O. 1873, 212. Goeb., l. c. 132. v. Tschusi, Z. G. 1875, 434. Whart., Ibis 1876, 27. Barr., l. c. 193, 211. Sev., l. c. 326. Liebe, J.f.O. 1878, 81. Ayres, Ibis 1878, 300; 1880, 270. Strecker, Orn. C. 1879, 52. Dress., B. E. 77-9, 1880. Göldlin, J.f.O. 1881, 190. Bidd., Ibis 1881, 93, 1882, 289. Böhm, J.f.O. 1882, 193. Scully, Ibis 1882, 592.
Ardeola pusilla + *nævia* Brehm, N-a 1855, 290.
Ardetta minor Goeb., J.f.O. 1870, 181; 1871, 143; 1873, 132.
Ardea minor Goeb., J.f.O. 1873, 13.
Zwergrohrdrommel v. Hom., Z. G. 1868, 270.
Zwergreiher Kronpr. Rudolf, Brehm, J.f.O. 1879, 126.

---

182 c. NATTHÄGER, *Ardea nycticorax* L.

pl. LXXV, fig. 4, 5.

Näbb mycket tjockt, på sidorna vid näsborrarna ansväldt; nacktofs; smalbenet kortare än hälvten av den korta tarsen.

1. *Gammal*, Dalmatien.

Näbb koniskt, mot spetsen nedböjdt och hoptryckt, svart, nederst vid roten gult; näbbås kullrig, framåt bågböjd; näsås bred, sluttande, rät. Käkkant under näsborrarna rät, framåt bågböjd, kanter skarpa, överkäkens med hak, denna något > underkäken, hvars undre kant är nästan rät; munvinkel något upplyftad. Pannvinkel avrundad. Näsborrar genomsigtiga utom framtill; iris 'karminröd'. Huvud ovan blågrönt. Panna nederst hvit; ögontrakt naken; ögonbåge hvit, sammanhängande med pannans hvita band; ögonvrå naken; huvudets sidor framtill hvita, baktill ljust violettgrå; haka hvit; framhals gråhvit, sidhals violettgrå; kräva gråhvit; nacke blågrön med förlängda fjädrar, i midten med få hvita, smala, 165 m.m. långa fjädrar; halsrygg överst blågrön, nedtill mörkare violettgrå. Rygg och skulderfjädrar blågröna, de längsta mörkgrå; kors och övre stjerttäckare ljusgrå. Stjert något avrundad och urnupen; stjertpennor 7 par, ljusgrå, de yttre violettgrå. Bröst hvitt; sidor gråhvita; mage och undre stjerttäckare hvita; slaksida hvitgrå. Vingar blågrå med ljusbruna spolar; tumvinge med 5 fjädrar; handpennor stora 10: 1 med hvit utkant, 2 = 3 = 4 > 1; 1—3 med infan, 2—5 med utfan vid spetsen utskurna; armpennor 14; armbågspennor 3, mot spetsen gröngrå, 1 = armpennorna; överarmpennor breda, långa, blågrå; de mellersta armtäckarne grå med någon dragning åt brunt; undre hand- och armtäckare gråhvita, de övriga hvita; vadtäckare hvita; smalben med små sköldar. Tars framtill ringlad; tarssula nättecknad; tår: 3 > 4 > 2 > 1, gröna, ringlade; klor: 1 > 3 > 2 > 4, bågböjda, hoptryckta, spetsiga, bruna, mot spetsen svarta, 3 med fin kam.

2. *Gammal*, Dalmatien.

Liknar den föregående. Underkäken baktill och ett streck vid överkäkens rot gula. Panna nederst gråhvit; sidhals och halsrygg brungrå; nackens hvita fjädrar 180 m.m., nå ryggen; 1:a handpennan med hvit utkant; de mellersta armtäckarne och kanttäckare brungrå.

3. *Hane, gammal*, 22 april 1841, Kafferlandet, J. Wahlberg.

Liknar n:o 1. Nackens blågröna fjädrar nå ryggen, de hvita 136 m.m., de mellersta armtäckarna med svag dragning åt brunt.

4. *Omkring 2 dygn gammal*, S. Ryssland, C. Möller.

Dun yvigt. Huvud hvitt, i botten grått; haka och framhals nakna. Kropp ovan hvitgrå, undertill hvit.

5. *Nästdrägt med dun*, S. Ryssland, C. Möller.

Näbb brunt, spetsen brunsvart; kalkspetsen hvit, lågt konisk, sned, fram- och uppåt riktad med oval bas; näbbås kullrig, bred, rät, framtill bågböjd; näsgrop vid, når nära spetsen. Käkkanter räta, vid midten intryckta; överkäken till längden = underkäken. Hela fogeln med utskjutande fjäderspetsar och kvarsittande dun. Näsborrar låga. Huvud ovan och nacke: dun långt, grått, hvitspetsadt, fjäderspetsar svarta med bruna spoltrakter; ögonvrå naken; huvudets sidor: dun kort, gråhvitt, fjäderspetsar korta, rostgula, kanter svarta; haka och strupe nästan nakna. Hals: fjäderspetsar svarta med bruna spoltrakter; sidhals: dun hvitt; kräva naken; halsrygg: dun gråhvita och liksom fjäderspetsarne glesa. Rygg och i synnerhet skulderfjädrar mest utvuxna, svarta, spoltrakter bruna, men å de främsta skulderfjädrarna hvita, mot spetsen ljust rödbruna; kors: hvita spetsdun på svartgrå, utväxande, dunlika fjäderspetsar. Bröst och sidor: hvitt dun och små, hvita fjäderspetsar; slaksida med gråhvitt dun; tumvinge med 4 utskjutande hvita fjäderspetsar med hvitt spetsdun; hand- och armpennornas spetsar med hvita, rödhvita och ljusbruna dun; handtäckarnas spetsar längre, svarta med ljust rödbruna spoltrakter. Fötter bruna; vadtäckare ljusbruna och svarta, utväxande, med hvita spetsdun; skenben fjäderklädt utom undre delen till 18 m.m. höjd; tår: 3 > 4 > 2 > 1; klor bruna, krökta, hoptryckta, alla med helbräddade kanter, 1 mycket > 2 > 3 > 4.

6. *Hona, ung*, hösten 1863, Silfåkra, Mus. Lund.

Näbbspets starkt böjd. Käkkant rät; överkäken svartbrun, kanten rödgul; underkäken rödgul med dragning åt grönt, i spetsen svartbrun; iris gul. Huvud och nacke med långa, smala mörkbruna fjädrar med rostgula spolar; ögonvrå gult grågrön, naken. Hals mörkbrun, spolar rostgula. Kroppens övre delar mörkt gråbruna med smala, tresidiga spetsfläckar. Stjertpennor 6 par, ovan ljust askblå. Bröst undertill hvitgult med svartbruna långsband, bakåt avtagande; mage och undre stjerttäckare hvita. Vingar undertill ljust skiffergrå. Alla större fjädrar brungrå med hvita spetsar och grön glans; handpennor stora, grå, 2—4 utskurna; handtäckare bruna med hvita spetsar; armtäckare brungrå med hvita spetsar, de mellersta brungrå med rostgula spetsar; undre vingtäckare med grå fläckar; smalben < $\frac{1}{3}$ av tarsen. Tars blekt gröngul; tår: 2 > 4, något mörkare än tarsen. Vigt 1 skålp. 18 lod. Efter Wahlgren.

Till jemförelse får jag meddela följande beskrivningar:

7. *Ung hane*, Guajaquil, 1 april 1853, Kinberg, Eugenies resa, Riksm.

Denna bestämdes först av Sundevall till *Ardea violacea* L., men senare till ifrågavarande art.

Näbb koniskt, rakt; spets med obetydlig utskärning; näbbås rät, sluttande, vid roten platt, endast sjelva spetsen i överkäken nedböjd. Käkkanter räta, munvinkel neddragen, når under midten av ögat; underkäkens spets med undre kanten uppåt dragen. Huvud ovan och nacke svart med gulbruna spolband och 20 m.m. långa, gula, stripiga, glesa spetsdun; huvudets sidor svarta med brungula spolband, nedtill tilltagande; haka hvit med svarta sidobräm. Framhals med rostbruna spol- och svarta brämtrakter. Rygg brunsvart med rostbruna, trekantiga spetsfläckar; skulderfjädrar likaså och med grågult spetsdun. Stjert svart med gula spetsdun; stjertpennor undertill grå. Bröst rostgult med mörkbruna brämfläckar eller brämtrakter; slaksida grå med hvita spolstreck och spetsar; tumvinge med 4 fjädrar, 1 = 2, brunsvarta, spetsfläckar brunhvita, utkanter rostbruna, spetsdun gulhvita; handpennor: stora 10, brunsvarta med bruna, korta spetsfläckar och gulhvita spetsdun; armpennor svarta; handtäckare svarta med rosthvita spetsfläckar; armtäckare, även de mellersta, och kanttäckare svartbruna med rostbruna spetsfläckar; undre handtäckare svartgrå med rosthvita spetsfläckar; undre armtäckare och de mellersta svarta med hvita spolar och spetsfläckar; undre kanttäckare rostgula och svarta. Fötter olivbruna. Tars upptill tjock, framtill med djup grop; tår: simhud förenar första lederna, den yttre mindre utskuren; klor korta, böjda, hoptryckta, alla helbräddade, gula.

8. *Ung*, Java.

Näbb ovan och spets mörkbruna, med hak; näbbås kullrig, framåt bågböjd. Käkkanter framåt nedböjda; överkäken vid käkkanten samt underkäken gulgrå, underkäkens undre kant nästan rät. Huvud ovan svartbrunt med rosthvita och rostbruna spolstreck; ögonvrå naken; huvudets sidor med hvita och rosthvita spol- och gråbruna brämtrakter; å översta delen av framhalsen längs midten ett brungrått, snedt band. Framhals hvit med inbräm och inbrämsfläckar bruna; sidhals och halsrygg bruna med rosthvita spolar och spolband; nacke mörkbrun med rosthvita och rostbruna spolband. Rygg

№	1	2	3 ♂	4p	5p	6j	7 ♂j	8j	9 ♀j	10♂j	11	12
Längd	—	—	—	—	295	'80'	—	—	—	—	—	—
Näbb, längd till pannan	72	72	77	17	36	—	45	66,4	72	75	75	66
» » » munvinkeln	97	—	—	—	50	—	63	88	—	—	102	—
» » från spetsen till näsborrarna	57	57,5	58	—	26	—	31,5	52	56,5	56,5	—	—
» höjd vid roten	21	21	20	—	c. 14	—	17,3	19	20	20	21	22,3
» » » näsborrarna	19	18,5	18,5	—	c. 11	—	13	16	18	18	18,5	19
Gapets bredd	—	—	—	—	23	—	—	—	—	—	—	—
Näbbets bredd vid näsborrarna	11	13	12	—	10	—	10,4	11	12	12	12	12
Näsborrar	12×2,5	11,3	—	—	5,6×0,6	—	10×1	10	—	—	—	14,5
Vingens längd, direkt	294	285	290	—	—	—	182	272	275	280	320	330
Mellan vingspetsarna	—	—	—	—	—	'1100'	—	—	—	—	—	—
Tumvinge	124	124	122	—	—	—	98	111	114	108	135	132
Stjert, längd	118	114	102	—	—	—	83	95	98	106	129	226
Stjertspets bakom vingspetsarna	c. 26	c. 10	c. 0	—	—	—	—	—	—	—	c. 0	c. 0
Smalben	27	32	35	—	—	—	21,7	19,5	25	32	28	23
Tars	71	80	81	16	c. 42	—	60	75	78	78	82	84
Mellantå med klo	64+13,6	63+12,6	72+13,5	—	51	—	52+6	60+12	63+16,5	63+	68+15	65+15

och skulderfjädrar gråbruna med trekantiga, rosthvita spetsfläckar, till en del nötta; kors ljust brungrått; övre stjerttäckare brungrå med hvita spetskanter. Stjert i utväxt; stjertpennor dels ljust brungrå, dels grå med hvitspräckliga brämtrakter. Bröst hvitt med stora bruna fläckar långsåt spoltrakterna baktill, i synnerhet i infan; sidor med hvita spol- och bruna sidobrämtrakter; mage hvit; undre stjerttäckare hvita; slaksida gråbrun med hvita spolband; tumvinge gråbrun med hvita spetsfläckar; handpennor stora 10: 3 = 2 > 4 > 1, gråbruna med hvita spetsfläckar; armpennor gråbruna, i utfan med hvita spetsfläckar, inåt avtagande; armbågspennor bruna med hvita, små spetsfläckar; överarmpennor gråbruna med små, hvita spetsfläckar; handtäckare gråbruna med hvita spetsfläckar; armtäckarne och de mellersta bruna med hvita och rosthvita tresidiga spetsfläckar; kanttäckare bruna med rostbruna spetsfläckar; undre hand- och armtäckare hvitgrå med hvita kanter; de mellersta ljust brungrå med hvita spolar och spetsfläckar; undre kanttäckare bruna med rostgula till hvita bräm och spetsfläckar; undre överarmtäckare grå med hvita spolar och spetsfläckar; skenbenets fjädrar brungrå med hvita spolar och spetsfläckar; klor bruna, 3 kamformig.

9. *Hona, ung*, 18 maj 1841, Umlaas, Kafferlandet, J. Wahlberg.

Huvud, rygg och skuldror olivgröna och med spridda, hvita spolar och spetsfläckar; huvudets sidor brungrå med hvita spolstreck; haka hvit; strupe hvit med grå brämtrakter; bröst framtill grått med hvita spolband, baktill och mage samt undre stjerttäckare hvita; slaksida grå. Vingar likna den gamla fogelns, men tumvinge, pennor och undre armtäckarna med hvita spetsfläckar, kanttäckarne med rostbruna; undre vingtäckare likna dem hos n:o 7. Klor kastanjebruna, den 3:dje med fin kam.

10. *Hane, ung, i ruggning*, 22 april, Umlaas, J. Wahlberg.

Liknar mest den gamla fogeln. Huvud ovan och nacke med blandade brungröna, svarta och gamla, kortare, bruna fjädrar, de senare med hvita spolstreck. Panna grå; ögonbåge gråhvit; huvudets sidor framtill hvita, baktill brungrå; haka och översta delen av framhalsen hvita; halsrygg brungrå. Rygg och skulderfjädrar med dels grönbruna, dels bruna fjädrar, de understa gråbruna med hvita spetsfläckar; övre stjerttäckare blågrå; stjertpennor: de innersta nya, blågrå, 4—6 gråbruna, nötta. Bröst hvitt; sidor ljust blågrå; mage och undre stjerttäckare hvita; slaksida gråhvit; tumvinge med 5 fjädrar, gråbrun med hvita spetsar, 1 föga > 2; handpennor stora: 1—5 gråbruna med hvita, nötta spetsfläckar, 6—8 blågrå; armpennor brungrå och gråbruna med hvita spetsfläckar; armbågspennor nya, olivbruna; överarmpennor gråbruna med hvita spetsfläckar; handtäckare brungrå med hvita spetsar; armtäckare blandade dylika och mörkgrå utan fläckar; de mellersta gråbruna, gamla; kanttäckare gråbruna med rostgula till hvita spetsfläckar; de undre arm- och kanttäckarne grå, å handkanten hvita, de mellersta armtäckarne blandade grå och brungrå med hvita spoltrakter; undre överarmtäckare grå med hvita spetsfläckar; klor mörkbruna.

Var. *obscura* Licht.:

11. *Gammal, i ruggning*, Chile.

Panna nederst brun. Huvud ovan och nacke svarta (hvita fjädrar saknas, fälda); ögonbåge kort, över främre hälften av övre ögonlocket; haka brunhvit. Hals mörkt gråbrun. Rygg och skulderfjädrar gröna och blåsvarta. Bröst, sidor, mage, undre stjerttäckare och slaksida blandade grå och gråbruna; handpennor stora: blandade nya, mörkt blågrå, och gamla brungrå med bleka kanter, kanten å 1 även brungrå; armpennor blandade nya,

№	1a	b	c	d	e	f	2a	b	3a	b	c	d	4a	b	5
Äggets längd	48,9	47,8	46,9	46,4	44,6	44,3	49,6	45,6	47,60	46,60	45,85	45,69	53,4	51,7	55,5
» bredd	35,5	34,6	33,6	32,8	34,3	33,2	36,4	34,7	33,62	33,50	32,80	32,04	37	37,3	38,2
» spets	13,4	13,2	13'3	13,6	10,3	11,1	13,2	10,9	13,98	13.10	13,05	13,65	16,4	14,4	17,3
» reducerade längd	1,38	1,38	1,4	1,41	1,31	1,33	1,36	1,31	1,41	1,39	1,4	1,42	1,44	1,39	1,45
» rektangel	1736	1654	1567	1522	1530	1471	1805	1582	1600	1561	1504	1464	1976	1928	2120

4:de och 9:de, mörkbruna och gamla gråbruna med bleka kanter; armbågspennor mörkgröna, nya, > armpennorna, ej fullvuxna, och bruna med bleka gulbruna bräm och spetsar; täckare blandade mörkt olivbruna.

12. *Gammal, i ruggning*, Chile.

Liknar huvudsakligen n:o 11. Har halsen något ljusare; hvita fjädrar i nacken, 210 m.m. Rygg och skuldror med nya fjädrar, de senare ej fullvuxna, flere vingpennor bytta. Klor mest bruna.

Ägg. Elliptiska eller något tillspetsade, hvitblå till ljusblå.

1. Astrakan.

2. 22 maj 1865, Save. Djupare blå.

3. 18 maj 1879, Ungern, W. Schlüter. Elliptiska, blå; 2 eller flere longitudinella fåror, uti hvilka porerna äro ordnade i enkla rader.

4. (*A. Gardeni*), Connecticut. Djupt blå.

5. » » St. Stephan, N. Amerika. Dimensioner och beräkningar häntyda derpå, att *A. Gardeni* är skild från *A. nycticorax;* åtminstone kunna de nu undersökta europeiska och amerikanska äggen lätt åtskiljas.

Natthägern tillhör icke Norden, har endast en gång, i juli 1870, blivit fäld på Färöarna, Collin.

En gång den $\frac{11}{11}$ 1863 fäld vid Silfåkra i Skåne. Den satt i en albuske, omflaxad av skrikande Kråkor, var föga skygg, sköts av Löjtnant Mörk och skänktes till museet i Lund. Han hade förtärt stora Grodor, av hvilka en hade bakdelen uppe i svalget. Han var ganska fet, Wahlgren.

I Danmark och hertigdömena få gånger träffad; en i maj 1821 vid Ribe, Teilmann; två gånger på Sylt, en gång, den 13 maj 1825, i Brunsbüller. Vid stranden av Elbe fäldes ett par, och i maj 1821 erhölls en, Kjærbölling, Collin. Flere gånger i Slesvig; på Föhr i maj eller juni 1876 erhölls en hona med mycket utvecklade äggstockar, Rohweder.

I Finland har han ej visat sig. I Lifland och Kurland mycket sällsynt, Meyer, Goebel; en gång erhållen i Mitau, Seidlitz. I Polen under sommaren regelbunden, stundom temligen talrik, Taczanowski.

Vid S. Rysslands floder, utflytande i Svarta och Kaspiska haven, och vid dessas stränder mycket talrik, Pallas. I Uman häckar han; på flyttning den $\frac{27}{4}$ 1867: omkring 50 st.; d. $\frac{5}{10}$ 1868: 30 st.; den $\frac{1}{16}$ 1869: 12 st. Vid Dnjepers mynning den $\frac{28}{8}$—$\frac{30}{8}$ 1869, Goebel. Vid Lägre Wolga, i synnerhet vid dess mynning, mycket allmän, Arkibascheff; talrik i Sarpa. Vid Tamak i apr. 1854 höll han sig i en trädgård, Radde, v. Homeyer. I Kaukasus, Bogdanow, Schalow.

I N. Tyskland omtalas han av Borggreve, som anser, att de flesta uppgifter derom, att han skulle häcka i Tyskland, endast bero på förmodanden. Vid Danzig, Frische Haff, flere gånger erhållen av Böck, som, enligt Borggreve, från Preussen i medlet av maj erhöll två gamla honor. Förekom förr i Spreewald, Niederlausitz, Naumann, och nära Oderberg, der Skarvar togo hans bon; erhållen från Spandau till museet i Berlin, Dresser. En gång träffad i Neumark, Schulz; i Mark mycket sällsynt, Vangerow, Schalow. Ett par fäldes 1880 i trakten av Peitz, Mark, Schalow. I Pommern ganska sällsynt, Holland, 1871. Hintz anför honom såsom sällsynt, iakttagen i Pommern den $\frac{2}{10}$ och $\frac{3}{10}$ 1864 på tåg mot V., ej sedd förut på många år. I Westfalen och Lippe tillfällig om hösten; ingen har visat sig på många år,

v. Droste, 1873. I Anhalt erhållen d. $\frac{7}{9}$ 1852, Schneider. Vid Bleicherode, prov. Sachsen, erhållen, Lungershausen. v. Homeyer m. fl. påpeka, att fogeln under falkjagttiden var talrik, men under första hälften av detta århundrade drev kulturen honom bort, och han blev sällsynt i Tyskland. Derefter började han oftare visa sig och häckade t. ex. en gång vid Göttingen. I Münsterlandet omtalas han såsom sällsynt, Altum; nämnes bland foglar i trakter av Mühlheim vid Rhen, Ruhl. Wicke, som meddelat en uppgift om en fogelkoloni vid Seeburgersjön i Hannover, säger, att under 25 år hade fogeln icke här visat sig, men år 1863 häckade här flere par, och 8 gamla och 9 unga skötos. De första visade sig i mars, 8 bon räknades; de voro 12—14 fot över marken, byggda av torra björkkvistar, invid trädstammarna. Hela kolonien utrotades troligen. Androm till varnagel bör Unterförster Peter nämnas såsom gerningsmannen. I Münsterlandet sällsynt, erhållen vid Asterwick, Bolsmann. I Mansfeld, Unterharz, mellan 51 och 52° n. br., erhöllos i april 2 st., ett bo fans, Rimrod. I Schlesien stundom träffad, A. v. Homeyer, Tiemann. Erhållen vid Main nära Frankfurt i juni 1856 och år 1865, A. v. Homeyer. Erhållen vid Giessen i juni 1801, Walther. Höres stundom under flyttning, Baldamus. Vid Worms mycket vanlig. Å stranden av Rhen synes ofta ett dussin tillsammans; vid Neckar funnos bon i hundratal, Glaser. I Nassau under flyttning vid Rhen sällsyntare, Römer.

Vid Schildberg en gång på 10 år och i Wittowo a. Warthe en gång på hösten, A. v. Homeyer. Sezekorn omtalar, att en erhölls vid Kassel på våren 1798, och att han är mycket sällsynt i Niederhessen. Över trakten av Halle a. S. anses han flytta under många år, E. Rey; erhållen der i slutet av juli, Baldamus. I Anhalt den $\frac{7}{11}$ 1852 och vid Zorbig den $\frac{7}{11}$, Schneider. Träffad vid Bleicherode, prov. Sachsen; i Wetterau en och annan under vår och höst; vid Hanau erhållen den $\frac{27}{4}$ 1841 och i juni 1841 i Rumpenheim, i juni 1847 vid Main, Jäger. R. Meyer säger, att den här varit och är sällsynt. Jäckel säger 1852, att han vid Bodensjön erhållits den $\frac{29}{4}$. I Mittelfranken få gånger träffad. Nära Neustadt, Oberwalde, erhållen, Wiese. Häckar fåtaligt i Bayern; en erhållen i juli. I Schwaben och Neuburg tillfällig vid flyttning, såsom på hösten 1850, Leu.

Träffas i Schweiz nästan årligen i slutet av april och i maj, men anses ej häcka, Schinz. Ö. Schaffhausen, någon gång vid Untersee, stundom vid Bodensee, Goeldlin. Ej sällan i St. Gallen och Appenzell, Stölker. I Genève-dalen regelbunden flyttfogel, F.-Beaumont.

Häckade förr i Oberlausitz vid Ortrand; är numera der sällsynt, Tobias. I Böhmen nästan årligen, skall även hava häckat, A. Fritsch, fåtaligt, Jäckel.

Kommer till Podolien, såsom vid Strypa, om våren, häckar bland buskar och rör, bortflyttar på hösten, Zawadski. Från Salzburg omtalas 2 st., v. Tschusi; Gastein i april. I Tyrolen på flyttning om våren regelbunden, om hösten sällsynt, Althammer. Häckar vid Obres, Zelebor; Peterwardein, v. Pelzeln. På Adony och i Syrmiska träsk, Landbeck. Häckar med Grå Hägern vid de flesta hägerkolonier i mellersta Donau. Talrika högt flygande flockar syntes; i flygt visa sig vingarna mera rundade och vingslagen hastigare än hos andra Hägrar. Häckade förr i trakten av Wien, men ej under de sista åren, före 1879, Kronprins Rudolf, Brehm. I Siebenbürgen ej sällsynt på öar i floder och sjöar samt i träsk med hög vass, buskar och träd, Landbeck; häckar i Banatets saltsjöar, Löbenstein; iakttogs den $\frac{4}{4}$ vid Semlin, Baldamus. Ägg erhöllos i Bellye vid Esseg, v. Pelzeln. På

Ostrova, en ö i Donau nära Gaja, i slutet av mars, A. Fritsch. Häckar i Österrike och Ungern, vid Obedska Barra, Ettinger. Häckar mycket talrikt i Hvita moraset, nedom Pest; träffad vid Semlin den $\frac{4}{4}$, Baldamus. Vid nämnda moras, vid Tittel, såg A. Fritsch en skara om 3—400 st., flygande på en lång linie. Nämnes såsom icke regelbunden vid Mariahof, Obersteiermark, vårflyttningen slutade 1856 den $\frac{6}{6}$; talrik den 1 och 2 maj 1863, Hanf.

	Kom ett år.	Kom medeltid.	Bortflyttade en gång.
Laibach	$\frac{11}{4}$	—	—
Grodek	$\frac{15}{4}$	—	—
Rudolfswert	$\frac{17}{4}$	—	$\frac{28}{8}$
Martinsberg	—	$\frac{22}{4}$	—
Kirchdorf	$\frac{8}{5}$	—	—
Cilli	—	—	$\frac{13}{10}$

De första komma till Selim den $\frac{4}{4}$, Peterwardein, Brehm. I Transsylvanien ej sällsynt; vid Zah en stor koloni; hade ej börjat häcka i medlet av maj, Danford, Brown.

Han anföres bland flyttfoglarna i Oldenburg, Negelein. En gång erhållen, Wiese; irrgäst, Wiepken; häckar ej sällan i Gramzow, kom dit den $\frac{7}{3}$ 1877, zur Linde; temligen talrik i Trachenberg; om sommaren 1877 i Angermünde; träffad vid Niederelbe, Boechmann, 1882.

Häckar i Nederländerna, Schlegel; på Scholeraar-ön vid Gouda, Pässler.

I Belgien sällsynt, oregelbunden under flyttning, i det inre av landet tillfällig, de Selys.

I Storbritannien och på Irland sällsynt, Jardine, Thompson m. fl.; flyttar endast om natten; har raststation på Landsend och Scilly-öarna, Rodd; 'nästan regelbunden' om våren i april och maj, hösttåget i sept. och okt.; erhållen i Yarmouth den $\frac{24}{5}$ och på vintern 1824, i april 1827, den $\frac{8}{11}$ 1860 och $\frac{24}{11}$ (1870?); i Aberdeen den $\frac{9}{1}$ 1866; på Irland i mars 1834, Dresser m. fl.

Förekommer i Boulogne utan att häcka, Degland; i Eure & Loire sällsynt, Marchand; träffad i Seine-inférieure, Hardy; i trakten av Lyon sällsynt, O.-Galliard. I Savoyen under hvarje år från d. $\frac{8}{4}$ eller $\frac{12}{4}$ till d. $\frac{20}{5}$ eller $\frac{25}{5}$; dessutom tillfällig under andra årstider, Bailly. Träffas i Côte d'Or oregelbundet under vår och höst; häckar sällan, du Seuil, Marchand; stannfogel i Provence, J. W. v. Müller. Ej sällsynt i Pyrenéerna, Thunberg.

I Portugal sällsynt, A. C. Smith. Vid Valencia skall han, enligt Vidal, vara talrik om sommaren; även A. Brehm anför honom 1862 från samma plats. Kommer till Andalusien i april, Irby; häckar vid Sevilla. Mycket allmän i Cotos, S. Spanien, i sumptrakter, der han förr häckat kolonivis om några hundra par; boen 5—15 fot högt i låga träd eller oftare i buskar, Saunders. På Balearerna åtminstone om sommaren, A. v. Homeyer, enl. Dresser, talrik.

Flyttar om vår och höst över Sardinien, övervintrar även här och är om vintern mycket talrik i rörvassar i sjön vid Cagliari, Salvadori, Brooke m. fl. I Toscana, enligt Savi; i Florens, Stölker; kommer till Pisa i maj, mest gamla foglar; efter regn höres ofta längs Arno deras melankoliska 'kva-a', Giglioli. Skall häcka i N. Italien. På Sicilien temligen allmän under mars till maj, i flockar om 8—10 st.; på hösten endast unga foglar; under vissa år mycket allmän i trakten av Messina, Malherbe; vid Catania ej sällsynt, Taylor. På Gozzo och Malta vanlig under vår och höst, synes ofta här först i mars; flyttar om natten; erhölls på Malta den 16 juni 1877, C. A. Wright, Dresser; på Malta och Tilfola iakttogos få under flyttningstid, Sperling.

I Pirano ej talrik på flyttning, Schiavuzzi; vid Stadlhof på flyttning: den $\frac{24}{4}$ 1880 iakttogos 4 st., Gr. Egger.

I Grekland under vår och höst temligen talrik, Lindermayer; erhållen den $\frac{26}{4}$ 1856, den $\frac{17}{4}$ 1866, d. $\frac{10}{9}$ 1861, Krüper; temligen talrik i april; under lindriga vintrar kvarstanna somliga, men största antalet flyttar bort, v. d. Mühle; i Epirus även temligen talrik, kommer i mars, kvarstannar endast en kort tid på sin färd norrut; allmän i sjön vid Skutari i aug., häckar der, Powys. Joniska öarna besöker han under första veckan av maj, Drummond. På Kreta under samma tid; anföres bland de foglar, som flytta över Cykladerna, Erhard.

Vanlig i Dobrudscha, i tusental vid Kossova, Sintenis. I Bulgarien överallt allmän, även vid små vattendrag, Finsch; den första togs den $\frac{31}{3}$, Elwes, Buckley; flyttar över Konstantinopel, Forskål.

Häckar i SÖ. Ryssland; vid floder, utflytande i Svarta och Kaspiska haven, och vid dessas stränder mycket talrik, Pallas; i synnerhet vid Don, även iakttagen i Astrakan, Bechstein; vid Salgirs utlopp den 13 och 14 april, A. Hintze; sågs vid Balaklava, Goebel. Häckar i Turkestan, Sewerzoff, Dresser.

Vid Smyrna, enligt Strickland. I Palestina förekommer han i små flockar, Tristram; på Cypern, Aug. Müller.

På Madeira flyttfogel, Harcourt; på Kanariöarna tillfällig, Bolle, M.-Tandon. Erhållen vid Tetuan, Marocko, emellan jan. och april, Drake; i Senegambien, Lichtenstein; Cap Lopez, Bissao, Hartlaub m. fl.; i Fantee country en erhållen, Sharpe, Tournet. Allmän vid Winebah-floden, Guldkusten, Ussher. Loango-kusten, Reichenow. Unga foglar talrika i Damara-landet och Odonga vid Orange-floden, Andersson.

I Algeriet och Tunis i små flockar, Tristram; allmän. Träffad i Afrika i juni, enligt Baldamus; i östra Atlas endast vid sjön Bizerta, Salvin. Besöker palmskogarna i Tuggurt; hvilar i platanernas, akaciornas och palmernas toppar, Tristram, Shelley. A. C. Adams anser, att en blågrå Häger, i de egyptiska gravarna målad med 2 nackfjädrar såsom en av Osiris emblemer, är denna art och icke, såsom Wilkinson ansett, *A. bubulcus* Savigny. I Egypten och Nubien ofta i stora flockar med andra vadare, Adams. Vid Josefs-kanalen den 11—14 dec.; från okt. till årets slut vid Kairo. Förekommer stundom i Egypten i små flockar. Skrämmas de från ett palmträd, återkomma de snart, Taylor. I Egypten i flock om 40—60 st., går till Sudan, A. Brehm; under hela dagen i plataner och palmer midt i byarna, lyfter i skymningen. Ungen skriker 'grak grak' hela natten; drager sig tillbaka i dagningen. Förekommer i Nubien, dock mindre talrik än på Urdu, den 27—31 mars, Hartmann. Vid Fayum den $\frac{3}{2}$ sedd sovande på mimosor, Vierthaler. I Arabien Hemprich, Ehrenberg. Vid Blå Nilen d. $\frac{13}{2}$ talrik, Vierthaler. Vid Tana- eller Zana-sjön i Abyssinien i febr. 1862; under mars och april 1853 stora, tydligen på flyttning stadda flockar; sådana även vid Bar-el-Abiad och Bar-el-Ghasál; Heuglin trodde den finnas i södern blott om vintern. I östra tropiska Afrika allmän i alla kärrtrakter; bor ibland rör på öarna, Kirk. Vid floden Sobat, 9° n. br., i stora flockar. I jan. vid Waufloden i stor mängd, v. Heuglin.

I distriktet Lydenburg, Transvaal, Ayres, Barratt. I Natal sparsam, erhållen i juni 1863, Gurney. I Kapkolonien ej allmän, men spridd; erhållen i dundrägt, Layard.

På SV.-kusten av Madagaskar, Grandidier; skall der vara mindre, men med nackfjädrarna ganska långa och även vid spetsen hvita, Hartlaub.

I Kattiavar mycket allmän, J. H. LLOYD. Erhållen i Gilgit d. $\frac{5}{5}$; ung fogel d. $\frac{8}{7}$, BIDDULPH; endast om sommaren och fåtalig, SCULLY. I Kaschmir talrik. Vid Firuzabad, S. om Shiraz, fans vintern 1866-67 i stora cypressträd en koloni, ST. JOHN, DRESSER. I Indien talrik i många trakter, JERDON; hvilar under dagen i palmer och tamarind-träd. Omtalas derifrån av J. FRANKLIN; häckade der, HUME; mycket allmän i Maunboom och i Rungpore, BEAVAN; i Dukhun, SYKES. Vid Calcutta, BLYTH. Erhölls d. $\frac{28}{2}$ i Serampore, SUNDEVALL. Häckar på Ceylon, LEGGE, HOLDSWORTH. I Oudh och Kumaon under hela året i ringa antal, ganska rädd, IRBY. På Nicobarerna, DAVISON.

Häckar i sjelva Peking, DAVID, OUSTALET. Mellan Takoo och Peking allmän; erhållen från Svatov, i Foochov i nov. 1866, SWINHOE. I N. Kina allmän; i Hainan ofta sedd i stora flockar; häckar talrikt i Taiwanfoo på Formosa; sedd d. 14 okt., SWINHOE.

Talrik på Japan, v. SIEBOLD. Skall vara erhållen vid Hakodadi, SWINHOE. Vid Manilla och Taalsjön, E. v. MARTENS; vid Laguna de Bai den $\frac{14}{12}$ 1877, EVERETT, DRESSER. På Borneo, SCLATER.

Nord-Amerikas Natthäger har blivit ansedd för en egen art eller varietet. YARRELL visade övergången emellan den europeiska och amerikanska. SAUNDERS ansåg den icke skild. Han är der talrik, AUDUBON, DRESSER; häckar och förekommer under hela året i Florida; häckar även i Texas, der DRESSER fann honom temligen talrik; flyttar om våren till Maine och uppåt Mississippi till Memphis, mycket allmän, AUDUBON. Britiska provinserna, häckar i mängd i N. England m. fl. orter; i Nya Brunswick sällsynt; vid Red River i maj, Colorado River, COUES; Montreal, HALL. E. JANUS träffade honom 1819 på sin resa till Rocky Mountains. I Ö. Kansas; Stora saltsjödalen, ALLAN. Mer eller mindre talrik vid Indian River och Mosquito Lagoon, ALLEN, 1871. Träffad i Honduras, TAYLOR, samt i Vestindien och Guatemala, DRESSER.

I Amerika väljer han, enligt WILSON, till häckplats de ensligaste och mest skuggrika delarna av skogsträsk, såsom cederskogar; häckar i kolonier om 100 st., dit han årligen återkommer. Fällas träden, flyttar kolonien till en annan del av skogen, men om de sjelfva eller deras bon plundras, lemna alla trakten, EGGEMANN. I Bermuda äro unga foglar ej sällsynta från sept. —mars, JONES.

Ardea Gardeni liknar *A. nycticorax*, men GUNDLACH anser den skild. På Cuba stannfogel och icke sällsynt under hela året. Höres ofta i kärren på Jamaica, ALBRECHT. På Portorico erhållen av HJALMARSSON, GUNDLACH. I Centralamerika, SCLATER, SALVIN. I Costa Rica sällsynt, A. v. FRANTZIUS. Träffad även i Brasilien, CABANIS, SCHOMBURGK, v. PELZELN, REINHARDT. REICHENOW för till *A. nyct.* den från gamla verlden, Californien till Brasilien.

Ardea obscura LICHT., som är mörkare än den europeiska och som jag erhållit i Chile, ansågs deremot av SUNDEVALL och flere vara skild från den europeiska. Jemf. KITTLITZ, Reise n. d. russ. Amer. 1858. Vid Cap San Antonio i Buenos Ayres fans i nov. 1873 en häckstation för 3—400 par Hägrar av flere arter, deribland några av denna, GIBSON. I Buenos Ayres även i nov. och dec. 1876; allmän i stora flockar. Patagonien, i Chuput-dalen, ej sällsynt, DURNFORD. På Falklandsöarna såg ABBOTT en koloni om 100 par i dec. 1859; hade 3 ägg dels ruvade, dels färska, eller halvvuxna ungar. Bo på grästuvor.

Ardea caledonica GM., på N. Zeeland, BULLER, O. FINSCH, STEPHENS, COOKS Voy. II 1850, anses för en egen art. Likaså *A. oceanica* LESS. m. fl. BODINUS omtalar fogeln från Caledonien och säger, att han är mycket lik den europeiska. Skall även förekomma på Vancouver-ön, BROWN.

Natthägern förer ett mycket olika liv under olika årstider och åldrar samt under olika tider på dygnet. Under häcktiden och ungarnas uppväxt håller han sig om dagen dold i kärr bland rör och stundom bland täta vass, buskar och i träd. Under vintern, som han tillbringar i varmare länder, lever han oftast i små, men stundom i stora flockar, är i rörelse även om dagen. Endast vid stark hetta, i Afrika, sitta de tillsammans uti träd av hvarjehanda slag såsom plataner, akacior, palmer. I det tropiska Afrika är han i rörelse i aftonskymningen, KIRK. LÖBENSTEIN säger deremot, att han i Banatets saltsjöar även vid klart solsken strövar omkring efter föda. Han står ofta om dagen stilla

'som en påle' och är oftast då svår att upptäcka. De unga sitta då ofta utan att dölja sig. Vanligtvis lever han vid sött vatten, men på sina ställen och vid flyttning, såsom vid Medelhavet, ser man honom även i närheten av havet. Der han icke förföljes, lever han sällskapligt både vid häckningstiden och under andra tider på året. Men om han söker bosätta sig på platser utom sitt vanliga hem, lever han ensam eller parvis. I sina hemländer mycket skygg och varsam, förlorar han stundom, om han flyger långt utom sitt område, dessa egenskaper. De unga äro icke så skygga som de gamla.

Han går med långsamma steg, och vare sig att han går eller står, ser han om dagen ut att vara trög, hvilket dock synes bero derpå, att han under natten är mest i rörelse, och i sjelva verket är han icke trögare än sina samslägtingar. Han flyger vid sin bostad lågt och med tysta vingslag och huvudet tillbakadraget, synes derför vara kort som en Uggla. Vid flyttning flyger han deremot högt och låter stundom höra sitt läte. I somliga trakter, såsom på Cuba, är han stannfogel.

Lätet beskrives av Naumann såsom ett starkt, skarpt 'koau', de ungas 'koyak'. A. E. Brehm säger om lätet i Egypten, att det lät som 'grak grak' och att det der hördes under hela natten, hvilken han tillbringar i kärren. Hela dagen sitter han i platanernas toppar och i de höga palmerna inne i byarna. Taylor säger, att han gerna återkommer till samma hviloplats, som han en gång valt.

Födan utgöres av levande småfisk om högst 4 tums längd. De svälja dem så, att huvudet kommer först ned i magen. Likasom andra Hägrar kunna de icke stycka och förtära stora fiskar. Dessutom sluka de små Grodor och grodyngel, *Dytiscus* och andra skalbaggar, som leva i vattnet, *Libellula*, larver, daggmaskar, Blodiglar och tunnskaliga små mollusker. Hela natten tillbringar han med att söka efter föda.

Fogeln *häckar* i de otillgängligaste kärrtrakter, i pilbuskar eller andra trädslag. Boet bygges sällan nära marken, men vanligtvis vid trädets midt, ofta stödt mot bon av *A. cinerea*, som ofta deltager i deras kolonier. L. Brehm omtalar, att han i en enda pil fann 16 bon, av hvilka 11 tillhörde Natthägern. Från Siebenbürgen omtalas, att bon byggas 11 till 100 fot högt uppe i träden. Det är temligen stort, platt, av torrt ris och med bädd av torra, mjukare växter och rötter. I Europa läggas de flesta äggen i medlet av maj, på Cuba i april och maj. Äggens antal vanligen 4, sällan flere. De ruvas enligt Landbeck 3 veckor, enl. L. Brehm 18—20 dagar, och åtminstone om dagen endast av honan. Äggen äro gröna, blekna under ruvningen. I Amerika finnas, såsom vi omtalat, kolonier om 100 par; hugges trädet, flyttar han till ett annat, men plundras boet, flytta foglarna till annan ort.

Vid Oder fans en koloni, hvilken försvann sedan *Carbo cormoranus* och *Ardea cinerea* innästlat sig deri.

I allmänhet gör fogeln ingen märkbar skada genom sitt fiske. De vackra nackfjädrarna begagnas i synnerhet i Turkiet till prydnad och äro der av högt värde. Fogeln anrättades förr på de förnämes bord. *Köttet* anses icke osmakligt, men förtäres numera sällan. Det synes hava blivit förbudet i Talmud.

Förr var Natthägern föremål för *falkjagt* och synes då även i mellersta Europa hava varit talrikare än nu. Möjligtvis har den i någon mån blifvit utträngd af de nyssnämnda fogelarterna, men kärrens utdikning har utan tvifvel der, såsom annorstädes, i synnerhet bidragit till att antalet förminskats. Numera skjutes han endast vid häckplatser eller under flyttning samt mest för vetenskapliga ändamål.

I *tamt* tillstånd underhålles han, der tillgång till småfisk finnes, utan svårighet, och i de zoologiska trädgårdarna ser man honom ofta. Han blir mycket tam och kan leva tillsammans med samslägtingar, samt trives bäst, då flere av samma art eller slägte få vara tillsammans. De sitta ofta och länge stilla bredvid hvarandra och låta stundom höra sitt läte, under det de visa sina egendomliga åtbörder. Utan tvivel har man i Kina under lång tid haft honom tam, dock icke såsom hushållsfogel, utan emedan man anser honom helig, och han underhålles i ett stort tempel, Honam i Kanton. De äro mycket tama och bilda en hel koloni; hade i april ägg och små ungar, 3—6 stycken i hvarje kull. Honan ansågs av SWINHOE ha börjat ruva, innan hon slutat lägga ägg, emedan ungarna i äggen voro olika utvecklade.

Emellan fogelns fjädrar leva *Colpocephalum importunum* NITZSCH, som icke är sällsynt, är mycket snabb i sina rörelser och även finnes hos *A. cinerea*, samt *C. trochioxum* NITZSCH, hvilken även finnes hos *A. stellaris; Hypodectes nycticoracis* FILIPPI och, i trakten av glandula parotis, *H. paroticus* CAMB.

I inelvorna hava blivit funna följande arter: *Ascaris microcephala* RUD., i matstrupen och muskelmagen; *A. serpentulus* RUD.; *Filaria alata* RUD., i muskelmagens hinna; *Tropidocerca gynecophila* MOLIN, i muskelmagens hårda hinna; *Echinorhynchus striatus* GOEZE; *Distomum echinatum* ZED.; *D. capsulare* DIES.; *D. auriflavum* MOLIN; *Monostomum cornu* RUD.; *Holostomum cornu* NITZSCH; *Tænia multiformis* CREPL.; *T. macropeos* WEDL, KRABBE; *Ligula monogramma* CREPL.; *Tetrabothrium porrigens* MOLIN.

אריבי שקי וירוקי d. v. s. en högbent, grön, gul, blå fogel, Talmud, Chulin 63. LEWYSOHN Zool. d. Talm. 1858, 170.

Nycticorax GESN., Av. 1555, 602. BELL., Av. 1557, 1618, 44. ALDR., Orn. III L. 19. C. 2, p. 20 + *A. cinerea altera s. minor* ALDR., l. c. 10 p. 117. JONST., Av. 1657, 103. RAY, Syn. 1713, 99. GESN. rediv. III 37.

Ardea cinerea minor WILL., Orn. 1676, 204. RAY, Syn. 1713, 99. MARSILLI, Danub. V 1724, 10.

Hoactli WILL., Orn. 1676, 300. RAY, Syn. 1873, 179.

Hoacton WILL., l. c. 302.

'*Ardea varia* SCHWENKF. *Corvus nocturnus* AGRIC'. KLEIN, Hist. Av. 1750, 123. STEMM., 1759, 29; Vög. 1760, 228.

Xoxoukqui Hoactli RAY, Syn. 1713, 102.

Ardea nycticorax L. S.N. X 1758, 142; XII 1766, 235. BRISS., Orn. 1760, 493; Ed. 1763, II 341. PH. MÜLL., L. S. II 1773, 377. LAPEIR., THUNB., V. A. H. 1782, 112. LATH., Syn. II 1790, 678. LATH.-B., III, I 1796, 29; IV, II 1812, 415. FORSK., Descr. An. 1775, 8. GM., L. S.N. 1788, 624. BECHST., Jagdw. I, II 1802, 484. MEY. u. W., Tasch. II 1810, 339. PALL., Zoogr. II 1811, 126. MEY., Vög. Liv.-u. Esthl. 1815, 182. CUV., R. A. 1817, 477. WALTHER, Forstphys. II 1818, 165. TEMM., Man. II (1820) 1840, 577. HORSF., Tr. L. S. 1820, 189. E. JAMES, Exped. 1823; ref. Isis 1824, 259. TEILM., Danm. o. Isl. F. 1823, 108. VIEILL., Enc. Méth. Orn. III 1823, 1128. WAGL., Syst. Av. I 1827, Ard. n. 31. BONAP., Ann. Lyc. N. H. 1828, 306. YARRELL, P. Z. S. 1831, 27. J. FRANKLIN, P. Z. S. 1831, 124. BREHM, V. D. 1833, 577. NAUM., V. D. IX 1838, 139; N-a 3 H. 1850, 30; V. D. XIII v. BLAS. u. BALD., 259. SCHINZ, Fn. helv. 1838, 105; Eur. Fn. I 1840, 310. AUDUB., Syn. 1839, 261. KEYS. u. BLAS., Wirb. E. 1840, n. 372. ZAW., Fn. 1840, 113. LANDB., Isis 1842, 198, 280; v. HOM., Orn. Br. 1881, 126. SUNDEV., Phys. S. Tidskr. 1838, 196; Öfv. V. A. Förh. 1879, 602. v. D. MÜHLE, Orn. Griech. 1844, 116. SCHULZ, Fn. 1845, 347. RATHKE, N. Preuss. Prov.-bl. 1846, 12. BALD., N-a 1849, 1 H. 35; 1850, 2 H. 75; 1852, 104; 1857, 346. BREHM, N-a 1849, 1. H. 59; 1850, 2. H. 87; J.f. 1855, 370. LÖBENST., N-a 1850, 3 H. 16. KJÆRB., N-a 1850, 3 H. 48; Danm. Fugl. 1852, 266; v. HOM., Orn. Br. 1881, 214. THOMPS., Irel. II 1850, 173. BÖCK, Ber. Priv. Schule 1851, 18. JÄCK., N-a 1852, 2 H. 122. BOLSM., l. c. 3 H. 34. LUNGERSHAUSEN, N-a 1853, 103. TOB., J.f.O. 1853, 215. TOURNET, N-a 1853, 344. A FRITSCH, J.f.O. 1853, Extr. 34; 1871, 391. HARTL., J.f.O. 1854, 292. LEU, Vög. 1855, 16. O.-GALL., N-a 1855, 50. HARC., J.f.O. 1855, 52. BOLLE, l. c. 176. RIMR., l. c. 191; N-a 1857, 335. VANG., J.f.O. 1855, 344. GERHARDT, N-a 1855, 383. HARDY, l. c. 422. HANF, Verh. z.-b. G. 1856, 92; 1868, 962. F.-BEAUM., N-a 1856, 165. J. W. v. MÜLL., J.f.O. 1856, 231. GLOGER, J.f.O. 1856, 247. ETTINGER, Abh.

z.-b. G. 1857, 74. Althamm., N-a 1857, 402. C. Jäg., Wetter. II 1857, 14; N-a 1858, 171. Erhard, N-a 1858, 13. Jones, Wedderburn a. Hurdis, The Naturalist, Bermuda 1859; ref. J.f.O. 1859, 219, 225. A. v. Hom., J.f.O. 1859, 57, 369; 1863, 228. Finsch, J.f.O. 1859, 386. Linderm., Vög. Gr. 1860, 153. Pow., Ibis 1860, 347. A. Hall., Montreal 1862, 356. F. de Filippi, J.f.O. 1862, 69, 71. Eggemann, Nist. d. Vög. Einl. Gymn. Osnabr. 1863, 33. Röm., Verz. 1863, 61. Heugl., J.f.O. 1863, 4, 163; 1864, 276. Sezek., Ber. Cassel 1864, 38. Wicke, J.f.O. 1864, 77. Wahlgren, Öfv. V. A. Förh. 1864, 77. C. A. Wright, Ibis 1864, 144. Holland, J.f.O. 1864, 207; Wirb. Pomm. 1871, 80. E. v. Mart., J.f.O. 1866, 28. R. Meyer, Offenb. Ver. Nat. 1866, 43. Pässl., J.f.O. 1866, 61, March., Rev. & Mag. z. 1867, 34; Cat. 1869, 68. Stölk., Ber. St. Gall. 1867, 70. Schneid., J.f.O. 1867, 234. Borggr., Nordd. 1869, 123. Stölk.. J.f.O. 1869, 339. Glaser, Z. G. 1870, 154. Elw. a. Buckl., Ibis 1870, 334. A. Hintze, Jägarf. t. 1871, 9. Goeb., J.f.O. 1873, 13. Palmén, Finl. Fogl. II 1873, 302. E. Rey, Z. G. 1874, 390. Bodinus, Zool. Gart. von Berl. 1875, 25. Krüp., Momms. Griech. Jahr. III 1875, 284. Schal., J.f.O. 1876, 17; 1881, 298. Sint., J.f.O. 1877, 66. Kronpr. Rudolf, Brehm, J.f.O. 1879, 78. Goeldl., J.f.O. 1879, 381. Aug. Müll., l. c. 392. Rohw., v. Hom., Reise 1880, 73. Radde, v. Hom., Orn. Br. 1881, 305,-6. Rodd, v. Hom., Wand. 1881, 397.

Ardea grisea Briss., Orn. V 1760, 412; Ed. 1763, II 317. L., S.N. XII 1766, 239. Ph. Müll., l. c. 387. Gm., l. c. 625.

Ardea mexicana cristata Briss., Orn. V 1760, 418; Ed. 1763, II 319.

Botaurus nævius + *Nycticorax* Briss., 1760, 462, 493; 1763, II 333. *(Ardea nigra* Frisch.)

Ardea cyanocephala Molin, Stor. Nat. Chile 1782, 344.

Ardea nævia Bodd., Tabl. Pl. enl. 1783, n. 939.

'*Ardea kwakwa* Gm., N. Comm. Petrop. XV 1776, 452.' + *A. ferruginea* l. c. 456.

Ardea Jamaicensis Gm., L. S.N. 1788, 625. Lath., Syn. II 1790, 679.

Ardea Hoactli Gm., l. c. 630 (Nya Spanien). Lath., Syn. II 1790, 700.

Ardea hohu Gm., l. c. 630.

Ardea badia Gm., l. c. 644. Lath.-B., III, 1 46.

Ardea maculata Gm., l. c. 645. Lath.-B., III, 1 44.

Ardea Gardeni Gm., l. c. 645.

Nycticorax vulgaris Ord (teste Wils.). Ehr., Symb. phys. fol. m. 1828 (+ *brevipes*). Gundl., J.f.O. 1871, 277.

Ardea australasiæ Vieill., N. Dict. hist. n. XIV 1817, 436; Enc. Méth. III 1823, 1130.

Ardea Tayara-Guiara Vieill., Dict. l. c. 437; Enc. méth. l. c. 1131 + *A. sexsetacea* Vieill., Enc. méth. l. c. 1130.

Nycticorax europæus Stephens., Shaw, Gen. Z. XI 1819, 609. J. Franklin, P. Z. S. 1831, 124. Sykes, P. Z. S. 1832. A. Brehm, J.f.O. 1854, 80; 1855, 370. Hartl., J.f.O. 1854, 292; 1861, 270; W. Afr. 1857, 225; Vög. Mad. 1877, 310. Tayl., Ibis 1859, 51. Kirk, Ibis 1864, 333. Degl. & G., Orn. II 1867, 312. Goeb., J.f.O. 1870, 143, 181; 1871, 143; 1874, 450.

Ardea (Botaurus) nycticorax Bonap., Synops. 1828, 306.

Nycticorax orientalis, N. badius, N. meridionalis Brehm, Vög. D. 1831, 592, 593.

Nycticorax Gardeni Jard., Wils., Am. Orn. 1832, III 5. de Selys, Fn. Belg. 1842, 48. Bibra, Denkschr. Ak. Wien. 1853; ref. J.f.O. 1855, 56. Gundl., J.f.O. 1856, 346; 1861, 338; 1874, 313; 1875, 310; 1878, 161, 187. Sclat. a. Salv., Ibis 1859, 227 (Centr. Am.). Abbott, Ibis 1861, 157. = *A. nyct. obscura* Licht. Gould, Ibis l. c. 312. Gundl., J.f.O. 1862, 83. Adams, Ibis 1854, 31. Sperl., l. c. 287.

Ardea discors Nuttall, Man. Orn. II 1834, 54.

Nyctiardea europæa Swainson, Classif. of B. II 1837, 355.

Nycticorax americanus Bonap., List. 1838, 48. Gosse, Birds of Jamaica 1847, 344. Albrecht, J.f.O. 1862, 206. 'v. Tschudi, Fn. per. 50.' A. v. Frantzius, J.f.O. 1869, 376.

Nycticorax ardeola Temm., Man. IV 1840, 384. de Serr., Migr. 1842, 126. Drumm., Ann. a. Mag. N. H. 1843, 420, 426. Malh., Fn. 1843, 176. Bailly, Orn. IV 1854, 28. Riva, Orn. 1865, 421. v. Tschudi, Thierl. Alp. 1868, 62.

Ardea (Scotæus) nycticorax Keys. u. Bl., Wirb. E. 1840, n. 372.

Nyctirodius nycticorax Macgillivray, Man. Br. Ornith. II 1842, 127.

Scotæus nycticorax Heugl., Vög. NO. Afr. Sitz.-B. Ak. Wien. 1856, 311 [+*guttatus*]. Jäck., N-a 1856, 244; 1857, 386; Abh. Nürnb. 1864, III 125. Seidl., Sits.-ber. Dorp. 1860, 39. Altum, J.f.O. 1863, 115. Hartmann, J.f.O. 1863, 234, 309. Tiemann, J.f.O. 1865, 218. Salvadori, J.f.O. 1865, 317. v. Droste, Z. G. 1873, 144. Severz., Turkest. Jev. 1873, 68; ref. Dress., Ibis 1876, 325. Bogd., Schal., J.f.O. 1880, 276.

Nycticorax griseus de Selys-L., Fn. 1842, 134. 'Strickland' Gray, Gen. III 1847, 755. Blyth, Cat. 1849, 281. Vidal, Mem. Madr. Ac. 1851; ref. J.f.O. 1855, 312. Bolle, J.f.O. 1856, 166. Salvin, Ibis 1859, 359. A. v. Hom., J.f.O. 1859, 369; 1862, 423-4; 1865, 250,-4;

Z. G. 1864, 253; 1868, 269. Tristr., Ibis 1860, 77, 164; 1868, 325. Hartl., J.f.O. 1860, 168. Irby, Ibis 1861, 245. Gurn., l. c. 272; 1868, 256. Swinh., Ibis 1861, 53, 344; 1863, 423; 1865, 542; 1866, 293,-7; 1867, 231; 1870, 365; 1877, 146. Sclat., P. Z. S. 1863, 223. v. Pelz., J.f.O. 1864, 71,-3; Abh. z.-b. G. 1871, 718. Jerd., B. of Ind. III 1864, 758. Gigl., Ibis 1865, 60. Tayl., Ibis 1867, 70. Drake, l. c. 429. Grand., Rev. & Mag. z. 1867, 420. Beav., Ibis 1868, 398. A. C. Smith, Ibis 1868, 454. Saund., Ibis 1869, 180; 1871, 392. Hume, l. c. 1869, 238. Shell., Ibis 1871, 314. Allen, Bull. Harv. Coll. II 1871, 359. Sharpe, Ibis 1872, 84. Reinh., Vid. Medd. 1870, 25. A. Fritsch, V. E. 390; Wirb. 1872, 82; J.f.O. 1876, 79. Brooke, Ibis 1873, 341. J. H. Lloyd, l. c. 419. Legge, Ibis 1874, 27; 1875, 403. Ussher, l. c. 1874, 73. Dress. a. Blanf., l. c. 336. K. Fritsch, Denkschr. Wien. Ak. 1874, 242. Danf., Br., Ibis 1875, 425. v. Tschusi, Z. G. 1875, 430. Barratt, Ibis 1876, 193, 211. Reichenow, J.f.O. 1877, 12, 237. Rohw., J.f.O. 1877, 326. zur Linde, J.f.O. 1878, 419. Dress., B. E. 75,-6, 1879. Kronpr. Rudolf u. Br., J.f.O. 1879, 126. Wiepk., J.f.O. 1880, 72. Biddulph, Ibis 1881, 99. Scully, l. c. 592. Schiav., Gr. Egger, J.f.O. 1882, 91. Gr. March. u. v. Pelz., Orn. vind. 1882, 111.

Nycticorax nævius Gray, Gen. III 1847, 558.

Nycticorax Jardeni Cab., Schomb., Reise III 1848, 755.

Nycticorax Gesneri Jonst., Reich., Av. Syst. 1852-3, p. XVI.

Nycticorax badius Brehm., Vogelf. 1855, 296 + *N. meridionalis.*

Nyctiardea Gardeni Baird, B. N. A. 1858, 678, t. Coues. Tayl., Ibis 1860, 313. Gundlach, J.f.O. 1874, 313 1875, 310. Dress., Ibis 1866, 32. Coues, l. c. 263. Brown, Ibis 1868, 428.

Nycticorax communis Hintz, J.f.O. 1865, 239.

Nyctiardea nycticorax Swinh., Proc. Z. S. 1871, 413; 1872, 413. Dress., Ibis 1876, 3, 25. Dav. & Oust., Ois. Chin. 1877, 444. Boeckm., Orn. C. 1882, 35.

Nyctiardea grisea v. nævia Allen, Bull. Harv. Coll. III 1872, 142, 182. Coues, Key to N. A. B. 1872, 269; B. of N.W. 1874, 523.

Nycticorax ægyptius Gurn., in Anderss. B. Damara 1872. 293.

Nachtreiher Wiese, J.f.O. 1867, 83. v. Hom., Orn. B. 1881, 297. Hodek, Mitth. Orn. V. Wien. n. 4, 31-4; ref. Orn. C. 1882, 108.

[*Nycticorax obscurus* Bonap., Consp. Av. II 141. Durnf., Ibis 1877, 40, 189; 1879, 63, 399. Gibson, Ibis 1880, 156-8, anses för en egen art].

IV. Storkartade vadare, *Pelargi.*

Näbb längre än huvudet och med jemn yta; baktån liten, högt sittande; klor korta, helbräddade. Jemför pag. 305.

Här sammanförde Sundevall, såsom ovan synes, flere slägten, som dock förete så stora olikheter, att han senare grupperade dem på ett naturligare sätt uti flere familjer, av hvilka vi här endast hava att sysselsätta oss med tre, nemligen *Ciconiinæ*, *Plataneinæ* och *Ibidinæ*, då icke några arter av *Scopinæ* hos oss förekomma. *Phœnicopteridæ*, *Balænicipidæ* och *Ardeinæ* böra frånskiljas såsom egna familjer.

Anm. Det må här nämnas, att grekiska namn böra hava grekisk ändelse och romerska romersk, samt att alla särskilda namn för såväl subfamiljer som för subgenera böra undvikas. Då av en familj endast ett slägte är kändt, erfordras icke någon särskild diagnos för slägtet.

Fam. Storkar, *Ciconiinæ.*

Näbbspets rät, tillspetsad, ej utbredd, saknar näsfåra.

STORKSLÄGTET, *Ciconia.*

HVIT STORK, *Ciconia alba* Bel.

Näbb och fötter röda; vingar svarta, för övrigt hvit.

Iris mörkbrun; ögonvrå naken, svart.

1. *Hane, gammal,* 22 maj, Skåne.

Näbb rakt, jemnt tillspetsadt, framåt hoptryckt; yttersta spetsen nedböjd; näbbås rät; näsås bred, vid roten kullrig, framåt sluttande. Käkkanter räta, intryckta. Pannrand nästan tvär. Näsborrar låga, högt belägna, nästan jemnhöga; näslock rakt; ögonlockskanter svarta; ögonvrå och tinning med svarta nakna streck; haka framtill naken, i midten baktill fjäderklädd. Hela fjäderklädnaden, utom vingar, hvit. Framhals och kräva med förlängda fjädrar. Skulderfjädrar: de främre hvita, de bakre blå- och violettsvarta. Stjert något avrundad; stjertpennor 6 par. Tumvinge med 5 fjädrar, violetta och blåsvarta; handpennor stora 10: 4 > 5 > 3 > 2 > 6 > 1, helbräddade, brunsvarta, 1 till 5 vid roten med utskuret infan; armpennor 19, de yttre i utfanet svartgrå, de inre blåsvarta; armbågspennor 4, svarta, 1 och 2 = armpennorna; överarmpennor korta, hvita; handtäckare brunsvarta och blåsvarta, de små hvita; undre täckare hvita; undre överarmtäckare långa. Fötter höga; skenben och tars nättecknade

med aflånga sköldar; tårnas 1:a leder nättecknade, de övriga till en del ringlade, 3 > 4 > 2 > 1, den yttre simhuden störst; trampar på alla tårna; klor: 3 > 2 > 4 > 1, gråblåsvarta, kullriga, hvita, 3 med upplyftad, helbräddad, ej vidgad inkant.

2. *Hane, yngre,* maj 1845, Bohuslän, W. v. Wright.

Liknar föregående. Rygg med svaga, svartgrå spolstreck; handpennor: 4=3 > 5 > 2 > 6 > 1, 1—5 svarta, de dernäst brunsvarta, de närmaste i utfan mörkgrå; handpennor blandade brunsvarta, gråsvarta och svarta; stjertpennornas, särdeles de inres, spetsar mycket nötta.

3. *Hona, gammal,* 6 maj, Rügen, Meves.

Lik n:o 1. Handpennor: 3=4=5 > 2 > 6 > 1, de yttre svarta och brunsvarta, de inre i utfan gråsvarta, infan violettsvarta; armpennorna med samma färger. Stjertpennor med nötta spetsar.

4. *Hona, gammal, i ruggning,* 23 augusti 1877, Skåne.

Näbb zinnoberrödt; spets med en liten inskärning; näbbås nästan rät. Näsborrar vid midten högst; näslock med rät kant; ögontrakt naken; ögonlock gulbruna, åt kanterna svarta; ögonvrå med svart hud, vid ögat naken; tinning vid ögat naken, svart; halsrygg nedtill med utväxande fjädrar. De bakre skulderfjädrarna violettsvarta, några nya, i utväxt; stjertpennor 6 par: 1, 3, 6 och på en sida 5 nya, de övriga nötta, gamla, 1 längst; sidor med inblandade utväxande fjädrar; mage i midten naken. Tumvinge med 5 fjädrar, nya; handpennor: 1 liten hvit, täckt, < 1:a handtäckaren; stora 11: 4 > 3 > 5 = 2 > 6 > 1, 2—6 vid roten med utskurna utfan, 1—6 med infan utskurna, inskärningarna äro mera aflägsna från roten å de inre af de nämnda pennorna; 1—6 svarta, 5 och 6 utfan vid roten svartgrått, 7—8 grått utfan (nya), 9—11 den grå färgen nästan bortnött; armpennor här 17 (2 fälda), blandade med bortnött utfan och nya fjädrar med grått utfan, den innersta ny, violettsvart; armbågspennor här 3 nya, violettsvarta; överarmpennor, hvita, breda, de yttre gamla, de inre nya; armtäckare grön- och violettsvarta, nya, några ej fullvuxna. Fötter zinnoberröda, något ljusare än näbbet; smalben nättecknadt; tårnas simhud mellan 1:a lederna: den yttre större än den inre; baktån låg, i samma plan som de övriga; klor hvita, kullriga, röda och svarta.

5. *Nykläckt,* 2 juni 1876, Skabersjö skog, C. Möller.

Näbb brunsvart, spetsar gråhvita; ögonvrå, ögontrakt och tinning med svarta band. Haka, strupe nedtill, bröst och mage nakna.

6. *En dag gammal,* 1 juni 1876, samma ställe.

Dunklädnaden liknar den förra. Näbb betydligt större.

7. *Dundrägt, 2 dagar gammal,* 6 juni, Skåne, Lundborg.

Näbb svart, hoptryckt; spets hvitgrå, kalkspets liten. Tinning naken. Dunklädnad hvit, mage och gump nästan nakna.

8. *Ung,* 1843, Grönby, S. Skåne.

9. *Ung,* 2 augusti 1840, Grönby, S. Skåne.

Näbb brunt med ljusare flammor; handpennor; 5 > 3 > 4 > 2 > 6 > 1; Vingpennor svarta, de mellersta på utsidan med dragning åt grått. Fötter brungula med gula flammor; tår: 3 > 4 > 2 > 1; klor: 3 > 1 > 2 > 4.

10. *Ung,* 1 september 1877, S. Skåne.

Näbb svart, spets, näbbås och vid roten rödbruna; ögontrakt naken, brunsvart; ögonlockskanter svarta, övre ögonlocket brunt med få, små, hvita fjädrar; hakans nakna hud svart, baktill brun, hakan för övrigt med kort, hvitt, åt sidorna ej täckande dun. Framhalsens förlängda fjädrar med gråa, nötta tvärband, bräm vinkligt affallande; strupe, sidhals, kräva, nacke och halsrygg hvita. Rygg hvit. Skulderfjädrar: de mindre hvita, de längre svartblå med spår av spetsdun. Stjert hvit, avrundad; stjertpennor 6 par. Bröst, sidor, mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Tumvinge med 5 fjädrar svarta; handpennor stora 11: 1—5 svarta, de övriga med utfanet något grått, hvilken färg inåt tilltager, 4 > 3 > 5 > 2 > 6 > 1; armpennor 19, svarta, utfan gråsvarta, de inre blåsvarta, spolar vid roten hvita få spetsdun; armbågspennor 3, blåsvarta, < armpennorna; handtäckare svarta; armtäckare med svartblått utfan och gråsvart infan, de mellersta hvita, några av de yttersta och innersta med svarta spoltrakter, de bakre armbågstäckarne svartblå; de mindre kanttäckarne hvita; undre handtäckare hvita, de yttre med gråsvarta spetsar; undre armtäckare hvita; undre handtäckare likaså, men de å hand-

№	1 ♂	2 ♂	3 ♀	4 ♀	5p	6p	8p	9j	10j
Längd	—	—	—	1010	—	—	—	940	1025
Huvudets längd (+ näbb)	—	—	—	236	—	—	—	208	219
Näbb, längd t. pannan	200	190	163	172	20	29	180	—	152
» » » munvinkeln	215	214	183	182	—	—	200	156	165
» » fr. spets. t. näsb.	164	155	134	136	—	—	—	—	117
» höjd vid roten	38	37	32	35,5	—	—	36	37	34
» » » näsborr.	34	34	27	31,7	—	—	—	32	29,6
Gapets bredd	c. 43	—	c. 36	35	—	—	35	35	37
Näbbets bredd vid näsb.	24	23	21	20	—	—	—	—	18
Näsborrar	12×1,5	14	14	15×3	—	—	—	—	16×2,5
Vingens längd, direkt	550	560	540	535	—	—	479	515	520
Mellan vingspetsarna	—	—	—	2010	—	—	—	1900	2040
Tumvinge	200	190	185	192	—	—	—	—	207
Stjert, längd	235	225	225	240	—	—	—	—	240
Stjertspets framom vingspets	—	—	—	15	—	—	—	0	0
Smalben	—	128	122	137	—	—	—	—	143
Tars	225	224	200	212	23	23	227	230	225
Mellantå med klo	66+12	78+13	68+12	80+11	—	—	80+12	—	85+12

№	1	2a	b	c	d	3a	b	c	d	4	5	6a	b	c	d	e
Äggets längd	73	78,5	75,5	75,3	74,4	78,3	76,6	76,1	75,5	73,3	71,4	76,4	75,6	75,3	75	74,6
» bredd	50,5	57,8	53,1	53,9	52,6	54	55,5	54	54,25	52,6	52,7	55,5	54	53,2	53,2	53,4
» spets	22.5	20,7	22,4	21,4	21,8	24,3	21,1	22,1	21,25	20,7	18,7	20,9	21,6	22,1	21,8	21,2
» reduc. längd	1,45	1,36	1,42	1,4	1.41	1,45	1,38	1,4	1,39	1,39	1,35	1,38	1,4	1,41	1,41	1,4
» rektangel	3687	4537	4014	4059	3913	4228	4151	4109	4096	3856	3763	4240	4082	4006	3990	3984

Reichenow säger, att ägg från Pommern äro minst 71 m.m. långa; Goebel, Uman, 3 st. d. $\frac{24}{7}$ 1867: 80—77×56—54, Kurland 2 st.: 71,5—71×50,5—50; Schalow 40 st.: 75,5—67×55—46; Dresser 70×54 till 83×56.

leden till en del svarta; undre överarmtäckare långa, svarta. Fötter med sköldar stadda i fällning: de gamla äro svarta, de underliggande nya brunröda; vadtäckare hvita; smalben mest svarta. Tars framtill och dess sidor brunröda, svartfläckiga; tarssula brunröd; klor gulröda, med gulgrå spetsar.

Ägg. Elliptiska, ovala, glänsande, hvita, sällan med svaga grå fläckar; porer fina, täta.

1. Skåne, C. Möller.
2. 29 april 1874, Varde, Jutland.
3. 10 maj 1882, Mark Brandenburg; a—c med ojemn yta; meddelade av Krickeldorff.
4. 6 maj 1865, Schlesien.
5. 2 maj 1867, Steiermark.
6. 23 maj 1851, Spanien; meddelade av W. Schlüter.

I Norge sällsynt, Pontoppidan, 1754. Vid Norges vestkust stundom sedd, men ej häckande. Vid Kristiania 1837 en flock på 26 st., Esmark. Erhållen i Bärum, Håbbel och Edsberg, Rasch. Skall 1849 hava varit ovanligt talrik, Löwenhjelm. I Hardanger i april 1867, Sommerfelt, Collett. År 1861, heter det, var han icke mycket sällsynt, iakttagen i synnerhet omkring Kristianiafjorden. Visar sig stundom parvis, men skjutes eller bortskrämmes; erhållen i medlet av maj 1861 och vid Ulevold samma vår. I maj 1873 kommo 5 st. till Jarlsberg; d. $\frac{20}{4}$ 1876 sågos vid Horten 5 st. och i maj 2 st. vid Stavanger. På Listerland och Jäderen i större flockar, såsom mellan 1840 och 1850 omkring 130 st., Collett. Medeltid för ankomsten d. $\frac{2}{5}$, K. Fritsch.

Erhållen före 1769 vid Söderfors, Grill. År 1869 den $\frac{6}{7}$ träffades 4 st. i Floda, Dalarne; samma dag sågos 6 st. i nämnde socken, Ahlin, Theorin. Thunberg omtalar 1798, att fogeln åtminstone två gånger blivit skjuten vid Upsala. Under den varma sommaren år 1852 gick han långt norrut och visade sig i Upsala, Gadamer. Träffad i Tuna och Ävlingby, Ö. Södermanland. I Örebrotrakten träffad, Högberg, Sundström; d. $\frac{27}{6}$ 1841. Visar sig sällan i trakten av Karlstad, Cederström. Tillfällig vid Venern vår och senhöst; den $\frac{1}{7}$ 1833: 10 st. i N. Dalsland, Hammargren. Vid samma tid röddes en ekskog i S. Skåne. Många sågos 1845 i Vestergötland, Sundevall. Visade sig der annars sällan före 1858; träffad den $\frac{20}{4}$ samma år, Gadamer. Barne m. fl. härader i Skaraborgs län besökas ofta, men han skrämmes bort, H. H-th. Ofta om våren i Vestergötland, enligt muntligt meddelande av Kolthoff. Vid Uddevalla 2 st. i april(?). Var år 1849 allmän i Göteborgstrakten och häckade $\frac{1}{4}$ mil från staden. Var 1848 och 1849 i Halland ovanligt talrik, Löwenhjelm, Malm. Går till Falkenberg, Nilsson. Flere sågos av Linné i Kläppinge på Öland den $\frac{11}{6}$ 1741; 'flyttar över ön', enligt Beyer, i maj. Träffad på Gotland under vintern; sällsynt, häckar ej, Andrée 1841, m. fl.; visar sig sällan, häckar ej i följd av brist på Grodor, dess huvudnäring, Holtz. Erhållen vid Kalmar d. $\frac{1}{5}$ 1870; vid Karlshamn enligt meddelande av Rääf.

I Skåne ungar flygga i juli; bortflyttar omkr. d. $\frac{20}{8}$, Nilsson; häckar i NÖ. Sk., Wallengren, Gadamer, i V. Vram, Lilljeborg; der

Storkens ankomst och bortflyttning i Sverige:

	I allmänhet.	1830	1831	1832	1841	1843	1844	1845	1846	1847	1848	1849	1852	1867
Skåne, NILSSON m. fl.	$\frac{4-8}{4}$, $\frac{20}{8}$	—	—	—	$\frac{1}{4}$	$\frac{10}{4}$	—	$\frac{2}{4}$	$\frac{26}{3}$	—	—	—	$\frac{6}{4}$	—
» SV. kusten	$\frac{18-22}{8}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{20}{4}$ $\frac{19}{9}$
Boserup, ANKARCRONA	—	$\frac{12}{4}$ $\frac{23}{4}$	$\frac{9}{4}$	$\frac{31}{3}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tommarp	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{19}{4}$ $\frac{28}{4}$	—	—	—	—	—	—
Börringe	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{23}{3}$ $\frac{12}{8}$	—	—	—
Kemparp	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{10}{4}$ $\frac{17}{8}$	$\frac{6}{4}$	—	—
Lund	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{19}{4}$ [1]	—	—	—	—	—	—
Silfåkra	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{8}{4}$	—	—	—
Landskrona	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{6}{3}$ [2]	—	—	$\frac{6}{5}$ $\frac{14}{5}$	—	—
Trolle-Ljungby	—	—	—	—	—	—	$\frac{18}{4}$	$\frac{23}{4}$, $\frac{17}{4}$	—	—	—	—	—	—
Ottenby, BEIJER	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{6}{3}$ $\frac{9}{3}$ $\frac{10}{3}$	—	—	—	—	—
Göteborg	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{7}{5}$	—	—	—	$\frac{6}{5}$ $\frac{14}{5}$	—	—
Tjörn, iakttagen, EKSTRÖM	—	—	—	—	—	—	$\frac{7}{5}$	$\frac{9}{4}$ $\frac{6}{5}$	$\frac{14}{3}$ [4], $\frac{14}{4}$	—	—	—	—	—
Åkroken, 65° 54′ n. br.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{5}{3}$	—	—	—	—

För åren 1845—9 enligt samtidiga observationer, Öfv. V. A. Förh.

[1] Flyttade åt V. [2] Åt Ö. [3] Från SV.; den $\frac{17}{4}$ en flock om 12 st. flygande från SV., enligt samtidigt bref av GADAMER. [4] Åt SO.

och i Träne, Kristianstads län, i juni 1868, N. OLOFSSON. Byggde i de högsta träd i Herrestad, Skåne; hade d. $\frac{6}{6}$ 1749 små ungar. Den 8 juni samma år bo med 5 ungar vid Thunbyholm; sades årligen komma den 24 mars och flytta bort vid Larsmessetiden, LINNÉ. I mars flockvis. Mötesplats för flyttningen på några kullar i Högestad, byggde der i mängd i ekskog, samlas i medlet av sept.; efter 2 dagar äro alla borta. Återkomma spridda. Vid Baldringe före 1843 en stor Storkkoloni, förstördes genom trädens fällande, SUNDEVALL. I en almskog i Örup, i Benestad, en koloni om 80 bon till 1856, då blott 5 st. Storkar kommo; år 1857 6 par, NILSSON. Häckar i Borreby, ÅSTRÖM. På takåsar byggde under 1830—60 spridda par i Vemmenhögs härad. På flere ställen även i bokskog; i Gabelljung, Näsbyholm, fans på en sidogren av en bok ett bo med ett par under många år, åtminstone 1830—50 årligen återkommande. I Sörby, Grönby pastorat, bodde flere par i en Hägerkoloni, hvilken omkring år 1840 blev utrotad genom trädens fällning och markens odling; har sedan dess med den tilltagande odlingen avtagit i antal, oaktadt han aldrig ofredas.

På Bornholm, enl. sägen, skjuten 'en' gång, COLLIN; jemf. p. 725.

Kommer i april till Danmark, häckar, bortflyttar i aug.; samlas då i stora flockar, TEILMANN. I byar på Jutland häcka 20—30 par och deröver. År 1856 kommo få till Dannmark och N. Tyskland, NILSSON. Efter 1856 har deras ankomst skett nästan en månad senare än förut. Söker stundom sin föda på havskusten på långgrunda ställen, J. C. H. FISCHER. År 1857 skola flere par hava utkläckt 2 kullar i trakten av Köpenhamn, COLLIN. År 1864 kom fogeln för sent för att kunna fortplanta sig; slog sig i Vendsyssel stundom tillsamman, drog omkring och överföll dem, som hade ägg eller ungar, hvilka nedkastades ur boen, FISCHER. Kom och bortflyttade regelbundet före 1856, men återkom i ringa antal; samma år fans en mängd döda i Medelhavet; efter detta år har antalet väl ökats, men icke till samma antal som förut, COLLIN.

	1820	1822	1823	1824	1825	1828	1829	1830	1836	1837	1840	1844	1845	1846	1847
S. Seland	$\frac{23}{3}$	$\frac{5}{4}$	$\frac{28}{3}$	$\frac{26}{3}$	$\frac{31}{3}$	$\frac{2}{4}$	$\frac{29}{3}$	$\frac{12}{4}$	—	—	—	—	—	—	—
Helsingör	—	—	$\frac{30}{3}$	—	—	—	—	—	$\frac{25}{3}$	$\frac{6}{4}$	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{26}{3}$	$\frac{2}{4}$	$\frac{28}{3}$

	1865	1866	1867	1868	1869	1870	1871	1872	1873	1874	1875	1876
Odense	$\frac{7}{4}$	$\frac{31}{3}$	$\frac{31}{3}$	$\frac{5}{4}$	$\frac{29}{3}$	$\frac{4}{4}$	$\frac{9}{4}$	$\frac{31}{3}$	$\frac{25}{3}$	$\frac{10}{4}$	$\frac{9}{4}$	$\frac{3}{4}$
Viborg	—	$\frac{4}{4}$	—	$\frac{29}{3}$	$\frac{5}{4}$	—	—	$\frac{30}{3}$	—	—	—	—

Enligt iakttagelser av MELCHIOR, STEENBERG, GRILL och FEDDERSEN: KJÆRBÖLLING, COLLIN.

Träffad på Seland en d. $\frac{19}{1}$ 1855; Lolland $\frac{2}{2}$ 1863; Randers den $\frac{19}{2}$ 1842, och nästan över allt år 1846 i början av febr.

Kom till Hertigdömena aldrig före den $\frac{19}{2}$ eller efter den $\frac{9}{4}$; bortflyttar i aug., BOIE. År 1849 lära i Slesvig många bon varit öde och foglarna till stor del dragit bort, LÖWENHJELM. I Slesvig och Holstein över allt mycket allmän, i vattenrika trakter så talrik, att icke alla kunna få boplats, oaktadt de ofta dertill bruka halmstackar (?); kommer i början av apr., bortflyttar i slutet av aug., 1876 den $\frac{26}{8}$, började häcka den $\frac{1}{5}$, ROHWEDER. Häckar i Töndern, J. P. MÜLLER. På Nordfriesiska öarna sällsynt, DURNFORD. På Sylt ej årligen. På Föhr, Nordstrand, Pelworm och Sylt 1875 tillsammans 5 bon, ROHWEDER; skall även hava visat sig på Watt, hvilket icke är omöjligt, då man funnit Storken även besöka andra långgrunda stränder.

I Finland sällsynt, häckar ej, erhållen norrut i Kronoby, Österbotten, 63° 30′, och i Sodankylä, 67° 20′; en gång vid Borgå i sept. 1843. Skall hava i medlet av juni visat sig nära Fredrikshamn, i slutet av maj 1865 i Gustaf Adolfs socken. En äldre uppgift, att han visat sig i Torneå, synes bero på ett misstag, PALMÉN m. fl.

I Estland och Lifland sällsynt, en och annan vid Düna och Aa. Häckar på tak, sällan på skadade trädstammar, MEYER, 1815. Vid jemförelse mellan framkomsttiderna för Storken till Odessa och Lifland skulle fogeln dagligen tillryggalägga 14 geogr. mil; men efter riktningslinierna mellan Kischenev och Kiev 4 geogr. mil, v. MIDDENDORFF, v. HOMEYER. Den förra beräkningen är i så måtto mindre upplysande, som Storkarna säkerligen icke flytta från Odessa till Lifland, utan det sistnämnda landets Storkar synas flytta i SV. och NO. riktning. I Estland visar han sig hvarje sommar och häckar i Dorpat, RUSSOW, och S. Estland, men ostligare till 60° n. br., PALMÉN. Häckar allmänt i Kurland och till Düna i S. Lifland, GOEBEL; kommer vid samma tid till Mitau och Kiev, v. MIDDENDORFF. BÜTTNER säger 1858, att den i Kurland var mycket talrik, 18 bon funnos i Garsden, men 1856 kom till dessa endast ett par, och till Libau kom till 10 bon endast en Stork, och detta mycket sent. Till Kabillen, mellersta Kurland, kom han d. $\frac{2}{4}$—$\frac{24}{4}$, se nedan, BÜTTNER. Düna var förr en gräns för den Hvita Storken, som är talrik i Kurland, men saknas eller finnes fåtaligt på andra sidan Düna, v. HOMEYER. BREHM antog, att flyttningens riktning bestämdes av naturdrift. På högt flygande foglar kan man iakttaga riktningen, som i Europa är SV., BREHM i bref till v. HOMEYER. År 1856 kom han fåtaligt till Hummel i Kurland, Laidsen vid Talsin, d. $\frac{13}{4}$, annars vanligtvis d. $\frac{25}{3}$. Stor-

	1844	1846	1847	1849	1850	1851	1852	1853	1854	1855	1856	1857	1858
Till Kurland 56° n. br. 40° l.	$\frac{21}{3}$	$\frac{15}{3}$	$\frac{30}{3}$	$\frac{24}{4}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{23}{3}$	$\frac{26}{3}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{3}{4}$	—	—	—	—
» Kabillen 57° n. br.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{2}{4}$	$\frac{21}{4}$	$\frac{14}{4}$	$\frac{12}{4}$

Efter BÜTTNER.

Medeltid för ankomsten. Nya stilen.		
Riga	57° 30′	$\frac{7}{4}$
Mitau	56 30	$\frac{10}{4}$
Kiev	50 30	$\frac{11}{4}$
V. kusten av Azovska sjön	47	$\frac{31}{3}$
Dnjestr	47	$\frac{28}{3}$
Odessa	46 30	$\frac{26}{3}$

Efter v. MIDDENDORFF.

	1841	1842	1843	1844	1845	1846	1847	1848	1849	1850	1851	1852	1853	1854
Till Azovska sjön	$\frac{4}{4}$	$\frac{2}{4}$	—	$\frac{13}{4}$	—	$\frac{26}{3}$	$\frac{31}{3}$	$\frac{5}{4}$	$\frac{31}{4}$	$\frac{4}{4}$	$\frac{27}{4}$	$\frac{7}{4}$	$\frac{26}{4}$	$\frac{8}{4}$
» Kiev [1]	—	—	$\frac{15}{4}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{21}{4}$	—	$\frac{6}{4}$	$\frac{8}{4}$	$\frac{2}{4}$	$\frac{11}{4}$	$\frac{13}{4}$	$\frac{3}{4}$+3,5°R.	—	—

[1] Vid Dnjeper, 8 werst från staden.

karna kommo ett år fåtaliga och, såsom det tycktes, sjuka; förökade sig derefter åter, dess värre emedan de här förorsaka mycken skada, Büttner.

Kom år 1852 till Novaja Uschiza den $\frac{2}{4}$; Kamenez Podolsk den $\frac{30}{3}$; Bottova den $\frac{21}{8}$ vid — 5° R.; Lubny den $\frac{7}{4}$; Ostrog den $\frac{24}{3}$; Radomysl den $\frac{2}{4}$ och Postavy den $\frac{7}{4}$.

Kom, enligt Fr. Tysenhauz, till Kiev, n. st., tidigast den $\frac{2}{4}$ 1847, senast den $\frac{21}{4}$ 1844. Bortflyttar vanligen i början av aug. Till Postavy tidigast den $\frac{25}{4}$ 1848, senast den $\frac{8}{4}$ 1845.

Då många foglar nästan samtidigt komma till mycket olika orter i Podolien, Volhynien, Kiev, Poltava, följa de på sina tåg icke några bestämda, inom trånga gränser slutna vägar, från hvilka de sedan skulle sprida sig, utan rycka fram, somliga jemnt på hela bredden av V. Ryssland, nemligen i riktning från S. till N. eller från NV. till NO., Kessler.

I Polen talrik, 1858 fåtalig; kommer den $\frac{19}{3}$—$\frac{25}{3}$; häckar ofta vid Terek talrikt, brukade derifrån skickas till St. Petersburg, Pallas. Häckar i Uman allmänt på de låga hustaken; 5 ägg d. $\frac{6}{5}$, olika ruvade; kommer i slutet av mars, bortflyttar i slutet av aug., Holtz. Kom till Charkov i första hälften av apr.; bortflyttar omkr. d. $\frac{26}{8}$, i sept., Czernay. Vid Dnjepers mynning vid Otschakow den $\frac{10 \text{ juni}}{29 \text{ maj}}$ 1869, vid Odessa i juni 1871, Goebel. Allmän i Salgir, Hintze, vid Svarta och Kaspiska haven och dess floder. I Kaukasus, Pallas, Bogdanow, Schalow.

Förekommer ej i Sibirien, men skall hava träffats i Amurlandet, E. v. Homeyer. Häckar i V. Aral-tianschans kulturzon, Severzow; visade sig d. $\frac{1}{12}$—$\frac{3}{15}$ mars. I Amur, enl. giljakerna, om våren stundom i maj, häckade icke; häckade i Seredne Kolymsk i kolonier om 50—60 par; boen 50—60 steg från hvarandra; häckar i medlet av maj, ägg 4, sällan 5. Fogeln aktas högt och är ej skygg, dock tagas stundom av resande ägg till spis. I hvarje bo finnes vanligen ett vindägg. Kallas av jakuterna i Kolymna Sterch, av ryssarna Aits, A. Cordes.

I östra delen av N. Tyskland talrikare än i den vestra, saknas i allmänhet i bergstrakter; i Mark häckade enkla par i skog, Borggreve, 1869: skola vara sedda der d. 13 mars 1857, Zander. Vid Königsberg en raststation, som besökes av flere 100 st., men eftersättas der, v. Droste. I Tyskland häcka foglar, redan under det nordiska individer äro stadda på flyttning, v. Homeyer. Vid Danzig, Böck; d. $\frac{22}{3}$ 1853 högt flygande vid NV. kusten av Rügen, Schilling, Quistorp. Kom d. $\frac{3}{4}$ 1857 till Neu-Vorpommern, få sedda: många döda på Medelhavet och Portugals kust; den $\frac{8}{6}$: ägg 3, länge ruvade, 1 redan sprängdt; ljud av ungarna i

	1829—53	1835	1841	1842	1843	1844	1845	1846	1847	1849	1850	1852	1853
Schlosskämpen, kom, Hinz	$\frac{22}{3}$—$\frac{13}{4}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» bortflyttade, unga	$\frac{29}{4}$—$\frac{11}{8}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » gamla	$\frac{15}{3}$—$\frac{28}{8}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Greifswald	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{22}{3}$
Eulengebirge	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{17}{3}$	$\frac{10}{3}$
Quenstedt, Harz 21° 45′ n. br.	—	$\frac{29}{4}$	$\frac{30}{3}$	$\frac{4}{4}$	—	—	—	—	$\frac{31}{3}$	—	—	—	—
Kassel, Schwaab	—	—	—	—	$\frac{30}{3}$	$\frac{29}{3}$	—	$\frac{9}{4}$	—	—	—	—	—
Renteln, »	—	—	—	—	—	—	$\frac{1}{4}$	$\frac{6}{4}$	—	—	—	—	—
Stuttgart	—	—	—	—	$\frac{14}{2}$	$\frac{14}{2}$	—	$\frac{22}{2}$	$\frac{20}{2}$	$\frac{6}{2}$	$\frac{24}{2}$	—	—
Nürnberg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{4}{4}$, $\frac{19}{4}$ $\frac{20}{1}$

	1854	1855	1856	1857	1858	1859	1860	1861	1862
Pommern, [1] QUISTORP	—	—	$\frac{8}{4}$	$\frac{5}{4}$, $\frac{21}{10}$	$\frac{30}{3}$, $\frac{4}{4}$ $\frac{21}{4}$—$\frac{30}{4}$	$\frac{28}{3}$—$\frac{30}{3}$, $\frac{10}{4}$, c. $\frac{15}{8}$	$\frac{7}{10}$	—	—
Schlosskämpen, kom, HINTZ	$\frac{5}{4}$, $\frac{17}{4}$	$\frac{2}{4}$	$\frac{11}{4}$, $\frac{28}{4}$	$\frac{12}{4}$	$\frac{6}{4}$, $-3^\circ+3^\circ$	$\frac{31}{3}$, $\frac{6}{4}$, $\frac{12}{4}$ S. $+1^\circ+2^\circ$	$\frac{5}{4}$, $\frac{16}{4}$ V. $+1^\circ+10^\circ$	$\frac{28}{3}$ SV. $+1^\circ+12^\circ$; $\frac{29}{4}$, $\frac{1}{4}$	$\frac{30}{3}$, $\frac{4}{4}$
» bortflytta: unga	—	—	—	—	$\frac{14}{8}$ $+12^\circ+23^\circ$	$\frac{18}{8}+12^\circ+18^\circ$	$\frac{18}{8}$ V. $+10^\circ+15^\circ$	$\frac{21}{8}$	—
» » gamla	$\frac{28}{8}$	$\frac{28}{8}$	—	$\frac{23}{8}$, $\frac{27}{8}$	$\frac{23}{8}+11^\circ+33^\circ$	$\frac{24}{8}+10^\circ+18^\circ$	$\frac{25}{8}$ V. $+9^\circ+13^\circ$	$\frac{26}{8}$	$\frac{23}{8}$ SSO. $+14^\circ+2^\circ$
Ubedel	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{29}{3}$ SSO. $+4^\circ+9^\circ$
Masurien	—	—	—	—	—	—	—	—	$\frac{29}{3}$
Brambach, Anhalt	—	—	—	$\frac{4}{4}$, $\frac{28}{4}$	$\frac{5}{4}$	—	—	—	—
Nacken	—	—	—	$\frac{1}{5}$	$\frac{6}{4}$	—	—	—	—
Mühlstadt	—	—	—	—	—	—	$\frac{24}{4}$	—	—
Hohenstein, Nassau, SNELL	—	—	—	$\frac{15}{4}$	—	—	—	—	—
Frankfurt a. M., A. v. HOM., JÄG. [4] 1831 d. $\frac{1}{12}$ maj	—	—	$\frac{16}{3}$, $\frac{4}{8}$	$\frac{2}{3}$ $\frac{15}{8}$	$\frac{5}{4}$	—	—	—	—
Bischofsheim, JÄGER	—	—	—	—	—	$\frac{6}{3}$ $\frac{10}{3}$ $\frac{28}{4}$	—	—	—
Tüburgen, KRAUSS	$\frac{12}{8}$—$\frac{18}{8}$—$\frac{30}{8}$	$\frac{13}{4}$	—	—	—	—	—	—	—
Rastatt, Baden, A. v. HOMEYER	—	—	—	—	—	—	$\frac{5}{8}$, $\frac{14}{8}$	—	—
Mittelfranken	$\frac{9}{3}$	—	—	—	—	—	—	—	—
Hochstadt a. M.	$\frac{17}{3}$	—	—	—	—	—	—	—	—
Neuhaus	$\frac{31}{3}$, $\frac{9}{4}$	$\frac{19}{3}$, $\frac{25}{8}$	$\frac{10}{3}$, $\frac{18}{3}$, $\frac{23}{8}$	$(\frac{14}{3})$ [1] $\frac{27}{3}$, $\frac{21}{8}$	$\frac{3}{4}$ $\frac{7}{4}$ $(\frac{4}{8}$, $\frac{25}{8})$	—	—	—	—
Bayreuth	—	—	—	—	$\frac{7}{4}$	—	—	—	—
Erlangen [2]	$\frac{11}{3}$	—	—	$\frac{16}{3}$	—	—	—	—	—
Lonnerstadt	$\frac{19}{3}$	—	—	—	—	—	—	—	—
Memmingen	$\frac{16}{3}$	$\frac{17}{3}$	—	—	$\frac{28}{2}$ $\frac{24}{3}$	$\frac{27}{2}$	—	—	—
Bamberg	—	$\frac{20}{3}$	—	—	$\frac{15}{3}$	—	—	—	—
Fürth	—	—	—	—	$\frac{20}{3}$	—	—	—	—
Nürnberg [3]	$\frac{30}{3}$, $\frac{10}{4}$	—	—	$\frac{7}{4}$	—	—	—	—	—
Augsburg	$\frac{24}{3}$	—	—	—	—	—	—	—	—
Warthausen	—	$\frac{19}{3}$, $\frac{25}{3}$	—	—	—	—	—	—	—

	1863	1864	1865	1866	1867	1868	1869	1870	1871	1872	1873	1874
Schlosskämpen, kom	$\frac{6}{4}$	$\frac{2}{4}$ VVS. $0^\circ+2^\circ$; $\frac{7}{4}$	$\frac{4}{4}$	$\frac{1}{4}$ SO. $+2^\circ+9^\circ$, $\frac{6}{4}$ ♀	$\frac{7}{4}$ VVN. $+2^\circ+4^\circ$; $\frac{9}{4}$, $\frac{11}{4}$; $\frac{10}{4}$	—	—	—	—	—	—	—
» bortflyttade, unga	$\frac{29}{8}$	—	$\frac{25}{8}$	$\frac{16}{8}$	$\frac{15}{8}$	—	—	—	—	—	—	—
» » gamla	$\frac{29}{8}$	$\frac{2}{9}$ VN. $+5{,}5^\circ+15^\circ$	$\frac{28}{8}$	$\frac{25}{8}$	$\frac{23}{8}$	—	—	—	—	—	—	—
Ubedel	$\frac{4}{4}$ SSO. $0^\circ+4^\circ$	$\frac{29}{3}$ SSO. $+4^\circ+9^\circ$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Masurien	—	—	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—	$\frac{3}{4}$	—	$\frac{24}{3}$	$\frac{4}{4}$
Kurow	—	—	$\frac{3}{4}$ S. $+1^\circ+5^\circ$	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Manow	—	—	$\frac{2}{4}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mühlstadt	—	—	$\frac{2}{4}$ $\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Neustadt, Eberswalde	—	—	$\frac{9}{4}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Charlottenburg	—	—	—	—	—	—	$\frac{29}{3}$	—	—	—	—	—
Schwerin	—	—	—	$\frac{5}{4}$	$\frac{3}{4}$, $\frac{5}{4}$, $\frac{18}{4}$	$\frac{14}{4}$, $\frac{10}{8}$ 4	$\frac{19}{3}$	$\frac{30}{3}$	$\frac{8}{4}$	$\frac{2}{4}$	$\frac{27}{3}$, $\frac{16}{8}$	$\frac{17}{3}$, $\frac{14}{8}$
Offenbach	—	$\frac{3}{3}$ 4 $\frac{10}{8}$	—	—	—	—	$\frac{19}{3}$	—	—	—	—	—
Birstein: $\frac{31}{2}$—$\frac{7}{3}$ $_7$—$\frac{10}{8}$ JÄGER	—	$\frac{6}{4}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1] Överflyttande inom ( ). [2] Kom i allmänhet den $\frac{21}{4}$—$\frac{23}{4}$, v. KOCH. [3] Kom under åren 1768—1788 den $\frac{4}{3}$—$\frac{28}{4}$, JÄCKEL m. fl. [4] R. MEYER, ♂ före ♀. Ungar d. $\frac{30}{5}$ 1864, JÄGER.

Kommer vanligtvis till Schwaben, Neuburg och Mendel, enligt LANDBECK och LEU, i mars och bortflyttar i aug.; till Bodensjön i allmänhet i mars, bortflyttar i medlet av aug., WALCHNER.

	1875	1876	1877	1878	1879	1880
Flensburg	—	—	—	—	2/3 4/3	6/4
Husum	—	♂ 2/3, ♀ 6/3; 2/8 6/8	2/8 7/8 (9/9)	2/3 9/3	2/3 7/3 2/8 4/8	—
Hamburg	2/3 3/3	—	1/3 6/3	—	—	—
Stettin	1/9 0/9	2/4 7/4	—	—	—	—
Neu-Vorpommern	—	—	1/4	—	—	—
Greifswald	—	—	—	—	—	3/4
Cöpenik	—	—	2/4 4/4	—	—	—
Hindenburg	—	3/4	8/4; 1/5 0/5 åt NV.; 2/8 8/8	2/3 8/3 3/8 0/8	—	—
Ottenstein	—	—	—	—	—	2/3 5/3 åt NO.
Gramzow	—	—	—	1/4	—	—
Charlottenburg	2/3 9/3	—	6/4; 2/4 7/4 Ö.	2/4, 2/8 8/8	—	—
Schwerin	—	5/4	2/3 1/3, 5/4, 1/4 8/4 1/8 9/8 (3/8 1/8)	1/3 3/3, 2/8 2/8	—	—
Oldenburg	—	—	—	—	3/4	2/3 9/3
Masurien	5/4	2/3 6/3	5/4	—	—	—
Zymna, Provinsen Preussen	—	—	—	1/4, 3/4, 2/8 3/8	2/4, 2/8 2/8, 2/8 4/8	—
Breslau	—	3/3 0/3, 1/4 2/4 2/8 9/8	—	—	—	—
Neustadt, O.-Schlesien	—	—	—	—	2/8 3/8 2/9 4/9 åt SV.	1/4 0/4, 1/4 2/4 åt N. (1/8 7/8, 1/8 0/8)
Halle a. S.	—	—	—	—	2/5 2/5	—
Grossenhain	—	2/3 7/3 åt NV.; 1/8 4/8	3/3 1/3 Ö. 3/4 NV. 2/4 4/4 V.	2/3 1/3 NO. 1/4 8/4 SO.	—	4/4; 1/4 8/4 åt NO.; 1/8 5/8 N.; 2/8 3/8
Braunlage	—	—	2/4 4/4, 1/5 0/5	—	—	—
Marienthal	—	—	2/3 1/3, 4/4 4/4 NV., 1/4 8/4 [1] NV., 2/8 2/8	5/5, 2/8 1/8	3/3 1/3 2/8 4/8	5/5, 2/8 6/8
Gebhardshagen	—	2/8 0/8	7/4	—	—	—
Allrode, Hartz	—	4/4	3/4	reg. fl.	—	2/4 8/4
Seesen »	—	—	2/3 1/3, 1/8 5/8 (j 2/8 3/8)	2/3 0/3 ♂♀; 1/8 8/8	2/3 5/3, 2/3 9/3, 1/8 3/8	11/3 11—12/3, 19/3 19—20/3
Raschütz	—	—	2/3 7/3, ♀ 4/5	—	—	—
Naundorf	—	—	2/4 7/4 2/8 7/8 (3/12 0/12-1/1 6/1)	—	—	—
Steterburg	—	—	—	1/4 5/4-2/4 0/4	—	—
Schoningen	—	—	—	—	—	1/4 5/4
Braunschweig	—	2/8 6/8	1/3 8/3 (1/8 8/8)	2/8 3/8	2/4 7/4	—
Lichtenberg	—	—	6/4	—	—	8/4
Altenkirchen	—	2/3 9/3	—	—	4/5, 1/5 6/5 reg. fl.	—
Frankfurt a. M	—	2/2 3/2	—	—	—	1/2 6/2
Cronenberg, Elberfeld	—	—	—	—	—	1/2 6/2
Freiburg, Baden	2/2 5/2	—	—	—	—	—
Orawitz	—	—	—	—	—	1/8 3/8—2/8 8/8

[1] Stark blåst. — Reg. fl. = regelbunden flyttning.

äggen hördes; antalet betydligt minskadt 1858. Kom 1882 till Greifswald d. 4/4; d. 20/5 hade få kommit, Quistorp. Häckar i alla byar i Mecklenburg, Wüstnei, och i trakten av Schwerin, v. Preen. I Anhalt flyttfogel, J. F. Naumann.

I Pommern till 1837 mycket vanlig, Hornschuch, Schilling. Kom år 1856 sent, och många uteblevo, Wiese. Häckar i byar, stundom i träd, sällan i städer, Holland. E. v. Homeyer såg under de första dagarna av maj på Hiddensö en flock komma söderifrån, men ifrån nämnda ö vända till Möen, som Storkarna derifrån kunde se. Kom 1880 1/4, 1882 4/4, 20/5, Quistorp.

Från Pommern flytta de unga vanligen d. $\frac{1}{8}$—$\frac{14}{8}$ och de gamla 14 dagar senare. År 1854 flyttade ungarna först d. $\frac{28}{8}$. Få ungar blevo flygga, sällan mer än 1 i hvarje bo; då flere funnos, blevo de utkastade. Den $\frac{23}{8}$ sågs en flock om 100 st. högt i luften. På 2 tyska mil funnos år 1854 30 bon, av hvilka endast 8 voro bebodda, 6 med 1 fogel, 2 med båda de gamla, 1 par ungar utkläcktes. Kom år 1857 d. $\frac{8}{4}$ och $\frac{12}{4}$; parades d. $\frac{25}{4}$, d. $\frac{10}{5}$ hade de 4 ägg, d. $\frac{3}{8}$ voro ungarna utflugna, d. $\frac{27}{8}$ syntes stora tåg, d. $\frac{5}{9}$ sågs en ensam; antalet hade ökats. År 1858 d. $\frac{28}{4}$ erhöllos de första äggen, d. $\frac{3}{5}$ hade fogeln allmänt ägg; år 1859 voro ungarna flygga d. $\frac{27}{7}$; år 1860 d. $\frac{28}{4}$ 5 ägg; 1861 d. $\frac{5}{5}$ 3 ägg, d. $\frac{11}{8}$ voro ungarna flygga; antalet var lika som förut. År 1862 i Schlosskämpen: d. $\frac{4}{4}$ kom en hona, som blev bortdriven av en annan, som kom d. $\frac{17}{4}$, dock först efter 2 dagars strid, då den först ditkomna måste taga till flykten. De andra 2 började nu förbättra ett för 3 år sedan i en toppad svartpoppel anlagdt bo. En främmande Stork kastade d. $\frac{5}{5}$ 5 ägg ur boet; d. $\frac{12}{5}$ lades 5 ägg, hvilka lemnades d. $\frac{21}{6}$. Flere utskjutande skott i trädet hade gjort platsen otjenlig; d. $\frac{21}{4}$ 5 ägg i bo vid Ubedel. I Schlosskämpen 1863: d. $\frac{4}{4}$ och $\frac{21}{4}$ bon med 4 ägg; d. $\frac{21}{8}$ drogo ungarna omkring i trakten. År 1863 d. $\frac{10}{8}$ funnos flere hundra på ängarna vid Manow. Unga och gamla bortflyttade d. $\frac{29}{8}$. De i Schlosskämpen boende komma i regeln 8—10 dagar senare än de i trakten deromkring. År 1864 d. $\frac{2}{5}$: 5—6 dagar ruvade ägg, d. $\frac{17}{4}$ 1 ägg; de gamla bortflyttade d. $\frac{2}{9}$, NV. + 5,5° till 15°; 1865 d. $\frac{2}{5}$ 4 st. cirka 6 dagar ruvade ägg, ungar flygga d. $\frac{2}{8}$. Ett par fingo 1866 inga ägg, oaktadt parning skett; d. $\frac{3}{8}$ kretsade 10 st. och hvilade $\frac{1}{2}$ timme på taket; den $\frac{13}{8}$ kretsade 70 st. högt i luften under en timme, drogo derefter mot SO. År 1867 infann sig ett par vid boet utan att få avkomma. Den $\frac{27}{4}$ togos 4 ägg, hvarefter honan lade om 4 st. I slutet av juli voro ungar flygga; d. $\frac{14}{8}$ drogo omkr. 50 st.; d. $\frac{15}{8}$ voro omkr. 40 unga samlade på en äng; antalet under året ökadt, Hintz.

Kommer till Mark, enligt Borggreve, stundom i febr., om vädret är gynsamt, men dock vanligtvis i mars, sällan i apr.; häckar talrikt, kommer tidigast d. $\frac{25}{2}$, senast d. $\frac{8}{4}$, Schalow. Förr fans vid Neusalz en koloni; häckade 1879 endast i ett eller annat träd. Vid Saabor endast om hösten, L. Tobias. Häckar t. o. m. i städerna i Mark, Vangerow; såsom flyttfogel allmän i mars och sept. I trakten av Dingelstadt ses han under några dagar hvarje vår och höst, men häckar icke der, Strecker. I Quenstedt, Mansfeld, 51° 45′ n. br., d. $\frac{4}{24}$ 1842: 100 st., Rimrod. Häckar vid Hase, Münsterlandet; talrik på flyttning, Bolsmann. I Mühlheim, nära Köln vid Rhen, Ruhl. I Breslau full kull ägg d. $\frac{3}{5}$, ruvningen slutade d. $\frac{3}{6}$; ungarna stodo på boets kant d. $\frac{10}{7}$. Vid Dresden sågos omkring 2,000 st. d. $\frac{16}{8}$ 1880 draga åt Ö.; flyttade vid Steglitz d. $\frac{21}{8}$ även åt Ö. I Grossenhain det första ägget d. $\frac{2}{5}$ 1880. I Seesen gjorde ungarna i boet d. $\frac{22}{5}$ 1880 flygövningar; voro flygga d. $\frac{5}{7}$, sågos senast i boet d. $\frac{11}{8}$. I Naundorff parade de sig första gången år 1877 d. $\frac{29}{4}$; d. $\frac{5}{5}$ ruvade honan, d. $\frac{28}{5}$ hördes ungarna, d. $\frac{18}{6}$ stodo de i boet, d. $\frac{26}{6}$ klapprade unga och gamla. Sedan hanen omkommit, matade honan ensam ungarna, av hvilka två d. $\frac{20}{6}$ lemnade boet; de två mindre stannade ytterligare 5 dygn i boet, hvarefter de med modern drogo bort. Regelbunden på flyttning i Altenkirchen, om hösten i stora flockar. Häckar i Nassau här och der i byar och städer, i synnerhet i Rhen- och Maindalarne. Häckade förr i Wiesbaden, Römer, 1863, men enl. Snell 1869 talrikt; på en samlingsplats syntes flere hundra. År 1867 kommo ovanligt många. I medlet av maj s. å. kommo även omkring 100 st., drevo omkring ända till in i juni (tros vilsekomna). I Arnsberg, endast på flyttning och ej under alla år, Suffrian. Till Brambach kom han 1857, enl. en uppgift, till boet d. $\frac{15}{5}$. Der och i Nacken lades ägg, men inga ungar utkläcktes. Kom 1858 till Brambach d. $\frac{5}{4}$, till Nacken d. $\frac{6}{4}$, makan kom senare. Båda paren ruvade, men fingo inga ungar, Pässler. I Wupperthal, Fuhlrott. I Neuwied häckade förr några par; år 1855 ej vanlig, en och annan under flyttning, Brahts. Kom till Memmingen d. $\frac{28}{2}$ 1852, till Bamberg d. $\frac{15}{3}$; d. $\frac{19}{3}$—$\frac{31}{3}$ flyttade han över trakten från V. till Ö.; honan kom först d. $\frac{7}{4}$ till stor glädje och med mycket klapprande; 4 ungar utkläcktes, d. $\frac{4}{8}$ påhelsades de av 5 främmande, som mottogos väl; alla 7 ungarna

instuvade sig i boet, och de gamla stodo utanför; d. $\frac{25}{8}$ kommo även 2 ungar hit till ett bo, Jäckel. Häckar i Kurhessen, Schwab, och vid Worms, Glaser. Omkring 30 par intogo en Hägerkoloni nära Wabern, Hessen, Borggreve. I Niederhessen ej talrik, Sezekorn. Häckar vid Halle a. S., E. Rey. I Öst- och Vestpreussen talrik, häckande, Rathke. Flyttar, enl. Hieronymus i Treysa, i senare hälften av aug. och första av sept. Häckar i Thüringen, Hellmann, Liebe. Vid Friesnitzer-sjön, Ö. Thüringen, fans i början av detta århundrade en koloni, som byggde på taken. Liebe såg i sin ungdom der ej några bon. Senare hava Storkar försökt bygga, men förföljdes ständigt med krut och bly, så att han 1878 ej häckade här. Häckar talrikt i Werrathal, Thüringen, Rumer, 1880. I Wetterau över allt i städer och byar, på kyrkor, rådhus och andra byggnader, stundom även i toppade aspar och alar; kommer vanligen i mars, hanen alltid först. Den $\frac{15}{5}$ 1867 c. 100 st.; i Giessen även en samlingsplats, Snell; drager i aug. i tåg om 100 st. och deröver S. ut; ett tåg om 50 st. slog d. $\frac{30}{7}$ 1855 över natten ned på kyrkan och andra högre byggnader; voro följande dag borta. Ett der boende par stannade med sina ungar och flyttade först 3 veckor senare. Övervintrar någon gång, Jäger. Kom till sitt bo i Offenbach 1864 den $\frac{4}{4}$, i Birstein d. $\frac{6}{4}$; honan kom 12 dagar senare och mottogs med glädje, hvarefter de genast började ordna boet; redan d. $\frac{20}{5}$ funnos ungar i boet, Jäger. I Strassburg 1853 talrika bon, Quistorp; 1858 52 st. Häckar i Baden, A. v. Homeyer.

Förekommer i Würtemberg, Calwer. Häckar i Tübingen, Krauss. Häckade i en volière i Stuttgart; hanen hade 1860 levat 15 och honan 5 år i en trädgård, W. Neubert. I mars till sept. temligen talrik i städer och byar i trakten av Bodensjön, Walchner.

I Schwaben och Neuburg över allt talrik, häckar i synnerhet på landet. I aug. 1845 mer än 100 st. under 3 dagar i Mindelthal, voro mycket skygga. I Mindel häckade han på kyrkorna, Landbeck. Vid Lägre Aisch har det efter 25 års anteckningar visat sig, att han kom dit endast en gång så tidigt som d. $\frac{22}{2}$, honan 6 dagar senare; vanligen kommer han mellan d. $\frac{10}{3}$ och $\frac{30}{3}$, bortflyttar d. $\frac{10}{8}$—$\frac{24}{8}$, enkla stanna till slutet av aug.; hanen kommer vanligen 3—6, stundom 10—11 dagar förr än honan. Häckar på flere ställen i Neuhaus sedan århundraden tillbaka. På slottstaket i Neuhaus samlas i början av aug. 20—30 st., Jäckel.

I Nürnberg 1853: inga ungar utkläcktes; de gamla bortflyttade derför tidigare än vanligt: d. $\frac{20}{7}$. År 1854 till Mittelfranken d. $\frac{9}{3}$—$\frac{14}{3}$; d. $\frac{22}{3}$ och $\frac{23}{3}$ talrika, som vid stark snö åter försvunno. Parning på boet d. $\frac{17}{4}$; d. $\frac{4}{6}$ syntes ungarnas huvuden över boet, som utvidgades till d. $\frac{7}{6}$. Den $\frac{12}{6}$ stodo ungarna upprätt; i andra veckan av juli kretsade unga och gamla på morgon och middag över boet och byggnaderna; efter augusti syntes ingen. Parades den 8 april 1856 i trakten av Neuhaus, strax efter honans ankomst. De båda gamla lemnade boet den 7 juli för att skaffa föda åt 4 ungar; följande dag började den största av dem springa i boet och flaxa med vingarna, d. $\frac{22}{7}$ lemnade alla boet. Den $\frac{19}{8}$ försökte 2 ungar paras. År 1855 började de den $\frac{31}{3}$ i Neuhaus förbättra sitt bo och parades. Den $\frac{7}{4}$ lade sig honan, blev liggande å äggen; d. $\frac{12}{4}$ trampad av hanen; 5 ungar blevo fullvuxna. Mot slutet av maj förhöjdes kanten av boet betydligt, och från d. $\frac{15}{6}$ måste båda föräldrarna tillsammans lemna boet för att skaffa föda åt de många ungarna. Under den starka hettan i juni månad förde föräldrarna flitigt vatten i näbbet till dem och stänkte vatten på dem genom skakning av fjädrarna, sedan de badat i de närbelägna dammarna. Ofta stälde den ena av de gamla sig på kanten av boet med ryggen vänd mot solen, lät vingarna hänga ned, och skyddade sålunda ungarna som uppspärrade sina gap, för den starka hettan. Den $\frac{5}{7}$ började ungarna springa i boet och flaxa med vingarna; d. $\frac{11}{7}$ kunde de med utbredda vingar och nedhängande fötter hålla sig en stund flygande över boet. Den 14 lemnade 3 av ungarna boet, och de kretsade lika väl som de gamla högt i luften under klar himmel. Om aftonen återkommo de unga till boet, men två av dem kunde icke strax få fast fot, utan föllo ned, hvarvid den ena bröt ett ben och den andra skadade sig, så att han dog efter få dagar. Den $\frac{15}{7}$ lemnade

alla boet. Den $\frac{7}{8}$ kommo tre ungar ensamma till det, klapprade och försökte tränga hvarandra ur detsamma. Två lemnade det och försökte para sig. År 1857 kommo till Neuhaus främmande Storkar till långt in i maj. Häftiga strider anstälde de om boen. I början av aug. kommo flere hundra Storkar en natt till Straubing och flyttade följande dag mot 'den bayerschen Wald'. Den $\frac{28}{5}$: tre ungar visade sig över boets kant, d. $\frac{6}{7}$ lemnade de boet, d. $\frac{8}{8}$ försökte två para sig. De para sig icke för andra gången i sydligare länder; endast unga foglar försöka stundom parning före sin avresa. Till Mittelfranken ofta i sista tredjedelen av febr., vanligast i första hälften av mars; häckar överallt; bortflyttar i aug., men träffades 1861 även d. $\frac{11}{12}$. År 1764—88 kom han tidigast d. $\frac{4}{3}$, senast d. $\frac{28}{4}$; kom till Nürnberg 1799 d. $\frac{12}{5}$ och $\frac{21}{5}$ efter att under 7 år hava uteblivit, hvilket finnes antecknadt av portchaise-bärare på en vägg, Jäckel.

Fans under pålbyggarnes tid i Schweiz, Rütimeyer. Var i schweiziska Rhendalen i början av detta århundrade talrik, men har sedan dess avtagit i mängd, såsom man anser, till följd av kärrens uttorkning och jordens odling, Bruhin. År 1860 fåtalig i städerna, i Basel och Aarau, O.-Galliard; i somliga trakter talrik, i andra ej. År 1838 funnos de icke mer i många byar, hvarest de förr bott; i Aarau och Rhendalen ännu år 1838 talrikast, Schinz. I Schaffhausen nästan årligen, häckade före 1847, men ej numera, Goeldlin. St. Gallen, Appenzell. I Rhendalen och Oberland ej sällsynt; avtager, fastän han skonas, men kärren försvinna allt mer och mer, Stölker. Omtalas bland Ticinos foglar, Riva. I Genève-dalen regelbunden på flyttning, F.-Beaumont.

Vid Löwenberg i böhmisk-schlesiska gränsbergen träffad temligen högt. Den $\frac{26}{8}$ 1867 kl. 10 f. m. sågos omkring 150 Storkar kommande till Seidorf, vid foten av Riesengebirge. De flögo ganska högt, men i närheten av berget drogo de förste, alltjemt stigande, åt sidan till det högre liggande Arnsdorf, hvarefter de började kretsa allt högre och högre under 7 minuter, hvarunder de stego så högt, att man knappt kunde se dem. Nu utbredde sig skaran och bildade en bred front samt flög över bergsryggen. De bruka slå sig ned på Landeshuter-kamm, och der skjutas de ofta av arbetarne, som begagna fettet till sina skodon och köttet till stek. De flyga även över sjelva Riesenkamm, såsom Burow i Trachenberg iakttagit, A. v. Homeyer.

I Oberlausitz häckar han regelbundet endast i lägre trakter; flyttar över de högre. Häckar någon gång i trakten av Görlitz, tåles icke der, emedan han någon gång tar en And, Hare eller dödar en ruvande Rapphöna; träffas i mars—sept., huvudtåget i aug., Tobias.

I Böhmen, i synnerhet i S. trakter, der han häckar; i mellersta Böhmen, och särskildt vid Prag, endast på flyttning; drar i början av aug. i stora skaror om 4—5,000 st. söder ut, återkommer i små flockar. Fälles under flyttning i mängd, A. Fritsch. Zawadski säger, att Storkarna från Galizien och Bukowina övervintra i Aleppo och Spanien och häcka der ännu en gång, hvilket betvivlas. Vid Zasdrosc räknade Zawadski 100 storkbon. I Holhoeze 1855 många, som ej fortplantade sig, Wodzicki. Häckade förr i trakten av Salzburg, enl. D:r Storch år 1791 vid Moosham i Lungau och år 1802 vid Adnet. Spridda iakttagna 1874 d. $\frac{1}{8}$, 1876 d. $\frac{31}{3}$, $\frac{11}{4}$. Den $\frac{2}{10}$ flyttade en flock över v. Tschusis trädgård; häckar icke numera, v. Tschusi, 1877; ej i Tyrolen, Keil. Vorarlberg 1867 $\frac{14}{3}$—$\frac{10}{8}$, Bruhin. Häckade mellan 1853—63 i Mitrovitz, v. Pelzeln, och på gränsen mellan Ungern och Mähren, v. Frauenfeld. Vid mellersta Donau ej sällsynt; häckar ej i trakten av Wien, men visar sig regelbundet under flyttning, Kronpr. Rudolf, Brehm. Kommer dit den $\frac{4}{3}$—$\frac{16}{4}$, K. Fritsch, till Cilli, Steiermark, 1863 d. $\frac{14}{4}$, Seidensacher. Flyttade över Oravitz, övre Ungern, 1880 fåtaligare än förut, Kocyan.

Medeltiden för ankomst och bortflyttning, beräknad av K. Fritsch: i Tyrolen d. $\frac{21}{3}$, Nedre Österrike $\frac{20}{3}$, vid Wien d. $\frac{24}{3}$, $\frac{3}{9}$; Krain, Laibach d. $\frac{31}{3}$,

Böhmen på olika ställen d. $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{8}{4}$, $\frac{16}{4}$, fr. d. $\frac{16}{8}$ till d. $\frac{28}{9}$; Galizien d. $\frac{1}{4}$, $\frac{30}{4}$, $\frac{22}{8}$, $\frac{26}{8}$; Ungern d. $\frac{30}{3}$, $\frac{19}{4}$; Mähren d. $\frac{2}{4}$, $\frac{28}{4}$; Siebenbürgen d. $\frac{15}{4}$, $\frac{26}{8}$; Ö. Österrike d. $\frac{29}{4}$.

Drar vid Buda-Pest från SO. till NV., huvuddraget d. $\frac{4}{4}$ 1880 vid vackert väder; 4—5 flockar efter hvarandra, på eftermiddagen från Ö. till V.; hvarje flock utgjorde 32—34 st., v. Madarasc i brev till E. v. Homeyer. Talrik i S. Ungern, K. Fritsch. Siebenbürgen, Landbeck. Häckar överallt i sumpiga trakter, i synnerhet i lågland, omkring Theiss, i Banatet, Kornhuber. Häckar allmänt i Transsylvanien, Danford, Brown, och i Banatet, v. Pelzeln.

Tillhör Nedre Elbe, Boeckmann. Kom under senare år till Hamburg d. $\frac{21}{3}$—$\frac{6}{4}$, bortflyttade d. $\frac{28}{9}$—$\frac{25}{10}$. I Oldenburg bortflyttade han 1856 d. $\frac{30}{8}$ åt SV. vid+9,4° och V. vind; 1857 d. $\frac{3}{4}$, + 3,2° S. vind, Wiepken. Kom 1858 till staden Oldenburg d. $\frac{17}{3}$, Wiepken. Häckningen började 1876 i Oldenburg d. $\frac{14}{4}$. I Vegesack överallt mycket talrik, häckar; ofta finnas två bon på ett halmtak. Fogeln skonas av befolkningen, Kohlmann, 1877. Häckar även i trakten av Diebzig, Baldamus.

Drager sällan över Borkum, v. Droste. I Groeningen i mars till sept., häckar i maj, Braak. Kommer till Friesland i medeltid d. $\frac{12}{3}$, Albarda. I Ostfriesiska låglandet häckar han talrikt och är bland foglarna den, som tilldrager sig mest uppmärksamhet på det nederländska landskapet, och man ser honom derför även på de flesta målningar föreställande nederländska sommarlandskap.

	1841	1842	1843	1844	1845	1846
Liége	—	$\frac{22}{4}$	$\frac{30}{8}$	$\frac{18}{9}$	$\frac{26}{3}$—$\frac{29}{3}$	$\frac{29}{7}$
Bruxelles	$\frac{1}{8}$	—	$\frac{17}{3}$	$\frac{13}{3}$	$\frac{22}{8}$	$\frac{15}{8}$
Gand	—	—	$\frac{17}{2}$ $\frac{21}{3}$	—	$\frac{24}{3}$	—
Bruges	—	—	—	—	—	$\frac{22}{3}$
Gueldre	—	—	$\frac{3}{3}$	$\frac{20}{3}$	$\frac{25}{3}$	$\frac{23}{2}$

Enligt de Selys.

I Belgien på flyttning mycket oregelbunden, i apr. och slutet av aug. i stora flockar; häckar icke.

På britiska öarna mycket sällsynt, häckar icke; träffad på Irland d. $\frac{17}{6}$ 1846, Thompson.

I Frankrike, i synnerhet under flyttning. Träffad vid Boulogne, Degland. Oregelbunden och endast om våren i Eure & Loire, Marchand. I Côte d'Or vår och höst talrik, mycket regelbunden under första hälvten av aug.; erhållen d. $\frac{7}{3}$ 1863; ett par hade börjat bygga i apr. 1866, Marchand; synes annars icke häcka här. Lyon på flyttning, O.-Galliard. Häckar i Savoyen och visar sig stundom i stora flockar, Bailly. I Provence på flyttning i februari och på hösten, en och annan kvarstannar efter flyttningstiden, J. W. v. Müller.

I Portugal träffad vid Alemtejo, Smith. I S. Spanien häckar han allmänt, Saunders.

Häckar talrikt i Castilien och Leon samt i inre trakter på torn eller i träd. I nedre Andalusien synas de i de första dagarna av febr. Häcka även i Carmona och andra närmare havet belägna trakter. I andra saknas de, såsom längs nordkusten mellan Ferrol och Fuentarabia samt vid ostkusten från kap Cruez till Cartagena. Till Madrid kom han i slutet av jan. eller början av febr., somliga komma först i apr., strida ofta häftigt om boen. Hvarje par lever troget och kärleksfullt inbördes, gör utflygter till närbelägna trakter med rik föda; efter medlet av mars vid tilltagande värme börja smekningar och parning. I början av maj lägga de ägg, två och flere. I slutet av juni börja ungarna försöka flyga, efter några dagar kunna de lemna boet. Omkring d. 24 juli följa de föräldrarna till floderna och åt andra håll, såsom bergen vid S. Ildefonso, der de stanna under aug. månad. Vid dess slut försvinna alla. João Fernandez säger, att de flyttade till

negrernas land och der tillbringa vintern. Man anser säkert, att Storkarna från V. Europa flytta över öknen till Senegambien. Storkarna äro borta från Spanien under 5 månader. I Andalusien synas de frambringa två (?) kullar. De äro mönster av trohet (?) och i uppfyllande av sina pligter: båda bygga eller förbättra boet, båda ruva och bära föda åt ungarna. CAVANILLES iakttog år 1800, att då en svag unge icke kunde följa syskon och föräldrar, då dessa d. 26 juli flyttade, återkom en av de gamla till boet, matade honom och fortfor dermed till d. 8 aug., då båda tillsammans kunde flytta, CAVANILLES, BOLLE. I Santiago sällsynt på tåg, RIOS NACEIRO. Den $\frac{19}{2}$ träffad vid Sevilla, SAUNDERS. I S. Spanien, LILFORD. Kom till Gibraltar den $\frac{11}{1}$.

Sällsynt vid Pirano. Kommer sällan till Sardinien, SALVADORI, BROOKE; Toscana, SAVI. Tyckes saknas i Pisa, GIGLIOLI. På Sicilien sällsynt, MALHERBE, På Gozzo och Malta sällsynt, erhållen d. $\frac{22}{3}$ 1857, d. $\frac{4}{5}$ och $\frac{7}{5}$ 1863, C. A. WRIGHT.

Tusenden omkomma i Medelhavet under storm, PÄSSLER.

År 1856 kom till många orter i Europa ej $\frac{1}{4}$ av det vanliga antalet, och de Svarta Storkarna ankommo förr än de Hvita, hvarav många anlände 6 veckor senare än vanligt. Två skeppskaptener, som i slutet av mars befunno sig på höjden av Malta, omtalade, att vid en plötsligt uppkommen storm, fartygen blevo så övertäckta av Storkar, att fara för fartygen derav uppkom och att de flere dagar derefter seglat mellan på havet simmande Storkar. Denna storm synes hava träffat de mot norr häckande foglar, emedan i Maintrakten Storkarna infunno sig i vanlig mängd och vid vanlig tid, E. v. HOMEYER.

I hela Grekland var Storken förr talrik. År 1844 byggde han även i plataner, men mest på turkarnas byggnader, v. d. MÜHLE. Kommer före dagjemningsstormarne i betydligt antal och sprider sig över hela landet. Efter revolutionen minskades antalet, så att han i många trakter icke mera häckar. Hanarne strida på liv och död om honorna. Bortflyttar tidigt, emedan kärren uttorka, LINDERMAYER, 1860. År 1875 säger KRÜPER, att Storken endast i få trakter var talrik. I Macedonien talrik, även om vintern, DRUMMOND. Kommer till Epirus i mars, bygger på hustaken. Muhammedanerna anse det för ett godt tecken, POWYS. På Joniska öarna den $\frac{1}{4}$—$\frac{15}{5}$, DRUMMOND.

I Dobrudscha mycket talrik, har bon på alla hus, i synnerhet på turkarnas, SIMPSON; allmän i byar på stäpperna; skyddas av befolkningen, SINTENIS. I Bulgarien högt skattad; häckar i alla byar och städer. I Turkiet allmän över allt; kommer i början av april. Ägg läggas i slutet av samma månad. Fogeln anses lyckosam av turkar, greker och bulgarer och bygger nästan på hvarje koja; är mycket orädd, ELWES, BUCKLEY. I utkanten av Konstantinopel allmän, TAYLOR.

Värderas i Mindre Asien, emedan han förtär Gräshoppor, KRÜPER. I Smyrna häckade han 1841 talrikare på turkarnas än på grekernas byggnader; häckar här till och med 4,000 fot över havet; ungarna redan flygga den $\frac{14}{5}$, THOMPSON. Vid Smyrna iakttagen d. $\frac{29}{3}$ 1863, d. $\frac{15}{3}$ 1864, d. $\frac{1}{4}$ 1871, d. $\frac{4}{3}$ 1872; d. $\frac{25}{3}$ samma år på boet. Kom till Djimovassi den $\frac{13}{3}$; bygger ej endast på låga hyddor och ruiner, utan även i mulbärsträd, ekar och cypresser, och på sådana så talrikt, att ett enda träd kan hava 12 bon. I Aisolonk, Ephesus, bar hvarje antik pelare ett Storkbo, KRÜPER. I Sihoun-dalen, Mindre Asien, d. $\frac{24}{3}$; häckar i träd och å gamla byggnader, DANFORD. Norr om Jerusalem syntes åtskilliga; flyttar regelbundet under hela april norrut få (eng.) mil om dagen; spridda över hela landet; mycket få par kvarstanna och häcka; förtära amfibier och fisk. Är ej skygg och störes ej av befolkningen,

Tristram. En stor flock sedd, enligt Wyatt, av Palmer på Sinai den $\frac{5}{3}$.

Storkarna äro välkomna gäster på Kanariöarna, dit de flockvis, men oregelbundet komma; anses lyckosamma och dödas icke: 'Stork! Stork! lycklig den dig ser, ve den dig dödar' är ett bekant ordspråk på Kanariöarna, Bolle. Många Storkar uteblevo 1856; funnos döda i havet i trakten av Madeira, Martin. I Tanger och Ö. Marocko ansedd helig; ägg och ungar d. $\frac{25}{4}$; var talrik: på ett ställe sågos mer än 60 st., Drake. I Senegal, Lichtenstein; vid Kadaraf, enl. Heuglin, otaliga skaror. På Guldkusten, Reichenow. Vid Zana talrik; likaså i de gamla städerna i Tunis, Salvin. I Algeriet i Metidja, vid Bona talrik, 3 par häckade på den stora moskén. Skall komma till Constantine i mars, bortflytta i okt., F. A. Finger. Respekteras i Sahara såsom i Holland, häckar, bortflyttar i nov., Tristram. Vid sjön Halloula på låga, gräsrika stepper träffades under sommaren 1861 25 st., gamla och unga; de hade stort(?) näbb; ansågos hava häckat här. A. v. Homeyer antog, att de knappt flyttade; skall hava kortare vingar än den europeiska. Skall, enligt Tristram, bygga på spetsarna av moskétornen i Beni-Mzab, Algeriet; anses för helig, lever av Ödlor i öknen. I Algeriet den $\frac{15}{2}$: häckar, Gurney; i Constantine sparsamt om vintern, under mars över allt, häckar på arabernas boningshus, Taczanowski.

Genomvandrar Egypten och Nubien. I lägre Egypten ofta i stora flockar, Adams; stannar åtminstone till slutet av mars, Taylor. I Egypten under mars och april i otalig mängd vid flyttning norrut; anses ej häcka, A. Brehm, Shelley. E. Marno säger, att man träffar 'unsern weissen Storch' i stora skaror under vintern på Sennaars stepper och durra-fält, hvarifrån han om våren återvänder till Europa. Detta får man, såsom v. Homeyer riktigt anmärker, icke fatta så, som om Storken flyttade från Tyskland till Nilen. Inga mått å fogeln uppgivas, hvarav man kunde se, om det var Europas eller Asiens Stork; näbbet uppgives vara mycket olika. Man ser der hela dagen långa tåg flyga längs Nilen norr ut, och om natten skänka de i tusental liv åt sand- och slambankarna i floden. Likasom vår Stork här är omtyckt, är *Sphenorhynchus Abdimii* det i Egypten. Storken kommer från Abessinien till Sudan och bebådar den allt livande regntiden; bor på taken och i träd invid boningarna. Mellan Kairo och Chartum den $\frac{14}{3}$; kretsade i tusental den $\frac{18}{3}$; på flyttning längs floden norr ut den $\frac{30}{3}$, $\frac{24}{3}$, $\frac{2}{4}$, A. Brehm; den $\frac{20}{3}$ på öar i Nilen, Hartmann; d. $\frac{30}{3}$ vid byn Quennis å klippöar i stora skaror, hvilka samlade sig till flyttning mot norden. Somliga förtärde stora, taggiga skalbaggar, *Pimelia;* den $\frac{11}{4}$ fans även en del Storkar kvar, hvilka bland högt gräs sökte *Agamen.* I Sudan stanna fåtaliga flockar under vintern.

I Egypten under sept. och okt., Bellonius. År 1848 d. $\frac{15}{3}$ funnos i Kordofan enkla på durra-fälten, senare talrik på tåg norrut; Chartum d. $\frac{11}{9}$, Ö. Kordofan d. $\frac{30}{9}$ 1862, A. Brehm. Omkring Bar-el-Abiad stannar en del över sommaren, men den stora mängden flyttar över, Marno. År 1850 den $\frac{10}{12}$ vid Bellet Bajade; d. $\frac{28}{12}$, $\frac{20}{2}$; d. $\frac{5}{3}$ en flock på ön Putri. Blå Nilen, Chartum, i tusenden kretsande på tåg mot norden d. $\frac{20}{3}$ 1851; ytterligare skaror mellan d. $\frac{2}{2}$ och $\frac{15}{5}$ i Sennaar vid Fagum, Vierthaler; d. $\frac{1}{9}$, $\frac{2}{9}$ vid Schendi, S. Nubien, på tåg S. ut. År 1850 i övre Egypten d. $\frac{12}{3}$—$\frac{25}{3}$; d. $\frac{2}{4}$—$\frac{14}{4}$ nedom Vadi-Halfa, Nubien, på tåg N. ut, d. $\frac{11}{9}$, $\frac{27}{9}$ vid Blå floden; få der under vintern vid en större regndam d. $\frac{24}{12}$ 1850; sedd d. $\frac{30}{12}$; 1851 d. $\frac{5}{3}$ vid Blå floden, d. $\frac{14}{3}$—omkring $\frac{1}{4}$ vid Chartum i flock om 1,000 st. Den $\frac{29}{8}$ träffades ett par, hvars hona av ett skottsår i foten var hindrad att flytta, hvarför även hanen stannade. Den $\frac{15}{9}$ i Dongola; d. $\frac{22}{9}$—$\frac{9}{10}$ i övre Egypten; 1852 d. $\frac{19}{2}$ ovan Esneh; d. $\frac{21}{2}$—$\frac{24}{2}$ vid Assun; d. $\frac{28}{2}$ vid Edfu; d. $\frac{5}{3}$ vid Thebe. Vid Tabora, Centralafrika, i slutet av dec. 1880 och d. $\frac{14}{1}$ 1881 vid Gonda, vid Kakoma d. $\frac{13}{3}$ infångad, förtärde döda Råttor och andra djur. På hösten 1881 kommo de första d. $\frac{27}{10}$ till Vualaba; d. $\frac{6}{12}$ kommo stora flockar till Gonda, Ö. Afrika, Böhm. Skall häcka vid St. Johns-floden, Barber, Dresser.

Vid Ngami, ANDERSSON. I Transvaal sällsynt; oaktadt stora svärmar Gräshoppor komma hvarje år, följer Storken dem ej hit, AYRES. Erhållen vid Port Natal, GURNEY; Matabili Country, otaliga flockar på sandbankar och gräsfält längs åt Limpopo, BUCKLEY; vid Cap, enl. J. VERREAUX.

I Persien talrik, DE FILIPPI, SCHALOW. Är talrik i Dekan, vestra Centralindien, och i NV. provinserna, sällsynt i S. Indien; okänd i Bengalen och i de östligare trakterna. Det är endast under den kalla årstiden som han finnes der, kommer i okt. och bortflyttar i slutet av mars. Han besöker i stora flockar gräsbevuxna slätter, med eller utan buskar, och lever av Gräshoppor, Ödlor, Ormar, Tusenfotingar m. m., JERDON. Ofantliga flockar synas stundom. SUNDEVALL såg i den trädbevuxna nejden kring Calcutta blott en enda; men på slätterna några mil längre åt norr träffades de i mars månad flockvis om 60 st. Få torgföras i Calcutta; skall finnas i stora flockar i det inre av landet, BLYTH. I Oudh och Kumaon allmän, i synnerhet under den kalla årstiden, vanligen flockvis, IRBY.

Ö. Asiens Stork, *Ciconia boyciana* SWINHOE, anses av DAVID o. OUSTALET såsom en egen art. Den liknar vår, men skall vara något större, näbbets längd dock tydligen oriktigt angiven; höjden uppgiven till 1,017 m.m. för hanen, 1,007 för honan. Den av v. SCHRENCK och DUBOWSKI iakttagna Storken från Ö. Sibirien, av PRZEWALSKI i Mongoliet och av DAVID i N. Kina, Takoo i nov., uti Koréa och av SEVERZOW i Turkestan synes höra hit, men anses av REICHENOW vara en underart till vår Stork, och längden uppgives till omkr. 1,200, vingen 640, tarsen 240 m.m., således betydligt större än denna, och torde nog, att döma efter beskrivningarna, vara en skild art.

Chasidah, trol. Storken, var oren enl. MOSES. Storken under himmelen vet sin tid, då han skall komma, JEREMIAS. Har bo i cedrarna på Libanon, PSALM. Två kvinnor hade vingar liknande Storkens, ZACHARIAS. Påfogelns vingar äro vackrare än Storkens eller Strutsens, JOB.

Han nämnes ej av HOMEROS. AISOPOS låter en Stork, tagen av en bonde, för att bliva fri säga: jag är en Stork, som mest älskar, följer och aldrig övergiver sina föräldrar. Storken bland hieroglyferna sades betyda barnens kärlek till föräldrarna.

ARISTOPHANES säger: av gammalt hava Storkarna en lag, enl. hvilken de ungar, som blivit av de gamla uppfödda, tills de kunde flyga, skulle mata sina fäder, hvilket, enligt ARISTOTELES, berättades av många. I Thessalien funnos ormar i mängd, som togos av Storken. Man sade, att der alstrades så många ormar, att om de icke dödades av Storkarna, skulle trakten hava måst övergivas. Även omtalar han, att Storken vistas vid floder och kärr, att han lade *origanum* på sår, som han erhållit i strid, att han icke bortflyttade, utan låg i hålor om vintern i sömn. Även GALENOS omtalar fogeln.

'Säker fann sig Flundran ävensom Storkens unge i boet', tills en ASILIUS eller SEMPRONIUS RUFUS funnit, att de smakade väl. HORATIUS nämner honom, och OVIDIUS säger:

nec profuit Ilion illi,
Laomedonve pater, sumptis quin candida pennis
Ipse sibi plaudat crepitante ciconia rostro.
Metamorf. 6, 96.

Enligt Talmud är Storkens galla motgift mot skorpion-sting. Angående magen såsom motgift anser HARDUIN, att härmed menas den inre hinnan (i muskelmagen).

Romarne kallade honom *pia avis*. *Pietas* var personifikationen av barnens kärlek till föräldrarna; två tempel lära funnits egnade deråt, och på mynt avbildas *Pietas* såsom en kvinna med barn och en Stork till attributer, LÜBKER.

Storken sades icke häcka i Thüringen. Det var ännu okändt, hvarifrån Storkarna kommo och hvart de foro. Utan tvivel kommo

de, liksom Tranan, långt ifrån, de förra om vintern, de senare om sommaren. Då de skola flytta, samlas de på vissa ställen och åtföljas, så att ingen kvarstannar, om ej någon infångad och förvarad, och de bortflytta, såsom om dagen vore genom lag bestämd. Ingen ser, när Storken flyttar, oaktadt man ser, att den skall flytta, icke heller när den kommer, förr än den redan kommit; bådadera ske om natten. I Asien finnes en slätt, kallad Pytonos kome, Ormby, der de samlas, klappra, *conmurmurant,* döda den som kommer sist, och derefter bortflytta. Man har märkt, att ingen blivit der sedd efter medlet av augusti. Somliga påstå, att Storkarna sakna tunga. Emedan de förtära ormar, stå de i högt anseende, så att den, som i Thessalien dödade en Stork, blev straffad med döden. Storkarna återkomma till sina bon. De mata sina gamla föräldrar. Saknades vid en sjö söder om alperna; häckar icke på Fidenatiska fältet nära Rom, Plinius. Cornelius Nepos sade, att Storken smakade bättre än Tranan; under Plinii tid skattades den förre bland de förnämsta foglarna, den senare söktes av ingen. Storken äter *origanum.* Folket ansåg, att det ej var lämpligt att så rovor efter Storkens bortflyttning. Storkens muskelmage, '*ventriculus*', och löpe, *coagulum*, av nötkreatur är motgift mot alla gifter. Den, som förtärt en Storkunge, varder icke på många år surögd, likasom den som eger ett drakhuvud. Storkungen, kokt i vin, sades, likasom flere andra goda saker, hjelpa mot blemmor, Plinius. Många hava i vers besjungit fogeln. Petronius omtalar, att Storken åts. Juvenalis har följande:

Serpente ciconia pullos
Nutrit, et inventa per devia rura lacerta:
Illi eadem sumptis quærunt animalia pinnis.
Storken ungarna föder
både med Ormar och Ödlor, funna i ödsliga trakter:
även av sådana djur de flygga ungarna leva.

Att Storkarna vårdas av sina ungar återkommer hos Ailianos, fastän han säger, att det sker icke till följd av en lag, utan av deras goda natur. Myndiern Alexander sade, att de gamla Storkarna flyttade till de okeanitiska öarna, der de för sin kärlek till föräldrarna blefvo förvandlade till menniskor, en berättelse som Ailianos ansåg sig böra tro, emedan Alexander icke kunde hava någon nytta av ett sådant påfund och det icke passade sig för en förståndig man att föredraga en lögn för sanning. Egyptierne vörda Storken, emedan de unga föda sina föräldrar. Med mycken klokhet skydda Storkarna sina ägg mot Flädermöss. Ty om dessa endast röra äggen, varda de sterila. Derför bära Storkarna till sina bon blad av plataner, hvarav de i närheten kommande Flädermössen bedövas. Man sade, att Rapphöns, Duvor och Storkar lade *origanum* på sår, som derav läktes, så att de icke behövde läkemedel av menniskan. Storken och Flädermössen sades hata hvarandra som fiender. En tam, *ὁ ἀχέτης*, Stork i Thessalien berättas hava huggit ögonen ur den sköna Alkinoe, derför att han sett henne vara sin man otrogen. Läkning av ett avbrutet ben omtalas, Ailianos. Solinus nämnde, att Storken icke hade någon tunga; lätet åstadkommes med munnen snarare än genom rösten.

Satyrici säga:

crepitante ciconia rostro.

Crotalistria, Publius Syrus.

Berättelsen att Storken icke har någon tunga säges hava uppkommit av hieroglyferna, Pierus, men rättas sedan av flere. Skall ofta såras av ormar, Solinus, Salmasius. Julius Capitolinus omtalar en händelse, som häntyder på en tam Stork.

Hvarjehanda delar av fogeln ävensom dess ägg användes både för menniskor och djur, VEGETIUS.

D. AMBROSIUS säger, att fogeln flyttar med Kråkor, enl. W. FRANZIUS, som tillägger, att han icke saknar tunga och att han är vårens förebud. I Delphis skall 1536 vid eldsvåda en Stork hava sökt rädda sina stora, men ej flygga ungar, men då detta ej lyckats, hade han lagt sig över ungarna för att skydda dem, HADRIANUS JUNIUS, Bataviæ hist. Vid ett annat tillfälle skall en Stork hava fört vatten i näbbet och släckt elden, CAMERARIUS. Flere dylika berättelser anföras av FRANZIUS. GER. BLASIUS omtalar digestionsorganerna hos Stork, *Ardea cinerea* och *A. stellaris* m. fl.

DOLOEUS fann Storkens användning såsom läkemedel (mot *katalepsi*) löjlig, men säger, att alla läkemedel av Storkens blod och ungar berömdes mot pesten, *quia Ciconiæ vescuntur anguibus et viperis.*

På konungaspiran skulle Storken vara en symbol av mildhet, industri och tacksamhet och ett tecken, att konungarna skulle försvara sina underhavande såsom Storken sina ungar, FRANZIUS.

Enligt HIERONYMUS CARDANUS begagnades blodet såsom motgift. Man ville icke gerna äta fogeln, emedan han födde sig av ormar och andra misstänkta djur. Somliga tyckte köttet av de unga vara mört och saftigt, *mollis et humida*, GESNER. Enligt JULIUS ALEXANDRINUS begagnades hvarjehanda delar vid åtskilliga sjukdomar. Flere poetiska utgjutelser m. m. om Storkarna anföras av ALDROVANDUS, hvilka äro för vidlyftiga att här återgiva.

Häckade år 452 i Venetia på ett av Aquileias torn och hade knappt flygga ungar, då Attila intog staden, PROKOPIOS.

HÖFFLERUS skall i 'Bienen Kunst', enl. W. FRANZIUS, omtala den skada, som Storken gör på Bin.

Antalet av Storkar på en ort rättar sig efter vidden av sumpiga ängar i trakten: ju mera dessa odlas, desto färre Storkar kunna der livnära sig. På orter, der han icke oroas, är han icke rädd för menniskan, men på andra platser, der man förföljer honom, blir han mycket varsam. Han har mycket skarp syn, hvilket man kan finna bland annat derav, att han stundom höjer sig i luften till en ofantlig höjd. Man anser även, att han har mycket utveckladt luktsinne, hvilket dock är svårare att bevisa. Hans gång gör intrycket av en viss högtidlighet, beroende derpå, att den är långsam, hvilket åter kommer derav, att fogeln derunder efterspanar hvad han uppsluka månde. Han sover stående på ett ben med näbbet doldt i halsfjädrarna.

Flygten är snabb och, då han flyger högt, ofta svävande; då han höjer sig, sker det i spiral. Han flyger med framsträckt huvud. Storkarna uttrycka både sin glädje och vrede genom att klappra med näbbet, hvilket sker genom att hastigt sluta käkarna tillsamman. Ett verkligt läte, om ock svagt, får man mera sällan höra.

Vid flyttningen mot norden kommer vanligtvis, såsom redan är visadt, hanen först fram till sitt förra hem. Att han sedan återvänder och hemtar honan synes stundom vara förhållandet. Hanarne antagas komma till Skåne omkring 14 dagar före honorna och återvända och hemta de övriga, SUNDEVALL. Även BUTTNER säger, att först en Stork kommer, försvinner och blir borta flere dagar, derefter komma några och slå sig ned i boen. Flere dagar senare komma honorna. BAYER iakttog vid Wien Storken, och under flere år kom hanen först till boet, lemnade det derefter och återkom flere dagar senare med honan, och han tillägger, att endast honan ruvade. Till Grodek vid Lemberg kom han 1859 den 10 febr.; förtärde bröd och frukt m. m., som lemnades

honom till och med inne i köken. Efter en stark storm i jan. 1859 kommo 15—20 st. i utmattadt tillstånd till trakten av Lemberg, gingo omkring i en by och blevo fodrade av bönderna, tills de i början av febr. alla voro döda. Om ankomsttiderna jemf. K. Fritsch, Abh. z.-b. G. 1862, 120-1. Äro Storkarna talrika, hålla de sig före avresan i flock, hvilket sker både i Skåne och i sydligare länder. A. v. Homeyer såg i Pommern en Stork slå sig tillsamman för flyttningen med Tranor den $\frac{26}{11}$, $\frac{29}{11}$ 1860. Synes flytta både om dagen och om natten. Då de bereda sig till flyttning, höja de sig i spirallinie till en ofantlig höjd, hvilket vanligtvis sker under klar himmel och vackert väder. De flyga stundom så högt, att man ej kan se dem med blotta ögat, och hvarken hav eller berg hindra deras resa. Flyttningen sker vanligtvis icke på långt när så hastigt, som fogeln kan flyga. Han uppehåller sig på tjenliga ställen. E. v. Homeyer omtalade, att Dette träffade på en ung Stork, som för tidigt lemnat boet och som var hårdt ansatt av några Gäss; Dette räddade honom och tog honom med sig. Då han emellertid ej ville äta, lät han åter sätta honom i boet, sedan han hängt på honom en messingsskiva tecknad med $\frac{27}{7}$ 1880. Den $\frac{20}{8}$ lemnade Storken trakten; och d. $\frac{24}{8}$ blev han nedskjuten från ett kyrktorn i Fornell, Gerona, Catalonien. Avståndet var omkring 165 geogr. mil, så att denna svaga fogel dagligen tillryggalaggt 40 mil, uppehållen inberäknade. Hos oss stannar icke Storken över vintern, och när han på hösten bortflyttat, återkommer han icke samma år. Från sydligare trakter hava vi deremot några uppgifter härom. Vintern 1831—32 var i mellersta Tyskland lindrig, och då kvarstannade flere par. De i Griesheim vid Frankfurt a. M. återkommo, förbättrade boet och flyttade åter bort först den $\frac{1}{12}$ vid djup snö, R. Meyer. År 1856 drev vid flyttningen mot norden en mycket häftig storm Storkarna i mängd vesterut över havet, der de omkommo, Gloger; jemf. Nilsson. År 1880 den $\frac{13}{4}$ sken solen under annalkande oväder och en regnbåge syntes, då ett tåg om 15 st. flyttade åt NO.; då de kommo i solskenet, vände de tvärt och flögo i motsatt riktning. De samla sig på sanka ängar och draga åstad i stora flockar om 100 st. Under flyttning söder ut synas flockarna tilltaga i storlek. Rebau omtalar, att man i N. Afrika icke sällan ser tåg, 'som räcka tre timmar och äro $\frac{1}{2}$ mil breda'. Före bortflyttandet para de unga sig ofta. Mayer anser sannolikt, att de unga Storkarna flytta förr än de gamla.

Födan utgöres av många slags djur. De förtära nästan allt levande, som de kunna bemäktiga sig: Möss i mängd, de hugga även Mullvadar, unga Harar, Igelkottar och en gång till och med en ung Räv. En tam unge slukade en Ekorre. Då han ätit hårbevuxna djur, uppkastade han åter håren i bollar. Förtär fogelungar, unga Sparvar, Rapphöns och Vaktlar, små kycklingar, Beckasiner och Andungar; Ödlor, Ormar, Grodor: *Rana temporaria* och *R. esculenta;* deremot förtär han icke Paddor, *Bufo vulgaris*, hvilka han endast dödar. Huggormar säges han först låta uttömma sitt gift på vingarna, innan han dödar dem. Stundom förtär han småfisk; insekter, larver och särskildt sådana av *Melolantha vulgaris*, *Euprepia grammica*. v. Homeyer har i magen funnit 192 st. larver och skalbaggar. Ungar, 8—14 dagar gamla, hade förtärt *Scarabæus stercorarius* och en annan art samt *Carabus auratus*, Meyer. Ävenledes Sniglar. Han går i nödfall, fastän sällan, till och med på as. Med *Arvicola* erhåller Storken även fragmenter av sädeskorn, som den förre förtärt. E. v. Olfers fann i ett storkbo en mängd huvudskålar av Hare och fogelben. Storken kan ej fullständigt smälta benen m. m.; bollar av osmälta ämnen finnas i mängd under de träd, der Storkarna samlas vid flyttning eller

vid andra tider. Sådana bollar, funna i Neustadt Eberswalde, hade en storlek av 70×55×30 ctm.; de innehöllo fragment av Skalbaggar, hår och halvsmälta ben av *Arvicola arvalis*, fragment av *Feronia*, *Pterosticus*, *Harpalus*, *Carabus granulatus*, *Dytiscus*. Ett vagnlass sådana fans på en plats, der en mängd Storkar under längre tid uppehållit sig, JÄCKEL. Stundom funnos deruti även fisk- och grodben.

v. OLFERS säger, att en del av hvad som finnes i Storkens mage icke kommer på hans räkning.

Dit höra: *Chrysomela*, *Elater*, Curculioner m. fl., hvilka uteslutande kommit från grodmagarna. I en kökträdgård nära Storkboet vimlade det av larver av *Pontia brassicæ*, men i Storkmagarna fans icke ett nämnvärdt antal derav och endast efter en storm, som hade avkastat dem från växterna. Derför kunna *Agriotes segetis*, andra Elaterer, *Otiorhynchus ovatus*, andra Curculioner, *Lina tremulæ*, *L. populi*, andra Chrysomelina, *Hylesinus trifolii* icke tillhöra Storkens föda. Härvid äro icke de i osmälta grodmagar inberäknade. Såsom Storkens huvudnäring blevo *Rana temporaria*, *Talpa europæa*, större *Carabi*, Gräshoppor. Dertill kommer i andra länder: *Arvicola arvalis*, av hvilken han huvudsakligen föder sig, om den är talrik. *Melolantha vulgaris*, endast 30 st. av 19 Storkar. *M. hippocastani*. Plockar även larver, puppor och skalbaggar efter plogen. Av 19 Storkar hade kort före döden blivit förtärda:

Skadliga:	Nyttiga:
Arvicola arvalis 5 st.,	*Talpa europæa* 13 st.,
Mus agrarius 3,	*Sorex pygmæus* 1,
Arvicola agrestis 1,	*Rana temporaria* 131,
Locusta o. *Gomphocerus* 89,	*Pelobates fuscus* 2,
Gryllotalpa vulgaris 4,	*Carabi*, större, 914.
Melolantha, flere arter, 30,	Jemf. pag. 725.
Pontia brassicæ 133,	
Lumbricus terrestris 25.	

Av villebråd hade dessa intet förtärt. Också var sådant på orten sparsamt. Men v. OLFERS har i ett Storkbo funnit lemningar efter 22 unga Harar, och Schlesiska fasaneri-egare hava försäkrat, att under inga omständigheter får Storken vistas i närheten av fasanerier. Storken sparar ej fogelbon. Äggskal av *Alauda* (?) funnos hos både unga och gamla. Fogelunge är funnen i en 18 dagar gammal unge; hos en fans *Lyctocoris domesticus*, som bor i fogelbon. v. OLFERS säger, att oaktadt sorgfällig vård om det mindre villebrådet är det på hans ort sparsamt, möjligen till följd af de talrika Storkarna. Man har sagt, att Storken gör skada på fisket. v. OLFERS fann endast en gång några fjäll, men icke några fiskben. De syntes händelsevis hava inkommit. *Dytiscus marginalis*, *Hydrophilus caraboides*, *Acilius sulcatus*, *Æschna grandis*, larver funnos. De taga således vatteninsekter och larver, men synas vara för litet snabba i sina rörelser att kunna fånga fisk. Halvdöda och skadade fiskar kan han nog taga. Sällan tager han snabba och skygga djur, såsom *Bombinator igneus*, som saknas mera än *Pelobates fuscus*. *Rana esculenta* 5 gånger mot *R. temporaria* 131 gånger.

Man har sagt, att han gör skada på Bien, hvilket 'icke' är fallet. Om han gör nytta genom att taga *Arvicola arvalis*, anses osäkert. Ty denna föredrager animalisk föda framför vegetabilisk och träffas i synnerhet då Ollonborrelarver äro talrika, och om de infinna sig innan dessa gjort skada, kan landtmannen ej beklaga sig deröver. De lemna sjelvmant fältet, sedan de förtärt larverna. Både genom flerårig erfarenhet och genom försök har v. OLFERS funnit stöd för denna åsigt. Den största skada Storken gör är förtärandet av en stor mängd Grodor och de stora *Carabi*.

Storkens beteende under fortplantningstiden företer många egendomligheter. HINZ berättar 1857: En Stork kom ensam, derefter, d. 7—14 aug., kom en annan; de ordnade boet, parade sig; ända till flyttningen infunno de sig åter, men vanligen endast en åt gången. Till slottet Kämpen kom ett par, ordnade boet, och honan började ruva. Efter 3 dagar kom en främmande Stork och gjorde sig förtrolig och parade sig med honan. Efter åtta dagar försvunno båda hanarne. Den övergivna honan förstörde då äggen, kastade dem ur boet och bar derefter hela boet fullt med gräs, så att det mot hösten var alldeles grönt, och hon uppehöll sig der ensam. Den 21 aug. infunno sig åter två Storkar, ordnade boet och parade sig. Den 20—26 juli infunno sig många, ofta över 50 st., alla gamla.

Berättelsen, att foglarna nedkasta ägg eller ungar ur boet, är trodd, och anses det för offer, 'liksom berättelsen om ABRAHAM och ISAK'. De mera praktiske bland allmogen anse det som en hyra för bostaden. Till Storkarnas dom sätter man också tro, och den anses mest gälla otrohet makar emellan. Ett gåsägg hade blivit lagdt i stället för ett storkägg i boet. Då gåsungen

blivit utkläckt, flög Storkhanen bort och återvände med några andra, och efter noggrann granskning av gåsungen, anföllo de Storkhonan och dödade henne, såsom straff för hennes förmodade otrohet.

Fischer utbytte ett ägg av Hvit Stork mot ett av Svart, och fosterföräldrarna uppfostrade den Svarta Storkungen med sin egen.

Baldamus omtalar, att till ett sedan flere år tillbaka begagnadt bo våren 1859 endast en hona kommit. Hon inrättade sig såsom vanligt, lade och började ruva 4 ägg. Härunder infunno sig ofta andra Storkar, som försökte dela boet, men alla blevo, stundom efter hårda strider, avvisade. Slutligen den 28 april kom en hane med stor tillförsigt till boet, besegrade honan i en förtviflad strid och tämde henne, tog derefter det ena ägget efter det andra i näbbet, och kastade dem alla ur boet, parade sig och förblev herre i huset. Honan lade derefter nya ägg, ruvade dem och gjorde icke några försök att återfå sin frihet.

År 1860 kommo Storkar till sitt bo i Mühlstadt d. $\frac{24}{4}$. En vacker dag i medlet av maj, då honan låg på sina ägg, anfölls hon plötsligen av sin vredgade make och måste vika för hans kraftiga hugg. Hon avlägsnade sig, förföljd av hanen långt från boet. Derpå återvände hanen och utkastade äggen ur boet. Följande morgon låg honan död på marken icke långt derifrån och bevakad av hanen, som, sedan han sett henne vara död, flög bort, men återkom efter en timme med en ung hona, med hvilken han parade sig och blev en hjertlig make och senare även en omsorgsfull fader för de unga. Man har i detta fall mindre skäl att antaga orsaken vara misstanke om honans otrohet, än att hanen föredrog den senare komna honan, hvilken knappt var hans maka från föregående år, emedan hon nog i så fall varit behjelplig att utdriva sin rival. En gång dödade Storken före sin bortflyttning de nästan flygga ungarna. Sannolikt var det samma grymma Stork, som dödade sin maka och följande dag tog sig en annan.

Att Storkarna samlas och fälla dom över en Stork, är ofta omtaladt. Från Athen berättas sålunda om en Storkdomstol och en honas dödande. På Lamia iakttog man tre gånger en dylik under loppet av 5 år, 'A. G.' I Spanien skall honan vara en mycket trolös maka och Ciguaña är det grövsta man kan säga åt en kvinna.

Till boplats väljer Storken antingen gamla träd, byggnader eller ruiner, hos oss alltid på landet, men i sydligare trakter ofta inne i städer. Häckar i Pommern i förstäderna; i Strassburg vid Rhen i sjelva staden. I Thüringen bygger han på protestanternas kyrkor, ej på katolikernas; 'skyddar mot eldfara de förra, likasom den helige Florian de senare.' Han försöker stundom bygga på flere ställen, det ena efter det andra, tills han finner lämplig plats. Stundom synes den förstkommande börja byggnaden, innan makan kommer dit. Angripes stundom av en främmande Stork, men försvarar boet ihärdigt.

På många ställen tillåter ett par Storkar icke ett annat att slå sig ned i närheten; på andra åter leva flere par i fred tillsammans, såsom förhållandet var ännu för få år sedan i en liten ekpark mellan Demmin och Greifswald, hvarest 50 par Storkar bodde. Detsamma egde rum i Grönby socken i S. Skåne, der många Storkar och Hägrar bodde tillsammans i en gles bok- och ekskog, ända till dess den för 40 år sedan blev nedhuggen. Man har iakttagit, att Storkarna heldre mottaga nya par i sin närhet, der förut många funnos, än der endast ett par bodde. I en till Näsbyholm i Skåne hörande gles bokskog hade ett par Storkar emellan 1830 och 1850 sitt bo i en bok, men under alla åren inflyttade dit icke några flere par.

Frih. G. Wrangel på Hyby, S. Skåne, hade ett par Storkar, som bodde i ett gammalt träd, men då fara var, att detta skulle falla, byggde han, sedan Storkarna flyttat, nära det samma en stenpelare av huggen granit, 32 fot hög, och flyttade varsamt storkboet på densamma. På våren intogs boet genast av de åter-

kommande Storkarna, och i pelaren bodde för övrigt talrika Starar, C. M. L. Storken återvänder årligen till sina gamla bon.

Vid LINNÉS besök i Herrestad, Skåne, bodde Storken i de högsta träden, som allmogen för ändamålet toppat; små ungar funnos då, och Sparvar hade innästlat sig under sidorna av Storkens bo. 'De underhöllo en ständig musique för honom och hans ungar'. I boets utsida skola även Svalor bygga, hvilket vi dock icke sett. Icke, för så vidt vi veta, i Sverige, men väl på sina ställen i Tyskland ser man stundom boen bevuxna med säd, troligtvis av frön ditförda, säger JÄCKEL, av Sparvar.

Sedan Storkarna för länge sedan hade bortflyttat från Preussen, berättar Baron v. DROSTE, sågos alla Storkbon grönskande, mest av uppväxande hvete. Han antog, att detta härrörde av lemningar efter sådana Möss, *Arvicola arvalis*, som Storkarna fört till boet. På ett ställe, Gr. Rantenberg, var Storkboet icke grönt. Der i trakten hade man icke klagat över Möss. — Från Gråsparvar, som sällan bliva Storkarnas byte, kunna de icke gerna härröra. Dock torde detta väl vara möjligt, då sådana bygga och bo i Storkboen.

v. DROSTE och ALTUM anse för övrigt Storkarna huvudsakligen skadliga, emedan de fortära ett ofantligt antal Grodor. Paddor förakta de. Om de grönskande Storkboen säger v. OLFERS, att jemte de egentliga födoämnena finner man en temlig mängd säd- och ogräsfrön i magen. Om detta förtäres avsigtligt eller ej, kan svårligen bestämmas. Det senare är troligt, då dessutom finnas små rötter, halm, småsten och glasskärvor. Av förtärda sädeskorn från magarna härrör grönskandet ej, ty hos de Storkar, som hade säd i magen, funnos inga återstoder efter sädesätande djur. Vid anställdt försök befunnos korn ur Storkmagar grobara. Även under ett senare år grönskade storkboen, men om detta ej alltid faller i ögonen, ligger väl orsaken härtill deruti, att säden mognar senare, så att den av Storkarna icke i boen hunnit tappas så tidigt, att den hunnit växa så högt, att den kan ses nedifrån före frostens början. Sådana sädeskorn kunna väl ock händelsevis fastna på Storkarnas fötter och sålunda bliva planterade i boen.

v. OLFERS säger, att då boen äro bevuxna med hvete, härleder detta sig från foglar och möss, som de gamla ditfört. Det kunde icke härleda sig från halm fördt till boets bädd, ty det grönskade först efter skörden och sedan ungarna blivit flygga. År 1873 hade de icke grönskat i Metgeten. Den sägen, att Storken lemnar än en fjäder, än ett ägg eller unge i hushyra, grundar sig utan tvivel derpå, att Storken ej sällan med vilja utkastar de senare och att ruggning börjar innan fogeln bortflyttar.

Boet bygger han på tak på ett för ändamålet upplagdt hjul eller en korg, stundom på en skorsten. Han använder till detsamma starka grenar, ofta 1 tum i diameter, överst mindre ris och bädd av gräsrötter och torra grästorvor m. m. Det är 4—6 fot i diameter. Bon begagnas år efter år ända till ett helt århundrade, dock osäkert om det sker av samma par. I Adelsdorf, Bayern, hade år 1855 ett par byggt på slottet. Sedan det nedbrunnit, byggde de ett nytt bo, men det blåste ned inom kort tid; för tredje gången byggde de ett bo och utkläckte ungar. I Bayern hade man, efter det en Stork på kyrktaket förorsakat olägenhet, nedrivit boet och inmurat några jernspetsar på platsen. Storkarna förstodo dock att omkring dem bygga ett bo, som trotsade alla stormar.

EGGEMANN säger, att Storken börjar lägga ägg först i 3:dje året. Ägg 3—5; båda könen ruva. Stundom ruvar honan ensam, men ungarna matas av båda föräldrarna till flyttningstiden. Tiden för ruvningen uppgives olika: 26—28 dagar enligt NAUMANN, 30 dagar enl. FRITSCH, 24—25 (?) dagar, enl. REBAU, WERNER; enligt WEINLAND ruvar han 32 dagar. Då äggen togos från ett par i Skåne, lemnade Storkarna boet och återkommo icke, enligt meddelande av HENRIC GRÖNVALL. År 1851 förstördes äggen av frost, hvarefter honan lade ägg på nytt, NILSSON. Vid Wollin, Pommern, hade ett par Storkar, avbrytande sin flyttning söder ut, återkommit och vid undersökning funnos i boet 4 ägg, GLOGER. Ungarna erhålla av föräldrarna endast segt slem under 2 dagar; derefter behöva de insekter eller ännu bättre insektslarver. WERNER ger dem sådana av *Melolantha*. Ungarna stanna

i boet 60 dagar, eller tills de blivit flygga. Ungen sitter på tarserna; näbb och fötter bliva riktigt röda först i andra året, MEYER. Den svagaste ungen utkastas. Om ungens utveckling se p. 704, 727.

KRAUSS omtalar följande från Würtemberg. Den $\frac{13}{4}$ 1855 slog paret sig ned vid boet, i hvilket ruvningen den $\frac{26}{4}$ redan börjat. Hanen ruvade med mera uthållighet än honan, som knappt ruvade mer än en tredjedel av tiden. På 32:dra dagen gåfvo ungarna sig tillkänna. Föräldrarna ådagalade all omsorg och förstånd mot ungarna, ruvade dem nära 14 dagar, till dess i början av juni luften blev varm. Nu buro de mycket vatten till dem, hvarmed ungarna överspolades, och skyddade dem mot solhettan med halvutbredda vingar, och de flyttade sig efter solen. En morgon hade de satt en grön gren å boet för att bereda dem skugga. I början voro föräldrarna nästan lika ivriga att sköta ungarna, dock mest fadern. Men snart blev honan försumlig och blev borta hela dagarna, i synnerhet vid ruskig väderlek, och då hon återkom, hade hon endast sparsam kost åt ungarna. I början mottog hanen henne dock med glädjeyttringar, men en afton, då hon kom sent hem, kom det till en scen. Hanen vände henne ryggen och teg. Det intressanta paret undgick icke uppmärksamhet utom hus. Under det att hanen på platsen hastigt uppsökte födan, såg sig honan om efter sällskap med grannarne, brydde sig icke mycket om att arbeta på ängen, beskådade verlden i behaglig ro och glömde den trogne maken och de hungriga ungarna; hon älskade endast sig sjelv och sitt vackra yttre, med ett ord, hon var en kokett. Det oaktadt lyckades dock uppfödandet av de två ungarna, så att de den 18 aug. kunde sluta sig till andra för flyttning söder ut. I allmänhet äro föräldrarna lika omsorgsfulla i ruvning och vård av ungarna, lägga från första dagen för dem föda, mata dem aldrig med näbbet. Födan utgjordes i början av Daggmask, senare av Grodor, Möss, Ormar o. s. v. — Vid uttömningar krypa de baklänges. Först sedan ungarna kunna stå, börja de flaxa med vingarna. Då föräldrarna äro frånvarande, öva ungarna sina vingar till flygt, och föräldrarna lära dem icke flyga, såsom BREHM säger.

SCHINZ hade en tam Stork, som följde med och åt av från träden nedskakade Ollonborrar. Födan utgjordes dessutom av Sniglar, ägg och ungar av på marken boende foglar, Gräshoppor, Flugor, Myror. Storken värderar en säker grund för sitt bo. Såsom bekant bygger han på taken. I mellersta och södra Europa även på kyrkorna, och åtminstone i Tübingen har man iakttagit, att han endast bebor de protestantiska kyrkorna. På andra orter har man icke iakttagit, att han fäst sig så vid stilen hos de olika kyrkorna, och jag vill minnas mig hava sett dem även på katolska kyrkor. Hos oss i Sverige har jag aldrig sett något Storkbo på våra kyrkor. Av både katoliker och protestanter värderas fogeln ännu i dag. Av de senare anses han utgöra ett lugnande tecken, att ingen eldfara eller åska skall förstöra huset. Katolikerna synas i den helige Florian se en mäktigare beskyddare, KRAUSS.

R. MEYER har i en uppsats behandlat ungarnas nedfallande eller nedkastande ur boet och hyllar den senare meningen. Dels påbygga föräldrarna boet, höja dess kant, så att ungarna, som då äro helt små och icke kunna stå på benen, svårligen hava kunnat kravla ur boet och sålunda nedfalla ur detsamma. Tillförlitliga personer hava sett Storken taga en unge med näbbet och kasta den ur boet. Detta skall ske då 4—5 ungar finnas och under förmodan, att föräldrarna, då de icke kunna uppföda alla, tvingas att uppoffra en eller annan för de övrigas skull. Vidare iakttagelser och meddelanden av dem som sett föräldrarna nedkasta ägg eller ungar ur boet, äro önskvärda. I krävan hos sådana nedkastade ungar har man funnit Tordyflar, *Scarabæus stercorarius*, och en annan art, samt hos en annan unge *Carabus auratus*.

HINZ omtalar, att den 10 juni 1859 en främmande Stork kom till ett storkbo och inlät sig i strid med boets båda egare, men blev tillbakaslagen; senare på dagen återkom den främmande och tog i näbbet en av ungarna och förde honom bort med sig. Hvad vidare hände förmäler ej historien. Då en Stork blivit skjuten, uppfostrade maken ungarna och flyttade med dem den 1 sept. Återkom sedan årligen, men ensam. Denne var en hane. En hona kom ett år med 2 hanar, och alla tre hade boet gemensamt och ruvade samt uppfödde 3 ungar, v. BRIXEN, HINZ. Man har iakttagit, att föräldrarna hemta vatten åt ungarna och vid starkt solsken breda ut vingarna, för att ungarna må få skugga. Ungarna anställa flygöfningar i boet, hoppa med utbredda och flaxande vingar allt högre och högre. Dessa övningar bliva ofta till förderv för ungarna, och då de derunder råka falla ned på marken, få föräldrarna skuld att hava nedkastat dem. För att förekomma, att ungarna skola falla ur boet, höja föräldrarna kanten av detsamma. De gamla synas stundom para sig före avresan. MEYER, fader och son, m. fl. ansågo, att Storken fortplantade sig

för andra gången på året i södern, hvilket motsäges av flere, L. Brehm, Naumann, Jäckel, och synes vara ett misstag, beroende derpå, att Afrika har egna Storkar, som fortplanta sig utan att flytta till Europa. Det är endast unga hanar, som tidigt försöka parning.

Gadamer omnämner en hona, som levde såsom enka i 7 år; trodde, att hon var steril och derför skyddes av sina likar. Snarare torde hon hava väntat på sin förlorade makes återkomst. Man ser ofta Storkarna om våren strida med hvarandra om boet, och man anser, att det är de egna ungarna, som vilja i förtid ärva föräldrarna, men dessa, såsom starkare, köra bort, som skäligt är, sina otacksamma ungar, Glaser. Den pietet, hvarför Storken fordom varit berömd, är alltså icke så stor, som man antagit.

Bland Storkens fiender kan Kråkan nämnas. Ett par sådana ofredade så Storkarna, att man måste skjuta Kråkorna. För övrigt kan Storken väl freda sig, och man ser honom, åtminstone hos oss, icke angripas av rovfoglar. I Tyskland skall Mården besöka boen.

I de flesta trakter i Europa, der Storken är vanlig, är den skyddad av folket. I Skåne har jag knappt kunnat erhålla andra än de få, som jag sjelv för vetenskapligt ändamål skjutit.

Om beskaffenheten av Storkens kött hava tankarna varit mycket delade, och på många orter har man ringa erfarenhet derom. Det är odugligt, Nilsson, segt, Schultz, dåligt, v. Frauenfeld. På Riesengebirge åts det av folket, men var dåligt och hade stark lukt, A. v. Homeyer. Att Storken förr var ett villebråd, kan man finna derav, att han ofta är avmålad bland annat sådant å väggmålningar uti magnaters matsalar. Köttet begagnades i Frankrike förr, men år 1775 icke mycket. 'Det är hårdt, svårsmält och har obehaglig smak.' Läkarne föreskrevo då ännu läkemedel av Stork mot paralysi och epilepsi, men verkan derav betvivlades, Buc'hoz. Emellertid är köttet, åtminstone unga foglars, av utmärkt beskaffenhet, liknande sådant av ung Tjäder. Skinnet avdrages och fogeln stekes, dock icke för hårdt. Storkägg anses i Spanien mycket verksamma mot dryckenskap, Saunders.

Även om fogelns nytta eller skada har man varit av mycket olika meningar. Jemf. pag. 720-1. Övertaliga hanar, som ej häcka, slå sig tillsamman, hvila natten över i skogarna, och besöka stundom andras bon samt utkasta äggen. De togo ej endast en mängd Harar, utan även Rådjurskalvar. Man höll derför efter dem, men de voro mycket skygga och svåra att komma inom håll. Der Storkar äro talrika, lyckas aldrig Rapphönsavel, v. Droste. I allmänhet anses han skadlig, men då Möss förekomma i stor mängd, gagnar han, Altum. Büttner såg Storkar 3 gånger taga vattenfoglar, en gång Hare, en gång Räv. Beckasiner, *Scolopax gallinago*, och Ängsknarrar, *Gallinula crex*, hade de fullkomligt utrotat på hans ort. I Danmark skyddas Storkarna, men på Bornholm, der han icke häckar och dit han nog kommer från eller till Sverige, skjutas de som anträffas. 'Den skada eller nytta, som Storken förorsakar, torde temligen uppväga hvarandra. I de flesta länder skyddas han icke för det gagn han gör, utan för det nöje han skänker, och på grund av fördomar och sagor, som äro förknippade med honom.' Detta yttrande av E. v. Homeyer synes mig komma sanningen nära, åtminstone hos oss, der han numera icke finnes i större mängd. På de ställen, der han ännu häckar kolonivis, kan dock en del av de unga, sedan de blivit flygga, med fördel skjutas och användas. Schmelzhopf anser Storken skadlig, emedan han dödar unga Starar och Rapphöns. de Lamare anför, att i aug. 1874 flockar om 150—300 st. visade sig kort före avresan; han sköt under få aftnar 14 st. De gjorde

enorm skada på lilla jagten, och de förtärde även Iglar. Rohweder säger, att de döda en tallös mängd strandfoglar. Quistorp anser, att Storken gör mer skada än gagn; utom Grodor förtär han alla levande djur, som han kan komma åt, gör jagten och biaveln stor skada; unga Harar bär han årligen till sina ungar; unga Rapphöns, Vaktlar, Lärkor m. fl. förtär han i icke ringa mängd. Under sommaren 1878 fans på ett avröjdt klöverfält en kull Rapphönsungar, och Storken passade på, när folket avlägsnade sig, och lemnade icke platsen förr än han slukat hela kullen. Han plockar Bin på klöverfält. Även dödar han Vesslor och förtär ungarna. Enligt Glaser har jägaren all orsak att hata Storken. Man har sett honom på stranden av en damm taga, kasta i höjden och sluka den ena andungen efter den andra. Unga Harar, Rapphöns, Beckasiner m. fl. äro honom mycket behagliga, likasom hela kullar ägg och ungar av sådana foglar, som häcka på marken. Han tillåter gerna Sparvar att bygga bland sina riskvistar, men när han tycker, att ungarna äro matnyttiga, tar han dem inifrån eller utifrån boet. Han plundrar skatbon och för alla materialierna till reparation av sitt eget bo. Att vi det oaktadt taga de Storkar i försvar, som bo på våra tak, må icke förefalla underligt, då fogeln är en af de märkvärdigaste, som vi här få se, även om man icke kan dela förra tiders fördomar om det gagn, som menniskan av honom skulle njuta, såsom att han skulle skydda huset mot eldfara m. m., eller att han, såsom i Tyskland, 'kommer med barnen'.

Att underhålla fogeln i tamt tillstånd är av stort intresse och lyckas väl både i de zoologiska trädgårdarna och hos enskilda. Derav har man redan vunnit några upplysningar, som till en del avvika från hvad man förut uppgivit. H. Gadamer meddelade mig 1845 följande. Jag hade en levande Stork och gjorde några intressanta iakttagelser. Hans föda bestod av Grodor, Möss, foglar, skalbaggar m. m. Han var i stånd att på en gång svälja en hel Tornfalk, *Falco tinnunculus*, med fjädrar och allt, och det är märkvärdigt, huru mycket gapet kan utvidgas. Liksom rovfoglarne kastade han upp fjädrarna, hår, ben, vingarna av skalbaggarne, överhuvud alla till föda otjenliga delar. Det var ofta bollar stora som en halv hand. Storken blir lätt tam, föder sig sjelv i trädgårdar och på ängar. En hane, som hölls tam, skaffade sig, enl. Bayer, en maka, så att de häckade. Malm omtalar, att i Göteborgs trädgårdsförening fans 1872 en tam Stork. Ett par infann sig der, häckade och fick ungar, återkom under två efterföljande år, men stannade endast under några dagar. Uppfödandet är stundom svårt och långvarigt. Man stäcker vingarna, tills foglarna blivit tama. De underhållas med insekter, larver, amfibier, Möss och över vintern med kött och avskräde från köket. Boet ombäddas dagligen och näbbet rengöres efter hvarje mål av föräldrarna. Fortplantar sig vid ett års ålder, även i fångenskap. Ungar exporteras från Tyskland till Frankrike. Hos en handlande i Paris såg man 1861 minst 50 st. Äggen ruvades 32 dagar. Ungarna erhålla under de 2 första dagarne endast segt slem, som föräldrarna lemna ifrån sig; derefter insekter och larver, även av Ollonborrar, *Melonontha*, hvilka skola vara levande; de förtära ej döda. Uppfödandet är besvärligt, varar 3 månader, innan de äro vuxna, så att de kunna föda sig sjelva. Boets bädd är av mossa och ombäddas, så att ungarna ligga torrt. Storken är under tiden mycket nyttig. Ungar, som uppföddes 1861 och underhöllos över vintern, byggde följande sommar ett bo, hade 4 ägg och erhöllo 2 ungar. I Frankrike är fogeln sällsynt, men omtyckt.

Ett fall omtalas, då en Stork och en Häger i fångenskap

jemt levde i strid med hvarandra, hvilket slutade så, att Hägern högg ögonen ut på Storken, då denne hade fastnat med huvudet i ett galler; men derefter blev Hägern vänlig mot Storken och visade sig, sedan denna måst dödas, mycket dyster. Han matade sedan några dunungar av *Falco peregrinus*, Bodinus. I fångenskap var ruvningstiden 28—38 dagar, M. Schmidt, 1868. I zoologiska trädgården i Hannover började ett par bygga bo på en stenhög, men fortplantade sig icke, Niemeyer.

Max Schmidt har meddelat följande. I zoologiska trädgården i Frankfurt a. M. leva *Ardea cinerea*, *Ciconia alba* och *C. nigra* i samdrägt med hvarandra. Höllos över vintern. Storkhanen hade såsom vingskjuten fått den ena vingen amputerad. Honan började bygga på marken, alldeles som om hon förstått, att hanen icke kunde komma upp i ett högt beläget bo. Senare deltog även hanen i byggnadsarbetet, underst med grenar och deröver halm. Hanen försökte para sig, men kunde icke hålla jemvigt. Honan lade väl ägg d. $\frac{7}{5}$—$\frac{11}{5}$ och började ruva, sedan hon lagt första ägget, samt avlöstes stundom av hanen. Äggen vändes. Inga ungar utkläcktes. De bortkastade eller bortförde de skämda äggen. De levde fredligt med andra foglar, hvilka dock höllo sig på avstånd. Främmande Storkar, som kommo på besök, mottogos väl av de tama, men uppskrämde alla de övriga foglarna, som förmodligen ansågo dem för rovfoglar.

År 1868 den $\frac{23}{3}$ fördes Storkarne från sitt vinterkvarter till ängen, byggde åter, parade sig den 2, 7 och 13 april med framgång, oaktadt hanen saknade en vinge; den 9 april fans ett ägg i boet, ruvning började genast av båda omvexlande, likaså den 11, 13, 15. Den $\frac{16}{5}$ var ett ägg med hål för ungens näbb. Ett ruttet ägg kastade fogeln bort. Honan hjelpte till att knäcka skalet, och sedan ungen sluppit ur det, kastade hon skalet ur boet; den 18 började ungen äta maskar och fiskbitar, som modern lade för honom. Den 19 kom andra ungen ur ägget med tillhjelp av honan. Den 20 matades båda ungarna av hanen med hackad fisk. Då ungen skulle hava uttömning, borrade han näbbet ned i halmen och reste stjerten i vädret samt sprutade ett långt stycke; den gamla bortkastade genast hvad som blivit nedsmutsadt. Den 22 lade den äldsta av ungarna huvudet på ryggen, öppnade och tillslöt näbbet hastigt liksom vid klappring, utan att dock något ljud hördes. Den $\frac{25}{5}$ pep den äldsta ungen ej mer, utan började med uppåt sträckt huvud klappra, hvilket tydligt hördes den $\frac{26}{5}$. Vid regnig väderlek lågo de gamla på ungarna, men då solen sken, stodo de bredvid dem. Stundom pepo ungarna, då de ville hava mat, dessutom kväkte de nästan som Grodor. Sken solen rätt varmt, stälde den gamle sig så, att ungarna voro i skuggan. Den $\frac{29}{5}$ visade sig på den äldste ungen börjande skulder- och handpennor utskjuta. Den $\frac{31}{5}$ kastades 5 unga Råttor för de gamla, som genast slukade dem; efter 20 minuter gåvo de dem åt ungarna. De voro som kokta och förtärdes lätt av ungarna. Den gamla hade under tiden flere gånger druckit. Den $\frac{1}{6}$ visade sig hos den äldsta ungen utskjutande stjertspetsar, och även på bröstet och magen syntes fjädrar. Den $\frac{2}{6}$ kravlade sig ungarna ur boet, men efter någon stund åter till detsamma och lade sig i skuggan av modern, de kunde ej stå på benen, understödde sig vid försök dertill med näbb och vingar. Den $\frac{4}{6}$ visade sig nya dun å kroppen, hvarigenom dunklädnaden blev ullig och hvit. Den $\frac{5}{6}$: den äldste ungens stjertpennor $\frac{1}{2}$ tum långa, och han kunde nu stå något utan stöd. De kravlade sig ur boet. Då det regnade, skyddades ungarna icke af de gamla, utan blevo alldeles våta. Den $\frac{9}{6}$: den äldsta ungen var nu nästan så stor som en utvuxen ung gås, den yngre som en 'anka' (utan fjädrar), de flaxade ofta med vingarna. Den $\frac{10}{6}$: den äldsta åt nu en Groda och bröd; stod nu temligen stadigt på fötterna. Hvita fjädrar utsköto på vingarna över de svarta. Den $\frac{13}{6}$ kröpo ungarna på tarserna ett långt stycke och stälde sig på fötterna. Vingspetsarna nådde på den äldsta stjertroten; tarsledernas mörka färg började avtaga. Den $\frac{16}{6}$: olikheten i storlek hos båda ungarna minskades allt mer. Den $\frac{20}{6}$: på båda sidor om magen visade sig en rad av fjädrar, sträckande sig från låret till stjerten. Kroppen var ännu för övrigt dunklädd. De gamla togo vatten i munnen och sprutade det på ungarna, som mottogo hvad de kunde i gapet. Den $\frac{22}{6}$: huvud, hals och rygg voro nästan fullständigt fjäderklädda. De vandrade omkring på ängen. I stället för ett pipande läte var det nu jamande, och de kraxade oftare. Den $\frac{24}{6}$: dun å hals och vingar försvunnet. De svarta fjädrarna på överarmen nådde handpennorna. Den $\frac{27}{6}$: den äldre ungen var nu nästan lika stor som de gamla, hälleden började erhålla samma form som hos dessa; hos den yngre var den ännu tjock. Den $\frac{28}{6}$: på kroppens sidor, der de voro betäckta av vingarna, fans ännu dun. Den $\frac{30}{6}$ gingo de till vattenkärlet och drucko. Den $\frac{3}{7}$ stäcktes vingarna, hvarmed de visade sig missbelåtna, klapprade mycket och läto höra ett snarkande läte. Den $\frac{4}{7}$ försökte de förgäves taga en levande Groda. Den $\frac{5}{7}$: näbbåsen, i synnerhet framom näsborrarna, och näbbrotens sidor blevo gulröda. Den $\frac{7}{7}$: de dolde näbbet i halsens fjädrar, sovo med huvudet lagt till sidan. Den $\frac{8}{7}$: näbbrotens ljusare färg har spridt sig framåt. Den $\frac{19}{7}$: bakre hälften av näbbet gul utom ett svart streck framom näslocket. Den $\frac{23}{7}$: rygg och skuldror med dragning åt rödt (av fiskföda). Den $\frac{29}{7}$: näbb nästan lika stort som de gamlas, dock något kortare och trub-

bigare, den röda färgen tilltagande. Den $\frac{3}{8}$ kunde en av ungarna flyga omkr. 40 fot högt, han stäcktes på nytt. Den $\frac{6}{8}$: den äldres näbb nu nästan alldeles gulrödt. Den $\frac{15}{9}$: nu endast en svart fläck vid sidorna om näbbspetsen; näbbet för övrigt lika de gamles, även fjäderklädnaden var nästan lika, dock blevo de ungas fjädrar genomvåta vid regn, hvilket ej brukar ske å de gamla. Ruvningen varar 32 dagar, de flesta säga 28—31, i detta fall 38 dagar. Häckar även i fångenskap, men ej så lätt som Hägern. Ungen får *Melolantha*-larver. En ung hona parade sig med fadern, som sedan dödade henne. Flera författare, NAUMANN, BREHM, LENZ, säga, att endast honan ruvar. MEYERS fig. Zool. Gart. 5 årg. 399 över en 8 dagars gammal unge överensstämde med en 18 dagar gammal. Föräldrarna anses icke utkasta levande ungar, men väl döda, och att de, som komma levande ned, hava sjelva fallit från boet.

Man har påstått, att småfoglar vid flyttning över större vattendrag rida på stora foglar. v. HOMEYER har vid flere tillfällen bestridt denna 'anka', som även uppdykt i amerikanska tidningar.

En abnorm korsning av näbbet är iakttagen av STÖLKER. Storken skall undantagsvis sakna gallblåsa, GADOW.

Vi vilja icke lemna denna fogel utan att påminna om en vacker tavla föreställande 'våren', med Storken såsom sinnebild, och begagna tillfället att påpeka, att då konstverk framställa foglar, böra fjädrarnas konturer och läge noggrant kopieras efter naturen och hos flygande foglar ligga intill kroppen eller de delar, hvarpå de sitta. Även då de flyga med vinden, rubbas icke fjädrarna. Endast vid stark storm kan en svag landtfogel, såsom en Skata, få fjädrarna lyftade ur sitt läge.

Bland Storkens fjädrar leva: *Docophorus incompletus* NITZSCH. *Lipeurus ciconiæ* (L.) Fn. II 1761; S.N. XII 1029, s. descr., cit. FRITSCH; *Lipeurus versicolor* NITZSCH; *Colpocephalum quadripustulatum* NITZSCH, i synnerhet på huvud och hals, är mycket livlig; *C. zebra* NITZSCH, vid skulderleden och stjertroten.

Inelvsmaskar: *Ascaris ciconiæ albæ* WEDL., i körtel- och muskelmagarna; *A. microcephala* RUD., i tarmkanalen; *Filaria ciconiæ* SCHRANCK, under huden och i bukhålan; *F. gruis* v. LINSTOW, i levern; *Echinorhynchus macrourus* BREMS., i tarmkanalen; *Distomum hians* RUD., i matstrupen; *D. ferox* ZED., i tarmkanalen; *D. pictum* CREPL., i kloaken; *Holostomum cornu* NITZSCH; *Hemistomum excavatum* DIES.; *Tænia multiformis* CREPL. och *Ligula monogramma* CREPL., de 4 sistnämnda i tarmkanalen.

חסידה Chasidah [?MOSE, III 11, 19; V 14, 18]. JEREM., 8, 7. PSALT., 104, 17. ZACHAR., 5, 9. JOB, 39, 13. Cf. supr. p. 656. Talmud Chulin, 63 (= דיה לבנה). עגניה Cigonih, RASCHI, Ketuboth 50 a. LEWYS., Zool. Talm. 1858, 171, 360. BOCHART, Hieroz. II 1692, 321, 326. TRISTR., N. Hist. of Bibl. 1868, 244.

Πελαργός ARISTOPHANES, Av. 1353-56. ARISTOT., VIII 5, 7; 18, 2; IX 7, 4; 14,1. SUNDEV., Aristot. 1862 & 1863, n. 130. AILIAN., I 37; III 23; V 46; VI 45; VIII 20, 22; X 16; ed. GRONOV. 1744, Animadv. 1006. GYLLIUS, Ælian. Hist. 1535, 469—471. PLUTARCH., Is. & Osir. LXXIV ed. Didot, 1841. Geopon. 15, 1; 18, 12. PROKOPIOS, Bell. Vand. I 4; ed. NIEB. 1832, I 330.

Πελαργιδεὺς [= Cic. jun.] SUIDAS: *Ἀετιδεῖς*, teste J. G. SCHNEIDER, Lex. ALDR. v. infr. PROKOP. l. c.

Ciconia HORAT., Sat. II, II 49; ed. TEUFF. u. WEB., 1859, 125. CORN. NEP., Fragm. CX, ed. ITH, 1779. PHÆDR., Fab. I, 26. PLIN., VIII 41; X 22, 31; 30, 31, 32, 38, 41; XVIII 74; XXIX 33, 38; XXX 34. JUVEN., Sat. XVI, 64 etc.; ed. TARTERON, 1706, 528; ABEL, 1785, 432; MÉCHIN. II 1817, 126. SOLIN., ed. SALMAS. 1689, XL p. 51 F,G, 615 bBD, 901 bB [+ *Grus* ex. p., teste SALMAS., l. c. p. 20, 115]. JULIUS CAPIT.: MARC. ANTON. 13; Hist. Aug. übers. v. OSTERTAG 1790 I 146. VEGET., Ars. veter. I 17. Hippiatr. græc. Cap. 4. ALB. MAGN., 1479, L. 23: De nat. avium. HORAPOLLO, Hieroglyph. App. ad PIER. (v. infr.) 1531, p. 16 § 58. AENEAS SYLVIUS, Oper., Bas. 1571, 153. HIERON. CARDAN., De subtilitate 1553, 79. GESN., Av. 1555, 250. GESN., red. 1669, 140. JORNANDES, Regn. ac. temp. succ., de reb. geticis, 1609, 124. ALDR., Av. III 1635, L. 20. c. 1, p. 86. FRANZIUS, An. hist. sacr. (1612) V 1643, p. II c. 8, 266. ed. Francof. 1671; Hist. an. cont. 190 etc., 995; CYPRIAN. et FRANZ. 1712, 3355. JONST., Av. 1657, 100. GEORG. DE SEPIBUS VALESIUS, Rom. Coll. Mus., Amster. 1678, 32. G. BLASIUS, Anat. an. 1681, 147. PINICELLO, Mund. symb. 1681, 281. KÖNIG, Regn. an. 1682, 11, 63, 109, 124, 152. JOH. DOLÆUS, Encycl. med.

1686, 81 b, 560 a. Svederus, Ciconia 1689. Linné, S.N. I, ii 1740, 45. Marsili, Danub. V 1724, 26. Nitzsch, Comm. de resp. 1808, 10.
Candida avis Virg., Georg. II 320. — *Alba avis* Plin., VIII 87.
Ciconia, C. candida Pier. Valer., Hieroglyph. 1531, 208, 278.
Ciconia alba 'Bellon., 1557, 1618'. Will., Orn. 1676, 210. Ray, Syn. 1713, 97. Lin., S.N. VI 1748, 55. Klein, Hist. Av. 1750, 125, 220; Stemm. 1759, 27; Vög. 1760, 232; Störche, 396. Briss., Orn. V 1760, 365; ed. 1763, II 305. Thunb., Sv. Fogl., V. A. Handl. 1798, 177, Stork. Mey. u. W., Tasch. II 1810, 345. Meyer, Vög. Liv- u. Esthl. 1815, 185. Pall., Zoogr. II 1811, 113. Temm., Man. II (1820) 1840, 560; IV 1840, 369. Nilss., Orn. II 1822, 31; Fn. II 1858, 166. Teilm., Danm. o. Isl. Fugl. 1823, 106. Faber, Hochn. Vög. 1826, 23, 38, 128. Wagl., Syst. Av. I 1827. Savi, Orn. Tosc. 1827-31, II 336. Brehm, V. D. 1831, 573; J.f.O. 1857, 353. Walchn., Orn. 1835, 112. Hornsch., Sch., Verz. 1837, 14. Sundev., Phys. S. Tidskr. 1837, 191; Öfv. V. A. Förh. 1846, 116-7. Schinz, Fn. Helv. 1838, 106; Eur. Fn. I 1840, 313. Naum., V. D. IX 1838, 231; N-a 1853, 355. Rasch, N. Mag. f. Nat. 1838, 375-6. Zaw., Fn. 1840, 111. Keys. u. Bl., Wirb. E. 1840, n. 374. Andr., V. A. Handl. 1841, 210. de Serr., Migr. 1842, 129. de Sel., Fn. Belg. 1842, 131; Mem. Ac. Belg. 1847, 37, 40, 43. Landb., Isis 1842, 197; N-a 1855, 86. Jard., B. of Gr. Br. (1842) II 156. Drumm., Ann. a. Mag. N. H. 1843, 420. Malh., Fn. 1843, 176. Schleg., Rev. 1844, XCIX. v. d. Mühle, Orn. Griech. 1844, 117. Lillj., Obs. zool. II 1845, 53. Buhle, Stubenvög. 1845, 121. Schulz, Fn. 1845, 340. Rathke, N. Preuss. Prov.-bl. 1846, 12. Suffr., Jahrb. Nass. 1846, 154. Sundev., Löwenhj. m. fl., Samt. obs., Öfv. V. A. Förh. 1846, 42 etc. Wallengr., Öfv. V. A. Förh. 1849, 310; N-a 1853, 89; 1854, 250. Fuhlr., N-a 1850, 77. Ekstr., Göteb. Handl. 1850, 34. Thomps., Irel. II 1850, 175, etc. v. Heugl., N-a 1850, 2 H. 62-5; V. NO. Afr. 1856, 312; J.f.O. 1862, 403; 1874, 53, 400. Cederström, Carlst. 1851. 11. Böck, Ber. 1851, 17. Schwaab, Geogr. Nat. 1851, 75, 77. Gad., N-a 1852, 3 H. 15, 16; 1853, 406; 1857, 83; 1858, 282, 294. Rimr., N-a 1852, 3 H. 19; J.f.O. 1866, 355. Vierth., N-a 1852, 34 etc.; 1855, 471 etc. Ruhl, N-a 1852, 3 H. 52. Bald., N-a 1852, 2 H. 87; 3 H. 57. Bolsm., l. c. 3 H. 34; 1855, 316. Kjærb., Danm. Fugl. 1852, 261; Ed. Coll., 1876, 466. Kessl., Bull. Mosc. 1853, 8, 23, 34-5, 38, 40. Calwer, N-a 1853, 100. Hellm., l. c. 285. Hamm., l. c. 295. Tob., J.f.O. 1853, 215. A. Brehm, J.f.O. 1854, 80; 1855, 486; 1856, 334,-5, 395-8; 1857, 382. Licht., Nomencl. 1854, 90. Gloger, J.f.O. 1854, 94. Hartl., J.f.O. 1854, 293; 1861, 270; W. Afr. 1857, 226. Bailly, Orn. IV 1854, 103. Jäck., J.f.O. 1854, 271; 1855, 403; 1857, 403; N-a 1856, 244-5, 522; 1857, 386-7; 1858, 447; Bamb. 1863, 86; Abh. N. G. Nürnb. 1864, III 125; Z. G. 1865, 378; 1874, 469. Leu, Vög. 1855, 16. O.-Gall., N-a 1855, 50. Westerl., Göt. Handl. (1853-4) 1855, 69. Hammel, N-a 1855, 326; 1857, I 83 Wodzicki, N-a 1855, 405. König-W., N-a 1855, 407. Degl., l. c. 419. Vierth., l. c. 471-9. Bolle, J.f.O. 1855, 176; 1857, 338; 1860, 53. Lloyd, Ant. II 1855, 153. v. Midd., Isep. 1855, 66-8, 129, 130-1. Brahts, N-a 1855, 337. Vang., J.f.O. 1855, 344. Hintz, N-a 1856, I 17; 1857, II 59, 65; 1857, 8, 17, Tab. I; J.f.O. 1861, 222,-7, 308, 444, 454, 459; 1863, 428, 433; 1864, 95 (111), 188; 1865, 239; 1866, 153; 1867, 172; 1868, 400-4. Kornhuber, Vög. Ung. 1856, 34. v. Preen, N-a 1856, 60. F.-Beaum., l. c. 165. Pässl., J.f.O. 1856, 64; 1857, 399, 415; 1859, 109; 1861, (433); 1865, 42; 1867, 61. J. W. v. Müll., J.f.O. 1856, 231. Martin, J.f.O. 1857, 69. Wiese, J.f.O. 1857, 175-6. Zand., N-a 1857, 327. Hieron., J.f.O. 1857, 386, 394. C. Jäg., Wetter. II 1858, 14, 147; Beob. 1859, Jahresb. Wetter. 1861, 74, 81; Z. G. 1864, 340. Quist., N-a 1858, 40,-1,-5, 52; 286,-7, 301; J.f.O. 1860, 76,-8, 378; Orn. C. 1881, 130; 1882, 105. Schill., Quist., N-a 1858, 56. Hamm., Öfv. V. A. Förh. 1858, 41. A. v. Hom., N-a 1858, 146; J.f.O. 1860, 371-2; 1861, 439; 1863, 264; 1864, 322; 1865, 355; Z. G. 1865, 422; 1867, 457-8; J.f.O. 1867, 420. Büttner, N-a 1858, 325, 352. v. Preen, l. c. 408. Bald., l. c. 509. E. v. Hom., J.f.O. 1858, 410; 1859, 369; 1870, 429; Säug. u. Vög. 1877, 77; Z. G. 1877, 204; Reise 1880, 73; Orn. Br. 1881, 80, 125, 248; Wand. 1881, 115, 153, 183, 284. Snell, J.f.O. 1858, 478; Z. G. 1869, 325-6. Tayl., Ibis 1859, 51; 1867, 70. Bayer, Sitz.-b. z.-b. G. 1859, 94. Keil, l.c. 166. Salvin, Ibis 1859, 35,-9. Finsch, J.f.O. 1859, 386. Cavanilles, An. d. Scienc. Nat. V; ref. Bolle, J.f.O. 1860, 53. Linderm., Vög. Gr. 1860, 154. Glog., J.f.O. 1860, 301. Gurn., Ibis 1860, 220. Pow., l. c. 347. O.-Gall., J.f.O. 1860, 394. Rev. & Mag. z. 1873, 11. v. Schrenck, Amur. 1860, 454. Irby, Ibis 1861, 244. Simps., l. c. 371. Radde, S.O. Sib. 1863, 21, 345. Högb., Örebro 1863, 17. Eggem., Nist. d. Vög. 1863, 26. Römer, Verz. 1863, 61. Weinl., Wern., Z. G. 1863, 47-8. Weinl., l. c. 115. R. Hartm., J.f.O. 1863, 308, 314. Adams, Ibis 1864, 40; J.f.O. 1864, 455. Seidens., Abh. z.-b. G. 1864, 87. C. A. Wright, Ibis 1864. 144. Sezek., Ber. Cass. 1864, 39. v. Pelz., J.f.O. 1864, 73; Abh. z.-b. G. 1871, 718. Lundb., Jägarf. t. 1864, 96. Jäg., Z. G. 1864, 340. v. Nordm., J.f.O. 1864, 376. R. Meyer, Z. G. 1864, 399; Tab. 12; 1867, 482-4. v. Droste, J.f.O. 1864, 427; Borkum 1869, 255. Coll., Mag. f. Nat. 1864, 453; Vid. S. Förh. 1868, 171. Gigl., Ibis

1865, 60. Salvad., J.f.O. 1865, 317. Riva, Orn. 1865, 406. Finger, Z. G. 1866, 167. M. Schmidt, Z. G. 1866, 224-231; 1868, 15-23, 51, 454. Holtz, J.f.O. 1866, 375; Mitth. Ver. N.-Vorp. 1873, 140. Lilf., Ibis 1866, 386. Marchand, Rev. & Mag. z. 1867, 34. Stölk., Ber. St. Gall. 1867, 71; J.f.O. 1872, 4. Mäkl., Fogel. ordn. 1867, 74. Blyth, Ibis 1867, 172. Degl. & G., Orn. II 1867, 316. Drake, Ibis 1867, 430. Bruhin, Z. G. 1867, 436-7; Abh. z.-b. G. 1868, 249. Tisel., Ö. Smål. 1868, 30. Römer, Verz. 1868, 61. Krauss, Z. G. 1868, 127-136. Meves, Öfv. V. A. Förh. 1868, 273. A. C. Smith, Ibis 1868, 454. Sundstr., Örebr. 1869, 22; Bih. V. A. H. I 1888, n. 4, 32. Marchant, Cat. 1869, 68. Borggr., Vög. Nordd. 1869, 123. Fisch., Nat. Tidsskr. 1869, 129. Saund., Ibis 1869, 174; 1871, 392. Reichenow, J.f.O. 1869, 213; 1870, 392; 1874, 371; 1877, 170. v. Tschusi, J.f.O. 1869, 232; Z. G. 1875, 430; Vög. Salzb. 1877, 80. v. Droste, Bork. 1869, 255; Z. G. 1873, 153-4, 394. Snell, Z. G. 1869, 325. Wyatt, Ibis 1870, 18. Tacz., J.f.O. 1870, 52. Neubert, Z, G. 1870, 89. Russow, Sitz.-ber. Dorp. G. 1870, 145. Borggr., Nordd. 1870, 124; J.f.O. 1871, 223. Goeb., J.f.O. 1870, 143, 181. Glaser, Z. G. 1870, 155; 1875, 191. Elw., Buckl., Ibis 1870, 334. A. Fritsch, V. E. 392; J.f.O. 1871, 392; Wirb. B. 1872, 82. Holl., Wirb. Pomm. 1871, 81. W. v. Nathus., J.f.O. 1871, 257; 1878, 247, 257-8. Gurn., Ibis 1871, 297. Shell., l. c. 312. v. Frauenf., Verz. z.-b. G. 1871, 1186-7. (?)R. Swinh., P. Z. S. 1871, 411. Goeb., J.f.O. 1872, 13, 17, 123. E. Rey, Synon. 1872, 117; Z. G. 1874, 391. v. Koch, J.f.O. 1872, 179. Tayl., Ibis 1872, 232. Dress., B. E. XIX 1873. Palm., Finl. Fogl. II 1873, 284; J.f.O. 1876, 51. Brooke, Ibis 1873, 341. (?) Severz., J.f.O. 1873, 368, 388; 1874, 419; 1875, 80. v. Olfers, Z. G. 1873, 476; 1874, 191, 401—412. Ring., Jemf. framst. 1874, 51. P. Möller, Z. G. 1874, 104. Ayr., Ibis 1874, 104. K. Fritsch, Denkschr. Ak. d. Wiss. Wien 1874, 242. Buckl., Ibis 1874, 389. Durnf., l.c. 397. Rohw., V. Schl.-H. 1875, 19; J.f.O. 1878, 420. Bodinus, Zool. Gart. von Berl. 1875, 22. Krüp., J.f.O. 1875, 283; Momms. Griech. Jahr. 1875, 285. Danf. a. Br., Ibis 1875, 425. Schal., J.f.O. 1876, 18, 188. J. P. Müll., Z. G. 1876, 289. Sint., J.f.O. 1876, 66. Kohlm., Brutv. Veges., Sep. Progr. Realsch. 1877, 35. Gadow, J.f.O. 1877, 188, 389. Beste m. fl., Jahresb. J.f.O. 1877, 326-7; 1878. 419; 1880, 72, 395; 1882, 91-2. Danf., Ibis 1878, 34. Liebe, J.f.O. 1878, 81. Hausm., l. c. 103. Rebau, Naturh. Övers. 1878, 465. Strecker, Orn. C. 1879, 52. Tob., l. c. 143. Kronpr. Rudolf m. fl., J.f.O. 1879, 125. Goeldl., J.f.O. 1879, 380. Theorin, Förteckn. 1880, 4. Ruhmer, J.f.O. 1880, 147. Kutter, l. c. 185. Brandt, l. c. 246. Schalow, l. c. 276. de Lamare, l. c. 395. Böckm., Orn. C. 1882, 35. A. G. l. c. 94. Gr. March. u. v. Pelz., Orn. vind. 1882, 111. Böhm, Orn. C. 1882, 117; J.f.O. 1882, 191. Kinb., Tidskr. f. Veter. 1882, 226 etc.; sep. Luftväg. i fogl. ben 1883, 4 etc. Cf. Jahresb. (1881) Beob. J.f.O. 1883, Sep. 63.

Ardea alba remigibus nigris L., Fn. I 1746, 50.

Ardea Ciconia L., Resa Öl. 1745, (Innehald) p. 110; (Stork); L., Skånsk resa 1751, 150, 162; *Ardea* (Register) Fn. II 1761, 57; S. N. XII 1766, 235. Brünn., Orn. 1764, 46. Ph. Müll., L. S. II 1873, 374. Buc'hoz, Dict. Vétér. I 1775, 444. Müll., Prodr. 1776, 22. Gm., L. S.N. 1788, 622. Bes., Vög. Kurl. 1792, 57. Grill, Tal Söderfors 1796, 28. Lath., Ind. II 1790, 686. Lath.-B., III, I 1796, 25; IV, III 1812, 414. Retz., Fn. 1800, 167. Bechst., Jagdw. III 1802, 479. Cuv., R. A. 1817, 478, *Ciconia.*

Ciconia albescens + *C. nivea* + *C. candida* L. Brehm, Vög. Deutschl. 1831, 574-5.

Ciconia Linnéi Malm, Fn. 1877, 274.

Storch, Der Weisse Storch Bodinus, Z. G. 1862, 31. Weinl., l. c. 1862, 182. R. Mey., Z. G. 1864, 339, Tab. Jäck., Z. G. 1865, 378; 1873, 312-4. M. Schmidt, Z. G. 1866, 228, 304; 1868, 10, 41. Niemeyer, l. c. 72. Altum, Z. G. 1873, 24, 474. v. Olfers, l. c. 476; 1874, 191, 401. Marno, l. c. 48; 1877, 9. Glaser, Z. G. 1875, 191. Cordes, Orn. C. 1877, 51. Quist., l. c. 1879, 47.

Stork, Thunb., V. A. H. 1798, l. c. Ankarcrona, Tidskr. f. Jäg. 1832, 191; 1833 Bil. 448-9. Sundev., Öfv. V. A. Förh. 1841, 116,-7. P. Pedersen, Vid. Medd. f. 1854, 6, 9, 30,-2. Sasse, Jäg.-f. tidskr. 1868, 158. H. H-th, l. c. 1869, 159. Hintze, l. c. 1871, 15. Ahlen, l. c. 82. 'O.', l. c. 1873, 78. Post o. Inr. tidn. 1879, n. 106.

Dessutom omtalas Asiens Stork särskildt på följande ställen:

Ciconia alba asiatica, C. a. var. *major* Sev., Turk. Jev. 1873, 145. Dress., Ibis 1876, 324. Reichen., J.f.O. 1877, 171.

Ciconia boyciana Swinh., P. Z. S. 1873, 513. Dav. & Oust., Ois. Chin. 1877, 450.

Ciconia mycteriorhyncha Sev., J.f.O. 1875, 182; 1876, 324. — Se ovan p. 717.

---

184. ODENSVALA, *Ciconia nigra* Gesner.
Svart Stork, pl. XLVII, fig. 2.

Violettgrön, glänsande; bröst och mage hvita; näbb, ögontrakt, haka och fötter röda.

♂ > ♀; ♀ mindre glänsande; iris brun.

Det gamla svenska, av Linné använda namnet å fogeln torde vara att föredraga.

1. *Hane*, 18 maj, Kalmar län, Wetterberg.

Näbb rakt, koniskt hoptryckt; näbbås något nedåt böjd, vid spetsen nedskjutande. Käkkanter inåt böjda, överkäken obetydligt > underkäken; munvinkel något neddragen. Näsborrar smala, vid midten högst, c. 1 m.m.; näslock med rät kant; iris »brun». Huvud ovan grönbrunt; ögontrakt naken; ögonvrå, utom vid ansigtsranden, naken; huvudets sidor violett metallglänsande; ansigtsrand framåt bågböjd. Hals grön, violett metallglänsande; framhals nedtill och kräva med förlängda gröna och violetta fjädrar. Rygg violett med grönt bräm och svaga tvärband; skulderfjädrar grönbruna, gröna och violetta; kors och övre stjerttäckare gröna och violetta. Stjert avrundad; stjertpennor 6 par, violettgröna, mot spetsarna svartbruna. Bröst, sidor, mage, undre stjerttäckare och slaksida hvita. Tumvinge med 3 fjädrar svarta och svartbruna; handpennor: grönsvarta, 3 > 2 > 1; armpennor violettgröna; armbågspennor < armpennorna, nötta, brunsvarta; handtäckare grönvioletta; armtäckare svartbruna (gamla), de inre violettgröna, de mellersta och kanttäckarna violetta och gröna; undre täckare mörkt gröngrå; undre kanttäckare violetta och gröna samt svartbruna; undre överarmtäckare långa, hvita. Fötter höga; vadtäckare hvita; smalben naket 110 m.m. ovanom hälleden och, likasom tarsen, framtill trind, överallt med små sköldar; tår: 3 > 4 > 2 > 1, simhud mellan 3 och 4 något > mellan 3 och 2, baktå nästan i samma plan som de övriga, når marken; klor svartbruna, hvälvda, helbräddade: 3 > 2 > 4 > 1.

2. *Hona, gammal*, 16 maj, Kalmar län, Wetterberg.

Tumvinge med 3 fjädrar, mörkt violettgröna; handpennor: (här 10 ej fullvuxna) 3 > 2 > 4 > 5 > 1, svarta med violettgrön skiftning: armbågspennor brungröna, violetta; armtäckare svartbruna med violett och grön glans.

3. *Gammal*, enligt Max Schmidt.

4. *Gammal*, Österrike, enligt Kronpr. Rudolf och Brehm.

Iris gråbrun med hvitaktig ring. Näbb vid spetsen gult. Ögontrakt nästan korallröd; fötter likaså med sköldarnas kanter svarta; klor svarta.

4 a. *Dundrägt:* grågul, Berzon; gråhvit, Naumann. Fjädrarna utväxa hos ungen i följande ordning: stjertpennor, vingpennor, skulderfjädrar, ryggens, huvudets sidor, Dresser.

5. *Ung fogel.* Näbb rödgrått, mot roten roströdgult; fötter brungrå, Max Schmidt.

6. *Ung*, Skåne.

Huvud, hals och kräva brunsvarta med grå fjäderspetsar. Tumvinge med 5 fjädrar grönvioletta; handpennor: stora 11, grönsvarta, 3 > 4 > 2 = 5 > 1 = 6. Armtäckare violetta och mörkbruna med gråbruna spetsbräm.

7. *Hane, i 2:dra året*, 4 augusti, Gefle, Elfstrand.

Huvud, hals och kräva med mörkbruna fjädrar med ljust brungrått bräm och inblandade gröna och violetta fjädrar, för övrigt = honan. Vingar nå bakom stjerten; handpennor: 2 > 3 > 1 > 4, svarta.

8. *Ung*, Österrike, enl. Kronpr. Rudolf och Brehm.

№	1 ♂	2 ♀	3 ad.	4 ad.	5 j	6 j	7 ♂ j	8 j
Längd	—	—	—	1090	—	—	—	1020
Huvudets längd (+ näbb)	—	—	243	—	180	—	—	—
Näbb, längd t. pannan	188	150	180	—	100	150	178	—
» » » munvinkeln	210	190	—	—	—	166	195	—
» » fr. spets. t. näsb.	159	140	140	—	70	122	146	—
» höjd vid roten	35	31	33	—	30	33	35	—
» » » näsborr.	30	26	—	—	—	26,5	30	—
Gapets bredd	34	29	—	—	—	28	32	—
Näbbets bredd vid näsb.	18	15	—	—	—	15,5	16	—
Näsborrar	15	13	—	—	—	14	15	—
Vingens längd, direkt	530	525	—	—	—	c.230	525	—
Mellan vingspetsarna	—	—	—	2060	—	—	—	1900
Tumvinge	15	13	—	—	—	14	15	—
Stjert, längd	260	232	—	—	—	240	225	—
Tars	205	185	200	—	200	205	200	—
Mellantå med klo	92	83	—	—	—	84	90	—

Ägg. Mindre än dem av *Ciconia alba;* hvita till gråhvita; porer fina, täta. Skalets insida gulgrönt. 'Äggula ljust tegelröd.'

1. 1862, Jutland. Hvita fläckar, smutsgrå.
2. 2 april 1873, Jutland.
3. 14 april 1867. Tillspetsade, hvitgrå, med strödda, stora knölar.
4. Ett i C. Möllers samling.
5. 3 maj 1879, Duberow. Meddelade av Krickeldorff, släta, a—c gråhvita.

№	1a	b	c	d	e	2a	b	c	3	4	5a	b	c	d
Äggets längd	68,5	67,1	64,6	64,4	64,2	66,9	64,5	64	65	64	67,8	67,3	67	65,8
» bredd	47,8	50,7	49,6	48,9	47,6	47,8	49,2	49,9	44	48	49,5	49,2	49,2	47,7
» spets	20,7	16,4	15	15,5	16,6	19,1	15,3	14,1	21	16	18,3	18,1	17,8	18,1
» reducerade längd	1,43	1,32	1,3	1,32	1,37	1,4	1,33	1,23	1,48	1,33	1,37	1,37	1,36	1,38
» rektangel	3274	3402	3204	3149	3056	3198	3173	3194	2860	3072	3556	3311	3296	3162

Ägg: Pommern, d. $\frac{27}{4}$—$\frac{11}{5}$: 61×48 — 69×44 — 68×52 Holtz. I Danmark: 64×50 — 70×52 m.m., i medeltal 68×52, Benzon; 20 st.: Oldenburg, Mark Brandenburg, Anhalt, Schlesien, Pommern, Ungern: $64{,}_5 \times 48{,}_3$; $67{,}_5 \times 48{,}_0$; 61×48, E. Rey, Dresser.

I Norge erhölls en ung fogel i Vang, på Hedemarken, Rasch; i aug. 1830 vid Frederiksstad, Collett.

I Sverige sällsynt. Vid Horndal, Dalarne, 2 st. i maj 1844, annars der okänd, Lundborg; erhållen ifrån Hedesunda, Gestrikland, Grill, skall häcka der; en gång erhållen vid Upsala, Mesch; i Örebrotrakten sparsam, Högberg; i SÖ. Nerike sällsynt, J. W. Grill, 1856. Sedd vid Svartå, Kvistbro, sommaren 1862, Sundström; skall förr hava häckat vid Finspong, visar sig ännu någon gång, enligt brev 1845 av Lundborg; 1857 fäld i Vermskogs socken, Vermland, Hammargren. Erhållen i Dalsland. Häckade förr i Vestergötland, enligt meddelande av Koltoff. Vid Skara erhållen 1842, Malm. Ett par iakttogs i Vestergötland d. $\frac{3}{5}$ 1858, talrikare än *C. alba*, Gadamer. Häckar ej i Bohuslän, enligt meddelande av Kolthoff; sedd nära Torebo d. $\frac{10}{4}$ 1855, Wright, Malm; sågs vid Tjoleholm, N. Halland, nästan hvarje år, Duff, Malm. Nära Göteborg såg Sundevall i aug. 1821 5 st. kretsa; sedd 1880 i Fredriksdals skog, Jönköpings län, A. Carlson. Det omtalas, att hon förr vistats vid Strömserum i Odensvalakärret, men är ej sedd i mannaminne, Tiselius. Häckade i Kalmar län, enligt meddelande 1840 av Wetterberg. Häckade ännu under senare åren av 1850-talet i Berglunda och Öja, men icke derefter, enligt meddelande av Vacklin. På Gotland högst sällsynt under vintern, Andrée, en gång träffad, Wallengren. Kommer till Ringsjötrakten i april, bortflyttar i aug., häckar på Klöve hallar, enligt meddelande av C. Möller. Vid Baldringe häckade 1873 ett par; dunungar erhöllos den $\frac{16}{6}$ nämnda år, enligt meddelande 1877 av N. Bruzelius. Häckar annars icke i S. Skåne.

Kommer till Danmark i april, bortflyttar i sept., Teilmann. Har under flere år efter hvarandra häckat i samma träd vid Mallerup i trakten av Horsens, Faber, 1826. Häckar i Jutlands skogar, i trakten av Limfjorden, Reinhardt; sällan synes hon på öarna. Vid Fredrikslund i juni 1868; häckar der årligen, Fischer, Dresser; träffad på Seland den $\frac{19}{8}$ 1838, Kjærbölling; kommer nästan samtidigt med den Hvita Storken, men stannar något längre än denna.

Häckade i hertigdömena, Kjærbölling; träffad der spridd från medlet av april till medlet av aug.; snarare sällsynt än talrik, oaktadt hon häckar i många gamla lugna skogar och träffas ensam i alla trakter, Rohweder. I Töndern räknas hon såsom irrgäst av J. P. Müller.

I Finland mycket sällsynt, häckar ej; erhållen på våren för längre tid sedan vid mynningen av Borgå och den 25 maj 1847 i Perno skärgård, Nyland, v. Nordmann, Palmén. I sydligare vattenrika trakter av Ryssland och Sibirien ända till Lena talrik. Ansågs häcka 1792 i Kurland; hade träffats 2 gånger på sommaren 1792 av Beseke; häckade enligt Hummel. Vid Heiligensee i juli 1856, Seidlitz; i Östersjöprovinserna sällsynt. I Lithauen och Polen, Klein m. fl. Häckar i Ryska Lithauen, v. Chlapowski.

I Polen sällsynt, men ensamma par häcka i sumpiga trakter och skogar i olika delar av landet, Taczanowski. Volodga under flyttning; Perm, SÖ. delen av Ural, häckar, Sabanaëff; häckar i Central-Volga, Bogdanoff. I Orloff under flyttning; i Charkow allmän, Daniloff. I Kama erhölls den av Falk, Dress. Häckar årligen i trakten av Kiev i ringa antal; 1851 en ensam; d. $\frac{20}{9}$ 5 st. i botaniska trädgården derstädes, Kessler. Kom till Charkow under första hälften av april, bortflyttar i sept., Czernay. Häckar i S. Ryssland, L. Holtz. I Salgir allmän, Hintze. Längs åt Don talrik, träffad vid Kaspiska havet och Aleppo, Latham, Bechstein. I Kaukasus allmän.

I Sibirien sällsynt, enl. Kessler. I Ö. Sibirien sällan på tåg, i medlet av sept., Taczanowski. I Daurien, enligt Dubowski, temligen allmän. I Narasün, omkring 2,000 fot över havet, sågs hon sista gången. Vid övre Amur och lägre Schilka, med skogbevuxna stränder, rätt allmän, deremot saknades hon på Bureja-bergen till Ussuri, som icke hade tät skog. På flyttning 3 st. vid Tarei-nor; hvilade der den $\frac{16}{4}$ maj 1856. I Bureja-bergen sågs hon första gången d. $\frac{9 \text{ maj}}{27 \text{ april}}$ 1858, Radde.

I NÖ. Tysklands sumpiga skogar icke sällsynt om sommaren; i Oderbruch på våren såg Vangerow en flock om flere hundra. Vid Danzig, Böck; Schwerin i Warnitzer Holz häckade ett par, v. Preen. Till Pommern kom hon 1829—51 tidigast d. $\frac{1}{4}$, senast d. $\frac{12}{5}$. År 1829—53 d. $\frac{5}{4}$—$\frac{12}{5}$; 1855 kom hon d. $\frac{8}{4}$; ägg d. $\frac{16}{5}$; häckade 1857 talrikare än förr, Hintz. Den första kom 1860 d. $\frac{2}{4}$ till Greifswald. I Pommern ej sällsynt till år 1837, Hornschuch, Schilling; i alla större revierer häcka ett eller två par; 1837 i början av april; flere par häckade; de första äggen d. $\frac{8}{5}$, Holland. Till Schlosskämpen kom hon 1854 d. $\frac{10}{4}$, Hintz. Häckade i Vorpommern, Altum; kom 1856 till Pommern d. $\frac{16}{4}$, 1880 d. $\frac{2}{4}$, Quistorp.

Kom till Pommern 1859 och följande år d. $\frac{26}{3}$—$\frac{20}{4}$ vid 0° till + 14° och S., SSV., SV. eller SO. vind. Ägg ruvade, funna d. $\frac{25}{4}$—$\frac{8}{5}$. Under ett år flyttade de unga d. $\frac{8}{8}$; de gamla d. $\frac{29}{8}$. Ett par flyttade vanligen 8—10 dagar senare än de andra; synes försvinna från trakten, Hintz. Friska ägg erhöllos d. $\frac{11}{5}$ och $\frac{17}{5}$, Holtz.

I Mark sällsynt, erhållen i Neustadt Eberswalde och Driesen, var skygg och lever ensam; unge, tagen ur bo, blir lätt tam, Schulz; sällsynt, men häckar, Vangerow, 1855. Enkla par häcka i Preussen över allt i skogarna; skola alltid bortflytta flere veckor senare än den Hvita Storken, v. Droste. I Ö. och V. Preussen häckade hon, men var icke talrik, Rathke, 1846. Förekommer i Spreewalde, Böhm. Skall vid Langensaltza icke vara sällsynt, Strecker. I trakten av Saabor sällsynt; häckade vid Sagan, L. Tobias. I Celle, Hannover, erhöllos d. $\frac{3}{5}$ 1852 5 temligen ruvade ägg; 1851 april: bo, 4 ägg; 1852 d. 9 maj de första äggen. Kom 1853 d. $\frac{4}{4}$, hade ägg d. $\frac{2}{5}$; sedd d. $\frac{10}{5}$, Pralle. Skall häcka i trakten av Diebzig, mellan Elbe och Saale, Baldamus. I Teutoburger-skogen träffades 5 st. d. $\frac{31}{7}$ 1868, häckar ej der, Schacht. Häckade omkring 1842 i Kronerhaide, Münsterlandet; i Davert talrikare än den Hvita Storken, Altum, Bolsmann. I Westerwalde en ung hane d. $\frac{23}{8}$ 1863, Sachse. I Altenkirchen, Reg.-bez. Koblenz. I Arnsberg vanligen endast på flyttning, häckar i bergen, såsom på Lüzel, Suffrian. I Nassau sällsynt, erhållen vid Seeburg, häckar stundom i Seeburger-skogen, Römer. Vid lägre Prosna i aug., A. v. Homeyer. Vid Frankfurt a. M. häckade hon under första decenniet av detta århundrade, B. Meyer; iakttogs 1857 d. $\frac{15}{4}$, Quistorp. Häckade 1865 i norra trakten av

staden sällan; erhållen mellan Frankfurt och Oberrode d. $\frac{30}{6}$ 1673, sällsynt i trakten, M. Schmidt. Häckar stundom i Seeburger Forste, Neuwied, ofta fäld under flyttning, Pr. Max z. Wied, Braths. Häckar i Niederhessen, Sezekorn. Häckar i Kurhessen, Schwaab. Flyttar över trakten av Halle a. S. under många år, E. Rey. Häckar i Thüringen, Hellmann, 1853, Liebe. Den $\frac{18}{9}$ syntes 2 st. vid Augsburg; den $\frac{26}{3}$ en sedd, Jäckel. I Wetterau sparsam, dock icke sällsynt på flyttning. Häckade förr i skogarna vid Frankfurt och Darmstadt. Träffades före 1858 nästan årligen i trakten av Mainz; 3 stycken i slutet av aug. 1850 vid Wenigumstand, C. Jäger. Förekommer i Würtemberg, Calwer. Häckar knappt i trakten av Bodensjön, men skall hava visat sig vid Friedrichshafen, Walchner.

Häckar i Bayern fåtaligt. I trakten av München fäldes i slutet av okt. 1853 2 unga foglar; d. $\frac{19}{8}$, i mage och strupe *Rana temporaria* och få små skalbaggar samt en Gädda. I slutet av okt. 1853: 2 st. vid München. Vid Neustadt a. A. i mars, aug. och sept.; i Mittelfranken ej sällan erhållen, Jäckel. I Schwaben och Neuburg sällsynt på flyttning; en ung fogel i sept. 1850; vid Memmingen 1842 en; vid Edelstadt en, Landbeck; sällsynt, Leu. Vid lägre Aisch några gånger träffad, såsom vid Regnitz, nära Erlangen; d. $\frac{26}{8}$ 1857, d. $\frac{19}{8}$ 1859 en ung sedd till d. $\frac{26}{8}$, då hon blev skjuten, Jäckel. Flere skjutna i Mindel, Landbeck.

I Schweiz sällsynt under vår och höst; häckar, Schinz. En erhållen vid St. Gallen, Stölker. Förekommer i Ticino, Riva. Vid Genève mest unga foglar, nästan hvarje höst; om våren sällsyntare, Schinz. I Genève-dalen ofta under vårflyttning, men icke heller sällan under hösten, F.-Beaumont.

I Oberlausitz i aug.—sept.; mycket sällsyntare än *C. alba;* häckar i de stora skogarna, Tobias. I Böhmen sällsynt; häckade förr, A. Fritsch. I Galizien och Bukowina sällsyntare än Tranan, Zawadski. I Österrike sällsynt, kommer d. $\frac{16}{4}$—$\frac{19}{4}$, K. Fritsch. I maj och aug. iakttagen i trakten av Wien, Gr. Marschall, v. Pelzeln. I Keskenderwalde talrika bon, mer eller mindre glest, ej närmare hvarandra än vid pass 300 steg. Bo på en stark gren, ofta långt från stammen, på $\frac{1}{2}$ till $\frac{2}{3}$ av trädets höjd över marken. I Salzburg sällsynt på flyttning, erhållen 1829, v. Tschusi; träffad i Obersteiermark d. $\frac{28}{3}$ 1866, Hanf. Häckade 1853 på Obedska Barra, Ettinger. I maj 1825 i Banatet, även d. $\frac{7}{5}$ 1853; i aug. 1868 vid Stockerau en flock av 17 st., v. Pelzeln. I Siebenbürgen i sumpiga skogstrakter med höga träd endast i enkla par, Landbeck, 1842. Hela trakten var då betäckt med snö, men himlen hade klarnat. På sandholmar i Strellfloden fans hon med många andra flyttfoglar den 23 mars 1845. Vid floden voro millioner sångfoglar, såsom Näktergalar, *Sylvia hypolais, S. sibilatrix, S. phœniensus, S. rubecula*, m. fl., tusenden av *Turdus pilaris, T. torquatus;* åtskilliga rovfoglar; talrika vadare och simfoglar, Stetter. Häckar i Ungern, Baldamus. Nara Apatin, 7. st. d. $\frac{20}{6}$ 1874, v. Tschusi.

Kom 1858 till staden Oldenburg d. $\frac{29}{3}$, Wiepken. Häckade år efter år före 1853 i hertigdömet, Negelein. År 1857 d. $\frac{1}{4}$ vid + 4,2° och S. vind. I Jever och på Wangeroge om sommaren talrik, Lindemayer. I Friesland iakttagen i maj 1860, Albarda.

Sällsynt och häckar ej i Belgien; flere erhållna under vår och höst i Brabant och omkring Namur, de Selys.

Erhållen i Somersetshire d. $\frac{13}{5}$ 1814, Montagu. Ej få gånger erhållen i England, Dresser. Saknas eller besöker högst sällan Irland, Thompson; vid Ipswich i nov. 1839, Jardine. Full drägt erhållen i början av maj i Norfolk, Hamond, 1867.

Temligen regelbunden i de norra departementen under höstflyttning. Träffad vid Boulogne, Degland. En ung och en gammal vid Chartres. I Côte d'Or träffad 3 gånger, Marchand. Träffad i Seine-inférieure, Hardy. Till Savoyen komma unga individer oregelbundet i aug.—okt., ännu sällsyntare i mars och april; i Bauges vid Chéran, Rhône, Isère och sjön Bourget; erhållen d. $\frac{16}{10}$ 1849, Bailly. I Provence om vintern ej sällan, häckar, J. W. v. Müller. Vid Marseille nästan årligen, Godron, Dresser.

I Spanien väl känd, men ej talrik. En gång sedd bland flere hundrade *C. alba* och några *Otis tarda;* vid Guadalquivir i maj 1872; häckar på vissa ställen i mellersta och S. Spanien, Lilford, Dresser. Sällsynt i Andalusien; funnen häckande nära Toledo, Saunders. Sardinien talrikare än Hvita Storken. Sedd i jan., Salvadori. I Toscana sällsynt, Savi, i aug. och sept. Vid Pisa, Schalow. Hvarje år visa sig några vid Lentini och andra trakter av Sicilien; vid Messina i febr. 1834, Malherbe. På Malta sällsynt, träffad i april och maj, C. A. Wright.

Mycket sällsynt i Grekland, Powys. I Grekland fälde dock v. d. Mühle alla år under okt. unga foglar på sanka betesmarker; sällsynt om våren, häckar icke, Lindermayer. Herzegowina, K. Bayer. På Joniska öarna sällsynt, Lilford. Sällsynt på Korfu; träffad på Cykladerna, Erhard.

Häckar i Dobrudscha, d. $\frac{24}{4}$, Simpson. I Bulgarien icke talrik, finnes dock här och der parvis; kommer i början av april, är skygg och lever ensligt. Boet är vanligen bygdt på en klippa och begagnas år efter år, Elwes, Buckley; temligen talrik, utbredd in i landet, Fritsch.

Drager sällan över Smyrna, en gång sedd, Krüper. I NV. bugten av Döda havet syntes en flock om 200 st., Tristram. Alla vintrar der i små flockar, men besöker aldrig öppna platser i Palestina, Tristram.

Träffad på Azorerna, enligt Godman; på Madeira, Harcourt. I Marocco, enl. Irby, talrik, men i Tanger sällsynt; i Senegambien, Lichtenstein. I Bissao, Ashantee och Zambesi, Pel m. fl.

Övervintrar i Egypten, Vierthaler. Sedd i lägre Egypten. Icke så rädd och ej i så stora flockar som Hvita Storken, Adams. Stundom om vintern mindre allmän, Taylor. I Egypten tillfälligtvis och ensam, enl. Shelley. Sedd d. $\frac{30}{12}$ i NV. Afrika. Går fåtaligt till Sudan, är alltid skygg. Vid Blå Nilen den $\frac{30}{12}$, sällsynt, A. Brehm. I Abyssinien under vintern, Rüppell; går å höglandet 9—10,000 fot högt, Heuglin; träffad talrikt vid Kap, Layard m. fl.

Träffad i Kashmir, Adams. I N. Indien allmän, i Bengalen sällsynt, Blyth; enligt Jerdon sällsynt i Indien, förekommer der endast om vintern; vid Dekan och Saugur i Centralindien.

Anses för ett särdeles godt jagtbyte i Kina, Swinhoe. Bor i ringa antal nära Peking, David.

Några sedda(?) i Formosa, Swinhoe.

Odensvalan liknar i sitt beteende mycket den Hvita Storken, lever dock ensam och undflyr menniskan. Är alltid skygg och försigtig, samlas icke i stora flockar; i S. Tyskland sågos dock i aug. flockar om 12—30 st.; en gång såg Naumann d. $\frac{21}{7}$ 7 st. tillsamman. Klapprar, men mindre starkt och ofta. Säges i Danmark komma tidigare och flytta senare än den Hvita Storken. Ungarna skola föda sig sjelva tidigare, Benzon hos Dresser. v. Droste säger, att hon flyttar flere veckor senare än *C. alba*, d. v. s. efter medlet av sept., hvilket förklaras derav, att Grodorna efter skörden draga sig in i skogstrakterna, så att hvad dessas hvita fiender lemna blir ett rov för deras svarta.

I en uppsats om den Svarta Storken av C. C:son Wästfält meddelas följande. I juni månad, förliden sommar, 1867, varseblev jag 4 stycken större foglar, hvilka med hög och lätt flygt kretsade över en större långgrund vik av den vid egendomen Säby belägna sjön Mogden. Ett par månader senare eller i aug. kom jag en afton i solnedgången gående utmed stranden af förutnämnda sjö. Jag passerade då en långgrund vik, på hvars flacka strand, omkring femtio fot från vattnet, en gräsbevuxen gyttjepöl är belägen, rik på fiskyngel, snäckor m. m. Härifrån höjde sig en stor fogel, som igenkändes vara en Svart Stork. Ungefär 14 dagar derefter såg jag honom åter. Jag kom nemligen roende utifrån sjön en varm, klar förmiddag; min uppmärksamhet väcktes då av skriket och det löjliga beteendet av ett par dussin Kråkor, hvilka voro samlade kring en större fogel, i hvilken jag igenkände den Svarta Storken, som åter infunnit sig i den vik, der jag första gången sett honom. Storkens, liksom Kråkornas beteende var i högsta grad komiskt, och då jag icke var bemärkt av foglarna, läto de ej störa sig i sin lek. Jag höll in med rodden och gav akt på dem. När Storken några minuter vadat omkring uti det kvartersdjupa vattnet och under tiden med näbbet noga undersökt bottnen, spände han ut båda vingarna samt började under en halft springande, halft hoppande gång att beskriva större eller mindre kretsar på den släta, flacka stranden. Så fort Storken nådde det torra, slöto sig alla Kråkorna efter honom, dels hoppande, dels flygande, för att kunna följa sin långbente förelöpare, och uppstämde härunder, med framåtsträckta halsar och vidöppna näbbar, ett hiskligt kraxande. Troget följde de Storken i alla hans vändningar och svängningar, ända tills dess han åter begav sig ut i det våta elementet, då de försigtigtvis stannade på det torra. Der stod nu hela det förut så högljudda sällskapet och såg efter Storken, som helt lugnt klev ute i vattnet; endast en och annan Kråka sträckte ut halsen och gav, med ett hest kraxande, sin missbelåtenhet tillkänna. Det dröjde dock icke länge förr än Storken åter spände ut vingarna och hoppande begav sig upp på stranden, och nu förnyades åter kapplöpningen och slutades på samma sätt, med Storkens reträtt ut i vattnet. Detta löjliga uppträde förnyades några gånger.

Odensvalan är ganska skygg. Om våren seglar hon ofta högt och i vida kretsar över skogen. Klapprar med näbbet, men låter sällan höra sitt svaga läte.

Hennes föda, som hon ofta söker på långt avstånd, utgöres av Möss, Grodor, Snokar, maskar, vatteninsekter, småfisk, såsom *Cobitis fossilis*, 10 tum lång, *Cyprinus erythrophthalmus*, *C. rutilus*, *Perca fluviatilis*, *Gasterosteus aculeatus*, Naumann. Fisk fångar hon både i sött och salt vatten, Benzon hos Dresser. Hanf fann en, erhållen den 28 mars 1866, hava förtärt en Forell, 2 Gäddor och sist en *Rana esculenta*. J. C. H. Fischer fann hos en ung fogel från Ry å i början av sept. 1863 i svalget 176 st. *Gasterosteus aculeatus* och *G. pungitius*, utom hvad som redan var smält, och hon synes föredraga fisk framför annan föda. Pallas säger, att Odensvalan ofta genom anus lemnar ifrån sig halvsmälta fiskar, hvilket dock måtte bero på ett misstag, då hon säkert, liksom den Hvita Storken, uppkräker osmälta ämnen. Bor hos oss i ensliga skogar, nästan alltid i träd. Boet bygges på de undre grenarna av barr- och lövträd, i närheten av sött vatten, i Tyskland i synnerhet i gamla ekar. Återkommer till boet på våren, enligt Quistorp, även om ungarna årligen tagas. Boet, bygdt omkring 40 fot högt över marken på grenar, 4—12 fot från stammen, är platt med en vidd av 12—14 tum med ojemn kant, av grova grenar, med bädd av gräs och mossa; stundom användes en annan fogels övergivna bo, såsom av en Glada, hvilket då påbygges. Aldrig(?) kolonivis. Ägg 5. Bo platt, vidt, av torrt ris, i midten med en rundad fördjupning. I Bulgarien häckade hon i en grotta i ett otillgängligt moras, Dresser. Den ruvande fogeln trycker fast; uppskrämd kretsar han länge över boet. Då äggen äro starkt ruvade eller ungarna nykläckta, skyndar modern att åter komma till dem.

I tamt tillstånd behandlas hon liksom den Hvita Storken. Montagu omtalar en, som blivit fångad. Den gjorde föga motstånd och åt följande dag Ål, som blivit lagd för henne. Tager hon en sådan, behandlar hon honom med skakning och bett, tills han förlorar krafterna, då hon slukar honom. Hon stod ofta på

ett ben; skrämd, t. ex. av en hund, klapprar hon livligt; hon är mild till lynnet och gör sällan bruk av sitt stora näbb såsom vapen mot medfångar. Då hon hvilar, lägger hon nacken på ryggen och ser mycket sällsam ut. Hon motstår vinterkylan i Tyskland temligen väl, men dog, då kölden blev 8° R. I en öppen volière, der foglarna voro skyddade mot blåst och nederbörd, uthärdade de lättare kylan. På sand- och stengolv förkylas fötterna lätt, hvilket ej inträffar, om de hava strö, MAX SCHMIDT, 1865. CH. WAGNER anmärker, att fiskätande foglar erfordra fosforsyrad kalk; en bröt båda benen av kroppens tyngd. Underhålles i flere zoologiska trädgårdar. I Regent's park visade en Skedstork och en Odensvala mycken tillgivenhet för hvarandra.

Köttet omtalas såsom dåligt, och det skall hava stark lukt.

I trakter, der Odensvalan förekommer mera talrikt än hos oss, torde hon nog vara skadlig för fisket. Hos oss, der fogeln är sällsynt, kan denna icke anses nämnvärd. Hon kan väl stundom förtära någon ung skogsfogel, men dessa förstå säkert i allmänhet, liksom Morkullungar, att undandraga sig hennes uppmärksamhet. Vi anse derför, att denna ansenliga och ovanliga fogel hos oss, likasom i Jutland, må få i fred och ro fortplanta sig. Antagligt är, att hon under senare tider hos oss minskats i antal till följd av skogarnas skövling och markens dikning.

Mellan fjädrarna leva: *Docophorus tricolor* NITZSCH, mycket talrik; *Lipeurus maculatus* NITZSCH, som deremot är sällsynt.

Inelvsmaskar: *Ascaris microcephala* RUD., i ventrikeln; *Filaria labiata* CREPL., i matstrupe och brösthåla; *F. alata* RUD., i ventrikelns hinnor; *F. ardeæ nigræ* RUD., i mesenterium; *Tropidocerca inflata* DIES., i körtelmagen; *Syngamus trachealis* DIES., i luftstrupen; *Distomum ferox* ZED. och *D. echinatum*, ZED., i tarmarna; *D. hians* RUD., i matstrupe och ventrikelns hinnor; *Hemistomum excavatum* DIES. och *Schistocephalus dimorphus* CREPL., i tarmar.

En hona, skjuten vid Neustadt a. d. Warthe, hyste den sällsynta trådmasken *Filaria labiata*, väl 2 fot lång, med huvudet inborradt i hjertat och för övrigt rullad omkring det i hjertsäcken. Den var hvit med zinnoberröda, zigzag-teckningar, F. SCHWAITZER.

Ciconia nigra GESN., Av. 1555, 261. GESN., rediv. III 1669, 146. [Nec *Ibis nigra* BELLON, Oys. 1555, 199.] ALDR., Orn. III 1635, L. 20, C. 2, 3, p. 93. WORM, Mus. 1655, 306. WILL., Orn. 1776, 211. JOHNST., Av. 1657, 101. RAY, Syn. 1713, 97. LIN., S.N. VI 1748, 25. KLEIN, Hist. Av. 1750, 125; Stemm. 1759, 29; Vög. 1760, 232. MEYER, Wetter. Annal. 1809, 272; Vög. Liv.- u. Esthl. 1815, 185. MEY. u. W., Tasch. II 1810, 348. PALL., Zoogr. II 1811, 114. WALTHER, Forstphys. II 1818, 167. TEMM., Man. II (1820) 1840, 561, IV 370. NILSS., Orn. II 1822, 32; Fn. II 1858, 171. TEILM., Danm. o. Isl. Fugl. 1823, 107. FABER, Hochn. Vög. 1826, 123. WAGLER, Syst. Av. I 1827. WALCHN., Orn. 1835, 112. HORNSCH., SCHILL., Verz. 1837, 14. NAUM., V. D. IX 1838, 279. SCHINZ, Fn. helv. 1838. 106; Eur. Fn. I 1840, 314. KEYS. u. BLAS., Wirb. E. 1840, n. 373. ZAW., Fn. 1840, 111. ANDRÉE, V. A. Handl. 1841, 210. DE SERRES, Migr. 1842, 129. DE SELYS-L., Fn. Belg. 1842, 132. JARD., B. of Gr. Brit. III (1842), 158. LANDB., Isis 1842, 197; v. HOM., Orn. Br. 1881, 126. MALH., Fn. 1843, 177. MESCH, Öfv. V. A. Förh. 1844, 87. SCHLEG., Rev. 1844, XCIX; Mus. Cic. 1864, 4. SUNDEV., V. A. Handl. 1844, 343, 382; Öfv. V. A. Förh. 1858, 41. HAMMARGR., l. c. 41. v. D. MÜHLE, Orn. Griech. 1844, 117. LILLJ., Obs. zool. II 1845, 53. BUHLE, Stubenv. 1845, 122. SCHULZ, Fn. 1845, 342. SUFFR., Arnsberg 1846, 154. LUNDB., Öfv. V. A. Förh. 1846, 43; Jägarf. t. 1864, 96. JÄGER, Würtemb. Jahresb. 1849, 262. BLYTH, Cat. 1849, 277. KJÆRB., N-a 1850, 3 H. 48; Danm. Fugl. 1852, 263; ed. COLL., 1876, 471; v. HOM., Orn. Br. 1881, 213-4, 258. THOMPS., Irel. II 1850, 178, 181. BÖCK, Ber. 1851, 19. SCHWAAB, Geogr. Nat. 1851, 75. BALD., N-a 1852, 2 H. 87; 3 H. 58. BOLSM., N-a 1852, 3 H. 34. PRALLE, N-a 1852, 1 H. 98; 1853, 401. CZERNAY, Bull. Mosc. 1852, ref. J.f.O. 1855, 46-7. KESSL., Bull. Mosc. 1853, sep. 22. VIERTH., N-a 1853, 19. CALWER, l. c. 100. WALLENGR., N-a 1853, 89; 1854, 250. TOBIAS, J.f.O. 1853, 215. HELLM., N-a 1853, 285. A. BREHM, J.f.O. 1853, 377; 1854, 81; 1857, 382. BAILLY, Orn.

IV 1854, 109. W., Jägarf. t. 1854, 250. Hartl., J.f.O. 1854, 293. v. Nordm., Öfv. V. Soc. Förh. 1853-55, 72. v. Midd., Isep. 1855, 68, 129. Lloyd, Ant. II 1855, 156. Seidl., Sitz.-ber. Dorp. I 1853-60, sep. 40. Hummel, N-a 1855, 325. Landb., N-a 1855, 86. Bolsm., l. c. 316. Braths, l. c. 337. Leu, Vög. 1855, 16; N-a 1855, 424. Vanger., J.f.O. 1855, 344. Degl., N-a 1855, 419. Hardy, l. c. 422. Altum, N-a 1856, 29. Hintz, N-a 1856, 26; J.f.O. 1857, 8, 16, 76; Tab. 2; 1863, 428; 1864, 94 (110), 188; 1865, 239; 1867, 172; 1868, 400. Jäck., N-a 1852, 2 H. 122; 1856, 29, 244; 1857, 386; 1858, 446; J.f.O. 1853, 403; Ber. Bamb. 1863, 86; Abh. N. G. Nürnb. 1864, 125. Pässl,, J.f.O. 1856, 63; 1859, 109. v. Preen, N-a 1856, 65. J. W. Grill, Öfv. V. A. Förh. 1856, 153. F.-Beaum., N-a 1856, 165; v. Hom., Wand. 1871, 406. v. Heugl., V. NO. Afr. 1856, 312. Hartl., W. Afr. 1857, 227; J.f.O. 1861, 270. Ettinger, Abh. z.-b. G. 1857, Sep. 76. Erh., N-a 1858, 13. C. Jäg., Offenb. Ver. Nat. 1358, 15. Hammargren, V. A. Förh. 1858, 41. Mev., V. A. Förh. 1858, 86; 1860, 218; 1868, 274. Quist., N a 1858, 40, 45, 52; J.f.O. 1860, 378. Gad., N-a 1858, 282, 294. Holland, J.f.O. 1858, 441; Wirb. Pomm. 1871, 81. Tristr., Ibis 1859, 36; 1868, 326. Tayl., Ibis 1859, 51; 1867, 70. Pässl., J.f.O. 1859, (109). A. v. Hom., J.f.O. 1859, 369; 1865, 252. Finsch, J.f.O. 1859, 386. Linderm., Vög. Griech. 1860, 153. Pow., Ibis 1860, 347. v. Schrenck, Amur. 1860, 453. Simps., Ibis 1861, 373. Reinh., Ibis 1862, 170. A. Benz., Nat.-forsk. Möt. Förh. 1862, 428. Högb., Örebr. 1863, 17. Ch. Wagner, Z. G. 1863, 42. Röm., Verz. 1863, 61. Radde, SO. Sib. 1863, 21, 345. Sezek., Ber. Cass. 1864, 39. Adams, Ibis 1864, 30-1. C. A. Wright, l. c. 144. v. Pelz., J.f.O. 1864, 72; Abh. z.-b. G. 1871, 718. Stetter, Verh. Sieb. Herrm. 1864, 239; ref. E. v. Hom., Wand. 1881, 247. Schwaitzer, J.f.O. 1864, 398. Holtz, J.f.O. 1865, 179-182; Orn. Centr. 1877, 81. Salvad., Ibis 1865, 317. M. Schmidt, Z. G. 1865, 338, 343; 1866, 363. Riva, Orn. Ticin. 1865, 407. Albarda, Herkl. Fn. III 1866, 225. ?Swinh., Ibis 1866, 401. Stölk., Ber. St. Gall. G. 1867, 71. Marchand, Rev. & Mag. Z. 1867, 34. Degl. & G., Orn. II 1867, 318. Hamond, Ibis 1867, 382. Tisel., Ö. Smål. 1868, 30. Wästfelt, Jägarf. t. 1868, 37. Römer, Verz. 1868, 61. Hanf, Sitz. ber. z.-b. G. 1868, 965. Collett, Vid. S. Forh. 1868, 171. Sundstr., Örebr. 1869, 23. Marchant, Cat. 1869, 69. Borggr., Nordd. 1869, 124. J. C. H. Fisch., Nat. Tidsskr. 1869, 129. Röse, Z. G. 1869, 205. Schacht, l.c. 250. Elw. a. Buckl., Ibis 1870, 335. Shell., Ibis 1871, 313. Saund., Ibis 1871, 393. v. Frauenf., Verh. z.-b. G. 1871, 1186-7. A. Fritsch, E. V. 293; Wirb. B. 1872, 82. Dress., B. Eur. XXIV 1873. Tacz., J.f.O. 1873, 106. v. Droste, S. G. 1873, 154. Palm., Finl. Fogl. II 1873, 286. K. Fritsch, Denkschr. Ak. d. W. Wien 1874, 243. E. Rey, Z. G. 1874, 391. Rohw., V. Schl.-H. 1875, 19. Bod., Zool. Gart. v. Berl. 1875, 22. Krüp., J.f.O. 1875 (283); Momms. Gr. Jahr. III 1875, 285. v. Tschusi, J.f.O. 1875, 412; Z. G. 1875, 430; Vög. Salzb. 1877, 80. Glaser, Z. G. 1875. 191. J. P. Müll., Z. G. 1876, 290. Schalow, J.f.O. 1877, 193. Liebe, J.f.O. 1878, 1. v. Chlapow., Orn. C. 1878, 68. Böhm, l. c. 100. Reinh., Sclat., Ibis 1879, 118. Streck., Orn. C. 1879, 52. L. Tob., l. c. 143. Kronpr. Rudolf u. Brehm, J.f.O. 1879, 74. Mayer, Orn. Ver. Wien 1881, 29. Tancré, v. Hom., Orn. Br. 1881, 271. Zand., l. c. 258. Gr. March. u. v. Pelz., Orn. vind. 1882, 112. A. Carlsson, Öfv. V. A. Förh. 1882, I 36. Cf. Jahresb. (1881) Beob. J.f.O. 1883; sep. 64.

Ardea nigra; pectore abdomineque albo L., Fn. I 1746, 49.

Ardea nigra L., S.N. X 1758, 142; Fn. II 1761, 163; S. N. XII 1766, 135. Brünn., Orn. 1764, 46. Ph. Müll., L. S. II 1773, 376. Müll., Prodr. 1776, 22. Gm., L. S. N. 1788, 623. Lath., Ind. II 1790, 677. Beseke, Vög. Kurl. 1792, 57. Grill, Tal 1796, 28. Lath.-B., III, I 1796, 28; IV, II 1812, 415. Retz., Fn. 1800, 168. Bechst., Jagdv. I, II 1802, 482. Montagu, Trans. of L. S. 1815, 19. Cuv., R. A. 1817, 478, *Ciconia.*

Ciconia fusca Briss., Orn. V 1750, 362; Ed. 1763 II 304. Brehm, V. D. 1831, 576.

Ardea atra Gm., L. S. N. 641.

Ciconia chrysopelargus Licht., Cat. 1793, 284. Wagl., S. Av. 1827, n. 9.

Melanopelargus niger Reichenb., Nat. Syst. 1850, 453-4. Bonap., Consp. Av. II 1857, 105. Malm, Fn. 1877, 276.

Odensvala Linné, S.N. VI 1748, 25; Fn. l. c.

Svart Stork Sundstr., Jägarf. t. 1865, 237. Wästf., l. c. 1868, 37. Hintze, l. c. 1871, 15. Carls., l. c. 1876, 78. S-dr, l. c. 1877, 222. G. Jönss., l. c. 1881, 24.

Fam. Skedstorkar, *Plataleinæ.*

Näbb långt, rakt, utbredt, lågt; käkarna skivlika med avrundade kanter. Näsfårorna sträcka sig ovan om och följa näbbkanten till spetsen. Kroppsformen liknar Storkens; tår med simhud. Klor helbräddade.

Sundevall Met. nat. 123.

Av denna familj finnes endast ett slägte, nemligen:

SKEDSTORKSLÄGTET, *Platalea.*

184 a. SKEDSTORK, *Platalea leucorodia* L.
Skedgås, pl. LXXVII, fig. 2.

Hvit; näbb svart, vid spetsen gult; haka naken, gul.

♂ > ♀; tofs hos ♂ > ♀; könen för övrigt lika; hos gamla iris röd; unga: iris gul, ögontrakt naken, gul. Fötter svarta, hos dunungar 'blåaktiga'.

Ungarna stanna i boet, tills de äro flygga.

1. *Hane, gammal,* mellersta Europa, Paykull, Riksm.

Näbb svart med bruna tvärstreck och tvärvågar, intagande även bakre delen av sidorna å båda käkarna; spets utbredd, gul, nedtryckt; näbbås platt, sluttande; näsås bred, framåt utjemnad, rät. Käkkant rät, vid spetsen nedåt bågböjd, avrundad; överkäken vid spetsen överskjutande underkäken, bildande en trubbig vinkel; underkäkens spets bred, avrundad; käkrot utanför näsborrarna vidgad. Pannranden avrundad. Näsborrar uppåt riktade, ovala; näsfåror sträckande sig från pannan till näbbspetsen, följande dennes kant på näbbets övre yta; iris »ljusröd». Huvud ovan, liksom nästan hela fjäderklädnaden, hvit med hvita spolar; ögontrakt och ögonvrå nakna, »gröngula»; haka och övre delen av framhalsen nakna, »gröngula med röda streck». Hals lång; kräva rostgul; nacke med lång tofs, sträckande sig 108 m.m. bakom nacken. Stjert tvär; stjertpennor 6 par, jemnbreda med avrundade spetsar; tumvinge med 4 fjädrar; handpennor 10: 2 > 3 > 4 > 1, 1 till 3 med infan, 2 till 4 med utfan utskurna, spolar hvita; armpennor 16, breda; armbågspennor 4: 1 och 2 = armpennorna, nötta; undre överarmtäckare långa, breda. Fötter höga; smalben > ½ tarsen, nättecknadt. Tars nättecknad, framtill trind med små, regelbundet sexsidiga, något avlånga sköldar; tår ringlade: 3 > 4 > 2 > 1, 1:a något högre ansatt än de övriga, dess längd = halva 2:dra tån; den inre simhuden mera utskuren än den yttre; klor gråsvarta med grå spetsar, hoptryckta, svagt böjda, 3 med svagt vidgad, helbräddad inkant.

2. *Nykläckt unge,* 17 juli 1861, Holland.

Näbb mot spetsen böjdt, lågt; spets framåt riktad med tandad teckning, nagellik, bred; näbbås vid midten nedtryckt, platt; underkäken även vidgad å spetsen dock smalare än överkäken; käkrot bred, hög, naken. Hela dunklädnaden hvit, mjuk, ovan tät, inunder gles. Ögontrakt, ögonvrå, kindtrakt framtill ävensom haka nakna; mage i midten naken; klor starkt krökta.

3. *En till två dygn gammal,* S. Ryssland, C. Möller.

Haka naken. Hela dunklädnaden hvit.

4. *Ung,* Rhodos, Hedenborg.

Näbb slätt, saknar tväråsarna; haka naken; framhals överst även naken, men den nakna huden sträcker sig mindre långt ned än hos den gamla fogeln. Skulderfjädrarna, de längre, och vingpennorna, tumvingen samt spolarna bruna; handpennor: 2 > 3 > 1 > 4; 1:a med utfanet ljust rödbrunt, infanet å spetsen och för övrigt den inre spoltrakten blekt rödbruna; 2 med utbräm å roten hvitt, utfan för övrigt och infan å spetsen brunt, 3 likaså med tilltagande hvitt, 4 med spolstreck och kort spets bruna, sjelva spetsarna blekta, spoltrakter mot roten bruna; armpennornas spoltrakter vid roten och till en del spolband vid spetsen bruna; handtäckare med bruna spetsar, 1 brun, hvitflammig; undre handtäckare hvita med bruna spolar och spoltraktfläckar, för övrigt hela fjäderklädnaden hvit.

5. *Ung,* Blå Nilen, 1835, Hedenborg.

Liknar föregående, dock är handpennornas mörka teckning gråbrun; handtäckare med gråbrun spetsfläck.

№	1 ♂	2p	3p	4j	5j
Längd	—	c. 140	—	—	—
Huvudets längd (+ näbb)	—	c. 54	—	—	—
Näbb, längd till pannan	190	23	22	188	192
» » » munvinkeln	181	—	—	182	194
» » från spetsen till näsborrarna	167	20,5	—	161	172
» höjd vid roten	23	11	—	24	25
» » » näsborrarna	12	7,5	—	14	14
Gapets bredd	c. 26	c. 11	—	c. 29	28
Näbbets bredd vid näsborrarna	26,5	8	—	25	24
» minsta bredd	16	4,2	—	17	17
Näbbspetsens bredd	41	6	6,5	43	45
Näsborrar	11×4	2,3	—	11×3,5	10,6×3
Vingens längd, direkt	380	—	—	348	370
Tumvinge	141	—	—	136	136
Stjert, längd	122	—	—	119	123
Smalben	82	11	—	83	91
Tars	136	18	20	137	158
Mellantå med klo	75+11	10,3+5,5	15,5	78+11,5	78+12

№	1a	b	c	d	2a	b	c	3	4a	b	5a	b	c	6	7
Äggets längd	69,6	69,5	66	65,6	70,5	67,5	66,4	66,3	72,3	66,9	71,4	68,75	64,80	'72'	'62'
» bredd	46,3	44,2	46,2	45,9	45,3	44	44,4	48,5	47,8	45,7	49	47,70	45,20	'45'	'47'
» spets	23,3	25,3	19,8	19,7	25,2	23,5	22	17,8	24,5	21,2	22	21,05	19,60	27	15
» reducerade längd	1,5	1,57	1,43	1,43	1,56	1,53	1,5	1,37	1,51	1,46	1,46	1,44	1,43	1,6	1,32
» rektangel	3222	3072	3049	3011	3194	2970	2948	3116	3456	3057	3499	3279	2930	3240	2914

Ägg. Något tillspetsade, matt hvita; fläckar hvitgrå, brungrå och bruna, mest å tjockändan.

1. 4 juni 1875, Bulgarien.
2. 24 maj 1865, Save, Militärgränsen.
3. Militärgränsen. Ovanligt tjockt, fläckar endast å tjockändan.
4. Holland.
5. 24 maj 1881, Ungern, meddelade av W. Schlüter. Porer ojemna.

6, 7. Enligt Collett.

Skedstorken tillhör gamla verldens varmare länder och visar sig mycket sällan i vår nord. Från Färöarna erhöll Worm en levande, och denna art ansågs ännu av Brünnich 1764 såsom der talrik, hvilket icke bekräftats. H. C. Müller nämner honom icke bland Färöarnas foglar. Erhållen i Norge i Ryfylke vid Stavanger 1833, på Jarlsberg hösten 1866, Rasch, i aug. 1855 på Listerland, dit fogeln kom från havet och flög mot NV., Collett.

I Vesterbotten och Lappland om sommaren sällsynt, Linné. Fans från Sverige i Grills samling 1796. Paykull och Thunberg nämna honom även, men på senare tid är han icke träffad i vårt land.

I Danmark mycket sällsynt, Faber; erhållen vid Fanö, Teilmann. Ett par erhållet i Jutland några år före 1852; i norra Seland 1848 och vid Ringkjöbings fjord 1850, Kjærbölling; vid Ringkjöbings fjord även på våren 1862; d. $\frac{22}{4}$ 1864 vid Nakskovfjord, Collin.

I Slesvig och Holstein i juli—sept. mycket sällsynt; i Eiderstadt något år före 1875, och i Dithmarsken skall han även hava träffats, Rohweder.

Från Finland omtalas han 1769 av Gadd, kallas 'Ruocon päristäja, vistas över sommaren i Lappmarken och finnes om våren i havet av Norrbotten', hvarav åtminstone synes, att han någon gång före nämnda år träffats. Sadelin nämner honom såsom träffad i N. Finland och Malmgren i Finska viken, hvilken sistnämnda individ väl är densamma som den Palmén omtalar såsom erhållen på Hogland.

Vid Arkangel träffades en gång 4 st., Meves. Vid Riga, på Peipus, vid Dorpat, och i några trakter av Estland sällsynt; häckar ej i Lifland, Meyer. Då och då i Östersjöprovinserna, erhållen vid Mitau en gång, Seidlitz. Upptagen bland Östersjöprovinsernas foglar, Schweder. Skall häcka i Lithauen, Kurland och Lifland, Tyzenhauz, till 56½° n. br., Sabanaëff; i Polen tillfällig, Klein, Taczanowski, och i Ukrain, Kessler.

Mycket talrik i S. Ryssland vid sjöar och stora floder; i Tatariet och Mongoliet, Pässler; i synnerhet omkring Azowska sjön, Kaspiska och Svarta haven och stepperna i dessa trakter; går ej upp till de skogiga och nordliga trakterna. Vid Sarepta träffad i mars, häckar, Baldamus; Terekfloden och Lenkoran, Ménétriés, Dresser. Årligen i sjöarna i trakten av Selenga och Argunj, Pallas, Radde; träffad den $\frac{29}{17}$ april 1856 vid Onon-Borsa. Vid Ussuri ovanom Sungaris mynning i juli, i flockar om

8—10 st. Japans *Platalea major* och *Pl. minor* knappt skilda från denna art, RADDE. Cf. SCHLEGEL, Mus.

I N. Tyskland flere gånger träffad: i Danzig 1 gång i juni, BÖCK; vid Mandelkov vid Stettin flere år före 1856 erhöllos 2 st., HOLLAND; på Rügen. I Preussen sällsynt, KLEIN, 1750; flere år före 1846 erhållen vid Königsberg, RATHKE. I Münsterlandet, BOLSMANN; på Süderelbe, E. v. HOMEYER; erhållen i Wormser Bezirk, W. NICOLAUS. Har visat sig i Wetterau, träffad vid Rhen i juli 1803 och 2 unga foglar vid Main den 10 juli 1807, C. JÄGER.

Till en plats i Mittelfranken kommo i sista tredjedelen av maj 1863 33 st., stannade 3 dagar, och sedan 2 blivit skjutna, drogo de övriga åt NV.; 14 dagar senare kommo 6 st., av hvilka en yngre fogel sköts, stannade till början av juli. Om samma tillfälle säges, att foglarna kommo i medlet av maj, att de uppehöllo sig en längre tid och, sedan 2 gamla hanar blivit fälda under loppet av 8 dagar, drogo bort åt NV. i vinkel-form såsom Vildgäss; i början av juli sköts en ensam ung fogel. Iakttogs i Aischtrakten flere gånger; den $\frac{22}{9}$ 1857 uppehöll en sig i närheten av en flock tama Gäss; den $\frac{29}{9}$ 4 stycken; den $\frac{18}{5}$ 1859 sågs en; en liten flock kom den $\frac{20}{5}$ till Nürnberg och ett par till Aischtrakten, drev omkring från den $\frac{20}{5}$—$\frac{29}{6}$, då en sköts vid Neuhaus, JÄCKEL.

Mycket sällsynt i Schweiz, SCHINZ; i Ticino, RIVA; oregelbundet flyttande i Genève-dalen, F.-BEAUMONT.

I Böhmen visade han sig sällan. År 1828 kommo 10 st.; 1863 kommo över 100 st. till S. Böhmen, uppehöllo sig från maj—aug., men häckade ej. Vattenbrist i Ungern synes hava drivit fogeln hit, FRITSCH. Ej sällan under flyttning i Galizien och Bukowina, ZAWADSKI. I Syrmien 1838 talrik, LANDBECK. Häckade 1853 der och i Militärgränsen, ETTINGER, och även senare, v. PELZELN. I trakten av Wien erhållen d. $\frac{8}{5}$ 1813, NATTERER, och d. $\frac{18}{5}$ 1859, Gr. MARSCHALL, v. PELZELN. Häckar i Siebenbürgen i större kärr med rör, buskar och träd, LANDBECK. Häckar i Banatet, v. PELZELN. Erhållen i Ungern, BÖCK. Häckar der i Hvita moraset, BALDAMUS. Häckar på Obedska Barra, ETTINGER. Erhållen i Pamhagen, Ungern, sept. 1823, v. PELZELN. Häckar vid Donau i mängd, FRITSCH; talrik längs Donau genom Ungern och vid Svarta havet, kommer i mars och apr.; i Grodek den $\frac{21}{5}$, bortflyttar i aug., i Mediasch d. $\frac{28}{8}$, K. FRITSCH.

På Oldenburgs nordsjökust 2 st. erhållna i jan., v. NEGELEIN. Niederelbe, BOECKMANN. Häckar i Holland vid lägre Maas; i Ostfriesland häckar han icke, men träffas ej sällan der under sensommaren, v. DROSTE. Kommer stundom till Frieslands kust, såsom år 1858; i aug. stundom ett stort antal i små flockar under ett par veckor i hela provinsen, ALBARDA. I Ostfriesland ej sällsynt. Häckar i SV. delen av Nederländerna. Gamla och unga skjutas der, v. DROSTE. En häckplats vid Nieuwerkerk, nära Rotterdam, besöktes av SCLATER i maj 1867, och han såg många av foglarna, men äggläggningen hade icke då börjat, och platsen skall sedan hava blivit utdikad. År 1877 besökte han Horster Meer, mellan Amsterdam och Utrecht, söder om Zuiderzee. Ägg insamlas under två veckor i maj och juni och säljas i Amsterdam. Den $\frac{4}{7}$ sågos vid pass 500 st. Bo 2—3 tum över kärrets yta. På 3 platser funnos tillsammans åtskilliga tusen bon; på 'reed-beds' utan vidare underlag, SCLATER. Om vår och höst på Flanderns havskuster; sällsynt i det inre Belgien, DE SELYS.

Flyttar över Kanalen och förekommer regelbundet i Wales. Träffad i november. 1814 i Somersetshire, MONTAGU. För 200 år sedan häckade han i östra trakterna av Storbritannien, är

numera endast tillfällig, mest vid kusterna. Enligt Stevenson besöker han nästan hvarje år Norfolk, och enligt Sir Thomas skall han häcka i Suffolk, kommer i mars, bygger i träd, men till följd av sin vackra fjäderklädnad skjutes han, och få synas få häcka i ro. De flesta, som träffats, voro unga foglar. I Irland förekommer han även nästan hvarje år. På Shetlandsöarna tillfällig, Edmondstone.

Mycket sällsynt i Frankrike, erhållen vid Chartres några år före 1767, Salerne. I Eure-et-Loire 3 st. skjutna på långa mellantider, Marchand. Träffad vid Boulogne, Degland, och i Seine-inférieure, Hardy. I Savoyen sällsynt, Bailly. Träffad i Côte d'Or: i Labergement-les-Seurre; vid Auxonne, på stranden av Saône, d. $\frac{27}{2}$ 1867 och vid Dijon, Marchant. Enl. Degland och Gerbe i synnerhet längs kusterna vanlig i små, men stundom i stora flockar om 500 st. Enligt E. v. Homeyer skall han i Frankrike icke flytta längs kusterna.

I Portugal vid Alemtejo, de Bocage, A. C. Smith, 1868. I Spanien mycket allmän vid Guadalquivir i maj 1869, häckar även i trakten, Lord Lilford. Vid Albufera sällsynt på flyttning i okt., Vidal. Vid Gibraltar är han allmän på kärren; erhållen i april; flyttar i nov.; häckar även nära Casa Vieja, ej talrikt, Saunders.

På Sardinien om vintern allmän, Malherbe, Brooke. Sällsynt i Toscana, visar sig om våren, Savi, Dresser. På Sicilien i april och okt., ej allmän, Döderlein, Dresser. På Gozzo och Malta sällsynt, erhållen i maj, sept. och nov., C. A. Wright.

Kommer till Grekland spridd i april, men stannar endast under kort tid, häckar ej; i okt. talrik både på kusten och närliggande ängar. De unga icke skygga, v. d. Mühle. Visar sig efter dagjemningen på Peloponnesus, Lindermajer. I Epirus under stränga vintrar sparsam. I Grekland vid Petala och Lepantoviken mera allmän, Powys m. fl. Flyttar över Cykladerna vår och höst, Erhard. På Kreta träffad d. $\frac{10}{6}$, Drummond. På Epirus, Lord Lilford.

I europeiska och asiatiska Turkiet; häckar i Erzerum, Dickson, Ross. På Cypern träffades d. $\frac{1}{11}$ en gammal hane, Aug. Müller. I Palestina sällsynt, Tristram.

På Azorerna tillfällig om vintern, C. Bolle m. fl. Flyttar ej sällan till Kanarieöarna. Träffas stundom om vintern på Teneriffa; åt guldfiskar ur en vattenreservoir, Bolle.

I NV. Afrika, Algeriet, alla årstider talrik, men Loche såg inga häckplatser. I Tanger och Marocko sällsynt, Drake.

I Algeriet, Labouysse. Om vintern i Egypten i flockar om 100—1,000 st.; vid Menzaleh m. fl. sjöar. En och annan vid Alexandria; går till Derr i Nubien; nära Kairo den $\frac{26}{1}$; den $\frac{27}{1}$ i tusental, bröderna Brehm. Allmän, men mycket skygg och svår att komma inom håll, flockvis om vintern, Taylor. I Egypten och Nubien mycket talrik på låglandets vattendrag och Fayoom, Shelley. Mycket allmän vid Nilen, ofta i sällskap med Pelikaner och Hägrar. I Sennaar d. $\frac{16}{3}$, $\frac{17}{3}$, $\frac{15}{5}$; i Egypten d. $\frac{28}{5}$ i mängd, Vierthaler. 'Mycket små' specimina parvis eller i små flockar på hela kusten av Röda havet, men ej sydligare än till Dahalak under sommar och höst, v. Heuglin. I Sudan ersättes den av *Platalea tenuirostris*, som ej är så talrik som *Platalea leucorodia*. Träffad vid Kap, enligt Latham, men ej, så vidt jag känner, efter hans tid.

Övervintrar i Persien, Indien, Kina, Pallas. I Duckun skall han vara något större än i Europa, annars alldeles lika, Sykes. I lägre Bengalen mindre allmän än *Ciconia alba*. Häckar på Ceylon, Legge.

Platalea major TEMMINCK, SCHLEGEL, Fn. jap. 1850, Av. 119. DAVID & OUSTALET, Ois. Chin. 1867, 451. RADDES och SWINHOES foglar från Ö. Asien; Amoy och trakten mellan Takoo och Peking, SWINHOE, stundom om vintern i Amoy. Vid Peiho-floden mellan aug. och dec. 1860, SWINHOE. Den skall hava längre näbb, vara mindre naken vid näbbroten, hava renare färg, gul. DAVID & OUSTALET anse den skild från Europas art. SCHLEGEL anser denna och *Pl. minor* tillhöra samma art, och att den varierar i storlek.

Skedstorken har i sitt levnadssätt mycken likhet med Storken; besöker kärr, enl. flere författare, i synnerhet dem, som äro belägna nära havskusten. Mycket skygg och försigtig. Tyckes vanligen vara fredlig. Vid häftig sinnesrörelse reser han fjädrarna på ända. Är sällskaplig, lever tillsamman med andra foglar av samma art och med Hägrar. Sommaren 1822 sällade sig en till tama Gäss, lät driva sig hem med dessa, oaktadt ett bomskott blivit avlossadt mot honom. BRUCH förklarar detta såsom följd av könsdrift, E. v. HOMEYER. Han klapprar även med näbbet, men ljudet är ej så starkt som Storkens.

Lätet skall vara djupt, liknande Hägerns.

Flygten liknar Storkens: han bär huvud och näbb rakt framsträckta och fötterna sträckta bakut, flyger med jemna vingslag, stundom i cirklar till betydlig höjd. FABER säger, att han icke kan simma. Flyger vid flyttning högt och stundom på rät linie.

Födan utgöres av fisk, fiskyngel, Grodor, Ormar, *Notonecta*, insektlarver, små krustaceer, mollusker, Daggmaskar, även vattenväxter. Frukter av *Sparganium*, *Potamogeton*. Då han fångar djur, gör han sidorörelser med näbbet, likasom Skärfläckan.

Boet bygges i höga träd, i närheten av kärr, och kolonivis, av grova grenar och grästorvor m. m. och är så stort, att en fogel kan ligga och makan stå deruti. På vissa ställen bygger han i kärr på tuvor; ibland flytande rör nedtryckas några blad till bädd. I Abyssinien på torra grenar; boet är platt och obetydligt fördjupadt och har ringa bädd. De gamla såg v. HEUGLIN ej ruva om dagen. Omkring 24 bon funnos på en plats, 20 steg i längd. Bon funna på sank mark med tätt gräs eller på *Avicenna tomentosa* L., 30 fot högt eller på marken nära vatten. De unga få ej sina näbb utvuxna förr än på hösten, då de även få föräldrarnas läte: 'pierr pierr', v. HOMEYER. Sedan ungarna blivit fullvuxna, flyga de, enl. PALLAS, i långa, tvära, rätliniga trupper i noggrann ordning.

Köttet skall likna Gåsens, de ungas skall vara särdeles godt, LATHAM. Kött hvitt, välsmakande, t. o. m. utmärkt, av gamla dock något segt, PALLAS. v. FRAUENFELD säger, att köttet är dåligt. Ätes i Grekland, köttet smakar icke illa, v. D. MÜHLE. Ansågs av zigenare vid Obedska Barra såsom minst tranigt och smakligare än Hägerns. De koka honom i vatten; äggen, som även ansågos bäst, blandas i soppan, under det att ägg av Hägern knappt voro njutbara. ETTINGERS vägvisare 1857 hade på våren redan levat 8 veckor av ägg och unga foglar. Detta var hans lyckligaste tid, hvarunder han bodde i skogen vid Hägerkolonier och hade sin spiskammare i träden.

Hålles ofta tam i zoologiska trädgårdar. Häckade i Berlin 1881 och 1882 och utkläckte 4 ungar i början av april.

Ibland fjädrarna leva: *Docophorus sphenophorus* NITZSCH, talrik; *Lipeurus platalearum* NITZSCH.

Inelvsmaskar: *Distomum bilobum* RUD.; *Tænia urceus* WEDL; *T. capito* RUD.; *T. omalancristata* WEDL; *T. filirostris* WEDL, alla i tarmkanalen.

Λευκερώδιος Leukerodios ARIST., Interpr. GAZA, Lugd. 1580 VIII 3 p. 278. BELON, Oyseaux 1555, 194. SUND., ARIST., 1863, 1864, n. 131.
[nec *Platalea* CICERO, De Nat. deor. 49, nec *Platalea* PLIN. X 40.]
Cochlearia ALBERTUS MAGNUS.
Pelicanus s. Platea GESN., Av. 1555 640. SALERNE, Orn. 1767, 317.

Albardeola GAZA, Aristot. IV 1580 VIII 3. WORM, Mus. 1655, 310.
Leucorodios s. Platea, Albardeola ALDR., Av. III 1635, L. 20, C. 13, p. 116, 117 XII 5.
Ardea alba JOHNST., Av. 1657, 103; *Pelicanus s. Platea* Tab. 46.
Platina s. Cochlearia OLEARIUS, Gottorff. Kunst-Kamm. 1666, 23.
Platea RAY, Syn. 1713, 102. BRISS., Orn. V 1760, 352; Ed. 1763, II 300.
Platea s. Leucorodius MASILI, Danub. V 1726, tab. 12. KLEIN, Hist. Av. 1750, 126, 165, 193; Stemm. 1759, 30; Vög. 1760, 233, Löffelgans 305, 354. GMEL., Reise 1770, 163.
Platelea Platea L., S. N. 1735; II 1740, 46.
Anas n. 87; L., F. Sv. I 1746.
Anas Platalea L., S. N. VI 1748, 22.
Platalea leucorodia L., S. N. X 1758, 139; Fn. II 1761, 56; Mus. Ad. Fr. II 1764, 26; S. N. XII 1766, 231. LATH., Ind. II 1790, 667. LATH.-B., III, I 1796, 1; IV, II 1812, 411. BRÜNN., Orn. 1764, 46. GADD, Sjöfogel 1769, 7: »Ruocon päristäja». PH. MÜLL., L. S. II 1773, 361. MÜLL., Prodr. 1776, 22. GM., L. S. N. 1788, 613. GRILL, Tal Söderfors, 1796, 28. RETZ., Fn. 1800, 166. MEY., Wetter. Ann. 1809, 52; Vög. Liv- u. Esthl. 1815, 179. MEY. u. W., Tasch. II 1810, 330. PALL., Reise 1771, 377; Zoogr. II 1811, 162. CUV., R. A. 1817, 482. TEMM., Man. II 1820, 595; IV 1840, 387. NILSS., Orn. II 1822, 29; Fn. II 1858, 173. TEILM., Danm. o. Isl. Fugl. 1823 111. EDMONDST., Mem. Wern. Soc. 1823, 275. VIEILL., Enc. méth. III 1823, 1032. DŒRING, De pelv. met. 1824, 30. BRUCH, Isis 1824, 667; v. HOM., Wand. 1881, 264. FABER, Hochn. Vög. 1826, 248. BREHM, V. D. 1831, 600. SYKES, P. Z. S. 1832, 159. ESM., N. Mag. f. Nat. 1838, 256. RASCH, Mag. f. Nat. 1838, 376. NAUM., V. D. IX 1838, 312. DICHS., ROSS., P. Z. S. 1839, 134; Ibis 1877, 416. SCHINZ, Fn. helv. 1838, 103; Eur. Fn. I 1840, 315. ZAW., Fn. 1840, 105. KEYS. u. BL., Wirb. E. 1840, 377. DE SERR., Migr. 1842, 124, 208. DE SEL., Fn. 1842, 134. LANDB., Isis, 1842, 198. SCHLEG., Rev. 1844, CI. JARD., B. of Gr. Brit. III (1842) 160. MALH., Fn. Sic. 1843. 177. V. D. MÜHLE, Orn. 1844, 118. RATHKE, N. Preuss. Prov.-bl. 1846, Sep. 12. A. BREHM, N-a 1849, 1 H. 57; J.f.O. 1854, 80-1; 1855, 375-6; 1858, 326. BALD., N-a 1849, 77; 1852, 2 H. 87; 1853, 306. THOMPS., Irel. II 1850, 178. BÖCK, Ber. 1851, 19; J.f.O. 1864, 139. VIDAL, Mem. Madr. Ac. 1851, ref. J.f.O. 1855, 312. KJÆRB., Danm. F. 1852, 270. NEGEL., N-a 1853, 224. LABOUYSSE, l. c. 344. BAILLY, Orn. Sav. IV 1854, 113. WALLENGR., N-a 1855, 144. BOLSM., l. c. 316. BOLLE, J.f.O. 1855, 176; 1857, 263, 339. DEGL., N-a 1855, 418. HARDY, l. c. 422. VIERTH., l. c. 470,-1,-9; 1856, 71. F.-BEAUM., N-a 1856, 165. v. HEUGL., V. NO. Afr. 1856, 312; J.f.O. 1867, 282. HOLL., N-a 1857, 125; Wirb. 1871, 81. HARTL., W. Afr. 1857, 226. ETTING., Abh. z.-b. G. 1857, 74. JÄCK., N-a 1857, 387; Ber. Bamb. 1863, 89; Abh. N. G. Nürnb. 1864, III 126. ERH., N-a 1858, 13. C. JÄG., Offenb. Ver. Nat. II 1858, 14; N-a 1858, 171. TAYL., Ibis 1859, 51. A. v. HOM., J.f.O. 1858, 369. FINSCH, l. c. 386. SEIDL., Sitz.-ber. Dorp. I 1853—60, Sep. 39. LINDERM., Vög. Griech. 1860, 155. POW., Ibis 1860, 348. SWINH., l. c. 65. IRBY, Ibis 1861, 244. SWINH., l. c. 344. RADDE, SO. Sib. 1863, 21, 254. v. PELZ., J.f.O. 1864, 72; Abh. z.-b. G. 1871, 718; Denkschr. Ak. d. W. Wien 1874, 243. C. A. WRIGHT, Ibis 1864, 144. W. NICOLAUS, J.f.O. 1865, 79. RIVA, Orn. 1865, 406. GODM., Ibis 1866, 101. ALBARDA, Herkl. Fn. III 1866, 225. MARCHAND, Rev. & Mag. Z. 1867, 34. TAYL., Ibis 1867, 70. BLYTH, l. c. 173. COLLETT, Vid. S. Forh. 1868, 172; Ibis 1869, 227. TRISTR., Ibis 1868, 326. C. A. SMITH, l. c. 454. v. DROSTE, J.f.O. 1868, 406; Bork. 1869, 257. MARCHANT, Cat. 1869, 69. BORGGR., V. Nordd. 1869, 125. GRAY, Handl. III 1871, 37. SAUND., Ibis 1869, 183, 1871, 394. SCHWEDER, Synops. Progr. Riga 1870, 26. ELW., BUCKL., Ibis 1870, 334. HOLL., Wirb. Pomm. 1871, 81. SHELL., Ibis 1871, 314. A. FRITSCH, V. E. 1871, 394. v. FRAUENF., Verh. z.-b. G. 1871, 1186. PALM., Finl. Fogl. 1873, 289. DRESS., B. Eur. XXIII 1873. BOD., Zool. Gart. von Berl. 1875, 23. ROHW., Vög. Schl.-H. 1875, 19. KRÜP., Momms. Griech. Jahr. 1875, 256. LEGGE, Ibis 1875, 404. COLLIN, Scand. Fugl. 1876, 488. SCLAT., FORB., Ibis 1877, 412. AUG. MÜLL., J.f.O. 1879, 392. E. v. HOM., Wand. 1881, 81, 120, 233, 264, 363; Reise 1880, 16. BOECKM., Orn. C. 1882, 35. Gr. MARCH., v. PELZ., Orn. vind. 1882, 112.
Platea leucorodia LEACH., Cat. 1816, 33. DRESS., B. Eur. 1873, P. 23-4.
Platalea nivea (♀?) BREHM, V. D. 1831, 600.
Platalea pyrrhops HODGS., GRAY, Zool. Misc. 1844, 86, t. DRESS.
Spatola SAVI, Orn. Tosc. 1827-31 II 361.
White Spoonbill MONTAGU, Trans. L. S. 1815, 20.
Löffelreiher, Löffler BREHM, Orn. C. 1882, 99. A. R., l. c. 78.

Fam. 3. *Ibidinæ.*

Näbb längre än huvudet, smalt, trindt, bågformigt, nedåt böjdt; näsfåror nå näbbspetsen, som är trubbig, hel, nedtryckt. Klor hoptryckta, spetsiga; den mellerstas inre kant med 2 eller 3 inskärningar.

IBISSLÄGTET, *Ibis* Cuv.

184 b. SVART IBIS, *Ibis falcinellus* (L.), pl. LXXVII, fig. 3.

Fjäderklädnaden fram- och undertill rödbrun; rygg, kors, stjert och vingar mörkgröna, glänsande.

♂ > ♀. Ungar på hösten: huvud och hals med hvita bräm.

1. *Hane, gammal,* 20 mars 1881, S. Spanien, Schlüter.

Liknar n:r 2. Huvud ovan violettbrunt, metallglänsande, i viss dager grönt; haka fjäderklädd längre fram än panna och underkäk; nacke rödbrun. Stjert tvär, men svagt å båda sidor utskuren; stjertpennor 6 par: 1=6>5= de övriga; handpennor stora 10, mörkt violettgröna; 3=2>1>4; 1 och 2 med infan, 2—4 med utfan vid spetsen utskurna; undre hand- och armtäckare violettgröna, i viss dager med grå skiftning; de mellersta och undre kanttäckarne violettgröna; undre överarmtäckare långa, mörkbruna med svagare skiftning; vad rödbrun; tår och klor = n:o 2; de senare med jemna kanter, utan kam.

2. *Gammal,* Dalmatien, Feldegg, Riksm.

Näbb svart, spets mörkbrun, näbbås smal, kullrig, bågböjd, vid spetsen fårad; näsås rät, något sluttande. Käkkanter avrundade. Näsborrar låga, högst vid midten; näsfåran når sjelva spetsen, djup. Huvud ovan mörkgrönt med violett skiftning och metallglans, likasom alla gröna fjädrar; ögonvrå naken; huvudets sidor och haka violettgröna, bakåt med rödbruna spoltrakter. Hals och kräva rödbruna; nacke rödbrun med gröna brämtrakter. Rygg och skulderfjädrar framtill rödbruna, baktill gröna med violett skiftning och metallglänsande; kors och övre stjerttäckare violettgröna. Stjert tvär, violettgrön; stjertpennor 6 par. Bröst och sidor rödbruna; mage rödbrun med mörkbrunt, svagt bräm; undre stjerttäckare och slaksida violettgröna; tumvinge med 4 fjädrar, gröna; handpennor gröna: 2>3=1, för övrigt = n:o 1; armpennor 12, rödgröna, de innersta nå nära vingspetsen; armbågspennor 3: 1>armpennorna, mörkt grönvioletta; överarmpennor violettgröna; handtäckare, även de små, gröna; armtäckare och de mellersta violettgröna; arm- och överarmkanttäckare rödbruna, handkanttäckare violettgröna; undre handtäckare grå-violettgröna, de övriga violettgröna; undre överarmtäckare rödgröna. Fötter svarta; smalben upptill odeladt, nedtill med små sköldar. Tars framtill ringlad; tarssula med små sköldar; tår: 3>4>2>1, ringlade; klor mörkbruna, spetsiga, något böjda: 3>1>2>4.

3. *Gammal, vinterdrägt,* Odessa.

Näbb svartbrunt, mot spetsen blekare. Huvud och större delen av halsen violettbruna med hvita brämstreck utan metallglans; ögonvrå naken. Halsen nedtill och krävan violettbruna. Rygg och skulderfjädrar violettgröna med matt glans likasom hela fjäderklädnaden. Fötter bruna. Vad gråbrun.

4. *Omkring 3 dygn gammal,* S. Ryssland, C. Möller.

Över ögat och å nacken få små hvita fläckar. Framhals med hvita tvärstreck. Dunklädnaden för övrigt svart.

5. *Ung,* september, Södermanland, Leczinsky.

Näbb brunt, starkt nedåt böjdt, något hoptryckt; näbbås kullrig, vid spetsen i midten långsåt fårad; näsås vid roten platt. Käkkanter inböjda, utom vid roten, avrundade; underkäkens fåra når förbi midten av näbbet; hakfåra når till käkspetsen. Näsborrar låga, smala, vidast baktill; näslock smalt, platt, näsfåra från näbbroten till spetsen, djup; ögonvrå naken; huvudet och översta delen av halsen svartbruna med hvita brämstreck; haka smal, bildar framåt en mycket spetsig vinkel; framhals och kräva mörkbruna med något ljusare bruna spetsar och bräm; halsrygg likaså, men något mörkare. Rygg, kors och skulderfjädrar violettgröna med matta bräm; övre stjerttäckare korta, mörkgröna, glänsande. Stjert tvär, något urnupen, mörkgrön med svarta spolar; stjertpennor 6 par. Bröst, sidor och slaksida mörkt gråbruna; mage och undre stjerttäckare brungröna; tumvinge med 3 fjädrar, mörkgröna; handpennor 10: 2—3 med utfan mot spetsen utskurna, 2>3>1, mörkt blågröna, spolar mörkbruna; armpennor 12, gröna, spolar svarta; armbågspennor 3: mörkt brungröna med svarta spolar, 1> de innersta armpennorna, når nästan vingspetsen; handtäckare blågröna; armtäckare gröna, kanterna med dragning åt brunt; undre handtäckare gröngrå; undre överarmtäckare långa, mörkt brungröna, de övriga gröna med dragning åt brunt. Fötter mörkbruna; vad mörkt gråbrun; smalben naket av fötternas färg. Tars framtill med 20 hela sköldar; tarssula med små sköldar; tår: 3>4>2>1, simhud mellan 3 och 4>mellan 2 och 3; 1 i nästan samma plan som de övriga.

№	1 ♂	2	3	4p	5j
Huvudets längd (+ näbb)	—	—	—	—	164
Näbb, längd till pannan	103	113	133	17	122,5
» » » munvinkeln	103	113	133	—	127
» » fr. spets. t. näsborr	90	100	—	—	117
» höjd vid roten	17	19	17,6	—	16
» » » näsborrarna	13	14,3	—	—	13,5
Gapets bredd	17	18	—	—	18,5
Näbbets bredd vid näsborr	10	9,5	—	—	9,5
» minsta bredd	3,6	4	4	—	4
Näbbspetsens bredd	4,7	5	5,2	—	4,7
Näsborrar	c. 7×2	5,6	—	—	c. 6,6
Vingens längd, direkt	272	270	280	—	280
Tumvinge	92	96	89	—	103
Stjert, längd	102	107	90	—	103
Smalben till hälleden	—	51	69	—	67
Tars	80	86	99	15	110
Mellantå med klo	55+13	60+15	—	18,5	61+16

Ägg. Ovala till nära elliptiska, djupt blågröna med svag glans.

1. 1875, Turkiet. e ljusare.
2. 23 maj 1865, Save. Djupare blå.
3. 1880, Dobrudscha, Krickeldorff. Grönblå; djupa, ojemna porer; a och b med långa, djupa, longitudinella gropar, de flesta något spiralformiga.
4. 21 maj 1879, Ungern, Schlüter. Grönblå, knappt ljusare än n:o 4.
5. 23 maj 1865, ljusblått; b mörkblått.
6. Enligt Collett.

På Island erhöllos våren 1824 5 st. av en flock om 10—12 st. På Färöarna säges han icke särdeles ovanligt förekomma bland flockarna av *Numenius*, H. C. Müller.

Unga foglar hava i Norge träffats några gånger. Vid Bodö, 67° n. br., i sept. 1835, Esmark; i Ringebo, Rasch; vid Kristiania några gånger, såsom hösten 1839; vid Drammen i juli 1862; vid Bergen 2 st. 1848, Koren, Collett.

En gång, den $\frac{7}{9}$ 1842, träffades 2 unga foglar vid Upsala, Mesch. Erhölls i Amne härad, nära Venern, hösten 1866, genom Kolthoff, till Göteborgs museum, Malm. Omtalas 1798 av Thunberg såsom erhållen på Gotland. En gammal fogel derifrån beskrevs av Nilsson, som även omnämner honom såsom erhållen i Södermanland och Skåne.

Omtalas såsom dansk uti Pontoppidans atlas och från Seland av Brünnich, 1716. På Fanö vid Jutland i sept. 1826 en flock bland *Limosa* och *Numenius*, Teilmann; vid vestkusten, Kjærbölling.

Sällan i Holstein och Slesvig. En erhållen vid Neuhausen; en ung den $\frac{25}{10}$ 1825 nära Segeberg, Kjærbölling. Vid Fredrikstad, enligt Hage, och vid Elbes utlopp 1824, Naumann.

I Finland erhållen vid Kuustö vid Åbo en sommar i början av 1830-talet, 2 stycken hade följts åt, Palmén. Är upptagen bland Östersjöprovinsernas foglar, Schweder. Vid Sarpa vid Sarepta från maj till aug., häckar, Moeschler. Talrik omkring Svarta och Kaspiska haven och vid nedre delarne av de deri utflytande floderna; flyttar med *Ardea nycticorax* från söder och uppehåller sig der flockvis över grunda vattendrag och kärr; bortflyttar i slutet av aug., Pallas.

Visar sig sällan i Ö. Preussen, Rathke. Träffad vid Elbing, Böck. I Pommern mycket sällsynt, Hornschuch, Schil.; före 1871, Holland; Usedom d. $\frac{21}{10}$ 1880. I Mark sällsynt, Vangerow; i Anhalt mycket sällan: 1 gång på 50—60 år, Naumann. Stundom

№	1a	b	c	d	e	2a	b	c	d	3a	b	c	4a	b	c	5a	b	6
Äggets längd	54,8	52,9	51,8	50,7	50,5	54	53,5	52,6	52,4	53	52,3	51,9	52,78	52,35	51,49	50,6	48,3	'56'
» bredd	36,4	38,5	37,3	37,3	37,5	39,8	37,6	37,5	38	37,7	35,8	36,3	35,30	34,77	35,51	36,6	33,9	'38'
» spets	18,4	14,4	14,5	13,4	13	15,2	15,9	15,1	14,4	15,3	16,5	15,6	17,48	17,58	15,98	14	14,4	18
» reducerade längd	1,5	1,37	1,39	1,36	1,35	1,36	1,42	1,4	1,38	1,4	1,46	1,43	1,49	1,51	1,45	1,38	1,42	1,47
» rektangel	1867	2037	1929	1751	1894	2149	2012	1973	1991	1998	1872	1904	1863	1820	1828	1852	1613	2128

vid Rhen, Bruch. Har träffats i Wetterau. Ytterst sällan vid Offenbachsfloden och vid dammar i Aschaffenburg vid Main, erhållen i Hanau, C. Jäger. Högst sälsynt vid lägre Bodensjön, Walchner.

Träffad i Memmingen. I Mittelfranken erhållen 1833 och d. $\frac{20}{10}$ 1854, Jäckel. I Schwaben och Neuburg sällsynt, Leu; den $\frac{20}{10}$ iakttogs en ung fogel, som knappt kunde nås på 100 steg, Jäckel.

Sällsynt i V. Schweiz; sedan några år oftare och nästan alltid på våren; i Bern även i jan. och juli, Schinz, 1838. I Genève-dalen oregelbunden, F.-Beaumont.

I Oberlausitz träffad under äldre tider 2 gånger, såsom år 1625, men ej i senare tid, Tobias. Träffad i Böhmen, A. Fritsch.

Militärgränsen, v. Pelzeln. Häckade 1853 på Obedska Barra, Ettinger. En gång erhållen i Salzburg, v. Tschusi. En gång vid Laibach den $\frac{1}{5}$, K. Fritsch. Häckar kolonivis i svårt tillgängliga kärr med rör. Under flyttning ej sällsynt i Siebenbürgen. I Banatet talrik, Landbeck, 1842. Häckar der, v. Pelzeln, 1864. En ung hane, till en del med hvita fjädrar, erhölls i aug. 1809, Natterer, Naumann. Erhållen från Ungern, Böck. I S. Ungern kommer han till sina häckplatser i april och maj, bortflyttar i aug. och sept., K. Fritsch. Kolonivis i Hvita moraset. Vid Semendria d. $\frac{16}{4}$, Baldamus. Kommer i långa tåg om våren till Donau för att der häcka. Iakttogs flyttande norr ut vid Donau den $\frac{3}{5}$, v. Homeyer. v. Madarasc säger i brev, att flyttningen i trakten av Budapest i allmänhet gick i riktning från SO. till NO., iakttogs den $\frac{20}{4}$ 1881, v. Homeyer. Redan den $\frac{6}{4}$ s. å. drogo *Numenius arquata* och *N. phæopus* i stora flockar från Ö. till V. och vid N. vind, v. Madarasc, hvars brev publicerades av v. Homeyer först efter tryckningen av min uppsats om Spovarnas förekomst i dessa trakter, p. 362—372. I Herzegowina, K. Bayer, v. Tschusi. I Syrmiska träsken 1839, Landbeck.

I Belgien 2 stycken erhållna vid Tournay. I La Moselle och Picardie de flesta i maj. Icke träffad i trakten av Bergues, sedan de stora träsken uttorkats, de Selys.

Ofta träffad i England söder ut från Northumberland, Jardine. I juni 1825 vid Helston 2 st.; vid samma tid 2 st. nära Penzance, 'L. F.' Sällsynt i Irland: de flesta äro årsungar, såsom år 1818; d. $\frac{30}{8}$ 1819; i nov. 1851 och i nov. 1840, Thompson.

I Eure & Loire mycket sällsynt, Marchand. Träffad i Seine-inférieure, Hardy. I N. Frankrike; i sept. hvarje år i les Landes och Pyrenéerna, stundom i stora flockar, stundom i mindre om 12—15 st. I S. Frankrike regelbunden på flyttning. Vid Lyon mycket sällsynt, O.-Galliard. I maj under många år talrik, de flesta draga bort, men somliga kvarstanna och häcka i Camargue, ehuru sällsynt, enligt J. W. v. Müller. I Côte d'Or träffad den $\frac{17}{5}$ 1861, stundom om våren, Marchant. På Pyrenéerna talrik(?), Lapeyrouse, Thunberg.

Nära Palma en och annan eller i flock till 12 st. den 15—25 maj, även i medlet av april; ej funnen häckande, A. v. Homeyer. I Kastilien. Albufera om vintern, Vidal.

Träffad i Alemtejo, Portugal, A. C. Smith. I Spanien om vintern, Vidal. Tillfällig och ej talrik i jan. i NV. Spanien, Rios Naceyro. I S. Spanien talrik i Marisma, der han anses häcka, Saunders. På Balearerna om sommaren.

Gessner såg honom levande om sommaren i Ferrara; i Italien träffades han ej sällan. Enligt Cara kommer han till Sardinien om hösten och stannar der över vintern. Salvadori fann honom ej, men många exemplar även av unga foglar funnos på

museet i Cagliari. På Sicilien under flyttning i mars eller april och okt. sällsynt; under somliga år dock talrikare, Malherbe. Den $\frac{24}{4}$ 1841 sågs 90 (eng.) mil från Syracusa en flock om 12 st., kommande från SV., Thompson. På Gozzo och Malta kommer han regelbundet vår och höst i små flockar. Stundom synes en och annan i flockar av *Ardea garzetta*, C. A. Wright. Flyttar om våren över Malta, sprider sig över norra kusterna, der han besöker kärren.

Erhållen i trakten av Triest 1815 i sommardrägt, v. Pelzeln. I Grekland i början av mars vid frisk NO. vind visar han sig plötsligt. Efter 14 dagar är han borta, i okt. återkommer han med ungar, stannar då endast kort tid. Torgföres ofta om våren, v. d. Mühle. Kommer vid vårdagjemningen i stort antal, stannar till den $\frac{10}{5}$—$\frac{15}{5}$, då nästan alla på en dag försvinna; stannar på hösten knappt en dag, Lindermayer. År 1873 d. $\frac{29}{3}$ kommo de första till Attica; erhållna den $\frac{5}{5}$ 1859, den $\frac{10}{5}$ 1862, d. $\frac{4}{4}$ 1868, Krüper. I flock sedda till den 15 maj, Simpson. På Epirus och Korfu temligen talrik under mars, april och maj. På Joniska öarna under många år talrik; kom omkring den $\frac{16}{4}$, bortflyttar i första veckan av maj. Flyttar över Cykladerna under vår och höst, Erhard. På Kreta fåtalig i slutet av april, Drummond.

I Turkiet under hösten; han utbreder sig över gränsländernas sumptrakter, om våren tillhör han endast vissa trakter. Häckplatser ombytas. På Hägerön vid Belgrad och träsken vid Oppara fans han förr i stort antal; år 1840 var han derifrån försvunnen. Fans häckande sistnämnda år i ett träsk, tätt bevuxet med rör och pilbuskar, vid byn Kupinowa kolonivis, Löbenstein. Kommer sent till Dobrudscha, Simpson.

I Palestina ganska sällsynt, Tristram. Ett par träffades om våren på Cypern, Aug. Möller.

På Teneriffa stundom om vintern; tog Guldfiskar vid S:ta Cruz ur en vattencistern, Berthelot, Bolle. I Tetuan, Marocko, om sommaren, Drake. I Algeriet häckade han, Labouysse; i juni, Tristram. I Zanaträsket, Ö. Atlas, träffad sent på våren, Salvin.

I Egypten om höstmånaderna, Hasselquist. Icke allmän, Tristram. Få häcka der; vanligen läggas 4 ägg. Vid sjöarna Menzaleh, Brurlos och Mœris flockvis om flere hundra st., ja tusenden, vid Mareotis, vid Alexandria ensam. Går till Derr i Nubien. I Sudan företrädes han av *Ibis tenuirostris;* NÖ. Afrika den $\frac{19}{5}$. Vid lägre Egyptens sjöar hvarje vinter. Träffad den $\frac{21}{1}$ 1851 vid Blå floden, 10—12° n. br. Han är skygg och försigtig och håller sig i midten av kärren på fria platser i flock om 30—40 st. samt på fält besådda med klöver och vicker, i närheten av vatten, A. Brehm. Den $\frac{22}{4}$ nära El Kab 3 st., annars vid denna årstid 'sällsynt'. På kusten av Abyssinien. Erhållen av Vierthaler i Chartum. I medlet av okt. i Ö. Kordofan, v. Heuglin. Ganska allmän der vattenväxter finnas; vid Zambezi, Sclater. I slutet av maj 1881 fäldes 81 st. vid Ugalla-floden av Reichard, Böhm. På NV. Madagaskar ej sällsynt, 6—8 st. tillsamman, Pollen; å vestkusten, Grandidier, Hartlaub.

Vid Tiflis d. $\frac{17}{5}$ april 1879, då efter NO. vind och +0,75 till +2,75° en fots snö låg. Såväl *Ibis falcinellus* som *Num. phæopus* m. fl. förfrös; de uppåtos under natten av Schakaler, Radde.

Allmän i Indien, Blyth; under den kalla årstiden vid vattendrag och på de översvämmade risfälten, Jerdon. Allmän och vanligtvis i flock. Sitter ofta i träd, Irby. Sundevall såg honom d. $\frac{23}{3}$ vid Sucsagar, i Bengalen. På Ceylon, Hartlaub.

Icke med visshet träffad i Kina, David, Oustalet, Swinhoe.

Erhållen på Luzon, SONNERAT, 1776; förekommer på sydkusten av Nya Guinea, ROSENBERG. I Australien, BLYTH.

Amerikas fogel anses av många såsom en skild art, av andra såsom en varietet och av andra åter såsom identisk med Europas. Hanen > honan: ♂ 518, ♀ 462; vingbr.: ♂ 903, ♀ 712; stjert: ♂ 110, ♀ 103 m.m. Den förekommer i många trakter: går norr ut till Manach och Ohio; träffas på Cuba, GUNDLACH; i Brasilien, A. FRITSCH. DURNFORD omtalar honom från Buenos Ayres, hvarest han skall vara stationär; mycket allmän, men talrikare om vintern än om sommaren. Att han skulle leva av as rättas. I magen funnos sötvattensmollusker. Han hade en obehaglig lukt. I Baraduo i april i stora flockar. Iris var ljust rödbrun. Även GIBSON omtalar fogeln från Buenos Ayres: i dec. 1875 sågs en flock om 100 st.; den $\frac{5}{1}$ 1876 flere mindre flockar; i dec. 1877 talrik.

Många uppgifter och minnesmärken från gamla tider föreligga om *Ibis*. Uti somliga av dessa kan man icke skilja hvad som rör vår fogel från hvad som gäller *Ibis ætiopica*, även kallad *I. religiosa*. Över allt, der den Svarta Ibis nämnes, gäller det *I. falcinellus*, då deremot den Hvita i allmänhet är *I. ætiopica*.

Första månaden i det egyptiska året hade fått namn efter Ibis, som även var en bild av Nilen, emedan han förtärde djur, som floden vid dess fallande lemnade efter sig i slammet.

Bilden av Ibis ibland hieroglyferna liknar den av *Grus virgo*, hvilken dock har och är tecknad med nacktofs och rakt näbb. Ibis är vid lineära hieroglyfer även igenkänlig: ögon, vingar och baktå äro å sådana icke tecknade. Ibis med halvmånen betyder Thoth eller Hermes. Se för övrigt CHAMPOLLION och BRUGSCH, av hvilka den förre utgivit en egyptisk grammatik, den senare en ordbok. Ibis var en bokstav i egyptiska alfabetet.

Ibland hieroglyfer å gamla byggnader och föremål i Egypten finnes ofta Ibis avbildad. Sålunda finnes den i Nationalmuseet i Stockholm, å steler: inhuggen i kalkstenar från 12:te dynastien, emellan åren 2268 och 2108 före Kristus. Ävenså å mumier, såsom å n:o 5 av Chefen Uaau, som anses tillhöra 16:de dynastien, mellan år 2108 och 1598 f. Kristus, i upphöjdt gyllne arbete, der Ibis dock har näbbet för starkt böjdt. Å kistan n:o 6, tillhörande samme Uaau, äro hieroglyferna inskurna i trä, och der finnes åtminstone en Ibis avbildad. Men man kan på dessa och flere väl se, att en Ibis är avbildad, men av teckningen icke bestämma arten, hvilket dock på andra mindre stiliserade avbildningar torde kunna låta sig göra. — Denna förmodan finner jag bekräftad av ADAMS, som säger, att alla målningar på Beni Hassap och i konungagravarna föreställa *Ibis religiosa*, som anses hava blivit införd från Abyssinien.

Anm. rörande *Ibis ætiopica* (LATH.), *I. religiosa* SAV. Enligt BRUSE, som reste i Nilländerna 1768-73 överensstämde L'Aboa hannés, *Ibis ætiopica*, med de gamla avbildningarna och de balsamerade foglarna, Voy. trad. p. CASTERA V 1791, 202. Den skall även vara avbildad i Herculanum, i mosaik från Palestrina, å gemmer, likaledes å medaljer från kejsar Hadrianus (se nedan p. 752). Enl. SAVIGNY, hvilken såsom naturforskare medföljde Napoleons tåg, förtär Ibis skalbaggar, maskar, krustaceer och små fiskar, men icke några ormar; både den svarta och hvita Ibis funnos icke sällsynt under hans resa vid Nilen, så långt vattnet gick upp, fångades i nät samt skötos och utbjödos med avskurna huvuden i mängd på alla torg i lägre Egypten. I fångenskap visade de sig icke vilda. De hvita gingo i små flockar om 8—10 st.; de svarta voro talrikare i flockar om 30—40 st. Sedan Nilens översvämning slutat, försvunno de och häckade icke(?) i Egypten.

Den egentliga orsaken till egypternas vördnad för Ibis anses vara den, att han kom med vattnets stigande.

Ibis ætiopica bygger i början av sept. vid Chartum på mimosor: i en sådan kunna finnas 20—30 bon; han lägger 3 ägg och en gång årligen. På

3:dje året blir halsen naken. I magen funnos isynnerhet skalbaggar, mest sådana som leva i träck. Unga uppfödda bliva lätt tama: de förtära ogerna Ödlor och Grodor, R. VIERTHALER. Kommer norr ifrån i dec., finnes alla årstider vid kusten av Ö. tropiska Afrika, der han söker sin föda på havsstranden vid lågt vatten. Dess kött är mycket smakligt. Bor nu, enligt A. BREHM, i trakterna av Nilens källor till Chartum. Förtär Gräshoppor, skalbaggar, stundom små ormar. Jagas icke i Sudan. — I Sakahra-pyramiden funnos tusental Ibismumier i urnor eller i högar, hvilka dock skola vara *Ibis falcinellus.*

Janschof eller Janschuf hos MOSES synes vara Ibis, möjligen både den svarta och den hvita. MOSES kände utan tvivel från Egypten bådadera, men icke att endast den svarta fans i det förlovade landet. Fogeln förklarades oren.

Hos HOMEROS heter det:

Sömnens gudinna sig satte i högsta tallen på Ida,
Mellan grenarnas barr hon noga gömde sig undan,
Lik den skrikande fogeln, hvilken finnes på bergen,
Chalkis kallad av gudar, men av menskor Kymindis.

Ibis sätter sig i träd, om ock ej uppåt bergen. För att beteckna beskaffenheten av fogelns läte användes här ett ord, som har så mångfaldig betydelse, att derav icke kan slutas något. Man har även trott, att här menades en Uggla. Oegentligt skulle det dock vara att likna sömnens gudinna vid en fogel, som just är vaken om natten. Namnet häntyder på kopparens färg, sålunda på *Ibis falcinellus.*

HERODOTOS säger på tal om djur i Egypten, att den, som dödade ett heligt djur med vilja, skulle lida dödsstraff; skedde det av oförakt, skulle presterna bestämma straffet. Men hade någon dödat en Ibis eller en Hök, skulle han i alla händelser utan nåd dö. II 65.

Efter döden föres Ibis till Hermopolis (vid Nilen 27⅔° n. br.). II 67.

HERODOTOS begav sig till staden Buto i Arabien för att taga kännedom om de 'flygande ormarna', *περὶ τῶν πτερωτῶν ὀφίων,* Der såg han ormben och kotor i otalig mängd. Der funnos nemligen högar av kotor, större och mindre. Det berättas, att de flygande ormarna i början av våren flyga från Arabien åt Egypten, men att Ibisarna möta dem vid gränsen, hindra dem att inkomma i landet och döda dem. För den skull, säga araberna, skattas också Ibis hos egypterna så högt, och egypterna medgiva även, att de derför ära fogeln.

'Ibis har följande utseende. Han är alldeles svart, har ben som en Trana; huvud med krökt näbb; storlek som en krex [hvilken fogel nu anses vara Ängsknarren, *Gallinula crex,* men denna är betydligt mindre]. Det är den svarta Ibis, som är fiende till ormar. De åter, som springa menniskorna omkring benen (det finnes nemligen 2 slags Ibis), äro nakna på huvudet och hela halsen; hava hvita fjädrar, undantagandes huvudet och nacken samt vingspetsarna och bakdelen, som äro svarta. Ben och näbb äro som hos den svarta. Den nämnda ormen har utseende som vattenormen; har inga fjädrar, utan vingarna likna mest Fläder-mössens.' II 26.

שרף מעופף, Seraf meofef, hos ESAIAS 14: 29; 30: 6, översättes med 'flygande orm' av ÖDMANN m. fl.

ARISTOTELES säger: Egypterna åtskilja två slags Ibis, dels hvita, dels svarta; de hvita finnas icke vid Pelusium [vid den östligaste grenen av Delta, nära Suez], men annars i hela Egypten; de svarta tvärtom endast i Pelusium, men för övrigt icke i Egypten. Ibis förtär en del Gräshoppor. — Det är troligt, att man i magen hos någon Ibis funnit lemningar av en ormunge och vingar av Gräshoppor, och att sagan om de flygande ormarna härleder sig derifrån.

Cicero säger: Hvem är okunnig om egypternas seder? De undergå förr döden, än de misshandla en Ibis, en Aspis, Katt, Hund eller Krokodil, och om de med oförakt skulle gjort något sådant, undandraga de sig icke straffet derför. Tusc. V 27, 78.

Man har aldrig hört omtalas, att en egypter misshandlat en Krokodil, Ibis eller Katt. De nat. deor. I 29, 82.

Egypterna, åt hvilka man ler, vörda icke något djur utan för den nytta, som de av dem kunna hava; sålunda motverkar Ibis de största skador av ormar, då de äro utmärkta foglar med starka fötter, *cruribus rigidis*, långt näbb, hårdt som horn, *corneo proceroque rostro;* de avhålla farsot från Egypten, emedan de döda och förtära snabba [eller flygande] ormar, kommande från Libyens öken, i följd hvarav dessa hvarken såsom levande kunna skada genom bett eller döda genom stank. L. c. 36, 101.

Jag kunde även tala om nyttan av *Ichneumon*, *Krokodil* och *Felis:* sed nolo esse longus. 'Härav sluter jag', fortsätter Cicero, 'att djuren hos utlänningar hållas heliga för deras nyttas skull; edra gudar verka icke endast icke något godt, utan icke någonting alls'.

Hos Diodoros heter det: Den, som dödar en Katt, *αἴλουρον* eller en Ibis, måste dö, antingen det skett med vilja eller av oförakt. Ibland foglarna gagnade Ibis genom att döda ormar, Gräshoppor och larver, *ὄφεις, ἀκρίδας, κάμπας.* I 87.

Hos Strabon läses: Vid Pytholaos voro två stora sjöar, den ene med salt, den andre med sött vatten. Här funnos Flodhästar, Krokodiler och vid stranden papyros; även Ibis såg man i denna trakt. Egypterna ära Ibis. Casaub. 774, 812.

Den tamaste fogeln är 'Ibis', till form och storlek liknande Storken; att döma efter färgen finnas två arter, den ena liknande Storken, 'den andra alldeles svart'. [Den förra anses vara *Ibis ætiopica*, den senare *I. falcinellus.*] Strabon tillägger emellertid: Alla gator i Alexandria äro fulla av dessa foglar, dels till nytta, dels till skada: till nytta, emedan de plocka alla skadliga djur och allt affall från kött- och fisktorgen; till skada deremot, emedan de sluka allting och äro osnygga. Det är svårt att avhålla dem från snygga ställen, hvilka de nedsmutsa. XVII, 823. — Att detta icke kan tillskrivas Ibis, utan passar in på en Gam, *Neophron percnopterus* (L.), har redan Lenz i sin zoologi med skäl antydt.

Även Ovidius omtalar Ibis:

Duxque gregis, dixit, fit Jupiter; unde recurvis
Nunc quoque formatus Libys est cum cornibus Ammon.
Delius in corvo, proles Semeleïa capro,
Fele soror Phœbi, nivea Saturnia vacca,
Pisce Venus latuit, Cyllenius Ibidis alis.
Metamorph. V 328 etc.

Jupiter, säger han, blev en gumse; derföre bildas
Nu ock Libyens Ammon av med krokiga hornen.
Delius blev en Korp, en Bock Semeleïas ättling,
Phœbi syster en Katta, men Saturnia snöhvit
Kviga; Venus som fisk, som Ibis Cyllenius döljes.

Uti ett annat av Ovidii skaldestycken, kalladt 'Ibis', läses:

Nunc, quo Battiades inimicum devovet Ibin,
Hoc ego devoveo teque tuosque modo.
Utque ille, historiis involvam carmina cæsis
Non soleam quamvis hoc genus ipse sequi.
Illius ambages imitatus in Ibide dicar;
Oblitus moris judiciique mei
Et quoniam, qui sis, nondum quærentibus edo;
Ibidis interea tu quoque nomen habe. . . . . .
Ovid. Ibis 53.

Et fletu madidis Ibin adite genis:
Omnibusque malis pedibusque occurrite lævis;
Et nigræ vestes corpora vestra tegant. l. c. 98.
Et quibus exiguo volucris devota libello est,
Corpora projecta quæ sua purgat aqua. l. c. 449.

Plinius omtalar på flere ställen Ibis: att den är egendomlig för Egypten, att den svarta finnes i Pelusium, men den hvita på andra ställen. Eustatius och flere senare författare hava påpekat, att Plinius vid ett citat kommit att överhoppa en rad.

Plutarchos anför i sin avhandling om Isis och Osiris, att Ibis, som dödar giftiga djur, har först lärt menniskorna, som sågo honom spola och rena sig, att begagna konstiga uttömningsmedel. Presterna togo härtill endast vatten, av hvilket Ibis druckit, emedan han icke dricker av något ohelsosamt eller fördervadt vatten och icke en gång närmar sig något sådant. Med fötterna, när han håller dem åtskilda, bildar han en liksidig triangel [som hade en särskild betydelse], och till och med de svarta vingarnas förening med den [för övrigt] hvita [färgen hos kroppen] är en bild av den hornade månen [vid ny]. Härvid föreställde den svarta färgen den mörka delen av månen. Af de nämnda färgerna synes tydligt, att med denna Ibis förstods den hvita, under det att det är oafgjordt, huruvida första delen av detta yttrande kunde lämpas på den svarta. I Zeus Ammons stora södra tempel i Karnak är fogeln avbildad med bilden av nymåne, likasom ofta bland hieroglyfer. Jemf. p. 749.

Cohen har avbildat ett mynt med Hadriani bild och en Ibis, men figuren är så liten, att arten icke kan bestämmas.

Ailianos säger: Om den egyptiska Ibis har jag hört följande. Ibis är helgad åt månens gudinna. Han ruvar nemligen så många dagar, som månen är till- och avtagande [?30 dagar]. Han flyttar aldrig från Egypten. Orsaken härtill är, att ibland alla länder Egypten och ibland alla himlakroppar månen anses vara den fuktigaste. Ibis lemnar icke frivilligt Egypten, och om någon med våld för honom derifrån, är det fåfängt, emedan han hungrar sig till döds. Ibis vandrar med långsamma steg, liksom en jungfru, och går alltid endast steg för steg. Den svarta Ibis, *μέλαινα*, hindrar flygande ormar, *τοὺς πτερωτοὺς ὄφεις*, från Arabien att intränga inom Egyptens gränser. Andra Ibides, de hvita, möta och döda de ormar, hvilka under Nilens översvämning komma från Etiopien. Hvad annat skulle hindra, att egypterna omkomme till följd av ormarnas inträngande?

Ytterligare underrättelser om Ibis hade Ailianos erhållit från Egypten. Då fogeln döljer hals och huvud bland bröstets fjädrar, är han hjertformig. Jag har redan omtalat, att dessa foglar äro mycket fiendtliga mot alla djur, som äro skadliga för menniskan och växternas frukter . . . . Man säger dessutom, hvilket dock icke lätteligen kan övertyga mig, att de, som balsamera, försäkra, det Ibis har tarmen 96 alnar lång. Man säger även, att Ibis tager en aln långa steg. Vid månförmörkelse skall han blunda och icke öppna ögonen, förr än månen åter lyser.

Apion säger, att Ibis lever mycket länge, enligt vittnesbörd av presterna i Hermopolis, som visade honom en odödlig Ibis, hvilken sak dock icke troddes. Ibis är mycket varm till sin natur, förtär ormar och Skorpioner. Sällan får man se honom sjuk. Han går omkring i smutsen, söker deruti hvarjehanda och sticker näbbet i allt, men badar, innan han går att sova. Han bygger i palmerna för att undvika Kattorna, hvilka svårligen kunna gå upp i dessa träd för deras ojemnheters skull [taggiga mimosor]. Ail. I 29.

Ailianos omtalar även, att egypterna icke till följd av någon mensklig uppfinning lärt sig att sätta lavemang, utan anse Ibis såsom sin lärare i denna konst. — Formen av näbbet och fogelns sätt att putsa sina fjädrar har väl givit anledning till denna berättelse, hvilken sedan den av Grandville och hans medar-

betare i 'Vie privée et publ. d. animaux' blivit förbisedd, nu blivit begagnad av FERNAU i hans 'Zoologia humoristica'.

Även SOLINUS nämner fogeln. Så ock grammatikern ATHENAIOS, som omkring år 228 levde dels i Alexandria, dels i Athen.

Ibis flyttar i flock, flygande på linie den ena bredvid den andra. Lätet är hest, liknande Hägerns, men icke så starkt. Det låter som 'kaa' eller som 'raa'.

Födan utgöres av småfisk och andra vattendjur, larver av vatteninsekter, talrika enskaliga färskvattensmollusker, skalbaggar och Gräshoppor. Han skall även förtära vegetabilier. I mumier av *Ibis falcinellus* funnos *Paludinæ*, *Coleoptera*, i synnerhet sådana som förekomma i gödsel vid flodstranden. Dessutom finnes i magsäcken kiselgrus.

Ibis börjar tillreda sitt bo strax vid framkomsten till häckplatsen i Ungern i medlet av april. Häckar kolonivis bland buskar i kärr; boet mest på marken på rör, stundom 8—10 fot högt på vide, bygges av ris, rör, lavar, eller begagnas ett gammalt Hägerbo, hvilket då fodras med säv, BALDAMUS. I stora, nästan otillgängliga kärr sitta foglarna ofta i topparna av pilbuskarna, *Salix fragilis*, hvars blad av träcken förstöras. Ibis säges leva i monogami. Äggen läggas i maj, A. FRITSCH; jemför här ovan pag. 746. Ägghvitan är klar, ljust grönblå, gulan nästan tegelröd, LÖBENSTEIN.

De unga foglarnas kött lärer vara mycket smakligt. Tankarna derom äro dock delade. PALLAS säger, att köttet är mycket välsmakande, men att det skämmes snart. De ungas kött är mycket smakligt, BALDAMUS. Innevånarne vid Zambezi hava särskild avsky för hans kött, oaktadt fogeln är fet och välluktande, SCLATER. v. FRAUENFELD säger, att köttet är dåligt, och v. d. MÜHLE, att han icke på det svarta, traniga köttet kunde få någon god smak. Köttet är bättre om hösten än om våren, LINDERMAYER.

Ibland fjädrarna leva: *Docophorus bisignatus* NITZSCH, erhållen även av NAUMANN; *Lipeurus rhaphidius* NITZSCH.

Inelvsmaskar: *Dispharagus contortus* MOLIN; *Filaria quadrispina* MOLIN, båda i ventrikelns hinnor; *Hystrichis orispinus* MOLIN, tunic. echin.; *Trichosoma spirale* MOLIN, i matstrupen; *Distomum bilobum* RUD.; *D. singulare* MOLIN; *Tænia microcephala* RUD.; *T. urseus* WEDL, alla i tarmkanalen.

?ינשוף ינשוף Janschof eller Janschuf MOSE, III 11, 17; V 14, 16; Ed. MICHAELIS. BOCHART, Hieroz. II 181 (Bubo). ÖDM., VI 23. FRANZ., Anim. hist. sacr. 1643, 273; 1671, 418. LUTHER, Bibl. (Nachteule). Sv. Bibl. (Nattuggla).

?*Κύμινδις* Kymindis HOMER., Il. XIV 291. ARISTOT., IX 13: 3. Interpr. GAZA, IX 12, 6; IX 27. SUNDEV., Arist. n. 170.

?*Χαλκὶς* HOMER., Il. XIV 289. ARISTOT., l. c. SUNDEV., n. 129.

Ἴβις HEROD., II 65, 67, 76 [ex p.]. ARISTOT., IX 19, 6. SUNDEV., n. 129. DIOD. SIC., I 83, 87; ed. DIND. I 1827 p. 111: 80; 116: 45. PLUTARCH., Is. & Os. 75 [ex p.]. STRABON, ed. CASAUB., 774, 812, 823; GROSK., FÖRB., XVI 4: 14; XVII 2: 4. AILIAN., II 38; X 29. GYLLIUS, Ælian. hist. 1535, 481.

Ibis [*falcin.* + *ætiop.*] CIC., Tusc. disp. V 27, 78; De nat. deor. I 29, 82, 36, 101. OVID., Metamorph. V 328; Ibis 52 etc., 449-50. PLIN., VIII 27; X 12, 30, 48; XXX 7, 15 (ex p.); ed. SILLIG X 33. SOLIN., XXII; ed. SALMAS., 1689, 44 D, 901 bB. ALB. MAGN., de anim. 1449. GESN., Av. 1555, 546. ALDR., Orn. III 1635, 20, C. 3, p. 93. PINICELLO, Mund. symb. I 1681, VI C. 38, p. 308. Univ. Hist. I, Lond. 1747, 422, 480. CHAMPOLLION, Gram. Egypt. 1836, 4, 25, 73, 542 etc. COHEN, Descr. Monn. II 1859, 180, pl. 4.

Falcinellus GESN., l. c. 214. GESN., red. III 1669, 49. ALDR., l.c. 125. JONST., Av. 1657, 105 (s. avis falcata). RAY, Syn. 1713, 103. BRÜNN., Orn. 1716, 48.

Ibis nigra BELON, Oyseaux 1555, 200. ALDR., l. c. 93.

Gallinago sylvestris aquatica LOCHNER, Mus. Besler. 1716, 31.

Numenius s. Falcinellus puniceo-viridis + *N. subarquatus* KLEIN, Hist. Av. 1750, 110; Vög. 1760, 203.

Tringa autumnalis HASSELQ., Iter 1757, 251.

Numenius viridis BRISS., Orn. V 1760, 326; Ed. 1763, 223. GM., N. C. Petr. XV 1770, 462.

Numenius castaneus Briss., l. c. 329; Ed. 1763 II 294.
Scolopax falcinellus Brünn., Orn. 1764, 49. Cuv., R. A. I 1817, 485; I 1829, 520 (*Ibis*).
Tantalus falcinellus L., S.N. XII 1766, 241. Ph. Müll., L. S.N. II 1773, 390. Lath., Ind. II 1790, 707. Lath. B., III, 1 1796, 87; IV 1810, 430. Gm., S.N. 1788, 648. Thunb., V. A. Handl., 1798, 182; Ill. an. Sv. 1823, 9. Retz., Fn. 1800, 171. Mey. u. W., Tasch. II 1810, 352. Nilss., Orn. II 1822, 42. 'L. F.', Loud. Mag. 1830, 177. Walchn., Orn. 1835, 113.
Tantalus niger Pall., Reise I 1771, 321. Gm., L. S.N. 1788, 650.
Numenius igneus S. G. Gm., N. C. Petr. 1776, 460.
Numenius viridis Gm., l. c. 462.
Tantalus viridis Gm., L. S.N. 1788, 648. Lath., Ind. II 1790, 707. Lath. B., III, 1 1796, 88.
Tantalus manillensis Gm., L. S.N. 1788, 649.
Tantalus igneus Gm., l. c. Lath., l. c. 708. Lath.-B., l. c. 88.
Numenius falcinellus Pall., Zoogr. II 1811, 165.
Ibis sacra Temm., Man. I 1815, 385.
Ibis igneus Leach, Cat. 1816, 33. Sykes, P. Z. S. 1832, 161.
Ibis falcinellus Vieill., N. Dict. XVI 1817, 23; Enc. méth. III 1823, 1143. Cuv., R. A. 1817, 485 [cit. err.: *Scol. f.* Lin.]. Temm., Man. II (1820) 1840, 398 IV 389. Meyer, Tasch. III 1822, 144. Teilm., Danm. o. Isl. 1840, Fugl. 1823, 112. Wagl., Syst. Av. I 1827, n. 1. L. Brehm, Handb. 1831, 606; Vogelf. 1855, 301-2. Sykes, P. Z. S. 1832, 162. Sundev., Phys. Sällsk. T. 1837, 191; V. A. Handl. 1844, 382. Schinz, Fn. helv. 1838, 106; Eur. Fn. I 1840, 317. Esm., Mag. f. Nat. 1838, 356. Rasch, l. c. 376. Zaw., Fn. 1840, 109. Keys. u. Bl., Wirb. 1840, 361. Andrée, V. A. Handl. 1841, 210. de Serr., Migr. 1842, 124. de Sel., Fn. 1842, 132. Landb., Isis 1842, 197; E. v. Hom., Orn. Br. 1881, 126, 142. Malh., Fn. Sic. 1843, 178. Jard., B. of Gr. Brit. (1842), III 166. Mesch, Öfv. V. A. Förh. 1844, 87. v. d. Mühle, Orn. 1844, 111. Schleg., Rev. 1844 C.; Mus. P.-B. Ib. 2; Ibis 1864, 397. Rathke, N. Preuss. Prov.-bl. 1846; Sep. 12. Zool. Cur., Rep. As. Soc. 1847, 44. Bald., N-a 1849, 1 H. 37; 1850, 2 H. 75; 1852, 2 H. 85-7; 1853, 167. A. Brehm, N-a 1 H. 1849, 59; J.f.O. 1854, 81; 1855, 365,-7, 1856, 405; 1858, 469; Dj. lif, Öfv. av Wahlström, 1875, 456. Naum., N-a 2 H. 1850, 11, 12; V. D. VIII 557; XIII v. Bl. u. Bald. 253. Löbenst., N-a 3 H. 1850, 15, 16. Kjærb., l. c. 48; Danm. Fugl. 1852, 272; v. Hom., Orn. Br. 1881, 215. Thomps., Irel. 1850, 182. Rios Naceyro, Mem. Madr. Ac. 1850; ref. J.f.O. 1855, 303. Böck, Bericht. 1851, 19. Vidal, Mem. Madr. Ac. 1851; ref. J.f.O. 1855, 312. Tob., J.f.O. 1853, 215. Moeschl., N-a 1853, 305. Labouysse, l. c. 344. Wall., N-a 1854, 251; 1855, 133. A. Fritsch, Cat. 1854, 37; V. E. 1871, 378; Wirb. B. 1872, 80. Bailly, Orn. Savoie IV 1854, 119. Bruch, J.f.O. 1858, 278. Bolle, J.f.O. 1855, 176. Hartl., J.f.O. 1854, 159; W. Afr. 1857, 230; Vög. Madag. 1877, 316. Hardy, N-a 1855, 422. Vierth., N-a 1855, 428. Jäck., N-a 1855, 108; 1856, 241-2; Abh. N. G. Nürnb. 1864, III 123. Lloyd, Anteckn. II 1855, 156. Vang., J.f.O. 1855, 343. Leu, l. c. 1855, 424. F.-Beaum., N-a 1856, 165. Ettinger, Abh. z.-b. G. 1857, 74. Erh., N-a 1858, 13. C. Jäg., Offenb. Ver. Nat. II 1858, 16; N-a 1858, 171. Nilss., Fn. II 1858, 190. Tristr., Ibis 1859, 357. Finsch, J.f.O. 1859, 386. Linderm., Vög. Griech. 1860, 148. Simps., Ibis 1860, 390. Gundl., J.f.O. 1862, 84. A. v. Hom., J.f.O. 1862, 243, 425. v. Heugl., J.f.O. 1862, 403. H. C. Müll., Vid. Medd. (1862), 1863, 23. Adams, Ibis 1864, 32. v. Pelz., J.f.O. 1864, 72; Abh. z.-b. G. 1871, 718; 1874, 561, 567. Newt., Ibis 1864, 133. C. A. Wright, l. c 144. Sperl., Ibis 1864, 287. Collett, Mag. f. Nat. 1864, 452; Vid S. Forh. 1868, 171. Hartm., Z. G. 1866, 128-9. J. W. v. Müll., J.f.O. 1866, 231. Marchand, Rev. & Mag. Z. 1867, 35. Horvath, Ach. z.-b. G. 1867, 558. Grandidier, Rev. & Mag. Z. 1868, 4. Römer, Verz. 1868, 60. Kaspar, Sitz.-ber. z.-b. G. 1868, 88. A. C. Smith, Ibis 1868, 454. Marchant, Cat. 1869, 70. Schwed., Synops., Progr. Riga, 1870, 25. v. Droste, Ber. Orn. Vers. 1870; Zeitschr. Ges. Nat. Berl. 1871, 82. Holl., Wirb. 1871, 80. Shell., Ibis 1871, 312. Saund., l. c. 394. Swinh., P. Z. S. 1871, 411. v. Frauenf., Verh. z.-b. G. 1871, 1186-7. Palm., Finl. Fogl. II 1873, 292. Bod., Zool. Gart. v. Berl. 1875, 38. Krüp., Momms. Gr. Jahr. 1875, 280. v. Tschusi, Z. G. 1876, 334; Vög. Salzb. 1877, 77. Collin, Skand. Fugl. 1876, 491. Dav. & Oust., Ois. Chin. 1877, 455. Kinb., Utdr. ur Ark. Zool., Tidskr. f. Veter. 1878, 145. Kronpr. Rudolf u. Br., J.f.O. 1879, 17, 125. Aug. Müll., J.f.O. 1879, 392. Radde, v. Hom., Orn. Br. 1881, 13, 15. v. Hom., Wander. 1881, 363. v. Madarasc, l. c. 369. Gr. March., v. Pelz., Orn. vind. 1882, 112. Böhm, Orn. C. 1882, 117.
Numenius chihi Vieill., N. Dict. VIII 1817, 303.
Tantalides falcinellus Wagl., Isis 1822, 1232 + *T. guarauna*.
Ibis fuscata Vieill., Enc. méth. III 1823, 1146.
Plegadis falcinellus Kaup., Nat. Syst. 1829, 82 [+ *P. peregrinus*]. Salvad., J.f.O. 1865, 315. K. Fritsch, Denkschr. Wien. 1874, 240. Tancré, Orn. C. 1881, 13 (*I. rel.* l. c. 4). Reichenow, Vög. Z. Gart. I 1882, 126.

Ibis castanea L. Brehm, Vög. D. 1831, 606; Vogelf. 1855, 302. A. Brehm, J.f.O. 1858, 469.

Ibis cuprea L. Brehm, Vög. D. 1018.

Ibis erythrorhyncha Gould, P. Z. S. 1837, 127.

Falcinellus igneus Gray, Gen. III 87. Blyth, Cat. 1849, 274. Heugl., NO. Afr. 1856, 314. Tristr., Ibis 1860, 78, 163; 1868, 326. Irby, Ibis 1861, 243. Pow., Ibis 1860, 384. Hartm., J.f.O. 1863, 317. v. Rosenb., J.f.O. 1864, 137. Simps., Ibis 1861, 371. Sclater, Ibis 1864, 335. Jerd., B. of Ind. III 1864, 770. Degl. & G., Orn. II 1867, 329.

Ibis brevirostris Peale, Un. St. Exp. VIII 1848, 219; teste Reich.

Tantalus bengalensis Licht., Cat. Mus. 264; teste Gieb.

Falcinellus bengalensis Bonap., Consp. II 1855, 153 + *F. peregrinus.*

Eudromius falcinellus Pucheran, teste Gieb.

Falcinellus falcinellus Gray, Handl. III 1871, 39.

Falcinellus rufus Reichenow, J.f.O. 1877, 146.

Falcinellus Linnéi Malm, Fn. 1877, 276.

Courly brun Sonnerat, Voy. à la N. Guinée 1776, 85.

Ibis noir Savigny, Hist. nat. et myth. de l'Ibis 1805.

Särskildt omtalas fogeln från Amerika under följande namn:

Scolopax guarauna L., S.N. XII 1766, 422. *Num. g.* Lath., Ind. II 1790, 712. *Ibis g.* Licht., Verz. 75. *Falc. g.* Gray. '*Eudocimus g.* Pucheran', Gieb.

Numenius americanus fuscus Briss., Orn. V 1760, 330.

Numenius americanus varius Briss., l. c. 333.

Scolopax rufa Scop., Ann. I H. n. 1769, 93.

Tantalus mexicanus Gm. L. S.N. 1788, 652. Ord., Journ. Phil. Ac. 1817, 53.

Ibis mexicana Vieill., Enc. méth. III 1823, 1144.

Ibis falcinellus Bonap., Obs. Wils. 1825, n. 199; Ann. Lyc. 1828, 312. Aud., Syn. 1839, 257. A. Fritsch, Cat. 1854, 37. Gundl., J.f.O. 1862, 84. Allen, Bull. Harv. Coll. 1871, 361. Ridgway, Ann. Lyc. N. H. 1871, 386.

Ibis Ordi Bonap., List. 1838, 49.

Falcinellus Ordi Bonap., Consp. II 1855, 159.

Falcinellus mexicanus Bonap., l. c. 153.

Ibis falcinellus var. *Ordi* Coues, Key 1872, 263; B. of NV. 1874, 517.

Falcinellus igneus Durnf., Ibis 1877, 186.

Plegadis falcinellus Gibson, Ibis 1880, 155.

SMITHSONIAN INSTITUTION LIBRARIES
39088011861622